

บรรณาธิการ

วอรัท และ เมตริช

ผู้แต่ง

วอรัท

วอรัท

พาร์ต

พาร์ต

พาร์ต

ระบบการพิมพ์

เอเซีย

ระบบการเมืองปัจจุบัน

เอเซีย

โรเบิร์ต อี. วอร์ค และ รอย ซี. แมคริตซ์

บรรณาธิการ

 เนื้อหาทั้งหมดใน OpenBase ถูกเผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาต Creative Commons Attribution-Noncommercial-Share Alike
BY NC SA 3.0 Unported License ท่านสามารถนำเนื้อหาทุกชิ้นไปใช้และเผยแพร่ต่อได้ โดยต้องอ้างอิงแหล่งที่มา นำมาไปใช้เพื่อ
การค้า และต้องใช้สัญญาอนุญาตชนิดเดียวกันนี้เมื่อเผยแพร่ผลงานที่ดัดแปลง เว้นแต่จะระบุเป็นอย่างอื่น

การแปลนี้ได้รับอนุญาตจากบริษัท Prentice-Hall, Inc. เจ้าของลิขสิทธิ์แล้ว

© Copyright 1963 by PRENTICE-HALL, INC.

ตีพิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๑๐
(สงวนลิขสิทธิ์)

บันทึกบรรณาธิการแปล

อุปสรรคส่วนหนึ่งของการศึกษารัฐศาสตร์ในประเทศไทยเรามืออยู่ทำนองเดียวกับแขนงอื่น ๆ ของสังคมศาสตร์ คือ ขาดตำราภาษาไทย ในสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ การแปลดูเหมือนจะเป็นทางออกเฉพาะหน้าอันรีบด่วน ความจำเป็นข้อนี้เป็นที่สันทัดกันดีอยู่อย่างน้อยก็ในหมู่มิตรสหายร่วมวิชาชีพที่ร่วมแรงร่วมใจกันบุกเบิกช่วยให้ภารกิจด้านนี้บังเกิดผลจริงจิ่งขึ้นมา งานแปลหนังสือชุดสองเล่มเรื่อง *ระบบการเมืองปัจจุบัน - ยุโรป* และ *ระบบการเมืองปัจจุบัน - เอเชีย* นี้ นับเป็นก้าวหนึ่งของความพยายามภายในกลุ่มวิชาชีพของเรา และเป็นที่น่าหวังอย่างยิ่งว่า คงจะเป็นผลส่งเสริมให้การศึกษารัฐศาสตร์และแขนงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมีชีวิตชีวาและสัมฤทธิ์ผลขึ้นทั้งในด้านการสอนและการเรียน

หนังสือชุดสองเล่มเรื่อง *ระบบการเมืองปัจจุบัน* นี้ ไม่อาจจัดว่าดีที่สุดในงานวิชาการ ทั้งลักษณะแบบอย่างของการเขียนและใช้ถ้อยคำก็ค่อนข้างแข็งเขี้ยวกวน ยากลำบากแก่การแปลอยู่สักหน่อย ผู้แปลหลายท่านก็บ่นกันในเรื่องนี้ อย่างไรก็ดี การที่เจาะจงเลือกนำมาแปลออกเผยแพร่งี้โดยเห็นว่า เป็นหนังสือแต่งที่มุ่งเสนอหลักและวิธีวิเคราะห์ให้แนวศึกษาเปรียบเทียบที่กว้างขวางและทันสมัย หนังสือชุดนี้ใช้เป็นตำราคู่มือศึกษากันในชั้นปริญญาตรีตามมหาวิทยาลัยต่างๆ ในสหรัฐอเมริกา ความรู้เรื่องการเมืองการปกครองของแต่ละประเทศและภูมิภาคที่นำมาเสนอไม่มีอะไรละเอียดพิสดารนัก แต่ทำให้วงกรอบทางความคิดและหลักวิเคราะห์ที่พอจะช่วยกระตุ้นส่งเสริมการคิดค้นแสวงความรู้เพิ่มเติมขึ้นสูงยิ่ง ๆ ขนไปตามระดับและขอบเขตความสนใจของแต่ละบุคคล

นอกเหนือไปจากนี้ใจร่วมมือนดีของบรรดามิตรสหายร่วมวิชาชีพปรับเปลี่ยนบทบาทกันแล้ว การแปลหนังสือชุด *ระบบการเมืองปัจจุบัน* นี้ ได้รับการเอื้อเฟื้อเกื้อกูลจากหลายแหล่งด้วยกัน กล่าวคือ มูลนิธิเอเชียให้การช่วยเหลือในเรื่องทุนและการคิด

ต่อขอลิขสิทธิ์ มูลนิธิร็อกเฟลเลอร์ให้การสนับสนุนในเรื่องทุนตีพิมพ์ โดยอนุญาตให้อาศัย
เงินทุนที่ช่วยเหลือทางคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่ง ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์
ในฐานะคนบดีได้กรุณาอำนวยความสะดวกให้โดยตลอด การอนุเคราะห์และสนับสนุน
เหล่านี้เป็นคุณค่าและแรงใจอย่างยิ่งต่อการริเริ่มและต้นตอทางวิชาการ ซึ่งยังเป็นที่ต้องการ
อย่างยิ่งยวดในวงการศึกษารองไทยเรา เฉพาะอย่างยิ่งในระดับมหาวิทยาลัย

ในนามของคณะผู้แปล ข้าพเจ้าจึงขอแสดงความขอบคุณอย่างสูงต่อบรรดา
สถาบันและท่านที่ออกนามมาข้างต้น ต่อบรรดาศาสตราจารย์ผู้แต่งหนังสือชุด ระบบการ
เมืองปัจจุบัน และต่อบริษัท Prentice Hall, Inc. เจ้าของลิขสิทธิ์

อนึ่ง ในขั้นตีพิมพ์ งานตรวจปรู๊ฟและอื่น ๆ อันมีส่วนสำคัญต่อคุณภาพของ
การพิมพ์หนังสือแปลชุดทั้งสองเล่มนี้ ก็ได้แรงช่วยเข้มแข็งจาก คุณกุลธรน ธนาพงศธร
อาจารย์ผู้ช่วยประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และจากเจ้าหน้าที่ของโรง-
พิมพ์ชวนพิมพ์เอง ถึงกระนั้นก็ตาม เป็นที่ตระหนักดีอยู่ว่า สิ่งขาดตกบกพร่องคงจะปรากฏ
อยู่ไม่น้อยทีเดียว ทั้งในงานด้านบรรณาธิการ และการจัดพิมพ์ ซึ่งจะต้องถือว่าเป็นเรื่อง
อยู่ในภาระรับผิดชอบของข้าพเจ้าโดยเฉพาะ

สม. งาม

พฤษภาคม ๒๕๑๐

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สารบัญ

อารัมภบท

ความนำ

หน้า

(๕)

๑

Robert E. Ward และ Roy C. Macridis

โรเบิร์ต จามริก แบล

ญี่ปุ่น

Robert E. Ward

กุสุมา สนิทวงศ์ แบล

๑. บทนำ	๒๕
๒. พื้นฐานของการเมือง : ประวัติศาสตร์	๓๒
๓. พื้นฐานของการเมือง : สภาพแวดล้อม	๖๕
๔. พื้นฐานของการเมือง : โครงสร้างสังคม	๗๙
๕. พื้นฐานของการเมือง : อุดมการณ์	๙๓
๖. พัฒนาการเคลื่อนไหวทางการเมือง	๑๑๑
๗. การกำหนดนโยบาย : องค์การของรัฐบาล	๑๕๙
๘. การปฏิบัติงานรัฐบาล	๑๙๘
๙. ปัญหาและดูทาง	๒๓๐
บรรณานุกรม	๒๓๕

จีน

Allen S. Whiting

เขียน ธีระวิทย์ แปล

๑. บทนำ	๒๑๘
๒. พื้นฐานของการเมือง : สภาพแวดล้อมทางการเมือง และประวัติศาสตร์	๒๓๕
๓. พื้นฐานของการเมือง : ยุคการฉนคคอมมิวนิสต์	๒๖๒
๔. พลังเคลื่อนไหวทางการเมือง : พรรคคอมมิวนิสต์จีน	๒๘๘
๕. พรรคและองค์กรของรัฐบาล	๓๕๓
๖. การปฏิบัติงานรัฐบาล	๓๗๘
๗. ปัญหาและดูทาง บรรณานุกรม	๔๓๗

อินเดีย

Richard L. Park

กระมล ทองธรรมชาติ แปล

๑. บทนำ	๕๓๘
๒. พื้นฐานของการเมือง : ประวัติศาสตร์	๕๕๗
๓. พื้นฐานของการเมือง : สภาพแวดล้อม	๕๘๗
๔. พื้นฐานของการเมือง : โครงสร้างสังคม	๕๐๕
๕. พื้นฐานของการเมือง : ยุคการฉนค	๕๓๘

๖. พลังเคลื่อนไหวกวทางการเมือง	๕๓๑
๗. การกำหนดนโยบาย : องค์การของรัฐบาล	๕๖๔
๘. การปฏิบัติงานรัฐบาล	๕๘๓
๙. ปัญหาและดูทาง	๕๘๔
บรรณานุกรม	๕๘๘

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

Lucian W. Pye

เกษม ศิริสัมพันธ์ แปล

๑. บทนำ	๕๘๘
๒. พื้นฐานของการเมือง : ทัศนภาพแวดล้อม	๖๐๘
๓. พื้นฐานของการเมือง : ประวัติศาสตร์	๖๒๒
๔. พื้นฐานของการเมือง : โครงสร้างสังคม	๖๕๕
๕. พื้นฐานของการเมือง : อุดมการณ์	๖๖๕
๖. พลังเคลื่อนไหวกวทางการเมือง	๖๗๓
๗. การกำหนดนโยบาย : องค์การของรัฐบาล	๗๐๗
๘. การปฏิบัติงานรัฐบาล	๗๓๘
๙. ปัญหาและดูทาง	๗๒๓
บรรณานุกรม	๗๓๓

ของหลักสูตรที่เป็นอยู่ ถึงแม้จะศึกษาระบบการเมืองแต่ละระบบหรือแต่ละกลุ่มของระบบ
ต่างหากจากกัน แต่เรายังพยายามใช้กรอบร่วมกันของการอธิบายและวิเคราะห์ เรา
เข้าใจการเมืองในแง่เป็นระบบสำหรับแสดงให้เห็น และตั้งปัญหาและทำการตัดสินและ
บริหารมติดังนั้น ๆ ในอาณาของกิจการส่วนรวม บรรดาการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของ
ระบบสังคมที่ใหญ่กว่าอันหนึ่งซึ่งโดยแท้จริงก่อให้เกิดภาวะ เกิดทัศนคติ และข้อเรียกร
ร้องต่าง ๆ ที่ประกอบเป็นวัตถุประสงค์ำเนินงานรากฐานของการเมือง เพราะฉะนั้นในหนังสือ
เหล่านี้ เราจึงใช้ความพยายามเป็นพิเศษที่จะจัดให้ความรู้ทางการเมืองและการปกครอง
ได้อยู่ในกรอบการศึกษาด้านประวัติศาสตร์ ดังคม เศรษฐกิจและอุดมการณ์อัน
เหมาะสม

แนวการศึกษาเช่นว่านั้นจะไม่บังเกิดความหมายนัก ถ้ายังไม่ช่วยนัก
ศึกษาให้เข้าใจปัญหาการเมืองของยุคเราอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น เป็นความหวังของเรา
ว่าหนังสือเล่มนี้ จะกระตุ้นความสนใจและความอยากรู้อยากเห็นอย่างแท้จริงเกี่ยว
กับปัญหาเหล่านี้ซึ่งจะขยายออกไปนอกชั้นเรียน สะดากตรมของสถาบันรัฐสภา การ
ทำลายของลัทธิรวมอำนาจเบ็ดเสร็จนิยม การเมืองของชาติที่กำลังเกิดใหม่ พลังพล่ง
ของความคาดหวังที่ทวชนและข้อเรียกร้องต้องการต่าง ๆ ในหมู่ชาติใหม่ ๆ การขัดแย้ง
เรอรัระหว่างเสถียรภาพกับการเปลี่ยนแปลง และการแข่งดีทางการเมืองระหว่างแบบ
อย่าง “ประชาธิปไตย” กับ “รวมอำนาจเบ็ดเสร็จ” ในการต่อสู้เพื่อสร้างโลกด้อย
พัฒนา “ให้ทันสมัย” เหล่านี้เป็นปัญหาที่จะกำหนดชีวิตของเราทั้งหมดและกำหนดรูป
ร่างของโลกชนิดที่เราดำรงชีวิตอยู่ ถ้าหากเราดำเริงผลในการเสนอปัญหาเช่นว่านั้นแก่
นักศึกษาและในการกระตุ้นให้เกิดความสนใจที่รู้คิดและเป็นแบบแผนขึ้นต่อบรรดาปัญหา
ซึ่งเป็นพื้นฐานของสิ่งเหล่านี้แล้ว เราก็จะนับว่าได้บรรลุถึงเป้าหมายใหญ่ของเราแล้ว

เห็นอสังทั้งหมด บรรณาธิการทั้งสองรู้สึกขอบคุณบรรดาผู้เขียนสำหรับ
ความร่วมมือและความอดทนของท่านเหล่านี้ ในเรื่องนี้ขอขอบคุณผู้จัดพิมพ์ด้วยโดย

เฉพาะ แอดเฟรด กูดเยียร์ (Alfred W. Goodyear) และ เจมส์ เมอเรีย ที่ด้าม (James J. Murray III) ได้เป็นแหล่งความช่วยเหลือและกำลังใจตลอดมา แต่ผู้รับภาระสำคัญได้แก่เจมส์ กูเอียร์ จูเนียร์ (James M. Guier Jr.) แห่งแผนกวางแผนโครงการ (Project Planning Department) ของสำนักพิมพ์ Prentice Hall ท่านผู้ได้จัดต้นฉบับทั้งหมด งานและข้อวิพากษ์วิจารณ์ของท่านผู้ช่วยเราอย่างใหญ่หลวงในการจัดพิมพ์และปรับปรุงหนังสือทั้งดั่งเดิม เป็นธรรมดา ความรับผิดชอบย่อมอยู่กับบรรณาธิการและผู้แต่งทั้งหลาย ทั้งที่ขอรับผิดชอบด้วยความยินดี แต่เราก็ก็นึกถึงความใหญ่โตของงานบางข้อผิดพลาดอยู่ไฉนเป็นจำนวนมาก

อาร์. อี. วอร์ด และ อาร์. ซี. แมคริดิส
(R. E. Ward) (R. C. Macridis)

ความนำ

โรเบิร์ต อี. วอร์ด และ รอย ซี. แมคริตซ์

เสนอให้ จามริก แปล

ระบบการเมืองปัจจุบัน เติมน้ำมันสำหรับเป็นข้อยืนยันว่าไม่เป็นการ
สมบูรณ์ หรือเกิดประโยชน์ต่อไปอีกแล้วที่จะศึกษาการเมืองเปรียบเทียบภายในวงกรอบ
อ้างอิงจำกัดแค่เรื่องของอเมริกาเหนือและยุโรป แม้จะรับประกันว่าเป็นเรื่องที่คนและเข้า
ใจได้มากกว่า และอย่างน้อยที่สุดในอดีต คำคัญมากกว่าสำหรับเรา แต่ประวัติ
ศาสตร์การเมือง คตินิยมและสถาบันของดินแดนเหล่านี้ประกอบเป็นเพียงส่วนเล็ก ถึง
แม้จะคำคัญยิ่งของจักรวรรดิการเมืองซึ่งนักศึกษาระบบการเมืองสมัยปัจจุบันจะต้องสนใจ
พูดในแง่การเมือง ประวัติศาสตร์คริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ในส่วนใหญ่เป็นประวัติศาสตร์
ของการก่อตัวใหม่ของดินแดนและรัฐที่ไม่ใช่ยุโรป ซึ่งในฐานะเป็นเอกราชและเด่นคำคัญ
บนโลก เราจะมีข้อสงสัยที่แท้จริงข้อนี้ไปก็โดยเป็นผลร้ายแก่เราเท่านั้น

เอเชีย ลาตินอเมริกา และแอฟริกา รวมกันประกอบเป็นเนื้อที่ดินประมาณ
ร้อยละ ๖๓ และประชากรร้อยละ ๗๕ ของโลก ทุกวันนี้ปัจจัยสามประการประกอบกันก่อ
ให้เกิดความหมายและความคำคัญใหม่สำหรับตัวเศษเหล่านี้ ในประการแรก ยุคจักร
วรรคินิยมและอาณานิคม อย่างน้อยที่สุดในความหมายแบบเก่า ณ บัดนี้ กำลังถูก
กวาดล้างไป ดังนั้น รัฐที่ไม่ใช่ตะวันตกอื่นมักได้แก่รัฐที่เพิ่งพ้นจากสถานะอาณานิคม
เมื่อไม่นานมานี้ จึงกำลังบรรลุถึงขั้นหนึ่งของความเป็นเอกราชทางการเมือง และความ
เป็นอิสระในการตัดสินใจ และเดินนโยบายซึ่งโดยส่วนรวม เป็นของใหม่ในประวัติศาสตร์
ระยะหลังของรัฐเหล่านี้

ประการที่สอง การเปลี่ยนแปลงนี้ถูกบังคับจาก และทั้งเกิดขึ้นด้วยกัน
กับสิ่งที่มักเรียกอ้างอิงกันว่า “การปฏิวัติแห่งความคาดหวังอันท่วมท้น” ผู้ชนมหาศาล
ในดินแดนด้อยพัฒนากำลังเผชิญกับหลักความคิดขั้นปฏิวัติอย่างสูง ที่ว่าแบบอย่างที่จะให้
ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้

ในประเทศของตน และตั้งให้ความมุ่งหวังในชีวิตของตนสำหรับตนเองและลูกหลานของตน ผู้คนเหล่านี้กำลังค้นคว้าไม่พึงพอใจอยู่กับผลและทางปฏิบัติของสังคมแบบฝังในประเพณีของตน และเป็นจำนวนมากยิ่งๆ ขึ้นที่เรียกร้องให้มีการเปลี่ยนให้ทันสมัยในชนหนึ่ง มันเกิดเป็นว่าการเรียกร้องต้องการเหล่านี้ประจวบกับเป็นสมัยที่ความซ้ำของและวิทยาการต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการสร้างความสำเร็จเช่นนั้นได้ถูกนำมาใช้ได้อย่างกว้างขวางเป็นครั้งแรก ดังนั้นในแง่ระยะยาว รัฐบาลส่วนมากของรัฐที่ไม่ใช่ตะวันตกเหล่านี้ (บ้างด้วยความกระหาย บ้างด้วยความตื่นตระหนกและดังเด) กำลังผูกพันอยู่กับความพยายามอย่างจริงจังไม่มากนักน้อยในอันที่จะปรับปรุงอย่างน้อยก็ส่วนต่าง ๆ ของสังคมของตนให้เจริญทันสมัย ด้วยเหตุนี้ ช่วงเหลื่อมตาในด้านวิทยาการและอำนาจซึ่งแยกฝ่ายตะวันตกออกจากส่วนที่ไม่ใช่ตะวันตกมาช้านาน จึงค่อยๆ ถดเคี้ยวและสภาพแวดล้อมทางวัตถุของดินแดนทั้งสองจึงค่อยแตกต่างกันน้อยลง

ประการที่สาม การเปลี่ยนแปลงทั้งสองประการดังกล่าวเกิดขึ้นในเวลาที่การคมนาคม และเครื่องอาวุธยุทโธปกรณ์ทันสมัยใหม่ ทำให้คนทั้งมวลตกกลายเป็นเพื่อนบ้านที่ไม่เป็นสุขในโลก ซึ่งการชิงดีทั่วโลกกระหว่างสหรัฐกับสหภาพโซเวียต และการแข่งขันอย่างไม่หยุดยั้งระหว่างแนวทางแบบ “ประชาธิปไตย” และแบบ “คอมมิวนิสต์” สำหรับแก้ไขปัญหาการเมือง เศรษฐกิจและสังคมได้กลายเป็นปัญหาใหญ่ระหว่างประเทศของยุค ในสถานการณ์เช่นนั้น ความอ่อนแอทางการเมืองและทางทหารของรัฐที่ไม่ใช่ตะวันตกเหล่านี้ส่วนมากจึงไม่ใช่ปัจจัยสำคัญมากมายอีกแล้ว ในข้อแรก มันไม่ใช่ภาวะคงที่ตายตัว บางรัฐอย่างเช่นจีนกลายเป็นอำนาจที่น่ากลัว (และคงจะกลายเป็นอำนาจปรมาณูในไม่ช้า) ด้วยฐานะของตนเอง ในข้อที่สอง การที่มีสงครามเย็นอยู่เอง ทำให้รัฐเหล่านี้เกิดความสำคัญและมีทางเดินนโยบายซึ่งหาไม่ได้ไม่อาจเป็นเช่นนั้นได้ ไม่ว่าที่ตั้งของรัฐเหล่านี้จะอยู่ห่างไกลเพียงใด หรือสภาพแวดล้อมจะ “ด้อยพัฒนา” อย่างไรก็ตาม แต่ดินแดน ทรัพยากร ฝีมือ หรือความภักดีของรัฐเหล่านี้แต่ละรัฐมีค่าสำคัญ

ในการต่อสู้อันกว้างใหญ่ไพศาลนี้ จากปัจจัยซับซ้อนเช่นนั้น ก่อให้เกิดโลกซึ่ง (แม้แต่ในการดำเนินการสู้รบ) มีลักษณะของเอกภาพและความพึ่งพาอาศัยระหว่างกันมากขึ้น และรูปใหม่ มันยังเป็นโลกที่ตั้งคมของดินแดน “ด้อยพัฒนา” ซึ่งแต่ก่อนเคยเฉยเมยนั้น กำลังแสดงบทบาทใหม่ที่แข็งขันขึ้น และสำคัญมากขึ้น

เป็นการจำเป็นที่การศึกษาแขนงวิชาการเมืองเปรียบเทียบต้องให้สัมพันธ์กันกับการเปลี่ยนแปลงเช่นนั้น และขยายวงครอบคลุมอ้างอิงและความสนใจรวมถึงระบบการเมืองของดินแดนที่ไม่ใช่ตะวันตกซึ่งเกิดขึ้นใหม่เหล่านี้ นี่เป็นสิ่งที่พู่กันง่าย แต่ยากที่จะปฏิบัติ รัฐบาลที่เกี่ยวข้องมีจำนวนมากมายเหลือเกิน มรดกตกทอดและสถาบันการเมืองที่เด่นจะซับซ้อนและแตกต่างกัน หลักฐานและวิธีการใช้สำหรับศึกษาและวิเคราะห์ที่กระจัดกระจาย ไม่เต็ม่าเสมอแน่นอนในคุณภาพ และยากที่จะนำมาใช้เหล่านี้ทำให้ต้องอาศัยใช้พิจารณาถ่วงถ่วงคัดค้านอยู่มาแต่เดิมนั้น แม้สำหรับจุดประสงค์ในชั้นเบื้องต้น ในเดิมนั้นเรามุ่งจุดสนใจแต่เพียงระบบการเมืองของเอเชียใต้เขตแดนของสหภาพโซเวียตเท่านั้น เป็นไปไม่ได้ที่จะศึกษาไปถึงระบบที่นำสนใจพอ ๆ กัน อย่างเช่นในลาตินอเมริกา หรือแอฟริกา หรือแม้ระบบอื่น ๆ ในเอเชียที่ย่อยลงไป ในแง่อุดมการณ์ เราเคยในชั้น แต่เมื่อพิจารณาซึ่งดู เอเชียสำหรับเราดูจะเป็นเขตท้องที่ใหญ่และยุ่งยากที่สุด เป็นแหล่งซึ่งถัดตงมาจากยุโรป ฐานะสมบัติและผลประโยชน์ของชาติและของส่วนตัวมีส่วนพัวพันอย่างลึกซึ้ง และรับต้อนอย่างยิ่งในปัจจุบันและในอนาคตที่เห็นได้ เอเชียเป็นเขตท้องที่ที่ไม่ใช่ตะวันตกซึ่งคุ้นอย่างยิ่งแก่วงวิชาการอเมริกัน หัดตั้งครม และดังนั้น จึงมีทางอยู่มากกว่าที่จะนำเอาความรูและความเข้าใจของวงวิชาชีพที่สะสมรวบรวมไว้อย่างมากมายทีเดียวมาใช้กับเขตท้องที่นี้ ด้วยเหตุผลทำนองนี้ เราจึงเลือกเฟ้นความสนใจกับระบบการเมืองต่าง ๆ คอนได้โซเวียต

ในหน้าต่อ ๆ ไป บทใหญ่ ๆ จะมุ่งบรรยายและวิเคราะห์ระบบการเมืองปัจจุบันของญี่ปุ่น สาธารณรัฐประชาชนจีน และอินเดีย มีเพียงโดยบังเอิญเท่านั้นที่จะ

พูดถึงรัฐบาลจีนคณะชาติในไต้หวัน บทที่ค่อนข้างสั้นลงไปจะศึกษาด่วนใหญ่ของระบบการเมืองย่อย ๆ จำนวนมากมายของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และตะวันตกเฉียงใต้ ทั้งนี้โดยทำในรูปบทเรียงความเป็นรายเขตท้องที่ไป ส่วนที่เล็ดออกมาซึ่งขอบข่ายแตกต่างไพศาลของมรดกตกทอดและสถาบันสังคมการเมือง แต่กระนั้น ก็ยังมีส่วนคล้ายคลึงเป็นพื้นฐานซึ่งคลุมทั้งหมดหรือส่วนใหญ่ของเอเชีย และทำให้มีลักษณะความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของภาคพื้นอยู่บางส่วน บรรดาดังคมที่เกี่ยวข้องโดยทั่วไปเป็นสังคมชนบท ซึ่งมีประชากรส่วนใหญ่ที่เคียวดำรงชีวิตอยู่นอกเมือง และหาเลี้ยงชีพโดยอาศัยงานอาชีพชั้นปฐมในทางเกษตร ประมง การล่าสัตว์ หรือเลี้ยงสัตว์ คนชนบทส่วนใหญ่เหล่านี้โดยทั่วไปไม่รู้หนังสือ ความสนใจและการสมาคมจำกัดอยู่กับครอบครัวและท้องที่และโดยปกติเฉยเมย หรือไม่ได้ใจในเรื่องเกี่ยวกับปัญหาการเมืองของชาติ ลักษณะแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบท มักปรากฏเด่นชัดทีเดียว และโดยทั่วไป แนวคิดค้นทางสังคมและการเมืองมักจะแบ่งแยกระหว่างคน จำนวนน้อยที่มีการศึกษา มีฐานะ คุ้มภัย อำนาจ และคนจำนวนมากที่ถูกกีดกันออกจากอภิสิทธิ์เหล่านี้

รัฐและชนชาติส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องครั้งหนึ่งเคยร่วมเป็นอาณานิคมของตะวันตกมา หรือไม่ก็ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลคุกคามอย่างแรงของการล่าอาณานิคม ปฏิบัติการชนิดต่าง ๆ ของรัฐเหล่านี้เกิดขึ้นแบบเดียวกันในรูปของชาตินิยมรุนแรงและเด็ดเดี่ยวต่ออดีตอำนาจจักรวรรดินิยม นี่ก็อีกเช่นกัน ประเทศชาวเอเชียเหล่านี้ในรูปที่คล้ายคลึงกันอย่างยิ่ง ต่างมีส่วนร่วมกันในการขยายปัญหาอันกว้างใหญ่ไพศาลอันเกิดขึ้นเพราะความจำเป็นร่วมกันของประเทศเหล่านี้ ที่จะต้องเสริมกำลังและปรับปรุงเศรษฐกิจ โครงสร้างสังคมและสถาบันการเมืองให้ทันสมัย เพื่อเพิ่มพูนเสถียรภาพและความมั่นคงของสังคมของตน ประการสุดท้าย ส่วนมากเผชิญกับทางเลือกแนวปฏิบัติทางการเมืองรากฐานเดียวกัน แนวทางใดจะเป็นทางแก้ไขปัญหามีส่วนร่วมกันในเรื่องการเปลี่ยนให้ทันสมัย เรื่องเสถียรภาพความมั่นคงและฐานะได้อย่างเหมาะสมที่สุดสำหรับ

บรรดาสังคมในสภาพแวดล้อมของประเทศเหล่านี้ จะเป็นแนวทางของระบอบอำนาจเบ็ดเสร็จนิยม หรือประชาธิปไตย หรือรูปแบบการปรับปรุงทางการเมืองอย่างอื่นกันแน่ คนควรเจริญรอยตามอย่างจีน หรืออย่างอินเดีย หรือบางทีอย่างญี่ปุ่น ในการเปลี่ยนให้ทันสมัย ดังที่บางคนยังปัญหา ในดูทางที่กล่าวมานี้ บรรดารัฐในเอเชียปัจจุบันมีลักษณะร่วมกันในสาระสำคัญเกินกว่าที่ยอมรับกันโดยทั่วไป

อย่างไรก็ดีฉันไม่หมายความว่า รัฐทั้งหมดเหล่านี้จะพร้อมเพรียงรับกับแนวอธิบายและวิเคราะห์ในบทความ ๆ ต่อไปได้เหมือนกัน เป็นการยากที่จะเปรียบเทียบข้อบ่งชี้อันกว้างไพศาลเช่นนั้นของระบบการเมืองต่าง ๆ ในแง่ของวงกรอบอ้างอิงอย่างเดียวกันโดยไม่เป็นการกระทบเสียต่อดัชนีเฉพาะของแต่ละระบบที่เกี่ยวข้องเป็นเรื่องเป็นรายไป พิจารณาตัวอย่างเช่นลักษณะแตกต่างในประสิทธิภาพทางการเมืองและประวัติศาสตร์ที่แสดงไว้ ณ ที่นี้ เอเชียตอนใต้โซเวียตคลุมลักษณะประเพณีทางวัฒนธรรมยิ่งใหญ่ที่สุดของโลกถึงสามอย่าง (อิสลาม อินเดีย และจีน—ญี่ปุ่น) ตลอดจนสังคมและเศรษฐกิจแบบคร่ำครึ เช่น เยเมน และแบบทันสมัย เช่น ญี่ปุ่น การปกครองแบบโบราณ เช่น จีนและแบบใหม่เช่นมลายู ในหมู่ประเทศเหล่านี้ ระบบเหล่านี้มีคดไปตงแต่ระบบอำนาจเบ็ดเสร็จของคอมมิวนิสต์ตลอดจนถึงเสรีประชาธิปไตย และตั้งแต่ระบบอำนาจพลการแบบสมัยกลางจริง ๆ ไปจนถึงรัฐที่มีงานบริหารและบริหารสังคมที่ทันสมัยตะวันตกในด้านความซ้ำของและทันสมัย ข้อต่างกันแตกต่างในลักษณะสาระทางการเมืองเช่นนั้น ทำให้จำเป็นต้องมีการแตกต่างกันบ้างในการจัดรูปโครงและดำเนินเรื่องในบทความ ๆ ไป ลักษณะแตกต่างอันแท้จริงนั่นเองในระดับและความเชื่อถือได้ของเรื่องราวและความรู้ของเราในเรื่องรัฐและเขตท้องถิ่นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในเอเชีย (เฉพาะอย่างยิ่งความขาดตกบกพร่องในข้อความรู้ของเราเกี่ยวกับสาธารณรัฐประชาชนจีน) เป็นเครื่องส่งเสริมแนวเอนเอียงเช่นนั้น เพราะฉะนั้น เราจึงกำลังเกี่ยวข้องกับ

การคัดเลือกระบบการเมืองต่าง ๆ ซึ่งแม้จะคล้ายคลึงกันบางด้าน แต่ก็แตกต่างกันในด้านอื่น ๆ หลายด้านด้วยกัน เราจะพยายามเปรียบเทียบระบบเหล่านี้ไปทำไมและอย่างไรกัน

๒

คำถาม “ทำไม” ในเรื่องของการเมืองเปรียบเทียบมีอยู่มากมายและเร้าใจสำหรับทั้งนักศึกษาและครูเช่นเดียวกัน ข้อแรกทีเดียว การเปรียบเทียบสำหรับนักศึกษาใด ๆ เฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษามหาวิทยาลัยอเมริกัน เป็นเสมือนการนำเที่ยวในต่างแดน เป็นการแสดงความนุษย์ที่ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมต่าง ๆ กัน ย่อมแตกต่างกันในพฤติกรรมทางการเมือง มนุษย์แตกต่างกันในเรื่องค่านิยมทางการเมืองซึ่งตนหวงแหนแตกต่างกันในแนวทางซึ่งมนุษย์เข้าใจซึ่งกันและกันและโลกภายนอก แตกต่างกันในระดับที่มนุษย์แก้ไขปัญหาที่คล้ายคลึงกัน ดังนั้น ผู้ที่ศึกษาการเมืองเปรียบเทียบจึงมาระลึกได้ว่าการบริหารงานสาธารณะ อาจถูกโอนเป็นของชาติอย่างสมบูรณ์ในประเทศหนึ่ง แต่อีกประเทศหนึ่งปล่อยให้ขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะชำระค่าตอบแทน หรือจากรัฐที่รัฐบาลควบคุมและดำเนินกิจการ อาจมีประสิทธิภาพเท่า ๆ กับที่บริษัทเอกชนจัดการ หรือว่าเสรีภาพส่วนบุคคลได้รับการยกย่องอย่างสูงในระบบหนึ่ง แต่ในระบบอื่น ๆ ผลประโยชน์ของหมู่คณะหรือของรัฐได้รับการเชิดชูมากกว่า นักศึกษาที่อ่านเรื่องการปกครองของบริเตนใหญ่ สหภาพโซเวียต ญี่ปุ่น หรือจีน จะเริ่มได้เห็นแนวทางเกี่ยวกับระบบการเมืองของตนเอง จะได้สอบพิจารณาใหม่ถึงทัศนคติและหลักปฏิบัติที่ถือเป็นเรื่องปกติธรรมดาจนมาช้านาน และได้พิจารณาพิเคราะห์ถึงสถาบันการเมืองของตนเองกับของผู้อื่น ๆ นิตยสารและวารสารและงานเขียนในทางปัญหา

ความคิดจะเปลี่ยนเป็นการประเมินวิพากษ์วิจารณ์ และรู้แจ้งอันเป็นเครื่องหมายของ
คนที่มีการศึกษา

เป็นธรรมดา ลักษณะแตกต่างทางการเมืองชนทำให้เกิดบรรดาคำถาม “ทำไม” ขึ้น ทำไมคติมากชีดจึงได้ก่อรากฐานมั่นคงในสหภาพโซเวียต ทำไมสังคมค่อยพัฒนาในเอเชียจำนวนมากมายเช่นนั้นถึงได้สนใจกับคติมากชีด หรือก่อตั้งระบอบการปกครองแบบพรรคเดียว ทำไมระบบสภาจึงได้ทำให้มีเสถียรภาพในการเมืองของบริเตน แต่ไม่เป็นเช่นนั้นในการเมืองของฝรั่งเศส ทำไมจึงมีพรรคจำนวนมากมายเช่นนั้นในฝรั่งเศส แต่มีเพียงสองพรรคในอังกฤษหรือว่าในสหรัฐและญี่ปุ่น ทำไมชนบางชาติจึงยอมรับอย่างพร้อมเพรียงในหลักความคิดเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์และการจัดการเศรษฐกิจโดยรัฐและถือเป็นหลักยึดติดต้องกับประชาธิปไตยและเสรีภาพ แต่ชนชาติอื่น ๆ ไม่คิดเช่นนั้น ประการสุดท้าย ทำไมระบบการเมืองบางระบบจึงปฏิเสธประชาธิปไตยและสถาบันผู้แทน ส่วนระบบอื่น ๆ เห็นว่าจำเป็น การที่จะตอบคำถามเหล่านี้ไม่เป็นการเหมาะสมที่จะเพียงรับรู้และจาระในข้อแตกต่างเฉพาะเจาะจง ซึ่งแยกระบบการเมืองหนึ่งออกจากอีกระบบหนึ่ง การบรรยายแสดงให้เห็นข้อแตกต่างของชาติเป็นดังสำคัญ แต่ไม่พอ เรายังจะต้องอธิบายดังเหล่านี้ เราต้องค้นคว้าหาข้อปกติธรรมดาและข้อแตกต่างในพฤติกรรมทางการเมือง และพยายามอธิบายเรื่องเหล่านี้ เราต้องพยายามสร้างเสริมทัศนะแบบวิทยาศาสตร์ในเรื่องการเมือง

แบบฉบับของการอธิบายข้อแตกต่างทางการเมืองของชาติ ซึ่งเรานั้นทักไว้นั้นอาจต่างกันออกไป ในบางกรณี ข้อคล้ายคลึงหรือแตกต่างอาจอธิบายในแง่ของประวัติศาสตร์ของประเทศที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างเช่น อาจเป็นไปได้ทีเดียวว่าสถาบันสภาได้สร้างตัวสามารถดำรงคงอยู่มั่นคงอย่างเด่นชัดในอังกฤษ เพราะสถาปนาขึ้นก่อนการปฏิวัติอุตสาหกรรม ในฝรั่งเศสและเยอรมันนี้ ตรงกันข้าม การสร้างอุตสาหกรรมนำหน้า

ก่อนที่จะได้มีประสบการณ์สำคัญใด ๆ อย่างแท้จริงกับสถาบันสภา นี่เป็นข้ออธิบาย
ในแง่สาธารณะทางประวัติศาสตร์

เพื่อเตรียมข้ออธิบายทางประวัติศาสตร์ เรามุ่งซึ่งอาจเรียกว่าข้ออธิบาย
ทางโครงสร้างและหน้าที่ แนวอธิบาย^๕พิจารณากระบวนการเมืองทั้งปวง ทั้งในแง่ของ
หน้าที่อันเป็นธรรมดาแน่นอนบางอย่างซึ่งต้องปฏิบัติ อาทิ การบรรจุคน คือการสัมพันธ์
การรักษาความสงบเรียบร้อย การตัดสินปัญหาขัดแย้ง ฯลฯ และในแง่ของโครงสร้าง
หรือสถาบันบางอย่างซึ่งปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ในระบบการเมืองที่ต่างกัน หน้าที่อย่าง
หนึ่งอาจเกี่ยวข้องกับโครงสร้างและสถาบันที่ต่างกันคนละเรื่องทีเดียว เป็นต้นว่า การ
ตัดสิน^๕ขาดปัญหาขัดแย้งในสังคมหนึ่งอาจกระทำโดยผ่านตุลาการเป็นกิจจะลักษณะ แต่
ในสังคมอื่น ๆ อาจอาศัยเอกชนโต้เถียง หรือผู้อาวุโสในหมู่บ้าน หรือพระ ข้อแตกต่าง
ต่างเช่นนั้น โดยต่างกันอาจเกิดจากลักษณะต่างกันในการจัดระเบียบองค์การของสังคม
และเศรษฐกิจ ในระบบค่านิยมและอุดมการณ์ที่ต่างกันทั่วไป หรือ (แนวศึกษา^๕
ไม่ขัดกับหลักอธิบายทางประวัติศาสตร์) ในสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์เฉพาะเรื่อง
เฉพาะราย

เป็นต้นว่า ถ้าเราจะเปรียบเทียบระบบการเมืองของประเทศด้อยพัฒนาบาง
ประเทศซึ่งเคยเป็นอาณานิคมมาก่อน ความรู้เกี่ยวกับประเพณีและสถาบันที่อดิศา
จักรวรรดินิยมได้ปลูกฝังลงในแต่ละประเทศ ย่อมเป็นสิ่งจำเป็นในการเข้าใจลักษณะต่าง
ต่างปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ ข้อแตกต่างทางการเมืองระหว่างมลายูและอินโดนีเซีย ในชั้นหนึ่ง
ย่อมเกี่ยวโยงกับข้อแตกต่างในประวัติศาสตร์ของระบบอาณานิคมของบริเตนและของ
ดัตช์ด้วย แต่นอกเหนือไปจากนี้ ยังเกี่ยวโยงไปถึงข้อแตกต่างในลักษณะโครงสร้าง
สังคมลักษณะประชากร ระดับการศึกษา ลักษณะฐานะผู้นำ และสภาพแวดล้อมทาง
เศรษฐกิจในรัฐทั้งสองด้วย ทำนองเดียวกัน ข้อแตกต่างระหว่างสถาบันสภาของ
ฝรั่งเศสกับของบริเตน มีส่วนเกี่ยวโยงกับแนวต่างกันทางอุดมการณ์ปัจจุบัน ระดับของ

ความเจริญทางอุตสาหกรรม รูปโครงของกลุ่มผลประโยชน์และปัจจัยอื่นๆ ซึ่งต่างกัน
ออกไปนอกจากข้อแตกต่างทางประวัติศาสตร์

อีกนัยหนึ่ง แนวศึกษาในแง่โครงสร้างและหน้าที่พยายามมุ่งเพื่อความ
เข้าใจในส่วนลึกของระบบการเมือง เพื่อแสดงให้เห็นถึงสถาบันที่สำคัญที่สุดของแต่ละ
ระบบ และเพื่อจำแนกและอธิบายข้อแตกต่างและคล้ายคลึงต่างๆ ทางการเมืองของ
ระบบเหล่านี้ โดยอาศัยรากฐานของการวิเคราะห์เช่นกล่าวนี้ เป็นที่หวังในขั้นปลายที่จะ
ใช้สร้างศาสตร์ขั้นต้นของการเมือง สามารถคิดวางกฎหรือข้ออ้างอิงทั่วไปแสดง
ลักษณะสม่ำเสมอในเรื่องพฤติกรรมทางการเมืองทำนองเดียวกับในทางธรรมชาติวิทยา
กฎเช่นว่านั้นจะแสดงในรูปของข้อสันนิษฐานทั่วไปพร้อมด้วยเงื่อนไขที่กำหนดให้ อาทิ
เช่น อาจถือได้ก่อนว่า ในสังคมที่ไม่มีข้อขัดแย้งรุนแรงในทางดักขี และใช้เขตเลือกตั้ง
สมาชิกคนเดียว ระบบเลือกตั้งคะแนนเสียงข้างมากนั้น ระบบสองพรรคมักจะเกิดขึ้นหรือ
ว่าอาจกล่าวได้ว่า ภายในสังคมหนึ่ง การสร้างอุตสาหกรรมและความเจริญรุ่งเรือง
จะ (ถ้าเงื่อนไขอื่นๆ ทั้งหมดเหมือนกัน) นำไปสู่การลดลงของข้อขัดแย้งทางการเมือง
เกี่ยวกับปัญหาแบบนามธรรม หรือทั่วไป และจะทำให้เกิดระบบการเมืองที่เกี่ยวข้องกับ
การแก้ไขปัญหามจริง ๆ เฉพาะกรณี ๆ ไปเป็นสำคัญ นี่ก็อีกเช่นกัน อาจตั้งเป็นข้อ
สันนิษฐานได้ว่า กลุ่มชนสำคัญและขนาดใหญ่ ๆ ซึ่งถูกปฏิเสธช่องทางเข้าสู่ฐานะและ
อิทธิพลภายในระบบการเมืองหนึ่ง ๆ นั้น จะ (ถ้าสิ่งอื่น ๆ เท่ากัน) พยายามแสวงให้ได้
ถึงเหล่านั้นมาด้วยวิธีรุนแรงในที่สุด

ข้อสันนิษฐานเช่นที่กล่าวนี้อาจทดสอบกับหลักฐานในประวัติศาสตร์และ
ปัจจุบัน และอาจถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือปฏิเสธไปตามนั้น การวิจัยและการสังเกต
จากด้านปฏิบัติเป็นส่วนจำเป็นของการศึกษาการเมืองเปรียบเทียบที่สมบูรณ์เช่นเดียวกับ
ในรูปการค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ทั้งหลาย โดยอาศัยการสังเกตจากด้านปฏิบัติเองที่
เราเพิ่มพูนความรู้ของเราเกี่ยวกับเงื่อนไข ปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งถ้ามีอยู่หรือไม่มีอยู่ จะนำไป

ผู้การยืนยันหรือปฏิเสธข้อสันนิษฐานของเรา เป็นันันว่า ถ้าเราเสนอว่า ที่ใดมี ก (เช่นเขตเด็กดั่งสมาธิคนเดียว ระบบเด็กดั่งคะแนนเสียงข้างมาก) แล้ว บ (ระบบต้องพรรค) จะเป็นผลตามมา แต่แล้วกลับพบว่า เป็นเช่นนั้นในประเทศหนึ่ง แต่ไม่ใช่ในอีกประเทศหนึ่ง เราจะต้องค้นหาจากด้านปฏิบัติถึงเหตุผลในความดักดั่งแตกต่างนี้ เราทำเช่นนั้นตามปกติโดยอาศัยการค้นคว้าหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อไป ช ชล ชล ชล ชล ฯลฯ เมื่อค้นพบแล้ว จึงแก้ไขเพิ่มเติมข้อสันนิษฐานของเราให้เป็นว่า บ จะเป็นผลเกิดจาก ก ถ้าหากว่า ปัจจัย ชล ชล หรือ ชล (อาทิเช่นปัจจัยทางสังคม ค่าสนาหรือท้องถิ่น หรืออื่น ๆ สุดแต่แนวการดั่งเกิดในที่นั้น)มีอยู่ด้วย ด้วยวิธีการนี้ การอธิบายที่สมบูรณ์และละเอียดถี่ถ้วนจนก็อาจทำได้ เพื่อแสดงข้อแตกต่างระหว่างระบบทั้งสอง

ตรงนี้เองที่การวิเคราะห์การเมืองเปรียบเทียบจึงเป็นเรื่องน่าท้าทายจริง ๆ และในขณะที่เดียวกันก็ขัดเคืองใจสำหรับนักศึกษานักศึกษาอยากจะสามารถแสดงให้เห็นได้รวดเร็วถึงข้อเหมือนและแตกต่างระหว่างระบบและออกมาพร้อมกับข้ออธิบายง่าย ๆ แต่น้อยนักถ้าจะมีบางที่จะสำเร็จผลเช่นนั้นในทางปฏิบัติ ระบบการเมืองทั้งปวงมีลักษณะบางอย่างซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะ กล่าวคือ ไม่อาจเอาอย่างกันได้ ตามความจริงเราจะพบว่าเป็นไปไม่ได้โดยที่เดียวที่จะพิสูจน์ข้อสันนิษฐานใดๆ หรือคิดค้นหลักทั่วไปใดๆ ให้แน่นอน ซึ่งจะสมบูรณ์ให้ได้สำหรับระบบการเมืองทั้งหมดในทุก ๆ สมัย เราจะถูกบังคับเหมือน ๆ กันให้จำต้องยืดขยายขอบข่ายของบรรดาปัจจัยเงื่อนไขออกไปสำหรับแค่ระบบการเมืองทุกอย่าง แล้วสังเกตว่าหลักทั่วไปที่เสนอจะต้องแก้ไขเพิ่มเติมอย่างระมัดระวังตามแนวแตกต่างของปัจจัยเฉพาะตัวเป็นกรณี ๆ ไป ดังนั้น ในขณะที่เราเสนอให้คิดค้นกฎทั่วไปนั้นเอง เราดูเหมือนจะติดขังอยู่กับแต่งงานจระไน สถานการณ์เฉพาะกรณีต่าง ๆ ด้วยความทอติดอ้าย เรามักจะกลับมามีข้ออธิบายง่าย ๆ ว่า ลักษณะเฉพาะกรณีเป็นกฎอันเดียวเท่านั้นของการเมือง และการศึกษาเปรียบเทียบย่อมไม่อาจ

อธิบายข้อแตกต่างทางการเมืองได้จริง ๆ และระดับความไม่แน่นอนในพฤติกรรมทางการเมืองมีอยู่มากจนการวางหลักทั่วไปไม่อาจเป็นไปได้

จะเป็นความผิดพลาดร้ายแรงที่จะยอมรับคำอธิบายเช่นนั้น เราได้พยายามชี้แจงแล้วว่า ถ้าปฏิบัติตามแนววิธีการที่แนะนำ ลักษณะเฉพาะกรณีทางการเมืองจะปรากฏให้เห็นและได้รับการอธิบาย นี่เป็นประเด็นที่สำคัญยิ่ง เราต้องเริ่มจากเรื่องทั่วไปเพื่อแสดงและอธิบายเรื่องเฉพาะ เว้นเสียแต่เราจะได้เริ่มต้นด้วยหลักความคิดและข้อสันนิษฐานทางการเมืองทั่วไปก่อน หาไม่แล้ว ไม่เพียงว่าเราจะไม่สามารถแยกแยะข้อแตกต่างทางการเมืองเฉพาะกรณีได้ด้วย อย่างว่าแค่จะพยายามอธิบายถึงเหล่านั้นเลย ผิดที่สุดแล้ว ใครจะบอกได้อย่างไรว่า อะไรแตกต่างและเป็นเรื่องเฉพาะ ถ้าไม่รู้เสียก่อนว่าอะไรเป็นเรื่องทั่วไป หรืออย่างน้อยเข้าใจถึงหลักความคิดทั่วไปที่เกี่ยวข้องซึ่งมีอยู่ตัวอย่างเช่น อำนาจเป็นหลักความคิดทางการเมืองทั่วไปซึ่งแสดงให้เห็นต่าง ๆ กันในสังคมต่าง ๆ (โดยอาศัย เช่น สัญญัตถลักษณะของศาสนา มายากำร ทรัพย์สิน หรือความโอ้อ่า นี่พูดถึงเพียงไม่กี่อย่างเท่านั้น) แต่ถ้าไม่ได้เข้าใจเรื่องของอำนาจในแง่ที่เป็นหลักความคิดโดยทั่วไปเสียก่อนแล้ว เราจะไม่สามารถนำเอาสัญญัตถลักษณะเหล่านั้นมาสัมพันธ์กับอำนาจในแง่ที่เป็นสิ่งแสดงออกเฉพาะกรณีได้เลย นี่นำไปให้เราเข้ามาถึงหัวใจของปัญหาของเรา กล่าวคือ เราจะใช้หลักความคิดทั่วไปอะไร เพื่อเปรียบเทียบระบบการเมืองที่ต่างกัน และเพื่ออธิบายข้อคล้ายคลึงและข้อแตกต่าง และลักษณะเฉพาะซึ่งเรากำลังจะสังเกตเห็นในระบบเหล่านั้น

๓

เราเริ่มโดยกล่าวถึงสิ่งที่เราเชื่อว่าระบบการเมืองหนึ่ง ๆ เป็นเช่นนั้น และปัจจัยที่เราถือว่าเกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบระบบการเมือง นี่จะเป็นการเผยให้เห็น

บรรดาดัชนีและปัญหา ซึ่งเราจะใช้ดำเนินเรื่องของระบบการเมืองเฉพาะกรณีที่จะทำการพิจารณาคึกกัน

ระบบการเมืองหนึ่ง ๆ เป็นกลไกอย่างหนึ่งสำหรับชี้ให้เห็นและตั้งปัญหา และทำการตัดสินใจและบริหารมติตัดสินนั้น ๆ ในอาณาของกิจการส่วนรวม อันเป็นเรื่อง ที่ให้ความหมายเข้าใจต่าง ๆ กันไปในสังคมต่าง ๆ จักรกลทางการเมืองชี้ให้เห็นและตั้ง ปัญหาและมติตัดสิน และทำการชี้ขาดและบริหารไปตามกฎหมายเรียกว่า รัฐบาล รัฐบาลอำนวยความสะดวกให้แก่การตั้งเป็นทางการเมืองและทรงอำนาจบังคับสำหรับชี้ให้เห็นและตั้ง ปัญหาสำหรับการตัดสินใจและบริหาร รวมทั้งเป็นสื่อของการกำหนดและให้การ รับรองฐานะอันชอบแก่ผลของการดำเนินการนี้ ในทางปฏิบัติ รัฐบาลทำมากกว่า โดยการวางกรอบและใช้เครื่องมือสำหรับการตัดสินใจเป็นทางการเมือง รัฐบาลยังได้มี อิทธิพลต่อลักษณะแบบฉบับของปัญหาซึ่งคงชนและของมติตัดสินซึ่งชาติ

อย่างไรก็ดี รัฐบาล (ในความหมายเป็นจักรกลนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการและเจ้าหน้าที่ประจำของสังคม) ไม่ใช่เป็นเรื่องเดียวที่อยู่ในข่ายสนใจของ นักศึกษาการเมืองเปรียบเทียบ มันเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมืองที่กว้างใหญ่กว่า รัฐบาลปฏิบัติการอยู่ตลอดเวลากับปรากฏการณ์สังคมอันเป็นทางการเมืองน้อยกว่าแต่กว้าง ขวางกว่า ซึ่งเรียกว่า “ระบบการเมือง” นอกจากรัฐบาล ระบบการเมืองยังรวมถึงปัจจัยอันไม่เป็นการซึ่งมีส่วนกระทบการปฏิบัติหน้าที่หรือผลปฏิบัติของเครื่องมือ ทำหน้าที่ตั้งปัญหา และตัดสินของสังคมในวงกิจการส่วนรวมอย่างเช่น

- (๑) มรดกตกทอดทางประวัติศาสตร์ และฐานะทางภูมิศาสตร์ และทรัพยากร ดัชนีการจัดระเบียบองค์การทางสังคมและเศรษฐกิจ คตินิยม และระบบ ค่านิยม และแบบอย่างทางการเมือง

(๒) โครงสร้างพรรค ผลประโยชน์และฐานผู้นำ ดังนั้นรัฐบาลควรด้วยปัจจัย
ซึ่งเกี่ยวข้องและมีผลกระทบต่อกันสองประเภทนี้ จึงประกอบเป็นระบบการ
เมืองของสังคมหนึ่ง ๆ

ขั้นแรกในการศึกษาวิเคราะห์ระบบการเมืองหนึ่ง ๆ คือจะต้องกำหนดและ
อธิบายลักษณะทางประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ และคตินิยมของ
สังคมหนึ่ง ๆ ตามที่จัดอยู่ในประเภทที่ ๑ ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์อย่างสำคัญ
ต่อระบบการตัดสินใจทางการเมือง ในขณะที่เดียวกัน ข้อนี้จะให้ภาพแสดงถึงแนวคิดของ
การเมืองและระบุให้เห็นปัญหารากฐานของระบบ ทฤษฎีการ ทศนิยมคิด กลุ่มชน ลักษณะ
การรวมทางการเมือง และแบบอย่างของการกระทำซึ่งในลักษณะวิธีปฏิบัติบางอย่าง
มีส่วนสัมพันธ์กับการตัดสินใจทางการเมือง ด้วยเหตุผลข้อนี้ ในบทต่อไป เรา
จึงได้อ้างอิงถึงปัจจัยต่าง ๆ อย่างเช่น “พื้นฐานของการเมือง”

ในทางปฏิบัติ สำหรับสังคมหนึ่ง ๆ มันไม่ยากที่จะเห็นพ้องกันในข้อที่ว่า
ในบรรดาลักษณะสำคัญเป็นจำนวนมากนั้น อันไหนมีความสำคัญในปัจจุบันและเป็นอัน
ดับแรกในทางการเมือง (คือเป็น “พื้นฐาน” ในแง่) และอันไหนมีความสำคัญเพียงในแง่
ประวัติศาสตร์และเป็นอันดับรอง เหล่านี้ไม่จำเป็นต้องเป็นเช่นเดียวกันในประเทศต่างกัน
และทงนี้ก็ไม่จำเป็นต้องมาเสมอเหมือนกันสำหรับชนต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์ของสังคมเดียว
กันด้วย การชี้ให้เห็นลักษณะเหล่านี้และช่นาหนกอย่างเป็นที่พอใจในกรณีหนึ่งนั้นใน
ตัวเองเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้าและความชำนาญอย่างมากทีเดียว และเป็น
เรื่องที่ย่อมจะวินิจฉัยแตกต่างกันไป อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปสำหรับระบบการเมือง
ที่ศึกษา ที่ยังไม่เคยชินกันและไม่ใช่ว่าของตะวันตกและด้อยพัฒนามากขึ้นเพียงใด เราก็คง
จำเป็นต้องค้นหาทางปฏิบัติต่อลักษณะส่วนพื้นฐานของการเมืองให้แจ่มแจ้งและละเอียด
ถี่ถ้วนมากขึ้นเพียงนี้ นักศึกษาชาวอเมริกันเพิ่งแต่ไม่ได้นำเอาแหล่งข้อความรู้ที่เกี่ยวข้อง
หรือ “ความรู้ลึก” ถึงจิตสำนึกสำหรับสถานการณ์มาใช้ในการศึกษาการเมืองของ

เอเชียเหมือน ๆ กับที่ใช้กับการศึกษาระบบการเมืองของตนเอง หรือบางระบบของยุโรปตะวันตก ประการสุดท้ายในส่วนที่เกี่ยวกับ “พื้นฐานของการเมือง” เหล่านี้ควรเน้นเสียด้วยว่า แม้ถึงเหล่านี้จะถูกแยกแยะจากกัน ถูกจัดแบ่งประเภทและศึกษาต่างหากจากกันก็ตาม แต่ความจริงประกอบเป็นส่วนรวมของชาติ เป็นอันหนึ่งอันเดียว มีส่วนสัมพันธ์และกระทบระหว่างกัน การแยกแยะเพื่อจุดประสงค์ในการอธิบายในที่นี้ ไม่ควรทำให้เราหลงลืมข้อเท็จจริงนี้เสีย

การกระทบสัมพันธ์ระหว่างส่วนพื้นฐานเหล่านี้ของระบบการเมืองหนึ่ง ๆ กับองค์การปกครองของระบบนั้น ประกอบเป็นสิ่งที่เราเรียกว่า “พลวัตอันไหวของการเมือง” บรรดาข้อเรียกร้องอ้างอิงและสนับสนุนทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและศีลนิยม อันเกิดขึ้นจากส่วนพื้นฐานของระบบหนึ่ง ถูกนำมาเสนออยู่ต่อเจ้าหน้าที่และองค์การของรัฐบาลพร้อมด้วยแสดงความต้องการให้ปรับตั้งเหล่านี้เข้าเป็นนโยบายรัฐบาล บรรดาพรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์หรืออิทธิพล และผู้นำการเมืองแสดงบทบาทเป็นสื่อถ่ายทอดระหว่างผู้ทำการเรียกร้องเช่นนั้นกับองค์การของรัฐบาลซึ่งทำการตัดสินใจเป็นทางการและกำหนดนโยบายรัฐบาล ส่วนเหล่านี้จึงทำหน้าที่เป็นตัวแทนปฏิบัติการหรือเคลื่อนไหวภายในระบบการเมืองหนึ่ง คือทำการกดดันรองและเลื้อยเอาระหว่างข้อเรียกร้องซึ่งต้องการให้ได้รับการปฏิบัติ ทำการกำหนดสิ่งเหล่านี้ในรูปที่ปฏิบัติได้ ทำการรวบรวมเสียงสนับสนุน และทำการเสนอผลในรูปข้อเรียกร้องต้องการให้ได้รับการปฏิบัติทางการเมือง บัณฑิตการเมืองที่เรียกว่าเคลื่อนไหวเหล่านี้ (พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์หรืออิทธิพลและผู้นำทางการเมือง) จึงทำหน้าที่เชื่อมประสานช่องโหว่ภายในระบบหนึ่งระหว่างส่วนพื้นฐานของการเมืองกับองค์การทำหน้าที่ตัดสินใจเป็นทางการของรัฐบาล อันที่จริงคำว่า “ช่องโหว่” บางทีจะเป็นคำที่เลื้อยมาใช้อย่างไม่เหมาะสมเนื่องจากมีความหมายไปในทางเชิงกษัตริย์การต่อเนื่อง ทั้งหมดเหล่านี้เป็นส่วนประกอบที่สัมพันธ์และกระทบถึงกันของระบบการเมืองหนึ่ง ๆ การที่เราแบ่งแยกออกระหว่าง

พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์และผู้นำด้านหนึ่งกับรัฐบาลในอีกด้านหนึ่งนั้นเป็นเรื่องเพื่อการศึกษาวิเคราะห์มากกว่าที่จะเป็นการแบ่งแยกอย่างแท้จริง

ส่วนประกอบใหญ่ที่สุดของระบบการเมืองได้แก่รัฐบาลซึ่งเป็นจักรกลทางการเมืองและให้การรับรองฐานะอันชอบสำหรับการกำหนดคงปัญหาและทำการตัดสินใจ และบริหารในอาณาของกิจการส่วนรวม พุดให้เจาะจงขึ้น รัฐบาลเป็นจักรกลในด้านนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ และเจ้าหน้าที่ประจำของรัฐ และเป็นกรอบทางรัฐธรรมนูญและกฎหมายซึ่งกำหนดวงเขตการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรเหล่านี้ แม้ว่าหน้าที่และองค์กรทำงานนั้นโดยปกติอาจกำหนดแบ่งแยกเห็นได้ในสังคมส่วนมากที่ไม่ใช่อยู่นั้นประชุมก็ตาม แต่ก็ไม่ควรจะถือว่าหน้าที่และองค์กรเหล่านี้ จะมีการจัดระเบียบหรือรูปสถาปนโดยแน่นอนและทุกอย่างไปตามแนวการจัดแบ่งประเภทที่ทำการกันมาดังกล่าวนั้น หรือว่าถ้าจัดแบ่งเช่นนั้นแล้ว ก็จะมีปฏิบัติหน้าที่อย่างที่กำหนดไว้จริง ๆ เป็นต้นว่า หน้าที่นิติบัญญัติและบริหารมักจะรวมกัน แล้วองค์กรนิติบัญญัติสมัยใหม่ในทางปฏิบัติก็ไม่ได้คอยได้ทำการบัญญัติกฎหมายในความหมายที่สมบูรณ์เช่นนั้นจริง ๆ ในทำนองเดียวกันควรจะตั้งเป็นข้อสังเกตไว้ด้วยว่า ในระบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จอย่างเช่นสหภาพโซเวียตและสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้น โดยส่วนใหญ่นั้นก็เคยเป็นการไร้ความหมายที่จะพยายามแบ่งแยกกระหว่างบทบาทของรัฐบาลและอำนาจของพรรคคอมมิวนิสต์ และกลไกทางการเมืองของรัฐ

ในการศึกษาระบบใด ๆ เราสนใจไม่แต่เพียงด้านส่วนประกอบของกลไกของระบบเท่านั้น หากยังสนใจถึงผลปฏิบัติของมันด้วย ด้วยเหตุนี้ สำหรับระบบการเมืองที่ศึกษา เราจึงสนใจไม่แต่เพียงกรรมวิธีภายในซึ่งทำการตัดสินใจและบริหารตามที่บรรยายไว้ข้างต้นเท่านั้น หากยังสนใจในธรรมชาติลักษณะและความสัมฤทธิ์ผลของข้อตัดสินใจที่ได้นั้น กล่าวคือ ในเรื่องประสิทธิภาพและลักษณะการปฏิบัติของระบบการเมือง รวมทั้งเครื่องกลไกด้วย ผลปฏิบัติหรือประสิทธิภาพของระบบการเมืองนั้นอาจขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะดำรงคงอยู่ และความสามารถที่จะทำการตัดสินใจ

เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ความสามารถประการแรกวัดกันได้ง่ายโดยเปรียบเทียบ ส่วนสำหรับความสามารถประการหลัง ในระบบประชาธิปไตยโดยปกติอาจกำหนดวัดได้จากการสนองตอบ ซึ่งมติดัดดินนั้นได้รับในหมู่กลุ่มชนในสังคม กลุ่มผลประโยชน์และสมาคมอื่น ๆ ในระบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จการทดสอบคงคล้ายกัน แม้ว่าลักษณะของกลุ่มชนที่เกี่ยวข้องและการกำหนดวัดการสนองตอบจะแตกต่างกันออกไป

ระบบการเมืองที่ทรงประสิทธิภาพรักษาคู่มือระหว่างเสถียรภาพและการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงเป็นผลสืบเนื่องที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้จากข้อเรียกร้องอ้างอิงทางการเมืองแข่งกัน ในหมู่กลุ่มชนอันเป็นผลของภาวะแปรเปลี่ยนทางเทคนิค สังคมและเศรษฐกิจ และของการเรียกร้องต้องการจากกลุ่มชนเหล่านั้น ซึ่งทำการต่อสู้เพื่อให้ได้ช่องทางสู่ฐานะของอิทธิพลและอำนาจ เป็นต้นว่าตลอดคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ในยุโรป เหตุใหญ่อันหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเกิดขึ้นจากข้อเรียกร้องอ้างอิงของชนชั้นกลางระดับต่ำกว่า และชนชั้นคนงานเพื่อให้ได้อิทธิพลทางการเมืองมากขึ้น ส่วนในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ความพยายามของกลุ่มชนเดียวกันเหล่านั้นจะใช้อิทธิพลทางการเมืองของตนซึ่งเพิ่งได้มาใหม่ ๆ ให้เป็นคุณประโยชน์ทางสังคมและเศรษฐกิจ อันถาวรนั้นก็มีความสำคัญคล้าย ๆ กัน

เพราะฉะนั้น ประสิทธิภาพจึงเป็นหน้าที่ของการสนองตอบจากรัฐบาลต่อกลุ่มชนและข้อเรียกร้องต้องการดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ที่จะให้มีประสิทธิภาพ การสนองตอบเช่นว่านั้นจะต้องกระทำภายในวงแวดล้อมของสถาบันการเมืองที่มั่นคงและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป มิฉะนั้นแล้ว กลุ่มชนที่เกิดขึ้นจะพยายามแสวงอำนาจด้วยวิธีปฏิวัติและนี่เป็นผลแตกแยกต่อระบบทั้งหมด พิจารณาจากแง่นี้แล้ว ไม่มีอะไรประกันได้ว่า ระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยจะมีประสิทธิภาพเหนือกว่าระบบรวมเบ็ดเสร็จ รัฐบาลแบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จอาจสร้างกลไกผู้แทนขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นข้อเรียกร้องอ้างอิงของกลุ่มชนใหม่ ๆ ที่สำคัญที่สุด แล้วแปลความหมายให้เป็นนโยบายส่วนรวม

ได้อย่างรวดเร็ว รัฐบาลประชาธิปไตยอาจพบว่า สถาบันผู้แทนของตนไม่สามารถแปร
ข้อเรียกร้องอ้างอิงของกลุ่มชนที่แข่งขันและแข่งขันให้เป็นมติกำหนดนโยบายส่วนรวม
หรือไม่สามารถประสานข้อเรียกร้องที่แข่งขันให้เป็นที่พอใจได้อีกต่อไป บางครั้งก็เป็น
ได้ว่า สังคมประชาธิปไตยตกเป็นเหยื่อของปรัชญาของตนเองด้วยการสร้างองค์การผู้แทน
ซึ่งแสดงข้อเรียกร้องต้องการของกลุ่มชนที่ปวงอย่างถูกต้อง และด้วยการพยายาม
สนองตอบให้เป็นที่ยพอใจแก่ข้อเรียกร้องของทุกฝ่าย ผลอาจเท่ากับเป็นการหิบบั่น
อำนาจยับยั้งให้แก่แต่ละกลุ่ม ซึ่งเป็นทางนำไปสู่การขงกันทางการเมืองของชาติจนไม่
สามารถทำการตัดสินใจตามมติสำคัญ ๆ ทางการเมืองได้ นี่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในฝรั่งเศสภายใต้
สาธารณรัฐที่สี่

ในบทต่อไป เราจะพูดถึงปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของรัฐบาลใน
แง่ของการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาล โดยพิจารณาในแง่สองประการซึ่งค่อนข้างต่างกัน
ประการแรก เราพิจารณาเกี่ยวข้องกับเรื่องของการปฏิบัติหน้าที่ในระยะสั้นโดยเปรียบ
เทียบ รัฐบาลที่เราศึกษากำหนดให้ความหมายแก่วงเขตหน้าที่และกิจกรรมทางการเมือง
ของตนอย่างไร รัฐบาลจัดสรรความสนใจ เงินและทรัพยากรของตนในระหว่างบรรดา
วงเขตหน้าที่เหล่านั้นอย่างไร อะไรที่เคยเป็นลักษณะและประสิทธิภาพของการปฏิบัติ
เกี่ยวกับวงเขตหน้าที่มาตรฐานของรัฐบาลอย่างเช่น ความยุติธรรม ประกันสังคม งาน
สาธารณะ การวางแผนเศรษฐกิจ ความมั่นคงของชาติ และการสัมพันธ์กับต่างประเทศ
อย่างไรก็ดี นอกเหนือไปจากปัญหาเฉพาะในระยะสั้นดังกล่าวแล้ว เรายังศึกษาถึงบาง
เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ในระยะยาวอันเป็นลักษณะเฉพาะของระบบการเมือง
ต่าง ๆ ระบบการเมืองเหล่านี้จัดการกับปัญหาใหญ่ ๆ กว้างเกี่ยวกับการพัฒนา หรือการ
เปลี่ยนให้ทันสมัยทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพเพียงไร จะจัดระเบียบองค์การและ
ปฏิบัติในรูปแบบใด (ประชาธิปไตยหรืออำนาจเด็ดขาด หรือรูปคล้ายกันทำนองนี้) จึงจะ
เห็นว่าเหมาะสมที่สุดกับความต้องการของงาน ระบบนั้น ๆ ปฏิบัติการในนามของใคร

กัน เหล่านี้เป็นปัญหาพื้นฐานและคงทนของระบบการเมืองทั้งปวงในสมัยของเรา ความสำคัญและระดับของปัญหา ย่อมจะต่างกันไปตามในระบบหนึ่ง ๆ โดยเฉพาะ และต่างกันไปจากระบบหนึ่งกับอีกระบบหนึ่ง แต่ลักษณะผลผลิตด้านของปัญหาเหล่านี้เป็นเรื่องหนักยุ่งยากสำหรับสังคมทั้งปวง ทั้งหมดรวมประกอบเป็นแนวสาระใหญ่ ๆ สำหรับหนังสือต้องเล่มชุดนี้ ในแง่นี้เป็นเรื่องอันควรแก่การออกความเห็นวิจารณ์ที่ค่อนข้างละเอียดถี่ถ้วนขึ้นอีก

ปัญหาของการเปลี่ยนให้ทันสมัยทางการเมืองแตกต่างกันอย่างสำคัญระหว่างสังคม “ด้อยพัฒนา” และสังคม “พัฒนาแล้ว” แต่ไม่มีระบบการเมืองใดในความหมายระยะยาวที่พ้นจากความจำเป็นต้องปรับโครงสร้าง ทักษะ และหลักปฏิบัติของตนให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในด้านวิทยาการและความต้องการ และช่องทางในด้านสังคมเศรษฐกิจและการเมือง ในสภาพแวดล้อมที่ด้อยพัฒนา การสร้างความทันสมัยทางการเมืองให้สัมฤทธิ์ผลในสมัยของเรานั้น เป็นเรื่องที่ต้องอาศัยการดัดแปลงระบบโครงสร้างของสังคมเกือบทั้งหมดทีเดียว การไม่รู้หนังสือจะต้องจัดให้หมดไป และจัดให้การศึกษาขั้นปฐม ขั้นสูง และขั้นฝึกความชำนาญเฉพาะด้านจะต้องจัดให้มากขึ้น ทักษะและการจัดการระเบียบสังคมที่จำกัดอยู่กับครอบครัวและท้องถิ่นจะต้องแทนที่โดยแบบแผนที่เป็นระดับชาติและส่งเสริมบุคคลให้มากขึ้น ระดับเหลื่อมล้ำแบ่งแยกระหว่างเมืองกับชนบทจะต้องให้ลดน้อยลง ส่วนใหญ่ของประชากรจะต้องมีส่วนในกรรมวิธีทางการเมือง เจ้าหน้าที่รัฐบาลอันเป็นงานวิชาชีพจะต้องมีการบรรจุและฝึก และระบบการตัดสินใจทางการเมืองทั้งหมดจะต้องปรับปรุงให้เหมาะสมถูกต้อง และมีลักษณะเป็นผู้แทนซึ่งผูกพันกับหลักปฏิบัติที่นิยมทำกันมาทีเดียว เหล่านี้เป็นภาระอันหนักยิ่งอยู่แล้วในตัวเอง และโดยแท้จริงยิ่งหนักขึ้นเมื่อคำนึงถึงว่า สิ่งเหล่านี้เป็นเพียงส่วนเล็ก ๆ ของกรรมวิธีในการสร้างความทันสมัยซึ่งย่อมหมายถึงการเปลี่ยนแปลงอื่นๆ อันมหาศาลและเกี่ยวเนื่องกันทั้งหมดในด้านอย่างเช่นวิทยาการและเศรษฐกิจ ถ้าเรายกเว้นในบางส่วน

สำหรับรัฐที่ค่อนข้างก้าวหน้า เช่น ญี่ปุ่น และอิตาลีแล้ว ดังคมอื่น ๆ ทั้งหมดในเอเชียกำลังเกี่ยวข้องกับอยู่ในขั้นแรก ๆ ของกระบวนการเปลี่ยนให้ทันสมัยเช่นว่านั้น อันที่จริงการต่อสู้เพื่อเปลี่ยนให้ทันสมัยนี้ อาจกล่าวอย่างกว้าง ๆ ได้ว่า เป็นเนื้อหาและปัญหาใหญ่ของการเมืองในเอเชียอย่างน้อยตั้งแต่ปี ค. ศ. ๑๙๔๕ ในแง่นี้จะเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจอย่างมากในเล่มว่าด้วย “เอเชีย”

ปัญหาการเปลี่ยนให้ทันสมัยทางการเมืองแตกต่างออกไปสำหรับสังคมที่เรียกว่า “พัฒนาแล้ว” อย่างเช่นรัฐในภูมิภาคแอตแลนติกเหนือ สหภาพโซเวียตและอื่น ๆ อีกไม่กรัฐ รัฐเหล่านี้ได้ชนบรรดุงถึงผลปฏิบัติในระดับสูงโดยเปรียบเทียบกันในเรื่องของระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของคน สำหรับรัฐเหล่านี้ ปัญหาสำคัญยิ่งกลายเป็นเรื่องของการปรับทัศนคติทางการเมือง ระบบโครงสร้างและปฏิบัติอยู่เรื่อยไปให้เข้ากับความต้องการของชาติในด้านความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการในแบ่งสรรรายได้ของชาติให้เป็นธรรมชนในหมู่ประชากรส่วนต่างๆทั้งหมด การพิจารณาค้นถึงเรื่องประสิทธิภาพและลักษณะปฏิบัติหน้าที่ของระบบการเมืองเช่นนี้ มีส่วนเกี่ยวข้องกับใกล้ชิดกับปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของส่วนที่เรียกว่า “เอกชน” และ “มหาชน” ในระบบเศรษฐกิจของชาติ และเกี่ยวกับผลดีผลเสียของระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรี การโอนวิสาหกิจเป็นของชาติ และการวางแผนเศรษฐกิจ ที่สำคัญยิ่งได้แก่บทบาทของรัฐบาลในฐานะผู้อำนวยบริการสังคมและเศรษฐกิจ และเป็นเครื่องมือสำหรับบรรดุมวลทั้งในด้านสวัสดิการและความยุติธรรมทางสังคม ปัญหาทำนองนี้จะได้รับการเน้นหนักในเล่มว่าด้วย “ยุโรป”

ในทั้งสองเล่ม เรายังจะศึกษาถึงปัญหาคำคัญยิ่งอันหนึ่งในสมัยของเราคือการแข่งดีทั่วโลกกระหว่างรูปการปกครองและการตัดสินแบบประชาธิปไตย กับแบบอำนาจนิยม ระบบอำนาจนิยมในความหมายนี้คลุมวงเขตรบบการเมืองอย่างกว้างขวางตั้งแต่รูปรวมอำนาจเบ็ดเสร็จอย่างเช่น ในสหภาพโซเวียตและสาธารณรัฐประชาชนจีน

ไปจนถึงรูปแบบอำนาจพลการหรืออำนาจขีปนาวุธที่เคยเป็นประเด็นมาก่อนในรัฐต่างๆ ในเอเชีย ระบบอำนาจนิยมในที่นี้หมายถึงระบบการเมืองซึ่งวงเขตการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมืองอย่างเต็มฤทธิผลถูกตัดทอนอย่างเป็นทางการ แต่ชนชั้นนำกลุ่มเด็ก ๆ ได้รับการส่งเสริมและเพิ่มพูนขึ้นจนถึงที่สุด

ในทางปฏิบัติ โดยปกติระบบนี้หมายถึงระบบที่มีพรรคการเมืองพรรคเดียว หรือผู้แทนของกลุ่มชนส่วนน้อยของประชากรเป็นผู้ทำการผูกขาดหน้าที่ผู้แทนและควบคุมองค์การของรัฐบาลและสถาบันสังคมอื่น ๆ ทั้งหมดที่เห็นว่าสำคัญ ในรูปที่แรงและใหม่สุดของระบบนี้ คือรัฐรวมอำนาจเบ็ดเสร็จ ดัชนีลักษณะของระบบอำนาจนิยม ได้แก่ ขนาดความรุนแรงของการจัดระเบียบองค์การ การระดมกำลังคน และการรวมศูนย์อำนาจซึ่งถือเป็นลักษณะปกติธรรมดาของรัฐ ทั้งที่เป็นชนชั้นนำนิยมและอำนาจนิยมอย่างแรง แต่ระบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จก็เป็นระบบหนึ่งที่ราษฎรทั้งปวงทั้งแก่และหนุ่มเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องอยู่เสมอ และประกอบกิจการทางการเมืองทำหน้าที่ตามจุดมุ่งหมายของชาติ มันเป็นระบบที่ระดมกำลังคนอย่างสูง ซึ่งเทอดทูนสิทธิและจุดประสงค์ของรัฐไว้เหนือของบุคคล และยอมรับรับรองสิทธิไม่ก็อย่างในด้านส่วนตัว และการไม่เข้าร่วม ทั้งนี้ไม่ต้องพูดถึงสิทธิในการค้าน

ตรงกันข้าม ระบบประชาธิปไตยทั้งหลายแม้จะมีรูปต่าง ๆ กัน แต่มีสิ่งหนึ่งร่วมกันคือ การแบ่งแยกอันเป็นรากฐานระหว่างบุคคลกับรัฐในแง่ที่เป็นสิทธิส่วนตัว ซึ่งรัฐโดยปกติไม่อาจละเมิด สิทธิเหล่านี้อาจเป็นในทางศาสนา การเมือง สังคม หรือเศรษฐกิจ แต่ “ฐานะอิสระ” ของสิทธิดังกล่าวไม่เป็นที่โต้แย้งกัน ยิ่งกว่านั้นมันเป็นระบบการเมืองซึ่งการโต้แย้ง การคัดค้าน และการขัดกันระหว่างพรรค และระหว่างทัศนคติต่าง ๆ ไม่แต่เพียงเป็นที่ยอมรับกันเท่านั้น หากได้รับคุณค่าในฐานะเป็นปัจจัยจำเป็นของการปกครองแบบผู้แทนที่รับผิดชอบและมั่นคง ในระบบเช่นว่านั้น แม้วงเขตการตัดสินใจทางการเมืองซึ่งตรงกันข้ามกับของประชาชน อาจกว้างใหญ่และขยายออกไป

ก็ตาม แต่วงเขตอันสำคัญและเป็นอิสระของการตัดสินใจปฏิบัติการคงสงวนไว้เสมอ
สำหรับบุคคลและกลุ่มเอกชน

ในสมัยของเรา การท้าทายที่สมบูรณ์และแข็งแกร่งที่สุดต่อความเป็นอยู่
และการขยายตัวของระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยนั้น มาจากความล้มเหลวของการ
ปฏิวัติบอตสวานาปี ค.ศ. ๑๙๑๗ และการเติบโตขยายตัวของระบบการเมืองรวมอำนาจ
เบ็ดเสร็จแบบคอมมิวนิสต์ในเวลาต่อมา ในแง่การเมือง ระบบคอมมิวนิสต์ปฏิเสธได้
แย้งประชาธิปไตยในนามของหลักอุดมการณ์สำคัญสูงสุดบางอย่าง คือ ความเสมอภาค
และเสรีภาพ โดยการอาศัยอ้างอิงงานเขียนของคาร์ล มาร์กซ ปราชญ์ยิ่งใหญ่ชาว
เยอรมันแห่งคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ผู้นำคอมมิวนิสต์ของรัสเซีย รวมทั้งจีนด้วย ต่อมา
อ้างว่า การเมืองประชาธิปไตยตามที่ปฏิบัติกันในตะวันตกนั้นเป็นเพียงกลวิธีสำหรับสถา-
ปนาและช่วยให้สิ่งชั่วร้ายของสังคมนายทุนคงอยู่ต่อไปภายใต้อำนาจปกครองของชนชั้น
ทุนที่กดขี่ชนชั้นล่างซึ่งมุ่งบังคับและรัดนาทาเร้นพวกคนงาน ผู้นำเหล่านี้อ้างว่าประชาธิปไตย
แบบนายทุนซึ่งมีกำเนิดมาจากสงครามชนชั้นจะต้องดับสูญไปด้วยสงครามชนชั้น โดย
เหล่าชนคนงานจะพากันแข่งอำนาจเพื่อสถาปนาสังคมที่ให้อำนาจทรัพยากรผลิตเพื่อประโยชน์
ของคนทั้งปวง ผลประโยชน์ร่วมกันนี้ได้มาโดยการยึดทรัพย์สินเอกชนให้เป็นของส่วน
รวม และให้มีการควบคุมปัจจัยผลิตโดยรัฐ

ความเท่าเทียมอย่างองคมนตรีของคอมมิวนิสต์จำกัดอยู่แต่เฉพาะชีวิตประจำวันและระดับ
ถนนทางปรัชญา อันตรงต่อประชาธิปไตย แม้จะร้ายแรงแต่ก็ห่างไกล แต่เมื่อมา
ได้รับการเสริมกำลังด้วยอำนาจของรัฐยิ่งใหญ่สมัยใหม่รัฐหนึ่งซึ่งมุ่งให้อุดมการณ์
คอมมิวนิสต์บรรลุผลทั่วโลกเช่นนั้น ภัยคุกคามต่อสถาบันประชาธิปไตย ก็กลายเป็น
เรื่องเฉพาะหน้าและรีบด่วน สหภาพโซเวียตภายใต้การนำของลัทธิ “โด้สร้าง” รัฐ
สังคมนิยมชนและบรรลุผลก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างไม่เคยมีมาก่อนในระยะชั่วคนเดียว
รัสเซียได้สร้างอุตสาหกรรมในอัตราที่ไม่เคยทำกันมาก่อนในตะวันตก รัสเซียสามารถ

รอดพ้นจากการโจมตีของเยอรมันระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง และต่อมาสามารถฟื้นฟูเศรษฐกิจซึ่งย่อยยับจากสงครามและบรรลุถึงฐานะความเป็นมหาอำนาจของโลกรองจากสหรัฐอเมริกา สำหรับชาติที่ค่อยพัฒนาเป็นจำนวนมากของโลก ซึ่งพยายามแสวงหาเอกราชพ้นจากฐานะอาณานิคมและทางดัดไปสู่อำนาจเจริญทันสมัย ตัวอย่างความแข็งแกร่งและผลสำเร็จของระบบดังกล่าวนั้นกลายเป็นแบบอย่างที่ดีใจและภูมิใจอันหนึ่งแก่พวกผู้ไปกับแบบอย่างนี้ ก็คือ หลักความคิดและปฏิบัติหัวใจของระบบคอมมิวนิสต์โซเวียต กล่าวคือ รัฐบาลพรรคเดียว การควบคุมเบ็ดเสร็จของการแสดงความคิดเห็นของบุคคลทุกทาง และการระดมกำลังบุคคลอย่างไม่ปราณีปราศรัย เพื่อบรรลุผลตามอุดมการณ์ของชาติ

ดังนั้น จากหลักปรัชญาของการประท้วงและปฏิวัติสังคม คติคอมมิวนิสต์ภายใต้การนำของรัสเซียได้กลายเป็นเครื่องมือทรงอำนาจของแผนยุทธศาสตร์ในโลกซึ่งครอบงำด้วยการขัดแย้งที่น่ากลัวอย่างไม่เคยมีมาก่อนระหว่างระบบคอมมิวนิสต์กับประชาธิปไตย พรรคคอมมิวนิสต์อันแข่งขันได้ก่อตั้งขึ้นทั่วโลก ในขณะที่รัฐบาลคอมมิวนิสต์ชนครองอำนาจด้วยการสนับสนุนของรัสเซียในรัฐยุโรปตะวันออก และแถบบอดชานทั้งหมดยกเว้น กรีซ และ ตุรกี เมื่อเร็ว ๆ นี้ กำลังและอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ยังได้แพร่ขยายอย่างรวดเร็วในเอเชียและในโลกอาณานิคม ในปี ค.ศ. ๑๙๕๙ รัฐบาลคอมมิวนิสต์ได้สถาปนาขึ้นในประเทศจีน ส่วนบรรดาพรรคคอมมิวนิสต์อันเข้มแข็งพากันทำลายระเบียบที่เป็นอยู่ในอินโดจีน อินโดจีน เอเชีย มลายู และตะวันออกกลาง ในดินแดนทั้งหมดเหล่านี้ ระบบคอมมิวนิสต์หยาบคายความหวังที่จะบรรลุผลตามความปรารถนาของท้องถิ่นในการสร้างอุตสาหกรรมและความเจริญทางเศรษฐกิจ

ระหว่างระยะของการขึ้นสู่อำนาจของคอมมิวนิสต์ ระบบนายทุนและสถาบันประชาธิปไตยซึ่งควบคุมกันไปได้เปลี่ยนโฉมหน้าไปอย่างเห็นได้ชัด หลักอุดมการณ์ของคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ในการแข่งขันเสรีและเศรษฐกิจแบบตลาดเสรีค่อย ๆ แทนที่

ด้วยหลักปรัชญาที่มุ่งต่อสังคมและรับผิดชอบต่อมากขึ้นโดยเน้นในด้านความมั่นคงทางสังคม การให้มันงานทำเต็มที่ บริการทางแพทย์ และความยุติธรรมทางสังคมและเศรษฐกิจ ในบางกรณี ระบบเศรษฐกิจที่เรียกว่าแบบนายทุน อย่างเช่นของประเทศอังกฤษไปไกลถึงขั้นโอนอุตสาหกรรมสำคัญให้เป็นของชาติทีเดียว นักออกเช่นกัน บทบาทที่แท้จริงของสหภาพแรงงาน พรรคการเมือง และสถาบันบัญญัติทุกวันนี้ให้ความสนับสนุนเล็กน้อย แก่ข้อกล่าวหาเก่าๆ ของคติมากซ์ที่ดีที่ว่า องค์การเหล่านี้เป็นเครื่องมือสำหรับสังคมนิยม อภิศิทธิ์ของชนชั้นปกครองในวงแคบ

ระบบนายทุนและประชาธิปไตยในสมัย ค.ศ. ๑๙๒๐ เป็นปรัชญาและระบบที่แตกต่างห่างไกลจากสมัยของมากซ์ นี่เป็นข้อเท็จจริงซึ่งน่าประหลาดที่ชาวมากซ์ที่ดีเป็นจำนวนมากมายไม่เห็นกัน อย่างไรก็ดี ทั้งที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเช่นนั้นในด้านคุณค่าและจัดระเบียบองค์การทางการเมือง แต่ระบบคอมมิวนิสต์กับประชาธิปไตย คงห่างไกลกันทั้งในทฤษฎีและปฏิบัติ ทั้งที่ได้ลัดเลาะทั้งแนวความคิดหลายอย่างทางการเมืองและเศรษฐกิจของคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ออกไป แต่ประชาธิปไตยทุกวันนี้ยังคงยึดมั่นอยู่กับหลักค่านิยมทางการเมืองเดิมเกี่ยวกับเสรีภาพส่วนบุคคล ถิ่นการโต้เถียงและสูงใจยิ่งกว่าการปลุกฝังดัดนิสัยและใช้กำลัง และให้ค่อยๆ เปลี่ยนแปลงโดยขึ้นอยู่กับการยอมรับและยินยอมอันกว้างขวางยิ่งกว่าบังคับเขาโดยผลการของคนไม่กี่คนต่อคนส่วนใหญ่ เหล่านี้เป็นค่านิยมที่ราษฎรของระบบประชาธิปไตยส่วนมากยึดถือร่วมกันอย่างกว้างขวาง นี่เป็นส่วนหนึ่งของ “อุดมการณ์” และกำหนดการกระทำและปฏิบัติหน้าที่ของบรรดาประชาธิปไตยทั้งหลาย

อย่างไรก็ดี ปัญหาที่ยังคงเหลืออยู่คือระบบการเมืองแบบไหน ประชาธิปไตยหรืออำนาจนิยมจะเป็นใหญ่ในการแข่งขันทั่วโลก โดยเฉพาะเอเชียและส่วนด้อยพัฒนาต่าง ๆ ของโลก การแข่งขันนี้รุนแรง และยังไม่ได้ชี้ขาดแน่นอน สังคมเหล่านี้ยังคงอาจถือเอาสถาบันและหลักปฏิบัติซึ่งจะค่อยๆ สร้างเสริมไปสู่แบบประชาธิปไตย หรือ

ว่าอาจจะเลือกเอาทางสะดวกง่ายจอมปลอมของระบบอำนาจนิยม หรือบางทีถึงระบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จ นี่เป็นปัญหาของการศึกษาซึ่งจะได้รับความสนใจของเราในหนังสือชุดทั้งสองเล่มนี้ ระบบไหน ประชาธิปไตยหรืออำนาจนิยมที่จะเป็นทางต้นของความต้องการของสังคมปัจจุบันได้มากกว่าทั้งในเอเชียและยุโรป คำตอบไม่อาจให้ได้ในแง่ของแนวโน้มส่วนบุคคล หรือความรู้ดีผูกพันทางค่านิยม แต่จะต้องให้คำตอบในแง่ประเภทต่าง ๆ ของการวิเคราะห์ซึ่งเราได้ชี้แจงมาแล้ว

เห็นจะพอสำหรับแนวคิดระยะซึ่งเราวาดภาพภารกิจของเราในหนังสือชุดสองเล่มนี้ เราได้ให้นิยามระบบการเมืองในแง่ที่เป็น กลไกสำหรับแสดงและตั้งปัญหาและทำการตัดสินใจและบริหารมติตัดสินใจนั้น ๆ ในอาณาของกิจการส่วนรวม เราได้ตั้งประเภทกว้าง ๆ บางอย่างของการวิเคราะห์ระบบเช่นนั้น กล่าวคือ พื้นฐานของการเมือง ตั้งแต่กระบวนทางการเมือง และองค์การทำการตัดสินใจเป็นทางการของรัฐบาลในด้านปัจจัยประกอบของการตัดสินใจ ตลอดจนประสิทธิภาพและการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาลโดยพิจารณาในด้านผลปฏิบัติ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ในบทความต่อไปจะได้พยายามนำเอาประเภทเหล่านี้มาใช้เพื่ออธิบายให้เห็นการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินงานของระบบการเมืองจำนวนหนึ่งซึ่งแตกต่างกันทีเดียว ลักษณะแตกต่างต่างกันอย่างชัดแจ้งในธรรมชาติของระบบเหล่านี้และในวงเขตและความเชื่อถือได้ของข้อความรู้ของเราในเรื่องระบบเหล่านี้ ทำให้ไม่อาจพิจารณาคึกขาระบบทั้งหมดในรูปที่คล้ายกันได้ แต่ในทุกกรณีก็จะได้พยายามปรับใช้ประเภททั่วไปเหล่านี้ และตอบปัญหาลำดับ ๆ ที่ยกขึ้นมา

ญี่ปุ่น

โรเบิต อี. วอร์ด

กุสุมา สนิทวงศ์ แปล

๑. บทนำ

เมื่อไม่ถึงร้อยปีมานี้ ญี่ปุ่นยังคงเป็นอาณาจักรซึ่งไม่ค่อยเป็นที่รู้จักกัน ก้ำกึ่งผ่านพ้นจากยุคของการแยกตนเองอยู่อย่างโดดเดี่ยว ซึ่งเป็นระยะเวลาเกือบสอง ศตวรรษครึ่ง อาณาบริเวณของญี่ปุ่นจำกัดอยู่เฉพาะเกาะใหญ่สี่เกาะ คือ ฮอกไกโด ฮอนชู ชิโกกุ และคีวชู มีประชากรจำนวนกว่า ๓๐ ล้านเล็กน้อย ประมาณร้อยละ ๘๐ เป็นชาวนาอากะซึอยู่ในชนบท และทำนาเป็นหลักของคนด้วยเครื่องมือและวิธีการอันแทบ ไม่มีผิดแผกแตกต่างไปจากที่บรรพบุรุษของตนได้ใช้มาเมื่อพันปีที่แล้วมา เศรษฐกิจของประเทศถึงแม้จะกำลังเปลี่ยนแปลง ก็ยังคงมีลักษณะเป็นแบบกึ่งระบบฟิวดัล ส่วน ลักษณะทั่วไปที่สังคมสะท้อนให้เห็น มีผู้เชี่ยวชาญผู้หนึ่งบรรยายไว้ว่า ถ้าพูดกันแบบ ตะวันตกแล้ว เทียบได้คร่าว ๆ กับคัมภีร์ทิวเดอร์ กล่าวคือ อังกฤษเมื่อกว่าสี่ร้อยปี มาแล้ว

ในด้านการเมือง โดยทฤษฎีแล้ว ประเทศญี่ปุ่นเป็นจักรวรรดิอยู่ใต้การ ปกครองขององค์จักรพรรดิผู้ซึ่งอ้างว่าสืบทอดตรงโดยไม่ขาดสาย ผ่านบรรพบุรุษผู้รื่อง นามจากอะมาเตราสุ-โอมิกามิ (Amaterasu-omikami) เจ้าแม่แห่งดวงอาทิตย์ ตาม จริตแล้วจักรพรรดิทั้งหลายได้ถูกกักกันไว้ด้วยความระแวดระวังในนครที่ประทับแห่ง เกียวโต ซึ่งโดยศาสนาทางไกลจากความสัมพันธ์ที่มีความหมายกับโลกการเมืองอัน หยาบเหวมนับแต่ปี ค.ศ. ๑๖๐๓ เป็นต้นมา อันที่จริงแล้วญี่ปุ่นได้อยู่ภายใต้ระบบที่อยู่ ในศูนย์กลางอันดื้อเหวมนี่มักเรียกกันว่า “ระบบฟิวดัลรวมศูนย์อำนาจ” ซึ่งอำนาจสูงสุด ตกอยู่กับโชกุน (shogun) ประมุขของตระกูลโตกุกาวะ (Tokugawa) ที่ยิ่งใหญ่ ผู้ ทำการปกครองจากเอโดะ (โตเกียวในปัจจุบัน) นครหลวงของตระกูลแต่อดีตกาล

การเมืองก็เช่นเดียวกับการจัดระเบียบสังคม ถูกจัดอันคับคดหัดกันอย่าง ถัดไปตามชนชั้นอันสืบทอดถึงกัน และเฉพาะชนชั้นนำกลุ่มน้อยเท่านั้นที่มีอภิสิทธิ์

จะร่วมในการกำหนดหรือดำเนินนโยบายการเมือง โดยสังเขปแล้ว ญี่ปุ่นก่อนการคืนอำนาจให้จักรพรรดิ (The Restoration) เป็นแบบอย่างของสังคมประเพณีเก่าของเอเชีย กล่าวคือในลักษณะพื้นฐานทางสังคม - การเมืองแล้ว ส่วนใหญ่เป็นชนบท ทำการกตกรรม ขาดการเคลื่อนย้าย มีการจัดอันดับชั้น นิยมอำนาจและเป็นคณาธิปไตย จากทัศนะตะวันตกแล้ว ญี่ปุ่นก็แปลกประหลาดถึงขั้นหนึ่ง ซึ่งอาจแสดงออกได้อย่างเด่นชัดที่สุดในรูปศิลปะที่นิยมกันของยุคนั้น คือ ภาพพิมพ์บล็อกไม้ที่เรียกกันว่า อูกิโยเอะ (Ukiyoe) ซึ่งจับท่วงท่า อารมณ์ และลักษณะภายนอกของ “โลกอันดองลอย” แห่งสมัยโตกุภาวะตอนปลาย

เมื่อเราเคลื่อนไปข้างหน้าตามกระแสประวัติศาสตร์ ญี่ปุ่นเพียงช่วงหนึ่งชั่วคอนันยาวนานประมาณ ๘๐ ปีจากการคืนอำนาจให้จักรพรรดิปี ค.ศ. ๑๘๖๘ ซึ่งโค่นอำนาจปกครองของพวกโตกุภาวะ เราเห็นญี่ปุ่นที่แตกต่างออกไปอย่างน่าอัศจรรย์ในระยะนี้ อาณาจักรอันโดดเดี่ยวได้กลายมาเป็นจักรวรรดิอันยิ่งใหญ่ ครองอิทธิพลทั่วเอเชียตะวันออกในช่วงระยะเวลาอันสั้นและเพิ่งจะสูญดินแดนทั้งหมดที่ได้มาเพราะความปราชัยอันย่อยยับในปี ค.ศ. ๑๙๔๕ ประชากรตามลำดับในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ ได้ทั่วคุณชนเหยียบ ๙๓ ล้าน เท่ากับเพิ่มสามเท่าตัวภายในศตวรรษเดียว และประชาชนส่วนใหญ่ บัดนี้อาศัยอยู่ตามเมืองมากกว่าในชนบท จากการเริ่มต้นเล็กๆ ได้เกิดระบบเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรมและพาณิชย์สมัยใหม่ขึ้น ซึ่งยังคงเป็นที่ก้าวหน้าที่สุดและผลิตผลมากที่สุดในทั่วทั้งเอเชียภายนอกสหภาพโซเวียต และในบางด้านก็เป็นคู่แข่งและท้าทายสหรัฐ สหภาพโซเวียตและบริเทนใหญ่เสียอีกด้วย

การเปลี่ยนแปลงอย่างมหิพารในการจัดระเบียบสังคมก็ได้เกิดขึ้นเช่นกัน ระบบการจัดอันดับชั้นอย่างเข้มงวดถูกล้มเลิก การศึกษาที่ไม่คิดมูลค่าสำหรับมหาชนทั่วไปได้กลายมาเป็นหลักแบบแผน การเคลื่อนย้ายและโอกาสทางสังคมและเศรษฐกิจได้รับการส่งเสริมและขยายขึ้นอย่างมาก ความเสมอภาคภายใต้กฎหมายได้รับการ

สถาปนาขึ้น และระดับการครองชีพ ความอยู่ดีกินดี และความมั่นคงถอยถ่วงระดับ ซึ่งไม่เคยเป็นที่รู้จักกันมาก่อนไม่ว่าในญี่ปุ่นหรือเอเชีย ในด้านการเมือง จักรพรรดิคง อยู่ในโตเกียว แทนที่จะเป็นเกียวโต แต่ในฐานะเป็นดัชนียุทธศาสตร์มากกว่าเป็นผู้ปกครอง ไชกุณและขุนนางดั้งเดิมได้สูญหายไปและถูกแทนที่โดย ไดเอ็ต (Diet) หรือรัฐสภาที่ได้รับเลือกโดยประชาชน ซึ่งดำเนินงานโดยผ่านคณะรัฐมนตรีที่มีความรับผิดชอบ ดิทธิ ออกเสียงเลือกตั้งทั่วไปของผู้ใหญ่กลายมาเป็นกฎ และทั้งรัฐบาลระดับชาติกับรัฐบาลท้องถิ่นต่างก็ได้รับเลือกตั้งและเป็นระบบผู้แทนอย่างมากทีเดียว การบริหารกิจการ สาธารณะกระทำโดยระบอบข้าราชการขนาดใหญ่ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและ วิชาชีพ และระบบการกำหนดนโยบายของรัฐส่วนใหญ่อีกเป็นไปโดยไม่เกี่ยวกับศาสนา เป็นไปตามหลักเหตุผลและตามหลักวิทยาศาสตร์ นับว่าได้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นใน ญี่ปุ่นในอัตราความเร็วอย่างยิ่งยวด ทุกวันนี้เมื่อชาวตะวันตกไปเยือนโตเกียว โอซากะ หรือโกเบ เป็นครั้งแรก และมองดูภาพชีวิตตามเมืองใหญ่อันชินตา ก็มักจะสงสัยว่า นี่อาจเป็น “โลกตะวันออก” ได้จริงหรือ

อย่างไรก็ตาม เราไม่ต้องเสาะหาไปไกลหรือซุกค้นให้ลึกซึ้งเพื่อที่จะค้นพบ ความดีเบื้องทางประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นพื้นฐาน และวางดูทางของพลังการเปลี่ยนแปลง ส่วนใหญ่ในญี่ปุ่นสมัยปัจจุบัน เป็นค้นว่าที่ล้อมรอบนครอันมีลักษณะเป็นแบบตะวันตก ยกคือท้องนาและหมู่บ้านของญี่ปุ่น อันเป็นที่ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองเป็นที่ยอมรับอย่างเชื่องช้ากว่าและค่อยเป็นค่อยไปมากกว่า เป็นการเกินเลย ความจริงที่จะอ้างว่าอันที่จริงแล้วมีญี่ปุ่นอยู่สองญี่ปุ่น คือ ส่วนหนึ่งเป็นเมืองและสมัยใหม่ (หรือแบบตะวันตก) อีกส่วนหนึ่งอยู่ตามชนบทและเป็นแบบประเพณีเดิม ข้อเท็จจริง มิได้อ่านวยตามการจัดแบ่งประเภทได้เหมาะสมเช่นนี้ แต่ก็มีความจริงพอเพียงสำหรับ ข้อเสนอนี้ว่าทำให้ทั้งนาท่งและท่าทาย ทั้งในนครและหมู่บ้านอันเป็นหน่วยพื้นฐานและ คำคัญที่สุดของการจัดระเบียบสังคม ยังคงเป็นแบบครอบครัวใหญ่ (extended family)

ตามมาด้วยชุมชนตามแบบประเพณีเดิม หรือบริเวณชุมชนหรือกลุ่มอาชีพที่ค่อนข้าง
สมัยใหม่กว่าเล็กน้อย แบบแผนความคิดของสังคม การกำหนดนโยบายและการปฏิบัติ
คน มักจะยังคงขึ้นอยู่กับความภักดีอันเก่าแก่และยึดประเพณี หรือสิ่งคล้ายคลึงกันใน
ปัจจุบันมากกว่าที่จะขึ้นอยู่กับพลังผลักดันของปัจเจกนิยม ความตื่นตัวของพื้นฐานเหล่านี้
ถึงแม้จะเห็นได้ไม่ชัดเท่าการเปลี่ยนแปลง ก็มีความสำคัญขั้นมูลฐานต่อการที่จะเข้าใจ
วิถีทางและภาวะแวดล้อมโดยทั่วไปของพัฒนาการของญี่ปุ่นเมื่อไม่นานมานี้

ประวัติศาสตร์ของญี่ปุ่น ซึ่งโดยทั่วไปแล้วก็เป็นผลสำเร็จในการแก้ปัญหา
อันหลากหลายของชาติ กลุ่ม และของแต่ละบุคคล อันเป็นอุปสรรคต่อความพยายาม
ในการเปลี่ยนให้ทันสมัยนั้น เป็นเรื่องน่าสนใจยิ่งสำหรับนักศึกษาดูโลกปัจจุบัน ในแง่
ของเขมรที่มีความหมายที่สุดสำหรับการเปลี่ยนให้ทันสมัย ญี่ปุ่นก็ทำหน้าที่ทางไกลจาก
ส่วนอื่นของเอเชียทั้งหมด ญี่ปุ่นเป็นตัวแทนของสิ่งที่อาจเรียกว่า ตัวอย่างแห่งเดียวของ
สังคมที่ “เจริญวัย” ของเอเชีย รัฐอื่นๆ ส่วนใหญ่ของเอเชียภายนอกสหภาพ
โซเวียต (ซึ่งนำหน้าโดยอินโดจีน อินเดียน และตุรกี) เมื่อไม่นานมานี้เอง เพิ่งจะ
เริ่มเข้าใจและจัดการอย่างมีแบบแผนด้วยความรับผิดชอบของตนเอง กับปัญหาและ
โครงการซึ่งมีอายุ ๒๐ ถึง ๔๐ ปีในญี่ปุ่น ถึงแม้ว่าเหตุการณ์แวดล้อมของความ
พยายามอันยาวกว่าเหล่านี้ที่จะเปลี่ยนให้ทันสมัย จะแตกต่างในด้านสำคัญจากที่เผชิญ
หน้าญี่ปุ่นในตอนหลังของศตวรรษที่ ๑๙ ก็ตาม ความแตกต่างเหล่านี้ไม่ควรถูกปล่อย
ให้บดบังความคล้ายคลึงกันในระดับสำคัญ ซึ่งมีอยู่ทั่วไปในเอเชียในเรื่องอย่างเช่นการ
จัดระเบียบสังคมและเศรษฐกิจ สัมพันธภาพทางอำนาจภายใน สถานะเมื่อเผชิญกับ
ตะวันตก ความไม่มั่นคงของชาติ และการเลือกเป้าหมายของชาติและหนทางไปสู่ความ
สำเร็จ เพราะปัจจัยร่วมกันดังกล่าว ประวัติศาสตร์ของญี่ปุ่นจึงเป็นเงาสะท้อนล่วงหน้า
ถึงประวัติศาสตร์และปัญหาของรัฐเอเชียที่กำลังเปลี่ยนให้ทันสมัยในระยะหลังกว่า และ
ช่วยให้มีความเข้าใจลึกซึ้งขึ้นในปรากฏการณ์โดยทั่วไป เช่นการเปลี่ยนให้ทันสมัย

การร่างอุตสาหกรรม ระบบอำนาจนิยม ระบบจักรวรรดินิยม และการสร้างระบอบ
ประชาธิปไตย อันที่จริงแล้ว ญี่ปุ่นอาจเป็นตัวอย่างสำคัญเป็นพิเศษในการเปลี่ยนให้
ทันสมัยทางด้านการเมือง ทุกวันนี้เมื่อเราได้ยินกันมากถึงอนาคตทางการเมืองของเอเชีย
ว่าขึ้นอยู่กับผลของการแข่งขันระหว่างวิถีทางของจีนและของอินเดีย ไปสู่การเปลี่ยนให้
ทันสมัย เราก็ไม่ควรลืมว่ามีวิถีทางของญี่ปุ่นอยู่ด้วยเหมือนกัน ซึ่งได้นำชาวญี่ปุ่นไปสู่
สภาพที่ก้าวหน้าและพัฒนาไปไกลไกลทีเดียว กว่าที่ทั้งชาวจีนและอินเดียได้รับ

เหตุผลอีกประการหนึ่งและเฉพาะหน้ากว่าที่ว่า เพราะเหตุที่ญี่ปุ่นทุกวันนี้
จึงมีความสำคัญยิ่งในสายตาของเรา ก็คือความจริงที่ว่าความปราชัยของญี่ปุ่นในปี ค.ศ.
๑๙๔๕ และชัยชนะของฝ่ายคอมมิวนิสต์ในประเทศจีนในปี ค.ศ. ๑๙๔๙ ได้เปลี่ยนแปลง
สถานะแห่งอำนาจในเอเชียตะวันออกและในโลกในขั้นพื้นฐาน นับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๙
สหรัฐต้องเผชิญกับความรับผิดชอบและข้อผูกพันที่ขยายออกในเอเชียตะวันออกเมื่อประ-
จันหันมากับความเป็นปฏิปักษ์ และกำลังอันทวีขึ้นอย่างใหญ่หลวง ของฝ่ายคอมมิวนิสต์
ก่อนหน้าปี ค.ศ. ๑๙๔๕ จักรวรรดิญี่ปุ่นได้สกัดอิทธิพลและความทะเยอทะยานของโซเวียต
รั้วเซียในบริเวณนี้อย่างสัมฤทธิ์ผล ในขณะที่จีนซึ่งอ่อนกำลังและแตกแยก (ซึ่งแม้
โดยทั่วไปจะเป็นญาติศัตรูสหรัฐ) เป็นอำนาจที่ไม่สู้สำคัญในสถานการณ์ระหว่างประเทศ
ผลสะท้อนสำคัญจากชัยชนะของฝ่ายสัมพันธมิตรในเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ ก็คือการ
จัดญี่ปุ่นในฐานะเป็นอิทธิพลในเอเชียตะวันออก และดังนั้นจึงส่งเสริมอำนาจของ
สหภาพโซเวียตขึ้นอย่างมากในอาณาบริเวณจีน - ญี่ปุ่นทั้งหมด

พร้อมกับชัยชนะของเมาเซตุงในสงครามกลางเมืองจีนและการตกลงเป็น
สัมพันธมิตรระหว่างจีนกับโซเวียตรัสเซียอย่างรวดเร็วในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๕๐
อิทธิพลและอำนาจของคอมมิวนิสต์เพิ่มขึ้นอย่างยิ่งยวดทั่วไปในเอเชีย และโดยทางตรง
กันข้ามสถานะของสหรัฐก็ถูกบั่นทอนลงไป โดยที่ไม่มีมหาอำนาจที่เป็นมิตรประเทศใด
สามารถควบคุมความทะเยอทะยานและการรุกรานของคอมมิวนิสต์ในเอเชียได้ สหรัฐ

อเมริกาจึงต้องเข้าแทรกในช่องโหว่ที่เกิดขึ้นด้วยเอง แต่ถึงกระนั้นก็ไม่อาจทำได้อย่าง
สัมฤทธิ์ผลโดยปราศจากความร่วมมือจากภาคพื้นนี้ เราต้องการฐานทัพในเอเชียใกล้
กับชายแดนของมหาอำนาจจีน - โซเวียต และเราต้องการมิตรและสัมพันธมิตรชาว
เอเชียเพื่อระงับการขยายตัวของฝ่ายคอมมิวนิสต์ ในบางส่วนของความจำเป็นเหล่านี้ได้รับ
ตอบสนอง โดยอาศัย องค์การสนธิสัญญาป้องกัน ร่วมกัน แห่งเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้
(ส.ป.อ.) โดยความสัมพันธ์และการตกลงต่าง ๆ ของสหรัฐกับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์
เวียดนามใต้ รัฐบาลจีนคณะชาตินิยมเกาะไต้หวัน และสาธารณรัฐเกาหลีใต้ และโดย
การสถาปนาฐานทัพขึ้นที่โอกินาวาภายหลังสงคราม แต่ทั้งหมดเหล่านี้ ถึงแม้จะมี
คุณค่าสำหรับแต่ละฝ่ายและสำหรับส่วนรวม ก็ยังคงปล่อยให้เราอยู่ในฐานะที่ค่อนข้าง
อ่อนแอในหรือนอกชายฝั่งเอเชียตะวันออก

ในปี ค.ศ. ๑๙๔๘-๕๐ มีญี่ปุ่นเท่านั้นที่มุ่งทางที่จะเป็นเครื่องกีดกั้นทาง
เกรงขามต่อพลังของคอมมิวนิสต์ในบริเวณแปซิฟิกตะวันตกนี้ การตัดสินใจที่จะเป็น
สัมพันธมิตรกับฝ่ายที่เมื่อไม่นานมานี้เป็นศัตรูที่ชนชั้นเกิดขึ้นไม่ได้ง่าย ๆ แต่อันตรายน
ก็เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จีนซึ่งตามประเพณีแล้วเป็นมิตรและสัมพันธมิตรของเรากลับต้อง
หลุดมือไป เหลือแต่ญี่ปุ่นซึ่งเป็นศัตรูในอดีตของเราเท่านั้นที่ครองฐานะสำคัญทางยุทธ
ศาสตร์ มีประชากร มีความเชี่ยวชาญและกำลังทางเศรษฐกิจมั่นคง มีผู้นำ และความ
สามารถโดยทั่วไปในการที่จะพัฒนา ที่จะให้พดลกับเราในเอเชียตะวันออกอย่างพอเพียง
ในทางตรงกันข้าม ก็เป็นที่เกรงกันว่าหากญี่ปุ่นได้จากนำเอาพลังเหล่านี้ไปร่วมกับฝ่ายจีน
และโซเวียตแล้ว ก็แทบจะส่งเสริมอำนาจคอมมิวนิสต์ให้เป็นใหญ่ไปทั่วเอเชีย
อย่างแน่นอน โดยเหตุนี้นับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๘-๑๙๔๙ สหรัฐจึงได้มุ่งที่จะสถาปนา
ความสัมพันธ์กับญี่ปุ่นไว้บนพื้นฐานที่มั่นคงและฉันท์มิตรเท่าที่จะทำได้

จากการเป็นศัตรูที่ปราศัยและถูกยึดครอง ญี่ปุ่นได้ก้าวขึ้นเป็นสัมพันธมิตร
ที่สำคัญและมีคุณค่าที่สุดของสหรัฐในเอเชียภายใน ๑๙ ปี ในภาษาของยุทธวิธีสงคราม

เย็นแล้ว ฐานะของญี่ปุ่นในเอเชียมีความคล้ายคลึงอย่างมากกับเยอรมนีตะวันตกในยุโรป เช่นเดียวกับเยอรมนีตะวันตกเศรษฐกิจและความสามารถในการผลิตของญี่ปุ่นนับเป็นสมบัติที่สำคัญที่สุดของดั้มพันธมิตรตะวันตก อีกครึ่งหนึ่งถ้าหากอาจถือเยอรมนีเป็นสมอตะวันตกของสายโซ่ดั้มพันธมิตรทางทหารของฝ่ายดั้มพันธมิตรและฐานทัพซึ่งโอบล้อมชายแดนคอมมิวนิสต์จากนาโต้(NATO) ผ่านเซ็นโต(CENTO) ถึงซีโต(SEATO) และที่เรียกกันว่า “เกาะสายโซ่” นอกฝั่งเอเชียตะวันออกแล้ว ก็อาจถือญี่ปุ่นเป็นสมอตะวันออกของสายโซ่อันไม่ค่อยจะติดต่อกันและไม่แน่นอนของ “ฐานแห่งกำลัง” ในสภาพการณ์เช่นนี้ ปัญหาเรื่องความเต็มใจของญี่ปุ่นที่จะเป็นฐานทัพและมิตรสำคัญของเราในเอเชียต่อไปจึงมีความสำคัญระหว่างชาติขึ้น ปัญหานี้และปัญหาที่เกี่ยวข้องกันอันว่าด้วยการตกลงระหว่างประเทศทางอื่นซึ่งญี่ปุ่นอาจพอใจมากกว่า ได้กลายมาเป็นปัญหาสำคัญในนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาและในกิจการของโลกโดยทั่วไป ฉะนั้นญี่ปุ่นจึงมีบทบาทสำคัญอย่างแท้จริงในการเมืองของโลกและของเอเชียด้วยเช่นกัน

๒. พื้นฐานของการเมือง : ประวัติศาสตร์

ระบบการเมืองของประเทศหนึ่ง ๆ เป็นผลมาจากวัฒนธรรมทั้งหมดของประเทศนั้น การเมืองของประเทศมิได้พัฒนาแยกจากส่วนของวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับภูมิศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ อุดมการณ์ วิทยาศาสตร์ หรือประวัติศาสตร์ แต่มีปฏิสัมพันธ์กับส่วนต่าง ๆ เหล่านี้ทั้งหมดทั้งในแง่เป็นสาเหตุและเป็นผล ฉะนั้นในการศึกษาระบบการเมืองของญี่ปุ่น เราจึงควรพิจารณาถึงปัจจัยกำหนดที่ไม่ใช่ทางการเมืองหรือที่เรียกกันในชื่อว่า “พื้นฐานของการเมือง” ปัจจัยเหล่านี้ประกอบกันเข้าเป็นโครงสร้างที่ใหญ่กว่า ซึ่งเราเรียกว่า “วัฒนธรรมญี่ปุ่น” ซึ่งการเมืองก็เป็นเพียงส่วนประกอบส่วนหนึ่งเท่านั้น ในบทความต่อไป เราจะศึกษาอย่างค่อนข้างรวบรัดถึงพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ สภาพแวดล้อม สังคม และอุดมการณ์ของระบบการเมืองญี่ปุ่น นำเสียดายที่เราจำเป็นต้องพูดถึงปัจจัยเหล่านี้ราวกับว่าเป็นสิ่งแยกจากกันเป็นคนละเรื่อง ซึ่งเท่ากับต้องยอมลดความลึกซึ้ง สดุดร และความเกี่ยวโยงกันของสภาพความเป็นจริงไปบ้าง อย่างไรก็ตาม ขอให้ผู้อ่านโปรดตระหนักว่านี่เป็นการแบ่งโดยผิวเผิน และตามจริงแล้ว สังคมญี่ปุ่นเช่นเดียวกับสังคมใด ๆ ก็เปรียบเสมือนไข่แมลงมุมที่ปราศจากรอยต่อ

ยุคสมัยใหม่ในประวัติศาสตร์การเมืองของญี่ปุ่นเริ่มต้นจากเหตุการณ์อันสืบเนื่องกันในปี ค.ศ. ๑๘๖๗-๑๘๖๘ ซึ่งเรียกกันว่า “การคืนอำนาจจักรพรรดิเมจิ” (Meiji Restoration) ในสมัยนั้นจักรพรรดิเมจิเข้าครองอำนาจรัฐเป็นทางการ นับเป็นเหตุการณ์ที่กำหนดจุดยอดด้านของอำนาจปกครองอันยาวนานของโชกุนตระกูลโตกุกาวะ (Tokugawa ค.ศ. ๑๖๐๓-๑๘๖๗) ก่อนปี ค.ศ. ๑๘๖๗ จักรพรรดิได้เสด็จทำที่ใด ๆ ที่

๑. ตลอดภาคนี้ ชื่อบุคคลจะเป็นในแบบของญี่ปุ่น คือ ชื่อสกุลมาก่อน

ตาราง ๒-๑ ลำดับเหตุการณ์ประวัติศาสตร์การเมืองสมัยใหม่ของญี่ปุ่น

โดยสังเขป

ปี ค.ศ.

เหตุการณ์

๑๖๐๓	เริ่มยุคโตกุกาวะ
๑๘๖๗	สิ้นสุดยุคโตกุกาวะ
๑๘๖๗-๖๘	การปฏิรูปเมจิ และเริ่มต้นยุคเมจิ
๑๘๘๕-๙๐	การประกาศใช้และการบังคับใช้รัฐธรรมนูญเมจิ
๑๘๙๔-๙๕	สงครามจีน-ญี่ปุ่น
๑๙๐๔-๐๕	สงครามรัสเซีย-ญี่ปุ่น
๑๙๑๒	จบยุคเมจิและเริ่มยุคไทโช (Taisho)
๑๙๒๔-๓๒	ยุคที่พรรคการเมืองญี่ปุ่นมีกำลังและได้รับความสำเร็จที่สุดในสมัยก่อนสงคราม
๑๙๒๖	จบยุคไทโชและเริ่มยุคโชวะ (Showa)
๑๙๓๑	เริ่มต้นกรณีแมนจูเรีย
๑๙๓๒-๔๕	สมัยทหารทวีอำนาจและลัทธินิยมชาตินิยมอย่างจัดในการเมืองญี่ปุ่น
๑๙๓๖	การกบฏโดยฝ่ายทหารในโตเกียววันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์
๑๙๓๗	เริ่มต้นกรณีจีน
๑๙๔๑	เริ่มต้นสงครามทั่วไปในมหาสมุทรแปซิฟิก (๑ ธันวาคม)
๑๙๔๕	สงครามในมหาสมุทรแปซิฟิกยุติลง (๑๕ สิงหาคม)
๑๙๔๕-๔๖	การยึดครองญี่ปุ่นโดยฝ่ายสัมพันธมิตร (๒ กันยายน ๑๙๔๕-๒๘ เมษายน ๑๙๔๖)
๑๙๔๖	การประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ของญี่ปุ่น (๓ พฤศจิกายน)
๑๙๔๗	การบังคับใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ของญี่ปุ่น (๓ พฤษภาคม) เริ่มต้นสงครามเย็นระหว่างสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต
๑๙๕๐	การรุกรานเกาหลีใต้โดยเกาหลีเหนือ (๒๕ มิถุนายน)
๑๙๕๑	สนธิสัญญาสงบศึกระหว่างสหรัฐอเมริกาและประเทศสัมพันธมิตรส่วนใหญ่กับญี่ปุ่น (๘ กันยายน) สนธิสัญญาความมั่นคงระหว่างสหรัฐอเมริกากับญี่ปุ่น (๘ กันยายน) แก้ไขในปี ค.ศ. ๑๙๖๐
๑๙๕๒	สัมพันธมิตรยุติการยึดครอง และญี่ปุ่นได้อธิปไตยและสถานะความเป็นเอกราชกลับคืน (๒๘ เมษายน)

แต่คงเป็นที่ว่ามีอำนาจอย่างแท้จริงมานานแล้ว ยกเว้นเพียงไม่กี่กรณี จักรพรรดิขาดอำนาจการเมืองที่สำคัญ ตั้งแต่ราวคริสต์ศตวรรษที่ ๘ เป็นต้นมา ระหว่างระยะอันยาวนานนี้ ญี่ปุ่นถูกปกครองโดยระบบอภิชนาธิปไตยและระบบศักดินาแบบต่าง ๆ ซึ่งนับแต่ตอนหลังของคริสต์ศตวรรษที่ ๑๒ โดยปกติอยู่ใต้การควบคุมของกลุ่มนักรบ อันที่จริงแล้วส่วนใหญ่ของระยะญี่ปุ่นขาดศูนย์อำนาจใด ๆ ที่สัมฤทธิ์ผล อย่างไรก็ตาม ในปี ค.ศ. ๑๖๐๓ ภายหลังจากสงครามกลางเมืองอันดุเดือดหลายครั้งติดต่อกัน โทกูงาวะ อิเอยาซุ (Tokugawa Ieyasu) สถาปนาอำนาจของตระกูลซัน และตั้งระบบการปกครองและการควบคุมทั่วประเทศขึ้นในญี่ปุ่นมากกว่าที่มีอยู่เดิม(ดูตาราง ๒-๑ หน้า ๓๓) โดยมาตรฐาน ปัจจุบันแล้ว รัฐบาลยังห่างไกลจากการรวมศูนย์อำนาจ เพราะดินแดนประมาณสามในสี่ของประเทศ และอำนาจทางการเมืองไม่น้อยยังคงอยู่ในกำมือของขุนนางในระบบศักดินา ๒๕๐ คนที่เรียกกันว่าไดเมียว (daimyo) แต่ก็ยังเป็นระบบการปกครองประเทศที่สัมฤทธิ์ผลและยั่งยืนที่สุดที่ญี่ปุ่นเคยรู้จักมา จากการแตกสลายของระบบเองที่รัฐญี่ปุ่นสมัยใหม่อุบัติขึ้น

การคืนอำนาจให้จักรพรรดิ (The Restoration)

เหตุการณ์ระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๖๗-๖๘ โดยตัวของมันเองแล้ว มิได้เป็นการปฏิวัติ ถึงแม้ว่าผลสะท้อนในระยะยาวในความหมายที่ลึกซึ้งที่สุด จะเป็นการปฏิวัติก็ตาม ไม่ได้เกิดสงครามกลางเมืองหรือเกิดการกบฏที่ยืดเยื้อ ไม่มีการเปลี่ยนในรากฐานของอำนาจการเมืองอย่างมโหฬาร ไม่มียุคทมิฬ ไม่มีการปรากฏตัวของชนชั้นนำกลุ่มใหม่ในสังคมหรือการเมืองอย่างฉับพลัน แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ก็ยังมากกว่าเป็นเพียงการปฏิวัติในราชสำนัก ผู้นำส่วนใหญ่ของกระบวนการคืนอำนาจให้จักรพรรดิเป็น

ลัทธิของชนชั้นทหารที่มีอิทธิพลหรือชนชั้นซามูไร ดำเนินการโดยได้รับความเห็นชอบ และบางครั้งก็ได้รับความสนับสนุนอย่างแข็งขันจากเจ้าครองในระบบศักดินาของตน และจากส่วนหนึ่งของขุนนางในราชสำนักจักรพรรดิ ส่วนใหญ่ของพวกนักรบซามูไร* ทั้งดี ที่อยู่ห่างไกลออกไป และมีอิทธิพลที่สุดในญี่ปุ่นสมัยโตกุกาวะ คือ ซัตซึมา (Satsuma) และฮิเซ็น (Hizen) บนเกาะคีวชู โชชู (Choshu) ในบริเวณตะวันตกเฉียงใต้สุดเกาะ ฮอนชู และโตะสะ (Tosa) ในตอนใต้ของเกาะชิโกกุ บุคคลเหล่านี้เป็นตัวแทนของซามูไร เหล่านี้ หารัฐของชนชั้นซามูไรสมัยนั้นหรือกลุ่มชนชั้นขุนนางที่เป็นปฏิปักษ์ต่อพวก โตกุกาวะโดยทั่วไปไม่ และยังเป็นตัวแทนของพลเมืองชาวญี่ปุ่นน้อยลงไปกว่านั้นอีก

สิ่งที่ผลักดันกลุ่มที่เป็นปฏิปักษ์ต่อพวกโตกุกาวะนั้นมีมากมาย ความชิงชัง ของเผ่าที่มิใช่พวกโตกุกาวะมาแต่อดีต คดไปกับความไม่พอใจของเหล่าซามูไรใน สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของคนที่กำลังตกต่ำลง ความรู้สึกเหล่านี้ได้รับการส่งเสริม ภายหลังจากปี ค.ศ. ๑๘๕๔ เมื่อความมั่นคงของญี่ปุ่นถูกคุกคาม เพราะผลสะท้อนอัน เนื่องมาจากสนธิสัญญาของเพอร์รี่ (Perry Treaty) ซึ่งเปิดประเทศรับการค้ากับต่างประเทศ และการผนวกของจักรวรรดินิคมตะวันตกด้วย ความผิถล่มใหญ่ถูกชักให้กับรัฐบาล โชกุนของพวกโตกุกาวะ ซึ่งไม่สู้จะเป็นธรรมนัก

ฝ่ายกบฏหวังจะสร้างความทะเยอทะยานของคนที่มีความชอบธรรม ด้วยการ ถวายนั่นสถานะและอำนาจอันชอบธรรมแก่ราชสำนักจักรพรรดิ ซึ่งตระกูลโตกุกาวะ และโชกุนคนอื่นๆ ปฏิเสธไม่ยอมให้มาเป็นเวลาช้านาน ฉะนั้นโครงการของพวกนี้ จึงเรียกกันว่าขบวนการคืนอำนาจให้จักรพรรดิ (Restoration Movement) เป้าหมาย ขณะนั้นแสดงออกได้อย่างดีด้วยคำขวัญ ซอนโน-โอะ-โจอิ (Sonno—joi : หรือ “บูชา จักรพรรดิ ขับไล่พวกป่าเถื่อน”) เบื้องหลังอันแท้จริงของคำขวัญดังกล่าวก็คือลัทธิมากหลายที่ลึกซึ้งกว่าและเป็น “ประวัติศาสตร์” ซึ่งได้แก่มรดกแยกของการนำระบบ

* ที่ดินภายใต้ระบบศักดินา (ผู้แปล)

การเงินเข้ามาใช้ในระบบเศรษฐกิจที่อาศัยข้าวเป็นพื้นฐานในญี่ปุ่นสมัยโตกุกาวะ ความ
กดดันซึ่งทวชน อันเกิดจากการสร้างการพาณิชย์และอุตสาหกรรมขึ้นในระบบเศรษฐกิจ
ความกระตือรือร้นของระบบโตกุกาวะเองขณะที่เผชิญกับการท้าทายที่พอกพูนขึ้น ความ
ไม่พอใจซึ่งทวชนในระบบชนชั้นและความตึงเครียดระหว่างชนชั้นที่อยู่ การขยายตัวของ
สังคมเมืองและปัญหาดังกล่าวและเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นอันเป็นผลตามมา การเกิดความรู้สึก
ทางชาตินิยมในหมู่ชาวญี่ปุ่น พลั้งอันก่อให้เกิดความวุ่นวายเหล่านั้นรวมกันเข้าในปี ค.ศ.
๑๘๖๗-๖๘ ก่อให้เกิดขบวนการโค่นอำนาจพวกโตกุกาวะ ซึ่งประสบความสำเร็จ และ
สถาปนา “การคืนอำนาจให้จักรพรรดิเมจิ” ซึ่งเรียกตามชื่อรัชสมัยของเด็กวัยสิบห้า
ผู้ขึ้นสู่อำนาจในขณะนั้น

อาจกล่าวได้ว่า ประวัติศาสตร์การเมืองสมัยใหม่ของญี่ปุ่นเริ่มขึ้นพร้อมกับ
เหตุการณ์ต่าง ๆ อันสืบเนื่องกันเหล่านี้ อย่างไรก็ตาม “การคืนอำนาจให้จักรพรรดิ”
มิได้หมายความว่าจักรพรรดิเมจิได้รับการ “คืนอำนาจ” ที่อ้างโดยบรรพบุรุษสมัย
ศตวรรษที่ ๘ ของพระองค์ ผู้มีอำนาจสิทธิขาดเหนือรัฐโดยสิทธิของผู้นับเชื่อด้านอันศักดิ์
สิทธิ์ พวกผู้นำใน “การคืนอำนาจให้จักรพรรดิ” ไม่เคยคิดถึงกฏอันอย่างจริงจัง อัน
ที่จริงแล้วความคิดของพวกเขาเกี่ยวกับสถานะของจักรพรรดิในการปกครองคงไม่เป็นที่แน่
นอนจนกระทั่งครึ่งหลังของระยะปีค.ศ. ๑๘๘๐-๘๐ ขณะที่ถูกรวมเข้าไว้ในรัฐธรรมนูญ
ฉบับปี ค.ศ. ๑๘๘๘ ซึ่งเกิดจาก “การคืนอำนาจให้จักรพรรดิ” ก็คือการก่อตั้งคณะ
ริบไคยขึ้นใหม่ ซึ่งโดยพื้นฐานแล้วมีลักษณะเป็นทหาร และมีความจงรักภักดีทางการ
เมืองอยู่กับท้องถิ่น โดยมีเผ่าซัตsuma และโซกู เป็นอำนาจชั้นหนึ่ง ฟิฟโดสะและฮิเซ็น
รองลงมาเป็นที่สอง กลุ่มปกครองใหม่นี้ค่อย ๆ รวบรวมอำนาจควบคุมในญี่ปุ่น และ
นำประเทศสู่หนทางการเปลี่ยนให้ทันสมัยอันยากลำบากและอันตราย คณะริบไคยใหม่
กลุ่มนี้ผู้นำที่โดดเด่นอย่างแท้จริง เช่น กิโด (Kido) ซะโกะ (Saigo) อินุเอะ (Inoue)
โอกุโบะ (Okubo) อิซากุระ (Iwakura) อีโตะ (Ito) ยามากาตะ (Yamagata) มะจิ

คาตะ (Matsukata) และ โอคุมา (Okuma) นับเป็นคณะพรังของเหล่าผู้นำอย่างแท้จริง ดังที่ปรากฏเป็นครั้งแรกในยามหัวเดียวหัวต่ออยู่ยากในประวัติศาสตร์ของชาติหนึ่ง ถึงแม้จะไม่ใช่ “ประชาธิปไตย” โดย บุคคลเหล่านี้ก็สามารถข้ามพ้นกรอบจำกัดด้านพื้นเพและการศึกษา และเข้าใจถึงความจำเป็นที่จะต้องมียุ่บที่เข้มแข็งและสร้างอุตสาหกรรม สลายอาณานิคม ความสามารถและกำลังเข้มแข็งของบุคคลเหล่านี้ช่วยในการสร้างประเทศญี่ปุ่นใหม่อย่างมากทีเดียว

สมัยก่อนรัฐธรรมนูญ (ค.ศ. ๑๘๖๘-๑๘๘๙)

ระยะเวลา ๒๒ ปีที่แยกการคั่นอำนาจให้จักรพรรดิจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญเมจิในปี ค.ศ. ๑๘๘๘ เป็นสมัยแห่งการรวบรวมกำลังและการทดลอง ความสนใจก่อนอื่นของคณาธิปไตยกลุ่มใหม่ก็คือ ความมั่นคงของตนเอง ศัตรูในประเทศของตนนั้นมียุ่บมากและมีอำนาจ แต่ก็ไม่ว่าเขาจะได้อำนาจทั้งหมดทั้งกองทัพเกณฑ์ใหม่ของรัฐบาลปราบปรามกบฏซัดมาครั้งใหญ่ในปี ค.ศ. ๑๘๗๗ พวกนี้ยังคงหวาดหวั่นการเข้าแทรกแซงทางเศรษฐกิจและการเมืองโดยมหาอำนาจจักรวรรดินิยมตะวันตกอยู่ คณาธิปไตยเมจิหมกมุ่นอยู่กับโครงการที่จะสร้างประเทศให้เข้มแข็งและทันสมัยเป็นเวลาแรมปีเพื่อป้องกันการแข่งขันดังกล่าว ความหวาดกลัวตะวันตกกระตุ้นการก่อตัวของคตินิยมญี่ปุ่น และมีผลต่อทัศนคติและนโยบายของประเทศญี่ปุ่นใหม่อย่างมาก

สถาบันเดิมถูกลอนรากและสถาบันใหม่ถูกนำมาใช้อย่างรวดเร็ว ระบบชั้นตามประเพณีเดิมอันประกอบด้วยชาบูไร ชาวนา นายช่าง และพ่อค้า พร้อมกับสิทธิและอภิสิทธิ์ของชาบูไรและฟิฟของตระกูลโตกุกาวะ ต่างถูกล้มเลิกเช่นเดียวกับระบบ

ถือที่ดินแบบเดิม เหล่านี้ถูกเข้าแทนที่โดยการศึกษาสำหรับประชาชนทั่วไป การเกณฑ์ทหาร ความเต็มอากาภายใต้กฎหมาย ทางรถไฟ โรงงานอุตสาหกรรมอันทันสมัย ความรู้ทางเทคนิค กองเรือพาณิชย์ และกองทัพบกและทัพเรือสมัยใหม่ ในทางการเมืองยุคชนชั้นขอในการทดลองรูปการปกครองแบบต่าง ๆ โดยไม่มีแบบใดแบบหนึ่งโดยเฉพาะได้มีชัย มีการจัดตั้งระบอบรัฐธรรมนูญที่ความเข้าใจของทางวิชาชีพขึ้นเพื่อรับมือกับความต้องการที่กำลังขยายตัวของรัฐ ชาวญี่ปุ่นที่มีการศึกษาจำนวนน้อยได้ความเข้าใจลึกซึ้งเป็นครั้งแรกในปรัชญาการเมืองและระบบของตะวันตก ส่วนหนึ่งที่นำโดยคณาธิปไตยเมจิเอนเอียงไปนิยมแนวอำนาจนิยมในความคิดตะวันตก ซึ่งคงจะได้ตัวอย่างที่ดีที่สุดขณะนั้นจากรัฐปรัสเซีย และดำเนินความคิดทางกฎหมายรัฐธรรมนูญออกัสตเคีย—ปรัสเซีย พวกเขาคนาธิปไตยรู้ดีว่าสิ่งเหล่านี้สอดคล้องกับประเพณีของประเทศตนและเหมาะสมกับความต้องการอันเร่งรัดของรัฐญี่ปุ่นในการมีผู้นำที่เข้มแข็งและ เอกภาพของชาติที่มั่นคง

ผู้นำการเมืองอื่น ๆ ส่วนใหญ่มาจากฝ่ายตรงข้ามทางการเมือง เอนเอียงไปทางประเพณีได้รับนิยมบางรูปของความคิดตะวันตก และศึกษางานประพันธ์ของมิลล์(Mill) เบนแธม (Bentham) ล็อก (Locke) มงเตสกีเออ (Montesquieu) รูซโซ (Rousseau) และคนอื่น ๆ อย่างพิถีพิถันเพราะที่ ดมาชิกของกลุ่มหลังนี้จัดตั้งพรรคการเมืองพรรคแรก ๆ ในญี่ปุ่นระหว่างระยะปี ค.ศ. ๑๘๗๐ กว่า และลงมือทำการเรียกร้องให้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งแบบจำกัด ให้มีรัฐบาลที่เป็นแบบผู้แทนมากขึ้น และรัฐสภา เพื่อที่จะต่อต้านการคงความเป็นใหญ่ของพวกเขาธิปไตยจากชาติดู่มาและโซซุ นี่เป็นระยะก่อนตัวในประวัติศาสตร์การเมืองญี่ปุ่น เพราะถึงแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงและการทดลองเป็นลักษณะประจำก็ตาม แต่ก็ไม่กำเนิดกับประเพณีอำนาจนิยมและได้รับนิยมซึ่งนับแต่นั้นมาได้เป็นแนวดำเนินอยู่ต่อง่ายในพัฒนาการทางการเมืองของญี่ปุ่น บรรดาปัญหา

ตัวบุคคลและแบบทั้งหลายของการแข่งขันทางการเมือง ซึ่งจะครอบคลุมพิวทัศน์การ เมืองญี่ปุ่นเป็นต้น ๆ ปีได้ปรากฏขึ้นอย่างชัดเจนระหว่าง ๒๒ ปี ก่อนปี ค.ศ. ๑๘๘๘ นี้

รัฐธรรมนูญเมจิ

(ค.ศ. ๑๘๘๙-๑๘๙๐)

ปี ค.ศ. ๑๘๘๘ และ ๑๘๘๙ เป็นปีแห่งการตัดสินใจในประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น แนวแบ่งแยกทางการเมืองถูกกำหนดขึ้นด้วยการรับรัฐธรรมนูญเมจิ ซึ่งประกาศใช้ในปี ค.ศ. ๑๘๘๘ และบังคับใช้ในปี ค.ศ. ๑๘๘๙ เอกดารอนนำสนใจยิ่งนี้ใช้เป็นพื้นฐานทางกฎหมายของการปกครองญี่ปุ่นเป็นเวลา ๕๕ ปี จนกระทั่งการปราชัยและการถูกยึดครองของญี่ปุ่นในปี ค.ศ. ๑๙๔๕ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ถูกเลิกใช้โดยรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่ผ่านขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๔๗ ในรัฐธรรมนูญเมจิ พวกคณาธิปไตยได้ความเห็นของพวกตนเข้าไว้ ที่ว่าระบอบการปกครองแบบทันสมัยและถาวร จำเป็นคือการควบคุมที่ล้มฤทธิผลในประเทศ และความมั่นคงในความสัมพันธ์กับต่างประเทศ รัฐบาลแบบโซกุในรูปที่ทันสมัยใหม่ภายใต้การอุปถัมภ์ของชาติผู้มาและโซซุ เป็นสิ่งที่ไม่อาจนำมาปฏิบัติได้ ถึงแม้ว่าความคิดนี้จะได้รับการพิจารณาก็ตาม

รัฐธรรมนูญยังสะท้อนถึงความปรารถนาอันเป็นถึงธรรมตาของพวกคณาธิปไตยที่จะรักษาอิทธิพลของตนและของทายาทที่ได้เลือกไว้ต่อไป พวกนี้ให้ความชอบธรรมกับข้อที่ว่าโดยอาศัยหลักที่ว่า ญี่ปุ่นจำเป็นต้องมีผู้นำที่เด็ดขาดซึ่งพวกตนเท่านั้นอาจให้ได้ ในที่สุดรัฐธรรมนูญยอมผ่อนผันอย่างน้อยที่สุดแก่สิทธิปกครองแบบผู้แทน ซึ่งผู้ร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่าจำเป็นในการเอาใจมหาชนนานาชาติ และฝ่ายปฏิปักษ์ทางการเมืองในประเทศที่หัวจันวนขึ้น ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ถึงขั้นอุดมคติในฐานะเป็นพื้นฐานสำหรับระบบการปกครองแบบเสรีนิยม แต่อย่างน้อยตามมาตรฐานปัจจุบันก็ไม่ควรจะติว่ารัฐธรรมนูญและระบบการปกครองเมจินั้นไม่ขัดกับสิทธิเสรีนิยมอย่างเด่นชัด ถ้าเทียบ

กับที่ปฏิบัติกันอยู่ในยุโรปปี ค.ศ. ๑๘๘๐ อย่างไรก็ตาม ดั้งเดิมก็เป็นจุดแยกออกจากสถาบันและกรรมวิธีการเมืองแต่ก่อนของญี่ปุ่น

รัฐธรรมนูญถูกร่างขึ้นและผ่านการรับรองอย่างดັบ ๆ และในวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๘๘๘ วันครบรอบ ๒๕๔๘ ปีของการสถาปนารัฐญี่ปุ่นตามเรื่องปรัมปรา รัฐธรรมนูญได้ถูกมอบให้ชาวญี่ปุ่นอย่างเปิดเผยเป็นการแสดงถึงความการุณย์ของจักรพรรดิ ระบบการปกครองดังที่ถูกต้องสถาปนาขึ้นมาตั้งอยู่บนทฤษฎีแห่งรัฐที่ชาวญี่ปุ่นเรียกว่า โกคุไต (Kokutai) ซึ่งหมายความว่า การจะเข้าใจรัฐธรรมนูญได้ก็ต้องกล่าวถึงสถาบันจักรพรรดิ และสำหรับทั้งในทางทฤษฎีและกฎหมาย จักรพรรดิในฐานะรัชทายาทของบรรพบุรุษ ผู้สืบเชื้อสายจากเทพเจ้าคิดต่อกันมาโดยไม่ขาดสาย เป็นองค์รวมของญี่ปุ่น จักรพรรดิที่ดำรงครองราชย์อยู่จึงเป็นที่รวมสูงสุดแต่ที่เดียวของอำนาจทั้งหมดของรัฐ อันได้แก่อำนาจบริหาร ปกครอง นิติบัญญัติ และตุลาการ นอกจากอำนาจแล้ว ยังมีอำนาจทางจิตซึ่งได้มาจากสถานะอันเนื่องมาจากการสืบเชื้อสายจากเจ้าแม่พระอาทิตย์ ฉะนั้นพระองค์จึงเป็นองค์ศูนย์กลางของดัทชิบูซาสำคัญ ของชาติ (ถ้าจะไม่ใช่เป็นศาสนา) คือชินโตแห่งรัฐ (State Shinto) โดยทฤษฎีแล้วรัฐธรรมนูญเมจิสร้างระบบการปกครองที่มีการรวมอำนาจในระดับที่ไม่เคยมีมาก่อนในหมู่รัฐใหญ่ ๆ ของโลกสมัยใหม่

แต่ในทางปฏิบัติแล้ว สถานการณ์แตกต่างไปจากนั้นมาก ในจำนวนจักรพรรดิสามองค์ที่ครองราชย์ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ โดยปกติจักรพรรดิเมจิเท่านั้นที่มีบทบาทสำคัญทางการเมือง การเข้าแทรกแซงเป็นส่วนตัวโดยจักรพรรดิองค์ปัจจุบัน อันนำมาซึ่งการยอมรับข้อเรียกร้องของฝ่ายดัมพันธมิตร และการยอมปราชัยของญี่ปุ่นในปี ค.ศ. ๑๙๔๕ นั้น เท่าที่เราทราบเป็นการกระทำที่ไม่เคยมีมาก่อน ฉะนั้นอำนาจอันแท้จริงขององค์อธิปัตย์จึงมักไม่ผิดจากของบรรพบุรุษส่วนใหญ่ในสมัยก่อนการคืนอำนาจให้จักรพรรดิเท่าใดนัก พระองค์ให้ฐานะอันชอบธรรม และศักดิ์ศรีแห่งความศักดิ์สิทธิ์

ต่อการตัดสินใจทางการเมืองของรัฐมนตรีและที่ปรึกษาของพระองค์ และเพียงแต่รับรองนโยบายของบุคคลเหล่านั้นด้วยพิธีกรรมต่าง ๆ แต่ก็ไม่ควรจะสรุปเอาว่าจักรพรรดิไม่มีความสำคัญทางการเมือง ตรงกันข้ามนับแต่ปี ค.ศ. ๑๘๖๘ มาแล้ว พระองค์ได้มีความสำคัญขั้นพื้นฐาน ให้ความรู้สึกต่อเนื่องในประวัติศาสตร์กับชาวญี่ปุ่น และทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์ของความรู้สึกเป็นชาติ และเป็นพื้นฐานทางศีลธรรม และเป็นเหตุผลในการดำรงอยู่และอำนาจของรัฐบาล สิ่งจำเป็นพื้นฐานสำหรับระบบการปกครองแห่งชาติอันมั่นคงเหล่านี้มิได้มีอยู่อย่างสมบูรณ์ในญี่ปุ่นก่อนสมัย “การคืนอำนาจให้จักรพรรดิ” และนับว่าต้องยกย่องความปรารถนาและความเป็นผู้นำของคณาธิปไตยเมจิในฐานะที่พวกนี้สามารถสำเร็จผลในการใช้สัญลักษณ์ของจักรพรรดิเป็นเครื่องมือในการรวมประเทศและสร้างระบบการปกครองที่ทันสมัย

ฉะนั้นอำนาจภายใต้รัฐธรรมนูญเมจิมีได้อยู่ในองค์จักรพรรดิในทางปฏิบัติ อำนาจของจักรพรรดิถูกมอบให้กับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ อันลำดับซับซ้อน การมอบอำนาจเหล่านั้นย่อมคงที่จะแน่นอนและชัดเจน และระบบอำนาจและความรับผิดชอบอันเป็นผลตามมาก็คือการก้าวถอย การทำงาน ความไม่ชัดเจนและการแก่งแย่งอันพิสดาร ถ้าพูดในภาษาง่ายที่สุดก็คือองค์ประกอบสำคัญของรัฐบาลได้แก่ดังต่อไปนี้ อำนาจบริหารและอำนาจปกครองของจักรพรรดิถูกแบ่งออกเป็นสองส่วนและส่วนที่ไม่เกี่ยวกับทหาร ส่วนทหารถูกแบ่งออกไปให้เสนาธิการกองทัพบก และกองทัพเรือสำหรับหน้าที่ในการบัญชาการและปฏิบัติการ และไปยังรัฐมนตรีกองทัพบก และรัฐมนตรีกองทัเรือสำหรับการบริหารงาน ความรับผิดชอบทางการทหารยังยุ่งยากมากขึ้นโดยการจัดตั้งคณะกรรมการและสำนักงานทางทหารอื่น ๆ อีกซึ่งมีหน้าที่ไม่ชัดเจนและบางครั้งก็ก้าวถอยกัน อำนาจที่ไม่เกี่ยวกับการทหารของจักรพรรดิส่วนใหญ่ถูกมอบให้นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีประกอบด้วยบรรดารัฐมนตรี ผู้ซึ่งโดยทฤษฎีแล้วรับผิดชอบต่อจักรพรรดิ

เจ้าหน้าที่ทางทหารและพลเรือนแห่งชาติมีอำนาจสูงสุด รัฐบาลท้องถิ่นไม่มีอำนาจอิสระที่สำคัญ แต่ดำเนินงานภายใต้การควบคุมที่รวมอำนาจอยู่ในกระทรวงอำนาจนิติบัญญัติถูกแบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนหนึ่งอยู่กับสำนักงานนิติบัญญัติที่มีสองสภา และส่วนหนึ่งอยู่ในคณะรัฐมนตรี ซึ่งอาจปกครองโดยคำสั่งคณะรัฐมนตรีและกฤษฎีกา อำนาจตุลาการของจักรพรรดิถูกมอบให้ระบบศาล ซึ่งมีทั้งศาลตุลาการและบริหารภายใต้การควบคุมอย่างกว้างขวางของกระทรวงยุติธรรม รัฐบาลทั้งรัฐบาลมีเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นข้าราชการทหารและพลเรือนอาชีพ ซึ่งโดยทฤษฎีแล้วรับผิดชอบต่อจักรพรรดิ และเห็นได้อย่างชัดเจนว่า เป็นชนชั้นนำในด้านการฝึกฝนและจิตใจ นอกไปจากนั้นแล้ว เจ้าหน้าที่จำนวนมากยังรับใช้ราชสำนักและองค์จักรพรรดิโดยเฉพาะอีกด้วย เจ้าหน้าที่กลุ่มนี้ดูว่า จะได้มีเสียงในการตัดสินใจนโยบายทางการเมืองที่สำคัญ

แม้แต่จากคำบรรยายอันดังเชปน ก็เป็นที่เห็นได้ชัดแล้วว่ารัฐธรรมนูญเมจิได้มีจุดประสงค์ที่จะสถาปนาระบบการปกครองที่เป็นประชาธิปไตยขึ้นในประเทศญี่ปุ่น ผู้ร่างมีความเห็นอย่างจริงใจว่า รัฐธรรมนูญเมจิเป็นเครื่องมือสำหรับการดำรงไว้ซึ่งการปกครองแบบอำนาจอธิปไตยซึ่งคนรู้ดีมีส่วนผูกพัน และซึ่งก็ทำด้วยความตั้งใจยิ่งใหญ่เป็นเวลาดายปี ถึงกระนั้นก็ตาม โดยเหตุผลที่ไต่บ่งไว้เบื้องต้น ผู้ร่างก็ได้อนุมัติตามอย่างน้อยที่สุดในบางประการต่อสิทธิมหาชนและการปกครองแบบผู้แทน ดังเหล่านี้ปรากฏว่ามีความสำคัญกว่าที่ผู้ร่างได้คิดไว้ เพราะสร้างพื้นฐานทางกฎหมายและสถาบันสำหรับการพัฒนาการภายหลังของแนวเสรีนิยมทางการเมืองการปกครองในญี่ปุ่น

ในบรรดาข้อที่อนุโลมตามแนวทางประชาธิปไตยที่มีอยู่ในรัฐธรรมนูญประการหนึ่งก็คือ การให้สิทธิในฐานะราษฎร ถึงแม้จะถูกบงกชอย่างฉาดหลัดก็ตามแต่ตามโดยข้อต่าง ๆ ที่มีไว้เป็นเครื่องป้องกัน แต่ก็ได้ประกันเสรีภาพในการพูด การตีพิมพ์ การสมาคม และความเชื่อทางศาสนาให้กับชาวญี่ปุ่นเกินกว่าที่เคยมีมา มากแต่ข้ออนุโลมที่สำคัญที่สุดก็คือ รัฐสภาหรือ ไดเอ็ต และโดยเฉพาะสภาล่างคือสภาผู้แทนราษฎร สภาเป็นสภาที่ไต่รับเลือกโดยประชาชน มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นตัวแทน

ของประชาชนชาวญี่ปุ่น ได้รับอำนาจอันมีขอบเขตกว้างขวางซึ่งแบ่งเท่ากันกับสถาบันแห่งชาติเป็น
อนุรักษนิยมและเป็นอภิชนานิยม คือ ในการริเริ่มกฎหมาย ออกกฎหมาย กระทั่งตาม
รัฐธรรมนูญ เก็บภาษี และอนุมัติงบประมาณแผ่นดิน โดยการใช้อำนาจเหล่านี้ให้เป็น
ประโยชน์อย่างมั่นคงและฉลาดเฉลียว ผู้นำพรรคการเมืองญี่ปุ่นสามารถที่จะแก้ไขสถานการณ์
ทางการเมืองที่ได้รับทอดจากพวกคณาธิปไตยเมจิให้ก้าวหน้าไปไม่น้อยเป็นระยะเวลา
กว่า ๓๐ ปี แต่กระบวนการปรับปรุงให้ก้าวหน้าเป็นไปอย่างเชื่องช้า ยากเย็นและค่อย
เป็นค่อยไปทีละเล็กละน้อย และภายหลังระยะสั้น ๆ ของการเถลิงอำนาจเล็กน้อย
ระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๑๘ ถึง ๑๙๓๒ พรรคการเมืองก็ต้องยอมพ่ายต่อกำกำลังของคณาธิปไตย
นิยมญี่ปุ่นที่ฟื้นตัวขึ้นใหม่

สาเหตุสำคัญของการถดถอยเหล่านี้คือ ความโน้มเอียงรุนแรงไปหาคติอำนาจ
นิยมและความเป็นปฏิกิริยาค่อสิทธิมหาชน ซึ่งถูกปลูกฝังลงในสถาบันทางการเมือง
ฐานของญี่ปุ่นโดยรัฐธรรมนูญ ซึ่งส่งเสริมให้นิยายปรัมปราอันลึกลับซับซ้อนเกี่ยวกับ
จักรพรรดิและสร้างระบบคณาธิปไตยที่มีอำนาจแต่ขาดความต้องรับผิดชอบ ฝ่ายทหาร
ที่ขาดความต้องรับผิดชอบพอ ๆ กัน และซึ่งในบั้นปลายก็มีอำนาจเหนือระบบข้าราชการ
ที่มีความสามารถจำกัดแต่เฉาะชนชั้นนำ และการที่ปราศจากหนทางที่สัมฤทธิ์ผลอย่าง
แท้จริงในการประสานและควบคุมส่วนทั้งหลายที่มีความแตกต่างกันเหล่านี้ รัฐธรรมนูญ
เมจิให้รัฐบาลอันเป็นที่น่าพอใจและสัมฤทธิ์ผลอย่างเห็นได้ชัดกับญี่ปุ่นเป็นเวลายาวนาน
แต่ก็ปรากฏว่าไม่สามารถที่จะรับมือกับความต้องการของชาติระหว่างระยะปี ค.ศ. ๑๙๓๐
และ ๑๙๔๐ อันปั่นป่วนซึ่งนำไปสู่ความหายนะ

พัฒนาการภายหลังที่มีรัฐธรรมนูญ

(ค.ศ. ๑๙๔๐-๑๙๔๕)

ระยะเวลาที่เราเลือกวิเคราะห์ในตอนหนึ่งในประวัติศาสตร์อาจมีผลอย่างมาก
ในการให้ความสำคัญและการสรุปผลของเรา เป็นต้นว่า ถ้าเราพิจารณาเพียงระยะ ๔๒

ปีในประวัติศาสตร์การเมืองของญี่ปุ่นจากการบังคับใช้รัฐธรรมนูญเมจิในปี ค.ศ. ๑๘๘๐ จนกระทั่งเดือนเมษายน ค.ศ. ๑๙๓๒ . เดือนก่อนการดำรงชีวิตคณาภิรัฐมนตรีอินุไค (Inukai) เราก็คอาจสรุปอย่างมีเหตุผลได้ว่าระบบการปกครองของญี่ปุ่นกำลัง “วิวัฒนาการ” อย่างช้า ๆ ไปตามหนทางที่เป็นเสรีนิยมและประชาธิปไตย แน่หน่ที่เดี๋ยว การพิจารณาดังกล่าวต้องขึ้นอยู่กับพัฒนาการใน ๘ ปีสุดท้ายของระยะ ๔๒ ปีนี้ และต้องหลีกเลี่ยงด้วยความระมัดระวังต่อปัญหาดำบากที่เกิดขึ้นจากคุณภาพแท้จริงของสิ่งที่เรื่อกันว่า “รัฐบาลแบบพรรค” ในญี่ปุ่นสมัยหลังปี ค.ศ. ๑๙๒๔ และจากการกำหนดทิศทางการและความหมายในนโยบายต่างประเทศของชาติ อย่างไรก็ตาม สันมติฐานเช่นนี้อาจถูกตั้งขึ้นและได้เคยถูกตั้งขึ้นแล้ว แต่ถ้พิจารณาในทัศนะประวัติศาสตร์ที่กว้างขึ้น ก็จะเป็นการถูกล้วนมากกว่า หากจะกล่าวว่ประวัติศาสตร์การเมืองของญี่ปุ่นในระยะนี้ล้วนใหญ่เป็นผลของแนวพัฒนาในประเทศที่ล้สำคัญสองแนว แนวหนึ่งเป็นแบบอำนาจนิยม อีกแนวหนึ่งเป็นแบบรัฐสภา และอย่างน้อยก็เป็นผู้เป็นเสรีนิยมชนมูฐาน ตลอดจนระยะนี้ล้วนใหญ่ คติอำนาจนิยมกำลังทวีอิทธิพลและจะคงเป็นเช่นนั้นอยู่จนกระทั่งความปราชัยของญี่ปุ่นในปี ค.ศ. ๑๙๔๕

ในระยะนี้มีการแบ่งปันอำนาจการปกครองระหว่างคู่แข่งสำคัญดังต่อไปนี้

- (๑) พวกคณาภิปัตย์เมจิ และทายาทโดยตรงของพวกนี้ในตำแหน่งพลเรือนชั้นสูงสุด
- (๒) กลุ่มผู้นำทางทหารที่นับแต่จะเด่นและมีความซำของทางวิชาชีพชนทุกเมื่อ
- (๓) กลุ่มข้าราชการพลเรือนชั้นสูง
- (๔) ผู้นำของพรรคการเมืองอนุรักษนิยมที่ใหญ่กว่าและมีความสำคัญกว่า
- (๕) กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ ซึ่งตามธรรมดาแล้วรู้จักกันในามชื่อไชบัตสุ (Zaibatsu) และ
- (๖) ตำแหน่งขุนนางที่ดื่บทอดกัน ซึ่งหลายคนดำรงตำแหน่งชั้นสูงในราชสำนักของจักรพรรดิ ในองคมนตรี หรือในสภาขุนนาง การแบ่งเช่นนี้ค่อนข้างจะเป็นไปโดยพลการ เมื่อพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างในบทบาททางการ

เมืองและในความจงรักภักดีซึ่งเกิดขึ้นตลอดระยะนี้   แต่ยังคงให้โครงสร้างโดยคร่าว
สำหรับการวิเคราะห์พัฒนาการที่สำคัญในสมัยนั้น

ถ้าจะเริ่มแต่ต้นแล้ว   คณาธิปไตยเมจิส่วนใหญ่ก็มืเหตุากมาจากชาบูไร
และมีประเพณีเดิมในแบบทหาร   ในสมัยนั้น พวกนี้ให้การนำทางทางพลเรือนและทาง
ทหารแก่ญี่ปุ่น   และก็มีวามแตกต่างกันเล็กน้อยระหว่างสองพวกนี้   แดกแยกออกไป
ตามเขอดายเผ่าพันธุ์มากกว่าตามแนวหน้าท   และแนวคังกล่าวก็ยังคงมีความสำคัญอยู่
บ้างแม้จนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๘๒๐ กว่า   แต่ระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๘๐ กว่า   ฝ่ายพลเรือนและ
ทหารของกุ่มเริ่มขยายตัวไปตามทางที่แตกต่างกันมากยิ่งซน   ทงนบางส่วนของ
จากกรรมวิธีธรรมชาติของการเกิดความซ้ำของเฉพาะอย่างในสังคมที่กำลังเปลี่ยนให้
ทันสมัยอย่างรวดเร็ว   แต่บางส่วนของเนื่องมาจากรัฐธรรมนูญเมจิ ซึ่งแยกผู้นำฝ่ายพล
เรือนออกจากฝ่ายทหารอย่างชัดแจ้ง   มาในปี ค.ศ. ๑๘๐๐   กุ่มทนายทผู้นำเมจิดั้งเดิม
ต้องกุ่มได้ปรากฏตัวซน   กุ่มหนึ่งโดยพื้นฐานแล้วเป็นพลเรือน   อีกกุ่มหนึ่งเป็นทหาร
ถึงแม้ต้องกุ่มนมักซกัน   ความแตกต่างซึ่งแยกต้องพวกนี้จากกันในปีญาสำคัญแทบ
ทุกปัญหาก็ไม่มากนักหรือมีความตื้นเนื่องกัน   และโดยทั่วไปแล้วก็มักร่วมมือกันมาก
กว่าแข่งคกัน   เมื่อเวลาต่งไป   ความเกี่ยวพันของทั้งสองกุ่มทกับคณาธิปไตยเมจิดั้งเดิม
เริ่มมีความสำคัญน้อยลง   และพร้อมกับมรณกรรมของรัฐบาลบูระฮาดุได้   เช่น ยามาการะ
(Yamagata) และ มะจิกาคะ (Matsukata)   ในตอนต้นของปี ค.ศ. ๑๘๒๐ กว่า   ความ
เกี่ยวพันกต่งต่งโดยตื้นซิง   หลังจากนั้นเป็นการยากที่จะแยกความแตกต่างของผู้นำ
ในซัวคนที่ต้องและดำในกุ่มเหล่านี้จากกุ่มข้าราชการที่ซ้ำของทางวิชาชีพ

พนพทางด้านสังคมของกุ่มข้าราชการญี่ปุ่น   เช่นเดียวกับของคณาธิปไตยเมจิ
เป็นชาบูไรและเป็นทหารส่วนใหญ่   ประชากรกุ่มนี้ต้องการงาน   เพราะการด้มเด็ก
สถานะซนซนแต่ก่อนของพวกตน   และทงยังมีการศึกษาและมีความซ้ำของในการบริหาร
อันจำเป็นต่อระบบข้าราชการสมัยใหม่อยู่ด้วย   แต่เมื่อความต้องการข้าราชการพลเรือน

เพิ่มขึ้น สมาชิกใหม่ก็ถูกดึงมาจากประชาชนทั่วไป และได้รับการศึกษาจากมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน และโรงเรียนเทคนิคใหม่ๆ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยอิมพีเรียลแห่งไคเกียว ฉะนั้นจึงเกิดกลุ่มข้าราชการชั้นสูงที่ค่อนข้างเด็ก แน่นแฟ้น และได้รับการฝึกฝนในความซื่อของทางวิชาชีพ แต่เดิมก็มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคนาริปปัตย์เมจิ ครั้นในเวลาต่อมากลุ่มนี้ก็ได้สืบทอดอำนาจการปกครองส่วนใหญ่ของคนาริปปัตย์เมจิ

ผู้นำอาชีพของพรรคการเมืองที่สำคัญเป็นกลุ่มผู้นำกลุ่มที่ดี ประชาชนพรรคหลายคนมาจากพวกคนาริปปัตย์ กลุ่มข้าราชการและแม่ค้ากลุ่มทหาร แต่คำกล่าวระดับหนึ่งไปได้แก่อำนาจพรรคอาชีพจำนวนมาก ถึงแม้ในแง่อุดมการณ์ ผู้นำพรรคเหล่านี้จะเป็นอนุรักษนิยม แต่ก็มักจะขัดกับพวกคนาริปปัตย์ฝ่ายทหารและพลเรือน และขัดแย้งตรงบ้างกับพวกข้าราชการชั้นสูงและพวกขุนนาง ในปัญหาเรื่องสถานะทางการเมืองและอำนาจ จากปี ค.ศ. ๑๘๗๐ กว่า เป็นต้นไป พรรคการเมืองเรียกร้องบทบาทมากขึ้นในกระบวนการตัดสินใจนโยบายว่าที่ใดรับก่อนหรือหลังที่มีรัฐธรรมนูญเมจิ ในทางปฏิบัติพวกนี้ยังคงพยายามจะให้สมาชิกของตนได้ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและตำแหน่งรัฐมนตรีที่ไม่เกี่ยวกับการทหาร และพยายามใช้วิธีบังคับกับคณะรัฐมนตรีให้ยอมรับว่ามีความรับผิดชอบต่อสภาล่างของรัฐสภาที่อยู่ใต้ควบคุมของพรรคการเมือง ความสำเร็จในความพยายามนี้จะเพิ่มอำนาจทางการเมืองของพวกนี้ขึ้นได้อย่างมาก

ไซบัตสึ ชื่อเรียกรวมสำหรับ คาร์เทล (Cartel)* ใหญ่ๆ ที่ควบคุมหน่วยสำคัญของเศรษฐกิจญี่ปุ่น ก็มีบทบาทเด่นในการเมืองถึงแม้อาจเป็นโดยทางอ้อม ขนาดและความมั่งคั่งของพวกเองทำให้ไม่มีทางเลือกเดียวที่จะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับรัฐบาล ความสัมพันธ์ทางการเมืองของพวกนี้แตกต่างกันออกไป ต่างก็มีเส้นสายสัมพันธ์ที่คึกคักกับระบอบข้าราชการ และมักร่วมมือกับพวกคนาริปปัตย์พลเรือนและทหาร ความจริงแล้วพวกนี้มักจัดทำตำแหน่งเป็นรางวัลสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลที่

* กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ที่ตกลงกำหนดราคาและการผลิตระหว่างกันเพื่อจัดการแข่งขัน (ผู้แปล)

ดาออกจากงานรัฐบาลแล้ว จนกระทั่งสงครามโลกครั้งที่หนึ่งไปแล้ว ไซบัตสูกุที่ใหญ่ที่สุด
บางกลุ่มจึงได้เริ่มเป็นพันธมิตรใกล้ชิดกับพรรคการเมืองอนุรักษนิยมที่สำคัญ การณรงค์
หาเสียงและการเลือกตั้งเป็นดั่งต้นเพลิงเปิดองมาก โดยเฉพาะหลังจากการให้เสียงเลือกตั้ง
กับชายทุกคนในปี ค.ศ. ๑๙๒๕ และไซบัตสูกุได้อุดหนุนเงินทุนสำหรับหาเสียง ซึ่งช่วย
ให้พวกคนสามารถใช้อิทธิพลทางการเมืองได้มาก

สำหรับผู้นำกลุ่มสุดท้ายของเราอันได้แก่ขุนนางที่ตำแหน่งดับทอตกัน หน
ทางไปสู่อำนาจอันเด่นชัดที่สุดของพวกมันผ่านสภาสูงของรัฐสภาซึ่งชนกลุ่มนี้คุ่มอยู่ แต่
สภาขุนนางตามธรรมดาแล้วมิได้มีบทบาทเด็ดขาดในการกำหนดนโยบาย ในฐานะ
องค์กรนิติบัญญัติในระบบการปกครองที่รวมอำนาจไว้ในคณะรัฐมนตรี สภาสูงก็เคย
เปรียบหลายทางเช่นเดียวกับสภาล่างที่อยู่ใต้การควบคุมของพรรค แต่ขุนนางบางคนมี
บทบาทในอีกสองตำแหน่งอื่นซึ่งมีความสำคัญยิ่งทางการเมือง ตำแหน่งแรกได้แก่
ตำแหน่งในสภาองคมนตรี อันเป็นองค์กรที่ได้รับแต่งตั้งมอบหมายให้เป็นที่ปรึกษา
จักรพรรดิในกิจการบ้านเมือง ซึ่งจากปี ค.ศ. ๑๘๘๐ ถึงต้นปี ค.ศ. ๑๙๓๐ กว่า ก็แทบ
จะเป็นสภาที่ดำมขององค์กรนิติบัญญัติแห่งชาติ องค์การที่สองก็คือ กระทรวงราชสำนัก
จักรพรรดิ ซึ่งห้อมล้อมและรับใช้องค์จักรพรรดิ บุคคลสำคัญที่สุดในกลุ่มนี้คือ
รัฐมนตรีกระทรวงมูราชาร (Lord Keeper of the Privy Seal) โดยที่บุคคลผู้นี้และ
ผู้ช่วยเป็นผู้ควบคุมการเข้าเฝ้าจักรพรรดิ และให้คำปรึกษากับจักรพรรดิในปัญหาของ
ญี่ปุ่นและของโลก เจ้าหน้าที่เหล่านี้จึงมีอำนาจทางการเมืองมากพอประมาณ โดยเฉพาะ
ในกรณีสำคัญเช่นการเลือกนายกรัฐมนตรีคนใหม่

กลุ่มผู้นำหกกลุ่มสำคัญนี้ ประทับกันในหลายกรณีในระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๘๐
— ๑๘๙๒ แต่กรณีหนึ่งซึ่งสมควรแก่ความสนใจเป็นพิเศษของเรา ได้แก่การต่อต้านไม่
ลดละของพรรคการเมือง เพื่อให้ได้อำนาจการเมืองยิ่งใหญ่ขึ้น รัฐธรรมนูญเมจิได้จำกัด
พรรคการเมืองให้มีเพียงบทบาทในกระบวนการปกครองแค่น้อย และส่วนใหญ่เป็นในเชิง

ปฏิเสธ ในฐานะเป็นโฆษกทางการเมืองเสียงเดียวของประชาชนญี่ปุ่น จึงรู้ดีว่าควร
ได้บทบาทในกระบวนการกำหนดนโยบายมากขึ้นและสำคัญที่สุดในขั้นสุดท้าย พรรค
การเมืองได้รับความสนับสนุนในการต่อสู้จากชาวญี่ปุ่นที่มีมาตรฐานการศึกษาและ
ความหวังผลทางการเมืองที่สูงขึ้น จากการเข้าร่วมมากขึ้นทางการเมืองของประชากร
กลุ่มใหญ่ และจากความก้าวหน้าของประชาธิปไตยทั้งในด้านทัศนะและทางปฏิบัติใน
ส่วนอื่นๆ ของโลก

แต่ภายในญี่ปุ่น พวกที่จะต้องยกอำนาจของคนให้พรรค โดยเฉพาะพวก
คณาธิปไตยฝ่ายพลเรือนและทหาร พวกข้าราชการและพวกขุนนาง ต่างขัดขวางการขยาย
อำนาจใด ๆ ที่สำคัญของพรรคอย่างรุนแรง ผู้นำพรรคที่มีมั่นในสภาต่าง ซึ่งเป็นไป
ตามรัฐธรรมนูญ แม้จะอ่อนแอและอ้างว่าเป็นปากเสียงของ “ประชาชน” ก็ต่อสู้ตอบโต้
อย่างดื้อด้นและค่อย ๆ ได้ผลสำเร็จมากขึ้น ผู้นำพรรคสามารถแสดงให้เห็นว่าระบบการ
ปกครองเมจิไม่อาจดำเนินไปได้อย่างราบรื่นหรือล้มฤทธิ์ผลเกินระยะหนึ่งได้โดยปราศ
จากการสนับสนุนจริงจังกจากเสียงข้างมากในสภาผู้แทน ในแบบประเพณีที่เคร่งที่สุด
ผู้นำพรรคใช้ประโยชน์จากสถานะอันดุษูอ่อนแอของคนอย่างได้ผล และในที่สุดก็ได้ส่วน
แบ่งในอำนาจการเมืองมากขึ้น มาในปี ค.ศ. ๑๙๒๔ พวกเขาริเริ่มพูดถึงว่า ญี่ปุ่นใกล้ที่
จะบรรลุถึง “การปกครองแบบรัฐสภาอันแท้จริง” อันที่จริงแล้วจากปี ค.ศ. ๑๙๒๔
ถึง ๑๙๓๒ มักเรียกกันว่าสมัย “รัฐสภา” หรือ “ประชาธิปไตย” ในประวัติศาสตร์
ญี่ปุ่น และเป็นสุดยอดของการขบเคี้ยวกันระหว่างแรงผลักดันของคิอำนาจนิยมและ
ลัทธิเสรีนิยม ซึ่งได้เริ่มมีขึ้นก่อนรัฐธรรมนูญเมจิด้วยซ้ำไป

ถึงแม้ระบบการปกครองที่มีฐานกว้างขึ้นจะปรากฏขึ้นช้า ๆ โดยอาศัยการ
เล็ดลอดอำนาจของพรรคการเมือง ซึ่งนับว่าเป็นพัฒนาการที่เด่นที่สุดอย่างหนึ่งในระยะปี
ค.ศ. ๑๙๑๐—๑๙๓๒ แต่ก็จะเป็นการผิดพลาดอย่างร้ายแรงที่จะถือเป็นชัยชนะของ “ลัทธิ
เสรีนิยม” โครงการและพฤติกรรมของพรรค ซึ่งบรรลุถึงซึ่งชัยชนะนั้น ๆ ในปลายปี
ค.ศ. ๑๙๒๐ กว่า ไม่เป็นเสรีนิยมนัก ไม่ว่าโดยมาตรฐานอเมริกันหรือญี่ปุ่น พวกกัน

ในด้านคตินิยมแล้ว พรรคเหล่านี้เป็นอนุรักษนิยมที่เดียว สันใจในการได้อำนาจและใช้อำนาจมากกว่าในการนำนโยบายอันเป็นประชาธิปไตยออกใช้ ไม่ว่าในประเทศหรือในความสัมพันธ์กับต่างประเทศ พรรคเหล่านี้ผลิตผู้นำที่ยอดเยี่ยมไม่กี่คน และโดยการทะเลาะหรือก่อความเคียดแค้นให้กับประมุขของชาวญี่ปุ่นเป็นส่วนใหญ่ พรรคการเมืองได้มีส่วนช่วยการฟื้นตัวของคตินิยมใน ปี ค.ศ. ๑๙๓๐ กว่า ผลสำเร็จของพวกเขาไม่มากนัก แต่ถ้าจะมีผลไปในทางอื่นใดนอกจากนี้แล้วก็คงมีหัตถ์จริง ๆ มาในปี ค.ศ. ๑๙๒๕ พรรคมีอายุเพียง ๓๐ กว่าปี และต้องทำการในสังคมที่ฝังหัวในระเพณีที่เป็นปฏิปักษ์ต่อประชาธิปไตยและเป็นอำนาจนิยมมาเป็นเวลาหลายศตวรรษ ในระยะ ๓๐ ปีนี้ พรรคเหล่านี้พัวพันอยู่กับการขับเคลื่อนอย่างไม่ลดละเพื่อความคงอยู่และประโยชน์เล็ก ๆ น้อย ๆ มีโอกาสแต่น้อยที่จะขยายทัศนะของคนหรือได้ความรู้ดีกับมิตรชอบเดิมที่ต่อมหาชน ภายใต้สิ่งแวดล้อมเช่นนี้ ข้อบกพร่องของพรรคจึงแทบไม่เป็นที่น่าประหลาดใจ ประวัติศาสตร์ตอนต้นของพรรคการเมืองทางตะวันตกก็ไม่แตกต่างมากไปกว่านี้

การฟื้นตัวของระบบอำนาจนิยม (ค.ศ. ๑๙๓๒-๑๙๔๕)

ระยะ ๔๐ ปี จาก ค.ศ. ๑๙๓๒ ถึง ๑๙๔๕ ออกจะสร้างความคิดมากใจให้ผู้ที่อ้างว่าญี่ปุ่นกำลังค่อย ๆ วิวัฒนาการไปสู่สังคมประชาธิปไตย ระยะนี้นานเกินกว่าที่จะตัดทิ้งไปในฐานะเป็นเพียงเหตุการณ์หนึ่งเท่านั้น เพราะมีผลที่สร้างความคิดสะท้อนใจและหายนะกว่าที่จะละเลยได้ สมัยนี้ของการกลับสู่หนทางที่เป็นอำนาจนิยมและนิยมทหารซึ่งอยู่ในแนวประเพณีการปกครองของญี่ปุ่นมากกว่าระยะ “เสรีนิยม” อันสั้น

ระยะนี้เริ่มขึ้นอย่างเป็นทางการด้วยการสังหารชีวิตนายกรัฐมนตรีนินุไค จิโยชิ (Inukai Tsuyoshi) เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๓๒ นี่เป็นเพียงเหตุการณ์อันเด่นชัดที่สุดในหมู่เหตุการณ์ทั้งหลายที่แสดงการประท้วงความตกต่ำทาง

เศรษฐกิจโดยเฉพาะในด้านการกสิกรรม ความแห้งแล้งและการหาประโยชน์ได้ตัวของนักการเมืองสมาชิกพรรคระหว่างระยะ “ประชาธิปไตยแบบรัฐสภา” และนโยบายต่างประเทศที่หลายคนถือว่าเป็นชาตินิยมและก้าวร้าวพอ ความไม่พอใจเหล่านี้ถูกนำมาใช้เป็นประโยชน์โดยพวกนิยมทหารและพวกชาตินิยมอย่างจัด ซึ่งรู้จักว่าถูกคุกคามจากพรรคการเมืองที่หัวอำนาจมากขึ้นและพัฒนาการของระบบรัฐสภาที่เป็นไปในขณะนั้น พวกทหารและพวกชาตินิยมอย่างจัดยังเชื่อกันด้วยว่าระยะนี้เป็นระยะที่ญี่ปุ่นมีโอกาสดียิ่งที่ไม่เคยมีมาก่อน และยืนยันว่าด้วยความฉลาดแหลมและความห้าวหาญ ญี่ปุ่นอาจเป็นมหาอำนาจของโลกและอาจสถาปนาจักรวรรดิ ซึ่งในที่สุดจะครอบครองเอเชียตะวันออกทั้งหมด แต่ถ้าพลาดโอกาสนี้ไปแล้ว ญี่ปุ่นก็อาจต้องยอมรับความเสื่อมโทรมอย่างช้า ๆ ของชาติ ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่สถานะอันไม่มั่นคงและตกเป็นอันดับสองในหมู่มหาอำนาจทั้งหลาย

โดยที่พรรคและผู้นำฝ่ายพลเรือนสมัยนั้นแสดงที่ท่าแค่น้อยเท่านั้นว่าสามารถรับมือกับสิ่งท้าทาย กลุ่มชาตินิยมอย่างจัดทั้งทหารและพลเรือนในต้นปี ค.ศ. ๑๙๓๐ กว่าจึงวางแผนจัดพรรคการเมืองและหาผู้นำที่ซื่อตรงและแข็งแกร่งกว่า ซึ่งมาจากกลุ่มทหารหรือพวกพลเรือนที่สนับสนุนกลุ่มนี้เข้าแทนที่ บรรดาผู้วางแผนชักชวนทั้งในวิธีการและจุดมุ่งหมาย แต่เมื่อเวลาผ่านไปก็มีพลังและแรงหนุนพอที่จะนำการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่มาสู่การเมืองญี่ปุ่น บางทีอาจจะเป็นบทบาทที่แท้จริงของสถาบันจักรพรรดิในการเมืองญี่ปุ่นที่พวกนี้แฝงความเป็นปฏิปักษ์ของคนในชั้นแรกโดยอ้างว่าทำการเพื่อ “การคืนอำนาจให้จักรพรรดิโหวะ” หรือพูดอีกอย่างหนึ่งก็คือการคืน “อำนาจการปกครอง” อันแท้จริงเช่นในสมัยการคืนอำนาจให้จักรพรรดิเมจิ ทั้งที่จักรพรรดิองค์ปัจจุบันหรือโหวะก็คัดค้านอย่างรุนแรงจนเห็นได้ชัดต่อสิ่งที่พวกนี้สนับสนุน ถึงแม้จะช่วยเหลืออะไรไม่ได้ก็ตาม

ในระหว่างสมัยนี้ ความเสื่อมของสถาบันประชาธิปไตยในญี่ปุ่นเป็นไปอย่างแน่นอนและรวดเร็ว จนกระทั่งตามจริงแล้วมันจะทำให้สงสัยว่าสถาบันประชาธิปไตย

นี้ได้รับความสนับสนุนจากประชาชนจริงจังเพียงใดก่อนสมัยนี้ ภายในประเทศ การวางแผนและการดำรงชีพเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ เป็นผลก่อให้เกิดการกบฏอันด้อซอโดยพวกนายทหารหนุ่มในวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๓๖ เมื่อทหารประมาณ ๓,๕๐๐ คนจากกองพันหนึ่งเข้ายึดครองบริเวณใจกลางโตเกียวเป็นเวลาถึงสามวัน ขณะที่ล้มครพรรคพวกทำร้ายรัฐบาลและผู้นำของสมัยนั้นเจ็ดคน และสังหารชีวิตเสียสามคน เป้าหมายสำคัญที่ถูกโจมตีเหล่านี้ (คือ ผู้นำพรรค นักธุรกิจที่สำคัญและรัฐบาลอาวูโด้ กับที่ปรึกษาของจักรพรรดิคนสำคัญ) ต่างก็พยายามที่จะก่อกวนการณ์เท่าที่จะทำได้แต่ไร้ผล คนพวกนี้ต่างพยายามหาความสัมพันธ์ระหว่างกันเอง จากจักรพรรดิและจากราชสำนัก จักรพรรดิ และจากพวกทหารเองเป็นหนทางสุดท้าย รวมแล้วก็คือจากทุกแห่งยกเว้นแต่จากประชาชนชาวญี่ปุ่น ในปีนั้นปลายพวกนักอุดมคติและภายหลังปี ค.ศ. ๑๙๓๖ ฝ่ายทหารก็กลับมากำหนดนโยบายของชาติอีกครั้งหนึ่ง ส่วนประกอบอื่นของผู้นำ คือ กลุ่มข้าราชการ ไชยบาล ชุนนาง และแม้แต่ผู้นำพรรค มิได้ถูกขจัดออกจากเวที พวกนี้เพียงแต่ยอมรับการเถลิงอำนาจของฝ่ายทหารอันหลักเดียวไม่ได้ ยอมประนีประนอมกับสถานการณ์ใหม่ และก่อตั้งรวบรวมฝักฝ่ายกันขึ้นใหม่

ภายหลังปี ค.ศ. ๑๙๓๖ มักกล่าวกันว่าญี่ปุ่นได้กลายมาเป็นรัฐฟาสซิสต์ อย่างไรก็ตาม การลงความเห็นเช่นนั้นน่าทักท้วงมาก เมื่อนำมาใช้กับญี่ปุ่น อย่างน้อยที่สุดถ้าจะถือเยอรมนีนั้นภายใต้พวกนาซีเป็นแบบฉบับของสังคมฟาสซิสต์ ความคล้ายคลึงหลายอย่างระหว่างเยอรมนีนั้นภายหลังปี ค.ศ. ๑๙๓๓ และญี่ปุ่นภายหลังปี ค.ศ. ๑๙๓๖ มีอยู่แน่นอน นิยายปรัมปราเกี่ยวกับเรื่องเซอซาคิ ความเห็นอกของชาติตน และคติจักรพรรดินิยมที่ได้ผลบังคับจากสังคมลัทธิ มีอยู่ในทั้งสองประเทศ ทั้งสองประเทศวางแผนที่จะขยายตัวเข้าไปในบริเวณใกล้เคียง ระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๓๗ และ ๑๙๔๐ ญี่ปุ่นซึ่งเตรียมสร้างผลประโยชน์ที่ได้มาแต่ก่อนในแมนจูเรีย ผลักดันต่อไปในประเทศจีนตอนเหนือก่อน จากนั้นก็เข้าไปในส่วนที่เหลือของประเทศจีน และต่อไปในเอเชียตะวันออก

เนื่องได้ เพื่อพยายามจะสถาปนาสิ่งที่เรียกกันอย่างเพี้ยนว่า “วงไพบูลย์ร่วมกันแห่งมหา
เอเชียตะวันออก” ภายใต้การนำและควบคุมของญี่ปุ่น เดินทางไปสู่จักรวรรดินิยมที่จริง
แล้วนำไปสู่เพิร์ลฮาร์เบอร์ สงครามโลกครั้งที่สองและการปราชัยและความหายนะใน
บั้นปลาย

ภายในประเทศแล้ว ญี่ปุ่นเป็นสมัยของการหัวการควบคุม ขยายอำนาจ
ควบคุมของรัฐบาลเหนือการเมือง ธุรกิจและชีวิตของประชาชนโดยทั่วไป ในด้านนี้
อาจถือว่าญี่ปุ่นเป็นรัฐฟาสซิสต์ได้ แต่ก็ยังแตกต่างในหลายทางที่สำคัญจากลัทธิฟาสซิสต์
แบบยุโรป ไม่มีสิ่งใดในอิตาลีหรือเยอรมันที่อาจเทียบได้กับสถาบันจักรพรรดิ ญี่ปุ่น
ไม่มี “Führer” หรือ “Duce” ในทางใด ๆ เทียบได้กับฮิตเลอร์หรือมุสโสลินี และก็
ไม่มีสิ่งใดในญี่ปุ่นเหมือนกับพรรคนาซีหรือฟาสซิสต์ บรรดา “พรรคชาติ” อย่างเช่น
สมาคมช่วยการปกครองของจักรพรรดิ หรือสมาคมการเมืองแห่งญี่ปุ่นมีความสำคัญ
น้อยมากจนอาจจะเลเยได้ ญี่ปุ่นไม่เคยประสบความล้มเหลวจริงๆไม่ว่าในการสถาปนาระ
บบอบเผด็จการอย่างแท้จริงหรือในการจัดเศรษฐกิจ หรือการปกครองของตนตามแนว
คติรวมอำนาจเบ็ดเสร็จ ฉะนั้นประตพการณ์ของญี่ปุ่นจึงพอจะใกล้เคียงกับอิตาลีมาก
กว่าเยอรมัน

การปราชัยอันย่อยยับในปี ค.ศ. ๑๙๔๕ ก่อความตื่นตระหนกรุนแรงต่อ
ญี่ปุ่นซึ่งมีประวัติศาสตร์การเมืองสมัยใหม่อันมีความสำเร็จเล็กน้อยแต่หวาดิเด่น ปฏิ
กริยาของชาวญี่ปุ่นต่อความหายนะครั้งนี้แตกต่างกันออกไปแต่ละชนชั้น และแต่ละบุคคล
บางคนก็เสียใจ และอาจจะฝังใจที่จระนำสถานะและอำนาจของประเทศที่สูญเสียไปกลับคืนมา
บางคนก็ยินดีที่ได้รับการปลดปล่อยจากระบบเดิมและโอกาสอันขยายตัวที่ได้รับจากสภาพ
แวดล้อมใหม่ คนอื่น ๆ ซึ่งอาจเป็นฝ่ายข้างมาก ต่างตระหนักชัดว่าได้เกิดภัยพิบัติ
ขึ้น ซึ่งก็ไม่ใช่จะไม่มีส่วนเกี่ยวเนื่องกับนโยบายอันดูวนที่ญี่ปุ่นดำเนินไปในระยะปี ค.ศ.
๑๙๓๐ กว่า ฉะนั้น ถึงแม้ว่ายากที่จะเจาะจงผลสะท้อนทางการเมืองของสงครามและ
ความปราชัย ก็ดูจะเป็นไปด้วยว่าประตพการณ์เพิ่มความรู้สึกพิวพันและความสนใจใน

การปกครองและการเมืองทั่วไปของประชาชนน้อยอย่างมาก อันที่จริงแล้วนี้ก็อาจเป็นการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ถูกหล่อหลอมชนในญี่ปุ่นด้วยเวลา ๑๕ ปีภายใต้ “การฟื้นตัวของคิอิอำนาจนิยม”

ก่อนที่การเข้าแทรกแซงของรัฐบาลในกิจการทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองภายหลังปี ค.ศ. ๑๙๓๗ ชาวญี่ปุ่นจำนวนมากยังอาจดำเนินชีวิตซึ่งถูกกระทบกระเทือนจากรัฐบาลแห่งชาติแค่น้อยและเป็นครั้งคราว ทั้งรวมชาวนาส่วนใหญ่และจำนวนผู้อาศัยในบริเวณนครในส่วนดัดที่หน้าแปลกใจด้วย การรุกรานจีนของญี่ปุ่นในปี ค.ศ. ๑๙๓๗ และสงครามโลกครั้งที่สองก่อให้เกิดการเกณฑ์ทหารจำนวนมหาศาล การเพิ่มภาษี การควบคุมตลาดแรงงานและรายจ่ายของผู้บริโภค การเรียกเกณฑ์ผลิตผลิตภัณฑ์กรรม การควบคุมสินค้าเข้าออก โครงการการระดมกำลังอุตสาหกรรม การประชุมปลุกความรักชาติ ฯลฯ ซึ่งต่างก็ขยายกิจกรรมของรัฐบาลลึกเข้าไปในชีวิตของประชาชน ความตื่นตัวมากขึ้นทางการเมือง และความสนใจในการเมืองที่มากขึ้นใหม่อันเป็นผลที่เกิดขึ้น ได้สร้างพื้นฐานที่มั่นคงขึ้นสำหรับโครงการปฏิรูปที่ตั้งเป้าหมายไว้สูงในสมัยยุคยึดครองกระบวนการ “สร้าง ความสนใจในการเมือง” ในหมู่มหาชน มักจะมีผลอย่างค่อยเป็นค่อยไปและไม่ได้มาเสมอ แต่ที่หน้าแปลกใจพอดีก็คือผลสืบเนื่องทางการเมืองจากสมัยระบอบอำนาจนิยมที่ยืดยาวที่สุดอาจได้แก่ความตื่นตัวและความสนใจทางการเมืองอันทั่วถึงน้อยอย่างมาก ในระดับต่ำลงไปของสังคมญี่ปุ่น

การยึดครองโดยฝ่ายสัมพันธมิตร

(ค.ศ. ๑๙๔๕ - ๑๙๕๒)

เมื่อญี่ปุ่นยอมจำนนในเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ นั้น ประเทศต้องเผชิญกับค่าทดแทนที่น่าตระหนกของสงคราม จำนวนผู้เสียชีวิตทั้งทหารและพลเรือนรวมได้ประมาณ ๑,๘๐๐,๐๐๐ คน เฉพาะพลเรือนเท่านั้นเป็นทศวรรษกว่า ๖๕๐,๐๐๐ คน บาดเจ็บหรือหายสาบสูญ โดยคร่าว ๆ ร้อยละ ๒๕ ของทรัพย์สินของชาติถูกทำลายหรือหายสูญ ประมาณร้อยละ ๔๐ ของเมืองใหญ่ ๖๖ เมืองที่ถูกโจมตีทางอากาศถูกทำลาย

รณนาตภัย ประมาณร้อยละ ๒๐ ของที่อยู่อาศัยของประเทศ และประมาณร้อยละ ๒๕ ของอาคารตั้งก่อสร้างถูกทำลายต่าง ประมาณร้อยละ ๓๐ ของพลังอุตสาหกรรม ร้อยละ ๘๐ ของการเดินเรือ และร้อยละ ๔๗ ของเครื่องผลิตไฟฟ้าด้วยพลังความร้อนถูกทำลาย ต้องสูญเสียร้อยละ ๔๖ ของดินแดนที่มีอยู่ก่อนสงครามไป แต่บางส่วนก็เสียไปชั่วคราว ความสูญเสียอื่นๆ ที่เห็นไม่ได้ยากที่จะคำนวณ เช่น ความหมายทางเศรษฐกิจในระยะยาวของการสูญเสียจักรวรรดิ ผลของการถูกทดลองเป็นมหาอำนาจชั้นสองหรือสาม ผลของการถูกตัดขาดจากประเทศที่เคยค้าขายด้วยแต่ก่อน ผลของการเผชิญกับความไม่ไว้วางใจของโลก และความเป็นปฏิปักษ์ต่อการฟื้นฟูความเป็นใหญ่ของญี่ปุ่น เช่นก่อนสงครามในเอเชียตะวันออกไม่ว่าในทางใด อนาคตในขณะนั้นของญี่ปุ่นน่ากังวลและน่าหวั่นใจ จะเกิดอะไรขึ้นกับประเทศ จะสร้างและสถาปนาประเทศสู่สภาพเดิมขึ้นมาใหม่อย่างไร

ปัญหาปัจจุบันทันด่วนของประเทศหลายปัญหาถูกดึงออกจากมือของญี่ปุ่นโดยการยึดครองประเทศของฝ่ายสัมพันธมิตร ฝ่ายสัมพันธมิตรปกครองประเทศญี่ปุ่นเป็นทางการนับแต่พิธียอมจำนนบนเรือรบมิดซูริ เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ค.ศ. ๑๙๔๕ จนกระทั่งวันที่ ๒๘ เมษายน ค.ศ. ๑๙๕๒ เมื่อสนธิสัญญาสงบศึกซึ่งลงนามกันที่ซานฟรานซิสโกในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๔๓ มีผลบังคับใช้ขึ้น ญี่ปุ่นต้องยอมจำนนกองทัพทั้งหลายโดยไม่มีเงื่อนไข และยอมรับข้อตกลงที่แถลงไว้ในแถลงการณ์แห่ง ปอตส์ดัม (Potsdam Declaration) ในการจัดตั้งการยึดครองโดยกำลังทหาร มีการแถลงไว้ชัดเจนว่า “อำนาจของจักรพรรดิและรัฐบาลญี่ปุ่น ในการปกครองรัฐจะขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชาสูงสุดของประเทศสัมพันธมิตรผู้ซึ่งจะดำเนินการตามที่เห็นสมควร ในการที่จะนำข้อตกลงยอมจำนนมาปฏิบัติ” ในช่วงระยะเวลาของการลงนาม ระบบการปกครองโดยทหารต่างชาติ ซึ่งแทบไม่มีการจำกัดอำนาจทางกฎหมายก็ถูกสถาปนาขึ้นในญี่ปุ่นให้กำหนดนำชีวิตของประเทศทุก ๆ ด้าน

โดยทฤษฎีแล้ว การยึดครองน้อยได้ความรับผิดชอบของฝ่ายสัมพันธมิตร แต่ความจริงแล้วแทบจะเป็นเรื่องเฉพาะของอเมริกา ซึ่งแสดงที่ท่าเล็กๆ น้อยๆ ในการให้สัมพันธมิตรเข้าร่วมด้วย ผู้นำในการยึดครองเด็กที่จะใช้อำนาจของคนในทางอ้อมมากกว่าโดยตรง พวกอเมริกันมิได้เข้าครอบครองหรือแทนที่กติกาสถาบันที่อยู่ในญี่ปุ่นขณะนั้น การบริหารยังคงอยู่ในมือของชาวญี่ปุ่นต่อไป แต่ก็อยู่ใต้งานการควบคุมของอเมริกัน นายพลดักลาส แมคอาเธอร์ ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของประเทศสัมพันธมิตร (SCAP) เพื่อเป็นตัวแทนในญี่ปุ่นของประเทศที่มีชัยโดยทั่วไปและของสหรัฐโดยเฉพาะ และในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๔๕ เหตุการณ์ตอนหนึ่งซึ่งไม่มีชักรอยในประวัติศาสตร์ปัจจุบันก็เริ่มขึ้นซึ่งได้แก่ความพยายามอันหุนหันพลันแล่นและยึดมั่นของประเทศฝ่ายมีชัย ที่มีอำนาจทางกฎหมายเต็มที่ที่จะสร้างทัศนคติสถาบัน และแบบแผนประเพณีปฏิบัติพื้นฐานทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศศัตรูที่ปราชัยขึ้นใหม่ให้เป็นไปตามแนวประชาธิปไตยยิ่งขึ้น

จุดหมายและโครงการปฏิรูปสำคัญของฝ่ายยึดครองมิได้ถูกสร้างขึ้นจากความว่างเปล่าในระหว่างฤดูใบไม้ร่วงของปี ค.ศ. ๑๙๔๕ แต่ได้อยู่ในการพิจารณาของกระทรวงการต่างประเทศอย่างน้อยก็จากเดือนเมษายน ค.ศ. ๑๙๔๒ เมื่อมาถึงตอนที่ญี่ปุ่นแสดงความประสงค์จะยอมจำนนในต้นเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ รายงานเสนอนโยบายเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อญี่ปุ่นภายหลังสงครามจำนวนมากได้ถูกร่างและได้รับความเห็นชอบและมาถึงวันที่ ๒๙ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ ข้อแถลงอันสมบูรณ์เกี่ยวกับนโยบายขั้นต้นของสหรัฐภายหลังการยอมจำนนของญี่ปุ่นได้ถูกส่งไปยังนายพลแมคอาเธอร์ โดยคณะกรรมการประสานงานระหว่างกระทรวงการต่างประเทศ กองทัพบก และกองทัพเรือ เอกสารฉบับนี้วางนโยบายพื้นฐานของสหรัฐสำหรับญี่ปุ่นอย่างละเอียดถี่ถ้วนและในรูปที่ละเอียดกว่าได้กลายมาเป็นคำตั้งวางแนวนโยบายของเสนาธิการผลสูงสุดที่มีคือนายพล

แมคอาเธอร์ ในภาษาง่าย ๆ ที่สุด เอกสารนี้วางจุดประสงค์สำคัญของการยึดครองต้อง
ประการ :—

๑. “เพื่อประกันว่าญี่ปุ่นจะไม่กลายเป็นอันตรายต่อสหรัฐหรือต่อต้านนิภาพ
และความมั่นคงของโลกอีก”

๒. “เพื่อก่อให้เกิดรัฐบาลที่รักสันติและมีความรู้สึกรับผิดชอบ ซึ่งควร
ยึดมั่นในหลักการของการปกครองตนเองแบบประชาธิปไตยให้ใกล้เคียงที่สุดเท่าที่เป็นได้
แต่ประเทศสัมพันธมิตรก็มีได้มีความรับผิดชอบในอันที่จะบังคับญี่ปุ่นให้รับแบบการปก-
ครองที่ไม่ได้รับความสนับสนุนโดยความต้องการที่แสดงออกโดยเสรีของประชาชน”

ในทางปฏิบัติ จุดมุ่งหมายต้องประการนี้มักเรียกกันว่าการทำลายกำลังรบ
และการสร้างระบบประชาธิปไตย

การตั้งเป้าหมายอันกว้างขวางและถาวรนั้นเป็นเรื่องหนึ่ง แต่การจะบรรลุ
ถึงเป้าหมายนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้อง การทำลายกำลังรบเป็นปัญหาที่ค่อนข้างง่าย เป็น
เรื่องเกี่ยวกับการจัดการยอมจำนน และปลดอาวุธกองทหารญี่ปุ่นในประเทศและในต่าง
แดน การทำลายกำลังผลิตอาวุธของญี่ปุ่นหรือตัดแปลงมาใช้ในทางสันติ การส่งทหาร
และพลเรือนญี่ปุ่นจากทั่วเอเชียตะวันออก และตะวันออกเฉียงใต้กลับสู่ประเทศและการ
ปลดทหารในกองทัพออกจากประจำการโดยสันติและคืนสู่ชีวิตพลเรือน งานเหล่านี้
ทั้งหมดเจ้าหน้าที่ผู้ปกครองปฏิบัติได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ มาในปลายปี
ค.ศ. ๑๙๔๕ กำลังรบของญี่ปุ่นได้ถูกทำลายโดยสันติ และทหารกับพลเรือนกว่าหก
ล้านคนถูกส่งกลับบ้าน นอกจากนั้นแล้ว ยังมีข้อความได้ไว้ในมาตราที่ ๘ ของรัฐ
ธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งจะก่อให้เกิดการขัดแย้งมากมายในภายหลัง ข้อความนั้นบอก
เด็กการทำสงคราม และถึงกับปฏิเสธสิทธิของประเทศในการข่มขู่หรือใช้กำลังเป็นเครื่อง
มือในการคดโกงกรณีพิพาทระหว่างประเทศ และดูเหมือนจะผูกมัดญี่ปุ่นไม่ให้มีกำลังทาง
บก เรือ หรืออากาศ หรือกำลังทำสงครามอื่น ๆ อีก ไม่เคยปรากฏมาแต่ก่อนใน
ประวัติศาสตร์ปัจจุบันที่มหาอำนาจยิ่งใหญ่ถูกทำลายกำลังรบเช่นนี้

การร่างพระราชบัญญัติเป็นปัญหาที่ละเอียดและยุ่งยากกว่ามาก ก่อให้เกิดปัญหายุ่งยากใหญ่หลวง กล่าวคือจะบังคับให้เป็นพระราชบัญญัติด้วยคำสั่งของฝ่ายทหารที่ยึดครองได้หรือไม่ ความหมายที่แท้จริงของ “ ดังคมประชาธิปไตย ” นั้นคืออะไร แง่ไหนของประชาธิปไตยอาจโยกย้ายมาปลูกฝังได้เป็นผลสำเร็จในสังคมที่มีระเพณีการปกครองและพื้นเพที่แตกต่างเช่นญี่ปุ่น เจ้าหน้าที่ยึดครองมิได้พยายามตอบปัญหาเหล่านี้ด้วยโครงการที่มีรายละเอียดนัก แต่ภายใต้ความจำเป็นอันบีบคั้นขณะนั้นแผนการที่กว้างขวางค่อย ๆ เป็นรูปเป็นร่างขึ้น โดยสำคัญแล้ว แผนการนั้นขึ้นอยู่กับข้อเสนอก็คือว่าโครงการร่างพระราชบัญญัติใด ๆ จะไม่คงอยู่ต่อไปภายใต้การยึดครองได้ ดันสู่คดงนอกเสียจากว่าส่วนหนึ่งของประชาชนชาวญี่ปุ่น ซึ่งมีจำนวนมากพอและอยู่ในฐานะสำคัญ เชื่อมั่นในคุณค่าของประชาธิปไตย แผนการพื้นฐานของฝ่ายยึดครองนั้นจึงจะเกี่ยวพันกับประชาชนชาวญี่ปุ่นกลุ่มใหญ่ในการสนับสนุนและนำโครงการปฏิรูปออกปฏิบัติ กลุ่มผลประโยชน์ของญี่ปุ่นที่ได้รับผลดีจากโครงการที่สำคัญอยู่ทางขวามือข้างต่าง

โครงการปฏิรูป	กลุ่มผลประโยชน์ญี่ปุ่นที่ได้ประโยชน์
๑. การกวาดล้างเจ้าหน้าที่นักชาตินิยมอย่างจัดจากตำแหน่งรัฐบาลและตำแหน่งเอกชนที่คงไว้	พวกที่เข้าสืบตำแหน่งที่ว่างลง
๒. การขยายสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง	ผู้ใหญ่ชาวญี่ปุ่นที่เป็นหญิง กับชายอายุ ๒๐ ถึง ๒๕ ซึ่งแต่ก่อนถูกปฏิเสธสิทธิในการออกเสียง
๓. การให้สิทธิในการจัดตั้งสหภาพกรรมกรและการต่อรองร่วมกัน	กรรมกรญี่ปุ่นโดยทั่วไป
๔. การปฏิรูปที่ดิน	ประมาณร้อยละ ๑๐ ครัวเรือนที่ประกอบการกสิกรรม ซึ่งเคยเป็นผู้เช่าหรือกึ่งเจ้าของกับผู้เช่าเมื่อก่อนสงคราม
๕. การปฏิรูปทางกฎหมายในระบบครอบครัวตามประเพณีเดิม	ผู้หญิงและชนรุ่นหลังโดยทั่วไป
๖. การกระจายอำนาจรัฐบาล	กลุ่มผลประโยชน์ท้องถิ่นและภูมิภาค
๗. การปฏิรูปการศึกษา	ชาวญี่ปุ่นรุ่นเยาว์

ความตั้งใจอื่นก็คือ การสร้างโครงสร้างผลประโยชน์ในสังคมญี่ปุ่น
ขึ้นใหม่โดยให้สิทธิใหม่ ๆ ซึ่งเป็นที่เรียกร้องอยู่แล้วไม่น้อยในประเทศ และข้อดองก็คือ
แทรกโครงสร้างผลประโยชน์ใหม่นี้เข้าไปในระบบในที่ซึ่งส่วนต่าง ๆ ต้องอาศัยซึ่งกัน
และกัน ฉะนั้นความหวังก็คือ ทุกส่วนของประชาธิปไตย ซึ่งได้ประโยชน์จากโครงการ
ปฏิรูปแต่ละอย่าง โดยความปรารถนาที่จะปกป้องรักษาสถาปัตยกรรมที่ตนได้มา จะร่วม
ปกป้องระบบทั้งระบบเมื่อส่วนใดส่วนหนึ่งถูกคุกคาม โดยเกรงว่าการแก้ไขแต่บางส่วน
ตอนหนึ่งตอนใดอาจนำไปสู่การทำลายการปฏิรูปทั้งหมดรวมทั้งของตนเองในที่สุด

ส่วนหนึ่งเพราะแผนการนี้และส่วนหนึ่งเพราะการตระหนักที่ฉลาดแหลมถึง
ข้อเท็จจริงที่ว่าระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยได้ก็ตามที่มันคงต้องมีส่วนประกอบ
นอกเหนือไปจากสถาบันปกครองอันเป็นทางการ ฝ่ายยึดครองจึงปฏิบัติงานของตน
ในแนวกว้างมาก นักโทษการเมืองได้รับปลดปล่อย นักการเมืองและข้าราชการ ที่
สนับสนุนลัทธิชาตินิยมอย่างจัด หรือสนับสนุนระบบการปกครองเดิมถูกขับออกจาก
ตำแหน่ง และบุคคลจำนวนมากต้องหิมนถูกห้ามไม่ให้ดำรงตำแหน่งในรัฐบาล หรือ
ตำแหน่งบริหารชั้นสูงบางตำแหน่งในธุรกิจส่วนบุคคล สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง
ขยายไปถึงหญิงชายที่อายุเกียติสิบปีด้วย พรรคการเมืองใหม่ ๆ ได้รับการสนับสนุน
กฎหมายที่เป็นปฏิปักษ์ต่อประชาธิปไตยทั้งหมดของระบบเดิมถูกแก้ไข สหภาพกรรมกร
ได้ฐานะทางกฎหมายและได้รับการส่งเสริมให้ตั้งองค์การ และพิทักษ์ผลประโยชน์ของ
สมาชิกที่ทั่วจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว จำนวนปีของการศึกษาภาคบังคับถูกเพิ่มขึ้นจากหก
เป็นเก้า ขณะเดียวกันระบบการศึกษาทั้งหมดก็ถูกเปลี่ยนแปลงทำให้เป็นประชาธิปไตย
และมีการกระจายอำนาจอย่างมาก เวลาดังนั้น โอกาสในการศึกษาทุกระดับก็ได้รับ
การขยายออกอย่างกว้างขวาง ที่ดินจำนวนมากขาดถูกซื้อในราคาที่แพงจะเป็นการริบ
ทรัพย์สินจากเจ้าของที่ดินขนาดใหญ่ที่ไม่ได้อาศัยอยู่บนที่ดิน และไม่ได้ลงมือเพาะปลูกเอง
และเปิดโอกาสให้ชาวนาผู้เช่าที่ดินซื้อได้ในราคาที่พอเป็นพิธี การปกครองที่รวมอำนาจ

อย่างมากของสมัยก่อนสงครามถูกกระจายอำนาจอย่างเต็มที่ และอำนาจปกครองตนเองมากพอประมาณถูกมอบให้จังหวัด นคร เมืองและหมู่บ้าน คาร์เทด ใหญ่สมัยก่อนสงครามที่เรียกว่า ไชยบุรี ถูกกระจายออกและบริษัทในเครือก็ถูกแยกออกเป็นหน่วยที่เป็นอิสระต่อกันและแข่งขันกัน มีการออกกฎหมายใหม่ควบคุมการค้าให้เป็นไปโดยยุติธรรม และออกกฎข้อบังคับซึ่งไม่เคยมีมาก่อนเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของผู้บริโภค มาตรฐานและการดำเนินงานสาธารณสุข ได้ถูกเปลี่ยนให้ทันสมัยและได้รับการปรับปรุง การตั้งคมสังเคราะห์และการประกันสังคมที่ใหม่และไปไกลถูกจัดทำขึ้นและนำออกปฏิบัติทั้งหมดและ “โครงการปฏิรูปเป็นประชาธิปไตย” อื่น ๆ อีกมากได้เริ่มขึ้นโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายยึดครองในการทำลายประเพณีการปกครองแบบอำนาจนิยมของญี่ปุ่นอย่างกว้างขวาง

เพื่อยึดการปฏิรูปเหล่านี้ให้เข้ากับรูปการปกครองที่มั่นคงบางแบบ จึงได้มีการผ่านรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๔๖ (รัฐธรรมนูญฉบับนี้ใช้ได้กับ ๖ เดือนต่อมา เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๗) นับเป็นเอกสารที่น่าตื่นใจยิ่ง ลักษณะของระบบการปกครองที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้สถาปนาขึ้นในญี่ปุ่นจะมีการบรรยายโดยละเอียดภายหลัง สำหรับในที่นี้พอเพียงที่จะตั้งข้อดังต่อไปนี้ (๑) ร่างขึ้นแต่แรกเริ่มโดยชาวอเมริกันในคณะเจ้าหน้าที่ในแผนกการปกครองของ SCAP อย่างเป็นความลับที่สุด (๒) รัฐบาลญี่ปุ่นถูกชักจูงให้รับร่างของอเมริกันในเวลาต่อมาภายใต้สภาพแวดล้อมซึ่งมีการบีบบังคับกันอยู่บ้าง (๓) เจตนารมณ์และสถาบันของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้มีลักษณะเป็นแบบอังกฤษ—อเมริกันอย่างไม่ผิดเพี้ยน (๔) ระบบการปกครองโดยทั่วไปดังที่รัฐธรรมนูญกำหนดขึ้น โดยหลักแล้วเป็นประชาธิปไตยที่สุดในประวัติศาสตร์ระบบหนึ่ง เป็นต้นว่าเอกสารฉบับนี้เป็นประชาธิปไตยมากกว่ารัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกามากพอประมาณ และ (๕) บทเกี่ยวกับสิทธิของราษฎรอันยืดยาวในรัฐธรรมนูญเป็นเครื่องป้องกันทั้งในเนื้อหาและวิธีดำเนินการ ซึ่งให้ความ

พิทักษ์พันธุ์ฐานทางกฎหมายคือโครงการปฏิรูปเป็นประชาธิปไตยหลายประการของฝ่าย
ยึดครอง

การยึดครองยุติลงเมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ค.ศ. ๑๙๕๒ รวมทั้งหมด ๖ ปี
กับ ๘ เดือน นำประหลาดใจที่ชาวญี่ปุ่นโดยทั่วไปเชื่อฟังและมักแสดงท่าที่เป็นมิตรและ
ร่วมมือกับผู้พิชิตของตน บางที่อาจเป็นการยึดครองที่มีความเป็นมิตรที่สุดในประวัติ
ศาสตร์ปัจจุบันก็เป็นได้ และอาจจะกลายเป็นการยึดครองที่เป็นผลมากที่สุดอีกด้วย
ปฏิกิริยาของชาวญี่ปุ่นที่มีต่อแต่ละโครงการปฏิรูปแตกต่างกันออกไปมาก แต่ที่น่าฉง
นใจก็คือขอบเขตที่ชาวญี่ปุ่นรับการปฏิรูปส่วนใหญ่มาเป็นของตนเอง และยังคงสนับสนุน
และปฏิบัติตาม แม้แต่ภายหลังที่การยึดครองได้สิ้นสุดลง โครงการของฝ่ายยึดครอง
ในบางด้านได้ถูกละทิ้ง หรือแก้ไขอย่างมาก ดังเช่นการกระจายใบพัด โครงการสร้าง
ฐานอธิปไตยตามท้องถิ่นในหลายด้าน และการกระจายอำนาจควบคุมระบบการศึกษาและ
ตำรวจ แต่เมื่อเทียบกันดูแล้ว สิ่งที่เกิดขึ้นชั้ชชามากก็คือ ส่วนที่เป็นความสำเร็จของฝ่าย
ยึดครองแทนที่จะเป็นความล้มเหลว ฝ่ายยึดครองได้นำการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทางการ
ปกครองและพัฒนาการของประชาธิปไตยอันเด่นชัดมาสู่ประเทศญี่ปุ่น นายพลแมคอา-
เธอร์ และเจ้าหน้าที่ของเขาสมควรแก่การได้รับคำชมเชยอย่างยิ่งสำหรับการมีส่วนใน
ความสำเร็จเหล่านี้ บุคคลเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นผู้ริเริ่มที่จำเป็นขณะที่ชาวญี่ปุ่นกำลังอยู่
ในสภาพอันฉุนเฉียวและพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงดังที่ไม่เคยมีมาก่อน ขณะที่ปราชัย
ยากจน ไม่แน่ใจในอนาคต และกำลังต้องการเครื่องนำทางอย่างเต็มที่และขาดผู้นำ
เมื่อการยึดครองสิ้นสุดลงก็แน่นอนที่ความต้องการที่จะรักษาการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ นั้น
ไว้หรือไม่ นั่นขึ้นอยู่กับชาวญี่ปุ่นเป็นสำคัญ

ประวัติศาสตร์การเมืองของญี่ปุ่นระหว่างระยะนี้ได้รับอิทธิพลอย่างแรงจาก
พัฒนาการในวงการระหว่างประเทศและในสหรัฐ ปัจจุบันบางประการมาประสานกันเข้า
ในปี ค.ศ. ๑๙๔๗-๔๘ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสำคัญในทัศนคติของสหรัฐที่มีต่อญี่ปุ่น

ปัจจัยแรกคือความจำเริญอันเบ็ดเสร็จและรวดเร็วของการยึดครองในระยะต้น ในสายตา
ของนักสังเกตการณ์ส่วนใหญ่ ดูราวกับว่าญี่ปุ่นได้รับนโยบายการปฏิรูปไว้เต็มທີ່ด้วย
ความจริงใจ และกำลังก้าวหน้าไปอย่างมีอนาคตสู่การสร้างประชาธิปไตยในสังคมและ
รัฐบาลของคนอย่างถนัด เป็นที่รู้จักกันอีกด้วยว่าอย่างน้อยความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
ในขั้นหนึ่ง พร้อมกับดูทางสำหรับความก้าวหน้าในอนาคตเป็นดังจำเป็นต่อความก้าวหน้า
สืบต่อไปในทางประชาธิปไตยในญี่ปุ่น ด้วยเหตุผลเหล่านี้ และเพราะการยึดครองเป็น
การขึ้นเปิดต่อกับชาวอเมริกันผู้เสียภาษี ทักษะคติของรัฐบาลสหรัฐต่อการฟื้นฟูชีวิต
เศรษฐกิจญี่ปุ่นจึงเริ่มเปลี่ยนไปโดยเด็ดขาดระหว่างฤดูร้อนของปี ค.ศ. ๑๙๔๗

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกันโดยตรงที่สุดก็คือค่าปฏิกรรมสงครามว่าญี่ปุ่นควรถูก
บังคับให้ช่วยแบกภาระบางส่วนของค่าเสียหายทั่วไปจากสงครามในจำนวนมากพอประ-
มาณ โดยการจ่ายค่าปฏิกรรมสงครามระหว่างชาติหรือไม่ และถ้าควรจะจ่ายก็ควรจ่าย
ให้ใคร และควรจ่ายในรูปใด ถึงแม้ผู้นำการยึดครองอเมริกันจะเห็นตรงกันในหลักการ
เกี่ยวกับความชอบธรรมของค่าปฏิกรรมดังกล่าว แต่ก็ปรากฏว่าไม่อาจจะหาทางตกลง
ระหว่างชาติเกี่ยวกับขนาดหรือวิธีการจ่ายได้ การจ่ายค่าปฏิกรรมใดๆ ก็ตาม คงจะไป
ตกอยู่กับสหรัฐในที่สุด ทั้งนี้เพราะฝ่ายยึดครองต้องเป็นผู้ช่วยขจัดความแตกต่างระหว่าง
รายจ่ายที่สูงกว่ารายได้อย่างมากในเศรษฐกิจญี่ปุ่น เพื่อที่จะรักษาสถานะทางเศรษฐกิจ
ให้มั่นคง การจะชักจูงให้ธุรกิจญี่ปุ่นลงทุนในเศรษฐกิจของตนก็ไม่อาจทำได้ ตราบใด
ที่พวกมันยังเกรงว่าผลจากการลงทุนของตนอาจถูกยึดเป็นค่าปฏิกรรมเมื่อใดก็ได้ นอก
จากนี้แล้วในกลุ่มเจ้าหน้าที่อเมริกันก็มีความเชื่อมั่นกันทุกขณะว่าญี่ปุ่นไม่เป็นภัยคุกคาม
ทางการทหารอีกต่อไป แต่กำลังกลับกลายอย่างรวดเร็วมาเป็นสังคมประชาธิปไตยที่รัก
สันติ ทักษะคติของสหรัฐต่อญี่ปุ่นจึงเริ่มเปลี่ยนจากการลงโทษเป็นสำคัญ กลายมาถูก
ชักนำโดยความต้องการที่จะขยายการช่วยเหลือในการฟื้นฟูชีวิตการปกครอง สังคม
และแม้แต่เศรษฐกิจของญี่ปุ่นขึ้นมาใหม่

อีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยเสริมสร้างแนวโน้มอย่างเข้มแข็งก็คือ ความจริงที่ว่าความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐกับสหภาพโซเวียตได้เลวลงตลอดมานับแต่สิ้นสุดของสงคราม พร้อมกับกระตุ้นใจของสหรัฐในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินและการทหารและเศรษฐกิจกับกรีซในฤดูใบไม้ผลิของปี ค.ศ. ๑๙๔๗ สงครามเย็นก็มาบรรจบถึงกันในยุโรป ประมาณขณะเดียวกันนี้ ความหวังที่จะเจรจาตกลงกันระหว่างจีนคอมมิวนิสต์กับจีนคนชาติหลายลง และสงครามกลางเมืองในประเทศจีนก็เข้าขั้นสุดท้าย ซึ่งถึงภัยอันตรายร้ายแรงว่าชัยชนะของฝ่ายคอมมิวนิสต์ในประเทศจีนจะขยายสงครามเย็นไปยังเอเชียตะวันออก ถึงแม้เหตุการณ์อันน่าหวาดหวนนั้นได้เกิดขึ้นจนกระทั่งฤดูใบไม้ร่วงของปีค.ศ. ๑๙๔๙ แต่ก็มีผลสะท้อนต่อทัศนะของสหรัฐต่อญี่ปุ่นก่อนหน้านั้นมาก ถ้าสหรัฐดูญี่ปุ่นซึ่งเป็นสัมพันธมิตรไป ใครจะเข้าแทนที่ เป็นที่ชัดแจ้งว่าญี่ปุ่นต้องได้รับเลือกก่อน ถึงแม้ว่าจะก่อให้เกิดความลำบากใจบ้าง มาในปี ค.ศ. ๑๙๔๙ สหรัฐไม่ถอยอีกต่อไปแล้วว่าญี่ปุ่นเป็นศัตรูที่พึงถูกพิชิตและยังคงอาจเป็นศัตรูที่มีอันตราย แต่กลับเป็นประเทศประชาธิปไตยที่กำลังเติบโตที่มีอนาคตดีมาก และเป็นสัมพันธมิตรในสงครามเย็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง จนถึงแม้จะไม่เป็นโดยทางการ

การเปลี่ยนแปลง ในทัศนคตินี้มีผลสะท้อนโดยตรงต่อกิจการภายในประเทศของญี่ปุ่น โครงการ “ปฏิรูป” พื้นฐานทั้งหลายได้รับการสถาปนาและเริ่มขึ้นในระยะต้นของการยึดครอง เมื่อคำสั่งเป็นทางการโดย SCAP ถึงรัฐบาลญี่ปุ่นถูกประกาศใช้ ในระยะนี้ SCAP ควบคุมกิจการปกครองและรัฐบาลญี่ปุ่นอยู่ตลอดเวลาและอย่างเข้มงวด แต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๘ นับเป็นเส้นแบ่งเขตในประวัติศาสตร์ของการยึดครอง ภายหลังจากนั้นความพยายามในการควบคุมของสหรัฐเริ่มคลายลง และความริเริ่มกับกิจกรรมของชาวญี่ปุ่นก็ทวายนจนกระทั่งในด้านภายในประเทศแล้ว ญี่ปุ่นกลายมาเป็นประเทศอธิปไตยอีกครั้งหนึ่งในทางปฏิบัติและเป็นจริง โดยเฉพาะภายหลังที่นายพลแมคอาเธอร์ถูกปลดจากตำแหน่งในเดือนเมษายน ค.ศ. ๑๙๕๑ อันที่จริงแล้ว เมื่อการยึดครองสิ้นสุดลงใน

เดือนเมษายน ค.ศ. ๑๙๕๒ ญี่ปุ่นก็ได้ฐานะอิสระกลับมาหลายทางเป็นเวลานานก่อนหน้านี้แล้ว

เมื่อบอกย้อนหลัง

เมื่อเรามองกลับไปถึง ๘๐ กว่าปีของประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นนับแต่การคืนอำนาจให้จักรพรรดิ (ค.ศ. ๑๘๖๘) แนวเรื่องสำคัญปรากฏขึ้นซึ่งให้ความสัมพันธ์กันกับเหตุการณ์อันสืบค้น แนวเรื่องแรกได้แก่การต่อสู้อันยาวนานระหว่างประเพณีนิยมอำนาจ ซึ่งถึงแม้จะไม่เป็นการรวมอำนาจเบ็ดเสร็จก็ตาม กับกลุ่มที่เป็นเดิร์นนิยมกว่า ซึ่งสนับสนุนการปกครองแบบรัฐธรรมนูญและแบบรัฐสภาในบางรูป ปัญหาแต่ละปัญหาแตกต่างออกไปตามเวลาและคู่ต่อสู้ แต่มีการแก่งแย่งอำนาจอยู่ตลอดเวลาระหว่างกลุ่มคนอาชีพเมจิและทายาทของพวกเขาในกลุ่มตรงข้ามอันได้แก่ผู้ที่สนับสนุนแนวทาง ซึ่งถือกันว่าเป็นเดิร์นนิยมในสมัยนั้น คือ รัฐธรรมนูญ รัฐสภา การขยายสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง ความรับผิดชอบของคณะรัฐมนตรี ฯลฯ จนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๔๕ กลุ่มนิยมอำนาจเป็นต่ออยู่ตลอดเวลา แต่ฝ่ายตรงข้ามก็ไม่เคยถูกกวาดล้าง ไม่เคยพ่ายแพ้โดยเด็ดขาด แต่แสดงความคิดเห็นอันน่าสั่นเท้านั้น และความสามารถในการเอาตัวรอด ดังเห็นได้จากการฟื้นตัวโดยฉับพลันของกลุ่มเดิร์นนิยมภายหลังปี ค.ศ. ๑๙๔๕ ตลอดจนภัยก่อนสงคราม กลุ่มเหล่านี้ได้ชัยชนะในการรณรงค์น้อยครั้ง แต่ก็ประสบความสำเร็จอย่างค่อยเป็นค่อยไปมากในการแก้ไขกฎเกณฑ์พื้นฐาน ในการแข่งขันทางการเมืองให้เป็นประโยชน์กับตน พวกเราได้รัฐธรรมนูญ รัฐสภา สิทธิการออกเสียงเลือกตั้งสำหรับผู้ใหญ่ชายทุกคน และในระยะเวลาสั้น ๆ ในบั้นปลายของปี ค.ศ. ๑๙๕๐ กว่าที่ดูราวกับว่าใกล้ที่จะสถาปนาหลักความรับผิดชอบของคณะรัฐมนตรีถึงขั้นหนึ่ง และก่อตั้งระบบพรรคการเมืองที่ทำงานได้ผลอย่างแท้จริง ดังนั้นประวัติศาสตร์การเมืองของญี่ปุ่นสมัยก่อนสงครามจึงมิได้เป็นแต่เพียงการเถลิงอำนาจของระบบอำนาจนิยมโดยไม่มี

การขาดคอน โดยเฉพาะถ้าเราเปรียบเทียบประวัติของญี่ปุ่นกับของรัสเซียอื่น ๆ มีการ
ค่อยปรับเปลี่ยนให้ชินอย่างน้อยที่สุดก็กับสถาบันบางอย่างของสังคมประชาธิปไตย
ถึงแม้จะเป็นอย่างทีละอันทีละน้อยก็ตาม ฉะนั้นในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ ญี่ปุ่นจึงได้ก้าวเข้าสู่ยุค
การปฏิรูปให้เป็นประชาธิปไตย โดยมีประสพการณ์ทางการเมืองเป็นมรดกอยู่ไม่น้อย

แนวเรื่องสำคัญที่ต้องซึ่งมีอยู่ในประวัติศาสตร์การเมืองของญี่ปุ่นก็คือ
ทัศนคติของประเทศนั้นที่มีต่อประเทศตะวันตก นับแต่ปี ค.ศ. ๑๘๕๔ ทัศนคตินี้มักจะวน
เวียนอยู่ในวงจรที่ความรู้ลึกเป็นปฏิปักษ์ต่อกันไปกับการยอมรับ ระยะที่มีความเป็น
ปฏิปักษ์ต่อชาวต่างชาติและลัทธิชาตินิยมที่ก้าวร้าวเป็นลักษณะประจำตัวอยู่เป็นประจำ
กับระยะที่มีความชื่นชมต่อการเดินแบบดังที่เป็นของต่างชาติหรือของตะวันตก ฉะนั้น
ความสัมพันธ์กับตะวันตกและโดยเฉพาะกับสหรัฐจึงเปิดขึ้นด้วยวาทะแห่งความไม่เป็นมิตร
พร้อมกับการมาของเพอร์รี่ (Perry) ในปี ค.ศ. ๑๘๕๓-๕๔ ความรู้ลึกไม่เป็นมิตรนั้นคงอยู่
ต่อไปจนกระทั่งการคืนอำนาจให้จักรพรรดิ ในปี ค.ศ. ๑๘๖๘ และค่อย ๆ ถูกเข้าแทนที่
ในระบอบปี ค.ศ. ๑๘๗๐ และ ๑๘๘๐ โดยยุคแห่งการเดินแบบตะวันตก ซึ่งบ่อยครั้งก็ถึง
ขนาดเกลียดชัง สงครามระหว่างรัสเซียกับญี่ปุ่นในปี ค.ศ. ๑๙๐๔-๐๕ เป็นจุดยอดอีก
จุดหนึ่งของลัทธิพเนเมืองนิยมและลัทธิชาตินิยม ซึ่งมาภายหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งก็
หัดทางให้กับยุคของ เดโมกุราชิ (Demokurashi—ประชาธิปไตย) คือเมื่อแบบอย่าง
ตะวันตกเป็นที่คลั่งไคล้กันในญี่ปุ่น ถูกคุมเบงกตบไปค้ำคองกันข้ามสุดในระหว่างสมัย
ของชาตินิยมอย่างจัดและสมัยที่ก้าวร้าวในระบอบปี ค.ศ. ๑๙๓๐ กว่าและตอนต้นของปี ค.ศ.
๑๙๔๐ กว่า ส่วนนับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๕ เป็นต้นมา ญี่ปุ่นได้แสดงทัศนคติที่เป็นมิตรเป็นพิเศษ
ต่อประเทศตะวันตกและสหรัฐโดยเฉพาะ แต่เมื่อคำนึงถึงประวัติศาสตร์แล้ว ความรู้ลึก
เหล่านี้จะเป็นที่เชื่อถือได้และจะอยู่นานเพียงใด ท่าที่เป็นปฏิปักษ์ต่ออเมริกามีบ่อยครั้ง
และเด่นชัดเกินกว่าที่จะนอนใจได้ เป็นการยากที่จะไม่ต้องคาดคะเนถึงโอกาสที่ญี่ปุ่นอาจ
“เดินย้อนทาง” อีกครั้งหนึ่งดังที่เคยทำมาก่อนบ่อยครั้งในอดีต

๓. พื้นฐานของการเมือง : สภาพแวดล้อม

ความสามารถของระบบการเมืองที่จะสร้างและควบคุมสภาพแวดล้อมของ
คนนั้นจำกัด เช่นเดียวกับที่ระดับมรดกประวัติศาสตร์การเมืองและโครงสร้างสังคมมา
เฉพาะอย่าง ระบบการเมืองนั้น ๆ ก็ระดับมรดกสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ
และประชากรเฉพาะอย่างไว้ด้วยเหมือนกัน ดังเห็นได้จากข้อเสนอเปลี่ยนแปลงได้ อย่าง
น้อยก็บางส่วน โดยการวางแผนและควบคุมทางสังคม แต่ ณ ตอนใดตอนหนึ่งใน
ประวัติศาสตร์ของชาติหนึ่ง ๆ ดังเห็นได้จากข้อบ่งชี้ของการกำหนดนโยบาย ซึ่ง
ระบบการเมืองนั้น ๆ อาจทำได้ตามสภาพเป็นจริง ฉะนั้นดังเห็นได้ว่าเป็นทั้งปัจจัยที่มา
จำกัดขอบเขตที่มีความสำคัญมูลฐาน และในขณะเดียวกันก็เป็นทรัพยากรากฐาน
สำหรับดำเนินงาน เมื่อมองในทัศนะนี้ก็เป็นส่วนประกอบสำคัญที่สุด ซึ่งกำหนดการ
ปฏิบัติงานของระบบการเมือง ฉะนั้นเราจึงมาพิจารณาทุนรอนที่ญี่ปุ่นมีในด้านภูมิศาสตร์
เศรษฐกิจ และประชากรกันต่อไป

ภูมิศาสตร์

สำหรับคนอเมริกัน ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ของญี่ปุ่นในปัจจุบันที่
ชัดเจนที่สุดก็คือความเล็กและสภาพที่เป็นเกาะ เนื้อทั้งหมดมีอยู่ ๓๖๘,๖๖๑ ตาราง
กิโลเมตร เมื่อเทียบกับสหรัฐ (๙,๓๖๓,๓๘๘ ตารางกิโลเมตร) ไชเวียตญูเซีย
(๒๒,๔๐๒,๒๐๐ ตารางกิโลเมตร) หรือจีน (๙,๕๖๑,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร) แต่มองว่าเล็ก
เทียบกับสภาพราชอาณาจักร (๒๔๔,๐๒๒ ตารางกิโลเมตร) เยอรมันตะวันตก
(๒๔๗,๘๖๐ ตารางกิโลเมตร) หรือฝรั่งเศส (๕๕๓,๒๐๘ ตารางกิโลเมตร) ก็ไม่เล็กนัก
ในกรณีนี้เราต้องระวังการตัดสินโดยเอาอเมริกาเป็นมาตรฐาน แต่ในญี่ปุ่นมีความแตก

ต่างคำคณียุ่ระหว่าง^{๕๔๕} เนื้อทงหมดของประเทศกับที่ดินที่เป็นประโยชน์ทั่วไปหรือใช้ทำการเพาะปลูกได้ เพียงร้อยละ ๑๔ ของดินแดนประเทศญี่ปุ่นเท่านั้น ที่ใช้ทำการเพาะปลูกได้ ถ้าพูดกันตามเครื่องวัดซึ่งมีความหมายมากกว่าแล้ว ญี่ปุ่นก็เลี่ยนเปรียบมาก เพราะสหรัฐมีที่ดินทำการเพาะปลูกได้ร้อยละ ๒๐ อินเดียร้อยละ ๔๘ สหภาพราชอาณาจักรร้อยละ ๒๘ เยอรมันตะวันตกร้อยละ ๓๕ และฝรั่งเศสร้อยละ ๓๘ ในหมู่รัฐใหญ่ๆ เฉพาะสาธารณรัฐประชาชนจีน (ที่ดินเพาะปลูกได้ร้อยละ ๑๗) และโซเวียตรัสเซีย (ร้อยละ ๘) อาจอยู่ในฐานะเลี่ยนเปรียบกว่า ถึงแม้ความถูกต้องในปัจจุบันของตัวเลขเหล่านี้จะเป็นที่น่าสงสัยอยู่บ้าง

ที่ทำให้สถานการณ์ร้ายยิ่งขึ้นไปอีกก็คือ การที่ดินแดนของประเทศญี่ปุ่นลดน้อยลงไปมาก เนื่องจากการปราชัยในสงครามโลกครั้งที่สอง ญี่ปุ่นเสียฟอร์โมซา หมู่เกาะเพลลิวส์ คอเรีย เกาหลี และดินแดนเข้าวันตุง และหมู่เกาะทะเลใต้ภายใต้อาณัติของสันนิบาตชาติ ทั้งหมดเหล่านี้เคยเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิทั้งนั้น (แมนจูว้เป็นเอกราชในทางทฤษฎี) นอกจากนั้นแล้ว ก็มีหวังน้อยที่โซเวียตจะคืนเกาะส่วะฮะดินตอนใต้หรือหมู่เกาะคูริตให้โดยความสมัครใจ ถึงแม้ญี่ปุ่นจะยังมีใ้ยอมรับการสูญเสีย^{๕๔๖} นี้เป็นทางการ ในที่สุดสหรัฐอเมริกาก็ถึงแม้จะยอมรับ “อำนาจอธิปไตยซึ่งยังคงมีอยู่” ของญี่ปุ่นเหมือนหมู่เกาะริวกีและโอกาซาวาระ (Ogasawara) และได้แสดงความตั้งใจที่จะคืนให้ในอนาคต แต่ก็ยังคงครอบครองบริเวณทั้งสองน้อยอยู่ เป็นอันว่าญี่ปุ่นได้สูญเสีย^{๕๔๗} ๓๑๑,๕๑๔ ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ ๔๖ ของดินแดนทั้งหมดที่มีก่อนสงคราม ซึ่งเป็นถึงประมาณร้อยละ ๘๔ ของดินแดนปัจจุบัน ตามประวัติศาสตร์แล้ว มีน้อยรัฐที่ยอมปรับตัวอย่างไม่รีรอหรือยอมรับการสูญเสียดินแดนขนาดน้อยอย่างทอดอาลัย

ดินแดนส่วนใหญ่ปัจจุบันของญี่ปุ่นได้แก่ ๔ เกาะใหญ่ คือ ฮอกไกโด (Hokkaido) ฮอนชู (Honshu) ชิโกกุ (Shikoku) และคีวชู (Kyushu) ยังมีเกาะเล็ก ๆ ภายในอาณาเขตของประเทศอีกกว่า ๓,๔๐๐ เกาะ ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ประกอบด้วยเกาะ

และภูเขา ข้อเท็จจริงนี้มีผลสะท้อนถึงข้อต่อลักษณะภาพทางการเมืองของประเทศ ประ-
การแรก ปัจจัยข้อนี้สร้างเอกภาพทางการเมืองของประเทศ ชาวอเมริกันส่วนใหญ่มัก
จะล้มเลิกใจว่าเพราะญี่ปุ่นเป็นรัฐที่ค่อนข้างเด็ก จึงเป็นปีกแผ่นและกลมก้นกัน ความ
จริงแล้วมิได้เป็นเช่นนั้น เกาะและเขาในประวัติศาสตร์ได้ทำให้การคมนาคมทางบกค่อนข้าง
ลำบาก และทำให้เกิดโครงสร้างแห่งภูมิภาคที่ค่อนข้างอย่างมั่นคง ภูมิภาคเหล่านี้
มีประเพณีและประวัติศาสตร์ของตนเองและตามธรรมดาแล้วมักมีลักษณะประจำทางการเมือง
บางแบบ ในแง่การเมืองสมัยใหม่ ญี่ปุ่นมิได้รวมกันเป็นปีกแผ่นอย่างสมบูรณ์ผลิต
จนกระทั่งการค้นอำนาจให้จักรพรรดิ (ค.ศ. ๑๘๖๘) และแม้แต่ทุกวันนี้ ประวัติศาสตร์
การกระจายอำนาจทางการเมือง และความผูกพันต่อท้องถิ่น มีความสำคัญและมีผล
สะท้อนทางการเมืองที่เห็นกันได้

ข้อสอง ความเป็นเกาะของประเทศจะได้อิทธิพลสะท้อนต่อประวัติศาสตร์การ
เมืองของประเทศอย่างสำคัญหลายทาง เป็นต้นว่าได้ให้เด่นชัดเขตแดนประเทศที่ชัด
เจนติดกับกลุ่มดินแดนอันกว้างใหญ่และเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอซึ่งในประวัติศาสตร์ประกอบ
เป็นเขตแดนของจีน ข้อเท็จจริงนี้จะให้ความรู้สึกเป็นชนกลุ่มเดียวกันในหมู่ชาวญี่ปุ่น
อย่างน้อยก็รู้สึกแตกต่างจากชนนอกกลุ่มและเมื่อรวมข้อนี้เข้ากับภัยคุกคามความมั่นคง
ของส่วนรวมจากชาวต่างชาติและพวกจักรพรรดินิยมซึ่งเกิดขึ้น เช่นในกรณีภายหลังที่
แพ้เปิดญี่ปุ่นใหม่ในปี ค.ศ. ๑๘๕๔ ญี่ปุ่นก็ได้เป็นอันอันสมบูรณ์สำหรับการออกเย
อย่างรวดเร็วของความรู้สึกชาตินิยมที่รุนแรง บางคนอาจไปไกลถึงขั้นและอ้างว่าการตัด
ขาดจากการติดต่อกว้างขวางกับต่างประเทศ ซึ่งเป็นไปได้เพราะที่ตั้งอันเป็นเกาะของญี่ปุ่น
อาจเป็นสาเหตุส่วนหนึ่งของลักษณะบางอย่างในวัฒนธรรมญี่ปุ่นซึ่งแสดงถึงความหลงใหล
ตนเอง เช่นเดียวกับกับที่ว่าการญี่ปุ่นไม่สามารถที่จะมองตนเองหรือความสัมพันธ์
ของตนกับต่างประเทศได้อย่างจะแจ้ง การแยกอยู่อย่างโดดเดี่ยวของชาติยังอาจอธิบาย

ถึงความโน้มเอียงของญี่ปุ่นที่จะดับเปิดย่นระหว่างการอ้างสิทธิของคนอย่างก้าวร้าวกับปม
ด้อยด้นรวมบางอย่างในความสัมพันธ์กับชาวตะวันตกและวัฒนธรรมตะวันตก

ไม่ว่าการคาดคะเนเกี่ยวกับลักษณะประจำชาติญี่ปุ่นดังกล่าวจะมีความถูกต้อง
อย่างไรก็ตาม ก็ยังคงเป็นความจริงแน่นอนว่าภูมิศาสตร์ได้ให้ความมั่นคงต่อชาติ
ในชนที่ไม่ใช่แบบในประวัติศาสตร์ของรัฐบาลใหญ่ ญี่ปุ่นอยู่ข้ามช่องแคบจึชิม่า
(Tusshima) เป็นระยะทางประมาณ ๓๓๐ ไมล์ จากเกาหลีซึ่งเป็นเพื่อนบ้านบนผืนทวีปที่
ใกล้ที่สุด ญี่ปุ่นอยู่ข้ามทะเลเหลืองห่างจากชายฝั่งประเทศจีนประมาณ ๔๗๕ ไมล์ ความ
ปลอดภัยของญี่ปุ่นจากการรุกรานจากผืนทวีปจึงมีมากกว่าบริเตนใหญ่ซึ่งห่างจากฝั่งทะเล
ของประเทศฝรั่งเศส ๒๐ กว่าไมล์ ก่อนปี ค.ศ. ๑๙๔๕ ไม่เคยมีผู้ใดบุกญี่ปุ่นสำเร็จนับแต่
บรรพบุรุษของเชอชาติญี่ปุ่นปัจจุบันได้ทำสำเร็จเมื่อสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ข้อเท็จจริง
นี้ส่งผลสะท้อนต่อชาวญี่ปุ่นที่ดำเนินคดีต่อประการ ประการแรกได้ทำให้พวกมันสามารถเปิด
และปิดกระแสดการติดต่อกับผืนทวีปเอเชียหรือบริเวณอื่นของโลกได้เกือบตามใจชอบ
ทำให้เป็นต้นว่า ดำรงนโยบายแน่วแน่ในการเก็บตัวเป็นเวลาเกือบ ๒๕๐ ปีได้อย่าง
สมบูรณ์ผล ก่อนหน้าปี ค.ศ. ๑๙๔๕ ประการที่สองได้ทำให้ชาวญี่ปุ่นสามารถหมกมุ่น
เป็นพิเศษและอย่างแรงกล้ากับปัญหาการเมืองภายใน การแก่งแย่งอำนาจภายใน และ
การสู้รบระหว่างพวกเดียวกันเอง โดยมีความสนใจแค่น้อยหรือไม่มีเอาเลยในผลสะท้อน
ที่พฤติกรรมเหล่านี้จะมีต่อความปลอดภัยของประเทศจากภายนอก ความมั่นคงของ
ประเทศถึงขั้นไม่มีเทียบเท่าในรัฐมหาอำนาจประวัติศาสตร์สมัยใหม่ ยากที่จะเจาะจง
ผลสะท้อนของประสพการณ์ของชาติที่ไม่ใช่แบบใครได้อย่างมั่นใจ แต่ก็น่าจะยกปัญหา
ขึ้นมาอย่างง่าย

เศรษฐกิจ

ในทรัพยากรพื้นฐาน ญี่ปุ่นก็เป็นประเทศที่ยากจนในหลายทางด้วยกัน เมื่อ
ไม่หลายปีมานี้ญี่ปุ่นต้องซื้อบอกใช้ทั้งหมดจากต่างประเทศ ยางธรรมชาติทั้งหมด หิน

ฟอสเฟต ร้อยละ ๘๘ น้ำมันปิโตรเลียมดิบ ร้อยละ ๘๘ แร่เหล็ก ร้อยละ ๘๘ แร่แอน
ทโมไนต์ ร้อยละ ๘๕ ทองแดง ร้อยละ ๓๗ และถ่านหิน ร้อยละ ๓๓ ญี่ปุ่นต้องลำบากเช่น
เดียวกันจากการมีอาหารไม่พอต่อความต้องการ ถึงแม้ว่าในสองสามปีที่ผ่านมาจะได้ด
ปริมาณข้าวที่ต้องซื้อจากต่างประเทศลงเหลือเป็นลown้อยเหลือเกินของทวีปเอเชีย
แต่ยังซื้อน้ำตาลจากต่างประเทศ ร้อยละ ๘๐ ของที่ต้องการทั้งหมด ซอถั่วเหลือง ร้อยละ
๗๐ ข้าวสาลี ร้อยละ ๖๔ และข้าวบาร์เลย์ ร้อยละ ๘๘

แต่ตรงข้ามกับความยากจนในทรัพยากรอื่นเห็นได้ชัดนักคือความดำริ่เจ็
ประทับใจของญี่ปุ่นในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจโดยทั่วไป (ดูภาคผนวก ตาราง ๓) เป็น
ต้นว่าในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ ผลิตภัณฑ์ ๕๒ ของพลังงานไฟฟ้าที่ผลิตออกทั้งหมด
ยกเว้นโซเวียตรัสเซีย นับว่าผลิตได้มากกว่าฝรั่งเศสหรืออิตาลีมาก และเกือบเท่า
กับเยอรมนีตะวันตก ในการผลิตเหล็กกล้า (crude steel) ก็อยู่ในอันดับที่ห้าของโลก
ตามหลังสหรัฐ โซเวียตรัสเซีย เยอรมนีตะวันตก และสหราชอาณาจักร ในการ
ผลิตปูนซีเมนต์ก็ดำรงอันดับที่ดีตามหลังสหรัฐ โซเวียตรัสเซีย และเยอรมนีตะวันตก
ส่วนในการผลิตเรือพาณิชย์ญี่ปุ่นนำหน้าโลก ความดำริ่เจ็เหล่านี้จริงอย่างแท้จริง
เมื่อคำนึงถึงสภาพอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นเมื่อสงครามสิ้นสุดลง อันที่จริงนับแต่ปี ค.ศ.
๑๙๕๕ มาแล้ว ดัชนีวัดกิจกรรมทางอุตสาหกรรม ดัชนีอุปโภค การผลิตทางอ
อุตสาหกรรมและหัตถกรรมโดยทั่วไปได้เกินอัตราสูงสุดสมัยก่อนและระหว่างสงครามและนับ
แต่นั้นขึ้นสู่ระดับที่ไม่เคยสูงเท่ามาก่อน ผลิตภัณฑ์รวมของชาติ (gross national product)
ได้เพิ่มขึ้นจากระดับต่ำภายหลังสงครามคือ ๓.๖ พันล้านดอลลาร์ ในปี ค.ศ. ๑๙๔๗ ขึ้น
ไปถึง ๔๗ พันล้านดอลลาร์ ในปี ค.ศ. ๑๙๖๑ ระหว่างสมัยเดียวกันนี้ รายได้ของชาติต่อ
บุคคลชนจาก ๓๔ ดอลลาร์ถึงประมาณ ๓๘๘ ดอลลาร์ แม้แต่เมื่อนำไปปรับแล้วโดยค
ำถึงถึงการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาโดยทั่วไป จำนวนนี้ก็ยังหมายความว่ารายได้ประชา
ชาติที่แท้จริงต่อบุคคลได้เพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ ๕๐ นับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ (ตาราง ๓-๑ หน้า ๗๐-๗๑)

ตาราง ๓-๑ รายได้ประชาชาติของญี่ปุ่น ตามชนิดของการอุตสาหกรรม และรายได้ประชาชาติที่แท้จริง^ก
(เป็นพันล้านเยน)

รายได้ประชาชาติภายในประเทศ

ปีงบประมาณ	รายได้ประชาชาติ	รวม	อุตสาหกรรมขั้นต้น				อุตสาหกรรมขั้นสอง			
			รวม	การกลั่นกรอง	การป่าไม้	การประมง	รวม	การทำเหมือง	การก่อสร้าง	การหัตถกรรม
เฉลี่ย										
1934-36	14.4	14.4	2.9	2.4	0.2	0.2	4.4	0.3	0.5	3.6
1930	11.7	11.7	2.0	1.6	0.2	0.2	3.1	0.2	0.5	2.5
1935	14.4	14.4	2.8	2.4	0.2	0.2	4.5	0.3	0.5	3.7
1940	31.0	30.9	7.5	5.9	1.0	0.6	11.1	0.9	1.0	9.3
1944	56.9	56.8	10.1	7.8	1.3	1.0	22.9	1.4	2.2	19.3
1946	360.9	360.9	140.1	112.3	18.0	9.8	95.1	10.9	24.9	59.3
1950	3381.5	3383.7	879.4	717.3	66.0	96.1	1074.8	98.7	136.6	839.5
1951	4525.2	4527.7	1128.4	898.3	111.1	119.0	1464.7	167.6	171.5	1125.6
1952	5084.9	5095.9	1217.7	958.5	123.1	136.1	1618.9	201.8	217.5	1199.6
1953	5747.7	5758.7	1266.6	941.5	160.1	165.0	1839.5	170.6	273.0	1395.6
1954	6022.4	6050.9	1324.2	1008.0	154.3	161.9	1872.5	150.8	294.0	1427.7
1955	6714.0	6739.3	1519.6	1202.2	146.3	171.1	2060.8	129.5	339.6	1591.7
1956	7574.5	7606.8	1454.9	1089.3	172.9	192.7	2517.1	166.8	382.7	1967.6
1957	8219.6	8258.3	1532.0	1127.0	200.7	204.3	2766.2	200.4	418.8	2147.1
1958	8504.5	8539.6	1561.2	1155.0	188.1	218.1	2773.9	177.7	459.8	2136.4
1959	9991.2	10,030.1	1656.7	1220.7	194.5	241.5	3452.4	182.4	555.7	2714.3

ก. นิฮอน โตเก เน็นกาน, 1960

ตาราง ๓-๑ รายได้ประชาชาติของญี่ปุ่น ตามชนิดของการอุตสาหกรรม และรายได้ประชาชาติที่แท้จริง (ต่อ)
รายได้ประชาชาติภายในประเทศ (ต่อ)

อุตสาหกรรมขั้นต้น							รายได้ประชาชาติที่แท้จริง						
ปีงบประมาณ	รวม	การขายส่ง และ ขายปลีก	การเงิน การประกัน และธุรกิจ ที่ดินและ อาคาร	การขนส่ง การคมนาคม และสาธารณูปโภคอื่น ๆ	บริการ	อื่นๆ ที่ จัดเข้าจำพวก ไม่ได้	บริการของ รัฐบาล	รายได้ สุทธิจาก ต่างประเทศ	รายได้ประชากร ทั้งหมด (เป็นจำนวน พัน)	รายได้ ประชาชาติ ที่หักค่า หักเงิน (เบน)	ดัชนีราคา ที่ปีปี	รายได้ ประชาชาติ ที่แท้จริง	รายได้ ประชาชาติ ที่แท้จริง (เบน) F = $\frac{C}{B}$
เฉลี่ย 1934-36	7.1	2.0	1.5	1.5	1.5	0.1	0.5	-0.0	14.4	210	1.00	14.4	210
1930	6.6	1.8	1.3	1.6	1.4	0.1	0.4	-0.0	11.7	183	0.96	12.2	191
1935	7.1	2.0	1.5	1.5	1.5	0.2	0.5	-0.0	14.4	210	1.01	14.3	208
1940	12.3	3.7	2.1	2.7	2.6	0.4	0.8	0.1	31.0	434	1.93	16.1	220
1944	23.7	3.9	3.0	3.1	3.9	0.3	7.6	0.2	56.9	771	3.70	15.4	208
1946	12๖.7	38.5	9.1	15.8	56.0		6.3	-	360.9	4791	43.9	8.2	109
1950	1429.5	539.5	109.0	250.1	510.9			-2.2	3381.5	40,659	241.7	14.0	168
1951	1934.6	792.0	145.9	330.7	666.0			-2.5	4525.2	52,569	293.4	15.4	183
1952	2259.3	832.0	217.5	413.1	796.7			-11.0	5084.9	59,299	300.5	16.9	197
1953	2652.6	912.3	300.5	494.3	945.5			-11.1	5747.7	66,078	321.7	17.9	205
1954	2854.2	962.6	310.7	546.5	1034.4			-28.5	6022.4	68,281	327.1	18.4	209
1955	3158.9	1039.0	370.6	613.5	1135.8			-25.3	6714.0	75,234	327.4	20.5	230
1956	3634.8	1203.9	455.7	716.0	1259.2			-32.3	7574.5	83,975	339.7	22.3	247
1957	3960.0	1262.6	517.2	831.6	1348.6			-38.7	8219.6	90,276	344.1	23.9	262
1958	4204.5	1306.8	594.7	883.0	1418.0			-35.1	91,968	92,476	336.1	25.3	275
1959	4921.0	1553.7	757.4	1028.0	1581.9			-38.9	9991.2	107,515	341.8	29.2	314

ทั้งการผลิตและการบริโภคได้เพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล เช่นเดียวกับในกรณีของเยอรมันนี้
ตะวันตก การปราชัยได้ปรากฏเป็นแค่เพียงฉากแรกไปสู่การพวยพุ่งใหญ่หลวงที่สุด
ของการพัฒนาเศรษฐกิจในประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นที่ต่อเนื่องมาไม่นานนี้ ทำให้ยากที่จะสรุปว่า
อย่างน้อยในทางเศรษฐกิจแล้ว บางครั้งการแพ้สงครามก็ได้ผลคุ้มค่า

ความแตกต่างระหว่างการที่ญี่ปุ่นมีทรัพยากรน้อยกับเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรม
กรรมที่รุ่งเรืองบ่งชี้ถึงความสำคัญของการค้ากับต่างประเทศที่มีต่อเศรษฐกิจของ
ญี่ปุ่น วัตถุดิบส่วนใหญ่สำหรับอุตสาหกรรมญี่ปุ่นต้องมาจากต่างประเทศ ต้องซื้อเข้า
มาในปริมาณมาก นำมาแปรรูปในญี่ปุ่น และจากนั้นก็ถูกนำมาใช้ในประเทศหรือส่ง
ออกขายในตลาดต่างประเทศเพื่อได้เงินตราต่างประเทศซึ่งจำเป็นสำหรับซื้อวัตถุดิบอีก
เศรษฐกิจญี่ปุ่นจึงเปรียบเสมือนคอหรือปล่องซึ่งสินค้าขาเข้าถูกทดลองไป และทำการ
ประดิษฐ์กรรมและแปรรูปขึ้นภายใน ผลผลิตสำเร็จรูปสำหรับใช้ในประเทศและสำหรับ
ส่งเป็นสินค้าขาออก เราจึงมาพิจารณากระบวนการนี้ให้ละเอียดยิ่งขึ้น ในด้านสินค้า
ขาเข้าก่อน แล้วจึงถึงสินค้าขาออก

เมื่อไม่นานมานี้ พิจารณาในแง่ของคุณค่าสินค้าขาเข้าสำคัญ ๓๗ อย่าง
ของญี่ปุ่นมักได้แก่ ฝ้าย น้ำมันปิโตรเลียมดิบ แร่เหล็ก ขนแกะ ข้าวสาลี ไม้ซุง แร่อื่น ๆ
ที่ไม่ใช่เหล็ก ยางดิบ ถั่วเหลือง เศษเหล็ก และเหล็กกล้า รวมกันแล้วถึงเหล่านับได้
ถึงร้อยละ ๕๐ ของสินค้าขาเข้าทั้งหมดของประเทศ ส่วนใหญ่มาจากสหรัฐ ออสเตรเลีย
ออสเตรเลีย อาเบีย แคนาดา มลายู หมู่เกาะฟิลิปปินส์ เม็กซิโก คุเวต และฟอร์โมซา สหรัฐ
ได้เป็นผู้ส่งสินค้าที่ญี่ปุ่นซื้อจากต่างประเทศที่สำคัญที่สุดมานาน โดยปกติประมาณหนึ่งใน
ในสามของสินค้าขาเข้าทั้งหมดของญี่ปุ่น เป็นราคาเฉลี่ยถึงหนึ่งพันล้านดอลลาร์ขึ้นไป
ต่อปี ญี่ปุ่นเป็นลูกค้าที่ดีที่สุดอันดับสองของสหรัฐอเมริกามาหลายปีแล้วเพียงรองจาก
แคนาดาเท่านั้นในเรื่องนี้ เพื่อจ่ายค่าสินค้าขาเข้าเหล่านี้ได้ สินค้าออกสำคัญที่สุดของญี่ปุ่น

ได้แก่ เรือ ลำไผ่ เรือยอนและไหม ผลิตภัณฑ์เหล็กและเหล็กกล้า เลื่อยไม้ ผลิตภัณฑ์จากทะเล เครื่องวิทยุและของเด็กเล่น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้รวมกันเข้าเป็นประมาณร้อยละ ๕๐ ของสินค้าขาออกทั้งหมดของญี่ปุ่น ส่วนใหญ่ขายให้กับสหรัฐ ไชบีเรีย (เกือบทั้งหมดเป็นเรือ) อินเดีย ยองกง สหภาพราชอาณาจักร พอร์โมซา หมู่เกาะฟิลิปปินส์ ประเทศไทย สิงคโปร์ และแคนาดา อีกครึ่งหนึ่งที่สหรัฐมีส่วนใหญ่เหนือประเทศอื่นใด เมื่อไม่นานมานี้สหรัฐรับสินค้าขาออกทั้งหมดของญี่ปุ่นจากหนึ่งในห้าถึงหนึ่งในสาม เป็นราคาจากครึ่งพันล้านถึงกว่าหนึ่งพันล้านดอลลาร์

โครงสร้างของสินค้าขาเข้าและขาออกอันรุ่งเรืองนี้ ได้มีผลให้เกิดขาดดุลย์ในการค้าที่เห็นได้ของญี่ปุ่นในสมัยหลังสงคราม ในระยะไม่กี่ปีมานี้โดยปกติสินค้าขาเข้ามักเกินสินค้าขาออกจาก ๓๔๓,๐๐๐,๐๐๐ ถึง ๓,๔๒๖,๐๐๐,๐๐๐ ดอลลาร์ การขาดดุลย์นี้ได้รับการชดเชยในทางปฏิบัติโดยการหาเงินดอลลาร์พิเศษของญี่ปุ่น ซึ่งเป็นจำนวนนอกสถิติการค้าธรรมดา ซึ่งมาอยู่ในบัญชีญี่ปุ่นเพราะความสัมพันธ์พิเศษที่มีต่อสหรัฐระหว่างสมัยการยึดครอง เงินจำนวนนี้ส่วนใหญ่ประกอบด้วยความช่วยเหลือโดยตรงซึ่งใหญ่หลายล้านสำหรับการบรรเทาทุกข์และบูรณะฟื้นฟู เงินจ่ายก้อนใหญ่สำหรับการดำเี่ยงและบริการสนับสนุนการสู้รบในเกาหลี และจำนวนเงินที่กองทหารอเมริกันที่ประจำในญี่ปุ่นใช้จ่าย นับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๒ เป็นต้นมา เงินจำนวนนี้ส่วนใหญ่กลายมาเป็นในรูปของการจ่ายของสหรัฐอเมริกาก็เรียกกันว่า “การจัดหาพิเศษ” สำหรับสินค้าและบริการ ซึ่งอันที่จริงแล้วเป็นการช่วยเหลือทางทหารและเศรษฐกิจในญี่ปุ่น รวมทั้งเงินที่ใช้จ่ายของทางการกองทัพและเรืออเมริกันที่ยังคงอยู่ในญี่ปุ่น รวมเบ็ดเสร็จแล้วประมาณกันได้ว่าการหาเงินดอลลาร์พิเศษ รวมได้ถึงประมาณหกพันล้านดอลลาร์ระหว่างสิบปีภายหลังที่สงครามยุติลง นับแต่นั้นมาก็ค่อย ๆ ลดลงจากจำนวน ๔๗๑,๐๐๐,๐๐๐ ของปี ค.ศ. ๑๙๕๘ การผสมกันระหว่างการค้าที่ขาดดุลย์ซึ่งเห็นได้ และการอาศัยอเมริกา

ในการชดเชยการขาดดุลยีนได้สร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่พิเศษ และไม่เคยมีมาก่อนระหว่างญี่ปุ่นและสหรัฐ ไม่มีปัญหาว่าญี่ปุ่นคงใคร่ที่จะลดสถานะที่ต้องขึ้นอยู่กับนโยบายและเศรษฐกิจอเมริกัน แต่ภายใต้สิ่งแวดล้อมปัจจุบันก็ยากยิ่งที่จะหาทางออกทางอื่นอันเป็นที่น่าพอใจได้

เป็นอันว่าเศรษฐกิจญี่ปุ่นขึ้นอยู่กับการค้าต่างประเทศอย่างมาก ถึงกระนั้นก็ไม่ผิดแปลกแตกต่างไปจากรัฐสำคัญอื่น ๆ ในระดับของความต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น ถ้าเราจะแสดงระดับของความต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่นโดยประมาณ เป็นร้อยละของรายได้ของชาติที่เป็นการค้ากับต่างประเทศ เราจะเห็นว่าในสองสามปีที่ผ่านมา เยอรมันตะวันตก แคนาดา บริเตนใหญ่ ฮอลแลนด์ และอิตาลีต่างก็ต้องอาศัยการค้ากับต่างประเทศมากกว่าญี่ปุ่นทั้งสิ้น (ภาคผนวก ตาราง ๖) ถึงกระนั้นการค้ารวมอยู่ของเศรษฐกิจญี่ปุ่นก็ยังขึ้นอยู่กับการค้ากับต่างประเทศอยู่มากนั่นเอง และสถานะของโลกกับการกำหนดนโยบายทั่วโลกซึ่งมีผลต่อปริมาณและเงื่อนไขของการค้าอยู่นอกเหนือขอบเขตควบคุมของญี่ปุ่นเลยเป็นส่วนใหญ่ การลดปริมาณการค้าระหว่างประเทศทั่วโลกใด ๆ ที่มากจนเห็นได้ชัดก็ตาม จะมีผลสะท้อนต่อสถานะเศรษฐกิจในญี่ปุ่นอย่างแน่นอน นับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๐ มา เศรษฐกิจญี่ปุ่นนับแต่จะรุ่งเรืองขึ้น แต่นี้ก็ไม่ควรจะไปพบกับความจริงที่ว่าความรุ่งเรืองของเศรษฐกิจญี่ปุ่นต่อแหลมต่อความกดดันและอิทธิพลภายนอกเป็นพิเศษ ในปัจจุบันความต่อแหลมนี้มีมากเป็นพิเศษในความสัมพันธ์กับสหรัฐ แต่อีกไม่นานเกินไปนักถ้าธารณรัฐประชาชนจีนและโซเวียตได้เข้ามามีส่วนอยู่ในฐานะที่จะบีบคั้นญี่ปุ่นทางเศรษฐกิจได้ไม่น้อยเลยทีเดียว โดยต่างคนต่างทำหรือร่วมมือกัน เศรษฐกิจหลังสงครามของญี่ปุ่นยังไม่ได้เผชิญกับการทดสอบจริงจังในแบบหรือในแบบที่เป็นการทดสอบอย่างที่ไม่ได้วางแผนมาก่อนในรูปของการตกต่ำทางเศรษฐกิจอันยาวนาน ไม่เป็นการยากเลยที่จะแสดงให้เห็นผลกระทบทางเศรษฐกิจหรือการเมืองของประตพการณ์เช่น

ประชากร

สำมะโนประชากรของญี่ปุ่นในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ รวมได้ ๙๓,๔๓๘,๕๐๑

(ตาราง ๓—๒ หน้า ๗๖) เกือบเป็นสามเท่าของประชากรของประเทศในปี ค.ศ. ๑๙๓๐ และเป็นสองเท่าพอดีของประชากรในปี ค.ศ. ๑๙๐๕ ญี่ปุ่นจึงมีประชากรมากเป็นที่เจ็ดของรัฐบาลปัจจุบันใด ๆ รองจากจีน อินเดีย โซเวียตรัสเซีย สหรัฐ อินเดียและปากีสถาน มีประชากรเฉลี่ยได้ประมาณ ๒๕๒ คนต่อตารางกิโลเมตรของดินแดนปัจจุบันของประเทศ หรือตามตัวเลขที่มีความหมายกว่า คือ ๑,๘๐๕ คนต่อตารางกิโลเมตรของที่ดินที่ทำการเพาะปลูกได้ นับว่ามีความหนาแน่นที่สุดในหมู่ประเทศชั้นนำประชากรชายในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ เมื่อเกิดมีกำหนดอายุขึ้นเฉลี่ย ๖๗.๓๗ ปี หญิงเฉลี่ย ๗๐.๒๖ ปี นับเป็นตัวเลขที่เทียบเคียงได้กับของสหรัฐ

ประวัติศาสตร์ประชากรหลังสงครามของญี่ปุ่นไม่ซ้ำแบบใคร ทันทีภายหลังสงคราม อัตราการเกิดต่อประชาชนต่อพันคนของประเทศพุ่งขึ้นถึง ๓๔.๓ ซึ่งเป็นตัวเลขที่ใกล้เคียงกับของระยะปี ค.ศ. ๑๙๒๐ กว่า เมื่ออัตราการเกิดขึ้นถึง ๓๖.๓ เป็นประวัติการณ์ ^{๒๕๕} ทั้งนี้เนื่องมาจากการปลดปล่อยทัฬหจาการ และการตั้งทหารและพลเรือนญี่ปุ่นที่อยู่ในบริเวณอื่นของเอเชียกลับประเทศประมาณหกล้านคน หลังจากนั้นอัตราการเกิดได้ลดลงเรื่อยมาเป็น ๑๘ ต่อพันคนในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ซึ่งเป็นอัตราต่ำที่สุดของใด่อัตราหนึ่ง และต่ำกว่าตัวเลข ๒๔.๓ ของสหรัฐมาก พร้อมกันกับการลดลงอย่างรวดเร็วของอัตราการเกิดก็ คือ การลดลงอย่างน่าประหลาดใจเท่ากันของอัตราการตายต่อพันคน ลดจาก ๑๔.๖ ถึง ๘.๐ ต่อพันระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๔๗ และ ๑๙๕๘ ส่วนใหญ่เป็นเพราะบริการทางแพทย์ที่ดีขึ้นและโครงการประกันสุขภาพแห่งชาติ อีกครึ่งหนึ่งที่อัตราการตายเห็นได้ชัดกว่าอัตรา ๘ ถึง ๑๒ ต่อพันซึ่งเป็นลักษณะประจำ เมื่อไม่นานมานี้ของสหรัฐ บริเทินใหญ่ ฝรั่งเศส และเยอรมนีตะวันตก ผลของพัฒนาการดังกล่าวได้แก่การลดลงของอัตราการเพิ่มของประชากรญี่ปุ่นตามธรรมชาติเป็นรายปี จากระดับ

ตาราง ๓— ๒ การเพิ่มของประชากรญี่ปุ่น ค.ศ. ๑๙๒๐—๑๙๖๐^ก

เพิ่มขึ้นจากสำมะโนครัวหรือการประมาณครั้งก่อน

ปี ค.ศ.	ประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1920	55,391,481	—	—
1925	59,179,200	3,787,719	6.8
1930	63,872,496	4,693,296	7.9
1935	68,661,654	4,789,158	7.5
1940	72,539,729	3,878,075	5.6
1945	71,993,104	-541,625	-0.7
1950	83,199,637	11,201,533	15.6
1955	89,275,529	6,075,892	7.3
1956 ^ข	90,300,000	1,024,471	1.1 ^ก
1957 ^ข	91,100,000	1,200,000	0.9 ^ก
1958 ^ข	92,000,000	900,000	1.0 ^ก
1959 ^ข	92,630,000	630,000	0.7 ^ก
1960 ^ข	93,418,501	4,142,972	4.6 ^ก

ก คัดแปลงมาจากสำมะโนครัวประชากรของญี่ปุ่นปี ค.ศ. ๑๙๖๐ และ นิฮอน โตเกอิ เนนกัน ค.ศ. ๑๙๖๐

ข ปริมาณระหว่างสมัยการสำรวจสำมะโนครัว

ค อัตราเพิ่มเป็นร้อยละจากปีที่แล้วมา แทนเป็นห้าปีที่แล้วมา

สูงถึง ๒๑.๖ ต่อพันของสมัยหลังสงครามในปี ค.ศ. ๑๙๔๘ ถึงเป็น ๓๐.๐ ในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ดังนั้น ประชากรซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างเหลือเชื่อเป็นทศวรรษประจำปี เช่นร้อยละ ๔.๘๘ และ ๓.๐๔ ในระยะการส่งคนกลับประเทศระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๔๖—๔๗ เมื่อไม่หดยปีมานกลับเพิ่มขึ้นในอัตราเพียงร้อยละ ๑ หรือต่ำกว่าต่อปี (ตาราง ๓—๒ หน้า ๗๖) การคาดคะเนล่วงหน้าของทางการบ่งว่าการเพิ่มเล็กน้อยนี้อาจคงเป็นต่อไปจนกระทั่งประชากรขึ้นถึงประมาณ ๑๐๕ ล้าน รายปี ค.ศ. ๑๙๘๐ หลังจากนั้นก็จะอาจลดลง

การที่อัตราการเพิ่มตามธรรมชาติของประเทศลดลงอย่างกะทันหันเช่นนี้ไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์ทางด้านประชากร ทั้งนี้ก่อนอื่นเนื่องมาจากความลำบากทางเศรษฐกิจในตอนต้นของสมัยหลังสงครามรวมกับการออกกฎหมายพิทักษ์เผ่าพันธุ์ดี (Engenics Protection Law) ในปี ค.ศ. ๑๙๔๘ ซึ่งทำให้การทำแท้งถูกต้องตามกฎหมายและทำได้ง่ายและในราคาถูกลำหรับผู้ที่ต้องการจำกัดขนาดครอบครัวของตน หดยปีมาแล้วจนกระทั่งบัดนี้ได้มีการแจ้งทำแท้งกว่าหนึ่งล้านรายต่อปีในประเทศญี่ปุ่น ถ้าเราจรว่มจำนวนการทำแท้งที่ไม่ได้มีการแจ้งอีกจำนวนไม่น้อย ตัวเลขที่ได้ อาจใกล้เคียงหรือมากกว่าจำนวนทั้งหมดของการคลอดมีชีวิตที่เพิ่มขึ้นเป็นประจำปีในญี่ปุ่น นับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๒ มาแล้ว การนิยมเครื่องคุมกำเนิดสำหรับเป็นเครื่องมือจำกัดขนาดครอบครัวซึ่งแพร่หลายมากยิ่งขึ้นได้ช่วยส่งเสริมผลของการทำแท้งที่ผิดต่อการลดของอัตราการเกิดให้มากขึ้น

พร้อมกับพัฒนาการเหล่านี้ ลักษณะพื้นฐานของปัญหาประชากรของญี่ปุ่นได้เปลี่ยนไปเมื่อไม่หดยปีมานี้ และลักษณะของปัญหาการเมืองและเศรษฐกิจซึ่งปัญหาประชากรได้สร้างชนกได้เปลี่ยนตามไป ความยุ่งยากซึ่งเกี่ยวข้องกับการเพิ่มอย่างรวดเร็วโดยทั่วไปของประชากรโดยไม่แต่เห็นที่สิ้นสุด กำลังถูกนำเข้ามาอยู่ใต้การควบคุมและกลับเกิดปัญหาประชากรใหม่ ซึ่งไปหนักอยู่ในวัยทำงาน (๑๕—๖๐) อันเป็นส่วนหนึ่งของประชากรทั้งหมดและซึ่งในปัจจุบันกำลังเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าของอัตราก่อนสงคราม

จากบัดนี้ไปจนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๖๕ ญี่ปุ่นต้องทำงานใหม่ประมาณหนึ่งด้าน
ตำแหน่งต่อไปเพื่อรับมือกับความต้องการทางนี้ เป็นที่เข้าใจกันว่าความกดดันแบบนี้จะยัง
คงร้ายแรงอยู่จนกระทั่งประมาณปี ค.ศ. ๑๙๗๐ เมื่อประเทศจะเริ่มเผชิญกับปัญหา
เศรษฐกิจและการเมืองที่แตกต่างออกไปอย่างมาก ซึ่งเกิดขึ้นจากการมีตัวตนหนึ่งของ
ประชากรที่อายุหกสิบปีหรือกว่านั้นซึ่งมีจำนวนมากผิดปกติและกำลังเพิ่มขึ้น ปัญหา
นี้จะเพิ่มความต้องการในการตั้งคัมมั่งเคราะห้ การประกันวัยชราและอื่น ๆ ที่มีอยู่ใน
ปัจจุบันซึ่งอย่างยิ่งยวด การเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่ในคุดยัและลักษณะประจำของ
ประชากรตั้งว่านัสร้างปัญหาพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเศรษฐกิจปัจจุบันของญี่ปุ่น และ
ยังช่วยแจ้งปัญหารากฐานทางการเมือง และกำหนดลักษณะเนื้อหาและดัดดาในการแก่ง
แย่งอำนาจทางการเมืองอย่างสำคัญอีกด้วย

๔. พื้นฐานของการเมือง : โครงสร้างของสังคม

ไม่ว่ารัฐบาลหรือระบบการเมืองใดย่อมมีช่วงและต้องรับมือกับประชากรที่มีลักษณะเฉพาะพื้นฐานทางสังคมบางอย่าง อาจวิเคราะห์และอธิบายเกี่ยวกับประชาชนได้ในแง่ของโครงสร้างสังคมและชนชั้น การเคลื่อนย้ายทางสังคมและการเมือง ส่วนประกอบทางชาติพันธุ์และศาสนา การกระจายรายได้ การรู้หนังสือและการศึกษาลักษณะแตกต่างระหว่างชนชั้น การแบ่งสรรระหว่างเมืองและชนบท และค่านิยมอื่น ๆ ที่สำคัญอีกหลายต่อหลายด้าน รูปลักษณะเฉพาะที่ตั้งเหล่านี้มีอยู่ในสังคมหนึ่งในเวลาหนึ่งนั้น มีความเกี่ยวพันใกล้ชิดและช่วยอธิบายโครงสร้างอำนาจและกติกาสถาของการแข่งขันทางการเมืองภายในสังคมนั้น ที่สำคัญที่เกี่ยวกันก็คือ ตั้งเหล่านี้ยังบัญญัติพื้นฐานส่วนใหญ่ซึ่งระบบการเมืองหนึ่ง ๆ ต้องเผชิญและแก้ไข ต่อไปเราจะศึกษาญี่ปุ่นปัจจุบันในแง่เหล่านี้

ลักษณะประจำทางชาติพันธุ์

ญี่ปุ่นมีประชากรที่มีลักษณะเหมือนกันทั่วไปหมดอย่างน่าสนใจที่สุด ถึงแม้ต้นตอในอดีตจะผสมกันหลายเชื้อชาติก็ตาม ตามสถิติล่าสุดที่หาได้บ่งว่าในจำนวนประชากรทั้งหมด ๙๒,๖๓๐,๐๐๐ คน ในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ เพียง ๖๘๖,๖๐๘ คน (ร้อยละ ๐.๗) เป็นพวกชนกลุ่มน้อยที่ได้มีการบันทึกเป็นหลักฐาน ในจำนวนนี้ ๖๓๘,๐๘๒ (ร้อยละ ๘๐) เป็นชาวเกาหลี ๔๕,๒๕๕ (ร้อยละ ๗) เป็นคนจีน และ ๓๐,๖๗๓ (ร้อยละ ๓ ครั้ง) เป็นคนอเมริกัน ตัวเลขสำหรับชนชาติอื่นทั้งหมดไม่มีความหมาย ถึงแม้ตัวเลขเหล่านี้จะรวมชาวต่างชาติที่ถือสัญชาติญี่ปุ่นก็ตาม ก็ไม่มีชาติใหญ่อื่นใดที่มีชนกลุ่มน้อยที่ชัดได้

รวมกันแฉกชนชั้น เช่นนี้ ช่วยอธิบายความรู้อีกทาง ชาตินิยมอันรุนแรงที่ชาวญี่ปุ่นแสดง ออกบ่อยครั้งในสมัยปัจจุบัน การอยู่อย่างโดดเดี่ยวทางภูมิศาสตร์ การมีภาษาเดียวกัน และประวัติศาสตร์อันยาวนานรวมเข้ากับลักษณะประจำทางเชื้อชาติ ช่วยส่งเสริมความรู้ ด้กเป็น “คนกลุ่มใน” อันรุนแรงที่มีต่อชาวต่างชาติ ผลก็คือ ชาติซึ่งถึงแม้จะมีการแตก แยกภายในบางประการก็ตาม แต่ในอดีตก็รวมเป็นกลุ่มเป็นก้อนที่แข็งแกร่งและเป็นอัน หนึ่งอันเดียวกันให้ส่วนอื่นของโลกเห็นอยู่เสมอ

คตินิยมการแบ่งภาค (Sectionalism)

เราต้องแยกบุคลิกของญี่ปุ่นที่แสดงออกต่อภายนอกจากที่มีอยู่ภายใน ความมีลักษณะเหมือนกันทั่วไปในเชื้อชาติ และลัทธิชาตินิยมมิได้คัดพัฒนาการของการ แบ่งภาคที่จะแจ้งในด้านการเมือง วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ เราต้องไม่ลืมว่าดัดก่อน สมัยใหม่ของญี่ปุ่นใกล้เคียงกับปัจจุบันเพียงใด การค้นอำนาจให้จักรพรรดิเกิดขึ้นไม่ถึงร้อยปี ที่ผ่านมา ประวัติศาสตร์ของชาติแต่ก่อนนั้นเป็นของท้องถิ่นมากกว่าของชาติ ภูมิศาสตร์ ประกอบกับระบบฟิวดัลและลักษณะจำกัดของการคมนาคมก่อนสมัยใหม่ทำให้ผลดัง กล่าวเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ การค้นอำนาจให้จักรพรรดิเองก็เป็นการสมคบวางแผนกัน มีศูนย์กลางอยู่ที่เผ่าใหญ่ทางตะวันตกเฉียงใต้ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือภูมิภาคหนึ่ง ๆ หรือบางส่วนของประเทศ จนกระทั่งเข้าสู่ศตวรรษปัจจุบัน ระบบการปกครองใหม่ที่ คณาธิปไตยเมจิได้สถาปนาขึ้นได้ถูกฝ่ายปฏิวัติกษัตริย์ประนามว่าอยู่ใต้อิทธิพลของเผ่า คติแบ่ง ภาคนิยมจึงได้มีบทบาทสำคัญตลอดมาในประวัติศาสตร์การเมืองญี่ปุ่น ในปัจจุบัน คติ แบ่งภาคนิยมยังคงสำคัญต่อการเข้าใจการเมืองญี่ปุ่น หากเป็นในรูปที่ค่อนข้างแตกต่าง ออกไป ความเกี่ยวข้องกับเผ่าถูกตีไปเป็นส่วนใหญ่ แต่ความแตกต่างภายในประเทศ ในลักษณะประจำและผลประโยชน์ทางภาษา วัฒนธรรม ประเพณีและเศรษฐกิจช่วย

เสริมลักษณะที่เป็นแบบภูมิภาคว่างชัดเจน แห่ดั่งกำดั่งต้นันันนทางการเมืองของนักการเมืองส่วนใหญ่ ในลักษณะที่ช่วยท่วบเทาของคตินิยมการแบ่งภาคชนในกระบวนการทางการเมือง เมื่อนักการเมืองมีความรู้ดีกรับผิดชอบต่อผลประโยชน์และอิทธิพลท้องถิ่นมากขึ้น ความสำคัญของการพิจารณาถึงท้องถิ่นอาจเพิ่มขึ้นมากกว่าที่จะลดลง

การแบ่งระหว่างเมืองกับชนบท และลักษณะประจำในการประกอบงาน

ในเอเชียส่วนใหญ่โดยทั่วไป ความแตกต่างระหว่างการอาศัยในเมืองกับในชนบทมีความสำคัญขั้นพื้นฐาน ดังคมเอเชียเป็นแบบกตกรรมส่วนใหญ่ และพลเมืองส่วนมากเป็นชาวนาใช้ชีวิตและทำงานในชนบท เมืองซึ่งถึงแม้จะไม่ใช่ของใหม่ไม่ว่าในทางใดก็ตาม มักจะมีพลเมืองเป็นส่วนน้อยของทั้งหมด แต่ขณะที่กระบวนการเปลี่ยนให้ทันสมัยฝังรากลงในประเทศเหล่านี้ ส่วนของประชากรในเมืองก็มีขนาดใหญ่ขึ้น และเปลี่ยนลักษณะประจำทางดังคมไป การสร้างอุตสาหกรรมเกิดขึ้นก่อนในเมืองต่าง ๆ ประชาชนอพยพเข้ามาจากชนบทใกล้เคียง ชาวต่างประเทศและความคิดของต่างชาติเริ่มเข้ามาในขั้นพื้นฐานมั่นคง และวิถีชีวิตเก่า ๆ และความสัมพันธ์ทางดังคมแบบเดิมเริ่มสลายลง กล่าวสั้น ๆ ก็คือเมืองกลายมาเป็นแนวหน้าของการเปลี่ยนแปลงจากดังคมที่จัดในแบบประเพณีเดิมมาเป็นดังคมที่กำดั่งเปลี่ยนให้ทันสมัย ส่วนชนบทซึ่งถูกอิทธิพลที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยตรงน้อยกว่าก็จะยึดแน่นในวิถีชีวิต แบบที่เป็นอยู่แล้วและเป็นแบบประเพณีเดิม กระบวนการเปลี่ยนให้ทันสมัยนั้นมผลสะท้อนทางทางการเมืองและเศรษฐกิจ เป็นคั่นว่าในญี่ปุ่น ประชากรในเมืองยอมรับความคิดใหม่ ๆ ทางการเมืองเร็วกว่าชาวชนบท ดัทธิเสรีนิยม ดังคมนิยม คอมมิวนิสต์ ขบวนการเพื่อฐานะอิสระของท้องถิ่น และขบวนการใหม่อื่น ๆ ทางการเมืองเป็นเรื่องของประชากรในเมืองเป็นสำคัญ

ตาราง ๔-๑ การแบ่งประชากรระหว่างเมืองกับชนบท^ก

ปี สำมะโนครัว	ประชากร			อัตราร้อยละ		บริเวณคิดเป็นตารางกิโลเมตร			ประชากรต่อหนึ่ง ตารางกิโลเมตร	
	รวม	เมืองทั้งหมด	ชนบททั้งหมด	เมืองทั้งหมด	ชนบท ทั้งหมด	รวม	เมืองชนบท	ชนบททั้งหมด	เมืองทั้งหมด	ชนบท ทั้งหมด
1920	55,391,481	10,020,038	45,371,443	18.1	81.9	379,420.77	1,367.80	378,052.97	7,326	120
1925	59,179,200	12,821,625	46,357,575	21.7	78.3	379,422.79	2,173.94	377,248.85	5,898	123
1930	63,872,496	15,363,646	48,508,850	24.1	75.9	379,878.62	2,943.09	376,935.53	5,220	129
1935	68,661,654	22,581,794	46,079,860	32.9	67.1	380,159.18	5,086.97	375,072.21	4,439	123
1940	72,539,729	27,494,237	45,045,492	37.9	62.1	380,159.18	8,844.45	371,314.73	3,109	121
1945	71,998,104	20,022,333	51,975,771	27.8	72.2	368,451.43	14,520.07	353,931.36	1,379	147
1947	78,101,473	25,857,739	52,243,734	33.1	66.9	368,469.86	15,894.42	352,575.44	1,627	148
1950	83,199,637	31,203,191	51,996,446	37.5	62.5	368,284.15	19,815.28	348,326.69	1,575	149
1950 (แก้ไขใหม่) ^ข	83,403,737	44,659,770	38,743,967	53.5	46.5					
{ ก ง	—	34,043,318	—	40.8	—					
	—	10,616,452	—	12.7	—					
1955	89,275,529	50,288,026	38,987,503	56.3	43.7					
{ ก ง	—	40,547,138	—	45.4	—	369,765.89	67,722.62	300,869.45	743	130
	—	9,470,888	—	10.9	—					
1960	93,148,501	59,333,171	34,084,057	63.6	36.4					

ก ได้มาจากการสำรวจสำมะโนครัวในประเทศไทยปี ค.ศ. ๑๙๕๕ เล่ม ๑ และการสำรวจสำมะโนครัวประเทศไทยปี ค.ศ. ๑๙๖๐, การนับประชากรครั้งสุดท้าย

ข ชั่งประชากรปี ค.ศ. ๑๙๖๐ ของทุกเมืองและทุกบริเวณชนบทตามเขตที่เป็นอยู่เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๕๕

ค ชั่งประชากรของทุกเมืองที่มีผู้อยู่อาศัย ๕๐,๐๐๐ คนขึ้นไป และอัตราส่วนที่เทียบกับจำนวนทั้งหมด

ง ชั่งประชากรทุกเมืองที่มีผู้อยู่อาศัย ๕๐,๐๐๐ คนหรือต่ำกว่า และอัตราส่วนที่เทียบกับจำนวนทั้งหมด

ประชากรญี่ปุ่นพวกที่อยู่ในเมืองได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อมีการสำรวจสำมะโนครัวแบบสมัยใหม่ครั้งแรกในปี ค.ศ. ๑๙๒๐ ประชากรของญี่ปุ่นทั้งหมดเพียง ร้อยละ ๑๘.๑ เท่านั้นที่อาศัยอยู่ในเมือง (ตาราง ๔—๑ หน้า ๘๒) มาในปี ค.ศ. ๑๙๓๐ ตัวเลขนี้ได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๒๔.๑ ในปี ค.ศ. ๑๙๔๐ เป็นร้อยละ ๓๗.๘ ในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ เป็นร้อยละ ๕๖.๓ และตามการสำรวจครั้งล่าสุดในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ ขึ้นถึงร้อยละ ๖๓.๓ แน่นอนเหตุที่เกินระบบการรวบรวมสถิติของญี่ปุ่นแสดงส่วนของประชากรญี่ปุ่นที่อยู่ในเมืองอย่างแท้จริงสูงเกินไป แต่ถึงกระนั้น ก็ยังคงเป็นความจริงอยู่ว่าในระยะ ๔๐ ปี แบบแผนของการกระจายได้เปลี่ยนไปจากแบบที่ประชากรกว่าครึ่งในห้าอาศัยอยู่ในชนบทมาเป็นแบบที่มีประชากรกว่าครึ่งอาศัยอยู่ในเมือง

ตัวเลขเหล่านี้ส่วนใหญ่ได้รับการยืนยันโดยการวิเคราะห์ลักษณะประจำทางอาชีพของชนชั้นกรรมกรญี่ปุ่น (ภาคผนวก ตาราง ๒) เช่นว่าสถิติปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ซึ่งให้เห็นว่าเพียงร้อยละ ๓๖.๕ ของกำลังคน จำนวนทั้งหมด ๔๓,๗๐๐,๕๐๐ ถูกใช้ในอุตสาหกรรมขั้นต้นหรือที่เป็นแบบฉบับของชนบท (การถลุงแร่ การป่าไม้ และการประมง) ส่วนที่เหลือร้อยละ ๖๖.๐ ถูกใช้ในอุตสาหกรรมขั้นสูง (การทำเหมือง การก่อสร้าง และการหัตถกรรม) ส่วนอีกร้อยละ ๓๗.๕ อยู่ในการอุตสาหกรรมขั้นสูง (การค้า การคลัง การคมนาคม รัฐบาล ทหาร ฯลฯ) ฉะนั้น ในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ร้อยละ ๖๓.๕ ของกำลังคนทั้งหมดของญี่ปุ่นจึงอยู่ในขั้นสูงและขั้นสูงของการอุตสาหกรรมซึ่งสมัยใหม่กว่า นี่นับว่าแตกต่างจากสภาพในปี ค.ศ. ๑๙๒๐ มากซึ่งประมาณร้อยละ ๕๔ ของกำลังคนญี่ปุ่นยังคงถูกใช้อยู่ในการถลุงแร่ การป่าไม้และการประมง การเปลี่ยนแปลงชนพหุฐานแบบนั้นในลักษณะประจำทางการประกอบงานและการแบ่งระหว่างเมืองกับชนบท ซึ่งให้เห็นการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวในคุณสมบัติและความสามารถที่มีอยู่ในทางสังคม—การเมืองของชาวญี่ปุ่น

การกระจายรายได้

ลักษณะประจำทางเศรษฐกิจของประชากรของชาติมีผลต่อทัศนคติและความประพฤติทางการเมืองของประเทศอย่างสำคัญยิ่ง ความไม่พึงพอใจทางเศรษฐกิจมักจะนำไปสู่ความไม่พึงพอใจทางการเมือง ซึ่งภายใต้สภาพแวดล้อมที่อำนวย อาจนำไปสู่ความคลอนแคลนและการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ ในกรณีของญี่ปุ่นไม่มีข้อสงสัยได้เลยว่าความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจอันน่าตื่นใจยิ่งของประเทศเมื่อไม่หลายปีมานี้ได้มีส่วนต่อเลี้ยรภาพของระบบการเมืองอย่างมาก ถ้าหากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปในทางเดื่องดังอย่างเห็นได้ชัด การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอันเป็นสิ่งควบคุมกันก็คงตามมาอย่างไม่ต้องสงสัย ถึงแม้ว่ายากที่จะเห็นลักษณะของการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ล่วงหน้าอย่างแน่นอนก็ตาม

ข้อเท็จจริงทั้งหมดเกี่ยวกับการกระจายรายได้ในญี่ปุ่นเป็นดังนี้ รายได้ของชาติได้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และรวดเร็วในระหว่างปีหลังสงคราม(ตาราง ๓—๑ หน้า ๗๐)เป็นต้นว่า จาก ๑,๘๖๑.๖ พันล้านเยนในปี ค.ศ. ๑๙๔๕ ได้ไต่ขึ้นไปถึง ๘,๘๘๑.๒ พันล้านเยนเมื่อมาถึงปี ค.ศ. ๑๙๕๕ เป็นการเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๐๘ ภายใน ๑๑ ปี แต่ตัวเลขทั้งหมดนี้ไม่ได้แสดงการเพิ่มที่แท้จริง เพราะมีอัตราเงินเฟ้อตามมาบ้าง แต่ถ้าเราทดแทนการคลาดเคลื่อนนี้โดยรวมการเปลี่ยนแปลงเข้าในดัชนีราคาทั่วไป เราจะพบว่ารายได้ของชาติเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๘๖ ในระยะนี้ แม้จะใช้หลักค่อบุคคลก็ตาม รายได้ของชาติที่แท้จริงก็เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ ๑๔๗ จากปี ค.ศ. ๑๙๔๕ ถึง ๑๙๕๕ และเกินระดับสูงสุดของสมัยก่อนสงครามไปไกล ตัวเลขล่าสุดของรายได้ของชาติค่อบุคคลเท่าที่หาได้คือ ๑๔๓,๖๘๒เยน(๓๘๘๐๐๐ดอลล่าร์) สำหรับปีงบประมาณ ค.ศ. ๑๙๖๑ การเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ของตัวเลขรายได้ของชาติและค่อบุคคลได้ตามมาด้วยการเพิ่มขึ้นอย่างแท้จริงของระดับการครองชีพทั้งในเมืองและชนบท การใช้จ่ายสำหรับสินค้าบริโภคได้เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะในจำพวก “ไม่จำเป็นขั้นพื้นฐาน” เช่นการศึกษาเพิ่มขึ้น การหย่อนใจ และ

ดินคำฟุ่มเฟือยและกิ่งฟุ่มเฟือย รวมทั้งยุเณ เครื่องซักผ้า และเครื่องรับโทรทัศน์ ซึ่งมักเรียกกันอย่างอารมณ์ขันว่า “สมบัติประจำชาติล้ำอย่าง” ของปี ค.ศ. ๑๙๖๐ กว๊านอกเหนือจากนี้ ชาวญี่ปุ่นโดยส่วนรวมได้ประโยชน์จากโครงการส่งเสริมและการประกันสังคมที่ขยายกว้างขึ้น ซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญยิ่งของงบประมาณของชาติในปัจจุบัน มาบัดนี้รัฐบาลจัดให้มีการช่วยเหลือสาธารณะและโครงการประกันสังคมในบางแบบ ใช้เงินเป็นจำนวนมากโซ่สำหรับโครงการส่งเสริมเด็ก และจัดดำเนินงานทั้งแผนการประกันสุขภาพแห่งชาติและแผนการให้การรักษาทางแพทย์ต้องหรือตามแผนการ แผนการเหล่านี้แม้จะใหม่และห่างไกลจากความต้องการอย่างเพียงพอของชาติแต่ก็นับเป็นการปรับปรุงทางสังคมที่น่าชื่นใจซึ่งทำได้สำเร็จภายในระยะเวลาอันสั้น

ความเหลื่อมล้ำที่ร้ายแรงส่วนหนึ่งในการแบ่งสรรความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของชาติอย่างที่ไม่เคยพบมาก่อน มีอยู่ในญี่ปุ่นหลังสงคราม เพราะไม่ทุกส่วนของสังคมของประชากรได้รับส่วนเท่าเทียมในการปรับปรุงเหล่านี้ นี่เป็นความจริงโดยเฉพาะในส่วนใหญ่ของเศรษฐกิจที่ชาวญี่ปุ่นเรียกว่า “อุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลาง” อุตสาหกรรมเหล่านี้ยังคงตกต่ำอยู่มาก ในส่วนนี้และส่วนอื่น ๆ ยังคงจะต้องมีการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่แวดล้อมอีกมาก แต่โดยทั่วไปแล้วสิ่งที่น่าชื่นใจก็คือการเลื่อนระดับมาตรฐานการครองชีพขึ้นอย่างมาก ซึ่งระยะปี ค.ศ. ๑๙๕๐ กว๊านำมาสู่ญี่ปุ่นเมื่อเทียบกับประสิทธิภาพที่ต่ำมา ดัชนีหนึ่งว่าเป็นดัชนี “มั่งคั่งที่สุดนับแต่จักรพรรดิจิมมุ” อย่างแท้จริง กล่าวคือนับแต่สมัยการสถาปนาจักรวรรดิในปี ๖๖๐ ก่อนคริสต์ศักราชตามที่เก่าแก่มาก

๒ ๖๕ การรื้อฟื้นสื่อและสื่อมวลชน

ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีประชาชนรู้หนังสือมากที่สุดในโลกประเทศหนึ่ง มีการบังคับเด็กญี่ปุ่นทุกคนให้ได้รับการศึกษาขั้นประถมเป็นเวลาสามหรือสี่ปีนับแต่ปีค.ศ. ๑๙๔๖

มาแล้ว ในปี ค.ศ. ๑๙๐๘ ได้เพิ่มจำนวนปีขึ้นเป็น ๖ ปี และนับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ เป็นต้นมา ก็มีการบังคับการศึกษาชั้นประถมและมัธยมขึ้นจนรวมทั้งหมด ๘ ปี แทบทุกคนรู้หนังสือ(ร้อยละ ๘๗—๘๘)และแทบทุกคนได้รับการศึกษาชั้นประถมแบบสมัยใหม่ในระดับต่ำสุดที่ได้มาตรฐานทีเดียว นอกจากนี้แล้ว ญี่ปุ่นยังมีระบบการศึกษาชั้นมัธยมและชั้นสูงที่สมัยใหม่และบริบูรณ์ที่สุดที่อาจหาได้ทั่วโลก (ภาคผนวก ตาราง ๒) เป็นต้นว่า ในปี ค.ศ. ๑๙๕๗ มีโรงเรียนมัธยมสูงอยู่ ๓,๓๗๖ แห่ง มีนักเรียนรวมทั้งหมด ๒,๘๘๗,๖๔๖ คน วิทยาลัยชั้นอนุปริญญา ๒๖๘ แห่ง มีนักศึกษา ๗๓,๑๓๗ คน และวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ๒๓๓ แห่ง รวมนักศึกษาได้ ๕๖๔,๔๕๔ คน ชาวญี่ปุ่นในกลุ่มอายุ ๑๘—๒๑ ปี ประมาณ ๑ ในทุก ๑๒ คนเป็นนักศึกษาประจำในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย นับเป็นตัวเลขที่สูงมากไม่ว่าโดยมาตรฐานใด ๆ นอกจากของอเมริกา

การรับด้อมดชนของญี่ปุ่นก็สูงเช่นเดียวกัน (ภาคผนวก ตาราง ๓) เป็นต้นว่าในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ชาวญี่ปุ่นซื้อหนังสือพิมพ์รายวัน ๓๘๘ ฉบับต่อพลเมืองหนึ่งคน ซึ่งนับว่าสูงกว่าตัวเลข ๓๒๘ ของอเมริกันไม่น้อย และตีพิมพ์หนังสือใหม่และพิมพ์ซ้ำกว่า ๒๕,๒๘๘ หัวเรื่อง นับเป็นตัวเลขที่เกือบเป็นสองเท่าของสหรัฐ ญี่ปุ่นยังผลิตภาพยนตร์เรื่องยาวมากกว่าประเทศใดในโลก แทบทุกครัวเรือนมีเครื่องรับวิทยุและ ๒ ในทุก ๔ ครัวเรือนมีเครื่องรับโทรทัศน์ แทบจะกล่าวได้ว่าญี่ปุ่นท่วมท้นด้วยเครื่องมือด้อมดชนที่ไหลล้นออกมา ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ที่คั่นอกและเวดามากพอควรให้กับเรื่องที่เกี่ยวของกับการเมืองโดยตรงและทางอ้อม ภายใต้งัดด้อมดังกล่าว จึงเป็นการยากที่จะรักษาภาพของชาวเอเชียทั่วไปที่ฝังจิตใจชาวตะวันตกว่าไม่รู้เรื่องและไม่สนใจกับการเมือง ไม่ว่าชาวญี่ปุ่นโดยทั่วไปจะมีทัศนะและพฤติกรรมทางการเมืองอย่างไรก็ตาม ก็อยู่ในฐานะที่จะรับข่าวและตั้งกระทู้ทางการเมืองในปริมาณมากทีเดียว แม้โดยมาตรฐานตะวันตก

ข้อแตกต่างระหว่างคนรุ่นต่าง ๆ

ได้เกิดความแตกแยกอันลึกดำระหว่างทัศนคติและพฤติกรรมของคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ในญี่ปุ่น โดยที่ขาดการวิจัยพอเพียงในเรื่องนี้ จึงยากที่จะบอกได้แน่นอนว่าควรขีดเส้นกั้นเขตที่ตรงไหน และความแตกแยกนั้นมีความคนดึกหนาบางเพียงใด แต่ก็มีความเห็นตรงกันโดยทั่วไปว่า สมาชิกของชนรุ่นสมัยสงครามกับรุ่นหลังสงครามหรือเด็กที่เกิดราวปี ค.ศ. ๑๙๓๗ เป็นต้นมา มักจะมีทัศนะและความผูกพันทางการเมืองตามแนวตั้งคณนิยมและคอมมิวนิสต์มากกว่าผู้สูงอายุสูงกว่า การประมาณจำนวนแตกต่างออกไปตามแต่ผู้วิจารณ์และตามแต่กลุ่มเยาวชนที่อยู่ในการพิจารณา ส่วนใหญ่คงจะเห็นด้วยว่าประมาณร้อยละ ๖๐ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยญี่ปุ่นสนับสนุนโครงการและพรรคการเมืองฝ่ายซ้าย (หรือที่เรียกกันในญี่ปุ่นว่า “ก้าวหน้า”) คนอื่น ๆ กล่าวว่าผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งใหม่ที่บรรณุนิภาวะทุก ๆ ปี ออกเสียงให้พวกตั้งคณนิยมหรือคอมมิวนิสต์ในครั้งแรกที่มีโอกาส

เป็นที่เด่นชัดเหลือเกินว่าต้ององค์การที่สะท้อนให้เห็นทัศนะและกิจกรรมทางการเมืองของนักศึกษาจำนวนมากนั้น ค่อนข้างจะเป็นไปตามแนวที่มากซิด์อย่างเคร่งครัดและอีกเหิม เซ็งงากูเร็น (Zengakuren—สมาคมแห่งชาติของสมาคมการปกครองตนเองของนักศึกษา) และ นิกเกียวโซะ (Nikkyoso—สหพันธ์ครูแห่งประเทศไทยญี่ปุ่น) นักศึกษาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ถึงแม้จะเป็นส่วนน้อยของคนรุ่นเดียวกับตน ก็เป็นพวกที่สนับสนุนแนวทางของฝ่ายซ้ายที่เดียงดัง คึกคัก และถึงขั้นรุนแรงบางครั้งมากที่สุดกลุ่มหนึ่ง ความโน้มเอียงทางการเมืองของพวกอื่นในกลุ่มเยาวชน เช่นเยาวชนในชนบทแทนที่จะเป็นในเมือง หรือนักศึกษามัธยมศึกษาระดับสูงแทนที่จะเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย หรือกรรมกรแทนที่จะเป็นนักศึกษาโดยทั่วไปมีความแน่นอนน้อยกว่า แต่การลงคะแนนบ่งถึงอย่างชัดแจ้งว่าพวกพรรค “ก้าวหน้า” และผู้สมัครของพรรคเหล่านี้ได้รับความสนับสนุน

จากผู้ลงคะแนนเสียงที่อายุต่ำเป็นจำนวนมากเหลือเกิน โดยเฉพาะพวกนักศึกษาและ
เยาวชนในเมือง ส่วนผู้ลงคะแนนที่อายุสูงจำนวนมากเหลือเกินมีความผูกพันทางการเมือง
ที่เป็น “อนุรักษนิยม”

สาเหตุของปรากฏการณ์นี้เป็นเรื่องโต้แย้งกันได้ ผู้สังเกตการณ์บางคนตั้ง
ข้อสังเกตไว้ว่า ความสนใจและกิจกรรมทางการเมืองซึ่งมักมีลักษณะที่รุนแรงและเป็นใน
แบบปฏิวัติเป็นส่วนหนึ่งของประเพณีนักศึกษาในเอเชีย บางคนก็กล่าวเพียงแต่ว่าทัศนะ
ทางการเมืองที่รุนแรงเป็นลักษณะประจำของเยาวชนในแทบทุกสังคมสมัยใหม่ โดย
เฉพาะสมัยหลังสงครามหรือสมัยสงครามเย็นอันระดมร้ายแรง บางคนก็หาว่าการนิยม
ความรุนแรงนั้นสืบเนื่องมาจากอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงที่ว่าการที่ก้าวหน้าก่อให้เกิดความอดทน
และไม่น่าจะมีชนในระบบโรงเรียนของชาติ ซึ่งฝ่ายยึดครองอเมริกันนำเข้ามา รวมเข้า
กับความนิยมชมชอบและความตั้งใจในวิถีชีวิตที่รุนแรงของครูจำนวนมากในปัจจุบัน แต่
ปัญหาดำคัญก็คือเมื่ออายุมากขึ้น เยาวชนญี่ปุ่นส่วนใหญ่จะยังคงมีความจงรักภักดีต่อ
ฝ่ายซ้ายทางการเมืองต่อไปหรือไม่ หลักฐานในเรื่องนี้ก็ไม่รัดกุมเหมือนกัน แต่ก็มี
เหตุผลมากมายที่จะเชื่อได้ว่าเยาวชนจำนวนมากมีความเป็นอนุรักษนิยมยิ่งขึ้นเมื่อแก่ตัว
ลงและเปลี่ยนนิสัยการลงคะแนนเสียงตามไป ถ้าไม่เป็นเช่นนั้นแล้ว ทัศนะดังกล่าวย่อมคงได้
แพร่สะพัดไปทั่วญี่ปุ่นแล้ว แต่ผลการเลือกตั้งครั้งใด ๆ มาไม่นานมานี้มิได้ยืนยันแนว
โน้มดังกล่าว

ความผูกพันทางศาสนา

ทัศนคติและความโน้มเอียงทางศาสนาจะไม่มีผลสะท้อนต่อการเมืองญี่ปุ่น
ทุกวันนี้เท่าใดนัก ซึ่งนับเป็นพัฒนาการที่ค่อนข้างน่าตื่นตะลึง เพราะหนทางที่ศาสนานิน-
โตสมัยก่อนสงครามถูกนำมาใช้ในการเมือง เพราะท่าทีที่ดูราวกับว่าองค์การศาสนา

จะมีความสำคัญในญี่ปุ่นสมัยหลังสงคราม และเพราะว่าชาวตะวันตกจำนวนมากคิดว่า ความผูกพันทางศาสนาของบุคคลจะมีผลสะท้อนต่อความผูกพันทางการเมือง ดัชนี-ลักษณะทางศาสนาอยู่ทั่วทุกหนทุกแห่งในประเทศญี่ปุ่น วัด สถานศักดิ์สิทธิ์ พระ และ ผู้แสวงบุญ และชาวญี่ปุ่นโดยทั่วไปก็ตั้งระเบียบเป็นสมาชิกของศาสนาใดศาสนาหนึ่ง ความจริงแล้ว คนญี่ปุ่นมักเป็นสมาชิกของสองศาสนา คือ พุทธศาสนาและศาสนาชินโต ในเวลาเดียวกัน(ประชาชนกว่าครึ่งของร้อยละ ๑ เด็กน้อยเท่านั้นนับถือคริสต์ศาสนา) แต่ ความสวามิภักดิ์สองทางนี้ตามธรรมดาแล้วมักจะรวมเอาความผูกมัดทางลัทธิและจิตใจแค่น้อย การคำนึงถึงศาสนาจะไม่มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจนโยบายของคนโดยทั่วไป โดยเฉพาะในการตัดสินใจนโยบายทางการเมือง

แน่นอนที่องค์มีชัยยกเว้นบ้างในการสรุปกว้าง ๆ นี้ ความขัดแย้งทางการเมืองของศาสนาชินโตแห่งชาติก่อนสงคราม พร้อมกับการเน้นอย่างมีกฎเกณฑ์ในการที่จักรพรรดิสืบเชื้อสายจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในบทบาทของญี่ปุ่นในโลก และในหน้าที่ของพลเมืองที่จะต้องมีความจงรักภักดีและเชื่อฟังโดยไม่มีการซักถามจะพบได้ในกลุ่มเด็ก ๆ ฝ่ายขวาที่กระจัดกระจาย และพวกที่เรียกกันว่า “ศาสนาใหม่” บางพวกก็มักจะหรือโครงการทางการเมืองที่รุนแรงซึ่งพยายามที่จะปลูกฝังลงในหมู่ผู้เดิมนได้ เป็นต้นว่าพวกโซกะงักไก (Sokagakkai) ถึงกับตั้งผู้สมัครของตนเองในการเลือกตั้งทั่วประเทศ และได้รับความสำเร็จบ้าง แต่นั่นก็เป็นกรณีพิเศษ

โครงสร้างและการเคลื่อนไหวของชนชั้น

ทั้งหมัดความพยายามทั้งมวลที่จะวิเคราะห์สังคมญี่ปุ่น ตามแนวคิดที่มากชัดหรือตามแนวคิดเน้นในเรื่องชนชั้น การจะบรรยายโครงสร้างสังคมบนหลักของชนชั้นให้มีความถูกต้องบ้างก็ยังทำไม่ได้ทั้งในญี่ปุ่นและที่อื่น ๆ เราขาดคำจำกัดความอัน

เป็นที่พอใจที่ให้ความหมายแน่นอนของคำว่าชนชั้นสูง กกลาง และต่ำ หรือในชื่ออื่น ๆ อีกหลายชื่อ และเราไม่มีข้อเท็จจริงพอที่จะตัดสินได้ว่าควรจัดประชากรส่วนใดเข้าในชนชั้นใด เพราะฉะนั้น เราจึงอาจวิจารณ์โครงสร้างชนชั้นในสังคมญี่ปุ่นได้ในลักษณะกว้าง ๆ อย่างมากเท่านั้น

ไม่ว่าลักษณะประจำแน่นอนจะเป็นอย่างไรก็ตาม โครงสร้างชนชั้นในญี่ปุ่นปัจจุบันเป็นผลของอิทธิพลที่ผิดธรรมดาอย่างมากส่วนหนึ่งในประวัติศาสตร์ เริ่มต้นด้วยเมื่อไม่ถึงหนึ่งศตวรรษมานี้ สังคมญี่ปุ่นถูกแบ่งออกเป็นสี่ชั้นอย่างเข้มงวด จากชามูไรหรือชนชั้นนักรบบนยอดสุดลงไปถึงชาวนาและช่างจนถึงพ่อค้าในอันดับต่ำสุด ถึงแม้การจัดชั้นแบบนี้มักจะไม่เป็นไปตามการแบ่งทรัพย์สิน หรืออิทธิพลที่แท้จริงในปลายสมัยโตกุ-กาวะก็ตาม แต่ก็แสดงถึงแง่ที่สำคัญมากของระบบสถานะและค่านิยมของสมัยนั้นซึ่งมาถูกล้มเลิกทางกฎหมายเพียงหลังการคืนอำนาจให้จักรพรรดิในปี ค.ศ. ๑๘๖๘ หลังจากนั้นก็เกิดการอดทนทางสังคมและเศรษฐกิจในระยะต้นและกลางของสมัยเมจิ (ประมาณปี ค.ศ. ๑๘๖๘—๑๙๐๐) ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากพอประมาณในโครงสร้างชนชั้น

อิทธิพลไปโดยแบบใหม่ซึ่งตีบทอดกันได้ถูกสถาปนาขึ้นในปี ค.ศ. ๑๘๘๕ สมาชิกของชนชั้นชามูไรเดิมจำนวนมากทุ่มเททั้งทางการเงินและทางสังคม เพราะความไม่สามารถที่จะปรับปรุงตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ทางเศรษฐกิจ คนอื่นๆ อีกจำนวนมากขึ้นไปพึ่งการธุรกิจ ระบบข้าราชการ หรือกองทัพใหม่และสามารถรอดอยู่ในชนชั้นสูงได้ในชนบท ระบบสถานะใหม่ซึ่งขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์หลายแบบด้วยกันระหว่างเจ้าของที่ดินและผู้เช่าหรือกรรมกรเริ่มปรากฏขึ้น ขณะเดียวกันในเมืองก็มีการเคลื่อนไหวแบบเดียวกันในหมู่ชนชั้นช่างและพ่อค้า จากสมัยนั้นซึ่งมีการเคลื่อนไหวและเคลื่อนย้ายทางสังคมอย่างเห็นได้ชัด ก็ค่อยๆ เกิดระบบความสำคัญระหว่างชนชั้นที่ใหม่และทันสมัยกว่า ส่วนประกอบสำคัญของระบบชนชั้นในสมัยก่อนการคืนอำนาจให้จักรพรรดียังคงอยู่แต่หนทางใหม่สำหรับการเคลื่อนย้ายขึ้นสู่ระดับสูงปรากฏขึ้นในทางการพาณิชย์ อุตสาห-

กิจกรรม ระบบราชการ พรรคการเมือง หรือกองทัพ แต่ผู้มั่งคั่งขายหุ้นนางหรือ
 ซามูไรยังคงมีความสำคัญทางสังคมมากพอประมาณ มาในปี ค.ศ. ๑๙๓๐ กว่า ระบบ
 ใหม่จะโตอย่างรวดเร็ว

หลังจากนั้นถึงสงครามโลกครั้งที่สอง และความปรารถนากับการยึดครองญี่ปุ่น ซึ่งนำมาสู่ยุคสำคัญอีกยุคหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่งยังคงดำเนินอยู่จนบัดนี้ ทุกระดับบนชนชั้นขุนนางที่ลี้ภัยทอดกันและชนชั้นนำฝ่ายทหารถูกขจัดจากฐานะความเป็นผู้นำ กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ถูกเปลี่ยนแปลงในทางควบคุมลด ระบบราชการเก่าที่ทอดพันเป็นส่วนใหญ่จากการจัดส่วนประกอบใหม่ของชนชั้นนำทางการเมืองของญี่ปุ่นครั้งใหม่ ในระดับต่ำกว่าทางสังคมได้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มหิพาและสำคัญกว่าก่อนสงคราม ชนชั้นกลางชาวญี่ปุ่นมีจำนวนและความสำคัญทางสังคมการเมืองน้อยเมื่อเทียบกับมาครฐานตะวันตก นับแต่สงครามได้ยุติลงชนชั้นนี้ได้ขยายออกอย่างมหิพาทั้งขนาดและความสำคัญในเมืองต่าง ๆ พัฒนาการนี้เป็นผลมาจากการขยายตัวและการเพิ่มชนิดงานของอุตสาหกรรม การพาณิชย์และรัฐบาลของญี่ปุ่น สถาบันและสวัสดิการที่ทันสมัยของถูกจ้างโดยทั่วไป และความรุ่งเรืองอย่างใหญ่หลวงของเศรษฐกิจนับแต่ปีค.ศ. ๑๙๕๒ เป็นต้นมา ในชนบทการขยายตัวของชนชั้นกลางได้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการปฏิรูปที่ดิน การปรับปรุงทางเทคนิค และความมั่งคั่งอย่างไม่เคยมีมาก่อน ขณะที่ชนชั้นกลางขยายตัวออก ชนชั้นต่ำก็ลดจำนวนลง มาบัดนี้กลายเป็นส่วนน้อยของจำนวนประชากรทั้งหมดกว่าที่เคยเป็นเมื่อก่อนสงครามมาก

ถึงแม้จะขาดข้อเท็จจริงแน่นอน แต่สถิติรายได้ การจับจ่ายของผู้บริโภค
 ผลจากการลงคะแนนเสียง รายละเอียดในชีวิตประจำวัน และเครื่องบ่งชี้อื่น ๆ หลากอย่าง
 แสดงให้เห็นว่าเมื่อไม่หลายปีมานี้ได้เห็นการเคลื่อนย้ายทางสังคมชนชั้นสู่ระดับสูงในประเทศ
 ญี่ปุ่นในปริมาณที่ไม่เคยมีมาก่อน แต่ว่าผลสะท้อนเฉพาะทางการเมืองของการผลักดัน
 ไปข้างหน้าทางสังคมนี้ยากที่จะเจาะจงลงไปได้ ในประเทศญี่ปุ่นเฉพาะแต่ชนชั้นเองแล้ว

ไม่ได้ให้คำอธิบายอันเป็นที่พอใจถึงทัศนะหรือพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน ชน
กลุ่มสำคัญของประชากรไม่รู้ถึงคุณค่าในชนชั้นของตนทางการเมืองเป็นพิเศษ ความ
สวามิภักดิ์ทางการเมืองตามแนวอนุรักษนิยมมิได้ขึ้นอยู่กับ “ชนชั้นกลาง” เป็นสำคัญ
โดยเฉพาะแต่อย่างใด หรือความสวามิภักดิ์ในแนวรุนแรงก็ได้เกี่ยวพันกับสถานะ
“ชนชั้นต่ำ” หรือ “ชนชั้นกรรมมาชีพ” เช่นกัน ถ้าพิจารณาตามแนวโน้มโดยทั่วไปของ
พัฒนาการที่ไม่ยาวนานนัก เราก็อาจสงสัยยิ่งไปกว่าความมั่นคงในชนชั้นของตนมักจะ
เป็นอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมืองที่สำคัญหรือไม่ ไม่มีปัญหาว่าความมั่นคง
อาจเป็นปัจจัยสำคัญในการเมืองญี่ปุ่น และถ้าการตกต่ำทางเศรษฐกิจขนาดใหญ่หรือ
ภัยพิบัติอื่น ๆ เกิดขึ้นกับญี่ปุ่น ก็อาจจะกลายเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง แต่สำหรับในปัจจุบัน
เราต้องหาทุกเงาไขความเข้าใจการเมืองของญี่ปุ่นที่ครบถ้วนและพอเพียงมากกว่านี้

๕. พื้นฐานของการเมือง : อุดมการณ์

การเมืองยังมีส่วนสำคัญด้านจิตวิทยาอีกด้วย   ในขั้นปลายดังที่พวกเรา
กระทำในทางการเมืองย่อมขึ้นอยู่กับสิ่งที่คนคิดและรู้สึกและด้วยความเข้าใจว่าสิ่งใดพึง
ปรารถนา สิ่งใดควร และสิ่งใดปลอดภัยสำหรับคน สำหรับครอบครัว และสำหรับ
ชุมชนของคน   นโยบายทางการเมืองที่เกี่ยวข้องบางครั้งก็ทำอย่างมีเหตุผลและสำนึก
แต่สำหรับคนส่วนใหญ่แล้วดูเหมือนจะขึ้นอยู่กับอารมณ์และผลประโยชน์ของเหตุผลและข้อสมมติ
กว้าง ๆ ที่เข้าใจครั้ง ๆ หนึ่ง กว้าง ๆ หนึ่ง หรือที่อยู่ในฐานะด้านใดอย่างเด่นชัดในเรื่องอำนาจ
รัฐบาล การเมือง รัฐบาล และลักษณะของสังคมที่ดี   ความเชื่อและข้อสมมติเหล่านี้
ไม่ว่าจะยึดถืออย่างชัดแจ้งหรือเข้าใจอย่างเด่นชัดก็ตาม ประกอบเป็นพื้นฐานทางอุดม
การณ์ของระบบการเมืองหนึ่ง   สิ่งเหล่านี้แตกต่างอย่างเด่นชัดออกไปตามแต่ละสังคมและ
ตามกาลสมัย   ความจริง น้ำหนัก และขอบเขตของความเป็นที่ยอมรับของข้อสมมติ
เหล่านี้มีผลสะท้อนอย่างหนักต่อเสถียรภาพและสัมฤทธิ์ผลของระบบการเมืองที่เกี่ยวข้อง
คุณสมบัติ เช่นความรักชาติ การควบคุมวินัยของตนเอง และความสำนึกในผลประโยชน์
ส่วนรวมเหล่านี้ออกมาจากค่านิยมทางอุดมการณ์ดังกล่าว   เรามักเรียกความเชื่อและ
ข้อสมมติพื้นฐานเหล่านี้รวม ๆ ไปและโดยไม่ได้ตั้งใจที่จะบิดเบือนว่า เป็นมโนภาพยึดถือ
(myths) ทางการเมืองของสังคมหนึ่ง ๆ

ในสมัยปัจจุบัน มโนภาพยึดถือทางการเมืองของสังคมหนึ่ง ๆ ไม่ได้จะได้รับความ
ความจริงรักภักดีทั่วไปหมด   สิ่งเหล่านี้เปลี่ยนแปลงและทัศนคติของประชาชนที่มีต่อสิ่ง
เหล่านี้ก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย   ในตอนใดคนหนึ่ง ประชากรบางส่วนมักจะไม่เห็นด้วยอย่าง
รุนแรงไม่มากนักน้อยกับหลักอันใดอันหนึ่งโดยเฉพาะที่ประชาชนโดยทั่วไปเชื่อกัน   ข้อนี้
เป็นจริง โดยเฉพาะสำหรับญี่ปุ่นสมัยหลังสงคราม ก่อนการปราชัย ชาตินิยมเป็น

อันหนึ่งอันเดียว ในการสนับสนุนโน้มน้าวชักจูงของคนกว่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้มาก จุดเปลี่ยนแปลงสำคัญในเรื่องนี้คือปี ค.ศ. ๑๙๔๕ ความปราชัย การยึดครองของฝ่ายอเมริกัน และแนวทางทั่วไปของการสร้างระบอบเสรีนิยมและประชาธิปไตยหลังสงคราม ทำให้โน้มน้าวชักจูงก่อนสงครามหลายอย่างเสื่อมลงไปทั้งหมดหรือบางส่วน ในหลายทางด้วยกัน ญี่ปุ่นในปัจจุบันเป็นชาติที่กำลังได้แสงสว่างหลักยึดถือทางการเมืองใหม่และเป็นที่น่าพอใจกว่า ซึ่งทำให้ปัญหาของเราซับซ้อนยิ่งขึ้น เพราะเป็นการยากที่จะบอกได้ว่าหลักยึดถือใดดำรงอยู่ หลักใดกำลังจะสูญสิ้นไป และหลักใดจะยังคงอยู่และยังงูใจชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่อยู่ได้ สถานการณ์ปัจจุบันจึงไม่ชัดเจนและอาจบรรยายได้ โดยใช้ศัพท์ที่ซับซ้อนและมีข้อจำกัด

ฐานะอันชอบธรรม

ภายใต้หัวข้อเรื่องนี้ เราให้ความสนใจในปัญหาพื้นฐานหลายประการ ประการแรก ชาวญี่ปุ่นมองรัฐบาลของตนอย่างไรจากแง่ของฐานะอันชอบธรรม (Legitimacy) ของรัฐบาลนั้น อำนาจของรัฐบาลเหนือประชาชนตั้งอยู่บนสิทธิและฐานะบางอย่างที่ถูกต้องหรือไม่ หรือเป็นแค่เพียงผลของการที่รัฐบาลควบคุมเครื่องมือที่ใช้บังคับประชาชน เช่นตำรวจหรือกองทัพ ประชากรส่วนใหญ่ในปัจจุบันเช่นเดียวกับก่อนสงครามดูเหมือนจะไม่มีความเคลือบแคลงใจหรือมีข้อแม้ที่สำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้ ชาวญี่ปุ่นโดยทั่วไปจะคิดถึงรัฐบาลโดยทั่วไป รวมทั้งรัฐบาลของตนว่าเป็นส่วนหนึ่งของระเบียบมูลฐานของสิ่งทั้งหลายอันเป็นถึงธรรมชาติเท่ากับระบบครอบครัว ซึ่งใช้เป็นแบบฉบับของระบบการเมืองของญี่ปุ่นในตอนนี้ ทั้งในสมัยโตกูงวะและสมัยหลังการคืนอำนาจให้จักรพรรดิ นับเป็นรากฐานสำหรับฐานะอันชอบธรรมที่ต่างกันที่แตกต่างจากทฤษฎีสัญญาสังคมหรือเจตน์จำนงทั่วไปดังที่พบกันในวันตก แต่ถึงกระนั้นก็จะบังเกิดผลพอใช้ ในญี่ปุ่น

แต่การเห็นชอบ^๕ฐานของชาวญี่ปุ่นที่มีต่อรูปการปกครองของตน ก็ไม่แพร่ทั่วไป
เช่นก่อนสงครามเมื่อแนวความคิดทั้งหมดแนบแน่นอยู่กับ “ความศักดิ์สิทธิ์” ของจักร-
พรรดิมากกว่า เป็นต้นว่าในปัจจุบันฐานะอันชอบธรรมของรัฐบาลถูกท้าทายโดยพวก
มากซึ่งมีความเห็นขัดแย้ง จากพวกที่ถือว่ารูปของรัฐบาลในปัจจุบันถูกเจ้าหน้าที่
ยึดครองอเมริกันบังคับยึดเย็ดให้ชาวญี่ปุ่นผู้หมดหนทาง และจากพวกฝ่ายขวาจัด ผู้
สนับสนุนให้กลับคืนสู่อำนาจปกครองของจักรพรรดิในประเทศญี่ปุ่น แต่ในปัจจุบัน ตั้ง
เหตุนั้นเป็น^๕เรื่องของกลุ่มชนและความรู้สึกของคนส่วนน้อย

จักรพรรดิ

เรายังสนใจอีกด้วยกับองค์ประกอบด้านมโนภาพยึดถือหรือสัญลักษณ์ใน
วัฒนธรรมญี่ปุ่น ซึ่งมีผลสะท้อนต่อความเป็นปึกแผ่นทางการเมืองของชาวญี่ปุ่น นอก
เหนือไปจากปัญหาและข้อขัดแย้งที่กว้างไกลในการเมืองปัจจุบันแล้ว ทศนคติและข้อ
ถ่มมตีพื้นฐานของประชาชนชาวญี่ปุ่นอันใดเล่าที่ก่อให้เกิดเอกภาพหรือความเห็นพ้อง
ต้องกันทางการเมือง ทศนคติใดก่อให้เกิดการขัดแย้งและความแตกแยก ปัจจัยหนึ่งซึ่ง
เพิ่มความแน่นแฟ้นของชาติดังที่เราได้เอ่ยมาแต่ก็คือ สภาพอันเป็นเกาะของญี่ปุ่น ซึ่ง
ทำให้ชาวญี่ปุ่นรู้สึกมีบุคลิกร่วมกันและรวมชาวญี่ปุ่นเข้าด้วยกันเพื่อต่อต้านคนภายนอก
ทั้งหลายที่ไม่ใช่ชาวญี่ปุ่น นอกจากนี้แล้วก็ต้องรวมบทบาทของจักรพรรดิและราชวงศ์
เข้าไว้ด้วยในฐานะเป็นสัญลักษณ์รวม

ก่อนปี ค.ศ. ๑๘๔๕ หัตถียึดถือเป็นทางการซึ่งได้ถูกสร้างขึ้นมาอย่างมีกฎ-
เกณฑ์ในตอนต้นของสมัยเมจิจากเศษเล็กเศษน้อยของประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยดึกดำ
บรรพ์ และปลูกฝังอย่างแรงกล้าลงในประชาชนทุกวิถีทาง มื่อยุว่า จักรพรรดิสืบเชื้อ
สายโดยตรงไม่ขาดสายจากอะมาเตราสุ - โอมิกามิ เจ้าแม่พระอาทิตย์ที่เป็นใหญ่สุด และ

การปกครองญี่ปุ่นโดยจักรพรรดิก็เป็นการมอบหมายที่ศักดิ์สิทธิ์ตกทอดจากบรรพบุรุษของพระองค์ลงมา ภายใต้สิ่งแวดล้อมเช่นนี้ จักรพรรดิจึง “ศักดิ์สิทธิ์” ถ้าจะแปลอย่างคร่าว ๆ หรือที่ชาวญี่ปุ่นกล่าวกันว่า พระองค์เป็นkami (kami) ว่ากันอย่างสมัยใหม่ซึ่งเหมาะเจาะกว่า ก็อาจเป็นว่าพระองค์เป็นบุคคลที่ประเสริฐเหนือและน่าเกรงขามที่มอบคุณสมบัติเหนือธรรมดาสามัญ การแปลความเป็นทางการเริ่มจากรากฐานนี้เป็นภาษาที่แสดงอย่างคลุมเครือ และจงใจให้เป็นทีไร้นัดับมหัศจรรย์ว่าจักรพรรดินั้นผดุงเข้ากับ “รัฐ” ญี่ปุ่นโดยทางใดทางหนึ่ง และว่าหลักความคิดทั้งสองนี้ไม่ว่าในทางข้อเท็จจริงหรือทางทฤษฎีแล้ว ไม่อาจแยกออกจากกันได้ ทั้งต้องเข้าถึงและให้ความหมายและนำหน้าซึ่งกันและกัน ถึงอย่างไร จักรพรรดิคือ “รัฐ” และในฐานะเช่นนั้น จักรพรรดิก็เป็นองค์อธิปัตย์โดยเด็ดขาด เป็นผู้ตั้งเชื้อสายอัน “ศักดิ์สิทธิ์” มีอำนาจทุกทาง ศักดิ์สิทธิ์และละเมิดมิได้ นี่คือทฤษฎีรากฐานว่าด้วยรัฐของญี่ปุ่นสมัยหลังการคืนอำนาจให้จักรพรรดิ ซึ่งเรียกกันเป็นทางการว่าดัทชิโกกุไต หรือระบบการปกครองแห่งชาติและยังเป็นรากฐานสำหรับข้ออ้างอีกมากมายทั้งของทางการและอื่นๆ ว่าชาวญี่ปุ่นเป็นเชื้อชาติที่ไม่เหมือนใครและประเสริฐเลิศ มีหน้าที่อัน “ศักดิ์สิทธิ์” ที่จะเผยแพร่คุณความดีของวัฒนธรรมของตนไปยังชนชาติที่ต่ำต้อยกว่า โดยเฉพาะในเอเชียตะวันออก

สำหรับเราแล้ว ความเชื่อทั้งหมดนั้นมักจะเลื่อมเป็นเรื่องจริง เพื่อมัน และเข้าใจไม่ได้เลยตามหลักของเหตุผล แต่ความจริงแล้วก็ไม่รู้ไว้ดาร์ปะไปกว่ามโนภาพยึดถือทางการเมืองอื่นๆ ซึ่งได้รับความสนับสนุนอย่างหลงใหลจากเหล่าสาวกนับล้านในศตวรรษที่ ๒๐ นี้ รากฐานทางมโนภาพยึดถือของลัทธิฟาสซิสต์ของอิตาลี ลัทธินาซีของเยอรมนี ลัทธิคอมมิวนิสต์ของรัสเซีย หรือในอีกแบบหนึ่ง คือทฤษฎีประชาธิปไตยด้านสัญญาสังคม จะทนต่อการวิเคราะห์อย่างจริงจังตามหลักเหตุผลได้เพียงใด อย่างไรก็ตาม การแปลความนั้นดูจะเป็นที่เชื่อถือหรือยอมรับโดยชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่ในสมัยก่อน

สงคราม และผลก็คือจักรพรรดิได้กลายเป็นสัญลักษณ์รากฐานของฐานะอันชอบธรรม และเอกภาพของรัฐ อำนาจอธิปไตยใช้ในนามของพระองค์และด้วยความเห็นชอบของพระองค์ การกระทำของรัฐขาดถูกต้องความเป็นการแสดงออกซึ่งเจตน์จำนงของพระองค์ และความจงรักภักดีและความรักชาติของประชาชน ส่วนมากรวมศูนย์อยู่ที่องค์จักรพรรดิอย่างแรงกล้าและจริงใจ ทั้งที่ความจริงในทางปฏิบัติจักรพรรดิมีอำนาจทางการเมืองเพียงเล็กน้อย และโดยปกติมีอิทธิพลจำกัดในการกำหนดหรือบริหารนโยบายของรัฐ

นับแต่การปราชัยและการบัญญัติรัฐธรรมนูญใหม่ในปี ค.ศ. ๑๘๔๖ ฐานะทางกฎหมายและทฤษฎีของจักรพรรดิถูกเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ถึงแม้อำนาจแท้จริงของพระองค์จะยังคงมีอยู่น้อย ในตอนต้นของปี ค.ศ. ๑๘๔๖ พระองค์ประกาศอย่างเปิดเผยและเป็นทางการบอกเลิกข้ออ้างในความศักดิ์สิทธิ์และสถานะเหนือมนุษย์ซึ่งอาจมีผู้แอบอ้างให้พระองค์ รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ยังไปไกลกว่านี้อีกโดยจัดส่วนหลงเหลือทั้งหมดของอำนาจอธิปไตยและอำนาจทางการเมืองออกไปจากพระองค์ รัฐธรรมนูญแถลงเจาะจงลงไปว่า พระองค์ไม่เป็นอะไรมากไปกว่า “สัญลักษณ์ของรัฐและเอกภาพของประชาชนโดยได้ฐานะของพระองค์มาจากเจตน์จำนงของประชาชน ซึ่งเป็นแหล่งของอำนาจอธิปไตย” ฉะนั้นสถานะก่อนสงครามของจักรพรรดิจึงถูกกดทับดาบปัดทิ้ง ถึงกระนั้นพระองค์ก็ยังเป็นสัญลักษณ์เดียวที่มีอิทธิพลที่สุดของบุคคลิกและเอกภาพทางการเมืองของประชาชนชาวญี่ปุ่น จริงอยู่ที่พระองค์เป็นสัญลักษณ์แบบที่แตกต่างออกไปคือนำเกรงขามน้อยลง เป็นปुरुชนและเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น แต่ก็ยังคงเป็นจุดรวมของความจงรักภักดีทางการเมืองของประชาชน ถึงแม้สิ่งนี้เหมือนกัน ดูจะแรงกล้าและมีการแสดงออกน้อยกว่าสมัยก่อนสงคราม นอกจากนี้แล้วยังมีบุคคลจำนวนมากขึ้นด้วยที่แข็งข้อต่อสถาบันจักรพรรดิ ชาวญี่ปุ่นรุ่นหนุ่มจำนวนมากและปัญญาชนหลายคนหันหน้าหันหลังให้ล้มเลิกระบบราชาธิปไตย โดยกล่าวหาว่าถ้าสมัย ขัดกับกาดสมัยและไร้ประโยชน์ อย่างไรก็ตาม อนาคตสถาบันจักรพรรดิจะสามารถถูกแทนที่ในความคิดและจิตใจ

ของชาวญี่ปุ่นส่วนมากด้วยสิ่งอื่นที่เป็นสัญลักษณ์ของเอกภาพและความเป็นชาติที่มีอิทธิพลเท่า ๆ กัน การที่จะขจัดจักรพรรดิออกไปก็จะเป็นอันตราย

ลัทธิชาตินิยม

ปัจจัยรากฐานอีกอย่างหนึ่งที่มีส่วนเสริมความเป็นปึกแผ่นทางการเมืองของประชาชนชาวญี่ปุ่นก็คือ ลัทธิชาตินิยม ก่อนหน้าปี ค.ศ. ๑๘๕๕ ความแรงกล้าและความก้าวร้าวของลัทธิชาตินิยมญี่ปุ่นได้เป็นลักษณะที่เด่นชัดที่สุดมานานแล้วของวัฒนธรรมญี่ปุ่น ดังนั้นได้ให้การสนับสนุนที่เข้มแข็งที่สุดในหมู่พลชนสำหรับโครงการทั้งภายในและต่างประเทศของรัฐบาลญี่ปุ่น และโดยเฉพาะสำหรับการรณรงค์และสงครามต่างๆ ในต่างแดน อันให้ผลประโยชน์โดยทั่วไป โดยเริ่มต้นด้วยสงครามจีนกับญี่ปุ่นในปี ค.ศ. ๑๘๙๔-๙๕ และจบลงอย่างพินาศด้วยสงครามโลกครั้งที่สอง แต่การปราชัยและพัฒนการภายหลังสงคราม โดยทั่วไปได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแปลกประหลาดในลักษณะของลัทธิชาตินิยมญี่ปุ่น สิ่งที่เคยเป็นเปลวไฟโชติช่วงแต่ก่อนนวมบัดนี้ดูราวกับแสงริบหรี่ ลักษณะเป็นทหารและก้าวร้าวแบบก่อนสงครามดูจะถูกแทนที่ด้วยจิตใจที่เป็นสันตินิยม นานาชาตินิยมและหมกมุ่นกับการแสวงผลประโยชน์ของการพาณิชย์และสันติโดยทั่วไป

ผู้สังเกตการณ์บางคนรวมทั้งชาวญี่ปุ่นหลายคน จึงสรุปว่าลัทธิชาตินิยมของญี่ปุ่นเป็นอิทธิพลที่ตายแล้วหรือกำลังจะสูญสิ้นไปหรือกำลังอยู่ระหว่างถูกแทนด้วยจิตใจใหม่แบบนานาชาตินิยม แต่การวินิจฉัยแบบนี้ดูจะด่วนเกินไป สภาพแวดล้อมของชาติญี่ปุ่นนับแต่สงครามมีลักษณะแปลกอย่างเห็นได้ชัด และโดยทั่วไปแล้วไม่ใช่แบบที่จะชวนให้เกิดการฟื้นตัวของลัทธิชาตินิยมญี่ปุ่น ก่อนอื่น ก็มีข้อเท็จจริงสำคัญยิ่งในเรื่องความปราชัย ความหายนะ และความตกอับของชาติทั้งในด้านเศรษฐกิจและจิตใจ ข้อนี้มีความมาด้วยการยึดครองโดยกองทัพอเมริกันเป็นเวลาประมาณ ๗ ปี ตามมาด้วยระยะ

ที่ยึดอยู่กับฝ่ายอเมริกาอย่างใกล้ชิดมากในการต่างประเทศ ระเบียบยังเป็นระเบียบที่ญี่ปุ่นเป็น
ชาติถูกปลดอาวุธตามรัฐธรรมนูญโดยมีกำลังทหารที่อ่อนแอและกระพร่องกระแพร่งที่สุด
แฝงภายใต้ชื่อ “กำลังป้องกันตนเอง” ระหว่างสมัยหลังสงครามนี้ ญี่ปุ่นมิได้แสดงบทบาท
นำหรือเด่นในวงการระหว่างประเทศหรือในสงครามเย็น ในนโยบายต่างประเทศ
ญี่ปุ่นได้ดำเนินการตามแนวทางที่จำกัดและจากที่คงที่ การป้องกันและมั่นคงเป็นพิเศษ
บนชายแดนของค่ายตะวันตกคล้ายกับเยอรมนีตะวันตกในยุโรป

คุณภาพอันอยู่ใต้การปกป้องและห่างไกลนี้ รวมเข้ากับความต้องการที่แพร่
หลายและจริงใจในการที่จะหลีกเลี่ยงการพัวพันในการตกตงใด ๆ ทางทหารหรือการ
ทูตซึ่งอาจนำไปสู่สงคราม ได้ทำให้ชาวญี่ปุ่นหลายคนมาบอกใจว่าไม่มีสิ่งใดคุกคามความ
มั่นคงของประเทศในปัจจุบัน อาจจะเป็นความรู้สึกเองที่เป็นสาเหตุของความสงบเยียบ
ในปัจจุบันของดัทธิชาตินิยมญี่ปุ่น ความรู้สึกทางชาตินิยมมักรุ่งเรืองเวลาที่ภัยคุกคาม
จริงหรือคิดขึ้นต่อความปลอดภัยหรือความทะเยอทะยานของชาติ ชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่
ในปัจจุบันไม่มีความหวงทะเยอทะยานในต่างแดนแบบสมัยก่อนสงคราม และหลายคนซึ่ง
เราอยากกล่าวว่าไม่เข้ากับสภาพที่เป็นจริงไม่เห็นภัยคุกคามที่แท้จริงจากต่างประเทศ ถ้า
สภาพแวดล้อมเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งก็คงจะเป็นเช่นนั้น ก็แทบจะเป็นการเห็นว่า
เราจะได้เห็นการฟื้นตัวของดัทธิชาตินิยมญี่ปุ่นในรูปที่เห็นชัดกว่า ดูน่าสงสัยอย่างยิ่งว่า
ดัทธิชาตินิยมได้สูญไปแล้วในฐานะเป็นพลังที่สร้างเอกภาพในการเมืองญี่ปุ่น ดัทธิชาติ
นิยมเพียงแต่สงบอยู่มากกว่า

เอกภาพนิยม

ชนบางชาติมองรัฐบาลในฐานะเป็นรูปการจักระเบียบสังคมรูปสูงสุดและ
พิเศษซึ่งกำลังและอำนาจบังคับเมื่อใช้ ในทางที่ขอบด้วยกฎหมายแล้วควรอยู่เหนือและ

ควบคุมข้ออ้างเรียกร้องอื่นๆ เกือบทั้งหมด รัฐบาลเช่นว่านั้นในสมัยใหม่มักจะมอบบทบาทที่สำคัญและกว้างขวางในสังคมของตน คนอื่น ๆ คิดว่ารัฐบาลเป็นเพียงการจัดระเบียบสังคมแบบหนึ่งในจำนวนหลายแบบเท่านั้น เช่น ครอบครัว คำสั่งจักร และองค์กรทางเศรษฐกิจ อาชีพ และวัฒนธรรมต่าง ๆ โดยมีอำนาจเฉพาะ และสำหรับจุดประสงค์บางประการก็มีกำลังและอำนาจบังคับในแบบที่เห็นอกว่า แต่ไม่มีสิทธิที่จะควบคุมหรือปฏิบัติหน้าที่ทางสังคมทั้งหมดภายในเขตแดนของตน รัฐบาลตามแนวความคิดแบบนั้นมักจะมอบบทบาทที่จำกัดกว่าในสังคมของตน และมักปล่อยให้หน้าที่สำคัญหลายอย่างให้กับองค์การทางสังคมอื่น ๆ เป็นส่วนใหญ่ สำหรับจุดมุ่งหมายของเรา เราจะเรียกทัศนะเกี่ยวกับรัฐบาลและหน้าที่ของรัฐบาลแบบแรกว่าเอกภาพนิยม (Monism) และเรียกแบบหลังว่าเป็นพหุภาพนิยม (Pluralism) ชาวญี่ปุ่นเป็นแบบฉบับที่ได้รับเอาทัศนะทางเอกภาพนิยมไว้

แนวความคิดที่ว่าด้วยสิทธิของบุคคลหรือของสถาบัน ซึ่งแยกออกจากหรือปลดออกจากการควบคุมของรัฐบาลนั้น ไม่เป็นที่รู้จักเลยแม้แต่เล็กน้อยในประเด็นเดิมของญี่ปุ่น การตัดสินใจหรือการกระทำที่แท้จริง หรือมีความหมายในขอบเขตส่วนบุคคลไม่เป็นที่ยอมรับในทางกฎหมายหรือโดยทฤษฎีจนกระทั่งการบังคับใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันในปี ค.ศ. ๑๙๔๗ เป็นที่ถกกันโดยทั่วไปว่ารัฐบาลอาจทำอะไรก็ได้ที่ตามความเป็นจริงแล้ว รัฐบาลมีอำนาจทำได้และต้องการที่จะทำ สิทธินี้ถูกดัดแปลงบ้างในบางครั้ง โดยถ้อยแถลงอันเป็นที่เชื่อถือที่ว่า ผู้ปกครองหรือรัฐบาลที่มีคุณธรรมควรประพฤติอย่างไร แต่นี่ก็มักมีผลทางทฤษฎีกว่าทางปฏิบัติ นับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ กฎหมายในด้านนี้ได้เปลี่ยนไป แต่ความรู้ดีของประชาชนโดยทั่วไปแล้วจะด้าหลังอยู่มาก การเปลี่ยนแปลงกำลังเกิดขึ้น ขณะที่ชนกลุ่มน้อยบางกลุ่มรู้สึกว่าจะต้องท้าทายอำนาจบังคับและการตัดสินใจของรัฐบาลในปัญหาที่ขัดแย้งกันต่าง ๆ เช่นการคิดกำลังอาชญาใหม่ นโยบายต่างประเทศ ฯลฯ แต่ก็คงจะยังเป็นการยุติธรรมอยู่ที่จะกล่าวได้ว่าชาวญี่ปุ่น

ส่วนใหญ่ยอมรับและมักให้ความสนับสนุนกิจกรรมและการควบคุมของรัฐบาลในแนวที่กว้างมาก ที่ดูราวกับว่าการประกอบการเอกชนมีความสำคัญในญี่ปุ่นนั้น จึงชวนให้เข้าใจผิดอย่างมาก รัฐบาลพัวพันอย่างมากในหลายต่อหลายทางกับสิ่งที่ดูว่าเป็นกิจการส่วนบุคคลในวงการเศรษฐกิจและสังคม

การมีส่วนร่วมในทางการเมือง

ในการวิเคราะห์ทางการเมืองเกี่ยวกับชนชาติหนึ่ง เราควรรู้ด้วยว่าชนเหล่านั้นความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการเมืองอย่างไร การกระทำดังกล่าวถือว่าเป็นสิทธิพิเศษของชนชั้นใดในสังคมโดยเฉพาะหรือไม่ หรือคนธรรมดาสามัญถือตนว่ามีสิทธิสำคัญบางประการในการร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบายทางการเมือง อีกครั้งหนึ่งในกรณีของญี่ปุ่น คำตัดสินต้องคละกันไป โดยประเพณีแล้ว ชาวญี่ปุ่นถือว่าการเมืองเป็นกิจกรรมมีไว้เฉพาะบรรดาชนชั้นสูง ในสมัยหลังการคืนอำนาจให้จักรพรรดิ การจำกัดเลือกตั้งบ้างด้วยการให้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่จำกัดแต่ไร้ผลในปี ค.ศ. ๑๙๔๐ และด้วยการขยายสิทธิออกไปภายหลัง อย่างไรก็ตาม การให้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งกับชายทุกคนก็มีได้มาจนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๔๕ และถึงกระนั้น โดยที่อำนาจของสภาล่างที่ได้รับเลือกตั้งของรัฐสภาถูกจำกัดอย่างมาก จึงไม่นับว่าเป็นการเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมในการเมืองของประชาชนที่สมบูรณ์อย่างแท้จริง โดยเฉพาะในกรณีของชาวนาแล้ว ดูจะมีความเข้าใจจริง ๆ เพียงเล็กน้อยเกี่ยวกับแนวความคิดเรื่องการออกเสียงว่าเป็นสื่อสำหรับมีส่วนร่วมและควบคุมการกำหนดนโยบายสำคัญ ๆ ของรัฐ การปกครองดูจะยังคงเป็นบางสิ่งที่ชนชั้นสูงปฏิบัติต่อชนเหล่านั้นมากกว่าที่จะเป็นสิ่งที่พวกคนมีอำนาจกระทำเอง เป็นการยากที่จะทำให้คนชินกับความคิดเรื่องการมีส่วนร่วมอย่างสมบูรณ์ในการเมืองในเมื่อคนเหล่านั้นถ้ามานานแล้วว่าการเมืองเป็นอาณาเขตโดยเฉพาะของผู้ที่สูงกว่าตน

นับแต่ปี ค.ศ. ๑๘๔๕ เป็นต้นมา สตรีก็ได้รับเสียงในการเลือกตั้งด้วย และการร่วมของประชาชนในการเมืองในรูปใหม่และมีความหมายชนกัญธำปนาชน ถึงกระนั้นความยุ่งยากของสมัยก่อนสงครามก็ยังคงมีอยู่ โดยเฉพาะในชนบทและในบางกลุ่มของประชากรในเมือง ชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่ในชั้นมูฐานแล้วไม่ถือว่ารัฐบาลเป็นผู้รับใช้ประชาชนในความหมายใด ๆ ทั้งสิ้น ฉะนั้น จึงยากที่พวกนี้จะยอมรับและปฏิบัติตนอย่างเป็นผลตามแนวความคิดของตะวันตกในเรื่องการมีส่วนร่วมของบุคคลในการเมืองอย่างมีความเข้าใจและรับผิดชอบ อันเป็นหนทางมูฐานสำหรับยืนยันและบังคับใช้ความเป็นใหญ่ร่วมกันของพวกตน

คติเสมอภาพนิยม

แนวความคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคของญี่ปุ่นที่แพร่หลายเกี่ยวพันใกล้ชิดกับทัศนะเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยทั่วไปแล้วเป็นที่รับนับถือกันหรือแปลว่าคนเราเท่าเทียมกันทางการเมือง มีสิทธิและความรับผิดชอบเหมือนกันโดยรากฐานหรือว่าถือกันว่าบางคนเหนือกว่าหรือมีสิทธิพิเศษมากกว่าคนอื่น คำตอบนั้นซับซ้อนมากแน่นอนตามประเพณีแล้ว ญี่ปุ่นมีสังคมที่ไม่เสมอภาคและเป็นสังคมชนชั้นนำ โดยเปรียบเทียบแล้วคนจำนวนน้อยซึ่งมาจากชนชั้นสูงทั้งหมดเท่านั้นที่มีสิทธิทางการเมือง ภายใต้อาณัติของตะวันตก ความเสมอภาคทางการเมืองจึงเป็นแนวความคิดที่มิได้เกิดขึ้นกับชาวญี่ปุ่น ไม่มีสิ่งใดในประเพณีการณของชนเหล่านั้น และแทบไม่มีความใฝ่ฝันที่จะทำให้มีความคิดเช่นนั้นอยู่ได้ แต่ทว่าภายหลังการค้นอำนาจให้จักรพรรดิ ความคิดเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการเมือง ถูกหยิบยื่นมาจากงานเขียนของตะวันตกโดยผู้นำพรรคและนักคิดทางการเมืองในระยะต้น แต่ก็มักถูกนำมาใช้ ในแบบที่จำกัดอย่างมากกับสมาชิกของชนชั้น "ศักดินา" เท่านั้น อย่างไรก็ตาม แนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิทางการเมือง

ที่เดิมอากันก็ค่อย ๆ ขยายออกจนกระทั่งทุกวันนี้ ผู้ใหญ่ชาวญี่ปุ่นทุกคนมีสิทธิทางการเมืองและกฎหมายที่เดิมอากันเป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้นความเดิมอากาแบบนั้น โดยเฉพาะจึงถูกสถาปนาขึ้นในประเทศญี่ปุ่น

แต่ในทัศนคติและพฤติกรรมทางการเมือง ร่องรอยของประเพณีนิยมชนชั้นนำยังคงมีอยู่มากมาย ส่วนใหญ่ของประชากร โดยเฉพาะในหมู่ชาวนาและชนชั้นที่ยากจนและมีการศึกษาค่ำในเมือง ยังมีความโน้มเอียงอยู่มากที่จะมองการเมืองว่าอยู่นอกเหนือขอบเขตความสนใจของตน ความโน้มเอียงของคนพวกนี้มุ่งที่จะแสวงคำแนะนำเกี่ยวกับการตัดสินใจทางการเมืองทุกชนิดจากผู้จัดเจนและมีประดพการณ่มากกว่าตน ด้วยเหตุนี้อุปการการเมืองซึ่งมักเป็นในรูปของบุคคลผู้เป็นต้นนับหน้าถือตาในท้องถิ่นและให้คำแนะนำทางการเมืองอันเป็นที่ปฏิบัติตามกันกว้างขวาง จึงเป็นปรากฏการณ์ธรรมดาสามัญมากในญี่ปุ่น บุคคลดังกล่าวจึงควบคุมผู้ออกเสียงเลือกตั้งชาวญี่ปุ่นจำนวนไม่น้อยโดยอาศัยรากฐานเป็นส่วนตัวอย่างยิ่ง วิถีปฏิบัติแบบนั้นจึงตบด้างความหมายที่แท้จริงของความเดิมอากาซึ่งมีประกันไว้ตามกฎหมายให้กับผู้ออกเสียงเลือกตั้งทุกคน

ความไม่เดิมอากาทางการเมืองอีกแบบหนึ่งแพร่หลายอยู่ในญี่ปุ่นเช่นกัน ซึ่งได้แก่ลัทธิพันรภาพและทัศนคติของบุคคลที่มีต่อรัฐบาลและข้าราชการ โดยที่ชาวญี่ปุ่นโดยทั่วไปไม่ถือว่ารัฐบาลเป็นผู้รับใช้ประชาชน และโดยที่ญี่ปุ่นไม่เคยผ่านประดพการณใด ๆ ที่อาจเทียบได้กับการปฏิวัติอเมริกันหรือฝรั่งเศสในประวัติศาสตร์ของตน ชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่จึงถือว่าทั้งรัฐบาลและข้าราชการมีสถานะและสิทธิที่เหนือกว่า ข้าราชการส่วนใหญ่เองก็รู้สึกเช่นเดียวกัน แนวความคิดที่ว่าข้าราชการเป็น “ผู้รับใช้ประชาชน” มีความเป็นจริงแต่น้อยในประเทศญี่ปุ่น สำหรับราษฎรธรรมดาหรือข้าราชการ พันฐานการฝักอบรมและจิตใจของข้าราชการโดยปกติเป็นแบบชนชั้นน่านิยม ผลก็คือราษฎรมักเข้าหารัฐบาลอย่างประหม่า ไม่ใช่อย่างมั่นใจในตนเอง ความจริงข้อนี้ตดโอกาสของคติเดิมอากาพนียมที่มีความหมายในญี่ปุ่นลงไป

ส่วนบุคคลนิยม

ความจริงรักภักดีทางการเมืองมีอยู่สองแบบที่สำคัญ คือตามโครงการหรือตามตัวบุคคล ความจริงรักภักดีตามโครงการขึ้นอยู่กับความคำนึงถึงนโยบาย ส่วนความจริงรักภักดีตามตัวบุคคลอยู่กับความรักใคร่ชอบพอ หรือความซื่อสัตย์ต่อผู้นำการเมืองผู้ใดคนหนึ่ง ในรัฐที่ไม่ใช่แบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จสมัยใหม่ ความจริงรักภักดีทั้งสองแบบนี้มีอยู่ถึงขั้นหนึ่ง ถ้าเราแบ่งประเภทสังคมตามระดับที่ความจริงรักภักดีทางการเมืองของสมาชิกขึ้นอยู่กับโครงการหรือตัวบุคคลแล้ว ญี่ปุ่นก็อยู่ในทางด้านประเภทมุ่งตัวบุคคล จนกระทั่งเมื่อไม่นานมานี้โครงการทางการเมืองซึ่งเป็นคำแถลงการณ์นโยบายที่พอเข้าใจได้แต่มีความหมาย มิได้มีส่วนเกี่ยวข้องมากนักกับการกำหนดทัศนคติและพฤติกรรมทางการเมืองของชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่

สถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปบ้างภายหลังสงคราม พร้อมกับปรากฏตัวของพรรคสังคมนิยมและพรรคคอมมิวนิสต์ที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่ ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ออกเสียงได้เลือกนโยบายได้จริงจางบ้าง และก็เป็นไปได้ว่านโยบายหรือเนื้อหาโครงการของการเมืองญี่ปุ่นกำลังทวีขึ้นอย่างช้าๆ แต่โดยส่วนรวมแล้ว ประชาชนส่วนใหญ่ดูพร้อมที่จะรับความสนใจและความจริงรักภักดีที่เนื่องมาจากตัวบุคคลมากกว่านโยบาย การเมืองในญี่ปุ่นตลอดมาเป็นกระบวนการที่เป็นส่วนตัวอย่างมากซึ่งถือความสัมพันธ์ส่วนตัวบุคคล ครอบครัว และเหล่ากอมีความสำคัญสูงสุด ผู้หวังจะครองตำแหน่งทางการเมืองมักจะร่วมมือกับผู้หนึ่งผู้ใด แทนที่จะร่วมในกระบวนการที่มุ่งตามนโยบาย โดยทั่วไปแล้ว สถานการณ์ก็ยังคงเป็นเช่นนั้นอยู่ แม้ภายในพรรคฝ่ายซ้ายซึ่งดูจะสมัยใหม่และเป็นไปตามนโยบายมากกว่า พรรคที่ยึดในประเพณีเก่าและเป็นอนุรักษนิยมก็เช่นเดียวกัน ผลก็คือชาวญี่ปุ่นโดยทั่วไปจึงมองเห็นการเมืองในแง่ตัวบุคคลมากกว่าโครงการ

การกำหนดนโยบาย

ประชาชาติต่างๆ กันย่อมมีทัศนะแตกต่างกันเกี่ยวกับว่าควรกำหนดนโยบายอย่างไร และนี่ก็มีผลสะท้อนถึงรูปแบบการปฏิบัติงานของระบบการเมืองของคน เป็นต้นว่า ในสหรัฐอเมริกา เรามักจะเชื่อว่าวิธีตัดสินปัญหาส่วนรวมได้ดีที่สุดก็คือวิธีการขัดแย้งกัน โดยผู้แทนของกลุ่มการเมืองที่แข่งขันกันอำนวยความสะดวกที่แตกต่างกันต่อประชาชนหรือผู้แทนของประชาชน เลี้ยงส่วนใหญ่น้อยหรือฝ่ายที่มีจำนวนมากกว่าของกลุ่มนั้นจะตัดสินปัญหาซึ่งมักเป็นไปโดยการออกเสียง และก็เข้าใจกันว่าฝ่ายข้างน้อยที่พ่ายแพ้จะยอมรับคำตัดสินหรืออย่างน้อยที่สุดก็ทำการประท้วงในแบบที่ยอมรับกันว่าถูกต้องตามกฎหมาย การกำหนดนโยบายตามแบบที่ยอมรับกันเป็นประเพณีในญี่ปุ่นแตกต่างไปจากนี้มาก ดำเนินไปโดยอาศัยความเห็นพ้องต้องกัน กล่าวคือ การยินยอมเป็นเอกฉันท์ลองคิดว่าจะเกิดอะไรขึ้นเมื่อมีการตั้งปัญหาขึ้นในกลุ่มเพื่อทำการตัดสิน ปัญหาหนึ่งจะถูกอภิปรายอย่างยืดเยื้อ แต่ในกรอบที่ไม่ขัดแย้งกัน มีการระมัดระวังให้การขัดแย้งหรือการโต้ตอบกันอย่างเปิดเผยน้อยที่สุดระหว่างผู้สนับสนุนแนวทางที่แตกต่างกัน กลุ่มนั้นกลับจะพูดอ้อมค้อมปัญหาหนึ่ง จนกระทั่งปรากฏเห็นทางแก้ปัญหาในรูปประนีประนอมอันเป็นที่ยอมรับได้ทุกฝ่าย แล้วสมาชิกอาวุโสบางคนก็จัดการร่างขึ้นเป็นข้อเสนอดำหรับปฏิบัติ ซึ่งก็จะเป็นที่ยอมรับของกลุ่มด้วยความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์

ในกระบวนการเช่นว่านั้น ไม่มีการประจันหน้ากันโดยตรงระหว่างกลุ่มหรือพรรคต่างๆ ไม่มีการออกเสียงในแบบที่มีการแยกการชานรับจากการชานปฏิเสธ และผลก็คือไม่มีการขัดแย้งกันที่เป็นฝ่ายข้างมากกับข้างน้อยอย่างเปิดเผย “หน้า” ของผู้เข้าร่วมทุกคนได้ถูกรักษาไว้ และก็ไม่มีผู้ใดถูกตราหน้าว่าไม่เห็นด้วยกับทางแก้ปัญหาที่ได้รับรองซึ่งเท่ากับว่าได้ทำลายความกลมกลืนของกลุ่มหรือชุมชน แน่หนอนเหลือเกินอย่างน้อยตามทฤษฎีแล้ว แบบนี้ก็ต่างจากระบบของสหรัฐอเมริกาอย่างมากทีเดียว ระบบสหรัฐ

ต้มควมามีฝ่ายเดียข้างมากและเดียข้างน้อยในปัญหาสำคัญใด ๆ และพยายามที่จะสร้างบทบาทที่เป็นประโยชน์สำหรับฝ่ายเดียข้างน้อยชนในระบบการกำหนดนโยบายของสหรัฐ ระบบของญี่ปุ่นไม่นิยมส่วนที่เป็นการแข่งขันที่มีอยู่ในระบบของตะวันตก ไม่มีที่สำหรับกลุ่มเดียข้างน้อยอย่างเปิดเผย และชอบที่จะดำเนินการโดยอาศัยประนีประนอม ซึ่งอย่างน้อยก็ช่วยให้แสดงความเป็นเอกฉันท์ได้

ความนิยมเป็นประเพณีในการตัดสินโดยความเห็นพ้องต้องกันนั้น ได้สลายลงมานานแล้วในญี่ปุ่น เฉพาะอย่างยิ่งในสมัยหลังสงคราม การสถาปนาโครงสร้างและระบบวิธีรัฐสภาแบบกึ่งอังกฤษได้นำการโต้แย้ง การออกเสียง และเทคนิคการขัดแย้งกันอื่น ๆ ที่เปิดเผยระหว่างพรรคเข้ามาในรัฐสภา ถึงกระนั้นก็ตาม ก็น่าประหลาดใจอย่างมากที่จะเห็นว่าประเพณีนิยมในการตัดสินโดยความเห็นพ้องต้องกันนั้นแรงเพียงใด ในหลังฉากในระดับชาติ และยิ่งมากขึ้นในระดับท้องถิ่น เมื่อฝ่ายตรงข้ามในการเมืองญี่ปุ่นโอดครวญอย่างขมขื่นถึง “อำนาจกดขี่โดยฝ่ายเดียข้างมาก” ซึ่งอันที่จริงเท่ากับพวกนก้างดักกล่าวว่าฝ่ายเดียข้างมากถึงแม้จะก้างดักปฏิบัติตามแนวทางที่ถูกต้องตามกฎหมายเต็มทีกก็ตาม ไม่มีมติที่ที่จะทำการตัดสินอันละเอียหรือข้ามความเห็นของด้นน้อยไป นี่เป็นเดียข้างอุทธรณ์อย่างชัดแจ้งต่อมติที่ประเพณีการตัดสินด้วยความเห็นพ้องต้องกันของญี่ปุ่น มีบ่อยครั้งที่ฝ่ายเดียข้างน้อยที่ไม่พอใจ จะหันไปใช้วิธีการรุนแรงและก่อกวนเพื่อสนับสนุนการตีความเช่นนั้น

เราควรตั้งข้อสังเกตโดยย่อถึงลักษณะเด่นชัดอีกสองประการ ในระบบการกำหนดนโยบายของญี่ปุ่นซึ่งเกี่ยวกับเรื่องความเห็นพ้องต้องกันนี้ ประการหนึ่งได้แก่การที่ชาวญี่ปุ่นนิยมการตัดสินร่วมกันมากกว่าโดยบุคคลคนเดียว ชาวญี่ปุ่นจะรู้สึกสบายใจกับการตัดสินใจซึ่งเป็นผลงานของคณะกรรมการหรือกลุ่ม มากกว่าของผู้นำบางคนเพียงคนเดียว ความแตกต่างเป็นเรื่องความมากน้อยเท่านั้น แต่มีการเน้นเน้นอนใน “ผู้นำ”

และ “ผู้นำ” เป็นส่วนบุคคลในฐานะเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจนโยบายในวัฒนธรรมญี่ปุ่นมากกว่าในวัฒนธรรมแบบอเมริกัน ระบบการเมืองของญี่ปุ่นเต็มไปด้วยคณะกรรมการและเอนเอียงไปหากลุ่มมากกว่าแบบอเมริกัน ลักษณะที่ต้องสืบเนื่องมาจากระบบนี้ กล่าวคือในการเมืองญี่ปุ่น การประนีประนอมกันอย่างเดี๋ยวดังมักนำมาใช้แทนที่การตัดสินใจเด็ดขาด นี่ก็เป็นจริงในระบบการเมืองสมัยใหม่จำนวนมากรวมทั้งของอเมริกา แต่บทบาทของความเห็นพ้องต้องกันและของคณะกรรมการในญี่ปุ่นทำให้ลักษณะเด่นชัดเป็นพิเศษในประเทศนั้น ฉะนั้นการตัดสินใจอย่างแจ่มแจ้งจึงยากที่จะมีขึ้นได้ในประเทศญี่ปุ่นนอกเหนือไปจากปัญหาที่รับผิดชอบที่สุด

ความรุนแรงทางการเมือง

ชนชาติทั้งหลายยังต่างกันออกไปในแนวความคิดเกี่ยวกับบทบาทของความรุนแรงในการเมือง ในสหรัฐอเมริกาก็ปฏิเสธว่าความรุนแรงส่วนบุคคลมีบทบาทที่เหมาะสมในการเมืองไม่ว่าในทางใด ๆ ถึงแม้เหตุการณ์เป็นไปในปัญหาการแบ่งผิวเมื่อไม่นานมานี้จะทำให้เกิดข้อสงสัยขึ้นในกรณีนี้ก็ตาม การตอบโต้ทางชีวิตโดยเฉพาะสำหรับชาวอเมริกันเป็นส่วนใหญ่แล้วดูจะเป็นวิธีการทางการเมืองที่น่าประณามที่สุด ประวัติทางการเมืองของญี่ปุ่นเป็นการผสมผสานกันอย่างประหลาดระหว่างความอ่อนน้อมง่ายและความรุนแรง ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นหนักไปในทางคึกคักทารนิยมเป็นเวลาหลายศตวรรษ ก่อนปี ค.ศ. ๑๕๔๕ การใช้ความรุนแรงและกำลังทหารเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายทางการเมืองเป็นประเพณีที่เก่าแก่และเป็นที่ยกย่อง ซึ่งก็มิได้จำกัดอยู่เฉพาะสมัยการค้นอำนาจให้จักรพรรดิแต่อย่างใด คำพูดที่ว่า “การปกครองโดยการสังหารชีวิต” เป็นที่แพร่หลายกว้างขวางในญี่ปุ่นแม้จนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๓๐ กว่าและก็ด้วยเหตุผลอันมากมาย นอกจากนั้นแล้วยังยากที่จะปฏิเสธว่าส่วนใหญ่ของประชากรมองดูอย่างอดกลั้น ถ้าไม่ถึงกับ

เห็นด้วยอย่างแข็งขันต่อการดำรงชีวิตที่อ้างว่าทำไปด้วยความรักชาติในสมัยนั้น การให้ความเห็นชอบเช่นนั้นเป็นไปได้ยิ่งขึ้น ถ้าหากผู้ดำรงความดีของคนด้วย อดวินิบาตกรรมตามแบบนิยมในประเพณี ซึ่งได้แก่เซปปุกุ (Seppuku) คือ ฮารากิริ (Harakiri) หรือถ้าผู้หนึ่งอ้างว่ามั่งใจที่จริงใจและด้วยความรักชาติ

ความจริงใจแบบนี้มีความสำคัญที่สุดในการเมืองญี่ปุ่น ถ้าผู้ใดทำการ ด้วยความจริงใจ กล่าวคือด้วยเหตุจูงใจที่บริสุทธิ์และไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว และ ถ้าผู้หนึ่งพร้อมที่จะใช้หนทางกระทำหน้าที่สมควร เช่นโดยอดวินิบาตกรรมหรือการถูก ประหารชีวิตในกรณีทราบดีว่า ชาวญี่ปุ่นก็มีความ โน้มเอียงที่จะเห็นชอบทั้งผู้ กระทำและการกระทำของผู้หนึ่งอยู่เป็นประเพณี ยกที่จะกล่าวได้ว่าทัศนคตินี้ได้สูญไป จากญี่ปุ่นสมัยหลังสงคราม ความรุนแรงของสิ่งที่เรียกกันว่า “ การแสดงประท้วง ” มากมายด้วยกันของฝ่ายตรงกันข้ามทั้งในท้องถิ่นและในรัฐสภา ดูจะบ่งว่าทัศนคตินี้ยังคงมีอยู่แน่นอน “ ความจริงใจ ” ยังคงเป็นข้อแก้ตัวในการเมืองญี่ปุ่นอยู่มาก

ประเพณีกับการเปลี่ยนแปลง

สังคมทั้งหลายแม้แต่พวกที่ยึดมั่นในประเพณีเดิมที่สุดก็เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ฉะนั้น ถ้าพูดกันอย่างรัดกุมแล้ว ก็นับได้ว่าเป็นการทำให้เข้าใจผิดได้ในการจะตั้ง ปัญหาเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประเพณีกับการเปลี่ยนแปลง ราวกับว่าดังแรกหมายถึง ชุมชนที่ตายตัวและไม่เปลี่ยนแปลงเลย แต่สังคมแตกต่างกันมากในอัตราที่เปลี่ยนแปลง ในขอบเขตและอันดับคิดต่อการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น และที่สำคัญที่สุดก็คือ ทัศนคติของสังคมนั้นต่อการเปลี่ยนแปลงแน่นอนเหลือเกินในญี่ปุ่นได้มีการเปลี่ยนแปลงที่ลึกซึ้งและเป็นในขั้นพื้นฐานมากมายระหว่างศตวรรษที่แล้ว และโดยเฉพาะนับแต่ การปราชัยในปี ค.ศ. ๑๙๔๕ วัฒนธรรมของญี่ปุ่นโดยทั่วไปได้เป็นปฏิปักษ์ต่อ

การเปลี่ยนแปลงอย่างแน่นอน ถึงกระนั้นก็ตาม สิ่งที่เป็นประเด็นจำนวนมากจนน่า
สนใจที่ยังคงเหลืออยู่ในวัฒนธรรมญี่ปุ่น อาจจะมีมากในทัศนคติและในพฤติกรรมกว่าใน
สถาบันและมีในด้านการเมืองมากกว่าส่วนอื่น ๆ ของสังคม การต่อสู้อันทวิชน
นับแต่สงครามได้สิ้นสุดลง มีอยู่ระหว่างกลุ่มที่ยึดในประเด็นเดิมและกลุ่มที่ต้องการ
เปลี่ยนให้ทันสมัยในระบบการเมืองของญี่ปุ่น และนักโตม่อตักซังคือทัศนคติของชาติ
ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

ญี่ปุ่นหลังสงครามได้เห็นการเปลี่ยนแปลงกระชั้นชิดเร็วยิ่งขึ้น ในการ
เมืองก่อนสงคราม ศูนย์แห่งอำนาจมักอยู่กับฝ่ายอนุรักษนิยมและฝ่ายที่ยึดประเด็น
ซึ่งขัดขวางการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในสถาบัน ในพื้นฐานหรือความสัมพันธ์ทางอำนาจ
ของระบบการเมืองญี่ปุ่น ญี่ปุ่นหลังสงครามได้ประสบการเปลี่ยนแปลงใหญ่หลวงใน
ความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจเดิมเหล่านี้ และสภาพแวดล้อมที่เป็นโอกาสดีกว่ามากในการ
เปลี่ยนแปลงและการคิดริเริ่มได้ปรากฏขึ้น ขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงมีทัศนคติ
เกี่ยวกับการแปรเปลี่ยนยิ่งขึ้นทางการเมืองและสังคมในทางที่ไม่แยแสและเป็นไปตาม
แบบเดิมอยู่ กระบวนการก่อตัวที่ยิ่งใหญ่ถึงแม้จะช้าก็ได้เริ่มต้นขึ้นแล้ว ชาวญี่ปุ่น
ในจำนวนซึ่งนับแต่จะเพิ่มมากขึ้นเริ่มเข้าใจว่าการเมืองอยู่ใต้อิทธิพลและการควบคุมของ
ประชาชนถึงบางชั้น ความเข้าใจถึงแม้จะกระท่อนกระแท่น แต่ก็นับว่าสำคัญและ
จากการเข้าใจเช่นนั้นก็เริ่มค่อยๆ คิดว่าการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเป็นสิ่งธรรมดา หรือ
อย่างน้อยก็เป็นจุดหมายในวิถีทางการเมืองที่เป็นไปได้ นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลง
อย่างมากที่แตกต่างจากความไม่แยแส ความเป็นอนุรักษนิยมและความเป็นประเพณีนิยม
ทางการเมือง ซึ่งได้ต่อต้านการ คิดริเริ่มทางการเมือง อย่างเป็นผลสำเร็จ ในสมัยก่อนสงคราม
ถือได้ว่าเป็นข้อเท็จจริงที่สำคัญยิ่งในการเมืองปัจจุบันของญี่ปุ่น

ชาวญี่ปุ่นอยู่ในระหว่างการเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับข้อสมมติต่างๆ แต่ว่าเป็นขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นไปได้ และความพึงปรารถนาของการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ยังเร็วเกินไปที่จะบอกได้ว่าผลจะเป็นอย่างไร พัฒนาการในระยะยาวอาจไม่เป็นประชาธิปไตยหรือเป็นการก้าวหน้าตามทัศนะของเรา แต่ชาวญี่ปุ่นไม่ได้อีกต่อไปว่าสถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบัน เป็นส่วนหนึ่งของระเบียบของสิ่งต่างๆ ที่ตายตัวและไม่อาจเปลี่ยนได้ ทัศนคติแบบเป็นดวงดวงดั่งเช่นกำลังแพร่หลาย และผู้นำการเมืองของญี่ปุ่นจำนวนมากขึ้น กำลังตระหนักในข้อนี้และปรับนโยบาย และการปฏิบัติของตนไปตามนั้น จึงนับเป็นการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ลึกซึ้งทั้งในวงที่และเนื้อหาการเมืองญี่ปุ่น

๒. พลังเคลื่อนไหวทางการเมือง

ระหว่างพื้นฐานของระบบการเมืองญี่ปุ่นดังที่บรรยายไว้ในบทที่แล้วกับเครื่องกลไกกำหนดนโยบายเป็นทางการ มีช่องว่างซึ่งในทางปฏิบัติถูกโยงถึงกันโดยตัวแสดงหรือตัวแทนทางการเมืองหลายแบบด้วยกัน ในบทนี้เราจะจำแนกตัวแสดงดังกล่าวออกเป็นสามจำพวก คือ พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง และผู้นำทางการเมือง ในสังคมส่วนใหญ่ สถาบันเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นเครื่องโยงประชาชน ซึ่งมีลักษณะเฉพาะบางอย่างทางประวัติศาสตร์ สภาพแวดล้อม สังคม และอุดมการณ์กับเครื่องกลไกทางการเมืองของรัฐบาล ดังเหล่านี้นำผลประโยชน์และความต้องการของมหาชนที่มีอยู่มากมายมาสู่ความสนใจของรัฐบาล ซึ่งก็ถูกขอให้จัดการกับข้อเรียกร้องเหล่านี้ สถาบันเหล่านี้จึงทำหน้าที่เป็นเครื่องแปลงบรรดาผลประโยชน์และปัญหาให้แปรรูปเป็นผลปฏิบัติทางการเมือง อันเป็นบทบาทการเมืองสำคัญที่สุด

การเลือกตั้ง

ในหมู่ตัวแสดงทางการเมืองที่เด่นที่สุดได้แก่พรรคการเมือง พรรคการเมืองโดยส่วนสำคัญเป็นเครื่องมือสำหรับระดมคะแนนเสียง และเลือกตัวบุคคลจากหมู่ผู้หวังตำแหน่งรัฐบาล โดยที่กิจกรรมของพรรคเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับการเลือกตั้ง ซึ่งขาดความดำริหรือความล้มเหลวของบุคคลเหล่านี้ เราจะพิจารณาพรรคการเมืองและการเลือกตั้งอย่างละเอียดโดยบรรยายระบบการออกเสียงเลือกตั้งในญี่ปุ่นสมัยหลังสงครามก่อน แล้วจึงจะบรรยายถึงพรรคการเมืองญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นได้มีระบบการเลือกตั้งแห่งชาตินับตั้งแต่วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๘๘๘ มาแล้ว ถึงแม้ว่าในตอนต้น ดิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะถูกจำกัดอย่างมากอยู่ เฉพาะพลเมืองชายผู้ใหญ่ส่วนน้อยโดยการกำหนดคุณสมบัติทางภาษีและภูมิดำเนา หลังจากนั้นก็ค่อย ๆ ทำให้เป็นไปตามแนวเดิรนิยมมากขึ้น มีการยอมรับหลักดิทธิออกเสียงทั่วไปสำหรับชายในปี ค.ศ. ๑๘๒๕ แล้วต่อมาเป็นดิทธิออกเสียงเลือกตั้งของผู้ใหญ่ทุกคน (สำหรับหญิงเช่นเดียวกับชาย) ในเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๘๔๕ อย่างไรก็ดี ก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง การเลือกตั้งทั่วไปไม่มีความสำคัญชนพื้นฐานทางการเมืองในประเทศญี่ปุ่น การเลือกตั้งกำหนดสมาชิกภาพเพียงเฉพาะสภาล่างของไดเอตแห่งชาติ หรือรัฐสภาเท่านั้น และสถานการณ์บทบาทในการวางนโยบายของรัฐที่เป็นรองและอยู่ใต้การควบคุมอย่างระมัดระวัง แต่ทว่าภายหลังการปราชัยของญี่ปุ่นและการออกรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ในปี ค.ศ. ๑๙๔๗ เป็นต้นมา สถานการณ์ได้เปลี่ยนไปอย่างมาก บัดนี้ การเลือกตั้งเป็นด้านหนึ่งที่มีความสำคัญชนพื้นฐานของระบบการเมืองญี่ปุ่น

มีการเลือกตั้งอยู่หลายระดับและหลายชนิดในญี่ปุ่นปัจจุบัน แต่เท่าที่เป็นมา ที่สำคัญที่สุดและต้นเค้นที่สุดก็คือการเลือกตั้งผู้แทนทั่วประเทศทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นสภาล่างของรัฐสภาที่มีความสำคัญขึ้นเรื่อย ๆ ในประเทศญี่ปุ่นภายหลังสงคราม การควบคุมเลื่องช้ามากในสภานี้หมายถึงการควบคุมฝ่ายบริหารของชาติและเครื่องจักรกลในการปกครองของรัฐทั้งหมด และในทางปฏิบัติ ชัยชนะในการเลือกตั้งทั่วไปจะชี้ขาดว่าพรรคใดจะประดับความสำเร็จในการบรรลุลึงจุดมุ่งหมายที่ไม่แน่นอน ผลก็คือการเลือกตั้งทั่วประเทศเป็นทางเวลาที่ตึงเครียดและเอิกเกริกในญี่ปุ่น เงินทุนจำนวนมหาศาลถูกจ่ายทั้งในทางที่ถูกต้องตามกฎหมายและอื่น ๆ ในการรณรงค์หาเสียง โฆษณา เลี้ยงดู และวิธีอื่น ๆ ที่จะได้คะแนนเสียงและความสนับสนุน เครื่องมือในการสื่อสารมวลชนสมัยใหม่ทั้งหลายถูกนำมาใช้ และประชาชนก็ถูกจั่วจอนและกวนใจไม่หยุดยั้งด้วยความพยายามที่อกหักครึกโครม เพื่อให้ผู้สมัครหรือพรรคใดพรรค

หนึ่งจะได้รับความสนับสนุน เมื่อมาถึงวันเลือกตั้งซึ่งชาวญี่ปุ่นประกาศการตัดสินใจ
เลือกของคนในที่สุดก็นับเป็นการตัดสินใจอันมีผลต่อขั้นตอนทางการเมืองสำคัญที่สุด เทียบ
ได้ในความสำคัญกับผลการเลือกตั้งทั่วไปของอังกฤษหรือการรวมกันระหว่างการเลือก
ตั้งประธานาธิบดีกับสมาชิกวุฒิสภาในสหรัฐ

ระบบการออกเสียงเลือกตั้ง

ในบรรดาการเลือกตั้งระดับและแบบต่าง ๆ ที่มีอยู่ในญี่ปุ่นทุกวันนี้ ใน
ตอนแรกจะจำกัดความสนใจของเราเฉพาะการเลือกตั้งทั่วไป สำหรับสภาผู้แทนราษฎร
นอกจากนี้แล้วในระดับชาติก็มีการเลือกตั้งแบบที่แตกต่างออกไป คือ (๑) การเลือกตั้ง
สมาชิกในวุฒิสภา (House of Councillors) กล่าวคือ สภาสูงของรัฐสภา (๒) การ
ออกเสียงของประชาชนให้ความเห็นชอบสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาประจำศาล
สูงสุด ซึ่งมีเป็นประจำ และ (๓) การออกเสียงหรือการเลือกตั้งพิเศษในเรื่องที่เกี่ยวกับ
ข้อเสนอกฎรัฐธรรมนูญ แต่ในญี่ปุ่นหลังสงครามยังไม่มีกรณีดังกล่าว ในระดับ
ท้องถิ่น ข้าหลวงและสภาประจำจังหวัด (Prefectures) และนายกเทศมนตรีและสภา
เทศบาลนคร เมือง และหมู่บ้าน ก็ได้รับเลือกเป็นประจำด้วยการออกเสียงของประชาชน
และยังมีบทบัญญัติสำหรับแบบพิเศษต่าง ๆ ของการเลือกตั้งหรือการแต่งตั้งประมุข
ในเรื่องเกี่ยวกับมาตรการริเริ่มเสนอกฎหมายและการถอดถอนตำแหน่ง แต่การเลือกตั้ง
ระดับชาติ หรือระดับท้องถิ่นเหล่านี้มิได้เป็นหัวใจของกระบวนการทางการเมืองของญี่ปุ่น
อย่างแท้จริงในระดับเดียวกับการเลือกตั้งทั่วไปสำหรับผู้แทนราษฎร

ระบบการเลือกตั้งทั่วไปปัจจุบันในญี่ปุ่นขึ้นอยู่กับกฎหมายการเลือกตั้ง
ตำแหน่งของรัฐ (Public Offices Election Law) ฉบับเดือนเมษายน ค.ศ. ๑๙๕๐ ซึ่ง
รวมบรรดากฎหมายในด้านฉบับก่อน ๆ เข้าด้วยกัน กฎหมายฉบับนี้ประกันสิทธิใน
การออกเสียงของชาวญี่ปุ่นแทบทุกคนไม่ว่าชายหรือหญิงที่อายุครบ ๒๐ ปี ผู้สมัครรับ

เด็กดั่งต้องมียายุ ๒๕ ปี ในกรณีถ้าผู้แทนราษฎร รัฐธรรมนูญกำหนดวาระสมาชิกภาพไว้ ๕ ปีสำหรับสมาชิกทุกคน ความจริงแล้วไม่มีรัฐสภาใดที่ตั้งวาระที่อยู่วาระนี้ คณะรัฐมนตรียุบสภาล่างก่อนเสมอ ซึ่งทำให้มีการเลือกตั้งทั่วไปเป็นระยะห่างกันประมาณจาก ๖ เดือนครึ่งถึง ๓ ปีกับ ๘ เดือน เพื่อจุดประสงค์ในการเลือกตั้งดังกล่าว สมาชิกของสภาล่างถูกกำหนดไว้จำนวน ๔๖๗ ในปัจจุบัน ผู้สมัครได้รับเลือกจากเขตเลือกตั้งที่เรียกกันว่า “ขนาดกลาง” รวมทั้งหมด ๑๑๘ เขต แต่ละเขตตั้งผู้แทนจาก ๓ ถึง ๕ คน ยกเว้นหมู่เกาะอะมามิ (Amami Islands) ซึ่งเป็นเขตพิเศษมีผู้แทนเพียงคนเดียว ทั้งทุกเขตเหล่านี้ยกเว้นเขตเดียวตั้งผู้แทนหลายคน แต่ผู้เลือกตั้งแต่ละคนลงคะแนนเพียงเสียงเดียว ระบบของญี่ปุ่นไม่มีการออกเสียงลงคะแนนหลายครั้งหรือมีผู้แทนตามสัดส่วนกับจำนวนประชาชน หากโดยหลักเป็นระบบเขตเลือกตั้งสมาชิกหลายคนแต่ละคนลงคะแนนเดียวการรณรงค์หาเสียงถูกจำกัดตามกฎหมายไว้ ๓๐ วันก่อนการเลือกตั้งและแทบทุกด้านของวิธีการหาเสียง (รวมทั้งการเงิน เจ้าหน้าที่ ดำเนินงานหาเสียง ปาฐกถา การโฆษณาและเผยแพร่โดยทั่วไป) ถูกวางระเบียบควบคุมอย่างเข้มงวดโดยกฎหมาย ถึงแม้จะไม่ค่อยสัมฤทธิ์ผล

ระบบการเลือกตั้งแบบนี้ก่อให้เกิดปัญหา และการปฏิบัติบางอย่างที่ชาวอเมริกันไม่เคยชินด้วย ก่อให้เกิดปัญหาค่อนข้างแปลกจำนวนมากสำหรับนักการเมือง เป็นต้นว่าอำนาจการเมืองผู้หนึ่งกำลังจัดการหาเสียงในการเลือกตั้งทั่วไปสำหรับพรรคที่มั่งคั่งอย่างมากในเขตเลือกตั้งหนึ่งซึ่งตั้งผู้แทน ๕ คน นักการเมืองผู้นั้นควรตั้งผู้สมัครเท่าใด จะเป็น ๕-๔-๓ คนหรือน้อยกว่านั้น ถ้าผู้นั้นตั้งผู้สมัครหลายคนเกินไปเมื่อเทียบกับเสียงสนับสนุนจากประชาชนที่พรรคอาจได้รับในเขตนั้น ผู้นั้นก็เสี่ยงอย่างมากต่อการแบ่งแยกกำลังของพรรคออกหลายทางจนเกินไป และก็จะเสี่ยงต่อการสูญเสียทั้งไป ๑ ที่หรือกว่านั้นให้กับพรรคและผู้สมัครที่มั่งคั่งน้อยกว่า แต่การรวบรวมกำลังสนับสนุนที่ต่ำกว่านั้นหลังผู้แทนเพียงหนึ่งหรือสองคนเท่านั้น ถ้าผู้นั้นตั้งผู้สมัครน้อยเกินไป ก็มีส่วนเท่ากับ

ว่าเขาได้คะแนนเสียงที่เกินจำนวน ซึ่งจำเป็นสำหรับเลือกผู้สมัครจำนวนน้อยลงไปโดย
เป้าประโยชน์ และจำนวนที่เกินนี้อาจพอที่จะเลือกผู้แทนได้อีกคนหนึ่ง

เมื่อได้กำหนดจำนวนผู้สมัครที่เหมาะสมที่สุดในเขตหนึ่งแล้ว นักการเมือง
ผู้หนึ่งจะจัดการแบ่งคะแนนเสียงทั้งหมดของพรรคระหว่างบรรดาผู้สมัครของตนได้ดีที่สุด
อย่างไร คะแนนเสียงซึ่งผู้สมัครที่แข็งแกร่งที่สุดของพรรคได้รับเกินกว่าที่จำเป็นในการได้รับ
เลือก ว่าจะจะไปตั้งคะแนนมาจากจำนวนเสียงที่มีอยู่สำหรับผู้สมัครที่อ่อนกว่าในเขตนั้น
ซึ่งในบางครั้งอาจมีผลเสียร้ายแรง ข้อนี้ก่อให้เกิดปัญหาคูบางอย่างในการแบ่งปัน
คะแนนเสียงให้เหมาะสม ระบบหนึ่งมีความโน้มเอียงแฝงอยู่เป็นประโยชน์สำหรับพรรค
และผู้สมัครที่อ่อนแอกว่า บังคับให้พรรคที่มีเสียงข้างมากคะแนนโอกาสของตนอย่างมี
ความหวังและมักต้อใจให้ผู้สมัครมากคนเกินไป ซึ่งเป็นการแย่งกระจายกำลังของตน
ออกไป ขณะเดียวกันกับที่ระบบนี้ส่งเสริมพรรคที่อ่อนกำลังกว่าให้รวบรวมกำลังสนับสนุน
ที่ตนน้อยกว่าของตนให้แก่ผู้สมัครหนึ่งหรือสองคนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า นี่เป็น
ปัญหาที่ไม่พบในแบบเขตเลือกตั้งผู้แทนคนเดียวของสหรัฐ

ตามแนวทฤษฎีกันมากกว่า ระบบการเลือกตั้งของญี่ปุ่นเช่นเดียวกับของ
สหรัฐไม่สามารถตามทันกับการโยกย้ายที่อยู่อย่างขนานใหญ่ภายในประเทศ ไม่มีการ
จัดแบ่งส่วนจำนวนที่นั่งในสภาอันใหม่ เพื่อทดแทนการเพิ่มจำนวนประชากรในเมืองที่สูง
กว่าในชนบทอย่างมาก เป็นต้นว่าประชากรในนครโตเกียวเพิ่มขึ้นกว่าสองเท่าตัวใน
ระยะ ๑๐ ปีระหว่าง ค.ศ. ๑๙๕๐ และ ๑๙๖๐ ส่วนจังหวัดและเขตเลือกตั้งที่เป็นชนบทกว่า
จำนวนมากแทบไม่มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใดในประชากร แต่ถึงกระนั้นก็มีได้มีการ
เพิ่มจำนวนผู้แทนจากโตเกียวในสภาผู้แทนราษฎรโดย ผลก็คือ คุณค่าแท้จริงทางการ
เมืองของคะแนนเสียงของผู้ออกเสียงเลือกตั้งชาวญี่ปุ่นจึงแตกต่างกันมากตามภูมิลำเนา
ของผู้หนึ่ง เป็นต้นว่า ถ้าผู้ออกเสียงเลือกตั้งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเลือกตั้งที่ ๕ ของจังหวัด
เฮียวโกะ (Hyoko Prefecture) ซึ่งเป็นชนบทและคงตัวคะแนนเสียงของผู้หนึ่งมีค่าเป็น

ตามเท่ามากกว่าถ้าหากผู้นั้นอาศัยอยู่ในเขตที่ ๓ ของเฮียวโกะซึ่งได้แก่นครโกเบ (Kobe) ที่ใหญ่โตและกำลังขยายอย่างรวดเร็ว

การร่วมในการเลือกตั้ง

ในบรรดาประเทศที่ไม่บังคับการออกเสียง ญี่ปุ่นมีอัตราการร่วมในการเลือกตั้งสูงมาก ผู้ที่มีสิทธิเป็นส่วนใหญ่มักออกเสียงเป็นประจำ การรวบรวมรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั่วประเทศครั้งล่าสุดที่มีอยู่คือ ของวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๖๐ แสดงว่าชาวญี่ปุ่นจำนวนทั้งหมด ๕๔,๓๑๒,๘๘๓ มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง (ตาราง ๖-๑ หน้า ๑๑๗) เป็นจำนวนเกือบร้อยละ ๘๘ ของประชากรทั้งหมดของญี่ปุ่น จากจำนวน ๕๔,๘๒๓,๔๖๘ หรือประมาณร้อยละ ๗๓.๕ ดังคะแนนเสียงจริงในการเลือกตั้งทั่วไปในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๖๐ ซึ่งเป็นจำนวนค่าที่ต่ำสุดสำหรับการเลือกตั้งแบบนับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ ซึ่งเมื่อเทียบกันแล้วก็ยิ่งต่ำกว่าร้อยละ ๖๐-๖๔ หรือราวหนึ่งในสามของประชาชนผู้ใหญ่ของสหรัฐ ที่ได้ออกเสียงในการเลือกตั้งประธานาธิบดีครั้งที่แล้วๆ มาไม่นานมานี้

โดยมาตรฐานอเมริกันแล้ว ก็ยังน่าสนใจอีกด้วยถ้าจะสังเกตดูในตาราง ๖-๑ ว่าการไปออกเสียงลงคะแนนในชนบทญี่ปุ่นสูงกว่าในบริเวณเมืองมากพอประมาณเหมือนกันไปหมด และการร่วมในการเลือกตั้งเพิ่มขึ้นเมื่อรวมองการเลือกตั้งจากระดับชาติลงไปถึงระดับจังหวัดจนกระทั่งระดับท้องถิ่นทั้งในเมืองและชนบท การเลือกตั้งสภาท้องถิ่นมักดึงดูดผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงออกมาลงคะแนนจากร้อยละ ๘๕ ถึง ๘๕ ปრაกฏการณ์ทั้งสองนี้ตรงกันข้ามกับประเพณีการณ์ของอเมริกา อัตราการออกเสียงที่สูงกว่าในชนบทอาจอธิบายได้ในส่วนสำคัญเพราะความหิวอันกว่าทางการเมืองของผู้ออกเสียงในชนบทเมื่อเทียบกับในเมือง รวมทั้งความจริงที่ว่า การไม่ลงคะแนน ซึ่งเป็นสิ่งที่สังคมไม่เห็นชอบ ยากที่จะบีบบังจากเพื่อนฝูงและเพื่อนบ้านในชนบทมากกว่า ส่วนการอยู่ในเมืองช่วยบีบบังได้บ้างในด้านนี้ ความดึงดูดที่มีมากกว่าของการเลือกตั้งท้องถิ่น

ตาราง ๖-๑ อัตราร้อยละของการร่วมในการเลือกตั้งหลังสงครามของผู้มีสิทธิออกเสียง

การเลือกตั้ง	สภาผู้แทนราษฎร			จำนวนผู้มี คุณสมบัติใน การออกเสียง	วุฒิสภา		สภาจังหวัด			สภาท้องถิ่น		
	การออกเสียงเป็นร้อยละ				การออกเสียงเป็นร้อยละ		การออกเสียงเป็นร้อยละ			การออกเสียงเป็นร้อยละ		
	รวม	นคร	ชนบท		เขตเลือก ตั้งแห่งชาติ	เขตเลือก ตั้งท้องถิ่น	รวม	นคร	ชนบท	สภาของนคร ใหญ่ทั้งห้า	สภานคร	สภาเมือง และหมู่บ้าน
1947	67.95			40,907,493	60.93	61.12	81.65			— ก	— ก	81.17
1949	74.04			42,105,300								
1950					72.19	72.19						
1951							82.99			72.92	90.56	95.92
1952	76.43			46,772,584								
1953	74.22	66.06	80.23	47,090,167	63.18	63.18						
1955	75.84	71.90	80.60	49,235,375			77.24			62.26	85.00	92.33
1956					62.10	62.11						
1958	76.99	74.19	81.18	52,013,529								
1959					58.74	58.75	79.48	76.41	84.75	65.09	85.81	92.50
1960	73.50	-		54,312,993								
1962					68.22	68.22						

ก ตัวเลขเหล่านี้รวมอยู่ในตัวเลขสำหรับเมืองและหมู่บ้านปี ค.ศ. ๑๙๔๗

ถิ่นทุรกันดารอยู่กับทศวรรษแบบยึดประเพณีซึ่งยังคงอยู่ให้เห็นว่าหมู่บ้าน เมือง ฝัฟหรือหน่วย
ท้องถิ่นของคนเป็นเวทีของผลประโยชน์และความจงรักภักดีทางการเมืองที่มีความหมายที่
สุด ความเกี่ยวโยงดั้งเดิมเหล่านี้ยังไม่ถูกแทนที่อย่างสัมฤทธิ์ผล โดยการรวมจุดสนใจ
ที่สมัยใหม่กว่าให้กับชาติในฐานะแหล่งดึงดูดสูงสุดของผลประโยชน์ และความจงรักภักดี
ทางการเมืองของประชาชน อย่างไรก็ตามการโยกย้ายดังกล่าวก็กำลังมีขึ้นอย่างช้า ๆ

ประวัติการเลือกตั้ง

ในสภาพเช่นนี้ เราจึงมาพิจารณาผลของการเลือกตั้ง ๗ ครั้งที่มีขึ้นในญี่ปุ่น
นับแต่การใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ในปี ค.ศ. ๑๙๔๗ (ดูตาราง ๖—๒ หน้า ๑๒๓) เน้นอน
เหตุเอเกิน ได้มีพรรคการเมืองจำนวนหนึ่งที่มีส่วนพัวพันอยู่ในสมัยนั้น และโดยผลของการ
แตกแยกและรวมกันใหม่ พรรคเหล่านี้บางพรรคไม่มีอยู่เป็นหน่วยอิสระอีกต่อไป ฉะนั้น
เพื่อเป็นการแนะนำเบื้องต้น จึงอาจเป็นทพอใจมากกว่าถ้าจะพูดถึงก่อนในแง่เป็นพรรค
“อนุรักษนิยม” ตรงข้ามกับพรรค “ก้าวหน้า” หรือฝ่ายซ้าย และถือเอาพรรคเหล่านี้
เป็นหน่วยแล้วจึงค่อยอธิบายความหมายของพรรคต่าง ๆ ให้รัดกุมขึ้น

ข้อเท็จจริงที่น่าสนใจที่สุดเกี่ยวกับประวัติการเลือกตั้งของญี่ปุ่นก็คือ ความ
เป็นใหญ่อันแข็งแกร่งและยังยืนตอดมาของเลียงอนุรักษนิยม ซึ่งเป็นความจริงยิ่งขึ้นใน
สมัยก่อนสงคราม นับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ เป็นต้นมา ทั้งส่วนแบ่งของฝ่ายอนุรักษนิยมใน
คะแนนเสียงของประชาชน (ซึ่งอันที่จริงแล้ว รวมส่วนใหญ่นิ่งของคะแนนเสียงของพรรค
อิสระและพรรคขนาดย่อมตอดจนเสียงที่ลงให้บรรดาพรรคอนุรักษนิยมโดยเฉพาะ) และ
จำนวนที่นั่งในสภาล่างที่พวกอนุรักษนิยมคุมอยู่นั้น ไม่ได้ตกลงต่ำกว่าร้อยละ ๖๐ ของ
จำนวนทั้งหมด พวกพรรคฝ่ายตรงข้ามที่เป็นพวก “ก้าวหน้า” หรือฝ่ายซ้ายรวมกันมี
ส่วนในคะแนนเสียงประชาชนที่เหลือน้อย ซึ่งมีส่วนจากร้อยละ ๒๕ ถึงร้อยละ ๓๙ และได้ที่

หนึ่งต่อในสภาต่างซึ่งมีจำนวนจากร้อยละ ๑๘ ถึง ๓๕ กำลังแตกต่างระหว่างสองกลุ่ม
หนึ่งอยู่มากทีเดียว เมื่อไม่นานมานี้ ฝ่ายอนุรักษนิยมได้คุมคะแนนเสียงประชาชนและ
ที่นั่งต่ำกว่าสองในสามเล็กน้อย ส่วนพวกก้าวหน้าคุมอยู่กว่าหนึ่งในสามเล็กน้อย ถึงแม้
เสียงร่ำพลของกำลังฝ่ายก้าวหน้าจะได้สูงขึ้นเล็กน้อยนับแต่ปี ค.ศ. ๑๘๔๗ และกำลัง
ของฝ่ายอนุรักษนิยม (รวมทั้งพวกอิสระ) จะได้ลดลงเล็กน้อย การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว
น้อยเกินไปที่จะมีผลสะท้อนสำคัญในการแบ่งอำนาจทางการเมือง ปัญหาต่อแหลม
ปัจจุบันของลัทธิสังคมนิยมยังไม่อยู่ที่ข้อเท็จจริงข้อนี้

ความเป็นใหญ่ของฝ่ายอนุรักษนิยมในสภาต่างของรัฐสภา ส่วนใหญ่
เป็นแบบเดียวกันในสภาสูง ระบบการเลือกตั้งวุฒิสภาที่ยากกว่าของสภาผู้แทนราษฎร
และการเปรียบเทียบโดยตรงระหว่างแบบการออกเสียงของประชาชนสำหรับสภาทั้งสอง
ต้องกินเวลาอยู่บ้าง ในแง่ของอัตราการร้อยละของจำนวนที่นั่งในสภาสูงที่ได้มาในการเลือก
ครั้งก่อนๆ ไม่นานมานี้ พวกก้าวหน้าไม่ได้ผลดีกว่าที่ได้อยู่ในสภาต่าง พวกอนุรักษ
นิยมคุมจำนวนน้อยกว่าสองในสามเล็กน้อยของจำนวนที่นั่งทั้งหมดในสภานั้นเช่นกัน ใน
การเลือกตั้งชาติวงจังหวัดและสภาจังหวัดและการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีหรือสภานคร
เมือง และหมู่บ้าน เสียงของฝ่ายอนุรักษนิยมยังแข็งแกร่งขึ้นอีก ในระดับเหล่านี้ผู้สมัคร
และผู้ออกเสียงอิสระแทบจะเป็นอนุรักษนิยมทั่วหน้ากัน ฉะนั้น จึงไม่เป็นที่น่าประหลาด
ใจเมื่อรายงานผลของการเลือกตั้งครั้งใด ๆ ไม่นานมานี้ แสดงว่าในระดับสภาจังหวัด
ในสมัยหลังสงคราม พวกพรรคก้าวหน้าไม่เคยได้คะแนนเสียงมากกว่าร้อยละ ๒๕ ของ
คะแนนเสียงทั่วประเทศหรือคุมที่นั่งมากกว่าร้อยละ ๒๒ กำลังโดยเฉลี่ยแล้วยังต่ำกว่า
นอกพอประมาณ

อย่างไรก็ดี กำลังฝ่ายอนุรักษนิยมจะแสดงให้เห็นแข็งแกร่งที่สุดในระดับต่ำ
สุดคือในสภานคร เมืองและหมู่บ้าน ในระดับนี้ผลที่โดดเด่นที่สุดของผู้สมัครฝ่ายก้าวหน้า
เพียงร้อยละ ๑๓ ของคะแนนเสียงทั่วประเทศ และร้อยละ ๕ ของที่นั่งทั้งหมด ในระดับ

ท้องถิ่นเหล่านั้น เล่นกราฟแสดงกำลังฝ่ายก้าวหน้าสูงขึ้นอย่างช้า ๆ ในการเลือกตั้งที่แล้ว ๆ
เมื่อไม่นานมานี้เช่นเดียวกัน แต่กำลังฝ่ายอนุรักษนิยมก็ยังคงเหนือกว่าอยู่มาก ฉะนั้น
เมื่อเราดูได้ลงไปตามลำดับการเลือกตั้งในญี่ปุ่นจากการเลือกตั้งระดับชาติถึงจังหวัด
เมือง หรือท้องถิ่น จะเห็นได้ว่ากำลังของฝ่ายอนุรักษนิยมที่เหนืออยู่แต่เดิมเป็นทุนเดิม ยิ่ง
เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนในทุกครั้งที่ดำรงไป ส่วนกำลังฝ่ายก้าวหน้าทั้งพวกสังคมนิยมและ
คอมมิวนิสต์ลดลงเป็นลำดับ ประวัติการเลือกตั้งจะแสดงให้เห็นอีกด้วยว่ากำลังฝ่ายอนุ
รักษนิยมทั้งที่เป็นใหญ่อยู่เดิมในบริเวณนคร แต่รากฐานมั่นคงแข็งแรงที่สุดก็ยังคงอยู่ใน
บริเวณชนบทของญี่ปุ่น นครต่าง ๆ และโดยเฉพาะในหมู่สมาชิกสหพันธ์กรรมกร ให้
ความสนับสนุนแนวทางและผู้สมัครฝ่ายก้าวหน้าที่แข็งแกร่งที่สุด ส่วนบริเวณหัวใจของ
กำลังฝ่ายอนุรักษนิยมอยู่ในชนบท

ในส่วนที่เกี่ยวกับกำลังเฉพาะของแต่ละพรรค ตาราง ๖-๒ (หน้า ๑๒๓-๔)
จะช่วยให้ลักษณะของประวัติการเลือกตั้งสมัยหลังสงครามเป็นที่กระจ่าง นับแต่ปี ค.ศ.
๑๙๕๕ เป็นต้นมาแนวของพวกอนุรักษนิยมแสดงออกอยู่ในพรรคเดียว (ซึ่งอันที่จริงแล้ว
เป็นกลุ่มต่าง ๆ ที่รวมกันอย่างหลวม ๆ) เรียกว่าจิยุมินชูโตะ (Jiyumishuto) หรือ
พรรคเสรีประชาธิปไตย กลุ่มนี้ครองเวทีการเลือกตั้งทุกวันนี้ เช่นเดียวกับที่ได้เป็นมา
เกือบตลอด นับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๕ ในรูปต่าง ๆ ก่อนนี้ ความคืบหน้าบางของกำลัง
ของพรรคนี้ได้อธิบายไว้ข้างบนแล้ว การวิเคราะห์คะแนนเสียงของพวกก้าวหน้าทำได้
ยากกว่า ส่วนประกอบของคะแนนเสียงที่เป็นสังคมนิยมและคอมมิวนิสต์อาจเห็นได้ภายใน
กลุ่มพวกก้าวหน้า และบ่อยครั้งท้องที่การกระจายกำลังของพวกสังคมนิยมบางแบบอาศัยอยู่
ภายใต้แผ่นป้ายของพวกก้าวหน้า นับแต่เดือนมกราคม ค.ศ. ๑๙๖๐ เป็นต้นมา ห้าปีภาย
หลังความเป็นอันหนึ่งอันเดียวอย่างคลุมเครือ ก็เกิดจำเป็นที่จะต้องแยกประวัติการเลือก
ตั้งของชาโคโตะ (Shakaito) หรือพรรคสังคมนิยมโดยเฉพาะออกจากมินชู ชาโคโตะ
(Minshu Shakaito) หรือพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย (ปีกขวา) พรรคแรกผ่านพ้น

การเลือกตั้ง ค.ศ. ๑๙๖๐ มาโดยมีกำลังที่แข็งแกร่งว่า ในระหว่างกลุ่มสังคมนิยมทั้งสอง ได้
ร้อยละ ๒๘ ของคะแนนเสียง และร้อยละ ๓๑ ของที่นั่ง ตรงข้ามกับคะแนนเสียงร้อยละ ๘
ของพวกเขาและที่นั่งร้อยละ ๔ พวกสังคมนิยมประชาธิปไตยไม่ทำอะไรไปกว่าแค่ขพรค
อย่างน้อยก็สำหรับระยะนี้

พรรคคอมมิวนิสต์ไม่เคยมีกำลังในการเลือกตั้งมากนัก มักได้คะแนน
ระหว่างร้อยละ ๒ หรือ ๓ ในการเลือกตั้งทั่วไป และมีที่นั่งต่ำกว่าร้อยละ ๑ ในสภา
ผู้แทนราษฎร ครั้งหนึ่งในปี ค.ศ. ๑๙๔๘ ที่พรรคนี้ปรับปรุงผลงานของตนอย่างมากภายใต้
ได้สภาพแวดล้อมที่ผิดปกติ และก็ไม่อีกอันว่าเป็นการแสดงกำลังที่แท้จริงของพรรค
อย่างถูกต้อง การได้รับความสนับสนุนจากประชาชนในระดับที่ต่ำมากเช่นนี้ไม่ได้เปลี่ยนแปลง
ไปมาก นับแต่การเลือกตั้งในปี ค.ศ. ๑๙๔๘

นอกจากพวกคอมมิวนิสต์และพวกสังคมนิยมประชาธิปไตยแล้ว พวก
นักการเมืองอิสระและพรรคขนาดย่อมก็เป็นอีกพวกหนึ่งที่ไม่มีบทบาทสำคัญในการ
เลือกตั้งในระดับชาติของญี่ปุ่น มีพรรคขนาดย่อมอยู่หลายพรรค ดังเช่นพรรคโกกুমิน
เกียวโดโตะ (Kokumin Kyodoto พรรคสหกรณ์ประชาชน) ในค่ายอนุรักษนิยม และ
พรรคโรโนโตะ (Ronoto พรรคกรรมกรและชาวนา) ในค่ายก้าวหน้า เหล่านี้นับแต่
สงครามแล้วสามารถรอดอยู่ได้เป็นเวลานานพอควร แต่พลังเคลื่อนไหวของกระบวนการ
ทางการเมืองเมื่อไม่นานมานี้ได้เป็นไปในทางตรงข้ามกับพวกนี้ ผิดกับพวกคอมมิวนิสต์
พวกนี้ขาดทั้งโครงการที่เห็นได้ชัดอันเป็นที่สนใจของคน อย่างน้อยก็ต่อคนกลุ่มน้อยที่มี
ความสำคัญและขาดการจัดระเบียบพรรคที่มีประสิทธิภาพ ยังจะต้องคอยกันต่อไปว่า
พวกนักสังคมนิยมประชาธิปไตยจะเสนอโครงการและการจัดระเบียบพรรคที่สมมุติได้
หรือไม่ พรรคย่อยอื่น ๆ มักเป็นตัวแทนกลุ่มผู้สนับสนุนทางการเมืองผู้หนึ่งผู้ใดเป็นการ
ส่วนตัว ซึ่งจัดรวมกันเข้าเป็นกลุ่มที่ไม่ขึ้นกับใครและมีความยั่งยืนผิดปกติมากกว่า
พรรคต่าง ๆ ในความหมายปัจจุบันของญี่ปุ่น พรรคเหล่านี้อันตรธานไปโดยถูกกลืน

เข้าอยู่ในพรรคอนุรักษนิยมและพรรคก้าวหน้าใหญ่ ๆ นี่เป็นขบวนการธรรมดาของพรรค
ขนาดย่อยในญี่ปุ่นไม่นานมานี้

บทบาทของผู้สมัครอิสระในการเลือกตั้งแห่งชาติก็ไม่ได้สำคัญมากอีกต่อไป
เช่นกัน ผู้สมัครดังกล่าวแทบจะเป็นอนุรักษนิยมทั้งสิ้น เป็นผู้ซึ่งเด็กที่จะหาเสียงในฐานะ
ผู้เป็นอิสระทางการเมือง เพราะมีหรือคิดความข้อได้เปรียบในเขตของตน เมื่อได้รับเลือก
(ซึ่งก็เพียงน้อยคน) วิถีปฏิบัติเป็นประจำของพวกนกคอก จะทำการคัดลอกจดที่ผู้
จะทำได้กับพวกผู้นำพรรคเสรีประชาธิปไตย และเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มในสภาของกลุ่ม
นี้อย่างเป็นทางการ ซึ่งหมายถึงเป็นการแลกเปลี่ยนสถานะอิสระของตนกับการเป็นสมุน
ผู้ภักดีของพรรคอนุรักษนิยม ในการเลือกตั้งระดับจังหวัดและโดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น
กล่าวคือดำรงรับนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาในนคร เมือง และหมู่บ้าน ที่ซึ่งฝ่ายข้อ
พรรคแห่งชาติมีประโยชน์และความหมายน้อยกว่ามาก จะยังคงปรากฏมีผู้สมัคร
“อิสระ” อยู่อีกจำนวนมาก ส่วนใหญ่ความจริงแล้วเป็นพวกอนุรักษนิยม เป็นต้นว่า
การเลือกตั้งประจำท้องถิ่นในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ พวกที่เรียกกันว่าผู้สมัคร “อิสระ” ได้ที่นั่ง
ประมาณร้อยละ ๑๕ ในสภาจังหวัด และร้อยละ ๘๘ ในสภานคร เมืองและหมู่บ้าน

ประวัติการเลือกตั้งหลังสงครามของญี่ปุ่น จึงมีลักษณะเด่นในทางที่ผู้สมัคร
และแนวทางที่เป็นอนุรักษนิยมยังคงมีความสำคัญอยู่ในทุกระดับของการปกครอง แต่ก็
ไม่ควรเหมาเอาว่าเป็นลักษณะประจำของสังคมญี่ปุ่นที่ไม่มีวันเปลี่ยนแปลง สภาพแวดล้อม
ดังเช่นการยึดครองของสหรัฐอเมริกา ซึ่งคงอยู่ต่อไปอย่างเป็นทางการจนกระทั่งปี ค.ศ.
๑๙๕๒ ความสัมพันธ์อันผิดปกติธรรมดาของญี่ปุ่นที่มักบดบังความเกาเหล่จากปี ค.ศ. ๑๙๕๐
ถึง ๑๙๕๓ และเศรษฐกิจที่รุ่งเรืองขึ้น ญี่ปุ่นที่ฟื้นตัวภายหลังปี ค.ศ. ๑๙๕๒ ได้
ส่งเสริมให้ความเป็นอนุรักษนิยมทางการเมืองขึ้นมาเป็นใหญ่ ในระหว่างระยะนี้ ญี่ปุ่น
ได้รับความปกป้องอย่างผิดปกติจากความกดดันเดิมที่ของสงครามเย็นและความตึงเครียด
ระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกัน ญี่ปุ่นยังมีได้ประสบความสำเร็จทางเศรษฐกิจที่รุนแรง

ตาราง ๖-๒ ผลการเลือกตั้งทั่วไปในประเทศญี่ปุ่นสำหรับสภาผู้แทนราษฎร

พรรค	การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ ๒๓ (๑๕๔๗)				การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ ๒๔ (๑๕๔๘)				การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ ๒๕ (๑๕๕๒)				การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ ๒๖ (๑๕๕๕)			
	คะแนนเสียง ที่ ถูกต้อง	อัตราร้อยละ ของ คะแนนเสียง	จำนวน ที่นั่ง	อัตราร้อยละ ของที่นั่ง	คะแนนเสียง ที่ ถูกต้อง	อัตราร้อยละ ของ คะแนนเสียง	จำนวน ที่นั่ง	อัตราร้อยละ ของที่นั่ง	คะแนนเสียง ที่ ถูกต้อง	อัตราร้อยละ ของ คะแนนเสียง	จำนวน ที่นั่ง	อัตราร้อยละ ของที่นั่ง	คะแนนเสียง ที่ ถูกต้อง	อัตราร้อยละ ของ คะแนนเสียง	จำนวน ที่นั่ง	อัตราร้อยละ ของที่นั่ง
พรรคเสรีนิยม (จำนวนรวม)	16,111,914	55.9	281	60.3	19,260,500	63.0	347	74.5	23,367,671	66.1	325	69.6	22,717,348	65.7	310	66.5
จิไตโตะ (พรรคเสรีนิยม)	7,356,321	26.9	131	28.1					16,938,221	47.9	210	51.4				
มิซึโฮโตะ (พรรคประชาธิปไตย)	6,839,646	25.0	121	26.0	4,798,352	15.7	69	14.8								
โคกุกะมิโนะ เกียวไตโตะ (พรรคสหกรณ์ประชาชน)	1,915,947	7.0	29	6.2	1,041,879	3.4	14	3.0								
มินชู จิไตโตะ (พรรคประชาธิปไตยเสรีนิยม)					13,420,269	43.9	264	56.7	6,429,450	18.2	85	18.2	6,186,232	17.9	76	16.3
โคจิโนโตะ (พรรคก้าวหน้า)													3,034,688	8.8	35	7.5
ฮายาชิโนะมิยะ จิไตโตะ (พรรคเสรีนิยมฮายาชิโนะมิยะ)													13,476,428	39.0	199	42.7
โฮชิคา จิไตโตะ (พรรคเสรีนิยมโฮชิคา)																
จิไต มินชูโตะ (พรรคเสรีประชาธิปไตย)																
พรรคก้าวหน้า (จำนวนรวม)	8,178,842	29.9	147	31.5	7,721,414	25.2	90	19.3	8,664,826	24.5	115	24.7	10,209,311	29.5	144	30.9
ซาไกโตะ (พรรคสังคมนิยม)	7,175,939	26.2	143	30.7	4,129,794	13.5	48	10.3								
ฮายาชิ ซาไกโตะ (พรรคสังคมนิยมปีกซ้าย)									3,398,597	9.6	54	11.6	4,516,715	13.1	72	15.4
ฮิโรชิ ซาไกโตะ (พรรคสังคมนิยมปีกขวา)									4,108,274	11.6	57	12.2	4,677,833	13.5	66	14.2
โรโนโตะ (พรรคกรรมกร-ชาวนา)					606,840	2.0	7	1.5	261,190	0.7	4	0.9	338,773	1.0	5	1.1
มินชู ซาไกโตะ (พรรคประชาธิปไตยสังคมนิยม)																
เกียวซังโตะ (พรรคคอมมิวนิสต์)	1,002,903	3.7	4	0.8	2,984,780	9.7	35	7.5	896,765	2.6	-	-	655,990	1.9	1	0.2
พรรคย่อย ๆ	1,490,057	5.4	25	5.4	1,602,496	5.2	17	3.6	949,036	2.7	7	1.5	152,050	0.4	1	0.2
พรรคอิสระ	1,580,844	5.8	13	2.8	2,008,109	6.6	12	2.6	2,355,172	6.7	19	4.1	1,523,736	4.4	11	2.4
รวมทั้งสิ้น	27,361,657	100.0	466	100.0	30,592,519	100.0	466	100.0	35,336,705	100.0	466	100.0	34,602,445	100.0	466	100.0

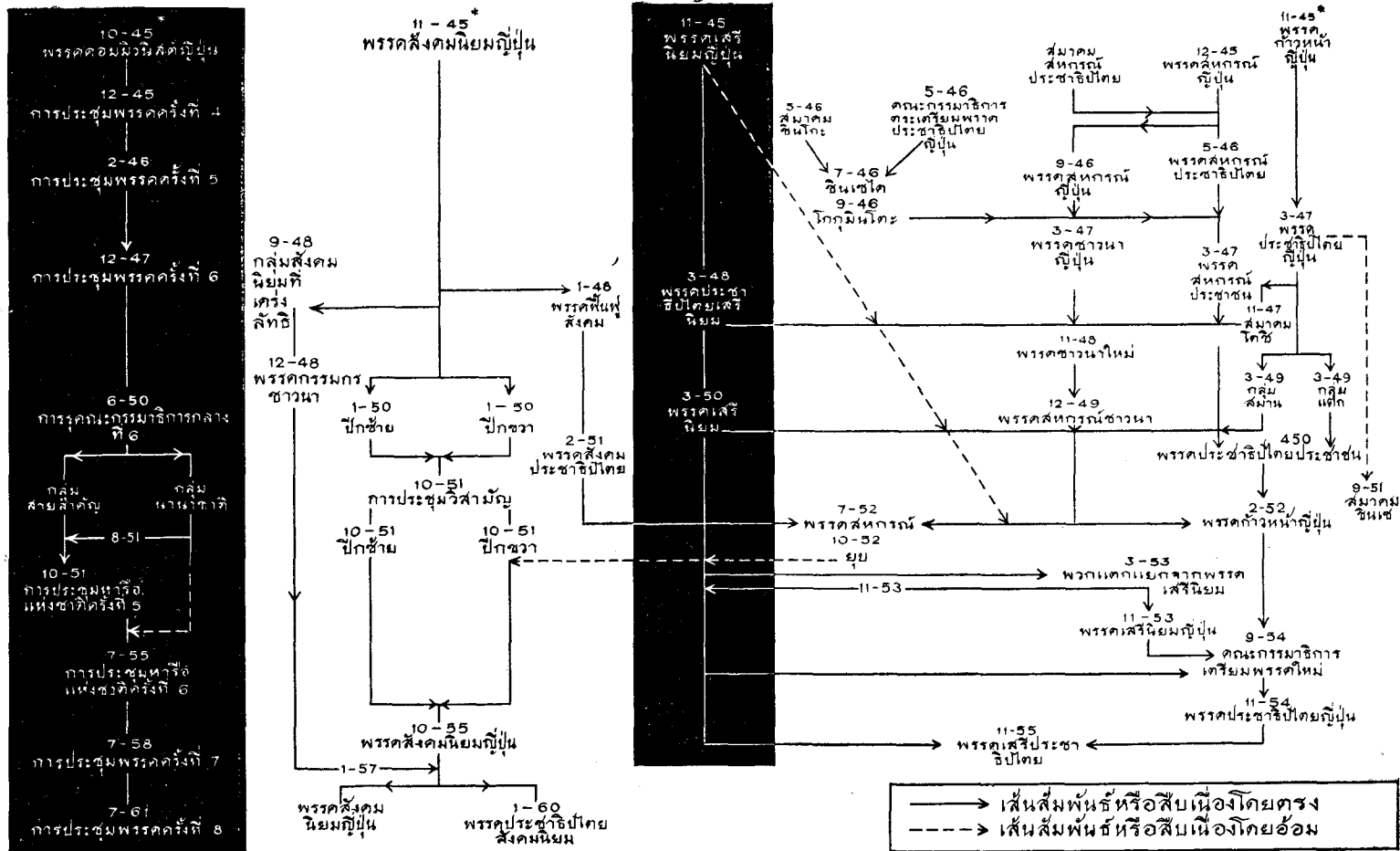
ตาราง ๖-๒ ผลการเลือกตั้งทั่วไปในประเทศญี่ปุ่นสำหรับสภาผู้แทนราษฎร

พรรค	การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ ๒๓ (๑๙๕๕)				การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ ๒๔ (๑๙๕๘)				การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ ๒๕ (๑๙๖๐)			
	คะแนนเสียง ที่ ถูกต้อง	อัตราร้อยละ ของ คะแนนเสียง	จำนวน ที่นั่ง	อัตราร้อยละ ของที่นั่ง	คะแนนเสียง ที่ ถูกต้อง	อัตราร้อยละ ของ คะแนนเสียง	จำนวน ที่นั่ง	อัตราร้อยละ ของที่นั่ง	คะแนนเสียง ที่ ถูกต้อง	อัตราร้อยละ ของ คะแนนเสียง	จำนวน ที่นั่ง	อัตราร้อยละ ของที่นั่ง
พรรคอนุรักษนิยม (จำนวนรวม)	23,385,502	63.2	297	63.6	22,976,846	57.8	287	61.5	22,740,272	57.5	296	63.3
จิวยิโตะ (พรรคเสรีนิยม)	9,819,457	26.6	112	24.0								
มินชูโตะ (พรรคประชาธิปไตย)	13,536,044	36.6	185	39.6								
โกกัมิน เกียวโตโตะ (พรรคสหกรณ์ประชาชน)												
มินชู จิวยิโตะ (พรรคประชาธิปไตยเสรีนิยม)												
โคชินโตะ (พรรคก้าวหน้า)												
ฮาโตยามะ จิวยิโตะ (พรรคเสรีนิยมฮาโตยามะ)												
โยชิคา จิวยิโตะ (พรรคเสรีนิยมโยชิคา)												
จิบู มินชูโตะ (พรรคประชาธิปไตย)					22,976,846	57.8	287	61.5	22,740,272	57.5	296	63.3
พรรคก้าวหน้า (จำนวนรวม)	11,903,639	32.2	162	34.7	14,106,028	35.5	167	35.7	15,508,005	39.2	165	35.2
ชาโคโตะ (พรรคสังคมนิยม)					13,093,993	32.9	166	35.5	10,887,134	27.5	145	31.0
ซาฮะ ชาโคโตะ (พรรคสังคมนิยมปีกซ้าย)	5,683,312	15.3	89	19.1								
ฮะชิ ชาโคโตะ (พรรคสังคมนิยมปีกขวา)	5,129,594	13.9	67	14.3								
โรโนโตะ (พรรคกรรมกร - ชาวนา)	357,611	1.0	4	0.9								
มินชู ชาโคโตะ (พรรคประชาธิปไตยสังคมนิยม)									3,464,148	8.7	17	3.6
เกียวชานโตะ (พรรคคอมมิวนิสต์)	733,121	2.0	2	0.4	1,012,035	2.6	1	0.2	1,156,723	2.9	3	0.6
พรรคย่อย ๆ	496,614	1.3	2	0.4	287,991	0.7	1	0.2	111,941	0.3	1	0.2
พรรคอิสระ	1,229,031	3.3	6	1.3	2,380,795	6.0	12	2.6	1,118,905	2.8	5	1.0
รวมทั้งสิ้น	37,014,837	100.0	467	100.0	39,751,661	100.0	467	100.0	39,509,123	100.0	467	100.0

หรือยาวนานภายหลังสงคราม ถึงกระนั้นก็ตาม พรรค “ก้าวหน้า” หรือฝ่ายซ้าย ภายใต้สิ่งที่เบ็นส์ภาพแวดล้อมอันเดียวเปรียบอย่างมากสำหรับพวกนี้ ก็สามารถได้เพียง ส้นับสนุนและที่นั่งในสภาต่างของไคเอ้ที่ม้อทธิพลกว่าหนึ่งในสาม ซ่อนักเผชิญทำให้ พวกนี้ม้อนาจสำคัญที่จะป้องกันมิให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญญี่ปุ่นไป ในทางเดียวเปรียบ เพราะข้อเสนอนั้นต้องได้รับเสียงเห็นชอบสอง ในสามหรือมากกว่าของสมาชิก ทั้งหมดของแค้ละสภาทั้งสอง ความดำริถึงชนของพรรคสังคมนิยม โดยเฉพาะไม่ ควรถูกลดความสำคัญ เป็นไปไม่ได้ที่จะพยากรณ์ผลที่จะมีต่อผู้ออกเสียงเลือกตั้ง ชาวญี่ปุ่นเนื่องมาจากการตกต่ำทางเศรษฐกิจอันยาวนาน หรือวิกฤตการณ์ระหว่าง ชาติอันรุนแรงอย่างแท้จริงซึ่งพัวพันผลประโยชน์ของญี่ปุ่น แต่หนทางที่ดังเหล่านี้อาจเป็น ผลดีแก่ฝ่าย “ก้าวหน้า” ไค้ชนักไม่อาจตัดไปได้เหมือนกัน

พรรคการเมืองต่าง ๆ

พรรคการเมืองไม่ใช่ของที่คิดขึ้นใหม่หลังสงครามในประเทศญี่ปุ่น แต่ ได้มีมาอย่างน้อยก็แต่ปี ค.ศ. ๑๘๗๔ ในรูปใดรูปหนึ่ง บรรพบุรุษของพรรคอนุรักษนิยม ปัจจุบันคือพรรคจิยูมินชูโตะ (Jiyuminshuto) หรือเดี๋ย้ประชาธิปไตย ซึ่งอาจสืบย้อน ถัดไปถึงระยะต้นของปี ค.ศ. ๑๘๘๐ กว่า ส่วนของนิฮอน ซาไกโตะ (Nihon Shakaitei) หรือพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นย้อนหลังไปอย่างน้อยก็ถึงปี ค.ศ. ๑๘๒๕ พรรคคอมมิวนิสต์ ญี่ปุ่นตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๒๒ ฉะนั้นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปที่สำคัญในสมัยหลังสงครามก็คือ สดานะและอำนาจของพรรคการเมือง จากการเป็นกลุ่มที่แก่งแย่งกันคุมสมาชิกในสภา ผู้แทนราษฎร มีอำนาจทางการเมืองสมัยก่อนสงครามไป ในทางขัดขวางเป็นส่วนใหญ่ และจำกัดอย่างระมัดระวัง พรรคเหล่านี้อาจก้าวหน้าไปนับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ จนมีสถานะ เป็นกลุ่มที่แข่งขันกันคุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งได้กลายมาเป็นแหล่งรากฐานของ

ภาพ ๒-๑ เส้นความสัมพันธ์ของพรรคการเมืองที่สำคัญสมัยหลังสงคราม

* ตัวเลขบ่งถึงวันที่ของการสถาปนาพรรค เช่น 10-45=ตุลาคม 1945 (จากตารางผนวกกับ นิฮอน คินโดชิ จิเอน โตเกียว: โตโยชิมโปซา, 1958)

ทั้งอำนาจนิติบัญญัติและบริหารในระบบการปกครองประเทศที่ใหม่และเป็นประชาธิปไตย
ชน ความแตกต่างในความสำคัญ บทบาทและความสำคัญของพรรคการเมืองญี่ปุ่น
ได้เปลี่ยนแปลงไปตามบทบาทและความสำคัญของสภาต่างแห่งรัฐสภา พัฒนาการหลัง
สงครามของพรรคการเมืองเหล่านี้มีอธิบายไว้ในภาพ ๖ - ๑ หน้า ๑๒๖

ในการอธิบายการจัดระเบียบ โครงสร้าง และลักษณะเฉพาะทั่วไปของ
พรรคการเมืองญี่ปุ่น เราจะจำกัดตัวเราอยู่เฉพาะพรรค ๔ พรรคที่มีความสำคัญที่สุดใน
ปัจจุบัน คือพรรคเสรีประชาธิปไตย พรรคสังคมนิยม พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย
และพรรคคอมมิวนิสต์ ถึงแม้เราไม่อาจจะแน่ใจได้ว่ากลุ่มพรรคกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจะรอด
พ้นความกดดันตลอดเวลาให้แตกออกไปหรือก่อตัวขึ้นในรูปใหม่ พรรคทั้งสี่นี้แสดงถึง
แบบใหญ่ๆ ของการจัดระเบียบ การจูงใจอย่างมีโครงสร้าง แบบแผนกำลังสนับสนุน
การเงิน และความเป็นผู้นำซึ่งได้เป็นลักษณะเด่นของพรรคการเมืองญี่ปุ่นหลังสงคราม

พรรคเสรีประชาธิปไตย (จิฮุเม็นชู โตะ)

ควรจะเป็นที่แจ่มแจ้งแต่เดี๋ยวกว่า พรรคเสรีประชาธิปไตยซึ่งมีกำลัง
มหาศาลในที่ตั้งคะแนนเสียง โดยแท้จริงแล้ว มีได้เป็นองค์การที่มีสมาชิกขนาดใหญ่ ถึงแม้
จะมีเครื่องกลไกของพรรคแห่งชาติซึ่งดูน่าประทับใจในแง่การจัดองค์การ แต่
สมาชิกอย่างเป็นทางการนั้นค่อนข้างน้อย เป็นต้นว่าในเดือนมิถุนายนของปี ค.ศ. ๑๙๕๘
พรรคอ้างว่ามีสมาชิกลงทะเบียนทั้งหมดประมาณ ๑,๕๐๐,๐๐๐ คน นักวิจารณ์ส่วนใหญ่
เชื่อว่าตัวเลขที่ใกล้เคียงกับ ๓๐๐,๐๐๐ จะเที่ยงตรงกว่า อันที่จริงแล้ว มักพบในระดับ
ท้องถิ่นว่าการเป็นสมาชิกพรรคเป็นทางการนั้นมักเป็นแบบเดือนฉางและไม่ค่อยมีความ
หมาย พรรคมององค์การสาขาในทุกเมืองหลวงของจังหวัด และในนคร เมืองและหมู่บ้าน
อื่นๆ อันเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ อันที่จริงแล้วในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ คณะกรรมการจัด
องค์การแห่งชาติ (National Organization Committee) อ้างว่ามีสาขาท้องถิ่นทั้งหมด
๒,๒๐๐ สาขา ครอบคลุมประมาณร้อยละ ๕๔ ของเขตทางการเมืองย่อยๆ จำนวน

๔,๓๐๔ รวมกับ “ผู้จัดการพรรค” (Party Organizers) ประมาณ ๑๒,๐๐๐ ถึง ๓๓,๐๐๐ คนกระจายทั่วญี่ปุ่น การครอบงำของท้องถิ่นอันเป็นจริง ถ้ารวมถึงผู้ที่ทำงานให้ผู้สมัครของคณะระหว่างการทำหาเสียงเลือกตั้ง แต่คงไม่ผู้ที่มีความหมายมากไปกว่านั้น พรรคกำลังพยายามจะเสริมกำลังองค์การของคนในจังหวัดและท้องถิ่นทั่วประเทศให้แข็งแกร่ง ซึ่งจะหมายถึงการสถาปนาความเข้มแข็งที่ความหมายและเชื่อถือได้มากขึ้นกับผู้ออกเสียงทั่ว ๆ ไป และก็จะจะได้ก้าวหน้าได้บ้างในเวลานี้ แต่โดยทั่วไปแล้ว สำนาคตามท้องถิ่นส่วนใหญ่และสมาชิกจำนวนมากสนใจกับการเลือกตั้งเป็นสำคัญ และมาฝึกหัดหรือพัวพันเป็นกลุ่มกระหว่างการทำหาเสียงเท่านั้น

หัวใจและมันสมองของการดำเนินงานของพรรคเสรีประชาธิปไตยอยู่ที่โตเกียว ซึ่งเป็นที่ทำธุรกิจส่วนใหญ่ของพรรค ความจริงแล้ว เพื่อจุดประสงค์ในด้านการตัดสินใจนโยบายและธุรกิจประจำวัน พรรคแทบจะอยู่ใต้การควบคุมโดยเฉพาะของสมาชิกอันดับสูงที่โดยปกติมีภูมิลำเนาอยู่ในโตเกียว การจัดระเบียบในส่วนกลางของพรรคในระดับชั้น อำนาจสูงสุดอยู่ในกำมือของสภาแห่งพรรค ประกอบด้วยผู้นำการเมืองอาชีพแทบทั้งหมด สภาประชุมที่โตเกียวและเลือกประธานพรรค ซึ่งเป็นตำแหน่งที่สำคัญและมีอำนาจที่สุดของพรรค ที่มีความสำคัญยิ่งด้วยก็คือ เดชาธิการผู้กำกับกิจการประจำวันของพรรค และประธานของคณะกรรมการบริหารกับคณะกรรมการวิจัยการเมือง การประชุมทั่วไปของสมาชิกพรรคผู้ที่นั่งในสภาทั้งสองของรัฐบาล ก็มีอิทธิพลเช่นกันในการพิจารณานโยบายของพรรค โดยอาศัยเครื่องกลไกขององค์การพรรคนี้ เฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการวิจัยการเมือง พรรคทำการกำหนดนโยบายของตนและพยายามที่จะเปิดให้เป็นผลปฏิบัติการทางนิติบัญญัติ โดยผ่านผู้แทนของตนในรัฐบาล ครั้นเมื่อมีการตกลงกันภายในวงการของพรรคแล้ว วินัยที่เข้มงวดกับสมาชิกในรัฐบาลก็เป็นไปอย่างเข้มงวดมาก การออกเสียงตามแนวของพรรคแทบจะเป็นไปโดยอัตโนมัติ โดยมีโทษกำหนดถึงได้ออกจากพรรค

๒๘ ท่งที่แทบจะหารายละเอียดไม่ได้เลยเกี่ยวกับการหาทุนของพรรคที่เชื่อถือได้
ในญี่ปุ่น แต่ก็มีกรรณการถึงเรื่องนี้อย่างเปิดเผย ซึ่งโดยปกติค่อนข้างเป็นไปในแง่ใช้
อารมณ์กัน เป็นที่ถกกันทั่วไปเกี่ยวกับการควบคุมนโยบายของพรรคว่าพรรคได้รับประชา
ธิปไตยอยู่ในกำมือของผู้ที่อุดหนุนทางการเงินมากทีเดียว และคนพวกนี้เกือบทั้งหมดจะ
พบได้ในหมู่ธุรกิจ เฉพาะอย่างยิ่งในหมู่ไซบัทสึหรือคาร์เทลขนาดมหึมาของญี่ปุ่น
น้อยคนที่คุ้นกับการเมืองญี่ปุ่นจะปฏิเสธได้ว่าความเกี่ยวพันของพรรคที่มีกับธุรกิจขนาด
ใหญ่ในโตเกียวมาก หรือว่าความสัมพันธ์ส่วนใหญ่มาจากบริษัทและสมาคมธุรกิจ
แต่รายละเอียดเกี่ยวกับความสัมพันธ์และขอบเขตของอิทธิพลและการควบคุมที่มีเหนือ
นโยบายของพรรคโดยกลุ่มผลประโยชน์ทางธุรกิจนั้นเลือนลางและไม่แน่ชัด คำวิจารณ์
โดยทั่วไปในเรื่องนี้มักจะเน้นหนักเกินไปถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในทัศนะทางการเมือง
ของ “ธุรกิจขนาดใหญ่” และด้วยเหตุนี้จึงเข้าใจได้ง่าย ๆ ในเรื่องความสัมพันธ์ของ
พรรคได้รับประชาธิปไตยที่มีกับกลุ่มธุรกิจ

การเมืองแบบพรรคโดยเฉพาะการหาเสียงเลือกตั้งยังคงเป็นกิจการที่ขึ้น
เปลืองมากในญี่ปุ่นเช่นเดียวกับที่อื่น ๆ เราอาจได้ความคิดเกี่ยวกับขนาดของทุนในการ
จากรายงานเป็นทางการเรื่องการล้มทบทุนทางการเมืองที่กฎหมายบังคับให้พรรคยื่นต่อ
กระทรวงการปกครองท้องถิ่น (Local Autonomy Ministry) รายงานเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า
ในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ พรรคได้รับประชาธิปไตยได้รับเงินอุดหนุนทางการเมืองเป็นจำนวนถึง
๓,๓๗๘,๗๘๐,๐๐๐ เยน (๖,๖๓๐,๕๒๘ ดอลลาร์) ส่วนระหว่างครึ่งปีแรกของปี ค.ศ.
๑๙๕๙ เมื่อมีการเลือกตั้งวุฒิสภาและการเลือกตั้งประจำท้องถิ่น พรรคได้รับ
๑,๒๖๐,๕๐๐,๐๐๐ เยน (๓,๕๐๑,๓๘๘ ดอลลาร์) ร้อยละ ๖๐ ของเงินจำนวนนี้มาในรูป
ของเงินอุดหนุนเป็นเงินก้อน แต่ละก้อนเป็นเงินถึง ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ เยน (๒๗,๗๗๘ ดอลลาร์)
หรือกว่านั้นจากบริษัทหรือกลุ่มธุรกิจ ที่เหลือก็มาจากบรรดาแหล่งธุรกิจเป็นส่วนใหญ่
ซึ่งแม้แต่โดยมาตรฐานอเมริกัน เงินจำนวนเหล่านี้ก็ไม่ใช่น้อยเลย โดยเฉพาะเมื่อ

เราตระหนักว่าเงินจำนวนนี้เป็นส่วนที่ไม่มีใครทราบ (บางที่อาจเป็นเพียงครึ่งหนึ่ง) ของเงิน
ทุนการเมืองทั้งหมดที่พรรคมีระหว่างครึ่งแรกของปี ค.ศ. ๑๙๕๙ นอกจากเงินอุดหนุนที่
โฆษณาเปิดเผยเหล่านั้นแล้ว พรรคคงหาทุนอย่างลับ ๆ ได้จำนวนมหาศาล และทุกกลุ่ม
ภายในพรรคและแทบทุกคนก็มีช่องทางหาทุนสำหรับหาเลี้ยงเป็นส่วนตัวอีกด้วย ดังนั้น
จำนวนทั้งหมดที่แท้จริง ถึงแม้จะรู้ไม่ได้แน่นอน แต่ก็ใหญ่มากทีเดียว เป็นต้นว่า นัก
วิจารณ์ผู้หนึ่งเมื่อไม่นานมานี้ประมาณค่าใช้จ่ายทั้งหมดของพรรคเสรีประชาธิปไตยใน
การเลือกตั้งทั่วไปปี ค.ศ. ๑๙๖๐ ไว้ประมาณ ๕,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ เยน (๑๓,๑๑๑,๑๑๑
ดอลลาร์) หรือเฉลี่ย ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ เยน (๒๗,๗๗๗ ดอลลาร์) ต่อผู้สมัครหนึ่งคน จึง
เห็นได้ชัดเจนว่า การดำเนินกิจการของพรรคการเมืองชั้นนำในญี่ปุ่นนั้นจำเป็นต้องเงินทอง
มากมายทีเดียว

การจะบรรยายถึงฐานะผู้นำของพรรคเสรีประชาธิปไตยได้ละเอียดถี่ถ้วนนั้น
ยากเป็นพิเศษ โดยผิวเผินแล้ว พรรคมีประธานเป็นผู้นำและโดยที่พรรคนี้เป็นพรรคที่ม
ุ่งแต่ข้างมากอยู่เป็นประจำ ผู้นำจึงมักจะเป็นนายกรัฐมนตรีของญี่ปุ่น แต่เมื่อเรามองให้
ใกล้ชัดมากขึ้น เราจะเห็นในไม่ช้าว่าพรรคเสรีประชาธิปไตยโดยแท้จริงแล้ว ไม่มีผู้นำ
เพียงคนเดียว อันที่จริงแล้ว บางทีก็เป็นการถูกต้องมากกว่าที่จะมองดูพรรคนี้ว่าเป็นการ
รวมตัวกันอย่างหลวม ๆ ของกลุ่มต่าง ๆ เพื่อจุดประสงค์ในการหาเสียงและกตวิธีในทาง
นิติบัญญัติมากกว่าที่จะเป็นพรรคแห่งชาติที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นต้นว่าในปี ค.ศ.
๑๙๖๒ เมื่อ อิเคดะ ฮายาโตะ (Ikeda Hayato) เป็นประธานพรรคและนายกรัฐมนตรี
นั้น โดยแท้จริง พรรคแบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ อย่างน้อย ๘ กลุ่ม กลุ่มเหล่านี้ประ
กอบด้วยสมาชิกของพรรคที่มั่งคั่งในสภาต่างของรัฐบาล และก็มีขนาดตั้งแต่ ๑๖ ถึง
๕๕ คน ผู้แทนของพรรคในสภาต่างแทบทุกคนเป็นสมาชิกของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง กลุ่ม
เหล่านี้มีผู้นำเป็นนักการเมืองมีชื่อผู้กล่าวคนหนึ่งที่เที่ยมกับนายอิเคดะทีเดียว และแทบทุก
คนก็หวังที่จะได้เป็นทั้งประธานของพรรคและเป็นนายกรัฐมนตรี อันที่จริงแล้ว บุคคล

ผู้หนึ่งคือ คิชิ โนบุซูกะ (Kishi Nobusuke) ได้ดำรงตำแหน่งทั้งสี่นี้มาก่อนนาย
อิคะตะ

คุดัยแห่งอำนาจภายในพรรคซึ่งเป็นคำอธิบายได้ทันทีถึงนโยบายและการ
แต่งตั้งของพรรคส่วนมาก ถูกกำหนดเป็นสำคัญโดยการเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบและ
การตกลงกันระหว่างหัวหน้าของกลุ่ม ๘ กลุ่ม ตามธรรมดาแล้วต้องมีการร่วมมือร่วม
ใจกันอย่างน้อยที่สุดระหว่าง ๔ กลุ่มเพื่อให้นโยบายที่สำคัญเป็นไปตามความต้องการ
ผลก็คือ ผู้นำของกลุ่มเหล่านี้จึงจัดว่าเป็นบุคคลสำคัญยิ่ง ดีหรือห้าคนในจำพวกนี้มัก
สามารถจัดตั้งหรือโค่นล้มรัฐบาลได้ จากที่เราอาจสรุปได้ว่า ประการแรก ประธาน
พรรคและนายกรัฐมนตรีต้องยอมตามคำแนะนำและความประสงค์ของพวกเขา ประการ
ที่สอง ผู้นำพรรคอื่นที่จริงแล้วเป็นเรื่องของหมู่คณะมากกว่าเป็นเรื่องส่วนตัวและ
ประการที่สาม มติตัดสินใหญ่ ๆ ส่วนมากของพรรคในเรื่องนโยบายหรือการแต่งตั้ง
เป็นการประนีประนอมที่ค่อนข้างต่ำระดับซับซ้อน ในปัญหาสำคัญแทบทุกปัญหาแน่นอนว่า
จะต้องมีกลุ่มขนาดใหญ่พอประมาณและที่รวมหัวกันภายในพรรคเสรีประชาธิปไตย ซึ่ง
ไม่พอใจอย่างมากกับนโยบายที่ชนะของพรรค ฝ่ายค้านดังกล่าว ถึงแม้ในบางครั้งจะไม่
ใช้สิทธิหรือไม่มาประชุมในสภาต่าง แต่ก็ไม่ค่อยจะไปไกลถึงกับออกเสียงขัดกับนโยบาย
ของพรรค การทำเช่นนั้นอาจนำไปสู่การแตกสลายของพรรคซึ่งในปัจจุบันดูเหมือนว่ามี
น้อยคนต้องการเช่นนั้น แต่การที่มีกลุ่มฝ่ายน้อยอยู่เสมอไปก็ทำให้พรรคอยู่ในภาวะ
ที่คุกรุ่นและไม่แน่นอน การเป็นผู้นำอย่างเด็ดขาดและถาวรโดยบุคคลคนเดียวเกินระยะ
เวลาหนึ่งจึงยากมากในสภาพเช่นนี้

พวกผู้นำของพรรคเสรีประชาธิปไตย อันได้แก่สมาชิกของพรรคที่มีที่นั่งใน
สภาต่างของรัฐบาล อาจถูกวิเคราะห์ในแง่ภูมิหลังทางสังคมและอาชีพของสมาชิก*

* ข้อมูลเหล่านี้และที่ใช้เปรียบเทียบกับผู้นำพรรคสังคมนิยมได้มาในสำคัญจาก Robert
A. Scalapino และ Junnosuke Masumi ในหนังสือเรื่อง Parties and Politics in
Contemporary Japan. (Berkeley, University of California Press 1962.)
หน้า ๑๖๑-๑๗๗

การสำรวจเมื่อไม่นานมานี้ โดยอาศัยใช้สมาชิกของสภาต่างที่ได้รับเลือกตั้งในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ และถูกยุบในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ ให้ข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้ ซึ่งก็เป็นแบบอย่างของระยะปีเมื่อเร็ว ๆ นี้มานี้ได้พอสมควร เมื่อยกเว้นพบเพิ่มเติมหลายแบบและซ้ำกันแล้ว ประมาณร้อยละ ๒๖ ของผู้แทนพรรคในสภาต่างจำนวน ๒๘๘ คน แต่เดิมเป็นข้าราชการประจำ ผู้เคยมีตำแหน่งสูงในรัฐบาลแห่งชาติหรือรัฐบาลจังหวัด ประมาณร้อยละ ๑๘ เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนประจำจังหวัด และร้อยละ ๒๖ เคยดำรงตำแหน่งที่ได้รับเลือกตั้งในระดับนคร เมือง หรือหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นประตพการณ์แต่เดิมมาอย่างไร สมาชิกสภาต่างของพรรคเสรีประชาธิปไตยในปี ค.ศ. ๑๙๕๘-๖๐ ได้รับเลือกมาดำรงตำแหน่งนี้โดยเฉลี่ย ๔.๖ ครั้ง บุคคลเหล่านี้เป็นนักการเมืองอาชีพที่เชี่ยวชาญ มีจำนวนมากถึงร้อยละ ๕๒ มีพินมาจากทางธุรกิจ โดยปกติเคยเป็นประธาน ผู้ตรวจบัญชี หรือผู้อำนวยการของบริษัท เมื่อนักถึงพื้นฐานในการสนับสนุนของพรรคอันมาจากกลุ่มกติกกรรมแล้ว ผู้แทนจำนวนน้อยจนน่าส่นเท้หมพนพทางกติกกรรม อันที่จริงแล้วเพียงร้อยละ ๑๘ เท่านั้นมีคนเดียวเท่านั้นที่หมพนพมาจากด้ภาพแรงงาน และผู้นกเคยเกยวพนกับด้ภาพชาวนามาแล้ว ร้อยละ ๘๑ ของกลุ่มน้จบการศ้ศึกษาชั้นอุดม ร้อยละ ๔๘ จากมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยของรัฐบาล ที่เหลือจากโรงเรียนเอกชน ในหมู่ผู้ที่จบจากมหาวิทยาลัยรัฐบาล พวกที่มาจากมหาวิทยาลัยโตเกียวมีจำนวนมากที่สุด สำหรับกลุ่มน้บทกลุ่มปี ค.ศ. ๑๙๐๑ เป็นปีเกิดโดยเฉลี่ย ซึ่งทำให้มีอายุโดยเฉลี่ย ๕๗ ปี เมื่อเริ่มด้ภาคมน้

ตัวเตขเหล่านช้งหลายกรณ้ที่ก้ดงเป็นที่ถกเถียงกันท่วไปในญ่ปุ่นทุกวนน นอกจากการที่พรรคจะอยู่ไค้อิทธิพลของกุ่มผลประโยชน์ธุรกิจที่ว่กันแล้ว หลายด้ยงอ้างว่าพวกอดัดด้การโดยเฉพาพวกที่มาจากมหาวิทยาลัยโตเกียว กุมอิทธิพลในที่ประชุมชนสูงของพรรคเสรีประชาธิปไตยมากเกินไปและน่าอันตราย เป็นความจริงอย่างไมค้องสงสัยว่าพวกอดัดด้การโดยอาศัยความช้ของทางวิชาชีพและด้านด้มาคมต่าง ๆ ได้ประตพความด้ร้จกายในพรรคเป็นพิเศษ อันที่จริงแล้ว นายกรัฐมนตร้

อนุรักษนิยมทุกคนในสมัยหลังสงครามเคยเป็นข้าราชการมาก่อน ยกเว้นแต่นายฮาโตยามา (Hatoyama) และนายอิชิบาชิ (Ishibashi) นักวิจารณ์ปรากฏการณ์นี้ ถัดมาหาว่าประสิทธิภาพของบุคคลเหล่านี้ในระบบข้าราชการสมัยก่อนสงคราม ได้ทำให้พวกเขากลายเป็นพวกนิยมอำนาจทั้งในการฝึกฝนและนิสัยใจคอ เป็นพวกถอยหลังเข้าคลองในความคิดทางการเมืองและโดยทั่วไปแล้วไม่เป็นประชาธิปไตยทั้งในวิธีการและนโยบาย ถึงแม้จะมีความจริงอยู่บ้างอย่างไม่ต้องสงสัยในข้ออ้างเหล่านี้ เราก็คงไม่ควรลืมว่านักวิจารณ์ซึ่งเป็นพวกสังคมนิยมเดี่ยวนั้นมีความเห็นในชั้นมูลฐานไม่ตรงกับพวกอนุรักษนิยมในเรื่องลักษณะแท้จริงของสังคมประชาธิปไตย

แน่แท้เกินโครงการของพรรคเสรีประชาธิปไตยเปลี่ยนแปลงไปตามปัญหาที่มั่วอยู่ในขณะใดขณะหนึ่ง นอกจากนั้นยังเป็นผลของการประนีประนอมจำนวนมากครั้ง และในหลายด้านด้วยกันก็พยายามให้นโยบายและคำมั่นสัญญาของตนเดือนดอยเช่นเดียวกับโครงการของพรรคใหญ่ ๆ ของสหรัฐอเมริกา โครงการของพรรคเสรีประชาธิปไตยโดยมาตรฐานอเมริกันแล้ว ก็ไม่นับว่าเป็นเอกสารที่มีความเป็นอนุรักษนิยมเป็นพิเศษ เป็นค้นคว้า ระหว่างการเลือกตั้งทั่วไปปี ค.ศ. ๑๙๖๐ นโยบายสำคัญๆ ของพรรคเรียกร้องให้ดำรงอัตราไว้ร้อยละ ๘ ของการขยายตัวทางเศรษฐกิจประจำปี (เมื่อเทียบกับในสหรัฐซึ่งต่ำกว่าร้อยละ ๔) และยุติการชำระเงินระหว่างประเทศอันเป็นที่พอใจ การสนับสนุนสันติสัญญาความมั่นคงระหว่างสหรัฐกับญี่ปุ่น และนโยบายต่างประเทศที่อาศัยรากฐานของสหประชาชาติและระบบสัมพันธ์มิตรของอเมริกาและตะวันตกอย่างเต็มที่ เพิ่มรายได้ของชาติเป็นสองเท่าภายในปี ค.ศ. ๑๙๗๐ เริ่มการค้ากับคอมมิวนิสต์จีนขึ้นใหม่ในระดับเอกชน การเริ่มต้นโครงการ ๕ ปีในการสร้างและปรับปรุงถนนหนทาง เพิ่มโอกาสในการกู้ยืมเงินสำหรับกิจการขนาดเล็ก และสถาปนาความเป็นกลางทางการเมืองในระบบการศึกษาของชาติ ในบรรดานโยบายเหล่านี้ที่ก่อให้เกิดการโต้แย้งกันมากที่สุด ก็คือข้อที่สนับสนุนสันติสัญญาความมั่นคง การคงความสัมพันธ์

ใกล้ชิดกับสหรัฐอเมริกา และการเลิกการซ่อนความเห็นเอียงทางการเมืองในโรงเรียน โดยทั่วไปแล้วโครงการนั้นมุ่งในสวัสดิการมหาชน อย่างอย่างภาคภูมิใจถึงความมั่งคั่งทั่วไป ที่รัฐบาลภายใต้พรรคได้นำมาสู่ญี่ปุ่น และสัญญาว่าจะผลิตให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่เดิม การคัดค้านของฝ่ายสังคมนิยมที่สนับสนุนความเป็นกลางมุ่งเข้าไปในนโยบายเรียกร้องให้ มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสหรัฐอเมริกาและประเทศตะวันตกอื่น ๆ เป็นสำคัญ

พรรคสังคมนิยมญี่ปุ่น (นิฮอน ชาคาโตะ Nihon Shakaito)

ถึงแม้จะมีพรรคการเมืองสังคมนิยมและปีกซ้ายอยู่ในญี่ปุ่นก่อนสงคราม พรรคเหล่านี้ก็มีความสำคัญในการเลือกตั้งหรือในสภาแค่นั้นเอง นับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๕ เป็นต้นมาเท่านั้นที่พรรคเหล่านี้ได้เป็นฝ่ายปฏิบัติสำคัญต่อกลุ่มอนุรักษนิยมที่กุมอำนาจ อยู่ ชั่วระยะสั้น ๆ ระยะหนึ่งเพียง ๘ เดือน พวกมันถึงกับคว่ำความเป็นผู้นำของคณะ รัฐบาลผสมที่อ่อนแอให้กับผู้นำของคน คือ คาตายามะ เตจิ (Katayama Tetsu) พรรค สังคมนิยมญี่ปุ่นในรูปปัจจุบันถือกำเนิดในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๕๕ เมื่อกลุ่มปีกซ้าย และปีกขวาซึ่งแต่ก่อนแยกกัน รวมเข้าเป็นพรรคเดียวกัน พรรคยังคงเป็นปีกแผ่นอยู่ไม่ มากนักน้อย ถึงแม้ส่วนหนึ่งของกลุ่มปีกขวาจะแยกตัวออกในเดือนมกราคม ค.ศ. ๑๙๖๐ เพื่อตั้งพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย (Democratic Socialist Party) เช่นเดียวกับพวก อนุรักษนิยม พวกสังคมนิยมมิได้เป็นพรรคมอดชน รายงานเมื่อเร็ว ๆ นี้แสดงจำนวน สมาชิกทั้งหมดประมาณ ๕ หมื่นคน รวมกันเป็นจำนวน ๑,๓๒๐ หน่วยตามสาขาท้องถิ่น เขตพิเศษ และสาขาโรงงานทั่วญี่ปุ่น ฉะนั้น จึงมีองค์การตั้งอยู่ในท้องถิ่นน้อยกว่าหนึ่งใน สามของจำนวนนคร เมือง และหมู่บ้านทั้งหมดของญี่ปุ่นจำนวน ๔,๓๐๔ จำนวนสมาชิก ที่ต่างกันคงจะเกินความจริงไปบ้างเล็กน้อย ถ้าเราจะใช้การจ่ายค่าสมาชิกเป็นประจำ เป็นเครื่องทดสอบ การที่พรรคมีการติดต่อกับประชาชนผู้ออกเสียงเลือกตั้งไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในหมู่บ้านและชนบท เป็นเรื่องกังวลสำคัญของพรรค และพรรคก็กำลังค่อย ๆ

แก้ไขสถานการณ์ให้ดีขึ้น ควบกับคน ความพยายามก็ยังไม่เกิดผลที่เด่นมากนัก แต่ก็ไม่มีปัญหาว่าได้ก้าวหน้าไปอย่างช้า ๆ

เครื่องกลไกดำเนินงานของพรรคสังคมนิยมเหมือนกับพรรคเสรีประชาธิปไตย ซึ่งเป็นคู่แข่งของคน คือ รวมอยู่ในโคถึกเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นที่ตั้งของกองบัญชาการอันลึกลับซับซ้อนของพรรค พรรคไม่มีประธาน แต่มีผู้นำในตำแหน่งของประธานคณะกรรมการบริหารกลาง (Central Executive Committee) หัวหน้าทางการบริหารได้แก่เลขาธิการ ส่วนประธานคณะมนตรีนโยบาย (Policy Council) มีบทบาทสำคัญในการวางนโยบายพื้นฐานของพรรค อำนาจสูงสุดภายในพรรคอยู่ที่การประชุมพรรคประจำปี ซึ่งตามธรรมเนียมแล้วเป็นเหตุการณ์ที่มีชีวิตชีวาและมีการขัดแย้งกันมากกว่าของฝ่ายเสรีประชาธิปไตยฝ่ายตรงข้าม ที่ประชุมเลือกเจ้าหน้าที่ตำแหน่งสำคัญ และโต้เถียงนโยบายกันอย่างเผ็ดร้อน ปัญหานโยบายอันยืดเยื้อเช่นว่าพรรคควรเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของชาติหรือของชนชั้น คือ ของชนกรรมาชีพและชาวนา ควรมีทัศนคติอย่างไรต่อพวกคอมมิวนิสต์และพรรคคอมมิวนิสต์ญี่ปุ่น และควรมีความสัมพันธ์กับสหภาพต่าง ๆ และสหพันธ์ของสหภาพซึ่งจะเป็นกำลังสนับสนุนสำคัญของคนอย่างไร นอกไปจากการประชุมพรรคแล้ว กลุ่มสมาชิกของพรรคมีทั้งในรัฐภายในยังมีบทบาทสำคัญในการหารือของพรรคด้วย เช่นเดียวกับพวกอนุรักษนิยม เมื่อได้มีการกำหนดนโยบายของพรรคชนแล้ว บุคคลกลุ่มหนึ่งก็ขอยกย่องอย่างแน่นแฟ้นที่จะออกแถลงสนับสนุนนโยบายนิติบัญญัติของพรรคในสภาทั้งสองอย่างซื่อสัตย์และเป็นเอกฉันท์

เห็นได้ชัดแจ้งว่าพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นมีได้มีเงินทุนหรือเงินอุดหนุนเช่นเดียวกับที่พรรคเสรีประชาธิปไตยมี ตัวเลขที่มิได้อยู่ไม่ครบถ้วน แต่ก็แสดงให้เห็นเป็นต้นว่าใน ๖ เดือนแรกของปี ค.ศ. ๑๙๕๙ ระยะซึ่งรวมการเลือกตั้งท้องถิ่นทั่วประเทศและก่อนหน้าการเลือกตั้งวุฒิสภาเล็กน้อย พรรคสังคมนิยมได้รับเงินทั้งหมดจำนวน ๓๓๕,๑๘๐,๐๐๐ เยน (๓๗๒,๗๒๒ ดอลลาร์) จำนวนนี้เทียบไม่ได้กับเงินทุนหาเสียงจำนวน ๑,๒๖๐,๕๐๐,๐๐๐

เยน (๒,๕๐๑,๓๘๘ ดอลลาร์) ที่แจ้งโดยพลกัณฑ์ประชาธิปไตยในระยะเวลาเดียวกัน รายงานค่าใช้จ่ายในการหาเสียง เมื่อไม่นานมานี้ระหว่างการเลือกตั้งทั่วไปในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ ประมาณว่าพรรคสังคมนิยมคงได้ใช้เงินไปใกล้เคียง ๔๖๐,๐๐๐,๐๐๐ เยน (๑,๒๗๒,๗๗๗ ดอลลาร์) หรือประมาณ ๒,๕๐๐,๐๐๐ เยน (๖,๘๔๔ ดอลลาร์) ต่อผู้สมัครหนึ่งคน จำนวนทั้งหมดเป็นเพียงร้อยละ ๑๑ ของรายจ่ายที่ประมาณได้ของพลกัณฑ์ประชาธิปไตยในการหาเสียงครั้งเดียวกัน

โครงสร้างของการรณรงค์หาเสียงของพลกัณฑ์แตกต่างจากของพลกัณฑ์ประชาธิปไตย ผู้อุดหนุนเดี่ยวใหญ่ที่สุดคนหนึ่งที่คือ โซเฮียว (Sohyo) หรือสภาทั่วไปของสหภาพแรงงานญี่ปุ่น (General Council of Japanese Labor Unions) ซึ่งให้ ๒๑,๓๖๐,๐๐๐ เยน (๕๘,๓๓๓ ดอลลาร์) หรือร้อยละ ๑๖ ของจำนวนทั้งหมดที่แจ้งไว้ กลุ่มอีกกลุ่มเดี่ยวเท่านั้นคือองค์การของกลุ่มผลประโยชน์ธุรกิจขนาดใหญ่มีจุดประสงค์ในการรวมศูนย์และควบคุมการอุดหนุนการหาเสียงของกลุ่มธุรกิจ ซึ่งให้เงินถึง ๑๕,๐๐๐,๐๐๐ เยน (๔๑,๖๖๖ ดอลลาร์) ส่วนที่เหลือของเงินอุดหนุนก้อนใหญ่จากระหว่าง ๕,๓๐๐,๐๐๐ เยน (๑๔,๗๒๒ ดอลลาร์) และ ๓,๐๐๐,๐๐๐ เยน (๘,๓๓๓ ดอลลาร์) โดยทั่วไปแล้ว ประมาณร้อยละ ๕๓ ของทุนที่ได้รับรายงานเป็นในรูปของเงินอุดหนุนจำนวน ๓,๐๐๐,๐๐๐ เยน (๘,๓๓๓ ดอลลาร์) ขึ้นไป ส่วนที่เหลือเป็นเงินอุดหนุนจำนวนเล็กน้อยมากเป็นส่วนใหญ่ การสนับสนุนทางการเงินของพรรคส่วนใหญ่ซึ่งไม่ทราบปริมาณได้แน่นอนมาจากพลกัณฑ์แรงงาน แต่ธุรกิจขนาดใหญ่จำนวนหนึ่งก็ให้เงินอุดหนุนพลกัณฑ์นิยม (ถึงแม้จะทุ่มเทน้อยกว่ามาก) และทั้งให้พลกัณฑ์ประชาธิปไตยด้วย โดยวิธีนี้พลกัณฑ์ธุรกิจหวังจะรักษาความนิยมไว้ในทั้งสองค่าย ในอุดมคติแล้ว พรรคสังคมนิยมหวังจะปรับปรุงฐานะทางการเงินอันคดเคี้ยวของตน โดยเกณฑ์สมาชิกจำนวนมากถึงล้านคนซึ่งพร้อมที่จะจ่ายค่าบำรุงประจำปี ๆ ละ ๒๐๐ ถึง ๓๐๐ เยน (๕๘

ถึง ๘๓ เซ็นต์) แต่จนทุกวันนี้ก็มิได้ประสบความสำเร็จอันเด่นชัดในการเก็บค่าบำรุงประจำปี แม้แต่จากสมาชิกปัจจุบันจำนวน ๕๐,๐๐๐ คน

ภายในพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่น กลุ่มบางกลุ่มแก่งแย่งอิทธิพลกันอยู่เสมอ ในปัจจุบันสามารถเจาะจงกลุ่มดังกล่าวได้โดยง่าย ๕ หรือ ๖ กลุ่ม ถึงแม้กลุ่มเหล่านี้มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มในพรรคเสรีประชาธิปไตยอยู่บ้าง แต่อุดมการณ์มีความสำคัญอย่างมากในการแบ่งกลุ่มหนึ่งจากอีกกลุ่มหนึ่งในพรรคสังคมนิยมมากกว่าในพรรคเสรีประชาธิปไตย อันที่จริงแล้ว พวกกลุ่มสังคมนิยมมีตั้งแต่จากขวาถึงกลางจนซ้ายในวิถีของสังคมนิยม กลุ่มต่าง ๆ ในพรรคจึงยังคงสะท้อนถึงสภาพก่อนปี ค.ศ. ๑๙๕๕ เมื่อพรรคสังคมนิยมแตกแยกกันจริง ๆ เป็นพรรคปีกขวาและปีกซ้าย ผู้นำผู้นำของพรรคยังคงไม่มั่นคง และทัศนคติอันขัดแย้งกันในเชิงอุดมการณ์ของกลุ่มต่าง ๆ เป็นลักษณะของการขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างรุนแรง ทั้งในเรื่องเกี่ยวกับลัทธิและวิธีดำเนินการภายในพรรค เช่นเดียวกับพวกเสรีประชาธิปไตย นโยบายในพรรคสังคมนิยมเป็นผลของการย้อยยุดกันตลอดเวลาดาในหมู่ผู้นำของกลุ่มต่าง ๆ ที่ขัดกัน

การศึกษาพิเศษของผู้นำพรรคสังคมนิยมเผยให้เห็นว่า พวกเขามีชีวิตการทำงานแตกต่างจากคู่แข่งพรรคเสรีประชาธิปไตย ในหมู่สมาชิกพรรคสังคมนิยม ๑๖๘ คนในสภาล่างในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๕๗-๖๐ เพียงร้อยละ ๕ เคยเป็นข้าราชการอาชีพ มีจำนวนมากทีเดียว คือร้อยละ ๒๘ เคยดำรงตำแหน่งผู้แทนสภาจังหวัดหรือเจ้าหน้าที่ได้รับเลือกตั้งในนคร เมือง และหมู่บ้าน สมาชิกหลายคนเคยมีประสบการณ์ในงานนิติบัญญัติของชาติ โดยเคยได้รับเลือกตั้งไปประจำสภาล่างเฉลี่ยได้ ๓.๘ ครั้ง ร้อยละ ๑๘ ของจำนวน ๑๖๘ คน เคยผ่านงานทางธุรกิจ ส่วนอีกร้อยละ ๑๐ เคยดำรงตำแหน่งผู้นำของสหกรณ์สหกรณ์หรือมีความเกี่ยวพันกับการกสิกรรมในทางอื่น แต่จนบัดนี้จำนวนมากที่สุดคือประมาณร้อยละ ๕๐ ได้ไต่เต้าขึ้นมาในสหภาพต่าง ๆ ส่วนใหญ่จากสหภาพแรงงาน แต่จำนวนไม่น้อยก็มาจากสหภาพชาวนา ร้อยละ ๖๒ จบมหาวิทยาลัย

แบ่งได้เกือบเท่ากัน ระหว่างมหาวิทยาลัยรัฐบาลกับเอกชน .เกิดโดยเฉลี่ย คือปี ค.ศ. ๑๙๐๖ ฉะนั้นอายุโดยเฉลี่ยก็คือ ๕๒ ปีเมื่อเปิดการประชุมดังกล่าว

ลักษณะของผู้แทนกลุ่มสังคมนิยม โดยเฉลี่ยบ่งถึงความแตกต่างสำคัญ ระหว่างพวกสังคมนิยมและเสรีประชาธิปไตย ขณะที่พวกแรกมีพื้นเพมาจากสภาพ พวกหนึ่งมาจากกลุ่มธุรกิจ และเช่นเดียวกันอีกก็คือ พวกอดีตข้าราชการเด่นและมีอิทธิพลมากในหมู่พวกอนุรักษนิยม แต่แทบจะไม่มีอยู่ในหมู่พวกสังคมนิยม พวกผู้นำสังคมนิยมโดยทั่วไปแล้วยังอายุน้อยกว่าพวกเสรีประชาธิปไตย ๒ หรือ ๓ ปีอีกด้วย ส่วนในอีกด้านหนึ่ง ผู้นำทั้งสองกลุ่มมักจะมีการศึกษาชั้นมหาวิทยาลัย ไม่เป็นผู้แทนส่วน กติกรรมของประชากรเพียงพอ และมีพวกที่เคยเป็นสมาชิกสหภาพท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมากพอควร ถึงกระนั้น สมาชิกของทั้งสองกลุ่มก็ยังกลายมาเป็นผู้นำของพรรคที่มีความเชี่ยวชาญเป็นอาชีพและมีประสบการณ์มาก ในแทบทุกกรณีตำแหน่งในพรรค เป็นงานอาชีพสำหรับพวกนี้ไม่ใช่เป็นงานอดิเรก

ทั้งที่พรรคสังคมนิยมได้พยายามอย่างแข็งที่จะสร้างโครงการที่กว้างพอคลุมทั้ง เรื่องภายในและภายนอกประเทศ แต่นโยบายต่างประเทศของพรรคคนดังดูความสนใจมากที่สุด และกลายมาเป็นประโยชน์ที่สุดและเป็นนโยบายที่ก่อให้เกิดการขัดแย้งมากที่สุด เป็นเวลาหลายปีมาแล้ว พรรคสังคมนิยมได้ต่อต้านแนวโน้มของนโยบายต่างประเทศ ทางการเมืองของญี่ปุ่นซึ่งสนับสนุนสหรัฐอเมริกาและประเทศตะวันตกเป็นสำคัญ พรรคนี้ใคร่ที่จะมีความสัมพันธ์ฉันท์มิตรในทางการเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรมกับทั้งสหรัฐและสาธารณรัฐประชาชนจีนและสหภาพโซเวียต มีความเห็นขัดแย้งกันบ้างภายในพรรค เกี่ยวกับว่าควรเริ่มตั้งแต่นโยบาย “เป็นกลางอย่างไม้อยู่เฉย” (Positive Neutrality) อย่างไรและด้วยความเร็วเพียงใด แต่ไม่หลายปีมานี้ พรรคสังคมนิยมได้สนับสนุนอย่างเป็นทางการในการยกเลิกสันธิสัญญาความมั่นคงระหว่างสหรัฐและญี่ปุ่น การถอนกำลัง ทัพทั้งหมดของสหรัฐ และยังตั้งข้อเสนอก่อนที่ไม่ชัดเจนให้ปลดกำลังทหารและกำลังอาวุธ

ของญี่ปุ่น พรรคยังเห็นชอบในการรับจีนแผ่นดินใหญ่เข้าเป็นสมาชิกของสหประชาชาติ ในการรับรองรัฐบาลปักกิ่งโดยญี่ปุ่น และในการตกลงทำสนธิสัญญาสงบศึกเป็นทางการ กับจีนและสหภาพโซเวียต (ซึ่งทั้งสองประเทศมิได้เป็นประเทศร่วมลงนามในสนธิสัญญา ซานฟรานซิสโกซึ่งยุติสงครามกับญี่ปุ่นในปี ค.ศ. ๑๙๕๑)

โดยที่ก้าวเห่ด้านซ้ายกับนโยบายที่รัฐบาลเสรีประชาธิปไตยของญี่ปุ่นผูกมัดตัวเองอยู่เป็นทางการ จึงมีการประจันหน้ากันอย่างน่าระทึกใจและบ่อยครั้งระหว่าง พวกสังคมนิยมและรัฐบาลในเรื่องเหล่านี้ทั้งหมด การประท้วงขนาดใหญ่ การจลาจล และการใช้วิธีรุนแรงได้ปะทุขึ้นทั้งในท้องถนนและในสภา และได้กระตุ้นให้เกิดความ สิ้นใจและการโต้เถียงแพร่หลายอย่างมากทั้งในญี่ปุ่นและทั่วโลก นโยบายภายในประเทศ ของพรรคสังคมนิยมได้ดึงดูดความสนใจน้อยกว่า พรรคสนับสนุนการโอนอุตสาหกรรม พื้นฐานเป็นของรัฐบางส่วน การปรับปรุงสถานะความเป็นอยู่ทั่วไปโดยการลดค่าใช้จ่าย ในการป้องกันประเทศ กำหนดเงินเดือนขั้นต่ำสุด (ในปี ค.ศ. ๑๙๖๐) เดือนละ ๘,๐๐๐ เยน (๒๒.๒๒ ดอลลาร์) การลดภาษีธุรกิจขนาดเล็กและการสร้างศูนย์ที่มีความเสมอ ภาคนั้นมากขึ้นของรายได้และมาตรฐานการครองชีพระหว่างบริเวณเมืองและชนบท และ การต่อต้าน “ธุรกิจขนาดใหญ่” และนโยบายเศรษฐกิจแห่งชาติซึ่งสนับสนุนกลุ่มผล ประโยชน์ธุรกิจดังกล่าว โดยทั่วไปแล้วนี่ก็คือโครงการสวัสดิการสังคมซึ่งในทางปฏิบัติ แล้วไม่อาจแข่งขันได้อย่างสัมฤทธิ์ผลกับความรุ่งเรือง ซึ่งได้เป็นลักษณะประจำของ เศรษฐกิจญี่ปุ่นในตอนปลายของระยะปี ค.ศ. ๑๙๕๐ และตอนต้นของระยะปี ค.ศ. ๑๙๖๐ และซึ่งพวกเสรีประชาธิปไตยอ้างความดีความชอบ

พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยญี่ปุ่น (นิฮอน มินชู ชาคาโตะ Nihon Minshu Shakaito)

ในเดือนมกราคมปี ค.ศ. ๑๙๖๐ การขัดแย้งอย่างรุนแรงในปัญหาทาง ทัศนและวิธีดำเนินงาน ซึ่งได้พุ่งพล่านอยู่ภายใต้พื้นผิวของพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นก็ถึงจุด

เด็ด พรอคแตกออกเป็นสองฝ่าย ในแบบของการแตกแยกที่เป็นธรรมดาในหมู่พรค
การเมืองญี่ปุ่นทั้งปีกซ้ายและขวา ในโอกาสที่ฝ่ายขวาจัดของพรคนำโดยนิชิโอ ซูเออิโร
(Nishio Suehiro) กับต้องห้ามคนจากกลุ่มกาวากามิ (Kawakami) เดินออกและตั้ง
พรคของพวกเขาขึ้นเรียกว่าพรคสังคมนิยมประชาธิปไตยญี่ปุ่น ขณะนั้นพวกที่แตก
ออกมาได้รับความสนับสนุนจากสมาชิกประมาณ ๓๕ คนในสภาล่างของรัฐสภาจำนวน
เพิ่มขึ้นเป็น ๔๐ ก่อนการเลือกตั้งทั่วไปในเดือนพฤศจิกายนปี ค.ศ. ๑๙๖๐ แต่ว่าได้ม
เดวมากในการเลือกตั้งครั้งนั้น จบลงด้วยที่นั่งเพียง ๑๗ ที่ นับเป็นการลดจำนวนกำลัง
ในสภาลงอย่างมาก การอยู่รอดและดำรงในอนาคตของพรคนี้ยังคงไม่แน่นอนขณะที่
เขียนหนังสือเล่มนี้อยู่

การจัดระเบียบของพรคใหม่นี้คล้ายคลึงกับของพรคสังคมนิยม ผู้นำของ
พรคคือประธานกรรมการบริหารกลางและมีเลขาธิการเป็นผู้ควบคุมดูแลงานบริหารของ
พรค ที่ประชุมพรคมีอำนาจสูงสุดและในทางปฏิบัติ กลุ่มซึ่งประกอบด้วยสมาชิกของ
พรคซึ่งมีที่นั่งในรัฐสภาแห่งชาติกลุ่มอิทธิพลไว้มาก โดยที่สมาชิกส่วนใหญ่เป็นนัก
การเมืองที่ราชองเป็นเดิมทุนอยู่แล้ว บุคคลเหล่านี้จึงมีช่องทางได้เงินอุดหนุนทั้งเป็นการ
ส่วนตัวและร่วมกัน ในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้งปี ค.ศ. ๑๙๖๐ ดูเหมือนว่าพวก
จะเป็นต่อสหัยเก่าในพรคสังคมนิยมส่วนใหญ่อยู่บ้างในด้านนี้ แห่งหนึ่งประมาณว่า
บุคคลเหล่านี้คงใช้เงินราว ๕,๐๐๐,๐๐๐ เยน (๑๓,๘๘๘ ดอลลาร์) ต่อผู้สมัครหนึ่งคน
หรือเป็นจำนวนเงินทั้งหมด ๕๒๐,๐๐๐,๐๐๐ เยน (๑,๔๔๔,๔๔๔ ดอลลาร์) ในการหาเสียง
ฐานะผู้นำในพรคสังคมนิยมประชาธิปไตยแตกต่างในหลายทางที่สำคัญจากกลุ่มกลาง
และปีกซ้ายของพรคสังคมนิยม มีอดีตผู้แทนสภาจังหวัดและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่
เด็กในอัตราร้อยละที่สูงกว่า และมีอดีตผู้นำสหภาพกรรมกรกับผู้ที่จบมหาวิทยาลัยใน
อัตราส่วนที่ค่อนข้างจะน้อยกว่า หลายคนเป็นพวกสังคมนิยมสมัยก่อนสงคราม จาก
รุ่นที่ค่อนข้างสูงอายุกว่า ความสัมพันธ์กับสหภาพม็อบกับโซโดเม (Sodomei) และ

เซ็นโร (Zenro) กล่าวคือกับสหภาพกรรมกรที่เป็นสายกลางทางการเมืองกว่ากลุ่ม
โซเฮียว (Sohyo) ที่รุนแรง และพบปะกับประสพการณ์ของบุคคลกลุ่มนี้ทำให้ความ
แตกต่างอย่างเห็นได้ชัดจากสหภาพปีกซ้ายของตน

ลัทธิสังคมนิยมที่เป็นขนาดปานกลาง และที่มุ่งผลในทางปฏิบัติของพรรค
สังคมนิยมประชาธิปไตย มุ่งที่จะเดินสายกลางระหว่างพวกเสรีประชาธิปไตยกับพวก
สังคมนิยม ฉะนั้น ขณะที่ไม่ยอมรับนโยบายความเป็นกลาง พรรคนี้สนับสนุนให้แก้ไข
สนธิสัญญาความมั่นคงกับสหรัฐอเมริกาอย่างค่อยเป็นค่อยไป และให้ถอนทหารอเมริกันออก
จากผืนแผ่นดินญี่ปุ่นในที่สุด พรรคนี้เห็นชอบอีกด้วยกับนโยบายต่างประเทศที่ตั้งอยู่บน
การร่วมมือกับโลกเสรีโดยผ่านสหประชาชาติและนโยบายต่อจีนที่ระมัดระวังกว่าของพวก
สังคมนิยม สำหรับนโยบายภายใน พรรคเน้นความสำคัญอย่างมากกับรากฐานชาติ
หรือ “มวดซัน” ของสังคมนิยม อันตรงข้ามกับรากฐานจำกัดเฉพาะชนชั้นกรรมาชีพ
พรรคมุ่งเพิ่มรายได้ของชาติขึ้นเป็นสองเท่าและยกระดับการครองชีพของคนจนโดยโครง
การ ๘ ปี และสนับสนุนความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการศึกษาสำหรับชาวญี่ปุ่น
ทุกคน และความเป็นกลางทางการเมืองในเนื้อหาของการศึกษา โครงการของพรรคนี้
จึงนับเป็นสายกลาง แต่บางคนอาจกล่าวว่าการทำเช่นนี้พรรคได้ลดความตื่นตัว
เร้าใจ การขัดแย้งและความสามารถที่จะมีอิทธิพลเหนือผู้ออกเสียงจำนวนมาก จะเป็น
ด้วยเหตุผลใดก็ตาม ผู้สมัครของพรรคนี้ได้รับผลเดวมากในการเลือกตั้งทั่วไปในปี ค.ศ.
๑๙๖๐ ยังคงจะต้องดูกันต่อไปว่าลัทธิสังคมนิยมแนวกลางแบบนี้จะสามารถดึงดูดและ
ยึดความสนับสนุนจากผู้ออกเสียงเลือกตั้งชาวญี่ปุ่นขนาดใหญ่ได้หรือไม่

พรรคคอมมิวนิสต์ญี่ปุ่น (นิฮอน เกียวซันโตะ Nihon Kyosanto)

พรรคคอมมิวนิสต์เป็นพรรคการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมายชนมานานับแต่
นายพลแมคอาเธอร์ปลดปล่อยพวกผู้นำจากเรือนจำในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ ถึงแม้

ผู้นำชนลุ่มยอจะซ่อนตัวอยู่พักหนึ่งระหว่างสงครามเกาหลี พรรคก็ได้ส่งผู้สมัครในการเลือกตั้งทั่วไปทุกครั้งนับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๖ เป็นต้นมา ความสำเร็จในการเลือกตั้งและในสถานการณ์แคบเพียงเล็กน้อย ตามธรรมดาแล้ว ผู้สมัครพรรคคอมมิวนิสต์ได้คะแนนระหว่างร้อยละ ๒ หรือ ๓ ของคะแนนเสียงทั้งหมดในการเลือกตั้งทั่วไปและได้ที่นั่ง ๓ หรือ ๔ ที่จากทั้งหมด ๔๖๗ ที่ในสภาต่างหรือไม่ได้เลย ฉะนั้น พรรคจึงมิได้เป็นกำลังทางการเมืองที่สำคัญในระดับสภา ไม่มีอิทธิพลเป็นทางการในการกำหนดนโยบายภายในหรือต่างประเทศของญี่ปุ่น กำลังทางการเมืองเท่าที่มีอยู่ถูกนำไปใช้ในแนวอื่น และโดยเฉพาะโดยการอาศัยความสามารถของคนที่จะสอดแทรกเข้ามาหรือผู้ที่เอาใจใส่ไม่เข้าไปในตำแหน่งที่มีอิทธิพลในสหภาพหรือในองค์กรต่าง ๆ ความสามารถนี้ทำให้พรรคมีกำลังทางการเมืองที่สำคัญแต่ก็เป็นในทางอ้อม

พรรคคอมมิวนิสต์ญี่ปุ่นคงจะเป็นพรรคที่มีการจัดระเบียบอย่างแน่นแฟ้นและมีประสิทธิภาพที่สุดในหมู่พรรคการเมืองญี่ปุ่นทั้งหลาย ถึงแม้จะไม่พ้นจากการขัดแย้งระหว่างกลุ่มและในเรื่องดีที่ค่อนข้างแน่นอน อำนาจสูงสุดภายในพรรคโดยทฤษฎีแล้วอยู่กับที่ประชุมพรรค แต่อันที่จริงแล้วอยู่ในกำมือของคณะกรรมการกลางภายใต้ความเป็นผู้นำของโนซากะ ซานโดะ (Nosaka Sanzo) ในปัจจุบัน ยากที่จะกำหนดจำนวนสมาชิกในพรรคได้แน่นอน เพราะธรรมเนียมการมีสมาชิกทั้งที่ลงทะเบียนและไม่ลง จำนวนสมาชิกตกต่ำลงหลังจากถึงยอดสูงสุดภายใต้สงครามเป็นจำนวนถึง ๑๐๐,๐๐๐ ในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๕๐ และคิดกันว่ามีอยู่ประมาณ ๘๐,๐๐๐ คนในปัจจุบัน กำลังสนับสนุนในการเลือกตั้ง กล่าวคือ ผู้ที่ลงคะแนนเสียงให้คอมมิวนิสต์ในการเลือกตั้งท้องถิ่นและการเลือกตั้งทั่วไปนับแต่สงครามสิ้นสุดลงเป็นต้นมา ไม่เคยเกินจำนวน ๕๗๑,๐๐๐ ในจำนวนผู้ออกเสียงเลือกตั้งทั้งหมดซึ่งในปัจจุบันมีประมาณ ๕๖,๐๐๐,๐๐๐ คน

เรื่องการเงินของพรรคออกจะเป็นเรื่องดีดัดๆ ประมาณกันว่าพรรคใช้เงินประมาณ ๑,๐๐๐,๐๐๐ เยน (๒,๗๗๘ ดอลลาร์) ต่อผู้สมัครหนึ่งคน ในการเลือกตั้งปี

ค.ศ. ๑๙๖๐ หรือรวมทั้งหมดประมาณ ๑๒๐,๐๐๐,๐๐๐ เยน (๓๓๓,๓๓๓ ดอลลาร์)
แหล่งที่มาของเงินทุนเหล่านี้ไม่เป็นที่รู้จัก และโดยทั่วไปแล้วกล่าวกันว่าส่วนหนึ่งมาจาก
จีนและรัสเซีย และส่วนหนึ่งมาจากการดักลอบนำสินค้าเข้าระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลี
เหนือโดยพรรคเป็นผู้ดำเนินการ และยังมาจากแหล่งที่เป็นปกติอีกด้วย นโยบาย
ปัจจุบันของพรรคสนับสนุนให้ยกเลิกสนธิสัญญาความมั่นคงกับสหรัฐ ให้ถอนกำลัง
ทหารอเมริกันจากญี่ปุ่น ให้รับรองสาธารณรัฐประชาชนจีน ให้มีสัมพันธไมตรีและ
ความใกล้ชิดยิ่งขึ้นกับจีนและสหภาพโซเวียต และโครงการภายในประเทศจำนวนหนึ่ง
ซึ่งมุ่งจะปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจของกลุ่มชนญี่ปุ่นที่มีฐานะไม่ค้ำนัก แต่
แนวนโยบายสำคัญก็คือเป็นปฏิปักษ์ต่ออเมริกา

ลักษณะประจำทั่วไปของพรรคการเมืองญี่ปุ่น

ถ้าเรามองดูสถานการณ์ของพรรคการเมืองในญี่ปุ่นโดยกว้างแล้ว ลักษณะ
ประจำบางอย่างเด่นออกมา ประการแรก ไม่มีพรรคใดที่เป็นองค์การซึ่งมีสมาชิกมา
จากมวลชนอย่างแท้จริง พรรคเหล่านี้ขาดพื้นฐานมั่นคงในการพิทักษ์และสนับสนุนของ
ประชาชนอย่างเห็นได้ชัด โดยปกติพรรคเหล่านี้ดำเนินงานในโคเกียวกุ และในวงการที่
จำกัดอยู่กับนักการเมืองและนักบริหารอาชีพเกือบโดยเฉพาะ โดยเนื้อแท้แล้วเป็นพรรค
ในรัฐสภา จุดแห่งความสนใจพิเศษอยู่ในสภาล่าง และสนใจอยู่กับว่าเกิดอะไรขึ้นที่นั่น
เฉพาะระหว่างการศึกษาเพียงเท่านั้นที่พรรคเหล่านี้ทำการติดต่อกับประชาชนชนานใหญ่และ
ยืดเยื้อ พรรคเหล่านี้เริ่มตระหนักมากขึ้นทุกทีถึงสภาพอันไม่น่าพึงพอใจและอันตรายที่
อยู่ในความสัมพันธ์แบบนั้นกับผู้ออกเสียงเลือกตั้ง และกำลังเร่งแสวงหาความเกี่ยวพันใน
รูปที่มีความหมายมากขึ้น มาจนบัดนี้ดูเหมือนจะยังหาไม่พบ เรื่องนี้เป็นจริงกับทั้งพวก
พรรคอนุรักษนิยมและพรรคก้าวหน้า

ประการที่สอง พรรคชนนำทางหลายขาดความมั่นคงและมีการแตกแยกกัน
ภายใน อันที่จริงแล้วทั้งพรรคเสรีประชาธิปไตยและพรรคสังคมนิยมก็เป็นการผสมผสาน

กลุ่มต่าง ๆ เข้าด้วยกัน รวมอยู่ด้วยกันได้เป็นสำคัญก็เพราะความจำเป็นเพื่อประสิทธิภาพในการหาเลี้ยงและการแข่งขันกันในสภา ภายในพรรคทั้งสองพรรค มีการขัดแย้งกันอยู่มากทั้งในเรื่องนโยบายและโครงการ สำหรับพรรคเสรีประชาธิปไตยแล้ว ไม่อาจกล่าวได้ว่าทั้งพรรคและกลุ่มต่าง ๆ ในพรรคมีโครงการพื้นฐานอย่างแท้จริง การเมืองของพรรคมุ่งผลในชั้นปฏิบัติและวิชาชีพมากกว่าอุดมการณ์ พวกสังคมนิยมโดยที่โน้มน้าวไปในด้านอุดมการณ์เป็นสำคัญ เห็นพ้องกันในด้านทฤษฎีอยู่บ้าง แต่ในวิธีซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่สุดที่จะแปลทฤษฎีให้เป็นผลปฏิบัตินั้น พวกกันขัดกันอย่างรุนแรงจนแตกแยกกันอย่างน้อยที่สุดก็พอ ๆ กับฝ่ายตรงข้าม อันที่จริงแล้วสำหรับพวกอนุรักษนิยมซึ่งโน้มน้าวไปยังทางด้านปฏิบัติ การที่จะตกลงกันได้ในปัญหาการเมืองปัญหาหนึ่งคู่จะเป็นการง่ายกว่าพวกก้าวหน้าซึ่งโน้มน้าวไปในทางทฤษฎี ผลของสถานการณ์ดังกล่าวภายในแต่ละพรรคก็คือความคลอนแคลนและการต่อสู้กันอยู่ตลอดเวลา ความสนใจก่อนอื่นของผู้นำพรรคจะต้องคอยประคับประคองการรวมกันระหว่างกลุ่ม ซึ่งสนับสนุนให้ตนครองอำนาจอยู่ได้ การสูญเสียแม้แต่กลุ่มเดียวอาจหมายถึงจุดจบของความเป็นผู้นำของคนสภาพแวดล้อมเหล่านี้มิได้ช่วยส่งเสริมให้เกิดผู้นำของพรรคที่เข้มแข็ง มั่นคง หรือท้าทาย ผลก็คือขณะที่พรรคต่าง ๆ (หรือถ้าจะจำเพาะเจาะจงลงไปอีก ก็ได้แก่กลุ่มผู้นำของพรรคเหล่านี้) อภิปรายและเสนอนโยบายของชาติและจัดรวบรวมนโยบายเหล่านี้เป็นร่างกฎหมายสำหรับให้สภาอนุมัตินั้น ก็แทบจะเป็นการแน่นอนลงไปว่า นโยบายดังกล่าวเป็นผลบั้นปลายของการประนีประนอมที่ทำกันมาถนัดจนหลายต่อหลายครั้งแล้ว ความแตกต่างในความโน้มน้าวทางการเมืองระหว่างสองพรรคใหญ่ๆ ทำให้ขาดพื้นฐานร่วมกันอย่างเห็นได้ชัดและน่าอันตราย แนวโน้มทางการเมืองที่แก่ทฤษฎีเผชิญหน้ากับแนวโน้มที่เป็นปฏิบัติและมุ่งในทางปฏิบัติ ภาษาและระดับของความคิดแตกต่างกัน และในเรื่องที่ถือว่าเป็นรากฐาน ทั้งสองฝ่ายต่างไม่ยอมโอนอ่อน การต่อสู้กันด้วยกำลังแทนที่จะเป็นไปตามกระบวนการรัฐสภาจึงเป็นผลที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง

ประการสุดท้าย ควรจะเข้าใจให้ชัดแจ้งว่าถึงแม้สถานการณ์เกี่ยวกับพรรค
นับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๕ ได้มีผลก่อให้เกิดพรรคการเมืองที่สำคัญและแข่งขันกันต่อพรรค
ญี่ปุ่นมิได้มีระบบสองพรรคดังเช่นที่เข้าใจกันในสหรัฐอเมริกา เพียงครั้งเดียวในปี ค.ศ.
๑๙๕๕ และกึ่งวาระเวลาอันสั้นเท่านั้น ที่พรรคสังคมนิยมสามารถตั้งคณะรัฐมนตรี
ซึ่งก็เป็นรัฐบาลผสมที่อ่อนแอ ภายใต้สภาพการณ์ปัจจุบัน พรรคสังคมนิยมมิได้มีคะแนน
เสียงเด็กครึ่งหรือกำลังในสภาพที่จะขึ้นเถลิงอำนาจอย่างน้อยก็ชั่วคราว พวกมันดูเหมือน
ว่าจะไม่สามารถเพิ่มจำนวนที่นั่งในสภาต่างได้เกินหนึ่งในสาม ผลดังนี้ได้มีผู้บรรยายไว้ได้
อย่างเหมาะสมว่า “ระบบหนึ่งพรรคครึ่ง” กล่าวคือ เป็นสถานการณ์ซึ่งพรรคได้รับประชา-
ธิปไตยตามเท่าที่ยังคงรักษาความเป็นปีกแผ่นของพรรคไว้ได้บ้าง มีทางที่จะครองอำนาจ
และยังคงจัดตั้งคณะรัฐมนตรีปกครองญี่ปุ่นต่อไปได้ ส่วนพรรคสังคมนิยมก็ถูกส่งไป
ประจำบทบาทของฝ่ายค้านที่ถาวรไม่มากนักน้อย ถ้าจะไม่ถือว่าเป็นฝ่ายค้านที่ “ภาคี”
อย่างไรก็จะเป็นการเลี้ยงดูที่จะทำนายว่าสภาพดังกล่าวจะคงอยู่ตลอดไป สภาพนี้เป็น
ความจริงมาแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๕ แต่เราต้องจำไว้ว่าระยะนี้เป็นระยะที่ประเทศญี่ปุ่นมีความ
รุ่งเรืองทางเศรษฐกิจอย่างไม่เคยมีตัวอย่างมาก่อน และปราศจากวิกฤติการณ์แห่งชาติ
การเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงในสภาพแวดล้อมเหล่านี้อาจเปลี่ยน “ระบบหนึ่งพรรคครึ่ง”
ได้อย่างฉับพลัน

กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง

ขณะที่สังคมต่าง ๆ ทั่วโลกกำลังดิ้นรนและทันสมัยยิ่งขึ้น ในลักษณะ
ประจำทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ความสนใจและกิจกรรมของรัฐบาลที่เป็นใน
ทางส่งเสริมและควบคุมก็ขยายตามขึ้นเช่นกัน การกระทำของแต่ละบุคคลและของกลุ่ม
ได้รับผลกระทบกระเทือนในทางที่สำคัญมากขึ้นจากการตัดสินใจของนักนิติบัญญัติและ

ข้าราชการ และผลก็คือความสนใจและความเกี่ยวพันของประชาชนในรัฐบาลก็มีมากขึ้น ในสังคมที่มีได้เป็นแบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จ ความต้องการของประชาชนและความสามารถในอันที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลดังกล่าวก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน ทางหนึ่งทำได้โดยผ่านการเลือกตั้งผู้แทนสถานนิคบัญญัติ โดยประชาชนเพื่อเป็นตัวแทน ในกระบวนการกำหนดนโยบายให้กับผลประโยชน์ และความต้องการของผู้เลือกตั้งในเขตของตน แต่เฉพาะเท่านั้นยังไม่เพียงพอภายใต้สภาพแวดล้อมปัจจุบัน นักนิคบัญญัติคนเดียวไม่อาจแม้แต่จะเริ่มเป็นตัวแทนได้อย่างมีประสิทธิภาพให้กับผลประโยชน์ต่าง ๆ กัน ของเมือง ชนบท อุตสาหกรรม การค้า การเงิน กรรมกร ศัตรู ท้องถิ่น สังคม วัฒนธรรมและอื่น ๆ ซึ่งมีอยู่ในเขตเลือกตั้งอันประกอบด้วยประชาชนหลาย ๆ แฉก คนตามท้องที่ภูมิศาสตร์ เพื่อขจัดข้อบกพร่องนี้ กลุ่มผลประโยชน์จึงให้มีระบบผู้แทนอันค้ำ ที่ต้อง และเป็นสื่อตัวแทนเด่นของความเห็นและผลประโยชน์ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งไปยังพรรคการเมือง นักนิคบัญญัติ นักบริหารหรือมหาชนได้อย่างแนบชิดยิ่งขึ้น ไม่มีสังคมใดที่จะขาดกิจกรรมของกลุ่มผลประโยชน์ในบางรูป แต่ในสังคมก่อนสมัยใหม่ กิจกรรมดังกล่าวมักจะเป็นในรูปที่มักเป็นเรื่องเฉพาะตัวบุคคล เฉพาะเรื่องเป็นการส่วนตัว จำกัด เฉพาะท้องถิ่นและกระจัดกระจาย ส่วนในสังคมสมัยใหม่มักจะรวมเข้ากันอย่างเป็นแบบแผนค่อนข้างจะไม่เป็นส่วนบุคคล คือเนื่องถาวรเป็นส่วนรวมและมุ่งต่อเป้าหมายที่ใหญ่กว่า

แบบต่าง ๆ ของกลุ่มผลประโยชน์

ญี่ปุ่นในระยะปี ค.ศ. ๑๙๖๐ กำลังมีกลุ่มผลประโยชน์ในแบบที่ใกล้เคียงกับแบบ “สมัยใหม่” ขึ้นอย่างรวดเร็ว แม้จะความเร็วในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในชนบทจะช้ากว่าและค่อยเป็นค่อยไปกว่าในเมืองก็ตาม ชาวนามิจิตาใจคับแค้นมากกว่าและมักยากที่จะจัดรวมกันเข้าเป็นกลุ่มผลประโยชน์ยิ่งกว่าผู้ที่อยู่ในเมือง แต่หมู่บ้านก็มีได้ขาดกลุ่มผลประโยชน์เดี่ยวทีเดียว (เป็นต้นว่าสหกรณ์ชลประทานซึ่งมีเกือบทุกหน

แห่งแต่ละท้องฟ้) หากแต่ไม่อาจจัดได้ว่าเป็นสิ่งธรรมดาหรือเด่นชัดเท่ากับตามเมือง ใน หมู่กลุ่มผลประโยชน์ทางเกษตรที่มีการก่อตั้งขึ้นระดับชาติ ที่สำคัญที่สุดเห็นจะได้แก่ สหภาพชาวนาญี่ปุ่น (นิชิโน—Nichino) สหพันธ์สมาคมสหกรณ์จัดซื้อแห่งชาติ (เซ็นโกเร็น—Zenkoren) สหพันธ์สมาคมสหกรณ์ตลาดการเกษตร (เซ็นฮันเร็น—Zenhanren) สหพันธ์สมาคมสหกรณ์การประกันร่วมกันของการเกษตรแห่งชาติ (เกียวไซเร็น—Kyosairen) ที่คล้ายคลึงกัน และสมาคมการป่าไม้ญี่ปุ่น (นิชิรินเกียว—Nishirinkyo) ทั้งหมดนี้เป็นองค์การที่จัดตั้งขึ้นหลังสงคราม ยกเว้นแต่สหภาพชาวนาญี่ปุ่น ซึ่งตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๒๒ และมีประวัติของการต่อสู้กับผลประโยชน์ของเจ้าของที่ดินเพื่อสิทธิของผู้นำและชาวนารายย่อยอันยาวนาน สหภาพยังได้มีความเกี่ยวพันใกล้ชิดกับนโยบาย และกับพรรคสังคมนิยมต่าง ๆ อีกด้วย

สหพันธ์สหกรณ์เกษตรต่าง ๆ ถูกจัดตั้งขึ้นส่วนใหญ่ก็เพื่อเป็นหนทางในอันที่จะได้ความเห็นอกเห็นใจจากรัฐบาลในผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่พวกคนเป็นตัวแทน พวกนักการล็อบบี้* (Lobby) และใช้วิธีกดดันทางการเมืองวิธีอื่น ๆ เป็นประจำ พวกหนึ่งถูกกล่าวหาว่าคิดดินบนเจ้าหน้าที่ในกระทรวงเกษตรและป่าไม้อย่างโจ่งแจ้ง กลุ่มผลประโยชน์อีกจำนวนหนึ่งซึ่งอาจต่อเคิมเข้ากับรายชื่อนี้มีลักษณะเฉพาะท้องถิ่นและเป็นแบบชนบท ถึงแม้จะไม่เป็นทางเกษตรโดยเฉพาะ กล่าวคือ สมาคมเมืองและหมู่บ้านแห่งชาติ (เซ็นโกกุ โชซอนไก Zenkoku Chosonkai) หรือสมาคมประชาชนดงภาคเมืองและหมู่บ้านแห่งชาติ (เซ็นโกกุ โชซอนกิไก กิโชไก Zenkoku Chosongikai Gichokai) มีองค์การคล้ายคลึงกันในระดับนครและจังหวัด กิจกรรมส่วนใหญ่ก็อุทิศให้กับการเป็นปากเสียงผลประโยชน์ของท้องถิ่นต่อรัฐบาลแห่งชาติ โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับเงินอุดหนุนและเงินช่วยเหลือ แต่โดยทั่วไปแล้วกลุ่มผลประโยชน์ที่มีการจัดตั้ง

* การเจรจาเป็นการส่วนตัวกับสมาชิกสภานิติบัญญัติเพื่อให้การออกกฎหมายสอดคล้องกับผลประโยชน์ของผู้เจรจา มักทำกันในห้องโถง (Lobby) ของสภา (ผู้แปล)

ขึ้นอย่างเป็นทางการ และมีหลักเกณฑ์เป็นของใหม่ซึ่งมีชนไม่นานมานี้ในชนบทญี่ปุ่น ความสัมพันธ์ขององค์การเหล่านี้กับชาวนาซรมคาคามิยังคงมีอยู่น้อยมากเป็นส่วนใหญ่ และชนบทก็ยังขึ้นชื่อในเรื่องชาตมากกว่ามีกิจกรรมของกลุ่มผลประโยชน์สมัยใหม่ ในทางตรงข้าม สภาพในนครญี่ปุ่นแตกต่างจากนี้มาก กลุ่มที่กำลังรุ่งเรืองได้แก่กลุ่มที่มีการจัดระเบียบอย่างมีกฎเกณฑ์ มีผลประโยชน์และนโยบายทางการเมืองที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน ดองเฮาเซตมินามิ (Minami) แห่งโอซากะเป็นตัวอย่างซึ่งค่อนข้างจะเป็นลักษณะทั่วไป ที่ว่าการท้องถิ่นออกหนังสือคู่มือแสดงองค์การต่าง ๆ ที่มีอยู่ภายในเขตของคนที่ซึ่งในทางใดทางหนึ่งมีกิจกรรมที่มุ่งต่อมหาชน ในฉบับหนึ่งเมื่อไม่นานมานี้ถึง ๗๐ หน้าเพียงแต่เพื่อที่จะลงรายชื่อขององค์การและเจ้าหน้าที่ตำแหน่งสำคัญพร้อมทั้งสาขา ฉะนั้นนครทั้งหมดจึงอาจมองดูในแง่ที่ว่าเปรียบเสมือนใยเชื่อมประสานกลุ่มดังกล่าว ซึ่งรวมเข้ากันตามเส้นแบ่งเขตภูมิศาสตร์ (เป็นคั่นว่าย่านร้านค้า ถนนหรือเขตย่านต่างๆ) และตามเส้นแบ่งงาน(ตามอุตสาหกรรม การค้าหรือผลประโยชน์เฉพาะอย่าง) กลุ่มที่คึกคักเป็นพิเศษในการเมืองท้องถิ่นและบางครั้งในการเมืองระดับชาติ ได้แก่องค์การบริการกาชาด (นิเซกิ โฮชิดัน—Nisseki Hoshidan) สหพันธ์แม่บ้าน (ชูฟูเร็น Shufuren) ดัชนีบาตแม่หม้ายสงคราม (มิโบจินไก—Mibojinkai) และอื่น ๆ อีกมาก รายชื่อจำพวกนี้อาจต่อออกไปโดยไม่มีที่สิ้นสุด

อย่างไรก็ดี ผู้ดำเนินงานที่แท้จริงก็คือบรรดาผู้แทนขององค์การธุรกิจและกรรมกร ที่แข็งแกร่งที่สุดในทางการเมืองในหมู่ธุรกิจคือสหพันธ์ของค่านายจ้างญี่ปุ่น (นิคเคเร็น Nikkerien) และดัชนีบาตการเมืองแห่งธุรกิจญี่ปุ่นขนาดเล็กและกลาง (ชูเซเร็น Chuseiren) องค์การแรกเป็นสมาคมรวมของสมาคมนายจ้างต่างๆ และเป็นตัวแทนของนายจ้างที่ใหญ่ที่สุดของญี่ปุ่นจำนวนกว่า ๒ หมื่น องค์การนี้ทำการโฆษณาชวนเชื่อกับรัฐบาลและประชาชนบ่อยครั้ง ในเรื่องนโยบายที่เกี่ยวข้องถึงความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายธุรกิจและกรรมกร และกล่าวกันว่าทำหน้าที่เป็นสื่อระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ธุรกิจและ

บรรดาพรรคการเมืองฝ่ายอนุรักษนิยม เป็นที่เชื่อกันแพร่หลายว่าเป็นกลุ่มอิทธิพลที่มีอิทธิพลมากที่สุดกลุ่มหนึ่งในญี่ปุ่น ดัชนีภาคการเมืองแห่งธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางพยายามจะมีบทบาทคล้ายคลึงกันสำหรับกลุ่มที่ตกต่ำอย่างรุนแรงในเศรษฐกิจญี่ปุ่น องค์การนี้มุ่งโดยเฉพาะที่จะให้สมาชิกของตนได้รับข้อมูลที่ทันสมัยและความสะดวกในการกู้เงินเพิ่มขึ้น องค์การธุรกิจระดับชาติอื่น ๆ เช่นสหพันธ์องค์การเศรษฐกิจ (เคดันเร็น Keidanren) และสมาคมฝ่ายจัดการญี่ปุ่น (ดอยุไค - Doyukai) ก็ปฏิบัติงานทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มธุรกิจ

สภาทั่วไปแห่งกรรมกรญี่ปุ่น (โซเฮียว) ครอบงำมติอันยังคงเป็นกลุ่มที่เข้มแข็งและมีอิทธิพลมากที่สุดในกลุ่มผลประโยชน์ของกรรมกร โดยที่เป็นสหพันธ์ของสหภาพกรรมกรซึ่งมีสมาชิกประมาณ ๓ ล้าน ๘ แสนคน เท่ากับประมาณครึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมกรทั้งหมดที่เป็นสมาชิกสหภาพกรรมกรในญี่ปุ่น ความสนใจของสหพันธ์จึงเป็นในทางการเมืองมากกว่าทางเศรษฐกิจ สหพันธ์นี้เป็นหลักสำคัญของพรรคสังคมนิยมญี่ปุ่นทั้งในด้านการเลือกตั้งและการเงิน และได้ยื่นนโยบายแข่งขันและก้าวร้าวสนับสนุนความเป็นกลางและความสัมพันธ์ใกล้ชิดยิ่งขึ้นกับปักกิ่งและมอสโก และเป็นปฏิปักษ์ต่อสันติสัญญาความมั่นคงร่วมกันกับสหรัฐ ต่อฐานทัพอเมริกันในญี่ปุ่น ต่ออาวุธปรมาณู ต่อการเพิ่มอำนาจของตำรวจ และต่อรัฐบาลฝ่ายอนุรักษนิยมทั้งหมด สหพันธ์ยังได้เลือกและสนับสนุนผู้สมัครในการเลือกตั้ง นโยบายปกติของสหพันธ์นี้อาจเรียกได้ว่าเป็นสังคมนิยมเอียงซ้าย ถึงแม้ว่าจะได้ลดความรุนแรงลงบ้างเมื่อไม่นานมานี้

คู่แข่งของโซเฮียวในฐานะกลุ่มผลประโยชน์กรรมกรได้แก่สหพันธ์ของสหภาพกรรมกรที่ต้องเรียกว่า สภาทั่วไปขององค์การกรรมกรญี่ปุ่น (โดเม ไคจิ - Domei Kaigi) ซึ่งแต่ก่อนเรียกว่า เซ็นโร (Zenro) มีสมาชิกประมาณ ๑ ล้าน ๔ แสนคน หรือราวร้อยละ ๑๘ ของกรรมกรที่เป็นสมาชิกสหภาพ ความสนใจของพวกนี้มุ่งอยู่กับเรื่องเศรษฐกิจมากกว่า และเพราะฉะนั้นจึงเป็นการเมืองน้อยกว่าของ โซเฮียว ทั้งที่

มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย แต่ก็เห็นชอบในลัทธิสังคมนิยมในแบบที่เป็นสายกลางมากกว่า บางสหภาพและสมาคมที่ตั้งแต่ละแห่งก็มีผลประโยชน์และโครงการทางการเมืองที่แข่งขันเช่นกัน สหภาพครูญี่ปุ่น (นิคเกียวโซ - Nikkyoso) และสมาคมแห่งชาติของสมาคมการปกครองตนเองของนักศึกษา (เซ็นกากูเร็น - Zengakuren) เป็นต้น หาเลี้ยงอยู่เป็นประจำ และบางครั้งก็อย่างรุนแรง เพื่อบริหารนโยบายต่างๆทางการเมืองซึ่งพรรคสังคมนิยมและพรรคคอมมิวนิสต์สนับสนุน

กลุ่มผลประโยชน์ในการเมือง

จึงนับได้ว่าญี่ปุ่นมีกลุ่มผลประโยชน์ที่มีจำนวนมากและเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ความรู้ของเราเกี่ยวกับโครงสร้างและกิจกรรมของกลุ่มผลประโยชน์ยังคงขาดตกบกพร่องอยู่มาก แต่อาจลองสรุปกว้างๆ ได้ดังต่อไปนี้ ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น กลุ่มผลประโยชน์ส่วนใหญ่จะมีส่วนพัวพันอยู่กับการเมือง ความเกี่ยวพันอย่างน้อยที่สุดมีอยู่ ๒ แบบ แบบแรกอยู่กับการเลือกตั้ง มาจากข้อเท็จจริงที่ว่าเคล็ดลับในความล้มเหลวที่ลงคะแนนเสียงในญี่ปุ่น ขึ้นอยู่กับการจูงใจผู้ออกเสียงหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่ง อย่างเชี่ยวชาญ และในการรวบรวมความช่วยเหลือทางการเงินที่พอเพียง สำหรับนักการเมืองที่หวังผลในทางปฏิบัติ กลุ่มผลประโยชน์ถือจำนวนคะแนนเสียงที่อาจเข้าถึงและดึงมาได้ รวมทั้งเป็นแหล่งเงินอุดหนุนในการหาเสียง ส่วนกลุ่มผลประโยชน์หลายกลุ่มเองก็ไม่รังเกียจที่จะแสดงบทบาททางการเมืองดังกล่าวให้นักการเมืองที่ได้เลือกแล้วบางคนเป็นการตอบแทนในการที่ตนจะได้รับความสนใจและอิทธิพลของผู้นั้นเป็นพิเศษเมื่อบุคคลผู้นั้นได้เข้าไปดำรงตำแหน่ง ดังนั้นบนเวทีใดเวทีหนึ่ง กลุ่มผลประโยชน์ของญี่ปุ่นโดยทั่วไปแล้ว จึงสนับสนุนผู้สมัครเพื่อรับเลือกตั้งในตำแหน่งระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ

การสนับสนุนดังกล่าวได้มตเพียงใดเราไม่อาจทราบได้ โดยทั่วไป แต่ในเฉพาะกรณีก็เป็นที่ชัดแจ้งว่า สมาชิกวุฒิสภาบางคนเป็นหนี้หนึ่งของตนอยู่กับกลุ่มผล

ประโยชน์บางกลุ่ม เป็นต้นว่าจากการศึกษา กลุ่มผลประโยชน์กรรมกรในปี ค.ศ. ๑๘๕๕ สรุปได้ว่าสมาชิก ๔๘ ใน ๔๖๗ คนของสภาต่าง และ ๔๘ ใน ๒๕๐ คนของสภาสูงเข้าไปอยู่ในนั้นได้เป็นส่วนใหญ่ในฐานะผู้แทนของเฉพาะสหภาพต่าง ๆ เป็นต้นว่า ๒๕ คนเป็นเพียงแต่ผู้แทนสหภาพครูญี่ปุ่น (นิกเกียวโสะ) โดยคำพิพากษาแน่นอนที่วิธีการแบบนี้เป็นการผิดแผกแตกต่างอย่างมากมาจากสภาที่เป็นปกติกว่า คือกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มหนึ่งเป็นเพียงหนึ่งในหลายกลุ่มที่สนับสนุนผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง ในกรณีของสหภาพกรรมกรเหล่านี้ ในผลทางปฏิบัติแล้วก็เท่ากับเป็นพรรคการเมืองเฉพาะกรณี (ad hoc) และสนับสนุนผู้สมัครของตนเพื่อเข้าดำรงตำแหน่ง

ปฏิบัติการทางการเมืองแบบที่ต้องของกลุ่มผลประโยชน์มุ่งต่อบุคคลสำคัญในวงการเมือง เฉพาะอย่างยิ่งนักบริหารชั้นสูง ในญี่ปุ่น ความสัมพันธ์ระหว่างกระทรวงและสำนักงานบริหารชั้นสูงของรัฐบาลแห่งชาติ และกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันทำการติดต่อมักจะใกล้ชิดกันมาก เช่นระหว่างกระทรวงเกษตรและการป่าไม้กับกลุ่มผลประโยชน์ชาวนาทั่วทั้งญี่ปุ่น หรือระหว่างกระทรวงการค้าต่างประเทศและอุตสาหกรรมกับกลุ่มผลประโยชน์ธุรกิจ ซึ่งกระทรวงทำเสมือนว่าตนควบคุมอยู่ อันที่จริงแล้วในบางครั้งกระทรวงก็รับผิดชอบในการจัดตั้งกลุ่มเหล่านี้ขึ้นมาด้วยเอง เพื่อที่จะทำให้ความสัมพันธ์ทางการบริหารกับกลุ่มเหล่านั้นสะดวกขึ้น ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระดับซับซ้อน เมื่อกลุ่มดังกล่าวเกิดขึ้นก็จะทำหน้าที่เป็นกลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่มอิทธิพล แต่จะติดต่อกับกลุ่มข้าราชการในโตเกียวซึ่งตนคงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและราบรื่นที่สุดไว้ เรื่องนี้เป็นจริงโดยเฉพาะกับกลุ่มที่เป็นจำพวกธุรกิจ เกษตรกรรม เทคนิคและวิชาชีพ ส่วนสหภาพกรรมกรและกลุ่มผลประโยชน์ที่มีความสัมพันธ์กับปึกษายามักจะมีปัญหามากกว่า

แต่ผลจากความสัมพันธ์แบบนี้ก็คือ กลุ่มผลประโยชน์มักจัดหาตำแหน่งที่สำคัญ (และบางครั้งก็เป็นตำแหน่งลอย ๆ) ให้เจ้าหน้าที่ตำแหน่งสูงในกระทรวงเมื่อบุคคล

เหล่านี้^๕ ออกจากราชการ ซึ่งตามปกติเมื่อประมาณอายุ ๔๘ ข้าราชการที่ออกจาก
งานและมีประสบการณ์มักกลายมาเป็นตุลาการชั้นนำในผลประโยชน์ ซึ่งแต่ก่อนตนเคย
ควบคุมและรับใช้ และในขณะเดียวกันก็เป็นตัวแทนให้ผลประโยชน์^๕ รับผิดชอบใน
การเจรจากับกระทรวง สำนักงานหรือทบวงกรม ซึ่งแต่ก่อนตนเป็นหัวหน้าอยู่ มัก
กล่าวอ้างกันว่าการตกลงเรื่องตำแหน่งดังกล่าวมักทำกันอย่างลับ ๆ ก่อนหน้าที่ข้าราชการ
ผู้นั้นจะลาออกและบุคคลผู้นั้นจึงกลายมาเป็นสายลับภายในรัฐบาลให้กับกลุ่มผลประโยชน์^๕
ที่ตนเกี่ยวข้องอยู่ด้วย กล่าวกันว่าการทุจริตในหน้าที่บริหารเกิดขึ้นมากจากการกระทำ
ดังกล่าว ไม่น้อยครั้งที่อดีตข้าราชการดังกล่าวรวบรวมความสนับสนุนทางการเมืองใน
ท้องถิ่นให้กับตนเองโดยอาศัยความสัมพันธ์ที่ตนมีกับกลุ่มผลประโยชน์เป็นหลัก และ
แข่งขันชิงตำแหน่งเลือกตั้งระดับชาติเฉพาะอย่างยิ่งในวุฒิสภา

เป้าหมายทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ญี่ปุ่นแทบทุกกลุ่มโดยประเพณี
แล้วอยู่ที่ฝ่ายบริหารของรัฐบาลมากกว่าที่ฝ่ายนิติบัญญัติด้วยเหตุผลง่าย ๆ นักบริหาร
และข้าราชการเป็นผู้กำหนดนโยบายที่สำคัญในการเมืองและการบริหารของญี่ปุ่นมากกว่า
ฝ่ายนิติบัญญัติ หรือถ้าพวกนัก^๕ได้กำหนดนโยบาย อย่างน้อยก็เป็นผู้ให้ความแนะนำ
ใช้ซึ่งมักจะมีคามสำคัญเท่ากัน นับแต่สงครามสิ้นสุดลงเป็นต้นมา เมื่อบทบาททาง
การเมืองของสภาผู้แทนราษฎรค่อย ๆ หมดความสำคัญยิ่งขึ้น กลุ่มผลประโยชน์อาจให้
ความสนใจกับฝ่ายนิติบัญญัติและคณะกรรมการการของฝ่ายนั้นมากขึ้น แต่ยังคงให้ความสำคัญ
อย่างมากกับพวกข้าราชการชั้นสูง ต่มาชิกสภาผู้^๕เดิมนะยังคงรับหน้าที่เป็นตัว
กลางระหว่างผู้แทนกลุ่มผลประโยชน์จากเขตเลือกตั้งของตนกับเจ้าหน้าที่ชั้นสูงของรัฐ-
บาลแห่งชาติ และในชั้นหนึ่งก็เป็นเครื่องมือที่จะกดดันเจ้าหน้าที่ดังกล่าวเพื่อที่จะได้บ-
ประมาณหรืออื่น ๆ ที่เป็นผลดีกับกลุ่มผลประโยชน์

เราขาดรายละเอียดที่เพียงพอและเชื่อถือได้เกี่ยวกับแบบทำนองทั่ว ๆ ไป

ของการปฏิบัติงานของกลุ่มผลประโยชน์ญี่ปุ่นต่อข้าราชการและสมาชิกสภา พวกหนึ่ง-
คือพิมพ์เขียวเป็นส่วนใหญ่ว่าในหลายกรณีการ ลีออปป์ อาศัยใช้วิธีการที่ทุจริตและผิด
กฎหมาย การพิจารณาคดีและการสอบสวนอย่างเปิดเผย ได้แสดงถึงความจริงของข้อ
อ้างดังกล่าวในเฉพาะบางกรณี แต่เราขาดหลักฐานพอที่จะคงหลักโดยทั่วไปเกี่ยวกับการ
การคิดดินบนและการทุจริตในหน้าที่ในแบบที่ร้ายแรงกว่า เน้นชัดเหลือเกินการทุจริตใน
หน้าที่ขนาดเล็กย่อย ในรูปของงานเลี้ยงเกอิชา การเลี้ยงอาหารอย่างหรูหรา และการ
บันเทิงอย่างฟุ่มเฟือย สำหรับบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งสำคัญ แพร่หลายอยู่ในโตเกียว
และในนครหลวงอื่นๆ ที่ขัดแย้งพอกันและอาจุนแรงกว่าก็คือธรรมเนียมการจัดหา
ตำแหน่งให้ข้าราชการที่ตาออกแล้ว แต่ก็ดูเหมือนว่ากลุ่มผลประโยชน์ญี่ปุ่นที่สำคัญ
บางกลุ่มโน้มเอียงไปในทางให้ความสำคัญมากขึ้นกับ “เครื่องวัดคุณการศึกษา” และการ
ดึงดูดความสนับสนุนจากประชาชนอย่างกว้างขวาง เหล่านี้อาจพยากรณ์การแปรเปลี่ยน
บางอย่างจากวิธีการหาอิทธิพลแบบเดิมและเป็นการเฉพาะตัวบุคคลมากกว่า

กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองได้สถาปนาบทบาทอันมั่นคงและมีความสำคัญ
มากขึ้นให้กับตนเองในระบบการเมืองของญี่ปุ่นอย่างแน่นอน โดยทั่วไปแล้ว ได้
ช่วยให้ผลประโยชน์หลายอย่างมีการติดต่อกับรัฐบาลอย่างสัมฤทธิ์ผลยิ่งขึ้น คงได้ช่วย
ส่งเสริมแนวทางของการปกครองโดยประชาชนและรัฐบาลที่มีความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น
ในญี่ปุ่น อันที่จริงแล้ว ระดับที่กลุ่มอิทธิพลเหล่านี้เฟื่องฟูอยู่ทุกวันนี้ เป็นปัจจัยพื้นฐาน
ที่สร้างแตกต่าง ระหว่างสภาพทางการเมือง ในญี่ปุ่น ระหว่างก่อนสงคราม และหลัง
สงคราม แต่ก็ยังมีสิ่งที่จะต้องทำอีกมากที่จะให้ โอกาสกลุ่มผลประโยชน์ทุกกลุ่มเข้าถึง
รัฐบาลได้เท่าเทียมกัน เพราะปัจจุบันนี้ดูเหมือนว่าบางกลุ่มจะได้รับสิทธิพิเศษ ในบาง
ชั้น สิ่งนี้หลีกเลี่ยงไม่ได้ในระบบการปกครองแบบพรรค แต่ถ้ากลุ่มผลประโยชน์บาง
กลุ่มถูกปิดทางที่จะเข้าถึงรัฐบาล ผลสะท้อนทางการเมืองในระยะยาวอาจร้ายแรงได้

ฐานะผู้นำทางการเมือง

ลักษณะประจำแต่ละคุณสมบัติของผู้นำการเมืองในญี่ปุ่นหลังสงครามยาก เป็นพิเศษที่จะคาดคะเน ดังที่เราได้เห็นแล้วทั้งในประเด็นและแนวปฏิบัติ “ผู้นำ” แต่ละคนและ “ฐานะผู้นำ” มีความสำคัญน้อยกว่าในวัฒนธรรมของสหรัฐมาก แนวโน้มนี้ได้รับการเสริมสร้างโดยลักษณะของผู้นำพรรคการเมืองซึ่งประกอบด้วยกลุ่มหลายกลุ่ม และวิธีการใช้คณะกรรมการและความเห็นพ้องต้องกันในการตัดสินใจนโยบายอย่างแพร่หลายภายใต้สภาพแวดล้อมดังกล่าว จึงยากเป็นพิเศษที่จะมอบความรับผิดชอบที่มีความหมายให้กับนโยบายหรือปฏิบัติการทางการเมืองและเพื่อที่จะพิจารณาว่า “ผู้นำ” คนหนึ่งคนใดอาจได้มีส่วนในการตัดสินใจนโยบายหนึ่ง ๆ ทั้งที่มีปัญหาดังกล่าว เราก็คงรู้ตัวบุคคลผู้มีฐานะเป็นผู้นำในระบบการเมืองของญี่ปุ่นได้ ในหมู่บุคคลทั้งหลายนี้ เราได้บรรยายถึงสมาชิกของพรรคเสรีประชาธิปไตยและพรรคสังคมนิยมในสมัยประชุมสภาผู้แทนปี ค.ศ. ๑๙๕๘-๖๐ แล้ว มาบัดนี้จึงมาดูกลุ่มผู้นำที่สำคัญกว่าและได้คิดแล้วซึ่งได้แก่คณะรัฐมนตรี อันเป็นผู้นำอนุรักษนิยมทางการเมืองชั้นสุดยอด ลักษณะประจำของผู้นำสังคมนิยมชั้นสูงสุดไม่แตกต่างไปมากจากผู้แทนของพรรคในรัฐสภา ดังที่ได้บรรยายไว้เบื้องต้น

การศึกษาถึงการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีอนุรักษนิยมเมื่อไม่นานมานี้ จะแสดงให้เห็นถึงมรดกสะท้อนของสงคราม ความปราชัย และการยึดครองของอเมริกาที่มีต่อลักษณะผู้นำทางการเมืองของญี่ปุ่น ไม่ปรากฏว่ามีพวกทหาร ผู้แทนจากพวกข้าราชการ นัก และพวกขุนนางซึ่งเคยอยู่สมัยก่อนสงครามอีกต่อไป ในหมู่ชนชั้นนำสมัยก่อนสงครามด้วยกันแล้วยังคงเหลืออยู่เฉพาะนักการเมืองประจำพรรค ข้าราชการและผู้แทนของธุรกิจ ความรับผิดชอบในความปราชัย การกวาดล้างพวกทหารและนักชาตินิยมอย่างจัดจากตำแหน่งรัฐบาลที่อเมริกันบังคับให้มัน และข้อความในรัฐธรรมนูญฉบับ

ใหม่ต่างช่วยชีวิตผู้นำแบบเดิมออกจากตำแหน่ง ในช่วงว่างของฐานะผู้นำอันเป็นผลตาม
มา พวกหน้าใหม่หรืออย่างน้อยที่สุดก็หน้าตาแบบใหม่ ปรากฏขึ้นในตำแหน่งชั้นสูง
ของพรรคอนุรักษนิยม และส่วนใหญ่ก็ยังคงอยู่มาตราบเท่าทุกวันนี้

ฐานะของผู้นำเหล่านี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการจูงใจมหาชน
เช่นเดียวกับที่พรรคการเมืองของญี่ปุ่นเป็นสัจมาคมของนักการเมืองอาชีพเป็นส่วนใหญ่
มากกว่าที่จะเป็นองค์การที่มีสมาชิกจากมวลชน ฉะนั้น การเข้าดำรงตำแหน่งผู้นำก็ทำ
โดยวิธีที่เป็นทางส่วนตัวและเป็นไปอย่างลับ ๆ มากกว่าจะเป็นการแข่งขันความนิยมใน
แบบใด ๆ ในหมู่พวกอนุรักษนิยม การที่บุคคลผู้หนึ่งผู้ใดเป็นนักปราชญ์ที่สามารถ
หรือมีอำนาจจูงใจประชาชนกว้างขวาง มีความสำคัญน้อยมาก เครื่องวัดมักจะใช้ความ
ยาวนานในการปฏิบัติงานทางการเมือง ความสามารถในฐานะผู้หาทุน ความเชี่ยวชาญ
ในฐานะนักวางแผน ความสามารถในการบริหาร การมีผู้รู้จักมักคุ้นที่เป็นประโยชน์
และชื่อเสียงส่วนตัวในด้านความซื่อสัตย์และจริงใจ ระบบดังกล่าวมักจะนำเอาบุคคลที่มี
ประสพการณ์ มีความระแวดระวัง และโดยทั่วไปแล้ว มักมีแนวที่เป็นอนุรักษนิยมใน
การเผชิญปัญหาทางการเมือง มากกว่าบุคคลแบบที่ปราดเปรื่องและชอบเสี่ยง ผู้นำ
อนุรักษนิยมแทบทุกคนได้เคยมีประสพการณ์ยาวนานในรัฐบาลมาแล้ว มาตรา ๖๘ ของ
รัฐธรรมนูญกำหนดให้เด็กกรัฐมนตรืส่วนใหญ่จากสมาชิกของสภา และขนบธรรมเนียม
ก็กำหนดไว้ว่า ฝ่ายที่มั่งคั่งข้างมากต้องรักษาที่นั่งในสภาต่างของตนไว้ขณะที่พวกตน
ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีอยู่ เมื่อไม่นานมานี้ ร้อยละ ๘๓ ของคณะรัฐมนตรีเคยเป็นสมาชิก
สภาต่างมาก่อน ส่วนอีกร้อยละ ๑๑ เคยเป็นสมาชิกสภาสูง การตั้งผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิก
รัฐสภาให้เป็นรัฐมนตรีจึงมีน้อยมาก แทบจะไม่เคยถึง ๑ หรือ ๒ คนในคณะรัฐมนตรี
ชุดหนึ่ง ๆ

รายงานอันเชื่อถือได้เกี่ยวกับสมาชิกคณะรัฐมนตรีอนุรักษนิยมไม่นานมานี้หา
ไม่ได้ง่าย ๆ ข้อมูลที่พิมพ์ขึ้นไม่เป็นที่พอใจเลย อย่างไรก็ตาม การสำรวจสมาชิกในคณะ

ต้นของคณะรัฐมนตรี ๘ ชุด ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ระหว่างปี พ.ศ. ๑๙๕๔ และ ๑๙๖๑ ให้ข้อเท็จจริงที่มีความหมายบ้าง อายุโดยเฉลี่ยของกลุ่มเมื่อเข้าดำรงตำแหน่งต่ำกว่า ๖๐ ปีเพียงเล็กน้อย เริ่มจาก ๓๙ ถึง ๗๘ ปี พวกนายกรัฐมนตรีย่อมมีอายุโดยเฉลี่ย ๖๒ ปี นายอิศปาทิผู้มีอายุ ๗๒ ปี จัดได้ว่าสูงอายุดีที่สุด และนายคิซียูอายุ ๖๐ ปีเป็น น้อยที่สุด ในระดัมนักการเมืองคนเดียวได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี และครองตำแหน่งอยู่น้อย ไม่ถึง ๕ เดือน รัฐมนตรีทุกคนมีระดับการศึกษาสูง ในตำแหน่งทั้งหมดประมาณ ๑๕๓ ตำแหน่ง ๒ ตำแหน่งได้กับบุคคลที่ไม่ได้จบมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัย โรงเรียนพาณิชย์ โรงเรียนเทคนิคและโรงเรียนฝึกหัดครูอาชีวศึกษาสูง ในหมู่สถานศึกษาที่ว่า มหาวิทยาลัย โตเกียวโดยเฉพาะโรงเรียนกฎหมายของมหาวิทยาลัยนั้นน่าเห็นใจ ตำแหน่งรัฐมนตรีจำนวน ๖๒ ตำแหน่ง (ประมาณร้อยละ ๔๑ ของทั้งหมด) ได้กับผู้จบมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งแห่งเดียว มหาวิทยาลัยที่มีรัฐมนตรีจบมาเป็นจำนวนสูงสุดรองลงมาได้แก่วาเซดะ (Waseda) และ เกียวโต ซึ่งต่างจำนวนมีประมาณร้อยละ ๑๔ ของทั้งหมด

การเปรียบเทียบพันพทางชีวิตการงานของรัฐมนตรีทำได้ยากกว่ามาก ทุกคนที่เรากำลังพิจารณาเป็นนักการเมืองก่อนอื่นในระยะนี้ของชีวิตการงาน ลักษณะชีวิต การงานในตอนต้นของคนพวกนี้ยากที่จะอธิบายได้ หลายคนเคยมีอาชีพหลายแบบและ ได้รวมอาชีพเหล่านี้เข้ากับกิจการทางการเมืองในส่วนดีที่แตกต่างกันออกไป การ วิจัยเกี่ยวกับแนวสำคัญของพันพทางอาชีพของแต่ละคนจึงแตกต่างกันออกไป แต่ใน การสำรวจคณะรัฐมนตรีนับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๔ ที่มีชนไม่นานมานี้ สรุปว่าประมาณ ร้อยละ ๓๕ ของผู้ที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีพบเคยเป็นข้าราชการส่วนใหญ่ในฐานะ ตำราชักประจำของระบบข้าราชการพลเรือนแห่งชาติ อีกร้อยละ ๒๘ อาจเรียกได้ค ี่ที่สุดว่าเป็นนักการเมืองอาชีพ ส่วนอีกร้อยละ ๒๓ มาจากกลุ่มนักธุรกิจ และอีกร้อยละ ๑๒ เคยเป็นนักหนังสือพิมพ์ ฉะนั้น จึงง่ายที่จะเข้าใจสมการสำหรับความสำเร็จทางการเมือง ซึ่งอ้างกันเป็นธรรมดาในญี่ปุ่นหลังสงคราม กล่าวคือ หนทางไปสู่ยอดสุด เริ่มต้นจาก

อิชิโกะ (Ichiko) โรงเรียนมัธยมศึกษาที่หนึ่ง อันดัตซึของโตเกียว ผ่านแผนกนิ-
ศาสตร์ของมหาวิทยาลัยโตเกียวเข้าไปสู่ตำแหน่งชั้นสูงในระบบข้าราชการแห่งชาติ และ
ไปสู่คณะรัฐมนตรีในที่สุด การที่มนุษย์มหาวิทยาลัยโตเกียวและอดีตข้าราชการอยู่ก่อน
ข้างมากในคณะรัฐมนตรีเมื่อไม่นานมานี้ ทำให้ข้ออ้างที่ว่านักคิดความจริงอยู่มาก
อันที่จริงแล้วแพ้ที่เคยเป็นข้าราชการและไม่เป็นประชาธิปไตยของรัฐมนตรีจำนวนมาก
มาย อาจเป็นคำร้องบ่นที่ธรรมดาและสมชั้นที่สุดที่ต่อสู้นักผู้นำทางการเมืองในระยะไม่
นานมานี้ ตามที่พบเห็นกันในการของญี่ปุ่นทุกวันนี้

อีกด้านหนึ่งที่สำคัญของคณะรัฐมนตรีญี่ปุ่น คือข้อเท็จจริงที่ว่าอัตราการ
เปลี่ยนตัวบุคคลนั้นสูงมาก ช่วงชีวิตของคณะรัฐมนตรี นับแต่การยอมรับจำนวนเฉลี่ยได้
ประมาณ ๓๐ เดือน และคณะรัฐมนตรีใหม่มักหมายถึงบุคคลหน้าใหม่ ๆ เฉพาะนายกรัฐมนตรี
และบางครั้งก็รัฐมนตรีต่างประเทศเท่านั้นที่อายุยืนยาวอยู่บ้างภายในคณะรัฐ-
มนตรี อันที่จริงแล้ว นายกรัฐมนตรีอยู่ภายใต้ความกดดันที่รุนแรงอยู่ตลอดเวลาให้
ดับเปลี่ยนคณะรัฐมนตรีของตนให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อสนองผู้ที่เหมาะสมทางการเมือง
เมืองอันเป็นแถวยาวยเหยียดไม่มีที่สิ้นสุด ตำแหน่งรัฐมนตรีเป็นที่ถกกันทั่วไปว่าเป็นยอด
ปรารถนาสูงสุดของชีวิตการเมืองในญี่ปุ่น และนายกรัฐมนตรีผู้มีความสำเร็จในการที่จะ
รักษาคำแหน่งของตนไว้ ต้องขยายตำแหน่งเหล่านี้ให้กว้างขวางที่สุดเท่าที่จะทำได้

มาบัดนี้ เราก็มารู้ความจริงเกี่ยวกับความเป็นผู้นำทางการเมืองในญี่ปุ่น
ที่ลึกซึ้งกว่า โดยที่การหมุนเวียนแบบนี้ รัฐมนตรีจึงไม่อาจคงบังเหียนอำนาจไว้ได้
ตามใจนึก ตามจริงแล้วฐานะผู้นำทางการเมืองอยู่กับนายกรัฐมนตรี กับผู้นำของกลุ่ม
ต่างๆ ภายในพรรคข้างมากและสมาชิกของกลุ่มข้าราชการอาชีพตำแหน่งสูงที่ก่อนข้างจะ
มั่นคงกว่า พันเพชของบุคคลเหล่านี้ที่จริงแล้วก็เหมือนกับที่ได้บรรยายมาเกี่ยวกับคณะ
รัฐมนตรี บางทีถึงที่น่าสนใจที่สุดเกี่ยวกับบุคคลพวกนั้นก็คือ ไม่ได้มีฐานะเป็นเจ้าสายดา

เฉพาะนายกรัฐมนตรืเท่านั้นเคยอยู่เหนือทงนาการเมืองอันมีคตณตมจัด ผู้นำกลุ่มและ
ข้าราชการชั้นนำปฏิบัติกาารส่วนใหญ่อยู่ใต้พินาและได้พอกันดักตงไปอีกคือนักการเมือง
และข้าราชการระดับต่าง ๆ รัศมีอิทธิพลของพวกละยังคงเป็นเร่องที่คองเคากันอยู่เป็น
ส่วนใหญ่ อย่างไรก็ดี ฐานะผู้นำทางการเมืองในญี่ปุ่นปัจจุบันอันคดุมเครือและเป็น
ในรูปรวมกันก็สะท้อนถึงลักษณะประจำทางการเมืองอย่างหนึ่ง อันเป็นที่ยกย่องกัน
และเป็นประเพณีที่สุดของประเทศค่นัน คดอดมาในประวัติศาตร์ของญี่ปุ่นยากที่จะเห็น
ผู้ทกุมอำนาจการเมืองแท้จริงได้ คนเหล่านี้นักพบได้ในการรวมกันระหว่างกลุ่มหรือ
บุคคลต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เด่อมอ ภายใต้ฉิวพินของสถาบันการเมืองตองหรือด้ามชัน
การรวมกันในปัจจุบันของทงอำนาจที่เห็นได้กับที่แท้จริงในตัวของนายกรัฐมนตรื จึงเป็น
การแต่งถึงกาารหันเหออกมาบ้างจากการจัดระเบียบตามแบบประเพณีเดิม

๗. การกำหนดนโยบาย : องค์การของรัฐบาล

หน้าที่เบื้องต้นของการเมืองก็คือช่วยให้คนเรากำหนดและบริหารนโยบายในขอบเขตของกิจการส่วนรวม อันเป็นเรื่องที่แตกต่างกันออกไปโดยดั่งคมต่าง ๆ กัน เครื่องกลไกที่ใช้ในการกำหนดและบริหารนโยบายเหล่านี้เป็นทางการเรียกกันว่ารัฐบาล รัฐบาลจัดให้มีทั้งเครื่องกลไกสำหรับกำหนดและบริหารนโยบายของรัฐ และกระบวนการที่ให้อำนาจอันชอบธรรมกับนโยบายและผลงานของเครื่องกลไกนี้ ในทางปฏิบัติ รัฐบาลยังทำมากกว่านี้อีก โดยการให้กรอบและโครงสร้างสำหรับทำการตัดสินใจนโยบายรัฐบาล ในขณะเดียวกัน รัฐบาลยังมีอิทธิพลต่อชนิดของปัญหาที่ถูกคงขึ้นและของนโยบายที่กำหนดขึ้น รัฐบาลซึ่งเป็นสถาบันทางการเมืองอย่างเป็นทางการของดั่งคมจึงมีปฏิกริยาอยู่ตลอดเวลาต่อ “ระบบการเมือง” หรือ “กระบวนการทางการเมือง” ที่กว้างกว่าและเป็นทางหรือน้อยกว่าของดั่งคมหนึ่ง ๆ

ระบบการเมืองรวมถึงรัฐบาล แต่ยังคงรวมถึงส่วนประกอบอันไม่เป็นทางการของเครื่องกลไกกำหนดนโยบายของดั่งคมอย่างเช่นกลุ่มผลประโยชน์ โครงสร้างของผู้นำ ระบบค่านิยมและกติกาทางการเมือง ฯลฯ โดยที่รัฐบาลและระบบการเมืองเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิดและมีผลที่สำคัญยิ่งต่อกัน จึงมีการต่อสู้กันอยู่ตลอดเวลาระหว่างผลประโยชน์และกลุ่มต่าง ๆ เพื่อเข้าควบคุมเครื่องกลไกของรัฐบาลบางส่วนหรือทั้งหมด ใครก็ตามที่ควบคุมรัฐบาล จะควบคุมเครื่องกลไกของรัฐสำหรับตรวจสอบความเห็นและส่งเสริมผลประโยชน์ของตน และจึงเป็นการได้เปรียบคู่แข่งของตนอย่างมาก เมื่ออ่านคำบรรยายการจัดระเบียบและหน้าที่ของรัฐบาลญี่ปุ่นต่อไปนี้ จงระลึกถึงผลได้ผลเสียที่

เกี่ยวข้องอยู่ด้วย การควบคุมเครื่องจักรกลของรัฐบาลเป็นปัญหาเฉพาะหน้าในการต่อสู้ทางการเมืองในญี่ปุ่น เครื่องจักรกลนั้นคือเครื่องมือความสำเร็จทางการเมือง

รัฐธรรมนูญญี่ปุ่น

การเมืองรวมถึงการต่อสู้และแข่งขัน และเพื่อควบคุมให้สิ่งเหล่านี้อยู่ในขอบเขต สังคมได้ตกลงกันให้มีกฎบางอย่างขึ้นเพื่อวางระเบียบกักพากรเมือง กฎเหล่านี้บางกฎถือกันว่ามีค่าความสำคัญพื้นฐานยิ่งกว่ากฎอื่น ๆ และมักกำหนดขึ้นเป็นประมวลกฎหมายที่แยกต่างหากออกไปเรียกกันว่ารัฐธรรมนูญ กฎข้อบังคับเหล่านี้ได้รับสถานะและการยกย่องที่สูงกว่า ถือกันว่ามีค่าความมั่นคงถาวรกว่า และจงใจทำให้เปลี่ยนแปลงได้ยากกว่ากฎหมายและบทบัญญัติธรรมดา

ญี่ปุ่นในสมัยปัจจุบันมีรัฐธรรมนูญมาแล้ว ๒ ฉบับ ฉบับแรกเป็นที่รู้จักกันในนามของรัฐธรรมนูญเมจิ ประกาศใช้ในปี ค.ศ. ๑๘๘๘ และมีผลบังคับใช้ในปี ค.ศ. ๑๘๘๙ ฉบับที่สองรู้จักกันง่าย ๆ ว่ารัฐธรรมนูญแห่งประเทศญี่ปุ่น ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๔๖ และมีผลบังคับใช้ ๖ เดือนต่อมาในวันที่ ๓ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๗ กำเนิดของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ผิดธรรมดามาก นี่เป็นระยะแรกของการยึดครองโดยฝ่ายสัมพันธมิตร และนายพลแมคอาเธอร์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดของฝ่ายสัมพันธมิตร (SCAP) ได้รับมอบหมายให้ทำญี่ปุ่นให้เป็นประชาธิปไตย เจ้าหน้าที่ชั้นสูงของอเมริกันที่เกี่ยวข้องในการยึดครองเห็นพ้องต้องกันเป็นส่วนใหญ่ว่าการจะบรรลุถึงซึ่งจุดมุ่งหมายนี้ได้ ก็จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญเมจิค่อนข้างมากทีเดียว รัฐบาลญี่ปุ่นได้รับคำบอกกล่าวเช่นนั้น และในเดือนแรกของการยึดครอง การริเริ่มก็ถูกปล่อยให้อยู่ในมือของรัฐบาลญี่ปุ่น อย่างไรก็ตาม เมื่อมาถึงเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๔๖ คณะกรรมการที่รัฐบาลญี่ปุ่นแต่งตั้งให้เสนอข้อแก้ไขรัฐธรรมนูญเมจิไม่แสดง

ทำที่จะเสนอการเปลี่ยนแปลงให้เป็นประชาธิปไตยในแบบที่นายพลแมคอาเธอร์และผู้
ช่วยเห็นว่าจำเป็น เรื่องทั้งเรื่องก็ถูกส่งต่ออย่างดັบ ๆ ให้ฝ่ายการปกครองของ SCAP
ซึ่งได้รับคำสั่งให้ผลิตรัฐธรรมนูญตัวอย่าง ซึ่งรวมเอาแบบอย่างการเปลี่ยนแปลงทาง
การเมืองตามที่นายพลแมคอาเธอร์เห็นว่าจำเป็น

การตัดสินใจจะแทรกแซงโดยตรงและอย่างเด็ดขาดในการร่างรัฐธรรมนูญ
ใหม่ในครั้งนั้นเนื่องมาจากการที่คณะกรรมการตะวันออกไกล ซึ่งเป็นองค์การนา
ชาติที่รับผิดชอบในการวางนโยบายพื้นฐานสำหรับการยึดครองญี่ปุ่นโดยฝ่ายสัมพันธมิตร
กำหนดที่จะเริ่มทำงานที่วอชิงตันในวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๔๖ ถ้าสหรัฐอเมริกา
หรือองค์การใด ๆ ของประเทศนั้น เช่น SCAP ตัดใจที่จะมีเสียงควบคุมในเนื้อหาของ
รัฐธรรมนูญฉบับใหม่แล้ว ก็จำเป็นที่ต้องลงมือก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ อันที่จริงแล้ว
การตัดสินใจดังกล่าวจะถูกทำไปโดยอำนาจของนายพลแมคอาเธอร์ในโตเกียวเองโดยดำ
งั้และเจ้าหน้าที่ในวอชิงตันดูว่าจะไม่รู้เรื่องเลยจนกระทั่งมีการตีพิมพ์ร่างรัฐธรรมนูญฉบับ
แรกขึ้นในวันที่ ๒ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๔๖

ภายใน ๖ วันระหว่างวันที่ ๔ ถึง ๑๐ กุมภาพันธ์ ฝ่ายการปกครองผลิต
ร่างฉบับแรกของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเป็นภาษาอังกฤษ ร่างฉบับนี้ถูกเสนอต่อพวก
ญี่ปุ่นในการประชุมเล็ก ๆ อย่างไม่เป็นทางการในวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ระหว่างเวลา ๙
วันต่อมา ร่างนั้นถูกแปลเป็นภาษาญี่ปุ่น และก็มีมีการกดดันต่อคณะรัฐบาลญี่ปุ่นพอควร
เพื่อให้แน่ใจว่าคณะรัฐบาลจะยอมรับร่างนี้เป็นของตนเอง หลังจากนั้นร่างของคณะ
รัฐบาล (ดังเป็นที่รู้จักกันในตอนนั้น) ก็ผ่านการแก้ไขสองหรือสามครั้ง ซึ่งมีผลให้เกิดการ
เปลี่ยนแปลงบ้าง ส่วนใหญ่เป็นการเปลี่ยนแปลงเล็ก ๆ น้อย ๆ หลังจากนั้นก็ถูกนำ
เสนอต่อรัฐสภาเป็นข้อเสนอดำหรับแก้ไขรัฐธรรมนูญเมิจิทั้งหมด ภายหลังการอภิปราย
อย่างยืดเยื้อโดยเฉพาะในสภาขุนนาง สภาทั้งสองก็รับรองร่างรัฐธรรมนูญสำหรับการ
แก้ไขด้วยเสียงส่วนใหญ่ยิ่ง และต่อมาก็ถูกประกาศใช้โดยจักรพรรดิ สภาพลเรือน

ภาพ 7-1 การจัดระเบียบรัฐบาลแห่งชาติของญี่ปุ่น

เป็นไปในทางที่ว่าไม่มีทางญี่ปุ่นจะทำการไปในทางอื่นได้ โดยวิธีนี้เอง ที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ถูกร่างขึ้นและนำออกใช้

รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ทั้งที่ยาวกว่ารัฐธรรมนูญเมจิถึงสองเท่า ก็นับว่าสั้นพอสมควรสำหรับรัฐธรรมนูญสมัยใหม่ ประกอบด้วยคำนำ บท ๑๑ บท และ ๑๐๓ มาตรา รัฐธรรมนูญจัดให้มีระบบการปกครองที่มีสถาบันแบบอังกฤษและอเมริกันรวมกันเป็นพื้นฐานสำคัญ (ภาพ ๗—๑ หน้า ๑๖๒) รัฐธรรมนูญยังคงรักษาระบบกษัตริย์ไว้แต่ริครอบจักรพรรดิจากลักษณะใดๆ ที่บ่งถึงอำนาจบังคับในทางการเมือง รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังรักษาระบบสองสภา แต่จัดระบบความสัมพันธ์และอำนาจของสภาสูงและสภาต่ำสมัยก่อนสงครามเสียใหม่ อำนาจทางนิติบัญญัติและการคลังที่เหนือกว่าอยู่กับสภาต่ำ อำนาจบริหารและอำนาจปกครองรวมอยู่กับคณะรัฐมนตรีที่ต้องรับผิดชอบและฝ่ายตุลาการที่เป็นอิสระแบบอเมริกันได้อำนาจในการตรวจสอบทางตุลาการ รัฐธรรมนูญเน้นหนักถึงสิทธิในฐานะราษฎร และรวมถึงที่อาจถือเป็นข้อแถลงรัฐธรรมนูญที่ละเอียดและเฝื่องที่สุดในโลกว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของประชาชน นอกจากนี้ยังนำหลักฐานะอิสระของท้องถิ่นเข้าบรรจุไว้ในกฎหมายญี่ปุ่น ซึ่งรวมถึงการกระจายอำนาจของชาติ และการเพิ่มสิทธิและความอิสระของรัฐบาลท้องถิ่นถึงขั้นที่ไม่เป็นที่เคยเป็นมาก่อนในประเพณีญี่ปุ่น

บทบัญญัติอันเป็นที่รู้จักกันดีและขัดแย้งกันมากที่สุดในรัฐธรรมนูญ ปรากฏในบทที่ ๒ มาตรา ๙ ข้อที่เกี่ยวกับ “การปฏิเสธสงคราม” อันชวนข้อ ซึ่งญี่ปุ่นได้สงครามในฐานะเป็นสิทธิอธิปไตยของชาติ และการคุกคามหรือใช้กำลังในฐานะเป็นเครื่องมือคดโกงกรณีพิพาทระหว่างประเทศ อันที่จริงแล้ว รัฐธรรมนูญจะผูกมัดญี่ปุ่นมิให้มีกองทัพบก เรือ หรืออากาศเลย นี่เป็นกรณีเดียวที่เคยรู้กันที่รัฐสำคัญในสมัยใหม่ได้สงครามตามรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญยังบัญญัติเจาะจงไว้อีกด้วยว่า เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ และการกระทำใด ๆ ที่ขัดกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

จะไม่ขัดแย้งกับหรือสมบูรณ์ตามกฎหมาย การแก้ไขรัฐธรรมนูญต้องมีการริเริ่มโดย
เสียงเห็นพ้องกันสองในสามของสมาชิกทั้งสองสภา และมีการให้สัตยาบันโดยประชาชน
ด้วยเสียงเห็นชอบเป็นส่วนใหญ่ของผู้ที่ร่วมในการแสดงประชามติเกี่ยวกับข้อแก้ไขที่ได้
เสนอขึ้น

สรุปรวมความแล้ว นับได้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นประชาธิปไตยนำชมเชย
นำสิทธิสถาบันและแนวปฏิบัติแบบประชาธิปไตยเข้ามาสู่การเมืองของญี่ปุ่น ซึ่งไม่มี
ปัญหาว่าไปไกลกว่าที่อาจหวังได้ว่าชาวญี่ปุ่นเองจะสถาปนาขึ้นมา ถ้าปล่อยให้จัดการ
กันเอง อันที่จริงแล้ว โดยลำพังถ้อยความของตัวบท ก็นับว่าเป็นเอกสารที่เป็นประชา-
ชิปไตยกว่ารัฐธรรมนูญของสหรัฐทีเดียว รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังเป็นเอกสารที่ใช้ได้ใน
ทางปฏิบัติตั้งแต่จะมีข้อบกพร่องและก่อให้เกิดปัญหาก็ตาม เป็นต้นว่า การให้ฐานะอิสระ
กับท้องถิ่นมากถึงขั้นหนึ่งคงจะไม่เหมาะกับทางปฏิบัติในญี่ปุ่น อำนาจตรวจสอบทางตุลา
การไม่ปรากฏว่ามีความหมายมากนักในทางปฏิบัติ และสิทธิในฐานะราษฎรและสิทธิ
มนุษยชนบางประการที่ไต่ส่งมากไป ดังที่มีอยู่ในบทที่ ๓ ของรัฐธรรมนูญก็คงจะยังคงเป็น
ความหวังอันขึ้นอยู่กับศรัทธามากกว่าจะเป็นความจริงทางสังคมหรือกฎหมาย ส่วนรัฐ-
สภาคณะรัฐมนตรี ฝ่ายตุลาการและระบอบข้าราชการกลับทำงานอย่างมีประสิทธิภาพจน
น่าประหลาดใจตามแนวที่หวังไว้ในรัฐธรรมนูญ และบ้านเมืองซึ่งดำเนินการไปภายใต้
รัฐธรรมนูญนี้ก็จัดการกับปัญหาที่เร่งรัดที่สุด นับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ มาได้ด้วยดี ทั้ง
ที่เมื่อก่อนอย่างหนักจากผู้นำอนุรักษนิยมที่จะให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญส่วนหนึ่งหรือ
ทั้งหมด แต่ใจความของรัฐธรรมนูญก็ยังคงเป็นเช่นในปี ค.ศ. ๑๙๔๗ มาจนบัดนี้ไม่
มีรัฐบาลใดที่จะกล้าหรือมีอำนาจพอที่จะเริ่มการรณรงค์เต็มที่เพื่อให้มีการแก้ไข การที่
รัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. ๑๙๔๗ ยังคงอยู่โดยไม่เปลี่ยนแปลง ทั้งที่กรณีตัวอย่างมาแล้ว
และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างมหาศาลที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้บังคับยึดเยือกให้กับ
ผู้นำญี่ปุ่นที่ไม่เต็มใจ นับได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ที่น่าอัศจรรย์ที่สุด ชาวญี่ปุ่นได้ยอมรับระบบ
สถาบันการเมืองที่ใหม่และเป็นของต่างชาติเสียส่วนใหญ่อย่างง่ายดายและรวดเร็วจนน่า

ต้นแท้ และจนกระทั่งบัดนี้แต่คงความดังเดอย่างมาที่จะแตกเปลี่ยนกับสิ่งที่เคยชินกว่า และเป็นแบบฉบับมากกว่า

ทั้งที่ขาดความสำเร็จมาจนกระทั่งบัดนี้ตาม ความรู้ต้องการการเปลี่ยนแปลงอย่างแรงยังคงแพร่หลายอยู่ โดยเฉพาะในหมู่ผู้นำของพรรคเสรีประชาธิปไตย บุคคลพวกนี้อาจว่ารัฐธรรมนูญปัจจุบันมิได้เป็น “ความประสงค์ที่แสดงออกอย่างเสรีของชาวญี่ปุ่น” แต่ถูกบังคับโดยชาวต่างชาติ ไม่เป็นแบบฉบับทั้งในจิตใจและภาษา ร่างเช่นอย่างไรไม่ได้แสดงต้องการการแก้ไขในหลายตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลายคนที่เห็นชอบในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ต้นฉบับนั้นในเรื่องเช่นการให้คำจำกัดความสำหรับสถานะของจักรพรรดิเสียใหม่ การยอมรับสิทธิของญี่ปุ่นในการป้องกันตนเองในรัฐธรรมนูญ การเพิ่มอำนาจของรัฐบาลกลางเหนือท้องถิ่น และระบบการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่ง่ายกว่าเดิม ข้อเสนอเหล่านี้ไม่มีข้อใดที่ไปกระทบกระเทือนหลักการอำนาจอธิปไตยของมวตชน และก็ไม่มีข้อใดที่สนับสนุน (อย่างน้อยก็โดยเปิดเผย) ให้กลับไปสู่สภาพก่อนสงครามอย่างเต็มที่ ข้อเสนอส่วนใหญ่เป็นข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปปานกลาง คณะกรรมาธิการตรวจสอบรัฐธรรมนูญซึ่งรัฐบาลตั้งขึ้น ได้ทำการตรวจสอบถึงความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญอย่างถ่วงน้ำหนักไป ค.ศ. ๑๙๕๖ และปัญหานี้ยังคงเป็นเรื่องที่ขัดแย้งกันอย่างที่สุดในการเมืองของญี่ปุ่น

สุดท้ายนี้ ควรตั้งข้อสังเกตด้วยว่า กฎพื้นฐานทั้งหมดของการเมืองญี่ปุ่นมิได้อยู่ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วได้รับการเพิ่มเติมด้วยกฎหมายพื้นฐานหลายฉบับ นับว่าเป็นการให้เนื้อหนึ่งกับรัฐธรรมนูญที่ค่อนข้างมีแต่โครงกระดูก และกำหนดลักษณะที่แท้จริงและการดำเนินงานของสถาบันการเมืองสูงสุดของประเทศ ตัวอย่างของกฎหมายดังกล่าวได้แก่กฎหมายราชสำนัก (Imperial House Law) กฎหมายรัฐสภา กฎหมายศาล กฎหมายคณะรัฐมนตรี กฎหมายการคลัง กฎหมายการเลือกตั้ง ตำแหน่งของรัฐ และกฎหมายฐานอธิปไตยของท้องถิ่น โดยที่กฎหมายเหล่านี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ด้วยวิธีบัญญัติธรรมดาแทนการแก้ไขรัฐธรรมนูญ จึงช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นอันพึงปรารถนาให้กับโครงสร้างของรัฐ

จักรพรรดิ

ดังที่เราได้เห็นแล้วในญี่ปุ่นหลังสงคราม จักรพรรดิมีบทบาทที่เป็นแค่เพียงสัญลักษณ์ในระบบการเมืองญี่ปุ่น จักรพรรดิไม่มีหน้าที่ทางการเมืองหรือทางบริหารใดๆ โดยเฉพาะเจาะจงมากไปกว่าที่มความสำคัญทางพิธีรีตอง ใจความของรัฐธรรมนูญมาตรา ๑ มีว่าดังนี้

องค์จักรพรรดิจะทรงเป็นสัญลักษณ์ของรัฐและเอกภาพของประชาชน ทรงได้รับตำแหน่งของพระองค์มาจากเจตจำนงของประชาชนอันเป็นที่สละสิทธิ์ของอำนาจอธิปไตย

ผลของมาตราและมาตราอื่น ๆ ของบท ๑ คือปฏิเสธ “อำนาจใดๆ ที่เกี่ยวกับการปกครอง” จากองค์จักรพรรดิและกำหนดวาทภารกิจอันเป็นทางการของพระองค์อยู่แต่เพียงที่เป็นหน้าที่ทางพิธีการเช่นแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี และประธานศาลสูงสุด (ภายหลังที่คณะรัฐมนตรีได้กำหนดตัวแล้ว) ประกาศใช้กฎหมาย คำสั่งคณะรัฐมนตรี ดินญัตติญาและข้อเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ เรียกประชุมรัฐสภาและยุบสภาผู้แทนราษฎร รับรองการแต่งตั้งตำแหน่งราชการบางตำแหน่ง ให้อิสริยาภรณ์ รับเอกอัครราชทูตและปฏิบัติหน้าที่ทางพิธีการอื่น ๆ ภารกิจเหล่านี้ไม่ต้องใช้ความริเริ่มดุลยพินิจหรืออิทธิพลของพระองค์เองแต่อย่างใด พระองค์เพียงแต่ปฏิบัติตามคำบอกกล่าวของเจ้าหน้าที่รัฐบาลผู้รับผิดชอบ และเป็นไปตามการตัดสินใจของบุคคลเหล่านั้นเท่านั้น

องค์จักรพรรดิได้รับทราบตามระเบียบเกี่ยวกับกิจการของรัฐและนโยบายของรัฐบาล แต่ก็ไม่มีการขอความคิดเห็นของพระองค์อย่างเป็นทางการ เป็นที่เข้าใจได้ว่าในบางกรณีที่เกี่ยวข้องกับพระราชวงศ์หรือในขณะประทับอยู่ในที่ประทับดังเช่นที่เกิดขึ้นในเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ เกี่ยวกับปัญหาการยอมจำนนของญี่ปุ่น ซึ่งองค์จักรพรรดิได้มีบทบาทสำคัญจริง ๆ ในกรณีเหล่านี้องค์จักรพรรดิอาจใช้อิทธิพลแต่นั่นก็ขึ้นอยู่กับศักดิ์ศรีของพระองค์ และของสถาบันของพระองค์เท่านั้น พระองค์ไม่มีสิทธิทาง

กฎหมายหรือทางทฤษฎีที่จะกระทำเช่นนั้น และเพราะฉะนั้นฐานะเป็นทางการของพระองค์ จึงอ่อนแอกว่าของกษัตริย์อังกฤษมาก โดยหลักแล้ว พระองค์ไม่เป็นแม่แต่ “ประมุขของรัฐ” แต่เป็นเพียง “สัญลักษณ์ของรัฐ” อันเป็นคำที่ผู้สนับสนุนให้มีการแก้ไข รัฐธรรมนูญฝ่ายอนุรักษนิยมใคร่ที่จะเปลี่ยน ภายใต้สภาพการณ์เช่นอนครายที่จักรพรรดิจะตกกลายเป็นฉากก้างที่ล้มเหลวหรือเป็นเครื่องมือทางการเมืองให้กับกลุ่มทหารนิยมหรือพวกชาตินิยมอย่างแรงกล้าที่จะห่างไกล

สมาชิกของพระราชวงศ์ถูกกำหนดไว้แคบและเข้มงวดโดยกฎหมาย จำกัดอยู่เฉพาะทายาทอันชอบธรรมและโดยตรงขององค์จักรพรรดิเท่านั้น ห้ามมิการรับบุตรบุญธรรมภายในพระราชวงศ์ ในปัจจุบันพระราชวงศ์ประกอบด้วยแต่เพียงองค์จักรพรรดิที่ครองราชย์อยู่ ครอบครัวของพระองค์ และครอบครัวของพระอนุชา ๓ พระองค์ ไอร์ดองค์แรกเป็นผู้สืบราชบัลลังก์ ตามมาด้วยไอร์ดองค์แรกของไอร์ดองค์แรก ปัญหาเรื่องการสืบราชบัลลังก์และตำแหน่งผู้สำเร็จราชการอยู่ภายใต้การควบคุมของสภาราชสำนัก (Imperial House Council) ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมอย่างเต็มที่ของสมาชิกโดยตำแหน่งซึ่งเป็นผู้แทนฝ่ายนิติบัญญัติที่รับผิดชอบต่อประชาชน คณะรัฐมนตรีและศาลสูงสุด ก่อนสงครามพระราชวงศ์ร่ำรวยมั่งคั่งในนามของตัวเอง อันที่จริงแล้วผู้วิจารณ์มักเรียกพระราชวงศ์ว่าเป็น “ไซบัตสุดท้ายที่สุด” นับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ พระราชวงศ์ได้ถูกตัดผลประโยชน์ที่มีอยู่ในวงการธุรกิจอันมหาศาลเสียเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นเฉพาะทรัพย์สินส่วนตัวของพระองค์ และได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐสภาพมิตให้เป็นประจำปีละเป็นส่วนใหญ่ ในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ รัฐสภาตั้งงบประมาณราว ๔๗๕,๐๐๐,๐๐๐ เยน (๑,๓๑๘,๔๔๔ ดอลลาร์) สำหรับค่าใช้จ่ายส่วนตัวของพระองค์ พระราชวงศ์ และราชสำนัก

จะเป็นความเข้าใจผิดอย่างร้ายแรงที่เดียวที่จะสรุปว่า เพราะจักรพรรดิมีหน้าที่ทางพิธีการเท่านั้น และมีอำนาจทางปกครองที่อาจจะเคยได้ก็แล้ว จักรพรรดิจึงมิได้มีบทบาทสำคัญในระบบการเมืองของญี่ปุ่น ชาติหนึ่งๆย่อมต้องการสัญลักษณ์ที่มี

อิทธิพลและดึงดูดความจงรักภักดีสำหรับที่จะหล่อหลอมเอกภาพของชาติ การขาดศูนย์
จิตใจของชาตินับเป็นปัญหาที่เผชิญประเทศใหม่ ๆ หลายประเทศในเอเชียและแอฟริกา
สำหรับญี่ปุ่น พระราชวงศ์ของจักรพรรดิให้จุดรวมที่ล้าสมัยที่สุด เป็นสัญลักษณ์ของ
“ความเป็นญี่ปุ่น” ของเอกภาพของประชาชนและของวัฒนธรรมชาวญี่ปุ่นมาสองพันปี
ภายใต้สภาพการณ์ปัจจุบัน ไม่มีสิ่งใดที่อาจแทนที่ได้อย่างฉับพลันและสมบูรณ์หมด บท
บาทของจักรพรรดิไม่อาจตัดทอนหรือทอดทิ้งความสำคัญได้ง่าย ๆ ได้ และเพราะฉะนั้น
ชาวญี่ปุ่นที่มีความคิดลึกซึ้งจึงรู้สึกลำบากใจอย่างเข้าใจได้ในการที่เยาวชนญี่ปุ่นจำนวน
ไม่น้อยให้ความนับถือสถาบันจักรพรรดิน้อยมาก

สถานิติบัญญัติแห่งชาติ

รัฐธรรมนูญ อธิบาย ไดเอ็ต (Diet) หรือรัฐสภาของญี่ปุ่นว่า “เป็น
องค์กรสูงสุดของอำนาจรัฐ” และเป็น “องค์กรออกกฎหมายแต่องค์กรเดียวของรัฐ”
และยังแถลงต่อไปว่า ไดเอ็ต จะประกอบด้วยสภาสองสภา คือ สภาผู้แทนราษฎร
และวุฒิสภา (หรือสภาสอง) บทบัญญัติเหล่านี้เป็นรากฐาน และมีความสำคัญเป็นที่
เห็นได้ชัด เมื่อเรานำไปเปรียบเทียบกับบทบัญญัติที่เทียบเคียงกันในรัฐธรรมนูญเมจิ
ภายใต้หลักการของรัฐธรรมนูญฉบับนั้น จักรพรรดิเป็นยิ่งกว่าองค์กรสูงสุดของอำนาจ
รัฐ ในทางที่เร้นลับ พระองค์เป็นรัฐและครองอำนาจอธิปไตยของรัฐ และแม้กฎหมาย
ซึ่งโดยทางการแล้วเป็นผลิตผลของรัฐสภา (Imperial Diet) แต่ทั้งจักรพรรดิและคณะ
รัฐมนตรีก็มีอำนาจที่จะออกกฎหมายซึ่งมีผลบังคับเป็นกฎหมายได้ รัฐธรรมนูญฉบับ
ปัจจุบันกำหนดอำนาจอธิปไตยไว้กับมวฒน และให้ไดเอ็ตเป็นองค์กรสูงสุดแห่งอำนาจ
อธิปไตยของปวงชนและเป็นแหล่งที่มาของกฎหมายแต่แห่งเดียว การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้
เป็นพื้นฐานสำหรับทั้งโครงสร้างทางกฎหมายและทางอำนาจในญี่ปุ่น ฉะนั้นรัฐบาลจึง

ถูกเปลี่ยนจากเครื่องจักรกลที่มีจักรพรรดิเป็นศูนย์กลางมาเป็นรัฐสภาเป็นศูนย์กลาง และ
ผู้แทนของประชาชนผู้ได้รับเลือกมีอำนาจมากขึ้นอย่างย่นย่อ

การจัดระเบียบและอำนาจของทั้งสองสภาในไคเอี๋ทแตกต่างกันมาก สภา
ผู้แทนราษฎรมีสมาชิก ๔๖๗ คน ซึ่งได้รับเลือกมาจากเขตเลือกตั้ง ๑๑๘ เขต โดยระบบ
การเลือกตั้งซึ่งได้บรรยายมาแล้ว สมาชิกของสภาโดยทฤษฎีแล้วได้รับเลือกสมัยละ
๔ ปี แต่ในทางปฏิบัติแล้วไม่มีไคเอี๋ทใดหลังสงครามที่อยู่ได้นานเท่านั้นโดยไม่ถูก
คณะรัฐบาลยุบ ระยะเวลาที่แท้จริงระหว่างการเลือกตั้งทั่วไปแต่ละครั้งมีความยาวนาน
จาก ๖ เดือนครึ่งถึง ๓ ปี ๘ เดือน การดำรงตำแหน่งของสมาชิกจึงกำหนดไม่ได้ และ
ในทางปฏิบัติแล้วขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างสภาต่างกับคณะรัฐมนตรี เช่นเดียวกับ
สถานการณ์ทางการเมืองภายในสภาต่าง

การจัดระเบียบในสภาต่างง่ายมาก ประธานสภาซึ่งมักเลือกจากสมาชิก
ของพรรคข้างมาก เป็นประธานในการพิจารณาตัดสินและรักษาความเรียบร้อย และ
ยังมีรองประธานซึ่งมักเลือกจากสมาชิกของพรรคฝ่ายค้าน ในการพิจารณาปัญหา สภา
อาจประชุมเต็ม (Plenary) หรือประชุมในรูปคณะกรรมการต่างๆ ภายใต้อิทธิพลของ
อเมริกัน แบบหลังได้กลายมาเป็นวิธีดำเนินงานที่สำคัญกว่า ในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ มีคณะ
กรรมการประจำประมาณ ๑๖ คณะ มีหน้าที่ขนานไปกับการแบ่งองค์การบริหารส่วน
ใหญ่ของรัฐบาล เช่น ทางต่างประเทศ การคลัง การยุติธรรม การศึกษา การ
เกษตร การบริหารท้องถิ่น งบประมาณ การตรวจเงินแผ่นดิน ฯลฯ คณะกรรมการ
ระเบียบการ* และคณะกรรมการวินัยจัดการดูแลกิจการภายในของสภา สมาชิกสภา
ได้รับมอบให้ไปประจำคณะกรรมการเหล่านี้ และประธานของคณะกรรมการเหล่านี้
แบ่งกันออกไปตามกำลังมากน้อยของพรรคในสภา ตามความจริงแล้วแต่ละพรรค

* Committee on Ways and Means ร่างรัฐบัญญัติต่างๆ ต้องผ่านคณะกรรมการนี้ เพื่อจำหน่าย
ต่อไปยังคณะกรรมการต่างๆ ตามความเหมาะสม (ผู้แปล)

กำหนดตัวสมาชิกเอง อีกทั้งยังมีคณะกรรมการพิเศษชั่วคราวเพื่อจัดการกับปัญหาเฉพาะ
สมาชิกแต่ละคนมีเลขานุการส่วนตัวจ้างด้วยเงินของรัฐ และทั้งสภาร่วมกันได้รับการ
จากเจ้าหน้าที่ทางบริหารและครูเรีกษาจำนวนกว่า ๑,๕๐๐ คน ในปีค.ศ. ๑๙๖๐ ส่วนใหญ่
ของบุคคลเหล่านี้ถูกจัดเข้าในสำนักงานเลขาธิการ และสำนักงานนิติบัญญัติ (Bureau of
Legislation) หอสมุดรัฐสภาแห่งชาติช่วยจัดหาหนังสืออ้างอิงและให้บริการทางนิติ-
บัญญัติกับสมาชิกทั้งสองสภา

สภาสูงหรือวุฒิสภาก่อตั้งขึ้นในแนวทางที่แตกต่างออกไปเล็กน้อย แต่เดิม
เจ้าหน้าที่ฝ่ายยึดครองของอเมริกาชอบแบบสภาเดี่ยวมากกว่า และร่างรัฐธรรมนูญ
ฉบับแรกก็ออกมาในปีนั้น แต่ผู้นำญี่ปุ่นคัดค้านข้อเสนอนั้นอย่างแข็งขัน และสนับสนุน
สภาสูงซึ่งมีสมาชิกที่ได้รับแต่งตั้ง หรือสภาแบบคอร์ปอเรทีฟ (Corporative) ซึ่งเป็น
ตัวแทนของพวกวิชาชีพต่าง ๆ และกลุ่มอื่นๆ ในหมู่ผู้ออกเสียงเลือกตั้ง วุฒิสภาปัจจุบัน
เป็นผลจากการประนีประนอมระหว่างแนวความคิดทั้งสองนี้ ซึ่งไม่ค่อยเป็นที่น่าพอใจ
ประกอบด้วยสมาชิก ๒๕๐ คน ซึ่งได้รับเลือกโดยประชาชนจากหน่วยเลือกตั้งต้องแบบ
ด้วยกัน ๑๕๐ คนเลือกจากเขตเลือกตั้ง ๔๖ เขตรวมเรียกว่าหน่วยเลือกตั้งท้องถิ่น
ซึ่งตรงกับเขตจังหวัด จำนวนหนึ่งซึ่งจังหวัดหนึ่งมีอยู่เป็นไปตามอัตราส่วนโดยคร่าวกับ
จำนวนพลเมืองและแตกต่างกันไปจากจำนวนน้อยที่สุดคือ ๒ ถึง ๘ สำหรับโตเกียวและ
ฮอกไกโด สมาชิกที่เหลือ ๑๐๐ คนเลือกจากทั่วประเทศ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือประเทศ
ญี่ปุ่นทั่วประเทศถือเป็นหน่วยเลือกตั้งหน่วยเดียวสำหรับสมาชิกเหล่านี้

สมาชิกภาพกำหนดไว้ ๖ ปี และโดยที่ไม่อาจยุบสภาสูงได้ โดยปกติ
สมาชิกจึงทำหน้าที่เต็มวาระ อย่างไรก็ตาม มีการเลือกตั้ง และในทางปฏิบัติครึ่งหนึ่งของ
สมาชิกในประเภทที่บรรยายไว้ข้างต้นได้รับเลือกในการเลือกตั้งที่จัดขึ้นเป็นประจำ
ทุก ๓ ปี ในการเลือกตั้งดังกล่าว ผู้ออกเสียงแต่ละคนลงคะแนน ๒ ครั้ง ครึ่งหนึ่ง
สำหรับผู้สมัครในหน่วยเลือกตั้งท้องถิ่นของตน อีกครึ่งหนึ่งสำหรับผู้สมัครทั่วประเทศ

เหตุผลสำหรับระบบอันนิติธรรมตาและระดับต้นก็ถือว่า รวมเอาประโยชน์จากผู้แทน
 ของถิ่นผู้เป็นทูลจากข้ากับรายนามผู้สมัครที่มชอเลียงทวประเทศ แต่อันที่จริงแล้ว
 ผลกลับไม่เป็นเช่นนั้น ขณะที่บุคคลบางคนที่มีชอเลียงทวประเทศได้รับเลือกจากผู้ออก
 เลียงทวประเทศ ส่วนใหญ่ของผู้ที่ได้รับเลือกแบบนั้นเป็นตัวแทนขององค์การที่มีอำนาจ
 หรือมีอิทธิพลในบริเวณที่ประชาชนหนาแน่นบางบริเวณของญี่ปุ่นมากกว่า เช่น สหภาพ
 กรรมกร ธุรกิจขนาดใหญ่ และกลุ่มผลประโยชน์ที่รวมกันระดับชาติ ภายใต้สภาพ
 แวดล้อมเหล่านี้จึงแทบไม่น่าประหลาดใจเมื่อพบว่า สภาสูงในทางปฏิบัติได้กลายมาเป็น
 องค์การที่มีความเอนเอียงระหว่างพรรคเช่นเดียวกับสภาล่าง ผู้แทนอิสระน้อยคนได้รับ
 เลือกไปยังสภาทั้งสอง ผู้สมัครส่วนใหญ่ที่ได้รับเลือกวิ่งหาเสียงในฐานะเป็นตัวแทนของ
 พรรค องค์ประกอบของพรรคในสภาสูงคล้ายคลึงกับของสภาล่าง มีพวกเสรีประชาธิปไตย
 กลุ่มสมาชิกต่ำกว่าสองในสามของสมาชิกทั้งหมดเล็กน้อยเมื่อไม่หลายปีมานี้ และกำลัง
 รวมของฝ่ายก้าวหน้ามีอยู่กว่าหนึ่งในสามเล็กน้อย การจัดระเบียบภายในของสภาสูง
 ใกล้เคียงกับของสภาล่างดังที่ได้บรรยายมาแล้ว

ความสัมพันธ์ระหว่างสภาสูงกับสภาล่างกำหนดไว้โดยกฎหมายและรัฐธรรมนูญ
 ซึ่งรวมกันเข้าแล้วทำให้สภาผู้แทนมีอำนาจมากกว่าวุฒิสภามาก เป็นคั่นว่าสภา
 ล่างอาจออกกฎหมายทั้งที่สภาสูงคัดค้าน โดยผ่านด้วยคะแนนเสียงข้างมากสองในสาม
 ของสมาชิกที่มาประชุมทั้งหมดเป็นครั้งที่ ๒ แต่ตามธรรมดาแล้วความขัดแย้งทาง
 นิติบัญญัติระหว่างสภาทั้งสองมักตกลงกันโดยการประชุมคณะกรรมการผสมของสภาทั้งสอง
 เช่นเดียวกัน ในเรื่องที่สำคัญ เช่นการออกงบประมาณ การเลือกนายกรัฐมนตรี
 หรือการให้สัตยาบันสนธิสัญญา สภาผู้แทนสามารถตัดสินใจปัญหาด้วยเสียงข้างมาก
 ธรรมดาเท่านั้น ทั้งๆ ที่วุฒิสภาคัดค้าน ผลคือบทบาททางนิติบัญญัติทางการเมืองของ
 สภาสูงถูกลดทอนไว้ได้สภาล่างอย่างเห็นได้ชัด ทั้งในทางกฎหมายและทางปฏิบัติ แต่การ
 ขัดแย้งกันอย่างรุนแรงระหว่างสภาทั้งสองเกิดขึ้นไม่บ่อยนัก และร่างกฎหมายก็ผ่าน

สภาทั้งสองโดยไม่ต้องใช้วิธีดังกล่าวข้างต้น ภายใต้สภาพแวดล้อมเช่นนี้ ชาวญี่ปุ่นบางคนรู้ดีว่าสภาดังที่ขึ้นอยู่กับปัจจุบันมีส่วนเสริมกระบวนการทางการเมืองเพียงเล็กน้อยหรือไม่เลย ทำให้เมื่อไม่นานมานี้เกิดการโต้เถียงเพื่อให้มีการปฏิรูปหรือสร้างองค์ประกอบสภานี้ใหม่ โดยเฉพาะตามแนวรูปคอร์ปอเรทีฟ (Corporative) กล่าวคือทำให้ประกอบด้วยสมาชิกจากพวกวิชาชีพและกลุ่มอื่น ๆ ในหมู่ผู้ออกเสียงเลือกตั้ง

การดำเนินงานของ สภาแบบสองสภา ยิ่งยากเกินกว่าที่จะกล่าวได้ โดยย่อหน้าที่สำคัญในทางทฤษฎีของสภาคือออกกฎหมาย รัฐธรรมนูญบ่งไว้ว่าเป็นองค์กรออกกฎหมายสูงสุดแต่ผู้เดียวของรัฐ แต่ในทางปฏิบัติ กฎหมายที่สำคัญน้อยนับถือกำเนิดในสภาหนึ่งสภาใดของ ไคเอ็ต ส่วนใหญ่ที่เดียวถูกริเริ่มและร่างขึ้นโดยข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ตามกระทรวงและสาขาทางการบริหารอื่น ๆ ของรัฐบาล และบ้างก็ถูกริเริ่มโดยคณะกรรมการวิจันนโยบายของพรรคการเมืองต่าง ๆ ซึ่งมีทำงานร่วมมือกับข้าราชการผู้ประสพการณ์ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง จากการสำรวจร่างรัฐบัญญัติเมื่อไม่นานมานี้ ประมาณ ๓,๘๘๐ ฉบับ (ร้อยละ ๗๐) เป็นร่างกฎหมายมหาชน (Public bills) กล่าวคือถูกนำเสนอและอยู่ใต้ความอุปถัมภ์ของคณะรัฐบาล ส่วนอีก ๕๔๘ ฉบับ (ร้อยละ ๓๐) เป็นร่างกฎหมายเอกชนหรือของสมาชิก และในจำนวนนี้หลายฉบับตามความจริงแล้วถูกริเริ่มและร่างขึ้นโดยข้าราชการหรือจากพรรค และมอบหมายให้สมาชิกสภาคนหนึ่งอุปถัมภ์และเสนอต่อสภาอย่างเป็นทางการ

ฉะนั้นตามความจริงแล้ว รัฐสภาและสมาชิกมิได้ผลิตกฎหมายมากนัก หากแต่รับเอาโครงการกฎหมายจากที่อื่น แล้วนำมาพิจารณา อภิปราย และโฆษณา บางครั้งก็แก้ไข และในที่สุดก็ผ่านหลายฉบับออกมาเป็นกฎหมาย นี่ก็ไม่ได้แตกต่างไปมากจากที่องค์กรนิติบัญญัติที่สำคัญอื่นๆ ทำกันในประเทศประชาธิปไตยตะวันตกส่วนใหญ่ในระบบการพิจารณาและตัดสินใจทางนิติบัญญัติขึ้นในคณะกรรมการประจำ การประชุมเต็มสภาโดยปกติเพียงเพื่อให้การรับรองมติตัดสินใจของคณะกรรมการที่ทำกันมาก่อน

แล้ว วินัยในพรรคเข้มงวดอย่างยิ่งในเรื่องวินัยบัญญัติและสมาชิกของพรรคได้ก็ตามแบบ
จะออกเสียงเป็นกลุ่มที่แน่นแฟ้นอยู่เสมอในคณะกรรมการและในรัฐสภา โดยมีระบบ
ที่เรียกกันว่าหนึ่งพรรคครั้ง โดยมีพรรคเดียวประชาธิปไตยมีเสียงข้างมากอย่างแข็งแกร่ง
ในทั้งสองสภา จึงยากที่จะมีข้อสงสัยในเรื่องมาตรการของร่างกฎหมายเมื่อมาถึงขั้น
การออกเสียง แต่ฝ่ายค้านก็มีความช้าชงมากในการใช้วิธีการขัดขวาง และปัญหาที่
แท้จริงก็มักจะเป็นว่าจะนำข้อเสนอลงเข้ามามีผลต่อการลงคะแนนเสียงตัดสินได้อย่างไร

รัฐสภายังมีหน้าที่สำคัญอื่น ๆ อีกนอกเหนือไปจากการออกกฎหมาย ญัตติ
มีระบบรัฐบาลแบบรัฐสภาแทบทุกทาง และนายกรัฐมนตรีต้องได้รับเลือกจากสมาชิก
ของสภาโดยมติเป็นทางการของรัฐสภา ซึ่งในทางปฏิบัติก็มาจากสภาต่าง สภาผู้แทน
ราษฎรเท่านั้นที่มีสิทธิ์ที่จะออกเสียงไม่ไว้วางใจในคณะรัฐบาล ซึ่งก็หมายความว่า
ทำให้คณะรัฐบาลต้องลาออก หรือมีการยุบสภาต่างและการเลือกตั้งทั่วไป รัฐธรรมนูญ
ยังให้อำนาจสูงสุดแก่ผู้เดียวของรัฐสภาในการหาเงิน และใช้เงินเพื่อการสาธารณะ
ในการเก็บภาษีทั้งหมดและการจ่ายจากเงินทุนของรัฐทั้งสิ้น ต้องได้รับอำนาจของกฎ-
หมาย กิจกรรมทั้งสองอย่างนี้จัดให้มีไว้เป็นประจำปีในรัฐธรรมนูญงบประมาณและ
รัฐธรรมนูญที่เพิ่มเติม ซึ่งรวมกันเข้าเป็นนโยบายรายรับรายจ่ายทั่วไปสำหรับปีหนึ่ง ๆ
ของรัฐสภา ร่างรัฐธรรมนูญงบประมาณต้องถูกเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรก่อน ซึ่ง ณ ที่
นั้นจะได้รับการตรวจตราอย่างละเอียดรอบคอบที่สุด อาจไม่มีกิจการประจำของ
รัฐสภาอื่นใดที่ถือกันว่าสำคัญกว่าการรับรองงบประมาณ โดยมาตรฐานอเมริกันแล้ว
นับว่าแปลกที่สภาทั้งสองต่างมักพยายามเพิ่มค่าใช้จ่ายเกินปริมาณที่คณะรัฐบาลเห็น
ชอบแทนที่จะตัดลง รัฐสภายังรับผิดชอบในการให้ความเห็นชอบบัญชีของรัฐบาลที่จัด
ทำขึ้น คณะกรรมการการตรวจเงินแผ่นดิน (Board of Audit) ตรวจตราบัญชีเหล่านี้
เพื่อความถูกต้องและต้องตามกฎหมาย และรายงานของคณะกรรมการนี้จะต้องได้รับ

การพิจารณาและยอมรับโดยรัฐสภาในชั้นสุดท้าย ในที่สุดทั้งสองสภาได้รับหน้าที่ในการ
สละส่วนจากรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ได้รับอำนาจให้แต่งตั้งคณะกรรมการพิเศษซึ่ง
อาจเรียกและสืบพยานและเรียกรายงานในเรื่องเกี่ยวกับประสิทธิภาพและความสุจริตของ
รัฐบาล โดยวิธีนี้รัฐสภาถือว่าทำหน้าที่ควบคุมคุณภาพการปฏิบัติงานของรัฐบาล
อยู่ตลอดเวลา

การบรรยายรัฐสภาทางด้านกฎหมายและการจัดระเบียบนี้มิได้ให้ภาพการ
ปฏิบัติงานและบทบาทอันแท้จริงในระบบการเมืองที่กว้างกว่าอย่างเพียงพอ รัฐสภา
ยังมีลักษณะประจำอื่น ๆ ที่ควรสังเกต ประการแรก เน้นอนเหตุเกิดการรวมพวกทาง
การเมืองภายในสภาสะท้อนให้เห็นกำลังเปรียบเทียบระหว่างพรรคต่าง ๆ พรรคของ
รัฐบาลซึ่งปัจจุบันคือพรรคเสรีประชาธิปไตยหนึ่งเกือบสองในสามในทั้งสองสภา โดย
ใช้ระบบวินัยของพรรคอย่างเข้มงวดและไม่ยอมยังเห็นอ้อมาชิกสภา ผลก็คือพรรค
สามารถควบคุมการดำเนินงานทั้งในคณะกรรมการและในที่ประชุมสภาเมื่อต้องการ
พวกพรรคตั้งคณินยมฝ่ายค้านจึงถูกเตือนไปประจำตำแหน่งฝ่ายเดียวกันน้อยที่จะถาวร
อันลำบากและเป็นภาระหนัก สภาจะก่อให้เกิดความตึงเครียดที่ร้ายแรงมากในการ
ดำเนินงานตามธรรมดาในสภา ปัญหาขบไม่แตกของฝ่ายค้านก็คือ ควรจะอย่างไร
เมื่อพรรคฝ่ายรัฐบาลพยายามจะ ออกกฎหมายซึ่งขัดกันโดยตรงกับสิ่งที่พวกตนคิดว่าเป็น
ผลประโยชน์สำคัญยิ่งของพรรคตนและของประชาชนชาวญี่ปุ่น คุณจะไม่มีหนทางที่พวกตน
จะขืนสู่อำนาจโดยหนทางการเลือกตั้งธรรมดาอยู่เลยในอนาคตที่เห็นได้ ควรหรือที่จะยอม
ตามวิธีปฏิบัติการในสภาแบบธรรมดาและปล่อยให้พวกเสรีประชาธิปไตยฝ่ายมีเสียงข้าง
มากออกกฎหมายดังกล่าว หรือพวกตนควรมีหนทางได้ใช้ถ่วงถ่วงและขัดขวาง ซึ่ง
อาจถึงขีดสุดโดยการจลาจลและใช้วิธีการรุนแรงทั้งในสภาและในท้องถนน

ในทางปฏิบัติแล้ว เมื่อผลได้เสียจะสำคัญมากพอ ฝ่ายค้านได้เลือก
หนทางที่รุนแรงและไม่เป็นไปตามระเบียบการของสภา ในปี ค.ศ. ๑๙๕๔ ๑๙๕๖ และ

๑๙๕๘-๖๐ โดยเฉพาะ พวกนี้ได้ตั้งมือวางโครงการอย่างมีแบบแผนซึ่งรวมถึงการใช้
วิธีรุนแรงในห้องประชุมและนอกห้องประชุมของสภาในการพยายามอย่างจนตรอกที่จะ
ขัดขวางการออกกฎหมายซึ่งมีผลต่ออำนาจของตำรวจ คือองค์ประกอบของคณะ
กรรมการการศึกษาท้องถิ่น และการแก้ไขสนธิสัญญาความมั่นคงระหว่างสหรัฐกับญี่ปุ่น
นี้เป็นเพียงเหตุการณ์ตอนต้นที่เด่นชัดที่สุดในวิธีการขัดขวางของฝ่ายเดียงซำน้อย ที่เรียก
กันว่า “การประจันหน้า” ของพวกสังคมนิยมที่มีค่อนโยมของพรรคเดโมแครตโดย
ในรัฐสภานั้นมีอยู่ตลอดเวลาและเข้มข้นอย่างที่สุด นี่คือการกระทำอันเด่นชัดและน่า
กังวลที่สุดของรัฐสภาญี่ปุ่น สมาชิกไม่น้อยเลยไม่รู้ดีกฏผูกพันอยู่กับการใช้วิธีการแบบ
รัฐสภาอย่างแท้จริง

ลักษณะประจำประการที่สองก็คือความล้มพินอันค่อนข้างใกล้ชิดที่มีอยู่
ระหว่างคณะกรรมการประจำของรัฐสภาซึ่งทำหน้าที่ทางนิติบัญญัติที่สำคัญที่สุด กับ
กระทรวงและองค์การต่าง ๆ ซึ่งทำหน้าที่ในเรื่องตรงกัน เป็นต้นว่าคณะกรรมการเกษตร
และป่าไม้กับกระทรวงเชื้อเพลิงด้วยกัน และคณะกรรมการพาณิชย์และอุตสาหกรรมกับ
กระทรวงการค้าระหว่างประเทศและอุตสาหกรรม เป็นที่อ้างกันกว้างขวางว่าได้เกิด
สิ่งที่มีที่เรียกว่า “ความล้มพินขั้นสูง” ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วมักอยู่ภายใต้การ
ควบคุมโดยข้าราชการ สภาเหล่านี้สร้างความลำบากใจให้กับบุคคลที่เชื่อว่าระบบของ
รัฐสภาอาชีพในญี่ปุ่นมักเป็นกำลังฝ่ายปฏิบัติต่อประชาธิปไตย และมองเห็นผู้แทน
ของประชาชนในรัฐสภาเป็นเครื่องมืออันล้มพินในการควบคุมดูแลระบบข้าราชการ
พลเรือน นี่ก็อาจเป็นวิธีพูดอีกทางหนึ่งว่าในญี่ปุ่นเช่นเดียวกับในรัฐสมัยใหม่ส่วนใหญ่
รัฐบาลตามความจริงแล้วมีได้มี “ศูนย์กลางอยู่ที่รัฐสภา” ไม่ว่ารัฐธรรมนูญและกฎ-
หมายรากฐานจะบ่งไว้อย่างไรก็ตาม ความสนใจและความต้องการของระบบการ
เมืองทุกวันนี้กว้างใหญ่เกินไป สดับซับซ้อนเกินไป และเป็นเรื่องความชำนาญเฉพาะ
ด้านเกินไป กว่าที่ผู้แทนซึ่งได้รับเลือกโดยประชาชนจะควบคุมสิ่งใดได้อย่างล้มพิน

นอกไปจากนโยบายในแนวกว้างที่สุด เราอยู่ในยุคของรัฐแบบบริหาร และนี่ก็เป็นความจริงในญี่ปุ่นเช่นเดียวกับที่เป็นอยู่ในอังกฤษ รัสเซีย และสหรัฐ

คณะรัฐมนตรี

รัฐธรรมนูญมอบอำนาจบริหารไว้กับคณะรัฐมนตรี อันได้แก่กลุ่มผู้นำทางการเมืองจำนวน ๑๗ คนในปี ค.ศ. ๑๙๖๒ นำโดยนายกรัฐมนตรี รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ว่าสมาชิกทุกคนของคณะรัฐมนตรีต้องเป็นพลเรือนและส่วนใหญ่ของจำนวนนี้ซึ่งรวมทั้งนายกรัฐมนตรีต้องเป็นสมาชิกรัฐสภา ในทางปฏิบัติข้อบังคับนี้หมายความว่าสมาชิกส่วนใหญ่ยิ่งของคณะรัฐมนตรีทั้งหมดภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. ๑๙๔๗ รวมทั้งนายกรัฐมนตรีตลอดมา ได้รับเลือกจากสมาชิกของสภาผู้แทนราษฎร บางคนซึ่งมักไม่เคยเกินจำนวน ๓ หรือ ๔ คน อาจมาจากสภาสูงหรือจากวงนอกของรัฐสภา การเลือกนายกรัฐมนตรีทำโดยมติอย่างเป็นทางการของรัฐสภา ในโอกาสดังกล่าวเป็นธรรมเนียมที่พรรคต่าง ๆ ซึ่งมีผู้แทนของตนในสภาจะเสนอชื่อผู้นำของตนสำหรับดำรงตำแหน่งนี้ เคียงส่วนใหญ่ของผู้ที่อยู่ ณ ที่ประชุมและลงคะแนนเสียงจำเป็นสำหรับการรับเลือก ฉะนั้นตำแหน่งจึงตกอยู่กับผู้นำของพรรคที่มีเสียงข้างมาก หรือพรรคมากกว่าหนึ่งพรรคที่รวมกันเข้า และมีเสียงข้างมากในสภาต่าง คะแนนเสียงในสภาต่างขาดและอยู่เหนือการตัดสินใจของสภาสูง ซึ่งอาจเป็นไปได้ในทางตรงกันข้าม

เมื่อได้รับเลือกแล้ว นายกรัฐมนตรีก็จะเลือกสมาชิกคนอื่น ๆ ของคณะรัฐมนตรี จำนวนบุคคลเหล่านี้แตกต่างกันออกไปบ้าง เมื่อไม่นานมานี้มีจาก ๑๕ ถึง ๑๗ หรือ ๑๘ คน ตามหลักแล้วบุคคลเหล่านี้มีตำแหน่งที่ดัดเทียมกัน แต่ตามความจริงมี ๑๒ คนเท่านั้นที่ “เกาะ” กล่าวคือ เป็นหัวหน้าหน่วยงานต่าง ๆ ที่เรียกว่ากระทรวง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม การต่างประเทศ การคลัง การศึกษา การประชาตังเคราะห์ เกษตรการและการป่าไม้ การค้าต่างประเทศและอุตสาหกรรม การขนส่ง

การไปรษณีย์ กรมกร การก่อสร้าง และการปกครองท้องถิ่นอิสระ ที่เหลือไม่มีเก้าอี้หรือกระทรวง และเรียกว่าเป็น รัฐมนตรีช่วย (Minister of State) อันที่จริงแล้วตำแหน่งอย่างเช่น รองนายกรัฐมนตรี ประธานคณะกรรมการพลังงาน และผู้อำนวยการด้านกิจการด้านบริหาร องค์การรักษาสภาพแวดล้อม องค์การวางแผนเศรษฐกิจและองค์การวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือตำแหน่งเดชาธิการใหญ่ของคณะรัฐมนตรีมักจะแบ่งปันกันระหว่างบุคคลเหล่านี้ ถึงแม้โดยกฎหมายแล้วนายกรัฐมนตรีมีเสรีภาพที่จะเลือกผู้ใดก็ตามที่ตนต้องการให้รับหน้าที่ในคณะรัฐมนตรี แต่ก็มีความผูกมัดทางการเมืองที่จะต้องแบ่งปันตำแหน่งเหล่านั้นออก เพื่อให้ฐานะของตนได้รับความสนับสนุนมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ มีการขานหานักและรักษาด้วยอย่างระมัดระวัง เมื่อได้เลือกผู้ร่วมงานแล้ว นายกรัฐมนตรีก็มีเสรีภาพที่จะปลดบุคคลเหล่านั้นจากตำแหน่งตามความเห็นชอบของตน แต่เป็นการแน่นอนที่นายกรัฐมนตรีผู้นั้นจะต้องมีฐานะทางการเมืองมั่นคงพอที่จะรอดอยู่ได้จากการกระทำดังกล่าว นายกรัฐมนตรีที่แข็งแกร่งเช่น นายโยชิคาซังเตงคังและพลตรีรัฐมนตรีเป็นจำนวนมาก

นับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ เป็นต้นมา นายกรัฐมนตรีอยู่ในตำแหน่งนานกว่าคณะรัฐมนตรี (ตาราง ๗-๑ หน้า ๑๗๘) เป็นคั่นว่า นายโยชิคา นำคณะรัฐมนตรีต่าง ๆ กันถึงห้าคณะจากปี ค.ศ. ๑๙๔๖ ถึง ๑๙๕๔ นายฮาโตยามานำกว่าสาม นายคิชิ กว่าสาม และนายอิกะเกะ กำนัดนำคณะที่สี่อยู่ตลอดปี ค.ศ. ๑๙๖๒ อายุขัยโดยเฉลี่ยของคณะรัฐบาลระหว่างระยะนี้มีความยาวนานเพียง ๓๐ เดือน แต่ระยะการดำรงตำแหน่งโดยเฉลี่ยของนายกรัฐมนตรีจากปี ค.ศ. ๑๙๔๗ ถึง ๑๙๖๐ เป็นเวลาถึง ๒๕ เดือน เริ่มจาก ๒ เดือนสั้น ๆ ของนายอิชิบะชิ จนถึง ๗ ปีของนายโยชิคา ตลอดระยะนี้มีคณะรัฐมนตรีคณะเดียวที่นำโดยพวกสังคมนิยม ซึ่งได้แก่รัฐบาลของนายคาทายามะ เป็นรัฐบาลผสมที่อ่อนแอระหว่างพวกสังคมนิยมกับอนุรักษนิยม ซึ่งมีอายุอยู่ ๘ เดือนครึ่งในปี ค.ศ. ๑๙๔๗-๔๘ ที่เหลือนำโดยนักการเมืองฝ่ายอนุรักษนิยมทั้งสิ้น

ตาราง ๗-๑ ลำดับเวลาโดยย่อของคณะรัฐมนตรีญี่ปุ่นสมัยหลังสงคราม

วัน เดือน ปี ค.ศ.	นายกรัฐมนตรี ^ก .	สมัย
๑๗ ต.ค. ๑๙๔๕ — ๕ ต.ค. ๑๙๔๕	ฮิโกชิคุนิ นารุชิโกะ (Higashikuni Naruhiko)	
๕ ต.ค. ๑๙๔๕ — ๒๒ พ.ค. ๑๙๔๖	ชิเดฮาระ กิจูโร (Shidehara Kijuro)	
๒๒ พ.ค. ๑๙๔๖ — ๒๔ พ.ค. ๑๙๔๖	โยชิดา ชิเงรุ (Yoshida Shigeru)	ที่หนึ่ง
๒๔ พ.ค. ๑๙๔๖ — ๑๐ มี.ค. ๑๙๔๗	คาตายามะ เตจิ (Katayama Tetsu)	
๑๐ มี.ค. ๑๙๔๗ — ๑๕ ต.ค. ๑๙๔๗	อาชิดะ ฮิโตชิ (Ashida Hito hi)	
๑๕ ต.ค. ๑๙๔๗ — ๑๖ ก.พ. ๑๙๔๘	โยชิดา ชิเงรุ	ที่สอง
๑๐ ก.พ. ๑๙๔๘ — ๓๐ ต.ค. ๑๙๔๘	โยชิดา ชิเงรุ	ที่สาม
๓๐ ต.ค. ๑๙๔๘ — ๒๑ พ.ค. ๑๙๔๙	โยชิดา ชิเงรุ	ที่สี่
๒๑ พ.ค. ๑๙๔๙ — ๑๐ ธ.ค. ๑๙๔๙	โยชิดา ชิเงรุ	ที่ห้า
๑๐ ธ.ค. ๑๙๔๙ — ๑๕ มี.ค. ๑๙๕๐	ฮาโตยามะ อิชิโร (Hatoyama Ichiro)	ที่หนึ่ง
๑๕ มี.ค. ๑๙๕๐ — ๒๒ พ.ย. ๑๙๕๐	ฮาโตยามะ อิชิโร	ที่สอง
๒๒ พ.ย. ๑๙๕๐ — ๒๓ ธ.ค. ๑๙๕๐	ฮาโตยามะ อิชิโร	ที่สาม
๒๓ ธ.ค. ๑๙๕๐ — ๒๕ ก.พ. ๑๙๕๑	อิชิบashi ตันซัน (Ishibashi Tanzan)	
๒๕ ก.พ. ๑๙๕๑ — ๑๒ มิ.ย. ๑๙๕๑	คิชิ โนบุซูกะ (Kishi Nobusuke)	ที่หนึ่ง
๑๒ มิ.ย. ๑๙๕๑ — ๑๗ มิ.ย. ๑๙๕๑	คิชิ โนบุซูกะ	ที่สอง
๑๗ มิ.ย. ๑๙๕๑ — ๑๕ ก.ค. ๑๙๕๑	คิชิ โนบุซูกะ	ที่สาม
๑๕ ก.ค. ๑๙๕๑ — ๗ ธ.ค. ๑๙๕๑	อิกะดะ ฮาบายะ (Ikeda Hayato)	ที่หนึ่ง
๗ ธ.ค. ๑๙๕๑ — ๑๗ ก.ค. ๑๙๕๑	อิกะดะ ฮาบายะ	ที่สอง
๑๗ ก.ค. ๑๙๕๑ — ๑๗ ก.ค. ๑๙๕๒	อิกะดะ ฮาบายะ	ที่สาม
๑๗ ก.ค. ๑๙๕๒ —	อิกะดะ ฮาบายะ	ที่สี่

ก. นายกรัฐมนตรีทุกคนยกเว้น คาตายามะ เตจิ เป็นตัวแทนพรรคการเมืองฝ่ายอนุรักษนิยม

คณะรัฐมนตรีถูกโค่นลงและเกิดขึ้นใหม่ด้วยสาเหตุมากมาย โดยที่ฝ่ายอนุรักษ์นิยมทุ่มอำนาจเต็มที่ ความดำริในสภาของพรรคฝ่ายค้านหรือการออกเสียงไม่ไว้วางใจเป็นทางการในสภาต่างจึงโค่นคณะรัฐมนตรีได้น้อยครั้ง ที่บ่อยครั้งกว่าก็คือการขัดแย้งกันในนโยบายหรือเรื่องตัวบุคคลที่เกิดขึ้นในพรรคหรือระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ภายในค่ายอนุรักษ์นิยม ทำให้ล้มควมมีการจัดคณะรัฐมนตรีใหม่ ความไม่พอใจของประชาชนก่อนนโยบายของรัฐบาลหรือเรื่องใดเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ชั้นสูงในพรรคหรือในรัฐบาล ซึ่งฝ่ายค้านช่วยพุ่มพักและนำมาใช้ประโยชน์อย่างเฉียดฉูดก็เป็นสาเหตุสำคัญอีกด้วยในการยุบคณะรัฐมนตรี และยังมีแรงกดดันคณะรัฐมนตรีทุกคณะภายในพรรคและกลุ่มต่างๆ ในพรรคให้ผลักดันให้กับผู้มีร่วมงานที่เหมาะสมคนอื่น ๆ แรงกดดันนี้หนักมากไม่ว่าจะเป็นนายกรัฐมนตรีคนใด จนกระทั่งการเปลี่ยนแปลงคณะรัฐมนตรีบ่อยครั้งเกือบจะกลายเป็นค่าทดแทนทางการเมืองสำหรับการคงอำนาจอยู่ต่อไปของผู้นำ การขาดความมั่นคงในระดับคณะรัฐมนตรีนั้นได้หมายความว่านโยบายของชาติที่ดำเนินขาดความมั่นคงเทียบเท่ากัน ตำแหน่งเหล่านี้หมุนเวียนอยู่ในพรรคเดียวกัน หรืออย่างน้อยโดยทั่วไปก็อยู่ในค่ายอนุรักษ์นิยม ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและในชั้นหนึ่งก็รวมตำแหน่งรัฐมนตรีต่างประเทศด้วย ไม่เปลี่ยนไปตามความถี่เท่ากัน และปลัดกระทรวงผู้ซึ่งตามความจริงแล้วเป็นผู้ดำเนินงานในกระทรวงและองค์กรต่าง ๆ มักจะเป็นข้าราชการอาชีพที่บริหารการและมีประสบการณ์มานาน ปัจจุบันเหล่านี้ช่วยให้มีความถาวรในนโยบายอยู่มากกว่าที่ดูราวกับว่าเป็นสถานการณ์ที่ไม่มั่นคงอย่างยิ่ง

หน้าที่ของคณะรัฐมนตรีอาจบรรยายได้ว่ามันทั้งอย่างที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ชนิดหลังได้เอ่ยถึงบ้างแล้ว เป็นคั่นว่า ภายใต้ความเป็นผู้นำของนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีก็ทำหน้าที่เป็นองค์กรผู้นำสำหรับพรรคการเมืองพรรคหนึ่ง หรือพรรคร่วมซึ่งคณะรัฐมนตรีต้องฟังเพื่อรักษาคำแห่งของตน คณะรัฐมนตรียังเป็นเครื่องมือที่จะรับและให้รางวัลตอบแทนความดีความชอบ หรือการทำงานที่สามารถใน

พรรคเหล่านี้เป็นหน้าที่สำคัญ ถึงแม้จะมีผู้ตั้งเจตนาบ่อยครั้งกว่าหน้าที่อื่นเป็นทางการตามกฎหมาย ที่สำคัญในจำพวกหลังก็คือบทบาทในฐานะอำนาจทางบริหารสูงสุดในญี่ปุ่นตามกฎหมายแล้ว คณะรัฐมนตรีรับผิดชอบในหน้าที่บริหารสำคัญ เช่น การเตรียมและเสนองบประมาณประจำปี ซึ่งความหมายแท้ที่จริงก็คือเตรียมวางแผนกิจกรรมทั่วไปของรัฐสำหรับปีที่จะมาถึง จัดการกิจการต่าง ๆ ของชาติที่มีกับต่างประเทศและภายในประเทศ บริหารระบอบข้าราชการ และควบคุมสาขาบริหารต่าง ๆ ของรัฐบาล เสนอร่างรัฐบัญญัติต่อรัฐสภา นำกฎหมายออกปฏิบัติ และรายงานสภาวะของประเทศต่อรัฐสภาและประชาชนเป็นประจำ คณะรัฐมนตรีจึงเป็นการรวมนักบริหารสุดยอดในรูปหนึ่ง และโดยที่รัฐสภาตามจริงแล้วก็ไม่สามารถให้ข้อเสนอในการวางแผนนโยบายอำนาจของคณะรัฐมนตรีจึงรวมไปถึงการกำหนดนโยบายสำคัญของรัฐแทบทั้งหมด หรืออย่างน้อยก็รวมถึงการให้ความเห็นชอบล่วงหน้า นอกเหนือไปจากนี้แล้วก็ทำหน้าที่อื่น ๆ อีกส่วนหนึ่ง คือออกคำสั่งคณะรัฐมนตรีเพื่อให้การเป็นไปตามกฎหมาย เรียกประชุมรัฐสภาสมัยวิสามัญ ให้คำปรึกษาต่อจักรพรรดิเกี่ยวกับการยุบสภาและประกาศการเลือกตั้งทั่วไป แต่งตั้งผู้พิพากษาศาลสูงสุด เพราะฉะนั้น คณะรัฐมนตรีจึงมีอำนาจสำคัญในฐานะผู้นำหรือในฐานะเป็นอำนาจบริหารของรัฐในระดับชาติ

ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน คณะรัฐมนตรีญี่ปุ่นใช้อำนาจอันยิ่งใหญ่ของตนตามระบบความรับผิดชอบร่วมกัน กล่าวคือ สมาชิกทุกคนของคณะรัฐมนตรีรับผิดชอบร่วมกันในนโยบายหรือการตัดสินใจใด ๆ ที่ทำไปอย่างเป็นทางการโดยคณะรัฐมนตรี ในทางปฏิบัติก็หมายความว่า คณะรัฐมนตรีกระทำการโดยความเห็นพ้องต้องกันหรือการตัดสินใจเป็นเอกฉันท์ อันเป็นวิธีการตัดสินใจของกลุ่มอันเป็นที่เห็นชอบกันโดยประเพณีในญี่ปุ่น ถ้าจะมีการออกเสียงอย่างเป็นทางการแล้วก็จะเห็นได้ว่ามันน้อยมาก มีการอภิปรายปัญหาที่กันจนกระทั่งมีการตกลงกันโดยทั่วไป และก็กลายมาเป็นการ

ศักดิ์ใจของคณะรัฐมนตรี สมาชิกผู้ใดเห็นขัดแย้งอย่างรุนแรงกับการศักดิ์ใจนั้นก็เป็นที่เข้าใจกันว่าจะลาออกหรือมิฉะนั้นก็จะถูกไล่ออกโดยนายกรัฐมนตรี

แน่นอนเหลือเกิน ความสัมพันธ์ของคณะรัฐมนตรีที่มีต่อรัฐสภา นั้น เป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดด้านหนึ่งในกิจกรรมทั้งหลายของคณะรัฐมนตรี โดยเฉพาะในเมื่อรัฐธรรมนูญได้ทำให้ทั้งสองต้องขึ้นต่อกันและกัน ถ้าผู้แทนราษฎรและคณะรัฐมนตรีมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันเป็นพิเศษ เพราะอุดมคติไม่อาจถูกยุบได้และมีอำนาจแต่ที่เป็นรองและต่ำกว่า จึงอยู่ในสถานะแวดล้อมที่ค่อนข้างจะแตกต่างออกไป ก่อนอื่นคณะรัฐมนตรีถือกำเนิดจากรัฐสภา (ซึ่งในขั้นสุดท้ายก็ออกจากสภาต่าง) โดยอาศัยอำนาจของรัฐสภาในการเลือกนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรียังต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภาอีกด้วย โดยมีหน้าที่ต้องเข้าร่วมในการประชุมสภาทั้งสองและในคณะกรรมการของสภา และมีหน้าที่ต้องตอบคำถามเกี่ยวกับนโยบายเมื่อสมาชิกสภาเรียกร้องเป็นทางการอีกประการหนึ่ง รัฐสภามีเสรีภาพตามกฎหมายที่จะยอมรับ แก้ไข หรือปฏิเสธร่างรัฐบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีเสนอมา (ซึ่งในทางปฏิบัติแล้ว รัฐสภายอมรับเป็นส่วนใหญ่) หรืออนุมัติหรือปฏิเสธงบประมาณ ซึ่งจำเป็นต่อการบริหารให้เป็นไปตามโครงการของคณะรัฐบาล

สภาหนึ่งสภาใดยังมีสิทธิที่จะเสนอมติกล่าวโทษรัฐมนตรีคนหนึ่งคนใด ส่วนสภาต่างอาจตมคติไม่ไว้วางใจ หรือไม่ยอมรับมติไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะ หรือปฏิเสธไม่ยอมรับสนับสนุนรัฐบัญญัติซึ่งสำคัญซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ ซึ่งก็มีผลเสมือนการลงคะแนนเสียงไม่ไว้วางใจ การออกเสียงไม่ไว้วางใจหรือการปฏิเสธที่จะผ่านร่างรัฐบัญญัติฉบับสำคัญที่คณะรัฐมนตรีสนับสนุน เป็นวิธีการที่รุนแรงที่สุดที่สภาต่างมีอยู่ในการบังคับใช้หลักความรับผิดชอบของคณะรัฐมนตรีต่อความประสงค์ของสภาต่าง การแสดงความไม่ไว้วางใจอย่างเป็นทางการทำให้คณะรัฐมนตรีมีทางเลือก ๒ ทางโดยอัตโนมัติ คณะรัฐมนตรีจะต้องลาออกพร้อมกัน หรือยุบสภาผู้แทน

ราษฎรภายใน ๓๐ วัน และเรียกให้มีการเลือกตั้งทั่วไปเพื่อเลือกสมาชิกสภาต่างใหม่ ถ้า
คณะรัฐมนตรีเลือกหนทางที่ต้อง ก็ยังจะต้องลาออกเช่นกันเมื่อมีการเปิดประชุมรัฐ-
สภาใหม่ภายหลังการเลือกตั้ง ปลดปล่อยให้สมาชิกของรัฐสภาใหม่นี้มีเสรีภาพที่จะแต่งตั้ง
คณากรรัฐมนตรีคนเก่าขึ้นอีก หรือหาผู้อื่นแทนตามแต่จะเห็นสมควร นี่ก็เป็นวิธีการ
ต่าง ๆ สำหรับประกันความรับผิดชอบของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา

แต่ทว่าในความสัมพันธ์ ทั้งสองฝ่ายมีความรับผิดชอบต่อกันและกัน โดย
ที่ผู้อยู่ในคณะรัฐมนตรีเป็นเจ้าหน้าที่ตำแหน่งสูงในพรรคและเป็นผู้จัดสรรตำแหน่งการ
งานทั้งในทางงานนิติบัญญัติและการบริหาร จึงมีอิทธิพลมากพอ อย่างน้อยก็เห็นการ
กระทำของพรรคที่มั่งคั่งข้างมาก หรือกลุ่มพรรคที่ร่วมมือกันซึ่งเป็นฝ่ายคนในรัฐสภา
บุคคลเหล่านี้มักสามารถส่งเสริมหรือขัดขวางอนาคตทางการเมืองของสมาชิกแต่ละคน
ในทางปฏิบัติก็เช่นเดียวกัน มีการกวดขันวินัยของพรรคอย่างเข้มงวดกับสมาชิกของตน
ผู้หนึ่งในรัฐสภา การแข่งขันต่อความเป็นผู้นำของคณะรัฐมนตรีโดยผู้แทนที่เป็นสมา
ชิกของพรรค ซึ่งแตกต่างจากการขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ภายในพรรค แทบจะไม่
เป็นที่รู้จักกันในรัฐสภาญี่ปุ่น อาวุธชิ้นสุดท้ายที่คณะรัฐมนตรีมีไว้ใช้กับสภาต่างที่คอยตั้ง
ก็คือ อำนาจในการยุบสภาซึ่งมีผลในการบังคับให้สมาชิกทุกคนต้องสมัครรับเลือกตั้ง
ใหม่ การหาเสียงเลือกตั้งในญี่ปุ่นนั้นเปิดองมาก และผลก็ไม่เป็นที่แน่นอนแต่อย่างใด
สมาชิกสภาต่างไม่เสาะหาค่าใช้จ่าย และความไม่แน่นอนภายหลังการยุบสภาและการ
เลือกตั้งใหม่อย่างเบาใจนัก แน่ชอนเหลือเกินส่วนใหญ่ของคณะรัฐมนตรีเองซึ่งเป็น
สมาชิกสภาต่างก็ร่วมในการเดินเปิดองและการเลี้ยงนี้ด้วย แต่เส้นสายทางการเงินของ
บุคคลเหล่านี้มักจะดีกว่าและทั้งนั้นก็มักจะดีกว่าโดยเฉลี่ย การคำนึงถึงเรื่องแบบนี้มักทำให้
สมาชิกรัฐสภายอมรับความเป็นผู้นำของคณะรัฐมนตรี และสนับสนุนโครงการอย่าง
ซื่อสัตย์ทั้งในคณะกรรมการและในที่ประชุมใหญ่ ความยุ่งยากใด ๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่
สมาชิกพรรคที่มั่งคั่งข้างมากแทบจะเป็นการเนื่องมาจากการใช้เดห์เหลี่ยมและการวางแผน
เดินเดิ่นกันระหว่างกลุ่มในพรรคแทบทั้งสิ้น

ในความสัมพันธ์ของฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ คณะรัฐมนตรีเป็นฝ่ายที่เหนือกว่า แต่เดิมได้หมายความว่าคณะรัฐมนตรีให้ความเป็นผู้นำสูงสุดกับรัฐโดยตนเอง เพราะบทบาทของคณะรัฐมนตรีตามกฎหมายและอย่างเป็นทางการถูกจำกัดในบางหนทาง เครื่องจำกัดอำนาจอันไม่ชอบเขตที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งก็คือกลุ่มต่างๆ ที่แตกแยกกันภายในพรรคที่มั่งคั่งยิ่งยวดมาก เพื่อความจำเริญ คณะรัฐมนตรีพรรคเสรีประชาธิปไตยต้องรักษาคูสัญญันต่อแหลมระหว่างกลุ่มต่างๆ ที่พวกญีปุ่นเรียกว่า “ค่ายใหญ่” (ประกอบด้วยสมาชิกของพรรคที่สนับสนุนนายกรัฐมนตรี) ในการวางนโยบายหรือกำหนดนโยบาย คณะรัฐมนตรีจำเป็นต้องนำผลประโยชน์ของกลุ่มเหล่านี้เข้าพิจารณาเช่นเดียวกับของกลุ่มที่ “ขัดกับค่ายใหญ่” (ประกอบด้วยสมาชิกผู้ซึ่งถึงแม้จะเป็นผู้แทนของพรรคเสรีประชาธิปไตยในรัฐสภาแต่ก็ขัดแย้งกับผู้นำในขณะนั้น และกำลังสนับสนุนตนเองสำหรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี) คณะรัฐมนตรีจึงตกอยู่ใต้อิทธิพลและการควบคุมเป็นบางส่วนของกลุ่มต่างๆ ภายในพรรคของตนอยู่ตลอดเวลา โดยเหตุผลแตกต่างกันออกไปมากทีเดียว คณะรัฐมนตรียังได้รับอิทธิพลของ “คำแนะนำ” จากข้าราชการอาชีพอยู่อีกเป็นประจำ กระทรวงที่สำคัญมีข้าราชการอาชีพในตำแหน่งปลัดกระทรวงนำอยู่ บุคคลกลุ่มนี้ประชุมกันเป็นประจำและบ่อยครั้งกับผู้อำนวยความสะดวกงานเดชาธิการคณะรัฐมนตรี และผู้อำนวยความสะดวกนิติบัญญัติของคณะรัฐมนตรี คล้ายกับว่าเป็น “คณะรัฐมนตรีน้อย” และมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนโยบายและการบริหารดีกว่าสมาชิกของคณะรัฐมนตรีมาก

ในฐานะผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานในเรื่องที่เกี่ยวกับด้านเทคนิคชั้นสูง ข้าราชการเหล่านี้คัดเลือกรื่องสำคัญมากมาย ซึ่งหลังจากนั้นก็ถูกส่งไปให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติเห็นชอบตามระเบียบ พวกข้าราชการอาชีพมีอิทธิพลมากที่สุดต่อปฏิบัติการจำนวนมากของคณะรัฐมนตรีโดยผ่านผู้นำของตน ผู้นำหนักของอิทธิพลนี้ถูกต่อต้าน

อยู่บ้างจากเจ้าหน้าที่ทางวิชาชีพและทางเทคนิคจำนวนมากที่ขึ้นอยู่กับนายกรัฐมนตรี ในฐานะสำนักนายกรัฐมนตรี เจ้าหน้าที่กลุ่มนี้ประกอบด้วยบุคคลกว่า ๒ หมื่น ๓ พันคนเมื่อต้นปี ค.ศ. ๑๙๖๐ ทำหน้าที่เป็นคณะผู้เชี่ยวชาญสำหรับคณะรัฐมนตรี และทำให้คณะรัฐมนตรีต้องพึ่งพาอาศัยพวกข้าราชการในกระทรวงและองค์การอื่น ๆ น้อยลง รวมแล้วอำนาจทางการเมืองพื้นฐานของญี่ปุ่นปัจจุบันอยู่ที่คณะรัฐมนตรีและอยู่กับนายกรัฐมนตรีโดยเฉพาะ บุคคลเหล่านี้คงได้กำหนดนโยบายที่มีความสำคัญยิ่ง มากกว่าหน่วยที่เป็นทางการอื่นๆ ของรัฐบาล แต่ดังที่เราได้เห็นแล้ว คณะรัฐมนตรีก็ได้รับการตอบโต้อิทธิพลไม่น้อยเลยจากกลุ่มที่อยู่ในวงการบริหารและบางกลุ่มที่อยู่ภายนอกตลอดเวลา คำตอบเรื่องอำนาจสูงสุดทางการเมืองอย่างง่าย ๆ นั้นไม่มี

ระบอบข้าราชการ

นับแต่การคืนอำนาจให้จักรพรรดิเมจิแห่งปี ค.ศ. ๑๘๖๘-๖๙ เป็นต้นมา ซึ่งในตัวเองอาจอธิบายได้ว่าเป็นการรัฐประหารโดยข้าราชการในแบบหนึ่งก็ได้ พวกข้าราชการได้มีความสำคัญอย่างมากในระบบการเมืองของญี่ปุ่น ผู้สถาปนาญี่ปุ่นสมัยใหม่เองก็ได้เป็นนักประชาธิปไตยโดยแท้และไม่สนใจเป็นพิเศษในการสถาปนา “ระบอบข้าราชการพลเรือน” ตามความหมายดังที่เราเข้าใจกัน กล่าวคือ เป็นกลางในทางการเมือง เป็นบริการที่มีความซื่อตรงทางวิชาชีพ อุทิศตนเพื่อการบรรลุดุจดหมายอันกำหนดขึ้นโดยวิธีที่เป็นประชาธิปไตยโดยผู้แทนของประชาชน แนวความคิดที่ว่าข้าราชการเป็น “ผู้รับใช้ประชาชน” แทบจะไม่มีอยู่เลยในการเมืองญี่ปุ่นทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ จนกระทั่งถูกนำไปได้ไว้ในบทที่ ๑๕ ของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่โดยชาวอเมริกัน ในปี ค.ศ. ๑๙๔๖ ก่อนปี ค.ศ. ๑๙๔๖ ถือกันเป็นทางการว่าข้าราชการญี่ปุ่นเป็นข้าราชการบริหาร ผู้ได้รับเลือกของจักรพรรดิ เป็นผู้ชี้แนะเกี่ยวกับทางการปกครองและสังคมโดยได้สถานะและอภิสิทธิ์นี้จากการเกี่ยวข้องกับจักรพรรดิ ภาษีศุลกากรสมัยโตกุกาวะคือ กันซอน มิมีปี

(kanson mimpì) (“เจ้าหน้าที่ได้รับเกียรติ ประชาชนถูกเหยียด”) อธิบายทัศนคติของ
ข้าราชการสมัยก่อนสงครามที่มีต่อประชาชนได้ดีมาก ประเพณีซึ่งฝังรากลึกและเป็น
ยึดมั่นยากที่จะสลายไปได้ ทงทั้งความพยายามจะปฏิรูปหลายครั้งหลังสงคราม ถึง
กระนั้นก็มีหลักฐานแต่น้อยทุกอันที่แสดงว่าข้าราชการโดยทั่วไปสามารถปรับตัวให้เป็น
“ผู้รับใช้ประชาชน” ได้จริงๆ

เช่นเดียวกับในหลายประเทศ สมัยหลังสงครามก่อให้เกิดการขยายตัวอย่าง
มหาศาลในจำนวนข้าราชการของประเทศนี้ เป็นต้นว่าก่อนสงครามเพียงเล็กน้อย ในปี
ค.ศ. ๑๙๔๐ ถ้าเราไม่รวมข้าราชการฝ่ายทหารและข้าราชการชั่วคราวบางคน รัฐบาล
แห่งชาติของญี่ปุ่นมีลูกจ้าง ๒๓๑,๘๘๘ ในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ จำนวนนี้เพิ่มขึ้นมากกว่า ๕ เท่าตัว
เป็น ๑,๔๒๘,๐๔๘ (ตาราง ๗—๒ หน้า ๑๘๖—๗) ในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ ขนาดทั่วไปของระบอบ
ข้าราชการในญี่ปุ่นรวมทั้งข้าราชการพลเรือนของทั้งรัฐบาลแห่งชาติและท้องถิ่นและฝ่าย
ทหารมีจำนวนใกล้เคียง ๓,๐๐๐,๐๐๐ คน ฉะนั้นคิดโดยคร่าวแล้ว ๑ ในทุก ๑๔ ของคน
ที่ทำงานทำให้กับรัฐบาล นับเป็นจำนวนที่มากที่สุดทีเดียว แต่สำหรับจุดประสงค์ของเราถึง
สำคัญก็คือ ข้าราชการตำแหน่งสูง อาจให้คำจำกัดความข้าราชการตำแหน่งสูงได้ว่า
เป็นบุคคลที่ชนชั้นเอก โท หรือตรีในระบอบบริหาร ในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ มีตำแหน่ง
ดังกล่าวเพียง ๔,๕๒๕ ตำแหน่งในรัฐบาลแห่งชาติทั่วทั้งหมด ซึ่งครึ่งหนึ่งอาจถือได้ว่า
มีความสำคัญอย่างแท้จริง การจะชนชั้นตำแหน่งเหล่านี้มักจำกัดอยู่เฉพาะบุคคลผู้ผ่านการ
สอบข้าราชการพลเรือนชั้นสูง ข้าราชการชั้นสูงจึงเป็นกลุ่มที่ไม่ใหญ่นัก คงจะมีจำนวน
รวมทั้งหมดประมาณ ๔ พันคน แต่มีการบรรจุใหม่ในอัตราว่าสองร้อยคนต่อปี
เล็กน้อยจากชนชั้นต่ำสุด การฝึกฝนและเตรียมคนพวกนี้ใช้เวลาช้ง

การทำงานรัฐบาลเป็นที่ถกกันตลอดมาและยังคงถกกันอยู่ทุกวันนี้ว่า เป็น
งานอาชีพที่พึงปรารถนาที่สุดที่มีอยู่สำหรับคนหนุ่มชาวญี่ปุ่น การชนชั้นตำแหน่งชั้นสูง

ตาราง ๗-๒ ลูกจ้างรัฐบาลญี่ปุ่น^ก

ก. ลูกจ้างรัฐบาลแห่งชาติ

ปีงบประมาณ	รวม		รายการทั่วไป (ยกเว้นองค์การ รักษาความ ปลอดภัยแห่งชาติ)	รายการพิเศษ	องค์การธุรกิจ ของรัฐบาล
	รวม	องค์การรักษาความ ปลอดภัยแห่งชาติ			
1949	1,567,638	—	424,408	495,503	647,727
1950	1,578,585	75,100	431,813	498,922	572,750
1951	1,488,401	75,100	428,000	493,124	492,177
1952	1,507,345	118,953	413,678	335,505	639,209
1953	1,528,442	123,153	416,849	339,918	648,522
1954	1,503,334	164,540	347,083	334,139	657,572
1955	1,535,810	195,811	340,709	335,031	664,259
1956	1,565,248	215,004	340,657	338,938	670,649
1957	1,580,264	223,502	341,213	341,042	674,507
1958	1,627,240	242,718	352,279	353,955	678,288
1959	1,665,868	254,800	362,087	366,932	682,049
1960	1,691,254	263,205	358,649	380,914	688,486

ก นิฮอน ไทเก เน็นกัน ๑๕๖๐

ข. ลูกจ้างรัฐบาลท้องถิ่น (ค.ศ. ๑๙๕๘)

ประเภทลูกจ้าง	รวม	จังหวัด	นครใหญ่ ทั้งห้า	นครอื่น ๆ	เมือง และหมู่บ้าน
รวม	1,217,429	612,208	92,578	305,219	207,424
เจ้าหน้าที่ประจำ	1,112,624	559,586	87,162	267,523	198,353
ทั่วไป	877,198	340,270	82,735	259,330	194,863
โรงเรียน	26,681	20,602	889	2,793	2,397
ดับเพลิง	32,603	7,251	6,714	17,301	1,337
ธุรกิจ	82,971	24,476	33,330	24,938	227
เจ้าหน้าที่ทางการ	434,127	164,280	20,860	116,573	132,414
อื่น ๆ	300,816	123,661	20,942	97,725	58,488
การศึกษา	113,999	97,889	4,427	8,193	3,490
ตำรวจ	121,427	121,427	—	—	—
คนงานชั่วคราว	104,805	52,622	5,416	37,696	9,071

สำเร็จได้โดยการมีประวัติการเรียนยอดเยี่ยม การรู้จักผู้ที่มีอิทธิพลช่วยเช่นเดียวกัน ในโรงเรียนประถมศึกษา นักเรียนที่เฉลียวฉลาดกว่าเฉลี่ยกับความจำเป็นต้องได้คะแนนสูงสุดเท่าที่จะสูงได้อยู่ตลอดเวลาในการสอบที่ยากและติดต่อกันไม่สิ้นสุด การแสดงความปรารถนาในการสอบเหล่านี้ช่วยให้ได้เข้าโรงเรียนมัธยมชั้นสูงและมหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดในชั้นสุดท้าย คุณวุฒิเทียบเท่ากับปริญญาเกียรตินิยมจากมหาวิทยาลัยชั้นดีเป็นสิ่งที่จำเป็นพิเศษสำหรับผู้ใดก็ตามที่หวังจะสอบและผ่านการสอบเข้ารับราชการพลเรือนชั้นสูง มหาวิทยาลัยต้องหรือสามแห่งในสมัยก่อนสงครามแทบจะผูกขาดหนทางไปสู่ตำแหน่งชั้นสูงเหล่านี้ เป็นต้นว่า ขนชั้นนำของระบบเข้ารับราชการสมัยก่อนสงครามประกอบด้วยบุคคลผู้ทดสอบและผ่านการสอบเข้ารับราชการชั้นสูงขณะที่ยังเป็นนักศึกษาอยู่ และแฉกๆ จากมหาวิทยาลัยอิมพีเรียล และก้าวไปสู่ชั้นเอกหรือโทในระบบเข้ารับราชการ ในจำพวกนี้ร้อยละ ๘๒ จบจากแผนกนิติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยอิมพีเรียลแห่งโตเกียว และร้อยละ ๔ จากแผนกนิติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยอิมพีเรียลแห่งเกียวโต

อาจารย์นิติศาสตร์ของทั้งสองโรงเรียนนี้เป็นผู้ออกและตรวจข้อสอบเป็นส่วนใหญ่ และนักศึกษาของสถาบันทั้งสองนี้เมื่อเข้ามาอยู่ในตำแหน่งสูง ก็ได้รับสถานะและการเลื่อนขั้นเป็นพิเศษโดยนักศึกษาร่วมสถาบันรุ่นเก่า และซึ่งเป็นผู้มีตำแหน่งสูงกว่า สถานการณ์กระตือรือร้นนับแต่หลังสงครามเป็นต้นมา ทุกวันมีผู้จบจากเกียวโต วาเซดะ เคโอ ฮิโตสุมาชิ นิฮอน และมหาวิทยาลัยอื่น ๆ แต่ความกล้าเอียงอย่างแรงที่มีต่อ “เด็กคนนักเรียนเก่า” ที่กลุ่มมหาวิทยาลัยโตเกียวยังคงสนับสนุนคงเห็นได้ชัดแจ่มอยู่ เช่นว่า ในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ ร้อยละ ๗๖.๖ ของข้าราชการชั้นสูงทั้งหมดของญี่ปุ่นจบจากมหาวิทยาลัยโตเกียว ควรสังเกตไว้ด้วยว่าวิชาที่สอนและข้อสอบที่นำไปสู่การงานในระบบเข้ารับราชการพลเรือนขยายกว้างขึ้นบ้าง เมื่อเทียบกับของสมัยก่อนสงครามซึ่งแคบและเป็นไปตามแนวกฎหมาย แต่ก็ยังคงให้ความสำคัญอย่างมากกับความสามารถของผู้สมัครในการจำรายละเอียดทางกฎหมายและเทคนิค

ผู้จบมหาวิทยาลัยที่ผ่านการสอบเข้ารับราชการชั้นสูงแล้วมักเข้าทำงานรัฐบาล
ในอันดับชั้นที่หก ถ้าเป็นไปได้ บุคคลผู้นั้นจะเลือกกระทรวงที่มีความสำคัญกว่า ซึ่งมี
ช่องทางที่จะก้าวไปสู่อำนาจทางการเมืองและการบริหารในระบบของญี่ปุ่น ไปสู่ตำแหน่ง
ที่ได้เงินเดือนในธุรกิจส่วนตัวบุคคลหรืออาจไปสู่ตำแหน่งทางการเมืองที่มีการเลือกตั้ง โดย
ที่การออกจากงานในกระทรวงต่าง ๆ เกิดขึ้นเร็ว คือเมื่ออายุสี่สิบเก้าถึงห้าสิบปีโดย
เฉลี่ยเงินบำนาญจึงไม่พอเพียงอย่างยิ่ง ดังนั้นการพิจารณาถึงเวลาภายหลังที่ออกจาก
งานแล้วจึงเป็นสิ่งสำคัญ งานที่มีช่องทางที่ดีสุดก่อนสงครามอยู่ในกระทรวงมหาดไทย
ปัจจุบันอยู่ในกระทรวงการคลังเป็นสำคัญ และที่รองลงมาอยู่ในกระทรวงการต่างประเทศ
ประเทศและอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและการป่าไม้ และบางครั้งก็เป็นในกระทรวง
การปกครองท้องถิ่นที่คงชนไม่นานมานี้ สำหรับบางคนกระทรวงการต่างประเทศก็เป็น
ดึงดูดในฐานะที่ค่อนข้างจะเป็นกรณีพิเศษ

เมื่อได้รับเข้าทำงานในกระทรวงหนึ่งกระทรวงใดแล้ว ชีวิตการทำงานของ
ข้าราชการคนใหม่มักจะอยู่ภายในกระทรวงนั้นเป็นส่วนใหญ่ มีการโยกย้ายในระดับ
ระหว่างกระทรวงน้อยมากในระบบของญี่ปุ่น โดยเฉพาะสำหรับข้าราชการชั้นสูง การ
แข่งขันและความระแวกกันระหว่างกระทรวงเป็นไปอย่างหนัก และการร่วมมือกันทาง
การบริหารซึ่งข้ามเขตกระทรวงก็ยากที่จะทำได้ การแสดงความริเริ่มหรือความปรารถ
เปรี๊ยะงด้านตัวของข้าราชการชั้นผู้น้อยไม่เป็นที่นิยมชมชอบนัก ความจงรักภักดีและความ
เคารพเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา ความเป็นนักการทูต การไม่ทำตัวให้เด่น ความอดทนต่อ
รายละเอียดและระเบียบการในงานบริหารอันไม่มีที่สิ้นสุดถือกันว่าเป็นคุณสมบัติธรรมดา
สามัญ ความมั่นคงของตัวบุคคลและของงานนั้นมีอยู่เต็มที่ ความต้องรับผิดชอบต่อ
มหาชนนั้นแทบไม่ปรากฏ แต่ถึงกระนั้น โดยที่กระบวนการคัดเลือกในขณะนั้นเป็นไป
อย่างเข้มงวดและเลือกเฟ้น จึงมักได้ตัวบุคคลที่เฉลียวฉลาดและสามารถ และบุคคล

เหล่านักกักการผู้ขุดแห่งความดำริในระบอบข้าราชการอันได้แก่ตำแหน่งปลัดกระทรวงด้วยความรวดเร็วพอประมาณ

ข้าราชการชั้นสูงในญี่ปุ่นพัวพันกับการเมืองอย่างมากด้วยเหตุผลบางประการ ประการแรก ความพัวพันดังกล่าวฝังลึกอยู่ในประเพณีการเมืองของญี่ปุ่น การเมืองแม้ในแบบพรรคได้เป็นจุดสนใจสำคัญเสมอมาของนักบริหารชั้นสูงนับแต่การคืนอำนาจให้จักรพรรดิ ประการที่สอง ความเป็นจริงที่ว่าฝ่ายนิติบัญญัติแห่งชาติอ่อนแอและขาดเครื่องมือที่จะจัดการกับปัญหาอันดัดจริตซับซ้อนของสังคมปัจจุบันได้ ก่อให้เกิดช่องว่างซึ่งความเชี่ยวชาญและความกล้าริเริ่มของฝ่ายข้าราชการเข้ามาแทนที่อย่างยืดยาว ประการที่สาม ในสมัยปัจจุบัน การกำหนดนโยบายทางการเมืองได้เข้าไปเกี่ยวพันอย่างแน่นแฟ้นกับปัญหาทางการบริหารและทางเทคนิค จนกระทั่งการจะคิดแยกระบอบข้าราชการกับการเมืองออกเป็นสองจำพวกจัดได้ว่าเป็นการไม่มองในแง่ของความเป็นจริง เป็นต้นว่า ข้าราชการและผู้เชี่ยวชาญของญี่ปุ่นมีเสียงอย่างมากทีเดียวในเรื่องการเก็บภาษี การออกทะเบียนและใบอนุญาต การกำหนดอัตราธนาคาร การจัดหาและแบ่งปันเครดิตและเงินอุดหนุนสาธารณะ และการกำหนดสถานที่กับการก่อสร้างสาธารณูปโภค ทั้งหมดนี้เป็นการตัดสินใจที่มีผลสะท้อนที่สำคัญยิ่งต่อผลประโยชน์ของกลุ่มต่างๆ ในประชากรญี่ปุ่นที่สำคัญและมีการรวมตัวเข้าเป็นองค์การ เช่น กลุ่มธุรกิจ การเงิน กรรมกร เกษตรกร ฯลฯ จึงแทบจะไม่น่าแปลกใจเลยที่กลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้จะสร้างอิทธิพลกับข้าราชการที่อยู่ในตำแหน่งสำคัญ หรือพยายามที่จะเสริมสร้างอิทธิพลนี้โดยการสัญญาจะให้งานที่สับเปลี่ยนการตอบแทนเมื่อออกจากราชการแล้ว สัญญาจะให้ของขวัญเป็นหุ้นบริษัท การเลี้ยงดูอย่างหรูหราเป็นพิเศษ หรือการตัดสินใจแบบตรงไปตรงมาเลยทีเดียว การทุจริตในหน้าที่ทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็กมีอยู่ในความสัมพันธ์ดังกล่าว มีข้อพิพาทน้อยอยู่ในรายงานประจำปีของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเฉพาะในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ เท่านั้น มีการใช้เงินของรัฐไปในทางที่ผิด ๓๕๕ ล้าน รวมเป็นเงินทั้งหมด

๑,๒๐๐,๐๐๐,๐๐๐ เยน (๓,๓๓๓,๓๓๓ คอตดาร์) พวกข้าราชการก็เข้าไปพัวพันในการเมืองในแบบนั้นด้วยเช่นกัน

แต่ทว่าหลังสงครามเป็นต้นมา การพัวพันของข้าราชการในการเมืองแบบที่ ๔ เติบโตขึ้นมาเป็นพิเศษ เมื่อถึงคราวออกจากราชการ อดีตข้าราชการชั้นสูงจำนวนมากที่เคียดได้เข้าแข่งขันรับเลือกตั้งในสองสามปีที่ผ่านมา เป็นต้นว่า ในปี ค.ศ. ๑๘๕๘ สมาชิกสภาต่าง ๘๔ คน (ร้อยละ ๑๘ ของสมาชิกทั้งหมด) และสมาชิกสภาสูง ๘๑ คน (ร้อยละ ๓๒) เป็นอดีตข้าราชการอาชีพแทบทุกราย บุคคลเหล่านี้เป็นสมาชิกของพรรคเสรีประชาธิปไตย ในทำนองเดียวกันประมาณร้อยละ ๓๕ ของสมาชิกคณะรัฐมนตรีที่ดำรงตำแหน่งอยู่ระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๕๔ และ ๑๘๖๑ ก็เป็นอดีตข้าราชการ บุคคลเหล่านี้มีสถานะทางการเมืองอย่างเป็นทางการขึ้นมา เพราะความรู้และความสามารถของตนแต่บ่อยครั้งก็เป็นที่ชื่นชมได้เพราะความช่วยเหลือทางการเงินจากผู้ทรงอิทธิพลมาแต่สมัยทำงานราชการ และได้รับผิดชอบขั้นต้นในการเลือกตั้งจากกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับงานของกระทรวงเดิมของตน โดยวิธีนี้ อดีตข้าราชการจำนวนมากซึ่งไม่ชื่นชอบเป็นพิเศษในเรื่องความซื่อสัตย์ต่อแนวทางประชาธิปไตย จึงได้ครองตำแหน่งในคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาเมื่อได้เข้ามาดำรงตำแหน่งแล้ว ความรู้ในงานอาชีพเกี่ยวกับด้านใดด้านหนึ่งของรัฐบาลและความใกล้ชิดกับพวกข้าราชการทำให้พวกคนมีความสำคัญและมีอิทธิพลผิดธรรมดาในบางกรณีสถานะนี้อาจช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ แต่ก็มีบุคคลไม่น้อยในญี่ปุ่นที่เป็นห่วงถึงผลที่อาจมีต่อความเป็นประชาธิปไตย และการปฏิบัติที่เป็นแบบประชาธิปไตยของรัฐบาล

การปกครองท้องถิ่น

ก่อนการใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ในปี ค.ศ. ๑๘๔๗ ญี่ปุ่นมีการปกครองแบบรวมอำนาจอย่างมากในสองทางด้วยกัน ประการแรก อำนาจการเมืองทั้งหลายรวม

อยู่ในองค์การพรรคทั้งทางกฎหมายและทางทฤษฎี ประการที่สอง อำนาจการเมืองทั้ง-
หลายรวมอยู่ในระดับชาติทั้งทางกฎหมายและความเป็นจริง รัฐบาลท้องถิ่นไม่มีสิทธิ
ของตนเองแต่อย่างใด ถูกสร้างขึ้นและควบคุมโดยรัฐบาลแห่งชาติในโตเกียว เจ้า
หน้าที่อเมริกันผู้ควบคุมการยึดครองญี่ปุ่นโดยฝ่ายสัมพันธมิตรคัดค้านการคงไว้ซึ่งระบบนี้
อย่างแข็งขัน เป้าหมายทางการเมืองของบุคคลเหล่านี้คือการทำให้ญี่ปุ่นให้เป็นประชา-
ธิปไตย และดูเหมือนบุคคลเหล่านี้จะรู้ดีว่าสถาบันและวิธีการที่เป็นประชาธิปไตยรุ่งเรือง
ไปตามส่วนกับความใกล้ชิดที่ต่อประชาชน หรืออีกนัยหนึ่งก็คือว่าระบบการปกครอง
ของญี่ปุ่นจำเป็นต้องมีการกระจายอำนาจกันอย่างขนานใหญ่ โดยให้สิทธิในการปกครอง
ตนเองอย่างกว้างขวางกับจังหวัด นคร เมือง และหมู่บ้าน ในทางนี้ก็อาจทำให้รัฐบาล
เหล่านี้รับฟังความต้องการและสภาวะของท้องถิ่น และความสามารถที่จะเป็นประชา-
ธิปไตยได้ก็ถูกส่งเสริมขึ้นอย่างมาก

ดูเหมือนจะมีการคำนึงแต่เพียงอย่างเดียวซึ่งอาจเกิดขึ้นกับกำลังหรือประสิทธิ-
ภาพของรัฐบาลแห่งชาติ อันเนื่องมาจากการกระจายอำนาจดังกล่าว อันที่จริงแล้ว
ดูเหมือนจะเห็นกันว่าผลดังกล่าวเป็นที่พึงปรารถนา ผลของความเห็นดังกล่าวทางด้านของ
เจ้าหน้าที่ฝ่ายยึดครองก็คือ ประการแรกเหตุผลทุนหลักการฐานะอิสระของท้องถิ่นชั้นใน
บทที่ ๘๒ ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ และประการที่สองออกกฎหมายฐานะอิสระของท้องถิ่น
(Local Autonomy Law) ในวันที่ ๓๗ เมษายน ค.ศ. ๑๙๔๗ ต้องอย่างนี้กับกฎหมาย
อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกันในพื้นฐานทางกฎหมายกับระบบการปกครองท้องถิ่น ในปัจจุบันของ
ญี่ปุ่น เมื่อพิจารณาโดยเทียบกับมาตรฐานสมัยก่อนของญี่ปุ่น ก็นับว่าเป็นระบบที่มี
การกระจายอำนาจอย่างมาก ถึงแม้จะเป็นที่แน่นอนเหลือเกินว่าไม่กระจายอำนาจเท่ากับการ
จัดระบบแบบสหพันธรัฐดังเช่นในสหรัฐ โดยหลักแล้ว ญี่ปุ่นยังคงมีการปกครอง
แบบรวมอำนาจอยู่

ในระดับสูงสุดได้ระดับชาติ การปกครองท้องถิ่นของญี่ปุ่นถูกจัดออกเป็น ๔๖ จังหวัด (ภาพ ๗—๒ หน้า ๑๘๕) จังหวัดมีการปกครองตามกฎหมายแห่งชาติโดยข้าหลวงและสถานการณ์บัญญัติแบบสภาเดี่ยวซึ่งได้รับเลือกโดยประชาชน อาณาบริเวณทั้งหมดของแต่ละจังหวัดยังถูกแบ่งออกไปอีกเป็นนคร เมือง และหมู่บ้าน ซึ่งเป็นหน่วยต่ำที่สุดของการปกครองตนเองในญี่ปุ่น ยกเว้นแต่เขตปกครองตนเองของโตเกียวซึ่งเป็นกรณีพิเศษ ไม่มีอะไรในญี่ปุ่นที่เทียบได้กับดินแดนที่ยังมิได้รวมเข้าไว้เป็นส่วนหนึ่งของสหรัฐอเมริกา ทุกนคร เมือง หรือหมู่บ้านเลือกนายกเทศมนตรีและสภาเดี่ยวของตนโดยตรง รัฐบาลท้องถิ่นทั้งหลายนับแต่จังหวัดลงไป เป็นแบบกึ่งสภา ซึ่งหัวหน้าฝ่ายบริหารและสภาขึ้นต่อกันโดยอำนาจในการยุบสภาและการออกเสียงไม่ไว้วางใจของแต่ละฝ่าย กฎหมายยังให้อำนาจในการปกครองตนเองของท้องถิ่นต่อระดับและหน่วยเหล่านี้ทั้งหมดมากที่สุดและปฏิเสธการใช้อำนาจดังกล่าวโดยตัวแทนของรัฐบาลแห่งชาติ

นี่คือการบรรยายโดยสังเขปถึงสถานะทางกฎหมายของหน่วยการปกครองท้องถิ่นในญี่ปุ่น สถานะอันแท้จริงหันเหไปจากนี้ในบางทางที่สำคัญ รัฐบาลท้องถิ่นเหล่านี้ไม่มีฐานะอิสระอย่างแท้จริงที่เทียบเท่ากับที่กฎหมายหวังไว้ ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นใช้เวลาส่วนใหญ่ของตนบริหารนโยบายและธุรกรรมงานของกระทรวงแห่งชาติในระดับท้องถิ่น กฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ตนออกมามักจะเป็นการคัดลอกกฎหมายตัวอย่างที่โตเกียวร่างขึ้นมา นอกจากนี้แล้ว รัฐบาลท้องถิ่นจำนวนน้อยนักที่จะเคยตนเองได้ในเรื่องการเงิน ร้อยละ ๑๒ หรือกว่าของรายได้พื้นฐานมักมาจากเงินอุดหนุนหรือเงินช่วยเหลือที่ได้จากรัฐบาลแห่งชาติเป็นส่วนใหญ่ ความที่ไม่สามารถเลี้ยงตัวในทางการเงินอย่างมากนี้ รวมเข้ากับนิสัยของข้าราชการอันฝังลึกที่ชอบมองหาความเป็นผู้นำไปที่โตเกียว และรัฐบาลแห่งชาติจึงลดสถานะอิสระอย่างแท้จริงที่จังหวัด นคร เมือง และหมู่บ้านในญี่ปุ่นมีอยู่เป็นอย่างมาก

ระบบตุลาการ

ระบบตุลาการเช่นเดียวกับสถาบันอื่น ๆ มากหลายในญี่ปุ่นก่อนสงครามถูกเปลี่ยนแปลงโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายยึดครอง หลักกฎหมายสามัญแบบอังกฤษ—อเมริกันถูกนำเข้ามาอย่างกว้างขวางในระบบซึ่งเคยมีแหล่งที่มาจากยุโรป ดิทธิทางกฎหมาย ดิทธิในฐานะราษฎร และดิทธิทางการเมืองของประชาชนชาวญี่ปุ่นถูกขยายออกอย่างกว้างขวาง รัฐบาลและข้าราชการรับผิดชอบต่อการกระทำของตนอย่างมาก และโดยทั่วไปแล้วมีความพยายามอย่างจริงจังที่จะนำหลักการปกครองตามกฎหมาย (Rule of Law) ที่เป็นของต่างชาติเกือบเต็มเชิงเข้าไปในสังคมญี่ปุ่น การปฏิรูประบากรัฐธรรมนูญหลาย ๆ อย่างในระบบตุลาการมาจากต้นตอความพยายามเหล่านี้เอง

ในญี่ปุ่นก่อนสงคราม ศาลโดยแท้จริงแล้วเคยเป็นแขนงหนึ่งของรัฐบาลแห่งชาติ อยู่ใต้การบริหารของกระทรวงการยุติธรรม ภายใต้รัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๘๘๗ ระบบนี้ถูกเปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง บทที่ ๑๖ ให้ “อำนาจตุลาการทั้งหมด” กับศาลสูงสุดและศาลชั้นรองตามที่กฎหมายอาจตั้งขึ้น ข้อความนี้สร้างแขนงตุลาการของรัฐบาลที่มีสถานะอิสระ ซึ่งส่วนใหญ่เท่ากับที่ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารมีอยู่ ศาลสูงสุดได้อำนาจทางบริหารควบคุมศาลชั้นรองทั้งหมด และยังได้สิทธิอย่างชัดเจนในการตรวจสอบโดยฝ่ายตุลาการ (Judicial Review) อีกด้วย กล่าวคือ อำนาจในการพิจารณาความถูกต้องตามรัฐธรรมนูญของกฎหมาย คำสั่ง กฎข้อบังคับหรือการกระทำของรัฐบาลใด ๆ ก็ได้ ผู้พิพากษา ๑๕ คนของศาลสูงสุดได้รับแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี ยกเว้นแต่ประธานศาลผู้ซึ่งจักรพรรดิแต่งตั้งโดยมีคณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอชื่อ ผู้พิพากษาดำรงตำแหน่งตลอดชีวิต แต่การดำรงตำแหน่งนั้นขึ้นอยู่กับทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ โดยความเห็นชอบโดยประชาชนทุก ๑๐ ปี โดยใช้ประวัติการทำงานเป็นหลักในการตัดสิน ภายใต้ศาลสูงสุดมีศาลชั้นรองลดหลั่นกันไปจากศาลสูง ๘ ศาลถึงศาลแขวง ๔๘ ศาล (พร้อมกับศาลครอบครัว

จำนวนเขตปกครอง
(ถึงปี ๑๙๖๐)

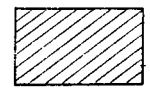
ขนาดใหญ่ : ๕๖

นคร : ๕๕

เมือง : ๑,๙๒๔

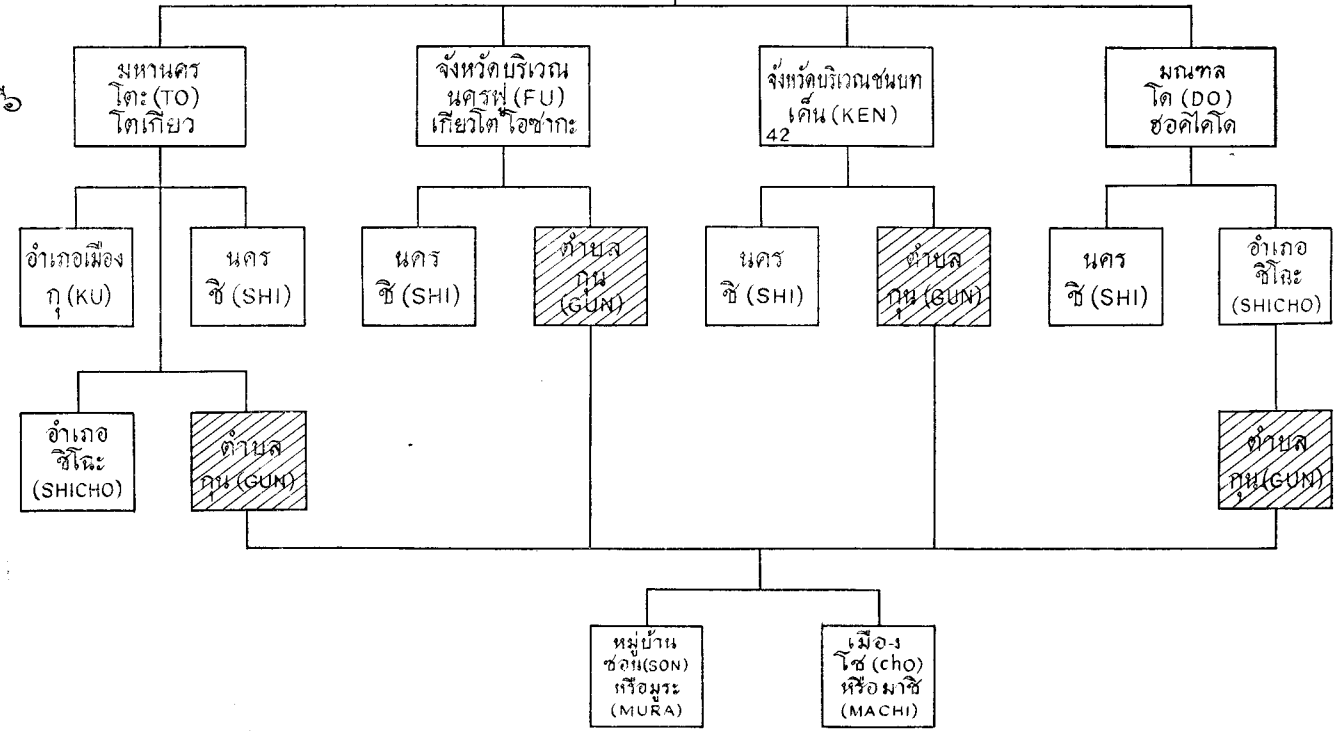
หมู่บ้าน : ๑,๐๓๑

รวม : ๓,๕๕๗

ป่งถึงหน่วยปกครองที่ไม่มีฐานะทางกฎหมาย

รัฐบาลแห่งชาติญี่ปุ่น

ภาพ ๗-๒ โครงสร้างรัฐบาลท้องถิ่นในประเทศญี่ปุ่น

ที่เป็นส่วนหนึ่ง) ไปจนถึงค่าลดหย่อน ๕๒๐ บาท ที่ฐานของรูปปีรามิด รวมทั้งคณะกรรมการการประนีประนอมกรณีทางแพ่งและครอบครัวจำนวนมาก ซึ่งต่างประกอบด้วยผู้พิพากษาหนึ่งคนกับบุคคลสามัญผู้มีความรู้และมีประสบการณ์สองคน มีความมุ่งหมายเพื่ออำนวยความสะดวกในการตกลงข้อพิพาทนอกศาล ทั้งหมดเหล่านี้ประกอบองค์ประกอบสำคัญของระบบตุลาการปัจจุบันของญี่ปุ่น

ถึงแม้ในทางเทคนิคแล้ว จะดูเหมือนว่าศาลดำเนินงานไปได้ด้วยดีตามสมควร แต่ศาลก็ไม่ได้แสดงบทบาทสำคัญอย่างที่อาจคิดไว้ ชาวญี่ปุ่นเป็นชนชาติที่ไม่ชอบขึ้นโรงขึ้นศาลเป็นพิเศษ ตามประเพณีแล้ว เป็นคนระแวงศาลและกระบวนการทางกฎหมายอันเป็นทางการ และนิยมที่จะตกลงกรณีพิพาทโดยวิธีประนีประนอมหรือการไกล่เกลี่ยที่ไม่เป็นทางการมากกว่า วิธีการเหล่านี้พัฒนาไปไกล โดยเฉพาะในชนบท และตามธรรมชาติแล้วจะหันไปพึ่งศาลก็ต่อเมื่อกรณีนั้นรุนแรงมาก และวิธีการตกลงโดยการไกล่เกลี่ยเก่า ๆ แบบชาวบ้านได้ล้มเหลวแล้ว

ทางแง่ของการเมือง ปัญหาทางตุลาการน้อยปัญหาใดก็ก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์และโต้แย้งมากกว่าอำนาจในการตรวจสอบโดยฝ่ายตุลาการของศาลสูงสุดซึ่งได้มาจากอเมริกัน อำนาจนี้เป็นของแปลกที่สุดสำหรับประเพณีทางกฎหมายของญี่ปุ่น และบุคคลจำนวนมากได้เฝ้ามองด้วยความสนใจยิ่งว่าศาลสูงสุดจะใช้อำนาจนี้จริงจังและประกาศเป็นครั้งคราวว่าการกระทำของรัฐสภา ของกระทรวง หรือของรัฐบาลท้องถิ่นขัดกับรัฐธรรมนูญ ซึ่งนับเป็นการใช้สิทธิที่จะแสดงบทบาทที่แน่นอนในการเมืองของประเทศดังเช่นศาลสูงสุดของสหรัฐ สถิติล่าสุดที่หาได้แสดงว่าในระยะ ๑๒ ปีจากปี ค.ศ. ๑๙๔๗ ถึง ๑๙๕๙ ศาลสูงสุดพิจารณาคดีแพ่ง ๑ คดี และคดีอาญา ๑,๓๙๘ คดีที่อุทธรณ์ขึ้นมาซึ่งเกี่ยวกับปัญหารัฐธรรมนูญ ในทางแพ่งซึ่งเป็นการเมืองมากกว่าไม่มีการตัดสินในเรื่องการขัดกับรัฐธรรมนูญเลย ในประเภทอาญามีการตัดสิน

เกี่ยวกับการชดกับรัฐธรรมนูญ ๒๓๒ ครั้ง แต่ทั้งหมคนเกี่ยวข้องกักฎหมายซึ่งชนอยู่
กับคำตั้งของ SCAP ที่ออกมาในระหว่างการยึดครอง ไม่มีกฎหมายแห่งชาติหรือท้อง
ถิ่น กฎฎีกาหรือกฎข้อบังคับซึ่งออกมาภายหลังที่การยึดครองได้สิ้นสุดลง ที่ถูกประกาศ
ว่าชดกับรัฐธรรมนูญในระยะนี้ โดยอาศัยประวัติดังกล่าว ก็ดูจะมีทางน้อยมาก อย่าง
น้อยก็ภายใต้สภาพแวดล้อมปัจจุบันที่ศาลสูงสุดจะใช้อำนาจตรวจสอบของฝ่ายตุลาการ
ในทางที่สำคัญ

๘. การปฏิบัติงานของรัฐบาล

มาบัดนี้เราได้พูดถึงเรื่องที่เราเรียกว่าด้าน “ปัจจัยผลิต” ของการดำเนินงานของรัฐบาลญี่ปุ่น กล่าวคือปัจจัยทางสภาพแวดล้อมและประวัติศาสตร์ ซึ่งกำหนดสภาวะการดำเนินงานของรัฐบาล กระบวนการซึ่งผู้ที่มีอิทธิพลหรือผู้ควบคุมการดำเนินงานของรัฐบาลได้รับเลือกและลักษณะของเครื่องจักรกลในการกำหนดและบริหารนโยบาย แต่เช่นเดียวกับกระบวนการผลิตทั้งหลาย ในบั้นปลายเราจำต้องสนใจในผลผลิตของมัน คือในชั้น “ผลผลิต” เช่นเดียวกับในชั้น “ปัจจัยผลิต” ของการดำเนินงานรัฐบาล “ผลผลิต” ของรัฐบาลสนองความต้องการตาม กาลเทศะของสังคมได้อย่างดีทุกชนิดเพียงใด ผลิตผลเหล่านั้นสนองข้อเรียกร้องต่าง ๆ ที่รัฐบาลต้องนำมาพิจารณาในการตัดสินใจได้แค่เพียงใด ดังเหล่านั้นมีผลต่อความสมดุลย์ของกระบวนการทางการเมืองอย่างไร ดังเหล่านั้นเป็นเครื่องทดสอบที่ซึ่งระบบการเมืองจะถูกวินิจฉัยในที่สุดโดยสมาชิกของตนเองและโดยผู้สังเกตการณ์ชาวต่างประเทศ ฉะนั้น เราจึงมาดูประวัติในทางของญี่ปุ่นกันเถิด

ในการพิจารณาด้านผลผลิตของระบบการเมืองญี่ปุ่น เราควรใช้มาตรฐานใดเป็นเครื่องวัด ยังไม่มีผู้คิดเครื่องวัดความล้ำเลิศที่แน่นอนและเพราะฉะนั้น เรามักให้คำวินิจฉัยเปรียบเทียบทางการเมืองด้วยถ้อยคำที่คงกังวานมากกว่าที่จะเอ่ยชัดถ้อยหรือทำให้ความรู้ ปัญหาเป็นปัญหาที่ยาก และเราก็ไม่มีสัมภาระใหม่ที่มีที่ท่าจะเด่นชัด แต่สิ่งหนึ่งที่เราต้องระวังอย่างแน่นอนก็คือ ความโน้มเอียงได้โดยง่ายของชาวตะวันตกจำนวนมากและชาวญี่ปุ่นเช่นกัน ที่จะวินิจฉัยการปฏิบัติงานทางการเมืองของญี่ปุ่นโดยเปรียบเทียบกับมาตรฐานความล้ำเลิศของอังกฤษหรืออเมริกา และแม้ถึงกระนั้นก็ยัง

มิได้แจ่มออกมาอย่างเป็นไปตามความจริง แต่ออกมาในภาษาอุดมคติของนักทฤษฎี
ประชาธิปไตย มรดกทางการปกครองและสภาพแวดล้อมทางการเมืองปัจจุบันของญี่ปุ่น
มีความคล้ายคลึงกับของอังกฤษและสหรัฐแต่เดิณดั่ง แต่ใกล้เคียงมากเท่ากับของ
อิตาลีหรือของบางรัฐในยุโรปตะวันออกที่เกิดขึ้นมาไม่นานมานี้

ถ้าหากพิจารณาทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ การเมือง และพลังการเมือง
ของสังคมหนึ่งแตกต่างกันถึงเพียงนี้จากของรัฐประชาธิปไตยชั้นนำของทางตะวันตกแล้ว
เราก็ไม่ควรหวังว่าทักษะและพฤติกรรมทางการเมืองของสังคมนั้น จะคล้ายคลึงกับของรัฐ
เหล่านั้น แต่ถึงกระนั้นทั้งชาวต่างประเทศและชาวญี่ปุ่นเองก็มักจะตกติดเอาในเรื่องนี้ เมื่อ
นักวิจัยประวัติศาสตร์การปกครองปัจจุบันของญี่ปุ่น ญี่ปุ่นมีวัฒนธรรมแบบเอเชียแต่ได้
มรดกจากเอเชียเป็นสำคัญ ความสัมพันธ์ทางการเมืองที่สำคัญกับตะวันตกย้อนหลังกลับไป
ไปเพียงประมาณหนึ่งร้อยปี จึงออกจะมากเกินไปบ้างที่จะหวังว่าประเพณีทางการ
การเมืองเพียงร้อยปี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นไปในทางผันผวนจะผลิตระบบประชาธิปไตยขึ้นใน
ญี่ปุ่นในเวลาไม่นาน ในแบบที่อังกฤษและสหรัฐใช้เวลาสร้างถึงสี่ร้อยปีหรือกว่านั้น
จะเป็นผลดีและเป็นประโยชน์กว่ามากที่จะมองดูประวัติศาสตร์การเมืองของญี่ปุ่น ในฐานะเป็น
ตัวอย่างของสิ่งที่อาจเกิดขึ้นในเอเชียและในสังคมและระบบการเมืองอื่น ๆ ที่ค่อยพัฒนา

ในการบรรยายการปฏิบัติงานของระบบการปกครองต่างประเทศ เรา
(อเมริกัน) ซึ่งอยู่ในสังคมที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตยเรื่อยมา ก็จะเน้นหนักในชั้น
ที่ระบบของต่างประเทศบรรลุถึงซึ่งคุณค่ามาตรฐานบางอย่างที่ฝังอยู่ในทฤษฎีประชาธิปไตย
ชนพื้นฐาน คำว่า “รัฐบาลโดยประชาชนและมีความรับผิดชอบ” ดังรูปคุณค่าเหล่านั้น
หลายอย่างด้วยกัน ในกรณีของญี่ปุ่นได้มีความพยายามอย่างมากที่จะสถาปนาภาวะอัน
อันวยต่อการพัฒนา “รัฐบาลโดยประชาชนและมีความรับผิดชอบ” ดังกล่าวให้มาก
ที่สุดที่จะทำได้ ความพยายามนี้ได้รับความสำเร็จเพียงใด คำตอบย่อมยุ่งยากแน่นอน

บางที่เราอาจจะพิจารณาถึงส่วนที่ว่าด้วย “ของประชาชน” ในคำพูดนี้ก่อน แล้วจึงค่อยพิจารณาถึงส่วนที่ว่าด้วย “ความรับผิดชอบ”

รัฐบาลปัจจุบันหรือรัฐที่จะทบทวนปฏิรูปในขอบเขตของโอกาสตามกฎหมายของชาวญี่ปุ่นที่จะออกเสียงเลือกตั้งทั้งในการปกครองประเทศและในการปกครองท้องถิ่น ตำแหน่งการเมืองที่สำคัญทุกระดับเป็นตำแหน่งที่ต้องมีการเลือกตั้งทั้งสิ้น มีการจัดให้มีการเลือกตั้งเป็นประจำ และสิทธิในการร่วมในการเลือกตั้งก็ปราศจากข้อกีดกันเกี่ยวกับเพศ วัย ภูมิฐานะอื่นหรือๆ ดังที่อาจพบได้ในที่ใดๆ นอกเหนือไปจากนี้ยังมีหนทางพิเศษสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนอีกส่วนหนึ่ง กล่าวคือ การลงคะแนนให้ความเห็นชอบโดยประชาชนในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ การออกเสียงให้ความเห็นชอบผู้พิพากษาศาลสูงสุดเป็นประจำและสิทธิในการริเริ่มกฎหมายและถอดถอนเจ้าหน้าที่จากตำแหน่งในระดับท้องถิ่น นอกจากนี้แล้วการรวมตัวกันทางการเมืองอย่างไม่เป็นทางการ เช่นกลุ่มผลประโยชน์ก็กำลังทวีทั้งจำนวนและความสำคัญและกำลังก่อตัวขึ้นในรูปที่เราชินกันในทางตะวันตก

ฉะนั้น ราษฎรชาวญี่ปุ่นจึงมีโอกาสมากที่จะมีส่วนร่วมในระบบการเมืองของตนและตามธรรมดาแล้วก็มักใช้โอกาสเหล่านี้ให้เป็นประโยชน์ เป็นต้นว่าอัตราการออกเสียงเลือกตั้งของญี่ปุ่นนั้นสูงผิดธรรมดาเมื่อพิจารณาโดยมาตรฐานเอเชียหรือยุโรป แต่ผู้สังเกตการณ์ชาวญี่ปุ่นและชาวต่างประเทศหลายคนตั้งคำถามว่า การร่วมในการปกครองอย่างมากขึ้นไปด้วยความรอบรู้เพียงใด และมีความหมายทางประชาธิปไตยอย่างไร คำตอบเป็นที่มืดหมัวมาก การศึกษาข้อเท็จจริงบ่งว่าญี่ปุ่นและก็ไม่ควรดื่มด่ำด้วยว่าในสหรัฐก็เช่นเดียวกัน ผู้ออกเสียงเลือกตั้งจำนวนมากและสมาชิกของกลุ่มผลประโยชน์อยู่ใต้อิทธิพลเป็นส่วนใหญ่ของความจงรักภักดีตามประเพณี ของอำนาจนักการเมือง พิธีกรรม ความเป็นปึกแผ่นของชุมชน และปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งโดยทั่วไปถือว่าขัดกันกับระบบประชาธิปไตย ฉะนั้นการเมืองญี่ปุ่นจึงเป็นการผสมผสานกันอย่างน่าทึ่งระหว่างองค์

ประกอบที่เป็นประเพณีบ้าง ดมัยใหม่บ้าง เป็นประชาธิปไตยและไม่เป็นประชาธิปไตย บ้าง อันที่จริงแล้วส่วนผสมนั้นจะพบได้ทั้งในค่ายอนุรักษนิยมและค่ายสังคมนิยมที่ดูทันสมัยกว่า และเดือนเรามีให้ยอมรับการร่วมในการปกครองของประชาชนในอัตราสูงนั้นว่า เป็นเครื่องแสดงถึงการปฏิบัติงานที่เป็นประชาธิปไตยอย่างไม่มีข้อแม้

เมื่อเรามาประเมิน “ความรับผิดชอบ” ในการปฏิบัติงานของรัฐบาลญี่ปุ่น เราพบว่าได้มีการสร้างเครื่องประกันความรับผิดชอบต่อประชาชนอันแท้จริงไว้อย่างละเอียดลออ ทั้งในโครงสร้างและวิธีดำเนินการในระบบการเมืองทุกระดับของญี่ปุ่น เครื่องป้องกันเหล่านี้รวมถึงการเลือกตั้ง การถอดถอนเจ้าหน้าที่จากตำแหน่ง การออกเสียงประชามติ การริเริ่มกฎหมาย การออกเสียงไม่ไว้วางใจ สิทธิในการกระทำตามเจ้าหน้าที่ การต้องรับผิดชอบต่อเรื่องการเงินของรัฐบาล ฯลฯ การนำเครื่องป้องกันเหล่านี้เข้ามาในระบบการเมืองซึ่งเคยเป็นแบบอัมบิพาริตีอย่างชัดเจน ได้ช่วยเพิ่มความรับผิดชอบและความต้องรับผิดชอบต่อประชาชนของผู้นำทางการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งของญี่ปุ่นอย่างมาก เจ้าหน้าที่ผู้ได้รับเลือกได้มีอำนาจมากขึ้นกว่าเดิม ดังความ และความสำคัญของการเลือกตั้งก็เพิ่มขึ้นตามกันมา การจะเป็นนายกรัฐมนตรีหรือข้าหลวงประจำจังหวัด หรือนายกเทศมนตรีเมือง นักการเมืองญี่ปุ่นมักต้องได้รับความสำเร็จในการเลือกตั้งมาแล้วสองหรือสามครั้ง และแน่นอนเหลือเกินบุคคลผู้นั้นไม่อาจดูหมิ่นหรือเฉยเมยต่อความคิดเห็นของผู้นำสมัยก่อนสงคราม แต่ความจำเป็นในการได้ชัยชนะในการเลือกตั้ง และในการหาความนิยมจากประชาชนที่มีมากขึ้นไม่ได้อธิบายเรื่องทั้งหมด ในทางปฏิบัติแล้ว ผู้นำที่ได้รับเลือกแบ่งอำนาจทางการเมืองกับทั้งพรรค ข้าราชการและผู้แทนของกลุ่มผลประโยชน์ส่วนบุคคลต่าง ๆ ที่มีอิทธิพล ทั้งสองกลุ่มนี้มีได้มีอยู่ใต้การควบคุมของประชาชนอย่างจริงจังในประเทศญี่ปุ่น แต่ก็จะให้ยุติธรรมแล้ว ที่จริงก็มีระบบการเมืองน้อยมากที่เป็นเช่นนั้น แต่ในญี่ปุ่นความค่อนข้างอ่อนแอของแนวความคิดเกี่ยวกับ “การรับใช้มหาชน” ประเพณีที่ว่าผลประโยชน์ของกลุ่ม

เหนือกว่าของประชาชนทั่วไป และนิสัยชอบการกระทำที่เป็นผลของการชั่วร้ายการเพิ่ม
ข้อบกพร่องเหล่านี้ในเรื่องความรับผิดชอบที่รัฐบาลมีต่อประชาชนอื่น

นับแต่สงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา รัฐบาลญี่ปุ่นได้แสดงออกมาอย่าง
แจ่มแจ้งว่าสนใจในการปฏิบัติงานทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าทางด้านการเมือง ไม่อาจ
สงสัยได้ว่าสิ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญก่อนอื่นก็คือ การสร้างประเทศให้คืนสู่สภาพเดิม
และการพัฒนาเศรษฐกิจของญี่ปุ่น เหตุผลก็เป็นที่ชัดเจนอยู่ในตัวของมันเองแล้ว
รัฐบาลญี่ปุ่นหลังสงครามรับมรดกตกทอดประเทศที่ประสบความหายนะเพราะการทิ้ง
ระเบิดและการปิดล้อมชายฝั่ง เศรษฐกิจที่พังพินาศ ประชาชนต้องการอาหารและงาน
อย่างที่สุด และสถานะกับดูทางทางเศรษฐกิจของโลกที่มืดมนอย่างที่สุด ความมั่งคั่ง
ของสภาพอันทำลายเป็นที่เห็นได้ชัด รัฐบาลแล้วรัฐบาลเล่า ในตอนต้นก็โดยการ
กระตุ้นและช่วยเหลือของฝ่ายยึดครอง และโดยความริเริ่มของตนเองนับแต่ราวปี ค.ศ.
๑๙๕๐ เป็นต้นมา ได้ทุ่มเทในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจของประเทศ
และในทางนี้เองที่รัฐบาลได้ประสบความสำเร็จที่เด่นที่สุด

เราเพียงต้องมองกลับไปถึงสภาพในญี่ปุ่นเมื่อสงครามสิ้นสุดลงเพื่อจะเข้าใจ
ว่า ภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศนั้นกระเตื้องขึ้นอย่างน่าพิศวงเพียงใด ในเดือน
สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ ทรัพย์สินของประเทศอย่างน้อยที่สุดก็หนึ่งในสี่ และเครื่องจักร
เครื่องมือทางอุตสาหกรรมหนึ่งในสามของประเทศได้ถูกทำลาย ตัวเลขการผลิตอยู่
ประมาณหนึ่งในสิบของอัตราเฉลี่ยปี ค.ศ. ๑๙๓๕-๓๖ เงินก้ำกึ่งเพื่ออย่างสุดขีด และ
ภายในหนึ่งปีราคาอาหารและเสื้อผ้าในตลาดกว้างกลับขึ้นจาก ๗๐ เป็น ๓๐๐ และเป็น
๕๐ เท่าของอัตราโดยเฉลี่ยก่อนสงคราม งบประมาณของครอบครัวเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับ
อาหารเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๘๐ ของทั้งหมด และกรรมกรในเมืองโดยเฉลี่ยแล้วได้
อาหารเพียงประมาณ ๑,๖๐๐ แคลอรีต่อวันแทน ๒,๑๕๐ ที่จำเป็นสำหรับสุขภาพและ
ความแข็งแรง ประชาชนยังคงอาศัยอยู่ในที่หลบภัย และสิ่งจำเป็นทุกชนิดก็ขาดแคลน

อย่างหนัก ผลผลิตรวมของชาติ (GNP) ในปี ค.ศ. ๑๙๔๗ ประมาณได้ ๓.๖ พันล้านดอลลาร์

ในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ ดัชนีค่าปีภายหลังสงครามยุติลง ดัชนี (index) คำคัญทั้งหมดของความมั่งคั่งของประเทศและของรายบุคคลไม่เพียงแต่จะกลับคืนสู่อัตราเฉลี่ยของก่อนสงครามเท่านั้น แต่ได้ดำเนินไปไกลในทุกกรณี ผลผลิตรวมของชาติของญี่ปุ่นในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ ประมาณได้ ๓๐ พันล้านดอลลาร์ อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจต่อปี ซึ่งเฉลี่ยได้ประมาณร้อยละ ๔.๖ สำหรับปี ค.ศ. ๑๙๒๖-๓๙ และร้อยละ ๘.๔ สำหรับระยะ ๑๒ ปี จาก ค.ศ. ๑๙๔๗ ถึง ๑๙๕๘ ขึ้นไปถึงร้อยละ ๑๕ ในปี ค.ศ. ๑๙๕๙ ซึ่งนับว่าเป็นตัวเลขที่สูงที่สุดในโลกจำนวนหนึ่ง การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นนับแต่สงครามสิ้นสุดลงจะมีคู่แข่งที่แค่เยอรมนีตะวันตกเท่านั้น และอัตราการเติบโตของญี่ปุ่นก็เหนือกว่าที่อ้างโดยระบบเศรษฐกิจแบบบังคับกะเกณฑ์และแบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จ เช่น ของสาธารณประชาชนจีน การก้าวหน้าอย่างมหาศาลทางเศรษฐกิจนั้นไม่เพียงสถิติเท่านั้น แต่สะท้อนออกให้เห็นจากมาตรฐานการครองชีพของประชาชน ซึ่งในปัจจุบันนี้สูงกว่าปีที่สิ้นสุดสมัยก่อนสงครามประมาณร้อยละ ๓๐ ถึงแม้จะยังคงต่ำกว่าของสหรัฐและบริเตนใหญ่ไม่น้อย แต่ก็ถือว่าสูงมากโดยมาตรฐานของเอเชีย สิ่งที่ครึ่งหนึ่งเคยเป็นของฟุ่มเฟือยซึ่งเกินกว่าที่มนุษย์ประมาณธรรมดาจะนึกถึงได้เช่น เครื่องปรับอากาศ ตู้เย็น เครื่องซักผ้าไฟฟ้า อาหารคุณภาพสูง ผลิตภัณฑ์เนื้อและนมในปริมาณมาก บदनกลายเป็นของธรรมดา แม้แต่ร่างกายของชาวญี่ปุ่นก็เปลี่ยนขนาดตามการบริโภคและสภาพความเป็นอยู่ที่ฟุ่มเฟือยขึ้น เด็กโดยเฉลี่ยแล้วสูงกว่าและแข็งแรงกว่าบิดามารดาของตน และอัตราความยืนยาวของอายุก็สูงขึ้น

การเปลี่ยนแปลงทั้งหลายนี้ประกอบเข้าเป็นการปรับปรุงชนพื้นฐานในชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัวชาวญี่ปุ่นโดยทั่วไป แต่ก็มีใช้จะปราศจากด้านที่มีคมคายเล็กน้อย ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจเป็นไปอย่างไม่สม่ำเสมอ กำดังกรรมกรส่วนใหญ่

ที่อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็กเป็นผู้ว่าจ้างยังคงอยู่ในสภาพตกต่ำอย่างมากใน
ปัจจุบัน เช่นเดียวกับกรรมกรพวกที่เรียกกันว่า “ลูกจ้างชั่วคราว” ซึ่งมีกลุ่มมอง
ข้ามกันน้อยเกินไป ในสองสามปีที่ผ่านมา ความมั่งคั่งที่ซ่อนในชนบทต่างใน
เมืองอยู่ไม่น้อย ปัจจุบันเป็นทางเดินอีกประการหนึ่งก็คือความล้มเหลวของรัฐบาลในการ
ควบคุมหรือตรวจตราด้านสำคัญของการจ้างงานที่มีประสิทธิภาพ ไม่น้อยครั้งแต่ที่
เดียวที่ผลประโยชน์ของผู้บริโภคและของมหาชนถูกละเลย เพื่อประโยชน์ของกลุ่มที่มี
การร่วมมือกันที่ต่ำกว่าหรือมีอิทธิพลมากกว่าโดยเฉพาะพวกธุรกิจขนาดใหญ่ ได้มีการ
ก่อตั้งคณะกรรมการควบคุมความยุติธรรมในการค้า (Fair Trade Commission) เพื่อ
ควบคุมและตรวจตราการกระทำที่เป็นการผูกขาด การตั้งราคาตายตัว การโฆษณาชวน
เชื่อ ฯลฯ แต่อำนาจของคณะกรรมการนี้ก็ไม่กว้างขวางและความจริงจังแทบเท่า
ทุกวันนี้ ถึงแม้จะเป็นประโยชน์กับภพครองอยู่มาก ยังมีสิ่งที่จะต้องทำอีกมากในการ
จะแบ่งปันผลดีที่ได้จากความมั่งคั่งในปัจจุบันของญี่ปุ่นให้ทัดเทียมกันยิ่งขึ้น แต่ไม่ควร
ปล่อยให้เรื่องนี้ไปบดบังความก้าวหน้าแท้จริงอันน่าชื่นชมที่ได้มีขึ้นในสภาพแวดล้อม
ฐานทางเศรษฐกิจของชาวญี่ปุ่น จะเป็นการง่ายเกินไปที่จะยกความดีความชอบทั้งหมด
ให้กับรัฐบาลญี่ปุ่น แต่ก็จะผิดเพี้ยนถ้าจะปฏิเสธว่าความเป็นผู้นำทางการเมืองอย่าง
เต็มฤทธิ์ได้มีส่วนช่วยอย่างมากในความสำเร็จเหล่านั้น

นับแต่สงครามสิ้นสุดลงเป็นต้นมา รัฐบาลยังได้ยอมรับหน้าที่แนวใหม่ทั้ง
หมดในด้านสวัสดิการสังคม ดมัยก่อนสงครามรัฐบาลยอมรับหน้าที่ในด้านน้อยอย่างจำกัด
มาก ถือกันว่าเป็นหน้าที่ส่วนใหญ่ของครอบครัวที่จะเลี้ยงดูสมาชิกของตนผู้ไร้ความ
สามารถเพราะบาดเจ็บ บวชใช้ ฯลฯ หรือเพราะความตกต่ำในภาวะทางเศรษฐกิจ
อันแท้จริงแล้วความแข็งแกร่งของระบบครอบครัวที่ประเสริฐเก่านั้นมาจากบทบาท
ในการเป็นองค์การสวัสดิการ รัฐธรรมนูญฉบับใหม่เปิดต้นตอการดำเนินการนี้เสีย มาตรา
ที่ ๒๕ บัญญัติว่า “ประชาชนทุกคนจะมีสิทธิที่จะคงไว้ซึ่งมาตรฐานขั้นต่ำสุดที่อาจเป็น

ได้สำหรับการครองชีพที่สุขสบายและมีวัฒนธรรม” และ “ในทุกแง่ของชีวิต รัฐจะใช้ความพยายามของคนในการส่งเสริมและขยายสวัสดิการสังคมและการประกันสังคมและการสาธารณสุข” เน้นอนเหลือเกินที่ข้อแถลงเหล่านี้ไม่แจ่มแจ้ง แต่ก็ได้ทำให้สวัสดิการสังคมและการประกันสังคมเป็นหน้าที่รับผิดชอบอันชัดแจ้งของรัฐ

รัฐบาลญี่ปุ่นได้สถาปนาโครงการช่วยเหลืออันล้นระดับชั้นขึ้น ซึ่งรวมทั้งโครงการประกันการตกงาน สุขภาพ วิทยากร ครอบครัวยุติของผู้อยู่อาศัย อุบัติเหตุชาวเรือ และอุบัติเหตุในอุตสาหกรรม เสริมด้วยศูนย์แนะนำและฝึกฝนอาชีพที่รัฐบาลอุปถัมภ์ การแลกเปลี่ยนงาน โครงการสวัสดิการเด็ก และการช่วยเหลือผู้พิการทางร่างกาย บริการทั้งหมดนี้เมื่อรวมกันเข้าแล้วยังยากที่จะเรียกได้ว่าเป็นโครงการสวัสดิการแบบที่คลุมตึงแต่เกิดจนตาย เป็นคืบว่า หลายโครงการใช้ได้กับลูกจ้างประจำขององค์การที่มีลูกจ้างกว่า ๕๐๐ คนขึ้นไป ฉะนั้น จึงไม่รวมถึงกำลังกรรมกรส่วนใหญ่ซึ่งเผชิญประกอบการเกษตร การป่าไม้ การประมง และงานด้านการให้บริการหรืออุตสาหกรรมภายในครอบครัว นอกจากนี้แล้ว ประโยชน์ทางการเงินยังคงไม่พอเพียงอย่างมากกับความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย แต่ถึงกระนั้น มาในปี ค.ศ. ๑๙๕๖ บุคคลกว่า ๒๐ ล้านก็ได้ได้รับความช่วยเหลือในรูปสำหรับครอบครัว หรือเฉพาะบุคคลภายใต้กฎหมายคุ้มครองชีวิตประจำวัน และกว่า ๓๐ ล้านอยู่ภายใต้การประกันสุขภาพแห่งชาติ มาในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ รัฐบาลทุ่มเทงบประมาณประจำปีประมาณร้อยละ ๑๒ สำหรับการประกันสังคมและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน นับว่าเป็นความก้าวหน้าที่น่าชมเชยในระยะเวลาอันสั้น และเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมหาศาลจากทัศนคติและวิธีการของสมัยก่อนสงคราม

ความสนใจรากฐานอีกอย่างหนึ่งของรัฐบาลหลังสงครามก็คือ การศึกษาของรัฐ ในเรื่องนี้เช่นเดียวกัน ความเปลี่ยนแปลงนับแต่สงครามยุติลง ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นเพราะการกระตุ้นของฝ่ายยึดครองเป็นไปอย่างน่าตื่นตะลึง การศึกษาระดับประถมและระดับมัธยมพัฒนาไปไกลอยู่แต่ก่อนสงคราม และการเปลี่ยนแปลงที่โดดเด่นมุ่งไป

เป็นส่วนใหญ่ในทางทำให้ระบบการศึกษาก้าวหน้าและเป็นประชาธิปไตยยิ่งขึ้น แต่ว่าในระดับสูงได้มีการขยายจำนวนนักศึกษาและมีการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างเป็นอันมาก ในปี ค.ศ. ๑๙๔๐ ภายใต้ระบบเดิม มีมหาวิทยาลัยทั้งหมด ๔๗ แห่ง มีนักศึกษา ๘๓,๘๘๘ คน มาในปี ค.ศ. ๑๙๕๗ จำนวนเหล่านี้ได้เพิ่มขึ้นเป็น ๒๓๑ และ ๕๖๔,๔๕๔ ตามลำดับ เพราะการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างของระบบ ตัวเลขสองจำพวกนี้เปรียบเทียบกันไม่ได้เต็มที่ แต่ก็ช่วยบ่งได้บ้างถึงโอกาสในการศึกษาระดับสูงที่ขยายขึ้นในญี่ปุ่น อัตราส่วนของพลเมืองที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยในญี่ปุ่น ในปัจจุบันสูงกว่าแทบทุกประเทศยกเว้นสหรัฐอเมริกา แต่ถึงกระนั้นก็ยังคงมีปัญหาย่อยอีกมาก ผู้วิจารณ์รัฐบาลโยดะครุณยอย่างขมขื่นว่า รัฐบาลพยายามจะรวมอำนาจการควบคุมระบบการศึกษาไว้ภายใต้กระทรวงศึกษาธิการอีก และยังพยายามที่จะปลูกฝังหลักศีลธรรมตามประเพณีเดิมและความรู้สึกทางชาตินิยมลงในความคิดของเยาวชนญี่ปุ่น โดยการนำวิชาที่เรียกว่า “วิชาศีลธรรม” เข้ามาอีก และรัฐบาลกำลังกดขี่เสรีภาพในการพูดและความคิดเห็นทางการเมืองทั้งของครูและนักเรียน ปัญหาทั้งหมดของการเมืองในการศึกษาเป็นปัญหาที่ท้าทายกันมากและจะเป็นไปตามแนวของพรรคเป็นอย่างมาก และไม่ควรปล่อยให้มาบดบังภาพที่แท้จริงซึ่งได้แก่ความก้าวหน้าอย่างมากมาทดแทนในขณะนี้

ความสัมพันธ์กับต่างประเทศก็เป็นเรื่องที่รัฐบาลให้ความสนใจเป็นพิเศษอย่างหนึ่ง แต่อันที่จริงแล้ว ญี่ปุ่นมิได้เข้ารับผิดชอบนโยบายต่างประเทศของตนจนกระทั่งการยึดครองสิ้นสุดลงในเดือนเมษายน ค.ศ. ๑๙๕๒ นับแต่นั้นมา รัฐบาลพรรคเสรีประชาธิปไตยทั้งหลายที่รับช่วงกันมักจะดำเนินนโยบายที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสหรัฐและสัมพันธมิตรตะวันตก เติบโตด้วยการเน้นหนักในสหประชาชาติในฐานะเป็นเครื่องมือในการตกลงหรือแก้ไขกรณีพิพาทระหว่างประเทศให้ดีขึ้น ตามธรรมดาแล้วรัฐบาลได้ให้ความสนใจเป็นพิเศษในการพัฒนาเศรษฐกิจและการค้ากับต่างประเทศ อันเป็นหลักความมั่งคั่งของญี่ปุ่น รัฐบาลหลังสงครามยังดังเดิที่จะสร้างกำลังทหารของ

ญี่ปุ่นให้เกินกว่าระดับที่กำหนดไว้ค่าสุด หรือจะผลักดันอย่างแรงให้มีการคืนดินแดน
ส่วนน้อยที่ญี่ปุ่นมีอยู่ก่อนสงครามและสูญเสียไป ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของประเทศมากกว่า
จักรวรรดิ ซึ่งได้แก่โอกินาวาและหมู่เกาะโบนินจากสหรัฐอเมริกา หมู่เกาะคูริว และเกาะ
ตะวันตกตอนใต้จากสหภาพโซเวียต ความสำเร็จของนโยบายต่างประเทศเหล่านี้ไม่สม่ำเสมอ
ในด้านเศรษฐกิจที่สำคัญ โดยเฉพาะในทางการค้ากับต่างประเทศ โดยทั่วไป
แล้ว ญี่ปุ่นได้รับผลดี ตามธรรมชาติแล้วสามารถได้วัตถุดิบที่ต้องการจากต่างประเทศและ
ขายสินค้าในต่างประเทศได้เพียงพอสำหรับจ่ายค่าวัตถุดิบเหล่านี้ แต่ปัญหาของญี่ปุ่นใน
เรื่องนี้กลับไม่จบสิ้น และเริ่มแต่การเก็บภาษีและการกีดกันอื่น ๆ ที่มีต่อสินค้าญี่ปุ่นใน
ตลาดต่างประเทศ จนกระทั่งถึงการแข่งขันกันทางการค้าแบบใหม่ที่มีอยู่หรือที่กำลังคุ
กคามอยู่ เพราะการปรับเศรษฐกิจให้ทันสมัยในประเทศเพื่อนบ้านในเอเชีย

การจะพิจารณาขั้นของความสำเร็จในด้านการต่างประเทศนั้นยากมากกว่า
หลายอย่างขึ้นอยู่กับอนาคตและพัฒนาการที่รู้ไม่ได้ล่วงหน้า แต่ถึงกระนั้นด้วยความ
ช่วยเหลือของสหรัฐฯ ญี่ปุ่นก็ได้สามารถขจัดค่าเสียหายทางการเมืองที่ต้องจ่ายเพราะเป็น
ฝ่ายพ่ายแพ้ได้เป็นส่วนใหญ่ ดนตรีสัญญาซานฟรานซิสโกคืนญี่ปุ่นผู้สละอำนาจและ
ความรับผิดชอบต่อดัตประเทศศัตรูส่วนใหญ่ การตกลงทางการทูตกับรัสเซีย ในปี ค.ศ. ๑๙๕๖
ถึงแม้จะไม่ถึงกับเป็นสนธิสัญญาฉบับสำคัญอย่างเป็นทางการ ก็ฟื้นฟูความสัมพันธ์อย่าง
เป็นทางการระหว่างสองประเทศนี้ การเจรจาข้อตกลงเรื่องค่าปฏิกรรมสงครามกับอดีต
ประเทศศัตรูในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้สถาปนาความสัมพันธ์กับบริเวณนั้นขึ้นใหม่
เฉพาะสาธารณรัฐประชาชนจีน เกาหลีเหนือ และเวียดนามเหนือเท่านั้นที่ยังคงเป็น
ปัญหาดำคัญในด้านนี้ นอกเหนือไปจากนี้แล้ว ญี่ปุ่นได้เข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติ
และร่วมในการประชุมกิจกรรมนานาชาติเป็นธรรมดา ในฐานะประเทศที่มีอำนาจ
ทวีปโดยเต็มที่

นี่เป็นความสำเร็จที่จะเดี่ยยไม่ได้สำหรับประเทศที่ปราชัย ในปีค.ศ. ๑๙๔๕ และถูกยึดครองมาจนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๕๒ ถึงกระนั้นญี่ปุ่นก็ยังมิได้คืนแดนที่สูญเสียไปกลับคืนมาเลย และนโยบายพื้นฐานของรัฐบาลเกี่ยวกับการคิดอาชญาและการเข้าข้างอเมริกาและตะวันตกในสงครามเย็นได้ก่อให้เกิดการขัดแย้งภายในประเทศบางประการที่อันตรายและฝังรากลึกที่สุดในประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นหลังสงคราม ฉะนั้นจึงยากที่จะกล่าวได้ว่า การปฏิบัติงานของรัฐบาลญี่ปุ่นมีประสิทธิภาพเพียงใดในด้านนโยบายต่างประเทศ บางที่เราควรจำกัดข้อวินิจฉัยไว้ และกล่าวแต่เพียงว่าจนกระทั่งบัดนี้รัฐบาลได้สามารถรับมือและจัดการกับปัญหาที่ใหญ่และเร่งด่วนที่สุดของคนได้เป็นที่พอใจ ถึงแม้จะไม่เป็นที่พอใจของชาวญี่ปุ่นกลุ่มใหญ่ไม่น้อยก็ตาม

จากคำบรรยายข้างบนดูเหมือนว่าผลิตภัณฑ์หรือการปฏิบัติงานทั้งหมดของรัฐบาลญี่ปุ่นหลังสงครามเป็นไปด้วยดีพอสมควร แต่จะไม่อาจสรุปผลเช่นนั้นได้โดยอ่านหนังสือพิมพ์ญี่ปุ่นรายวันหรือวารสาร หรือโดยพูดคุยกับปัญญาชนส่วนใหญ่ของญี่ปุ่น ความรู้สึกส่วนใหญ่ที่จะได้จากแหล่งดังกล่าวก็คือ รัฐบาลอนุรักษนิยมแทบทุกรัฐบาลประกอบขึ้นด้วยส่วนผสมซึ่งมีส่วนประกอบสำคัญอันได้แก่ความเสื่อมทราม ความโศกการถอยหลังเข้าคลอง ความทุจริตในหน้าที่ และความไร้สัมรรถภาพ และประวัติการทำงานของพวกอนุรักษนิยมก็ถูกประณามว่าสะท้อนถึงลักษณะดังกล่าว การคิดเหินหนีอยู่บ้างที่สืบเนื่องมาจากความขาดการรับผิดชอบ อันเป็นธรรมชาติของพรรคที่ไม่ได้อยู่ในอำนาจเอง หนังสือพิมพ์การเมืองในญี่ปุ่นจนกระทั่งเมื่อไม่นานมานี้มีมาแต่เพียงที่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลอย่างยิ่งและมักเห็นอกเห็นใจพวกสังคมนิยมและแนวทางของพวกนี้ และก็มีบุคคลหลายคนที่เชื่อจริงใจในทุกสิ่งทุกอย่างที่พวกนักการเมืองอนุรักษนิยม ข้าราชการอาชีวะและนักธุรกิจ หรือใคร่เอากานูภาพอันต่ำช้า ซึ่งหลายคนคิดว่าทำการปกปิดเพื่อประโยชน์ของตนเองโดยเฉพาะ

มีหลักฐานหนักแน่นอยู่เบื้องหลังความเชื่อบางอย่างเหมือนกัน แน่แน่นอนว่า การเมืองญี่ปุ่นต้องเผชิญกับการทุจริตในหน้าที่ การใช้ตำแหน่งหน้าที่ไปในทางที่ผิดและการเดินพวกบ้าง และผู้นำอนุรักษนิยมหลายคนรู้สึกอย่างแท้จริงว่า ญี่ปุ่นภายใต้อิทธิพลของสหรัฐได้หันเหไถ่เถินไปจากแนวทางพัฒนาในอดีตและที่เป็นของชาติตน โดยที่พวกผู้นำอนุรักษนิยมใคร่ที่จะสถาปนาวิถีทางและสถาบันแบบเดิมกลับคืนมาบ้าง ชาวญี่ปุ่นหลายคนเกรงว่าพวกอนุรักษนิยมปัจจุบันไม่ผิดแผกแตกต่างในอุดมการณ์หรือพฤติกรรมไปมากจากผู้นำญี่ปุ่นก่อนสงคราม ผู้นำทางการเมืองฝ่ายตรงข้ามรู้สึกสิ้นหวังเพราะรู้สึกว่าถูกปฏิเสธบทบาทในการวางรูปกำหนดนโยบายทางการเมืองของชาติ

แต่คั่นคอสำคัญที่สุดของความเชื่อเป็นปฏิปักษ์ขึ้นอยู่กับความจริงที่ว่ามีการขัดแย้งกัน^{๕๕} ในชนพื้นฐานระหว่างพวกอนุรักษนิยมและพวกก้าวหน้าในเรื่องจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง และกิจกรรมอันเหมาะสมของรัฐ พวกปัญญาชนญี่ปุ่นส่วนใหญ่เป็นพวกนิยมประชาธิปไตยอย่างลึกซึ้ง จัดว่าเป็นพวกที่เคร่งครัดในลัทธิที่ดีที่สุดในโลกพวกหนึ่ง และฉะนั้นจึงมักเป็นนักตั้งคณนิยมภาคปฏิบัติในเรื่องการเมือง นักการเมืองอนุรักษนิยม ข้าราชการและการและนักธุรกิจผู้คุมรัฐบาลญี่ปุ่นมีแนวความคิดทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไปมาก ระหว่างต้องแนวนเป็นพวกกว้าง ขณะที่เรายอมรับข้อบกพร่องของรัฐบาลอนุรักษนิยมและความยุติธรรมในข้อกล่าวหาบางข้อที่ผิดพวกนี้ เราก็ไม่ควรมองข้ามประวัติการทำงานอันประกอบด้วยความสำเร็จเป็นปักแผ่นอันน่าสันทะในหลายด้าน อันเป็นเรื่องสำคัญสำหรับชาวญี่ปุ่นทั่วไป ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองส่วนหนึ่งในญี่ปุ่นหลังสงครามที่เป็นชนพื้นฐานจนแทบจะเป็นการปฏิวัติ ส่วนใหญ่ฝ่ายยึดครองอเมริกันอาจเป็นผู้ริเริ่ม แต่ก็ถูกดำเนินการต่อไปโดยประชาชนและรัฐบาลญี่ปุ่น

๙. ปัญหาและลู่ทาง

จะเป็นการชักนำให้เข้าใจผิดถ้าจะพูดถึงปัญหาการเมืองของญี่ปุ่น โดยไม่
เน้นถึงระดับของความสำเร็จที่ประเทศได้บรรลุถึงแล้ว ญี่ปุ่นเป็นรัฐสมัยใหม่ และข้อ
เท็จจริงแยกญี่ปุ่นจากประเทศเอเชียอื่น ๆ ทั้งหมด ประชาชนของญี่ปุ่นรู้หนังสือและ
มีคัมพอประมาณ ในด้านเศรษฐกิจก็มีความชำนาญเฉพาะอย่าง มีความดัดนิสัยชอบ
และก้าวหน้า การบริหารก็เป็นไปอย่างเชี่ยวชาญและซ้ำของแบบวิชาชีพ ประชาชนมี
ความรู้เรื่องการเมืองดี และมีความพอใจกับการเมืองมากขึ้นทุกขณะอีกด้วย และ
รัฐบาลก็ได้รับเลือกโดยประชาชนและตอบสนองความต้องการของส่วนใหญ่พอสมควร
ถึงเหล่านี้ไม่ใช่ลักษณะธรรมดาสามัญในเอเชียปัจจุบัน แต่ถึงระดับความสำเร็จของ
ญี่ปุ่น และคงเคาโครงสำหรับปัญหาการเมืองปัจจุบันของประเทศนี้

ปัญหาการเมืองสำคัญที่สุดสองประการของญี่ปุ่นได้แก่ความมั่นคงและรูป
ของระบบการเมืองระบบมั่นคงเพียงใด และโดยที่การเปลี่ยนแปลงบางอย่างเป็นสิ่งที่ไม่
หลีกเลี่ยงไม่ได้ การเปลี่ยนแปลงนั้นจะเป็นไปตามแนวประชาธิปไตยหรือแนวอำนาจนิยม
ถึงแม้เราจะไม่อาจให้คำตอบที่แน่นอนกับปัญหาอันยุ่งยากนี้ได้ เราอาจชี้ปัจจัยบางประ
การซึ่งไม่มีข้อสงสัยว่าจะกำหนดคำตอบในขั้นสุดท้ายในหลายปีข้างหน้า

ปัญหาหนึ่งซึ่งต้องการแก้ไขก็คือ การก่อกวนระบบการเมืองอย่างตายตัว
ระหว่างฝ่ายอนุรักษนิยมและฝ่ายก้าวหน้าอย่างห่างไกลกันมาก ผู้นำของฝ่ายอนุรักษนิยม
ญี่ปุ่นส่วนใหญ่เป็นผู้มีอายุมากที่มีประสบการณ์มานาน และมีความสามารถมากที่เดียว
ต้นนับถุนระบบเศรษฐกิจแบบผสม อันประกอบด้วยกิจการส่วนเอกชนและการมีส่วนร่วม

ของรัฐบาลมากพอประมาณ ใกล้เคียงกับธุรกิจและข้าราชการอาชีพ และถึงแม้จะยอมรับการปฏิรูปแนวประชาธิปไตยหลายอย่างที่ถูกนำเข้ามาในญี่ปุ่นหลังสงครามก็ตาม บุคคลพวกนั้นก็เห็นชอบในการแก้ไขรัฐธรรมนูญและเพิ่มอำนาจของชาติและของรัฐบาล โดยบันทึกเหตุผลที่เห็นชอบทั้งถ้อยคำและของประชาชน บุคคลเหล่านี้ระแวงและเป็นปฏิปักษ์ต่อลัทธิมากซิดส์และพวกมากซิดส์อย่างรุนแรง แต่ถึงกระนั้นผู้นำของพวกเขา “กาวหนา” ซึ่งได้แก่ม่ายตรงข้ามทางการเมืองญี่ปุ่นก็เป็นพวกมากซิดส์แบบใดแบบหนึ่งแทบทุกคน ผู้นำฝ่ายกาวหนาเหล่านี้มักจะมองสังคมและการเมืองในแง่ทฤษฎีที่ค่อนข้างแคบและตายตัว และทัศนคติอันยึดมั่นในลัทธิโดยไม่คำนึงถึงทางปฏิบัติยังมิได้รับการแก้ไขโดยการรับผิดชอบในตำแหน่งหน้าที่ซึ่งมีผลในทางทำให้เกิดความสับสนขึ้น คนพวกนี้ถือว่าพวกอนุรักษนิยมไม่เป็นเพียงศัตรูทางการเมืองเท่านั้น หากแต่เป็นศัตรูทางชนชั้นด้วย ผลที่ได้แก่อะไรที่พวกปีกซ้ายชอบที่จะอ้างว่าเป็นการ “ประจันหน้า” ระหว่างกำลังฝ่ายถอยหลังเข้าคลองและกำลังฝ่ายก้าวหน้า

ในสภาวะดังกล่าวจึงเหลือที่สำหรับเปลี่ยนท่าทีหรือประนีประนอมแต่น้อยจนน่าวิตก ในปัญหาที่สำคัญยิ่ง ทั้งสองฝ่ายมักยึดในนโยบายที่ค่อนข้างตายตัว และเพราะเหตุนี้จึงไปเป็นอุปสรรคในการดำเนินงานของกระบวนการแบบสภา ฝ่ายอนุรักษนิยมซึ่งมีเสียงข้างมากเกือบสองในสามในทั้งสองสภาอยู่ในฐานะอันถูกต้องตามกฎหมายที่จะออกกฎหมายหรือกำหนดนโยบายตามใจชอบ พรรคสังคมนิยมจึงต้องเผชิญกับการตัดสินใจว่าจะยอมปฏิบัติตามผลของการปฏิบัติการตามธรรมชาติของสภาหรือไม่ ในหลายกรณีที่น่าวิตก พรรคนี้ตัดสินใจที่จะไม่ทำเช่นนั้น และได้ขัดขวางการปฏิบัติงานของสภาโดยพร้อมใจกันไม่เข้าร่วมประชุมทั้งกลุ่ม โดยยึดเวลาที่พุดในสภาโดยใช้กำลังโดยกักขังประธานไว้ในห้องเพื่อมิให้สามารถเปิดหรือเปิดการประชุมได้ และโดยการจู่โจมสมาชิกฝ่ายตรงข้ามด้วยกำลังกาย วิธีการในสภาเหล่านี้มักได้รับการสนับสนุนด้วย

การประท้วงขนาดใหญ่ในท้องถิ่น ซึ่งในบางครั้งก็ปะทุออกเป็นการรุนแรง ทั้งหมคน
มุ่งที่จะเพิ่มการบีบบังคับฝ่ายอนุรักษนิยมที่มั่งคั่งข้างมาก

กิจกรรมซึ่งได้มีการวางแผนอย่างมีหลักเกณฑ์โดยพรรคสำคัญฝ่ายค้าน
ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับพื้นฐานของระบบการเมืองปัจจุบันของญี่ปุ่นทีเดียว จะมีการ
กำหนดนโยบายของรัฐอย่างไรถ้าไม่เป็นไปโดยการดำเนินการตามปกติของสภาโตเกียว
เช่นอย่างถูกต้อง อะไรคือบทบาททางการเมืองอันถูกต้องเหมาะสมของพรรคฝ่ายค้าน
ซึ่งดูเหมือนจะไม่สามารถได้อำนาจโดยหนทางอันถูกต้องตามกฎหมายในอนาคตที่เห็นได้
เห็นข้อกล่าวหาของพวกสังคมนิยมที่ว่าพวกคนตกอยู่ใต้ “อำนาจทรราชย์ของฝ่าย
ข้างมาก” มีความถูกต้องเพียงใด ในเฉพาะบางปัญหาที่อาจจะเห็นใจพวกสังคมนิยมได้
แต่ในทางหลักการที่เกี่ยวข้องด้วยแต่ก็ยากที่จะให้ความเห็นชอบกับหลักการของคนพวก
นี้ ทุกพรรคจะต้องเคารพในรัฐธรรมนูญและกฎหมายพื้นฐานของประเทศ ถ้าหากจะ
รักษาระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยไว้ พวกสังคมนิยมในญี่ปุ่นได้ปฏิเสธที่จะดำเนิน
ตามหลักปฏิบัติของรัฐสภาในปัญหาต่างประเทศและภายในประเทศที่สำคัญบางประการ
และในปัญหาเช่นอำนาจของตำรวจ การล้มเลิกคณะกรรมาธิการการศึกษาที่ได้รับ
เลือกตั้งโดยท้องถิ่น การต่อต้านรัฐธรรมนูญความมั่นคงกับสหรัฐ และการแก้ไขรัฐธรรมนูญ
ฉบับปัจจุบัน พวกสังคมนิยมได้หันไปใช้หรือพูดว่าจะใช้วิธีการนอกกฎหมายที่จะระงับการ
กระทำของพวกอนุรักษนิยมที่มั่งคั่งข้างมาก จนกระทั่งบัดนี้ วิธีการเหล่านี้ได้ก่อให้เกิด
ผลที่โด่งดังและน่าวิตกแต่ไม่ถึงขั้นพิบัติ ตามธรรมดาแล้ววิธีการเหล่านี้ย่อมป้องกัน
มิให้ฝ่ายอนุรักษนิยมที่มั่งคั่งข้างมากดำเนินการตามที่ตนต้องการ หรือขัดขวางการ
ดำเนินงานของรัฐบาลอย่างร้ายแรงแต่อย่างใด แต่ในสถานการณ์ที่พรรคฝ่ายข้างมาก
กับพรรคฝ่ายค้านขาดความเห็นตรงกันมากเป็นพิเศษ ก็ก่อให้เกิดปัญหาที่น่าวิตก
เกี่ยวกับอนาคตของประชาธิปไตยและความมั่นคงของระบบการเมือง

ภายใต้สภาพแวดล้อมปัจจุบัน อันตรายอาจไม่ยิ่งใหญ่นัก ฝ่ายอนุรักษนิยมมีกำลังแข็งแกร่งในการเลือกตั้ง ในรัฐสภาและในความสัมพันธ์ที่มักกระบอบซ้ำรัฐการพอที่จะเอาชนะวิธีการของฝ่ายตรงกันข้าม โดยต้องยุ่งยาก และลำบากใจแค่เพียงชั่วคราวชวยามเท่านั้น มาจนกระทั่งคนพรรคสังคมนิยมได้จากอิทธิพลที่ขัดขวางอยู่กับปัญหาบางปัญหาโดยเฉพาะและในระยะเวลาที่ค่อนข้างสั้น แต่จะเกิดอะไรขึ้นถ้าหากกำลังของฝ่ายสังคมนิยมในการเลือกตั้งและในสภาพที่ชนจนที่เต็มไปด้วยของฝ่ายอนุรักษนิยม ถึงแม้จะไม่น่าจะเป็นไปได้ในปัจจุบัน แต่สถานการณ์ก็อาจเกิดขึ้นได้ เบื้องหลังความเป็นใหญ่ในญี่ปุ่นของฝ่ายอนุรักษนิยมก็คือความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและการแบ่งปันความรุ่งเรืองมั่งคั่งกันอย่างกว้างขวางในชนชั้นที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ในระยะไม่นานมานี้ฝ่ายอนุรักษนิยมอ้างว่าเป็นความดำริของพวกตน และก็ไม่มีข้อสงสัยว่าได้ประโยชน์ยังยวดจากข้ออ้างนี้ แต่ถึงกระนั้น เศรษฐกิจของญี่ปุ่นก็มิได้ปลดปล่อยจากการชบเซาแต่อย่างใด โดยเฉพาะเพราะชนอยู่อย่างยากลำบากกับการค้ากับต่างประเทศและปัจจัยอื่นๆ นอกเหนือการควบคุมของญี่ปุ่น ความตกต่ำทางเศรษฐกิจที่รุนแรงและยืดเยื้อซึ่งอาจเริ่มขึ้นในต่างประเทศ อาจเพิ่มกำลังทางการเมืองของฝ่ายสังคมนิยมและอาจถึงกับนำรัฐบาลพรรคสังคมนิยมมาสู่อำนาจก็เป็นได้ การขาดความเห็นพ้องต้องกันทางการเมืองระหว่างพรรคใหญ่สองพรรคจึงอาจกลายมาเป็นปัญหาที่ร้ายแรงกว่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ และกระบวนการประชาธิปไตยก็อาจได้รับผลร้ายตามกันไป

คันทอของความยุ่งยากอีกอย่างหนึ่งที่อาจมีชนก็คือความอ่อนแอของมโนภาพยึดถือและหลักความเชื่อซึ่งเป็นพื้นฐานของเอกภาพ และความเป็นปึกแผ่นของญี่ปุ่น ก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง การยอมรับกันโดยทั่วไป อย่างซาบซึ้งรุนแรงในระบบจักรพรรดิได้เป็นเครื่องหนุนหลังความมั่นคงของชาติญี่ปุ่นอย่างเต็มฤทธิ์ผล แต่ความปราชัยและการยึดครองทำให้ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนั้นลดถอยลง ดมย่นเป็นดมย่นของความแฉงใจและความต้องถอยของความยึดมั่นทางจิตใจในญี่ปุ่น หลายคนโดยเฉพาะคนรุ่นหนุ่ม

ตำหนิตความเต็มได้ในเรื่องมโนภาพยึดถือเกี่ยวกับจักรพรรดิ และนิยมในสัญญา-
ลักษณะทางการเมืองที่เป็นไปตามเหตุผลมากกว่า แต่ระบบรัฐธรรมนูญและจิตใจที่เป็น
ประชาธิปไตยยังมีได้ฝังรากแน่นแฟ้นลงในความคิดและความรู้สึกของประชาชนพอที่จะ
แทนที่จักรพรรดิผู้ศักดิ์สิทธิ์ได้เป็นที่พึงพอใจ อาจจะเป็นไปได้ถ้าหากมีเวลาและความ
มั่งคั่งเพียงพอ แต่จนกระทั่งบัดนั้น ความยึดในคุณค่าและวิธีการของประชาธิปไตยจะ
ยังคงไม่แน่นอนอยู่ต่อไป แต่นอกเหนือไปจากความไม่แน่นอนดังกล่าวแล้ว ข้อเท็จจริง
ที่น่าสนใจที่สุดเกี่ยวกับระบบการเมืองของญี่ปุ่นก็คือการเปลี่ยนให้ทันสมัยที่ก้าวไปไกล
มาก เสถียรภาพและการเพิ่มพูนอำนาจพิเศษในองค์ประกอบของประชาธิปไตยที่ได้มีขึ้น
นับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๕ เป็นต้นมา

บรรณานุกรม

- Baerwald, Hans H., *The Purge of Japanese Leaders under the Occupation* (Berkeley: University of California Press, 1959).
- Beardsley, R. K., J. W. Hall, and R. E. Ward, *Village Japan* (Chicago: University of Chicago Press, 1959).
- Benedict, Ruth, *The Chrysanthemum and the Sword* (Boston: Houghton Mifflin, 1946).
- Borton, H., et al., *Japan Between East and West* (New York: Harper, 1957).
- Brown, D. M., *Nationalism in Japan* (Berkeley: University of California Press, 1955).
- Butow, Robert J. C., *Japan's Decision to Surrender* (Stanford: Stanford University Press, 1954).
- , *Tojo and the Coming of the War* (Princeton: Princeton University Press, 1961).
- Cohen, Jerome B., *Japan's Postwar Economy* (Bloomington: Indiana University Press, 1958).
- Cole, A. B., *Japanese Society and Politics* (Boston: Boston University Press, 1956).
- Dore, R. P., *City Life in Japan* (Berkeley: University of California Press, 1958).
- , *Land Reform in Japan* (London: Oxford, 1959).
- Ike, Nobutaka, *The Beginnings of political Democracy in Japan* (Baltimore: The Johns Hopkins University Press, 1950).
- Ito Hirobumi, *Commentaries on the Constitution of Japan* (Tokyo: Chuo Daigaku, 1931).
- “Japan Since Recovery of Independence,” *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Vol. 308 (November, 1956).
- Kawai, Kazuo, *Japan's American Interlude* (Chicago: University of Chicago Press, 1960).
- Kurzman, Dan, *Kishi and Japan* (New York: Obolensky, 1960).
- Levine, Solomon B., *Industrial Relations in Postwar Japan* (Urbana: University of Illinois Press, 1958).
- Lockwood, W., *The Economic Development of Japan, 1868—1938* (Princeton: Princeton University Press, 1954).
- McLaren, W. W., *A Political History of Japan During the Meiji Era, 1867—1912* (London: Scribners, 1916).
- Maxon, Y. C., *Control of Japan's Foreign Policy, 1930—1945* (Berkeley: University of California Press, 1957).
- Mendel, Douglas H., *The Japanese People and Foreign Policy* (Berkeley: University of California Press, 1961).
- Montgomery, J. D., *Forced to be Free* (Chicago: University of Chicago Press, 1957).
- Morris, Ivan, *Nationalism and the Right Wing in Japan* (London: Oxford, 1960).
- Quigley, Harold S., *Japanese Government and Politics* (New York: Appleton—Century, 1932).
- Reischauer, E. O., *The United States and Japan*, rev. ed. (Cambridge: Harvard University Press, 1957).
- Reischauer, R. K., *Japan: Government-Politics* (New York: Nelson, 1939).
- Scalapino, Robert A., *Democracy and the Party Movement in Prewar Japan* (Berkeley: University of California Press, 1953).
- , and J. Masumi, *Parties and Politics in Contemporary Japan* (Berkeley: University of California Press, 1962).
- SCAP Government Section, *Political Reorientation of Japan*, 2 vols. (Washington, D.C.: Government Printing Office, 1950).
- Shigemitsu, Mamoru, *Japan and Her Destiny* (New York: Dutton, 1958).
- Storry, Richard, *The Double Patriots* (Boston: Houghton Mifflin, 1957).
- Swearingen, R., and P. Langer, *Red Flag in Japan* (Cambridge: Harvard University Press, 1952).
- Togo, Shigenori, *The Cause of Japan* (New York: Simon and Schuster, 1956).
- Tsunoda, R., W. T. De Bary, and D. Keene, *Sources of the Japanese Tradition* (New York: Columbia University Press, 1958).
- Wildes, H. E., *Typhoon in Tokyo* (New York: Macmillan, 1954).
- Yanaga, Chitoshi, *Japan Since Perry* (New York: McGraw-Hill, 1949).
- Yoshida, Shigeru, *The Yoshida Memoirs* (Boston: Houghton Mifflin, 1962).

“สมบัติเงื่อนไขประการแรกของรัฐบาลแบบเลือกตั้ง คือ ความไว้วางใจต่อกันของผู้เลือกตั้งทั้งหลาย เราเคยกับการยอมถูกปกครองโดยบรรดารัฐมนตรีที่ได้รับเลือกตั้งเสียจนเรานัดที่จะคิดฝันเอาไว้ มนุษยชาติทั้งมวลคงจะเป็นเช่นนั้นด้วยอย่างพรักพร้อม ความรู้ และ อารยธรรม อย่างน้อยที่สุดได้ทำให้เกิดความก้าวหน้าเช่นนี้ ก็ว่า โดยสัญชาตญาณ โดยไม่มีข้อแม้ และเกือบไม่ได้ตั้งใจ เราขอให้บุคคลที่ระบุเฉพาะจำนวนหนึ่งทำการเลือกบรรดาผู้ปกครองให้เรา นี่สำหรับเราน่าเหมือนเป็นสังฆกรรมดราม่าที่สุดในโลก แต่ก็ยังเป็นสิ่งหนึ่งที่น่ายกย่องที่สุด

“ลักษณะแปลกของคนพวกครึ่งป่าเถื่อน คือ ความไม่ไว้วางใจที่แผ่ซ่านทั่วไป และความหวาดระแวงกันไม่เลือกหน้า ยกเว้นในกาลและเทศะที่อำนาจที่สุด คนฝังรากอยู่กับสถานที่ที่ตนเกิดมา คิดแบบความคิดของสถานที่เหล่านั้น (และ) ไม่อาจทนทานความคิดอื่นใดได้..... ในยุคสมัยเมื่อดินแดนห่างไกลกันเป็นสิ่งที่ว่างเปล่าในจิตใจ เมื่อฐานะความเป็นเพื่อนบ้าน เป็นความรู้สึกละบางหนึ่ง เมื่อตำบลท้องถิ่นเป็นอารมณ์ความรู้สึกอย่างหนึ่งแล้วไซ้” การประสานร่วมมือระหว่างภูมิภาคห่างไกลกันก็ย่อมเป็นไปได้แม้ในเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ไม่มีใครจะเชื่อได้พอในศรัทธา ในความนึกคิดที่ดี และในการวินิจฉัยที่ดีของผู้อื่น ไม่มีใครอาจอาศัยพึ่งพาผู้อื่นได้พอ

“และถ้าหากการร่วมมือเช่นนั้น คาดหวังกันไม่ได้ในเรื่องเล็กๆ น้อยๆ แล้ว ก็ไม่ต้องไปคิดถึงกันในเรื่องสำคัญยิ่งยวดที่สุดเกี่ยวกับรัฐบาล [กล่าวคือในเรื่อง] การเลือกผู้ปกครองบริหาร.....”

Walter Bagehot: The English Constitution.

๘
จีน

แอลเดน เอส. ไวตัง

เจียน ชีระวิทย์ แปล

คำอธิบายของผู้เล่น

ผู้อ่านหนังสือแปลเล่มนี้จะต้องประสบความสำเร็จในการทำความเข้าใจว่าผู้เขียนและผู้แปลต้องการพูดอะไรอย่างไม่มีปัญหา เหตุผลส่วนหนึ่งเป็นเพราะหนังสือเล่มนี้มีเนื้อหาไปในทางวิเคราะห์มากกว่าการเล่าเหตุการณ์ ปัญหาที่ผู้เขียนหยิบยกขึ้นมาเป็นความคิดที่มองไม่เห็นภาพเห็นพจน์เสียเป็นอันมาก แม้ต้นฉบับภาษาอังกฤษก็มักเป็นประโยคยืดยาวเข้าใจยาก ทั้งนี้เพราะการพูดถึงสิ่งที่ไม่มีความหมายนั้น ผู้เขียนจำต้องใช้คำคุณศัพท์ขยายความเพื่อให้ผู้อ่านจะได้เข้าใจอย่างถูกต้อง อย่างไรก็ตามเชื่อว่าผู้แปลก็มีส่วนร่วมในการเพิ่มความยากลำบากให้แก่ผู้อ่านผสมเข้าไปด้วย ทั้งนี้เพราะผู้แปลเห็นว่าหนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่เหมาะสมกับผู้ที่มีความรู้ทั่วไปและผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับประเทศจีนในระดับสูงพอสมควร การแปลจึงได้ยึดหลักรักษาศัพท์เดิมไว้มากกว่าความสละสลวยของภาษาไทย โดยหวังว่าภาษาและสำนวนที่ผู้เขียนใช้นั้นเอง จะมีคุณค่าในการศึกษาอีกโสดหนึ่ง ในแง่ที่ว่าทำให้ผู้เขียนจึงได้ใช้สำนวนต่างด้าว ๆ เช่นนั้น ถ้าผู้อ่านทำความเข้าใจข้อความในหนังสือเล่มนี้ได้ก็คงจะเห็นพ้องกับผู้แปลที่ว่าเราได้อ่านหนังสือเกี่ยวกับจีนคอมมิวนิสต์ที่ดีที่สุดเล่มหนึ่งเท่าที่มีอยู่ในตลาดโลกปัจจุบัน ผู้เขียนปัจจุบัน (มี.ค. ๒๕๑๐) เป็นรองกงสุลใหญ่อเมริกันในฮ่องกง แม้จะไม่ค่อยมีชื่อเสียงในการเขียนมากเท่าผู้เชี่ยวชาญทางประเทศจีนบางคน แต่จากข้อเขียนในหนังสือเล่มนี้และการทำนายเหตุการณ์ของจีนในสมัยหลัง ๆ โดยผู้เขียนคนนี้ได้อย่างเที่ยงแท้กว่าคนอื่น เราอาจตัดสินได้ว่าการพยายามทำความเข้าใจข้อเขียนของบุคคลคนนี้จะได้ผลคุ้มค่า

ผู้แปลพยายามกำจัดวงเล็บภาษาอังกฤษให้เหลือน้อยที่สุด ถ้าหากผู้อ่านต้องการทราบต้นตอภาษาอังกฤษก็ตรวจสอบเอาเองได้ไม่ยากนักจากต้นฉบับ คำที่ใช้ทับศัพท์ภาษาจีนเป็นภาษาจีนกลางหรือภาษาราชการ แต่คำใดที่เราเคยใช้กันบ้างแล้วเช่นเมืองเซียงไฮ้ ก็ใช้“เซี่ยงไห้”และวงเล็บคำว่า“เซี่ยงไฮ้”ไว้ในคำแรกที่พบในหนังสือเรื่องนี้ อย่างไรก็ตามคำที่เราใช้กันมาผิด ๆ จนชินเช่นคำว่า “เทียนสิน” (แท้จริงผู้บัญญัติคำโรมันต้องการให้อ่าน “เทียนจิน”) ก็ใช้ไปตามนั้นโดยถือว่าควรยอมรับว่าใช้ได้แล้ว

เจียน ธีระวิทย์

มี.ค. ๒๕๑๐

๑. บทนำ

ชาวจีน ๗๐๐ ล้านคนที่รวมกันอยู่ภายใต้รัฐบาลแบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จที่
สุดสมัยหนึ่งในประวัติศาสตร์จีน ๒,๐๐๐ ปี^๕นั้น อาจจะครอบงำอนาคตของเอเชีย ถ้า-
ชาารณรัฐประชาชนจีนที่นำโดยระบอบคอมมิวนิสต์อันแน่วแน่และมีวินัยโดยถือเอาลัทธิรัฐ
เป็นศัตรูสำคัญนั้นเรียกร้องความสนใจของเรา ภายในระยะ ๓๐ ปีแรกของการครอง
อำนาจ ถ้าชาารณรัฐประชาชนจีนได้เข้าแทรกแซงในสงครามเกาหลี ยิ่งความพ่ายแพ้
อันน่าสะเทือนใจที่สุดเท่าที่กองทัพอเมริกันได้รับภายในศตวรรษนี้ ถ้าชาารณรัฐประชาชน
จีนได้ช่วยกองทัพเวียตมินห์ในอินโดจีนต่อต้านกับฝรั่งเศสผู้เป็นศัตรูของพวกเขา บังคับให้
ยุติกันด้วยข้อตกลงสงบศึกอันยังผลให้มีการแบ่งเวียตนาม ถ้าชาารณรัฐประชาชนจีนยัง
ได้นำความตึงเครียดระหว่างประเทศไปถึงจุดเดือดต้องครั้ง โดยการระดมยิงเกาะนอกฝั่ง
คือ คัมมอยและมัดสุ ซึ่งปกครองโดยรัฐบาลจีนคณะชาติที่ตั้งหลักแหล่งอยู่บนเกาะไต้หวัน
แต่ยังอ้างอำนาจอปกครองทั่วทั้งผืนแผ่นดินใหญ่จีน พวกเขาได้ตัดเอาเขตแดนพม่าและ
บุกรุกดงดำเข้าไปในอาณาบริเวณชายแดนอันยึดถือกันมาตามประเพณีของอินเดีย
นอกจากนั้นเพื่อที่จะยังฐานะอำนาจทางอากาศที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในเอเชีย ถ้าชาารณรัฐประ-
ชาชนจีนได้เริ่มพัฒนาระเบิดปรมาณูและมุ่งหมายที่จะสร้างฐานะความมีอาวุธเทอร์โมนิว-
เคลียร์ในที่สุด

นี่มิได้ทำให้ปักกิ่งอ่อนข้อในการดำเนินงานในอาณาบริเวณที่พวกเขาตั้งใจ
จะให้^๖เป็นเขตแดนภายใต้อิทธิพลและเขตผลประโยชน์เลย จีนคอมมิวนิสต์ได้เปิดฉากใช้
แผนนโยบายในทางการเมืองและเศรษฐกิจเพื่อขยายอิทธิพลของตนเข้าไปในเอเชียตะวันออก
ออกเฉียงใต้ ตะวันออกกลาง แอฟริกาและลาตินอเมริกา ในบรรดาสาเหตุต่าง ๆ ที่ยัง

ให้เกิดความตึงเครียดในสัมพันธไมตรีระหว่างฉันกับโซเวียตนั้น ถ้าเหตุชนมูตฐานประการหนึ่งของการขัดกันก็คือ ความทะเยอทะยานของเมาเซตุงที่จะแสดงความเป็นผู้นำในด้านการอุดมการณ์ให้แก่โลกเอเชีย แอฟริกา และลาตินอเมริกา ถึงแม้ว่าปักกิ่งจะถูกกีดกันออกไปจากองค์การสหประชาชาติ แต่น้ำเต๋ยงของจีน ถ้าไม่มีคนรับรู้อีกคนรับฟังในทุก ๆ ปัญหาที่สำคัญ ในทางการเมืองภายหลังสงครามโลก จากเกาหลีถึงเบอร์ลิน ดาวถึงคิวบา และแอตแลนติกถึงคองโก คณะทูตสันถวไมตรีเดินทางระหว่างกรุงปักกิ่งและเมืองหลวงต่าง ๆ ทั่วโลก คณะให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจของจีนได้ดำเนินงานอยู่ในประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงเช่น พม่าและที่ห่างไกลถึงเยเมน ในฐานะที่เป็นผู้สถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน เมาเซตุงเด่นออกดเม็ตและกดยุทธในทางปฏิวัติของเขาให้เป็นแบบอย่างสำหรับการกระทำของคอมมิวนิสต์ทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นในอินโดนีเซีย อินเดีย หรืออิรัก

กระนั้นก็ดี การผลุดขึ้นมาอย่างตัวเป็นมหาอำนาจของจีนอย่างรวดเร็วในระยะปี ค.ศ. ๑๙๕๐—๑๙๖๐ นั้นมิได้เป็นชนสุดท้ายของการปฏิวัติในด้านวิทยาการ ดังในระบบการปกครองที่มายุยาวนานและเป็นปึกแผ่นเช่นที่เป็นอยู่ในสหภาพโซเวียตหรือสหรัฐอเมริกา พูดถึงความสามารถในทางเศรษฐกิจแล้ว จีนยังดำหัดมหาอำนาจชั้นนำของโลกมาก ถ้าจะดูตัวเลขทางสถิติแล้วการอ้างฐานะความเป็นมหาอำนาจของปักกิ่งที่พอจะเชื่อถือได้ก็แต่โดยการเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในเอเชียเท่านั้น แม้กระนั้นก็ดีจีนก็ยังเป็นรองญี่ปุ่น

ทั้งความเป็นปึกแผ่นและสถาบันทางการเมืองสมัยใหม่ ซึ่งเป็นเครื่องหมายให้จีนอ้างฐานะความเป็นมหาอำนาจของโลกนั้นก็ได้เป็นที่รู้จักกันมานานแล้วไม่ ในหนึ่งศตวรรษก่อนรัชชนะของคอมมิวนิสต์การควบคุมของรัฐบาลกลางอย่างดัมฤทธิ์ผลในประเทศอันกว้างใหญ่ไพศาลนั้นอย่างดึกก็เป็นไปอย่างหะหลวม ประเทศจีนถูกคุกคามด้วยการแตกแยกซ้ำแล้วซ้ำเล่า และการครอบครองของชาวต่างชาติในขณะที่มีมีการเปลี่ยน

จากระบบจักรพรรดิมาเป็นระบบสาธารณรัฐ จนกระทั่งคอมมิวนิสต์ขึ้นมาอำนาจปกครองตามลำดับ รัฐบาลทั้งหมดก่อนหน้านี้รัฐบาลปัจจุบันประสบความล้มเหลวในการเผชิญกับความยิ่งใหญ่ของปัญหาต่าง ๆ จากศตวรรษอันยุ่งเหยิงนี้ และที่จริงจากระยะเวลา ๒,๐๐๐ ปี ของอารยธรรมก่อนหน้านี้ศตวรรษอันยุ่งเหยิงนี้ได้ก่อให้เกิดอำนาจทางการเมืองใหม่ในประเทศจีนของเมาชุง ก่อนที่เราจะพิจารณาลงถึงสถานการณ์ปัจจุบันและเข้าใจถึงอนาคตของวิวัฒนาการที่ก้าวไปสู่การเปลี่ยนแปลงขั้นสุดท้ายในทางการเมืองของจีนสมัยใหม่นั้น เราอาจทบทวนอดีตเพื่อพยายามทำความเข้าใจให้ดีขึ้นในข้อที่ว่าจีนคอมมิวนิสต์ก้าวขึ้นมาสู่อำนาจได้อย่างไร และจะได้ทราบความคืบหน้าในบางประการ ในข้อที่ว่าพวกเขาจะได้รับความสำเร็จหรือประสบความล้มเหลวในการต่อสู้กับความยุ่งยากที่ขวางอยู่ข้างหน้า

การเมืองในอดีตของจีน

เราไม่อาจหวังที่จะสรุปการเมืองในอดีตของจีนได้ทั้งหมดนับตั้งแต่ปี ๒๓๓ ก่อน ค.ศ. เมื่อจีนคือหวงตี้ (ปฐมจักรพรรดิแห่งราชวงศ์ฉิน) ได้รวบรวมแคว้นที่แตกแยกกันหลายแห่งเข้าเป็นจักรวรรดิเดียวกันซึ่งคงอยู่ในรูปลักษณะต่าง ๆ จนกระทั่งการสิ้นสุดของราชวงศ์แมนจู ในปี ค.ศ. ๑๙๑๑ อย่างไรก็ตาม เราอาจตั้งข้อสังเกตลักษณะที่สำคัญของระบบการปกครองตามประเพณีของจีนและว่าถึงเหตุการณ์บางอย่างในระบอบราชวงศ์ ซึ่งแม้บัดนี้ได้ให้กำเนิดการปฏิวัติอันยิ่งใหญ่อย่างแท้จริงในยุคของเรา ภูมิหลังอันนี้จะช่วยให้เราเข้าใจลักษณะบางประการของลัทธิคอมมิวนิสต์จีนและความนิยมที่มีอยู่ในบรรดาชาวจีน

เป็นเวลาเกือบ ๒ พันปี จุงกั๋ว หรือที่เรียกกันว่า ราชอาณาจักรกลางได้รุ่งเรืองขึ้นมาในท่ามกลางการผดักเปลี่ยนของราชวงศ์ต่าง ๆ ซึ่งได้รักษาแก่นประเพณี

และอำนาจของรัฐบาล ในขณะที่ยอมให้มีการปกครองตนเองในระดับหมู่บ้านพอสมควร แม้ว่าในทางทฤษฎีพระมหากษัตริย์จะมีอำนาจเด็ดขาด ข้าราชการพลเรือนที่ได้รับความไว้วางใจจากพระองค์ผู้ขยายอำนาจของพระองค์ผ่านเข้าไปในจังหวัดต่าง ๆ ประมาณ ๓๘ จังหวัดหรือมากกว่าจนกระทั่งถึงระดับอำเภอ นั้น มีลักษณะมากพอควร ความเชื่อถือตามระบบคำสอนของปรัชญาสำนักขงจื๊อ (ขงจื๊อ) ปูพื้นฐานให้มีการสอบแข่งขันทั่วไปเพื่อนำผู้สมัครเข้ารับราชการ ดังนั้น จึงยังให้เกิดความเป็นแบบแผนอันเดียวกันในด้านความประพฤติปฏิบัติของข้าราชการทั้งหมดทั่วทั้งประเทศ พระมหากษัตริย์อาจจะให้ข้าราชการชั้นกลางและชั้นต่ำดำเนินงานไปตามความรับผิดชอบของพวกเขา โดยให้ใช้ดุลยพินิจพอสมควร ในกรณีเช่นการเก็บภาษี การจดทะเบียนชนิดของดิน การรักษากำแพงที่ล้อมรอบเมืองและหมู่บ้าน และการรักษาเขื่อนและถนน

องค์กรปกครองส่วนตำบลประกอบด้วยผู้อาวุโสซึ่งเป็นที่เคารพนับถือ และเกียรติของพวกเขานั่นมักจะอยู่ที่การศึกษาและความมั่งคั่ง พวกเขาเหล่านี้ไม่เพียงแต่เห็นพ้องกันในคุณค่าของระบบข้าราชการตามแบบปรัชญาสำนักขงจื๊อเท่านั้น แต่ครอบครัวของพวกเขายังได้จัดข้าราชการส่วนใหญ่ให้รับราชการ ทั้งนี้เนื่องจากความมั่งคั่งเท่านั้นที่อาจช่วยการศึกษาของบุตรหลานของพวกเขาในการเตรียมเพื่อเข้าสอบแข่งขันอันอันตรียาก ด้วยวิธีนี้ ทัศนคติขงจื๊อได้รวมกับระบบสอบแข่งขันข้าราชการพลเรือนเชื่อมโยงอาณาบริเวณที่ห่างไกลที่สุดเข้ากับกรุงปักกิ่ง และรักษาความต่อเนื่องในทางความคิดและความประพฤติ ตลอดจนค่านิยมต่าง ๆ มาในราชวงศ์ต่าง ๆ

อรรถาธิบายเช่นนี้ ย่อมเป็นการง่ายเกินไปและค่อนข้างจะเป็นไปในทางอุดมการณ์ จักรพรรดิทั้งหลายแตกต่างกันในความสมัครใจที่จะยอมทนดูการกระทำอันยิ่งยโส และในความสามารถที่จะปกครองอย่างไว้อำนาจ โดยไม่กลายเป็นผู้ทรงอำนาจพลการไป ข้าราชการชั้นต่ำมักจะถือโอกาสใช้อำนาจแบบพ่อของคนที่เพื่อวัตถุประสงค์ในทางมิชอบ การเปลี่ยนแปลงในการตีความปรัชญาขงจื๊อชนมูฐานได้บังเกิดขึ้นเพื่อ

เวลาได้ผ่านไป เมื่อใดข้อบกพร่องในทางการเมืองเช่น^๕เกิดขึ้นประจวบกับภัยพิบัติทาง
ธรรมชาติ หรือการเสื่อมโทรมของระบบชลประทาน ความวุ่นวายของชาวนาก็บังเกิด
ขึ้น การจลาจลที่ใช้กำลังอาวุธในส่วนท้องถิ่นก็แผ่ขยาย และบางครั้งก็ติดตามด้วยการ
รุกรานจากประเทศภายนอกของ “ราชอาณาจักรโจกตาง” ในเมื่ออาการเสื่อมโทรม
ของราชวงศ์เหล่านี้อันถึงขีดสุด มติมหาชนก็ถือว่า พระมหาจักรพรรดิได้สูญเสีย “อาณัติ
แห่งสวรรค์” การรบฏก็จะติดตามมา มิใช่เพื่อการเปลี่ยนแปลงแต่เพื่อฟื้นฟูระเบียบ
ตามประเพณีของวงศ์

นับว่าเป็นระยะของการเสื่อมโทรมของราชวงศ์เช่น^๕นี้แหละที่โลกตะวันตก
ได้มีความสำคัญมากที่สุดในการติดต่อกับประเทศจีนแน่นอน คาเซ่ (Cathay) อันเป็น
ที่รู้จักกันในสมัยมาร์โคโปโลนั้น ได้ส่งไหมและเครื่องเทศไปยังตลาดยุโรปและบางครั้งก็
รับรองพวกพ่อค้าและอาคันตุกะอื่น ๆ จาก “ดินแดนของชนป่าเถื่อน” อย่างไรก็ตาม
ตามอำนาจทางทหารและเศรษฐกิจของประเทศตะวันตกมิได้แทรกซึมผ่านเครื่องกีดขวาง
อันยิ่งใหญ่ของการเก็บตัวในทางการเมืองที่ได้แยกจีนออกจากสายธารการพัฒนาของ
ยุโรปจนกระทั่งถึงสมัยราชวงศ์ชิงหรือแมนจู (ค.ศ. ๑๖๔๔—๑๙๑๒) การรุกรานของ
ประเทศตะวันตกประจวบกับความอ่อนแอภายในของจีนได้ยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
แบบกลุ่ยก ซึ่งในช่วงระยะเวลาหนึ่งศตวรรษจากนั้น ได้กวาดล้างระบอบสมบูรณาญา
สิทธิราชของจีน และยังให้เกิดการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ขึ้น

สงครามฝิ่นแห่งปี ค.ศ. ๑๘๓๙—๑๘๔๒ ได้นำเรือปืนต่างประเทศเข้ามายัง
จีนเป็นครั้งแรก ซึ่งเป็นการเริ่มยุคของการแทรกแซงแบบรุกรานของต่างประเทศที่ได้
เชือดเฉือนอำนาจอธิปไตยของจีนและลดละเทือนความมั่นใจของจีนในฐานะอันเห็นเด่น
ของอารยธรรมแห่ง “ราชอาณาจักรโจกตาง” ความดื้อรั้นของชาวอังกฤษในการ
บังคับเอาความยินยอมผ่อนปรนที่สำคัญจากรัฐบาลปักกิ่ง ด้วยการใช้อำนาจทางทหาร
เพียงเล็กน้อยครั้ง^๕ ทำให้ประเทศอื่นเร่งรีบขยายอิทธิพลในด้านการเมืองและเศรษฐกิจ

ของคนในประเทศจีนในระยะ ๘๐ ปีหลังจากนั้น ในตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ จีน ถูกถือว่าเป็น “คนป่วยแห่งเอเชีย” ในทัศนะของรัฐบุรุษของรัสเซีย เยอรมัน อังกฤษ ฝรั่งเศส ปอร์ตุเกส และโดยเฉพาะอย่างยิ่งของประเทศเพื่อนบ้านคือ ญี่ปุ่น พวกเขา ได้ถกเถียงกันถึงปัญหาว่าทำอย่างไรจะรักษาประเทศจีนให้คงเอกราชในนามไว้ในขณะที่แบ่งปันกันเองในทางพฤตินัย เพียงเพราะขนาดของประเทศจีน และความขัดแย้งในผลประโยชน์ของประเทศจักรวรรดินิยมเท่านั้นที่ได้ช่วยกันประเทศจีนให้พ้นจากการเป็นอาณานิคมที่สมบูรณ์ ดังนั้น แต่ละประเทศเหล่านี้จึงได้ร่วมมือกันจากทางของคณะมนตรีกำลังตั้งมา ในบางครั้งพวกเขาได้ใช้หน่วยทหารอย่างไม่ต้องเกรงกลัว เช่นล้มพันธมิตรอังกฤษกับฝรั่งเศสได้ยาคตราทัพเข้ากรุงปักกิ่งในปี ค.ศ. ๑๘๖๐ และกำลังครอบครองของ ๘ ชาติ ซึ่งเข้ากรุงในปี ค.ศ. ๑๙๐๐ ถึงคราวจีน—ญี่ปุ่น ปี ค.ศ. ๑๘๙๔—๑๘๙๕ ได้จบลงด้วยจีนต้องเสียดินแดนเหล่านี้จีนมิได้เอากลับคืนมาจนกระทั่งการพ่ายแพ้ของญี่ปุ่นในสงครามโลกครั้งที่สอง แต่ก็ได้กลับกลายเป็นศูนย์กลางของความขัดแย้งในปี ค.ศ. ๑๙๔๙ ในเมื่อหมู่เกาะเหล่านี้เป็นทฤษฎีของกำลังฝ่ายจีนคณะชาติที่หันกองทัพจีนคอมมิวนิสต์ไป

จึงไม่น่าอัศจรรย์ใจเลยที่ความคิดเกี่ยวกับความยิ่งใหญ่ในทางวัฒนธรรมของชาวจีนที่เกิดขึ้นจากการเก็บตัวเป็นระยะหลายศตวรรษได้ค่อย ๆ กลายเป็นลัทธิชาตินิยมสมัยใหม่ พร้อมกับด้วยความแน่วแน่ที่จะก้าวไปข้างหน้าและความเค้นเคืองต่อการกดขี่โดยต่างชาติ ความสามารถของจีนคอมมิวนิสต์ที่ยึดถือเอาความรู้ดีทางชาตินิยมและใช้ให้เป็นพลังสร้างฐานะภายใน และการขยายฐานะในต่างประเทศได้นั้น เป็นรากฐานสำคัญของการท้าทายและคุกคาม ซึ่งปักกิ่งแสดงต่อโลกทั่วไปเอเชียและแอฟริกาทั้งหมด

นอกจากความกดดันภายนอกเหล่านี้แล้ว ความรุนแรงภายในได้ฉุดฉุดจนถึงรากฐานของจักรวรรดิแมนจู ในตอนกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ นั้นปรากฏว่าการ

กบฏชาวนาแพร่หลายจากตอนใต้ของประเทศจีน ไปในดินแดนส่วนอื่นอย่างกว้างขวาง ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๘๕๑—๑๘๖๕ กบฏไถ่ผิง (ไต้เผิง) ได้บังคับให้รัฐบาลปักกิ่งขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศเพื่อที่จะรักษาอำนาจของตนไว้ ในระยะเวลาอันสั้นหลังจากนั้นกบฏชาวมอเต๋ได้มีในมณฑลซินเกียง ก็ได้บังคับให้รัฐบาลปักกิ่งส่งหน่วยทหารเข้าไปในจังหวัดอันถัดมาที่สุด ในขณะที่ทหารรัสเซียได้เคลื่อนกำลังข้ามพรมแดนเพื่อช่วยปราบปรามด้วยความฉับไว ราชสำนักแมนจูก็ได้ทดลองเปลี่ยนแปลงและปฏิรูปการเมืองแบบฉินเฉิงในช่วงระยะเวลาอันสั้นซึ่งก็ไร้ผล ความจริงในการยกเลิกระบบการสอบแข่งขันเพื่อรับบุคคลเข้าเป็นข้าราชการอันดัดดัดซับซ้อนนั้น เป็นการกระทบกระเทือนอย่างรุนแรงต่อปัจจัยหนึ่งที่ยังคงเหลืออยู่สำหรับความแน่นแฟ้นของระบบเก่า

ในที่สุดนักศึกษาก็ผู้ซึ่งค้นพบยาแก้ไข้ของประเทศตนในต่างประเทศได้กลับไปก่อการปฏิวัติอย่างฉับไว โดยมุ่งหมายจะเปลี่ยนแปลงประเทศทั้งหมด จังหวัดต่าง ๆ ในตอนใต้ของประเทศได้จัดตั้งการปกครองเป็นอิสระ และในวันที่ ๑๐ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๑๑ ได้ถึงความสิ้นสุดแก่จักรวรรดิแมนจู บุคคลที่สำคัญในขบวนการปฏิวัติครั้งนี้ได้แก่ซุนยัตเซ็น ผู้ซึ่งเป็นทรูจกกันในบรรดาชาวจีนภายหลังนั้นว่า เป็นบิดาแห่งสาธารณรัฐจีน อันเป็นประเทศซึ่งประกาศตั้งเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ค.ศ. ๑๙๑๒ และเป็นระยะเวลาก่อนหน้าการตั้งราชบัลลังก์ของราชวงศ์แมนจูเล็กน้อย

สมัยระบอบสาธารณรัฐ

ปัญหาภายในและภายนอกของประเทศจีนมิได้จบลงด้วยการเกิดของระบอบสาธารณรัฐ ซุนยัตเซ็นสถาปนาพรรคกั๋วหมินตัง (กั๋วมินตัง) หรือพรรคประชาชนชาวจีน แต่ล้มเหลวในการทำให้พรรคเป็นพลังทางการเมืองอันมีอิทธิพล ภายในช่วงเวลา ๑๐ ปีแรกของระบอบสาธารณรัฐ เขาได้ก่อตั้งทฤษฎีอำนาจการปกครองมุ่งเพื่อ

ให้นำชาวจีนผู้ไม่รู้หนังสือนับล้าน ๆ ไปสู่พัฒนาการเป็นชน ๆ ตามลำดับ จบลงด้วยระบบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา โชคร้ายที่ว่าชนุ้ยตั้นเซินขาดอำนาจที่จะรักษารัฐบาลชุดใหม่ให้ดำเนินไปตามวิถีทางของเขา เขายอมให้นายทหารของระบบเก่า หยวนซื่อไช่ปกครองประเทศ ในไม่ช้าหยวนได้จัดร่างรัฐธรรมนูญชั่วคราว ยุบรัฐสภาและในปี ค.ศ. ๑๙๑๕ พยายามที่จะจัดตั้งระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์อีกโดยตนเองเป็นพระมหากษัตริย์พระคิมรณะกรรมของเขาในปีค.ศ. ๑๙๑๖ ขจัดภัยคุกคาม^๕นี้ออกไปได้ แต่ปัญหาใหม่อันหนึ่งก็เกิดขึ้นแฝงเข้ามาในระบบรัฐสภาจำแดง นายพลผู้ทรงอิทธิพลเป็นผู้บงการ คำนัดดินอยู่หลังฉากรัฐบาลอันชอบด้วยกฎหมายที่กรุงปักกิ่ง ซึ่งรวมเอาองค์ประคับที่^๖ น่าเชื่อถือทั้งหมดได้แก่ประธานาธิบดี รัฐสภา และตั้งซึ่งดูเหมือนจะสำคัญที่สุดคือ การรับรองจากต่างประเทศ

ในไม่ช้าปักกิ่งกลายเป็นเจ้าบ้านคือนรับรัฐบาลที่ระดับฉากกันเข้ามาอ้างตนเป็นผู้ปกครองทั่วทั้งประเทศจีน แต่ไม่มีอำนาจโดดเด่นไปกว่าในจังหวัดที่ติดต่อกับใกล้เคียงกับกรุงปักกิ่งเลย นายพลคนแล้วคนเล่าได้ถือโอกาสควบคุมนครหลวง เพื่อผลประโยชน์ของตนเองและถูกขับไล่ออกไปก็แต่โดยชนุ้ยตั้นเซินเยอทะยานคนอื่น ในขณะที่ผู้แทนของรัฐบาลส่วนน้อยกลุ่มหนึ่งไม่ยอมรับรัฐบาลกลาง แต่จัดตั้งรัฐบาลคู่แข่งขึ้นในเมืองกว่างตุ้ง (กวางตุ้ง) ในปี ค.ศ. ๑๙๒๑ ณ ที่นั้นพวกเขาได้เลือกชนุ้ยตั้นเซินเป็นประธานาธิบดีของจีน ชนุ้ยตั้นเซินผู้ระดับความล้มเหลวในการขยายอำนาจของเขาให้พ้นอาณาบริเวณเมืองกว่างตุ้งนั้นได้พยายามที่จะเจรจาแสวงหาทางกลับไปกรุงปักกิ่ง ซึ่ง ณ ที่นั้นเขาได้ถึงแก่กรรมโดยปราศจากความสำเร็จในปี ค.ศ. ๑๙๒๕

อย่างไรก็ตาม ก่อนถึงแก่กรรม ชนุ้ยตั้นเซินได้หว่านพืชของการปฏิวัติอันสำเร็จผลที่จะใช้ในการฟื้นฟูความสามัคคีและความมั่นใจในชนหนึ่งให้แก่ประเทศจีนที่ถูกทรมานไว้พันธุไม้ของเขาให้ผลัดละเคียดแค้นเป็นการผ่นชั่วคราวของขบวนการคอมมิวนิสต์และจีนคณะชาติ แต่ทราบเท่าที่เขายังมีชีวิตอยู่ เขาได้รับความสำเร็จในการรวบรวม

พลังปฏิวัติอันแตกแยกและพลังที่ทันสมัยของประเทศจีน ให้รวมกันสามารถสร้างความสำเร็จหรือต้นของมรดกจริง ๆ ขึ้นมาได้เพื่อให้บรรลุผลตามอุดมการณ์ของเขาเช่นนี้ได้ แล้วยังมีความช่วยเหลือจากรัฐบาลโซเวียตที่จัดตั้งขึ้นใหม่ ๆ เช่นเดียวกับที่เขาได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐ อังกฤษ และญี่ปุ่น เงินได้ตอบสนองอย่างกระตือรือร้นโดยส่งเงิน กระสุนปืนและที่สำคัญที่สุดคือที่ปรึกษา บุคคลที่สำคัญที่สุดได้แก่ไมเคิล โบโรดกิน ร่องรอยของเขาที่มีอยู่ในพรรคกัว๋อหมินตัง เกี่ยวกับโครงสร้างและอุดมการณ์ ซึ่งเขียนแบบมาจากพรรคคอมมิวนิสต์โซเวียตอย่างเปิดเผยนั้นยังปรากฏอยู่ครบเท่าทุกวันนี้

ในขณะที่เหล่าชนชั้นกึ่งยังกันเป็นใหญ่ในตอนเหนือ ส่วนหนึ่งของพรรคคอมมิวนิสต์จีนอันกระจัดย่อยได้รวมเข้ากับพรรคกัว๋อหมินตังที่ได้รับการเชื่อถืออย่างดีแต่ค่อนข้างจะอ่อนแอในทางใต้ เพื่อที่จะสร้างพื้นฐานในทางการเมืองและทางทหารทำการยาควาทพชนทางเหนือในปี ค.ศ. ๑๙๒๖ ถึงแม้ว่าการผนึกกำลังกันเช่นนี้ได้แตกสลายลงก่อนที่ผู้นำคนใหม่ คือ เจียงไคเช็คจะสามารถประกาศเอกราชนานถึงเป็นนครหลวงของสาธารณรัฐจีนในปี ค.ศ. ๑๙๒๘ ก็ตาม ความรู้ดีอันแรงกล้าของขบวนการปฏิวัติได้ทิ้งรอยประทับไว้ในความทรงจำของมรดกเยาวชนชาตินิยมจีน เป็นที่เข้าใจว่าโบโรดกินและที่ปรึกษาโซเวียตคนอื่น ๆ กลับไปยังประเทศรัสเซียตามคำเรียกร้องของเจียงไคเช็ค ภายหลังที่พวกเขาได้สมาคมกับพรรคคอมมิวนิสต์จีนที่ขี้ดอันมาจากเจียงไคเช็ค และพรรคพวกฝ่ายขวาของพรรคกัว๋อหมินตังของเจียงไคเช็ค ฝ่ายซ้ายของพรรคกัว๋อหมินตังแยกตัวออกไป พรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ก่อกบฏขึ้นอย่างเปิดเผย บทบาทของรัสเซียและคอมมิวนิสต์เกี่ยวกับพัฒนาการของจีนสมัยใหม่ตอนสำคัญนี้ได้ประทับใจปัญญาชนจำนวนมากหลาย และครั้นเมื่อรัฐบาลของเจียงไคเช็คสิ้นฤทธิ์และตกต่ำในตอนหลังพวกคนเหล่านี้ ได้หันเหความจงรักภักดีไปให้แก่มาเซตุง

ในขณะที่การสถาปนารัฐบาลเจียงไคเช็คในปี ค.ศ. ๑๙๒๘ ได้ยังความสิ้นสุดของระบบชนชั้นในกรุงปักกิ่งเป็นทางการนั้น เขาประคับความล้มเหลวในการรวม

อำนาจของเขาให้แผ่ขยายไปทั่วทั้งประเทศ แทนที่จะเป็นเช่นนั้น ผู้ว่าการมณฑลบางคน
ยังคงควบคุมอำนาจทางทหารของเขา พิมพ์เงินตราออกใช้เองและดำเนินการสัมพันธ์กับ
ต่างประเทศอย่างลับ ๆ ยิ่งกว่านั้นเจียงไคเช็คมิได้ทำลายแดนที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนมี
กำลังเข้มแข็ง ถึงแม้ว่าจะได้ใช้ทหารรณรงค์ต่อต้านฐานอำนาจของคอมมิวนิสต์ใน
มณฑลเจียงซี และต่อมาในที่มั่นเนินเขาแห่งเมืองเอียนอันซำ ๆ ซาก ๆ ก็ตาม ถ้า
เปรียบกับรัฐบาลปักกิ่งก่อนหน้านี้ นับว่าเป็นก้าวสำคัญที่รัฐบาลนานกิงดำเนินไปสู่
การเปลี่ยนให้ทันสมัยในทางการเมืองและความเป็นปึกแผ่น แต่รัฐบาลนี้ระดับความ
ล้มเหลวในการสนองความต้องการของลัทธิชาตินิยม และของระบบรัฐชาติที่นับถือกัน
ในยุคปัจจุบัน เพื่อที่จะเข้าใจความล้มเหลวนั้นให้ดีขึ้น เราจะต้องหันมาพิจารณาถึง
ความกดดันภายนอกซึ่งยังคงไขว่กับสาธารณรัฐจีน ในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง จีนได้
ต่อสู้ร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตรผู้ชนะ แต่จำต้องถูกปฏิเสธรางวัลของความเป็นผู้ชนะที่โต๊ะ
ประชุม โดยสนธิสัญญาฉบับ การเข้าสงครามของญี่ปุ่นที่ฝ่ายสัมพันธมิตรได้ขอไว้ก่อน
แล้ว ด้วยการเสนอให้ญี่ปุ่นได้แดนของเยอรมันที่มอยู่ในประเทศจีน ในวันที่ ๔ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๑๙ ชาวอีนันได้เป็นชนวนก่อให้เกิดการเดินขบวนอย่างแพร่หลายในหมู่
นักศึกษาแห่งมหาวิทยาลัยกรุงปักกิ่ง ถ้าไม่ถือว่าเป็นครั้งแรกก็เป็นครั้งยิ่งใหญ่ที่สุด
เท่าที่มีมาที่ได้แสดงออกในทางชาตินิยมอย่างแท้จริงในประเทศจีน

ญี่ปุ่นมิได้ละทิ้งความทะเยอทะยานของคนบนภาคพื้นทวีปเอเชีย ถึงแม้จะ
มีความคิดเห็นแตกแยกกันในบรรดาที่ปรึกษา ณ กรุงโตเกียว เกี่ยวกับวิธีการที่จะขยาย
จักรวรรดิด้วยการข่มขู่อย่างไรจึงจะฉลาดกว่า รางวัลที่ได้จากจีนนั้นต่อใจมากเกินไป
ในขณะที่ญี่ปุ่นยังคงสนับสนุนความเป็นปึกแผ่นของจีนในปี ค.ศ. ๑๙๓๑ ทหารก็ได้
เคลื่อนเข้าสู่แมนจูเรีย ญี่ปุ่นหลีกเลี่ยงที่จะประกาศสงครามเป็นทางการ แต่ค่อย ๆ
ขยายการยึดครองออกไปตอนเหนือของประเทศจีน ปล่อยให้เจียงไคเช็คคงฐานะอันไม่
พึงปรารถนาที่จะต้องต่อสู้กับศัตรูภายในคือ คอมมิวนิสต์และศัตรูภายนอกคือ ญี่ปุ่น ใน

ที่สุดในเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๙๓๖ ผู้บัญชาการทหารทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือของ
เจียงไคเช็คได้ร่วมสันนิบาตกับคอมมิวนิสต์ที่ตนถ่อมอยู่ จัปคัวเจียงไคเช็คและบังคับให้
เขาเลิกทำสงครามกลางเมืองและรวบรวมผู้รักชาติทั้งหมดต่อต้านผู้รุกรานต่างชาติ ใน
ไม่ช้าโซเวียตได้ช่วยสนับสนุนรัฐบาลใหม่ด้วยการทำสนธิสัญญาไม่รุกรานซึ่งกันและกัน
และให้ความช่วยเหลือในทางทหาร ญี่ปุ่นไม่ได้รับการต่อต้านจึงได้ทำการโจมตีจีนอย่าง
สุดกำลังในปี ค.ศ. ๑๙๓๗ ภายหลังที่ได้ยึดดินแดนตอนเหนือของประเทศจีน ที่เหลือและ
ชายฝั่งอันมีค่ารวมทั้งเมืองชายฝั่งที่สำคัญ ๆ ทั้งหมด กองทัพญี่ปุ่นได้เคลื่อนเข้าสู่ดิน
แดนภายในอันกว้างใหญ่ พวกเขาได้มุ่งเข้าสู่รบกับกองทหารคณะชาติของเจียงไคเช็ค
ในดินแดนภายในที่เป็นภูเขา โดยเปิดแนวหลังให้จีนคอมมิวนิสต์ทำสงครามกองโจร

ภายหลังที่ได้สู้รบซึ่งกันและกันเป็นเวลา ๑๐ ปี ทั้งคอมมิวนิสต์และจีน
คณะชาติไม่เห็นว่าจะออกดังในปี ค.ศ. ๑๙๓๖ มีความหมายอื่นใดนอกจากเป็นเพียงการ
หยุดรบชั่วคราวในยามเผชิญภัยคุกคามของญี่ปุ่น เมื่อการคุกคามนั้นได้ถูกสกัดไว้แล้ว
สงครามกลางเมืองก็เริ่มขึ้นด้วยความแค้นเคืองที่ติดอยู่กับความทรงจำอันขมขื่น และเต็ม
ไปด้วยความเป็นปฏิปักษ์ต่อกันอย่างสุดซึ้งยิ่ง ในปี ค.ศ. ๑๙๔๑ การเข้าสู่สงครามของ
อเมริกาเป็นข้อประกันให้ญี่ปุ่นพ่ายแพ้ในที่สุด เมาสเซดและเจียงไคเช็คได้ต่อสู้กันด้วย
กำลัง เป็นแต่ว่าในตอนนั้นความกดดันของสงครามอันยืดเยื้อที่ระดมขึ้นเป็นผลร้ายต่อ
รัฐบาลที่มีอำนาจอยู่มากกว่าคู่ต่อสู้ที่ทำการก่อวินาศกรรม ญี่ปุ่นพ่ายแพ้ในปี ค.ศ. ๑๙๔๕
นั้นทหารของเจียงไคเช็คได้ถูกส่งไปยังจุดยอมจำนนในระหว่างไถ่ถอนออกไปโดยทางอากาศ
ด้วยความช่วยเหลือของเครื่องบินสหรัฐ ในขณะที่กองทัพของเมาสเซดแข่งขันกับเจียง
ไคเช็ค เพื่อร่วมมือกับกองทัพรัสเซียในแมนจูเรีย เมื่อกำลังทหารของโซเวียตถอนตัว
ออกจากอาณาบริเวณนั้น พวกเขาได้ทิ้งอาวุธและกระสุนปืนของญี่ปุ่นที่ยึดได้เป็น
จำนวนมากให้แก่ทหารของจีนคอมมิวนิสต์ กล่าวอย่างสั้น ๆ ก็คือ แม้ว่าจีนอยู่ข้าง

ฝ่ายชนะอีกวาระหนึ่ง แต่พวกเขาถอยอยู่ในฐานะเฉยๆ ยิ่งกว่าเมื่อครั้งภายหลังการขัดแย้งทั่วโลกครั้งก่อน และไม่มีทางแก้ปัญหาเศรษฐกิจและการเมืองนั้นเป็นได้โดย

ในช่วงสี่ปีหลังจากนั้น กองทัพของเมาสเซอซุสขยายบริเวณไปทั่วทั้งประเทศจีน พวกเขาได้นำเอาประสิทธิภาพในสงครามมาใช้ต่อสู้กับกำลังของเจียงไคเช็ค โดยค้นหรือบางทีก็หลอกลวงทหารของจีนคณะชาติ ผู้ซึ่งยึดอยู่กับตัวเมืองหรือผู้ซึ่งขาดเด็บบังและอำนาจตามความต้องการที่ควรจะได้จากรัฐบาลกลางที่รวมอำนาจ และขาดความรู้มากเกินไป เงินเพื่ออย่างฟ้าถล่ม ได้ทำลายขวัญของชาวเมือง และยังความเลื่อมทรมานให้แก่กลุ่มข้าราชการที่ขาดความมั่นใจยิ่งขึ้น การทุจริตในหน้าที่ในหมู่คนชั่ว และการเอาใจออกห่างในหมู่นักอุดมการณ์ ได้ทำให้การกระทำของรัฐบาลอยู่ในสภาพงกกัน พวกนักศึกษาก็แสดงปฏิกิริยาต่อต้านดังเดิมนั้น และความเลื่อมทรมานอื่นๆ การปราบปรามของตำรวจเท่านั้น ที่ทำให้พวกเขาเพิ่มความเห็นอกเห็นใจพวกคอมมิวนิสต์ หน่วยปฏิบัติการของเมาสเซอซุสได้สัญญาว่าจะให้มีการปฏิรูปที่ดิน และให้เสรีภาพในทางการเมือง ส่วนรัฐบาลเจียงไคเช็คอ่อนแอลงไปเนื่องจากการรุกรานภายนอกและสงครามกลางเมือง เป็นเวลาดหลายปีไม่ได้เสนออะไรที่เป็นแก่นสารมากไปกว่ารัฐธรรมนูญฉบับหนึ่ง และสัญญาลักษณะอันเดิมลง

เมื่อถึงตอนนั้น เหลือชาวจีนที่มึนความคิดเพียงไม่กี่คนที่เห็นความหวังต่อไปอีก ในการที่จะพยายามจัดตั้งรัฐบาลผสม ทั้งพวกเขายังไม่มีความเชื่อถืออะไรมากเกี่ยวกับสัญญาของเจียงไคเช็คที่จะสร้าง "ชีวิตใหม่" ขึ้นอีกครั้งหนึ่งในเมื่อคอมมิวนิสต์พ่ายแพ้แล้ว ถ้าหากเมาสเซอซุสได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มชนที่สำคัญ อย่างน้อยเจียงไคเช็คก็สูญเสียการสนับสนุนจากพวกนั้น การสูญเสียเกี่ยวกับรากฐานในทางการเมืองเช่นนั้น ได้เป็นเครื่องหมายชัดแจ้งที่สุดของสาธารณรัฐจีนตามความคิดของซุนยัตเซ็นที่ไปปกครองโดยผู้สืบตำแหน่งและพรรคของเขา ในขณะที่กำลังมีชัยด้านการทหารในสนามรบ ดัชนีคอมมิวนิสต์ก็ยังชนะสงครามในเวทีการเมืองอีกด้วย

ปัญหาการวิเคราะห์การเมือง

จากภูมิหลังอันนี้ ก็ทำให้เรากคิดถึงปัญหาต่างๆ ที่ตามมา ดัชนีคอมมิวนิสต์จะมีทางสนองความต้องการของจีนได้มากกว่ารัฐบาลที่ใดๆ มา ซึ่งมีความล้มเหลวเป็นสัญญาณของช่วงศตวรรษที่ผ่านมากระนั้นหรือ ดัชนีคอมมิวนิสต์จะอาจวัดความแตกแยกและระดมกำลังสนับสนุนจริงจังของชาวจีน ๗๐๐ ล้านคนได้หรือไม่ ดัชนีการแบ่งเขตตั้งตัวเป็นเจ้า และการปกครองแบบขุนศึกจะได้ถูกกำจัดไปสิ้นเชิงแล้วกระนั้นหรือ พรรคคอมมิวนิสต์จีนยังจะล้มครืนมานานก้นภายหลังเมาเซตุงได้หายไปจากเวทีหรือไม่

นี่เป็นเพียงปัญหาคำถามด้นน้อยที่เราจะต้องยกขึ้นมาพิจารณา ถ้าหากเราต้องการจะเข้าใจอำนาจในอนาคตของจีนคอมมิวนิสต์ และฐานะของจีนในกิจกรรมของโลก นอกจากนั้น การเมืองภายในของจีนคอมมิวนิสต์อาจจะถือได้เป็นแนวเดียวกับการทำทำความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการในทางการเมืองในเอเชียแอฟริกา และดูเหมือนจะเป็นลาตินอเมริกาด้วย ที่ไหนก็ตามที่พรรคคอมมิวนิสต์กำลังต่อสู้ดิ้นรนเพื่ออำนาจ คำสอนและความกล้าเริ่จของเพื่อนร่วมชาติของเมาเซตุง ก็ได้รับการตรวจสอบเพื่อหาคำตอบสำหรับปัญหาอันต่อเนื่องของการปฏิวัติ และการเปลี่ยนให้ทันสมัยที่เผชิญกับทั้งพวกที่เป็นคอมมิวนิสต์และมิได้เป็นคอมมิวนิสต์ ความกล้าเริ่จหรือความล้มเหลวของปักกิ่งในอันที่จะรวบรวม และตั้งเสริมประเทศจีนให้ก้าวขึ้นสู่ฐานะความเป็นมหาอำนาจของโลกจะมีผลยิ่งใหญ่สำหรับพัฒนาการทางการเมืองในช่วงระยะสิบ ๆ ปีข้างหน้า

ตรงนเองที่มีลักษณะปัญหาอันแตกต่างกันทั้งคุณเกิดชน ภาวะอะไรเล่าที่เป็นอยู่ก่อนสมัยคอมมิวนิสต์ ได้ช่วยระบอบอำนาจนิยมได้ชัยชนะเหนือระบอบประชาธิปไตยในประเทศไทย เมาเซตุงและเพื่อนร่วมงานของเขาได้ลอกแบบปฏิวัติของรัสเซียในทางการเมืองและเศรษฐกิจอย่างไรบ้าง หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่ง จะแยกข้อแตกต่างขององค์ประกอบของประเทศจีนออกจากองค์ประกอบคอมมิวนิสต์ได้หรือไม่ในการเมือง

ถ้าได้ จะประเมินความสัมฤทธิ์ผลโดยเปรียบเทียบกันได้หรือไม่ ในขั้นที่ปัญหาเช่นนี้สามารถตอบกันได้ ไม่ว่าจะเป็นในปัจจุบันหรืออนาคต เราก็จะสามารถเข้าใจได้ว่าสาธารณรัฐประชาชนจีนจะถือเป็นแบบฉบับเทียบเคียงกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองให้ทันสมัยและการสร้างอุตสาหกรรมในส่วนอื่น ๆ ของโลกได้เพียงใด

ความรีบด่วนของเราที่จำต้องติดตามการเมืองของคอมมิวนิสต์นั้น ถูกขัดขวางด้วยอุปสรรคที่จะต้องเผชิญในการด่วงดำเข้าไปใน “ม่านไม้ไผ่” เช่นเดียวกับประเทศคอมมิวนิสต์อื่น ๆ รัฐบาลจีนควบคุมสื่อคมนาคมอย่างใกล้ชิด ดังนั้น รายงานข่าวใด ๆ ที่ประกาศออกมาทางหนังสือพิมพ์ หรือวิทยุของปักกิ่งจะต้องพิจารณากันอย่างรอบคอบ ข้อมูลต่าง ๆ อาจจะมีผิดพลาด อะไรก็ตามที่แสดงออกมาไม่เป็นประโยชน์ต่อรัฐบาลนัก อาจจะถูกทำลาย ไม่มีหนังสือพิมพ์นักหนังสือพิมพ์รายงานหรือวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการใด ๆ ที่เป็นอิสระ ไม่มีการค้นคว้าในด้านวิชาการที่จะติดตามปัญหาปัจจุบัน หรือถ้ามีอย่างน้อยก็ไม่ใช่เพื่อตีพิมพ์ ถ้าหากการค้นพบเหล่านี้จะไม่เป็นที่พอใจของรัฐบาล ดังที่เราจะเห็นต่อไป สถานการณ์เช่นนี้ทำให้สื่อคมนาคมของคอมมิวนิสต์ลดความหมายในฐานะเป็นแหล่งข่าวของความรู้ ในทางตรงกันข้าม การวิเคราะห์หนังสือพิมพ์และการกระจายเสียงของจีนคอมมิวนิสต์อย่างใกล้ชิด ทำให้เราได้ข่าวคราวที่มีประโยชน์สำหรับทำความเข้าใจในบางสิ่งบางอย่างว่า อะไรได้เป็นไปในสาธารณรัฐประชาชนจีน แต่เราก็ต้องดำรงภาพปัญหาการวิเคราะห์ของเราด่วงหน้าไว้ก่อน มิฉะนั้นแล้วการค้นคว้าของเราอาจจะปรากฏออกมาในรูปที่ดูแน่นอนมากกว่าที่เป็นอยู่จริง ๆ

สำหรับชาวอเมริกัน ข้อจำกัดที่สำคัญในการวิเคราะห์กระบวนการทางการเมืองของสาธารณรัฐประชาชนจีนประการที่สอง ได้แก่ การขาดแหล่งสำหรับสังเกตการณ์ที่ควรแก่เชื่อถือได้ สาธารณรัฐประชาชนจีนมิได้รับการรับรองจากสหรัฐตั้งแต่สถาปนาขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๔๙ โดยที่ไม่มีการคุ้มครองจากกงสุล พลเมืองอเมริกันส่วนมากจึงมิได้รับอนุญาตให้เยี่ยมเยียนประเทศจีนคอมมิวนิสต์ มีไม่กี่คนที่ไม่เคยไปมาแต่

ก็ขาดการฝึกอบรม และขาดประสบการณ์อันจำเป็นสำหรับการวิเคราะห์ในทาง การเมือง จะมีกรณียกเว้นกันน้อยมาก หรือไม่ก็ถูกควบคุมในการเดินทางเพื่อที่จะให้การ เยี่ยมเยียนนั้นเกิดประโยชน์แก่จุดประสงค์ของเราน้อยที่สุด ตรงข้ามกับรัสเซียหลังสมัย สตาลิน เราไม่มั่นคงดังเหตุการณ์ชาวอเมริกันที่ดัดใช้เครื่องมือการวิเคราะห์เอกศาสตร์พิมพ์ ต่าง ๆ ที่ถูกควบคุม

เครื่องกีดขวางการค้นคว้าประการที่สามก็คือภาษา การศึกษาอย่างแท้จริง ดังต้องตามไป เพื่อจะได้ความรู้ภาษาจีนดังต้องพันคำที่จำเป็นในการอ่านทำความเข้าใจ นั้น ยังความท้อถอยให้แก่ผู้คนเป็นจำนวนมาก ยิ่งกว่านั้น ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับประเทศ จีนส่วนใหญ่ในสหรัฐอเมริกาจะไปในทางศิลปและมนุษยศาสตร์ มิใช่รัฐศาสตร์ เครื่องกีด ขวางอันนี้ได้ถูกกำจัดไปบ้าง โดยการคงอยู่ของเอกสารแปลอันอุดมสมบูรณ์โดยเฉพาะ อย่างยิ่งเอกสารที่จัดทำออกมาโดยทางสถานกงสุลอเมริกันในฮ่องกง เอกสารเหล่านี้มี ความแปลเต็มสมบูรณ์จากหนังสือพิมพ์และนิตยสารที่สำคัญของจีนคอมมิวนิสต์ โดย ปราศจากการคั่นแบ่งเรียบเรียงและวิจารณ์ นอกจากนั้นสำนักงานแอลงซ่า วิทยุ กระจายเสียงต่างประเทศของสหรัฐยังได้ถ่ายทอดสถานีวิทยุกระจายเสียงของจีนและสำนัก งานวิจัยและการพิมพ์ของสหรัฐก็ได้แปลบทความที่สำคัญเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมือง และทางเศรษฐกิจ เอกสารเหล่านี้อาจจะดูได้ในมหาวิทยาลัยชั้นนำและห้องสมุดเทศบาล ต่าง ๆ

อย่างไรก็ตาม การอาศัยความแปลอย่างเดียวดำหรับวิจัยในทางการเมือง นั้นเป็นที่เห็นได้ชัดว่าเป็นวิธีการที่ไม่ดีสำหรับในระยะยาว ความแปลเหล่านี้เป็นข้อความ ที่ได้ออกจากเอกสารต่าง ๆ มากมาย ซึ่งทำให้ผู้วิเคราะห์ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของบุคคล อื่น ว่าอะไรเข้ากับเรื่อง อะไรไม่เข้า ยิ่งกว่านั้นความแปลปรากฏว่าไม่เข้ากับเนื้อหา ทำให้การหาที่มาของข้อความนั้นหนักเปรียบเทียบกับที่อยู่ในเอกสาร หรือหนทางที่รัฐบาล เลือกว่าจะเน้นหรือจำกัดความสำคัญในเรื่องนั้น ๆ เป็นไปไม่ได้ ในที่สุดความแปลอาจจะ

สูญเสียความหมายที่สำคัญที่อยู่ในภาษาดั้งเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพหลอนที่เกิดจากการตรึงคำในข้อเขียนของทงคอมมิวนิสต์และจีนก็มีบทบาทที่สำคัญ ดูเหมือนไม่มีงานอะไรที่ท้าทายหรือสำคัญสำหรับนักสังคมศาสตร์ชาวอเมริกันเท่ากับการเรียนรู้ภาษาจีน เพื่อเป็นก้าวหนึ่งที่จะเข้าไปทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเดินเตล็ดการเมืองของปักกิ่ง

จากข้อสังเกตเหล่านี้เป็นที่เห็นได้ชัดว่า ข้อเขียนในหนังสือเล่มนี้จะแตกต่างกับหนังสืออื่น ๆ เพราะว่าความถูกต้องเกี่ยวกับประเทศจีนที่ได้นั้น เป็นที่น่าสงสัยและขอข้ายความหวังของเราว่าย่อมจะถูกจำกัด ข้อสรุปของเราจะม่น้อยและมีลักษณะชั่วคราว คำถามจะมีมากกว่าคำตอบ ทั้งนี้ไม่ใช่แต่เพียงเพราะหลักฐานน้อย แต่ยังเพราะระยะเวลาที่ฉันอยู่ภายใต้การปกครองของคอมมิวนิสต์ค่อนข้างจะสั้นเกินกว่าที่จะตั้งข้อสังเกตทั่ว ๆ ไป และการทำนายในระยะเวลาอันยาวนาน เมื่อได้พูดถึงข้อเหล่านี้แล้วถึงเวลาที่เราจะเข้ามาสู่การวิเคราะห์เกี่ยวกับสาธารณรัฐประชาชนจีนด้วยความรู้ดีที่ฉันได้ค้นพบ อยาก رؤอยากเห็น รมัตถะวังและด้านนี้ถึงความจำกัดในภูมิรู้

๒. พื้นฐานของการเมือง

สภาพแวดล้อมทางการเมืองและประวัติศาสตร์

ข้อถกเถียงที่เกิดขึ้นมาอีกประการหนึ่งสำหรับผู้ทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับการเมืองของสาธารณรัฐประชาชนจีนอยู่ที่ปัญหาข้อ ผู้นำในกรุงปักกิ่งเป็นจีนมากกว่าหรือเป็นคอมมิวนิสต์มากกว่า เพื่อที่จะตอบปัญหานี้อย่างมีความหมาย เราจะต้องแยกองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเมืองของจีนคอมมิวนิสต์ องค์ประกอบเช่นว่าสิ่งแวดล้อมและมรดกในทางประวัติศาสตร์ที่จีนคนชาติและคอมมิวนิสต์เผชิญอยู่ แต่อุดมการณ์ของลัทธิมากซ์และเลนินได้แยกผู้นำที่ลัทธิมากซ์ออกจากบรรพบุรุษของเขาและคหวิริของเขาด้วย ภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ปรากฏว่าคงที่ ในขณะที่การเป็นผู้นำการจัดองค์การ คุณค่าและทัศนคติเป็นปัจจัยที่เปลี่ยนไป อันทำการเกี่ยวข้องกับปัจจัยคงที่เหล่านี้เป็นการกำหนดวิถีทางของการเมือง ประวัติศาสตร์จีนในระยะหลัง ๆ นั้นเป็นตัวอย่างที่น่าสนใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของกระบวนการเช่นนั้น

พื้นฐานทางภูมิศาสตร์

ถึงแม้ว่าโดยปกติจะเป็นการบิดเบือนในการที่จะถือเอาผลอันซับซ้อนใด ๆ ว่าเป็นมาจากเหตุเพียงอันเดียว แต่ก็ไม่มีใครปฏิเสธความสำคัญเกี่ยวกับบทบาททางภูมิศาสตร์ที่ได้เป็นสถาบันและการปฏิบัติในทางการเมืองของจีน ปัจจุบันเป็นเครื่องทำลายเช่นเดียวกันต่อรัฐบาลที่ผลัดเปลี่ยนไปในหลายศตวรรษ ซึ่งความดามารถที่จะขจัดปัญหาอุทกภัย ทุพภิกภัย ความต้องการด้านชลประทาน และการรุกรานจากต่างประเทศล้วนเป็นเครื่อง

วัดความสำเร็จของคน แม่นดินฉันทันยังได้ทำให้ฉันเคยงประสบการณ์ที่มากที่สุดในโลกในขณะที่
ที่รักษาอารยธรรมที่ต่อเนื่องกัน ต่อหน้าการรุกรานจากต่างประเทศชาวดูชาเดา แม้
จะเป็นความจริงที่ว่า ลักษณะในทางกายภาพของประเทศใด ๆ (ภูเขา แม่น้ำ ทะเลทราย
ชายฝั่งเป็นต้น) ก่อนข้างจะแน่นอนตายตัว แต่ผลกระทบของสิ่งเหล่านี้ต่อทางประวัติ
ศาสตร์นั้นแตกต่างกันมาก ทั้งขึ้นอยู่กับปัจจัยของมนุษย์ ตัวอย่างเช่น แม่น้ำเหลือง
รู้จักกันว่าแม่น้ำ “วิปโยค” ของจีน เพราะว่า น้ำท่วมเป็นประจำทำให้ที่ดินไร้ประโยชน์
เป็นจำนวนล้าน ๆ เฮเคอร์ และทำให้คนตายเป็นจำนวนพัน ๆ ในแต่ละครั้ง กระนั้น
ก็ดี ความร่วมมือระหว่างรัฐบาลกลางและเจ้าหน้าที่ส่วนอำเภอรวมทั้งส่วนตำบลได้ยก
เขื่อนขึ้นเป็นจำนวนหลาย ๆ ไมล์ จนทำให้ประชากร ๘๐ ล้านคนสามารถครอบครองพื้น
ดินอันอุดมสมบูรณ์ในอาณาบริเวณใกล้เคียงถึง ๑๒๕,๐๐๐ ตารางไมล์ เพราะตะกอน
จากกระแสน้ำและการเปลี่ยนแปลงของทางน้ำหลายครั้ง มิใช่เป็นการบังเอิญที่ว่า
อาณาบริเวณแถบปากแม่น้ำกลายเป็นใจกลางของอารยธรรมที่ยิ่งใหญ่ของจีน ดังนั้น
สิ่งซึ่งระยะหนึ่งเป็นของดักกตบเป็นของชั่วระยะเวลาหนึ่ง ทั้งขึ้นอยู่กับรัฐบาลจะตอบโต้
วิกฤติการณ์นั้นอย่างไร

แม่น้ำของจีนมีอิทธิพลที่สำคัญต่อสถาบันและทัศนคติทางการเมืองอย่างเด่น
ชัด ดังที่ศาสตราจารย์ คาด เอ. วิตโฟเกด ได้บรรยายประวัติราชสำนักจีนไว้ว่าเป็น
สังคมท่อน้ำ (hydraulic society) ตามทฤษฎีของเขา ความต้องการของครอบครัวและ
หมู่บ้านอันท่วมท้นในด้านชลประทานและการควบคุมน้ำที่มีประสิทธิภาพบังคับให้ประชาชน
ยอมรับการปกครองอย่างดีธิดาจากรัฐบาลกลางที่สามารถสร้างระบบการควบคุมน้ำ
ขนาดใหญ่ตลอดชายฝั่งแม่น้ำเป็นพัน ๆ ไมล์ ศาสตราจารย์วิตโฟเกดได้มองข้ามว่ามี
ผลกระทบกระเทือนทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติ ข้อแรก เอกชนเป็นผู้ปฏิบัติตามและหมู่บ้าน
จะต้องขึ้นอยู่กับรัฐ เป็นการวิตรอนจิตใจบุกเบิกหรือความคิดใด ๆ เกี่ยวกับเสรี
ภาพของบุคคล แต่กิจกรรมที่ทำกันเป็นกลุ่มภายใต้การนำของเจ้าหน้าที่ส่วนกลางกลาย

เป็นแบบฉบับที่ยอมรับกัน ข้อที่สอง การทำหน้าที่เกี่ยวกับระบบนำอย่างราบรื่นนั้น เป็นที่เห็นได้ชัดว่าเป็นการอุปถัมภ์ซึ่งชีวิตทำให้ประชาชนพากันเชื่อถือความเมตตาของรัฐบาล เจตนารมณ์ของจักรพรรดินั้นถือกันว่า ดีมากกว่าชีวิตในส่วนที่จำเป็น

ย่อมจะเป็นการผิดพลาดที่จะขยายความข้อนี้มากเกินไป ชาวจีนเห็นเคื่องในการที่จะต้องแบกภาระในทางทหารและภาษีอย่างหนัก ดังที่เป็นอยู่ในแถบอื่นๆ ของโลก และข้อเท็จจริงที่ว่ารัฐบาลเป็นผู้ถือสิทธิ์ขาด มิได้หมายความว่า จะได้รับสิทธิให้เป็นเช่นนั้น ในทางตรงกันข้ามดังที่เราจะเห็นต่อไป ข้อจำกัดที่กำหนดไว้ ได้วางขอบเขตกิจกรรมของครอบครัว ตระกูล ตำบล อำเภอ และของรัฐบาลลงตามลำดับ ถึงมากที่สุดตามประเพณีว่า “ตัวเรากับจักรพรรดิน้อยห่างไกล” แต่โดยทั่วไปแล้ว ทัศนะของชาวจีนเกี่ยวกับลักษณะและขอบข่ายของรัฐบาลแตกต่างจากสังคมตะวันตกในชั้นมูลฐาน ส่วนหนึ่งเพราะบทบาทอันแข็งขันของรัฐบาลในการชลประทานและการควบคุมน้ำ

ภูมิประเทศของจีนยังมีเครื่องกระตุ้นอีกสองอย่างที่ทำให้มีการรวมอำนาจอันเป็นลักษณะตรงกันข้ามกับการกระจายอำนาจ ในข้อแรก รัฐบาลกลางมีความรับผิดชอบในเบื้องต้นที่จะต้องป้องกันประเทศให้พ้นจากการรุกราน ประเทศจีนได้รับการปกป้องจากเส้นทางของการอพยพพลเมืองและการรุกรานทางทะเล ทางภาคตะวันออกและภูเขาอันสูงไปถึงภาคใต้และภาคตะวันตก อย่างไรก็ตาม ตอนเหนือนั้นไม่เคยมีเครื่องกีดขวางทางธรรมชาติ และที่ราบอันอุดมสมบูรณ์ทางเหนือก็เปิดต่อการโจมตีของ “ชนป่าเถื่อน” ได้ง่าย ความตึงเครียดได้ขยายตัวขึ้น ในศตวรรษที่ ๒ ก่อน ค.ศ. เมื่อจีนภายใต้ราชวงศ์ฉินที่รวบรวมกันเป็นปึกแผ่นใหม่ๆ ได้ทะลวงเข้าไปถึงทุ่งหญ้าของเผ่าชนเร่ร่อนเพื่อที่จะรักษาผลที่ได้เหล่านั้น จักรพรรดิฉินหวงได้สร้างและรวบรวมเครื่องป้องกันพรมแดนให้เป็นกำแพงยักษ์ของประเทศจีนที่มีชื่อเสียงและมีความยาวถึง ๓,๕๐๐ ไมล์

ตัวอย่างอีกประการหนึ่งของอิทธิพลในทางภูมิศาสตร์ที่มีต่อการเมืองมาจาก ความต้องการการขนส่งที่ถูกเชื่อมโยงกันระหว่างเหนือและใต้ ในขณะที่ประเทศจีนทอด อ่างถึงแม่น้ำที่ยาวที่สุดในโลกว่า ได้แก่แม่น้ำแยงซี แม่น้ำเหลืองและแม่น้ำอะเมอ ซึ่งมี ความยาว ๓,๔๓๐ ไมล์ ๒,๘๐๐ และ ๒,๗๐๐ ไมล์ตามลำดับ แม่น้ำสำคัญ ๆ ของจีน เหล่านี้ล้วนแต่ไหลจากทิศตะวันตกไปสู่ทิศตะวันออก การขาดแคลนเส้นทางเชื่อมเหนือ ใต้ทำให้การก่อสร้างทางน้ำระหว่างแม่น้ำใหญ่ ๆ แถบที่ราบตะวันออกก็มีคลองเล็ก ๆ หลายนายเชื่อมกัน อันเป็นผลงานของราชวงศ์ต่าง ๆ ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ ๗ ถึง ๑๘ ทำให้คลองหลวงยาวถึง ๑,๒๘๖ ไมล์ ตามรายงานกล่าวว่า งานเหล่านี้ต้องใช้คนงาน ถึง ๑ ล้านคนในขณะเดียวกัน การสร้างคลองและเขื่อนกั้นน้ำชั่วคราวและอิฐอันมาก มายที่จำเป็นต้องใช้ตัวคนแต่ต้องการอำนาจที่เข้มแข็งอยู่กบฏรัฐบาลกลางทั้งสิ้น

แม้ว่าลักษณะคล้ายคลึงทางประวัติศาสตร์มักจะทำให้หลงผิด เราอาจจะ ชี้ให้เห็นได้อย่างปลอดภัยว่า โครงการก่อสร้างอันยิ่งใหญ่ในอดีตได้สร้างตัวอย่าง สำหรับการใช้จ่ายแรงงานมวลชน ที่ระดมขึ้นโดยผู้นำจีนคอมมิวนิสต์ปัจจุบันสำหรับการ สร้างเขื่อน ถนน และทางรถไฟ ไม่มีการหยิ่งเอียงมีคิมหาชนที่จะบอกเรา ถึงความ เห็นของคนที่ถูกบังคับให้ทำงานในโครงการเช่นนี้ในปัจจุบัน แต่เราอาจจะคาดคะเนได้ว่า พวกเขาจะกล้าถึงความต่อเนื่องของจีนกับอดีต ควบคู่ไปกับความขัดเคืองอันเป็นที่ เข้าใจได้ต่องานหนักที่พวกกรรมกรจะต้องกระทำ และเกิดความหวังสำหรับอนาคตของ จีนซึ่งเชื่อมกันเข้า หักล้างการต่อต้านที่พวกเขาจะมีต่อกิจกรรมที่นำโดยรัฐบาลนี้

ภูมิศาสตร์ยังมีผลกระทบกระเทือนถึงพัฒนาการทางการเมืองและสังคมใน แ่งอื่น ๆ อีก ซึ่งอาจจะกล่าวในทันทีได้แต่เพียงเล็กน้อย เป็นต้นว่า ไม่ใช่ที่ดิน ๓,๖๕๐,๐๐๐ ตารางไมล์ของจีนทั้งหมดที่อาจเข้าไปได้ทั่วถึงหรือทำการเพาะปลูกได้เท่า เทียมกัน ภูเขาและที่ราบสูงของธิเบต นับตั้งแต่ความสูง ๑๒,๐๐๐ ฟุต โดยเฉลี่ย จนกระทั่งกว่า ๒๘,๐๐๐ ฟุตนั้น ได้แยกพื้นที่ออกไปเฉียดประมาณ ๓๕๐,๐๐๐ ตารางไมล์

พร้อมกับประชากรที่มีใช้เป็นคนจีนเสียมากกว่า ๑ ล้านคนที่มาจากดินแดนที่เรียกกันว่า
จีนไท่ ทำนองเดียวกัน การเพาะปลูกที่ค่อนข้างง่ายภายในอาณาบริเวณชายฝั่งโดย
เปรียบเทียบกับป่าดิบและเขา ทำให้ประชากรร้อยละ ๘๐ อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณ
หนึ่งในหกของประเทศ ดังนั้นความหนาแน่นจึงมารวมอยู่ที่ดินแดนตอนปากน้ำแยงซี ซึ่ง
มีพลเมือง ๑๐,๐๐๐ คนต่อเนื้อที่ ๑ ตารางไมล์ แตกต่างกับอัตราเฉลี่ย ๒ คนต่อ ๑ ตาราง
ไมล์ ในมณฑลซินเกียงและทิเบต พฤติการณ์เหล่านี้ทำให้อาณาบริเวณที่อยู่ห่างไกล
ออกไปสามารถรักษาความเป็นอิสระอยู่ได้อย่างมากเมื่อเปรียบเทียบกับอำนาจเข้มแข็ง
ของรัฐบาลกลางที่ปรากฏในภูมิภาคชายฝั่ง ที่มีประชากรอยู่กันอย่างหนาแน่น

นอกจากนี้จีนไท่ (คือ ประเทศจีนทั้งหมดเว้นแต่ทิเบต ซินเกียง มองโกเลีย
และแมนจูเรีย) ไม่มีภูมิประเทศที่กว้างด้ากัณที่ที่จะแบ่งภูมิภาคหนึ่งออกจากอีกภูมิภาค
หนึ่ง ทั้งที่มีลำน้ำแยงซีและกลุ่มเผ่าชนมากมายระหว่างปักกิ่งกับเมืองกว้างตุง หรือ
ระหว่างซังไห่ (เซียงไฮ้) กับเฉิงตู แต่เอกภาพทางวัฒนธรรมได้เกิดขึ้นในอาณาบริเวณ
นี้ ในระดับที่ใหญ่ยิ่งกว่าอาณาบริเวณอื่นเช่นบนภาคพื้นทวีปอินเดียที่มีขนาดเท่าเทียมกัน
แน่นอนว่าระบบแม่น้ำอันใหญ่โตและการขาดระบบการคมนาคมทางบกอย่างกว้างขวาง
ทำให้จีนเป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมย่อยเกิดขึ้นมากมาย โดยมีความแตกต่างกันอย่าง
มากเกี่ยวกับประเพณีชีวิต จรรยา ดำเนินชีวิตและระดับของการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ
แต่ภาษาเขียน จรรยาธรรมตามคำสอนของปรัชญาสำนักขงจื้อ และพระบรมราชโอง
การของพระมหากษัตริย์ได้ขยายและมน้ำหนักเท่าเทียมกันพอควรตลอดไปทั่วทั้งภูมิภาค
อันกว้างใหญ่รวมทั้งทิเบต ซินเกียง และมองโกเลีย นี่มิได้ขัดขวางให้ต่อมาระหว่าง
เหนือกับใต้ และทั้งนี้ทำให้เกิดความฉันทันในความเป็นชาติในคอนัน อันตรงกัน
ข้ามกับความนิยมแบ่งแยกท้องถิ่น แต่ก็ได้สร้างความฉันทันในเอกภาพของชนเผ่าอันหรือ
จีน ที่มีเหตุผลเพียงพอที่จะถือว่าอาณาบริเวณนี้เป็นกลุ่มก้อนในทางวัฒนธรรมที่เรียก
ว่า จุงกั๋ว หรือ ราชอาณาจักรกลาง

พื้นฐานทางเศรษฐกิจและประชากร

เราได้พูดถึงลักษณะอันสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศจีนมาแล้ว แต่ควรจะกล่าวซ้ำในท่อนอื่น ๆ เพราะมีผลที่สำคัญกระทบกระเทือนถึงการพัฒนาในด้านการเมืองของจีนอย่างมาก ปัจจัยในทางเศรษฐกิจที่เด่นที่สุดของจีนในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ก็คือความห่างไกลระหว่างข้ออ้างของจีนที่จะเป็นมหาอำนาจและระดับต่ำของพัฒนาในทางเศรษฐกิจ แต่เราเห็นได้จากภาพ ๒-๑ และ ๒-๒ (หน้า ๔๔๐) ว่าจีนมีฐานะต่ำกว่าอังกฤษ และสหรัฐมากในด้านผลิตภัณฑ์มวลรวมในรายการ เช่น แร่ เหล็ก ถ่านหิน และเหล็กกล้า ธรรมชาติ และผลิตภัณฑ์มวลรวมเกี่ยวกับกระแสไฟฟ้าและความยาวของทางรถไฟ

เป็นไปได้ที่จะเน้นหนักเกินไปโดยเอาฐานะทางการเมืองของประเทศจีนไปเทียบกับฐานะอันต่ำในทางเศรษฐกิจราวเท่าที่ ราชอาณาจักรใจกลาง ถูกตัดออกจากกิจกรรมของโลก จีนสามารถรักษาความมั่นใจในความเหนือในด้านอารยธรรมเมื่อเปรียบเทียบกับของ “ชนป่าเถื่อน” ภายนอกกำแพงยักษ์และโพ้นทะเลออกไป นี่ใช้ว่า จะเป็นความคลั่งไคล้ก็หาไม่ ในระหว่าง ๑ พันปี นับแต่เริ่มต้น ค.ศ. ความดำริในด้านการเมืองสังคมและวัฒนธรรมของจีนเป็นคู่แข่งของอารยธรรมอื่น ๆ ของโลก จนกระทั่งถึงสมัยการฟื้นฟูวิทยาการ และสมัยการปฏิรูปทางศาสนาซึ่งต่อต้านด้วยการปฏิวัติอุตสาหกรรมนั้นแหละ จีนจึงล่าหลังยุโรปในด้านสำคัญเกี่ยวกับความพยายามของมนุษย์ อย่างไรก็ตาม ช่องว่างอันกว้างใหญ่ในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ เองเป็นประตูปิดที่ปิดไว้สำหรับชาวจีนที่ค้นพบว่า ความก้าวหน้าในทางการเมืองและด้านวิชาการของคนต่ำค่อยเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับญี่ปุ่น รัสเซีย อังกฤษ ฝรั่งเศส และสหรัฐ

การค้นพบอันนี้ได้เร่งความสลายตัวของราชวงศ์แมนจูในปี ค.ศ. ๑๙๑๑ ซึ่งอยู่ภายใต้ความกดดันภายในที่ขยายขึ้นตามลำดับในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ และ ๒๐ มันสะท้อนความมั่นใจของชาวจีนที่มีต่อสถาบันประเพณี ซึ่งคงทนอยู่เป็นเวลาหลายราชวงศ์และเสื่อมโทรมลงก็แต่ต่อหน้าการทำลายของหมอดอนศาสนาชาวต่างประเทศ

ตาราง 2—1 ผลิตผลด้านอุตสาหกรรม ปี ค.ศ. 1959

ชื่อประเทศ (นับเป็นล้าน)	ประชากร	แร่เหล็ก		เหล็กกล้าธรรมชาติ		ถ่านหิน		พลังไฟฟ้า		น้ำมันธรรมชาติ		ปิโตรเลียมที่กลั่นแล้ว	
	นับเป็นล้าน	นับเป็นล้าน	ถัวเฉลี่ยนับ	นับเป็นล้าน	ถัวเฉลี่ยนับ	นับเป็นล้าน	ถัวเฉลี่ยนับ	นับเป็นล้าน	ถัวเฉลี่ยนับ	นับเป็นล้าน	ถัวเฉลี่ยนับ	นับเป็นล้าน	ถัวเฉลี่ยนับ
		เมตริกตัน	เป็นกิโล	เมตริกตัน	เป็นกิโล	เมตริกตัน	เป็นกิโล	กิโลวัตต์	เป็นวัตต์	เมตริกตัน	เป็นกิโล	เมตริกตัน	เป็นกิโล
จีน	675	20.5	30	13.4	20	348	516	41.5	61	3.7	6	3.9	6
สหภาพโซเวียต	211	43.0	204	60.0	284	507	2,402	265.0	1,256	130.0	616	107.0	507
สหรัฐอเมริกา	177	51.1	311	84.8	479	393	2,220	844.0	4,768	348.0	1,966	382.0	2,158
อังกฤษ	52	12.8	246	20.5	394	210	4,038	123.0	2,365	0.08	2	36.0	692
ฝรั่งเศส	45	12.7	282	15.2	338	60	1,333	67.0	1,489	1.6	36	28.0	622
ญี่ปุ่น	93	9.8	105	16.6	178	49	537	99.0	1,064	0.4	4	31.0	333

ตาราง 2—2 เปรียบเทียบการคมนาคม ปี ค.ศ. 1959

ชื่อประเทศ	ความยาวของทางรถไฟ (คิดเป็นไมล์)	ขนส่งทางรถไฟ (คิดเป็นตัน)	ขนส่งทางหลวง (คิดเป็นกิโลกรัม)	การเดินเรือการค้า (คิดเป็นตัน ตามตัวเลขจดทะเบียน)
จีน	19,000	542,000,000	10,000,000,000	400,000
สหภาพโซเวียต	79,000	1,764,000,000	88,000,000,000	2,800,000
สหรัฐอเมริกา	220,000	1,173,000,000	538,000,000,000	24,200,000
อังกฤษ	19,000	238,000,000	40,000,000,000	19,000,000
ฝรั่งเศส	24,000	213,000,000	26,000,000,000	4,300,000
ญี่ปุ่น	13,000	173,000,000	9,000,000,000	5,300,000

และเร็วขึ้นเท่านั้น มันได้กระตุ้นเตือนให้มีการเรียกร้องในทางการเมืองและทางเศรษฐกิจแบบใหม่ ซึ่งแสดงให้เห็นโดยการทดลองใช้ระบบรัฐสภาและรัฐธรรมนูญ โครงการสำหรับก่อสร้างทางรถไฟ และคลังอาวุธที่ทำกันตามลำพังก็ได้ติดตามโดยแผนการอันยิ่งใหญ่ของซุนยัตเซ็น เพื่อที่จะนำทุนที่มีอยู่ในโลกมาพัฒนาเศรษฐกิจของจีน

กล่าวโดยย่อ ความแตกต่างในทางเศรษฐกิจระหว่างจีนกับโลกภายนอกได้ก่อให้เกิดการค้นคว้าระบบการเมืองที่สามารถฟื้นฟูฐานะของจีนภายใต้ดวงอาทิตย์ความทะเยอทะยานอันนี้ได้เผชิญกับผู้ที่มีความปรารถนาแรงกล้าของจีน ในอันที่จะเป็นผู้นำทางการเมือง (ไม่ว่าจะเป็นจักรพรรดิหรือขุนศึก นักชาตินิยมหรือคอมมิวนิสต์) ด้วยปัญหาต่าง ๆ แต่จีนเป็นประเทศที่การอุตสาหกรรมอยู่ในระดับต่ำ ทุนที่ละเอียดงายมีจำกัด ทรัพยากรที่จะดึงดูดการลงทุนต่างประเทศที่รุดหน้าก็ม่น้อย เศรษฐกิจ การเกษตรเป็นพื้นนั้น ทำให้ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในระดับเพียงสามารถประทังชีพ และไม่มีผลิตผลในทางเกษตรอันเป็นส่วนเกินเพียงพอที่จะแลกเปลี่ยนกับสินค้าเข้าในทางอุตสาหกรรมที่ต้องการอย่างมาก ดังที่สนับสนุนยิ่งไปกว่าก็คือประชากรร้อยละ ๘๐ อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ และหมกมุ่นอยู่กับการเชื่อถือโชคลางแบบชาวนา

ไม่ค่อยน่าอัศจรรย์เท่าไรเกี่ยวกับความพยายามครั้งแล้วครั้งเล่าที่จะเปลี่ยนประเทศให้ทันสมัยและก้าวหน้าในทางอุตสาหกรรม ด้านแต่ประการที่หัวใจและมักจะล้มเหลว แน่่อนที่ว่าอุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ การขาดสันติภาพที่ยั่งยืน ภายใต้รัฐบาลกลางอันเข้มแข็งตลอดระยะเวลาที่มีการปกครองตามระบอบสาธารณรัฐ ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๑๑—๑๙๔๘ สงครามกลางเมืองระหว่างเหินกับไค่ จินคณะชาตินิยมคอมมิวนิสต์ และระหว่างกองทัพต่าง ๆ ในส่วนภูมิภาคได้ก่อกวนมิให้สามารถมีการสะสมรายได้จากการภาษีเพื่อใช้ในการลงทุนอย่างกว้างขวาง ยิ่งกว่านั้น ท่าเรือที่สำคัญของจีนและแม้กระทั่งทางรถไฟที่สำคัญบางสาย เช่นสายที่ผ่านจังหวัดอุตสาหกรรมในแมนจูเรียก็อยู่ภายใต้การควบคุมของต่างประเทศ ในที่สุดระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๓๐—๑๙๔๐ การยึด

ครองอาณาบริเวณที่ก้าวหน้าทางเศรษฐกิจโดยญี่ปุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและแถบชายฝั่ง ทำให้ทรัพยากรเหล่านั้นได้ตกไปอยู่กับรัฐบาลเจียงไคเช็ค

ย่อมเป็นธรรมดาที่ปัญหาชนชั้นมูลฐานของจีนหลายอย่างยังคงเกิดแก่รัฐบาลปักกิ่งปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น การระดมทุนในสังคมที่เคยให้ความสำคัญยิ่งในทางเกษตรที่มวดชนชาวนาดำรงชีพอยู่ใกล้กับระดับพอประทังชีพนั้นจะทำได้อย่างไร ถ้าปล่อยให้ไปตามใจแล้ว ชาวนาก็จะทำแต่เพียงพอกิน นอกเหนือจากนั้นแล้ว เครื่องดัดใจในทางวัตถุก่อจูงใจให้ผลิตทรัพย์สินส่วนเกินเพื่อใช้แลกเปลี่ยนในท้องตลาด เนื่องจากประเทศจีนขาดแคลนสิ่งดึงดูดเหล่านั้น มีแต่การควบคุมการอุปโภคของชาวนาโดยตรงเท่านั้นที่รัฐบาลอาจหวังที่จะเปลี่ยนผลิตผลที่ได้จากไร่นาไปยังชุมชนและตลาดโลก ถึงแม้ว่าชนชั้นย่อมมิใช่เป็นแต่เพียงเหตุผลประการเดียวที่คอมมิวนิสต์จัดการถือกรรมสิทธิ์ที่ดินของเอกชนและจัดระบบนาหลวง แต่ก็เป็นเครื่องกระตุ้นที่สำคัญประการหนึ่งให้ดำเนินไปทางนี้ ในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ การจัดนาหลวงได้ผสมกันเข้าเป็นสิ่งที่เรียกว่าประชาคมอันได้แก่ชีวิตของชาวนาทั้งเหล่า มุ่งหมายที่จะควบคุมกิจกรรมทั้งหมดตั้งแต่อาหารเข้าจนกระทั่งเข้านอน ไม่ว่าจะต้องใช้ทุนในทางการเมืองสักเท่าใดในการก่อตั้งกลุ่มเหล่าเช่นนี้ รัฐบาลปักกิ่งอาจจะค้นพบข้อแตกแยกของสถาบันว่ามีความจำเป็นที่จะยังให้เกิดการผลิตและการจำหน่ายเกี่ยวกับทรัพย์สินส่วนเกินจากการถือกรรมอันมีความสำคัญในการทำประเทศให้เป็นอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว

อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่ยิ่งใหญ่ที่สุด คือความกดดันของจำนวนประชากรของจีนหนักแก่การแก้ไข โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจุบันอัตราการตายได้ลดลง ด้วยการปรับปรุงเครื่องให้ความสะดวกสำหรับการเกิด การปลูกฝี เพื่อต่อต้านเชื้อโรคและการโฆษณาต่อต้านโรคติดต่อขนาดใหญ่ ก้าวเหล่านี้ยังให้คนมีชีวิตอยู่มากขึ้นแต่มีประกันเกี่ยวกับวิธีการดำรงชีวิต นี่ก็เช่นเดียวกัน มิใช่เป็นเหตุผลประการเดียวของปักกิ่งที่จะรักษาทหารประจำการขนาดใหญ่ แต่ก็นับว่าเป็นทางออกในทางเศรษฐกิจประการหนึ่งที่ว่า ผลตามมาก็คือมีแรงงานบังคับจำนวนมาก รวมทั้งอาสาสมัครจำนวนด้าน ๆ

สามารถดำเนินงานตามโครงการก่อสร้างต่าง ๆ โดยให้มูลค่าจ้างตอบแทนเพียงเป็นพิธี
ดังที่เป็นอยู่ในสมัยก่อน วิธีการปกครองแบบลัทธิชาตได้รับเข้าไปใช้ เพื่อให้งานที่จำเป็น
นั้นได้สำเร็จลง แต่ปัจจุบันถูกนำไปใช้อย่างยาวนานใหญ่โดยที่รัฐบาลดำเนินกว่า จีนดำหลัง
กว่าประเทศอื่น (และจากความเชื่อมั่นของพวกเขาว่าลัทธิมากซ์จะนำประเทศจีนให้เป็น
มหาอำนาจอุตสาหกรรมได้อย่างแน่นอน)

ความทะเยอทะยานในทางเศรษฐกิจของจีนนั้น จัดว่าเป็นแรงผลักดันอันหนึ่ง
ที่อาจจะหาประเทศอื่นเสมอเหมือนมิได้จริง ๆ ในสมัยปัจจุบัน แม้จะรวมบอตสวานา ไรต์เซีย
เข้าด้วย ดังเราจะได้เห็นต่อไปว่า ดังคมในระบบบังคับของมาเซตุนั้นเคยหน้าประดพ-
การณืทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในสมัยศักดินา แน่หนอนที่เดียวในระยะเริ่มแรกของการปฏิวัติ
ของจีนคอมมิวนิสต์ ขนของการพัฒนาของจีนนั้นต่ำกว่าของไรต์เซียในระยะใดเดียนมาก
ในด้านการปฏิวัติทางการเมือง แต่ไรต์เซียไม่เคยมีความกดดันในด้านจำนวนพลเมืองดังที่
เป็นอยู่ในประเทศจีน แม้กระทั่งถึงปี ค.ศ. ๑๙๖๓ เพียงแต่ประมาณร้อยละ ๑๑ ของที่ดิน
ทั้งหมดของจีนได้ใช้ทำการเพาะปลูก ซึ่งเกือบจะ ๒ ใน ๓ ของจำนวนนั้นถูกจัดเป็นทางการ
ว่ามีคุณภาพเลว ไม่ใช่อยูที่การเลือก หรือการขาดแคลนเครื่องล่อใจที่จะทำให้จีนใช้
ประโยชน์ที่ดินของเขาในอัตราส่วนน้อยเช่นนั้น ถึงแม้ว่าความผันแะโครงการสำหรับ
ขยายที่ดินทำการเพาะปลูกของจีนจะไม่มที่สิ้นสุด ความแห้งแะงแะป่าที่บังคับให้
ประชาชน ๗๖๐ ล้านคนต้องขึ้นอยู่กับอาณาบริเวณทำการเพาะปลูก ในทำนองเดียวกัน
กับที่เคยใช้เคยใช้เพียงประชากรเพียงครึ่งหนึ่งเมื่อสมัย ๒๐๐ ปีก่อน

โดยที่การเพิ่มของพลเมืองอยู่ในระหว่างร้อยละ ๒-๓ ทุกๆ ปี การเพิ่ม
ผลิตผลจำพวกข้าวจะต้องมากกว่า ๒ เท่าของการเพิ่มเฉลี่ยสำหรับปี ค.ศ. ๑๙๕๐-๑๙๖๐
ถ้าหากจีนจะแก้ไขมาตรฐานการครองชีพแะยังจะผลิตวัตถุดิบด้านการเกษตรจัดหาทรัพยากร-
กรเบืองแรกสำหรับการแลกเปลี่ยนเพื่อตั้งเครื่องจักรกลเข้าประเทศ เนื่องจากบักกิ่งเท่าที่
แล้วมาขาดดินเชื้อต่างประเทศในระยะยาวเพื่อใช้กับการตั้งถิ่นค้ำอุตสาหกรรมเข้า ยกเว้น

แต่ในระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๕๐—๑๘๖๐ โซเวียตให้ดินเช่าไม่ถึง ๕๐๐ ด้านคอดาร์ อย่างไรก็ตาม^๕ ขอนรวมกับดินเช่าในทางทหารของโซเวียตอีก ๒,๐๐๐ ด้านคอดาร์ ทำให้จีนต้องชำระหนี้แก้มัณมิตรของตนตามข้อผูกพันด้วยดินค้าออกที่เป็นส่วนเกินในระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๖๐—๑๘๗๐ ช่องว่างของจีนระหว่าง “คืออะไร” กับ “ควรจะเป็นอะไร” ดังที่เมาเซตุงพูดได้ ตามคำสอนของม้ากัซออาจจะกว้างพอที่จะบังคับให้ใช้มาตรการในทางการเมืองหักโหมยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการทดแทนข้อแก้ไขในทางเศรษฐกิจตามความพอใจ ดังนั้น จีน ในปี ค.ศ. ๑๘๘๐ ซึ่งจะมีพลเมืองมากกว่า ๑,๐๐๐ ล้านคนก็ยังไม่อ่อนคลาย หรือปกครองแบบใช้อำนาจเด็ดขาดน้อยลงกว่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้สักเท่าใดนัก

การเพิ่มความกดดันในทางเศรษฐกิจ และจำนวนประชากรยังมีผลในทางการเมืองอีกประการหนึ่ง คือดังเหตการณ์จะพึงพู่ความเป็นอริต่อกันระหว่างชาวจีนและชนกลุ่มน้อยในประเทศ ประชาชนที่มีใช้เป็นชาวจีนทั่วทั้งสิบเขต ซินเกียง มองโกเลีย และแมนจูเรียนั้น แยกกันเด่นชัดจนกระทั่งถึงสมัยคอมมิวนิสต์ขึ้นมาปกครอง ในบางกรณีเช่นซินเกียงประชาชนเป็นต่างคำทั้งในด้านเชื้อชาติ ประเพณีนิยม ภาษา และวัฒนธรรมถึงขีดที่เกือบจะแยกออกเป็นประเทศต่างหาก ในอาณาบริเวณอื่นๆ เช่นมองโกเลีย การย้ายอพยพเมืองในอดีต และเดี๋ยวนี้หลายทางการเมืองของรัฐบาลปักกิ่ง โดยให้ชาวจีนครอบงำอย่างน้อยก็ในเขตในเมือง ในขณะที่ชนกลุ่มน้อยเป็นจำนวนน้อยอาศัยอยู่ในที่ราบ และในมณฑลทิศตะวันตกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมณฑลกั้นตู ชาวจีนมอดเด็มตามแบบแผนในทางวัฒนธรรมนั้นแตกต่างกับเพื่อนร่วมชาติที่มีใช้เป็นมอดเด็มมาก ซึ่งพวกเขาถือว่าแยกออกจากชนเชื้ออื่นอย่างยิ่งใหญ่

เราจะได้พิจารณาถึงปัญหาเชื้อชาติโดยละเอียดในภายหลัง ก่อนที่จะถึงข้ออื่น ข้อที่ควรกล่าวในที่นี้คือ ความขัดแย้งในทางประวัติศาสตร์ระหว่างเชื้อชาติต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นโดยความทะเยอทะยานของชาวจีนผู้นิยมขยายอาณาเขต เป็นแรงผลักดันอันใหม่ที่ได้รับจากเป้าหมายของพัฒนาการทางเศรษฐกิจ จุดสำคัญของการปราบปรามการ

กบฏในริเบตแบบนองเลือดในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ และการสร้างทางรถไฟที่ผ่าทะเลทรายเข้าไปในซินเกียงนั้นเป็นการขับเคลื่อนตามปกติที่จะพัฒนาทรัพยากรไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนด้วยวิธีการลงทุนในด้านกำลังคนอย่างสูงสุดและลงทุนอย่างต่ำสุด ตามรายงานข่าวกล่าวว่า เมาเซตุงได้บอกแก่ผู้แทนชาวริเบตในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ว่า ริเบตจะต้องเลี้ยงประชาชน ๑๐ ล้านคนแทนที่จะเป็น ๑ ล้านคน เป็นที่เห็นได้ชัดว่า การเพิ่มส่วนใหญ่นั้นเป็นชาวจีนเพียงอย่างเดียวเท่านั้นไม่ใช่ชาวริเบต มีบุคคลหลายล้านได้อพยพเข้าไปในดินแดนภาคตะวันตกเฉียงเหนือซึ่งแต่เดิมเป็นที่กันดาร อันเป็นสถานที่ที่การอุตสาหกรรมจะใช้น้ำมัน ถ่านหิน และแร่เหล็กเพื่อทำให้เป็นศูนย์กลางใหม่ของประเทศและเศรษฐกิจ แต่เป้าหมายอันนี้ก่อให้เกิดความตึงเครียดระหว่างชนเชื้อฮั่นและคนต่างเชื้อชาติ เป็นการฟันปัญหาในทางการเมืองอันเก่าที่แฝงอยู่ในระบบใหม่

ดังนั้น การที่จะเข้าใจการเมืองของจีนคอมมิวนิสต์ เราจะต้องเข้าใจปัญหาและดูทางในทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างดีด้วย เพราะว่า ตามที่เราได้เห็นแล้วว่า ไม่มีการกระทำของรัฐบาลอันใด ไม่ว่าจะเป็นการจัดระบบประชาคมหรือความคิดริเริ่มเกี่ยวกับการย้ายมวลประชากรที่เป็นเรื่องของการเมืองโดยแท้ หรือเป็นผลของการเศรษฐกิจโดยบริสุทธิ แต่ความล้มเหลวในการกระทำเหล่านั้น อาจจะมีผลผลักดันเข้าเป็นปัญหามังคัมให้รัฐบาลใช้มาตรการในทางการเมืองแบบใหม่เข้าแทนนโยบายทางเศรษฐกิจที่จะทิ้งไปได้

พื้นฐานประวัติศาสตร์และอุดมการณ์

ลักษณะจำเพาะที่เป็นอยู่

เราได้วาดภาพอย่างย่อ ๆ มาแล้วเกี่ยวกับเหตุการณ์อันสำคัญในศตวรรษที่ผ่านมาไปก่อนการปกครองของจีนคอมมิวนิสต์ เราอาจจะมองกลับไปอีกด้านหนึ่งเกี่ยว

กับสภาพการณ์ภายในที่ประเทศจีนของเมาชุงเกิดขึ้น มีบางคนตำหนิที่ใช้ระยะเวลา
อันสั้นเช่นนี้ เมื่อคำนึงถึงสถานการณ์ทางการเมืองของจีนซึ่งเก่าแก่ถึง ๒ พันปี พวกเขาอ้าง
ว่า สถานการณ์และอุดมการณ์ที่ปรากฏว่าเคยมีอยู่จะแสดงอำนาจอีกครั้งในเมื่อความคั่งของ
คอมมิวนิสต์ในยุคปัจจุบันได้ผ่านพ้นไป ผู้สังเกตการณ์เหล่านี้แย้งด้วยเหตุผลที่ว่า เฉพาะ
แต่สิ่งที่ไปกันได้กับชนบทรวมนิยมประเพณีสมัยโบราณของสาธารณรัฐประชาชนจีนเท่า
นั้นที่ยังคงอยู่ได้ สิ่งซึ่งจัดทำให้ โดยการบงการของชาวจีนหรือความปรารถนาของ
จีนคอมมิวนิสต์ที่จะทำให้เหมือนการปฏิวัติของบอลเชวิคจะสูญหายไปอย่างหืดกึ่งเดียวไม่
พ้นเช่นเดียวกับการปฏิบัติของชนต่างวัฒนธรรม “ราชอาณาจักรใจกลาง” ในอดีต

อย่างไรก็ตาม ข้อโต้แย้งอันนี้คาดการณ์ค่าเกินไปในปรากฏการณ์ที่สำคัญ
สองประการ ประการแรก ระยะเวลาระหว่าง ค.ศ. ๑๙๔๐-๑๙๕๐ มีผลกระทบ
กระเทือนถึงสถานการณ์ประเพณีมากกว่าในสมัยของความยุ่งเหยิงที่ปรากฏ
ในประวัติศาสตร์ของการเสื่อมโทรมของแต่ละราชวงศ์ใหญ่ ๆ ของจีน ถึงแม้ว่าจะเป็น
การพูดเกินความจริงไปที่เมาชุงได้ค้นพบแผ่นป้ายสำหรับเขียนคัมภีร์ที่เป็นลัทธิคอม-
มิวนิสต์ใหม่ ถ้าเราเทียบสิ่งปรักหักพังแห่งปี ค.ศ. ๑๙๔๙ กับวอดตายในทางการเมือง
ของจักรวรรดิแมนจู ก็เป็นที่เห็นได้ชัดว่ามีสิ่งซึ่งคอมมิวนิสต์จะทำลายเพียงเล็กน้อย ยก
เว้นในอาณาบริเวณที่เห็นทางการเมืองที่คิดค่อบางแห่งเท่านั้น ผลกระทบที่สำคัญของคอม-
มิวนิสต์จะมี ก็ไม่ใช่เป็นการทำลายระบบการเมืองที่สามารถคงอยู่ แต่เป็นการบูรณาการ
ให้แก่ระบบหนึ่งเท่านั้น

ข้อเท็จจริงประการที่สองที่ทำให้การปฏิวัติของจีนคอมมิวนิสต์แตกต่างกับ
การปฏิวัติที่เกิดขึ้นตลอดประวัติศาสตร์ของประเทศจีน ก็คือความก้าวหน้าในทางวิทยา
การโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการคมนาคม ระบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จในคริสต์ศตวรรษ
ที่ ๒๐ ไม่เหมือนกับประเพณีการณ์ของมนุษย์ที่มาก่อน เกี่ยวกับขนาดที่แทรกซึม
เข้าไปในทุก ๆ แห่งของชีวิต ถึงแม้ว่าราชวงศ์ก่อน ๆ อาจจะได้ใช้วิธีการเผ่าหนึ่งสื่อ

และเซ็นเซอร์ การระดมมวลชนสำหรับแรงงานบังคับ และการใช้สิทธิเด็ดขาดในทางปฏิบัติ แต่การปกครองแบบรวมอำนาจขนาดของจีนคอมมิวนิสต์นั้นไม่มีตัวอย่างมาก่อน เป็นไปไม่ได้ด้วยเนื่องจากความจำกัดในด้านวิทยาการในสมัยก่อนได้จำกัดการใช้อำนาจเด็ดขาด แม้ว่าจะมีความทะเยอทะยานสักเท่าใดก็ตาม

ข้อแตกต่างขั้นมูลฐานยิ่งกว่าอีกประการหนึ่งระหว่างคอมมิวนิสต์และราชวงศ์ก่อน ๆ ก็คือ ลักษณะของการปกครอง ตัวอย่างเช่นชาวมองโกลหรือที่ดียิ่งขึ้นคือ ชาวแมนจูที่พอใจกับการดำเนินการปกครองประเทศจีนผ่านระบบข้าราชการที่มีอยู่ จุดมุ่งหมายเบื้องต้นของแต่ละรัฐบาล ก็เพื่อรักษาความมีระเบียบภายใน และนั่นก็เท่ากับเป็นการรักษาราชบัลลังก์ถึงขนาดที่ว่า ความมั่นคงเป็นคุณสมบัติประการหนึ่งของความสงบภายใน รัฐบาลสนับสนุนงานสาธารณะเพื่อเป็นประกันความพอใจที่มีอยู่ในชั้นชนบทพอสมควร ราชวงศ์ใดก็ตามเมื่อการปกครองโดยสืบสายโลหิตนำมาซึ่งความเสื่อมโทรมในด้านความสามารถและทุจริตต่อหน้าที่ เริ่มทำลายประสิทธิภาพในทางบริหาร รัฐบาลนั้นก็มีการกบฏและความมั่งคั่งระส่ำระสายเกิดขึ้น อย่างไรก็ตามผู้สืบตำแหน่งจะฟื้นฟูความมีระเบียบซึ่งคงอยู่บนรากฐานของระบบเก่า ดังนั้นก็เป็นการช่วยให้มีความต่อเนื่องในด้านอารยธรรม

จีนคอมมิวนิสต์มิได้เป็นเช่นนั้น จุดมุ่งหมายตามคำสาบานของพวกเขาไม่มีอะไรน้อยไปกว่าการก่อร่างสังคมใหม่อย่างฉับพลัน การเปลี่ยนแปลงคุณค่าที่มีอยู่อย่างสิ้นเชิงและการประกาศใช้ระเบียบใหม่ ทั้งพวกเขามิได้มีแผนการที่จะทดลองเป็นครั้งแรกด้วยวิธีการเก็บบทเรียนเพื่อแก้ไขให้ถูก ดังผู้นำรุ่นก่อนกระทำระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๑๑-๑๙๔๔ แทนที่จะเป็นเช่นนั้นคอมมิวนิสต์จีนจึงได้รับเอาสถาบันและอุดมการณ์ของลัทธิมากซ์และเลนิน ตามที่เป็นไปในรัสเซียของเลนินและสตาลิน เป้าหมายของพรรคก็คือก่อร่าง “จีนใหม่” ในขณะที่อุดมการณ์และการปฏิบัติจะต้องได้รับการปรับปรุงให้เข้ากับสถานการณ์ของประเทศจีน เมาชะคุงและเพื่อนร่วมงานของเขาในชั้นแรก

ติดตามแนวทางซึ่งบัญญัติโดยสหภาพโซเวียตใน “ฐานะที่เป็นผู้นำของการปฏิวัติและผู้นำ
ลัทธิคอมมิวนิสต์ของโลก”

ความมีน้ำใจแน่วแน่ของผู้นำใหม่ที่จะสร้างจีนใหม่ทำให้เราสามารถพิจารณา
นาสาธารณรัฐประชาชนจีนว่า เป็นเทือกเถาใหญ่มากกว่าเป็นลูกหลานของอดีตของ
ครอบครัวดั้งเดิมแบบประเพณี แน่ละ นี่เป็นการแก้ปัญหาที่ว่ารัฐบาลปัจจุบันเป็นจีน
หรือเป็นคอมมิวนิสต์มากกว่ากัน ในขั้นแรกระบบนั้นถูกก่อรูปโดยสิ่งแวดล้อมหรือโดย
แบบฉบับของพวกมันมากซ์ ในบทความเรื่องนี้เราเข้าไปในทางที่ว่าระบบใหม่ขาดตอนจาก
ระบบเก่าในความหมายที่ว่าสถาบันและคุณค่าของมันนั้นแตกต่างไปจากสิ่งที่เป็นอยู่เมื่อ
ศตวรรษที่แล้ว ในส่วนสำคัญ ในแง่นี้สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นคอมมิวนิสต์มากกว่า
เป็นจีน ปี ค.ศ. ๑๙๔๙ มีความหมายมากกว่าการขีดเครื่องหมายชั่วคราว หากเป็นต้น
แบ่งการพัฒนาการของจีนปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ในขณะที่เดียวกันสาธารณรัฐประชา
ชนจีนย่อมจะได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมในทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และประชากร
อย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น และโดยที่ความทรงจำของประชาชนมีอยู่ก่อนการนำลัทธิคอมมิว
นิสต์เข้าไป เทานั้นแหละที่เป็นจีนปักกิ่งไม่ใช่สภาพลอกจากมอดโคว์ จะเรียกว่าบิوارกกี
ไม่เหมาะ ความคิดเกี่ยวกับ “ความเป็นจีน” ได้สับสนผิดความรู้ดีในทางชาตินิยม ซึ่ง
เมื่อรวมเข้ากับสภาพแวดล้อมทำให้มีความแตกต่างกันอย่างเด่นชัด รวมทั้งความแตก
ต่างในด้านความคิดเห็นระหว่างลัทธิพันธมิตรคอมมิวนิสต์ที่ยิ่งใหญ่ทั้งสองด้วย

งานของเราที่ตามมาก็คือ พิจารณาลักษณะที่มีอยู่ก่อนสมัยจีนคอมมิวนิสต์
เสียใหม่ ซึ่งเราได้สำรวจอย่างสั้น ๆ แล้วในบทที่หนึ่งเพื่อที่จะกำหนดว่า บั๊จจะอะไรที่
ช่วยให้มีการจัดตั้งลัทธิคอมมิวนิสต์ และอันไหนยังคงเป็นอุปสรรคต่อการปกครองแบบ
คอมมิวนิสต์อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งเราจะไม่ทบทวนถึงกำเนิดคำสอนของลัทธิขงจื๊ออัน
เป็นปรัชญาชนชั้นมูลฐาน ดังที่ได้ครอบงำมาตลอด ทั้งเราจะไม่วิเคราะห์โดยละเอียดเกี่ยว
กับสถาบันในด้านการเมืองและสังคมของราชวงศ์หมิงและราชวงศ์ชิงด้วย ความมุ่งหมาย

ของเราน้อยมาก คือเพียงที่จะพิจารณาลงองค์ประกอบที่ปรากฏเข้าแนวทางเพื่อความเข้าใจในเรื่องของเราเท่านั้น คือพฤติกรรมในทางการเมืองในสาธารณรัฐประชาชนจีน

มรดกจากอดีต

ลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของจีนในสมัยต้นบรรณาณาธิปไตยที่ช่วยให้คอมมิวนิสต์ก้าวขึ้นมาสู่อำนาจ (หรืออย่างน้อยก็มิได้เป็นอุปสรรค) ก็คือการยอมรับเอาการปกครองแบบใช้อำนาจดีทิดชาด ในสังคมที่คุ้นเคยต่อการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มความคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยและเสรีภาพส่วนบุคคลตามที่เรารู้จักกันนั้น ด้านแต่เป็นของแปลกหน้าคือระบบความคิดของขงจื้อ ซึ่งความสัมพันธ์กันตามสายบังคับบัญชาได้ขยายจากจักรพรรดิถึงประชาชนต่ำสุด ซึ่งเน้นหนักถึงความผูกพันเหนือสิทธิและอำนาจเบืองบนเหนือตัวแทนจากเบื้องล่าง ดังจะในทางการเมืองและทางปรัชญาอันยิ่งใหญ่ที่ยากนักในกรีกโบราณและโรม ไม่มีน้ำเตงในประเทศจีนในสมัยนั้นเลย เช่นเดียวกับการต่อสู้เพื่อจำกัดสิทธิของกษัตริย์และการชิงชัยในการนำมาซึ่งเสรีภาพสากลก็ไม่ปรากฏมีสิ่งคู่เคียงที่ปรากฏขึ้นในประเทศจีนตอนหลังเลย นี่มิใช่เป็นการปฏิเสธระบบการเมืองตามประเพณีของจีน มันจะเป็นระบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จ ตามความหมายปัจจุบันก็หาไม่ ประเทศจีนมิได้เป็นที่ปกครองแบบทหารหรือกดขี่แต่ประการใด หากมีข้อจำกัดเกี่ยวกับอำนาจและย้าถึงการปกครองโดยการชักจูงมากกว่าการบังคับ ในความหมายนั้นจีนแตกต่างกับลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างมาก ในขณะที่เดียวกันแบบแผนที่เป็นผู้อาวุโสเกี่ยวกับความสัมพันธ์และความสำคัญของกลุ่มชนที่อยู่เหนือเอกชน ทำให้หลักการประชาธิปไตยแบบตะวันตกเสียเปรียบคำสอนของคอมมิวนิสต์

ในระบบขงจื้อ เป้าหมายขั้นมูลฐานของรัฐบาลก็คือการสร้างความราบรื่นและความสามัคคีระหว่างผู้คน และระหว่างมนุษย์กับโลกในความนึกคิด ถ้าหากพระมหากษัตริย์ได้ทรงบำเพ็ญพระองค์เป็นแบบฉบับตามคำสอนของขงจื้อ ผู้น้อยทั้งหมด

จะประพฤติตามพระองค์อย่างสมัครใจ และนั่นเท่ากับนำมาซึ่งความราบรื่นในระเบียบของสังคม ซึ่งคือสร้างแบบฉบับโครงสร้างในทางสังคมและทางการเมือง โดยถือเอาครอบครัวเป็นใหญ่และรวบรวมเอาความดีมีคุณทั้ง ๕ มาให้นิยาม ในพันธะและอำนาจของทุก ๆ ฝ่าย นี้นวมถึงบุตรต่อบิดา ภรรยาต่อสามี น้องต่อพี่ โดยเพิ่มเอาเพื่อนต่อเพื่อน และประชาชนต่อกษัตริย์เข้าไปด้วย ดังนั้น นายอำเภอ (ผู้แทนคำสุดของพระมหากษัตริย์) เป็นที่เรียกกันตามตัวอักษรว่า “ข้าราชการบิดามารดา” อันเป็นการรับรองถึงความดีมีคุณมีคุณที่มิอยู่เหนือราษฎร ในทำนองเดียวกับพระมหากษัตริย์ปกครองในฐานะหัวหน้าครอบครัวขนาดใหญ่ของประชาชน

เป็นที่เห็นได้ชัดว่า ทฤษฎีแบบอุดมการณ์เช่นนี้ถูกฝ่าฝืนในทางปฏิบัติ ภาวทรภาพกลายเป็นระบบการใช้อำนาจแบบเผด็จขาดเหนือ ๆ และอยู่ในขอบข่ายที่จะถูกกบฏต่อต้านผู้ปกครองอยู่เสมอ แต่สิ่งที่เราได้กล่าวแล้วว่า การกบฏไม่เป็นที่ต้องห้ามเสียทีเดียว เครื่องตรวจสอบพระมหากษัตริย์ที่ดำคาญ ประการหนึ่งในข้อที่ว่าความประพฤติของพระองค์แสดงออกในฐานะเป็นผู้นำแบบฉบับก็คือความคิดเกี่ยวกับ “อาณัติแห่งสวรรค์” ตามทฤษฎีนี้ พระมหากษัตริย์ดำรงตำแหน่งมิใช่โดยสิทธิอันศักดิ์สิทธิ์หรือโดยพลการดังอันทารุณ แต่เพราะว่าพระองค์อุปถัมภ์คุณลักษณะที่จะยังความราบรื่นให้เกิดขึ้นระหว่างมนุษย์กับจักรวาล เมื่อคอร์รัปชันและการใช้อำนาจพลการดัง มีผลกระทบกระเทือนถึงความเที่ยงธรรมในการปกครอง พระมหากษัตริย์จะสูญเสียสิทธิในการเป็นผู้นำ ภายใต้สถานการณ์เช่นนี้ ผู้ก่อการปฏิวัติที่ประสงค์ความมีชัยพิสูจน์ว่า “อาณัติแห่งสวรรค์” ได้ย้ายมายังราชวงศ์ใหม่ ในทางปฏิบัติไม่มีอะไรที่รับประกันได้ว่าเร็วเท่ากับความดำเร้า ถึงแม้ว่า สิทธิก่อการปฏิวัติถือกันว่าเป็นผลบังคับที่สัมฤทธิ์ผลที่ใช้ต่อการปกครองแบบใช้สิทธิขาดอันไม่มีข้อจำกัด ก็ไม่ควรคิดไปในการทำที่เป็นความรู้จักของฝ่ายตะวันตกเกี่ยวกับ “เจตนารมณ์ของประชาชน” ทั้งนี้เนื่องจากจะเป็นการ “ล้มควม” ที่จะก่อการกบฏก็ต่อเมื่อรัฐบาลไม่ดำเนินการตามกฎหมายของกฏการที่พึง

การโดย “สวรวรค์” ผู้ก่อการกบฏมีพันธมิตรที่จะฟื้นฟูกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เหล่านั้นให้ได้รับการปฏิบัติ มิใช่เปลี่ยนหรือโต้แย้งกฎเกณฑ์เหล่านั้น กล่าวโดยย่อก็คือ ผู้นำก่อการกบฏจะต้องกระทำในฐานะที่เป็นตัวแทนของเจตนารมณ์ของจักรวรรดิ มิใช่ของประชาชน

ในระดับต่ำของสังคม อำนาจของผู้อาวุโสที่อยู่เหนือผู้อย่างอ่อนอาวุโสนั้น เกือบจะเด็ดขาดทำนองเดียวกับอำนาจของบิดาที่อยู่เหนือบุตร พี่ชายที่อยู่เหนือน้องชาย เป็นที่เข้าใจว่าประมวตจรรยาธรรมมากมายได้นำความประพฤติในด้านความสัมพันธ์เช่นนั้น แต่ไม่มี “อาณัติแห่งสวรวรค์” ผลบังคับการกบฏต่อผู้ที่ฝ่าฝืนประมวตแห่งจรรยาธรรมนั้น ขอนได้สร้างพลังพิเศษให้แก่กลุ่มชนในสังคมซึ่งมีการจัดระเบียบอย่างค่อนข้างจะมีการเหลื่อมล้ำกัน ราชสำนัก ข้าราชการ และผู้ที่มีสิทธิพิเศษ แต่งกายภูมิฐาน มีโอกาสท่องเที่ยว พวกเขามีผลประโยชน์อื่น ๆ ซึ่งชาวนา คิลปิน พ่อค้า และทหารไม่มี เป็นที่เข้าใจกันว่า ชาวนาไม่ใช่คนรับใช้เว้นแต่ในอาณาบริเวณบางแห่งเช่นในชิเบต พวกเขาจะหนีจากการปฏิบัติแบบใช้อำนาจที่ผิดหรือเรียกร้องค่าทดแทนโดยการร้องทุกข์อย่างเปิดเผยภายนอกหรือของนายอำเภอได้

แต่กลุ่มนักปกครองผู้สูง ผู้คงแก่เรียนและข้าราชการที่ครอบงำกันในระบอบลัทธิบูรณาญาธิปไตย มีลักษณะหลายอย่างที่คล้ายคลึงกับผู้นำของพรรคคอมมิวนิสต์ ผู้ซึ่งปัจจุบันผูกขาดการเป็นผู้นำของรัฐบาลและสังคม เช่นเดียวกับข้อที่ว่าพรรคเปิดโอกาสให้แก่ทุกคนในทางทฤษฎี และจะเลื่อนตำแหน่งสมาชิกให้เป็นไปตามการกระทำของเขาซึ่งก็เช่นเดียวกับผู้นำในระบอบลัทธิบูรณาญาธิปไตยที่เปิดให้แก่ใคร ๆ ก็ได้ ที่สามารถสอบผ่านความรู้ที่จะเข้าไปเป็นข้าราชการ ตามความเป็นจริงการสอบแข่งขันเหล่านี้กลายเป็นการบริหารด้านวิชาการที่นักศึกษาจะต้องเสียเวลาหลาย ๆ ปีเพื่อเตรียมตัวสอบให้ผ่าน ขอนได้จำกัดผู้สมัคร ให้เหลือแต่บุตรหลานของครอบครัวผู้มั่งคั่งที่สามารถจะมีรายได้มาเลี้ยงดูเด็กให้ได้รับการศึกษา ถึงแม้ว่าจะเป็นที่รู้กันบางโอกาสว่า

ในตำบลต่าง ๆ ได้ตั้งเอาทรัพยากรไปให้แก่บุตรหลานของชาวนาที่มั่งแหว แต่อภิสิทธิ์ก็มักจะผลิตคอบสิทธิ์คือ ๆ ไป ซึ่งเป็นการจำกัดพลังเคลื่อนย้ายของสังคมอย่างมาก

การเกี่ยวพันกันระหว่างข้าราชการและผู้ได้แสดงให้เห็นว่าความคิดของชนชั้นปกครอง ในส่วนที่เป็นชีวิตของชนชั้นมัธยมบูรณาญาติทึรราชชนนนั้นคงลึกเพียงใด ศาสตราจารย์ ฟรานซ์ ไมเคิล ได้แสดงให้เห็นว่า ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ มีตำแหน่งในรัฐบาล ๔๐,๐๐๐ ตำแหน่งให้แก่บุคคลที่ผ่านการสอบแข่งขัน ในขณะที่มีบุคคลระหว่าง ๑,๑๐๐,๐๐๐-๑,๕๐๐,๐๐๐ คน เป็นชนชั้นผู้ดี ในฐานะที่เป็นผู้ถือปริญญาบัตร ซึ่งมักจะได้รับการสอบแข่งขัน แต่บางครั้งก็โดยการซื้อ ปริญญาบัตรมีจำนวนมากกว่าตำแหน่งที่มีอยู่ แต่ผู้ถือปริญญาบัตรทั้งหมดมีฐานะพิเศษในชุมชนส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหรือจังหวัดทั้งในกิจการภาคปฏิบัติ เช่นการก่อสร้างและการรักษาเขื่อน ทำนบและสะพาน และการแสวงหาความเจริญในด้านวัฒนธรรมเช่นการเผยแพร่คำสอนของขงจื๊อ และการรักษาศาสดาวัตร ผู้ควบคุมกิจกรรมส่วนท้องถิ่น ในทางตอบแทนผู้ได้รับอภิสิทธิ์ในทางกฎหมายทางสังคม ที่สำคัญคือทางเศรษฐกิจรวมทั้งได้รับการยกเว้นจากแรงงานเกณฑ์และการภาษีหลายอย่าง

อาจจะมีคนแย้งว่า ฐานะสิทธิพิเศษของชนชั้นผู้ดีนั้นล้มเหลวล้มเหลว เพราะว่าพวกเขารับผิดชอบต่อการรักษาความต่อเนื่องของอารยธรรมและการบริหารงานราชการของจีนตลอดระยะเวลาหลายศตวรรษของการเปลี่ยนแปลงราชวงศ์ แต่ข้อเท็จจริงมีอยู่ว่าผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจของพวกเขาดูเหมือนจะสนับสนุนการปกครองของข้าราชการต่อต้านผลประโยชน์ของมวลชนชาวนา ยิ่งกว่านั้นความเท่าเทียมผู้นำเหล่านั้นครอบงำรัฐบาลของประเทศและกิจกรรมในทางเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้ประชากรส่วนใหญ่เข้ามามีบทบาทที่สำคัญในกระบวนการปกครองนั้นเป็นไปได้ สถานการณ์เช่นนี้พิสูจน์ให้เห็นว่าเข้ากันได้กับความจำเป็นของคอมมิวนิสต์ในสองทาง ทางแรกเนื่องจากเป็นทรัพยากรที่มากมายแล้วว่า ชนชั้นปกครองโดยชนชั้นผู้ดีมีมรดกที่มากช้ เรียกร้องให้มีการต่อสู้ระหว่างชนชั้น จึงเป็นการจู่โจมจู่ๆ จริงอยู่ระบบการสอบแข่งขันแบบเก่าได้ถูกยกเลิกไปตั้งแต่ชน

ต้นศตวรรษ และรัฐบาลสาธารณรัฐที่จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๑๑ ได้รับเอาขบวนการปกครองแบบรัฐสภาบางอย่างและหลักการปกครองตนเองโดยประชาชน อย่างไรก็ตาม เคนของอิทธิทธิของชนชั้นยังคงอยู่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในถิ่นชนบท จึงเป็นเป้าหมายที่เด่นชัดสำหรับการโฆษณาของคอมมิวนิสต์ ชื่อนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเร้าใจให้ชาวนาเกิดความขุ่นเคือง กองทัพชาวนานี้มีอยู่เดิมในจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเมื่อสถานการณ์ในทางเศรษฐกิจเลวลง แต่เมื่อผู้นำคอมมิวนิสต์โฆษณาถึงความทุกข์ยากของชาวนาคือด้านชนชั้นปกครอง ชาวนานอกที่คิดอาวูระด ๆ เหล่านี้กลายเป็นสิ่งซึ่งมีอันตรายมากกว่าที่เป็นอยู่ในการกบฏครั้งก่อน ๆ ในเมื่อผู้ตีประจำต้องถึ้นรวบรวมทหารเพื่อสนับสนุนอำนาจของพวกเขาหรือเพื่อเปิดฉากโจมตีรัฐบาลกลาง

ประการที่สอง การปกครองที่ชนตรงต่อกันโดยเคร่งครัดเป็นระยะเวลาหลายศตวรรษนั้นป้องกันมิให้ความนึกคิดในทางประชาธิปไตยแตกราก ชาวนาอาจจะรับว่าพวกเขาถูกขูดรีด แต่การปกครองตนเองโดยประชาชนที่จะมาเยี่ยวนั้นจะไม่บังเกิดขึ้นในความคิดของพวกเขาเลย ทั้งกลุ่มหัวกะทิและมวดชนต่างก็ไม่เข้าใจหรือสนับสนุนขบวนการประชาธิปไตย แม้แต่ชนชั้นที่ขึ้นเองภายหลังที่ได้สำรวจรัฐบาลตะวันตก ที่เป็นแบบต่าง ๆ ก็เชื่อว่า “การปกป้องประชาชน” โดยพรรคการเมืองพรรคเดียวระยะเวลาหนึ่งนั้นมีความจำเป็นก่อนที่จะให้ความรับผิดชอบของรัฐบาลตกไปอยู่ในกำมือของผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชน

ยังมีอุปสรรคอีกประการหนึ่งที่ป้องกันมิให้รับเอาความคิดแบบประชาธิปไตยก็คือ การที่เอกชนยอมถูกกคจมอยู่ในกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ครอบครัว ตระกูล บริษัท และตำบล ดังที่เราได้เห็นแล้วว่า ไม่มีลักษณะเป็นองค์การที่เป็นประชาธิปไตย โครงร่างที่ชนตรงต่อกันของพวกเขาติดตามด้วยอำนาจที่ตั้งอยู่บนรากฐานของฐานะและความมีอาวูโส แต่เอกชนไม่ค่อยได้คิดว่าตัวเขาเองนั้นถูกกดหัวไว้ ทั้งนี้เนื่องจากอิทธิทธิซึ่งจ้อได้ถ่ายทอดจากชีวิตคนหนึ่งถึงชีวิตคนหนึ่ง โดยยอมต่อความคิดที่ว่า ความแตกต่างที่มีต่อ

ความดีของคนหนึ่งนั้นเป็นความวาทันที่ร้องเรียนไม่ได้ตามกฎหมายของจักรวาล ยิ่งกว่านั้น การยอมตนอยู่ใต้บังคับบัญชาของกลุ่มก็ได้รับรางวัลด้วยการปกป้องและความช่วยเหลือจากกลุ่ม เอกชนที่ทำตามความพอใจของคนและแสดงเจตนารมณ์ของตนต่อต้านเพื่อนร่วมงานของเขาจะต้องประสบการเดียดงายที่ยิ่งใหญ่กว่า และยากที่สังคมซึ่งส่วนใหญ่คงอยู่ในระดับเห็นอกการประทัชัพเพียงเล็กน้อยจะอดทนได้ และการร่วมมือกันอาจทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างความหายนะและการคงอยู่

ลัทธิคอมมิวนิสต์กับลัทธิขงจื้อ

ดังที่เราได้ตั้งข้อสังเกตแล้วว่า ลัทธิคอมมิวนิสต์และลัทธิขงจื้อให้เหตุผลในการปกครองที่ใช้อำนาจแบบลัทธิชาตที่ออกคำสั่งจากเบื้องบน (แบบหนึ่งจากพรรคอีกแบบหนึ่งจากพระมหากษัตริย์) ทั้งสองล้วนแต่ไม่ยอมรับหลักการแบบตะวันตกที่ว่าเอกชนมีสิทธิอันจะแยกออกไปมิได้ ซึ่งข้อหนึ่งในจำนวนนี้ได้แก่การปกป้องจากการกระทำของรัฐบาล ทั้งคู่ไม่ได้วางเครื่องกีดขวางระหว่างรัฐบาลกับราษฎรเกินเลยไปถึงข้อที่ว่า ทั้งสองฝ่ายไม่อาจจะเดียดงายเข้าไปโดยปราศจากการทำลายคุณภาพระหว่างสิทธิและหน้าที่ ทั้งสองล้วนไม่ถ้อยอย่างแจ่มแจ้งว่ารัฐบาลคงอยู่บนรากฐานของความปรารถนาของประชาชน และอุดมการณ์ของทั้งสองคล้ายคลึงกันอย่างมากเกี่ยวกับสมมติฐานที่เป็นลักษณะสร้างวิมาน และเกี่ยวกับความเชื่อถือของพวกเขาที่ว่าความประพฤติของมนุษย์นั้นอาจทำให้ล่มบวรได้ สำหรับพวกคอมมิวนิสต์ คำสอนของลัทธิมากซ์และเลนิน ถ้าหากได้นำมาปฏิบัติอย่างเหมาะสมอาจจะเปลี่ยนโลกให้ล่มบวร นั่นคือ สังคมที่ปราศจากความยุ่งเหยิง สำหรับคำสอนของลัทธิขงจื้อ การศึกษาเกี่ยวกับกฎเกณฑ์และการเอาแบบอย่างข้าราชการที่ถูกต้องสามารถทำให้คนประพฤติตนให้เป็นไปตามกฎหมายของจักรวาล ดังนั้น ปรัชญาของทั้งสองลัทธิล้วนแต่มีใจดำเอียงไปในทางมองโลกในแง่ดี

อย่างไรก็ตาม ระหว่างสองระบบนิมิตที่แตกต่างกันที่สำคัญคงอยู่ ดัชนีของข้อ
ยาลังลักษณะของความราบรื่นของจักรวาลและดัชนีบ่งชี้ให้มีการปรองดองกันว่าเป็นวิธี
ที่ดีที่สุดซึ่งจะให้ได้อะไรซึ่งความราบรื่น ความตึงเครียดที่นำมาโดยดัชนีคอมมิวนิสต์
สามารถเห็นได้จากการถือตัวเป็นคนละค่าด้านและความยืนยันของพวกเขาคอมมิวนิสต์ที่ใหม่
การต่อสู้และความขัดแย้ง แตกต่างกันอย่างมาจากการปราบปรามซึ่งมีลักษณะเกือบ
จะสงบเงียบที่สุดในสังคมของจีนที่มั่นคง เราจะเห็นว่าจีนได้รับการยืนยันซึ่งกันและกัน
เรียกร้องของจีนคอมมิวนิสต์ที่ใหม่การ “วิเคราะห์ตนเอง” และการต่อสู้ภายในของแต่
ละคนถึงขนาดที่ไม่มีระบบคอมมิวนิสต์อื่นใดเสมอเหมือน ข้อแตกต่างที่แม้จะมี
สำคัญมาก แต่ก็เกินไปในส่วนเล็กน้อยกว่า อยู่ที่ยึดจำกัดโดยปริยายของอำนาจที่ติดอยู่
กับวิธีการปกครองของทั้งสองแบบ พวกคอมมิวนิสต์อาจอำนาจแบบที่เด็ดขาดแน่ชัด
ใหม่ทั้งหมดอยู่แห่งเดียวคือพรรคซึ่งแตกต่างกับดัชนีของข้อที่ว่า อำนาจนั้นอาจจะถูกเอาไป
จากพระมหากษัตริย์หรือผู้ทรงราชย์ในเมื่อ “อาณัติแห่งสวรรค์” ให้สิทธิแก่ประชาชนที่
จะกระทำการกบฏ การยอมคนอยู่ได้บ่งการแห่งระเบียบของพรรคคอมมิวนิสต์ของชีวิต
เอกชนนั้นไม่มีในปรัชญาด้านของข้อที่จะนำมาเปรียบเทียบได้ ตามดัชนีของข้อ เอกชนมี
ทางออกมากมายคราวเท่าที่เขาไม่ก่อความขัดแย้งที่ใดทั้ง (อย่างน้อยก็เป็นเป้าหมาย
ในทางทฤษฎี) ในชุมชนของเขา

ย่อมเป็นการผิดพลาดที่จะสมมุติเอาว่า ชาวจีนส่วนมากได้เคยทำการเปรียบเทียบ
เทียบระหว่างดัชนีคอมมิวนิสต์กับข้อข้อได้อย่างแข็งขันเช่นนั้น การปฏิวัตินั้นน้อยนักถ้าหาก
จะมีที่จะทำการเลือกกระหว่างระบบที่เชื่ออย่างถนัดตัวเช่นนั้น ระเบียบแบบแผนของ
ปรัชญาด้านของข้อจะดำเนินไปเป็นเวลานานก่อนที่ระบบคอมมิวนิสต์เข้ามาแทนที่
คนที่เหลือทั้งในทางความคิด และการกระทำเช่นนั้นได้เปลี่ยนรูปมาจนกระทั่งทำให้การ
เปรียบเทียบโดยตรงนั้นเป็นไปได้ กระนั้นก็ดี ถ้าหากความถนัดเกี่ยวกับความเป็น
ชาติในระดับลึกซึ้งกว่า ยังคงอยู่ในขณะที่เชื่อบางประการของความเชื่อในอดีตยังคงอยู่

ในความทรงจำแบบโบราณ อาจยังคงอยู่เบื้องหลังของความยุ่งยากที่คอมมิวนิสต์กำลัง
ประสบเกี่ยวกับความพยายามของพวกเขาที่จะสร้างสังคมขึ้นใหม่ทั้งหมดในช่วงระยะเวลา
เพียงหนึ่งชั่วโมง

สมัชชาการปกครองในระบอบสาธารณรัฐ ค.ศ. ๑๙๑๑-๑๙๔๙

เราได้วาดภาพเกี่ยวกับประวัติอันยุ่งเหยิงของช่วงเวลาที่ทำให้ราชวงศ์แมน
จูสิ้นอำนาจลง และการก้าวขึ้นสู่อำนาจของเมาเซตงแล้ว อย่างไรก็ตาม ยังมีบางแง่ที่
ควรนำมาถ่วงเพื่อให้อนุมิตถ์เกี่ยวกับสมัยก่อนคอมมิวนิสต์ปกครองนั้นสมบูรณ์ เช่น
เกี่ยวกับชนชั้นที่นิยมความคิดบางประการเกี่ยวกับการปกครองโดยพรรคเดียวในการ
“ปกป้องประชาชน” ซึ่งปล่อยให้การปฏิบัติทางประชาธิปไตยอยู่ในอนาคตอันห่างไกล
ผู้สืบทอดตำแหน่งของเขาคือ เจียงไคเช็คได้ย้ำถึงการปกครองโดยใช้อำนาจดิจิทัลมากกว่า
หลักการทางประชาธิปไตย ตอนแรก โดยผ่านคำแนะนำของโบโรดินและผู้ร่วมงานชาว
โซเวียต และเดี๋ยวก็นำเพื่อนร่วมชาติของเขาที่ถูกอบรมไปในทางปรัชญาด้านกึ่งจิว
และที่ปรึกษาทางทหาร เจียงไคเช็คได้เห็นถึงความจำเป็นเพิ่มขึ้นทุกทีสำหรับประเทศจีน
ที่จะให้มีการปกครองโดยพรรคเดียว โดยมีชนชั้นหัวกะทิที่ได้รับการแต่งตั้งกันเอง โดย
การนำส่วนตัวของเขา ในที่สุดทางเลืกระหว่างการปกครองของเจียงไคเช็คและที่ให้
สัตยาบันไว้ โดยเมาเซตงไม่มีข้อแตกต่างที่แจ่มแจ้งสำหรับให้ประชาชนเลือกรัฐบาลชนิด
ที่ปกครองตนเอง อันจะแตกต่างกับการเผด็จการ แต่การเลือกอยู่ที่ว่าจะอยู่ภายใต้กลุ่ม
ชนชั้นปกครองที่ถนัดถใจ หรือว่าจะเข้าร่วมกับกลุ่มที่กระตือรือร้นอย่างมีหวังใน
ชีวิตทั้งในด้านวัตถุและทางการเมือง ควรจะเข้าใจว่าการเลือกอันนี้มีสภาพหลอนปนอยู่
อย่างมาก อย่างไรก็ตาม ทางเลือกเหล่านี้เชื่อกันว่ามีอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบรรดา
ข้าราชการ ปัญญาชน และเยาวชน ซึ่งพวกเขาได้ทำตนเป็นกำลังอย่างมากในระยะที่
การปฏิวัติระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๔๕-๑๙๔๙

ดังนั้น ระยะเวลาปกครองตามระบอบสาธารณรัฐจึงมีส่วนกระทบต่อความ
โน้มเอียงไปในทางอำนาจนิยมในจีนน้อยมาก แต่มีผลทำลายอย่างหนักต่อระบบวิธีการ
แบบประชาธิปไตยตะวันตก รัฐธรรมนูญใหม่ได้ร่างขึ้นและยกเลิกไปติดต่อกัน มีการให้
สัญญาเช่าแล้วเช่าเล่าว่าจะให้ขยายการใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่การควบคุมในทางการเมือง
ค่อย ๆ ตกมาอยู่ในกำมือของชนกลุ่มน้อย ผู้บังคับใช้อำนาจเพื่อรักษาสถาปัตยกรรม
ของตนเองและส่งเสริมการเป็นผู้นำของพรรคก๊กมินตั๋งเพิ่มขึ้นตามลำดับ ดำรงจลน
การทำโทษนอกเหนือกฎหมาย การเซ็นเซอร์ องค์การเยาวชนกึ่งทหารและการใช้วิธี
ประจบประแจงผู้นำทำให้สาธารณรัฐจีนได้รับการควบคุมให้เป็นแบบรวมอำนาจเบ็ด
เสร็จดังที่เป็นอยู่ในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐

ทั้ง ๆ ที่มีความพยายามที่จะปกครองด้วยน้ำมือแข่งกร้าวเหล่านี้ พรรคก๊ก
มินตั๋งได้กระโดดข้ามผลประโยชน์ที่จะได้จากการปกครองแบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จ
ไปบางประการ พรรคนี้ไม่สามารถเอาชนะชนะการวิตรอนอำนาจโดยการรุกรานของ
ชาวยุ่ปุ่น และการก่อจลาจลโดยคอมมิวนิสต์เพื่อที่จะทำให้ประชาชนชาวจีนมีเศรษฐกิจ
ก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพ แม้ว่าจะใช้วิธีการที่ไม่เป็นประชาธิปไตยก็ตาม ทั้งการ
ควบคุมในทางการเมืองของพวกเขาในการที่จะบดขยี้ฝ่ายตรงข้ามก็ไม่ได้ได้รับความสำเร็จ
ถ้าหากรัฐบาลได้ใช้ความเข้มแข็งเพียงพอก็จะรอดพ้นจากการทำลายของคอมมิว-
นิสต์ได้ แทนที่จะเป็นเช่นนั้น มาตรการครึ่ง ๆ กลาง ๆ ก็ได้แต่ขยายความไม่พอใจและ
ขับไล่ผู้วิพากษ์วิจารณ์การกระทำของเจียงไคเช็คไปอยู่ในค่าย “ประชาธิปไตยแผนใหม่”
ของมาเซดง เราจะต้องไม่มองข้ามข้อเท็จจริงที่ว่า ข้อล้มเหลวบางประการที่จะใช้วิธี
การอันทารุณและการปราบปรามที่สำเร็จผด้นอยู่กับการต่อต้านจากภายในพรรคก๊ก
มินตั๋งเอง อันเป็นการประนีประนอมกันไม่ได้กับการที่ยอมรับเอาแบบรวมอำนาจเบ็ด
เสร็จ ปัญญาชนและข้าราชการที่ได้รับการศึกษาอบรมจากประเทศตะวันตกเป็นจำนวน
มากสนับสนุนให้มีการพัฒนาที่ละน้อยไปสู่รัฐบาลที่มีการปกครองของประชาชนตามชนุนัย

เช่นได้ภาพไว้ และเจียงไคเช็คให้สัญญาไว้ นอกจากนั้นอิทธิพลภายนอกโดยเฉพาะอย่างยิ่งสงครามโลกครั้งที่สองได้ช่วยให้ความคิดเกี่ยวกับเสรีภาพและประชาธิปไตยส่วนเอกชน ตามความคิดผสมของอังกฤษและอเมริกาเข้าไปปะปนกับสภาพแวดล้อมของจีน

มองในแง่นี้ ในตอนปลายของการปกครองของเจียงไคเช็คบนผืนแผ่นดินใหญ่ ประชาธิปไตยในระบบรัฐสภานั้นก้าวหน้าไปไกลกว่าที่ยอมรับกันในบรรดาผู้สังเกตการณ์หรือที่ให้คะแนนโดยศัตรูของเจียงไคเช็ค แต่ว่าอยู่ที่ความไร้สัมฤทธิ์ผลของเขาคือจะยังความพอใจได้เร็วพอแก่ความปรารถนาของบุคคลทั่วทั้งแผ่นดินด้วยรศของคำมั่นสัญญาในทางการเมืองประกอบกับการปะปนของความคิดทางประชาธิปไตยแบบตะวันตก นี่ดูเหมือนจะเป็นความล้มเหลวที่ร้ายแรงที่สุดของเจียงไคเช็ค ต่อสิ่งนี้ที่คล้ายกับ “การปกครองของประชาชน” ที่เสนอโดยอาณานิเวศของจักรวรรดิคอมมิวนิสต์ และสัญญาอันหยาบคายให้หลังผิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยแผนใหม่ที่เสนอโดยนักโฆษณาของเมาสเซอว์ เจียงไคเช็คกลับหันมาใช้มาตรการแบบกดขี่และจำกัดเพิ่มขึ้น และถึงกับหันมาส่งเสริมคำขวัญที่เก่าแก่และไร้ประโยชน์ เราจะไม่พยายามทำลายสัมพันธภาพของทั้งสองฝ่ายที่ทรงกันชนมาปกครองประเทศจีน ทั้งเราไม่ได้หวังที่จะอธิบายถึงขอบเขตทั้งหมดรวมทั้งส่วนลึกของพัฒนาการอันนำมาซึ่งชัยชนะของดัทริคอมมิวนิสต์ จุดมุ่งหมายของเราเพียงอันเดียวอยู่ที่จะทำให้เห็นปัจจัยมูลฐานบางประการในสมัยก่อนคอมมิวนิสต์ขึ้นมาปกครองที่ช่วยหรือขัดขวางการขึ้นสู่อำนาจของคอมมิวนิสต์ และซึ่งมีส่วนกระทบต่อพฤติกรรมในทางการเมืองของจีนปัจจุบัน

กล่าวโดยสรุป เราอาจจะเพียงให้ข้อพิจารณาอย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับอดีตของประเทศจีนในระยะเวลาที่ผ่านมาเล็กน้อย มีอยู่ข้อหนึ่ง ความขุ่นเคืองของมวลชนในศตวรรษนี้ยังไม่ก่อให้เกิดการเรียกร้องของมวลชนเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเมือง ในระหว่างการปฏิวัติครั้งต่าง ๆ ในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ความทุกข์ยากของมวลชนมีเสียงดังออกมา แต่ทางแก้ของพวกเขาจะถือเป็นความรับผิดชอบของชน

ชั้นนำ ถึงแม้ว่าเมื่อประเทศมีรัฐสภาและก้าวเข้าไปสู่การปกครองโดยใช้รัฐธรรมนูญ
ในบางลักษณะประชาชนอย่างท่วมท้นของจีนให้ความสนใจในเรื่องนี้มากกว่าสามชั่ว
ของคนเพียงเล็กน้อย นี่มิได้หมายความว่าวิพากษ์วิจารณ์ หากเป็นเพียงการบรรยายถึงข้อ
เท็จจริงเกี่ยวกับชีวิตในระดับมวลชน การมีผู้แทนและการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง
นั้นมีความสำคัญน้อยมากในระดับความจำเป็นส่วนบุคคล จนอาจจะดีหรือแย่ก็ได้
ผลก็คือรัฐหรือผู้ที่อ้างตนเป็นรัฐแย่งชิงอำนาจในทางการเมืองไปทั้งหมด

นอกจากพวกคอมมิวนิสต์ไม่มีชนกลุ่มใดที่แข่งกันเพื่ออำนาจเมืองคร้อย่าง
เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและมีด้าบบบเกี่ยวกับความเชื่อถือที่อาจจะเป็นทฤษฎีการเมืองของ
จีนในยุคปัจจุบันได้หักความคิดที่ขอยืมมาจากตะวันออกและตะวันตกในระบอบสาธารณ
รัฐนี้ทำให้ศาสตราจารย์ นาทานีเยล เป๊ปเพอร์ เรียกถึงผลผสมผสานกันว่า “ความคิด
แบบน้ำพริกผสมน้ำยา” อุดมการณ์ที่ได้จาก เจฟเฟอร์สัน และดินคอตน์ มากซ์ และ
เดนิส เดวี และรัสเซลล์ ก็ถูกผสมกันเข้ากับข้อความที่มีอยู่ในตำนานขงจื๊อ ก่อรูปเป็น
วรรณคดีของการคิดค้นที่ไม่ให้ทางแก้ไข ดังนั้นในขณะที่ขาดการเรียกร้องอย่างชัดแจ้ง
จากเบื้องล่างหรือขาดการนำอย่างสม่ำเสมอจากเบื้องบน ไม่แปลกอะไรว่า ระบบการ
เมืองของประเทศจีนก่อนปี ค.ศ. ๑๙๔๙ นั้น ถูกครอบงำโดยพวกหัวรั้นผู้ซึ่งใช้กำลัง
ทางทหารและเศรษฐกิจแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวของพวกเขาเอง แม้จะขึ้นเป็น
ความจริงมาตลอด แต่ว่าในสมัยสาธารณรัฐนี้มีตัวเลขสูงมากและมีผู้ที่เสียสละเพียง
เล็กน้อยนั้นไม่พอในการเอาชนะข้อบกพร่องของข้าราชการชั้นต่ำ

ระบบนี้ค่อย ๆ เสื่อมลงเรื่อย ๆ โดยมีการแสดงออกเป็นหมู่คณะเบื้องหลัง
ฉากของการประติษฐานอันและรัฐธรรมนูญที่รับเข้าไป การแสดงเช่นนี้มิได้สนองรับ
ความต้องการของกลุ่มชนที่ขอบในสังคม ดังที่มันจะเป็นไปในระบบการเมืองของประเทศ
ตะวันตก แม้ว่าจะเป็นในระบบที่อาจจะไม่ได้ทำตามข้อคิดในทางทฤษฎีของพวกเขาที่
ยาวนานไว้ทั้งหมดก็ตาม แต่ของจีนค่อนข้างจะแยกออกจากหรือไม่ก็เป็นปฏิปักษ์ต่อความ

ต้องการของสังคม เมื่อนำมาเทียบเคียงกัน ความแตกต่างระหว่างกลุ่มชนชั้นนำของ
คอมมิวนิสต์และมิใช่คอมมิวนิสต์ที่แข่งขันกันนั้นมิได้อยู่ที่เรื่องของคุณค่าหรือการใช้อำ-
นาจแบบลัทธิที่ขาดต่อกับประชาธิปไตยมากเท่ากับในอาณาจักรของมรดกสำเร็จในทางการ
เมือง (กลุ่มไหนที่จะพบความต้องการปัจจุบันของจีนอย่างลัทธิวัตถุนิยมที่สุด)

ตามเนื้อหาอันนี้ คำสอนของคอมมิวนิสต์พร้อมด้วยความคิดเกี่ยวกับความ
ก้าวหน้าในทางประวัติศาสตร์ และข้ออ้างว่ามีความสมบูรณ์แบบศาสตร์ ไม่ได้ประสบกับ
การแข่งขันเลยจากการผสมกันระหว่างทฤษฎีเก่ากับทฤษฎีใหม่จากตะวันออกและตะวัน
ตกที่ตั้งเด่นโดยพรรคก๊กมินตั๋ง ไม่เพียงแต่คำสอนของคอมมิวนิสต์ดึงดูดใจชน
กลุ่มต่าง ๆ อย่างแรงกล้าตราบเท่าที่พวกเขาขวัญเสียไป โดยการแสวงหาปรัชญาในทาง
การเมืองที่สามารถจะทำให้ประเทศจีน ในยุคใหม่ดังที่ลัทธิขงจื้อได้ทำให้แก่ ราชอาณา-
จักรใจกลาง แต่ยังทำให้กลุ่มชนชั้นนำของคอมมิวนิสต์มีความฉันทานึกเกี่ยวกับแนวทาง
และความมั่นใจ ซ่อนโดยบังเอิญและเพื่อนร่วมงานของเขาในระยะเวลา ๒๐ ปีของ
การต่อสู้เพื่ออำนาจ และผลักดันให้แนวนโยบายสำเร็จรูปแก่พวกเขาซึ่งสามารถเริ่มงาน
ได้ทันใดในเมื่อชนมาปกครองประเทศ

มีการถกเถียงกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งมาจากพวกคอมมิวนิสต์เองว่า สิ่งที่
ลัทธิคอมมิวนิสต์ดึงดูดใจชาวจีนมากเกิดจากข้อเท็จจริงที่ว่าพวกเขาประทับใจในความ
สำเร็จของโซเวียตอย่างมากในการทำประเทศเกษตรที่ด้าหลัง ให้ขึ้นไปอยู่แนวหน้าของ
มหาอำนาจในทางอุตสาหกรรมและการเมืองของโลก ไม่ต้องสงสัยว่าตัวอย่างของ
รัสเซียมีอิทธิพลอันยิ่งใหญ่จริง แต่เราไม่ควรจะเค็มต่อความสำคัญของข้อเท็จจริงอัน
การเปลี่ยนให้ทันสมัยของญี่ปุ่นเกิดขึ้นก่อนลัทธิโซเวียต และความใกล้ชิดของญี่ปุ่น
กับจีนทั้งในด้านภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม ควรจะยกให้แก่ญี่ปุ่นในฐานะเท่าเทียมกัน
ถ้าหากไม่มากกว่ารัสเซียในด้านอิทธิพล อย่างไรก็ดีตาม ญี่ปุ่นไม่มีทฤษฎีในทางเศรษฐ
กิจและการเมืองที่สำเร็จรูปดีพอที่จะส่งออกนอกเช่นเดียวกับลัทธิคอมมิวนิสต์ที่สามารถ

ยักย้ายจากวัดเข้ไปในประเทศจีน การเอาแบบอย่างกันธรรมดา ไม่สามารถจะแข่งขัน
กับการหักโหมและการบ่อนทำลายอย่างตั้งใจนั้นเป็นของแน่ แต่ความต้องการของจีน
ไปไกลกว่าความช่วยเหลือในทางวิชาการและด้านวัตถุ เพราะฉะนั้นจึงรู้จักว่าคำสอน
ของคอมมิวนิสต์ต่างหากที่ชนชั้นนำที่มีพรรคพรรคอันสูง และเป็นนักปฏิวัติที่รวมตัวกันได้
เป็นกลุ่มก้อนรับเข้ามาคิดแปลงและดัดแปร ซึ่งก่อให้เกิดสาธารณรัฐประชาชนจีนอัน
เป็นบันไดสุดท้ายของระบอบเหมาหนึ่งศตวรรษของความยุ่งเหยิงในทางการเมืองและปฏิวัติ.

๓. พื้นฐานของการเมือง อุดมการณ์जनकमिनी

ความสำคัญของอุดมการณ์

ถือกันว่าอุดมการณ์ เป็นกำลังรากฐานที่กำหนดพัฒนาการปกครอง อุดมการณ์มีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อทัศนคติเกี่ยวกับโลกทั้งที่ยึดถือกันในบรรดาชนชั้นนำ และมวลชน และมีอิทธิพลต่อปฏิกิริยาของคนเหล่านั้นอย่างสำคัญยิ่ง หรืออย่างน้อยหนึ่ง อุดมการณ์สร้างแบบเป้าหมายของสังคมและวิถีทางที่จะให้บรรลุถึงเป้าหมายนั้น ในทางการเมืองอุดมการณ์กำหนด “กฎเกณฑ์ของกีฬา” ยุทธวิธีและกติกาวินัยสำหรับการบรรลุ ถึงและการใช้อำนาจ บนพื้นฐานอันนี้ มุ่งองค์การของรัฐบาลคงอยู่ไม่ว่าจะเป็นในกรุง วอชิงตัน ปักกิ่ง นครวาติกัน หรือโคเอนากะ

การอธิบายอย่างหยาบ ๆ ถึงพฤติกรรมของคอมมิวนิสต์ มักจะมีแนวโน้ม ไปในทางใดทางหนึ่งในสองทาง ผู้สังเกตการณ์บางคนถือเอาบทบาทของอุดมการณ์เป็น ปัจจัยกีดกันกำหนดส่วนที่เกี่ยวกับชนชั้นนำของคอมมิวนิสต์ ว่าเป็นผู้เชื่อที่ “คงโคตร” ในกฎอันตายตัวและเดินตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด โดยไม่คำนึงถึงสภาพความเป็นจริงภายนอก บางคนปฏิเสธว่า ผู้นำเหล่านั้นไม่ใช่เป็นเพียงแต่หนักแน่นอำนาจอำนาจมุ่ง ผลทางปฏิบัติ โดยสละความเห็นความเชื่อถือของตนไปตามแนวทางที่สะดวก ทั้งสองทางนี้ ไม่เป็นขรรคมตบตาของอุดมการณ์ที่มีต่อความดำริและความดื้อเหว คือความ เข้มแข็งและความอ่อนแอของजनकमिनी ในปัจจุบัน ถ้าอุดมการณ์เป็นพลังที่แน่นอน ตายตัว รัฐบาลก็คงล้มสลายภายในไม่นานแล้ว หรือไม่ก็ดำเนินการรุกรานภายนอก

อย่างนั้น อันเป็นผลของการเผชิญกับอุปสรรคที่มาขัดขวางความดำริที่จะไปดูเป้าหมายภายในและภายนอกทั้งนี้ สิ่งที่ขอมเห็นด้วยยากยิ่งนักคือสมมติฐานที่ว่าผู้นำประกอบด้วยชนชั้นนำที่เล็ดรรับกันแต่และไม่เชื่อในสิ่งใด อย่างไรก็ดี ถ้าข้อนี้เป็นจริง ผู้นำเหล่านั้นคงได้กระทำการบางอย่างที่เป็นลักษณะดังกล่าวไว้ โดยตะเมิดคุณค่าที่พวกเขาเชื่อถือซ้ำ ๆ ซาก ๆ แต่เราจะเห็นต่อไปว่า การปฏิบัติของจีนคอมมิวนิสต์ใกล้ชิดกับข้ออ้างทางอุดมการณ์อย่างมาก ซึ่งดูเหมือนเราอาจจะมีเหตุผลสมควรที่จะสรุปเอาว่าชนชั้นนำผู้ปกครองยอมรับข้ออ้างเหล่านั้น

ถ้อยแถลงที่ชัดเจนที่สุด และสำคัญที่สุดประการหนึ่งของอุดมการณ์ของจีนคอมมิวนิสต์มาจากเมาเซตุง ในบทความอันมีชื่อเสียงของเขาเรื่องว่าด้วย การจัดการที่เหมาะสมกับความขัดแย้งในหมู่ประชาชน บทความนี้เขียนขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๕๗ มีความตอนหนึ่งว่า “การที่ไม่มีทัศนะทางการเมืองที่ถูกต้องก็เหมือนกับไม่มีวิญญาณ” ความข้อนี้ใช้ได้ โดยให้ข้อสมมติฐานเกี่ยวกับทัศนะทางการเมืองที่ถูกต้องแก่ลัทธิมากซ์และเลนิน อุดมการณ์คอมมิวนิสต์ยืนยันว่า กฎเกณฑ์อันอาจกำหนดไว้ล่วงหน้าควบคุมความสัมพันธ์ของพลังทั้งหมดภายในสังคม ผลลัพธ์ได้มาขึ้นอยู่กับเจตจำนงของคน ถ้าหากผู้นำวิเคราะห์พลังและเข้าใจกฎเกณฑ์ที่ควบคุมความสัมพันธ์กันได้อย่างถูกต้อง สมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์มีข้อผูกพันทางใจที่จะส่งเสริมโลกให้ก้าวขึ้นไปสู่ โลกพระศรีอารยย์ ที่มีสันติภาพสากล และความสมบูรณ์พูนสุขตามทัศนะของ “การวิเคราะห์ลัทธิมากซ์และเลนินตามหลักวิชาการ” ตามคำสอนผู้นำเอาลัทธิมากซ์และเลนินมาปฏิบัติมีลัทธิผูกขาดในด้านความรู้เรื่องภายใน และเครื่องเร้าให้ต้องการจะสร้างสังคมที่ดีซึ่งมนุษย์ทุกคนปรารถนา แต่จะบรรลุผลได้ก็โดยผ่านได้ห้ของพรรคคอมมิวนิสต์

ด้วยความเชื่อทั้งหมด ประสิทธิภาพอันจะยืนยันหรือปฏิเสธสมมติฐานที่คงมาก่อน สำหรับจีนคอมมิวนิสต์เป็นระยะเวลา ๔๐ ปี นับแต่มีการประชุมพรรคคอมมิวนิสต์

ครั้งแรกในปี ค.ศ. ๑๘๒๑ ได้แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของอุดมการณ์ที่ไม่เป็นแต่เพียง
หนทางนำไปสู่อำนาจเท่านั้น แต่ยังเป็นความจำเป็นที่นำไปสู่ความมุ่งหมายที่ปรารถนา
นับเป็นเวลาเกือบจะครึ่งหนึ่งของระยะพระศกอมมิวนิสต์จีนต้นรัตนคดียุคในท่ามกลางป่าเขา
ประสบโชคก้าวหน้าและความสำเร็จระยะเวลาดังนั้นในระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๒๑—๑๘๒๕ เพียง
แต่ถูกขับไล่ออกจาก “แนวร่วม” กับพรรคกัวอหมินตัง และถูกบดขยี้ให้ระส่ำระสาย
โดยเจียงไคเช็คในปี ค.ศ. ๑๘๒๖—๑๘๒๗ ปีถัดจากนั้น เกิดกลุ่มเป็นพรรคเป็นพวก
ต่างๆ ขึ้นมามากมาย มีทหารของจีนคณะชาติติดตามทุกหนทุกแห่งทั่วประเทศ และ
ถูกขับออกจากกระแสดังกล่าวโดยทั่วไป

ไม่ว่าผู้ร่วมงานของเมาเซตงในเมืองเยียนอัน (เยนอัน) จะมีข้อสงสัยถึงผล
ของความล้มเหลวเหล่านี้หรือไม่ก็ตาม ปีถัดจากนั้น ความมั่นใจของเขาเกี่ยวกับ
“ลัทธิ” ของคำสอนของคอมมิวนิสต์เริ่มได้รับความมั่นใจขึ้นใหม่ สมาชิกของพรรค
คอมมิวนิสต์ซึ่งมีอยู่ประมาณ ๔๐,๐๐๐ คนในราว ๆ ปี ค.ศ. ๑๘๓๕ ได้ขยายออกเป็น
พลพรรคที่มีระเบียบวินัยมากกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ คน ในปี ค.ศ. ๑๘๔๕ ปรากฏว่า
อุดมการณ์เป็นกำลังเชื่อมบุคคลที่อยู่ในองค์การอันใหญ่เหล่านี้เข้าด้วยกัน โดยการ
แยกย้ายกันอยู่ในดินแดนมากกว่า ๑๓ จังหวัดของจีนที่เล็ดลอดไปด้วยสงคราม และ
ชนแรกเชื่อมกันเป็นปึกแผ่นเพื่อความมุ่งหมายอย่างเดียวกันคือต่อต้านญี่ปุ่น รัฐบาล
กองโจรที่แยกออกมากลายเป็นกลุ่มก้อนอันเดียวโดยมีการติดต่อกันในด้านอุดมการณ์ที่
เรียกว่า “เจิ้งเฟิง” หรือ “ขบวนการฝึกอบรมที่คั่นคิ” ของปี ค.ศ. ๑๘๔๒—๑๘๔๔
ในขบวนการนี้ หัวหน้าพรรคคอมมิวนิสต์ หรือ “หน่วยปฏิบัติงาน” ได้ทำงานร่วมกับ
กลุ่มชนซึ่งประกอบกลุ่มละราว ๓๒ คน ใช้เวลาเท่าที่มีอยู่ในท่ามกลางบรรยากาศ
สงครามที่คงอยู่ ถกเถียงกันเกี่ยวกับเอกสารและคำสอนของมาร์กซ์ เติงนิ ดัคาติน
และโดยเฉพาะอย่างยิ่งของเมาเซตง ถือได้ว่ามีความหมายมากกว่า การบรรยาย
เพื่อโฆษณา คือ “กลุ่มฝึกฝน” เหล่านี้ได้เปลี่ยนสมาชิกจาก “ผู้ติดตามท่องเทียว”
อย่างเสรีเป็นบุคคลแนวหน้าของพรรคที่เด็ดเดี่ยวและมีวินัย ทั้งนี้เนื่องจากความเชื่อของการ

การกระทำโดยตรง การสนับสนุนซึ่งความเปลี่ยนแปลงไม่แต่ในทัศนคติ หาก
รวมทั้งการสนองตอบด้วย ดังนั้น อำนาจการเมืองของคอมมิวนิสต์จึงก้าวไปไกลกว่า
ของกัวฮมินตงผู้เป็นศัตรูที่มีกำลังเหนือกว่ามากมาย แต่ขาดความสามัคคีเกี่ยวกับ
ทิศทางและวัตถุประสงค์ ไม่เหมือนที่เป็นอยู่ในพรรคคอมมิวนิสต์

เนื้อหาที่สำคัญของประตูประการณณ์อันนี้ คือ การควบคุมโดยอาศัยการชักจูง
มากกว่าการใช้อำนาจบังคับ และการเน้นหนักถึงอุดมการณ์มากกว่าผลประโยชน์ส่วน
ตัวนำมาซึ่งความคิดที่เรียกว่า “แนวทางของมวดซน” นี่ก็หมายถึงสิ่งซึ่งนักการเมือง
ตะวันตกที่ค้นคว้าทุก ๆ คนได้เรียนรู้แล้วคือ ขบวนการในทางการเมืองที่ได้รับความนิยมสำเร็จ
นั้นจะต้องติดต่อกับความต้องการและความหวังของประชาชนในระดับต่ำอยู่เสมอ แต่
ในประเทศจีนนั้นข้อนี้เป็นความคิดใหม่ทั้งสิ้น ไม่มีใครที่อยู่ส่วนกลางจะต้องลำบากไป
ติดต่อกับชาวนา เว้นแต่ไปสั่งให้เขาทำงานและเข้ารับราชการทหาร อย่างไรก็ตาม
เมาเซตงรับรู้ว่ามีกำลังมหาศาลอยู่ที่มวดซนชาวจีน เพียงแต่สามารถนำมาใช้ในกระ-
บวนการเปลี่ยนให้ทันสมัยในแบบที่พวกเขาสนใจและกระทำด้วยใจสมัครเท่านั้น ทหาร
กองโจรของเขาได้พิสูจน์ให้เห็นถึงข้อนี้ โดยปฏิบัติงานนอกเหนือไปจากการทำลายศัตรู
เท่านั้น แต่ยังได้พัฒนาอุตสาหกรรมท้องถิ่น รัฐบาลท้องถิ่นและสายบังคับบัญชาที่ประจำ
อยู่ในส่วนท้องถิ่น โดยเปลี่ยนสังคมหมู่บ้านตามที่เป็นอยู่หลายศตวรรษก่อนหน้านี้ด้วย
โดยอำนาจเชื่อมของอุดมการณ์ และโดยคำเตือนที่บรรจุอยู่ในอุดมการณ์ เมาเซตง
หวังที่จะสร้างฐานะของคนให้อยู่บน “แนวทางของมวดซน” เพื่อที่จะระดมพลังของ
ประชาชนและหลีกเลี่ยงความเกลียดชังของประชาชน

แต่ความสำเร็จในอาณาบริเวณที่มีการรวมแบบกองโจร ที่แยกกันอยู่ใน
สมัยสงครามนั้น มิได้นำมาซึ่งความสำเร็จในทำนองเดียวกัน เกี่ยวกับแนวความคิด
ทางการเมืองที่กว้างกว่าที่มาเผชิญหน้ารุ่นใหม่ในปี ค.ศ. ๑๙๔๙ ถ้าหากปราศจากการ
คุกคามของญี่ปุ่นแล้วไซ้ ชาวนา ๕๐๐ ล้านคนที่ไม่รู้หนังสือ จะถูกรวมเข้ามามี

หน่วยที่กำกับด้วยตัวอักษรได้ และได้รับการนำจากปักกิ่งได้อย่างไร รู้จักเป็นเหตุการณ์ที่ไม่
น่าเชื่อในสายตาของคนภายนอก ผู้นำของจีนได้ลงมือทดลอง “การปรับปรุงทัศนคติ”
ซ้ำแล้วซ้ำเล่า ในตอนแรกใช้กับพรรคคอมมิวนิสต์ ซึ่งมีสมาชิกเพิ่มจาก ๕.๘ ล้านคน
ในปี ค.ศ. ๑๙๕๑ เป็น ๑๗ ล้านคนในปี ค.ศ. ๑๙๖๑ ครั้นแล้วก็ใช้กับประชาชนทั่วทั้ง
ประเทศซึ่งเพิ่มจาก ๕๐๐ ล้านเป็น ๖๕๐ ล้านคนในระยะเวลาเดียวกัน เป็นที่เข้าใจว่ารัฐบาล
ได้ถือเอา “จักรวรรดินิยมอเมริกา” มาแทนญี่ปุ่น ว่าเป็นผู้คุกคามจากภายนอกเพื่อ
กระตุ้นเตือนให้เกิดการเชื่อฟังผู้อยู่ในอำนาจอย่างไม่ลังเล การใช้วิธีการรุนแรงและการ
ขู่ขู่ด้วยโทษทางกาย ก็เป็นวิถีทางหนึ่งที่ได้ใช้ควบคุมประเทศในตอนแรก ๆ ของ
ระยะ ๓๐ ปีตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๕๐ ถึง ๑๙๖๐ ด้วย อย่างไรก็ตาม ในขั้นมูลฐานนั้นอุดม-
การณ์อย่างเดียวและการนำอุดมการณ์มาใช้ทำให้รัฐบาลปักกิ่งจัดการและตั้งเสริม
เกี่ยวกับพลังงานของมวลชน ซึ่งถึงแม้จะดำหัดง แต่ก็มีหาคำนั้น ได้เกือบตาม
อำเภอใจ

เราอาจจะนำเอาบทบาทของความคิดเกี่ยวกับ “การต่อสู้ระหว่างชนชั้น”
มาเป็นเครื่องแสดงให้เห็นชัดเกี่ยวกับการใช้การเมืองให้เป็นประโยชน์ของความคิดใน
ด้านอุดมการณ์ “การต่อสู้ระหว่างชนชั้น” ที่เด่นชัดอยู่ในคำสอนของมากซ์และเลนิน
เป็นเวลานานแล้วนั้น ได้มีความสำคัญขึ้นมาใหม่ในข้อเขียนของเมาเซตงและผู้ร่วมงาน
ที่เป็นนักอุดมการณ์ที่สำคัญของเขาคือ หลิว เซ้า ฉี นี่มิได้หมายความว่า สงคราม
ระหว่างชนชั้นซึ่งเป็นศัพท์ที่ใช้อยู่ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ เป็นลักษณะที่สำคัญยังความมี
อำนาจมาให้แก่พรรคคอมมิวนิสต์จีน เมาเซตงมิได้ขอร้องให้ “ชนชั้นกรรมาชีพ” ต่อ
ต้าน “นายทุน” อย่างหยาบๆ อย่างไรก็ตาม เขาได้นำเอาความคิดเกี่ยวกับชนชั้น
และสงครามระหว่างชนชั้นมาเพิ่มความรุนแรงของความตึงเครียด ในด้านสังคมเศรษฐกิจ
ที่คงอยู่ในขณะที่เสนอให้พรรคคอมมิวนิสต์จีนเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะแสดงตัวเองเข้ากับกลุ่ม
ชนที่เห็นห่างจากฐานอำนาจและอยู่นอกเส้นทางอุดมการณ์ของตน

ความคิดเกี่ยวกับชนชั้นที่ใช้เป็นทางการอันเห็นได้จากความล้มเหลวของ
ความคิดคนหนุ่มน้อยของพรรคคอมมิวนิสต์จีน นั้นมีอยู่ในข้อเขียน ว่าด้วยพรรค โดย
หลิวเซาฉี (พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๕) ดัทธิมากซ์และเลนินยืนยันว่า พรรคคอมมิวนิสต์
เป็นของชนชั้นกรรมาชีพ นั่นคือชนชั้นกรรมกรในโรงงานอุตสาหกรรม และจัดหา
ผู้นำของชนชั้นกรรมาชีพเพื่อการปฏิวัติ แต่หลิวเซาฉี ยอมรับตรง ๆ ว่า “สมาชิกของ
พรรคส่วนใหญ่ อย่างท่วมท้นนั้นเป็นชาวนา และอภิศักชนชั้นกลางผู้น้อย” ความขัด
แย้งกันอย่างเห็นได้ชัดนี้จะแก้ไข เพื่อให้พรรคคอมมิวนิสต์จีนรักษาแนวความคิดอันถูก
ต้องของดัทธิมากซ์และเลนินได้อย่างไร

หลิวเซาฉีได้ทำการปรับปรุงเกี่ยวกับทฤษฎีที่สำคัญสองประการเพื่อที่จะใช้
อุดมการณ์ให้เป็นประโยชน์ในทางการเมือง ข้อแรกเขาได้แย้งว่า “กลุ่มสมาชิกของ
พรรคที่เป็นชนชั้นกรรมาชีพ และกึ่งชนชั้นกรรมาชีพ (ชาวนาผู้ยากจน)” ประกอบเป็นชน
ชั้นมากของพรรคคอมมิวนิสต์จีน โดยการเอา “กึ่งชนชั้นกรรมาชีพ” หรือ “ชาวนา
ผู้ยากจน” เข้าแทนศัพท์ของเลนินแล้ว ความบริสุทธิ์ของอุดมการณ์ก็จะสามารถรักษา
ไว้ได้ในขณะเดียวกันที่ลดความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบทให้น้อยลง อย่างน้อยก็
ในเชิงถ้อยคำ อันที่จริงการเบียดเบียนถ้อยคำก็มีเหตุผลอยู่ เนื่องจากชาวนาที่ยากจนที่สุด
ประกอบกันเป็นพลังแรงงานที่ดองไว้อำหรับเมืองที่ใกล้เคียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดู
หนาว ในเมื่อรายได้จากไร่นาหรือค่าจ้างไม่สามารถจะเลี้ยงประชากรจำนวนมากในถิ่น
ชนบท อย่างไรก็ตาม สูตรผสมของหลิวเซาฉีมิได้เกิดขึ้นตามประดัดการณ์ หาก
ช่วยอธิบายถึงความไม่สามารถของพรรคคอมมิวนิสต์จีนที่จะสร้างฐานสำคัญของตนใน
หมู่กรรมกรในถิ่นชุมนุมชน และดังนั้นจึงรักษาข้อสมมติที่ว่าพรรคคอมมิวนิสต์จีนจะต้อง
เป็นแนวหน้าของชนชั้นกรรมาชีพ

การปรับประการที่สองของหลิวเซาฉีนั้นลึกซึ้งกว่า เขาได้ย้ายรากฐาน
กำหนดชนชั้นอย่างสำคัญ จากกำเนิดทางสังคมและเศรษฐกิจไปยังทัศนคติของบุคคล

เขากล่าวว่า “กำเนิดทางสังคมของสมาชิกของพรรคเท่านั้น ไม่สามารถกำหนดทุกสิ่งทุกอย่าง บั๊จยที่^๑เป็นเครื่องกำหนดก็คือ การศึกษาด้านอุดมการณ์ และความเป็นผู้นำในทางการเมืองและอุดมการณ์” ในด้านหนึ่งก็เท่ากับหลิดเข้าฉัฎฐิเสฐว่า กรรมกรในฐานะเช่นนั้นประกอบกันเป็นกลุ่มหัวกระทิของพลังปฏิวัติในสังคม เขาได้โจมตีโดยยกตัวอย่างถึง “พรรคกรรมกรของบางประเทศในยุโรป” ว่า “ไม่ได้เป็นตัวแทนของชนชั้นกรรมกร แม้ว่าสมาชิกส่วนใหญ่จะมาจากชนชั้นกรรมกรก็ตาม” ในอีกด้านหนึ่ง สตูครฝัฒณัชนั ได้ให้ความสำคัญแก่การอบรม และ “การปฏิรูปความคิด” ว่ามีความสำคัญเท่ากันถ้าไม่มากกว่า (อันเป็นส่วนประกอบที่เด่นในพรรคคอมมิวนิสต์จีน ทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติ)

ดังนั้น ความคิดเกี่ยวกับการต่อสู้ระหว่างชนชั้นจึงมีความหมายที่แท้จริงสำหรับการเมืองของจีนคอมมิวนิสต์ ทั้งที่เปลี่ยนไปจากความหมายดั้งเดิม ความคิดนี้ได้ช่วยแบ่งแยกแยะจัดกลุ่มชนในทางสังคมและเศรษฐกิจเสียใหม่ การจัดรูปร่างใหม่นี้เป็นกุญแจที่สำคัญประการหนึ่งที่เปิดให้มีการควบคุม ไม่ค่อยน่าประหลาดใจอะไรที่ว่า “ความสมบูรณ์แบบศาสตร์” เป็นที่ยอมรับของผู้นำในกรุงปักกิ่ง ตามความหมายนี้ อุดมการณ์ได้เด่นชัดจะตามความประสงค์ ซึ่งเสริมสร้างโดยประสพการณ์และการฝึกอบรมขนาดใหญ่ ให้มีการต่อสู้ระหว่างชนชั้น เพื่อดำเนินไปสู่การทำสังคมให้เป็นกรรมราชัฟโดยสิ้นเชิง

คำพูดและการกระทำของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ไม่แต่สนับสนุนการที่เราได้ย้าถึงบทบาทของอุดมการณ์ แต่พฤติกรรมของรัฐบาลยังชี้ให้เห็นว่า ถ้าหากปราศจากการเข้าใจระบบความเชื่อของจีนแล้ว การอธิบายตามเหตุตามผลเกี่ยวกับนโยบายบางอย่างนั้นย่อมเป็นไปได้ ตัวอย่างเช่น ในด้านการต่างประเทศ ผู้นำกลุ่มใหม่ได้ดำเนินวิธีการตามประเพณีที่ใช้ “คนป่าเถื่อน” ควบคุม “ชนป่าเถื่อน” หรือทำให้ประเทศหนึ่งต่อสู้กับอีกประเทศหนึ่ง แทนที่จะเป็นเช่นนั้น เมาสเซตุง ได้เข้าเป็นสัมพันธมิตรกับ

ดคาติน ซึ่งผูกมัดประเทศจีนเข้ากับรัสเซีย ต่อต้านโลกที่มีไช่เป็นคอมมิวนิสต์ อันจะมี
ระยะเวลายาวนานอีก ๓๐ ปีหรือมากกว่าในอนาคต ไม่ว่าความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับ
โซเวียตจะเป็นอย่างใด ปักกิ่งก็ไม่ยอมลดความเป็นอริชนั้มนฐานที่มีต่อวอชิงตันเลย นับ
ว่าเป็นการใช้ประเทศหนึ่งให้ต่อสู้กับอีกประเทศหนึ่งน้อยลงมาก การละทิ้งนโยบายตาม
ประเพณีและผลประโยชน์ของจีน ควรจะได้รับการทำความเข้าใจภายในกรอบของ
อุดมการณ์ มิใช่ของสภาพแวดล้อม เช่นเดียวกับ “การต่อสู้ระหว่างชนชั้น” นำมาซึ่ง
ความขัดแย้งภายในสังคม จึงดูเหมือนจะเป็นเช่นนั้นด้วยในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ
และตามคำวิเคราะห์ของผู้ที่เชื่อถือทฤษฎีมากซ์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศดังคณนิยม
และนายทุนนิยมนั้นจะยังคงอยู่ต่อไป นั่นก็คืออธิบายได้ว่ามาเซตุงมองดคาตินเป็นดัม-
พันธมิตรแต่ผู้เดียว และมองสหรัฐ ว่าเป็นศัตรูด้วย

ในทำนองเดียวกัน เกี่ยวกับกิจการภายในการกระทำบางอย่างซึ่งดูจะไม่สม
เหตุสมผลนั้น เราจะเข้าใจไม่ได้ถ้าหากเราไม่มองเข้าไปในกรอบของอุดมการณ์มาก
กว่าดูจากทัศนะของคนภายนอก จีนคอมมิวนิสต์ได้รับการสนับสนุนจากปัญญาชนเพิ่ม
ขึ้นตามลำดับในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๔๐—๑๙๕๐ เพียงแต่มาสู่ญ่ต๋ไปในช่วงระยะ ๓๐ ปี
หลังจากนั้นโดยการกดขี่และการรณรงค์เพื่อ “หล่อหลอมใหม่” อย่างมีด้าระบบ เครื่อง
ดึงดูดใจของลัทธิคอมมิวนิสต์สำหรับพวกชาวนายู่ที่โครงการปฏิรูปที่ดินแบบอ่อนที่
ดำเนินอยู่ในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๔๐—๑๙๕๐ ในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ มาเซตุงได้เสียดกับความ
จงรักภักดีของชาวนาโดยนำเอาระบบนารวมมาใช้ ซึ่งเป็นการยึดเอาที่ดินจากผู้ที่ยึดถือ
ใหม่ ๆ และยังใช้อำนาจมืด ๆ โดยการจัดตั้งประชาคมขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ภายใน
ช่วงระยะเวลาไม่กี่ปีที่ได้รับอำนาจ ผู้นำกลุ่มใหม่ได้นำเอานโยบายซึ่งจะมีผลไปในทาง
ให้ประชาชนปฏิเสธความจงรักภักดี นี่ก็อีกแหละ ดมมตฐานเกี่ยวกับความขัดแย้ง
ระหว่างชนชั้นและการต่อสู้ว่าเป็นนิมิตในสังคมที่จะผลักดันผู้นำให้ยอมรับผลกระทบในทาง
ทำลายของการกระทำของพวกเขาว่าเป็นสิ่งที่ติดอยู่กับสถานการณ์ ถ้าหากมิใช่เป็น

สิ่งที่ปรารถนาโดยตรง ยิ่งกว่านั้น การรับเอานโยบายเหล่านี้ เฉพาะอย่างยิ่งนโยบาย
เกี่ยวกับการจัดหารวมในทางเกษตรเกิดขึ้นจากความเชื่อ ในความจำเป็นที่ว่าไว้ใน
คำสอนของมาร์กซ์และเลนิน

ยังมีปัจจัยอีกอย่างหนึ่ง ที่แสดงถึงความสำคัญของการตัดสินใจคือ ความมี
อำนาจของผู้สร้างมโนภาพให้ยึดถือกันในสาธารณรัฐประชาชนจีน ทั้งมาเซตงและ
หลิวเซาฉี ประธานของพรรคและประมุขของรัฐบาลตามลำดับ ได้เขียนบทความ ซึ่งใช้
เป็นหัวข้อทฤษฎีทางการเมืองได้เป็นอย่างดีไว้มากมาย ถ้าหากทฤษฎีนั้น จะมีเนื้อหาเน้น
หนักไปในทางปฏิบัติมากกว่าข้อเขียนในประเทศที่มีใช้เป็นคอมมิวนิสต์ค่อนข้างมากในสมัยนั้น
แล้ว ก็ยังนับว่าเป็นที่รวมของคำสอนที่เป็นกลุ่มก้อน อันเป็นต้นมโนทัศน์และหลักการ
เบื้องต้นที่จะเป็นรากฐานของการวิเคราะห์และการกระทำ การยอมรับของชาวจีนเกี่ยวกับ
กับขบวนการ “ศึกษาประชาชนมาเซตง” นั้นมีความสำคัญมากกว่าเป็นเพียงกำหนดปาก
แบบฉวยโอกาส ถึงแม้ว่าสภาพแวดล้อมจะมีลักษณะเป็นการคงที่ไต่ถึงข้ออวดอ้างเกิน
ไปเกี่ยวกับข้อเขียนของเขา แต่ส่วนเสริมของมาเซตงที่ทำให้ลัทธิมาร์กซ์และเลนินเป็น
พลังมหาศาลสำหรับคอมมิวนิสต์ชาวเอเชียที่ย่อมปฏิเสธไม่ได้ ดังที่หลิวเซาฉี
ครั้งหนึ่งเคยตั้งข้อสงสัยแล้วว่า “มาเซตง ได้สร้างลัทธิมาร์กซ์แบบของชาวจีนหรือชาวเอเชีย
ขึ้น ความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ของเขาได้แก่การเปลี่ยนลัทธิมาร์กซ์จากแบบของยุโรปมาเป็น
แบบเอเชีย เขาเป็นคนแรกที่ได้รับความสำเร็จในการทำเช่นนั้น”

ปัญหาของการวิเคราะห์

ก่อนที่จะเร้าจะพิจารณาถึงคำสอนของคอมมิวนิสต์จีนโดยละเอียด มีข้อ
สังเกตบางประการที่จะได้พิจารณาตามลำดับ ข้อแรก การย้าถึง “ความเป็นอันหนึ่ง
อันเดียวของทฤษฎีและปฏิบัติ” ของมาเซตงนั้น เราจำต้องถือเอาถ้อยแถลงนี้ไว้ให้ตรง
กับกาลเทศะ แม้ว่าดูเหมือนจะแจ้งชัดอยู่แล้วก็ตาม นี่มักจะหลงตาของผู้ตั้งเหตุการณ์
ที่ไม่ระวัง โดยเข้าใจผิดว่าความหมายของคำในคำประกาศของพรรคจะไม่เปลี่ยนแปลง

เมื่อเวลาผ่านไป เป็นที่เข้าใจว่า ถ้อยแถลงเช่น “ ธรรมนูญฉนวนโอกาสฝ่ายขวา ” และ “ ภูเขาใจออกห่างไปเข้าข้างฝ่ายซ้าย ” นั้นมีอยู่ดาษดื่น จันคอมมิวนิสต์นิยมทำให้คำเหล่านี้มีความหมายพิเศษ ด้วยการนำเอาไปสัมพันธ์กับการต่อสู้เพื่ออำนาจในอดีตและโดยอาศัยนโยบาย โดยปกติพวกเขาได้บ่งลักษณะจำเพาะของการแตกแยกของพรรคแต่ในข้อเขียนหลักการด้านยุทธศาสตร์ของสงครามของเมาเซดุงเมื่อ ๒๐ ปีก่อน ไม่อาจจะมีถ้อยความเป็นอย่างเดียวกับที่ใช้ ในยุคเทอโมนิเวคต์ยร์ของปี ค.ศ. ๑๙๖๐—๑๙๗๐ เราจึงต้องหลีกเลี่ยงการหลงผิดในข้อเขียนของเมาเซดุง ซึ่งตัดขาดจากสภาวะทางประวัติศาสตร์ ซึ่งคำกล่าวนั้นปรากฏอยู่

เพราะว่า ความเกี่ยวเนื่องในความเชื่อของเมาเซดุงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ การวิเคราะห์ในทางทฤษฎีของจันคอมมิวนิสต์มักจะเป็นไปในทางที่เกี่ยวกับปัญหาหนึ่ง ๆ โดยเฉพาะ ดังนั้นเรื่องเขียนที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบของพรรคมิใช่เขียนขึ้นจากความว่างเปล่า แต่เพื่อต่อต้านพัฒนาการอันไม่พึงปรารถนาภายในขบวนการนั่นเอง ในฐานะเช่นนั้นงานเขียนจึงขึ้นอยู่กับกาลเวลา และยังเขียนขึ้นเพื่อให้เกิดผลนำหนักมากที่สุด在这段时间ด้วย บทความของหัตถ์เข้าดี เกี่ยวกับจะเป็นคอมมิวนิสต์ที่ดีได้อย่างไร นั้นเสนอตัวเข้าเกี่ยวกับปัญหาบางประการ เมื่อเขาได้ไปทำการบรรยายเรื่องราวต่อเนื่องกันครั้งแรกในกรุงเวียนนาในปี ค.ศ. ๑๙๓๘ ฉบับแก้ไขของหัตถ์เข้าดีได้รับการพิมพ์ครั้งใหม่ ซึ่งมีลักษณะครึกโครมพอๆ ในปี ค.ศ. ๑๙๖๒ ภายหลังที่ความยุ่งยากในทางเศรษฐกิจเป็นระยะเวลา ๓ ปี ได้ยกปัญหาเกี่ยวกับจรรยาวัณใหม่ ในสายการบังคับบัญชาของพรรค และฉบับแก้ไขของเขานั้นก็เปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ นี่แสดงให้เห็นถึงการต่อเนื่องของคำสอนในระดับสูงสุด และควบคู่กันไปกับความระมัดระวังในการเป็นผู้นำว่าการแข่งกร้าวหรือเถรตรง อาจจะนำมาซึ่งความฉุนในด้านสติปัญญาและความอ่อนแอในทางการเมือง ดังนั้นนักวิเคราะห์เกี่ยวกับคำสอนของจันคอมมิวนิสต์จึงต้องพิจารณาถึงพัฒนาการของเวลา ถ้าหากเขาต้อง

การที่จะกำหนดความโน้มเอียงของเหตุการณ์ ไม่ใช่ นำข้อเขียนบางตอนออกมาจากเนื้อเรื่องเพื่อทำการพิจารณาต่างหาก

ในที่สุดเราจะต้องยอมรับว่าคำสอนของคอมมิวนิสต์นั้น ศัพท์อันเป็นของพวกเขาเอง ในที่ซึ่งศัพท์นั้นขอยืมมาจากโลกอื่น มันมักจะมีความหมายเป็นพิเศษที่แตกต่างไปจากที่ใช้อยู่นอกโลกคอมมิวนิสต์อย่างมาก ตัวอย่างเช่น เมื่อเขาเซดุงบรรยายจีนว่าเป็น “กึ่งศักดินา” เขาไม่ใช่พูดถึงความสัมพันธ์ในทางสังคมและเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ระหว่างนายกับผู้รับใช้หรือระหว่างเจ้ากับขุน ดังที่เป็นอยู่ในยุโรปสมัยกลาง แทนที่จะเป็นเช่นนั้น เขาถนัดอ้างถึงจีนก่อนสมัยอุตสาหกรรม ในขณะที่เมื่อเจ้าของที่ดินและผู้ให้กู้เงินครอบงำเศรษฐกิจแบบเกษตร และมีฐานะเป็นกลุ่มอภิสิทธิ์ชนเป็นการเสียหายแก่สังคมชาวนา การใช้คำที่มีความหมายจำเพาะได้สร้างช่องว่างขึ้นในเบื้องแรกระหว่างผู้ใช้สมองของคอมมิวนิสต์และผู้ฟังที่มีใจเป็นคอมมิวนิสต์ อย่างไรก็ตาม เพื่อวัตถุประสงค์ของเรา เป็นสิ่งจำเป็นว่า เราจะต้องคุ้นกับศัพท์ของพรรคพอดัสมควรจนทำให้เราเห็นว่าการอธิบายศัพท์ซ้ำ ๆ นั้นไม่จำเป็น

ยังมีปัญหาในทางวิเคราะห์อีกประการหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการใช้ศัพท์ของคอมมิวนิสต์ กล่าวคือ น้ำเตี้ยยังอยู่ด้วยความตั้งใจ คำพูดต่าง ๆ มักจะถูกใช้ (หรือที่ต่ำกว่าคือถูกบิดเบือน) ไม่ใช่เพื่ออธิบายสภาพการณ์ แต่เพื่อที่จะยู่ให้อ่านมั่วท่าหรือการกระทำไปทางใดทางหนึ่งโดยเฉพาะ “ลัทธิจักรวรรดินิยม” และ “ลัทธิอาณานิคม” เป็นศัพท์ที่มีความหมายมากกว่าการบรรยายลักษณะ ในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ในทัศนะของคอมมิวนิสต์ ความหมายในแง่เดียวของศัพท์เหล่านี้เป็นเครื่องสนับสนุนให้พวกเขาใช้เรียก “ศัตรู” โดยไม่เลือกหน้า ในทำนองเดียวกัน คำชมเชยสำหรับ “ค่ายสังคมนิยมผู้รักสันติ” อาจจะอยู่นำข้อเรียกร้องสำหรับ “การต่อสู้ดิ้นรนเพื่อการปฏิวัติของโลก” สำหรับพวกคอมมิวนิสต์นั้น คำพูดเป็นอาวุธ เรามีได้ใช้ให้เป็นไปตามหลักวิชาการ แต่ใช้เพื่อระดมกลุ่มชนเพื่อตีล้างโลกที่มีใจเป็นคอมมิวนิสต์ เพราะฉะนั้น การวิเคราะห์ของเรา

จะไม่ได้ประโยชน์ด้วยการเพ่งดังถึงว่า ศัพท์เหล่านั้นได้ถูกบิดเบือนในแง่ภาษาอย่างไร
เว้นแต่เพื่อจะแสดงว่าศัพท์เหล่านั้นจะสนองความต้องการในทางการเมืองหรือสะท้อนถึง
ลักษณะบางประการของกลุ่มผู้นำอย่างไร

แต่ถ้าทั้งหมดนี้เป็นจริง ยุคการณีก่อดฐิฐานะมาเป็นเครื่องมือในทาง
โฆษณาที่ถูกใช้ตามโอกาสกระนั้นหรือ ไม่มีข้อแก้ตัวอะไรในข้อที่ว่าได้มีการใช้ไป
ทำนองนั้นในบางโอกาส แต่ขนาดของการใช้ก็ไม่กว้างขวางพอที่จะถูกบรรยายว่าเป็นความ
โน้มเอียงที่คดโค้งและเสื่อมทรามไปตามการเจริญวัยของการเมืองคอมมิวนิสต์ ที่จริง
นี้อาจจะเป็นสภาพการณ์ทั่วไป ยุคการณีก่อนที่เก่าแก่ในกาตและสถานที่อื่น ๆ ก็ถูกใช้บิด
เบือนเช่นเดียวกัน โดยเอาความมีเหตุผลเชื่อมกับผลประโยชน์ส่วนตัว เพื่อส่งเสริม
ความไม่เชื่อถือต่ออุดมคตินิยม อย่างไรก็ตาม ดังเราจะได้เห็นว่าคอมมิวนิสต์ดูเหมือน
จะได้ระวังถึงอันตรายนั่น ความคิดของเดนิสเกี่ยวกับการกวาดล้างเป็นระยะ ๆ และ
การขยับตัวของเมาสเซอ์เกี่ยวกับการรณรงค์เพื่อปรับปรุงซ้ำ ๆ ซาก ๆ มีวัตถุประสงค์
เพื่อที่จะส่งเสริมความเชื่อถือในบรรดาผู้นำข้าราชการให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น ถ้าเราจำต้อง
ประคับความผิดพลาดในการวิเคราะห์ของเรา ก็ควรจะเป็นไปในทางให้ความสำคัญแก่
ยุคการณีก่อนที่ที่เป็นแรงผลักดันในทางการเมืองของจีนคอมมิวนิสต์มากเกินไป หรือ
มิฉะนั้น การให้ความสำคัญน้อยเกินไป ก็จะทำให้ลดความสำคัญในสมรรถภาพและ
เจตนาของระบอบคอมมิวนิสต์ลงไปอย่างเป็นอันตรายน

ยุคการณีก่อนและการเมือง

ว่าด้วย “การจัดการอย่างถูกต้องกับความขัดแย้งในหมู่ประชาชน”

เราจะต้องสำรวจวรรณคดีที่ประกอบเป็นแก่นทางยุคการณีก่อนของจีนคอม-
มิวนิสต์ นั้นแหละเราจึงจะสามารถเห็นความคล้ายคลึงของทฤษฎีพรรคกับพฤติกรรมทาง

การเมืองโดยการวิเคราะห์ข้อเขียนชิ้นใดชิ้นหนึ่งโดยเฉพาะและปัญหาต่าง ๆ ที่ข้อเขียนเหล่านั้นตั้งใจจะแก้ไข นอกจากนั้นเรายังสามารถเข้าใจพลังเคลื่อนไหวในทางการเมืองที่เกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวซึ่งยังคงเป็นปัญหาของระบอบ ถ้าหากเราเข้าใจบทความซึ่งเป็นจุดที่อ้างอิงอยู่เสมอสำหรับสมาชิกพรรค บทความในอุดมคติสำหรับจุดประสงค์นั้นคือว่าด้วยการจัดการอย่างถูกต้องกับความขัดแย้งในหมู่ประชาชน ของเมาเซตุง ซึ่งเดิมทีเป็นปาฐกถาที่พูดในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๕๗ โดยมีได้ตีพิมพ์ ต่อมาเมาเซตุงได้แก้ไขเพื่อตีพิมพ์ในเดือนมิถุนายนของปีนั้น งานชิ้นนี้เป็นงานวิเคราะห์ของเมาเซตุงเกี่ยวกับปัญหาการเมืองภายในที่ก้าวหน้าที่สุด ซึ่งปรากฏในระยะ ๑๐ ปีแรกของการปกครองของคอมมิวนิสต์ ขอบเขตของข้อเขียนนั้นเข้าใจง่ายอย่างผิดปกติ ทำให้แตกต่างออกไปจากคำแถลงการณ์ที่ต้นกล้าของเขาเรื่องเกี่ยวกับการเกษตร กิจกรรมของพรรคและการเมืองของโลก เวลาที่ข้อเขียนนั้นออกมายังมีความสำคัญโดยเฉพาะอีกด้วย เนื้อความทั้งหมดอาจจะทำให้เข้าใจได้ดี โดยการพิจารณาอย่างคร่าว ๆ ถึงพัฒนาการภายในประเทศจีนและอื่น ๆ ก่อนหน้าและหลังจากนั้น ซึ่งตรงกับภารกิจที่เข้าใจความพยายามของเมาเซตุง

ในต้นปี ค.ศ. ๑๙๕๖ ค่ายโซเวียตทั้งหมดหันเหไปด้วยการกระทำในทางการเมืองของครุสชอฟ เกี่ยวกับถ้อยแถลงับประมาณอาชญากรรมของสตาลินผู้ล่วงลับไปแล้ว โดยกล่าวที่กรุงมอสโกในการประชุมใหญ่ของคอมมิวนิสต์ครั้งที่ ๒๐ การกบฏในโปแลนด์และการปฏิวัติในฮังการีที่ตามมา ซึ่งในกรณีหลังนี้โซเวียตได้ทำการปราบปรามโดยใช้รถถัง อันเป็นการนำมาซึ่งปัญหาที่สำคัญตลอดทั่วทั้งขบวนการคอมมิวนิสต์ระหว่างประเทศเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการแตกแยกและการใช้อำนาจปราบปราม โดยการเทียบเคียงกับการร่างสังคมใหม่ประเทศจีนก็ไม่เห็นเห็นห่างจากการจลาจลซึ่งที่เป็นอยู่ในยุโรปมากกว่าความห่างไกลในทางภูมิศาสตร์มากนัก ชาวกรกบฏของกรรมกรในกรุงบูดาเปสต์และการตั้งเครื่องกีดขวางตามโรงงานในกรุงวอซอร์

เพื่อใช้เป็นเครื่องต่อต้านกำลังรัฐเซียที่อาจจะเกิดขึ้นก่อให้เกิดการจับกลุ่มพบปะกันเป็น
ถูกกดดันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในบรรดานักศึกษาจีนและปัญญาชนผู้ซึ่งสงสัยในหลักการของ
การปกครองแบบคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันออก สิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการทำลายข้อเสีย
ของลัทธิลัทธิ แม้ว่าจะไม่ค่อยขาดโฉนในประเทศจีนแต่ก็ถือว่าเป็นการรังควาญที่มีผลไม่น้อย
ที่วิกฤตการณ์อันนี้ได้กระตุ้นให้ชาวจีนเป็นจำนวนมากมองดูประเทศของตนอย่างพิลึก
พิศราวยิ่งขึ้น บังเอิญการประชุมใหญ่ของพรรคคอมมิวนิสต์จีนครั้งที่ ๘ ที่จัดขึ้น
ใหม่ในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๕๖ ได้ตรวจดูรายชื่อสมาชิกของพรรคและเห็นว่า
จำนวนทั้งหมดที่ถูกรับเข้ามาใหม่ในสภาพแวดล้อมภายหลังการปฏิวัติ สมาชิกของ
พรรคจำพวกนี้ปราศจากความยึดมั่นในด้านอุดมการณ์ และตกอยู่ในข่ายของบุคคลที่มี
ความประพฤติอันเป็นที่น่ารังเกียจในฐานะที่เป็นข้าราชการ ถึงกับว่ามีเครื่องแต่งให้เห็น
ว่าจะมีการทุจริตในหน้าที่และเกียจคร้าน โดยที่พวกนี้ไม่มีประสบการณ์ในด้านการรบ
และชัยชนะที่ได้จากสงครามกลางเมือง

สุดท้าย ผู้นำของจีนได้ยอมรับข้อจำกัดในการพยายามเปลี่ยนประเทศให้
ทันสมัยเสียทุกอย่าง และใช้แผนการทำประเทศให้เป็นอุตสาหกรรมอย่างทันสมัยภายใต้
การจัดการ โดยเฉพาะของคอมมิวนิสต์ซึ่งขาดประดพการณ์และการฝึกฝนอันจำเป็นต่อ
การดำเนินงานอันซับซ้อนและใหญ่โตเช่นนั้น ภายหลังเดือนมกราคม ค.ศ. ๑๙๕๖ การ
แสวงหาเจ้าหน้าที่ที่เป็นนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญในด้านดำเนินงานอย่างมีแบบแผน ได้
ทำให้รัฐบาลปักกิ่งให้ความสนใจแก่ปัญญาชนที่มีใช้คอมมิวนิสต์ แผนนโยบายภายใต้
คำขวัญที่ว่า “ให้ความคิดร้อยล้านคนแข่งขันกัน” มิได้มุ่งหมายที่จะลดความสำคัญของ
ลัทธิมากซ์และเลนิน แต่มุ่งหมายที่จะแสวงหาการสนับสนุนอย่างเร่งร้อนและสมัครใจ
จากบรรดามวลชนที่สำคัญ ๆ โดยการส่งเสริมให้พวกเขาเสนอคำวิพากษ์วิจารณ์และข้อ
แนะนำที่มีใช้เป็นการเมือง

อย่างไรก็ตามในเรื่องเกี่ยวกับความยุ่งยากภายในและภายนอก พรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ประสบกับการแตกแยกอย่างกว้างขวางและไม่มีแนวทางที่แจ่มแจ้งว่าจะได้ตอบกับเหตุการณ์อย่างไร บทความของเมาเซตุงเขียนขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการอันนี้ อย่างไรก็ดี เพื่อที่จะใช้กับพัฒนาการอันนี้ เราจะต้องจำไว้ว่าเป็นการประคับประคองความล้มเหลว ในเบื้องแรกดูเหมือนการตั้งใจที่จะเชื่อเชื่อยคำวิพากษ์วิจารณ์อย่างน่าเชื่อถือได้ของพรรคคอมมิวนิสต์จีน และเพื่อที่จะจัดหาโครงร่างให้มีการตอบโต้จากพรรคฝ่ายตรงข้ามได้ก่อประกายให้มีการโจมตีพรรค และนโยบายของพรรคหลายเรื่องอย่างต่อเนื่องกันจากประชาชน ความกดดันที่สะสมขึ้นในช่วงระยะแรก ๆ ของการปกครองของคอมมิวนิสต์ และได้ขยายความตึงเครียดขึ้นอย่างใหญ่หลวงในปี ค.ศ. ๑๙๕๖ ด้วยความเป็นไปของค่ายคอมมิวนิสต์ทุกหนทุกแห่ง แสดงให้เห็นว่าเป็นเรื่องที่เกือบจะควบคุมไม่ได้ในเมื่อมีการปลดปล่อยด้วยความคิดริเริ่มของเมาเซตุง โดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรดานักศึกษา ซึ่งตามประเพณีถือกันว่าเป็นแก่นของการปฏิวัติของจีนนั้น การวิพากษ์วิจารณ์เหล่านี้เป็นนิมิตหมายของการแอบอ้าง ดันับดันโดยทั่วไปในบรรดาเยาวชนที่มีต่อรัฐบาลในฐานะที่เป็นผู้นำของ “จีนใหม่” การคว่ำก้นเช่นนี้ก่อให้เกิดปฏิกิริยาไปในทางปราบปราม ในเมื่อผู้นำได้หันจากการรณรงค์เพื่อแก้ไขปรับปรุงของพวกเขาเป็นการต่อต้านฝ่ายขวาอย่างเคร่งเครียดที่เกิดจากการวิพากษ์วิจารณ์

ประวัติอันนี้แสดงให้เห็นว่าบทความของเมาเซตุงหาใช่เป็นความพยายามในทางวิชาการไม่ และที่ว่าล้มเหลวในจุดประสงค์เฉพาะหน้านั้นก็ไม่ได้ปฏิเสธถึงความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาการเมืองที่เผยให้เห็นถึงแนวทางรากฐานของปักกิ่งที่เป็นอยู่จนกระทั่งทุกวันนี้ ที่จริงในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๖๐—๑๙๖๓ ที่เกิดสภาพการณ์เลวร้ายในทางเศรษฐกิจและการเมือง รัฐบาลกลับสนใจแสวงหาการสนับสนุนจากกลุ่มชนที่สำคัญ ๆ ใหม่อีก ในขณะที่ทำการกำหราบปราบปรามการต่อต้านจากพวกที่เป็นปฏิปักษ์

คือเป้าหมายของระบอบในชั้นรากฐาน หรือไม่อ่อนไหวต่อความกดดันและการประเด้าประโดมของรัฐบาล

ต้นกำเนิดและข้อจำกัดของการแตกแยก

เมาเซตุงเริ่มค้นคว้าด้วยความว่า “เรื่องทั่วไปของเราคือการจัดการอย่างถูกต้องกับความขัดแย้งในหมู่ประชาชน” สำหรับ “ความขัดแย้ง” นั้น เราอาจจะแก้เป็น “ความแตกต่าง” หรือ “ทัศนคติขัดแย้ง” ศัพท์คำว่า “ประชาชน” ของเมาเซตุงปรากฏว่าพลิกแพลงไปได้มาก โดยเขากล่าวว่า “ศัพท์คำว่า ประชาชน นั้นมีความหมายแตกต่างกัน ในแต่ละประเทศและแต่ละสมัยของประวัติศาสตร์ของแต่ละประเทศ” สำหรับเมาเซตุงนั้น คำนี้ไม่มีความหมายที่ตายตัว แต่ครอบคลุมถึงกลุ่มชนที่แตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามกาลเทศะ ไม่เหมือนกับคำพูดอันมีชื่อเสียงของดินคอดน์ที่ว่า “รัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” ความหมายอันไม่คงที่เช่นนั้น เกิดขึ้นโดยตรงจากความคิดของเฝ้าซึกเกี่ยวกับการเทียบเคียงซึ่งอ้างว่า ความสำคัญในการเมืองและสังคมจะต้องเปลี่ยนแปลงไปในเมื่อแบบแผนของการผลิตและความสำคัญในทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป (ดังเช่นพัฒนาการจากระบบศักดินาไปยังระบบนายทุน และจากระบบนายทุนไปยังระบบสังคมนิยม)

อย่างไรก็ตาม เมาเซตุงได้ไปไกลกว่าพวกมากซ์ซึ่งยึดตามแบบฉบับที่ยึดถึงความสัมพันธ์ของการผลิตและชี้ให้เห็นว่า ประชาชนในความหมายของเขานั้นเปลี่ยนแปลงในส่วนประกอบตามปัจจัยทางการเมืองและเศรษฐกิจ เขากล่าวว่า “ในสมัยสงครามต่อต้านการรุกรานของญี่ปุ่นนั้น ชนชั้น อันคิบซัน และกลุ่มชนทางสังคมทั้งหมดที่ต่อต้านการรุกรานของญี่ปุ่นจัดเข้าอยู่ในจำพวกประชาชน ส่วนนักจักรวรรดินิยมชาวญี่ปุ่น ชาวจีนผู้ทรยศต่อชาติ และพวกที่นิยมญี่ปุ่นถูกจัดอยู่ในจำพวกศัตรูของประชาชน” ในทำนองเดียวกันในสงครามกลางเมืองปี ค.ศ. ๑๙๔๖—๑๙๔๙ “นักจักรวรรดินิยมชาว

อเมริกันและสมุนคือข้าราชการ นายทุนและชนชั้นราชที่ดิน รวมทั้งผู้คอยหลังเข้าคดอง
ชาวก่อหมิ่นตงผู้ซึ่งเป็นตัวแทนของชนต้องชนนเป็นศัตรูของประชาชน” ส่วนพวกอื่น ๆ
ทั้งหมดประกอบกันเป็น “ประชาชน” และในปี ค.ศ. ๑๙๔๗ เขาได้ประกาศว่า “ใน
ระยะการร่างรัฐธรรมนูญนี้ ผู้เห็นด้วยสนับสนุนและทำงานเพื่อการก่อร่างตั้งคณนิยม
ทั้งหมดจัดอยู่ในจำพวกประชาชน ส่วนพลังทางสังคมและกลุ่มชนที่ต่อต้านการปฏิวัติเพื่อ
ตั้งคณนิยม และเป็นปฏิปักษ์หรือพยายามที่จะทำลายการก่อร่างตั้งคณนิยมเป็นศัตรูของ
ประชาชน”

เป็นการยากที่จะขยายความสำคัญของคำจำกัดความอันดินและพลิกแพลง
ได้เกี่ยวกับคำว่า “ประชาชน” เช่นนี้ให้มากเกินไป ดังเราจะเห็นได้ชัดต่อไปเกี่ยวกับ
ความแตกต่างระหว่างการปราบปรามฝ่ายตรงข้ามโดยวิธีการอะดุมฮัดด้วยแตรรุนแรง แต่
การกำหนดเอากลุ่มชนหรือเอกชนว่าเป็นพวกหนึ่งพวกใดนั้น เป็นอภิติษัของลุ่มชนชั้น
นำคือพรรคคอมมิวนิสต์จีนเท่านั้น การกำหนดให้อยู่ในจำพวกหนึ่งจำพวกใดนั้น โดย
ปกติเป็นแต่เพียงชั่วคราว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทัศนคติและการกระทำของแต่ละบุคคล
เท่านั้น แต่ยังมีขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการเมือง ที่
กำหนดหลักของการเคลื่อนไหวด้วย

เมาเซตุงได้เปิดเผยอย่างตรงไปตรงมาเกี่ยวกับการปกครองแบบรวมอำนาจ
เบ็ดเสร็จที่รัฐบาลมีอำนาจอันไม่มีขอบเขตจำกัด และความไม่มั่นคงของเอกชนภายใต้
อำนาจปกครองระบบนี้ เขามีได้พยายามที่จะชักเหตุดลใจให้คนเชื่อในการพยายาม
ยกเอา “คำตัดสินของตนเอง” ไปให้แก่ “ประชาชน” ข้อความของเมาเซตุงที่อ้างมา
ข้างต้นเตือนให้เห็นถึงสาระสำคัญอย่างหนึ่ง คือว่า “ถ้าท่านไม่สนับสนุนเรา ท่านก็
ต่อต้านเรา ไม่มีที่ฐานะอยู่ระหว่างกลาง” กระนั้นก็ดี เมาเซตุงไม่หนึ่งเฉยต่อข้อวิพากษ์
วิจารณ์ทั้งหมดเสียอย่างตรง ๆ และง่าย ๆ ที่จริงบทความทั้งหมดของเขายพยายามที่จะ
วางกรอบข้อจำกัดทั้งของฝ่ายไม่เห็นด้วย และของฝ่ายอำนาจ แต่ข้อความที่ตามมา

ทั้งหมดจะต้องนำมาอ่านประกอบข้อความเริ่มต้นดังกล่าวซึ่งให้บรรดาอธิบายเกี่ยวกับ “กฎเกณฑ์ของการกีฬา” ระหว่างผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครอง ซึ่งฝ่ายหลังได้เปรียบอย่างเห็นได้ชัด

เมาเซดุงกล่าวต่อไปว่า “ความขัดแย้งระหว่างตัวเราเองและศัตรูของเรา นั้นเป็นปฏิปักษ์ต่อกันภายในกลุ่มประชาชนด้วยกันเอง ความขัดแย้งในหมู่ประชาชน ที่เป็นกรรมกรนั้นไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน” ข้อวินิจฉัยอันสำคัญด้วย เป็นการยินยอม ให้มีการแตกแยกแบบหนึ่งในขณะที่ห้ามอีกแบบหนึ่งโดยปริยาย เมาเซดุงรับว่า “มี บุคคลจำนวนมากที่ไม่เห็นข้อแตกต่างของความขัดแย้งต้องแบบนี้..... และตกอยู่ใน ข่ายที่เกิดความดัดดันระหว่างทั้งสองแบบนี้ เราจะต้องยอมรับว่าข้อบางที่ก่อกวน ความ ดัดดันได้ง่าย” อีกนั้นแหละเมาเซดุงหลีกเลี่ยงที่จะอธิบายแบบง่าย ๆ แค่นิยมที่จะให้จัด การกับปัญหาโดยดูสภาพตามความเป็นจริงให้มากขึ้น

ความอดทนต่อความแตกต่างนั้นเคยปรากฏอยู่ กล่าวคือ “ความขัดแย้ง ในหมู่ประชาชนได้คงอยู่เสมอมา แต่เนื้อหาของความแตกต่างนั้นผิดกันในแต่ละสมัยของการ ปฏิวัติ” ความแตกต่างเหล่านี้จะยังคงอยู่แม้ภายใต้ระบบสังคมนิยม เพราะว่า ความขัดแย้ง “ระหว่างผลประโยชน์ของรัฐ ผลประโยชน์ส่วนรวมและผลประโยชน์ส่วนบุคคล ระหว่างประชาธิปไตยและระบบรวมศูนย์อำนาจ ระหว่างผู้ที่ผู้นำและถูกนำ และความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานรัฐบางคน ในความสัมพันธ์ กับมวลชน” ถ้อยแถลงของเมาเซดุงเกี่ยวกับความขัดแย้งนั้นมักมีลักษณะจำเพาะที่ไม่มีอยู่ใน บรรดาข้อเขียนของคอมมิวนิสต์จีนและชาวรัสเซียชั้นสูง โดยที่เมาเซดุงรับว่าความ ขัดแย้งของผลประโยชน์คงอยู่ระหว่าง “ประชาชน” และ “แนวหน้าของชนชั้นกรรมาชีพ” กล่าวคือพรรคคอมมิวนิสต์ ดังที่เมาเซดุงเองคงจะต้องสังเกตว่า “มีคนเป็นจำนวนมาก ปฏิเสธไม่ยอมรับว่าความขัดแย้งยังคงอยู่ในสังคมที่มีการปกครองระบอบสังคมนิยม” ใน ระบอบนี้เอง นายครูตซ์ซอฟเป็นบุคคลคนหนึ่งที่ได้ปฏิเสธข้อวินิจฉัยของเมาเซดุง ที่ เป็น

ความจริงแบบด่ากลเช่น^๕อย่างชัดแจ้ง ในเมื่อเขาถูกถามโดยวิทยากรโทรทัศน์ชาวอเมริกัน คงแค่นั้นเป็นอันมา ข้อเขียนของไซเวย์ตได้เพิ่มความสนใจแก่เรื่อง “ความขัดแย้ง” ถึงแม้ว่าจะไม่เป็นไปตามสูตรของเมาเซดุงโดยตรงและตามปกติไม่มีการยอมรับว่าถูกกระตุ้นจากเมาเซดุงก็ตาม

ภายหลังที่เมาเซดุงได้สร้างพื้นฐานอันไม่คงที่ เกี่ยวกับ “ประชาชน” เป็นจำพวก ๆ ที่เปลี่ยนแปลงได้ และยอมรับว่าบุคคลอาจดับสั่นระหว่างความแตกแยกที่อาจยอมได้และไม่ได้ เขายังได้เพิ่มความดับสั่นอีกอันหนึ่งเกี่ยวกับปัญหาของการสื่อสารและการควบคุมในทางการเมือง ในการอธิบายถึงพลังเคลื่อนไหวของการแตกแยก เขาเตือนว่า “ในสภาพแวดล้อมปกติ ความขัดแย้งระหว่างบุคคลนั้นไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน แต่ถ้าเรื่องนั้นไม่จัดการกันอย่างเหมาะสม หรือถ้าเราผ่อนคลายความระแวดระวังและลดหนทางป้องกันแล้ว การเป็นปฏิปักษ์ก็อาจจะเกิดขึ้น” ผลที่ตามมาอาจจะรุนแรงเนื่องจาก “พวกปฏิกิริยาต่อต้านในประเทศสังคมนิยมที่รวมหัวกับนักจักรวรรดินิยมจะถือเอาประโยชน์จากการขัดแย้งระหว่างบุคคลมาทำลายความสามัคคีและก่อความแตกร้างและได้ไฟให้เกิดความระส่ำระสายเพื่อที่จะให้บรรลุดุจดหมายที่พวกเขาได้สมคบกัน^{๕๕} บทเรียนจากกรณียังการควรแก่ความสนใจของเราได้อย่างดี”

กล่าวโดยย่อสิ่งที่ทันทูได้อาจจะกลายเป็นสิ่งที่ทันทูไม่ได้ สำหรับชนชั้นนำ^{๕๖} ขอนยอมก่อให้เกิดพันธะที่จะเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วและถูกต้อง ถ้าหากสถานการณ์เลวลง สำหรับ “ประชาชน” ขอนแนะให้มีการใช้วิจารณ์อย่างดีในการป้องกันผลประโยชน์ของ “ผู้ที่ถูกนำ” ที่มีต่อผลประโยชน์ของ “ผู้นำ” ถ้าหากความอดทนของฝ่ายหลังเกิดขึ้นสุด^{๕๗}ขึ้นมา แต่ย่อมจะเป็นการผิดพลาดที่จะถือเอาว่า นี่เป็นสูตรพลิกแพลงที่คงทนโดยมีเจตนาเพียงเพื่อทำให้มวลชนหลงผิดในขณะที่ยปล่อยให้การกระทำของชนชั้นนำเป็นไปอย่างไม่มีขอบเขตจำกัด หลักฐานทั้งต้นที่ปรากฏในขณะนั้นและต่อมา^{๕๘}ให้เห็นว่า ถ้อยแถลงของเมาเซดุงเป็นความพยายามอย่างบริสุทธิ์ใจเพื่อที่จะแก้ไขปัญหา

ของการแตกแยก และผลักดันให้เข้าไปยุ่งอยู่กับความผิดพลาดที่เรียกว่า “นักนิยมซ้าย” และ “นักนิยมขวา” ซึ่งทำให้ประวัติศาสตร์ทางการเมืองของคอมมิวนิสต์เกิดรอยต่างพร้อย เป็นที่แน่นอนว่าตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๗ รัฐบาลเขายังคงทอดถอนตัวออกมาเพื่อหาทางให้ได้มาซึ่งความสนับสนุนและเชิญชวนการวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชน โดยหลีกเลี่ยงการใช้วิธีข่มขู่อย่างตรงๆ และทารุณ ซึ่งดูจะมีความจำเป็นอย่างมากในการปกครองของโซเวียต ในระยะเวลาได้เดียวกันกับพัฒนาการทางการเมืองและเศรษฐกิจ

การตอบสนองของรัฐบาลที่ต่อความแตกแยก

ต่อไปเราจะพิจารณาลักษณะที่ได้อ้างอิง โดยเฉพาะเกี่ยวกับบทบาทของการชักจูง อันเป็นวิธีการตรงข้ามกับการสร้างภาพให้สัพรั่งและการปราบปรามในสาธารณรัฐประชาชนจีน อย่างไรก็ตาม ในทันทันมีความสำคัญที่จะพิจารณาลักษณะที่เกี่ยวกับที่ประกาศโดยเมาเซตงเกี่ยวกับนโยบายที่นำมาใช้เป็นแนวทางในทางทฤษฎีสำหรับสมมุติของเขา ทั้งในส่วนที่ปิดบังเอาไว้และส่วนที่เปิดเผยออกมาตรงๆ เมาเซตงได้อธิบายผลสืบเนื่องในทางการเมืองของข้อเท็จจริงว่า มีความแตกแยกที่แตกต่างกันอยู่สองแบบ “เนื่องจากความขัดแย้งระหว่างตัวเราเองและศัตรูและความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในหมู่ประชาชนนั้นโดยธรรมชาติแตกต่างกัน ดังเหตการณ์จะต้องได้รับการแก้ไขโดยวิธีการที่แตกต่างกัน” เขาเสริมว่า “วิธีการแตกต่างกันสองชนิด คือที่เป็นเผด็จการกับที่เป็นประชาธิปไตยนั้นจะต้องนำมาแก้ไขความขัดแย้งที่แตกต่างกันสองชนิดนั้น” อย่างไรก็ตามที่ออกแหวะ คำพูดเหล่านี้มิได้ถูกนำมาใช้ในความหมายที่ใช้อยู่ในประเทศตะวันตกว่าเป็นไปในลักษณะเด็ดขาด หรือมีความหมายชนพินฐานดังที่เข้าใจกัน แทนที่จะเป็นเช่นนั้นเมาเซตงได้ให้เงื่อนไขแก่หลักความคิดเช่นเสรีภาพและประชาธิปไตยนี้ โดยวางทาบกับข้อพิจารณาอันเห็นอกว่าในด้านการควบคุมของพรรค เขาเตือนว่า “แต่ผู้ที่

เรียกร่องเสิร์ฟภาพและประชาธิปไตยอย่างเดื่อนดอยนั้น ถือว่าประชาธิปไตยเป็นจุดหมาย
มิใช่เป็นวิธีการ.... ทั้งประชาธิปไตยและเสิร์ฟภาพนั้นจะต้องเทียบเคียงควบคู่กัน ไม่มี
ความสมบูรณ์ในตัว.... ภายในหมู่ประชาชนของเรา ประชาธิปไตยยืนอยู่สัมพันธ์กับ
ระบบรวมศูนย์อำนาจ และเสิร์ฟภาพยืนอยู่สัมพันธ์กับวินัย เหล่านี้เป็นสองด้านที่ขัดแย้ง
กันของสิ่งเดียวกัน คือที่ขัดแย้งกันและที่สับสนล้าสมัยคึกคักและเราไม่ควรจะย้ายแต่เพียง
ลักษณะหนึ่งลักษณะใด โดยปฏิเสธอีกลักษณะหนึ่ง” และต่อไปอีกว่า “เสิร์ฟภาพอัน
เป็นเสิร์ฟภาพที่คู่กับการเป็นผู้นำและประชาธิปไตยอันก็เป็นประชาธิปไตยภายใต้การนำ
แบบรวมศูนย์อำนาจ.... ประชาชนได้รับประชาธิปไตยและเสิร์ฟภาพในวงเขตกว้างขวาง
แต่ในขณะเดียวกันพวกเขาก็จะต้องอยู่ภายในกรอบของวินัยที่เป็นอยู่ในระบบสังคม
นิยม”

เมื่อได้อ่านสูตรที่ดูเหมือนจะสมบูรณ์เช่นนั้นแล้ว เราจะเห็นว่าน่าหนักหนำ
ไปให้แก่วิชาการและการควบคุมซึ่งต้านกับบุคคลและเสิร์ฟภาพอยู่เสมอ ดังนั้นคำว่า
“ระบบรวมศูนย์อำนาจ” และ “วินัย” ก็เช่นเดียวกับคำว่า “การเป็นผู้นำ” และ “แนว
ทาง” จึงมีความสำคัญเหนือกว่า “ประชาธิปไตย” และ “เสิร์ฟภาพ” ในการกำหนด
ว่าใครจะทำอะไรได้และทำให้แก่ใครในการเล่นเกมที่พากรเมืองของคอมมิวนิสต์ เป็น
ที่น่าสังเกตว่าคำว่า “เสิร์ฟภาพ” และ “ประชาธิปไตย” ปรากฏอยู่เสมอ อันเป็นการ
แนะให้เห็นว่าคำเหล่านี้เป็นสัญญาณของการจูงใจและสะท้อนให้เห็นถึงการเรียกร้อง
ของบรรดากลุ่มชนที่สำคัญ ๆ ในจีนคอมมิวนิสต์ โดยการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาของคำ
เหล่านี้ รัฐบาลแสวงหาที่จะรับเอาคำเหล่านี้สำหรับดำเนินไปยังจุดหมายปลายทาง ใน
การทำเช่นนี้รัฐบาลเปิดประตูให้มีการวิพากษ์วิจารณ์ภายใต้การควบคุม ในขณะที่
การเตือนสมมุติว่าประชนนั้นจะปิดเสียเมื่อไรก็ได้ตามใจชอบ

เมาชะตองเรียกร้องให้มีการชักจูงใจในหมู่ “ประชาชน” และใช้การบังคับ
คือ “ศัตรู” อย่างไรก็ดีตามเราจะต้องจำไว้ว่าคำจำกัดความเบื้องต้นของคำจำพวกนั้นทำให้

เป็นเสมือนหนึ่งคั่นกท้ออันอ่อนแออันเป็นการด้นับด้นให้มีการแตกแยกกันอย่างเปิดเผยตามที่ตัวเองได้พูดว่า “ทั้งนี้เราไม่ได้หมายความว่าเราจะใช้มาตรการบังคับสำหรับตกลงในเรื่องอุดมการณ์ และปัญหาที่เกี่ยวกับข้อแตกต่างระหว่างถูกและผิดในหมู่ประชาชน” วิธีการเช่นนี้ “ไม่เพียงแต่จะใช้ไม่ได้ผล แต่จะยังเป็นอันตรายอีกด้วย” พิจารณาอย่างตรง ๆ ตามสภาพความเป็นจริง เมาชะคุงเคื่อนว่า “เราไม่อาจจะบังคับให้ประชาชนละทิ้งอุดมคติได้มากไปกว่าที่เราจะบังคับให้เขาเชื่อในลัทธิมากชีดส์” นี่ก็อีกแหละจะต้องจำว่า “อุดมคติ” มีความหมายสำหรับพวกคอมมิวนิสต์แตกต่างไปจากที่ใช้กันอยู่ตามปกติในประเทศตะวันตกเป็นอันมาก

อีกข้อหนึ่งเขาถามว่า “ลัทธิมากชีดส์จะถูกวิพากษ์วิจารณ์ได้ไหม ได้แน่นอน.....จะไปห้ามความคิดที่ไม่ถูก และไม่เปิดโอกาสให้ความคิดเหล่านั้นแสดงตัวได้หรือไม่ได้แน่นอนไม่เพียงแต่จะไร้ผลหากยังเป็นอันตรายอย่างมากที่จะใช้วิธีการหยาบๆ และรวบรัดมาจัดการกับปัญหาอุดมการณ์ในหมู่ประชาชน ท่านอาจจะห้ามการแสดงออกของความคิดที่ผิด แต่ความคิดเหล่านั้นก็ยังอยู่นั่นเอง ในทางตรงข้าม ถ้าหากความคิดที่ถูกต้องเอาไปขอยกกันอยู่ในบ้านเรือนๆ โดยมีได้ระกัดสิ่งที่เป็นโรคร้ายออกไปก็ย่อมจะชนะความคิดที่ผิดๆ ไปไม่ได้” เพราะฉะนั้น “การอภิปราย การวิพากษ์วิจารณ์ การชักจูงใจ และการศึกษา ตามวิธีที่เป็นประชาธิปไตยจึงเป็นการใช้สูตรของ “ตามัคคี-วิเคราะห์-ตามัคคี” เพื่อที่จะ “ส่งเสริมความคิดที่ถูกต้อง เอาชนะความคิดที่ผิดๆ และตกลงปัญหาได้อย่างแท้จริง” ดังนั้นความขัดแย้งในหมู่ประชาชนจึงถูกแก้ไขลงไปได้ด้วยประการนี้ เมาชะคุงได้ข้อแตกต่างระหว่างวิธีการที่ยอมให้ใช้ได้อันหนึ่งกับวิธีการของ “เจ้าลัทธิฝ่ายซ้าย” ผู้ซึ่งด้นนับด้นให้ใช้ “การต่อสู้แบบทหารและการโจมตีอย่างไร้เมตตา” ถ้าหากว่าความแตกแยกมาจาก “ประชาชน” ลักษณะที่ “ไม่เป็นปฏิปักษ์กัน” ของความแตกแยกนี้จะปล่อยให้มีการแก้ไขโดยวิธีการอภิปราย ไม่ใช่โดยวิธีบังคับ

ในชั้นที่ทฤษฎีของเมาเซซุงได้นำไปใช้ในทางปฏิบัติ ทำให้สาธารณรัฐประชาชนจีนแตกต่างไปจากพวกนิยมฟาสซิสต์ และแม้กระทั่งจากระบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จของสตาลิน จริงอยู่ เมาเซซุงมิได้ให้หลักประกันอย่างไรอย่างสมบูรณ์เพื่อต่อต้านการใช้อำนาจอย่างบิดเบือน และขอบเขตของความแตกแยกที่ยอมให้คงอยู่ได้ แต่ก็ให้นิยามไว้อย่างคลุมเครือ อันเปิดช่องให้มีการกระทำตามอำเภอใจของรัฐบาลได้ แต่โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เขาได้ใช้วิธีการแบบรัฐตำรวจซึ่งเขาแต่ก่าตั้งเป็นวิถีทางที่จะใช้กับการวิพากษ์วิจารณ์ ทั้งนี้ใช้เหตุผลทางมนุษยธรรม แต่เป็นเหตุผลในทางปฏิบัติที่ว่า “ไม่เป็นแค่เพียงจะไม่ได้ผล แต่ยังเป็นอันตรายอีกด้วย” หวนกลับไปมองความกตัญญูของเผด็จการส่วนหัวของสตาลิน และพลังอันประหลู่งก่อดำขึ้นในยุโรปตะวันออกภายใต้การนำของบุคคลที่เอาอย่างสตาลิน เมาเซซุงมีเหตุผลดีพอที่จะทดลองหาหนทางใหม่ที่จะให้บรรลุถึงซึ่งการตกลงร่วมกัน มิฉะนั้น การควบคุมแบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จอันเกิดจากการให้อำนาจอย่างไม่เลือกหน้า จะนำมาซึ่งความยุ่งยากทำนองเดียวกันในประเทศจีน โครงร่างในทางอุดมการณ์อันนี้อธิบายว่า ทำไมประชาชนบางกลุ่มที่อาจจะถูกกดดันให้ทำการกบฏอันเป็นผลจากการใช้วิธีการสร้างภาพลัทธิสังคมนิยมและทฤษฎีอยู่เดิมอันนั้นได้สนับสนุนรัฐบาลอยู่อย่างเต็มที่ ข้อคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ในปี ค.ศ. ๑๙๖๒ ยังคงเป็นเครื่องแสดงความมั่นใจของเมาเซซุงที่ว่า ถึงแม้จะเกิดความหายนะอย่างรุนแรง และขยายถึงความหายนะในทางเศรษฐกิจ เขาก็ยังคงเล็งไกลใช้การชักจูงใจ ดีกว่าสร้างภาพให้ลัทธิสังคมนิยม เพื่อให้ได้มาซึ่งการตอบสนองอันพึงปรารถนาจากประชาชน

บทความของเมาเซซุงได้ก้าวไปไกลกว่านั้นเสียอีก ในการเปิดเผยถึงข้อจำกัดของความแตกแยก โดยยอมรับว่า “ได้มีการแก้ไขข้อผิดพลาดหรือถ้าจะทำการแก้ไขข้อผิดพลาด ซึ่งได้ค้นพบจากงานปรามปรามพวกปฏิวัติชน ผู้ที่ยังค้นไม่พบจะแก้ไขทันใดที่ค้นพบ การตัดสินใจปลดปล่อยความผิดและฟื้นฟูแก้ไขได้รับการโฆษณาเช่นเดียวกับการตัดสินใจที่ผิดพลาดมาแต่แรก” ในขณะที่ข้อนี้เป็นที่ปรารถนาใจบ้างเด็ก

น้อยแก่ผู้ที่ได้ถูกสังหารไปอย่าง “ผิด ๆ” ในการสังหารหมู่เมื่อปีแรก ๆ ของช่วง ๑๐ ปีระหว่าง ค.ศ. ๑๙๕๐ ถึง ๑๙๖๐ แต่ก็ได้สร้างขอบเขตให้แก่อำนาจตำรวจและวางข้อห้ามบางอย่างต่อต้านวิธีการอันนอกเหนือกฎหมายอยู่บ้าง

เป็นที่น่าประหลาดเกี่ยวกับสัญญาของเมาเซดุงที่ว่า “การทบทองถึงงานปราบปรามพวกคิดปฏิวัติซ้อนอย่างกว้างขวางจะได้กระทำกัน.... เพื่อส่งเสริมน้ำใจแห่งความชอบธรรมและต่อสู้กับสิ่งใหม่เอี่ยมอันไม่พึงปรารถนา” นั้นปรากฏว่ายังไม่เคยบรรลุผล อย่างน้อยก็เท่าที่วินิจฉัยจากเอกสารต่าง ๆ ที่ตีพิมพ์ในภาคต่อมา ดูเหมือนนี่เป็นความเสียหายประการหนึ่งของ “การรณรงค์ต่อต้านพวกขวาจัด” อันเกิดจากการวิพากษ์วิจารณ์ที่ติดตามคำพูดของเมาเซดุง ทั้งยังเกิดจากความระมัดระวังของเขาที่เมื่อ “การรณรงค์ลงบนเจ้าพนักงานและผู้ปฏิบัติงานที่เข้มแข็งจำนวนมาก ผู้ซึ่งมีส่วนร่วมอยู่ในงาน” ปราบปรามพวกคิดก่อการปฏิวัติซ้อน เป็นที่เห็นได้ชัดว่าผู้ซึ่งมีส่วนร่วมในการสังหารและการจับกุมชนานใหญ่จะไม่ดำรงภาพความผิดพลาดของตน และความระมัดระวังซึ่งเมาเซดุงเองได้แสดงออกนั้นอาจจะถูกใช้เป็นข้อแก้ตัวของบุคคลอื่น ๆ เพื่อจะไม่ทำให้เครื่องกลไกในการควบคุมอ่อนแอลงด้วยการให้ถกเถียงกันขอฉนวนในหมู่ประชาชน

ยิ่งกว่านั้นเมาเซดุงเรียกร้องให้คงความเข้มแข็งต่อต้าน “พวกคิดก่อการปฏิวัติซ้อนที่ยังลอยนวลอยู่” และ “หน่วยลับความลับ” ผู้ซึ่ง “จักรวรรดินิยมอเมริกาและสมุนเจ้ายโสเช็คได้ส่งเข้าไปเป็นประจำเพื่อบำเหน็จกิจกรรมทำลาย” ในปีค.ศ. ๑๙๕๗ นโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์ในชนบทและการปรากฏตัวของกำลังของจีนคณะชาติที่ไม่ใช่เพียงแต่อยู่ในไต้หวันและหมู่เกาะชายฝั่งเท่านั้น แต่ยังอยู่ในอาณาบริเวณชายแดนของพม่าและลาว ทำให้ความกลัวเหล่านี้มีมูลความจริงอยู่บ้าง นอกจากนั้นลักษณะความระส่ำระสายทางสมองของความคิดแบบคอมมิวนิสต์ ซึ่งมีรากฐานอยู่ที่ลัทธิฐานทางทฤษฎีของความขัดแย้งทั่วโลก และจากประตูปกรณ์ในการปฏิวัติ เป็นการย้ำความสำคัญในคำเตือนของเมาเซดุงที่ว่า “ถึงแม้เมื่อพวกคิดก่อการปฏิวัติซ้อนที่คงอยู่

ทั้งหมดได้ถูกถอนรากไปแล้ว พวกใหม่ก็อาจเกิดขึ้นมาอีก ถ้าหากเราเพิกการป้องกันของเราลงไป เราก็จะโง่อย่างมากระยะจะได้รับผลร้ายอย่างแรง” ถ้อยแถลงของเขาลังแม้จะเป็นถ้อยร้ายเช่นนี้แต่ก็มีข้อความมาช่วยให้การตัดสินใจในการปราบปราม เพราะมักจะมีคำพูดยืนยันให้มั่นใจอยู่เสมออย่างเช่น “ไม่มีพวกคิดก่อการปฏิวัติซ้อนมากเท่าใดนัก ท่านจะไม่เห็นพวกเขาทุกหนทุกแห่งและทุก ๆ องค์การ”

อะไรที่ทำให้การวิพากษ์วิจารณ์เพื่อก่อ แตกต่างไปจากการปฏิวัติซ้อน มาเซดงได้ให้ลักษณะที่สำคัญไว้ ๖ ประการ ซึ่งสังเกตได้ชัดว่าเป็นการจำกัดขอบเขตมากกว่ายินยอมให้มีการวิพากษ์วิจารณ์ได้ “พูดอย่างกว้าง ๆ เราเชื่อว่าคำพูดและการกระทำนั้นถูกต้องถ้าหาก (๑) ช่วยลดความตึงเครียดระหว่างชาติต่าง ๆ ของเราและไม่แบ่งแยกพวกเขา (๒) เป็นประโยชน์และไม่เป็นโทษต่อความก้าวหน้าและการสร้างระบบสังคมนิยม (๓) ช่วยรวบรวมและไม่ทำลายหรือทำให้แตกกระจายประชาธิปไตยของประชาชนอ่อนแอ (๔) ช่วยรวบรวมและไม่ทำลายหรือทำให้ระบบการรวมศูนย์อำนาจแบบประชาธิปไตยอ่อนแอ (๕) จะเป็นการส่งเสริมและไม่เป็นการละทิ้งหรือทำให้การเป็นผู้นำของพรรคคอมมิวนิสต์อ่อนแอ (๖) เป็นประโยชน์และไม่เป็นโทษต่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของค่ายสังคมนิยมนานาชาติ และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของประชาชนผู้รักสันติทั่วโลก ลักษณะที่สำคัญทั้ง ๖ ประการนี้ที่สำคัญที่สุดก็คือหนทางของลัทธิสังคมนิยมและการเป็นผู้นำของพรรค

ความคลุมเครือที่เด่นชัดของลักษณะที่สำคัญเหล่านี้ เป็นการเตือนมิให้เขาไปรับรองเป็นสิทธิพื้นฐานของจีนคอมมิวนิสต์ ดังที่เขาเรียกร้องกับผู้ที่ทำไม่เห็นพ้องด้วยอย่างยิ่งกว่าก็คือ คำบางการโดยเฉพาะที่ว่า “หนทางของลัทธิสังคมนิยมและการเป็นผู้นำของพรรค” อยู่เหนือข้อพิจารณาอื่น ๆ ในการกำหนด “คำพูดและการกระทำที่ถูกต้องจากพรรค”^{๑๑} เนื้อหาก็คือเป็นการลดลักษณะสำคัญอื่น ๆ ลงอยู่ในฐานที่ผู้ร่วมงานของ

เมาเซดุงปรารถนาที่จะทำอย่างไรก็ได้ เนื่องจากการทำลายเกี่ยวกับการทำความดีเท่ากับ “ทำให้การเป็นผู้นำของพรรคคอมมิวนิสต์อ่อนแอลง”

นี่เป็นจุดอันลึกลับที่จะยุติการวิเคราะห์ของเราเกี่ยวกับ “กฎเกณฑ์ของ กัฟฟา” ของเมาเซดุงที่ใช้กับ “ประชาชน” ทั้งหมดเป็นอย่างน้อย คือไปเราจะพิจารณาถึง การปฏิบัติที่ใช้ตรงข้ามกับทฤษฎี อย่างไรก็ตาม ก่อนที่เราจะหันไปพูดถึงการจัดการ เกี่ยวกับชนชั้นและกลุ่มชนโดยเฉพาะของเขา เราอาจจะรำลึกอีกครั้งหนึ่งถึงลักษณะคู่ ของการพยายามอย่างแน่วแน่ของเมาเซดุงที่จะค้นหาสูตรอันเหมาะสม ซึ่งจะยินยอมให้ มีการวิพากษ์วิจารณ์ ในขณะที่จะรักษาสถานะพิเศษของพรรคที่เป็นกลุ่มชนชั้นนำที่ทรง อำนาจเด็ดขาด เขาไว้วางใจเมื่อเผชิญกับปัญหาที่จะเลือกเน้นระหว่างความไม่เห็นพ้องและ การปราบปราม เขาถือเอาคำตัดสินที่นิยมไปในข้อแรก โดยใช้ศัพท์และเงื่อนไขเปรียบ เทียบ ซึ่งให้ผลบังคับบนปฏิกายแก่การปราบปราม

พรรคและการต่อสู้ระหว่างชนชั้น

ดูเหมือนจะไม่มีอะไรที่แตกต่างกันระหว่างลัทธิขงจื้อและลัทธิคอมมิวนิสต์ มากไปกว่าในข้อสันมุติฐานที่แตกต่างกันเกี่ยวกับฐานะชนมูฐฐานของมนุษย์สัมพันธ์ สำหรับขงจื้อข้อหนึ่งได้แก่การปรองดองและความสามัคคี สำหรับเมาเซดุงเช่นเดียวกับ คาสโตรข้อหนึ่งได้แก่ความขัดแย้งและการต่อสู้ ดังนั้นในทัศนะของเมาเซดุง “ลัทธิ ม้ากชีดส์จะพัฒนาได้ก็แต่โดยการต่อสู้ นี่เป็นความจริงไม่เพียงแต่ในอดีตและในปัจจุบัน เท่านั้น แต่ยังเป็นความจริงในอนาคตอีกด้วย”

การต่อสู้ไม่เป็นแต่เพียงระหว่าง “ความจริง ความดี และความสวยงาม” ที่มื่อ “ความผิดพลาด ความชั่ว และความน่าเกลียด” เท่านั้น ดังที่เมาเซดุงได้กล่าว ไว้ในเชิงคำกลอน มันเป็น “การต่อสู้ของชนชั้นระหว่างชนชั้นกรรมาชีพและอภิสิทธิชน ชนกลาง...การต่อสู้ทางอุดมการณ์ระหว่างสังคมนิยมและนายทุนนิยมในประเทศของเรา”

ชอนจะยังคง “ต่อเนื่องกันอีกเป็นเวลานานเพราะว่าอิทธิพลของอิทธิทธิชนชั้นกลาง และ ปัญญาชนที่มาจากสังคมเก่า” จะยังเกิดขึ้นด้วยเพราะว่า “เคนของชนชั้นราชาที่กินและ นายห้างที่ถูกโค่นล้มไปยังคงอยู่ อิทธิทธิชนชั้นกลางยังคงอยู่และอิทธิทธิชนชั้นกลางผู้น้อย ยังเพียงแค่ได้เริ่มปรับปรุงตัวเอง” สำหรับ “นายห้าง” เมาเซตุงอ้างถึงพ่อค้าชาวจีนและ นักอุตสาหกรรม นักวิชาการของพวกเขายู่ที่มีความสัมพันธ์กับผู้ลงทุนชาวต่างประเทศและการค้าระหว่างประเทศ

มีข้อสังเกตสองประการ ประการแรก คำนิยามที่ประกอบประชันให้สมบูรณ์ของศัพท์เช่นคำว่า “ชนชั้นกรรมาชีพ” และ “อิทธิทธิชนชั้นกลาง” ทำให้องค์การของคอมมิวนิสต์จีนเป็นเรื่องสำหรับการศึกษาในตัวของมัน ชอนมีความสำคัญอยู่บ้างที่ว่า กรรมกรที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนของจีนประกอบเป็นประชากรน้อยกว่าร้อยละ ๓ ของประชากรทั้งหมด และนับบทบาททางการเมืองของพวกเขา ที่แสดงออกทางสังคม การค้าของจีนคณะชาตินิยมอ่อนแอ ถึงกับว่าพวกเขาไม่มีบทบาทอะไรเลย ในการนำมาซึ่งอำนาจสูงสุดท้ายของพรรคคอมมิวนิสต์จีน เพื่อที่จะยังให้คงอยู่ในเครือข่ายของชาวเผ่ากษัตริย์ เมาเซตุงจะต้องแอบอ้างว่าพวกเขาเป็นตัวแทน “การปฏิวัติของชนชั้นกรรมาชีพ”

ประการที่สอง โดยการใช้ “การต่อสู้ระหว่างชนชั้น” สำหรับการปรากฏทุกอย่างทั้งในปัจจุบันและในอนาคตที่ไม่ไกล พรรคกลายเป็นศูนย์กลางอันเที่ยงธรรมเพื่อสร้างความขัดแย้งอันขาดเสียมิได้ บทบาทอันนี้ทำให้ความบริสุทธิ์ของอุดมการณ์มีความสำคัญเหนือสิ่งอื่นใด อย่างไรก็ตาม การยึดอยู่กับอุดมการณ์อย่างเคร่งครัดก่อให้เกิด “เอกรงค์” ดะเลยอุดมการณ์ก่อให้เกิด “ปฏิกริยาต่อต้าน” ในสองข้อนี้ “ปฏิกริยาต่อต้าน เป็นอันตรายมากกว่าเอกรงค์” โดยเหตุที่ข้อหลังนำมาซึ่งการปราบปรามผู้ที่ไม่เห็นพ้องอย่างคาบอด “ปฏิกริยาต่อต้านเป็นการโจมตีปัจจัยพื้นฐานที่สุดต่อลัทธิเผ่ากษัตริย์ กล่าวคือประชาธิปไตยเผด็จการของประชาชนและบทบาทในการนำของพรรค

คอมมิวนิสต์” เมาเซดุงได้เตือนให้ระวังความโน้มเอียงใด ๆ ซึ่งทำลายอำนาจเหนือ
ของพรรค “บางคนเรียกร้องให้มีระบบสองพรรคดังประเทศตะวันตก... นี่ไม่มีอะไรอื่น
นอกจากเป็นวิธีที่จะรักษาไว้ซึ่งความเผด็จการของอภิตธิชนชั้นกดขี่” แทนที่จะเป็น
เช่นประเทศจีนเป็นประชาธิปไตยเผด็จการของประชาชน ซึ่งนำโดยชนชั้นกรรมกร และ
ตั้งอยู่บนรากฐานของสัมพันธไมตรีระหว่างกรรมกรและชาวนา ตามคำจำกัดความ
แต่แรกของเมาเซดุงเกี่ยวกับคำว่า “ประชาชน” และ “ประชาธิปไตย” ผู้ครอง
ดูเหมือนจะคลุมเครือ เว้นแต่คำว่า “เผด็จการ” เท่านั้น

ตามความพอใจของเมาเซดุงในการวิเคราะห์ชนชั้น เขาได้พิจารณาเข้าไป
ในอาณาบริเวณต่าง ๆ เกี่ยวกับความขัดแย้งที่ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อกันในหมู่ประชาชน
ในกลุ่มชนเช่นชาวนา นักอุตสาหกรรมและปัญญาชน การวิเคราะห์อันนี้เปรียบได้อย่าง
หายาก ๆ กับการศึกษาในประเทศตะวันตกที่ให้ความสนใจอยู่ที่ผลประโยชน์ของกลุ่มชน
และความกดดันในทางการเมือง การระบุปัญญาชน โดยแยกกันแะให้เห็นว่าความ
สัมพันธ์ในทางเศรษฐกิจเท่านั้นเป็นลักษณะที่สำคัญเพียงพอแก่การกำหนดช่องว่างภายใน
ในเรือนร่างของการเมือง สตาลินได้ให้ความสนใจถึงพัฒนาการอันนี้ในเมื่อชนแรก
เขาได้กำหนดพวกปัญญาชนเป็นอันดับพิเศษที่มีฐานะโดยชอบด้วยกฎหมายกับชนชั้นที่กดขี่
กันมาตามประเพณีนิยม เนื่องจากบทความของเมาเซดุงมีไว้เพื่อที่จะปฏิรูปและรวบรวม
พวกปัญญาชน วัตถุประสงค์เบื้องต้นประการหนึ่งที่จะทำให้พวกเขาอยู่ในฐานะพิเศษ
ก็คือ คัดลอกตามในทางปฏิบัติและทางอุดมการณ์

เมาเซดุงพูดถึงปัญญาชนด้วยถ้อยคำที่คลุมเครืออย่างมาก “ส่วนมากได้
ทำความก้าวหน้าอย่างมาก... เป็นอันมากที่ชนชั้นสูงในการศึกษาได้ทรยศมากทีเดียว บาง
คนก็กลายเป็นคอมมิวนิสต์” ผู้ซึ่ง “ตั้งอยู่ในลัทธิสังคมนิยมหรือผู้ที่ไม่เห็นด้วย... เป็น
ฝ่ายข้างน้อย” “การกำจัดทัศนคติทางโลก ที่เป็นแบบอภิตธิชนชั้นกดขี่ของพวกเขา
และให้ทัศนคติทางโลกที่เป็นแบบของชนชั้นกรรมกร... นั่นเป็นชนมูฐาน แต่จน

กระทั่งปัจจุบันนี้ก็ไม่อาจจะพูดได้ว่า ปัญญาชนของเราส่วนมากได้บรรลุผลถึงขั้นนี้” โทษสำหรับความล้มเหลวในเรื่องนี้เป็นเพียงแต่เงื่อนงำ “เราหวังว่าพวกเขาจะไม่หยุดยั้งอยู่ครึ่งทาง หรือที่ร้ายยิ่งกว่า คือหันกลับไปทางเก่า ถ้าเป็นเช่นนั้นพวกเขาจะพบว่าคนอยู่ในตรอกมืด” อาจจะเพื่อความสะดวก เมาเซดุงเตือนให้ระวังว่าการละเลยปัญญาชนทั้งหมดจะเป็นการเสียหาย “ย่อมมีบางคนถึงได้จะยอมรับเอาลัทธิมากซ์ที่ดัดเงินและคอมมิวนิสต์ในทางอุดมการณ์ เราไม่ควรจะเคร่งครัดเกินไปในการที่จะคาดหมายเอาแก่เขา ตราบเท่าที่พวกเขายอมทำตามความต้องการของรัฐ และดำเนินอาชีพโดยชอบ เราควรจะให้พวกเขามีโอกาสในการทำงานที่เหมาะสม”

นี่เช่นเดียวกับส่วนอื่นๆ บางส่วน คำพูดของเมาเซดุงในไม่ช้าก็ถูกคัดค้านโดยเหตุการณ์ซึ่งเขาไม่อาจคาดหมายได้ ดังที่เราได้เห็นแล้วว่า การเอาใจพวกปัญญาชนได้เริ่มขึ้นตั้งแต่ต้นปี ค.ศ. ๑๙๕๖ ด้วยการว่ากล่าวอย่างสวยงามฟื้นฟูคำพูดสมัยตายครามขึ้นมาใช้ (ให้ดอกไม้ทั้งร้อยบานสะพรั่ง ให้ความคิดทั้งร้อยลั่นก้องแข่งกัน) ภายหลังการพูดของเมาเซดุง ข้อคำหิรัฐบาลที่เป็นบานสะพรั่งและแข่งกันนั้นนับเป็นขั้นๆ ก็ได้ถูกคัดค้านอย่างรวบรัดให้รับโทษแรงงานเกณฑ์ในฐานะที่เป็น “อภิดิทธิชนชั้นกลางฝ่ายขวา” การคำหิที่เคยเป็น “วัฒนธรรมที่เป็นพิษ” ได้รับความสนใจเหนือกว่า “ดอกไม้ที่บานสะพรั่ง” การขาดแคลนแนวทางอันแน่นอนสำหรับการวิพากษ์วิจารณ์ที่ดี การเสนอที่ชนะให้มีการปราบปรามอย่างยืดเยื้อและกระหน่ำหนักดี การขาดเหตุการณ์ในอดีตที่เพียงพอสำหรับเป็นตัวอย่างและความสะทกสะท้านในทางการเมืองของปัญญาชนจำนวนมากก็ดี ล้วนแต่รวมกันสร้างภาพผลการคำนวณที่ผิดพลาดอย่างต่อเนื่องกันโดยนักวิจารณ์ และความคับตันตระหนกที่เกิดขึ้นในบรรดาผู้ที่ทำการวิพากษ์วิจารณ์สถานการณ์ได้ถูกตามเกินกว่าที่จะทำการควบคุมได้ในระหว่างที่ถ้อยแถลงดั้งเดิมของเมาเซดุงได้ประกาศออกมา และการตีพิมพ์ถ้อยแถลงของเขาฉบับที่ได้รับการแก้ไข การประณามทฤษฎีมากซ์อย่างเปิดเผย การโจมตีอย่างเจ็บแสบเกี่ยวกับการ

ปฏิบัติของพรรค การไต่ถามถึงสัมพันธ์มิตรระหว่างจีนกับโซเวียตและแม้แต่การข่มขู่ ที่
อาจจะใช้วิธีการอันรุนแรงต่อระเบียบสังคมที่คงอยู่ได้เป็นเครื่องหมายของการโต้แย้งใน
หนังสือพิมพ์รายวัน ผู้ซึ่งส่งถึงถึงกลวิธีของเมาเซตุงเบองแรกที่ทำให้การวิพากษ์วิจารณ์
ได้ร่วมมือกับผู้ที่ผลประโยชน์ของพวกเขาถูกคุกคาม นำมาซึ่งการบอกปิดพวกที่ไม่เห็น
พ้องอย่างน่าสงสาร ไม่ประหลาดอะไรนักที่ข้ออ้างของเมาเซตุงได้ก่อให้เกิดทั้งการ
มองโลกในแง่ดีและแง่ร้ายผสมกัน ในเมื่อมาพิจารณาถึงการวิเคราะห์ปัญหาชนของจีน

การคำนวณที่ผิดพลาดทำนองเดียวกันดูเหมือนได้เกิดขึ้นในการคาดคะเน
ของเมาเซตุง เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางและชนกลุ่มน้อยที่มีโซ่ชาวจีน
โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทิเบตด้วย ในถ้อยแถลงของเขา เมาเซตุงได้ประกาศว่า “การ
ปฏิรูปทางประชาธิปไตย” (หมายความว่า การบริหารสถาบันของคอมมิวนิสต์) ใน
ทิเบตจะต้องเลื่อนไปอย่างน้อย ๕ ปี และอาจจะเป็น ๑๐ ปี อย่างไรก็ตาม ข้อสัญญา
ของเขาได้ถูกตีไปในปี ค.ศ. ๑๙๕๘—๑๙๕๙ เมื่อการกำจัดสถาบันศาสนาของนิกาย
ลามะโดยพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ประจวบกับการจัดระบบนารวมของผู้มีกรรมสิทธิ์ใน
ที่ดินและฝูงสัตว์ ในมณฑลหยุนหนัน (ยูนนาน) และจึงให้ซึ่งติดต่อกับทิเบต การรบฏ
ได้ขยายตัวและในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ได้เกิดการรบฏอย่างเปิดเผยถูกลดตามทั่วทั้งทิเบต

สุดท้ายการคาดคะเนของเมาเซตุงที่ว่ายังจะต้องใช้เวลาอีก ๒—๕ ปี ที่จะ
รวบรวมสหกรณ์ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๕ ไม่ได้เป็นนัยให้เห็นเลยว่าในปี
ค.ศ. ๑๙๕๘ (เพียง ๑๘ เดือนต่อมา) สหกรณ์จะถูกคว่ำไปโดยนิยมเอาการทดลอง
ระบบประชาคมขึ้นมาแทน การเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่โตเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในทาง
เศรษฐกิจและทางสังคมเช่นนี้ ที่เกิดขึ้นในถิ่นชนบทนั้นปรากฏว่า เป็นการผิดพลาดที่
ใหญ่โตที่สุดของรัฐบาล ถึงแม้ว่าจะมีข่าวกระเด็นกระด้างออกมา คำพูดของเมาเซตุง
ไม่ได้เตือนให้เห็นล่วงหน้าเลยว่าจะมีขบวนการจัดตั้งประชาคม

ดังนั้นบทความซึ่งแต่เดิมกำหนดให้เป็นข้อตอบโต้ความแตกแยกในบรรดา
ปัญญาชนชนกลุ่มน้อยของชาติและชาวนาได้นำมาซึ่งยุคของการเสื่อมโทรมยิ่งขึ้น
ระหว่างรัฐบาลปักกิ่งและประชาชน ในกรณีนี้บทความ “ความขัดแย้งที่ไม่เป็นปฏิปักษ์”
กลายเป็นความขัดแย้งที่เป็นปฏิปักษ์ กระนั้นก็ดี การยาลังถอยถอยของเมาเซตงและ
ความพยายามของรัฐบาลที่จะผูกการใช้อำนาจเบ็ดเสร็จในปี ค.ศ. ๑๙๖๓ นั้นแสดงให้เห็น
ว่าการแสวงหาความสมดุลที่ปลอดภัยระหว่างอำนาจยิ่งใหญ่ของฝ่ายอำนาจและผู้ท้ออา
จะไม่เห็นพ้องด้วย ยังคงดำเนินต่อไปจนกระทั่งทุกวันนี้ ด้วยเหตุนี้ข้อวิเคราะห์ของเมา
เซตงเกี่ยวกับ “ความขัดแย้ง” อาจจะใช้เป็นข้ออ้างอิงทางการเมืองของจีนคอมมิวนิสต์
ได้อีกหลายปีในอนาคต

ทฤษฎีคอมมิวนิสต์และกระบวนการของการเปลี่ยนให้ทันสมัย

คำสอนของลัทธิมากซ์—เลนินส์—เมาอิสต์ เป็นทั้งข้อดีและข้อเสีย
สำหรับการบรรลุถึงซึ่งการเปลี่ยนให้ทันสมัยที่ประเทศจีนได้แสวงหามาเป็นระยะยาวกว่า
หนึ่งศตวรรษที่แล้ว ความดึงดูดในทางการเมืองของคำสอนที่มีความสำคัญในการแสวง
หาความสนับสนุนจากมวลชนเพื่อให้เลี้ยวสะเถาะการปรับปรุงประเทศซึ่งตั้งอยู่บนรากฐาน
ของความขาดแคลนทรัพยากรในเรื่องทุนและวิทยาการให้เป็นประเทศอุตสาหกรรมนั้น
ได้รับการตอบสนองจากประชาชนชาวจีนเป็นอย่างดี จนกระทั่งความหายนะทาง
เศรษฐกิจปี ค.ศ. ๑๙๕๙—๑๙๖๒ เหตุผลมีหลายประการ ข้อหนึ่ง อยู่ที่คำสอนปรากฏ
ออกมาเป็นส่วนหนึ่งของโลกวิทยาศาสตร์แบบใหม่ เนื่องจากคำสอนนั้นอ้างว่าได้ค้นพบ
กฎสากลเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ที่ประกอบเป็น “สังคมแบบศาสตร์” การระบุตัว
เข้ากับการปฏิวัติในทางวิทยาการ ได้รับการสนับสนุนจากข้อเท็จจริงที่ว่าโซเวียตได้เข้า
เป็นอำนาจนำหน้าของระเบียบสังคมแผนใหม่ ดาวเทียมลัทธิของรัสเซียเป็นสัญญาณ

แห่งชัยชนะของสังคมชาวนาที่ตาหลังที่มีต่อความเรียกร้องต่อการเปลี่ยนให้ทันสมัย ไม่
ว่าปัญญาชนหรือชาวนา ชาวจีนทั้งหมดผู้หวังที่จะนำชีวิตส่วนตัวและในทางสังคมการ
เมืองของพวกเขาให้ทัดเทียมกับประเทศก้าวหน้านี้ ดูได้จากประติพจน์การณ์ของรัสเซีย
เกี่ยวกับความหวังและเครื่องเร้าใจในแง่

แต่ตรงกันข้ามกับความเชื่อของชาวตะวันตก ดัชนีมากขึ้นและเงินให้สัญญา
มากกว่าผลประโยชน์ในทางวัตถุและทางวิชาการ มันให้ความพึงพอใจในทางจิตใจ
ในเมื่อสังคมคอมมิวนิสต์ได้บรรลุผล และลักษณะทารุณของรัฐบาล เช่นการปกครอง
แบบเผด็จการและเครื่องมือในการบังคับได้สลายไป การจ่ายค่าจ้างก็เช่นเดียวกันกับหลัก
ว่า “รัฐจะส่งตัวไป” และถูกแทนที่โดย “องค์การบริหารสิ่งของไม่ใช่บริหาร
ประชาชน” คือจ่ายค่าจ้างตามผลงานจะถูกแทนที่โดยหลักการของ “จากแต่ละบุคคล
ตามความสามารถของเขา ให้แก่แต่ละบุคคลตามความต้องการของเขา” ข้อดึงดูดใจ
เหล่านี้มุ่งหมายอยู่ที่ความปรารถนาขั้นมูลฐาน (แน่นอนมันเป็นความคิดแบบเผด็จ) ซึ่ง
อาจพบในสังคมและอารยธรรม ทุกหนทุกแห่งไม่ว่าจะด้าสมัยหรือก้าวหน้าที่สุด

นอกจากการกระตุ้นที่มีสาเหตุมาจากภายในประเทศให้เป็นไป ในทางที่อยู่
ในระเบียบวินัย ความสามัคคีและความเชื่อฟังซึ่งจะได้รับรางวัลจากผลประโยชน์ในด้าน
วัตถุและด้านจิตใจในอนาคตแล้ว อุดมการณ์ได้ให้เครื่องข่มขู่ภายนอกที่ติดอยู่กับ
“ดัชนีทุนนิยมและจักรวรรดินิยมระหว่างประเทศ” ซึ่งผลักดันให้ประชาชนยอมเสีย
สละไปในทางสนับสนุนให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมและการทหารยิ่งขึ้น การผสมผสาน
สัญญากับการข่มขู่แบบ “หัวมันและไม้แซ่” ได้สร้างความฉันทันในการเสียสละและ
ความจำเป็นรีบด่วนที่จะยังให้เกิดการเป็นหนึ่งใจเดียวของอำนาจในทางการเมืองและ
การนำอำนาจนั้นก้าวไปสู่พลังเคลื่อนไหวในทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนให้ทันสมัย

วิธีการรวมอำนาจเบ็ดเสร็จจะทำให้การเปลี่ยนให้ทันสมัยบรรลุผลเร็วกว่า
วิถีทางการเมืองแบบอื่นหรือไม่ เป็นเรื่องที่ยังคงโต้เถียงกันและอยู่นอกเหนือขอบ
เขตบทความของเรา อย่างไรก็ตาม เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าการควบคุมบางประการนี้

มีความจำเป็นสำหรับการอุปโภค การสะสมทุน และการลงทุน ถ้าหากสังคมที่ยังมี
การพัฒนาอยู่จะแข่งขันกับประเทศที่มีอุตสาหกรรมก้าวหน้า การขาดแคลนเงินทุน
อย่างมากของจีนสำหรับการลงทุนในเมื่อได้เปรียบเทียบกับส่วนเกินของแรงงานเป็นการ
สนับสนุนให้มีการควบคุมแรงงานคนจากศูนย์กลาง ถ้าหากจะนำทรัพยากรทั้งหมดมาใช้
ในการพัฒนาอย่างรีบด่วน

ด้วยเหตุผลเหล่านี้ ลักษณะบางประการของลัทธิคอมมิวนิสต์ดูเหมือนจะ
เหมาะสมกับความต้องการของจีน ดังที่ให้นิยามโดยผู้นำปัจจุบันรวมทั้งบรรพบุรุษของ
เขา แม้จะเข้าใจหมายนั้นอาจกำหนดไว้แตกต่างกัน ไม่มีเหตุผลที่เด่นชัดประการใดว่า
ทำไมการแข่งให้ทันประเทศอื่นในด้านการผลิตเหล็กและเหล็กกล้า จึงจะต้องมีความ
สำคัญเหนือกว่าการยกระดับการครองชีพของประชาชนทั่วทั้งประเทศ อย่างไรก็ตาม
การเปลี่ยนให้ทันสมัยซึ่งมาเช่ดงตั้งญาไว้แก่ประเทศจีน มีลักษณะใกล้เคียงกันอย่าง
เด่นชัดกับที่ให้ไว้โดยทั้งเจียงไคเช็คและซุนยัตเซ็น

เราจะพิจารณางานของพรรคคอมมิวนิสต์จีนในภายหลัง แต่ถึงตอนนี้เป็น
โอกาสดีที่พอจะสังเกตว่า ยุคของการเป็นเบาะประกันของกิริยาและการก่อรูปความรู้ดี
เกี่ยวกับการอุทิศและการเสียสละนำมาซึ่งวินัยและแรงผลักดันให้แก่ผู้นำใหม่ ซึ่งในกรณี
ที่ไม่มีย้ายค่านิยมโดยชอบด้วยกฎหมาย อาจจะถูกเป็นทางของอำนาจและอิทธิพล ที่จริง
ผู้สังเกตการณ์จำนวนมากจะรู้ดีกว่าในสหภาพโซเวียต การให้ความสนใจในสินค้าอุปโภค
เพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นถึง “การอ่อนตัว” ของชนชั้นผู้นำคอมมิวนิสต์รุ่นที่สองที่ได้อุด
บรรยากาศการปฏิวัติลงบ้าง ยังมีเหตุผลที่จะเชื่อว่าจีนคอมมิวนิสต์เห็นด้วยกับมิตรสหาย
ของเขาในข้อนี้ อย่างไรก็ตามมีการร่างสถานการณ์เพื่อระกักแนวโน้มเช่นนั้น ซึ่ง
เด่นออกมากในรูปอุดมการณ์ทั้งที่เป็นลักษณะแจ้งชัดและโดยปริยาย เช่นการวิพากษ์
วิจารณ์ตนเอง การกวาดล้าง และการตีความดัดกันอย่างทารุณเพื่อค้นหากิจกรรม
ปฏิวัติซ้อน ดังเหล่านี้ อาจจะหักกวดลบกับพลังของชาวยุติการที่สร้างกันอย่างสุดซึ้ง และ

รักษาเป้าหมายที่พรรคตั้งไว้แต่แรกเมื่อมีการยึดอำนาจ อย่างน้อยก็อยู่ระดับของการ
ดำเนินการ อุดมการณ์เป็นเครื่องกระตุ้นและเป็นที่รวมที่ให้ความกระจ่างเกี่ยวกับเป้าหมาย
ในขณะที่ยึดกำลังต่อต้านการถอยหลัง แสวงหาที่จะประกันความพยายามอย่างสม่ำเสมอ
ในการที่จะก้าวไปยังเป้าหมายเหล่านั้น

จากส่วนที่บรรยายมาอย่างน่าประทับใจเช่นนี้ เราจะจะต้องเอาส่วนเดียวที่
สำคัญมาเทียบดู ถึงแม้การยืนยันของพวกผู้นำที่จะปรับปรุงเอาลัทธิคอมมิวนิสต์เข้าไป
เป็น “ลักษณะประจำชาติ” ของจีน เมาเซ่ตุงและเพื่อนร่วมงานของเขาจะต้องรับเคราะห์
จากข้อตำหนิตามจากอุดมการณ์และข้อตำหนิตที่เพิ่มขึ้นมาใหม่โดยการปฏิบัติของโซเวียต
ตัวอย่างเช่นการรวมเป็นเครื่องดังของพวกที่นับถือลัทธิมากซิสต์ ผิดได้ในทางเศรษฐกิจ
จากระบบการรวมกันเป็นหนึ่งเดียว และค่าตอบแทนที่ต้องเสียไป พิสูจน์ได้จากระยะเวลา
มากกว่า ๔๐ ปีที่แล่นมาว่าโซเวียตได้ประสบความสำเร็จในการรักษาผลิตผลการ
เกษตร ให้เพิ่มขึ้นเพียงพอที่จะยังความพอใจให้แก่ความต้องการทางอุตสาหกรรมและการ
บริโภค การรวมอาจจะควบคุมการอุปโภคของชาวนาเกี่ยวกับอาหาร และแม้จะเป็น
ประโยชน์ในการตรวจสอบความแตกแยกในหมู่ชาวนา แต่ในด้านผลิตผลที่สำคัญ ๆ
ยังคงสร้างคามผิดหวังและทำความฉุนให้แก่มวลชนโซเวียต โดยที่การเกษตรของ
จีน ระบบการรวมสร้างคามหวังให้น้อยกว่ามาก เนื่องจากผลประโยชน์ที่ได้จากเครื่อง
จักรกล (อาจจะเป็นไปได้ก็แต่เพียงการรวมที่ดินผืนน้อย ๆ เข้าเป็นที่ดินผืนใหญ่) ดูเหมือน
จะบรรลุผลสำเร็จไปไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอาณาบริเวณปลูกข้าวที่เปียกและ
กระฉ่นกี้ รัฐบาลปักกิ่งได้ใช้วิธีรวบรวมในขั้นสุดขีดในระยะ ๑๐ ปีแรกของการเรือง
อำนาจ คล้ายกับว่าตาบอดที่ไม่เห็นความล้มเหลวในทางเศรษฐกิจที่สหภาพโซเวียต
ได้ประสบมาในด้านการเกษตร

ข้อบกพร่องอีกประการหนึ่งที่อาจกล่าวได้ว่ามาจากอุดมการณ์ก็คือ การยับ
ยั้ง ถ้าไม่ใช่เป็นการห้ามปรามการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการตัดสินใจอันสุดขั้วสุดของ

พรรคคอมมิวนิสต์จากบุคคลที่มีตำแหน่งต่ำ ๆ การเน้นหนักถึงวินัยและการตัดสินใจนโยบาย โดยชอบอำนาจอยู่กับส่วนกลาง ประกอบกับคำสั่งต่อต้านระบบการแบ่งพรรคแบ่งพวก และการข่มขู่จากบุคคลที่ทำการล้มคัมภีร์ภายนอก ดูเหมือนจะปิดปากคำร้องทุกข์ที่จำเป็น และสำคัญจากเบื้องล่าง ดังนั้น ความล้มเหลวซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนสถาบันจากโซเวียต มายังพฤติกรรมของจีนอย่างผิด ๆ หรือจากการคำนวณที่ผิดโดยการนำของเมาเซตุง อาจจะถูกตัดทิ้งแต่เมื่อผลร้ายได้เกิดขึ้นตามมาอย่างรุนแรง ลักษณะสำคัญสำหรับแบ่ง แยก “คำพูดที่ถูกออกจากคำพูดที่ผิด” ของเมาเซตุงนี้ ทำให้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์เป็นศุภการบนสุดท้ายของทัศนะที่ไม่เห็นพ้องใด ๆ ทั้งสิ้น เราไม่เห็นการวิพากษ์วิจารณ์โดยเปิดเผยเกี่ยวกับเมาเซตุง หลิวเซาฉี หรือเพื่อนร่วมงานใกล้ชิดของพวกเขา และเราไม่ทราบว่ามีภารกิจส่วนตัวต่อเขาอย่างใดที่ประสบผลสำเร็จในพรรคคอมมิวนิสต์ จีน ถ้าหากการกระทำในอดีตของโซเวียตถือเป็นตัวอย่างได้ การวิพากษ์วิจารณ์เช่นนั้น เกิดขึ้นแค่ในระหว่างที่ทำการชิงอำนาจ ถึงแม้ในระดับต่ำบุคคลที่โจมตีผู้บังคับบัญชา ของพวกเขา จะปรากฏก็แต่โดยมีคำสั่งจากเบื้องบน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายเกี่ยวกับการวิพากษ์วิจารณ์และการปรับปรุงตัวที่วางแผนไว้ล่วงหน้า ไม่ใช่เป็นการค้นพบ ความผิดส่วนตัวและการกระทำไปตามความริเริ่มของพวกเขาแต่อย่างใด

การยับยั้งการวิพากษ์วิจารณ์นั้นประกอบกับการเอาอย่างการปฏิบัติของ โซเวียตบางประการ ทำให้อุดมการณ์มีลักษณะเคร่งครัด ซึ่งมีฉะนี้แล้ว อาจจะมี ลักษณะยืดหยุ่นและปรับปรุงตัวได้อย่างมาก ซึ่งจะต้องไม่ถูกขยายเกินความจริงไป เราจะเห็นว่ารัฐบาลปักกิ่งสามารถปรับปรุงนโยบายของตนองผลที่เป็นไปในทางตรงกัน ข้ามหรือมิได้คิดไว้ล่วงหน้าได้อย่างไร ในขณะเดียวกัน ดูเหมือนลัทธิคอมมิวนิสต์จะ ปลดปล่อยให้บุคคลบางกลุ่มในสังคมตกอยู่ภายใต้ความกดดันอย่างมาก ถึงกับว่าความ พยายามใด ๆ ที่จะลดความกดดันเช่นนั้น (โดยวิธีปลดปล่อยความกดดัน) เป็นงานที่ยากและ ยุ่งเหยิงมาก ในประเทศจีนเช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ ในค่ายโซเวียต มีบุคคลดั่งกล่าว

ที่เห็นชัดอยู่ตามกลุ่มนั้นคือ ปัญญาชน ชนกลุ่มน้อย และชาวนา บางครั้งเช่นในนิเวศ
ความพยายามที่จะปลดปล่อยความกดดันมันน้อยหรือไม่ก็ซ้ำเกินไปจนการกบฏเกิดขึ้น ที่
เกิดขึ้นบ่อยยิ่งกว่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่ชาวนาเป็นการปะทุที่เกิดจากการคุกคาม
แสดงออกมาในลักษณะการตั้งหารัศมีของพรรคคอมมิวนิสต์และการเผ่าร้างของ
รัฐบาล ชื่อนี้จะสร้างความคิดค้นตัวให้แก่รัฐบาลปักกิ่งซึ่งครั้นแล้วอาจจะพยายาม โดยการ
ประสานการปราบปรามเข้ากับการบรรเทาความกดดัน อันเป็นการบรรเทาความตึง
เครียดได้ ถ้าไม่ใช่เป็นการถาวรก็เป็นการชั่วคราว

ที่สุดปัญหาความตึงเครียดที่ร้ายแรงและการพลัดพราก อาจจะมี ความ
สำคัญที่สุดประการหนึ่งที่ติดมากับพรรคคอมมิวนิสต์ นั่นคือข้อได้เปรียบข้อดีของลัทธิ
คอมมิวนิสต์หลายประการ ในการบรรลุถึงซึ่งการเปลี่ยนให้ทันสมัยจากเบื้องหลังอันยาว
นานในประวัติศาสตร์ก่อนคอมมิวนิสต์เรื่องอำนาจ ถ้าการณ์รัฐประชาชนจีนยังอยู่ในขั้น
ที่เป็นทารก ภายหลังจากการปกครองเกือบ ๓๒ ปี อนาคตของจีนนั้นเราจะ
ทำนายด้วยความมั่นใจไม่ได้ แต่หลักฐานที่ปรากฏอยู่ปัจจุบันนี้แสดงให้เห็นว่าอุดมการณ์
ของคอมมิวนิสต์มีจุดอ่อนและจุดแข็งเป็นรากฐานอันเข้าได้ในแนวเดียวกันกับการได้มาซึ่ง
รากฐานของอำนาจในทางการเมืองสำหรับพรรคคอมมิวนิสต์จีน

๔. พลั้งเคลื่อนไหวทางการเมือง พรรคคอมมิวนิสต์จีน

โครงการทั่วไปของพรรคคอมมิวนิสต์จีนประกาศว่า “พรรคคอมมิวนิสต์ในฐานะที่เป็นองค์การแทนชนชั้นในระดับสูงสุดจะต้องพยายามที่จะแสดงบทบาทอย่างถูกต้องในฐานะที่เป็นผู้นำและเป็นแกนชีวิตแห่งชาติในทุก ๆ ด้าน” ในการเมืองของประเทศจีนเป็นที่เห็นได้ชัดว่า พรรคคอมมิวนิสต์เป็นศูนย์กลางตัดสินนโยบายและบริหารองค์การซึ่งไม่ยอมให้มีคู่แข่งในการผูกขาดอำนาจ สมาชิกของพรรคได้บรรจุในตำแหน่งสำคัญ ๆ ทั้งหมดทั้งในรัฐบาลและสังคม ปกาศิณทัศน์ได้เชื่อมพวกเขาให้เป็นองค์การที่มีระเบียบวินัยภายใต้การนำส่วนกลางจากองค์การพรรคและข้าราชการในระดับคู่แข่ง หรือระดับสูงกว่า ผู้นำของพรรคตัดสินนโยบายของรัฐบาลโดยไม่คำนึงถึงตำแหน่งในรัฐบาลหรือความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ อุดมการณ์ของพรรคเป็นลัทธิที่โฆษณาเป็นทางการแต่อย่างเดียว โดยการใช้เอากับคนทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่ได้เป็นสมาชิกของพรรค ในขณะที่พรรคคอมมิวนิสต์มิใช่เป็นอันเดียวกับรัฐบาล แต่พรรคก็ควบคุมรัฐบาลอย่างเต็มที่ ซ่อนสร้างปัญหาที่แปลกให้แก่ระบบประชาธิปไตย

ไม่เหมือนกับพรรคคอมมิวนิสต์โซเวียต พรรคคอมมิวนิสต์จีนไม่ค่อยได้เปิดเผยถึงการดำเนินการภายในของพรรคให้โลกภายนอกเห็น หนึ่งส่วนหนึ่งเพราะว่าความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของการนำของพรรค คู่แข่งขันชั้นสูงของมาเซตุงคนเดียวที่ออกจากประเทศจีน คือ จังกั๋วเถา ซึ่งก็เหมือนกับทรอตสกีที่เปิดเผยเพทุบายของพรรคภายหลังการเนรเทศตัวเอง จนกระทั่งปัจจุบันนี้ไม่มีคำพูดลงข้างข้อเขียนแบบของ

สถาปนาที่กรุงซอฟได้ทำในปี ค.ศ. ๑๘๕๖ และอีกครั้งหนึ่งในปี ค.ศ. ๑๘๖๓ มาเขย่าขวัญของมาเซตุง แม้ว่าเราอาจจะถือเอาว่ามีพฤติกรรมไม่ชอบมาเซตุงเช่นนั้นอยู่ การรักษาความลับแบบสุดขีดเช่นนี้ อาจเป็นลักษณะประการหนึ่งที่ทำให้จันคอมมิวนิสต์แตกต่างกับรัสเซีย เป็นที่ยอมรับว่าความแตกต่างกันเป็นเรื่องของขนาดเท่านั้น เนื่องจากมอดโคว์ได้พยายามและได้รับความสำเร็จอยู่บ้างที่จะรักษาการเมืองของพรรคให้เป็นเรื่องส่วนตัว แต่เมื่อเราเปรียบเทียบกับสิ่งที่เราได้รู้จากการโต้เถียงของโซเวียต ในระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๒๐—๑๘๓๐ การสละกรอยและการกวาดล้างในปี ค.ศ. ๑๘๕๐—๑๘๖๐ ความรู้ของเราเกี่ยวกับกิจกรรมภายในพรรคคอมมิวนิสต์จีน ส่วนใหญ่ยังคงอาศัยรายงานของผู้เชี่ยวชาญที่ออกมาจากปากกิ้งให้เราอ่านกัน

ไม่ว่าคำอธิบายจะเป็นอย่างไร ผลของการรักษาความลับอันหนักอึ้งบังคับให้เราหลบหนีไปพิจารณาข้อเท็จจริง และตัวเลขที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ออกมาตีพิมพ์ ข้อมูลเหล่านี้คงมีปัญหามากกว่าให้คำตอบอย่างหัดถึงไม่พ้น อย่างไรก็ตามโดยการวางกรอบการสังเกตของเราให้เป็นข้อสมมติฐานแทนข้อสรุป เราอาจจะให้ความสนใจในการวิจัยอนาคตเกี่ยวกับช่องว่าง โดยเฉพาะที่เกิดขึ้นในความรู้ของเรา และค่อยๆ ตดอาณาบริเวณความโง่เขลาของเราต่งไป

สมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์

ในปี ค.ศ. ๑๘๒๓ มีพวกนักบ่อนระเบียบ พวกหัวรุนแรงและพวกชาวม้าก-ซิดส์แก่กล้า ๓๓ คน ได้พบกันอย่างลับ ๆ ในโรงเรียนสตรีของเฮกชนแห่งหนึ่ง ซึ่งได้รับการคุ้มครองจากดั้มปทานฝรั่งเศสในกรุงซังไห่ (เซี่ยงไฮ้) การพบปะในฤกษ์ยามอันไม่เป็นมงคลอันนี้เป็นการประกาศตัวเองให้เป็นการประชุมใหญ่ครั้งแรกของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ตามสืบปีต่อมาคือในปี ค.ศ. ๑๘๕๓ สมาชิกของพรรคจำนวน ๓๓ คนนี้ได้

ขยายเป็น ๕.๘ ด้านคน อีก ๑๐ ปีต่อมาจำนวน^๕ขยายขึ้นอีกมากกว่า ๒ เท่า คือ ๑๗ ด้านคนในปี ค.ศ. ๑๙๖๑ (ดูตาราง ๔-๑ หน้า ๓๐๒-๓) ถึงแม้ว่าจะเป็นพรรคคอมมิวนิสต์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก องค์การก็ยังประกอบเป็นเพียงร้อยละ ๒ ของประชาชนจีน ถึงแม้ว่าการขยายตัวอันรวดเร็วและขนาดอันใหญ่โตจะ แต่พรรคคอมมิวนิสต์ก็ตั้งอยู่ในฐานะที่อ้างว่าเป็นองค์การที่มีความมั่นคงแน่นอนพื้น พรรคคอมมิวนิสต์แสดงตัวเป็นกองทัพที่อยู่ในระเบียบวินัยภายใต้การนำอันชำนาญของชนชั้นนำกลุ่มหนึ่ง กรรมการฝ่ายการเมืองของคณะกรรมการกลางของพรรคคอมมิวนิสต์จับมวดชนไม่รู้หนังสือได้ดีเกือบจะตามอำเภอใจ

เป็นที่เห็นได้ชัดว่าในการบรรลุถึงผลสำเร็จอัน^๕ จำต้องใช้คนในปักกิ่งมากกว่าต้องตามคนถ้าปราศจากการนับสมุนจากสมาชิกอันกว้างขวาง เมาสเซตุงและสมุนใกล้ชิดของเขาจะไม่สามารถทำให้ชาวจีน ๗๐๐ ล้านคนตกอยู่ภายใต้อำนาจของการโฆษณาและการรณรงค์ในการผลิตอันเป็นลักษณะของระบอบ^๕ ได้ความรู้ของเราเรื่องระดับต่ำสุดของพรรคคอมมิวนิสต์จีนนั้นน้อยอยู่ผิวเผินมาก แม้ว่าการวิจัยได้กระทำไปแล้วบ้าง โดยศาสตราจารย์ ฟรานซ์ เซอแมน และ จอน เดวิส อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปชาวดาร์ของเรามาจากรายงานเป็นครั้งคราวที่ส่งออกมาโดยปักกิ่ง เช่นรายงานการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๘ ของพรรค ในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๕๖ การประชุมใหญ่ครั้งที่ ๘ ควรจะจัดให้มีขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๖๑ ตามกฎของพรรคที่ให้มีการประชุมทุก ๆ ๕ ปี แต่ก็มีได้เป็นเช่นนั้น^๕ ฉะนั้นเราจะต้องฟังข้อมูลก่อนหน้านั้นของเราจนกว่าจะมีการประชุมและรายงานของพรรคจะปรากฏ นั่นแหละ เราจึงจะแก้ไขการค้นพบของเราให้เป็นไปตามนั้น

ในปี ค.ศ. ๑๙๕๖ สมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์จีนมากกว่า ๒ ใน ๓ ของจำนวนทั้งหมดซึ่งในขณะนั้นมี ๑๐ ด้านคน มีอายุอยู่ในระหว่าง ๒๖-๔๕ ปี พิจารณาลงตามกำเนิดของพวกเขา เกือบร้อยละ ๗๐ มาจากชาวนา ส่วนกรรมการประกอบเป็นเพียงร้อยละ ๑๔ ปัญญาชนมีเกือบร้อยละ ๑๒ ส่วนที่เหลือเป็นกลุ่มชนอื่น ๆ ตัว

เดชเหล่านั้นแสดงลักษณะของพรรคได้อย่างดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับงานที่พรรคกำลังเผชิญอยู่ ในข้อหนึ่งสมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์ส่วนใหญ่มีความทรงจำเกี่ยวกับยุคก่อนสงครามโลกครั้งที่สองเพียงเล็กน้อย และขาดประสบการณ์ขั้นแรกเกี่ยวกับความยากแค้นในช่วง ๑๐ ปี คือปี ค.ศ. ๑๙๒๗—๑๙๓๗ ในเมื่อพรรคคอมมิวนิสต์จีน และพรรคกัว๋อหมินต๋งได้ต่อสู้กันอย่างเข้มข้น ช่องว่างเกี่ยวกับประสบการณ์ระหว่างผู้นำซึ่งประกอบขึ้นจากผู้ “เดินวิบาก” ๒ พันไมล์ ในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๓๔-๑๙๓๗ และพนักงานของพรรคทำให้เราเห็นทุกชั่ววูบว่า มีสมาชิกของพรรคมากกว่าครึ่งหนึ่งเข้ามาภายหลังชัยชนะของคอมมิวนิสต์ในปี ค.ศ. ๑๙๔๙ การเติบโตอย่างรวดเร็วในตอนหลังได้เพิ่มภาระให้แก่สมาชิกของพรรค ด้วยพวกที่แสวงหาอาชีพซึ่งแทบไม่มีความคุ้นกับความเคร่งวินัยอันเป็นแรงดันซึ่งเป็นลักษณะเด่นของพวกสมาชิกเก่าในเมืองเอียนอัน (เยนาน) พรรคยังประกอบขึ้นด้วยผู้รักชาติที่มึนเจตนาดีเป็นจำนวนมากซึ่งความหวังของเขาอยู่ที่การสร้างจีนใหม่ โดยไม่มีความสนใจหรือมีแค่เล็กน้อยเกี่ยวกับ “การต่อสู้ปฏิวัติและสงครามระหว่างชนชั้น” ซึ่งพวกเขาถูกคาดหวังใหม่ ในที่สุดการขยายตัวของสมาชิกของพรรคได้เกิดขึ้น ในเมื่อการนำของพรรคคอมมิวนิสต์จีนแบกภาระเกี่ยวกับการสร้างและทำประเทศจีนที่เหตวเหตงให้เป็นประเทศอุตสาหกรรม สมาชิกใหม่ของพรรคถือเอาการบริหารประเทศมีความสำคัญเหนือกว่าการอบรมทัศนคติ ผลที่ตามมาก็คือ ความเลื่อมในทางวินัยและความนึกคิดเกี่ยวกับอุดมการณ์ ดังนั้นในวาระครบรอบ ๑๐ ปีของชัยชนะ คือปี ค.ศ. ๑๙๔๙ สมาชิกกรรมการฝ่ายการเมืองของคณะกรรมการกลางของพรรคคนหนึ่ง ได้เตือนให้ระมัดระวังคำเตือนของเติ๋นที่ว่า “ในการปฏิวัติเพื่อประชาธิปไตยของอภิมหาชนชั้นกลาง มีบุคคลจำนวนมากได้สมัครเข้าร่วมกับพรรคเรา ไม่ใช่เพราะว่าพวกเขาสนับสนุนโครงการของชนชั้นกรรมาชีพหรือพรรคโดยแท้ แต่ส่วนใหญ่เพราะว่าพวกเขาเห็นว่า พรรคของเราได้ทำการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยอย่าง

ตาราง ๔-๑ การเพิ่มจำนวนสมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ค.ศ. ๑๙๒๑-๑๙๖๑*

	จำนวนสมาชิก	จำนวนปี	จำนวนเพิ่ม ต่อปีโดยเฉลี่ย
สงครามกลางเมืองปฏิวัติครั้งแรก			
1921 (การประชุมใหญ่ครั้งที่ ๑)	57	—	—
1922 (,, 2)	123	1	66
1923 (,, 3)	432	1	309
1925 (,, 4)	950	2	259
1927 (,, 5)	57,967	2	28,508
1927 (ภายหลัง “12 เมษายน”)	10,000	—	—
สงครามกลางเมืองปฏิวัติครั้งที่ ๒			
1928 (การประชุมใหญ่ครั้งที่ 6)	40,000	1	30,000
1930	122,318	2	41,159
1933	300,000	3	59,227
1937	40,000	4	65,000
สงครามต่อต้านญี่ปุ่น			
1940	800,000	3	253,333
1941	763,447	1	36,553
1942	736,151	1	27,296
1944	853,420	2	58,635
1945 (การประชุมใหญ่ครั้งที่ ๗)	1,211,128	1	357,708

	จำนวนสมาชิก	จำนวนปี	จำนวนเพิ่ม ต่อบุคคลเฉลี่ย
สงครามกลางเมืองปีสุดท้ายครั้งที่ ๓			
1946	1,348,320	1	137,192
1947	2,759,456	1	1,411,136
1948	3,065,533	1	306,077
1949	4,488,080	1	1,422,547

สมัยภายใต้สาธารณรัฐประชาชนจีน

1950	5,821,604	1	1,333,524
1951	5,762,293	1	59,311
1952	6,001,698	1	239,405
1953	6,612,254	1	610,556
1954	7,859,473	1	1,247,219
1955	9,393,394	1	1,533,921
1956 (การประชุมใหญ่ครั้งที่ 8)	10,734,384	1	1,340,990
1957	12,720,000	1	1,985,616
1959	13,960,000	2	620,000
1961	17,000,000	2	1,520,000

* ตารางนี้ ศาสตราจารย์ จอห์น ลิวส์ เป็นผู้จัดรวบรวมขึ้น ตัวเลขเหล่านี้แม้จะใช้ตามแหล่งของทางการคอมมิวนิสต์ (ก็จาก Shih-shih shou'ts'e จาก People's China และจาก Jen-min jih-pao) แต่จะต้องถือเป็นชั่วคราว

ฉลาดและเด็ดเดี่ยว” กล่าวโดยย่อก็คือพวกเขาขาด “ความชำนาญของคอมมิวนิสต์อย่างแท้จริง”

นอกจากวัยเยาว์และขาดประสบการณ์ของพวกเขา ดมชีพิกของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ส่วนมากที่มึนเพ้อจากชาวนานี้ อาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งในเรื่องความจริงที่ถูกต้องในเมื่อมาตรการเร่งสุดขีดในทางเศรษฐกิจหรือทางการเมืองจะนำมาใช้ในถิ่นชนบท ถึงแม้ว่าอัตราส่วนคิดเป็นร้อยละของพวกนี้จะลดลงจากร้อยละ ๘๐ เหลือ ๗๐ ในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๕๕-๑๙๕๖ ก็ยังก่อให้เกิดจำพวก “อนุรักษนิยม” และ “ฝ่ายขวา” ต่อต้านกันนโยบายขั้นสูงกว่า ในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ หลิวหลันเถาซึ่งเป็นสมาชิกคนหนึ่งของคณะกรรมการควบคุมของคณะกรรมการกลางของพรรคคอมมิวนิสต์ ได้พูดว่า ในระยะสิบปีแรกของการมีอำนาจ “เราได้ขับไล่พวกคิดประวัติดั้งเดิม พวกคิดนอกคอกทาง อภิปรัชชาชนชั้นกลางฝ่ายขวาเป็นอาทิ ออกไปจากกลุ่มของเราเป็นจำนวนหนึ่ง” เขาเตือนว่า “ไม่เป็นที่น่าแปลกใจเลยว่า การต่อสู้ด้วยชีวิตระหว่างอภิปรัชชาชนชั้นกลางและชนชั้นกรรมาชีพจะลงเอยด้วยชัยชนะในพรรคอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น ความคิดต่อต้านสังคมนิยมของอภิปรัชชาชนชั้นกลาง ย่อมจะมีผลเกาะกินพรรคของเราให้กร่อนไปในลักษณะต่าง ๆ อยู่เสมอพวกจักรวรรดินิยมและพวกปฏิวัติต่อต้านภายในและภายนอกประเทศ ได้พยายามอย่างยิ่งที่จะแสวงหาตัวแทนภายในพรรคของเรา เพื่อที่จะทำลายพรรคจากภายใน และจากแกนชั้นนำ”

คำพูดเช่นนี้จะทำให้คิดถึงการขับไล่ที่จะตามมา และในกรณีการปลดตำแหน่งสมาชิกของพรรคได้บังเกิดขึ้นในระดับต่าง ๆ รวมทั้งเดชะนุการของพรรคในลุ่มจังหวัดและสมาชิกที่เพิ่งได้รับเข้ามาด้วย แต่การขับไล่ไม่ใช่เป็นการเย้ยหยันความแตกแยกเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ในปี ค.ศ. ๑๙๕๒ “เจิ้งเฟิง” หรือ “การปรับปรุงทัศนคติ” แสวงหาการสนับสนุนจากประชาชนนับพันที่แออัดเข้ามาในเมืองเอียนอันเพื่อการปฏิวัติ โดยส่งเสริมให้มีการต่อสู้กับญี่ปุ่น ปัจจุบันนี้เช่นกัน การรณรงค์เพื่ออบรม

ทัศนคติเป็นระยะ ๆ อันเป็นการพยายามที่จะปิดช่องว่างระหว่างผู้นำและพลพรรค โดย
ปลูกฝัง “ความถนัดของคอมมิวนิสต์อันแท้จริง ทัศนคติของชนชั้นกรรมาชีพบริสุทธิ์”^๕
ให้เข้าไปในสายเลือดของพวกเขาพลพรรค ชื่อนี้เตือนให้ระวังเกี่ยวกับการตีความของเรา
ว่าการรณรงค์เช่นนี้ เป็นหลักฐานที่จะแสดงถึงการเสื่อมโทรมของความจงรักภักดีภายใน
พรรค ส่วนวิกฤติการณ์ที่จะมาถึงนั้นน้อยมาก ถ้าปราศจากพลังผลักดันให้มีการ
อบรมทัศนคติเช่นนี้แล้ว พรรคคอมมิวนิสต์จีนก็อาจจะเป็นเครื่องมือในทางการเมืองที่
ล้มเหลวเล็กน้อยกว่านี้มาก และร่องรอยแตกร้าวระหว่างชนชั้นผู้นำกับมวลชนก็จะกว้าง
กว่านี้มากเช่นกัน

นอกจากการกวาดล้างและการ “ศึกษา และวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง” เป็น
ระยะ ๆ แล้ว พรรคคอมมิวนิสต์จีนปกป้องความบริสุทธิ์ของลัทธิโดยจำกัดการขอสมัคร
เข้าเป็นสมาชิกสำหรับมวลชนในระยะเวลาจำเพาะซึ่งตามปกติตัดสินมาจากอันดับสูง ใน
ขณะที่สมาชิกภาพเปิดให้แก่บุคคลทุกคนผู้ซึ่งมีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป “ผู้ซึ่งทำงานและ
ไม่ทุจริตแรงงานของคนอื่น” สมาชิกที่สมัครจะต้องติดตามโครงการเกี่ยวกับการแนะนำ
และอบรมที่กำหนดไว้อย่างระมัดระวัง เพื่อที่จะกำหนดความตั้งใจและสมรรถภาพของ
เขา ตามกฎของพรรคคอมมิวนิสต์จีนผู้สมัครจะต้องได้รับคำแนะนำจากสมาชิกสมัคร
๒ คน และต้องได้รับความยินยอมเห็นชอบโดยสาขาของพรรคและโดยคณะกรรมการ
ของพรรคที่เหนือกว่าขึ้นไปให้มีสถานะทดลอง และในที่สุดที่จะได้รับอนุญาตให้รับเข้า
เป็นสมาชิกสมัครโดยคณะบุคคลกลุ่มเดียวกัน ภายหลังที่ได้บรรลุนิติภาวะการศึกษา
ขั้นต้นของพรรคเป็นระยะเวลา ๑ ปี จนเป็นที่พอใจแล้ว ซึ่งในระหว่างนั้นคุณสมบัติใน
ทางการเมืองของเขาจะถูกสังเกตอย่างรอบคอบ แม้กระบวนการเหล่านี้อาจจะกระทำ
กันอย่างเดาหรือถูกฝ่าฝืนในทางปฏิบัติ แต่ฐานอันสำคัญของสิ่งเหล่านี้ตามกฎหมายของ
พรรค (มาตรา ๔-๘) ^๕ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญที่พรรคยึดถือเอาการรับสมาชิกที่
เหมาะสม

ด้วยองค์กรในระดับฐานมีจำนวนมากกว่า ๑ ด้านประกอบขึ้นเป็นพื้นฐาน
ของรูปปีระมิดของพรรค การนำในระดับท้องถิ่นจึงมีความจำเป็น ความรับผิดชอบอัน
หนักอึ้งอยู่แก่เดชาธิการพรรค ผู้ซึ่งใช้อำนาจเหนือสมาชิกภายในหน่วยหรือสาขาของเขา
หรือใช้อำนาจผ่านพวกมัน หรือที่ใช้ในโรงงาน หรือสำนักงานที่พวกเขาทำงานอยู่ หัตถ
หัตถ์เหล่านี้ได้ตอบสนองวิพากษ์วิจารณ์ของนัก “ฉวยโอกาสฝ่ายขวา” ผู้ซึ่งอ้างว่าเขาค
งตั้งเสริม “การเผด็จการ” โดยกล่าวว่า “นักฉวยโอกาสฝ่ายขวามุ่งไม่เข้าใจความเป็น
ปึกแผ่นของการนำร่วมกันแต่หน้าที่ส่วนบุคคลเดี่ยวเดียว (การเป็นปึกแผ่นของคณะกรรมการ
การของพรรคและเดชาธิการอันดับ ๑ ของคณะกรรมการ) พวกเขาต่อต้านไม่ให้เดชา
ธิการอันดับ ๑ ใช้อำนาจบังคับบัญชาโดยเรียกว่า เผด็จการแต่ไม่เป็นประชาธิปไตย...
เราบอกว่าแกนของการนำร่วมกันนั้นเป็นการแสดงออกของความรอบรู้ร่วมกัน และนั่น
แหละการให้เดชาธิการอันดับ ๑ ใช้อำนาจบังคับบัญชาในงานที่สำคัญ ๆ หมายความว่า
เป็นความต้องการให้เขาเป็นผู้นำที่ดีของหน่วยและทำงานที่ดีให้แก่หน่วย”

อย่างไรก็ตามเมื่อหัตถ์เหล่านี้ได้ประกาศตัวเองเป็นผู้นิยมให้มีเดชาธิการ
พรรคที่เข้มแข็งแล้ว เขาก็ได้กล่าวถึงความโน้มเอียงในทางภยันตรายที่จะติดมากับสถาน
การณ์ นั่นคือ “ผู้นำของบางหน่วยกระตือรือร้นที่จะพัฒนากิจการรวมอันเป็นอิสระให้
แก่หน่วยของพวกเขาเอง จนพวกมันขยายตัวที่จะจัดตั้งความสัมพันธ์ในการเป็นผู้นำอย่าง
มีแบบแผนและความสัมพันธ์ของการนำในด้านธุรกิจระหว่างองค์กรที่สูงกว่าและต่ำกว่า
จนเกินไป ถึงกับภาวนาให้มีการปฏิบัติอย่างที่เป็นไปไม่ได้ว่า ‘คนภายนอกจะมานำคน
ภายในไม่ได้’ โดยการเรียกร้องอำนาจต่าง ๆ จากพรรคและปฏิบัติความสามัคคีภายใต้
การนำของเขาให้เป็น ‘อาณาจักรอิสระ’ บ้างก็ยอมรับแต่ฐานะการเป็นผู้นำของแผนก
ในระดับสูงกว่าเท่านั้น แต่ไม่ยอมที่จะอยู่ภายใต้ฐานะการเป็นผู้นำร่วมกันของคณะ
กรรมการของพรรคในระดับเดียวกัน” กล่าวโดยย่อ เดชาธิการพรรคอาจจะกลายเป็น
ทรวาซย์ย่อย ๆ รับผิดชอบแต่เฉพาะความกดดันจากเบื้องบน หรือไม่กี่ร่างจักรวรรดิ
ท้องถิ่นของตนเอง

องค์การของพรรคคอมมิวนิสต์จีน

คณะกรรมการกลาง

เป็นการกระโดดก้าวใหญ่มากจากหน่วยขั้นต่ำสุดของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ไปยังคณะกรรมการกลาง โดยการใช่วิธีเดียวกันกับการเลือกตั้งทางอ้อมที่ใช้โดยพรรคคอมมิวนิสต์โซเวียต สาขาของพรรคคอมมิวนิสต์จีนส่วนท้องถิ่นเลือกผู้แทนไปร่วมประชุมใหญ่ในส่วนอำเภอ หรือเทศบาล ซึ่งที่ประชุมนี้จะเลือกผู้แทนไปยังที่ประชุมใหญ่ของพรรคในส่วนจังหวัดอีกต่อหนึ่ง ที่ประชุมใหญ่ของพรรคในส่วนจังหวัดส่งผู้แทนของพรรคไปที่ประชุมใหญ่ของชาติ ซึ่งจะเลือกสมาชิก ๙๖ คนเป็นกรรมการกลางในฐานะ “องค์กรสูงสุดขององค์การของพรรค... เมื่อที่ประชุมใหญ่แห่งชาติของพรรคไม่อยู่ในสมัยประชุม” (มาตรา ๒๑) ทำนองเดียวกันกับที่คณะกรรมการของพรรคในส่วนอำเภอ ที่ประชุมของพรรคในส่วนเทศบาลและจังหวัด กำหนดแนวทางของกิจกรรมในแขนงต่าง ๆ ในเขตของตน คณะกรรมการกลางของพรรคคอมมิวนิสต์จีนก็ “อำนวยความสะดวกทุกอย่างของพรรค ในเมื่อที่ประชุมใหญ่แห่งชาติของพรรคไม่อยู่ในสมัยประชุม” (มาตรา ๓๔) แม้ข้อนี้จะเน้นหนักกับบทบาทอันแท้จริงของคณะกรรมการกลางมากเกินไป แต่ก็แสดงให้เห็นถึงอำนาจที่องค์กรนี้มีอยู่

เป็นธรรมดาที่อยากจะวิเคราะห์ถึงองค์การพรรคในระดับใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับจังหวัดซึ่งเป็นระดับที่ความขัดแย้งกันได้ปรากฏมากที่สุดระหว่างความกดดันจากเบื้องล่างและคำสั่งจากเบื้องบน อย่างไรก็ตาม เรามีความรู้ในส่วนนี้จำกัดยิ่งกว่าในระดับแห่งชาติเสียอีก จนกว่าเราจะได้รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ในส่วนจังหวัดของจีน จึงจะทำให้เห็นภาพการมาเฟื่องถึงระดับนี้ได้ เหตุผลอ้างอิงบางประการของเราที่เริ่มจากระดับยอดอยู่ที่ฐานะเป็นอยู่ในทางการเมืองของระดับสูงเห็นระดับต่ำกว่าโดยวิธีนี้เราอาจจะไม่พลาดอาณาบริเวณที่สำคัญที่สุดของการตัดสินใจนโยบาย อย่างไร

ก็ตามเราจะต้องถือเอาเรื่องข้างบนนี้ในข้อความรู้ของเราว่า ทำให้เดือนดวงในส่วนสำคัญ
ของโครงลำดับอำนาจของพรรค

ในทางทฤษฎีการควบคุมขององค์กรระดับต่ำกว่าเห็นระดับสูงกว่า ได้รับ
การยืนยันจากการเลือกตั้งเป็นครั้งคราว ในทางปฏิบัติ การเลือกตั้งพิสูจน์ให้เห็นว่ามี
น้อยเสียยิ่งกว่า “เป็นครั้งคราว” เสียอีก จึงทำให้ฐานะของระดับที่สูงกว่าคงอยู่นานปี
มากกว่ากำหนดที่ไว้ตามธรรมเนียม ดังนั้นทุก ๆ ๕ ปี ที่ประชุมของพรรคในส่วน
จังหวัดจะเลือกที่ประชุมของพรรคในระดับชาติตามความมุ่งหมายเดิม ตามความเป็นจริง
ในระยะ ๑๘ ปีที่ผ่านมาการเลือกตั้งที่ประชุมเช่นนั้นเพียง ๒ ครั้ง คือครั้งที่ ๗ ในปี ค.ศ.
๑๙๔๕ และครั้งที่ ๘ ในปี ค.ศ. ๑๙๕๖ แต่นี้ก็แสดงว่าการปฏิบัติตามกฎของพรรค
ค่อนข้างแย่มาก แม้จะยอมให้อำนาจพรรคจากสงครามกลางเมืองก็ตาม

ยิ่งกว่านั้นที่ประชุมใหญ่ของพรรคในระดับชาติประกอบขึ้นด้วยสมาชิกมาก
กว่า ๑ พันคน ก็มุ่งหมายที่จะให้มีการประชุมกันทุก ๆ ปี เว้นแต่คณะกรรมการกลาง
จะได้ตัดสินว่ามีสถานการณ์พิเศษกักกันมิให้มีการประชุมกันเช่นนั้น สมาชิกของพรรค
ในระดับชาติสมัยที่ ๘ ได้ประชุมกันเพียงครั้งเดียวตั้งแต่เริ่มแรกที่ได้รับการเลือกตั้งในปี
ค.ศ. ๑๙๕๖ นี้แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการกลางได้ใช้สิทธิแทนโดยพลการ เนื่องจาก
ที่ประชุมของพรรคในระดับชาติเลือกคณะกรรมการกลาง เพราะฉะนั้นในทางกฎหมาย
จึงมีอำนาจเหนือกว่า การไม่เรียกประชุมองค์กรซึ่งเป็นผู้แต่งตั้งจึงเป็นการเพิกถอน
ปัญหาความรับผิดชอบของคณะกรรมการกลางที่มีต่อสมาชิกโดยทั่วไป ในลักษณะนี้
สภาพที่เป็นจริงจึงเป็นเครื่องต้องให้เห็นภาพของทฤษฎี เป็นการลดภาพที่เชื่อกันไปใน
กระบวนการดำเนินงาน

ปัญหาอีกข้อหนึ่งก็คือ ที่ประชุมเลือกสมาชิกคณะกรรมการกลางจริง ๆ
หรือว่าคณะกรรมการกลางถูกขับตัวโดยกรรมการฝ่ายการเมืองที่กำลังจะออกไป หรือ

อาจจะถูกตัวโดยคณะกรรมการดำัญซึ่งมี ๗ คนซึ่งรวมเอาผู้นำที่สำคัญเช่น เมาเซอซ
หลิวเซาฉี และโจวเอนไห่ด บางที่ตัวเมาเซอซเองจะเป็นคนเด็กอดมาชิกคณะกรรมการ
กลางที่สำคัญ ๆ ในช่วงระยะเวลา ๒๐ ปีที่ผ่านมายอมเป็นข้อเท็จจริงที่เด่นชัดว่าในบรรดา
อดมาชิกของคณะกรรมการกลาง ๔๔ คน ที่ได้รับเลือกตั้งในปี ค.ศ. ๑๙๔๕ นั้น เว้นแต่
ผู้ตายไป มีเพียง ๒ คนเท่านั้น ที่ไม่ได้รับการเลือกตั้งใหม่ในปี ค.ศ. ๑๙๕๐ และทั้งคู่
ก็ถูกขับไล่ออกไปจากพรรคในระหว่างนั้น และจำนวนอดมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งเปลี่ยน
กันในจำนวน ๒๔ คน ในปี ค.ศ. ๑๙๔๕ ก็มี ๒๐ คนได้รับเลือกตั้งมาเปลี่ยนเข้ามา
หรือไม่ก็เปลี่ยนฐานะเป็นอดมาชิกประจำในระยะ ๑๒ ปีต่อมา เมื่อเอา ๑๐ เท่าเพิ่ม
เข้าไปเป็นจำนวนอดมาชิกอันเป็นพื้นฐานของพรรคคอมมิวนิสต์จีนในช่วงนั้น เป็นที่เหลือ
เชื่อว่าผู้แทนระดับชาติของพรรคหนึ่งพันคน ที่ใช้สิทธิออกเสียงโดยวิธีลับ และโดยวิธีนั้น
จะได้อดมาชิกคณะกรรมการกลางที่เข้ากับคณะที่ ๗ ในอัตราสูงถึงเพียงนี้ ในปี ค.ศ. ๑๙๕๐

คณะกรรมการกลางทำหน้าที่อะไรบ้าง ขนาดของมันค่อนข้างจะใหญ่เกิน
ไปที่จะเป็นองค์กรพิจารณาปัญหาใด ๆ อย่างน้อยถ้าเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและด่วน การ
ประชุมซึ่งจัดใหม่ขึ้นไม่สม่ำเสมอและระยะเวลาอันสั้น มีภาระหรือต้องครุ่นแทน
และระยะเวลาของการประชุมก็เพียง ๒-๓ สัปดาห์ นี่แสดงให้เห็นว่าองค์กรนี้ได้กำหนด
นโยบายภายในและภายนอกที่สำคัญแต่อย่างใด ในขณะที่มีวิกฤติการณ์เกิดขึ้นโดย
เฉพาะหรือเป็นเวลานาน ๆ คณะกรรมการกลางดูเหมือนจะไม่มีการประชุมเลย ดังนั้น
ถึงแม้ว่าอาจจะมีการเรียกประชุมอย่างลับ ๆ แต่จนกระทั่งปัจจุบันนี้ เราไม่รู้เลยว่า
มีการประชุมของคณะกรรมการกลางตลอดปี ๑๙๖๐ ทั้งที่มีการเลื่อมโทรมอย่างมาก
เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับโซเวียตในปีนั้น และความตกต่ำของผลิตภาพในด้าน
การเกษตรที่เริ่มขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๙ เมื่อการประชุมครั้งที่ ๑๐ ของคณะกรรมการ
กลางชุดที่ ๘ ได้ประชุมกันในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๖๒ ก็ยอมให้มีการอภิปรายเกี่ยว
กับกิจกรรมของพรรคแต่ละประเทศเพียง ๔ วันเท่านั้น (มีปัญหาเช่น การแยกตัวมากขึ้น

ของเงินออกจากค่ายโซเวียต การสืบเนื่องของความเสียหายในทางเศรษฐกิจและวิกฤติ-
การณ์ในด้านอุดมการณ์ซึ่งคุกคามความสามัคคีภายในพรรคในระดับสูงสุด)

เป็นที่เห็นได้ชัดว่าคณะกรรมการกลางมีการเรียกประชุมตามความพอใจ
ของกรรมการฝ่ายการเมืองของคณะกรรมการกลาง ถึงแม้ว่ากฎของพรรคเป็นไป
คนละอย่าง คือกำหนดไว้ว่า จะให้มีการประชุมของคณะกรรมการกลางปีละ ๒ ครั้ง
การประชุมที่เป็นไปอย่างลำบากดื้อให้เห็นว่าคณะกรรมการนี้ทำอะไรบ้างถึงบางอย่างที่
สำคัญ ในเมื่อมีข่าวว่าเมาเซตุงหรือหลิวเซาฉี ได้อภิปรายในคณะกรรมการกลาง
ก็มีแต่เพียงหัวข้อที่อภิปรายเท่านั้น ที่ได้รับการตีพิมพ์ แต่ถ้าจะมีเนื้อหาของการอภิปราย
อย่างสมบูรณ์ ก็คงปรากฏหลังจากนั้นหลายเดือน การประชุมของคณะกรรมการกลาง
อาจจะกินระยะเวลานานถึง ๓ สัปดาห์ โดยจะมีเหตุการณ์เพียงสั้น ๆ เมื่อสิ้นสุดสมัย
การประชุมจะประกาศว่ามีกระบวนการระบบประชาธิปไตย หรือการกระจายระบบการ
บริหารในทางเศรษฐกิจ (เป็นเรื่องที่สำคัญที่มีผลกระทบกระเทือนถึงสังคมทั่วไป) แต่
ไม่เคยมีรายงานการโต้เถียงประจำวัน ซึ่งเข้าใจกันว่าตามมาด้วยคำตัดสินเช่นนี้ เรา
พูดได้แต่เพียงว่าการรื้อฟื้นเอาเหตุการณ์เหล่านี้ ในช่วงระยะ ๕ ปีที่ผ่านมา แสดงให้
เห็นว่าปัญหาภายในและภายนอกประเทศที่สำคัญ ๆ จริง ๆ ได้ถูกนำขึ้นมาพิจารณาใน
คณะกรรมการกลางเป็นบางครั้งบางคราว

ทางหนึ่งที่ทำให้รู้ถึงหน้าที่ของคณะกรรมการกลางอาจจะอยู่ที่ความรับผิดชอบ
ของสมาชิก ข้อหนึ่งคือเกือบทุก ๆ จังหวัดและอาณาเขตปกครองตนเองมีตัวแทน
ซึ่งปกติเป็นเลขาธิการอันดับหนึ่งของพรรคของภูมิภาคนั้น ๆ ข้อหนึ่งทำให้ผู้นำซึ่งผู้รับผิดชอบ
อยู่กับรัฐบาลที่กรุงปักกิ่งอยู่บ้างแล้วนั้น จะได้ทราบเหตุการณ์เพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหา
ต่าง ๆ โดยการซักถามปัญหาและวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับนโยบายในอดีตและที่กำลังจะ
ออกมา ที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่าก็คือ ผู้ที่มีตำแหน่งในรัฐบาล ก็เป็นสมาชิก
ของคณะกรรมการกลางรวมทั้งประธานและรองประธานของสาธารณรัฐประชาชนจีน

ประธานของสภาสูงสุดแห่งชาติ นายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรีอีก ๑๒ คน และ
เลขาธิการใหญ่ของคณะรัฐมนตรี รัฐมนตรี ๒๐ คน และประธานของสำนักงานต่าง ๆ
ประธาน รองประธาน ๑๑ คน และสมาชิก ๒๐ คนของสภาป้องกันแห่งชาติ ประธาน
เลขาธิการทหารบก รองประธานเลขาธิการทหารบก ๓ คน ประธานเลขาธิการทหาร
อากาศและทหารเรือ ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการของแผนกการเมืองของกองทัพ
ปลดแอกของประชาชน ประธาน รองประธาน ๕ คน เลขาธิการใหญ่และสมาชิกของ
คณะกรรมการสามัญของสภาแห่งชาติ ๒๖ คน ประธานของศาลสูงสุด ผู้อำนวยการ
กรมยุติธรรม ถ้าเราจะระบุตัวข้าราชการทั้งหมดในสวนจังหวัดและผู้แทนขององค์การ
มวลชนด้วยแล้ว ก็จะได้เห็นว่า คณะกรรมการกลางได้รวบรวมเอาเจ้าหน้าที่ชั้นนำ
ขององค์กรรัฐบาตและองค์การสาธารณะที่สำคัญ ๆ ของประเทศจีน

ดังนั้นคณะกรรมการกลางจึงเป็นกลุ่มชนที่อาจใช้ชาวเลี่ยนที่เป็นประโยชน์
ของเมาสเซ่และเพื่อนร่วมงานของเขา โดยไม่ต้องนำมาอยู่ภายใต้อำนาจส่วนตัว ซึ่ง
จะทำให้การโจมตีจากประชาชนน้อยลงมาก เนื่องจากองค์กรนี้เป็นองค์กรที่ระเบียบ
วินัยมากและตามกฎหมายของพรรครับผิดชอบต่อการกรรมการกลางฝ่ายการเมืองของคณะไม่ใช่
รับผิดชอบต่อประชาชน จึงมีทางที่จะเด็ดขาดออกไปจากอ้อมมือการควบคุมได้ยาก ใน
ขณะเดียวกันก็มีลักษณะเป็นตัวแทนจากที่ต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เมื่อพิจารณาในแง่
หน้าที่ทางการเมืองและอาณาเขตทางภูมิศาสตร์ที่สมาชิกมีฐานอยู่ ทำให้ผู้นำของพรรค
มีโอกาสดูแลตรวจสอบการบริหารแง่ต่าง ๆ และสอบถามความคิดสำหรับการปรับปรุง
ถ้าหากต้องการเช่นนั้น

กรรมการฝ่ายการเมืองของคณะกรรมการกลางซึ่งจะได้พิจารณาต่อไปนี้มี
สมาชิกประจำ ๒๐ คนซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่มีสิทธิออกเสียงมากกว่า ๑ ใน ๕ ของ
สมาชิกของคณะกรรมการกลาง องค์การกำหนดนโยบายที่สำคัญนั้นดูเหมือนจะทำหน้าที่
ที่เป็นกลุ่มควบคุมแทนองค์กรที่ใหญ่กว่า อย่างไรก็ตามคณะกรรมการกลางมีความ

สำคัญต่อการรณรงค์การฝ่ายการเมือง ของคณะกรรมการกลางเพราะว่ามันเป็นองค์กรที่ถ่ายทอดและบริหารคำตัดสินของกรรมการฝ่ายการเมือง การสนับสนุนของคณะกรรมการกลางเกี่ยวกับการกระทำของคณะกรรมการฝ่ายการเมือง ทำให้นโยบายถูกต้องตามกฎหมายดีกว่า เพียงการประกาศของหนังสือพิมพ์ที่อาจตามมามาก ในเมื่อสมาชิกของคณะกรรมการกลาง อธิบายและตีความเกี่ยวกับมติของกรรมการฝ่ายการเมืองของคณะกรรมการกลางไปยังส่วนต่าง ๆ ของประเทศ เท่ากับเป็นการดัดงาน ถ้ามีเช่นนั้นแล้ว ก็จะต้องอาศัยการนำอันไม่เป็นทางการจากปากกึ่ง สื่อสารหรือการถ่ายทอดภาวะเช่นนั้น ของคณะกรรมการกลางมีความสำคัญอย่างมาก ในฐานะประเทศจีนมีขนาดกว้างใหญ่ และรวมกันเป็นปึกแผ่น อันมีวัฒนธรรมแตกต่างกัน

หน้าที่อีกประการหนึ่งของคณะกรรมการกลาง ปรากฏว่าเป็นหน้าที่เกี่ยวกับการให้รางวัล ผู้ดำเนินงานของพรรคที่ได้กระทำไปและการเลือกพื้นตัวพวกนั้นสำหรับความรับผิดชอบในอนาคต การเลือกบุคคลน้อยกว่า ๒๐๐ จากสมาชิกของพรรคซึ่งมีมากกว่า ๑๕ ล้านคน ให้เป็นสมาชิกของคณะกรรมการกลางทั้งที่เป็นสมาชิกประจำและสมาชิกสลับเปลี่ยน ให้มีฐานะพิเศษจากบุคคลไม่กี่คนในประเทศโดยพิจารณาคุณลักษณะทางการเมือง ไม่ใช่ทางเศรษฐกิจ ชื่อเสียงของพวกเขาจะได้รับการยอมรับสูงขึ้นโดยการจัดอันดับข้อบัญญัติตามลำดับของสมาชิกกรรมการกลางตามฐานะ โดยอาศัย “คะแนนเสียงที่ได้รับเลือก” เป็นเกณฑ์ ตามคำอธิบายของทางการกระแสดังนี้ ผู้แทนของสมาชิกพรรคในระดับชาติเสนอรายชื่อของผู้สมัครโดยไม่จำกัดจำนวน ภายหลังที่ได้ทำการหารือกันกับหัวหน้าผู้แทนในที่ประชุมพรรคระดับชาติแล้ว กรรมการฝ่ายการเมืองของคณะกรรมการกลางที่กำลังจะพ้นตำแหน่งจะเลือกตั้ง “บัญชีผู้สมัครให้แก่ผู้แทนทั้งหมด เพื่อการเลือกตั้งดวงหน้าครั้งแรก โดยลงคะแนนเสียงลับ” ภายหลังที่มีการลงคะแนนใหม่อย่างลับซ้อนอีก ก็พิมพ์บัญชีรายชื่อสุดท้ายออกมา เราได้ข้อข้อดังเกิดมาแล้วว่าการต่อเนื่องของสมาชิกของคณะกรรมการกลางในช่วงระยะเวลา ๑๕ ปี นั้นเป็นไปอย่าง

คงอย่างไร ถึงแม้ว่าสมาชิกของพรรคจะเพิ่มขึ้นถึง ๓๐ เท่า นี่แสดงให้เห็นว่าการใช้สิทธิในการเลือกตั้งจากเบืองบนอย่างมาก อย่างไรก็ตาม การจัดอันดับขั้นสุดท้ายอาจจะแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างโดยชอบเกี่ยวกับขนาดของคะแนนเสียงที่ให้แก่ผู้สมัครเป็นสมาชิกของคณะกรรมการกลางแต่ละบุคคล การเปรียบเทียบสมาชิกของคณะกรรมการกลางชุดที่ ๗ และที่ ๘ แสดงให้เห็นว่า สมาชิกบางคนก้าวหน้า และบางคนถอยหลังอย่างมากเกี่ยวกับลำดับตำแหน่งของตน การพิมพ์บัญชีรายชื่อตามคะแนนเสียงที่ได้รับนั้น เท่ากับเป็นการกำหนดมาตรการอย่างหยาบ ๆ เกี่ยวกับการเพิ่มหรือลดคะแนนนิยมตามคุณค่าของแต่ละบุคคล ไม่มากนักน้อย

หน้าที่กตัญญูได้รับการส่งเสริม โดยการขยายจำนวนสมาชิกดับเปลี่ยนจาก ๒๔ คนเป็น ๘๖ คน ในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๔๕ และ ๑๙๔๘ เป็นการทำให้บุคคลที่มีอนาคตดีเลื่อนเข้าไปอยู่ใกล้กับศูนย์กลางของอำนาจมากขึ้น โดยที่ไม่ทำลายอำนาจการควบคุมของกรรมการฝ่ายการเมืองของคณะกรรมการกลางที่มีต่อคณะกรรมการกลาง โดยให้สมาชิกที่ยังไม่ได้รับการทดลองมีส่วนร่วมอย่างสมบูรณ์ เนื่องจากสมาชิกดับเปลี่ยนเข้ามีส่วนร่วมในการอภิปรายได้ แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน พวกเขาจึงมีโอกาที่จะแสดงความสามารถของตนโดยปราศจากการใช้อำนาจ คณะกรรมการกลางมีองค์การดำเนินงานและคณะอนุกรรมการที่สำคัญ ๆ ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกดับเปลี่ยนและสมาชิกประจำ สมาชิกของพรรคที่ก้าวหน้าขึ้นมาใหม่ ๆ ดำเนินการอยู่ภายใต้การตรวจสอบอย่างฉับ ๆ โดยตรงจากชนชั้นนำที่ประจำอยู่ในองค์กรต่าง ๆ เหล่านี้ ซึ่งนั่นเป็นการให้โอกาสแก่ผู้นำที่จะรับเอาคนใหม่ ๆ เข้ามาโดยปราศจากการพึ่งพาอาศัยทัศนคติของคนที่ปฏิบัติงานอยู่ในส่วนภูมิภาคอันห่างไกลเสียทั้งหมด

กล่าวโดยสรุปคณะกรรมการกลางนั้นใหญ่โตเกินไป และมีการประชุมอย่างไม่สม่ำเสมอและฉับเกินไป ที่จะเป็นศูนย์กลางตัดสินใจนโยบายอันแท้จริงของพรรคคอมมิวนิสต์จีน แต่ก็ไม่ใช่เป็นแค่เพียงตราประทับเป็นพิธีของกรรมการฝ่ายการเมือง

ของคณะกรรมการกลางเดี่ยที่เดียว คณะกรรมการกลางนี้เป็นสื่อให้คำตัดสินกันไปยัง
ระดับต่ำกว่าและเชื่อมโยงจุดยอดสุดของปิระมิดในทางการเมืองให้ติดต่อกับฐานมวลชน
องค์กรนี้ให้ฐานะอำนาจแก่สมาชิกของพรรคที่มั่งคั่ง และในที่สุดเป็นต้นตำหรับคน
ที่จะเป็นผู้นำในอนาคต

ลักษณะเฉพาะของสมาชิกของคณะกรรมการกลาง

ลักษณะที่เป็นกลุ่มย่อยๆ ของสมาชิกคณะกรรมการกลาง ทำให้ชนกลุ่มนี้
เป็นกุญแจสำคัญที่จะกำหนดลักษณะของฐานะผู้นำของจีนคอมมิวนิสต์ ทั้งปัจจุบันและ
ในอนาคต ความต่อเนื่องอันน่าสยดสยองของพวกนี้แสดงให้เห็นว่า อาจจะมีการกำหนด
ตัวแทนของเม้าเซตุงและเพื่อนร่วมงานอันใกล้ชิดของเขา ในเมื่อพวกเขาตายหรือดาออก
ๆ ที่เป็นความจริงว่า สถิตินี้จะบอกท่วงท่าของส่วนบุคคลได้ก็แต่เพียงเล็กน้อย แต่
อย่างน้อย เราก็สามารถวาดภาพข้อประวัติของสมาชิกของคณะกรรมการกลางอย่าง
คร่าว ๆ เกี่ยวกับ อายุ กำเนิด การศึกษา และการเดินทาง ซึ่งทั้งหมดนี้กำหนดรากฐาน
สำหรับเป็นข้ออ้างอ้างว่าพวกเขามีประสิทธิภาพอย่างไร และผลกระทบกระเทือนของ
ประสิทธิภาพเหล่านั้นจะมีต่อทัศนคติของพวกเขาอย่างไร

นักวิเคราะห์ชั้นนำที่สุดในแง่คนหนึ่ง คือนายไคเนลด์ คับบดิว ไคไลน์
(Klein) ได้แบ่งคณะกรรมการกลางออกเป็น ๕ กลุ่มตามระยะเวลาของแต่ละบุคคลที่เข้า
ร่วมเป็นสมาชิกและตำแหน่งของเขาที่ว่าเป็นสมาชิกประจำหรือสมาชิกดัดแปลง วิธีนี้
แบ่งเป็น (๑) ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสมบูรณ์ในการประชุมใหญ่ของพรรคครั้งที่
๗ ปี ค.ศ. ๑๙๔๕ (๒) ผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นสมาชิกดัดแปลงในสมัยเดียวกัน ซึ่ง
ส่วนมากได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสมบูรณ์ในการประชุมใหญ่ของพรรคครั้งที่ ๘ ปี ค.ศ.
๑๙๕๖ (๓) บุคคลอื่น ๆ ที่มีใช้เป็นจำพวกที่ ๑ และที่ ๒ แต่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิก

สมัยบูรณ ในปี ค.ศ. ๑๘๕๖ (๔) ผู้ได้รับเลือกให้เป็นสมาชิกดับเบิ้ลยู ในปี ค.ศ. ๑๘๕๖ และ (๕) ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นสมาชิกดับเบิ้ลยูในการประชุมครั้งที่ ๒ ของการประชุมใหญ่ของพรรคสมัยที่ ๘ ปี ค.ศ. ๑๘๕๘ ดังนั้น (๑) แทนแแกนดั้งเดิมของเมาเซซุงซึ่งรวมเอากรรมการฝ่ายการเมืองเกือบทั้งหมด (๒) รวมเอากลุ่มบุคคลที่เมาเซซุงได้มาภายหลังการเดินวิบากปี ค.ศ. ๑๘๓๕ เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์จันทันไปอยู่ในเขตโซเวียตของมณฑลฉ่านซี (๓) อาจจะเรียกว่าเป็นพวกที่เกือบจะพลาดไป ในปี ค.ศ. ๑๘๔๕ (๔) แทนผู้ซึ่งก้าวขึ้นมาด้วยความเด่นตอนจะสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ ๒ และ (๕) แทนผู้มาที่หลังโดยแท้ ผู้ซึ่งก้าวขึ้นมาเมื่อก่อนหรือหลังการครองอำนาจปี ค.ศ. ๑๘๔๘ เมื่อไม่รวมเอาบุคคลเพียงเล็กน้อยที่อำนาจนิดหน่อยและไม่มีแนวโน้มผู้นำในอนาคตเพราะวัยหรือข้อพิจารณาอื่น ๆ ไม่ต้องสงสัยเลยว่ากลุ่มนี้ประกอบขึ้นเป็นชนชั้นหัวกระติของจีนคอมมิวนิสต์ในช่วงระยะ ๑๐ ปีหลังจากนั้น

ถ้าพิจารณาถึงอายุแถมมีข้อเท็จจริงที่เด่นชัดหลายประการเกิดขึ้น ผู้ที่รวมกันเป็นกลุ่มใกล้ชิดของเมาเซซุงที่ได้รับเลือกให้เป็นสมาชิกสมัยบูรณ ในปี ค.ศ. ๑๘๔๕ นั้นมีอายุ ๖๘ ปี โดยเฉลี่ย ผู้ที่จัดอยู่ในอีกสองกลุ่มถัดไปคือสมาชิกดับเบิ้ลยู ในปี ค.ศ. ๑๘๔๕ และสมาชิกสมัยบูรณ ปี ค.ศ. ๑๘๕๖ มีวัยอ่อนกว่า ๑๐ ปีโดยเฉลี่ย ชื่อนี้แสดงให้เห็นว่า ในขณะที่มีการตายเนื่องด้วยวัยชราเกิดขึ้นแก่สมาชิกของคณะกรรมการกลางสมัยที่ ๗ เพียงสองรายในระหว่างที่เขาอยู่ในตำแหน่งเท่านั้น จะมีผู้ที่ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นผู้นำในคณะกรรมการกลางเป็นจำนวนมาก ที่อาจหายไปจากเวทีในอนาคตอันใกล้ที่น่าประหลาดว่าในขณะที่พวกนี้มักจะถูกรายในประเทศตะวันตกว่า เป็น “นักปฏิวัติบ้าคลั่ง” ผู้ที่จะ “ทำความคิดของตัวเองให้ลึกและอยู่ตัวทันเวลา” แต่กลุ่มชนชั้นสุดท้ายอดที่จริงเป็นกลุ่มชนชั้นปกครองที่แก่ที่สุดในโลก

ช่องว่าง ๓๐ ปี ซึ่งแยกเอาแกนอำนาจที่สำคัญของเมาเซดออกจากชนสอง
กลุ่มถัดไปซึ่งดูเหมือนจะเป็นแหล่งที่จะมาแทนกลุ่มแรกมากที่สุดนั้น อาจจะมี
ความสำคัญในการที่เราจะพิจารณาถึงความต่อเนื่องของนโยบายมากเท่า ๆ กับความสำคัญ
ของช่องว่างที่แบ่งแยกบุคคลใกล้ชิดกับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่แย่งชิงก้าวขึ้นไปสู่ตำแหน่งผู้นำ
ในสมัยการเดินวิบากปี ค.ศ. ๑๙๓๔—๑๙๓๕ แน่นอนที่ว่าการวิเคราะห์ของเรานั้นเกี่ยวข้องกับ
กับคนส่วนมากที่เข้ามามีส่วนร่วมกับการเดินวิบาก เว้นแต่กลุ่มสุดท้ายเท่านั้น สมาชิกของ
คณะกรรมการกวดงทั้งหมดได้รับประสบการณ์ในความลำบาก และความล้มเหลวของ
การต่อสู้เพื่อชิงอำนาจที่ตามมา แต่กลุ่มผู้เฒ่าที่ล้อมรอบอยู่กับการนำของเมาเซดเป็น
ส่วนตัวนั้นอาจแยกออกจากผู้ที่จะสืบตำแหน่งแทนได้ทั้งในด้านวัยและประสบการณ์ ข้อ
นี้ทำให้เกิดปัญหาขึ้นว่า อนาคตของจีนจะแตกต่างไปอย่างไร ภายหลังจากการนำของ
เมาเซด

ควรจะสังเกตว่ากลุ่มสุดท้ายสุดต้องกลุ่ม ซึ่งประกอบขึ้นด้วยบุคคลทั้งหมดที่ได้รับ
รับเลือกให้เป็นสมาชิกดับเบิ้ลยูของคณะกรรมการสมัยที่ ๘ ในปี ค.ศ. ๑๙๕๖ และ
๑๙๕๘ ก็ใช้ว่าจะเป็นคนมีวัยหนุ่มไม่ แต่มีอายุเฉลี่ย ๕๖ และ ๕๔ ปีตามลำดับ บุคคล
เหล่านี้เติบโตขึ้นในสงครามโลกครั้งที่ ๒ และนั่นนำมาซึ่งกำไรมากมายเกี่ยวกับการปฏิบัติ
ที่ได้พิสูจน์จากสงคราม พวกเขาจะมาแทนพวกอาวโดกว่าในช่วง ๓๐ ปีต่อไป
เพราะฉะนั้น เราไม่ควรคาดหวังว่าจะได้เห็นท่วงท่าของจีนคอมมิวนิสต์หนุ่มฉกรรจ์ หรือ
คอมมิวนิสต์จะทะลุเข้ามาย่างกระหน่ำกัน ถึงแม้ว่าจะเป็นไปได้ว่าผู้ที่หมิ่นช่อฮั่นต่อหูเรา
จะหายไปจากเวทีแห่งหนึ่งก็ตาม การเป็นผู้เฒ่าผู้แก่และระเบียบวินัยซึ่งเชื่อมกลุ่มชน
เหล่านี้เข้าด้วยกันภายใต้การนำของเมาเซด ดูเหมือนจะไม่เปิดโอกาสให้พวกเขาดำเนิน
สงครามเรอวังหรือการต่อสู้เพื่อชิงอำนาจอันยืดเยื้อใด ๆ ภายหลังจากการตายของเมาเซด
โอกาสที่จะมีการเปลี่ยนแปลงในด้านนโยบายและทัศนคติขึ้นยิ่งน้อยมาก

ข้อต้นนิษฐานนี้ ได้รับการสนับสนุนโดยการพิจารณาลักษณะของสมาชิกของคณะกรรมการกลาง ครึ่งหนึ่งในจำนวนเริ่มอาชีพโดยเป็นนักระบบกองโจร มี ๓๗ คนทำหน้าที่เป็นผู้บังคับบัญชาฝ่ายการเมืองชนอาวูโลในกองทัพปลดแอกของประชาชน และมี ๒๗ คนเป็นผู้บัญชาการทหาร เมื่อรวมกับผู้ที่ถูกจำขังโดยเจ้าหน้าที่กัวมินตัง บุคคลเหล่านี้ประกอบขึ้นเป็นแก่นของความแข็งแกร่งเยี่ยงทหาร ซึ่งปฏิกิริยาของพวกเขาดูเหมือนจะถูกกำหนดโดยยุคที่มีการต่อสู้กันทางอาวุธเสียมากกว่ายุคที่มีการปกครองโดยฝ่ายพลเรือน ภายหลังที่ได้มีการต่อสู้เกือบจะต่อเนื่องกันจากปี ค.ศ. ๑๙๒๕—๑๙๔๙ ซึ่งในขั้นแรกเป็นสงครามต่อต้านพวกขุนศึก และครั้นแล้วก็ต่อต้านจีนคณะชาติ ญี่ปุ่น และจีนคณะชาติอีก อาจจะคาดหมายได้ว่า พวกเขาจะหลีกเลี่ยงการประนีประนอมชนิดต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประนีประนอมกับฝ่ายที่พวกเขาเห็นว่า เป็นศัตรูมาเป็นเวลานาน เช่นรัฐบาลเจียงไคเช็คในไต้หวัน และ “จักรวรรดินิยม” อเมริกา

ดูเหมือนที่ทัศนคติเหล่านี้จะไม่ถูกทำให้อ่อนโยนลง ด้วยความต้องการที่จะติดต่อกับโลกที่มีใช้เป็นคอมมิวนิสต์ไม่ว่าจะโดยผ่านการศึกษา หรือโดยการเดินทางไปต่างประเทศ ในขณะที่สมาชิกของคณะกรรมการกลางจำนวน ๓ ใน ๔ ได้รับการศึกษาชั้นสูงเว้นแต่กลุ่มที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกสมบูรณ ในปี ค.ศ. ๑๙๔๕ ส่วนกลุ่มอื่นๆ ตามการวิเคราะห์ของเรานั้นล้วนแต่ได้รับการศึกษาตามระบบของจีน ที่จริงสมาชิกสิบแปดคนที่ได้รับการคัดเลือก ในปี ค.ศ. ๑๙๔๖ และ ๑๙๔๘ มีจำนวนเพียงร้อยละ ๑๒ ที่ได้รับการศึกษาจากต่างประเทศ ยิ่งกว่านั้นแม้เพียง ๓ คนในจำนวนสมาชิกทั้งหมดตามที่เรากำหนดขึ้นได้รับการศึกษาในสหรัฐอเมริกา ส่วนที่ไปศึกษาในเยอรมันนี และญี่ปุ่น มีจำนวนมากกว่าเล็กน้อย พิจารณาจำนวนผู้ที่ได้รับการศึกษาจากต่างประเทศที่มีจำนวนเป็นฝ่ายข้างน้อยเหลือเกินเช่นนี้ แม้จะเทียบกับสภาพโซเวียตก็ไม่น่าประหลาดใจที่จะเห็นว่าผู้นำจีนคอมมิวนิสต์ปัจจุบัน และในอนาคตอันใกล้จะมีทัศนะแคบมาก

ความใจแคบอัน^{นี้} ได้รับการส่งเสริมโดยการกักกันตัวของพวกผู้นำเหล่า^{นี้} ออกจากโลกภายนอกส่วนมาก ไม่เพียงแต่ว่าพวกเขาจะไม่ได้รับการฝึกให้มีความคิดไปในทางที่มีใช้เป็นคอมมิวนิสต์ แต่พวกเขายังไม่ค่อยมีประสบการณ์ออกนอกไปจากค่ายโซเวียต ถ้าเราไม่คิดถึงการค้าติดต่อในทำนองเดียวกันกับประเทศอุตสาหกรรมตะวันตก ผู้นำของจีนปัจจุบันบางคนได้กระทำในระหว่างที่พวกเขาเป็นนักเรียนในเยอรมนี และฝรั่งเศสภายหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งเล็กน้อย ก็จะปรากฏว่าสมาชิกของคณะกรรมการกลางฝ่ายซ้ายมากอย่างท่วมท้นไม่มีความรู้เกี่ยวกับสังคมที่ก้าวหน้าปัจจุบันเลย

ดังนั้นวัย ประสบการณ์ การศึกษาและการเดินทางรวมเข้าด้วยกันเป็นเครื่องส่งเสริมให้เป็นแบบจำลองเกี่ยวกับโลกภายนอก ซึ่งทำให้ซึมซาบเข้าไปในการอบรมทัศนคติของจีนคอมมิวนิสต์และประสบการณ์ของการปฏิวัติ ข้อนั้นไปในแนวเดียวกันไม่เฉพาะในเรื่องนโยบายต่างประเทศ ^{นี้} ทั้งนี้เพราะมันเป็นการแต่งให้เห็นว่าผู้นำของจีนคอมมิวนิสต์จะยังคงจำกัดตัวให้อยู่ภายในกรอบการแก้ปัญหาภายในของอุดมการณ์ของเม้าเซตงหรือค่ายโซเวียต ดังนั้นจีนในปี ค.ศ. ๑๙๖๕ อาจจะคล้ายกับจีน ในปี ค.ศ. ๑๙๖๕ อย่างน่าประหลาดเกี่ยวกับการกักตัวเองและทัศนคติแคบ นอกจากนี้จีนอาจจะเป็นอริต่อโลกภายนอกไม่น้อยไปกว่าเมือร้อยปีที่แล้ว อาจยกเว้นก็ต่อประเทศในกลุ่มโซเวียต

ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

และระบบแบ่งพรรคแบ่งเหล่าในคณะกรรมการกลาง

ดังที่กล่าวแล้วว่า จีนคอมมิวนิสต์ได้ซ่อนเร้นความไม่เห็นพ้องส่วนมากของพวกเขากับการตั้งเกตุภายนอก แทนที่จะมีการवादดังอย่างเปิดเผยดังในสหภาพโซเวียต การทำให้เงียบแล้วลดฐานะของบุคคล ดูเหมือนจะเป็นการทำโทษที่พวกเขานิยมใช้กับผู้ไม่เห็นพ้องมากกว่า ตัวอย่างเช่น คู่ต่อสู้ในอดีตของเม้าเซตงสองคน คือหลี่ดงชั้น และ

เฉินเซ้าหยู (หวางหมิง) ยังคงอยู่ในคณะกรรมการกลางสมัยที่ ๘ ภายหลังที่ได้มีการ
คัดค้านคู่ต่อสู้และระดับความพ่ายแพ้เป็นเวลานาน และต้องเผชิญกับความนิยมไป
วิธีการในระบบเหตุการณ์ชนิดเดียวกันที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ ๆ ในการชิงอำนาจของพรรคคอม-
มิวนิสต์โซเวียต แต่ความดื้อที่ปกปิดพรรคคอมมิวนิสต์จีนอยู่ทำให้ความล้มเหลวและ
ความราบรื่นมีความสมบูรณ์ เราจึงไม่อาจทราบเรื่องราว ความตึงเครียดและความ
ผ่อนคลายซึ่งอาจจะเกิดขึ้นเวลาใด ๆ ได้

การทำทลายอำนาจของเมาเซตุงในระดับยอดสุด ที่มีการยอมรับอย่างเปิดเผย
ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๙ มีอยู่เพียงครั้งเดียว คือ กรณีเหยาชู่ชวี่และเกาเกิง ที่ต้อง
คนถูกปลดออกจากอำนาจในปี ค.ศ. ๑๙๕๔-๑๙๕๕ โดยถูกกล่าวหาว่าทำการจัดตั้ง
“อาณาจักรเอกราช” และคบคิดกันต่อต้านส่วนกลาง จากฐานอำนาจของแต่ละบุคคล
ในกรุงปักกิ่งและแมนจูเรีย เหยาชู่ชวี่และเกาเกิงหนีไปจากค่ายดาและเข้าใจกันว่าอยู่
ในกรุงปักกิ่ง กล่าวกันว่า เกาเกิงได้กระทำการอัตวินิบาตกรรม การย้ายตำแหน่งอัน
เป็นผลที่ตามมาย่อมจะบังเกิดขึ้นในขณะเดียวกันอย่างน้อยก็ข้าราชการชั้นรองลงไป ผู้ซึ่ง
อาจจะถูกกล่าวหาว่า ร่วมรู้ร่วมคิดในการต่อต้านเมาเซตุง ถ้าหากว่านั่นเป็นลักษณะ
ความผิดที่ต้องคนนั้นได้กระทำให้จริง อย่างไรก็ตามไม่มีการขับไล่ได้มาชิกคณะกรรมการ
กลางอย่างขนานใหญ่รวมทั้งไม่มีการทำลายอำนาจของเมาเซตุง ที่ก่อให้เกิดการ
วิวัฒนาการแบบซาร์อยอีกเคยในช่วงระยะ ๘ ปีต่อจากนั้น

นี่ไม่ได้หมายความว่าความว่าการแต่งตั้งอำนาจในทางการเมืองและระบบแยกพรรค
แบ่งพวกอาจจะไม่ได้เกิดขึ้นในคณะกรรมการกลาง ที่จริงนายโดแนลด์ ไคตัน ได้แนะว่า
การเพิ่มจำนวนสมาชิกอย่างรีบด่วนในปี ค.ศ. ๑๙๕๖ ซึ่งเป็นระยะเวลาเพียง ๒ ปีภายหลัง
การปลดนายเหยาและนายเกาออกจากตำแหน่งนั้น เป็นผลสืบเนื่องมาจากความปรารถนา
ของเมาเซตุง ที่จะกระชับเอาคณะกรรมการกลางมาอยู่ในกำมือของสหราชอาณาจักร
เมาเซตุง นอกจากความผูกพันส่วนตัวเช่นนี้แล้ว การร่วมสมัครมาชิกมาจากภูมิภาค

เดียวกัน (มีความรู้ดีกรุนแรงมากในประเทศจีน) อาจจะมีการจัดตั้งกลุ่มมาจากมณฑล
หูหนันสู่กับกลุ่มมาจากมณฑลหูเป่ย์ อย่างน้อยในด้านมิตรภาพและความเชื่อมั่นที่มีต่อก
กัน ยังมีเหตุขัดแย้งอีกประการหนึ่ง อาจเกิดจากความแตกต่างระหว่างวัยและอำนาจ
ที่กลุ่มผู้เฒ่าและผู้หนุ่มสาวรวมกันมีอายุอ่อนกว่า ผู้ซึ่งอาจจะไม่พอใจในการมีฐานะ
อยู่รอบนอกของศูนย์กลางอำนาจ ในขณะที่ผู้ซึ่งรวมกลุ่มอำนาจเกี่ยวกับการควบคุมในส่วน
กลางแต่ผู้เดียว

อย่างไรก็ตาม ในเมื่อการคาดคะเนทั้งหมดเช่นนี้ได้วางไว้คานกับหลักฐาน
แล้ว เราจะต้องยอมรับว่าเท่าที่เดิมนั้น ปัจจุบันทำให้ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมีนา
หนักมากกว่าการแบ่งพรรคแบ่งพวก ทำให้กลุ่มผู้นำมีความสามัคคีและอยู่ในตำแหน่ง
ยาวนานอย่างไม่ค่อยน่าเชื่อ จากการขับไล่ นายเหยาและนายเกาในพรรคคอมมิวนิสต์
จีน เราอาจจะตั้งข้อแตกต่างกับพรรคโซเวียต สมาชิกของคณะกรรมการกลางของ
สหภาพโซเวียต ที่ได้รับการเลือกตั้งในปี ค.ศ. ๑๙๓๔ นั้น มีร้อยละ ๗๐ ที่ถูกยิงตาย
ภายหลังสมัยสังคมนิยมที่ได้รับการเลือกตั้งให้ประจำในคณะกรรมการกลางสมัยที่ ๑๔
นั้น มีการแต่งตั้งเข้าไปแทนเกือบครึ่งหนึ่งในสมัยที่ ๒๐ โดยการเก็บและขับกลุ่ม
และคู่แข่งเพื่ออำนาจก็กระชับฐานะของพวกเขาและกำจัดศัตรู ตัวอย่างเช่น นาย
ครุสชอฟ ที่สามารถเอาชนะชนะต่อฝ่ายข้างมาก ในเบรซิเดียมของพรรคโซเวียตผู้ซึ่ง
ต้องการให้ปลดเขาออกจากอำนาจในปี ค.ศ. ๑๙๕๗ โดยหันมาพึ่งขอความสนับสนุน
จากคณะกรรมการกลาง ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากเขาเป็นส่วนตัว

ข้อนี้ทำให้ประวัติของจีนคอมมิวนิสต์น่าประทับใจยิ่งขึ้น ถ้าหากการต่อสู้
เพื่ออำนาจจะเกิดขึ้นภายหลังมรณกรรมของมาเซตง เราคงจะไม่เห็นโครงร่างอันเด่นชัด
ดังที่แยกคู่แข่งเพื่อแนวทางของเถินและสังคมนิยม ทั้งคงจะไม่เกิดขึ้นภายในเวทีของ
คณะกรรมการกลาง ข้อนี้อาจจะเป็นการกำหนดความฉุนเฉียวในความมั่นคงและความค่อ
เนื่องกันเพียงพอที่จะทำให้ผู้สืบตำแหน่งของมาเซตงรวบรวมพรรคภายใต้การนำของเขา

โดยปราศจากการवादต่างอย่างน่าสะพึงกลัวที่ใช้โดยสตาลิน หรือการจัดองค์การและการแต่งตั้งใหม่อย่างรีบด่วนที่ใช้โดยครุสชอฟ เพื่อที่จะฉีกอำนาจส่วนตัวของเขา

กรรมการฝ่ายการเมืองของคณะกรรมการกลาง

กรรมการฝ่ายการเมือง (Politburo) ของคณะกรรมการกลางหรือเรียกอย่างถูกต้องยิ่งขึ้น คณะกรรมการประจำจำนวน ๗ คนนั้นเป็นศูนย์กลางของกรรมวิธีตัดสินใจนโยบายในประเทศจีน ถ้าการจัดหมวดหมู่ในทางการเมืองเป็นไปในลักษณะการเรียงรายซ้อนกันในรูปแบบของเมฆเซตุงประธานของพรรคคอมมิวนิสต์จีนจะยืนอยู่ใจกลางของวงกลม รอบ ๆ ตัวเขาได้แก่ ผู้ช่วยคณะกรรมการประจำของเขามหิตวเข้าฉี โจวเอินไหล จูเต๋อ เฉินหยุน เต็งเต๋ียวผิง และหลินเบียว ถัดไปเป็นระยะทางชั้นแยกบุคคลเหล่านี้ออกจากกรรมการฝ่ายการเมืองของคณะกรรมการอีก ๓๓ คน และถัดมาอีกชั้นเบียดอีก ๖ คน ในที่สุดมีช่องว่างกว้างขวางพอควรกันอยู่ระหว่างกรรมการฝ่ายการเมืองของคณะกรรมการกลาง และคณะกรรมการกลางซึ่งถือกันว่าเป็นผู้ให้กำเนิดกรรมการกลางฝ่ายการเมือง

พูดถึงชื่อเสียแล้ว เพียงแต่เมฆเซตุงเท่านั้นที่ได้รับการนับถือส่วนตัวในกระบวนการตัดสินใจนโยบาย แบบฉบับการให้เกียรติอันเป็น “ธรรมเนียมการยกย่องบุคคลลักษณะประจำตัว” ดังที่ใช้กับสตาลินก็คือคำพูดที่ใช้โดยหลิวหลันเถาที่อ้างว่างานทั้งหมดของพรรคคอมมิวนิสต์จีน “แยกไม่ออกจากนามอันทรงเกียรติของเมฆเซตุงผู้นำที่ยิ่งใหญ่ของพรรคของเราและเป็นผู้นำที่มั่งคั่ง และเดินตามแบบฉบับของม้ากซ์และเดินอยู่เสมอ ชื่อเสียงอันสูงส่งของเมฆเซตุงในฐานะผู้นำอันยิ่งใหญ่ของพรรคและประเทศเรา” มีเหตุผลเพียงพอจากข้อเท็จจริงที่ว่า “เมฆเซตุงเป็นผู้แทนที่เด่นที่สุดของชนชั้นกรรมาชีพอันกล้าหาญของประเทศเรา เป็นผู้แทนที่เด่นที่สุดของชนบชนรรมนิยมอันดีเลิศของพรรคอันยิ่งใหญ่ของเรา เป็นนักปฏิวัติตามแบบฉบับของม้ากซ์และเดิน

ที่เด่นที่สุด เป็นนักการเมืองและเป็นนักทฤษฎีที่เด่นที่สุดในสมัยนี้ เขาได้เริ่มคำสอนของมัททังและเดนิสในปัญหาที่สำคัญ ๆ หลายอย่างให้สมบูรณ์ โดยการพิจารณาถึงอดีตและมองไปในอนาคต พรรคคอมมิวนิสต์จีนและมอวเซ่นชาวจีน... ระวังถึงผลลัพธ์ที่สำคัญเกี่ยวกับชัยชนะในการปฏิวัติและการสร้างชาติของเขา ประชาชนมากกว่า ๖๐๐ ล้านคนได้ฝากความสุข ความหวัง และอนาคตให้แก่เขา พิจารณาว่าเขาเป็นที่รวมของลัทธิคอมมิวนิสต์ เป็นที่รวมของลัทธิ และเป็นสัญลักษณ์ของความเหนียวแน่น อิทธิพลลัทธิปัญญาและประสพการณ์รวมทั้งอุดมการณ์ของเขาในการเชื่อมโยงลัทธิมัททัง-เดนิสเข้ากับการปฏิบัติอย่างแท้จริงของการปฏิวัติจีนของมาเซตงนั้น เป็นชุมทวีปอันประเสริฐที่สุดของพรรค และประชาชนของเรา”

ดูเหมือนข้อนี้จะเหลือโอกาสให้แก่ผู้อื่นเพียงเล็กน้อยในการสร้างนโยบายที่จริงการเอาชื่อของมาเซตงไปเกี่ยวข้องกับมาตรการที่สำคัญต่าง ๆ อยู่เสมอ เช่นการแก้ไขทัศนคติ การจัดระบบนารวม “ก้าวหน้าแบบกระโดด” และระบบประชาคม นับว่าเป็นหลักฐานที่แข็งแกร่งเกี่ยวกับฐานะอันเด่นของเขา ในขณะที่เดียวกัน การไร้ความสามารถในการตัดสินใจปัญหาที่สำคัญ ๆ ต่าง ๆ ที่จะใช้กับสังคมที่ได้รับการวางแผนทั้งหมดทั้งในประเทศคือพัฒนาอย่างจีนโดยใช้บุคคลคนเดียวนั้นเป็นข้อยืนยันว่าเราควรขยายจุดสนใจของเราให้รวมถึงอย่างน้อยที่สุดบรรดาคนที่อยู่ในคณะกรรมการประจำด้วยสมาชิกของคณะกรรมการนี้ในปี ค.ศ. ๑๙๖๓ นั้น แสดงให้เห็นว่าการตัดสินใจนโยบายดูเหมือนจะกระทำโดยบุคคลในปักกิ่งมากกว่าคนเดียว ซึ่งสมาชิกแต่ละคน (ยกเว้นเพียงคนเดียว) จะต้องรับผิดชอบในงานที่ตนมีความชำนาญโดยเฉพาะ

ดังนั้นหิวเซาฉีมีข้อตำหนิข้อเขียนในทางทฤษฎี กิจกรรมของพรรคและความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับโซเวียต โจวเินไหลในฐานะนายกรัฐมนตรี ได้รับหน้าที่เกี่ยวกับปัญหาบริหารโดยทั่วไป นอกจากนั้นเขามีประสพการณ์ส่วนตัวในด้านการทูตและในด้านการดำเนินนโยบายต่างประเทศมากกว่าบุคคลใด ๆ ในสาธารณรัฐประชาชน

ฉัน เห็นหุ่นผู้ซึ่งค่อนข้างจะเลือนลางไปในระหว่างการเสื่อมโทรมในทางเศรษฐกิจปี ค.ศ. ๑๙๕๙—๑๙๖๒ เป็นที่รู้จักกันดีเกี่ยวกับงานการวางแผนในทางเศรษฐกิจ จอมพล หดินเปียว ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและสมาชิกของคณะกรรมการประจำในขณะเดียวกัน ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญที่สุดในด้านกลยุทธ์ทางทหารสมัยใหม่คนหนึ่งในประเทศจีน เติงเต๋ียวผิง ในฐานะที่เป็นเดชาธิการใหญ่ของพรรคคอมมิวนิสต์จีนและรองนายกรัฐมนตรีตรวจสอบโครงร่างของพรรค และควบคุมสมุดประวัติที่จะกำหนดการเดินทางหรือสถานะของเจ้าหน้าที่ในพรรคคอมมิวนิสต์จีน เพียงแค่ดูเพื่อซึ่งปัจจุบันอายุเกือบ ๗๐ ดูเหมือนจะไม่มีตำแหน่งพิเศษหรือความรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดแต่ประการใด แต่ว่าเขาอาจจะอนุรักษ์ฐานะไว้ให้อยู่ในอุดมคติเพียงเพื่อการยอมรับฐานะเกี่ยวกับบทบาทอันสำคัญของเขาว่าเป็น “คนเก่า” ของการรบบแบบกองโจรซึ่งนำพรรคคอมมิวนิสต์จีนขึ้นมาสู่อำนาจ

เราไม่รู้อะไรเลยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเหล่านี้ มีหลักฐานทางอ้อมและไม่ค่อยจะตรงกันแต่คงว่ามีการแข่งขันกันระหว่างหลิวเซ้าฉีและโจวเอนไห่ ผู้สังเกตการณ์บางคนเห็นว่าการขัดแย้งส่วนตัวนั้นเห็นได้จากฐานะทางนโยบายที่มาจากบุคคลทั้งสองนี้ โดยคนแรกถูกบรรยายว่าเป็นคนถนัดทาง “อุดมการณ์” ใ้กับคนหลัง ซึ่งเป็นคนถนัดทาง “ปฏิบัติ” การยกให้หลิวเซ้าฉีมีความโน้มเอียงไปทางปรัชญาและโจวเอนไห่ไปในทางปัญหาการปฏิบัตินั้นสมเหตุสมผล แต่แน่เหลือเกินว่าพิสัยนี้ไม่ได้ หลิวเซ้าฉีนั้นได้รับการยกย่องให้อยู่ในอันดับสองของบัญชีรายชื่อของพรรคตลอดมา และในปี ค.ศ. ๑๙๕๙ เขาได้สืบตำแหน่งของเมาเซตุง ในฐานะเป็นประธานของสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งข้อนี้ควรจะบิดภาพหลอนใด ๆ ที่ว่าโจวอาจจะกลายเป็นบุคคลอันดับสอง และในที่สุดจะเป็นอันดับหนึ่ง ปัจจุบันอายุของบุคคลทั้งสองนี้กว่า ๖๐ ซึ่งหมายความว่า เขาอาจจะทำงานฐานะเท่าเทียมกันจริง ๆ อย่างน้อยก็ดูจากความสัมพันธ์กันอย่างฉิวฉิน

ปัญหาการตั้งตำแหน่งในประเทศจีนคอมมิวนิสต์จะต้องมีการอภิปรายกัน
อย่างเปิดเผยในปักกิ่ง แต่แบบแผนที่อาจเป็นไปได้อย่างหนึ่งดูได้จากเหตุการณ์ในอดีต
เมาเซตุงเป็นประธานของทั้งพรรคและรัฐบาลมาจนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ภายหลังที่เขา
ได้ดำรงตำแหน่งประธานของรัฐบาลจีนสูงสุดหนึ่งสมัยที่มีการใช้รัฐธรรมนูญใหม่ เขาก็ถา
ออกจากตำแหน่งและเลื่อนหัตถิเข้าชั้นไปแทนที่ อย่างไรก็ตาม เมาเซตุงยังคงรักษา
ตำแหน่งประธานของพรรค ปล่อยให้ตำแหน่ง “ประธานกิตติมศักดิ์” ซึ่งกำหนดขึ้น
เร็ว ๆ นี้ว่างไว้ เหตุการณ์แวดล้อมที่ทำให้เขาถาออกจากตำแหน่งรัฐบาลนั้นไม่ชัดเจน
ผู้สังเกตการณ์บางคนเชื่อว่าเกิดจากการวิพากษ์วิจารณ์อันไม่น่าชื่นชมเกี่ยวกับการเริ่ม
ระบบประชาคม และการระดมยิงเกาะชายฝั่ง คือควมฉวยและมั่วซั่วที่ไร้ผลของเมาเซตุง
(ตัวเกิดขึ้นในระยะเดียวกันในฤดูใบไม้ร่วงของปี ค.ศ. ๑๙๕๘) แต่เมาเซตุงก็ยัง
ครอบงำหัตถิเข้าชั้นอยู่ตลอดมา และแบบฉบับประจำตัวของเขาได้เพิ่มพูนขึ้นอย่างมาก
มาในปี ค.ศ. ๑๙๕๘-๑๙๖๐ คำอธิบายที่แตกต่างกันอย่างหนึ่ง อยู่ทั่วนครบรรบวณ
เกิดที่ ๖๕ ปีของเมาเซตุง ประจวบกับการสิ้นสุดแห่งฐานะการเป็นประธานของสาธารณ
รัฐประชาชนจีนสมัยแรก แสดงให้เห็นว่าการถาออกจากตำแหน่งของเขาเป็นแผนการ
อย่างหนึ่งของการเปลี่ยนมือที่ไดวางไว้เรียบร้อยแล้ว

ถ้าหากการวิเคราะห์ข้อนี้จะมีข้อน่าเชื่อถือประการใด ก็ถือได้ว่าเป็นการ
ตั้งแบบฉบับสำหรับการเปลี่ยนแปลงสายบังคับบัญชาในชั้นต่อไป เนื่องจากวันเกิดครบ
รอบที่ ๗๐ ของเมาเซตุง และการเป็นประธานของสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยแรก
ของหัตถิก็จะมาตกอยู่ในปี ค.ศ. ๑๙๖๓-๑๙๖๔ ทั่วๆ แล้วเมาอาจจะเลื่อนขึ้นไปเป็น
“ประธานกิตติมศักดิ์” ของพรรคคอมมิวนิสต์จีนและหัตถิอาจจะเป็นประธานของพรรค
โดยให้ โจวเป็นประธานของสาธารณรัฐประชาชนจีน การจัดเช่นนี้จะกำหนดแบบฉบับ
สำหรับตำแหน่งในคอนหลังให้เป็นหนึ่งสมัยอันเป็นการได้กับการรวมอำนาจและการยึด
เวลาของการคงอยู่ของอำนาจที่อยู่กับบุคคลคนเดียวอย่างเกินไป ทั้งยังจะทำให้การ

เปลี่ยนมืออำนาจจากเมาเซตุงไปยังผู้สืบตำแหน่งของเขาย่างขึ้น ทำให้การกำหนดอย่าง
แจ่มชัดเช่นนี้มีความหวังที่จะป้องกันการแข่งขันใด ๆ ที่อาจจะขึ้นภายหลังการตายของ
เขา จากการต่อสู้ในพรรคโซเวียต ภายหลังการตายของเดนิสในปี ค.ศ. ๑๙๒๔ และ
ของสตาตินในปี ค.ศ. ๑๙๕๓ ผู้นำของพรรคคอมมิวนิสต์จันอาจจะกังวลถึงปัญหาที่
คิดตามมาเกี่ยวกับความเข้าใจในเรื่องนี้อย่างดี ๆ หรือไม่เป็นทางการใด ๆ แต่ไม่
สมควรใจที่จะทำให้การสืบตำแหน่งเป็นแบบฉบับขึ้น โดยลายลักษณ์อักษรหรือกฎเกณฑ์
ใด ๆ ส่วนเวลานอกเหนือไปจากปัญหาระยะเวลาที่อยู่ในตำแหน่งเป็นทางการนั้น ความ
สำคัญของข้อเท็จจริงที่ว่าอันเกิดจากครบรอบที่ ๖๕ และ ๗๐ ของเมาเซตุง กระจุกกับ
การเริ่มและการสิ้นสุดสมัยการเป็นประธานของหัตถิเช้านั้นไม่ควรจะมองข้ามไป เนื่อง
จากทั่วทั้งโลกคอมมิวนิสต์สนใจเกี่ยวกับงานครบรอบเช่นนี้เกือบจะเป็นเรื่องหลงใหล
นอกจากการฉลองวันครบรอบเหล่านั้นแล้ว ย่อมไม่คงสงสัยว่าชาวจีนเป็นจำนวนมาก
คาดคะเน (ถึงแม้ว่าพวกเขาจะไม่พูดอะไรออกมาอย่างเปิดเผยก็ตาม) เกี่ยวกับตัวผู้นำ
ในอนาคตของพวกเขา

แน่นอน ถึงแม้ว่าถ้าหากมีการเปลี่ยนอำนาจไปยังหัตถิและโจวอย่างสงบก็ไม่มี
อะไรเป็นประกันว่าพวกเขาจะร่วมมือกัน และเป็นไปได้อย่างมากว่า เติงเสี่ยวผิงจะ
สร้างอำนาจส่วนตัวโดยอาศัยตำแหน่งงานเลขาธิการของพรรคต่อต้านหัตถิ หรือไม่ก็โจว
หรือทงคฺวี่ ความทะเยอทะยานส่วนตัวในประเทศจีนเป็นไปได้ไม่น้อยกว่าที่อื่น ๆ แต่ก็มี
ปัจจัยอื่น ๆ อีกสองประการ ที่อาจจะบั่นทอนวิกฤติการณ์อันเกิดจากการสืบตำแหน่ง
ประการแรกกลุ่มผู้นำได้ทำงานร่วมกันเป็นเวลา ๓๐ ปี มีแต่เติงเสี่ยวผิงเท่านั้นที่ได้รับ
แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งกรรมการฝ่ายการเมืองของคณะกรรมการกลางในปี ค.ศ. ๑๙๕๖
และได้ก้าวขึ้นมามีตำแหน่งภายหลังการเดินวิบาก การสมาคมกันเป็นระยะยาวนานและ
สนิทสนมภายใต้การกดดันอย่างค่อนข้างจะสม่ำเสมอ คงจะได้บั่นทอนการขัดแย้งส่วน
ตัวระหว่างกลุ่มผู้นำตราบใดที่ ประการที่สอง ผลประโยชน์ที่ได้จากความร่วมมือกันอาจ

จะมากกว่าค่าคงของการขัดแย้งอย่างเห็นได้ชัด จนทำให้หิวและใจอาจจะคัดค้านว่า ผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวมของเขาจะได้รับดีกว่า โดยการแบ่งอำนาจ และข้อเสียให้แก่นัก

ในข้อนี้เราไม่ควรมองข้ามอิทธิพลของประเพณีไป กรรมการฝ่ายการเมืองของคณะกรรมการกลางแห่งปี ค.ศ. ๑๘๕๕ ที่มี ๑๓ คนนั้นได้ขยายเป็น ๑๗ คน ในปี ค.ศ. ๑๘๕๖ และ ๒๐ คนในปี ค.ศ. ๑๘๕๗ มีเพียง ๒ คนได้ตกอำนาจไป โดยการถูกกวาดล้างในระยะนี้ แม้ว่าจะมีคนอื่น ๆ ที่อำนาจถูกทำให้เดือนดับในขณะที่ยังดำรงตำแหน่งก็ตาม เช่นเดียวกับคณะกรรมการกลาง การเน้นหนักถึงการเตือนตำแหน่งแก่ผู้ที่ทำควมดีมากกว่ากำจัดศัตรู นับว่าเป็นข้อแตกต่างที่สำคัญกับวิธีการที่กำหนดไปในกรรมการฝ่ายการเมืองของสหภาพโซเวียต ระบบของจีนเกี่ยวกับการให้รางวัล ตั้งแต่เริ่มอยู่เบื้องล่างให้กระทำความดี เนื่องจากสัญญาเกี่ยวกับการเตือนชนเบื้องบน ดังว่าการใช้วิธีการบังคับโดยการทำให้อึดอัด การกำจัดกันโดยใช้กำลังจึงมีน้อยกว่าในสหภาพโซเวียตมาก ในขณะเดียวกันดูเหมือนจะมีการจำกัดวิธีการที่จะใช้กับการไม่เห็นพ้องกันในอนาคตหรือการต่อสู้เพื่อชิงอำนาจ เนื่องจากการกระทำบางอย่างเช่นการประณามและการกวาดล้างนั้น ปรากฏว่าต้องห้าม

มีอันตรายอยู่อย่างหนึ่งซึ่งดูเหมือนจะไม่คุกคามพรรคคอมมิวนิสต์จีนในปัจจุบันหรือในอนาคตที่พอจะเห็นได้ก็คือระบบที่เรียกว่า “ โบนาปาท ” (Bonapartism) ความห้าวหาญเยี่ยงทหารในด้านอุดมการณ์ของคอมมิวนิสต์ และระยะที่มีสงครามก่อนชัยชนะของเมาสเซอ เป็นโอกาสอันดีสำหรับรัฐบาลที่ปกครองโดยนายพลที่จะดีรัฐบาลของจอมพลพิเศษเจียงไคเช็ค อย่างไรก็ตาม ข้อการปฏิบัติของโซเวียตก็เป็นตัวอย่างไม่ผิดกัน ทำนองเดียวกันกับพรรคของรัสเซีย ที่ยอมให้ฝ่ายทหารรุ่งเรืองเต็มที่ครอบงำอำนาจของพวกมันถูกจำกัดลงอย่างมีลำดับภายหลังการปฏิวัติของรัสเซีย และหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ดังนั้น พรรคคอมมิวนิสต์จีนค่อย ๆ ลดบทบาทในด้านบริหาร

ของฝ่ายทหาร ในเมื่อรัฐบาลมั่นคงและสงครามเกาหลีได้สิ้นสุดลง เน้นหนักที่เดียวว่า กลุ่มผู้นำทางหมกฏวชนมาสู่อำนาจโดยวิถีทางการทหาร เมาชะตองเองก็ถือกันว่าเป็น นักยุทธวิธีและนักใช้กลวิธี อย่างน้อยก็ใช้กับก่อนสงครามนิวเคลียร์ แต่การทหาร ไม่ได้เป็นอาชีพของสมาชิกในกรรมการฝ่ายการเมืองของคณะกรรมการกลางนอกจาก เฝิงเต๋อหวย และหลินเปียว

ข้อนี้ไม่ใช่จะบ่งกันไม่ให้มีการขัดแย้งระหว่างผู้นำฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือน ที่จริงกรณีของเฝิงเต๋อหวยได้แสดงถึงความเป็นไปได้อย่างมากของเรื่องนี้ ในขณะที่แสดงให้เห็นด้วยว่ารัฐบาลได้จัดการเรื่องนี้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงไร เริ่มแรก ดูเหมือนหลินเปียวจะหายไปจากสายตาเกือบตลอดระยะเวลา ๑๐ ปี นับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๐ ถึง ๑๙๖๐ ทงนี้อาจเนื่องมาจากสุขภาพไม่ดี ปล่อยให้เฝิงเต๋อหวยเป็นโฆษกชั้นนำในทางทหารของรัฐบาล ในปี ๑๙๕๘ เมื่อหลินเปียวกลับคืนสู่ความยิ่งใหญ่ในฐานะที่เป็นสมาชิกของคณะกรรมการประจำใหม่ ได้มีเครื่องชี้ให้เห็นชัดยิ่งขึ้นว่ามีการขัดแย้งกันในระดับสูงเป็นเวลายาวนานเกิดขึ้นในพรรคคอมมิวนิสต์ และกองทัพปลดแอกของประชาชน ระหว่างผู้ที่นิยมกลวิธีในทางทหาร การใช้แรงงานในทางทหารและความสัมพันธ์กับอำนาจทางทหารของสหภาพโซเวียต ที่แตกต่างไปจากที่เป็นอยู่ ในขณะที่บทความที่ปรากฏต่อสายตาสาธารณชนได้อย่างคลุมเคลือถึงชนกลุ่มหนึ่งที่สนับสนุน “ทัศนะให้ความสำคัญแก่ทหารอาชีพมากเกินไป” อันค้านกับผู้เน้นหนัก “อำนาจของพรรคที่มีอยู่เหนือการทหาร” ดูเหมือนว่าปัญหาหลักกลางความดัดสนของนโยบายที่รัฐบาลกำลังเผชิญอยู่ขณะนั้น

เป็นที่เห็นได้ชัดว่าเฝิงเต๋อหวยในฐานะที่เป็นรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหม คัดค้านมาตรการที่ทำให้กองทัพมีความสำคัญรองลงมาจากความเรียกร้องในการทำจีนให้เป็นประเทศอุตสาหกรรม ทหารได้ช่วยงานก่อสร้างของพลเรือน และบุกเบิกที่รกร้างในซินเกียง การวิจัยและพัฒนาการในทางทหารถ้าดังโครงการลงทุน การที่จีน

ฟังพาดูการคุ้มครองจากรัฐซึ่งมีระบบการใช้อาวุธที่ก้าวหน้าทำให้รัฐบาลปักกิ่ง
เป็นหุ้นส่วนในอันดับรองของสัมพันธไมตรีระหว่างจีนกับโซเวียต ในการต่อต้านความ
โน้มเอียงโดยทั่วไปเช่นนี้ นายทหารอาชีพในกองทัพปลดแอกของประชาชนแย้งว่า กอง
ทัพควรจะเหินห่างจากกิจกรรมในทางเศรษฐกิจด้วย และควรจะเพิ่มความสนใจ
เกี่ยวกับการฝึกหัดและการใช้กลวิธีและควรจะเร่งในการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ของตนเอง

ข้อโต้แย้งจำเพาะของเผิงเต๋อหวยยอมไม่มีการเปิดเผยแน่นอน อย่างไรก็ตาม
ก็ตาม กล่าวกันว่าเขาได้เพิ่มความรุนแรงในการต่อต้านการเป็นผู้นำของเมาเซตุงยังขึ้น
เป็นลำดับและอาจจะถึงกับได้พยายามเรียกร้องความสนับสนุนจากผู้นำของพรรคเพื่อต้อง
การความสนับสนุนจากผู้นำทางทหาร แต่การผลักดันมามีอำนาจของหดินเปี้ยวจาก
เงามืด นับว่าเป็นกตเมตต์อันมีค่าของเมาเซตุง ในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ หดินเปี้ยวเป็นรัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงกลาโหมแทนเผิงเต๋อหวย เท่าที่ทราบ เผิงเต๋อหวยไม่เคยถูกลดถอน
อย่างจริงจัง ทั้งไม่ถูกเหยียดหยามอย่างเปิดเผย หรือถูกโจมตีเป็นการส่วนตัวดังขตา-
กรรมของนายพลโซเวียตผู้ซึ่งต่อต้านผู้นำของพรรค เช่นกรณีจอมพลชูโกฟที่เกิดขึ้นใน
ปี ค.ศ. ๑๙๕๗ ในขณะที่เผิงเต๋อหวยยังคงอยู่ในตำแหน่งกรรมการฝ่ายการเมืองของ
คณะกรรมการกลาง เขาค่อยๆ หายจากสายตาและหดินเปี้ยวกลายเป็นโฆษกตัวสำคัญ
ของปัญหาการเมืองและการทหาร

เหตุการณ์อันหนึ่งแสดงให้เห็นว่า เราจะต้องพิจารณาปัญหาความสามัคคีและ
ความแตกแยกของพรรคคอมมิวนิสต์จีนอย่างระมัดระวังเพียงไร ไม่ต้องสงสัยเลยว่า
ความขัดแย้งอย่างรุนแรงในระดับสูงสุดเป็นระยะนานพอสมควร ทั้งนี้แม้ว่าเมื่อ
อย่างเปิดเผยอยู่เพียงการก้าวขึ้นมาสู่ความเด่นของบุคคลคนเดียวเข้าแทนที่คนอื่น และการ
เปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการเข้าถึงความสำคัญในด้านนโยบายก็ตาม ในทำนองเดียวกัน การ
ขับไล่เกอกัง และเหยาชู่ชิว ในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ เกิดขึ้นภายหลังการต่อสู้กันเป็นระยะยาว

แต่การหายไปจากหน้าที่สำคัญของการเท่านั้น ที่เป็นเครื่องแสดงเป็นนัยให้เห็นเป็น
อย่างชัดเจนถึงที่รัฐบาลยืนยันภายหลังเหตุการณ์

ในขณะที่เป็นการโต้เถียงที่จะสรุปเอาความจากภาพเดียวหรือรายชื่อของบุคคล
ซึ่งตกอำนาจไปจากการเป็นผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์จีน แต่ถึงง่ายต่อความผิดพลาดเท่า ๆ
กันในการที่จะยอมรับว่ากรรมการฝ่ายการเมืองของคณะกรรมการกลาง มีความสำคัญ
กันอย่างสมบูรณ์ ในขณะที่ไม่มีการवादต่างกันอย่างเปิดเผย ที่จริงความตึงเครียด
อย่างรุนแรงในระดับนี้จะเพิ่มพูนยิ่งขึ้นตามเวลา ในขณะที่ผู้นำที่แก่งแย่งกับคนรุ่นใหม่
ของพรรคที่เพิ่งก้าวขึ้นมาและเข้ากับพัฒนาการในทางวิชาการ และทางเศรษฐกิจสมัย
ใหม่ได้มากกว่า กรรมการฝ่ายการเมืองของคณะกรรมการกลางซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่มี
อายุราว ๖๓ ปีโดยเฉลี่ยเผชิญกับการแตกร้างอันอาจจะมีสาเหตุมาจากอายุ ถ้าหาก
พวกเขายังคงขยายจำนวนสมาชิกแทนที่จะเป็น แ่งคองเข้าไปแทน หรือการแ่งคองเข้าไป
แทนนั้นอาจมาจากบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า ๕๐ มากกว่า อย่างไรก็ตามในเมื่อชนกลุ่มนี้ได้
ร่วมมือกันผ่านวิกฤติการณ์ของการชิงอำนาจที่อยู่ในฐานะรับผิดชอบ และเมื่อได้มีการ
ผ่านการดิ้นรนต่อสู้เพื่ออำนาจมาเป็นระยะเวลายาวนานแล้ว ทำให้เห็นว่าพวกนี้สามารถ
แก้ปัญหาความแตกแยกใดๆ ที่เกิดขึ้นได้ เพียงแต่อาจสูญเสียความเป็นกลุ่มก้อนชั่วคราว
และเพียงแต่จะมีวิกฤติการณ์ของความแตกแยกในบางโอกาสเท่านั้น นั่นละ การทดสอบ
ความเป็นกลุ่มก้อนอย่างแท้จริงนั้น จะมาภายหลังเมื่อเผชิญผลจากเวทีการเมืองแล้ว

องค์กรอื่น ๆ ของคณะกรรมการกลาง

ในกรณีที่มีความตึงเครียดภายในกรรมการฝ่ายการเมืองของคณะกรรมการ
กลาง องค์กรอื่นๆ ของคณะกรรมการกลางอาจจะเพิ่มความสำคัญยิ่งขึ้น อาณาบริเวณ
ที่มีความสำคัญที่สุดแห่งหนึ่งสำหรับความหันเหในทางการเมืองและการควบคุม อาจ
จะเป็นสำนักงานเลขาธิการซึ่งในขณะนี้อยู่ภายใต้การนำของเติ้งเสี่ยวผิง ประสิทธิภาพ

ของสหภาพโซเวียตได้แสดงให้เห็นว่า นอกจากคำรวบรัดแล้วไม่มีตำแหน่งใด ๆ ที่จะมา
ดบด่างการใช้อำนาจในทางการเมืองได้มากกว่าตำแหน่งเดชาธิการอันดับหนึ่งของพรรค
งานของเคืองเดี่ยวจึงเทียบไม่ได้เท่านั้นอย่างแท้จริง แต่ความโน้มเอียงที่จะเป็นไปเช่นนั้น
อาจจะอธิบายได้ว่าทำไมเขาจึงได้รับหน้าที่อนัน แทนที่จะได้แก่ผู้ชัดเจนที่มาจากสมัยการ
เดินวิบาก ถึงแม้ว่าอายุของเขาจะใกล้เคียงกับหลิวเซาฉีและโจวเอินไหล แต่เขาจะหวัง
แข่งขันกับสองคนนั้นไม่ได้ เนื่องจากเขาขาดฐานะความเป็นผู้มีอาวุโสของพรรครวมทั้ง
รัศมีของการเป็น “คนเก่า” อย่างไรก็ตาม เคืองเดี่ยวอาจจะฉวยโอกาสใช้ความแตก
ต่างข้อนี้เอง ถ้าหากเขาตัดสินใจที่จะทำลายความเป็นผู้นำดั้งเดิมเพื่อประโยชน์ของชนชั้น
ใหม่ที่หวังอำนาจ ข้อจำกัดประการหนึ่งเกี่ยวกับความสามารถของเขาในการทำงาน
ลักษณะนี้ อาจจะเป็นข้อเท็จจริงที่ว่าสมาชิกของสำนักงานเดชาธิการซึ่งได้แก่สมาชิก
ประจำ ๘ คน และสมาชิกดับเปลี่ยน ๓ คน รวมทั้งคนที่อาจจะก้าวขึ้นมาสู่ความสำคัญ
ของพรรคนี้ อาจจะเป็นผู้ที่อยู่ใต้ความขุ่นเคืองของกรรมการฝ่ายการเมืองของคณะ
กรรมการกลางของพรรคได้

องค์กรอื่นๆ ของคณะกรรมการกลางทำหน้าที่ตามที่ตามข้อที่บ่งไว้ไม่มากนักย
มีแผนกกิจการของชนบท กิจการอุตสาหกรรม การโฆษณาและการจัดองค์การเป็นต้น
แผนกที่มีความสำคัญที่สุดในจำนวนนั้นย่อมได้แก่คณะกรรมการกิจการทหาร พิจารณา
ถึงปัญหาอันต่อเนื่องกันของความตึงเครียดระหว่างพรรคกับทหาร ซึ่งมีการดึงดูดความ
สนใจในหน้าหนังสือพิมพ์อยู่เป็นครั้งคราว และทวยังชนชั้นอันสืบเนื่องมาจากการปลดปล่อย
เดือฮวย องค์การที่มีความสำคัญสำหรับพรรค นั่นคือฝ่ายพลเรือนควบคุมฝ่ายทหาร
คณะกรรมการนี้คงจะดูแลโครงการที่สำคัญๆ เกี่ยวกับการฝึกอบรมในทางการเมืองรวม
ทั้งการใช้ทหารเพื่อทางเศรษฐกิจในการก่อสร้าง ดังที่มิใช่ใช้เพื่อการทหารและโครงการ
ในทางเกษตร มีเครื่องชี้ให้เห็นบางประการเกี่ยวกับข้อโต้แย้งที่ติดอยู่กับจอมพลหลินเปียว
ที่ตามมากับบทบาทของเขาในด้านนี้คือการอ้างถึงถึง “คำสอนของจอมพลหลิน”

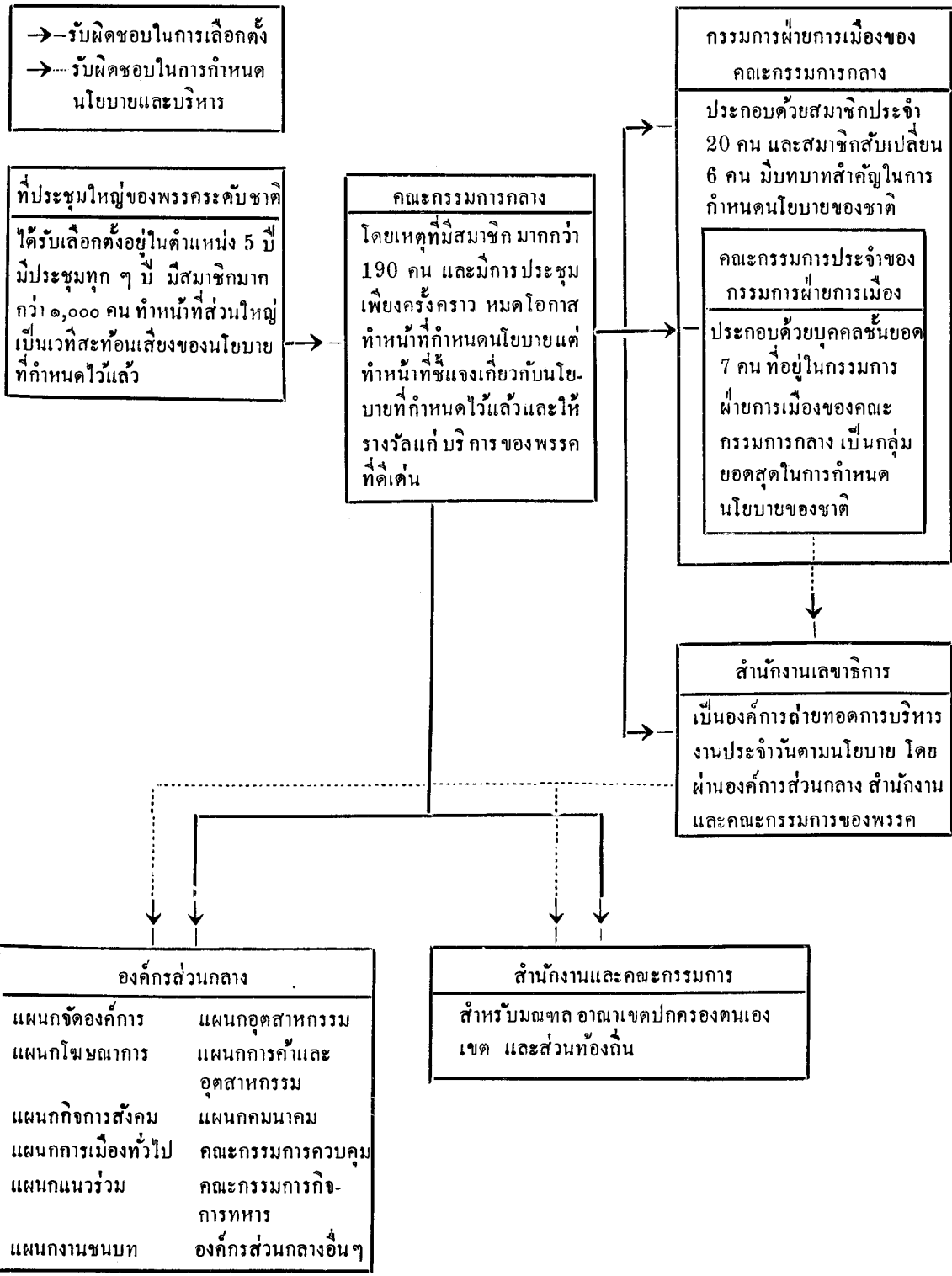
ในบางครั้งบางครั้งว แต่ก็นับเป็นเรื่องพิเศษ เพียงแต่มาเซตดูเท่านั้นที่ได้รับการอ้างอิง
เช่น มาจนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๖๐ การใช้คำพูดนี้ให้เกี่ยวเนื่องกับจอมพลดิ้นเปียว แสดง
ให้เห็นถึงความมั่นใจที่พวกเขามีต่อความสามารถของเขาที่จะให้อิทธิพลต่อกองทัพปลด
แอกของประชาชน รวมทั้งการรักษาไว้ให้อยู่ภายใต้การควบคุมของพรรคคอมมิวนิสต์จีน

ในการควบคุมนี้ แผนกที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่าก็คือ แผนกกิจการ
สังคมและคณะกรรมการควบคุม อันแรกดูเหมือนจะเป็นการให้เชื่อเพื่อความดีด้วย
ปกป้องทางด้านสืบความลับ เราไม่ค่อยรู้ถึงอำนาจและกิจการของแผนกนี้เท่าไรนัก เพียง
แต่ว่ามันไม่เหมือนกับประตูปารณของโซเวียตในระยะแรก พวกเขาไม่ถูกกวาดล้าง
หรือด่าทอให้สาปสูญไป ส่วนคณะกรรมการควบคุมนี้ ฐานะก็อิสระของมัน แสดง
ให้เห็นได้จากแผนภาพ โครงร่าง การจัดองค์การของพรรคคอมมิวนิสต์จีนซึ่งยกให้มี
ฐานะเทียบเท่ากับสำนักงานเลขาธิการ ตามกฎของพรรค (มาตรา ๕๓) คณะกรรมการนี้
มีอำนาจ “ที่จะตรวจสอบและจัดการกับกรณีที่มีการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญของพรรค วินัย
ของพรรค จริยธรรมของคอมมิวนิสต์ และกฎหมายของรัฐ รวมทั้งกฎกระทรวงต่างๆ
ในฐานะที่เป็นสมาชิกของพรรคมีอำนาจที่จะตัดสิน หรือยกเลิกมาตรการในทางวินัยที่ใช้
กับสมาชิกของพรรค และจัดการเกี่ยวกับคำอุทธรณ์ หรือคำร้องทุกข์จากสมาชิกของพรรค”

คณะกรรมการควบคุมควรจะได้รับความคิดเห็นมากกว่า ตามที่นักสังเกต
การณ์ภายนอกคิด ในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๖๒ ที่ประชุมครั้งที่ ๑๐ ของคณะกรรมการ
กลางชุดที่ ๘ ได้ตัดสินขยายจำนวนสมาชิกของคณะกรรมการควบคุมจากขนาดซึ่ง
ใหญ่อยู่แล้ว คือจากสมาชิกประจำ ๑๗ คน และสมาชิกดัดเปลี่ยน ๔ คน ให้มากขึ้น
ไปอีก และ “ขยายงานของคณะกรรมการควบคุมของพรรคในทุกๆ ระดับ” ขึ้น
แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบของคณะกรรมการนี้ ที่กำลังขยายตัวเพื่อรักษาพรรค

ให้ปลอดจากทัศนคติอัน “ไม่เหมาะสม” เช่นความโน้มเอียงที่จะเป็นการเลือกแบบ
เจ้าขุนมูลนายหรือการแบ่งพรรคแบ่งพวก อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการปกครองแบบนาย
ปกครองบ้างหรือฐานะอภิสิทธิ์ที่สมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้รับ คณะกรรมการ
นี้จะต้องต่อต้านกับกิจกรรมอันไม่เหมาะสมด้วย ไม่ว่าจะเป็นการคอร์รัปชันหรือความผิด
พลาดเล็กน้อยในการบริหารนโยบายชั้นสูง ดังที่เราได้ให้ข้อสังเกตแต่แรกเกี่ยวกับกรณี
หิวโหฬารที่เฉา ซึ่งเป็นสมาชิกของคณะกรรมการควบคุมได้สรุปผลของการปกครองของ
พรรคคอมมิวนิสต์จีนในระยะ ๓๐ ปีแรก โดยกล่าวว่าได้มีสมาชิกที่ถูกขับไล่ออกไปจาก
พรรคในความผิดต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวกับท้องที่และกิจกรรมเป็นจำนวนหนึ่ง ๆ คน ในการ
ต่อสู้เพื่ออำนาจอันยาวนานนั้น ประวัติของคณะกรรมการควบคุมอาจจะพิสูจน์ให้เห็นถึง
อาวรณ์ที่มีค่าสำหรับการถอดถอนศัตรูและให้รางวัลแก่มิตร เนื้อหาของสมุดประวัติ
เหล่านี้เห็นได้จากสมุดคู่มือของการจัดระบบองค์การของพรรค ซึ่งกล่าวว่า “สมาชิก
ของพรรคทุก ๆ คนมีหน้าที่ที่จะรายงานต่อคณะกรรมการควบคุมของพรรค ไม่ว่าเขาจะรู้
ถึงการล่วงละเมิดต่อกฎของพรรค วินัยของพรรค จรรยาบรรณของคอมมิวนิสต์ กฎหมาย
และคำสั่งของชาติในส่วนที่เกี่ยวกับสมาชิกของพรรคอื่น ๆ ยิ่งกว่านั้นยังเป็นหน้าที่ของ
เขาที่จะช่วยคณะกรรมการควบคุมของพรรคต่อสู้กับพฤติกรรมเช่นนั้น”

เนื่องจากคณะกรรมการควบคุมมีอยู่ในทุกระดับของพรรคเว้นแต่แขนงและ
หน่วยของพรรคเบื้องต้น จำนวนประวัติอันสมบูรณ์นั้นประกอบด้วยกิจกรรมอันต่อเนื่องกัน
ของสมาชิกทั้งหมดของพรรค ความรู้ที่ปรากฏของพวกนี้นับว่าเป็นเครื่องตรวจสอบเพื่อ
ป้องกันความประพฤติอันไม่ปรารถนาอยู่ในตัว สมาชิกแต่ละคนสมัครใจทำตามระเบียบ
วินัยมากเท่าไร ภาระของการสืบและของหน่วยเกี่ยวกับการลงโทษก็น้อยลงเพียงนั้น แต่
เนื่องจากอุดมการณ์และนโยบายที่ถือเอาความผิดฐานโดยการตัดสินใจของตนเองนั้น มักจะ
ไม่สมบูรณ์อยู่เสมอ หน้าที่สืบความลับจะยังคงมีความสำคัญต่อไป

ภาพ ๔-๑ องค์กรการของพรรคคอมมิวนิสต์จีน

นักสังเกตการณ์ที่มีไว้เป็นคอมมิวนิสต์ชอบตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับอิทธิพลที่ยัง
ของกิจกรรมเช่นนี้เน้นหนักถึงบทบาทของผู้ให้ข่าวสารตำรวจลับ และการทำโทษสำหรับ
“ความคิดที่ผิด” และการกระทำที่ผิด เรื่องนี้เป็นข้อบกพร่องในระบบคอมมิวนิสต์ที่
ติดตามมาอย่างหนึ่งอย่างไม่ต้องสงสัย ความทรงจำในด้านอุดมการณ์ และการปฏิบัติ
ของพรรคที่เพิ่มขึ้นในรัสเซียสมัยศตาคินเผยให้เห็นถึงผลกระทบกระเทือนไปในทางเสื่อม
เสียที่มีต่อการกวาดล้างและความสะพึงกลัว ในบรรดาผู้ที่เอาใจออกห่างหนีออกจากจีน
คอมมิวนิสต์มีจำนวนมากที่บ่นถึงความกังวลและความไม่มั่นคง อันเป็นผลสืบเนื่องมาจาก
มัสหยาบคายเผด็จการและรายงานคำพูดและการกระทำของเขาอย่างสม่ำเสมอ

ในขณะเดียวกันเราจะต้องรับรู้ถึงลักษณะขดเซย ซึ่งอาจจะนับได้ว่ามีความ
สำคัญและความเจริญของพรรคในประเทศจีนด้วย อย่างน้อยก็จนกระทั่งปัจจุบันนี้ โดย
ไม่ต้องพูดถึงการดำเนินงานในด้านการเมืองของจีนคอมมิวนิสต์ในทันทีอย่างสมบูรณ์ซึ่งเรา
จะเอาไว้พูดในบทต่อไป เราอาจจะตั้งข้อสังเกตในที่นี้เกี่ยวกับบทบาทของความตึงเครียด
ซึ่งที่ศาสตราจารย์ ฟรานซ์ เชอแมน (Franz Schurman) ได้อธิบายไว้ ศาสตราจารย์
เชอแมนชี้ให้เห็นว่าการจัดการเกี่ยวกับความตึงเครียดสามารถช่วยจัดพลังให้เป็นไปตาม
แนวทางที่วางกรอบไว้ไม่ว่าจะเป็นงานในด้านก่อ หรือการต่อสู้กันในด้านทำลาย เนื่อง
จากสมาชิกของพรรคทุก ๆ คนตกอยู่ในขอบข่ายของการดิ้นรนดิ้นรนโดยเพื่อนร่วมงานที่
จับอาวุธและผู้บังคับบัญชาของเขา เขามีทางเลือกหนึ่งหรือสองทาง ทางแรก เขาอาจจะ
ถอนตัวไปเข้ากับแบบแผนที่วางไว้ หรือปล่อยให้มันเป็นไปตามที่ ในกรณีนี้ในไม่ช้าเขาจะ
ถูกตีทรมานและยกให้เป็นคนต่ำหลัง และถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้นิยมแบบแผนและผู้นิยม
แบบเจ้านาย และในที่สุดก็หายไปจากบัญชีที่มีความหมายมากกว่าความเสื่อมถอยตัว
มันได้ทำลายความมุ่งหมายเดิมเนื่องจากจุดหมายอันสูงส่งที่สุดของสมาชิกของพรรค คือ
การทำกฎหมายสากลให้มีกรปฏิบัติโดยเข้าร่วมกับพรรค ทางที่สอง เขาอาจจะพยายาม
ที่จะปรับปรุงตัวเอง ในสายตาของผู้ที่พิจารณาความประพฤติของเขา ถ้าหากได้รับ

ความกล้าเร็วเขาควรจะหลีกเลี่ยงจากการถูกกวาดล้างแต่อาจจะได้รับการแนะนำและเตือน
ตำแหน่งก็ได้ ความพอใจอันเกิดจากสิ่งไร้ค่าเหตุโดยการที่ได้รับความเชื่อเป็นผู้ติดตามอย่าง
ซื่อสัตย์นั้นเป็นที่รู้จักกันดีในหมู่ศาสนา ซ่อนอาจจะเป็นเครื่องกระตุ้นเตือนให้เกิด “งานดี”
ไม่น้อยในพรรคคอมมิวนิสต์จีน

ดังนั้นงานดับความดับอาจจะถูกมองไปในแง่การช่วยเหลือกันพี่น้อง ให้
บุคคลพ้นจากทุกข์และความหายนะที่คุกคามอยู่ทุกหนทุกแห่ง หดห้วงเถาได้เน้นถึงแก่น
ของการควบคุมของพรรค ในการประชุมใหญ่ของพรรคสมัยที่ ๘ ว่า “วินัยของพรรค
หาใช่มีขึ้นเพื่อทำโทษบุคคลแต่อย่างใดเลยไม่ แต่มีขึ้นเพื่อปกป้องบุคคลด้วย การให้การ
ศึกษาและแก้ไขความผิดพลาดของบุคคลผู้ซึ่งตกอยู่ในข่ายที่ต้องใช้วินัยเข้าบังคับ ที่จริง
เป็นการปกป้องชนิดหนึ่งไม่ใช่เป็นการแก้แค้น.... วินัยของพรรคมีไว้เพื่อช่วยเหลือพัฒนา
การพลัดในทางเดิร์มสร้างของสมาชิกของพรรค แทนที่จะเป็นการเห็นขี้ริ้วและมุ่งหมาย
ที่จะช่วยให้สมาชิกของพรรคพัฒนาพลัดในทางเดิร์มสร้างของพวกเขา ในฐานะที่เป็น
เงื่อนไขของการปรับปรุง..... เรามีพันธะที่จะช่วยเหลือหายที่มความผิดพลาดอย่างเต็มที่
และอย่างสุดความสามารถของเรา เพื่อพวกเขาจะได้ปลอดจากความผิดพลาด ”

เป็นที่เห็นได้ชัดว่าเป็นไปไม่ได้ที่จะประเมินผลกระทบกระเทือนเกี่ยวกับการ
ดับความดับที่มีต่อสมาชิกของพรรคได้อย่างถูกต้องโดยปราศจากการสัมภาษณ์ สถิติ
เกี่ยวกับการลาออกและฆ่าตัวตาย และรายงานอื่น ๆ ซึ่งไม่เปิดเผยในขณะนี้ แต่เรา
ควรจะสังเกตว่า คณะกรรมการควบคุมตนเองความต้องการไปในทางเดิร์มสร้างนั้นอาจ
เป็นไปได้ นอกจากการกักกันพวกที่มความคิดไม่เห็นพ้องและผู้ไม่พึงปรารถนาออก
ไปแล้ว พวกเขาจะเร่งให้บุคคลอื่น ๆ ใช้ความพยายามเพิ่มขึ้น และให้พวกเขา
ยอมรับเอาในฐานะเป็นที่มาอันจำเป็นของการแก้ไขให้พัฒนา เป็น “คนคอมมิวนิสต์”
สำหรับการเป็นผู้นำนั้นได้รับการรับรองโดยม้องการที่เชื่อถือและตั้งเดิร์มการผลิติดมาก

กว่า การที่จะกำหนดว่าการตีความฉบับเป็นจุดแข็งหรือจุดอ่อนนั้น จำต้องมีความรู้เกี่ยวกับพรรคคอมมิวนิสต์จีนอย่างทันสมัยมากกว่าเอกสารที่เรามีอยู่ในปัจจุบันมาก อย่างไรก็ตามถ้าเราไม่พยายามรู้เรื่องเหล่านี้เสียเสียแล้ว เราก็จะเสี่ยงต่อการขยายความเกี่ยวกับความเป็นอิสระซึ่งแฝงอยู่ อันเป็นการต่อต้านกับรัฐบาล และคาดคะเนเกินไปเกี่ยวกับความเป็นไปได้ที่ว่า แรงปะทุที่เกิดขึ้นภายในประเทศจะทำลายจีนเสีย

แหล่งของความตึงเครียดที่น่ากลัวยิ่งกว่าอาจจะเกิดขึ้นระหว่างผู้นำส่วนกลางในกรุงปักกิ่ง และศูนย์อำนาจส่วนท้องถิ่นในระดับภูมิภาคและจังหวัด ความขัดแย้งอันนี้ได้คุกคามความสามัคคีของพรรคมาครั้งหนึ่งแล้ว เราได้เห็นแล้วว่านายเกาแก๊งและเหยาซูซื่อได้ถูกกล่าวหาว่าสร้างอาณาจักรอิสระ และถูกขับไล่ออกไปจากพรรค เกาแก๊งได้อำนาจในทิศตะวันออกเฉียงเหนืออันเป็นสถานที่ที่เขาใช้ในการสร้างอุตสาหกรรมของแมนจูเรียขึ้นใหม่ ในขณะที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนกำลังดำรงอยู่นอยู่กับ “การปรามปราม” ส่วนอื่น ๆ ของประเทศจีน โดยการขับไล่เกาแก๊งและเหยาซูซื่อ (คนหลังดำเนินการในกรุงเซี่ยงไฮ้) โครงสร้างบริหารส่วนภูมิภาคได้ถูกทำลายไป จึงหันกลับมาใช้การควบคุมจากส่วนกลางต่อส่วนท้องถิ่นโดยรัฐบาลและพรรค อย่างไรก็ตามในปี ค.ศ. ๑๙๖๑ ด้านงานคณะกรรมการกลางประจำส่วนภูมิภาค ๖ ด้านก็ได้จัดตั้งขึ้น เข้าใจว่าเป็นการรักษาการกระจายอำนาจของการบริหารในทางเศรษฐกิจซึ่งได้เริ่มก่อนหน้านี้ให้อยู่ในระดับปานกลาง ยังเป็นการเร็วเกินไปที่จะกล่าวว่าด้านงานเหล่านี้จะทำงานเป็นเครื่องลงล้างอำนาจที่รวมอยู่ในองค์การอื่น ๆ ของพรรค โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรรมการฝ่ายการเมืองของคณะกรรมการกลาง และคณะกรรมการประจำ ความทรงจำที่มีต่อเกาแก๊งนั้นได้มีการรื้อฟื้นโดยการอ้างถึงอยู่เสมอเกี่ยวกับ “อาชญากรรมในการต่อต้านพรรค” ของเขา เข้าใจกันว่าเป็นการต่อต้านคนอื่นมิให้กระทำความผิดนั้นซ้ำ แต่การดำเนินการในระดับท้องถิ่นซึ่งเห็นห่างจากการดำเนินมติของปักกิ่งโดยตรงนั้น การเลื่อนตำแหน่งและการลดตำแหน่งมักจะถูกใช้เพื่อปรับปรุงฐานะของศูนย์อำนาจของส่วน

ภูมิภาค เหล่านี้ต่อต้านกับวงในของคณะกรรมการประจำของกรรมการฝ่ายการเมือง
ของพรรค

อนาคตของพรรคคอมมิวนิสต์จีน

เราได้ก้าวเข้ามาสู่เส้นแบ่งแยกในทางประวัติศาสตร์ของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ซึ่งจะแสดงเครื่องหมายให้เห็นโดยการหายไปจากการเป็นผู้นำของมาเซตง ไม่ว่าเรื่องนี้จะมาถึงอย่างไร และเมื่อไร ความตึงเครียดภายในพรรคซึ่งได้ปรากฏในระยะหลายปีหลัง ๆ นี้ก็จะทำให้ปัญหาของการสืบตำแหน่งอย่างราบรื่นนั้นเกิดความตึงเครียดอย่างแน่นอน แฉกการณ์ซึ่งได้ประกาศออกมาเนื่องในการประชุมครั้งที่ ๑๐ ของคณะกรรมการกลางชุดที่ ๘ ในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๖๒ ได้อ้างถึง “นักจักรวรรดินิยมและสมุนของเขาในประเทศและนอกประเทศ” ผู้ซึ่งวางแผนดำเนินการ “บุกรุกยึดเข้ารุกรานและบ่อนทำลายภายในรัฐและพรรค” ไว้อย่างเป็นดางร้าย ในการขึ้นเตียงเกี่ยวกับการต่อสู้ “ระหว่างชนชั้น” ต่อ ๆ กัน ซึ่งจะยั่งยืนเป็นสิบ ๆ ปีหรือนานกว่านั้น คำแถลงการณ์ได้เตือนว่า “การต่อสู้ระหว่างชนชั้นเป็นเรื่องยุ่งยาก วกวนวน ๆ ลง ๆ และบางครั้งก็เป็นการหกเหินอย่างมาก การต่อสู้ระหว่างชนชั้นย่อมหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะปรากฏภายในพรรค ความกดดันจากลัทธิจักรวรรดินิยมของต่างประเทศและความคงอยู่ของอิทธิพลของลัทธิชนชั้นกลางภายใน ยังคงประกอบเป็นมูลเหตุในทางสังคมของความคิดถอยหลังเข้าคลองภายในพรรค” กล่าวอย่างภาษาธรรมดาก็คือ วิถีการณ์ในทางอุดมการณ์ชนดึกซึ่งได้เผชิญกับพรรคคอมมิวนิสต์จีน

วิถีการณ์อันหนักหน่วงและเกิดขึ้นเป็นระยะยาวนานเช่นนี้ได้ปรากฏในแถลงการณ์ของปี ค.ศ. ๑๙๖๒ เกี่ยวกับคำเตือนปัจจุบันที่มีต่อการโต้แย้งกันระหว่างเผด็จการและมาเซตง การเกี่ยวโยงกันเช่นนี้เป็นไปในสองทางด้วยกัน ทางแรกการ

ผู้สละชีวิตเพื่อพลเมืองที่เมืองเคอหวยมีต่อต้านงานเดชาธิการ คือ หวางเคอเจิง และกันเจิง
นั้นถูก “ปลด” และแต่งตั้งให้ดยุยจิง คังเซิง และตุงอ เข้าไปแทน เรืองนได้ย้าย
บุคคลที่สำคัญต้องคน ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการทหารและการฝึกอบรมทหารในทาง
การเมือง และนำสามคนเข้าไปแทนที่ ซึ่งคนหนึ่งในจำนวนนี้ ภายหลังที่ดำรงตำแหน่ง
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงความปลอดภัยของรัฐเป็นเวลา ๑๐ ปี ก็กลายเป็นหัวหน้า
เผ่านาธิการทหารบกของกองทัพปลดแอกของประชาชนและอีกต้องคนเป็นบุคคลที่สำคัญ
ในอดีตเกี่ยวกับกิจกรรมโฆษณาการในทางการเมืองและการจัดองค์การ

เครื่องขั้ประการที่ต้องมาจากการเคื่อนโดยตรง ซึ่งก่อตั้งแนวของความ
ต่อเนื่องระหว่างวิกฤติการณ์ปี ค.ศ. ๑๙๕๙ และปัญหาของปี ค.ศ. ๑๙๖๒—๑๙๖๓
ไวคิง

“ในขณะที่มีการส่งเสริมให้ต่อสู้กับศัตรูต่างชนชั้นทั้งในต่างประเทศ และ
ในประเทศ เราจะต้องไม่ประมาทอยู่เสมอ และต่อต้านความโน้มเอียงของกลุ่มอุดม-
การณ์ของนักถวโยโอกาสจากแหล่งต่าง ๆ ภายในพรรคตามเวลาที่เหมาะสม ความ
สำคัญในทางประวัติศาสตร์อันยิ่งใหญ่ของการประชุมครั้งที่ ๘ ของคณะกรรมการกลาง
สมัยที่ ๘ ซึ่งจัดให้ชน ณ เมืองหลูซัน ในเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๕๙ อยู่ที่ข้อเท็จจริง
ที่ว่าพวกเขาได้ทำการโจมตีการถวโยโอกาสฝ่ายขวา และปฏิกริยานิยมและรักษา
ไว้ซึ่งแนวทางของพรรคและความสามัคคีของพรรคในขณะนั้นและในอนาคต พรรคของ
เราจะต้องเพิ่มความระมัดระวังยิ่งขึ้น และดำเนินการต่อสู้อย่างถูกต้องไปในสองทาง
นั่นคือต่อต้านปฏิกริยานิยมและผู้นิยมเถรตรง วิธีการเช่นนี้เท่านั้นที่จะรักษาความบริสุทธิ์
ของลัทธิมากซ์ และเดินไว้ได้ ความสามัคคีของพรรคจะต้องส่งเสริมอยู่เสมอ และ
พลังแห่งการต่อสู้ของพรรคจะต้องขยายสืบต่อไป”

ข้อความที่พูดมานี้มีคุณค่าควรแก่การอ้างอิงอย่างยาว เพราะว่าเป็นเครื่อง
ฉายให้เห็นกลิ่นของแรงผลักดันและวินัยตกแต่งด้วยคำพูดเช่น “การถวโยโอกาส” และ

“ปฏิกริยานิยม” เป็นที่เห็นได้ว่า ถ้าหากไม่เกิดความไม่แน่ใจในการถือเอาทักษิ
มากซ์เป็นที่พึ่งในฐานะที่จะนำประเทศให้ทันสมัย ก็เกิดความสงสัยเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับ
ประสิทธิภาพในการเป็นผู้นำของเมาเซตุนั้นได้ยิ่งมาซึ่งความสงสัยให้แก่บุคคลที่สำคัญ
ของพรรคเป็นอันมาก ขอนอาจจะซึมซาบจากเบองบนไปสู่เบื้องล่างโดยเฉพาะอย่างยิ่ง
เมื่อพิจารณาถึงการขยายของจำนวนสมาชิกของพรรค ซึ่งเต็มไปด้วยบุคคลที่เยาว์วัย
มีประสบการณ์น้อย ผู้ซึ่งได้รับการอบรมทัศนคติเพียงเล็กน้อย และไม่มี ความทรงจำ
เกี่ยวกับการเดินวิบากและผลของการนั้นเลย ความล้มเหลวของ “แนวทางของมอดซัน”
ตามที่วาดอ้างเพื่อที่จะเพิ่มความกระตือรือร้นให้แก่ชาวจีน จะต้องได้ทำให้ผู้ปฏิบัติงาน
ของพรรค ผู้ซึ่งได้รับการบอกเล่าว่าโดย “การศึกษางานของประธานเมาเซตุน” พวกเขา
จะสามารถจะค้นพบคำตอบเกี่ยวกับปัญหาของการเป็นผู้นำและการควบคุมโดยไม่ต้อง
ใช้วิธีการรุนแรงและการขู่ด่าทาบ

ไม่ว่าวิกฤติการณ์อันนี้จะแก้ไขโดยปราศจากวิธีการรุนแรงและการขู่ด่าทาบ
ภายในพรรคเองได้หรือไม่จะต้องกันต่อไป อย่างน้อยมาจนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๖๓
รัฐบาลปักกิ่งได้คัดเลือกผู้นำของพรรคเป็นพิเศษ ในการต่อต้านความผิดพลาดที่เขายู่ใน
ซ้าย “ซ้าย” เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๖๒ มีประกาศออกมาว่า บทความเรื่อง
“จะเป็นคอมมิวนิสต์ได้อย่างไร” ของหลิวเซาฉี จะมีการตีพิมพ์ออกใหม่ที่มีการ
เปลี่ยนแปลงโดยผู้เขียน เรื่องนี้เกิดขึ้นท่ามกลางของการเตือนที่ว่า “มีปัญหาหลายประ
การเกี่ยวกับนโยบายผู้ปฏิบัติงาน” ซึ่งข้อหนึ่งได้แก่นัยนัยของการปราบปรามการ
วิพากษ์วิจารณ์และการเหินห่างจากประชาชน บทความเรื่องหนึ่งในวารสารด้านอุดม
การณ์ชื่อว่า ธงแดง รวบรวมว่า จักรพรรดิของจีนได้ใช้ญาติสนิทและดั่งร่างพวกพ้องชน
อย่างไร ในขณะที่คนอื่น ๆ แสวงหาทางจากศัตรูของพวกเขา ถ้าพวกเขามีสติปัญญา
ในการปกป้องภาพของวิกฤติการณ์ของพรรคที่เกิดขึ้นในอดีต ผู้เขียนได้ตั้งข้อสังเกตว่า

จึงก่อเถา เกากัง และเหยาซุซอ “ จะคงพรรคพวกที่สนิทอย่างไม่ได้เด ปฏิเสธผู้ที่มีความคิดเห็นแตกต่างไปจากพวกเขา จัดตั้งกลุ่มพวกพ้องและสมัครกันที่จะเข้าทำหน้าที่แทนพรรค ” ยังมีบทความในวารสารฉบับนอกเรื่องหนึ่งประกาศว่า การวิพากษ์วิจารณ์ภายในพรรคไม่ควรจะได้รับการปฏิบัติดังพวกแข่งข้อ และนั่นหมายความว่าสิทธิของสมาชิกของพรรคที่จะนำเอาคำกล่าวหาที่มีต่อองค์กรชนนำจนกระทั่งถึงคณะกรรมการกลางก็ไม่ควรจะตัดไปเสีย

ดังนั้นความผิดพลาด “ ฝ่ายซ้าย ” ของการปราบปรามและการข่มขู่ถูกทำให้ล้มต้อยโดย “ นักเสรีนิยม ” หรือ “ ความผิดพลาดฝ่ายขวา ” ของการยอมให้แสดงทัศนที่เป็นภยันตราย ผู้นำของพรรคจะต้องคัดหางเลื้อของเรือให้อยู่ระหว่างเลื้อกับจระเข้ เพื่อที่จะรักษาวินัยของพรรค โดยปราศจากการทำลายความสามัคคีอันแท้จริง ดังเมาเซดุงกล่าวว่ พรรคจะต้อง “ รักษาโรคเพื่อที่จะช่วยเหลือคน ” ในเมื่อเวลาได้ผ่านไปความโน้มเอียงที่จะถอยหลังก็เพิ่มขึ้นในขณะที่ปัญหาช่วยุให้มีการสะดังและบรรยากาศของการปฏิวัติกับการบูรณะได้เลื่อนดังไปจากความทรงจำเพื่อต่อสู้กับความโน้มเอียงเช่นนี้ การช่วยุให้มีการกวาดล้างเพื่อฟื้นฟูน้ำใจของพรรคซึ่งกำลังอ่อนเปลี้ยลงก็อาจจะขยายขึ้นในขนาดพอ ๆ กันอย่างน้อยที่สุดการขนานสองข้างแบบนี้อาจจะสร้างความวิกลจริตในทางการเมือง ที่ร้ายที่สุดอาจจะทำให้พรรคเป็นง่อยไปดังที่เป็นอยู่ในรัสเซียสมัยสตาลิน

จนกระทั่งปัจจุบันนี้ พรรคคอมมิวนิสต์จีนได้หลีกเลี่ยงความเดรัยที่ดุเดือด คำสั่งตราจารย์ จอน เลวี่ด ก็ศึกษาอย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับคำสอนและการอบรมทัศนคติของเมาเซดุง เชื่อว่าภยันตรายเช่นนี้หลีกเลี่ยงได้ ที่จริงเขาคัดความการเคื่อนดังเช่นทัศนที่มื่อเหตุการณที่เกิดขึ้นในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๖๒ ว่าคำแถลงการณ์ของคณะกรรมการกลางก็เป็นหลักฐานของการเพิ่มกำลังให้แก่พรรค โดยการระบุถึงเหตุ

ของการแตกแยกและครั้นแล้วไม่มีปฏิกิริยาตอบโต้ความคิดที่ผิดพลาดไปในทางไร้มนุษย-
ธรรม การเชื่อมความรอบรู้และมนุษยธรรมเข้าด้วยกันเช่นนี้ เขาถือว่าเป็นการแต่ง
ความยืดหยุ่นได้ของคำสอนของพรรคคอมมิวนิสต์จีน เนื่องจากคำสอนนี้ได้ระบุไว้แจ้
ชัดว่า “ความขัดแย้ง” หรือความไม่เห็นพ้องเกิดขึ้นได้แม้ในองค์การสูงสุดของพรรค
ทัศนะของเหิงเต๋อหวย ก็ไม่น่าจะมีอะไรแปลกประหลาด อย่างไรก็ตาม อาชญากรรม
ของเขาอาจจะเป็นไปได้ว่าเขาได้พยายามที่จะก่อตั้งพวกพ้องซึ่งต้องห้ามโดยคำสอน สุด
ท้ายเนื่องจากคำสอนกำหนดความล้มเหลวว่าเป็นความผิดของการวิเคราะห้อย่างผิดพลาด
ไม่ใช่เป็นการดำเนินงานในด้านอุดมการณ์ของมาร์กซ์และเลนินโดยทั่วไป จึงยอมให้
การตำหนิแก่พวกที่ผิดตัวออกจาก “วิถีทางที่ถูกต้อง”

ตามการวิเคราะห์เห็นการเผยแพร่คำสอนในอดีตเพื่อป้องกันศัตรูของแนวทางของ
พรรคในปัจจุบันและอนาคตป้องกันการจัดตั้งหมู่เหล่า และร้ายไปกว่านั้นจากการล้มคบ
กันกระทำการต่อต้านการเป็นผู้นำอย่างรุนแรง เนื่องจากผู้ที่ “ผิดพลาด” ยังคงอยู่ใน
ตำแหน่งคณะกรรมการกลาง แม้ภายหลังจะสูญเสียตำแหน่งที่มีความรับผิดชอบสำคัญๆ
ไปก็ตาม นับว่าเป็นเครื่องเตือนใจในการสูญเสียอำนาจที่มาจากพวกกระทำการทำลาย
ความสามัคคีของพรรคได้อยู่เสมอๆ ศัตรูของเมาเซตุงบางคนในอดีตเช่น หู่ ดี้ชั๊น
กลับมาสู้ตายดาประชาชนบางครั้งบางคราว ในครั้งหนึ่ง หู่ ดี้ชั๊น ได้แถลงข้อความขอ
ขมาอย่างน่าสงสารเกี่ยวกับการที่ผิดตัวออกจากแนวทางที่ถูกต้องของเขา และอีกครั้ง
หนึ่งเขาปรากฏตัวในฐานะที่ให้การเกี่ยวกับความมีใจกว้างของเมาเซตุงที่ยังปล่อยให้เขา
ดำรงตำแหน่งเป็นข้าราชการ แม้จะบุคคลเหล่านี้หมดอำนาจในทางการเมือง ไม่ค่อยมี
ทางที่พวกเขาจะดึงดูดผู้สนับสนุนใด ๆ ทำการเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านเมาเซตุงครั้งใหม่

การปฏิบัติเช่นนี้อาจถือได้ว่า อัตราการขัดแย้งกันภายในพรรคคอมมิวนิสต์
จีนค่อนข้างจะต่ำ เนื่องจากโดยการกดขี่โหด การรับสารภาพและการคงไว้ซึ่งสมาชิก
ของพรรคที่ได้รับการ “ดัดแปลง” ใหม่ พรรคอาจจะรักษาความสามัคคีได้ดีกว่าการ

กวาดล้างภัยที่ตกอำนาจ อย่างน้อยเราจะต้องระวังไม่เหมาเอาว่า การหายตัวของผู้นำจีนคอมมิวนิสต์ออกไปจากสายตาของประชาชน หรือการปรากฏของการโจมตีที่ชนะแย่งชิงกันและกันครั้งใหม่ว่า จำเป็นจะต้องเป็นเครื่องแสดงถึงการกวาดล้างขนาดใหญ่หรือการข่มขู่ดำทับเกิดขึ้นโดยทั่วไปในประเทศจีน ที่จริงถ้าหากอาการคันคันเตือนเช่นนั้น จะได้บังเกิดขึ้นในพรรคคอมมิวนิสต์จีน เราอาจจะคาดคะเนถึงวิกฤติการณ์ที่ถูกต้องต่อไปภายในสังคม และจะเป็นวิกฤติการณ์ที่ผลของมันจะคงยังความดังดังต่อไปเป็นระยะยาวนาน นั้นแหละรู้ดีว่าพรรคคอมมิวนิสต์จีนจะผ่านพ้นความยุ่งยากในด้านอุดมการณ์และรักษาไว้ซึ่งความสามัคคีชนมูตรฐานและ อาจจะรักษาไว้ซึ่งเครื่องหมายของการปฏิวัติ และบรรยากาศซึ่งเป็นเครื่องหมายระยะทางไต่เต้าขึ้นไปสู่ความมีอำนาจอันยิ่งใหญ่และถาวร

๕. พรรคและองค์กรของรัฐบาล

ถึงแม้ว่าเราได้พิจารณาถึงโครงสร้างของพรรคคอมมิวนิสต์จีนในบท๔แล้ว เรายังคงเกี่ยวข้องกับการจัดองค์การของพรรคอีกในเมื่อเราพูดถึงองค์การของรัฐ ในประเทศจีนอันเป็นประเทศที่ศูนย์กลางการตัดสินใจนโยบายอยู่ภายนอกกรอบของรัฐธรรมนูญโดยสิ้นเชิง และเป็นประเทศที่กิจกรรมในทางการเมืองที่สำคัญ ๆ เป็นอันมากเกิดขึ้นภายนอกโครงสร้างอันเป็นทางการของรัฐบาล เราจะต้องมีความอดทนเป็นพิเศษ ถ้าหากจะแยกเรื่อรูปภายนอกออกจากความจริง เท่าที่เดิ้วมา เราได้เพ่งเต่งอยู่ที่พรรค ทั้งนี้เราจะพิจารณาถึงโครงสร้างรัฐบาลและความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับพรรค การพิจารณาของเราจะเพ่งอยู่ที่จุดอ่อนและจุดเด่นของความสัมพันธ์นั้น โดยที่เราดำนึกคิดว่ายังมีอีกมากที่อยู่นอกเหนือความรู้อของเราในปัจจุบัน และยังมีอีกมากที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับระบบการเมืองที่ยังอยู่ภายใต้การนำของชนรุ่นแรก

การดำเนินเรื่องเช่นนี้ตรงกันข้ามกับการวิเคราะห์ในทางการเมืองแบบมาตรฐาน ซึ่งปกติเริ่มศึกษาถึงกลุ่มชนต่าง ๆ ในสังคม และความขัดแย้งในด้านผลประโยชน์ที่แตกต่างกันมากมายของพวกเขานั้นมีอย่างไร และแล้วก็แสดงถึงความขัดแย้งเหล่านั้นได้รับการแก้ไขอย่างไรในทางการเมืองในประเทศจีนคอมมิวนิสต์ได้ดำเนินงานจากยอดสุดลงมาสู่เบื้องล่าง ไม่ใช่จากเบื้องล่างขึ้นไป ดังนั้นเราจะต้องเลื่อนการพิจารณาเกี่ยวกับกลุ่มชนและความขัดแย้งของพวกเขาออกไปจนกระทั่งการวาดภาพเกี่ยวกับกลุ่มผู้นำของเราจะสมบูรณ์ เพราะว่าการขัดแย้งกันของผลประโยชน์จะทำให้เข้าใจได้ถูกต้องเมื่อถึงเวลาเกี่ยวพันกันระหว่างรัฐบาลกับพรรคเสียก่อน

ความมีอำนาจสูงสุดของพรรค

เราได้เห็นแล้วว่า ตำนานของกรรมการฝ่ายการเมืองและคณะกรรมการกลางได้กุมตำแหน่งที่สำคัญ ๆ ในรัฐบาลของสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างไร โครงการทั่วไปของพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้เข้ามามีอยู่เสมอ “พรรคเป็นองค์การที่เป็นปึกแผ่นอย่างแข็งแกร่ง เชื่อมเข้าด้วยกันโดยวินัยซึ่งสมาชิกทุกคนผูกพัน...ในฐานะที่เป็นองค์การของชนชั้นหมดลักษณะสูงสุด พรรคจะต้องพยายามแสดงบทบาทอันถูกต้องในฐานะที่เป็นผู้นำและเป็นแกนของชีวิตของประเทศในทุก ๆ แง่ และจะต้องต่อสู้ความโน้มเอียงใด ๆ ที่จะเป็นไปในทางแตกแยก ซึ่งจะลดบทบาทของพรรคและยังความอ่อนแอมาให้แก่ความสามัคคี”

คำพูดที่สำคัญได้แก่ “วินัยจะต้องผูกพันและเป็นแกนของชีวิตของประเทศในทุก ๆ แง่” พรรคคงอยู่นอกรัฐบาลในฐานะที่เป็น “ครูและผู้นำ” แต่กำหนดให้เป็นพลังเบงคั่นภายในรัฐบาล ตำนานของพรรคไม่ได้เพียงจำกัดความจริงรักภักดีของพวกเขาที่มีต่อรัฐบาล ซึ่งนั้นเท่ากับตกอยู่ในข่าย “การแตกแยก” แต่จะต้องเชื่อฟังคำสั่งการที่สูงกว่าของพรรคด้วย เพราะว่าอำนาจของความขัดแย้งกันเช่นนี้ระหว่างพรรคและรัฐ ข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญของพรรคที่เข้ากับเรื่องนี้ จึงสมควรนำมาถ่วงไว้ให้ครบดังนี้

มาตรา ๑๘ (๖) คำตัดสินของพรรคจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างไม่มีเงื่อนไข สมาชิกของพรรคในฐานะที่เป็นเอกชนจะต้องเชื่อฟังองค์การของพรรค ฝ่ายข้างน้อยจะต้องเชื่อฟังฝ่ายข้างมาก องค์การของพรรคระดับต่ำกว่าจะต้องเชื่อฟังองค์การของพรรคระดับสูงกว่า และองค์การของพรรคประจำเขตเลือกตั้งทั่วทั้งประเทศจะต้องเชื่อฟังสภาพรรคแห่งชาติและคณะกรรมการกลาง

การที่เอกชนอยู่ใต้อำนาจของกลุ่มชนและระดับต่ำอยู่ใต้อำนาจระดับสูงเช่นนี้ ยังให้เกิดสูตรที่สำคัญยิ่งกว่าคือ “ระบบรวมศูนย์อำนาจแบบประชาธิปไตย” (Democratic Centralism) อันเป็นคำสอนที่สำคัญของคอมมิวนิสต์ ในแง่ของประชาธิปไตยที่แสดงออก

โดยการอธิบายอย่างถี่ถ้วนที่มีการตัดสินใจ และการเลือกตั้งองค์กรสูงกว่า โดยกลุ่มชนระดับต่ำกว่านั้น ดูเหมือนมักจะได้รับความสนใจในรอง ในเมื่อเปรียบเทียบกับแง่รวมศูนย์อำนาจ หรือวินัยดังที่กล่าวไว้ในกฎที่ยกมาข้างต้น ความอ่อนน้อมไม่ใช่ปล่อยให้ เป็นความนึกคิดของส่วนบุคคล แต่ถูกบังคับโดยองค์การของพรรคในระดับต่ำสุด ซึ่งอยู่ใน “โรงงานเหมืองและวิสาหกิจอื่น ๆ ในตำบลธรรมดาและตำบลที่แบ่งตามเชื้อชาติ ในสหกรณ์การผลิตทางเกษตร ในสำนักงาน ในโรงเรียน ในกรมกองทหาร ของกองทัพปลดแอกของประชาชนและในหน่วยเบื้องต้นอื่น ๆ ที่มีสมาชิกสมบูรณ์ของพรรค ๓ คน หรือมากกว่า” (มาตรา ๔๗)

บัญชีรายชื่อของสถานที่ของสาขาเบื้องต้นของพรรค เผยให้เห็นถึงความพยายามของปักกิ่ง ที่จะควบคุมกลุ่มกิจกรรมภายในประเทศอย่างทั่วถึง ความมุ่งหมายของรายงานอันกว้างขวางเช่นนี้ แสดงให้เห็นจากพันธะที่สำคัญ ๆ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๐ สาขาขององค์การเบื้องต้นของพรรคไม่เพียงแต่จะโฆษณาและจัดองค์การ “มวตชน” บริหาร “คำตัดสินขององค์การชั้นสูงของพรรค” เท่านั้น แต่ยังรับผิดชอบ “ลักษณะ งาน และวินัย” ของสมาชิกของพรรคภายในเขตอำนาจนั้น ๆ ด้วย ประสานงานไปกับบทบาทในการควบคุม สาขาของพรรคเบื้องต้นยัง “ส่งเสริมการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่นและการวิเคราะหฺ์ตนเอง” ดั้งเดิมและโฆษณาการกระทำชั่วของเจ้าหน้าที่ทั้งที่เป็นสมาชิกของพรรคและไม่เป็นรวมถึงรักษา “ความไม่ประมาทในการปฏิบัติ และคนใดอยู่เดิมที่จะต่อสู้กับกิจกรรมบ่อนทำลายที่มาจากศัตรูของชนชั้น”

หน้าที่อันกว้างขวางเหล่านี้ ย่อมตกอยู่ในข่ายที่จะก่อให้เกิดการขัดแย้งระหว่างสาขาของพรรคเบื้องต้น และตัวแทนของรัฐบาลที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการบริหารกิจการใดโดยเฉพาะ การปะทะกันดูเหมือนจะได้รับการบันทึกโดยมาตรา ๕๑ ซึ่งแยกข้อแตกต่างระหว่างองค์การในระดับต่ำและระดับสูง โดยถือหลักการเปรียบเทียบระดับของการตัดสินใจนโยบาย ดังนั้นในบรรดา “วิสาหกิจ ตำบล โรงเรียน และกอง

ทหาร” ตำราชองพรรคเบองคัน “แนะนำและควบคุมองค์กรบริหาร” อย่างไรก็ตาม “ในสถาบันและองค์การสาธารณะ องค์การของพรรคเบองคันไม่อยู่ในฐานะที่จะนำและควบคุมองค์กรของเขา”

กระนั้นปัญหาก็ยังมี เนื่องจากถึงแม้ว่าจะมีความระมัดระวังต่อต้านการแย่งอำนาจในการบริหารโดยตำราชองพรรคเบองคันก็ตาม มาตรา ๕๓ ยืนยันว่า ตำราชองพรรคเหล่านี้ “ควบคุมสมาชิกของพรรคทั้งหมดรวมทั้งผู้ดำรงตำแหน่งในทางบริหารชั้นสูง ทั้งในด้านอุดมการณ์และทางการเมือง” ถึงแม้เป็นที่เข้าใจกันว่าชนปลดปล่อยให้ข้าราชการที่มีใหม่เป็นสมาชิกของพรรค อยู่นอกขอบเขตการควบคุมของตำราชองพรรคของพรรค เมื่อคำนึงถึงฝ่ายข้างน้อยซึ่งจัดอยู่ในจำพวกกันแล้ว ทำให้ขอยกเว้นอันนกลายเป็นเรื่องวิชาการอย่างมาก ในทางปฏิบัติความขัดแย้งยังคงอยู่ระหว่างแขนงของพรรคและศูนย์กลางด้านบริหาร และภายในส่วนบุคคลระหว่างหน้าที่ของเขาในฐานะที่เป็นข้าราชการและสมาชิกที่อยู่ในวินัยของพรรคเป็นข้อขัดขวางที่สำคัญต่อความคิดริเริ่มส่วนตัว และประสิทธิภาพขององค์การ มีหลักฐานว่าความขัดแย้งอันนี้ทำให้เงินเสียหายมาก

ตัวอย่างเช่น ในเรื่อง “ก้าวหน้าแบบกระโดด” ระดับสูงสุดของพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้กำหนดเป้าหมายไว้อย่างไม่สมเหตุสมผล และมีความทะเยอทะยานอย่างไม่น่าเชื่อ เพื่อที่จะให้ได้รับการสนองในทุกแง่ทุกมุมของระบบเศรษฐกิจในอันที่จะให้บรรลุถึงซึ่งเป้าหมายอันนี้ กำลังคนได้ถูกใช้จนเหลือที่มนุษย์จะทนทานต่อไปได้ และเครื่องจักรกลก็ได้ใช้จนเกินกว่าความสามารถของมัน ในที่สุดความไม่สมบูรณ์ของมนุษย์และความสามารถของเครื่องจักรกลต่ำกว่าระดับที่ใช้ ก็ได้ทำลายอำนาจการผลิต ถึงแม้ว่าจากปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ถึงปลายปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ความพยายามสูงสุดอย่างไม่น่าเชื่อดูเหมือนจะทำให้เป้าหมายอยู่แค่เพียงเอื้อมมือก็ตาม พอถึงปี ค.ศ. ๑๙๖๑ ผลกระทบทั้งหมดของโครงการที่กำหนดไว้ โดยพรรคก็ปรากฏตัวชัด นั่นคือการเก็บเกี่ยวได้รับ

ความเสียหายมากที่สุดในรอบ ๑๐ ปี และกิจกรรมทางอุตสาหกรรมส่วนมากก็เนื่องมา
ลง การหมุนของตุกไม่เครื่องจักรหยุดขงัก

จากหลักฐานที่มีอยู่อย่างกระต่อนกระแท่นปรากฏว่า ข้าราชการที่มีความรู้
ค่อนข้างดีจำนวนมากในสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้คัดค้านถึงความล้มเหลวของ
นโยบาย “ก้าวหน้าแบบกระโดด” และบางคนถึงกับเตือนเกี่ยวกับการผลิตเพิ่ม
มากเกินไปในระยะ ๑๕ เดือนแรกของความดำริที่ดูเหมือนจะมีหวัง แต่ถ้าหากโครงการ
นั้นมาจากประธานเมาเซตุงแล้ว สมาชิกของพรรคผู้น้อยจะคัดค้านอะไรได้ และถ้าหาก
หน้าที่ของสมาชิกของพรรคอยู่ที่การจัดหาตราแห่งการปฏิวัติเพื่อใช้ในการ “ก้าวหน้าแบบ
กระโดด” เขาจะใช้อำนาจในขณะเดียวกันในฐานะที่เป็นผู้จัดการหรือข้าราชการเพื่อที่
จะรักษาความรับผิดชอบของเขาให้พ้นจากการใช้มากเกินไปหรือการไม่สนใจได้อย่างไร
ในที่สุดผู้เชี่ยวชาญที่อยู่นอกพรรคจะทำลายสถิติปัญญา หรือความรอบรู้ของพรรค โดย
ปราศจากการทำลายอำนาจของพรรคได้อย่างไร

แม้แต่ข้าราชการชั้นสูงของสาธารณรัฐประชาชนจีน ก็ยังไม่ปลอดจากการ
ควบคุมของบุคคลผู้อยู่ในระดับต่ำกว่าเล็กน้อย และบุคคลในระดับเดียวกันของพรรคเดีย
ที่เดียว มาตรา ๕๔ และ ๖๐ กำหนดหน้าที่ดังที่เรียกว่า “กลุ่มสมาชิกชั้นนำของพรรค”
จะถูกจัดตั้งขึ้นในขณะที่มีสมาชิกของพรรค ๓ คน หรือมากกว่าดำรงตำแหน่งที่มีความรับ
ผิดชอบในองค์กรของรัฐ หรือองค์การของประชาชนที่สำคัญ ๆ กลุ่มนี้ใกล้ชิดกับ
ข้าราชการชั้นสูงสุดเช่นองค์การที่กล่าว และกำหนดเครื่องเชื่อมโยงระหว่างพวกเขาและ
คณะกรรมการของพรรคที่คล้ายกัน ซึ่งกำหนดผู้นำในทุก ๆ ด้านสำหรับกลุ่มดังกล่าวและ
ทำหน้าที่ที่มีความจำเป็นให้แก่พรรคเกี่ยวกับกิจกรรมของพวกเขาอย่างต่อเนื่องกัน

ดังนั้น ตามกฎมีว่าสมาชิกของพรรคไม่ว่าจะอยู่ในสภาพประชาชนในส่วน
ท้องถิ่นหรือสภาแห่งชาติหรือกองทัพปลดแอกของประชาชน เขาจะต้องอยู่ภายใต้ข้อ

บังคับอย่างชัดแจ้งคือ (๑) อยู่ภายใต้้นโยบายโดยทั่วไปของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ซึ่งประกาศโดยองค์กรของพรรคตั้งแต่ชั้นคำสู่คนกระทั่งถึงของคณะกรรมการกลาง (๒) ต้องอยู่ภายใต้คณะกรรมการกลางของพรรคในระดับเดียวกันกับองค์กรนั้น และ (๓) ต้องอยู่ภายใต้สาขาของพรรคเบื้องต้นในระดับงานเดียวกันกับตำแหน่งของเขา ถ้าหากเขาไม่ได้เป็นข้าราชการในองค์กรที่สูงกว่าหรือ (๔) จะต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับของ “กลุ่มสมาชิกชั้นนำ” ถ้าหากเขาเป็นข้าราชการเช่นนั้น

ในทางทฤษฎี แบบแผนที่เป็นไปตามอุดมคติเช่นนี้ควรจะดำเนินงานไปได้อย่างราบรื่น เนื่องจากเป็นที่เข้าใจกันว่า พรรคเป็นองค์กรแบบแกนเดียวที่มีความสามัคคีอย่างสมบูรณ์ ตั้งแต่ชั้นยอดสุดถึงคำสู่คน ตามความเป็นจริงจุดต่าง ๆ มากมายที่การขัดแย้งอาจเกิดขึ้นได้ดูเหมือนจะติดตามมากระบบ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นแหละอาจจะเป็นข้อจำกัดที่ทำให้เราเซตุยาลังเรื่อง “การหลัดเคียงไม่พ้นที่จะต้องมีความขัดแย้งชนิดที่ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน”

ก่อนการพิจารณาถึงเรื่องนี้ สมควรจะระมัดระวังปัญหาบางประการที่เกิดขึ้น ไม่ว่าในระบบที่มีสายการบังคับบัญชาใด ๆ ทั้งที่เป็นคอมมิวนิสต์และไม่ใช้คอมมิวนิสต์ ตัวอย่างเช่น การติดต่อกันนั้นเป็นปัญหาแพร่หลายอยู่ในทุก ๆ ระบบข้าราชการ ถ้าไม่มีคำสั่งมากเกินไปจากเบื้องบนมายังเบื้องล่างลดขั้วการชนชั้นผู้น้อยให้จมอยู่ในกองกระตาศ และทำให้ความสามารถของเขาในการใช้ดุลยพินิจและการตัดสินใจเป็นน่อยไป ก็มีข้าราชการชั้นต่ำกว่าซึ่งใช้อำนาจและกระทำการใด ๆ โดยที่เขาคิดว่าจะทำให้ตำแหน่งของตนก้าวหน้าไป บางครั้งก็ดำเนินงานไปอย่างคาดเดาให้เห็นห่างไปจากแนวทางโดยทั่วไปที่ประกาศออกมาจากระดับสูงกว่า ในสังคมที่ประกอบด้วยประชาชนจำนวนมากมีความเจริญล้ำหลัง และส่วนมากอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ อันตรายจากรัฐบาลที่รวมอำนาจอยู่แก่ส่วนกลางอย่างมาก ดูเหมือนจะผสมอยู่กับปัญหาของการเฉียดถัดกัน ซึ่งสามารถจะ

เห็นได้จากสังคมอื่น ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น ไม่ค่อยแปลกแยกแยะว่าเมื่อถึงชั่วร้ายเกิดขึ้น
ในสังคมมีวินัยดีดังที่เป็นอยู่ในสมัย “ ถ้าวหน้าแบบกระโดด ” ไม่เพียงแต่ว่ามีกา
ลงทุนไม่ถูกแหล่งอย่างแพร่หลาย แต่ผลกระทบกระเทือนของมันยังไม่อาจจะเยียวยาได้
ในขณะหนึ่ง เนื่องจากส่วนอื่น ๆ ของระบบเป็นอันมากจะต้องมีการจัดให้เข้าร่องเข้ารอย
อย่างสมบูรณ์ โดยเจ้าหน้าที่ส่วนกลางเช่นกัน

การขัดข้องหนึ่ง ซึ่งดูเหมือนจะได้เป็นเหตุทำให้เกิดความยุ่งยากโดยเฉพาะ
ชนตลอดระยะเวลาที่มีการเรียกร้องในทางเศรษฐกิจเกินควรนั้นอยู่ที่ความสัมพันธ์ระหว่าง
สาขาของพรรคภายในองค์การหนึ่ง ๆ กับพรรคในระดับสูงกว่าที่อยู่ภายนอก ปัญหา
ซึ่งดูเหมือนจะมีความสำคัญในระยะห่างไกลอาจจะมิได้กลายเป็นไปในทิศทางที่แตกต่างกัน
อย่างสิ้นเชิงในระดับท้องถิ่น รวมทั้งในร้านค้าหรือในทุ่งนา ในทางตรงข้ามปัญหาที่ถกกันว่า
สำคัญในส่วนท้องถิ่นอาจจะถกกันว่ามีความสำคัญน้อยกว่า โดยกลุ่มชนที่มีความรับผิดชอบ
ในระดับสูงกว่าเอกชน ผู้ซึ่งพยายามที่จะเชื่อมความเรียกร้องที่ผิดที่เขาได้เพื่อนร่วม
งานภายในพรรค และที่เป็นคำดังจากคณะกรรมการกลางก็อาจจะหาข้อประนีประนอม
เป็นข้อแก้ไขแต่อย่างเดียว และนั่นปล่อยให้ทั้งสองกลุ่มไม่มีความพอใจ

ยังมีความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่เป็นและไม่ได้เป็นสมาชิกของพรรคในทุกๆ
องค์การ พรรคคอมมิวนิสต์จีนเป็นแหล่งมีอำนาจขั้นสุดท้ายสำหรับการตัดสินใจในทาง
การเมืองทั้งหมดในประเทศ ถึงแม้ว่าบุคคลอื่นๆ อาจมีความรับผิดชอบที่ได้รับเป็นทาง
การก็ตาม อย่างไรก็ตามเมื่อมีข้อคำหิระบุมาไม่มีหลักประกันอะไรว่าข้อคำหิระนั้นจะไม่
ตกอยู่กับบุคคลผู้ซึ่งได้รับ “ เลิกตั้ง ” หรือ “ แต่งตั้ง ” ให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้างาน
กระทรวง หรือแผนก แทนที่จะเป็นสมาชิกของพรรค ผู้ซึ่งมีความรับผิดชอบในการใช้
ความกดดันส่วนตัว สำหรับข้อบกพร่องและความล้มเหลวนั้น ๆ กล่าวโดยสรุปก็คือ
เมื่ออำนาจและความรับผิดชอบไม่ได้อยู่ในมือของบุคคลคนเดียวกัน ความยุ่งยากบาง
ประการก็ย่อมจะเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น

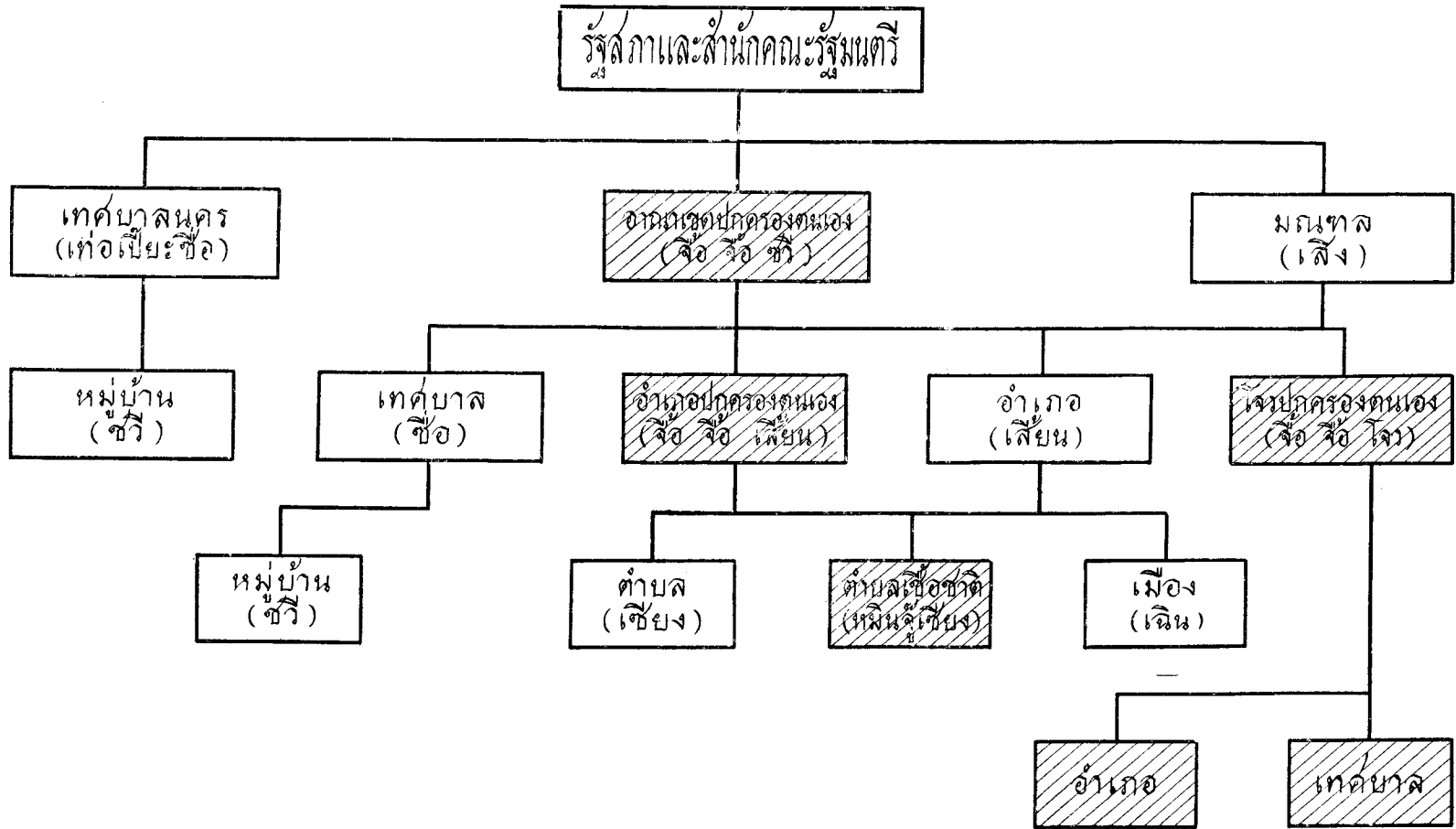
ขอบเขตของปัญหาถูกทำให้เป็นเรื่องสำคัญ โดยหิด หัตถ์เถา ในคำ
แถลงเกี่ยวกับผู้นำของคอมมิวนิสต์จีน เนื่องในโอกาสวันฉลองครบรอบปีที่ ๑๐ ของ
สาธารณรัฐประชาชนจีน ในการกล่าวถึงสาขาของพรรคซึ่งมีจำนวนมากกว่า ๑ ล้าน
และหน้าที่ของสาขาของพรรค หิด หัตถ์เถา ได้เตือนว่า “เพื่อที่จะเป็นประกันในการ
เป็นผู้นำอย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของพรรคมีความจำเป็นที่จะกำหนดองค์การปฏิวัติ
ทั้งหมด .... ไม่ว่าองค์การนั้นจะเป็นองค์การรัฐบาล หน่วยทหาร หรือกลุ่มพลเรือน ทั้งที่
เป็นแผนกการเมืองและเกี่ยวกับกฎหมายในด้านการเงิน การเศรษฐกิจ วัฒนธรรม
การศึกษา วิทยาศาสตร์ และการสาธารณสุข .... ให้อยู่ภายใต้การนำแบบอันหนึ่ง
อันเดียวกันของคณะกรรมการกลางของพรรค และคณะกรรมการประจำท้องถิ่นในทุกๆ
ระดับ รวมทั้งในระดับชนเผ่าด้วย”

ประกาศิตอันขัดแย้งกันกับข้อดำเนินในรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐประ-
ชาชนจีนอย่างแจ่มชัด ในรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๑ และ ๒๒ กล่าวว่า “สภาแห่งชาติเป็น
องค์กรที่มีอำนาจสูงสุดในสาธารณรัฐประชาชนจีน และเป็นองค์กรที่มีอำนาจบัญญัติ
กฎหมายแต่เพียงแห่งเดียวภายในประเทศ” เป็นที่เห็นได้ชัดว่าสภาแห่งชาติไม่มีฐานะ
หรืออำนาจเช่นนี้เลย ถ้าหากสมาชิกของสภาอยู่ภายใต้การนำของกลุ่มที่เป็นพรรค
คอมมิวนิสต์จีน ซึ่งจะต้องเชื่องฟังคณะกรรมการกลาง และกรรมการฝ่ายการเมืองหรือ
คณะกรรมการประจำอีกต่อหนึ่ง หน้าที่อื่น ๆ ของสภาแห่งชาตินั้นไม่ผิดอะไรไปจาก
อำนาจตัดสินใจนโยบายของกรรมการฝ่ายการเมืองของพรรคที่ปฏิบัติบทบาทอื่น ๆ ของ
คณะกรรมการกลางเท่านั้น อย่างไรก็ตามมันได้เป็นแหล่งของการเลี้ยวผิดอยู่เสมอ
ระหว่างการเมืองของจีนคอมมิวนิสต์ที่ “ควรจะเป็น” และที่ “เป็น” ดังที่ปรากฏใน
ความขัดแย้งระหว่างทฤษฎีของรัฐธรรมนูญและข้อเท็จจริงที่เป็นประสพการณ์

องค์การของสาธารณรัฐประชาชนจีน

ไม่ใช่เป็นการบังเอิญที่ว่า เราได้ให้ความสนใจต่อรัฐธรรมนูญของพรรคคอมมิวนิสต์จีนก่อนรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐประชาชนจีน มีเหตุผลเพียงพอกที่จะเชื่อว่ารัฐธรรมนูญของประเทศได้ร่างขึ้นโดยกลุ่มชนชั้นสูงของพรรค ถึงแม้ว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการแห่งชาติและให้มีการอภิปรายเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญทั่วทั้งประเทศก็ตาม ในระหว่าง ๕ ปีแรกของระบบสาธารณรัฐประชาชนจีนนี้ สิ่งที่เรียกว่า “โครงการร่วมกัน” และ “กฎหมายว่าด้วยการจัดรัฐการบริหาร” เพียงแต่กำหนดหลักการของโครงสร้างของรัฐบาลและการดำเนินงานไว้เท่านั้น จนกระทั่งถึงปี ค.ศ. ๑๙๕๒ จึงมีการเตรียมตัวเริ่มร่างรัฐธรรมนูญและการดำเนินงานต่อมาส่วนมากก็ถือกันเป็นความลับในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๕๔ อันเป็นวาระประจวบกับมีการเรียกประชุมสภาแห่งชาติครั้งแรก จึงได้มีการรับเอารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

เมื่อได้ให้ข้อมูลอันอาจเป็นไปได้ไว้แล้ว ความใกล้ชิดระหว่างองค์การของพรรคและรัฐย่อมเป็นที่เข้าใจได้ “ระบบรวมศูนย์อำนาจประชาธิปไตย” มาจากการคิดเล็กเบอ่งดังและเชื่อฟังคำสั่งจากเบื้องบนอย่างเคร่งครัด สภาประชาชนได้รับเลือกตั้งทั่วไปจากระดับต่ำสุด สภาเหล่านี้เลือกผู้แทนไปยังสภาสูงกว่า เป็นเช่นนั้นไปจนถึงชนอำเภอและจังหวัด (ภาพที่ ๕—๑ หน้า ๓๕๒) เท่าที่ทราบมีผู้สมัครเพียงคนเดียวในบัญชีที่เสนอให้เลือก คนนั้นได้รับการคัดเลือกโดยสภาดับในพรรคคอมมิวนิสต์จีนประจำท้องถิ่น และไม่มีเครื่องประกันการลงคะแนนเสียงแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม อาจจะมีการให้เด็กบางประการในเมื่อมีผู้สมัครอยู่ในบัญชีมากกว่าตำแหน่งว่างที่จะคัดเลือกเข้าไปดำรงได้ นอกจากนั้นเครื่องวัดปฏิบัติงานบางอย่างของผู้ดำรงตำแหน่งยังอาจเห็นได้จากความนิยมของผู้เลือกโดยดูคะแนนเสียงที่ปฏิเสธ โดยทั่วไปแล้วถึงแม้ว่าการนิยมนั้นจะเป็นเครื่องแสดงออกซึ่งเป็นเจตน์จำนงของประชาชน แต่เป็นโอกาสที่จะให้การรับรองแก่การเลือกที่ได้กระทำมาแล้วจากเบื้องบนมากกว่า

ภาพ ๕-๑ การแบ่งส่วนบริหารของสาธารณรัฐประชาชนจีน

ช่องลายนี้อธิบายถึงหน่วยปกครองของชนกลุ่มน้อย ซึ่งอาจจะอยู่ในทุกๆ ระดับ แต่ขึ้นอยู่กับลักษณะของหน่วยบริหารที่ใหญ่กว่าที่ตั้งอยู่ที่ไหน หน่วยเหล่านี้ขึ้นอยู่กับหน่วยการบริหารธรรมดาหรือขึ้นอยู่กับหน่วยบริหารชนกลุ่มน้อยแล้วแต่กรณี ฉะนั้น ไม่มีการแบ่งสายการบังคับบัญชาระหว่างหน่วยการบริหารธรรมดากับหน่วยบริหารชนกลุ่มน้อยอย่างแน่ชัด

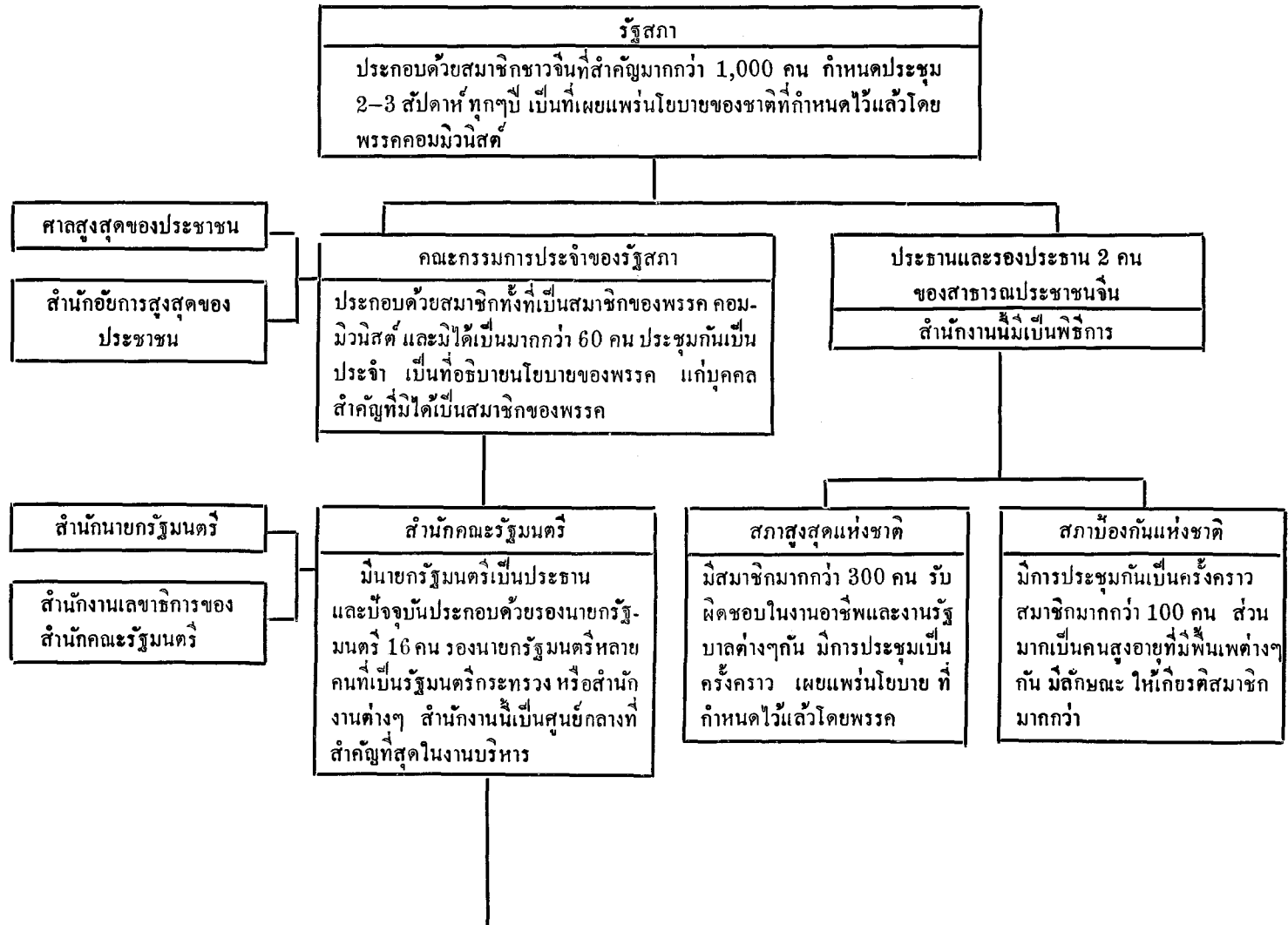

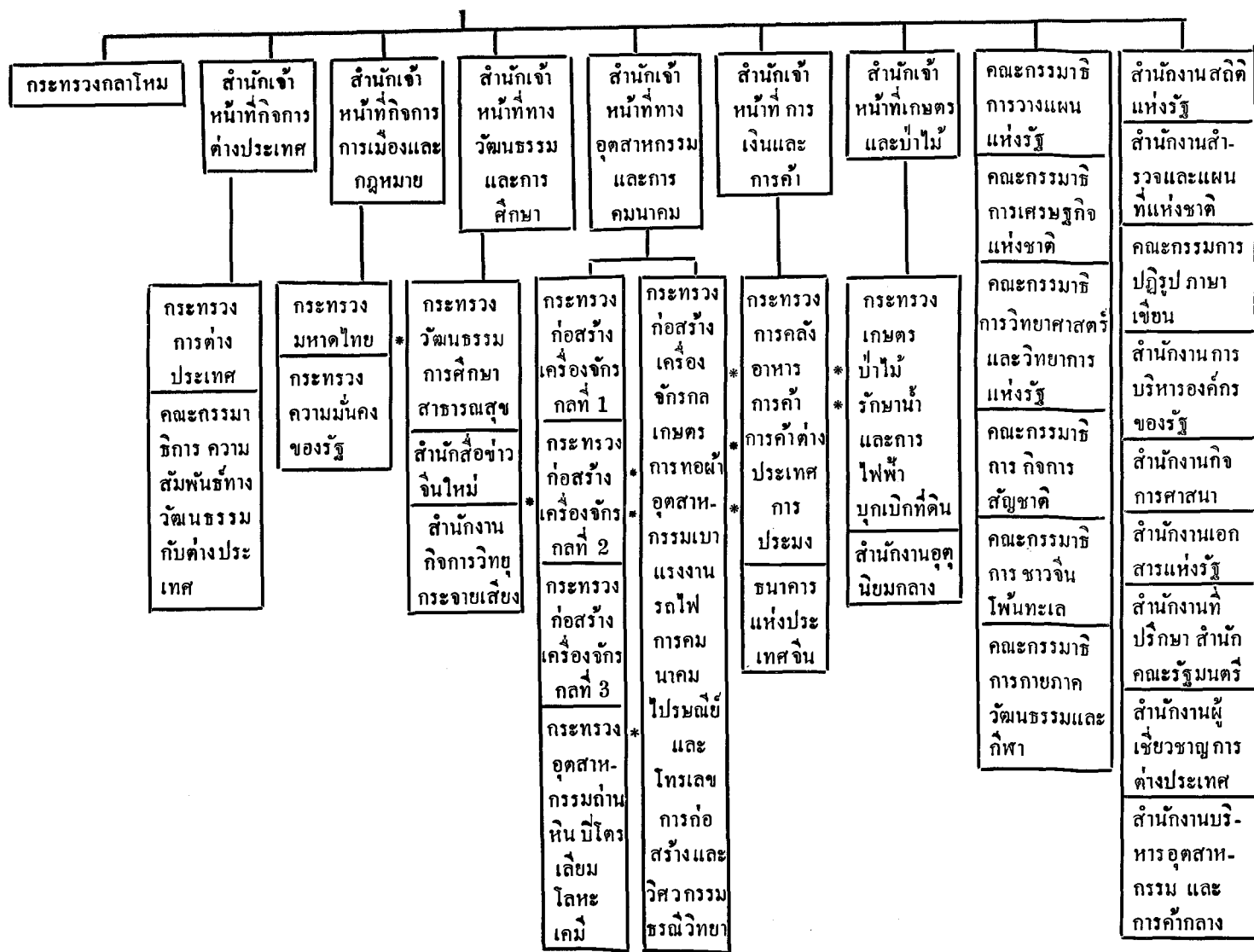
ในการปฏิเสธถึงความคล้ายคลึงกันของกรรมวิธีการเลือกตั้งของประเทศ
ตะวันตก เราไม่มองข้ามความสำคัญของการมีเสียงเดียวที่เดียว นอกจากหน้าที่
ถนัดกรงย่อย ๆ ตามที่กล่าวมาแล้ว การอภิปรายทั่วไปของประชาชนซึ่งปรากฏอยู่
ก่อนการเลือกตั้งที่แท้จริงของผู้สมัครอาจจะแสดงทัศนะเกี่ยวกับวิธีการที่คงอยู่ และผู้
ตั้งตำแหน่งที่อาจเป็นไปได้ ข้อนี้ทำให้ราษฎรเกิดความนึกคิดเกี่ยวกับความมีส่วนร่วม
อยู่ในรัฐบาล ในขณะที่นำเอาทัศนะเพิ่มเติมมาให้แก่กลุ่มผู้นำเกี่ยวกับผู้นำปัจจุบันและ
อนาคต ประการที่สอง การลงคะแนนเสียงโดยแท้จริงได้เกี่ยวโยงเอกชนเข้ากับรัฐบาล
อันเป็นการแสดงออกซึ่งสัญลักษณ์ของความจงรักภักดี ในที่ซึ่งความนึกคิดเกี่ยวกับ
ความสามัคคีและความปรองดองคงอยู่ ดังที่ถกกันมาในประเทศจีน ศัพท์ทางการเมือง
อาจจะไม่เพียงพอสำหรับการถ่ายทอดความนึกคิดตามตัวอักษร เกี่ยวกับฝ่ายค้านที่มี
ความจงรักภักดีและระบบต้องพรรคตามที่เราเข้าใจกัน ในทางตรงกันข้าม ฝ่ายค้าน
อาจจะเทียบเท่ากับการปฏิวัติ และการเมืองที่มีต้องพรรคเท่ากับการแตกแยก ดังนั้น
กรรมวิธีการเลือกตั้งในสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้น ในสายตาของชาวนาอาจจะไม่เป็น
เรื่องแต่งตั้ง แต่เป็นการแสดงออกซึ่ง “ประชาธิปไตยของประชาชน” มากกว่า

สภาแห่งชาติ

บทยอดสุดของสายการบังคับบัญชาของรัฐบาล คือสภาแห่งชาติ ซึ่งประ-
กอบด้วยผู้แทนมากกว่า ๑ พันคนที่มารวมกันอยู่ ณ กรุงปักกิ่งเป็นเวลา ๒—๓ อาทิตย์
ในแต่ละปี (ภาพที่ ๕—๒ หน้า ๓๕๔-๕) สภาแห่งชาติใหญ่เกินไปที่จะทำหน้าที่เป็นองค์กร
บัญญัติกฎหมาย นำเอาผู้แทนจากจังหวัดและภูมิภาคอิสระจากที่ต่าง ๆ มาแสดงถึงความ
สามัคคีของประชาชน พวกเขาจะรับรองนโยบายในอดีตรองกลุ่มผู้นำและประกาศ
สนับสนุนการกระทำต่าง ๆ ที่เสนอ กลุ่มผู้แทนจากคาซัค ชาวธิเบต มองโกเลีย และชาวฮั่น
อันมาจากเชื้อชาติต่าง ๆ และดินแดนที่ห่างไกลเหล่านี้มีมติต่อร่วมคัมภีร์กับมาเซดง

ภาพที่ ๕-๒ องค์การบริหารของ สาธารณรัฐประชาชนจีน

* มีบุคคลที่มีได้เป็นสมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์ เป็นประธาน

ใจเย็นให้ และผู้นำที่มีชื่อเสียงคนอื่น ๆ เป็นการเชื่อมโยงที่มีค่าระหว่างปักกิ่งกับท้องถิ่นที่อยู่ห่างสุดของประเทศอันกว้างใหญ่

สภาแห่งชาติ “เด็กครึ่ง” คณะกรรมการประจำ (Standing Committee) ขึ้นคณะหนึ่งให้เป็น “องค์กรปฏิบัติงานประจำ” ดังที่ปรากฏอยู่ทั่วไป การเด็กครึ่งที่แท้จริงนั้นได้กระทำจากเบื้องบนและได้รับการรับรองโดยสภาแห่งชาติ กลุ่มหนึ่งมีสมาชิกเกือบ ๘๐ คน ดูเหมือนจะให้ช่วยอำนวยความสะดวกด้านนโยบายอย่างน้อยก็ในการประชุม เข้าใจว่าคณะกรรมการมีคณะกรรมการที่ฟังข้อเสนอกับผู้นำที่สำคัญ ๆ แต่เราไม่รู้ว่าชนกลุ่มเหล่านี้เพียงแต่จะให้อนุมัติร่างต่าง ๆ ที่เตรียมไว้เรียบร้อยแล้ว หรือว่าที่จริงสามารถจะแก้ไขข้อเสนอนายในขอบเขตที่ได้ตกลงกันไว้ ในขณะที่คณะกรรมการประจำได้มีการประชุมค่อนข้างจะเป็นประจำ ไม่ปรากฏว่ามีหลักฐานของการโต้เถียงหรือการคัดค้านเกี่ยวกับนโยบายแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามย่อมไม่ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงที่จะมุ่งหมายเอาว่าองค์กรทั้งสองนี้จะทำหน้าที่ริเริ่มหรือควบคุมถึงว่าพวกเขาจะได้รับอำนาจที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐประชาชนจีน รัฐธรรมนูญของพรรคกำหนดไว้ว่า “กลุ่มผู้นำสมาชิกของพรรค” จะกำหนดวงหน้าว่าอะไรจะเป็นนโยบายของการประชุมของสภาแห่งชาติหรือคณะกรรมการประจำ หรือให้กลุ่มผู้นำของสมาชิกและให้พวกเขาทำตามคำบงการของกรรมการฝ่ายการเมือง คณะกรรมการประจำของกรรมการฝ่ายการเมือง เมื่อฐานะเช่นนี้เป็นที่ทราบกันแล้ว ก็จะต้องถูกนำไปบังคับใช้กับบุคคลทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่ได้เป็นสมาชิกด้วย

อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์อื่น ๆ คงจะสำเร็จไปได้โดยสภาแห่งชาติ สภาให้สัตยาบันคำตัดสินที่ได้กระทำไปในทุกหนทุกแห่ง ซึ่งเท่ากับทำให้ถูกต้องตามกฎหมาย อันทำให้ประชาชนยอมรับด้วย สภาอาจแสดงบทบาททำหน้าที่เกี่ยวกับการสื่อสารและการบริหาร เช่นเดียวกับที่ปฏิบัติโดยคณะกรรมการของพรรคคอมมิวนิสต์ เราจะ

พยายามวิเคราะห์เรื่องเหล่านี้และหน้าที่อื่น ๆ ของสภาแห่งชาติ โดยพิจารณาถึงความ
สัมพันธ์ขององค์กรที่สำคัญอีกหนึ่งของรัฐบาลคือสำนักคณะรัฐมนตรี

สำนักคณะรัฐมนตรี

สำนักคณะรัฐมนตรีที่ได้รับการคัดเลือกจากนายกรัฐมนตรีและได้รับความ
ยินยอมเห็นชอบจากสภาแห่งชาตินั้น ได้มีอรรถาธิบายอย่างเป็นทางการว่าเป็น “ศูนย์
กลางที่สำคัญที่สุดสำหรับกำหนดนโยบายในด้านการบริหารในรัฐบาล” คำพูดที่เป็นกุญแจ
ซึ่งแสดงถึงคุณสมบัติของคำตัดสินอันนี้ก็คือ “บริหาร” และ “ในรัฐบาล” ไม่ต้อง
สงสัยเลยว่าสำนักนี้ประกอบด้วยผู้นำทางการเมืองชั้นยอด แต่ว่าค่อนข้างจะใหญ่เกินไป
สำหรับ “ตัดสินนโยบาย” สมาชิกประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีและรองนายกรัฐมนตรี
๑๒ คน รวมทั้งรัฐมนตรีและหัวหน้าสำนักงานต่าง ๆ อีก ๓๐ คนหรือมากกว่า ใน
ขณะที่บุคคลกลุ่มนี้ประชุมกันทุก ๆ เดือน เช่นเดียวกับองค์กรอื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน
สำนักงานมีคณะกรรมการประจำที่เล็กกว่าคณะหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี
รองนายกรัฐมนตรีและเลขาธิการสำนักคณะรัฐมนตรีซึ่งประชุมกันบ่อยครั้งมากกว่า

อำนาจและหน้าที่ของสำนักคณะรัฐมนตรีดังที่อธิบายไว้ในรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๔๘ นั้นเป็นบัญชีที่นำประทับใจอันมีตัวอย่างต่อไปนี้ สำนักงานแนะนำให้มีการ
วางมาตรการในทางบริหาร ประกาศใช้คำตัดสินและคำสั่งและแก้ไขการปฏิบัติ เสนอ
ร่างกฎหมายไปยังสภาแห่งชาติหรือคณะกรรมการประจำของสภาแห่งชาติ ประธานและ
เป็นผู้นำเกี่ยวกับงานของรัฐมนตรีและสำนักงานต่าง ๆ บริหารแผนเศรษฐกิจของชาติ
และข้อกำหนดเกี่ยวกับงบประมาณของรัฐ แนะนำในการดำเนินงานเกี่ยวกับกิจการต่าง
ประเทศ และวางแผนทางการเกี่ยวกับการเตรียมตัวป้องกัน ดึงดูดให้เป็นอดีตที่
มีอำนาจมาก เมื่อประกอบกับสมาชิกที่สำคัญ ๆ และความรับผิดชอบเหล่านี้แล้ว เป็นที่
ถกกันได้ว่าสำนักคณะรัฐมนตรีเป็นศูนย์กลางของแนวทางสำหรับสาธารณรัฐประชาชน
จีน ถึงแม้ว่าจะไม่เป็ศูนย์กลางในการตัดสินนโยบายก็ตาม ข้อสันนิษฐานอันนี้ได้รับ

การสนับสนุนโดยมีสมาชิกของคณะกรรมการประจำของสำนักคณะรัฐมนตรีกับกรรมการฝ่ายการเมืองของพรรคก๊กกั๊กตำแหน่งกั๊กกั๊กกันอย่างมากมาย ในปี ค.ศ. ๑๙๖๒ นายกรัฐมนตรีโจวเอินไหลและรองนายกรัฐมนตรี ๑๒ คนในจำนวน ๑๖ คน ล้วนแต่เป็นสมาชิกประจำหรือสมาชิกดับเบิ้ลของกรรมการฝ่ายการเมืองของพรรค ในขณะที่รองนายกรัฐมนตรีอีก ๔ คนก็อยู่ในพรรคคอมมิวนิสต์จีน โดยการเบียดเบียนที่ละเบียดเบียนชื่อเรียก คนกลุ่มนี้อาจจะนับเป็นกลุ่มยอดสุดในทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นของรัฐบาลหรือของพรรค

ถึงแม้ว่าจะมีรายชื่อที่น่าประทับใจเกี่ยวกับตัวบุคคลในทางการเมือง ในสำนักคณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการประจำ ปรากฏว่าพวกเขาใช้อำนาจในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของพรรคในเบื้องแรก ไม่ใช่เป็นของรัฐ เครื่องแสดงที่เห็นได้ชัดอย่างผิดปกติ ในข้อ^๕มาจากคำพูดของโจวเอินไหลที่มีต่อคณะกรรมการสามัญของการประชุมสภาแห่งชาติสมัยที่ ๒ ในวันที่ ๒๘ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๕๘ พูดในฐานะที่เป็นนายกรัฐมนตรี โจวเอินไหลเปิดเผยว่าการคาดคะเนสำหรับผลเก็บเกี่ยวในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ นั้นเกินความจริงไป และเขาได้เรียกร้องให้มีการลดเป้าหมายครั้งใหญ่เกี่ยวกับผลิตผลด้านเกษตรสำหรับปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ในคำปราศรัยของเขา โจวเอินไหลได้กล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงแผนการปี ค.ศ. ๑๙๕๘ นั้นได้มีการอภิปรายกันในการประชุมครั้งที่ ๘ ที่จัดให้ขึ้นตั้งแต่วันที่ ๒-๑๖ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๕๘ ซึ่งได้มีการแนะนำให้ “ปรับปรุงเป้าหมายในทางเศรษฐกิจสำหรับปี” ดังนั้นกิจการที่สำคัญของรัฐก็ได้อภิปรายกันในองค์กรชั้นสูงสุดของพรรค ไม่ใช่ของรัฐในเบื้องแรก หลังจากนั้น “การประชุมใหญ่ที่จัดให้ขึ้นโดยสำนักคณะรัฐมนตรีวันที่ ๒๕ สิงหาคม ก็ได้ตกลงกันอย่างเป็นเอกฉันท์ที่มีการประเมินผลของคณะกรรมการกลาง จนกระทั่งการประชุมวันที่ ๒๘ สิงหาคม โจวเอินไหล จึงได้ประกาศว่า “ในฐานะที่เป็นตัวแทนของสำนักคณะรัฐมนตรี ข้าพเจ้าจะรายงานต่อคณะ

กรรมการประจำของสภาแห่งชาติสมัยที่ ๒” ไม่จำเป็นที่จะต้องพูดก็ได้ว่าข้อเสนอของเขาได้รับความเห็นชอบอย่างเป็นเอกฉันท์

คำพูดของโจวเอินไหลยังมีข้อความเผยให้เห็นการตัดสินใจนโยบายอีกข้อหนึ่งซึ่งก็เกี่ยวกับปัญหาที่สำคัญของรัฐเช่นกัน ในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ขบวนการประชาคมได้เริ่มมาจากคำสั่งของคณะกรรมการกลางของพรรคในเดือนสิงหาคม และได้รับความเห็นชอบโดยมีรายงานของคณะกรรมการกลางอีกครั้งหนึ่งในเดือนธันวาคม อย่างไรก็ตาม แม้กระทั่งถึงเวลานั้น ความรับผิดชอบเบื้องต้นสำหรับการบริหารนั้นยังไม่ผ่านไปถึงองค์กรของรัฐ โจวเอินไหลรายงานไว้ดังนี้

ปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบประชามชนั้น ได้มีการอภิปรายกันแล้วในการประชุม ณ เมืองเจิ้งโจว ที่เรียกประชุมโดยสหภาพเมาเซตุงในเดือนพฤศจิกายนของปีที่แล้ว (ค.ศ. ๑๙๕๘) ซึ่งผู้ที่เข้าร่วมประชุมส่วนหนึ่งมาจากสหภาพชั้นนำของคณะกรรมการกลางและคณะกรรมการประจำท้องถิ่น ต่อมาในการประชุมครั้งที่ ๖ ของคณะกรรมการกลางสมัยที่ ๘ ของพรรคคอมมิวนิสต์ที่ได้จัดให้มีขึ้นที่เมืองอู่ชัง และในการประชุมที่ขยายออกไปของกรรมการฝ่ายการเมืองของคณะกรรมการกลางที่จัดให้มีขึ้นที่เมืองเจิ้งโจว ในเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคมปีนี้ นโยบายที่สำคัญ ๆ เป็นอันมากเกี่ยวกับการตรวจสอบประชามชนก็ได้ถูกกำหนดขึ้นตามคำตัดสินใจเหล่านี้ องค์กรชั้นนำส่วนท้องถิ่นและรัฐบาลในระดับต่าง ๆ ได้ทำการตรวจสอบขนานใหญ่ในประชามชนตั้งแต่ฤดูหนาวของปีที่แล้ว

การอันคับเคียดการณ์อันเห็นได้ชัด ข้อแรก เมาเซตุงหารือกับเพื่อนร่วมงานเฉพาะแต่บางคนในกรรมการฝ่ายการเมืองก่อน เขาทำเช่นนั้นอย่างตั้งใจเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงผู้ทักคานเขา หรือว่ามีบางคนหาข้อได้งายกว่าคนอื่นว่าไม่รู้ ทั้งนี้เพราะเราไม่มีรายงานเกี่ยวกับว่าเมาเซตุงได้รวบรวมการสนับสนุนสำหรับแผนการของเขาอย่างไร แต่คำพูดดังกล่าวนั้นแหละแสดงให้เห็น ข้อที่สอง ไม่มีองค์กรของรัฐอันใดที่ทำการ “ตัดสินใจ” ถึงแม้ว่าจะมีองค์กรที่เกี่ยวข้องอยู่กับการ “ตรวจสอบอย่างขนานใหญ่” ในภาคอย่างมากก็ตาม หรือว่าเรื่องราวจะไม่แน่นอนถึงกับต้องให้มีการพิจารณากันเฉพาะในหมู่ผู้นำ

วงในของพรรคที่ได้รับการเชื่อถือที่สุด นักเช่นกันเราไม่รู้ แต่คำพูดของโจวเินไห่เน้น
ว่านั่นเป็นเช่นนั้น การขยายวงของผู้ที่มีส่วนเข้าร่วมอย่างช้า ๆ จากมาเซตุงและ “ดีหาย
ชนากลุ่มหนึ่ง” ไปยังกรรมการฝ่ายการเมือง คณะกรรมการกลางและในที่สุดผ่าน
สำนักคณะรัฐมนตรีไปยังคณะกรรมการประจำของสภาแห่งชาตินั้นแสดงให้เห็นว่าได้มี
การควบคุมอย่างระมัดระวัง เพื่อเป็นหลักประกันในการตอบสนองต่อนโยบายที่เสนอตาม
ควร เจ้าหน้าชั้นนำของทุก ๆ กลุ่มย่อมได้รับคำรายงานเกี่ยวกับแผนการไว้เรียบร้อยแล้ว
แต่ในการประชุมครั้งแรกขององค์กรที่สูงกว่าในอันดับถัดไป อำนาจตามสายบังคับ
บัญชาอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากหลัก “รวมศูนย์อำนาจแบบประชาธิปไตย” ได้ให้หลัก
ประกันไว้ว่า เมื่อเรื่องราวดังไปถึงคณะกรรมการประจำของสภาแห่งชาติ คณะกรรม-
การนั้นจะอภิปรายและเห็นชอบตามความปรารถนาของบุคคลที่อยู่รอบ ๆ มาเซตุง

ผู้ทำการตัดสินใจนโยบายที่แท้จริงยอมรับในความรับผิดชอบสำหรับความผิด
พลาดหรือไม่ ความตึงเครียดอาจจะผลตามมามีถ้าหากการดำเนินเกี่ยวกับความผิดพลาด
จะย้ายมาอยู่ที่รัฐมนตรีต่าง ๆ ในเมื่อที่จริงนโยบายได้ตัดสินใจกันที่องค์กรของพรรค โจว
เินไห่ได้ตระหนักที่จะกล่าวในข้อนี้ เขาได้ยอมรับว่า “ข้อบกพร่องและความผิดพลาด
บางประการได้เกิดขึ้นในระหว่างที่การวางแผนและดำเนินตามแผนเกี่ยวกับเศรษฐกิจ
ของชาติในปี ค.ศ. ๑๙๕๙” แต่ได้บรรยายความผิดพลาดโดยใช้คำพูดกว้าง ๆ เท่านั้น
“ข้อนี้ให้เห็นว่า องค์กรของเราทำหน้าที่เกี่ยวกับวางแผนและกิจการในทางเศรษฐกิจ
ยังไม่ชำรุดในการประสานงานและหาจุดศูนย์กลางได้เงื่อนไขเกี่ยวกับ ‘ก้าวหน้าแบบ
กระโดด’ ในระบบเศรษฐกิจของชาติ.... ดังให้ด้านเป็นข้อบกพร่องในทางปฏิบัติที่เกิดขึ้น
ในขณะนำเอาแนวทางทั่วไปของการก่อสร้างระบบสังคมนิยมมาใช้ ไม่ใช่เป็นข้อบก-
พร่องของแนวทางทั่วไป” ในขณะที่ยกเลิกการระบุถึงแหล่งของความรับผิดชอบตรงๆ
อย่างรอบคอบ การบรรยายเกี่ยวกับการประชุมต่าง ๆ ของโจวเินไห่ที่มีตามลำดับ
เป็นการยอมรับโดยปริยายว่าผู้นำชั้นสูงของพรรคคอมมิวนิสต์นั้นมิได้คาดการณ์ถึงปัญหา

ของระบบประชาคมและ “ก้าวหน้าแบบกระโดด” คำพูดของโจวเินไห่อาจจะขาดการ “วิเคราะห์” ตนเอง อันเป็นหน้าที่ผู้นำของพรรคอันดับต้นอย่างแรงกล้า แต่อย่างน้อย คำพูดนั้นก็ทำให้ความล้มเหลวที่ต่อกลุ่มไม่ดังกตพรวนเลื่อมลง โดยที่ได้กล่าวหาพวก เขาอย่างยุติธรรมเกี่ยวกับความล้มเหลว ซึ่งที่จริงกรรมการฝ่ายการเมืองจะต้องรับผิดชอบ

เมื่อเทียบกับรายงานดังพิมพ์อื่นๆ ที่ออกมาจากประเทศจีนแล้ว คำปราศรัยของโจวเินไห่มีข้อความละเอียดเป็นพิเศษเกี่ยวกับคำตัดสินและการประชุม ที่เป็นธรรมดามากกว่าก็คือ คำประกาศอย่างง่าย ๆ เกี่ยวกับข้อเสนอของคณะรัฐมนตรี ดำหรับสภาแห่งชาติให้ความยินยอมรับเอาข้อเสนอนี้ ปรากฏว่าเป็นคะแนนเสียงเอกฉันท์เสมอ บันทึกที่ตีพิมพ์ออกมาไม่ค่อยอ้างถึงคำถามหรือข้อโต้แย้งประการใด แม้ว่าเป็นปัญหาที่สำคัญดังเช่น การปฏิรูป อำนาจตุลาการ กิจวัตรราชการเช่นเดียวกัน ดังนั้นในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๕๙ โจวเินไห่ได้รายงานต่อการประชุมครั้งที่ ๑ ของสภาแห่งชาติสมัยที่ ๒ มีข้อความต่อไปนี้

๑. ในระยะหลายปีที่ผ่านมา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิรูปตุลาการเป็นอันมาก มีการจัดตั้งศาลประชาชนและอบรมหน่วยปฏิบัติงานสำหรับศาลประชาชน ปัจจุบันการปฏิรูปตุลาการขั้นมูลฐานได้ถึงซึ่งความสมบูรณ์ ศาลประชาชนได้จัดตั้งขึ้นอย่างเรียบร้อยในทุก ๆ ระดับ หน่วยปฏิบัติงานสำหรับศาลประชาชนก็ได้รับการอบรมและเพิ่มเติม ไม่มีความจำเป็นที่จะให้มีกระทรวงยุติธรรมเป็นเอกเทศอีกแล้ว ขอเสนอให้มีการยุบกระทรวงยุติธรรมและให้หน้าที่ของกระทรวงนี้มาอยู่ที่ศาลสูงสุดของประชาชน

๒. ตั้งแต่มีการจัดตั้งศาลประชาชนเป็นต้นมา กระทรวงตรวจตราควบคุมได้รักษาวินัยของรัฐเป็นอันมาก และทำการตรวจตราเจ้าหน้าที่ขององค์กรบริหารของรัฐ ประสิทธิภาพที่ล่วงแล้วมาหลายปีแสดงให้เห็นว่างานเช่นนี้จะทำได้ก็ต่อองค์กรของรัฐเป็นผู้จัดทำภายใต้การนำของคณะกรรมการของพรรคในระดับต่าง ๆ และโดยอาศัยมวลชน เพราะฉะนั้นก็ไม่มี ความจำเป็นต่อไปอีกเช่นกันสำหรับการจัดตั้งกระทรวงตรวจ

ตรวจควบคุมให้เป็นอิสระ ขอเสนอให้ยุบเลิกกระทรวงตรวจควบคุมและงานตรวจ
ตรวจควบคุมเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารของรัฐในอนาคตให้มาอยู่กับองค์กรของรัฐที่เกี่ยวข้อง
ข้อ ขอให้ท่านทำการตัดสินใจในข้อเสนองานทั้งสองประการข้างต้น

พิจารณาถึงบทบาทอันสำคัญที่แสดงโดยกระทรวงยุติธรรมและกระทรวง
ตรวจควบคุมในฐานะที่ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมและการลงโทษ การยุบเลิก
อาจจะเป็นที่คาดหมายได้ว่าจะเกี่ยวข้องถึงวงกว้างขวางของประชาชนนั้น และ
โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกสภาแห่งชาติเอง อย่างน้อยที่สุดก็คงมีการสอบสวนเกี่ยวกับ
ความดำริของกระทรวงทั้งสองนั้นแล้ว แต่ตามรายงานที่เปิดเผยแสดงว่าไม่มีการถาม
หรืออภิปราย เพียงแต่มีการให้ความยินยอมเห็นชอบเป็นเอกฉันท์จากสมาชิกสภาแห่งชาติ
ซึ่งมีมากกว่าพันคน

ตัวอย่างเหล่านี้แสดงว่าความต้องการที่จะให้เป็นการถูกต้องตามกฎหมาย
นั้น เป็นเรื่องย่อยสำหรับผู้นำจนคมวินาศ อาจจะต้องเสียทีเดียวไม่ได้ แต่ก็ไม่
มีความสำคัญเพียงพอที่จะทำให้เป็นกรรมวิธียากไปกว่าพิธีการ เราจะต้องถามว่า สภา
แห่งชาติสามารถเข้าใจเรื่องราวอันลึกลับที่เกิดขึ้นได้ดีเพียงใดในลักษณะรูปแบบย่อยๆ
ถึงแม้ว่าคณะกรรมการประจำของสภาแห่งชาติอาจจะมีโอกาสศึกษาข้อเสนอดังกล่าว
ตาม สุ่มท้ายทั้งสภาแห่งชาติและคณะกรรมการประจำของสภาดูเหมือนจะเป็นเครื่องคบ
แต่งหน้าร้านตามรัฐธรรมนูญ อันมีเพียงด้านนักคณะรัฐมนตรีเท่านั้นที่ทำหน้าที่อันสำคัญ
ของรัฐบาลในชั้นยอดสุด

ประธานาธิบดีของสาธารณรัฐประชาชนจีน

ยังมีชนอีกกลุ่มหนึ่งที่มิใช่ฐานะในทางรัฐธรรมนูญสำคัญเหมือนกัน แม้จะ
น้อยกว่าที่ควรจะถูกกล่าวอย่างสั้น ๆ คือ ประมุขในนามของรัฐ คือ ประธานาธิบดีแห่ง
สาธารณรัฐประชาชนจีน รวมทั้งรองประธานาธิบดีของเขาอีกสองคน ได้รับการเลือก
ตั้งโดยสภาแห่งชาติให้อยู่ในตำแหน่ง ๔ ปี โดยไม่มีข้อกำหนดใด ๆ ระบุห้ามการสืบ

ตำแหน่งต่อจากตัวเอง ดังได้เห็นแล้วว่า เมาเซดุงอาจจะได้สร้างตัวอย่างดำหรับการ ดำรงตำแหน่งเพียงวาระเดียวโดยการปฏิเสธที่จะรับเลือกตั้งซ้ำ ลักษณะความเป็นผู้ทรง เกียรติของตำแหน่ง^๕เห็นได้จากข้อเท็จจริงที่ว่าในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ รองประธานาธิบดีใน จำนวนต้องทำ^๖ ผู้ซึ่งจะสืบตำแหน่งหัวหน้าของประเทศได้ตามกฎหมายในกรณีที่ประ- ธานาธิบดีตายนั้น ได้แก่มากตามสิ่งที่^๗ถึงแม้ว่าเธอจะเป็นภรรยาหม้ายของขุนยัดเซ็น ผู้^๘อยู่ในความเชื่อถือนอกคนทั่วไป แต่เธอก็ไม่ได้อยู่ในฐานะที่ได้รับความดำริและ มีอิทธิพลในทางการเมืองแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตามประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้น^๙มีฐานะพิเศษ จะเป็นรองก็แต่ประธานของพรรคคอมมิวนิสต์จีนเท่านั้น ด้วยการสืบตำแหน่งประธาน- าธิบดีของเมาเซดุง หลิวเซาฉีได้ฐานะสูงชันอย่างมากภายในสายตาของประชาชน ถึง แม้ว่าแต่ก่อนหลิวเซาฉีดำรงตำแหน่งอันดับสองในพรรคคอมมิวนิสต์จีน แต่ฐานะของ เขาก็ถูกทำให้เลื่อนลงโดยบุคคลอันดับสาม คือ โจวเินไหลในฐานะที่เป็นนายกรัฐมนตรี อย่างไรก็ตามในฐานะที่เป็นประธานาธิบดีของสาธารณรัฐประชาชนจีน หลิว เซาฉีอยู่เหนือกว่าโจวเินไหลทั้งในทางกฎหมายและในทางสัญญาบัตร^{๑๐} เนื่องจากตาม รัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีได้รับการแต่งตั้งโดยสภาแห่งชาติตามคำแนะนำของประ- ธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ตามความเป็นจริงทั้งต้องคน^{๑๑}ได้รับและคงไว้ซึ่ง ตำแหน่งตามเจตนารมณ์ของเมาเซดุงอย่างไม่ต้องสงสัย เมื่อพรรคอยู่เหนือสิ่งอื่นใดแล้ว ก็เป็นการยากที่จะให้ประธานาธิบดีของสาธารณรัฐประชาชนจีนมีอำนาจเพียงพอที่จะ แต่งตั้งนายกรัฐมนตรี^{๑๒}อันเป็นการฝ่าฝืนความปรารถนาของประธานของพรรคคอมมิวนิสต์ จีน

นอกจากหน้าที่ตามพิธีการในฐานะที่เป็นหัวหน้าของประเทศแล้ว ประธา- นาธิบดีได้รับอำนาจที่จะเรียกประชุมองคกร ๒ องค์กรที่มีฐานะสูงตามรัฐธรรมนูญ แม้ จะมีความสำคัญแต่ในนามก็ตาม องค์กรแรก คือ สภาสูงสุดแห่งรัฐซึ่งประกอบด้วย

บุคคลที่มาจากองค์การของรัฐบาลต่าง ๆ มากกว่า ๓๐๐ คน รวมเอาบุคคลที่สำคัญ ๆ และมีได้สังกัดพรรคในตำแหน่งรัฐมนตรีเข้าด้วยกัน การชุมนุมอันนี้ทำให้เพิ่มความรู้รักของพวกเขากลับมาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกรรมวิธีกำหนดนโยบาย ทั้ง ๆ ที่มิได้ให้พวกเขามีอำนาจที่แท้จริงแต่อย่างใด ข้อนี้อาจจะเป็นไปได้ว่าทำไมเขาจึงได้กล่าวคำปราศรัยในหัวข้อเรื่อง “การจัดการความขัดแย้งในหมู่ประชาชนอย่างถูกต้อง” ต่อบุคคลกลุ่มนี้เกี่ยวกับความปรารถนาของเขาเกี่ยวกับการวิพากษ์วิจารณ์ของพรรคคอมมิวนิสต์จีนในกลุ่มไม่สังกัดพรรคระดับสูงสุด

องค์การที่ต้องคือสถาบันแห่งชาติ สถาบันเหล่านี้ มีบุคคลที่ไม่สังกัดพรรคนับเป็นอัตราร้อยละสูงในจำนวนสมาชิกร้อยละคนหรือมากกว่า รวมทั้งนายพลที่สังกัดพรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งมีความกระตือรือร้นน้อยกว่าด้วย มีจำนวนมากที่เป็นผู้นำในการปฏิวัติและคงความรับผิดชอบตามพิธีการในชั้นปลายชีวิตของพวกเขา โดยที่ทำการเรียกประชุมตามความพอใจของประธานาธิบดี สถาบันแห่งชาติไม่ค่อยได้ประชุมกันมากไปกว่าปีละ ๒-๓ วัน และดูเหมือนจะไม่มีอำนาจในการกำหนดค่าใช้จ่ายในทางทหาร ยิ่งเกี่ยวกับกลยุทธ์พื้นฐานหรือพัฒนาการของอาวุธแล้วยิ่งไม่มีอำนาจ เพราะฉะนั้นทั้งสภาสูงสุดแห่งรัฐและสถาบันแห่งชาติก็ไม่ได้เพิ่มพูนอำนาจของประธานาธิบดีเท่าไรนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอำนาจของนายกรัฐมนตรีผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าของสำนักคณะรัฐมนตรีที่สำคัญ อย่างไรก็ตาม การแสดงอำนาจในทางการเมืองในอดีต เมื่อในอนาคต สภาเหล่านี้อาจจะมีความสำคัญอยู่บ้างในฐานะที่เป็นสภาซึ่งหัวหน้าของประเทศอาจจะประกาศนโยบายในนั้นอันคัดค้านกับของนายกรัฐมนตรี หรือไม่ก็สภาสูงสุดแห่งรัฐอาจสนับสนุนข้าราชการที่สำคัญ ผู้ซึ่งมีเช่นนั้นแล้วอาจจะถูกปิดปากโดยคำสั่งของสำนักคณะรัฐมนตรี

องค์การบริหารในระดับต่ำลงมา

ถ้าหากเราจะเลือกสำรวจวิธีการบริหารของสาธารณรัฐประชาชนจีน ดังที่ปรากฏในปี ค.ศ. ๑๙๖๒ เราจะเห็นเค้าโครงโดยทั่วไปของความสัมพันธ์ระหว่างพรรคกับรัฐบาลได้ หน้าที่ตรวจตราควบคุมส่วนมากของด้านนักคณะรัฐมนตรีนั้นได้กระทำผ่านสำนักงานที่สำคัญ ๖ สำนักงาน แรกด้วยสำนักเลขาธิการและสำนักนายกรัฐมนตรี ตำแหน่ง ๓ ใน ๖ คือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ การคลังและการค้า อุตสาหกรรมและคมนาคมนั้น สมาชิกของกรรมการฝ่ายการเมืองของคณะกรรมการกลางของพรรคดำรงตำแหน่งอยู่ ส่วนตำแหน่งที่เหลือคือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงความมั่นคงภายในและยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาและวัฒนธรรม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและการส่งวนรักษา มีสมาชิกของคณะกรรมการกลางเป็นผู้บังคับบัญชา นอกจากการก้าวถ่ายอำนาจกันเช่นนี้แล้ว สำนักงานบางแห่งมีคนดำรงตำแหน่งคู่ครบชุดซึ่งตั้งที่ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการกลางของพรรค ซึ่งบางครั้งอาจมีบุคคลคนเดียวกันดำรงตำแหน่งหัวหน้าของทั้งสองกลุ่ม ในระดับการทำงานเช่นนี้ย่อมเป็นไปได้ที่จะแยกเจ้าหน้าที่ของพรรคออกจากรัฐบาล ความโน้มเอียงในการบรรจุบุคคลของพรรคเข้าไปดำรงตำแหน่งในรัฐบาลชั้นสูงได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

ภายใต้สำนักงานต่างๆ เหล่านี้มีกระทรวงและสำนักงานประมาณ ๔๐ หน่วย จำนวนที่แน่นอนนั้นแตกต่างกันตามการจัดองค์การเป็นระยะ ๆ ซึ่งเห็นได้ชัดว่าเพื่อประสิทธิภาพในทางบริหาร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมดูเหมือนจะปฏิบัติงานอยู่ภายใต้การตรวจตราควบคุมของด้านนักคณะรัฐมนตรีโดยตรงมากกว่าสำนักงานคณะหนึ่งคณะใดโดยเฉพาะ สำนักงานวางแผนแห่งชาติก็ดูเหมือนกันเช่นเดียวกัน นอกจากนี้กระทรวงกลาโหมและอาจจะเป็นคณะกรรมการวางแผนแห่งชาติด้วยที่มีแผนการจัดตั้งขึ้นในทำนองเดียวกันในคณะกรรมการกลาง โดยมีความสัมพันธ์คู่ขนานกันไประหว่างพรรคกับด้านนักคณะรัฐมนตรี ยังมีลักษณะที่ทำให้กระทรวงกลาโหมและคณะกรรมการ

วางแผนแห่งชาติแตกต่างออกไปจากกระทรวงและสำนักงานอื่น ๆ ก็คือลักษณะของผู้นำ
หน่วยบริหาร ๑๘ หน่วยในจำนวน ๓๘ หน่วยที่แบ่งโดยถือตำแหน่งหัวหน้าและรองหัวหน้า
ระหว่างคณะกรรมการกลางและเจ้าหน้าที่ที่ไม่สังกัดพรรค อย่างไรก็ตาม คณะ
กรรมการวางแผนแห่งชาติได้แต่งตั้งสมาชิกคณะกรรมการกลางให้ดำรงทั้งตำแหน่ง
ในขณะที่กระทรวงกลาโหมมีรัฐมนตรีและรองรัฐมนตรี ๘ ใน ๘ คน ที่มาจากคณะ
กรรมการกลาง

การแต่งตั้งบุคคลที่สำคัญของพรรคเข้าไปดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงกลาโหม ซึ่งให้เห็นถึงการทำการทหารให้เป็นการเมือง หรือทำการเมืองให้
เป็นการทหาร ปัญหาเพิ่มความคืบคลานขึ้นโดยการแต่งตั้งหัตถิณีเปียวให้เป็นรัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงกลาโหม ในเมื่อเขาได้รับตั้งให้อยู่ในกลุ่มผู้นำชั้นสูงสุด คือคณะ
กรรมการประจำของกรรมการฝ่ายการเมือง ความสำคัญของการเคลื่อนไหวชั้นนี้ได้
เพิ่มขึ้นโดยมีข้อเท็จจริงที่ว่าตำแหน่งต่างๆ ในกระทรวงกลาโหมนั้นได้บรรจุเอานายทหาร
ที่หนุ่มกว่าที่มีอยู่ในสถาบันป้องกันแห่งชาติเป็นอันมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากระทรวงกลาโหม
เป็นศูนย์กลางการปฏิบัติเกี่ยวกับกิจการด้านทหาร ส่วนสถาบันป้องกันชาติเป็นที่พัก
อย่างมีเกียรติของนายพลผู้เฒ่า ทั้งที่อยู่ในกองทัพปลดแอกของประชาชนและนายทหาร
เก่าของพรรคกว๋อหมินตั๋ง แนวโน้มสมาชิกของพรรคย่อมมีมากมายทั้งต้ององค์กรนี้

กุญแจสำหรับคำตอบนี้ คือกองหนึ่งอยู่ที่บทความที่สำคัญโดยหัตถิณีเปียว
เขียนขึ้นเนื่องในโอกาสวันครบรอบ ๓๐ ปีของชัยชนะของคอมมิวนิสต์ หัตถิณีเปียวได้ยก
คำสอนของเมาเซตุงเมื่อ ๓๐ ปีก่อนว่า “สมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์จะไม่ต่อสู้เพื่อ
อำนาจของตนเองโดยอาศัยทหาร.... อย่างไรก็ตาม พวกเขาจะต่อสู้เพื่ออำนาจของพรรค
และเพื่ออำนาจของประชาชนโดยอาศัยทหาร .... หลักการของเราคือให้พรรคนำปืนไม่
ยอมให้ผู้นำพรรค” ถ้าหากถึงประกันขั้นมูลฐานที่จะไม่ให้มีระบบโบนาปาตอญ์ที่การ

เสริมสร้างความคิดของทหารในด้านการเมืองแล้ว การก้าวถอยกันเกี่ยวกับสมาชิกภาพ
ของคณะกรรมการกดงกับกระทรวงกลาโหมนับว่าเป็นหน้าที่อันสำคัญ

ทำไมการก้าวถอยอำนาจกันจึงไม่สมบูรณ์ โดยยกอำนาจในระดับรัฐมนตรี
ทั้งหมดให้แก่คณะกรรมการกดง เราไม่รู้ข้อแก้ตัวเกี่ยวกับคำตัดสินภายในพรรคแต่
มีคำอธิบายมากมายที่น่าเห็นด้วย ในประการหนึ่ง ภายในคณะกรรมการกดงอาจ
ขาดความจำเป็นบางอย่างในเมื่อรัฐบาลจัดตั้งขึ้น เดิมทีบุคคลที่ไม่สังกัดพรรคเข้าดำรง
ตำแหน่งรัฐมนตรีชนวนวิทยาและรัฐมนตรีว่าการเชื้อเพลิง ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีการยอมรับ
ว่าความสามารถในแขนงเหล่านั้นอยู่นอกเหนือผู้นำคอมมิวนิสต์จีน ในแง่หนึ่งที่น่า
สนใจว่าทั้งสององค์กรนี้ได้นำรัฐมนตรีที่ไม่สังกัดพรรคไปเข้าสังกัดพรรคคอมมิวนิสต์จีน
เสียภายหลังหลายปีที่อยู่ในตำแหน่ง สำหรับความมุ่งหมายในขั้นหัวเดียวหัวต่อชน
สามารถทำให้สมาชิกของพรรคที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาได้รับการฝึกอยู่กับผู้เชี่ยวชาญ
ซึ่งภายหลังผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นอาจถูกแทนที่โดยเจ้าหน้าที่ของพรรคที่มั่งคั่งสมบัติ
หรือไม่ตัวเองก็กลายเป็นสมาชิกของพรรคที่อยู่ในวินัย

ยิ่งกว่านั้นการแต่งตั้งเหล่านั้นอาจจะเป็นข้อสนับสนุนเพิ่มเติมสำหรับรัฐบาลที่
ได้จากบรรดากลุ่มชนภายในสังคมผู้ซึ่งยังคงระแวงสงสัยพรรคในฐานะในอำนาจบริหาร
โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกปัญญาชนนั้นได้รับความพอใจที่มีผู้แทนอย่างน้อยก็เป็นของขวัญ
ในระดับรัฐมนตรี ถึงแม้ว่าบุคคลที่สำคัญยิ่งหลายคนในจำนวนนี้ได้สูญหายไปเพราะห้วง
การรณรงค์ต่อต้านฝ่ายขวาปี ค.ศ. ๑๙๕๗ บุคคลที่ไม่สังกัดพรรคเหล่านั้นมีบทบาทใน
กิจการต่างประเทศด้วย โดยดำเนินความสัมพันธ์ในทางวัฒนธรรมกับกลุ่มชนญี่ปุ่นและ
ลาตินอเมริกา ผู้ซึ่งอาจจะไม่เต็มใจในผู้นำของพรรคคอมมิวนิสต์จีนที่แข็งกร้าว นอก
จากนั้นเมื่อปักกิ่งเลือกเน้นเอาวิธีการ “โดยสันติ” แทนการแยกได้หัวนออกจากสหรัฐ
ก็ปล่อยให้รัฐมนตรีและประธานสำนักงานต่าง ๆ ที่มีไว้เป็นคอมมิวนิสต์ทำเป็นนัยให้เห็น

ว่าตำแหน่งในทำนองเดียวกันก็มีไว้สำหรับต้อนรับบุคคลที่เอาใจออกห่างจากจีนคณะชาติด้วย

ในที่สุดเราจะต้องระลึกว่าการปฏิบัติเช่นนี้^๕ไม่เป็นผลร้ายต่อการควบคุมของพรรคที่มีต่อองค์กรที่สำคัญ ๆ อย่างแน่นอน คณะบุคคลของสำนักคณะรัฐมนตรีต้องกิจกรรมในระดับกระทรวงทั้งหมดและเราได้ข้อสังเกตแล้วว่าบุคคลที่สำคัญของกรรมการฝ่ายการเมืองมีบทบาทในด้าน^๕อย่างไร นอกจากนี้ “กลุ่มดมาชิกสำคัญ” ซึ่งเราได้พิจารณาไปแล้วนั้นรวบรวมสมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์จีนในระดับกระทรวงและสภาเข้ากับศูนย์กลางของพรรค และดังนั้นเท่ากับจัดการสืบความลับและตรวจตราควบคุมการบริหารของรัฐ ยังมีแหล่งควบคุมอีกอันหนึ่งคือกระทรวงความมั่นคงของรัฐพร้อมกับแผนกกิจการด้านสังคมเข้ากับคณะกรรมการควบคุมของพรรคแล้ว กระทรวง^๕ถ่ายทอดคำพูดและการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลทั้งหมด ดังนั้นการเอาใจออกห่างใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นไปในการเมืองหรือการเงินก็ย่อมจะถูกรายงานและในที่สุดก็ถูกดักไซท์ ภายในสายใยของการเกี่ยวพันกันและการก้าวถอยกันในพรรคคอมมิวนิสต์จีน ข้าราชการที่ไม่สังกัดพรรคไม่ค่อยมีโอกาสดำเนินการขัดต่อความปรารถนาของผู้นำของพรรคซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่มาเซตุง

ความสัมพันธ์ที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนมีต่อ “บรรดาพรรคประชาธิปไตย”

ในทางทฤษฎีพรรคคอมมิวนิสต์จีนและสิ่งที่เรียกว่า “บรรดาพรรคประชาธิปไตย” รวมเข้าเป็นสิ่งที่เรียกว่า “รัฐบาลผสม” ซึ่งก่อนหน้านี้^๕เป็นที่รู้จักกันในนาม “รัฐบาลแนวร่วม” ไม่ว่าจะใช้อย่างไรก็ย่อมรวมเอาคำที่ว่า “ภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์จีน” เข้าไปด้วย พรรคอื่น ๆ เหล่านี้^๕ไม่มีการท้าทายอย่างแท้จริงต่อการผูกขาดในการจัดการของพรรคคอมมิวนิสต์จีน เนื่องจาก

ชาติสมาชิกที่เป็นกลุ่มก้อน องค์การสื่อสารที่เป็นอิสระและโครงข่ายการบังคับบัญชา
ที่แข็งแกร่งพอที่จะต่อต้านการแทรกซึมและการควบคุมจากภายนอก ที่จริงพวกเขามี
ลักษณะไม่คืออะไรไปกว่ากลุ่มเอกชนที่ได้รับความนิยมจากองค์การสาธารณะและองค์การ
อาชีพต่าง ๆ เป็นพิเศษ โดยที่การมีส่วนร่วมในรัฐบาลของพวกเขาได้ผลกระทบกระเทือน
ต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของพรรคคอมมิวนิสต์จีนเพียงเล็กน้อย ตามที่เราได้ชี้
ให้เห็นแล้วข้างต้นว่า พวกเขาได้มีส่วนอุทิศในด้านความชำนาญและวิชาการอันมีค่าอยู่
บ้างและทำให้บุคคลที่มิได้สังกัดพรรคมีความรู้ดีกว่าตนมีตัวแทนอยู่ในรัฐบาล สำหรับ
เวลาอันสั้นภายในปี ค.ศ. ๑๙๕๗ ได้มีปรากฏการณ์ที่เร้าตลกดในหน่วยการเมืองที่สำคัญ
ต่าง ๆ ภายในประเทศ ดังนั้นเราจึงมีความรู้สึกซึ่งในความตึงเครียดบางอย่าง
หรือ “ความขัดแย้งที่ไม่เป็นปฏิกิริยาต่อกัน” ซึ่งบังเกิดขึ้นในสาธารณรัฐประชาชนจีน

“พรรคประชาธิปไตย” ที่สำคัญคือ “คณะกรรมการปฏิวัติก่อหมินตัง”
ซึ่งคงต้องชี้ให้เห็นประกอบด้วยบุคคลที่เอาใจออกห่างจากพรรคคณะชาติจีนของเจียง-
ไคเช็ค กลุ่มที่มีความสำคัญก่อนปี ค.ศ. ๑๙๔๙ แต่เดิมนั้นฐานต่ำดังก็คือ “สันนิบาต
ประชาธิปไตย” ซึ่งประกอบด้วยปัญญาชนและข้าราชการที่มีความคิดเสรีนิยมของรัฐ-
บาลเก่าที่ได้พยายามก่อตั้งขบวนการ “ก่อกำเนิดใหม่” ในปี ค.ศ. ๑๙๔๖ — ๑๙๔๘
เป็นส่วนมาก กลุ่มนักธุรกิจและกลุ่มที่เรียกว่า “อดีตชนชั้นกลางแห่งชาติ” รวม
กันเข้าเป็น “สมาคมสร้างชาติ” ในขณะที่ “พรรคประชาธิปไตยของชาวนาและ
กรรมกร” ซึ่งเป็นข้อที่ชวนให้เข้าใจผิดนั้นดูเหมือนจะมีแต่พวกแพทย์และผู้ชำนาญใน
ด้านอนามัยแทบทั้งสิ้น “สมาคมส่งเสริมประชาธิปไตย” ให้ความสนใจในเรื่องครู
โรงเรียนเป็นเบื้องแรก ในที่สุด “สมาคม ๘-๓” เป็นองค์การทั่ว ๆ ไป สำหรับ
ปัญญาชนที่ไม่อยู่ในจำพวกใดจำพวกหนึ่งที่กำลังดำรงขึ้น

กลุ่มชนเหล่านี้ไม่ได้ทำหน้าที่คล้ายกับกลุ่มอิทธิพลหรือสมาคมผลประโยชน์
ในประเทศที่มีใช้เป็นคอมมิวนิสต์ บางทีพวกเขาได้ทำงานที่เกี่ยวข้องในบางลักษณะที่น้อย

มาก เกี่ยวกับจัดหาช่องทางตามปกติให้แก่พรรคคอมมิวนิสต์จีน เพื่อถ่ายทอดความคิดเห็น และปฏิกิริยาในบรรดาส่วนต่าง ๆ ของสังคม อย่างไรก็ตาม หน้าที่ที่สำคัญของพวกเขา อยู่กับการเป็นสื่อถ่ายทอดนโยบายจากอำนาจชั้นสูงของพรรคคอมมิวนิสต์จีนไปยังเบื้องต่ำ เพื่อที่จะเลือกผู้ฟังถ่ายทอดข่าวสารพิเศษซึ่งไม่ตั้งใจ หรือไม่เหมาะสมสำหรับจะให้กับ มหาชนทั้งหมด ตัวอย่างเช่น ในระหว่างที่มีการรณรงค์ต่อต้านระบบเจ้าขุนมูลนายและการทุจริตในหน้าที่ “ล้มลาคมสร้างชาติ” ได้ระดมพวกอภิสัททิสชนชั้นกลางแห่งชาติมา ประชุมกันและเปิดการ “วิเคราะห้ตนเอง” ในทำนองเดียวกัน “ล้มลาคมตั้งเสริม ประชาธิปไตย” และ “ล้มลาคม ๘-๓” ให้ความสนใจเป็นพิเศษเกี่ยวกับคำสั่งของ พรรคคอมมิวนิสต์จีน ในเรื่องโรงเรียนและขบวนการ “ทำงานระหว่างเรียน”

เราจะพิจารณาดังองค์การเหล่านี้ก่อนข้างละเอียดขึ้นในบทต่อไปในส่วนที่ เกี่ยวกับกลุ่มชน และความตึงเครียดของกลุ่มชน ในที่นี้เราสนใจแต่เฉพาะบทบาทของพวกเขาที่มีอยู่ในรัฐบาลก่อนสมัย “บานและแข่งขัน” แห่งปี ค.ศ. ๑๙๕๗ จนกระทั่ง ถึงเวลานั้นผู้แทนของ “พรรคประชาธิปไตย” รวมทั้งสมาชิกเป็นคอมมิวนิสต์ได้ดำรง ตำแหน่งในรัฐบาลระดับรัฐมนตรี และประธานของสภาภายใต้สำนักคณะรัฐมนตรี ประมาณ ๑ ใน ๓ ของตำแหน่งทั้งหมดในสภาแห่งชาติ คนกลุ่มนี้ประกอบด้วยสมาชิก ประมาณร้อยละ ๔๕ ของจำนวนผู้แทน ๑ ๒๒๒ คน ในขณะที่ “การโจมตีของอภิสัททิสชนชั้นกลางฝ่ายขวา” อาจจะมีอคติ พวกเขาก็ไม่ใช่จะมีเหตุผลเดียวที่เดียว ในเมื่อได้ ให้พวกที่มีใช่เป็นคอมมิวนิสต์ มีส่วนร่วมในสายการบังคับบัญชาของรัฐบาลมากถึง ขนาดนี้

สมาชิกคนหนึ่งของคณะกรรมการประจำของสภาแห่งชาติที่มีได้สังกัดพรรคคอมมิวนิสต์ได้บอกว่า เพื่อนร่วมงานที่เป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ของเขาที่อยู่ในคณะกรรมการ รัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการบริหารของรัฐบาลขึ้นถึงกับ “การอธิบายเกี่ยวกับนโยบาย

ที่สำคัญ ๆ ของพวกเขา รวมทั้งการให้ความยินยอมเห็นชอบนั้นเป็นแต่เพียงมารยาท”
อีกคนหนึ่งกล่าวหาว่า ผู้ที่มิได้เป็นคอมมิวนิสต์ “ไม่ได้รับการบอกเล่าล่วงหน้าเกี่ยวกับ
เรื่องราวที่จะอภิปรายและพวกเขาไม่มีเวลาที่จะศึกษามันในขณะที่มีการอภิปราย” การ
มันเป็นของธรรมดาเกี่ยวกับการเตือนเจ้าหน้าที่ ที่สังกัดพรรคคอมมิวนิสต์อย่างรวดเร็ว
เกินกว่าเพื่อนร่วมงานของพวกเขา ในขณะที่การวิพากษ์วิจารณ์ในทำนองเดียวกันเพิ่งตั้ง
อยู่ที่ความเคร่งครัดในการทำโทษต่อข้าราชการพลเรือนเกี่ยวกับความผิดเล็กน้อย เมื่อ
เปรียบเทียบกับทำโทษทางวินัยซึ่งเบามากที่สมาชิกของพรรคได้รับ

ในขณะที่การวิพากษ์วิจารณ์ต้องเรื่องสุดท้าย อาจจะได้แย้งโดยพรรคคอม-
มิวนิสต์จีนได้ การทำลายที่รุนแรงยิ่งกว่าอยู่ที่การกล่าวหาว่า “พรรคเข้าแทนที่รัฐบาล”
การแสดงออกของคำบ่นที่ถึงใจที่สุดในเรื่องนั้นมาจากโฆษณาของ “พรรคประชาธิปไตย”
ทั้งหมดที่มีข้อเสียคือ จู๋อันผิง บรรณาธิการของหนังสือพิมพ์รายวัน กวางหมิง ผู้ซึ่งเสนอ
ตัวปราศรัยกับคนชั้นสูงสุดของประเทศจีนในบทความเรื่องหนึ่งอย่างกล้าหาญ โดยให้
ชื่อว่า “ขอให้ข้าพเจ้าเสนอที่คณะบางประการต่อประธานเมาเซตุงและนายกรัฐมนตรี
โจวเอินไหล”

ในทัศนะของข้าพเจ้า สำคัญอยู่ที่ความคิดที่ว่า “ทั้งโลกเป็นของพรรค”
ข้าพเจ้าคิดว่าพรรคนำประเทศไม่เหมือนกับพรรคเป็นเจ้าของประเทศ ประชาชนสนับสนุน
พรรค แต่สมาชิกที่ประกอบเป็นประชาชนยังไม่ลืมว่าพวกเขาเป็นนายของประเทศ.....
ไม่เป็นการมากไปหรือหากว่า ภายในกรอบของประเทศจะต้องมีคนของพรรคคนหนึ่งเป็น
ผู้นำอยู่ในทุกๆ หน่วยไม่ว่าใหญ่หรือเล็ก ส่วนใหญ่หรือส่วนย่อยหรือว่าไม่มีอะไรเลย ไม่ว่า
จะเป็นเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่ที่จะทำไปได้โดยปราศจากการผกผันของคณของพรรค.....
นับเป็นเวลาหลายปีที่ผู้มีความสามารถเป็นจำนวนมากของพรรคมิได้
ทำงานสมตามหน้าที่ พวกเขาได้ทำงานผิดพลาด..... แต่ความผิดพลาดมิได้อยู่ที่
สมาชิกของพรรค แต่อยู่ที่พรรคซึ่งเอาเข็มหมุดที่แหลมมาใส่เข้ากับรูวงกลมมากกว่า
ข้าพเจ้าประหลาดใจว่า พรรคทำไปเช่นนี้เพราะมีความคิดว่า ‘ทุกหนทุกแห่งเป็นอาณา-
จักรหลวง’ เพราะฉะนั้น จึงได้สร้างรูปร่างที่เป็นภาพเดียวและจักรวรรดิครอบครัวยุติ
ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน..... ก่อนการปลดแอกเราได้ยินว่า ประธานเมาเซตุงต้องการจะ

จัดตั้งรัฐบาลผสมที่ประกอบด้วยสมาชิกที่มีได้สังกัดพรรค ในปี ค.ศ. ๑๙๔๕ เมื่อรัฐบาลเริ่มจัดตั้งขึ้น รองประธานาธิบดีของรัฐบาลกลางจำนวน ๓ ใน ๖ คนมิได้เป็นบุคคลที่สังกัดพรรค และรองนายกรัฐมนตรีจำนวน ๒ ใน ๔ คนก็เป็นบุคคลที่มีได้สังกัดพรรค นี่ดูคล้ายกับเป็นรัฐบาลผสม ต่อมาเมื่อได้มีการปรับปรุงรัฐบาลใหม่ มีรองประธานาธิบดี สาธารณรัฐประชาชนจีนเพียงคนเดียวและที่นั่งของรองประธานาธิบดีที่มีใช่เป็นของพรรค ก็ได้ถูกย้ายไปอยู่ในคณะกรรมการประจำของสภาแห่งชาติ

ไม่แต่เพียงเท่านั้น ปัจจุบันมีรองนายกรัฐมนตรีในสำนักคณะรัฐมนตรี ๑๒ คน ในจำนวนนี้ไม่มีสักคนเดียวที่มีได้เป็นสมาชิกของพรรค เป็นไปได้หรือไม่ว่าในบรรดาบุคคลที่มีได้เป็นสมาชิกของพรรคนั้น ไม่มีสักคนเดียวที่สามารถจะนั่งเก้าอี้รองนายกรัฐมนตรี หรือว่าไม่มีใครเลยที่ภักดีต่อพรรคที่จะนั่งเก้าอี้

คนอื่น ๆ ที่มีใช่เป็นคอมมิวนิสต์ที่ก้าวขึ้นมาสู่แนวหน้านั้น มีบทบาทแต่เพียงในนามเท่านั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเบา ผู้ซึ่งมิได้เป็นคอมมิวนิสต์นั้น บัญชีรายชื่อแต่งตั้งตำแหน่งหัวหน้าอุตสาหกรรมในจังหวัดต่าง ๆ ของเขา ได้ถูกปฏิเสธ “ด้วยเหตุผลในด้านความมั่นคง” อีกคนหนึ่งโจมตี “ระบบรางวัล” โดยที่มุ่งองค์การชุดหนึ่งในรัฐบาลในขณะที่มีอีกชุดหนึ่งเทียบคู่กันไปในพรรค ซึ่งเป็นผู้ให้คำสั่งที่แท้จริง มีข้าราชการมากกว่าหนึ่งคนที่บ่นเกี่ยวกับคำสั่งที่ออกมาในนามของคณะกรรมการกลางแทนที่จะเป็นโดยรัฐบาลแท้ ๆ มีการเรียกร้องซ้ำแล้วซ้ำเล่าให้มีการแบ่งแยกหน้าที่โดยให้พรรครับผิดชอบต่ออุดมการณ์และนโยบายกว้าง ๆ ในขณะที่ให้รัฐบาลรับผิดชอบในด้านกฎหมายและกฎกระทรวงต่าง ๆ

ตัวอย่างของการกล่าวหาที่ได้ระบายออกมาโดยบุคคลที่มีได้เป็นคอมมิวนิสต์ในรัฐการบริหารนั้นเพียงพอแก่การวิเคราะห์ของเรา เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพรรคและรัฐบาล ปฏิกริยาอันรุนแรงที่ตามมาจาก “การรณรงค์ต่อต้านฝ่ายขวา” ได้ลดอำนาจและอิทธิพลของข้าราชการพวกนี้อย่างไม่ต้องสงสัย ที่จริงการรณรงค์อันนี้อาจมาจากความผิดพลาดของการวางแผนและการจัดการที่บังเกิดขึ้นในขอบเขตการก่อตั้งประชาคมและ “ก้าวหน้าแบบกระโดด” ปี ค.ศ. ๑๙๕๘—๑๙๕๙ ทั้งสิ้น โดยการสั่งตั้งที่เป็นการชำนาญในด้านวิชาการเล็กน้อยที่มีอยู่ในประเทศจีนและได้ “เข้มหมุดดีเหี้ยมในรูปกลม”

ผู้นำของพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้อาศัยอำนาจที่ขาดประสพการณ์ทั้งหมดให้ขาดแบบแผน และนำไปใช้กับโครงการเศรษฐกิจที่มีความทะเยอทะยานและยุ่งยากมากเกินไป ในขณะที่ “การเมืองจะต้องบงการทุกสิ่งทุกอย่าง” ความล้มเหลวเกือบจะเป็นเรื่องหลีกเลี่ยงไม่พ้น

บางที่ประชากรอันดั้นหลามของประเทศจีนจะยอมให้อุทิศบุคคลเป็นด้าน ๆ ไปได้บ้าง ในขณะที่การควบคุมอย่างทั่วถึงของพรรคทำให้การแตกร้างเป็นอันคราญน้อยที่สุด แต่มูลค่าของมนุษย์และทรัพยากรนั้นน่าใจหาย ถึงแม้ว่าอาจจะเป็นบทเรียนในเมื่อเวลาได้ผ่านไปก็ตาม เมื่อชนรุ่นหนุ่มชนมา้อำนาจ การฝึกในด้านวิชาการภายใต้การแนะนำของค่ายโซเวียตจะผลิตข้าราชการที่เป็นทั้ง “แดง” และ “ผู้เชี่ยวชาญ” ข้อนี้อาจช่วยลดความเรียกร้องที่ขัดแย้งกันของพรรคและกลุ่มข้าราชการ ในส่วนที่เกี่ยวกับเอกชน ทัศนะแห่งอยู่ทั้งสองแห่งแก้ไขไม่ตก แต่ก็อาจจะโยกย้ายข้าราชการที่มีใช้เป็นคอมมิวนิสต์ทั้งหมดออกไปจากรัฐบาล และดังนั้นก็จะเปลี่ยนเป็นปัญหาระหว่างพรรคกับรัฐบาลมาเป็นการต่อสู้ภายในพรรค เมื่อเป็นไปไม่ได้ที่จะกำหนดความล้มเหลวเอาแก่ “อภินิหารชนชั้นกลางฝ่ายขวา” การเปลี่ยนแปลงอื่นนี้อาจจะทำลายความมั่นคงของพรรคคอมมิวนิสต์จีนอย่างรุนแรง ซึ่งจะไม่มีความรู้สึกรสชาติของความเศร้าสลดจากเบื้องดั่งที่ดั่งนั้น ถ้าหากการเปลี่ยนรูปเช่นนี้เกิดขึ้นก็จะขยายความแตกต่างที่เห็นอยู่ข้อหนึ่งในจำนวนเล็กน้อยระหว่างจีนที่มี “หลายพรรค” กับโซเวียตที่มีพรรคเดียว ถ้าจะพูดถึงอำนาจทางการเมืองที่ประทับไว้ในรัฐธรรมนูญ

รัฐบาลส่วนท้องถิ่นและภูมิภาค

การพิจารณาเกี่ยวกับอำนาจของรัฐในประเทศจีนของเราไม่สมบูรณ์ถ้าไม่พูดถึงองค์กรในอาณาเขตต่าง ๆ ของรัฐบาลบริหารในระดับต่ำกว่ารัฐบาลกลางไว้บ้าง ชาวตำรวจคาดเดามาก ในระดับนี้ ส่วนมาก หนังสือพิมพ์ที่ออกในจังหวัดและใน

ท้องถิ่นนั้นไม่ได้รับอนุญาตให้ออกนอกประเทศ ในขณะที่หนังสือพิมพ์รายวันรายใหญ่
ที่ออกในกรุงเต๋นฮ่าวให้เราอยู่บ้าง โดยที่ทำการเซ็นเซอร์เกี่ยวกับกิจกรรมในระดับสูง
ของรัฐบาล

หน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคที่สำคัญ คือ จังหวัดซึ่งมีอยู่ ๒๓ จังหวัด
ในระดับเท่าเทียมกัน ถึงแม้ว่าปกติจะมีขนาดใหญ่กว่าก็คือ ภูมิภาคอิสระ (autonomous
regions) ซึ่งมีอยู่ ๔ แห่งในปี ค.ศ. ๑๙๖๓ กับแหล่งที่ ๕ ซึ่งกำลังเตรียมการ
ภูมิภาคอิสระเหล่านี้ได้แก่มองโกเลียใน หิงเฉียหุย ชินเกียงฮุยเกอ และกว่างชั่งจง
กับธิเบต ซึ่งกำลังอยู่ในระหว่างการจัดตั้ง ภูมิภาคอิสระเหล่านี้ส่วนใหญ่ตั้งอยู่แถบชาย
แดนและประชาชนส่วนมากมิได้มีเชื้อชาติจีน ยังมีการแบ่งเป็นแบบที่สามซึ่งอยู่ภายใต้
รัฐบาลกลางอย่างใกล้ชิด ได้แก่อาณาเขตในกรุงที่มีประชากรอยู่อย่างหนาแน่น คือ
กรุงปักกิ่งและซังไห่

ลักษณะบางประการที่ทำให้โครงสร้างอันนี้แตกต่างไปจากระบบของโซ-
เวียต ถึงแม้ว่าทั้งจีนและโซเวียตจะมีการรวมอำนาจอย่างมากโดยผ่านพรรคคอมมิวนิสต์
ซึ่งมีลักษณะเป็นรูปปริมาตร และแทบทั้งหมดเข้าอย่างสนิทในชั้นพื้นฐานก็ตาม ไม่เหมือน
กับสหภาพโซเวียต ถ้าสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นรัฐเดี่ยวไม่ใช่สหพันธรัฐ รัฐ-
ธรรมนูญไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการแบ่งแยกดินแดน ดังที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญสหภาพ
โซเวียต ทั้งหน่วยดินแดนต่าง ๆ ก็ไม่มีสิทธิใด ๆ ที่จะดำเนินสัมพันธภาพกับต่างประเทศ
โดยตนเองดังที่ยอมให้เป็นไปในนามตามระบบสหภาพโซเวียต สุดท้าย กลุ่มเชื้อชาติใน
จีนไม่ได้รับความสนใจเป็นพิเศษในระบบสองลำดับที่เป็นอยู่ในมอดโคว แต่ได้รับ
อนุญาตให้มีการปกครองตนเองในท้องถิ่นที่ใกล้ชิดและมีตัวแทนแต่เพียงเป็นพิชในสภาแห่ง
ชาติเท่านั้น

การบริหารที่อยู่เบื้องต่างระดับนั้นได้แก่ เสียน หรืออำเภอ และ ซ้อ หรือ
เทศบาล เซียง หรือตำบลนั้น ปรากฏว่าได้ถูกประชาคมเข้ามาแทนที่ในฐานะที่เป็นศูนย์

กตางของการบริหาร แต่การเปลี่ยนแปลงในระดับต่ำสุดนี้ปล่อยให้สถานการณ์เป็นไป
ไม่ชัดแจ้ง เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ประชาคมในเบื้องแรกได้รวบรวมเอาการบริหารกิจ
การส่วนท้องถิ่นทุก ๆ แห่งไปปฏิบัติ ครั้นแล้วก็หัดตัวเป็นอาณาบริเวณที่จำกัดไว้อย่าง
แคบ ๆ เกี่ยวกับการผลิตและการจัดสรร แต่ได้ขยายอีกครั้งหนึ่งให้รวมเอางานสาธารณะ
ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ข้อดีข้อหนึ่งประการหนึ่งอยู่ที่อำนาจแตกต่างกันในประชาคมที่อยู่ใน
ในจังหวัดต่าง ๆ จนกระทั่งมีระบบที่จะมาดำเนินงานตามปกติได้หลายปีนั้นแหละ เราจึง
จะวิเคราะห์รากฐานการบริหารส่วนท้องถิ่นอย่างถูกต้องได้

ในขณะที่การเลือกตั้งได้ดำเนินจากเบื้องล่างชนเบืองบน คือ จากสภาท้องถิ่น
ไปถึงสภาแห่งชาติ การบริหารปรากฏว่าดำเนินจากเบื้องบนลงสู่เบื้องล่าง คือ จาก
สำนักคณะรัฐมนตรีจนกระทั่งถึง “สภาของประชาชน” เช่นเดียวกับพรรค การเลือกตั้ง
จากเบื้องล่างชนสู่เบื้องบนเป็นการแทนส่วนที่เป็น “ประชาธิปไตย” ของ “ระบบรวมศูนย์
อำนาจแบบประชาธิปไตย” ที่มีส่วนหลังของคำศัพท์แสดงออกโดยอำนาจขององค์กรที่
สูงกว่ามีอยู่เหนือระดับต่ำกว่า ประชาชนของสภาเหล่านี้เทียบเท่ากับผู้นำจังหวัดและนายก-
เทศมนตรี ถึงแม้ว่าอำนาจของพวกเขาจะน้อยกว่ามาก เพราะว่ามีอำนาจของเจ้าหน้าที่
ของพรรคเป็นคู่แข่งในทุก ๆ ระดับ ในบรรดาข้อกล่าวหาปี ค.ศ. ๑๙๕๗ เกี่ยวกับ
“บานและแข่งขัน” ได้แก่การกล่าวหาโดยจำเพาะว่า ในมณฑลชั้นสูง คณะกรรมการ
ประจำอำเภอของพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ยับยั้งคำสั่งของสภาประชาชนส่วนจังหวัด อำ-
นาจที่ขัดแย้งกันยังได้เกิดขึ้นจากการแข่งขันระหว่างรัฐกับเจ้าหน้าที่ของพรรค ข้าราชการ
คนหนึ่งอ้างว่า “กระทรวงศึกษาทั้งหมดคงอยู่แต่เพียงในนามโดยปราศจากอำนาจที่แท้
จริง” คำสั่งของกระทรวงนี้ “ไม่มีความหมายใด ๆ แก่องค์การในระดับต่ำกว่า ใน
ขณะที่บางครั้ง แม้คำสั่งจะออกมาจากสำนักคณะรัฐมนตรีได้ประดังกับความเห็นแย้ง
ชนิดเดียวกัน ในบรรดาองค์การระดับต่ำกว่า จึงได้แต่ทำตามคำสั่งร่วมกัน ซึ่งออกโดย

คณะกรรมการกฤษฎีกาพรรคคอมมิวนิสต์และสำนักคณะรัฐมนตรี” นักวิจารณ์ชาวจีนคนหนึ่งได้บรรยายสายการบริหารระหว่างสำนักคณะรัฐมนตรีกับระดับพื้นฐานว่าเป็น “ช่องทางที่มีความยาวมากกว่าองค์เจ้ ๓๘ ชั้นเตี้ยอีก”

ปราศจากข้อถกเถียงเกี่ยวกับหน้าที่ของ “สภาของประชาชน” ในระดับจังหวัด แต่ละส่วนท้องถิ่นมากกว่านั้น ย่อมเป็นไปได้ที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของมันอย่างเหมาะสม เราเห็นว่าอำนาจท้องถิ่นได้ถูกกำหนดไว้อย่างเคร่งครัดโดยหลักการของ “รวมศูนย์อำนาจแบบประชาธิปไตย” ซึ่งเชื่อมแต่ละองค์กรเข้ากับระดับการบังคับบัญชาที่สูงกว่า และเชื่อมสมาชิกของพรรคเข้ากับเจ้าหน้าที่ชั้นสูงกว่า โดยการเชื่อมทั้งเคร่งครัดแล้วยิ่งกว่าไม่ว่าจะเป็นการสถาปนาระบบระบอบประชาธิปไตย หรือการเกณฑ์ “อาสาสมัคร” เพื่อโครงการก่อสร้าง คำตัดสินในกรุงปักกิ่งเป็นปกติที่ใช้ได้กับทุกส่วนของประเทศ

ในทางตรงกันข้าม ข้าราชการส่วนท้องถิ่นมีช่องทางในการบริหารเกี่ยวกับส่วนละเอียดของแผนการ ซึ่งร่างขึ้นโดยตั้งใจจากกรุงปักกิ่ง โดยใช้คำแต่เพียงกว้าง ๆ ตัวอย่างเช่น การวิเคราะห์เกี่ยวกับระบบระบอบของเรา มีอุปสรรคในขณะหนึ่งโดยมีการแตกต่างกันอย่างมากที่เป็นไปในระหว่างเขตต่าง ๆ การบริหารที่ต่ำกว่าในระดับเหล่านี้ อาจจะมีคุณค่ายิ่งใหญ่ต่อรัฐบาลกลาง เพราะว่ายอมให้ส่วนท้องถิ่นปรับปรุงตัวให้เข้ากับสถานการณ์โดยเฉพาะภายในโครงการทั่วไปของนโยบาย และเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงอาณาบริเวณที่มีความแตกต่างกันในด้านเศรษฐกิจและประชากรของประเทศจีนให้ใช้แบบแผนที่อุปโลกนขึ้นเป็นอย่างเดียวกัน ข้อที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าเกี่ยวกับการประเมินผลของความมั่นคงของระบบของจีน ก็คือ ขนาดซึ่งสถาบันส่วนท้องถิ่นเหล่านี้ได้สนองความต้องการตามหลักประชาธิปไตย ตามความเข้าใจของมวลชน ไม่ว่าจะเตรียมแต่อย่างไร การเลือกตั้งสมาชิกไปประจำในสภาต่าง ๆ ถ้าหากผู้แทนได้แสดงออกซึ่งการตอบสนองต่อคำเรียกร้องของท้องถิ่นบ้างแล้ว พวกเขาก็อาจจะสร้างบรรยา-

ภาคของการปกครองตนเองเพียงพอที่จะทำให้คำอ้างของคอมมิวนิสต์ที่ว่า “การปกครองของประชาชน” และ “ประชาธิปไตยของประชาชน” เป็นที่เชื่อถือของมวลชนชาวนาได้ ไม่ว่าสิ่งเหล่านี้จะดูผิวเผินเพียงใดสำหรับนักวิเคราะห์ชาวตะวันตกก็ตาม เพียงแต่การตีพิมพ์อย่างกว้างขวางและการศึกษาเกี่ยวกับองค์กรส่วนท้องถิ่นให้ถึงที่เท่านั้นที่จะแก้ไขสมมุติฐานข้อนี้ได้ แต่จะปฏิเสธเสียทันทีก็ได้ไม่ได้ ถ้าเราจะยังคงวินิจฉัยเกี่ยวกับระบบนี้โดยไม่ลำเอียงและมีใจเป็นธรรม

๖. การปฏิบัติงานของรัฐบาล

การประเมินผลปฏิบัติงานของพรรคคอมมิวนิสต์จีนและรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้นมีความยากมาก เราไม่มีการหยั่งเสียงประชามติที่จะแนะแนวทางเกี่ยวกับความรู้ดีใจหรือความดำริของสังคม เราไม่มีหนังสือพิมพ์ฝ่ายค้านที่จะรายงานเกี่ยวกับข้อบกพร่องและความล้มเหลว เราเกือบไม่มีสถิติในลักษณะที่เป็นทางการตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๘ และเรามีวิธีการไม่น้อยที่จะปรับปรุงตัวเลขที่มีมาแต่ก่อนมากมายอย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับเรื่องที่สำคัญ เช่นประชากร ผลิตภัณฑ์มวลรวมและการก่อภวณ ส่วนประจักษ์พยานที่เราได้รับจากนักท่องเที่ยวและผู้ลี้ภัย ก็เป็นเพียงรายงานที่พวกเขาเห็นเพียงแวบหนึ่งของสถานการณ์ของชาติ ซึ่งถูกคัดออกมาจากเวลาอื่น ๆ และมักจะมโนเอาไปในทางประทุษร้ายความรู้ดี

แต่เราก็ไม่ปราศจากวิธีที่จะคาดคะเนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานโดยทั่วไปของรัฐบาลอย่างหยาบ ๆ เดี่ยวทีเดียว ทั้งที่เป็นเป้าหมายของรัฐบาลและที่เราอาจถือว่าเป็นของประชาชนส่วนใหญ่ ไม่ต้องพูดก็ได้ว่าเป้าหมายของรัฐบาลและของประชาชนนั้นอาจแตกต่างกัน เมาเซตงได้ให้ความสนใจอย่างแจ่มชัดในเรื่องความขัดแย้ง ขนาดของความไม่ลงรอยกันนั้น สำคัญในการที่จะประเมินค่าการสนับสนุนอย่างแท้จริงที่รัฐบาลได้รับจากราชกร และขั้นตอนการประเมินผลของเราจำเป็นต้องเป็นการชั่วคราวอย่างมาก ตัวอย่างเช่น จุดมุ่งหมายที่จะขับไล่สหรัฐออกจากเอเชีย อาจต้องการความเลี้ยลละจากประชาชนอย่างมากในลักษณะที่เป็นค่าใช้จ่ายทางทหาร การทำประเทศให้เป็นอุตสาหกรรมแบบบังคับและกีดกันตัวออกจากแหล่งการค้าที่มีกำไรามซึ่งชาวจีนส่วนมากจะไม่คิดว่าคุ้มค่า รัฐบาลอาจจะหาคะแนนนิยมจากการปฏิบัติงาน เกาหลี่ ดาวและที่อื่น ๆ

แต่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชน เพราะว่าภาระที่แบกอยู่สัมพันธ์กับเป้าหมาย ที่ได้รับความสำเร็จเห็นห่างจากความต้องการในระยะใกล้ของชาวนา ในทางตรงกันข้าม ความล้มเหลวในอาณาบริเวณใดบริเวณหนึ่งดังกล่าวอาจจะไม่รบกวนประชาชนเท่าใดนัก และนั่นเท่ากับไม่เป็นผลร้ายต่อความมั่นคงของรัฐบาล

สมมติว่ามีความเห็นพ้องต้องกันทั่วไปในส่วนสำคัญ ๆ ของเรื่องต่าง ๆ เช่น ความปลอดภัยจากการจู่โจม การขยายเกียรติคุณของจีนในนานาประเทศ และการขยายพัฒนาการเศรษฐกิจ เราอาจจะตั้งเค้าเกี่ยวกับความไม่ลงรอยกันระหว่างเป้าหมายของกลุ่มผู้นำกับเป้าหมายของประชาชน อย่างไรก็ตาม การเดาของเราจะไม่ไกลกว่านั้นเล็กน้อย ว่ากันตามหลักฐานที่ขาดตกบกพร่อง ระยะเวลาที่ผ่านมาตั้งแต่คอมมิวนิสต์ปกครองประเทศจีน และการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในนโยบายของปักกิ่งระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๕๕-๑๙๖๐ เราจะต้องหลีกเลี่ยงการสรุปอย่างกว้าง ๆ ง่ายเกินไป แต่การสรุปจะเป็นไปในลักษณะที่มีความมั่นใจน้อยลงมาก ข้อนี้เป็นความจริงโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับจุดมุ่งหมายของคอมมิวนิสต์ที่จะขยายการปฏิวัติในเอเชีย การทำระบบนารวมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในทางสังคมและเศรษฐกิจและการจัดการสร้างบุคคลที่เป็นลักษณะ มักซ์ลัทธิมา ถ้าหากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสหภาพโซเวียตยังคงไม่แน่นอนและมีความเห็นแตกต่างกันอย่างมากเกี่ยวกับเรื่องนโยบายหลังการปกครองของบอดเชวิชเป็นเวลา ๔๕ ปี เราไม่อาจคาดหมายที่จะรวบรวมความแน่นอนเกี่ยวกับประวัติของสาธารณรัฐประชาชนจีนให้ได้มากกว่าในขณะนี้เช่นกัน

เป้าหมายของชาติ

นโยบายต่างประเทศ

นโยบายต่างประเทศของปักกิ่งนั้นอยู่นอกเหนือขอบข่ายที่เหมาะสมของบทความเรื่องนี้ อย่างไรก็ตาม เราจะละเลยไม่พิจารณาดังนโยบายต่างประเทศในส่วนที่

เกี่ยวกับการประเมินผลปฏิบัติการของรัฐบาลไม่ได้ ในเมื่อเป้าหมายของนโยบายต่างประเทศอาจกำหนดล่วงหน้าหรือจำกัดเป้าหมายภายในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ถ้าหากกลุ่มผู้นำให้ความสำคัญเกี่ยวกับจุดประสงค์ในทางการเมือง ในเรื่องความสัมพันธ์ที่ตึงเครียดหรือสหภาพโซเวียตมากกว่า หนทางด้านการค้าและความช่วยเหลือในทางวิชาการบางประการก็อาจถูกตั้งคดียกเว้น ก่อตัวแข็งขึ้นก็คือ ความคิดเกี่ยวกับ “อาณัติแห่งสวรรค์” ตามประเพณีนิยมกำหนดว่า อาณาเขตของความสัมพันธ์กับต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกิจการภายในมากที่สุดก็คือ การได้มาซึ่งพรมแดนเพื่อต่อต้าน “ชนป่าเถื่อน” ต่างชาติ การให้หลักประกันแก่ประเทศเพื่อต่อต้านการรุกราน ไม่ว่าจะเป็นการคุกคามที่แท้จริงหรือเป็นการคุกคามที่เกิดขึ้นจากความคิดของรัฐบาลก็อาจจะเห็นเห การกำหนดทรัพยากรจากโครงการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อจะเพิ่มผลิตได้มากกว่าไปได้ และด้วยเหตุนี้จะต้องให้ความเข้าใจเรื่องนี้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของรัฐบาลโดยทั่วไป

ตามธรรมชาติที่สุด ความมั่นคงแห่งชาติอาศัยความสำเร็จทางปฏิฐานมากกว่าทางตรง จะต้องเน้นถึงจุดหมายในทางป้องกันมิให้รุกราน ในแง่บังคับทางอำนาจสำเร็จได้โดยที่ไต่ยันหรือผลักดันความพยายามทั้งหมดที่มุ่งล้มล้างรัฐบาลโดยรัฐบาลคู่แข่งไคเซ็ค การที่รัฐบาลเจียงไคเช็คได้รับความสนับสนุนอย่างเปิดเผยจากสหรัฐใน ความมุ่งหมายขั้นสุดท้าย แม้ว่าจะไม่ใช่วิธีให้ได้ความสำเร็จมาโดยทางทหารในระยะสั้นนั้นทำให้ความสำเร็จของจีนมีค่ายิ่งขึ้น เนื่องจากความพยายามของเจียงไคเช็คที่จะใช้ความไม่พอใจที่เกิดขึ้นในจีนคอมมิวนิสต์ เพื่อประโยชน์ของตนเองได้รับการส่งเสริมในทางการเมือง โดยการร่วมสัมพันธ์มิตรกับสหรัฐ แม้การกบฏในธิเบตก็ไม่ได้ประสบความสำเร็จในการฉีกฉีกถอนควบคุมของรัฐบาลในส่วนอื่น ๆ ของประเทศ ถึงแม้ว่าจะเป็นจุดอ่อนที่สำคัญอย่างเห็นชัดในแถบอาณาบริเวณที่เป็นพรมแดนอันไม่มั่นคง

ปักกิ่งได้พยายามอย่างมีแบบแผนที่จะแก้ไขความขัดแย้งเรื่องชายแดนอินโรรังทั้งในทางการทูตและในทางการทหารเพื่อที่จะเตรียมสร้างอาณาบริเวณเหล่านี้ การตกลงกับพม่าและเนปาลประคับประคองเหล่านี้ อย่างไรก็ตาม อินเดียนิวเคลียร์ที่จะทนต่อการครอบครองในอาณาเขตโต้แย้งของกองทัพปลดแอกของประชาชนหลายพันตารางไมล์ แถบตะวันตกของพรมแดนติดต่อกับระหว่างจีนกับอินเดียในปี ค.ศ. ๑๙๕๙-๑๙๖๓ ได้มีเหตุการณ์ระหว่างกองตระเวนชายแดนของจีนและอินเดียซ้ำ ๆ ซาก ๆ และหน่วยป้องกันพรมแดนยังมาซึ่งการโจมตีขนาดใหญ่ โดยกองทัพของจีนที่ตรงเลยเข้าไปในอาณาเขตแต่เดิมของอินเดีย จุดประสงค์ระยะสั้นของปักกิ่งคือให้ได้มาซึ่งเส้นทางคมนาคมระหว่างซินเจียงและทิเบตและเปิดเส้นทางที่เข้ามายังทิเบตนั้นได้รับผลสำเร็จ ถึงแม้ว่าเกียรติคุณของจีนในนานาประเทศได้เสื่อมลงอย่างมากทั้งที่เป็นภาพการรุกราน และความไม่เต็มใจที่จะเจรจาความไม่ถาวรโดยปราศจากใช้กำลัง พิจารณาถึงการดูภาพตนเองตามประเด็นที่ชาวจีนยึดถือมาแล้ว ความพยายามในอาณาบริเวณชายแดนของรัฐบาลในอีกด้านหนึ่งอาจจูงใจเข้ามายังความมั่นคงภายในและอำนาจภายนอกที่เชื่อถือกันมากได้

คู่กับความสำเร็จเหล่านี้ ซึ่งบางครั้งสมบูรณ์และบางครั้งเป็นบางส่วนจะต้องพิจารณาถึงประวัติความล้มเหลว นับเนื่อง ๓๐ ปีภายหลังการอ้างอำนาจอปการครอบครองทั่วประเทศจีนเป็นทางการ เมาสเซ่ยังคงไม่สามารถที่จะครอบครองเกาะนอกฝั่ง คือควม็อยและมัตสุ ซึ่งเห็นด้วยตายตาจากชายฝั่งได้ ไม่ต้องพูดถึงไต้หวันซึ่งเป็นฐานของจีนคณะชาติ ระยะทาง ๓๐๐ ไมล์ห่างออกไป ต่อสายตาของประชาชนจีนและชาวโลก ความล้มเหลวของเมาสเซ่ที่จะกำจัดคู่แข่งอย่างสิทธิปกครองประเทศ ส่วนหนึ่งได้รับการบันทึกแต่ความจริงที่ว่า คู่ต่อสู้ของเขาได้รับการปกป้องจากสหรัฐ ความไร้สัมรรถภาพของเมาสเซ่ที่จะเอาชนะศัตรูของเขาโดยวิธีข่มขู่ หลอกลวง และให้สินบน เป็น

ความอ่อนแอฐานมูฐานของรัฐบาลปักกิ่ง ทั้งที่เป็นกำลังภายในและที่เกิดจากความเป็น
สัมพันธมิตรกับโซเวียต

ยิ่งกว่านั้น ๓๓ ปีภายหลังการประกาศจัดตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน เมา-
เซตงไม่สามารถจะได้รับการรับรองจากประเทศส่วนใหญ่ของโลก ไม่ต้องพูดถึงสมาชิก
ของสหประชาชาติ เขาไม่สามารถจะบังคับแม้กระทั่งเพื่อนบ้านซึ่งพ่ายแพ้ คือ ญี่ปุ่นให้
ตัดสัมพันธภาพกับรัฐบาลของเจียงไคเช็ค การถูกกีดกันออกจากองค์กรระหว่างประเทศ
ก็ไม่ได้ได้รับการชดเชยเสียทั้งหมดจากการเข้าร่วมอยู่ในค่ายโซเวียต เนื่องจากการขัดแย้ง
ระหว่างจีนกับโซเวียต ซึ่งเพิ่มความรุนแรงยิ่งขึ้นระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๕๗-๑๙๖๓ ปรากฏ
ว่าจีนถูกกีดกันตัวออกจาก “ค่ายสังคมนิยม” เพิ่มขึ้นตามลำดับ สัญญัตถ์ของการ
การกีดกันจีนออกไปเช่นนี้ คือการเคลื่อนไหวของมอัสโคว์ ในปี ค.ศ. ๑๙๖๒ ที่ขยาย
สภาพความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และรับเอามองโกเลียนอกเข้าเป็นสมาชิกสมบูรณ
ก่อนหน้านั้นสมาชิกภาพที่อยู่ในองค์กรนี้ จำกัดเฉพาะรัสเซียและประเทศบริวารในยุโรป
ตะวันออก ประเทศคอมมิวนิสต์ในเอเชียซึ่งยอมรับให้เข้าร่วมก็แต่ในฐานะผู้สังเกต-
การณ์ ความล้มเหลวของปักกิ่งที่จะเข้าร่วมประชุมในสภาพความร่วมมือทางเศรษฐกิจ
ในฐานะผู้สังเกตการณ์ (ไม่ต้องพูดถึงสมาชิก) เป็นเครื่องหมายของการขยายตัวของ
แตกแยกระหว่างรัฐบาลคอมมิวนิสต์ที่เอนเอียงไปทางมอัสโคว์กับรัฐบาลที่จับกลุ่มกันรอบ
กรุงปักกิ่งซึ่งในขณะนั้นมีเกาหลีเหนือ และบางที่จะเป็นเวียดนามเหนือด้วย

ที่จริงพัฒนาการเศรษฐกิจและบุคลิกลักษณะระหว่างประเทศของจีน มี
ความเกี่ยวข้องกันที่สำคัญถึงกับว่า ในที่สุดเราอาจจะตัดสินภาพไม่เต็มใจและความไม่
สามารถของเมาเซตงที่จะเชื่อมสัมพันธ์กับคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ เป็นความล้มเหลวเกี่ยวกับปฏิบัติ
การในกิจการต่างประเทศที่สำคัญที่สุด และเป็นความล้มเหลวที่มีน้ำหนักกว่าความสำเร็จ
อื่นๆ อย่างน้อยเราอาจแบ่งระยะที่ค่อนข้างจะได้รับความสำเร็จออกจากระยะที่ดูเหมือน

จะได้รับความล้มเหลว ยกให้ความล้มเหลวโหมและความพ่ายแพ้ที่ได้รับจากฝีมือต่างประเทศของจีนจากปี ค.ศ. ๑๙๔๑-๑๙๔๕ การก้าวขึ้นมาเป็นผู้อ้างสิทธิผู้นำของชาวเอเชียอย่างเชื่องช้าของรัฐชาติเมาเซดระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๔๕-๑๙๔๗ นั้นเป็นสัญญาณของความล้มเหลว อย่างไรก็ตาม ความล้มเหลวของจีนที่จะปรับปรุงฐานะของตนต่อสู้กับค่ายโซเวียตและอินเดีย ทำให้การปกครองของเมาเซดตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ เป็นที่น่าสงสัยเกี่ยวกับคุณค่า ถ้าพูดถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยกลุ่มผู้นำประเทศ

ถ้าพิจารณาทั้งในเรื่องเป้าหมายตามความเข้าใจของจีนคอมมิวนิสต์เอง และตามการประเมินผลอย่างรอบคอบของเราเกี่ยวกับประวัติ นโยบายต่างประเทศของจีนแล้ว การปฏิบัติของรัฐชาติปักกิ่งเป็นที่พึงปรารถนา แต่ถ้าพิจารณาถึงเรื่องภายในจะเลวร้ายเท่าใด ในระดับกลุ่มผู้นำเรารู้ดีว่ามีความเกลียดชังรัฐอย่างเข้มข้น มีความแค้นเคืองต่อสหภาพโซเวียตอย่างสุดซึ้ง และมีการยืนยันถึงความถูกต้องของนโยบายของจีนคอมมิวนิสต์อย่างแข็งขัน คู่มือของความไม่เต็มหวังได้ปรากฏทั่วไปเกี่ยวกับนโยบาย ๖ ปีที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม น่าสงสัยว่าแนวสายการบังคับบัญชาเช่นนี้จะไปสิ้นสุดเอาที่ไหน ถ้าหากประชาชนไม่ยึดกับเป้าหมายของการตั้งระบิทธิคอมมิวนิสต์ทั่วทั้งเอเชียแล้ว ความล้มเหลวที่จะบรรลุถึงเป้าหมายอันนี้จะมีผลภายในเพียงเล็กน้อย เว้นแต่จะมีการเสื่อมโทรมอย่างแท้จริงเกิดขึ้นภายในตามมา ความไม่สามารรถที่จะรวมเกาหลีเหนือหรือเวียดนามให้อยู่ภายใต้ธงแดง อาจจะทำลายแนวทางทั่วไปของลัทธิคอมมิวนิสต์ แม้กระทั่งเกียรติภูมิของสาธารณรัฐประชาชนจีน แต่ชาวนาในมณฑลช้อชวน (เสฉวน) จะไม่ถือเอาข้อนี้ต่อต้านปักกิ่ง เว้นแต่เขาจะได้ส่งลูกชายหรือผลิตภัณฑ์จำนวนมากไปให้แก่การเลี้ยงอันไร้ผล น่าประหลาดที่ความไม่สามารรถของรัฐบาลที่จะกระตุ้นให้ประชาชนทำตนเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกับเป้าหมายของรัฐบาล ได้บรรเทาปรากฏการณ์ของความล้มเหลว ในเมื่อรัฐบาลไม่ได้รับความสำเร็จในเป้าหมายเหล่านั้น ความล้มเหลวต้องคง

ไม่ได้นำมาซึ่งชัยชนะนั้นจริงอยู่ แต่การเชื่อมโยงกันเช่นนี้ พวกเขาได้ทำให้ปรากฏการณ์ของความล้มเหลวและความขมขื่นน้อยในระดับมอดชน

พัฒนาการเศรษฐกิจ

จุดมุ่งหมายที่สำคัญประการที่สองของกลุ่มผู้นำและมอดชนคือ พัฒนาการเศรษฐกิจนั้นเป็นอย่างไร เราจะวัดการปฏิบัติในที่นี้อย่างไร เราจะถือเอาค่าแสดงการณของรัฐบาลที่ปรากฏในเมื่อรัฐบาลสัญญาที่จะ “ควบให้ทันอังกฤษภายใน ๑๒ ปี” หรือว่าเราจะลดความหมายของคำพูดเช่นนี้ให้เป็นเรื่องของความเรียกร้องในยามอ่อนแอเสีย เราจะถือพัฒนาการเศรษฐกิจของไซเวียตในระยะเดียวกันให้เป็นจุดเริ่มต้น หรือว่าเราจะใช้ตัวอย่างในประเทศที่มีไซเป็นคอมมิวนิสต์ ดังเช่นญี่ปุ่นในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ หรืออินเดียในปัจจุบัน โดยอาศัยเครื่องวัดตามแบบของเรา เราจะได้ผลการประเมินคุณค่าของการปฏิบัติของปักกิ่งที่แตกต่างออกไปในแขนงเศรษฐกิจ

แน่นอนทีเดียววิธีการอันชอบธรรมและเป็นแบบจารีตนิยมก็คือ ถือเอาความดำริและความล้มเหลวของรัฐบาลเป็นผลลัพธ์อันของความโง่เขลา วิเคราะห์จากเวลาที่รัฐบาลได้อ่านาจอ ข้อหนึ่งอย่างน้อยก็เป็นเข็มชี้ให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าในมาตรฐานการครองชีพและการเปิดประเทศให้ทันสมัย แสดงให้เห็นโดยวิธีการสื่อสารและคมนาคมที่จัดสร้างขึ้นอย่างรวดเร็ว ปล่องควันและเปลวไฟที่พุ่งสูงขึ้นไปจัดอยู่ในแนวหน้าของสังคมที่เรียกว่า ด้อยพัฒนาทั้งหมด เราได้เห็นแล้วเกี่ยวกับความดัดแปลงของเป้าหมายอันที่ปรากฏอยู่กับรัฐบาลจีนสมัยก่อนคอมมิวนิสต์ เพราะฉะนั้นเราอาจเข้าใจการปฏิบัติของปักกิ่งได้ ในส่วนที่เกี่ยวกับความสามารถของปักกิ่งที่จะยังความเจริญเติบโตชนิดที่เห็นได้ แม้จะไม่ประสบความสำเร็จตามความทะเยอทะยานเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่ดื้อนยิ่งใหญ่มากก็ตาม

ในการเปรียบเทียบกับฐานะที่เป็นอยู่ตอนใกล้เคียงกับเวลาที่คอมมิวนิสต์ยึดอำนาจ ตัวเลขทางอุตสาหกรรมได้แต่ตั้งเดิมประโยชน์ให้แก่การปกครองของเมาเซตุงระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๕๐—๑๙๕๘ (อันเป็นปีสุดท้ายที่มีสถิติ) ผลิตผลลดถดถอยจากตัวเลขที่น้อยกว่า ๓ ด้านขึ้นไปสู่มากกว่า ๑๖ ด้านขึ้น ผลิตผลถดถอยเพิ่มขึ้น ๑๐ เท่าตัว กระแสไฟฟ้ามากกว่า ๘ เท่า ด้วยความช่วยเหลือของโซเวียต อุตสาหกรรมเครื่องมือเครื่องจักรก็ได้เริ่มขึ้น มีการปฏิรูปรากฐานในการผลิตเครื่องยนต์และเครื่องบิน อุตสาหกรรมเครื่องกำเนิดไฟฟ้าก็ได้จัดตั้งขึ้น และเครื่องกำเนิดนิวเคลียร์ก็ได้สร้างขึ้นเครื่องหนึ่งวางรถไฟใหม่ ๆ เป็นระยะย่อย ๆ ไม่ได้ได้วางผ่านเข้าไปในทะเลทรายโกบีเชื่อมรั้วเข้าเข้ากับประเทศจีนโดยผ่านมองโกเลียนอก ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งที่ยาวและกว้างลำบากมากกว่าได้คิดเคียวผ่านขึ้นเคียง ทางรถไฟเหล่านี้คล้ายสัญญาว่าจะย้ายแหล่งอุตสาหกรรมของจีนจากแหล่งชุมนุมหนาแน่นและใกล้ชายทะเลที่เบียดเสียดไปยังดินแดนภายในอันปกปิด

ความก้าวหน้าเหล่านี้ได้บรรลุผล เพราะว่ารัฐบาลได้ใช้ทุนและแรงงานของประเทศเกือบทั้งหมดให้แก่งานสร้างอุตสาหกรรมหนักและปฏิรูปฐานสำหรับการเติบโตในอนาคต ด้วยการตัดสินใจอย่างแน่วแน่ รัฐบาลได้ลงทุนมากกว่า ๑๒ พันล้านดอลลาร์ให้แก่การสร้างประเภททุนในระยะแผนการ ๕ ปีแรก คือตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๓—๑๙๕๗ แม้ว่าเศรษฐกิจจะอยู่ในฐานะยากจนก็ตาม ถึงแม้ว่าการศึกษาเบื้องต้นแรกในประเทศตะวันตกโดยชนชั้นกลางเป็นอันมากของจีนคอมมิวนิสต์แล้ว แต่ก็ดูเหมือนว่า เป็นการปดอดภัยที่จะพูดว่า ผลิตผลทั้งหมดของจีนเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๘ หรือ ๘ ต่อปี ในระหว่างที่การเพิ่มส่วนใหญ่อยู่มากจากด้านอุตสาหกรรม ในขณะที่การเกษตรก้าวไกลกว่าการเพิ่มประชากรระหว่างร้อยละ ๒ ถึง ๓

พิจารณาถึงอุปสรรคของการเติบโตอันนี้ (การสร้างกำลังทหารอย่างใหญ่โต) การขาดแคลนเงินทุนและทรัพยากรแรงงานที่ชำนาญ ขาดการค้ากับประเทศที่มีใช้

เป็นคอมมิวนิสต์ด้วยมาก การปฏิวัติที่จะแสวงหาทุนและดินเชื้อจากแหล่งภายนอก ซึ่งมีใช้อยู่ในค่ายโซเวียต การเสื่อมสลายอย่างค่อเนื่องกันของสังคม โดยใช้นโยบายปราบปราม “การปฏิวัติซ้อน” อย่างทารุณ การจัดระบบการเข้าที่ดินใหม่ทั้งหมดและการวิบุตดำหกรรมของเอกชน ไม่ต้องพูดถึงความไม่ชำนาญของหน่วยปฏิบัติงานของคอมมิวนิสต์เกี่ยวกับ “การดำเนินงานเรื่องการเงินแห่งชาติและรัฐการบริหารแห่งชาติ” การปฏิบัติงานเป็นที่ประทับใจ จะคำนวณเทียบเคียงกับระบบเศรษฐกิจอื่น ๆ อย่างไรนั้น ส่วนใหญ่อยู่ที่จุดจำเพาะของการเปรียบเทียบ อัตราทางเพิ่มของญี่ปุ่นเทียบกันได้ ในบางปีเกินกว่าของจีนคอมมิวนิสต์เสียอีก แต่ญี่ปุ่นได้เริ่มการพัฒนาอุตสาหกรรมจากฐานที่สูงมากกว่า ญี่ปุ่นได้เริ่มแบ่งตัวทางเศรษฐกิจภายหลังสงครามอันได้กำไรจากประสพการณ์ในด้านวิชาการและอุตสาหกรรมที่ก้าวหน้ามาหลายชั่วคน พร้อมทั้งสังคมได้รับการศึกษาอย่างสูง และปราศจากการทำลายในด้านการเมืองหรือสังคมอย่างรุนแรง ที่ตามมาจากกรอบครองหลังสงคราม พิจารณาคูณินเดีย ก็สู้ไม่ได้ ใน ๓๐ ปีแรกของการมีเอกราช ไม่ว่าจะเป็นด้านลงทุนหรือผลิตผลด้านอุตสาหกรรม เพราะฉะนั้น ความเรื่องที่เป็นของเอเชียแล้ว การขยายตัวในทางเศรษฐกิจของจีนเป็นความสามารถของรัฐบาลอย่างน้อยก็จนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๕๘—๑๙๖๐ ถ้าพูดถึงด้านปริมาณ แต่ข้อนี้เป็นเพียงการมองในแง่หนึ่ง การคำนวณในด้านปริมาณไม่ได้บอกเราเกี่ยวกับคุณภาพด้วย

ในปี ค.ศ. ๑๙๕๘—๑๙๕๙ บักกิงได้เปิดฉากรณรงค์ “เดาหอดมโตะ” หลังบ้านขนานใหญ่ กระตุ้นเตือนให้ราษฎรใช้เศษเหล็กและแรงงานว่างเท่าที่มีอยู่ทั้งหมด (ไม่ว่าจะไม่มีประสิทธิภาพหรืออ่อนเปลี้ยสักเพียงไร) มาบัดลัดเหล็กกรรมชาติและเหล็กกล้าในเตาหยาบ ๆ ที่ตั้งขนตามสนามทั่ว ๆ ไป ค่อมาเป็นที่ยอมรับว่าผลิตเกือบทั้งหมดใช้ประโยชน์ได้น้อยมาก ในขณะที่ความอ่อนเปลี้ยในด้านกายภาพที่เกิดขึ้น

(ชายหญิงและเด็กทำงานจนกระทั่งดึกคืนและภายใต้สภาพการณ์ที่เลว) ส่วนหนึ่งอาจ
จะมาจากโรคติดต่อที่ตามมากับการขาดแคลนด้านอาหารปี ค.ศ. ๑๙๖๐—๑๙๖๑

นี่ไม่ใช่เป็นตัวอย่างที่ก่อกำเนิดโดยเฉพาะเกี่ยวกับทรัพยากรที่ดินที่ต้องและความพยายามที่ใช้ไปในทางผิด ในขณะหนึ่ง บักกิ้งมีคำสั่งให้สร้างคันไถที่ทำด้วยถั่ว
จำนวนล้าน แต่กลับปรากฏว่าไม่เหมาะสมกับความต้องการของชาวนาเดี่ยเลย คันไถ
เหล่านั้นต้องถูกใส่เข้าไปในเตาหลอมเศษเหล็กพร้อมกับเครื่องหุงต้มของคนงานหลอมเหล็ก
ตามตำนานหลังบ้าน มีแขกผู้เชี่ยวชาญทางด้านอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นกลับจากดินแดน
ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจีนได้เล่าว่า ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับคัตตัมถูกเตือนว่าจะใช้ไม่ได้
ในญี่ปุ่นโดยที่มีคุณภาพต่ำและรับรองไม่ได้ ในระดับที่หยาบยิ่งขึ้น แรงงานนับเป็นล้านๆ
ได้ลงมือกับการสร้างเขื่อนและทำนบซึ่งปรากฏว่าเป็นการสูญเปล่า ในเมืองมาก่อน
สร้างที่บริเวณและโครงร่างที่ขาดแคลนวิชาการด้านวิศวกรรมได้พังทลายลงโดยน้ำฝนปี
ค.ศ. ๑๙๕๙—๑๙๖๐

ยิ่งกว่านั้น ตัวเลขของผลิตภัณฑ์ทั้งหมดอาจจะชวนให้หลงผิดได้ สถิติที่เป็น
ถั่วเฉียนนั้นมีความหมายมากกว่านั้น เป็นเวลาหลายปีที่บักกิ้งได้สัญญากับประชาชน
ของเขาย่างภูมิใจว่าจะช่วยให้ทันอังกฤษในด้านผลิตภัณฑ์เป็น เหล็ก เหล็กกล้า และ
ถ่านหิน อย่างไรก็ตาม ไม่มีคนสนใจที่จะให้ข้อเท็จจริงว่า จีนมีพลเมืองมากกว่าอังกฤษ
ถึง ๑๕ เท่า แต่สำหรับชาวจีน ๗๐๐ ล้านคนนั้น มาตรฐานการครองชีพของส่วนบุคคล
และความล้าหลังของตัวเกี่ยวกับความกินอยู่ดีหรือ เลวลง มีความหมายมากกว่าเฉพาะ
แผนภาพและกราฟของผลิตภัณฑ์ทั้งหมดในด้านอุตสาหกรรม

การประเมินผลของชาวนาของจีนโดยทั่วไปเกี่ยวกับระบบคอมมิวนิสต์นั้น
ย่อมขึ้นๆ ลงๆ ไปแต่ละมืออย่างไม่ต้องสงสัย ในตอนแรก ความยินดีต่อการที่ได้รับการ
บรรเทาจากการกักขังเงินคอกเบี้ยสูงจากราชาที่ดิน การใช้อำนาจผิด ๆ ของรัฐบาลนั้น
อาจเอาชนะความเคียดแค้นจากบุคคลภายนอก ผู้ซึ่งมาพร้อมกับสัญญาที่เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับ

การที่จะได้รับการปรับปรุงตามสภาพการที่ได้รับการกดขี่ตามประเพณี ครั้นแล้วในการเปลี่ยนแปลงนโยบายอย่างกระทันหันจากให้ “ที่ดินกับผู้นานา” ไปเป็นสหกรณ์เกษตร นำประหลาดใจที่ว่า ปฏิริยาคัดค้านเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวอันน้อย ถึงแม้เป็นการยากที่จะเชื่อว่า ชาวนาสหกรณ์เป็นเจ้าของที่ดินอันเป็นเป้าหมายที่สูงส่งเช่นนี้ด้วย ปราศจากความเสียใจ แต่ในปี ค.ศ. ๑๙๕๘—๑๙๕๙ ขบวนการจัดตั้งระบบประชาคมอย่างดุเดือดยิ่งได้ก่อให้เกิดปฏิริยาต่อต้านอย่างแพร่หลายทั่วประเทศ ผลงานของการกำหนดผลิตผล และการจำหน่ายไม่ได้สัดส่วนสัมกับการสร้างโครงการอย่างขาดความชำนาญเกี่ยวกับให้ที่ดินแก่ประณัติให้ดี ผลิตผลด้านการเกษตรได้ตกต่ำลงอย่างใหญ่หลวง ข้าศึกด้วยความแห้งแล้ง น้ำท่วม และพายุไต้ฝุ่น ดังที่ไม่เคยปรากฏมาแต่ก่อน ในปี ค.ศ. ๑๙๕๘—๑๙๖๑ เมื่อการขาดแคลนอาหารแพร่หลายทั่วประเทศจีน ผู้ตั้งเหตุการณ์จำนวนมาก (ในกลุ่มผู้นำชาวนาและโลกภายนอก) ตั้งด้วยว่ารัฐบาลจะคงอยู่ได้ด้วยแรงกระแทกกระทั้นหลายต่อเช่นนี้หรือ

วิกฤติการณ์อันนี้มีผลตักตวงเพียงใดและมีผลร้ายเพียงใดต่อขวัญของประชาชน เราอาจไม่มีทางรู้ได้ ในสหภาพโซเวียต ความหายนะเกี่ยวกับนารวม ไม่ก่อให้เกิดความรู้อีกถึงผลทั้งหมด จนกระทั่งหลายปีต่อมาในเมื่อจำนวนประชากรและตัวเลขในด้านผลิตผลในส่วนที่สำคัญ ๆ ได้เผยให้เห็นถึงขนาดของความหายนะที่ได้บังเกิดแก่รัสเซียในปีแรก ๆ ของช่วงสิบปี ระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๓๐ ถึงปี ๑๙๕๐ มีความสำคัญที่ว่า จนถึงปี ค.ศ. ๑๙๕๘ จีนยอมให้แขกท่องเที่ยวภายในประเทศทั่วไป และปักกิ่งยอมให้วารสารต่าง ๆ ออกนอกประเทศเป็นอันมาก ตั้งแต่นั้นมานักท่องเที่ยวถูกจำกัดขอบเขตในการเคลื่อนไหว ในขณะที่หนังสือพิมพ์และนิตยสารต่าง ๆ งดการส่งออกนอกประเทศ จนเหลือเพียงไม่กี่ฉบับ

อย่างไรก็ตาม จากรายงานต่าง ๆ ไม่มีข้อสงสัยเลยเกี่ยวกับการหยุดชะงักของถูกไม่เครื่องจักรอย่างกระทันหันที่ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจหยุดนิ่งในปี

ค.ศ. ๑๙๖๒ การไหลบ่าของผู้ด้อยเป็นจำนวนมากนั้นๆ แสดงให้เห็นถึงการขาดงานและอาหาร การลดขนส่งสินค้าออกของบักกิงอย่างกระทันหัน ทำให้รายงานของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับโรงงานหยุดนิ่งและท่าเรืออ่าวว่างนั้นเชื่อถือได้ อันเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความเสื่อมในทางกิจกรรมอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว แม้กระทั่งผู้นำชนยอดสุด เช่น โจวเอินไหล และ เฉินอี้ ก็ยังพูดต่อผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างประเทศอย่างเคร่งครัดว่า เกี่ยวกับ “ความลำบากของเรา” ในช่วง ๓ ปี ความต้องการของเราที่จะฟื้นฟูเป็นเวลาดหลายปี อาศัยข้อมูลที่กระเด็นกระด้าง รูปกร้าฟอย่างหยาบๆ จะแสดงให้เห็นเป็นเด่น แทนมาตรฐานการครองชีพจนอย่างเห็นได้ชัดจากปี ค.ศ. ๑๙๕๐—๑๙๕๕ ปรับระดับเดิมจากปี ค.ศ. ๑๙๕๖—๑๙๕๘ ครั้นแล้วก็ตกต่ำในปี ค.ศ. ๑๙๕๙—๑๙๖๒ เนื่องจากส่วนต่าง ๆ ของจีนส่วนมากเริ่มด้วยการอุปโลกนวิโลก ในระดับใกล้เคียงกับการยังชีพ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ย่อมอยู่ในจำพวกสิ่งจำเป็นในชั้นมูลฐาน เช่น อาหารและเครื่องนุ่งห่มเป็นส่วนมาก จะต้องเข้าใจว่า สภาพการณ์ในท้องถิ่นต่าง ๆ และระหว่างในเมืองกับชนบทนั้นแตกต่างกันอย่างมาก อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปแล้วภาพเศร้าเช่นนี้ปรากฏอยู่ทั่วไปในเมื่อสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ก้าวขึ้นมาสู่ความมีอำนาจปีที่ ๑๕ เช่นเดียวกับ การดำเนินนโยบายต่างประเทศในขณะที่ยึดมั่น แต่ปรากฏว่าได้สื่อให้เห็นถึงความสามารถของรัฐบาลว่ามีมาจนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๕๗ แต่แสดงถึงความล้มเหลวอย่างใหญ่หลวงภายหลังนั้น เช่นเดียวกับพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างสม่ำเสมอใน ๘ ปีแรกของการปกครอง แต่ได้หักถดถอยอย่างสม่ำเสมอระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๕๙ ถึง ๑๙๖๒

อดีตและดูทางสำหรับอนาคต

โดยที่ขาดสถิติที่เป็นของทางการและมีไว้ ถ้าเราจะเลาดูทางเศรษฐกิจในอนาคตอันใกล้ ถึงแม้ว่าผู้เชี่ยวชาญภายนอกจะประเมินผลของเรื่องต่างๆ โดย

จำเพาะแตกต่างกันอย่างมากในเส้นหักเหอันเป็นผลเกิดจาก “ ถ้าวหน้าแบบกระโดด ” ที่ตั้งชื่ออย่างผิดๆ โดยเมาเซตุง แต่ถึงปลายปี ค.ศ. ๑๘๖๒ ส่วนมากเห็นพ้องต้องกันว่า การหักเหค่านั้นถูกทำให้ชัดถึ ถ้ามีไฮอยู่ในระดับเสมอดีที่เดียว ตัวเลขของการผิดคิดเหมือนอยู่ในระดับค่าสุดของแนวโค้ง และอาจจะวุ่นจากอู่โค้งของความคดค่างได้ บักกิงได้กล่าวถึงพัฒนาการอันน้อยอย่างดังเด ในคำแถลงการณ์ที่มหายหลังการประชุมครั้งที่ ๑๐ ของคณะกรรมการกลางของพรรคซึ่งประกาศในวันที่ ๒๘ กันยายน ค.ศ. ๑๘๖๒ “ สภาพการของเศรษฐกิจของชาติในปีที่แคว่ดักว่าปีก่อนเล็กน้อย และในปีนั้นก็ดักว่าปี ที่แคว่ดักเล็กน้อยเช่นกัน ในด้านเกษตร ผลผลิตที่แท้จริงประจำฤดูร้อนของปีนั้นดักว่าปี ที่แคว่ดัก และผลิตพืชของพืชผลประจำฤดูใบไม้ร่วงก็ดักว่าเพิ่มขึ้น ในด้านอุตสาหกรรม ..... ผลผลิตของเครื่องมือในการผลิตที่ดั่งเสริมการเกษตร ผลิอุดสาหกรรมเบ้าที่ใช้ผลิตผล อุดสาหกรรมเป็นวัตุดุคิปี การฝีมือจำนวนมาก และผลิตผลอุดสาหกรรมหนักที่มีความ ต้องการอย่างมากได้เพิ่มขึ้นอย่างมากในระหว่างเดือน มกราคม ถึง สิงหาคม เมื่อเปรียบเทียบกับระยะเดียวกันของปี ที่แคว่ดัก ”

นี่จะเป็นการบรรเทาเพียงชั่วคราวในด้านผลิตผล ก่อนที่จะมีการตกต่ำอีก หรือเป็นสัญญาณของการขยายตัวของเศรษฐกิจตามเดิมแบบซ้ำๆ บักกิงได้พูด อย่างมั่นใจอ้างถึงชัยชนะที่มีต่อปัญหา แต่ไม่ได้สัญญาอะไรโดยเฉพาะเกี่ยวกับเป้าหมายของการผลิต หรือเวลาที่มาถึงของความมั่งคั่ง ภายหลังที่ได้วาดโครงการอย่างกว้างๆ เพื่อให้ความสำคัญแก่พัฒนาการเกษตรในอันดับแรก เพื่อจัดการความสำคัญระหว่าง การอุดสาหกรรมกับการเกษตรอย่างถูกต้อง และเพื่อปฏิบัติงานด้านอุดสาหกรรม ให้เป็นไปตามนโยบายที่ทำให้ “ การเกษตรเป็นรากฐานของระบบเศรษฐกิจแห่งชาติ ” คำแถลงการณ์ได้สรุปว่า “ เราจะต้องสามารถที่จะนำการกระตุ้นอันยิ่งใหญ่มาใช้ในการ ก่อสร้างระบบสังคมนิยมภายในประเทศในยุคใหม่ได้แน่นอน ภายหลังที่ได้ใช้ความ พยายามมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง ”

ข้อนี้ตามความเป็นจริงจะสามารถบรรลุผลหรือไม่ ส่วนมากอาศัยปัจจัย
ในทางการเมืองที่มองไม่เห็นของผู้นำและชนวนมากเท่ากับปัจจัยในทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับการ
เพิ่มของพลเมือง ผลได้ทางเกษตรและสภาพดินฟ้าอากาศ ในขั้นที่เทียบไม่ได้กับ
สังคมอื่น ยกเว้นรัสเซียในช่วงหลายสิบปีแรกของการปฏิวัติและอินเดียบ้างๆ ความ
สำเร็จในการพัฒนาประเทศขึ้นต้องอาศัยกลิ่นของความหวาดกลัวที่สามารถเอาชนะต่อความ
ไม่ยุติและความกังวลต่อการรอคอยอยู่จริง ๆ ซึ่งทำให้แต่ละครอบครัวหมกหมุ่นเฉพาะ
เรื่องของตัวเองและผลจากการสนองตอบต่อการบังคับบัญชาของรัฐบาล การแยกเอา
อาหารจากไร่นาและแรงงานจากมวลชนโดยปราศจากเครื่องต่อใจทางวัตถุและปราศจาก
การอาศัยวิธีอื่นอื่นจะต้องอาศัยการกระตุ้นที่จะเชื่อมสังคมทั้งหมด ตั้งแต่เบองบนถึง
เบองล่างในโครงการที่เชื่อมโยงกันของการผลิต การกระตุ้นและที่ประทับใจ ผู้ที่ได้
เยี่ยมเยียนประเทศจีนจนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๕๗ ไม่ว่าพวกเขาจะได้บรรยายไปตามที่ตนเกิด
ความกระตือรือร้นด้วยความสมัครใจ หรือการตอบสนองที่เกิดจากความดึงดูดในด้าน
จิตวิทยา ถ้าขาดการกระตุ้นเช่นนี้ ปัญหาพื้นฐานที่เกาะกินผู้ปกครองของปักกิ่งก็คือ จะ
ทำให้จักรกลทั้งหมดก้าวหน้าไปได้อย่างไร คนงานของพรรค ๑๗ ล้านคนจะดำเนิน
ไปในแบบองค์การที่ปฏิบัติงานอย่างราบรื่นดังที่เป็นอยู่ก่อนสมัย “ก้าวหน้าแบบกระโดด”
ได้อย่างไร และพวกเขาจะระดมราษฎร ๗๐๐ ล้านคนให้ยังคงเสียสละตัวเองเพื่อเป้าหมาย
ในการเปลี่ยนประเทศชาติให้ทันสมัย และสร้างอุตสาหกรรมได้อย่างไร

ไม่คำนึงถึงความแตกต่างเกี่ยวกับมาตรฐานการครองชีพ รัฐบาลไม่เคย
ลดระดับบาทในฐานะที่เป็นเครื่องกำเนิดแห่งพลังในสังคมจีนเลย สำหรับกรรมกรหรือ
ชาวนา ปัญญาชนหรือข้าราชการ ทหารหรือพลเรือนแล้ว ข้อนี้เป็นเครื่องกีดขวาง
ของคำสั่งจากเบองบนอยู่เสมอ การเพาะกายในยามเช้าตรู่และอภิปรายการเมืองใน
เวลาพลบค่ำนับว่าเป็นยุคของการทำงานเคร่งเครียดที่สุดในประวัติศาสตร์จีน แต่คุณไป

กับการก้าวไปข้างหน้า จากแรงผลักดันเบื่องบนที่มีความกดดันในทางตรงกันข้ามมาจาก
เบื่องล่าง เมื่อความล้มเหลวเกิดขึ้น ประชาชนผู้ทำงานเกินกำลังก็หันไปเล่นงานหน่วย
ปฏิบัติงานคอมมิวนิสต์ที่แทรกซึมอยู่ทุกแห่งหน จะต้องเข้าใจว่าพวกเขาแก้ตัวได้ ใน
เมื่อความหายนะที่เกิดจากธรรมชาติได้ทำลายพืชผลอย่างเห็นชัด แต่การโหดร้ายของผู้
ลัทธิเข้าไปในมาเก๊าและฮ่องกง เป็นหลักฐานประจำวันที่แสดงให้เห็นว่า รัฐบาลไม่
สามารถรักษาย้ายการดำเนินออกไปจากตัวพวกเขาได้อย่างสำเร็จเสมอไปในที่สุด นับเป็น
ความเชื่อของส่วนบุคคลที่ถือเอาการกำหนดการกระทำในทางการเมืองสำคัญว่าสำคัญ
อันก่อให้เกิดผลที่ปรากฏเกี่ยวกับความสำเร็จหรือล้มเหลว

เท่าที่แลดูมา การกระทำของรัฐบาลได้ปรากฏออกมาทั้งในทางเสริมและ
ลดฐานะของคน โดยการระดมประชาชนขึ้นเพื่อกิจกรรมทุกอย่างที่ปรากฏนับ
จากการกำจัดการกระชาก จนกระทั่งกำหนดแนวทางเพื่อการขจัดประทุกัน บั๊กกิ่งได้
แสดงออกซึ่งความสนใจในสวัสดิภาพของประชาชน และความตั้งใจของพวกเขาที่จะ
จัดแรงงานคนอันมหาศาลไปใช้ในการเสริมสร้าง ในขณะที่เดียวกันการระดมแรงงานคน
ในขนาดบ้างครั้ง ได้สร้างปัญหาสังคมขึ้นเกี่ยวกับความเมื่อยล้า ความแค้นเคืองและ
ความตึงเครียด ซึ่งในขณะที่มีความล้มเหลวอาจมีปฏิกิริยาตอบโต้รัฐบาลในขนาด
เดียวกันกับเมื่อมีความพยายามขมขื่นที่สุดเพื่อแก้ไขวิกฤติการณ์

ฉันได้เผชิญกับปัญหาความไม่โยกย้ายที่กำต้งทำลายอยู่ในระดับมวตชน ความ
ตึงเครียดระหว่างมวตชนกับกลุ่มผู้นำ การปราบปรามที่หนักกว่าจากเบื่องบนและความ
ตึงเครียดในชั้นสุดท้ายจากเบื่องล่างจะถึงขั้นระเบิดหรือไม่ ความเป็นไปได้เกี่ยวกับ
พัฒนาการเช่นนั้น ย่อมปฏิเสธได้ทีเดียวไม่ได้ แต่เพื่อจะขึงถึงความเป็นได้ เราต้อง
พิจารณา ภายใต้ระดับพื้นผิวเพื่อที่จะวินิจฉัยความยืดหยุ่นของรัฐบาลในการตอบสนอง
ความล้มเหลวเพื่อที่จะให้บรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้ จงพิจารณาวิธพัฒนาในด้านวิทยา
ศาสตร์และวิทยาการดู ในฐานะที่เป็นกรณีให้ความสว่างโดยจำเพาะ ส่วนผสมที่สำคัญ

ประการหนึ่งในการเปลี่ยนประเทศชาติให้ทันสมัยสมควรจะได้รับความสนใจในตัวของมันเอง ตลอดจนผลที่ต่อความพยายามแขนงอื่น ๆ

จากปี ค.ศ. ๑๘๕๐—๑๘๕๕ พรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ปฏิบัติต่อปัญญาชนของจีนด้วยความเคารพอย่างสูงมาก ข้อหนึ่งหนึ่งมาจากคำสอนของพวกมันักคิดเกี่ยวกับสงครามระหว่างชนชั้น ปัญญาชนถูกตั้งด้วย เพราะว่ามีกำเนิดมาจากอิทธิพลชนชั้นกลาง อย่างไรก็ตาม นักวิทยาศาสตร์ของจีนเป็นอันมากได้รับการอบรมแบบประเทศตะวันตก ไม่ว่าจะเป็นการอบรมภายในหรือภายนอกประเทศ เป็นข้อเท็จจริงประการหนึ่งที่ความสำคัญอยู่ด้วย และพวกมันับรู้ความจำเป็นที่จะเกิดขึ้นในโซเวียตรัสเซีย ถึงแม้จะมีขบวนการปรับปรุงทัศนคติซ้ำ ๆ ซาก ๆ รัฐบาลระดับความล้มเหลวที่จะนำเอาความสนับสนุนแบบกระตือรือร้นจากชนกลุ่มเล็ก ๆ แต่มีความสำคัญต่อสังคมได้

ในปี ค.ศ. ๑๘๕๖ โจเซฟไฮน และผู้นำคนอื่น ๆ ได้พยายามที่จะเรียกร้องการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ทางวิทยาศาสตร์และวิชาการให้มากยิ่งขึ้น โดยเรียกร้องคำวิพากษ์วิจารณ์จากพวกเขาและขยายอิทธิพลให้ ความเคลื่อนไหวอันเกิดขึ้นจากความระมัดระวังที่จำเป็นต้องพึ่งความช่วยเหลือในด้านวิชาการจากโซเวียตอันได้จำกัดเอกราชในทางการเมืองของปักกิ่งและซึ่งดูเหมือนจะจำกัดอัตราและขอบเขตของการขยายตัวในทางเศรษฐกิจของจีน ตามคำพิพากษาของพรรค นี่เป็นเรื่องให้ฐานะเป็น “ผู้เชี่ยวชาญ” มากกว่าเป็น “แดง” ตามข้อเท็จจริง อำนาจในการตัดสินใจได้ให้แก่เจ้าหน้าที่ทางวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้น และให้อำนาจแก่หน่วยปฏิบัติงานของพรรคที่อยู่ในสถาบันด้านวิชาการและหน่วยงานของรัฐบาลลดลง

ความพยายามที่จะประคับประคองนักวิทยาศาสตร์ได้หยุดยั้งในปี ค.ศ. ๑๘๕๗ ในเมื่อการวิพากษ์วิจารณ์ของพวกเขาก็ทำทลายหลักการควบคุมของพรรคและได้ขยายตัวนอกเหนือไปจากวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและกายภาพ ปฏิกริยาตอบโต้ที่เป็นการ

“ต่อต้านฝ่ายขวา” ยังมาซึ่ง “การปรับปรุงทัศนคติ” ครั้งใหม่ในปี ค.ศ. ๑๙๕๗—๑๙๕๘ และพรรคได้เริ่มโครงการทางเศรษฐกิจอันดับต้นของตนเอง ต่อต้านกับการแนะนำของพวก “เชียวชาญ” ผู้ซึ่งไม่ใช่ “แดง” แบบระมัดระวังกว่า แต่ความหายนะจาก “ก้าวหน้าแบบกระโดด” และการถอนผู้เชียวชาญโซเวียตคืนในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ ได้ทำลายโครงการอุตสาหกรรมทั้งหมด ซึ่งได้ลงทุนไปแล้วเป็นอันมาก และที่ใดซึ่งความหวังไว้อย่างมาก น่าประหลาดที่ทว่าในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ ถึง ๑๙๖๓ รัฐบาลได้เรียกร้องให้มีการส่งเสริม “ผู้เชียวชาญ” ใหม่ โดยหลีกเลี่ยงการเน้นหนักให้เป็น “แดง” และชำระล้างล้างโครงการทางเศรษฐกิจใหม่ทั้งหมด

การประมวลเหตุการณ์อันนี้ แสดงให้เห็นข้อสังเกตหลายประการซึ่งดูเหมือนจำเป็นในการประเมินความหวังของประเทศจีน ข้อแรก เมาชะคุงกับพรรคพวกไม่ได้กระทำไปอย่างบ้าคลั่ง พวกเขาไม่ใช่จำใจหรือไว้เหตุผลเดียวที่เดียวในด้านความประพฤติ การคำนวณผิดพลาดของพวกเขาอาจจะร้ายแรงและความโน้มเอียงของพวกเขาอาจจะถูกเอามาซึ่งกับสิ่งที่เราอาจถือว่าเป็นความล้าหน้าที่ชอบ ความผิดพลาดทั้งนี้ อาจจะได้จากพมเพของพวกเขา การกักตัวออกจากโลกภายนอกและเน่ละอุดมการณ์ของพวกเขาด้วย แต่ดูเหมือนพวกเขามีเหตุผลเพียงพอที่จะวิเคราะห์ความต้องการของเขาและตอบโต้ความล้มเหลวโดยมาตรการเยียวยา ความยืดหยุ่นแสดงให้เห็นได้จากวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้กับปัญหา และแบบของการตอบโต้ที่มีต่อการท้าทายต่าง ๆ ของพวกเขา ดังนั้น พรรคจึงไม่ได้ “ดำรงมอง” ปัญญาชนดังที่เข้าใจกันทั่ว ๆ ไปในประเทศตะวันตก ทั้งไม่ได้สั่งผู้ที่มีความเห็นแตกแยกทั้งหมดไปยังค่ายแรงงานทาสด้วย การประหารหมิ่นยังมีน้อย แม้การรณรงค์ข่มขู่จะมี ตัวอย่างของโซเวียตแสดงให้เห็นว่า ปัญญาชนบางกลุ่มภายในสังคมอาจจะรักษาไว้ไม่กำจัด และบางที่อาจจะส่งเสริมแน่นอนที่ความจำเริญสมัยหลังสงครามเกี่ยวกับระบบอาวุธที่ทันสมัยและทันสมัยอยู่อย่างมาก รวมทั้งความจำเริญในการค้นคว้าอวกาศ เป็นการยืนยันผลงานของผู้ที่รอดตายจากการกวาด

ต่างเมื่อ ๒๓ ปีที่แล้วมา แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า จนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๖๓ บักกิงยังไม่มี
การนองเลือดดังที่มอดโคเคย์ใช้อยู่ครั้งหนึ่ง

แต่เมื่อได้กล่าวเช่นนั้นแล้วเรายังต้องสรุปว่า นโยบายอันไม่แน่นอนของพรรค
เกี่ยวกับการเชื่อถือ “มันสมองของอดีตทรชนชั้นกลาง และของผู้เชี่ยวชาญที่ไม่เป็นแดง”
ได้สูญเสียเงินเป็นล้าน ๆ ดอลลาร์ และเป้าหมายบางอย่างอาจจะไม่ได้ผลในสิบปีหรือ
มากกว่า การเปิดแผนแผนดำเสมอ การอบรมทัศนคติในทางการเมืองอยู่ตลอดเวลา การ
ระบุตัว การวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นการ “ต่อต้านพรรค” ที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ และความถูกต้อง
ของสถิติเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจทั่วไปนั้น ผสมกันทำให้ความหวังของประเทศจีน
ในการบรรลุถึงความก้าวหน้าทางวิทยาการที่จำเป็นแก่การปรับปรุงมาตรฐานการครอง
ชีพน้อยมาก และการบรรลุถึงเป้าหมายที่มีความทะเยอทะยานมากกว่าเกี่ยวกับการเป็น
มหาอำนาจนั้นยากเช่นกัน

การทดลองการปกครองของคอมมิวนิสต์ในสิบปีแรกของบักกิงอาจจะถ่าง
ทาง เพื่อความเติบโตมากขึ้นในอนาคต ได้ถือเอาว่า วิฤติการณ์เมื่อเร็ว ๆ นี้ได้สิ้นสุด
ลง หรือบางทีการพัฒนาเช่นนั้นจะต้องรอการสูญเสียไปของเมาเซตุง หรือข้อขัดแย้งการ
ขัดแย้งระหว่างพวกที่มีหัวรุนแรงและพวกอนุรักษนิยมในเรื่องฐานะผู้นำ ในแง่ คำ
แถลงการณ์ในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๖๒ ที่ตามมากับการประชุมครั้งที่ ๑๐ ของคณะ
กรรมการกลางของพรรคสมัยที่ ๘ การขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์อย่างรุนแรงได้คุก-
คามความสามัคคีในพรรคแล้วในระยะสามปีก่อนหน้านั้น หวนกลับมาพูดถึงการต่อสู้กัน
ในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ระหว่างเหิงเต๋อหุย กับ เมาเซตุง คำแถลงการณ์ได้เตือนให้ต่อต้าน
“การบ่อนทำลายภายในพรรคของเรา” คำแถลงการณ์ได้อ้างถึงความสำคัญอันยิ่งใหญ่
ที่อาจารย์เกี่ยวกับรัฐ หรือการประชุมครั้งที่ ๘ ของคณะกรรมการกลางสมัยที่ ๘ ที่จัด
ใหม่ขึ้นที่เมืองตูซันในเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๕๘ ซึ่ง “ได้ทำลายการโจมตีของผู้ฉวย

โอกาสฝ่ายขวามีชัย และนักปฏิกริยานิยมและปกป้องแนวทางและความดำมັคค์
ของพรรค”

นี่มิใช่เป็นการอ้างอิงประวัติศาสตร์เท่านั้น ตามคำแถลงการณ์เนื่องจาก
“การต่อสู้ระหว่างชนชั้น” จะต้องแสดงออกภายในพรรคอย่างหักเหถึงไม่พ้น ความ
กดดันจากจักรวรรดินิยมภายนอกและความคงอยู่ของอิทธิทธิชนชั้นกลางภายใน ประ-
กอบกันเป็น “พลังทางสังคมของความคิดยอหดง้าคดองภายในพรรค” ภายใต้คำพูด
ที่เข้าใจยากเช่นนี้ ปราบกฎเครื่องหมายให้เห็นชัดเกี่ยวกับความแตกแยกที่ลึกซึ้ง และ
บางที่อาจต่อเนื่องกันเป็นเวดนานภายในกลุ่มผู้นำเกี่ยวกับปัญหาจังหวะของการเปลี่ยน
ให้ทันสมัย วิธีการที่จะยังความดำเร้จ ขนาดของการอาศัยความช่วยเหลือภายนอก (รัสเซีย
เซีย และบางที่แม้กระทั่งประเทศที่มิใช่เป็นคอมมิวนิสต์) และค่างวดที่จะต้องเสียให้กับ
ความช่วยเหลือในทางการเมือง ถ้าหากการถกเถียงกันได้ผ่านพ้นและดำเร้จลงดินเชิง
แล้ว บักกิงอาจจะสุ่มพอกที่จะปล่อยให้เรื่องนั้นเงียบเฉย การที่พวกเขาไม่นิ่งเฉยแสดง
ให้เห็นถึงความลำบากเกี่ยวกับความมัชยที่ม้ต่อฝ่ายค้าน และความกังวลว่าอุดมการณ์
“ฝ่ายขวา” จะขยายตัว

การโต้เถียงเรื่องนโยบายย่อมเกี่ยวเนื่องกับความบริสุทธิ์ของอุดมการณ์
ในทัศนนิยมของพวกมากซิดส์และเลนินิสต์ที่ถ้อยคำตรงข้ามเป็นพวกคิดผิด ถ้าไม่ใช่พวก
ทรยศ จนกระทั่งถึงปี ค.ศ. ๑๙๖๓ การโต้เถียงยังมีได้ก่อให้เกิดลักษณะตายตัว การ
ตอบโต้การวิพากษ์วิจารณ์ของเมาเซตุงคือ “ฝ่ายขวา” ก็คือ ชับได้พวกเขาออกไปและ
กับรับเอานโยบายของพวกเขาไว้ อย่างน้อยนักเป็นเรื่องของเศรษฐกิจและการเมืองภายใน
ในคราวเท่าที่รัฐบาลยังคงมีเหตุผลและยืดหยุ่นได้ การปฏิบัติงานจะต้องดีขึ้น ถึงแม้จะมี
การขัดแย้งและการขับไล่ในระดับสูงที่สุดก็ตาม ถ้าความผิดหวังและความตึงเครียดคิด
ตามด้วยความดัมเหตอแล้ว การขยายตัวของการใช้วิธีการตายตัวในนโยบายก็อาจเป็น
ไปได้ที่จะยังความหายนะมาให้แก่รัฐบาลเร็วยิ่งขึ้น ความกดดันที่อาจจริงไว้โดยระบบ

สังคมได้นั้น มักจะยิ่งใหญ่กว่าที่คาดหมายกันโดยผู้สังเกตการณ์ภายนอก ซ่อนเป็นจริง
ในรหัสเขี่ยส้มยัสต์คาติน อาจจะจริงในจีนส้มยเมาเซตุง และหลังจากนั้นก็ได แต่จะ
ต้องเผ้าดูสัญญาณของการแตกสลายอย่างระมัดระวัง เนื่องจากไม่มีเครื่องหมายควบคุม
ใด ๆ ที่สมบูรณ์พอที่จะต่อต้านการใช้อำนาจมืด ๆ จากเบื้องบน และการคัดค้านโดย
ทั่วไปจากเบื้องล่าง ในแง่การปฏิบัติงานของปักกิ่งจะต้องวินิจฉัยกันเป็นปี ๆ ไป ที่เรา
อาจพูดได้ในทศวรรษ เมื่อได้บันทึกเหตุการณ์ของปี ค.ศ. ๑๙๕๙—๑๙๖๒ ดังแล้ว พลัง
ที่คงอยู่นั้นน่าประทับใจและน่ากลัว ดังที่เป็นความแข็งแกร่งและความอดทนของชาวจีน
โดยแท้ ซ่อนทำให้เรามารู้ปัญหาข้อสุดท้ายคือ ความเกี่ยวพันกันระหว่างพรรคคอม-
มิวนิสต์และสังคมจีน

๗. ปัญหาและลูทาง

เมื่อได้พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างพรรคและรัฐบาลและประเมินผลปฏิบัติงานของรัฐบาลมาแล้ว เราจะต้องวิเคราะห์ความเกี่ยวพันระหว่างพรรคกับสังคม พรรคคอมมิวนิสต์จีนที่มีสมาชิก ๑๗ ล้านคน ได้ปกครองประเทศที่มีพลเมืองเกือบ ๗๐๐ ล้านคนได้อย่างไร มีปัญหาอะไรเกิดขึ้นบ้าง มีความตึงเครียดอะไรคงอยู่บ้าง การยอมผ่อนปรนระหว่างพรรคกับประชาชนนั้นเป็นไปอย่างกว้างขวางและบริสุทธิ์ใจเพียงใด ความไม่เห็นพ้องของประชาชนเป็นไปได้อย่างไร ถ้าได้ จะถูกปราบปราม แก้ไขหรือหาทางออกโดยวิธีกบฏหรือ

วิธีที่มีประโยชน์ในการพิจารณาปัญหาเช่นนี้ที่ใช้กับสังคมที่มีใช้เป็นคอมมิวนิสต์คือ เพ่งเล็งถึงกลุ่มชนที่มีความสัมพันธ์กันในทางสังคมและเศรษฐกิจ และวัดความล้มเหลวที่ผลด้วยสิ่งซึ่งระบบการเมืองได้เชื่อมการเรียกร้องที่ขัดแย้งกันของกลุ่มชนเหล่านี้ ในขณะที่ส่งเสริมให้พวกเขาบรรลุถึงความสำเร็จในเป้าหมายต่าง ๆ ในที่สุดลูทางสำหรับความเจริญหรือความเสื่อมขึ้นอยู่กัระบบการเมืองได้ถางทางให้ความพยายามของกลุ่มชนในขณะที่บรรเทาความขัดแย้งของกลุ่มชนได้สำเร็จเพียงใด แต่การพิจารณาของเราเท่าที่แล้ว ได้เน้นหนักถึงพลังขับเคลื่อนไปในทางเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในพรรคคอมมิวนิสต์จีน ตามด้วยการแทรกซึมอย่างสม่ำเสมอขององค์การทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมทุก ๆ แห่งภายในประเทศ ถ้าเรากำหนดให้ความสัมพันธ์ของเอกชนแต่ละบุคคลในระหว่างสมาชิกของพรรค และความจงรักภักดีที่มีต่อกรรมการฝ่ายการเมืองของพรรคแล้ว วัสดุจะเป็นไปไม่ได้ที่จะพิจารณาถึงความตึงเครียดของกลุ่มชนอย่างมีความหมาย เนื่องจากทุก ๆ กลุ่มจะตอบสนองคําสั่งการของกรรมการกลาง

ฝ่ายการเมืองอย่างหนึ่งอันหนึ่งเดียวกัน การเกี่ยวพันของพวกเขาก็จะถูกจัดระเบียบโดยพรรคคอมมิวนิสต์จีน ซึ่งในทางทฤษฎีเป็นการตอบโต้กำลังจากศูนย์กลางของพรรคและมาเซตุงเป็นแบบแผนเดียว

อย่างไรก็ตาม มีข้อพิจารณาต้องประการต้นฉบับนั้นให้เราับวิธีพิจารณาแบบกลุ่มของเราสำหรับการวิเคราะห์การเมืองของสาธารณรัฐประชาชนจีน ประการแรกไม่น่าจะเป็นไปได้ว่าความสามัคคีของพรรคคอมมิวนิสต์จีนจะสมบูรณ์หรือมีประสิทธิภาพพอในการกำจัดความจงรักภักดีของกลุ่มชนที่มีการแข่งขันกันดังคำโฆษณาของปักกิ่ง ตามญัตินั้นบอกเราว่า ความจงรักภักดีที่มามีอันยาวนาน จะถูกลบเลือนไปในชั่ว ๑๒ ปีของการปกครองแบบคอมมิวนิสต์นั้นยากมาก เด่นเด่นดังตัวเป็นทางการนั้นอาจจะหายไปด้วยการกำจัดกลุ่มอาชีพ ฐานการผลิต และฐานระดับ แต่ความรู้ลึกเกี่ยวกับความสามัคคีระหว่างอาจารย์ นักศึกษา ห้างร้าน และกลุ่มสังคม เศรษฐกิจทำนองเดียวกันย่อมมีความคงทนมากกว่าอย่างไม่ต้องสงสัย ข้อสมมติฐานข้อนี้รับฟังได้โดยการยอมรับของมาเซตุงที่ว่า “ความขัดแย้งที่ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน” คงอยู่ระหว่างกลุ่มชนตั้งแต่ก่อนที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนอันเป็นกลุ่มชนซึ่งความเรียกร้องของพวกเขาบรรจบกับความเรียกร้องของกลุ่มชนในสังคมอื่น ๆ ที่มีไว้เป็นคอมมิวนิสต์

ปัจจัยที่ต้องซึ่งทำให้วิธีการนี้ตรงกับเรื่องราวก็คือ ความเข้มข้นที่คอมมิวนิสต์เน้นเกี่ยวกับการผูกพันของกลุ่มชนในด้านอุดมการณ์ ที่จริงถ้าหากความจงรักภักดีของกลุ่มชนไม่มี อุดมการณ์ก็จะสร้างขึ้นมาเอง สมมติฐานของมัทซึเกะเกี่ยวกับปรากฏการณ์ของความขัดแย้งระหว่างชนชั้นจบลงด้วยการย้ายของมาเซตุงถึง “ความขัดแย้งในหมู่ประชาชน” โดยการแบ่งชาวนาทั้งหมดออกเป็น รวย ปานกลาง และยากจน และโดยการแนะนำทางการเมืองให้แก่พวกเขาตามหลักการนี้เท่ากับรัฐบาล ที่ค้นคิดแบบ “รวย” “ปานกลาง” และ “ยากจน” ในหมู่ชาวนาถ้าไม่ได้สร้างขึ้นมาเอง น่าประหลาดที่ว่าโดยการเน้นถึง “มันสมองแบบอภิสิทธิ์ชนชั้นกลางของปัญญาชน” ปักกิ่งอาจจะได้

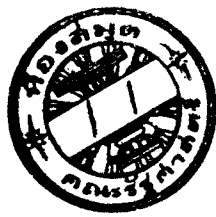
ชักจูงบุคคลจำนวนมากให้เชื่อว่า ที่จริงพวกเขาได้ถูกทำร้ายโดยรัฐและนั่นทำให้ “ความขัดแย้ง” รุนแรงยิ่งขึ้นจนถึงกับว่า พรรคคอมมิวนิสต์จีนจะต้องตั้งใจกำจัดเสีย ดังนั้นการวิเคราะห์แบบกลุ่มมีเหตุผลเพียงพอ โดยดูจากหลักฐานที่ปรากฏและโดยการยืนยันของพรรคที่ว่าความตึงเครียดในทางการเมืองเกิดขึ้นจากการมีความขัดแย้งของกลุ่มชน

กลุ่มชนและความตึงเครียด

อย่างไรก็ตาม มีปัญหาสองประการที่ทำให้วิธีนี้เสียเปรียบในการที่จะให้เป็นวิธีที่จะเข้าใจจีนในปัจจุบันได้ ข้อหนึ่ง คือ ความไม่แน่นอนของเราเกี่ยวกับความจริงที่ถูกต้องพื้นฐานของชาวจีนแต่ละคน และอีกข้อหนึ่ง คือ ความไม่สามารถของเราที่จะกำหนดว่า การควบคุมสื่อสารของรัฐบาลได้บิดเบี่ยงความไม่พอใจในประเทศจีนสักเพียงไร แม้ในสังคมเปิด ก็เป็นการยากที่จะกำหนดขนาดของความจงรักภักดีของประชาชน ผู้ซึ่งก้าวกลายเป็นสมาชิกอยู่ในครอบครัว สมาคม โรงงาน องค์การทางการเมือง และกลุ่มอื่น ๆ ไปในขณะเดียวกัน โดยการทดสอบทางจิตวิทยาและสัมภาษณ์อย่างทั่วถึง อาจจะค้นพบความจริงที่ถูกต้องของชนจำพวกนั้นว่าอะไรมาก่อน แต่วิธีการเหล่านี้เราใช้ไม่ได้ในประเทศจีน แต่นักวิจัยจะกำหนดเอาไว้ว่า ความจงรักภักดีอันไหนเข้มแข็งที่สุดใในชาวจีนคนหนึ่ง ๆ เกี่ยวกับสถานการณ์ใด ๆ นั้นได้อย่างไรเล่า

หลักการง่าย ๆ ประการหนึ่งสำหรับการแบ่งความจงรักภักดีนั้นอาจเป็นการแบ่งแยกมาเซตออกเป็นผู้นำกับผู้ตาม หรือจะให้เหมาะสมยิ่งขึ้นคือ ระหว่างผู้บริหาร และผู้ถูกบริหาร ข้อนี้เป็นการจัดอันดับเอาข้าราชการและ “หน่วยปฏิบัติงาน” ที่แทรกซึมอยู่ทั่วไป ด้านกับชาวนา ชนชั้นกรรมาชีพและปัญญาชน แต่การตรวจสอบดูหนังสือพิมพ์ของจีนคอมมิวนิสต์ ทำให้เห็นหลักฐานมากมายว่ามีกลุ่มชนแบบอื่นๆ อยู่อีก ที่เหลือเป็นจำนวนมากจากสมาคมตามประเพณี ที่ปักกิ่งประมาณว่าเป็น “เดน

ของวัฒนธรรมแบบอภินิหารชนชั้นกลาง” ตัวอย่างเช่น มีการบอกกล่าวซ้ำแล้วซ้ำเล่าให้ต่อต้าน “ลัทธินิยมท้องถิ่น” อันเป็นการกล่าวหาไม่เฉพาะแต่ชาวนา แต่รวมบุคคลผู้ซึ่งป้องกันผลประโยชน์ของหมู่บ้านต่อต้านเจ้าหน้าที่ส่วนจังหวัด ในระดับสูงขึ้นไป พวกนิรนามทั้งผู้บริหารส่วนจังหวัดที่ต่อต้านรัฐบาลกลางด้วย ข้อคำหึงเกี่ยวกับ “ลัทธินิยมท้องถิ่น” ได้นำไปใช้ต่อต้านแม้กระทั่งข้าราชการที่เป็นชาวอยุธยา มองโกลมอดเด็ม และชิเบต ผู้ซึ่งถูกกล่าวหาว่ามั่วสุมต่อต้านจีน หรือ “แอนตี้จีน” ในการโจมตีคำพูดเกี่ยวกับ “ลัทธิทางทหารโดยแท้” แสดงให้เห็นว่าความเป็นอริที่มีมาตามประเพณีระหว่างทหารและพลเรือนยังคงมีอยู่ เพียงแต่ว่าปัจจุบันนี้ได้กลายเป็นความขัดแย้งระหว่างพรรคกับ “กองทัพปลดแอกของประชาชนชาวจีน” เท่านั้น ถ้าชาวนารัฐประชาชนจีนมิได้รับความสำเร็จเด็ดขาดในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับความสามัคคีของชาติ

แม้ว่าความปรารถนาเกี่ยวกับการแบ่งอย่างหยาบ ๆ ของเรา ระหว่างผู้นำและผู้ถูกนำ ก็อาจก้าวต่อไป เพื่อที่จะรวบรวมรอยแตกแยกหรือความขัดแย้งภายในกลุ่มชน ที่สมาชิกของพวกเขาได้แสดงออกซึ่งความขัดแย้งในความจงรักภักดีต่อกลุ่มอื่น ๆ โดยผ่านการเป็นสมาชิกภาพของพวกที่มีอยู่ในทั้งสองกลุ่ม นายพลหินเปี้ยวได้พูดถึงเรื่องนี้อย่างตรงไปตรงมา ในเมื่อเขายอมรับว่า “เพราะนายทหารและผู้นำการรบของเราส่วนใหญ่เป็นชาวนา จึงเป็นธรรมดาที่สหายบางคนชอบพิจารณาปัญหาของพวกเราโดยอาศัยผลประโยชน์ชั่วคราวและมีลักษณะนิยมท้องถิ่นอยู่เดิม..... ยังเป็นการหลักเคียงไม่ได้ด้วยว่า มีสหายกลุ่มน้อยภายใต้อิทธิพลของอุดมการณ์แบบ “อภินิหารชนชั้นกลาง และอภินิหารชนชั้นกลางย่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุดมการณ์ของชาวนาชนชั้นกลางและรวย..... ได้เผยถึงความอ่อนแอเกี่ยวกับหนทางของการ ปฏิวัติตามระบอบสังคมนิยม” กล่าวอีกนัยหนึ่ง กองทัพปลดแอกของประชาชนบางครั้งไม่เพียงแต่ต่อต้านคำสั่งของพรรคที่ให้พิทักษ์ประชาคมหรือเอาข้าวไปจากชาวนา แต่ยังให้ความ

เห็นอกเห็นใจต่อผลประโยชน์ของชนบทและชาวนาอย่างยิ่ง อันเป็นการต่อต้านกับคำสั่งจากปักกิ่ง

ความดิ้นรนมีมากขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนคำจำกัดความอย่างสม่ำเสมอของพรรคเกี่ยวกับความจริงภักดีของกลุ่ม ความเชื่อถือในทางการเมืองของกลุ่มชนอยู่ในข่ายที่จะต้องประเมินผลใหม่อย่างกระตือรือร้นโดยกลุ่มผู้นำ “ชาวนาชนกตาง” พยายามให้มื่ออยู่ในวันนี้อาจเป็น “ชาวนาว่าวอย” ที่ถูกโจมตีในวันรุ่งขึ้น ในขณะที่ “ฝ่ายขวาที่เป็นอนิทธิกรชนกตาง” ที่ถูกเขียนขึ้นเมื่อวาน อาจจะถูกรับรองให้เป็น “ผู้เขี้ยวชาญที่แดง” ในวันนี้ ขอนทนทำให้เรายากแก่การวัดความลึกซึ้งซึ่งความจริงภักดีที่เอกชนแต่ละคนมีอยู่ในประเทศจีนปัจจุบัน

แต่ความไม่คงที่นั้น ไม่ใช่มีสาเหตุมาจากพรรคคอมมิวนิสต์จีนเพียงอย่างเดียว ประเทศจีนเป็นสังคมที่อยู่ในห้วงเดียวห้วงต่อ แรงผลักดันที่ต่อการให้การศึกษาในเวลานั้นอย่างทั่วถึงได้แบ่งยุคพ่อแม่ที่ไม่รู้หนังสือออกไป และเปิดโอกาสใหม่สำหรับบุตรหลานของชาวนา ผู้ที่อาจแสดงหาความรู้ได้ตั้งแต่เดิมกระทำกันเฉพาะในโลกชนชั้นผู้ดีเท่านั้น กลุ่มชนร่วรอนที่อยู่ในมองโกเลีย จีนเกียง และริเบคก็ได้ตั้งถิ่นฐานเป็นแหล่งแล้ว ในปัจจุบัน เฝ้าชนและครอบครัวแบบขยาย ก็ได้ถูกแบ่งแยกเป็นหน่วยผลิตในประชาคมต่าง ๆ มีประชาชนเป็นล้าน ๆ ถูกบังคับให้อพยพไปยังชายแดนในขณะที่อีกจำนวนล้านๆ พากันเข้าไปในเมือง เพื่อร่วมกับชนชั้นกรรมาชีพที่อดเอื้ออยู่แล้ว ดังเหตการณ์ไม่ดบังหนทางซึ่งประเทศจีนกำลังอยู่ในระหว่างเปลี่ยนแปลงสภาพ แต่พอเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงขนาดของสภาวะในทางสังคมและเศรษฐกิจว่าไม่แน่นอนและไม่มั่นคง สภาพการทำงานนี้ อยู่ในข่ายที่จะคงอยู่อีกชั่วระยะเวลาหนึ่งในประเทศจีน

ความยุ่งเหยิงอันนี้ทำให้เกิดปัญหาที่แน่ชัดสำหรับรัฐบาล แต่ก็ทำให้พรรคปรากฏเป็นแหล่งของความปั่นป่วนและความมั่นใจเพียงแห่งเดียวภายในประเทศ พรรคเท่านั้นทำให้ประชาชนทั้งหมดรู้สึกตนเป็นส่วนหนึ่ง และมีความมั่นคงได้ตราเครื่องหมาย

ของสังคมจีนตามประเพณีนั้นมานานถึงเพียงนี้ แต่ปรากฏการณ์เกี่ยวกับสงคราม
กลางเมืองในระยะที่ผ่านมาและการรุกราน การทำประเทศให้เป็นอุตสาหกรรมและ
การทำระบบรวมนั้นหายาก ในการสัมภาษณ์ผู้ถูกขังครั้งหนึ่งเคยอยู่ในพรรคคอมมิวนิ-
นิสต์จีน และองค์การเยาวชนที่เป็นเครือของพรรคแสดงให้เห็นว่า มีบุคคลจำนวนมาก
เข้าร่วมองค์การเหล่านี้ ก็เพื่อความต้องการเช่นอย่างแท้จริง คือ การต้องการความ
คุ้มครองและความรู้สึกเกี่ยวกับว่าตนมีส่วนร่วม ซึ่งทำให้เอกชนถูกตรึงอยู่กับที่ที่ใช้ใน
ระยะหิวเดียวหิวต่ออันยุ่งยาก

โอกาสอีกอันหนึ่งที่สภาพแวดล้อมนั้นไม่มั่นคงเช่นนี้ให้แก่วิชาการก็คือ เหตุ-
การณ์ได้สร้างความสะดวกให้ใช้วิธีตายครมเกี่ยวกับทำให้แตกแยกแล้วปกครองโดย
การดับเบี่ยนความจงรักภักดีของกลุ่มชน หรือโดยการสร้างชนในที่ซึ่งไม่ปรากฏ บั๊กกิง
สามารถดลให้ชนกลุ่มหนึ่งสู้กับอีกกลุ่มหนึ่ง การแสดงเช่นนี้ ย่อมเป็นของธรรมดาทั่วทั้ง
โลกคอมมิวนิสต์ มอทยาต์ ราโคซี (Matyas Rakosi) “อดีตศาสดาจีนน้อย” แห่งฮังการี
ได้ตั้งข้อหาทำให้สังคมแตกแยกเช่นนี้ว่าเป็น “เทคนิคสลามิ” (Slami technique) เมลา-
เซตุงแก้ไขการอุปมาอุปมัยเช่นนี้ โดยครั้งหนึ่งได้กล่าวว่ “ตามกฎวิธีเรากลือการกินอาหาร
ว่าเป็นเรื่องย่อย เรารู้ว่าเราสามารถกินหมด แต่เมื่อกินเข้าจริง ๆ เรากินเต็มปากใน
ครั้งหนึ่ง ๆ เป็นไปไม่ได้ที่เราจะกินเต็มปากครั้งเดียวให้หมดโต๊ะ นี่เรียกว่า วิธีทำค้อย
เป็นค้อยไป ตามศัพท์ทางทหาร เรียกกันว่า ต่างค์วิรุที่ละนิด ๆ”

แบบแผนเป็นการพิชิตถิ่นชนบทของจีนคอมมิวนิสต์ เป้าหมายเบื้องต้นแรกของการ
โจมตีคือราชธานีที่มั่งคั่งมาก ผู้ซึ่งได้ถูกกักกันออกไปจากพรรคพวกที่มั่งคั่งน้อย
กว่าและชาวไร่ที่กินแล้ว ภายหลังที่ได้กำจัดชนชั้นผู้ดีที่กินแล้ว คอมมิวนิสต์ผู้สร้าง
ปฏิบัฏ์ ได้ระดมถิ่นชนบทให้ต่อต้าน “ชาวนาร่ำรวย” และให้รางวัลแก่ผู้สนับสนุนที่
กล้าหาญด้วยที่ดิน ครั้นแล้วระบบคอมมิวนิสต์ ก็ทำให้ประชาชนส่วนที่เหลือนั้นแตกแยก
ออกจากกันอย่างมีด้าบบด้วยด้ร่างขบวนการอันต่อเนื่องกัน เชื่อมเอาผู้ซึ่งมีทรัพย์สินน้อย

ต่อสู้กับผู้ที่ทรพยอมมากกว่า ในที่สุด “ชาวนาผู้ยากจน” ผู้ซึ่งการต่อสู้ได้กระทำไปเพื่อพวกเขาอย่างแท้จริง ก็ได้ถูกปลดปล่อยที่ดินที่ได้มาใหม่ ๆ โดยวิธีการผสมกันเข้าเป็นสหกรณ์เกษตร จากนั้นก็เหลืออีกเพียงก้าวเดียวที่จะนำไปสู่ประชาคมกึ่งทหารที่หน่วยผลิตอย่างเต็มไปด้วยระเบียบวินัย

โดยการทำลายเครื่องพันธนาการเก่า พรรคได้ตัดความสามารรถในการรวมกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพของฝ่ายตรงข้ามลง พรรคไม่ได้โจมตีชาวริเบตด้วยตนเอง แต่สร้าง “การต่อสู้ระหว่างชนชั้น” ที่ไม่ชนชนปรากฏอยู่ขึ้นมาแทน เพื่อที่จะป้องกันมิให้ชาวริเบตจัดตั้งแนวที่เข้มแข็งต่อต้านการปกครองของตน ในขณะที่ทำลายกลุ่มชนที่คงอยู่ พรรคก็ได้สร้างของตนชนใหม่อีกกลุ่มหนึ่ง ขบวนการแบบคูน ต้องการที่จะเปลี่ยนรูปของการต่อต้านแบบดังบ ให้เป็นการด้นับสนแบบสนใจ โดยการรวบรวมเอาบุคคลทั้งหมดเข้ามาอยู่ในองค์การใหม่ ซึ่งให้ฐานะส่วนบุคคลจมอยู่ภายใต้กิจกรรมแบบต่างๆ ที่ตั้งจากปักกิ่ง ขบวนการนี้เห็นได้ชัดว่าค่อนข้างจะมีการใช้กำลัง และตบแต่งขึ้นด้วยเหตุผลอย่างดี พรรคได้ทำความสำเร็จในการปั่นชาวจีนทั้งหมดให้เป็นกระดาศคาร์บอน อันเป็นสิ่งที่พวกเขาลือว่าเป็นคนคอมมิวนิสต์ในอุดมคติ ที่จริงความรู้ดีเกี่ยวกับ การคุกคามให้อยู่ภายใต้การควบคุมของพรรคอย่างสมบูรณ์ด้นมาเต็มอนั้น ได้เพ่งเล็งถึงความสนใจของกลุ่มผู้นำในกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นใหม่ เพื่อกัน “อิทธิพลอันเป็นเดนของอิทธิพลชนชั้นกลาง” หรือ “ตัวแทนของนักจักรวรรดินิยม” ทำพวกเขาให้เปราะเปื้อนและเปลี่ยนสภาพพวกเขาจาก “ความขัดแย้งที่ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อกันระหว่างประชาชน เป็นความขัดแย้งที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกันระหว่างประชาชนกับศัตรู”

การเน้นเกี่ยวกับลักษณะอันต่อแหลมของความจงรักภักดีของมาเซตุงให้เห็นว่า ทักษะมีบทบาทที่สำคัญอย่างไรในการกำหนดกลุ่มชนที่สำคัญภายในประเทศจีน ตามที่กล่าวมาข้างต้นแล้วว่า ดัชนีที่มากชัดช้อยอยู่ตามประเด็นว่าอิทธิพลทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยพื้นฐานในการกำหนดชนชั้น และการแพร่ขยายความขัดแย้งระหว่างชนชั้น

อย่างไรก็ตาม สำหรับจีนคอมมิวนิสต์นั้น ความคิดความเชื่อและทัศนจะเป็นลักษณะที่สำคัญ สำหรับแบ่งแยกมิตรออกจากศัตรู และอาจจะกำหนดเขาอย่างเป็นอิสระเกี่ยวกับกำเนิด หรือการล่มสลายของบุคคลในทางเศรษฐกิจและสังคม ในขณะที่ชนชั้นผู้หนึ่งจะเข้าแนว กับสังคมวิทยาศาสตร์วันตก มากกว่าที่ชนชั้นที่มากชีดต์ตามตำนาน อย่างน้อยก็ให้เหตุผลเพียงพอ แก่เราในการใช้วิธีการตะวันตก สำหรับวิเคราะห์พลังเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่ม ชนเกี่ยวกับการศึกษากลุ่ม “ผลประโยชน์” ต่าง ๆ ในประเทศจีนและความเกี่ยวพัน ของกลุ่มเหล่านั้นที่มีต่อรัฐบาล

ข้อค้นพบพื้นฐานประการหนึ่งที่มีต่อวิธีการทางสังคมตามมาตรฐานเกี่ยวกับ ความประพฤติของกลุ่มชนในประเทศจีนนี้ อาจจะเกิดจากการควบคุมของต่อมอดชนของ รัฐบาล กลุ่มชนตามที่เราเข้าใจนั้นจะคงอยู่ในสังคมที่รวมอำนาจเบ็ดเสร็จในขณะที่ต่อ มอดชนถูกควบคุมจากศูนย์กลาง และการติดต่อด่วนบุคคลอันง่ายต่อการได้รับความลับได้ หรือไม่ กลุ่มชนก็ได้แต่เจริญแตกงอกใหม่เมื่ออำนาจของกลุ่มนั้น ๆ เข้าร่วมในด้าน มูลค่าและมีส่วนร่วมในการตีความเกี่ยวกับประตการณ์ร่วมกัน แต่ฉันดูเหมือนจะเลี้ย หายต่อผลประโยชน์ของคอมมิวนิสต์ ในการที่จะบังคับให้รัฐบาลถ่ายทอดการถือถำร ทั้งหมดที่จะทำให้เป็นกลุ่มก้อน อันจะทำหายต่อการควบคุมของพรรคซึ่งเป็นไปไม่ได้แน่ๆ

คำตอบข้อหนึ่งแสดงให้เห็นจากสมัย “บานและแข่งขัน” ปี ค.ศ. ๑๙๕๗ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ที่จริงกลุ่มชนที่มีใช้เป็นคอมมิวนิสต์ได้ติดต่อกันและกันด้วยความ ยินยอมของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นไปโดยปริยายหรือแจ้งชัด ถ้อยแถลงที่กล่าวในที่ประชุม อย่างเปิดเผย หรือสิ่งตีพิมพ์ที่กล่าวอ้างเป็นเรื่องเร้นลับซึ่งมักจะเป็นคำกำกวมเสมอ ผู้อ่าน ที่ใช้ความสังเกตอาจเห็นได้จากภาษาที่เป็นแบบพิธี และบทบรรณาธิการในหนังสือพิมพ์ รายวัน กวางหมิง อันเป็นหนังสือพิมพ์ของพรรค “ประชาธิปไตย” และหยั่งรากการวิพากษ์ วิจารณ์ที่มีต่อรัฐบาล รวมทั้งข้อเสนอนี้ให้มีการกระทำในทางการเมืองอันจำกัด ใน

ส่วนเอกชนผู้นำที่มีได้สังกัดพรรค ได้อภิปรายอย่างเปิดเผยเกี่ยวกับว่า จะส่งเสริมฐานะ
ของคน โดยอาศัยการเชื่อเชื่อยของเมาเซดุงที่ให้ “ แกะไซ ” พรรคคอมมิวนิสต์จีนโดยผ่าน
“ การอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืนและการตรวจสอบซึ่งกันและกันแบบพรรคประชาธิปไตย ” ได้
อย่างไร เพราะฉะนั้นในระหว่างนี้ การติดต่อระหว่างกลุ่มชนที่ไม่สังกัดพรรคนั้นเป็น
ไปได้

ต่อมาพรรคคอมมิวนิสต์จีนกล่าวหา และสนับสนุนคำกล่าวหาด้วยการอ้าง
เอกสารประกอบว่า การต่อสู้ระหว่างกันเป็นการ “ สัมคม ” กันในบรรดาบุคคลสำคัญที่
มิใช่เป็นคอมมิวนิสต์ ซึ่งพิสูจน์ว่า การส่งเสริมการผูกพันกันเป็นกลุ่มก้อนเช่นนี้ เป็นไป
ได้ในสาธารณรัฐประชาชนจีน แต่ปัญหายังขบไม่แตกว่า ที่ปล่อยให้มีการต่อสู้
ก่อนข้างอิสระเช่นนั้นก็จะตัดสินกวิจารณ์เท่านั้นหรือไม่ ถ้าไม่ใช่ เป็นขบวนการที่
ได้รับการส่งเสริมอย่างแท้จริง ซึ่งควบคุมไม่ได้ และต่อมารัฐบาลได้ตั้งข้อหาเกินความ
จริงไปหรือไม่ ถ้าหากคงที่เห็นพ้องกันทั่วไป คือสมมติฐานข้อหลังนั้นถูกต้องแล้ว ข้อ
นี้แสดงให้เห็นว่า มีความลงเอยอยู่บางเกี่ยวกับท่วงท่าของพรรคคอมมิวนิสต์จีนที่มีต่อกลุ่ม
ชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่าง “ หัวเดียวหัวคอตัก้าวไปสู่ลัทธิสังคมนิยม ” การปราบ
ปรามความคิดที่แตกต่างกันอย่างเคร่งครัดเกินไป จะนำมาซึ่งความสามัคคีก็แต่เพียง
ผิวเผินและต่อแหลมเท่านั้น ดังที่เมาเซดุงได้ตั้งข้อสังเกตไว้แล้วว่า “ ท่านอาจห้ามการ
แสดงออกของความคิดที่ผิดพลาด แต่ความคิดจะยังอยู่นั่นเอง ” การอภิปรายกันในวง
จำกัดในบรรดาผู้นำมิใช่เป็นคอมมิวนิสต์ จะนำมาไม่จำเป็นการปลดปล่อยความตึงเครียด
ที่ปราศจากผลร้าย แต่ยังให้กลุ่มผู้นำได้ตอบฟังข่าวคราวที่จะช่วยพวกเขาให้บรรลุถึงซึ่ง
เป้าหมายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพ “ คุณค่าที่เป็นแบบอภิปรัชชาขั้นกลาง ” ให้เป็น
“ ความจำเป็นของสังคมนิยม ” อีกนัยหนึ่ง โรคของพรรคได้บังคับให้มีการตรวจสอบ
และเซ็นเซอร์การต่อสู้ทางหมดเพื่อที่จะเบียดผู้เริ่มก่อการปฏิวัติขึ้น

แน่นอนว่าการผูกขาดเกี่ยวกับสื่อมวลชนของพรรคคอมมิวนิสต์นั้น ได้จำกัด
วงเขตการสื่อสารที่ “เสรี” ในประเทศจีนลงไป เป็นไปไม่ได้ที่จะเห็นภาพ ดังตัวอย่าง
เช่น ชาวนาในมณฑลกว่างตุง (กวางตุ้ง) จะร่วมความเศร้าโศกกับชาวนาในมณฑล
ซ้อชวน และเสนอแนวร่วมต่อต้านปักกิ่ง อย่างไรก็ตาม เป็นไปได้ที่ว่า ภายในตำบล
หรือจังหวัดเดียวกัน “โทรเลขกระบอก” อาจถ่ายทอดข่าวของความดั่งเครียด และ
ความยุ่งยาก ถึงแม้จะมีความพยายามของทางการที่จะปราบปรามข่าวคราวเช่นนั้น
ในสถานที่ซึ่งการควบคุมของรัฐบาลยังใหม่ และใช้ประโยชน์อย่างหละหลวม ดังใน
ชิเบต คำพูดจากปากอาจสร้างความเห็นและเหตุการณ์ที่ตรงกันข้ามกับการตีความของ
รัฐบาล ของวิทยุ ณ กรุงตาสซา ไปทั่วอาณาบริเวณอันกว้างใหญ่ได้ ภายในกรอบ
ซึ่งแตกต่างกัน เราจึงสามารถเหมาเอาว่า การที่สื่อที่เพียงพอมัอยู่เพื่อยอมให้
กลุ่มชนที่มีใจเป็นคอมมิวนิสต์ ดั่งเดิมมีความจงรักภักดี และที่ชนะให้เป็นไปตามกลุ่ม
ซึ่งท่วงท่าเหล่านั้นจะตรงกันข้ามกับคำโฆษณาของปักกิ่ง

ข้อนี้อาจช่วยอธิบายว่า ทำไมตลอดบทความเรื่องนี้ เราได้พบสาเหตุและ
หลักฐานของความดั่งเครียดในประเทศจีน แต่ไม่พบการกบฏต่อต้านรัฐบาลอย่างแพร่
หลาย นอกจากประสิทธิภาพของมาตรการในการควบคุมซึ่งเราจะพิจารณาต่อไปใน
ไม่ช้า ดูเหมือนคำอธิบายจะอยู่ที่ข้อเท็จจริงที่ว่า ความแตกต่างเท่าที่แลดูมาเป็นเรื่อง
จำเพาะเกิดขึ้นจากปัญหาชนในชนชั้นหนึ่ง จากชาวนาในชนชั้นหนึ่ง และจากชนชั้นน้อย
ในอีกชนชั้นหนึ่ง ตัวอย่างเช่น ถึงแม้ข่าวคราวเกี่ยวกรวอในด้านการเมืองในที่ชุมนุมชน
ที่เกิดขึ้นในสมัย “บานและแข่งขัน” ที่คิดตามด้วย “การต่อสู้เพื่อต่อต้านฝ่ายขวา”
อย่างขนานใหญ่ยากที่จะให้ชาวจีนในชนบทเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น เพราะเหตุ
การณ์ซึ่งดึงดูดความสนใจของชาวโลกอย่างมากในปี ค.ศ. ๑๙๕๗ ชาวนาย่อมไม่สนใจ
ในการโต้แย้งถึงส่วนดีของลัทธิมากซ์หรือลัทธิของอาจารย์ผู้ไม่ดังก่ดพรรค อันเป็น
ปัญหาที่ปัญหาชนสนใจยิ่ง แต่มิใช่เป็นปัญหาของพวกชาวนาเอง

ในทำนองเดียวกันในปี ค.ศ. ๑๙๕๘—๑๙๕๙ การรณรงค์ระดมในถิ่นชนบท
ขนาดใหญ่อันเกิดจากประชาคม อาจจะทำให้การได้ตอบจากนักศึกษาในกรุงปักกิ่ง และ
เทียนจินเพียงเล็กน้อย พวกเขาอยู่เกินไปในความพยายามที่จะยึดเอาการศึกษา
โครงการการทำงานและการอบรมที่คณะในทางการเมืองเข้าไปอยู่ในวันเดียวกัน และ
หวังว่า พวกเขาจะได้รับโอกาสซึ่งมีอยู่น้อยมากนั้นให้เข้าร่วมอยู่ในรัฐบาลหรือการอุค-
ดากรรม ปัญหาชาวนาไม่ใช่ปัญหาของพวกเขา อย่างน้อยก็จนกว่าพวกเขาจะถูก
กำหนดให้ทำงานในประชาคม หรือพวกเขาได้รับความลำบากจากการขาดแคลนอาหาร
เพราะว่าผลิตผลด้านเกษตรมิได้นำมาสู่ห้องรับประทานอาหารของพวกเขา ในขณะที่มี
การกบฏของชาวธิเบตในปี ค.ศ. ๑๙๕๙ ก็เช่นกัน ชาวมองโกลก็ได้ถูกใช้ให้เปลี่ยนให้
เป็นชนกลุ่มน้อยใน “ภูมิภาคอิสระ” ของตนเองมาเดียนานแล้ว ในขณะที่จีนก็ยังได้
ประสบกับความล้มเหลวอย่างต่อเนื่องในการก่อจลาจลตอนกลางระหว่าง ๑๐ ปี จาก
ค.ศ. ๑๙๕๐—๑๙๖๐ ประชาชนที่มีเชื้อเป็นชาวจีนเหล่านี้ อาจจะมีใจกับชาวธิเบตที่ถูก
ด้อมไว้ ในเมื่อพวกเขาได้รับข่าวของเหตุการณ์ ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว มักจะเป็นเวลานาน
หลังจากการเกิดเหตุ แต่ยากที่จะให้พวกเขาเลี้ยงชีวิตไปเข้าร่วมกับความยุ่งเหยิงที่ห่าง
ไกลบนหลังคาโลก

โดยสรุปในบางครั้ง ประชาชนชาวจีนบางกลุ่มได้ถูกผลักดันไปถึงจุดที่ใกล้
ต่อการกบฏ ที่การกบฏเช่นนั้นไม่บังเกิดขึ้นส่วนใหญ่อยู่ที่ว่า ความตึงเครียดนั้นเกิดเฉพาะ
ท้องถิ่น และได้บังเกิดในอาณาบริเวณที่แยกออกจากกันอย่างห่าง เกี่ยวกับเหตุการณ์ภายใน
ในช่วงระยะเวลามากกว่า ๓๓ ปีที่แล้ว ในขณะที่ก็ตาม ความตึงเครียดที่เกิดขึ้นในประ-
เทศจีนไม่แต่อาศัยขนาดซึ่งกลุ่มชนต่าง ๆ ไม่ได้รับการกระทบกระเทือน ในขณะที่เดียวกัน
แต่ยังอยู่ที่ขนาดซึ่งกลุ่มชนเหล่านั้นมีอำนาจที่มั่นคง และสามารถที่จะถ่ายทอดความไม่พอ
ใจของพวกเขาต่อกัน และดังนั้นก็จะเปลี่ยนสภาพจากการคัดค้านแบบสงบเป็นการต่อ

ค่อนข้างรุนแรง ขอนบังคับให้เราพิจารณาถึงเหตุของความตึงเครียดอย่างจำเพาะเจาะจงมากขึ้น และวิธีการต่าง ๆ ซึ่งรัฐบาลคอมมิวนิสต์กระทำ (หรือถ้าจะใช้คำพูดของเมาเซดุง คือ วิธีที่รัฐบาลกระทำเพื่อที่จะ “ทำของเสียให้เป็นของดี”)

แหล่งความตึงเครียดที่สำคัญ ๆ

ถ้อยแถลงของเมาเซดุงในปี ค.ศ. ๑๙๕๗ เกี่ยวกับ “ความขัดแย้ง” ได้แสดงรายการแหล่งของความขัดแย้งที่สำคัญ ๆ บางอย่างในสังคมคอมมิวนิสต์จีน และได้แสดงบัญชีรายชื่อได้เกี่ยวกับกลุ่มชนที่แสดง “ความขัดแย้งที่ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน” (นั่นคือ ชาวนา นักอุตสาหกรรม นักธุรกิจ บัญชาชน และชนกลุ่มน้อย) กล่าวโดยเฉพาะยังชนกคือ เขาบอกว่า “ประชาชนบางคนได้ก่อได้ฝ่าฝืน... โดยบ่นว่า การทำนาแบบสหกรณ์จะใช้ไม่ได้” คู่กันไปกับคำกล่าวหาอันเป็นที่เห็นได้ชัดว่าได้รับการสนับสนุนโดย “เป็นฝ่ายข้างน้อยมาก ผู้ซึ่งเกิดความไม่พอใจจริง ๆ” เมาเซดุงได้ยกขึ้นอันด้วยความว่า “ผู้สนับสนุนสหกรณ์อย่างแรงกล้า” เป็นฝ่ายข้างมากของชาวนาผู้ยากจนและชาวนาชนกลางและต่ำกว่า อันรวมเข้าด้วยกันเป็นจำนวนมากกว่าร้อยละ ๗๐ ของประชากรทั้งหมดในถิ่นชนบท

เมาเซดุงมีความมั่นใจน้อยกว่าในการบรรยายถึงบัญชาชน ถึงแม้ “มีคนจำนวนมากที่กำลังศึกษาวิถีชีวิตอย่างขยันขันแข็งและบ้างก็ได้เป็นคอมมิวนิสต์แล้ว จำนวนน้อยลงอย่างมาก” เขาบอกว่า “เห็นได้ว่าบางคนคิดว่าไม่มีความจำเป็นใด ๆ อีกแล้วที่จะสนใจต่อการเมือง.... ดูราวกับว่าวิถีชีวิตที่ครั้งหนึ่งเคยแพร่สะพัดทั่วไปนั้นไม่อยู่ในความนิยมแล้วในปัจจุบัน” สำหรับชนกลุ่มน้อยนั้น เมาเซดุงรับอย่างเปิดเผยว่า “เพราะว่าสถานการณ์ในสิบเขตยังไม่ดีพอ การปฏิรูปเพื่อเป็นประชาธิปไตยยังไม่ได้ดำเนินการในที่นั้น” ขอนเพื่อจะพิสูจน์ว่า รัฐบาลของเขาพูดน้อยเกินไป เห็นได้ว่าเพียง

แต่นักอุตสาหกรรมและนักธุรกิจเท่านั้น ไม่ได้แสดงปฏิริยาต่อต้าน ถึงแม้ว่ามาเซดงได้เตือนว่า “ถึงแม้เมื่อพวกเขาได้ถอดป้าย ‘อภิติทิสชนชั้นกลาง’ ออกจากตัวเองแล้ว พวกเขายังคงต้องการปรับปรุงด้านอุดมการณ์ไปอีกนาน”

ข้อไม่ใช้การวิเคราะห์เพียงตม ๆ แฉ่ง ๆ เท่านั้น เพราะว่ามาเซดงเองก็ได้ยอมรับในปี ค.ศ. ๑๙๕๖ ว่า “กรรมกรและนักศึกษาจำนวนน้อยกลุ่มหนึ่งในที่ต่าง ๆ ได้ก่อการนัดหยุดงาน” เพราะว่า “ไม่ได้ยังความพอใจให้แก่การเรียกร้องของพวกเขาเกี่ยวกับผลประโยชน์ในด้านวัตถุ” ยิ่งกว่านั้น “มีประชาชนบางคนในประเทศของเราชอบในเมื่อเกิดเหตุการณ์ยังการขึ้น (กบฏปี ค.ศ. ๑๙๕๖) พวกเขาหวังว่า บางอย่างทีคล้ายคลึงกันจะเกิดในประเทศจีน ประชาชนนับหมื่น ๆ จะเดินขบวนตามถนนต่อต้านรัฐบาลของประชาชน.... ยังมีประชาชนอื่น ๆ ภายในประเทศของเรา ผู้ซึ่งมีท่าทีต่อเหตุการณ์ยังการไม่แน่นอน เพราะว่าพวกเขาขาดความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ของโลกที่แท้จริง พวกเขาารู้ดีว่ามีอัตราน้อยเกินไปภายใต้การปกครองแบบประชาธิปไตยของประชาชน และว่าภายใต้ประชาธิปไตยแบบรัฐสภาของตะวันตกนั้นมีอัตราภาพมากกว่า” กล่าวอย่างสั้น ๆ ก็คือ ชาวนาต่อต้านระบบบารวม กรรมกรคัดค้านแรงงานต่ำและเวลาทำงานนาน นักศึกษาและคัดค้านการกดขี่ในทางการเมือง และประชาชนที่มีใช้ชาวจีนกบฏต่อต้านเจ้าหน้าที่ปักกิ่ง ดังนั้นแหล่งในทางการเมืองและเศรษฐกิจสำหรับความตึงเครียดของกลุ่มชนทั้งนี้

ปฏิกิจจากการพูดของมาเซดง ได้ปรากฏความตึงเครียดขึ้นใหม่ในแหล่งเก่าหัดผู้ชน ตมาชิกของกรรมกรฝ่ายการเมืองได้เผยให้เห็นการคัดค้านเหตุการณ์ยุ่งยากที่เกิดขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๕๙ ในเมื่อเขาได้กล่าวว่่านักฉวยโอกาสที่ไม่พอใจและนิยมไปทางชาวกุ่มหนึ่งภายในพรรคได้แสดงถึงความต่อต้านที่ “อภิติทิสชนชั้นกลาง” บางคนและชาวนาที่มีฐานะดี และชาวนาฐานะปานกลางจำนวนหนึ่งนำมาให้แก่ชัยชนะทางดัทธิดังคมนิยม พวกเขาได้ขยายข้อบกพร่องซึ่งยากแก่การหักเหียง แต่ก็ยังเอาชนะได้ เพื่อที่จะโจมตี

พรรคอย่างไม่รู้จบสิ้น เพื่อที่จะกระทำการแบ่งหมู่แบ่งเหล่าและเพื่อที่จะต่อต้านการ
เป็นผู้นำอันถูกต้องของคณะกรรมการกดางของพรรคและของสหประชาชาติ” แผนการ
เศรษฐกิจของมาเซตุนั้นมีรายงานว่าได้ถูกโจมตีว่า เกิดขึ้นจากความกระตือรือร้นของ
อภิตธิชนชั้นกดาง “ผู้น้อยที่ปากดั่ง” และ “การเลี้ยงภัยของฝ่ายซ้าย” นักวิจารณ์
กล่าวหาว่าประชาคมจัดตั้งขึ้นเร็วเกินไปและดำเนินการไปอย่างเดวมมาก หลักฐานที่
ปรากฏตามมา ได้ชี้ให้เห็นถึงคำกล่าวหาเหล่านั้นว่า มีศูนย์กลางอยู่ที่ความขัดแย้งระหว่าง
เผด็จการหวยและมาเซตุน แต่กระแสนั้นนอกได้เผยแพร่ไปทั่วกลุ่มชนว่าเกิดขึ้นจาก “ก้าว
หน้าแบบกระโดด”

ดังเหล่านั้นได้มีการปรับปรุงตามมาแต่อย่างใด วิจัยได้จากหน้าเดียวกันของ
คำแถลงการณ์ที่ตามมากับการประชุมครั้งที่ ๑๐ ของคณะกรรมการกดางปี ค.ศ. ๑๙๖๒
ซึ่งกล่าวว่า “ราชที่ดิน ชาวนาร่ำรวยและอภิตธิชนชั้นกดางฝ่ายขวา ผู้ซึ่งยังมีได้ปฏิรูป
ตนเอง และเคนของผู้ที่คิดก่อการปฏิวัติซึ่งจึงดูความยุ่งยากของเรอย่างอึดใจ และ
พยายามที่จะถือโอกาสใช้สถานการณ์” ในขณะที่มีการแบ่งจำพวกของแหล่งที่มาของ
ความตึงเครียดน้อยกว่าที่มีอยู่ในเอกสารก่อนหน้านั้นบางฉบับ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า
การทำเช่นนั้นอาจทำให้เกียรติของรัฐบาลเสื่อมเสียมากเกินไป คำแถลงการณ์ได้กล่าวให้
เข้าแนวกบที่เป็นอย่างในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ โดยแย้งว่า “ตลอดยุคประวัติศาสตร์ของการ
เปลี่ยนจากระบอบนายทุนนิยมไปยังระบอบคอมมิวนิสต์ (ซึ่งจะกินเวลาหลายสิบปีหรือ
มากกว่า) มีการต่อสู้ของชนชั้นระหว่างชนชั้นกรรมมาชีพและ ‘อภิตธิชนชั้นกดาง’ และการ
ต่อสู้ระหว่างแนวทางสังคมนิยมกับแนวทางนายทุนนิยม ชนชั้นปกครองคอยหลังเข้าครอง
ซึ่งได้ถูกโค่นล้มไปแล้วนั้น ไม่ยอมผ่อนปรนเกี่ยวกับจุดจบของพวกเขา พวกเขาพยายาม
ที่จะกลับคืนมาเสมอ ในขณะเดียวกัน ในสังคมยังคงมีอิทธิพลของ ‘อภิตธิชนชั้นกดาง’
พลังของนิสัยที่ติดมากับสังคมเก่าและความโน้มเอียงไปทางลัทธิทุนนิยมที่ติดตามมา
ในบรรดาผู้ผลิตรายย่อย ๆ บางคน เพราะฉะนั้นในหมู่ประชาชน จึงมีบุคคลกลุ่มน้อยซึ่ง

เป็นส่วนย่อยของประชาชนทั้งหมด ผู้ซึ่งยังไม่ได้ปรับปรุงตัวให้เป็นนักดังคณินิยม
พยายามที่จะคัดตัวออกห่างจากแนวทางดังคณินิยมอยู่เดิม และไปเดินในแนวของนายทุน
นิยมในเมื่อมีโอกาส” กล่าวโดยย่อ ชาวนาจีนยังคงต้องการที่จะทำงานในที่ดินของตัวเอง

รายละเอียดของวิกฤติการณ์จำเพาะยังความสนใจให้เราน้อยกว่าข้อเท็จ
จริง ข้อเท็จจริงอันเป็นแหล่งที่เป็นปัญหาคืออยู่กับเนื้อหาที่เป็นการเมือง ข้อที่ไม่ใช่
สถานการณ์ที่ถ่วงไปแล้ว ทั้งไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นผลอันเป็นวิธีการของคอมมิวนิสต์
ด้วย ส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากความแตกต่างระหว่าง “ควรจะเป็นอะไร” และ “อะไร” ใน
จีนปัจจุบัน ความไม่พอใจเป็นอันมากเกิดขึ้นจากความหวังที่ไม่ได้สม ซึ่งเกิดจากการ
อ้างแบบเกินเหตุของคำโฆษณาของคอมมิวนิสต์ อย่างไรก็ตาม ที่เป็นขมขื่นยิ่งกว่า
ก็คือ การขัดแย้งกันอย่างรุนแรงย่อมจะเกิดขึ้น เมื่อประเทศหนึ่งที่กำลังประกอบด้วย
ประชากรจำนวนมาก มีการลงทุนในระดับต่ำ และมีส่วนเกินของผลิตผลด้านเกษตรน้อย
มาก ได้มีการเปลี่ยนให้ทันสมัยอย่างใช้กำลังบังคับ ผลของความก้าวหน้าย่อมได้รับการ
ต้อนรับจากประชาชนมากกว่าความพยายามอันยาวนานที่จะต้องใช้เพิ่มผลิตผลโดยปราศ
จากการเพิ่มการอุปโภคบริโภค เพื่อที่จะช่วยโครงการด้านอุตสาหกรรมของประเทศ
ในประเทศจีนความตึงเครียดที่เกิดขึ้นได้รับการลดน้อยโดยการรวมอำนาจอย่างเคร่งครัดอยู่
กับส่วนกลางที่เรียกว่าโดยรัฐบาล การยุบยอที่เคยมีมาระหว่างจังหวัดกับนครหลวงจะ
ต้องแก้ไขไปตามความต้องการของปักกิ่ง เช่นเดียวกับความขัดแย้งตามประวัติศาสตร์
ระหว่างประชาชนชายแดนและชนเผ่าอื่นนั้นจะต้องให้ฝ่ายหลังมีชัย ถ้าหากสาธารณรัฐ
ประชาชนจีนจะได้เป็นประเทศที่ทันสมัย และมีความยิ่งใหญ่ในสายตาของนานาชาติ

ความตึงเครียดย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ด้วยในเมื่อกลุ่มผู้นำที่ปราศจากความซำ
นาญ พยายามที่จะดำเนินการให้ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว โดยขาดรายงานหลักฐานทาง
สถิติอันเพียงพอ และมีการคัดค้านจากทั้งภายในและภายนอก ตัวอย่างเช่น เป้าหมาย
ของการผลิตจะต้องไว้อย่างไร ถ้าหากตั้งใจสูง ก็อาจกระตุ้นเตือนให้เกิดผลิตผลมากขึ้น

แต่ถ้าหากผลิตผลตกต่ำกว่าเป้าหมายที่ประกาศไว้ ก็จะมีการผิดหวังหรือตะอายเป็นกับความ “ล้มเหลว” ถ้าหากคงไว้ค่า การขอต่ออ้างเกี่ยวกับ “สูงกว่ที่คงไว้” อาจจะทำให้เกิดความหวังที่ผิดว่าความสำเร็จทำนองเดียวกันอาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต และต้นทุนจะประมาณกันอย่างไร แรงงานนั้นจะใช้ได้ทั้งหมดไหมเมื่อประชาชนเป็นด้านๆ ยังชีพอย่างใกล้ชิด ๆ หยาก ๆ ด้วยการปันส่วน ผลได้ทางด้านจิตวิทยาของการเข้ามีส่วนร่วมในโครงการขนานใหญ่ของมวตชนได้ขัดขวางการตื่นเปลี่ยนของกำลังคนและวัตถุ ซึ่งเกิดจากความพยายามที่ไร้ประสิทธิภาพและ “อาส่าสมัคร” หรือไม่

แม้ว่าแผนการจะถูกกำหนดขึ้นอย่างดี การปฏิบัติตามและตรวจสอบ การดำเนินงานก็ต้องใช้เวลาดูแลงานอย่างมาก การเน้นหนักจะไปในทางคุณภาพหรือปริมาณ ถ้าหากเป้าหมายไม่บรรลุ อาชีพทางการเมืองก็อาจจะเสื่อมถอย ถ้าหากปริมาณเสื่อมถอยก็เกิดผลร้ายในทางเศรษฐกิจตามมา จะใช้วิธีการทดสอบแบบอนุรักษนิยมหรือจะเปลี่ยนเป็นแบบก้าวหน้า ปล่อยให้ความกดดันในทางการเมืองมาสร้างและมาผลิตให้ “สูงกว่ที่ควรค่า” เครื่องเย้ายวนนั้นแรงกล้าที่จะทดสอบวิธีการแบบก้าวหน้า แต่ถ้าเกิดความล้มเหลว บุคคลที่เกี่ยวข้องย่อมทำให้ถูกเร้าใจอย่างแรงให้ปกปิดโดยทำรายงานด้วยอุบายเกี่ยวกับผลิต หรือไม่ก็อ้างความลำบากเกินความจริง กล่าวโดยเฉพาะรายงานการเก็บเกี่ยวปี ค.ศ. ๑๙๕๘ นั้นเกินความจริงมากกว่า ๑ ใน ๓ ตามที่รับสารภาพภายหลังโดยรัฐบาล เนื่องจากมีรัฐบาลบริหารหลายชั้นระหว่างชาวหน้าที่ต่อสู้กับอำนาจคณะรัฐมนตรี เมื่อตัวเลขปลอมเข้าบัญชีในแต่ละชั้นก็เกิดการบิดเบือนระดับขึ้นอย่างมากมาย นักสถิติชาวจีนที่ถึงกับคนหนึ่งต่อมาได้บรรยายถึงรายละเอียดว่า เป้าหมายการผลิตสำหรับอุตสาหกรรมและเหมืองแร่ได้ฟุ้งเฟ้อเกินไปภายในอำเภอของตนอย่างไรได้อย่างน่าเชื่อ และในทางกลับกัน ผู้ผลิตได้กล่าวอ้างการผลิตของพวกเขาเกินความจริงไว้คือ ระหว่างร้อยละ ๕๐-๗๐ ในที่สุดจะต้องทำอะไร ถ้าไม่แก้ไขข้ออ้าง การผลิตก็ลดความกดดันที่ทำให้การอ้างเกิดฟุ้งเฟ้อ หรือความแตกต่างระหว่างความจริงและการ

แต่แรงมากจนกระทั่งทำให้รัฐบาลควบคุมในสิ่งที่เรียกว่า “เศรษฐกิจตามแผน” นั้นไว้ไม่ได้อย่างสิ้นเชิง

การตอบโต้ความตึงเครียดของรัฐบาล

เราได้พิจารณาความสัมพันธ์ของพรรคกับรัฐบาล และได้เห็น “ระบบรวมศูนย์อำนาจแบบประชาธิปไตย” ความเกี่ยวพันกันของสมาชิกและระเบียบอย่างแข็งแกร่งว่าอันเป็นผลจากความสัมพันธ์อันนั้นแล้วว่าเป็นอย่างไร วิธีการจัดการอีกต้องประการเป็นที่น่าสนใจของเรา ประการแรก ประกอบด้วยคำสั่งตามแนวตรงเกี่ยวกับกลุ่มมวตชน เช่น สุภาพสตรี เยาวชน นักธุรกิจ ให้เข้ากับระบบด้วยการบังคับบัญชา และการลือลือที่ติดต่อกันจากกระทู้ฉบับใหม่บ้านจนกระทั่งถึงสำนักงานใหญ่ในปักกิ่ง วิธีที่ต้อง คงช้อย่างผิด ๆ โดยชาวตะวันตกว่า “ต่างสมอง” ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่กลุ่มฝึกฝนเด็ก ๆ ที่จัดตั้งขึ้นในทุก ๆ ระดับ ความมุ่งหมายของกลุ่มฝึกฝนเหล่านี้ ก็คือ อบรมทัศนคติของทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ในหรือนอกพรรคจนถึงจุดที่ว่า การตอบสนองนั้นเป็นไปตามอัตโนมัติ

องค์การแบบแนวตรง อาจแบ่งได้เป็นสองจำพวก คือ กลุ่มอยู่ใต้กลุ่มผู้นำ กับกลุ่มมวตชน กลุ่มอยู่ใต้กลุ่มผู้นำได้แก่ส่วนย่อย ๆ ของสังคมที่ปกติอยู่ภายใต้การปกครองของพวกที่มีใจเป็นคอมมิวนิสต์ พวกนี้แสดงบทบาทที่สำคัญในกิจการทางสังคมและเศรษฐกิจ กลุ่มมวตชนได้แก่หน่วยที่สำคัญ ๆ ของประชาชนที่อาศัยเพศ อาชีพ หรืออายุ ซึ่งรวมเอาบุคคลเป็นล้าน ๆ และสมาชิกภาพของเขาแสดงบทบาทแค่เพียงปฏิบัติหรือติดตามเกี่ยวกับกิจการทางเศรษฐกิจและสังคม พวกอยู่ใต้กลุ่มผู้นำตามความหมายนี้ประกอบด้วยผู้นำอันคับคอง ส่วนกลุ่มมวตชนเป็นผู้ถูกนำ ลักษณะจำเพาะขององค์การที่อยู่ภายใต้กลุ่มผู้นำได้แก่สิ่งที่เรียกว่า “พรรคประชาธิปไตย” ซึ่งเราได้พิจารณามาแล้ว นอกจากนี้ ยังมีองค์การพิเศษสำหรับนักศึกษาศาสด์กรรมชาติ นักสังคม

ศาสตราจารย์ นักวิชาการ บรรณาธิการ ผู้เขียน และผู้นำคำสอนที่เป็นชาวพุทธและมอญได้มั่ง
องค์การมอญที่ดำเนินได้แก่ ดัชนีบาตเยวชนคอมมิวนิสต์ สหพันธ์การค้าแห่งประเทศไทย
จีน สหพันธ์ครูของประชาธิปไตยแห่งประเทศไทย และสหพันธ์อุตสาหกรรมและการค้า
แห่งประเทศไทย

รัฐบาลได้แบ่งแยกบทบาทขององค์การสองชนิดกันอย่างแจ่มชัด ในขณะที่
ข้อมูลเกี่ยวกับ“พรรคประชาธิปไตย”นั้นหาไม่ได้ สมัย“บานและแข่งขัน”ปี ค.ศ. ๑๙๕๗
ได้เปิดเผยว่า การต่อสู้กันข้อหนึ่ง ระหว่างการเป็นผู้นำของพวกนักบวชของพวกพรรคคอม-
มิวนิสต์จีน คือการปฏิเสธของพรรคคอมมิวนิสต์ที่ไม่ยอมให้กลุ่มนี้รับสมาชิกมากขึ้น
หน่วยเหล่านี้ถูกจำกัดอย่างเคร่งครัดให้ทำหน้าที่แค่เพียงที่ปรึกษาภายในรัฐบาล และ
ดึงดูดใจผู้ชมกลุ่มใดโดยเฉพาะที่อยู่ภายในหรือนอกประเทศ ตามส่วนประกอบของแต่ละ
กลุ่ม ในทางตรงข้ามองค์การมอญได้ถือว่า บัญชีรายชื่อสมาชิกเพิ่มขึ้น มีตั้งแต่
มากกว่า ๑๕ ล้านคน ในกรณีของสหพันธ์การค้าแห่งประเทศไทยถึงเกือบ ๗ ร้อยล้านคน
สำหรับกลุ่มสตรี องค์การมอญเหล่านี้เกี่ยวข้องกับนโยบายทั้งเด็กและใหญ่ พวกเขา
มิได้ตัดสินใจแต่ปฏิบัติตามคำตัดสิน ให้คำแนะนำในการเผยแพร่กฎหมายสมรส
และการใช้บทบัญญัติให้เป็นไปตามนั้น การประชุมของสตรีในระดับชาติ จังหวัดและ
ส่วนท้องถิ่นได้ช่วยอธิบายนโยบายของรัฐบาล และได้ถามปัญหาพร้อมทั้งขอคำวิพากษ์
วิจารณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน การเก็บภาษี และมาตรการกีดกันทรัพย์สินอันขาดความนิยม
ซึ่งแปรสภาพอุตสาหกรรมเอกชนให้เป็นองค์การสาธารณะได้รับการยอมรับอย่างเงี้ยวๆ
เป็นอย่างน้อย ภายหลังการประชุมระหว่างผู้นำของรัฐบาล และกลุ่มนักธุรกิจต่าง ๆ
เมื่อเรื่องราวที่สำคัญของชาติเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการกำจัดแมลง หรือขบวน “ต่อต้าน
อเมริกาปลดแอกได้วัน” องค์การเหล่านี้ผ่านมติสนับสนุนรัฐบาลอย่างเป็นทางการและ
ระดมสมาชิกทำการเดินขบวนขนาดใหญ่ ภายในชั่ว ๔๘ ชั่วโมงที่มีคำสั่งจากปักกิ่ง
บุคคล ๓๐๐ ล้านคนก็จะรวมกันในการประชุมสาธารณะทั่วทั้งประเทศจีนได้ เพื่อยุติคำขวัญ

เช่น “ปล่อยมือจากคิวบา” หรือ “ขบักจรรวรรดินิยมอเมริกาออกไปจากไต้หวัน” ในระดับยอดสุดผู้นำขององค์การมวดชนต่าง ๆ ได้ปะปนกันตามปกติในฐานะที่เป็นคณะกรรมการแห่งชาติของสภาที่ปรึกษาทางการเมืองของประชาชนชาวจีน ซึ่งนำเอาบุคคลเกือบแปดร้อยคนเข้าด้วยกัน เป็นตารางประทับเพื่อให้ความสนับสนุนแก่นโยบายโดยแท้

เครื่องประดับที่มีค่าแก่องค์การมวดชนเหล่านี้ในการวิ่งเต้นหาการสนับสนุนนโยบายของชาติโดยทั่วไปก็คือ สิ่งที่เรียกว่า “คณะกรรมการหมู่บ้าน” โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองที่ผู้คนอยู่กันอย่างอัดแอ กลุ่มชนเหล่านี้ ซึ่งถือเอาที่อยู่อาศัยมากกว่าชั้นในทางสังคมหรืออาชีพ ได้ตรวจสอบการปฏิบัติงานของเพื่อนบ้านในการเข้าร่วมการเดินขบวนฆ่าหนุและนก อุทิศแรงงาน “อาสาสมัคร” หรืออะไรก็ตามที่ตั้งโดยทางการ สมาชิกของคณะกรรมการเหล่านี้ได้แก่ “หน่วยปฏิบัติงาน” หรือผู้ศรัทธาแก่กล้าอันมีลักษณะจำเพาะไม่ว่าจะอยู่ในหรือนอกพรรค พวกเขาทำตนเป็นผู้บริหารนโยบายอย่างไม่เป็นทางการ พวกเขาไม่ได้รับค่าตอบแทนอะไรมากไปกว่าอภิสิทธิ์เล็กน้อยหรือยกเว้นจากหน้าที่หนักกว่า อันเป็นค่าทดแทนเล็กน้อยสำหรับค่าเห็นดเห็น้อยในการทำตนเป็นพวกนกกลาง และบางทีก็เป็นพวกกลางที่ถูกเกลียดชังระหว่างเพื่อนที่จับดาตูและข้าราชการ

ทั้งชนชั้นไม่ได้ทำให้การควบคุมองค์การที่มีต่อความประพฤติต่อส่วนบุคคลหย่อนคลายลง สิ่งที่เรียกว่า “อาสารักษาดินแดนของประชาชน” ซึ่งเดิมทีดำเนินอยู่ในถิ่นชนบท และมีความสำคัญในทางทหารเล็กน้อยนั้น บังคับกิจกรรมในทางการเมืองที่อยู่ในความรับผิดชอบของคนตามคำสั่งของสำนักงานใหญ่ของประชาคมให้เป็นไปตามระเบียบ ในที่สุดดูเหมือนประชาคมเองได้ความคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งกรมกอง เป็นแบบอย่างอันได้พยายามอยู่ชั่วระยะสั้นในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ แต่ซึ่งได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเมื่อประต้อมกับการจัดการที่ผิดพลาดอย่างยิ่งหลวงและการคัดค้านอันแพร่หลายภายในประชาคมนั้นทุกคนจะกินอาหารในโรงอาหารรวม นอนด้วยกันในโรงทหาร ทำ

งานด้วยกันในหมวดหมู่ เล่นด้วยกันในทีมและศึกษาด้วยกันในการประชุมตอนเย็น จาก
เสียงแตรครั้งแรกเมื่อเช้าครุ่นกระทั่งถึง “ไฟดับ” ในที่สุดบุคคลจะจมอยู่กับกิจกรรม
ภายในกลุ่ม ซึ่งนำโดยข้าราชการที่ได้รับการแต่งตั้งจากส่วนกลาง

เครื่องจักรกลขององค์การอันมหึมา ซับซ้อน และแทรกซึมแพร่หลาย
ตามที่เราได้สำรวจมาแฉ่นนั้นเป็นไปได้แต่โดยมีคณงานของพรรคที่อยู่ทิศคนเต็มเวลา คือ
“หน่วยปฏิบัติงาน” ผู้รักษาเป็นคนดำเนินงาน ด้วยความช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่
องค์การส่วนท้องถิ่นที่ตั้งอยู่บนรากฐานของสถานที่อยู่เชื่อมเข้ากับองค์การแนวตรง ที่
ถือเอาเพศ วัย และอาชีพ เป็นความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันในความสัมพันธ์กับพรรค
คอมมิวนิสต์จีน ที่ผ่านคณะกรรมการและเดชาธิการของพรรค จนกระทั่งถึงกรรมการ
ฝ่ายการเมืองและกรรมการประจำของพรรค ด้วยวิธีนี้ คำตัดสินของมาเซตงและกลุ่ม
ผู้นำอาจได้รับการปฏิบัติทั่วถึงเกือบทั่วทั้งประเทศภายในไม่กี่วัน ถ้าไม่เช่นนั้นชั่วโมง
พร้อมด้วยการตอบสนองของประชาชน ในขณะที่สร้างความอึดจรรยาใจให้แก่กัน
ดังเหตุการณ์เกี่ยวกับความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ประโยชน์จากระบบอันซับซ้อนเช่นนี้ ในแง่ของการบังคับบัญชาและการ
ควบคุมนั้นมากมาย ตามแบบที่หยาบ ๆ ก็เป็นการทุ่มเวลาและพลังของบุคคลเป็น
ร้อยๆ ล้าน โดยการปฏิเสธมิให้พวกเขามีโอกาสกระทำการตามอำเภอใจของตนเอง
ซึ่งอาจจะตรงกันข้ามกับความต้องการของรัฐบาล ในฐานะที่เป็นมาตรการทางเดริม-
สร้าง เยาวชนผู้บุกเบิก (Young Pioneers) เป็นเครื่องป้องกันอาชญากรรมเด็ก
โดยการปลูกฝังนิสัยให้เป็นราษฎรที่ดี ซึ่งมีความสำคัญเป็นพิเศษสำหรับสังคมในระยะ
หัวเดียวหัวต่อ ซึ่งอิทธิพลของสถาบันตามปกติอ่อนแอ ในฐานะที่เป็นมาตรการด้าน
ทำลาย การประชุมกันเป็นกลุ่มๆ สม่ำเสมอ มีการอภิปราย เติ้นขบวนและวางแผนโครงการ
ทำให้การรักษากลุ่มเอกชนนั้นเป็นไปได้หรือไม่ก็ยากมาก ไม่ว่าจะอยู่รอบ ๆ บ้าน
และครอบครัว หรือระหว่างเพื่อนและเพื่อนร่วมงาน ซ่อนดัดความจำเป็นในการใช้

คำวิจารณ์ความลับ คำพูดและการกระทำของส่วนบุคคลอยู่ในข่ายที่จะถูกวิพากษ์วิจารณ์
ในที่สาธารณะเสมอ

ในระดับดังกล่าวข้างต้น การกดเอksenให้อยู่ใต้กิจกรรมของกลุ่มชน และ
มวลชนอยู่เสมอ เป็นการตบโอกาสในการถ่ายทอดความคิดที่แตกแยก หรือความไม่
พอใจของเขา เว้นแต่ในลักษณะที่รัฐบาลอนุญาตให้ทำได้ เขาคงแยกตัวอยู่ในความ
กังวลของเขา ในขณะที่ถูกห้อมล้อมไปด้วยปฏิกิริยาอ้อมรับต่ออำนาจของเพื่อนบ้าน
และเพื่อนร่วมงานของเขา ในกรณีสุดท้าย ประชาชนเป็นแดน ผู้ซึ่งเดินส่วนส่วน
อย่างกระตือรือร้น ในวันชาติตรงกับวันที่ ๓ ตุลาคม หรือประชาชนเป็นด้าน ๆ ที่การ
แสดงออกซึ่งความรักชาติของพวกเขาถูกรายงานตามหน้าหนังสือพิมพ์รายวันนั้น อาจ
จงใจเอksenเป็นจำนวนมาก ให้เชื่อว่าพวกเขาเองที่ติดตามอยู่เบื้องหลังให้การสนับสนุน
รัฐบาล ทั้งที่โดยแท้จริงความผิดหวังและความไม่พอใจอาจจะมีอยู่แพร่หลายก็ได้

กลุ่มฝึกฝน

เรามาดูตรงจุดใจดวงที่เกี่ยวกับการชักจูงใจ และการเข้ามามีส่วนร่วม
ในการก่อรูปทัศนคติ นั่นคือ “กลุ่มฝึกฝน” เซบะสตี หรือฝึกฝน และ เก่าลุ่น หรือการ
อภิปราย อันเป็นวิธีการสองก่าว ซึ่งคนในลัทธิสังคมนิยมแผนใหม่ในประเทศจีนจะต้อง
ถูกขัดเกลา โดยปราศจากกรณีตัวอย่างที่ตรงกันทีเดียวในสหภาพโซเวียต สถาบัน
เป็นวิธีการของเมาเซตุง อันมีคุณลักษณะจำเพาะซึ่งเรียกร้องความสนใจมากกว่าที่เรา
อาจให้ได้ ความจริงคือจากพรรคคอมมิวนิสต์จีน กลุ่มฝึกฝนนี้อาจเป็นสถาบันที่สำคัญ
ที่สุดอันเดียวสำหรับถ่ายทอดนโยบาย และทำให้นโยบายเป็นที่ยอมรับของประชาชน
ชาวจีน ๗๐๐ ล้านคน

บุคคลตั้งแต่ ๗-๑๕ คนพบปะกันเป็นประจำ ภายใต้การดูแลของครูหรือ
หน่วยปฏิบัติงาน พวกเขาถูกกำหนดหัวข้องานอันมีตั้งแต่การปฏิบัติงานตามแผนการ
๕ ปีครั้งหลังสุด จนกระทั่งการขยายการต่อสู้กับลัทธิจักรวรรดินิยมในลาตินอเมริกา

เรื่องที่ต่ออ่านธรรมดาถูกกำหนดล่วงหน้าสำหรับกลุ่ม ในที่ซึ่งสมาชิกของกลุ่มอ่าน
หนังสือไม่ได้ หน่วยปฏิบัติงานจะอ่านหัวข้อประจำวัน หรืออาจถ่ายทอดผ่านวิทยุในส่วน
ท้องถิ่น ครั้นแล้วแต่ละคนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อเรื่องนั้น พูดถึงข้อสงสัยหรือ
คำวิพากษ์วิจารณ์อะไรก็ตามที่พวกเขาเห็นว่าปลอดภัยหรือเข้ากับเรื่องได้ เพื่อนร่วมงาน
ของเขาเปรียบเทียบความคิดของตนกับปฏิกิริยาของผู้อื่น ซึ่งให้เห็นถึง “ข้อบกพร่อง
ของผู้อื่น” แต่ละบุคคลตรวจสอบฐานะของตนใหม่ ครั้นแล้วแสดงความคิดเห็น
ของตนอย่างเปิดเผยต่อ “การวิพากษ์ตนเอง” ในคราวนั้นหรือไม่กี่ในการประชุมครั้ง
ต่อไป ตลอดจนกระบวนการนี้ หน่วยปฏิบัติงานนำในการอภิปราย บันทึกข้อบกพร่อง
ของนโยบายรวมทั้งความคิดเห็นของส่วนบุคคล และรายงานขึ้นไปยังผู้บังคับบัญชาถึง
ปฏิกิริยาของกลุ่มนั้น

ตามหน้าหนังสือของจันคอมมิวนิสต์ยังถึงความสำคัญของ “แนวทางของ
มวดชน” และความจำเป็นที่จะรักษานโยบายของพรรคให้ใกล้ชิดกับความดำเนินของ
ประชาชน นี่มีได้หมายความว่าแต่ละวัตถุประสงค์เมื่อเผชิญกับการคัดค้านของประชาชน
แทนที่จะเป็นเช่นนั้น รัฐบาลพยายามที่จะค้นหาสาเหตุของความคิดเห็นที่แตกแยก ครั้น
แล้วถ้าไม่ปรับปรุงนโยบายของตน หรืออธิบายไปในลักษณะที่ต้องการให้เป็นไปตาม
คำวิพากษ์วิจารณ์ของท้องถิ่น “กลุ่มฝึกฝน” ทำให้ระบบนี้ดำเนินไปได้ เนื่องจากมัน
เป็นวิถีทางของการเข้าถึงประชาชนทุก ๆ คน ที่ได้รับประกันอันหนึ่งในบรรดาประชาชน
ชาวจีนซึ่งไม่รู้หนังสือ ยิ่งกว่านั้น พวกเขาเป็นชมรมแห่งเดียวซึ่งภายในนั้น ทักษะของ
ส่วนบุคคลถูกชักถามกันอย่างกระตือรือร้นและอย่างมีดรรบ

“กลุ่มฝึกฝน” ประกอบเป็นวงนอกของระบบการปกครองที่ได้รวบรวมเอา
อำนาจทางการเมืองอยู่แก่ศูนย์กลางและพยายามที่จะลดการเข้ามามีส่วนร่วมของมวดชน
ในวงนอกให้เหลือน้อยที่สุดโดยผ่านกลุ่มฝึกฝนนี้ รัฐบาลหวังที่จะแสวงหาการตอบโต้
ของมหาชนที่มีต่อนโยบายของรัฐ สถานที่ตั้งอันเป็นแหล่งทำงานหรือที่อยู่อาศัยของ

พวกเขาจัดเป็นชั้นต่ำเร่ร่อนสำหรับวัดการยอมรับเช่นนี้ ในขนาดซึ่งสมาชิกของกลุ่ม ได้นำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกิจกรรมในถิ่นเพื่อนบ้าน โรงเรียนและโรงงาน สำหรับรัฐบาล นี่เป็นแนวทางขั้นมูลฐานที่จะดูที่ทัศนคติของประชาชน สำหรับเอกชน ความเกี่ยวข้อง ในด้านจิตวิทยาที่มีอยู่กับเพื่อนผู้เผด็จการของเขาในการอธิบายกลุ่ม อาจจะทำให้เขามีความรู้สึกต่อเขาที่ให้ง่ายมาก ดังนั้นรางวัลที่ได้จากการเห็นพ้องของกลุ่มหรือ โทษจากคำตักเตือนของกลุ่ม บางทีอาจจะมีเครื่องต้อใจในทางวัตถุหรือการทำโทษใน ทางกายเข้าแทน การศึกษาชนนเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดย โรเบิร์ต ลิฟตัน (Robert Lifton) และ ฟรานซ์ เซอร์แมน ทำให้เห็นว่าความกดดันที่มีต่อเอกชนอาจอธิบายได้ว่า รัฐบาล ได้ดึงดูดเอาความพยายามจากบุคคลจำนวนมากด้วยรางวัลที่เป็นรูปร่างเพียงเล็กน้อยและ ใช้กำลังค่อนข้างจะเล็กน้อยอย่างไร ในขณะเดียวกัน เราจะต้องสังเกตว่า กลุ่มผู้ฝักใฝ่เหมือนจะมีการพบปะน้อยครั้งขึ้นตามลำดับ ในขณะที่ความหายนะปี ค.ศ. ๑๙๔๕-๑๙๔๖ ได้มีผลสะท้อนกลับซึ่งมากขึ้น ไม่เพียงแต่ว่าพวกเขาไม่ได้ต่อต้านความ โน้มเอียง แต่ดูเหมือนจะรวมที่คำบัญชาของมันเป็นอยู่ที่การเล็งเห็นไปสำหรับรัฐบาล เนื่อง จาก “กลุ่มผู้ฝักใฝ่” นำมาซึ่งโอกาสอันหนึ่งสำหรับให้บุคคลติดต่อกันได้ ซึ่งความ ทุกข์ร้อนของพวกเขาอาจจะกลายเป็นแหล่งของอันตราย ถ้าหากให้มีความรู้ดีร่วมกัน ภายใต้อาณัติการณเช่นนี้

เราได้แนะไว้ก่อนหน้านี้แล้วว่า ความตึงเครียดและความไม่มั่นคงที่ประ- ชาชนภายในประเทศจีนคอมมิวนิสต์ก่อนเป็นสถานที่ซึ่งมวลชนถูกตีความลบล้างอยู่ทุกแห่งหน และกลุ่มผู้นำก็อยู่ในข่ายที่จะถูกกล่าวถึงเป็นครั้งคราวได้ระดับนั้น นับว่าเป็นเครื่อง กระตุ้นให้มีระเบียบวินัยและการปฏิบัติงานขึ้น ความกดดันซึ่งก่อรูปขึ้นในกลุ่มผู้ฝักใฝ่ ก็เช่นเดียวกัน ได้ติดตามที่คณะผู้แทนบุคคลของเอกชนรวมทั้งความเข้าใจในทางการเมือง ของเขาก็อาจจะเพิ่มความเชื่อมั่นของเอกชนที่มีต่อเป้าหมายของรัฐ และผลักดันให้เขา ใช้ความพยายามยิ่งขึ้น ความจริงขบวนการสร้างความคิดเคร่งครัดเหล่านี้ อาจเทียบได้กับ

การรักษาระเบียบวินัยของพ่อแม่ซึ่งผสมความรักกับโทษเข้าด้วยกัน หรือเทียบได้กับกฎของวินัยทางศาสนา ซึ่งผสมการช่วยให้พ้นทุกข์กับการจองเวรเข้าด้วยกัน เช่นเดียวกับพ่อแม่หรือศาสนจักร พรรคทำให้ความตึงเครียดทางด้านต้นของความต้องการของตน โดยการนำพลังที่พวกเขาได้สร้างขึ้นไปในพฤติกรรมที่พวกเขาปรารถนา

ถ้าหากข้ออุปมาอุปมัยเหล่านี้ใช้ได้ ก็แสดงว่า รัฐบาลไม่เพียงแต่ทำให้ประชาชนทำตามค่านิยมของชน แต่ยังทำงานอย่างกระตือรือร้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายที่รัฐบาลได้วางไว้ด้วย ดังนั้น พฤติกรรมในการควบคุมของเอกชนจะยังความพอใจตามความต้องการของตนเช่นเดียวกับยังความพอใจมาให้แก่รัฐ อย่างน้อยก็เป็นเรื่องทางอุดมการณ์ อย่างไรก็ตาม จะถือเอาคำพูดนี้ว่าได้รับการพิสูจน์แล้วหรือยัง ย่อมเป็นการเสี่ยง สมมติฐานที่ว่า ดัทธิคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันออกได้รับการยอมรับกันภายในนั้นถูกระเบิดออกมาโดยการกบฏฮังการี ประชาชนชาวจีนได้รับรู้ว่ามีการเชื่องช้าต่อเจ้าหน้าที่เพื่อเป็นทางหลีกเลี่ยงการทำโทษมาเป็นเวลาหลายชั่วคนเกินไปที่เราจะถือเอาว่า เป็นการแสดงความสนับสนุนของประชาชนที่มีต่อดัทธิคอมมิวนิสต์ในประเทศจีน แต่ “กลุ่มฝึกฝน” ที่มีความใกล้ชิดและประสมกันเป็นเวลายาวนานนั้น ทำให้เป็นการยากมากสำหรับประชาชนที่จะฝึกการหลอกลวงหรือพูดปดได้อย่างสำเร็จ แทนที่จะเป็นเช่นนั้น อาจจะเป็นไปได้อย่างมากว่า เมื่อเวลาได้ผ่านไป ขบวนการจะเชื่อมกันระหว่างเอกชนแต่ละกลุ่มชนให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และเชื่อมระหว่างเอกชนเข้ากับชาติ โดยผ่านกลุ่มชนนี้

เครื่องมือปราบปรามของรัฐ

เราได้ส่งวนเครื่องมือปราบปรามของรัฐที่จะบังคับการให้เป็นไปตามคำสั่งของตนมาจนกระทั่งบัดนี้ทุกฝ่ายในการวิเคราะห์ของเรา นี้มิใช่เพราะว่ามันมีความสำคัญ

น้อยอย่างลืมเสียได้ แต่เพราะว่า เป็นที่สนใจยิ่งใหญ่นในงานเขียนที่มีใช้ของคอมมิวนิสต์ ถึงกับว่าจำต้องย่ำให้น้อยลงบ้าง ถ้าหากเราจะดูให้เป็นสัดส่วนเหมาะสม ยิ่งกว่านั้น บทบาทของสิ่งนี้ก็ได้ลดลงตามเวลา เนื่องจากที่เป็นอยู่ในสภาพโซเวียต รัฐบาลได้ค้นพบหนทางที่จะยังความพอใจให้แก่ความต้องการของประชาชน และได้รับความสำเร็จจากการสนับสนุนด้วยความสมัครใจของประชาชนมากกว่า โดยผ่านการอบรมทัศนคติ

ที่กล่าวนี้ไม่ใช่ปฏิเสธบทบาทของการประชุมเชิงในระยะ ๕ ปีแรกของสาธารณรัฐประชาชนจีน ความต่อเนื่องของสงครามกลางเมืองในอาณาบริเวณที่ห่างไกล และการเร่งทำการปฏิวัติได้ก่อให้เกิดบุคคลเสียชีวิตเป็นพัน ๆ บางที่เป็นด้าน ๆ ด้วยการสังหารซึ่งกันและกัน และเกณฑ์แรงงาน ความทรงจำของการปราบปรามอันทารุณนี้ มีความแข็งแกร่งเพียงพอที่ติดอยู่ในจิตใจของประชาชนส่วนมากที่จะป้องกันไม่ให้พวกเขาต่อต้านรัฐบาลเป็นเวลานานภายหลังเมื่อการชุมนุมที่แท้จริงได้ลดลงแล้ว นอกจากนั้น ในขณะที่การวิเคราะห์ของเราแสดงให้เห็นว่า ประเทศจีนยังห่างจากการเป็น “รัฐตำรวจ” ตามที่เข้าใจกันทั่วไปในประเทศตะวันตก การจำขัง และเนรเทศไปยังค่ายแรงงานเกณฑ์ยังคงปรากฏเป็นการคุกคามต่อพวกที่คิดปฏิวัติซ้อน ผู้เยี่ยมเยียนชาวต่างประเทศได้รายงานว่ามีนักโทษการเมืองจำนวนมากได้ผ่าน “การปฏิรูปโดยแรงงาน” โดยการสร้างทางรถไฟที่ผ่านเข้าไปในภูเขาและทะเลทรายในซินเกียง การสร้างถนนในที่รกร้างที่เต็มไปด้วยหิมะในทิเบต ได้นำ “การศึกษาใหม่” มาให้พวกปฏิภักิรยาต่อต้านพวกศักดินา” ในทำนองเดียวกัน มีหลายพันคนในจำนวนนั้นได้ตายไปในทางนี้

ในระดับต่ำลงไป รัฐบาลได้ประณาม “อภิสัทธินชนชั้นกลางฝ่ายขวา” และได้สั่งข้าราชการ ครู และนักเรียนจำนวนมากไปทำงานหนักในบริเวณชายแดน ที่สำคัญก็คือ นักวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลหลายคนซึ่งอยู่ในแนวหน้าของขบวนการ “บ้านและแข่งขัน” ต่อมา มีรายงานจากหนังสือพิมพ์ปักกิ่งว่า “ได้บรรลุถึงความสำคัญตามลัทธิสังคมนิยมใหม่แล้ว” ในขณะที่ยืนอยู่ในน้ำแข็งท่วมหัวเข้าในมองโกเลียในหรือรวม

รวมและแจกจ่ายบุญในมณฑลกว้างขวาง จะต้องเข้าใจว่า “พวกขวา” แห่งปี ค.ศ. ๑๙๕๘ จำนวนหลายพันคนได้รับอิสระจากโทษทัณฑ์ในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ อย่างไรก็ตาม ในระหว่างนั้น เป็นบทเรียนอันเจ็บปวดและดัดยัดของผู้ซึ่งยอมรับเอาคำเชิญของเมาเซดุงที่ให้ “ช่วย แก่ไขพรคคอมมิวนิสต์จีน”

เครื่องมือการปราบปรามอีกอย่างหนึ่งได้แก่ กองทัพปลดแอกของประชาชนซึ่งเข้าร่วม “งานก่อสร้าง” ในอาณาบริเวณยุ่งยาก กิจกรรมนี้ได้เป็นไปอย่างเอิกเกริกเสียจริง ๆ ถึงกับว่าในบางแง่ ประเทศจีนอาจจะเรียกกันเป็น “รัฐกองทหาร” เสียมากกว่ารัฐตำรวจ การปรากฏตัวของทหารเกือบ ๑๐๐,๐๐๐ คน ในซินเกียง “ผู้ซึ่งอยู่ในที่นั้น แต่คงตัวเป็นผู้หักล้างถางพง ตัดไม้ดัด และสร้างโครงสร้างแบบต่าง ๆ” เป็นเครื่องเตือนประจำวันที่ผู้ที่มีความคิดแตกแยกโน้มเอียงไปในทางต่อต้านจีนว่า ในขณะที่ปักกิ่งอยู่ห่างไกล ถ้าปั่นดอยของมันก็อยู่ใกล้ ๆ พร้อมทั้งจะทำลายการจลาจลของพวกเขา อูยกอร์ คาซัค หรือเกอ็กซ์ไต ๆ ได้ บทบาทของกองทัพในการ “ทำความสะอาด” ได้รับการโฆษณาในต่างประเทศว่า จอมพล หลินเปียว จำต้องตอบ “ปากกระบอกเสียงของจักรวรรดินิยม” ผู้ซึ่ง “ได้บรรยายการเข้าร่วมของกำลังกองทัพของเรา ในขอบเขตการปฏิวัติของประชาชนว่าเป็นการปราบปรามด้วยกำลังทหาร” ในขณะเดียวกัน จอมพล หลินเปียว ยอมรับบทบาทของการใช้กำลังทหารอย่างปริยายในเมื่อเขากล่าวว่า “เพราะว่า นายทหารและพลรบของเรารวดร้อมมากอย่างท่วมท้นเป็นชาวนา..... ดัหายบางคน..... ไม่มีความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งในปัญหาบางอย่างเกี่ยวกับการแปรสภาพให้เป็นไปตามมติสัมมนาของเรา” กล่าวโดยย่อก็คือ พวกกองทหารดังเดิที่จะบังคับดัหายชาวนาของพวกเขาให้เข้าสู่หน่วยประชาชน

ยังมีกำลังปราบปรามอีกอย่างหนึ่ง ได้แก่ระบบความมั่นคงของมหาชน เรา^{๒๕}รู้เรื่องเกี่ยวกับองค์การนั้นน้อยมาก แต่การอ้างถึงบทบาทขององค์การนี้โดยรัฐบาล

ปักกิ่งเดิมอ แต่คงให้เหินว่ามีกรั้งพืงพาอาศัยแห่งควบคุมตามประเพณีที่มอยู่เห็นอประ-
ชาชนน้อยมาก ดูเหมือนการอ้างถึงการเชื่อมกันระหว่างกำลังทหารและความมั่นคงที่
เด่นชัดที่สุดว่าเป็นระบบเครื่องมือบังคับนั้น มาจากแถลงการณ์ของคณะกรรมการกลางใน
เดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๖๒ ภายหลังที่ได้สรุปความยุ่งยากที่จำเป็นต้องเผชิญอยู่ในด้านพัฒนา
การภายใน คำแถลงการณ์ได้ประกาศว่า “ กองทัพปลดแอกของประชาชนและกำลัง
รักษาความมั่นคงสาธารณะนั้นเข้มแข็ง เป็นกำลังอาวุธที่แข็งแกร่งและเชื่อถือได้ของประ-
ชาชน ประเทศของเรามีกำลังทหารอันเก่งกล้าจำนวนมากด้วย..... พวกเขาได้ปกป้อง
มาตุภูมิอันยิ่งใหญ่ของเราทุกขณะ และรักษาระเบียบความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ
ประชาชนและพร้อมที่จะบดขยี้การรุกราน และก่อวินาศกรรมของศัตรูใดๆ” เราทราบว่า
กองทัพปลดแอกของประชาชนมีจำนวนมากกว่า ๒.๔ ล้านคน ในขณะที่ไม่มีตัวเลขใด
ปรากฏสำหรับกำลังรักษาความมั่นคงสาธารณะ เราอาจจะสรุปเอาว่ามีจำนวนมากพอๆ
กันกับกองทัพปลดแอกของประชาชน

ความสำคัญของความมั่นคงที่รักษาโดยกองทัพปลดแอกของประชาชนเพิ่ม
ความสำคัญแก่ความมั่นคงที่อยู่ภายในกองทัพปลดแอกนี้ ด้วยเหตุนี้จึงมีความสำคัญ
ว่า ภายหลังความล้มเหลวของนายพล เติ้งเต๋อหวย ที่ทำทายนโยบายของเมาเซ่ตุงในปี
ค.ศ. ๑๙๕๙ นั้น เติ้งเต๋อหวย เป็นรัฐมนตรีรักษาความมั่นคงสาธารณะ ส่วน โหลยู่จิง
ได้รับแต่งตั้งให้เป็นประธานเสนาธิการทหารของกองทัพปลดแอกของประชาชน อันเจ้งซ่ง
เมื่อครั้งนั้นเป็นผู้อำนวยการของแผนการเมืองทั่วไป ในกระทรวงกลาโหมก็ได้ตกอำนาจ
ตามไปด้วย เข้าใจกันว่าเขาคิดวางแห่ไปกับกรณี เติ้งเต๋อหวย ตราบเท่าที่กองทัพยัง
เชื่อถือได้ในการบังคับใช้คำสั่งของปักกิ่ง การกบฏโดยยอมถูกจำกัดให้อยู่ในลักษณะ
ท้องถิ่นและอายุสั้น อย่างไรก็ตาม ถ้าหากทหารยังย้ายความจงรักภักดีของพวกเขา
รัฐบาลก็อาจถูกคุกคามอย่างรุนแรง ในแง่นี้ มีความสำคัญที่จะต้องระลึกว่า ยกเว้น
ผู้ซึ่งถูกจับในสงครามเกาหลี ซึ่งปฏิเสธไม่ยอมถูกส่งตัวกลับประเทศแล้ว ชาวจีนนับ

ด้าน ๆ ที่หนีออกจากจีนในช่วง ๓๓ ปีที่ผ่านมา มีไม่กี่คนที่มาจากกองทัพ และที่มีตำแหน่ง
สูงนั้นไม่มีเลย ข้อนี้เป็นหลักฐานที่น่าประทับใจเกี่ยวกับการอบรมทัศนคติ และเครื่อง
จักรกวดการควบคุมที่มีอยู่ภายในกองทัพปลดแอกของประชาชน

เป็นการเหมาะสมที่จะรวมเอาระบบศาลไว้ในองค์การปราบปรามของคอม-
มิวนิสต์ ตามลัทธิฐานของคอมมิวนิสต์เกี่ยวกับบทบาทของกฎหมาย นอกจากการ
ดำเนินคดีทางแพ่งและทางอาญาโดยแท้แล้ว ศาลยังทำหน้าที่ให้การศึกษาและทำโทษใน
สังคมคอมมิวนิสต์อีกด้วย กฎหมายก็เช่นเดียวกับสถาบันอื่นๆ ถูกบรรยายอย่างตรงๆ ว่า
เป็นมือรับใช้ของการเมือง จากการตรวจสอบคำตัดสินสูงสุดของประชาชนจากปี ค.ศ. ๑๙๕๕—
๑๙๕๘ รองประธานศาลสูงคนหนึ่งคือ เกาเคอหลิน ได้ให้หลักฐานเป็นอันมากเกี่ยวกับ
หน้าที่ของศาล ภายใต้ที่ประชุมศาลท้องถิ่นของประชาชนในระดับต่างๆ เกี่ยวกับงาน
ที่กระทำในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ สำหรับ “การต่อสู้เพื่อกำจัดผู้คิดก่อการปฏิวัติซ้อน อันเป็นการ
ร่วมมือกับองค์การอัยการและองค์การรักษาความมั่นคงสาธารณะ” เขากล่าวว่า ความ
ยุ่งยากได้เกิดขึ้นในเมื่อ “อภิติทริชนชั้นกลางฝ่ายขวาจำนวนหนึ่ง และบุคคลที่ยืนกราน
ในความเชื่อมั่นในทัศนะกฎหมายแบบอภิติทริชนชั้นกลางของพวกเขาได้แทรกซึมเข้าไป
ในวงการศาล” บุคคลเหล่านี้ “ได้ใช้ความพยายามใหญ่หลวงที่จะต่อต้านการส่งเสริม
ของศาลประชาชนเพื่อผลประโยชน์ของเผด็จการประชาธิปไตยของประชาชน การนำ
ของพรรคเกี่ยวกับงานของประชาชน แนวทางของมอดซันเกี่ยวกับงานของศาล และ
คำสั่งของพรรคกับรัฐบาล ซึ่งก่อตั้งขึ้นตามหลักการของลัทธิมากซ์ลัทธิ และ เลนินลัทธิ”
อย่างไรก็ตาม “การณรงค์แก้ไขตนเองและการต่อต้านฝ่ายขวาในปี ค.ศ. ๑๙๕๗.....
นับว่าเป็นบทเรียนสำหรับหน่วยปฏิบัติงานทางศาล โดยดับความคิดทางการเมืองและ
อุดมการณ์ให้คม” โดยปลดหัวหน้าคณะของศาลสูงสุดของประชาชน ๑ คน อัยการของ
กองอัยการสูงสุดของประชาชน ๕ คน และอัยการในระดับจังหวัดและเทศบาล ๕๒ คน
ในข้อกล่าวหาว่า “หย่อนยาน” และ “ทัศนะเป็นอภิติทริชนชั้นกลาง” เป็นการเน้น

“ บทเรียนทางด้านอุดมการณ์ ” โดยไม่ต้องสงสัย ไม่เฉพาะสำหรับบุคคลที่ถูกปลด แต่ยังสำหรับผู้ซึ่งยังคงอยู่บนบัลลังก์ด้วย

มีความสำคัญที่จะสังเกตการจัดอันดับคำศัพท์ที่ใช้ในคำกล่าวหาของคอมมิวนิสต์ ซึ่งมีตั้งแต่ “ ผู้ต่อต้านลัทธิสังคมนิยม ” “ ตัวแทนผู้คิดก่อการปฏิวัติซ้อน ” ที่ร้ายแรงที่สุด คือ “ ผู้คิดก่อการปฏิวัติซ้อน ” นั่นเป็น “ ศัตรูของประชาชน ” และได้รับการปฏิบัติอย่างรวบรัด ความถี่ที่ลดลงไปในการใช้ศัพท์ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์บ้าง เมื่อเวลาได้ผ่านไป แสดงให้เห็นถึงความมั่นใจของรัฐบาลที่เพิ่มขึ้น การปรากฏเป็นครั้งคราวของศัพท์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในดินแดนคอนโคและแถบชายทะเล ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นเครื่องแสดงว่ากำลังมีการสังหารหรือเนรเทศชนานใหญ่เกิดขึ้น แทนที่จะเป็นเช่นนั้น พวกเขาอาจจะอ้างถึงผู้ก่อวินาศกรรมและตัวแทนผู้กระทำการให้แก่นักประชาธิปไตยกันได้วัน การลดความถี่และการก่อวินาศกรรม มีอยู่ก่อนสมัย “ สังครามเย็น ” และในประเทศจีนอาจจะมีความแตกต่างออกไปอย่างสิ้นเชิง เนื่องจากปักกิ่ง และไถเป่ย์ (ไทเป) มักจะแข่งให้อีกฝ่ายหนึ่งถึงความหายนะอยู่เสมอ เมื่อสภาพการณ์เลวร้ายอย่างมากในปี ค.ศ. ๑๙๖๒ การโฆษณาของจีนคอมมิวนิสต์ได้กล่าวหาเจียงไคเช็คว่า มีการล้มคบกันต่อต้านรัฐบาลแผ่นดินใหญ่อย่างไม่ลดละ คำโฆษณาของเจียงไคเช็คที่ตอบโต้กลับคืนไปก็คุยไม่ว่า มีตัวแทนจุดระเบิดในเมืองกว่างตุ้ง และอาณานิเวศใกล้เคียง

ที่รายน้อยกว่าคือการกล่าวหาว่าเป็น “ อภิลัทธิชนชนกลางฝ่ายขวา ” และผู้ต่อต้านลัทธิสังคมนิยม คำกล่าวหาเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า “ มีความขัดแย้งในหมู่ประชาชน ” เราอาจอ่านคำศัพท์เช่นนั้นว่าเป็นการอ้างถึงประชาชนผู้มีความไม่เห็นพ้องด้วยกับนโยบาย แต่โดยรากฐานแล้วเป็นผู้สนับสนุนรัฐบาล หรือในเนื้อหาที่ร้ายแรงยิ่งกว่าเป็นกลุ่มชนผู้ซึ่งการต่อต้านของพวกเขาคุกคามที่จะทำลายนโยบายด้วยกัน ในขณะที่

รัฐบาลเด็กที่จะจัดการความไม่เห็นพ้องเหล่านี้ โดยผ่านการบังคับที่ผสมกันอ่อน ๆ (ลดตำแหน่ง เกณฑ์ทำงานระยะสั้น จำกัด เป็นต้น ฯลฯ) และการชักจูงใจ (นั่นคือการ “ลางจูง”) แต่ไม่ว่าจะอย่างไร รัฐบาลอาจเพิ่มการลงโทษ เพียงแต่ใช้คำพูดของความผิดที่เป็นศัพท์ร้ายแรงกว่าเท่านั้น ไม่ต้องสงสัยก็ได้ว่า ถ้าชาวนารัฐประชาชนจีนใช้วิธีการปราบปรามเพื่อให้บรรลุถึงจุดหมาย แต่ปัจจุบันพวกเขาได้ใช้วิธีการเช่นนั้นน้อยกว่าเมื่อแรก ๆ ของการจัดตั้งรัฐบาลเป็นอันมาก

ข้อนี้มีความควรแก่การยำ เพราะเราเผชิญกับปัญหาคำขวัญที่ว่า ความสนับสนุนที่ประชาชนมีต่อระบอบคอมมิวนิสต์ในประเทศจีนนั้นมีอยู่เพียงไร เกือบจะเป็นไปไม่ได้ที่จะตอบปัญหานี้ด้วยความแน่นอน โดยที่มาตรการเซ็นเซอร์ของปักกิ่งประกอบกับการระงับในการอ้างถึงฝ่ายค้านในปี ค.ศ. ๑๙๕๙ โหดร้ายยิ่งได้สรุปความเป็นมาในช่วง ๑๐ ปี ในฐานะที่เขาเป็นรัฐมนตรียุทธศาสตร์ความปลอดภัยสาธารณะ โดยกล่าวว่าจีนเป็นประเทศที่ใหญ่ มีประชาชน ๖๕๐ ล้านคน แม้ว่าจะมีผู้คัดค้านการปฏิวัติซ้อน ๑% ของประชากรทั้งหมด หรือน้อยกว่า ๑ ใน ๑๐๐๐ จำนวนนั้นก็ยังคงมากหลาย ภายหลังจากอ้างอย่างนั้นให้สงสัยว่ามีการผสมกันดังรัฐบาล เขาเตือนว่า “ในขณะที่การปกครองของ กว๋อหมินตั๋ง ถูกโค่นล้มไปนั้น ยังมีโครงการเมืองเห็ดอยู่ในพื้นที่ใหญ่ ๒ ล้านคน นอกเหนือไปจากตัวสำคัญที่อยู่ในพรรค ปฏิบัติการต่อต้านและสันนิบาตเยาวชนอีก ๒๐๐,๐๐๐ คน และตัวแทนพิเศษของทุก ๆ ชนิดอีก ๒๐๐,๐๐๐ คน” ข้อนี้ อาจทำให้กำหนดตัวผู้ซึ่งมุ่งมั่นโค่นล้มดาวยระบอบคอมมิวนิสต์ในพื้นที่ใหญ่จีนได้อยู่ในราว ๓-๖ ล้านคน ถึงแม้จะเป็นที่เข้าใจกันว่าส่วนที่ต่ำกว่าของคนพวกที่โหดร้ายยิ่งอ้างว่าเป็นผู้ดำเนินงานเพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายอันน้อยอย่างคร่ำคร่าในปี ค.ศ. ๑๙๕๙ ได้ถูกสังหารไปเป็นเวลานานมาแล้ว คู่ตัวเดชะรวมแล้ว นี่เป็นผลรวมอย่างไม่แน่นอน ทำเป็นอัตราร้อยละแล้วก็ยังเป็นส่วนข้างน้อยของประชากรทั้งหมดอย่างไม่น่าสนใจ โดยไม่คำนึง

ถึงจำนวนที่แท้จริงของผู้ที่ถูกฆ่า และกลุ่มที่กำลังต่อต้านคอมมิวนิสต์อยู่อย่างแกล้งใน
ปัจจุบัน ความสับสนวุ่นวายของรัฐบาลที่คือการคุกคามของ “ผู้คิดก่อการปฏิวัติซ้อน”
ไม่ว่าที่เป็นจริงหรือคิดขึ้น ทำให้การขู่เชิญและการปราบปรามต้องนำมาใช้ในบางชั้น
โดยบังเอิญในโอกาสที่เห็นได้

ปัญหาชนกลุ่มน้อย

หน้ากระดาษไม่เปิดโอกาสให้เราพิจารณาถึงรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งของ
ความตึงเครียดจำนวนมากมายในจีน และมาตรการต่าง ๆ ของรัฐบาลที่ใช้ในการ
สกัดกั้น เราเลือกเอาความขัดแย้งระหว่างชนชาติต่าง ๆ มาพิจารณาอย่างสั้น ๆ เพราะ
การกระทบกันนี้ (๑) แสดงให้เห็นว่าปักกิ่งได้ใช้อำนาจทั่วทั้งประเทศอันกว้างใหญ่นี้อย่างไร (๒) ช่วยให้เข้าใจการกบฏทิเบตอันน่าตื่นใจ ชนกลุ่มน้อยที่มีชาวฮั่นซึ่งมี
อยู่ประมาณร้อยละ ๖ ของประชากรทั้งหมดในประเทศจีน เรียกร้องให้มีความสนใจ
อย่างผิดปกติในฐานะที่เป็นรัฐบาล เพราะว่าการรวมกลุ่มอยู่ตามชายแดนของพวกเขา
ซึ่งตามประเพณีอยู่ห่างไกล และเป็นอริต่อการควบคุมโดยรัฐบาลกลางใด ๆ (แมนจู
จีนคณะชาติ หรือ คอมมิวนิสต์) ปัจจุบันนี้ ชายแดนเหล่านี้เพิ่มความสำคัญยิ่งขึ้นในฐานะ
ที่เป็นอาณาบริเวณซึ่งอาจไปตั้งหลักแหล่งได้ และมีประโยชน์ในทางพัฒนาเศรษฐกิจ

ปักกิ่งประกาศว่า พวกเขาต้องการสร้าง “ครอบครัวใหญ่แห่งชาติ” แต่
เป้าหมายที่แท้จริงนั้นได้แก่ “การผสมเชื้อชาติ” เข้าด้วยกันในที่สุด กล่าวอย่างสั้น ๆ
ก็คือพวกเขาไม่แสวงหาความสัมพันธฉันท์ซึ่งกันและกันที่จะยังคงรักษาความเป็นเอกเทศของประ
ชาชนเชื้อชาติต่าง ๆ แต่เป็นความสัมพันธตามเชื้อสายบิดาซึ่งจะยอมให้ชาวจีนอันท่วมท้น
กลืนและในที่สุดกำจัดชนเชื้อชาติอื่น ๆ ในประเทศจีน ปัญหาถูกทำให้ค่อนข้างซับซ้อนโดย

การโจมตีชนกลุ่มน้อยของปักกิ่ง ดังที่เรียกว่า “ชาตินิยมส่วนท้องถิ่น” ศัพท์คำว่า “ชาติ” ได้ถูกใช้อย่างหะดหวมในหน้าหนังสือพิมพ์คอมมิวนิสต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศจีน ในประเทศตะวันตกคำนี้มีความถึงความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งอยู่บนรากฐานของความนึกคิดทางประวัติศาสตร์และการรวมตัวของอาณาเขตของประชาชนอันมี จรรยา ภาษา และบางทีความเชื่อในทางศาสนาคล้ายกัน อย่างไรก็ตามชนกลุ่มน้อยในประเทศจีนไม่ค่อยจะมีที่เป็นไปตามลักษณะนี้ ตัวอย่างเช่น ชาวอุยกูร์ในซินเกียงไม่มีมรดกของชาติที่จะเชื่อมโอเอซิสที่กระจัดกระจายเข้าเป็นกลุ่มก้อน อันเป็นสัญญาณของการโจมตีของปักกิ่งเกี่ยวกับ “ลัทธิชาตินิยมส่วนท้องถิ่น” ของชาวจีนมอัสเต็ม (ชาวหุย) ที่อยู่ในภาคตะวันตกเฉียงเหนือที่ไม่ค่อยมีความหมายนัก เนื่องจากประชาชนเหล่านี้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับ “เชื้อชาติมหาชน” ทั้งในด้านจริยธรรมและภาษา ความนิยมแบ่งแยกของพวกเขาโดยทั่วไปเห็นได้จากการเข้ามามีส่วนร่วมกับการกบฏของชาวมอัสเต็มที่มีใช้กันในบางครั้งบางคราว ไม่ใช่เป็นขบวนการแบ่งแยกดังที่มีลักษณะจำเพาะเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมือง ของชาวมองโกลและทิเบตในชั่วศตวรรษที่เดียว ๆ มา

เพื่อให้เรื่องราวง่ายขึ้น เราจะเพ่งถึง “ภูมิภาคอิสระ” ๓ แห่ง ที่แยกออกจากเรือนร่างสำคัญ of จีน นั่นคือ ภูมิภาคอิสระของมองโกเลียในที่ตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๔๗ ภูมิภาคอิสระของซินเกียงอุยกูร์จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ และภูมิภาคอิสระแห่งทิเบต ซึ่งคณะกรรมการเตรียมงานได้จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๕๖ แต่ยังคงต้องประกาศจัดตั้งเป็นทางการต่อไป อาณาบริเวณเหล่านี้อยู่ในชั้นแตกต่างกัน ๓ ชั้น ในระหว่างทางก้าวไปสู่การจัดตั้ง “ครอบครัวใหญ่” อันเป็นครอบครัวที่ย่อมจะอยู่ภายใต้ชายคาของจีน และจะจัดตั้งขึ้นก่อนเมื่อภายหลังความขัดแย้งระหว่างชนชาติต่าง ๆ ได้ถูกกำจัดไปแล้ว วิถีทางที่จะนำไปสู่จุดหมายเต็มไปด้วยวิธีการต่าง ๆ ตั้งแต่การขู่เข็ญ

และการปราบปรามด้วยกำลังอาวุธ จนกระทั่งถึงการกดขี่ชนกลุ่มน้อยเข้าไปในชนกลุ่มใหญ่ของจีน บักกิงได้ยอมรับอย่างตรง ๆ ว่า นโยบายบางประการได้ใช้ต่อต้านชนกลุ่มน้อยโดยตรง อันรวมถึงวิธีการอันเรียกกันเองว่า “เพิ่มจำนวนผู้อยู่อาศัยที่เป็นชาวฮั่น ..... เป็นการกดขี่สมาชิกของชนกลุ่มน้อยเข้าไปในโรงงานและโรงเรียนในอาณาบริเวณของชาวฮั่นอย่างจริงจัง.....และกดขี่สมาชิกจำนวนมากของชนกลุ่มน้อยเข้าไปในกองทัพปลดแอกของประชาชน” วิธีการเหล่านี้ไม่ใช่เป็นของแปลกสำหรับลัทธิคอมมิวนิสต์ หากแต่คงถึงความโหดเหี้ยมไปในทางเปลี่ยนประเทศชาติให้ทันสมัยและปรับปรุงประเทศให้เป็นอุตสาหกรรมในที่สุด เพื่อที่จะยกเลิกชนกลุ่มน้อยที่รวมตัวกันอย่างเป็นกลุ่มก้อน ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นในระหว่างชาวฮั่นเดียวในสหรัฐ ชาวพื้นเมืองในออสเตรเลียหรือชาวคาซัคในจีนเกียง การแสดงออกของพวกบักกิงในเรื่องนี้แสดงว่าชนชั้นนำระบมัตระวงักเกี่ยวกับว่าการทำประเทศให้เป็นอุตสาหกรรม จะนำมาเป็นหน้ากากปกปิดอุปบายในทางการเมืองและสนองความต้องการในทางเศรษฐกิจได้อย่างไร

ขนาดซึ่งรัฐบาลสามารถนำมาใช้ลดความเข้มแข็งของชนกลุ่มน้อยนั้นแตกต่างกันอย่างมากใน ๓ อาณาบริเวณที่กำลังทำการพิจารณา มองโกเลียในนั้นอยู่ใกล้ชิดกับศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและการเมืองของจีน ทั้งทางรถไฟและทางหลวงได้ส่งเสริมให้มีการไหลบ่าของการลงทุน และประชากรเข้าไปในอาณาบริเวณนั้น ในทางตรงกันข้าม ซินเกียงถูกแยกออกจากจีนแท้ โดยภูเขาและทะเลทราย จนกระทั่งถึงปี ค.ศ. ๑๙๖๐ เท่านั้น ที่มีทางรถไฟสายแรกเข้าไปในอาณาบริเวณนั้น เน้นอน สำหรับชิเบคินั้นเชื่อมกับสาธารณรัฐประชาชนจีนโดยทางอากาศ และท่ามกลางผู้คนอาศัยอยู่อย่างเบาบางและไม่หนาแน่น

ข้อแตกต่างอีกประการหนึ่งที่มีค่าควรกล่าวถึงก็คือ องค์ประกอบในด้านจริยธรรมที่มีอยู่ในบริเวณนั้น ตัวอย่างเช่น อาณาบริเวณมองโกเลียในนั้นได้ถูกจัด

แบ่งอย่างมีอุปายที่จะรวมเอาชาวจีนมากกว่า ๗ ด้านคนต่อชาวมองโกลเพียง ๑ ด้านคน บุคคลที่สำคัญคือ อู๋ตันผู้ ได้สนับสนุนรัฐบาลปักกิ่งอย่างจงรักภักดี ต่อต้าน “นักชาตินิยมส่วนท้องถิ่น” ที่เรียกร้องว่าอาณาบริเวณนี้จะต้องแบ่งแยกเสียใหม่ เพื่อแยกชาวจีนในถิ่นชุมนุมชนและในถิ่นชนบทออกจากอาณาบริเวณทุ่งหญ้าที่ครอบงำด้วยชาวมองโกล อย่างไรก็ดีตาม ในซินเกียงมีประชาชนน้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวยูเออร์ ในจำนวนประชากร ๖ ด้านคนนั้นเป็นชาวจีน กลุ่มชนที่มีใช้ชาวจีนเกือบทั้งหมดนับถือศาสนาอิสลาม และใช้ภาษาตุรกี ไม่น่าประหลาดที่ว่าตำแหน่งสำคัญๆ ในทางการเมืองและทหารยังอยู่ในกำมือของผู้นำชาวจีน ในขณะที่ผู้นำในนามคือไซฟูดินทำหน้าที่เป็นประธานในนามของอาณาบริเวณนี้ ในที่สุดเรามาถึงชิเบต ซึ่งถูกยึดครองโดยทหารและผู้ปกครองพลเรือนที่เป็นชาวจีน ภายหลังการกบฏขนาดใหญ่ของชาวชิเบตในปี ค.ศ. ๑๙๕๙ ตำแหน่งชั้นสูงสุดยออดทั้งหมดล้วนแต่เป็นชาวจีน หัวหน้าที่ในนามคือ ดาไลลามะ เนรเทศตัวเองออกนอกประเทศ และว่าที่ประธาน คือบันเซนลามะก็เป็นหุ่นที่ปราศจากอำนาจ ผู้ซึ่งถูกตั้งเกตุกันว่าไม่ปรากฏตัวในกิจกรรมของรัฐบาลเกือบทั้งหมด

ดังนั้น รัฐบาลปักกิ่งเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย ในการควบคุมชนกลุ่มน้อย กำจัดทหารนั้นมีความจำเป็นในชิเบต ในซินเกียงก็ดังที่เราได้แนะนำไว้ก่อนแล้วว่า กองทัพปลดแอกของประชาชนได้แสดงบทบาทเป็นผู้หนึ่งเฉยเฉยมากกว่าเป็นผู้กระทำ (อย่างน้อยก็ตามที่เราทราบ) ถึงแม้เราต้องระมัดระวังในปี ค.ศ. ๑๙๔๘-๑๙๕๔ นั้น มีการใช้กำลังกันอย่างมากมาย เพียงแต่มองโกเดียในเท่านั้นที่ปรากฏว่าค่อนข้างจะเจียบในชั่วระยะ ๑๐ ปีแรกของการปกครองของคอมมิวนิสต์ การต่อต้านของชาวมองโกลที่จริงได้ประทุขึ้นแต่แรก แต่เป็นการต่อต้านการรุกรานของญี่ปุ่นในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง แต่ชาวมองโกลได้ถูกปราบปรามโดยชาวญี่ปุ่น ผู้ซึ่งใช้กล

วิธีแผนเก่าของการยุแยกให้แตกกันแล้วปกครองตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๙ คำสัญญาของ
คอมมิวนิสต์เกี่ยวกับการปกครองตนเองและการมีอำนาจภายในเป็นของตัวเอง ดูเหมือน
ค่อนข้างจะได้รับผลสำเร็จในการสนองความหวังของท้องถิ่นในอาณานิคม

เครื่องชี้ให้เห็นถึงความตึงเครียดข้อหนึ่งอยู่ที่ว่า ปักกิ่งยังมีความจำเป็นที่
จะกระทำการกวาดล้างในทางการเมืองในอาณานิคมชนกลุ่มน้อย ในปี ค.ศ. ๑๙๕๗—
๑๙๕๘ ผู้ที่สัญญาอำนาจเพราะข้อกล่าวหาว่าเป็น “นักชาตินิยมลัทธิท้องถิ่นต่อต้านพรรค”
ในจีนเกีย่งนั้น ได้แก่นายกเทศมนตรีของอำเภอเมืองอู๋มูนิ ผู้อำนวยภารกิจการด้าน
วัฒนธรรมและประชาชนของสันนิบาตนักเขียนลัทธิท้องถิ่น ผู้อำนวยภารกิจการ
ฝ่ายพลเรือนประจำท้องถิ่น และ (ในศูนย์กลางของการต่อต้านจีนมาแต่เดิม คือ เมือง
อี้ต) หัวหน้าและรองหัวหน้าของ โจว ประชาชนของศาลประชาชน รองผู้อำนวยกร
โฆษณาการของคณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์จีนแห่งเมืองอี้ต ในปี ค.ศ. ๑๙๕๘
ผู้บัญชาการตำรวจในศาลการ และผู้อยู่ได้บังคับบัญชาของเขายัง ๘ คนถูกทำโทษ
ในข้อหา “ชาตินิยมลัทธิท้องถิ่น” ในขณะที่ข้อกล่าวหาในลักษณะเหวี่ยงแหมากกว่า
มีว่า “หัวหน้าของชนกลุ่มน้อยลัทธิท้องถิ่นเกือบทุกคนเป็นเอกชนที่เต็มไปด้วยความทะ-
เยอทะยานในทางการเมือง” การเกี่ยวโยงที่แสดงออกมาระหว่างลัทธิ “ปัจเจกนิยม”
และลัทธิ “ชาตินิยมลัทธิท้องถิ่น” ย้ำให้เห็นถึงความรุนแรงของการกล่าวหา

วิธีการทางอ้อมของการควบคุมที่นำใช้โดยปักกิ่งมากกว่าในขณะที่พวกเขา
พยายามที่จะรื้อถอนการต่อต้านให้เป็นการสนับสนุนร่วมกัน ถึงแม้ว่าชาวจีนในจีนเกีย่ง
จะประกอบด้วยประชาชนน้อยกว่า ๑ ใน ๕ แต่พวกเขาก็รวมกันเป็นสมาชิกส่วนใหญ่
ของพรรคคอมมิวนิสต์จีนทั้งใน ปี ค.ศ. ๑๙๕๘ และเกือบจะเป็นฝ่ายข้างมากในสันนิบาต
เยาวชนคอมมิวนิสต์ในจีนเกีย่ง ในขณะที่ปักกิ่งไม่สนับสนุนการรับเอา “หน่วยปฏิบัติ
งานประจำท้องถิ่น” ขนาดใหญ่อยู่เสมอๆ พวกเขาให้ประกันภูมิภาคนี้ ที่ปล่อยให้

การบริหารอยู่ในมือของส่วนท้องถิ่นโดยสิ้นเชิงนั้น เป็นเป้าหมายของนโยบายอันสูงส่ง การรับเอากลุ่มชนไม่รู้หนังสือเข้าทำการจัดการเกี่ยวกับประชาคม และอุตสาหกรรมเบา นั้น เป็นที่รับประกันว่ากินเวลาในการฝึกฝนเป็นอันมาก อย่างไรก็ตาม ในขั้นมูลฐาน การผันแปรสภาพ^๕ของกฎบงการ โดยการพิจารณาในทางการเมืองเกี่ยวกับความตึงเครียดระหว่างผู้ที่^๖เป็นชาวจีนและผู้ที่ไม่ได้^๗เป็นชาวจีน ซึ่งสร้างความปลอดภัยให้แก่ปัญหาการเปลี่ยนแปลงประเทศให้ทันสมัยในทุก ๆ ระยะเวลา

ชาวจีนได้เรียนรู้ที่จะเชื่อมเอาการปฏิบัติของลัทธิอาณานิคมที่เคยมีมา เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของคอมมิวนิสต์ เพื่อที่จะขยายการควบคุมชนกลุ่มน้อยของพวกเขา นโยบายที่นิยมประการหนึ่งของพวกเขา ซึ่งยืมมาจากมหาอำนาจอาณานิคมเก่าแก่ก็คือ ขับไล่ผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นนั้นให้เบาบาง และในขณะเดียวกันนำเอาชนเชื้อชาติที่ยิ่งใหญ่กว่าเข้าไปแทนในจำนวนที่เพิ่มขึ้น การรับเอาบุคคลเข้าเป็นทหารในกองทัพก็ทำให้เยาวชนส่วนท้องถิ่นเป็นพัน ๆ ไปอยู่บริเวณห่างไกลของจีน ในขณะเดียวกันครอบครัวเป็นพัน ๆ จากจังหวัดชายทะเลถูกย้ายไปอยู่บริเวณชายแดนเพื่อให้ตั้งถิ่นฐานที่มั่นคง และในที่สุดก็จะมีสัมพันธกับชนกลุ่มน้อยที่มีเชื้อชาวจีน การเปลี่ยนแปลงของคอมมิวนิสต์แบบใหม่ก็คือการนำเอาระบบนารวมและประชาคมเข้ามาใช้ ซึ่งเปลี่ยนแปลงแผนการดำเนินชีวิตไปอย่างมาก โดยทำให้บุคคลทั้งหมดอยู่ภายใต้การนำแบบรวบยอด

ด้วยการอบรมทัศนคติของคอมมิวนิสต์ขยายตัวท่ามกลางการตื่นตัวในด้าน การขยายการศึกษาอย่างใหญ่หลวง และโดยที่ชนรุ่นใหม่มักแยกออกจากชนรุ่นเก่าอย่างสิ้นเชิง โดยเปิดโอกาสการศึกษาให้แก่เยาวชน ประกอบกับสถาบันทางสังคมและเศรษฐกิจได้ถูกเปลี่ยนสภาพเป็นแบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จ ตามสมัยคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ภายในชั่วอายุคนนั้น คงจะปรากฏความตึงเครียดระหว่างปักกิ่งและภูมิภาคอิสระจะลดลงภายในอนาคตที่เห็นได้^๘ นี้มิได้หมายความว่ากระบวนการจะบังเกิดขึ้นโดยไม่

ความผิดหวังหรือแม้กระทั่งการต่อต้านในบรรดาประชาชนที่มีใช้ชาวจีน แต่หมายความว่าชาวกอมมิวนิสต์ในปักกิ่งอาจจะค้นพบวิธีการปราบปรามชนกลุ่มน้อยอย่างมีประสิทธิภาพขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละปีได้ผ่านไป

อนาคตของสาธารณรัฐประชาชนชาวจีน

เราได้พยายามที่จะเอาชนะอุปสรรคที่สร้างขึ้นโดยทางการคอมมิวนิสต์ในกรุงปักกิ่งซึ่งขัดขวางมิให้พิจารณาระบบการเมืองของเขาได้อย่างใกล้ชิด อย่างเชื่อก็คือได้และอย่างมีแบบแผน เรายังได้พยายามที่จะมองข้ามความคิดเกี่ยวกับชาติและการมองคุณค่าในทัศนะของเราเอง เพื่อที่จะเข้าใจปัญหาและดูทางของสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นที่เห็นได้ชัดว่าความพยายามทั้งคู่จะได้รับความสำเร็จก็แต่เพียงบางส่วน แต่อยู่ในขั้นที่ว่าอาจให้มีการติดตามต่อไปได้ เราจะเพิ่มความเข้าใจของเราเกี่ยวกับความพยายามอย่างเด็ดเดี่ยวของคอมมิวนิสต์ที่จะแปรสภาพสังคมที่ใหญ่และเก่าแก่ที่สุดบนพื้นพิภพ

ถ้าหากการวิเคราะห์ของเราในอดีตถูกกีดขวางโดยอุปสรรคต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว การมองไปข้างหน้ายังเป็นการเดียง โดยที่เหตุการณ์อันมองไม่เห็นนั้นทำให้การทำนายไม่แน่นอน ปัญหาการดิ้นตำแหน่งจะแก้ไขได้อย่างไรในเมื่อเมาสเซตงหายไปจากเวที ภัยพิบัติจากธรรมชาติที่ได้อันเกิดขึ้นในประเทศจีนอย่างรุนแรงในอดีต ๒-๓ ปีที่ผ่านมา จะยังเกิดขึ้นซ้ำในอนาคตอันใกล้หรือไม่ รัฐบาลจะจัดการประทุของประชากรและด้วยเหตุนี้ บรรเทาถึงกีดขวางของการเติบโตในด้านเศรษฐกิจอันเกือบจะเหนือทนได้หรือไม่ รัฐบาลจะฟื้นฟูความกล้าหาญและใช้พลังผลักดัน ซึ่งปราศจากเครื่องงูใจในด้านวัตถุ แต่ดูเหมือนมีความจำเป็นสำหรับกระบวนการก้าวหน้าได้ อย่างไร

คำถามเหล่านี้เพิ่มน้ำหนักให้แก่เรื่องของความไม่แน่นอนที่สำคัญ ๆ บางประการ ซึ่งเรื่องเหล่านี้จะมีผลกระทบขั้นมูลฐานเกี่ยวกับอนาคตของสาธารณรัฐประชาชนชาวจีน อย่างไรก็ตาม ภายในข้อจำกัดเหล่านี้เราจะพยายามต่อคิดถึงอนาคตโดยอาศัยรากฐานของการค้นพบเท่าที่ได้กระทำมาแล้ว ข้อแรก ดูเหมือนจะเป็นการปลอดภัยที่จะสรุปว่าสาธารณรัฐประชาชนจีนโดยดားจะยังคงเป็นไปดังที่เป็นมา กลุ่มชนชั้นนำจะเป็นพวกอำนาจเด็ดขาดนิยมและรวมอำนาจเบ็ดเสร็จนิยม ประชากรจะยังคงได้รับคำสั่งให้เชื่อฟังและตื่นตัวอยู่เสมอ ผลิตผลด้านอุตสาหกรรมจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะที่การขยายตัวด้านเกษตรจะก้าวไปเร็วกว่าการเพิ่มประชากรอย่างหวุดหวิด ผลสุทธิทางเศรษฐกิจจะเป็นส่วนหนึ่งที่ค่อย ๆ เพิ่มอำนาจของจีนคอมมิวนิสต์บนเวทีระหว่างประเทศทั้งในด้านความสามารถในทางการค้าและทางทหาร และการขยายอันเห็นไม่ได้ชัดในมาตรฐานการครองชีพของประชาชนในประเทศ ประเทศจีนจะไม่ทัดเทียมกับรัสเซียและสหรัฐในด้านวิทยากร หรือด้านอุตสาหกรรมในอนาคตที่มองเห็นได้ แต่จีนจะทำการแข่งขันกับอินเดียในลักษณะที่เข้มข้นที่สุดเพื่อชิงความเป็นผู้นำของชาวเอเชีย

ประชาชน ๗๐๐ ล้านคนของจีนจะทนเผชิญต่อการอ้างพลังมหัศจรรย์และการรณรงค์โฆษณาอย่างยืดยาวต่อไปในอนาคตหรือ คำตอบข้อนี้ในที่สุดต้องอาศัยประสิทธิภาพของการควบคุมในทางการเมือง เครื่องดึงดูดใจทางเศรษฐกิจดูเหมือนจะเป็นความหวังที่ห่างไกลและน้อยมากสำหรับการนำมาซึ่งความทันสมัยในประเทศจีน แทนที่จะเป็นเช่นนั้น รัฐบาลจะต้องอาศัยพรรคและอุดมการณ์ของพรรคและเครื่องจักรกดขี่ขององค์การเพื่อขึ้นประเทศอันกว้างใหญ่ อันมีประชากรอันท่วมท้นและมาตรฐานการครองชีพต่ำอย่างหนัก ให้เป็นมหาอำนาจทางทหารและอุตสาหกรรมสมัยใหม่ การปกครองของเมาเซดุงเป็นเวลา ๓๓ ปี แสดงให้เห็นว่าพื้นฐานที่จะบรรลุถึงซึ่งเป้าหมายเหล่านี้ได้ปูไว้เรียบร้อยแล้ว อย่างไรก็ตาม โครงสร้างเมืองบนจะต้องใช้เวลาสร้างอีก ๓๐ ปีเป็นอย่างน้อย ไม่รู้ว่าถึงเวลานั้นมันจะพังลงด้วยน้ำหนักของมันเองหรือโดยการ

දැන

บรรณานุกรม

ผู้ที่สนใจเกี่ยวกับหนังสือที่เชื่อถือได้และทันสมัยเกี่ยวกับประเทศจีนประสบปัญหาสองประการ คือเรื่องงานเขียนส่วนใหญ่ที่พิมพ์ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๕ เป็นเรื่องราวของนักท่องเที่ยว ซึ่งจำกัดทั้งในด้านความถูกต้องของการรายงานและช่วงเวลาที่เราสนใจ ส่วนที่เป็นความพยายามในทางวิชาการบรรยายเกี่ยวกับเศรษฐกิจ หรือวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองบางครั้งก็เป็นความพยายามที่ด่วนเกินไป ซึ่งได้พยายามตั้งแต่ก่อนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ จะเปิดโอกาสให้ได้รู้ทางที่ดีกว่าเกี่ยวกับบรรดาโครงการที่เริ่มดำเนินมาตั้งแต่ระยะกลางหรือปลาย ค.ศ. ๑๙๕๐-๑๙๖๐ อย่างไรก็ตาม ภายในสองสามปีข้างหน้าจะมีการพิมพ์หนังสือจำนวนหนึ่งออกมา ซึ่งนับว่าเป็นผลจากการศึกษาอย่างระมัดระวังและยาวนานของนักวิชาการที่มีชื่อเสียงในแขนงต่าง ๆ เช่น การรวบรวมงานชิ้นเอกเกี่ยวกับชีวิตประวัติของนักการเมืองโดยศาสตราจารย์ โฮวาร์ด บัวแมน (Howard Boorman) การวิเคราะห์ด้านอุดมการณ์อย่างให้ความสว่างเกี่ยวกับองค์การทางการเมืองของสาธารณชนจีน โดย ฟรานซ์ เชอร์แมน (Franz Schurman) และการศึกษาถึงพรรคคอมมิวนิสต์จีนในระดับรอง ๆ อย่างละเอียด โดยศาสตราจารย์ จอน เลวิส (John Lewis)

นักศึกษาอาจจะเติมช่องว่างบางอย่างโดยพิจารณาถึงวารสารบางฉบับซึ่งมุ่งในเมืองแรกต่อเรื่องเกี่ยวกับพัฒนาการด้านการเมืองของเอเชีย ที่ดีที่สุดได้แก่ The China Quarterly ซึ่งพิมพ์ที่ London Asian Survey (Berkeley, California) และ Pacific Affairs (Vancouver, British Columbia) ก็มีประโยชน์ที่เดียว The Journal of Asian Studies ไม่เพียงแต่ลงบทความเกี่ยวกับจีนสมัยปัจจุบัน แต่ยังพิมพ์บัญชีรายชื่อหนังสือและบทความประจำปีอันเป็นมรดกเทศที่ดีที่สุดในที่มียู่ในภาษาอังกฤษ สุดท้ายผู้ที่สนใจเกี่ยวกับสาธารณชนจีนควรอ่านวารสารทางทาง Peking Review ในฐานะเป็นเอกสาร บทบรรณาธิการและคำแถลงการณ์สำคัญ ๆ ของรัฐบาล

ပဏ ၁

- Fitzgerald, Charles Patrick, *Revolution in China* (New York: Praeger, 1952).
Latourette, K. S., *The Chinese, Their History and Culture* (New York: Macmillan, 1946).

ပဏ ၂

- Chang Chung-li, *The Chinese Gentry* (Seattle: University of Washington Press, 1955).
Chien Tuan-sheng, *The Government and Politics of China* (Cambridge: Harvard University Press, 1950).
Cressey, G. B., *Land of the 500 Million* (New York: McGraw-Hill, 1955).
Houn, F. W., *The Central Government of China, 1912-1928* (Madison: University of Wisconsin Press, 1957).
Leng Shao-chuan and N. D. Palmer, *Sun Yat-sen and Communism* (New York: Praeger, 1961).
Levenson, J. R., *Confucian China and Its Modern Fate* (Berkeley: University of California Press, 1958).
Schwartz, B.I., *Chinese Communism and the Rise of Mao* (Cambridge: Harvard University Press, 1952).
Shabad, Theodore, *China's Changing Map* (New York: Praeger, 1956).
Snow, Edgar, *Red Star over China* (New York: Modern Library, 1944).

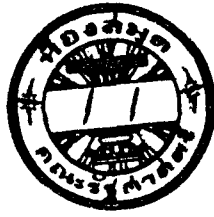
ပဏ ၃ နှင့် ၄

- Brandt, Conrad, Benjamin Schwartz, and John K. Fairbank, *A Documentary History of Chinese Communism* (London: Allen and Unwin, 1952).
Liu Shao-ch'i, *How To Be a Good Communist* (New York: New Century Publishers, 1952).

- , *On Inner-Party Struggle* (New York: New Century Publishers, 1952).
———, *On The Party* (Peking: Foreign Languages Press, 1950).
Mao Tse-tung, *China's New Democracy* (New York: New Century Publishers, 1952).
———, *On the Correct Handling of Contradictions Among the People* (Peking: Foreign Languages Press, 1957).
———, *Selected Works*, Volumes I-IV (London: Lawrence and Wishart, 1954-56).
———, *Selected Works*, Volume IV (Peking: Foreign Languages Press, 1961).

ပဏ ၅, ၆ နှင့် ၇

- Barnett, A. D., *Communist China and Asia* (New York: Harper, 1960).
Chandra-Sekhar, Sripati, *Red China: An Asian View* (New York: Praeger, 1961).
Chen, T. H. E., *Thought Reform of the Chinese Intellectuals* (Hong Kong: Hong Kong University Press, 1960).
Hudson, G. F., and others, *The Chinese Communies* (London: Oxford University Press, 1960).
Hughes, T. J., and D. E. T. Luard, *Economic Development of Communist China* (London: Oxford University Press, 1959).
Li Choh-ming, *Economic Development of Communist China: An Appraisal of the First Five Years of Industrialization* (Berkeley: University of California Press, 1959).
Moraes, Frank R., *The Revolt in Tibet* (New York: Macmillan, 1960).
Tang, Peter S. H., *Communist China Today*, Volume I: *Domestic and Foreign Policies*, 2nd ed. (Washington, D. C.: Research Institute on the Sino-Soviet Bloc, 1961).
Thomas, Lowell, Jr., *The Silent War in Tibet* (Garden City, N. Y.: Doubleday, 1959).
Warner, Denis, *Hurricane from China* (New York: Macmillan, 1961).

อินเดีย

ริชาร์ด แอล. พาร์ค

กระมล ทองธรรมชาติ แปล

๑. บทนำ

ประมาณครึ่งศตวรรษที่แล้ว อนุทวีปอินเดียได้เป็นศูนย์กลางแห่งอำนาจของจักรวรรพอังกฤษในเอเชีย ในปี ค.ศ. ๑๙๑๒ นิวเดลี เมืองหลวงอันทันสมัยยังเป็นแต่เพียงความคิดฝันของสถาปนิกเท่านั้น นครกัฏกัตา มัทราส และบอมเบย์ อันเป็นนครแห่งธุรกิจและการเงินได้เป็นศูนย์แห่งการเมืองและการบริหารพลเรือน ศุลาการอังกฤษได้เข้ามาเยี่ยมเยียนท้องที่ต่าง ๆ ในชนบท เพื่อให้คำแนะนำ สอนพวกชาวนา เพื่อฟังคำอุทธรณ์ในคดีอาญาและแพ่งเล็ก ๆ ตลอดจนดูแลการเก็บรายได้จากที่ดินซึ่งค่าจุนอำนาจของอังกฤษในอินเดีย มหาตมะคานธียังไม่ได้มีบทบาททางการเมืองแต่อย่างใดในอินเดีย ขณะนั้นเขายังอยู่ในแอฟริกาใต้ กำลังพยายามที่จะดำเนินวิถีการต่อต้านโดยสันติวิธี เพื่อเลิกดมการรังเกียจเดียดฉันท์ในทางผิว วิถีต่อต้านแบบนั้นของเขาต่อมาได้กลายเป็นวิธีปฏิบัติการอันเด่นของขบวนการชาตินิยมอินเดีย

ทางรถไฟขัณฑ์ ทางรถยนต์บรรทุก และระบบการคมนาคมอันทันสมัย รวมทั้งการบริหารที่รวมอำนาจไว้ยังส่วนกลาง ก็การใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการติดต่อได้เป็นวิถีทางที่ช่วยสร้างให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวทางวัฒนธรรมและการเมืองของอินเดีย ซึ่งไม่ปรากฏมาก่อนเลยในถิ่นชนบท ชาวนาก็ได้ดำเนินชีวิตของเขาตามแบบของบรรพบุรุษซึ่งได้เคยเป็นมานับร้อยปีหรือพันปีก่อนโน้น พวกเขายังคงปฏิบัติตามประเพณีของชุมชนชนบทซึ่งได้มีดำนรักษาอารยธรรมของอินเดียให้คงทน ทั้งๆ ที่ผู้รุกรานทั้งหลายได้มีความโน้มเอียงที่จะทำลายให้หมดไป ในนครต่าง ๆ การศึกษาในโรงเรียนมัธยม วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว นับแต่ได้มีการจัดตั้ง

มหาวิทยาลัยบอมเบย์ มีทราส และกัณฑ์ดา ในปี ค.ศ. ๑๘๕๗ เมื่อได้มีโอกาสได้รับการศึกษาและท่องเที่ยว ประกอบกับมีรายได้สูง และมีความมั่งคั่งมากขึ้น ชนชั้นกลาง ✓ ในนครและอภิชนราชาที่ดึกดำบรรพ์ได้กลายมาเป็นผู้นำของขบวนการชาตินิยม ซึ่งกำลังเริ่มก่อตัวขึ้นราวๆ สงครามโลกครั้งที่หนึ่ง พุฒตามสภาพสังคมแล้ว อินเดียมีชุมชนอยู่ ๒ ชุมชน ชุมชนหนึ่งประกอบด้วยชาวชนบทที่ไม่รู้หนังสือและค่อนข้างจะเงยบงก กับอีกชุมชนหนึ่งซึ่งประกอบไปด้วยชนชั้นปัญญาในนครซึ่งมีความทะเยอทะยานและคึกคัก ทั้ง ๒ ชุมชนนี้ถูกควบคุม และอยู่ภายใต้ระเบียบวินัยของการปกครองของอังกฤษ ๕๐ ปีมาแล้ว นักสังเกตการณ์อย่างฉิวเฉียดอาจมีเหตุผลพอที่จะสรุปว่า จักรวรรดิอินเดียของอังกฤษคงจะมีอยู่ต่อไปอย่างน้อยก็เป็นเวลาอีกนาน มีคนเป็นจำนวนน้อยที่จะให้ความสนใจแก่ “พวกหัวรุนแรง” ชาตินิยมอย่างจริงจัง ภาพของชาวผิวขาวแบกภาระของชาวผิวคล้ำยังคงเป็นภาพที่ให้ความสุขกับประชาชนที่เข้าใจผิดอีกเป็นจำนวนมาก ในอังกฤษและที่อื่น ๆ เพราะประชาชนเหล่านั้นรู้สึกว่า ในส่วนใดหนึ่งของโลกอาจจะหยุดนิ่งอยู่ได้ในขณะที่บ้านของเขาเจริญรุดหน้าไป

แม้แต่นักอ่านหนังสือพิมพ์ผิวคล้ำอย่างมากมายในทุกวันนี้ยังมีความคิดเกี่ยวกับอินเดียแตกต่างไปจากพวกบรรพบุรุษของเขาเมื่อ ๕๐ ปีมาแล้ว การอภิปรายในปัจจุบันนั้นส่วนมากที่เกี่ยวกับพัฒนาเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เติบโตภาพทางการเมือง หรือการขัดแย้งทางอุดมการณ์ในเอเชีย ก็มักจะต้องหันมาหาอินเดียเป็นแนวทางค้นคว้าต่อไป อินเดียมีปัญหาต่าง ๆ คล้ายกับประเทศอื่น ๆ แต่ในอินเดียปัญหาเหล่านั้นมักจะมีลักษณะใหญ่กว่าที่อื่น สภาพของคนยากจนน่าเวทนามากกว่า ความมั่งคั่งหวังและแผนการของอนาคตมีลักษณะทะเยอทะยานมากกว่า รวมทั้งการแต่งออกถึงภาพในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ก็มีความพิสดารมากกว่า ในกิจการต่างประเทศ นายกรัฐมนตรี เยาวหราล เนห์รู ได้เป็นผู้เผยแพร่นโยบาย “ไม่เข้าข้างฝ่ายใด” ในยุค

ของสงครามเย็น อันเป็นนโยบายที่ทำให้ประเทศของเขาสามารถแสดงบทบาทที่น่ายกย่อง
ในการดำเนินการเมืองระหว่างประเทศ แม้ว่าประเทศของเขา^๕ขาดพลังอันสำคัญของ
ความเป็นมหาอำนาจอยู่หลายอย่างก็ตาม การขัดแย้งระหว่างจีนคอมมิวนิสต์กับอินเดีย
เกี่ยวกับอาณาบริเวณชายแดนได้มีส่วนทำลายบทบาทพิเศษ ในการเป็นผู้นำของกลุ่ม
ประเทศที่ไม่เข้าข้างฝ่ายใด แต่ถ้าอินเดียสามารถแก้ปัญหา^๕นี้ได้ การสูญเสียบทบาท
อัน^{๕๔}นี้คงจะเป็นการชั่วคราว “การช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ” และ “อินเดีย” ยังคงจะ
เป็นคำพูดที่ดูเหมือนกันจะต้องไปด้วยกัน จนเกือบจะคิดเป็นนิสัยในการใช้ ที่จริงแล้วอินเดีย
รวมกับญี่ปุ่นและจีนเป็นตัวแทนของอารยธรรมเอเชีย

แม้ว่าอินเดียจะไม่อยู่ในคอนริมของสังคมโลกที่เคลื่อนไหวอีกต่อไปแล้ว
ก็ตาม นักสังเกตการณ์ภายนอกเป็นจำนวนมากก็ยังมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอินเดีย ซึ่ง
เป็นความคิดเห็นที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงในปี ค.ศ. ๑๙๐๐ มากกว่าในปี ค.ศ. ๑๙๖๐
การศึกษาอันไม่ค่อยเพียงพอเกี่ยวกับเอเชียซึ่งผู้นำส่วนมากในปัจจุบันได้รับมา ได้ทำให้
พวกเขามีความรู้ที่ไม่ตรงกับสภาพความจริงเกี่ยวกับทวีปนี้ อันเป็นสิ่งที่ยากจะจัดให้
หมดไปได้ง่าย ๆ ถ้าเราจะลองสำรวจหนังสือภูมิศาสตร์หรือประวัติศาสตร์โลกในโรง-
เรียนมัธยมตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๓๐ เป็นต้นมา ก็จะปรากฏว่าอินเดียซึ่งเหมือนกับดินแดน
อื่น ๆ ของเอเชียและแอฟริกา ได้ถูกกล่าวถึงแต่เพียงเล็กน้อย ทั้งในด้านความยาวและ
ความลึกซึ้ง และโดยทั่ว ๆ ไปก็มักจะถูกกล่าวถึงภายในขอบข่ายของผลประโยชน์ของ
จักรวรรดิอังกฤษ ประเทศอินเดียกลายเป็นชื่อที่ไม่มีใครรู้จัก และประชาชนของอินเดียก็ไม่
มีใครรู้จักหน้าค่าตา ซึ่งบางทีอาจจะต้องยกเว้นมหาคมะคานธี ผู้ซึ่งมีความเฉลียวฉลาด
อันยากที่จะคนอื่นจะไม่รับรู้ได้

การแต่งภาพในหนังสือก็มักจะแสดงถึงมรดกชนเผ่าที่แตกต่างด้วยผ้าดี
ชาว ผืนนาและป่า และบางครั้งก็แสดงภาพของชาวนาที่มัวโพล่หัว มีกระต๋อมมุงหลังคา

จากอยู่ข้างหลัง และถือเครื่องมือทำนาโบราณอยู่ในมือ จินตนิยายอินเดียในสมัยนั้นก็มีส่วนทำให้มีการรายงานข่าวที่ค่อนข้างเต็มไปด้วยความรู้ดีและไม่ตรงกับข้อเท็จจริง ซึ่งมักจะยาลงถึงขณะเฉพาะและมหัศจรรย์ แต่ไม่กล่าวถึงสิ่งสำคัญที่มีอยู่ทั่วไป ภาพยนตร์ซึ่งผลิตขึ้นเกี่ยวกับประเทศอินเดีย ก็มักจะแสดงถึงบทบาทของชาวอังกฤษที่ได้พยายามจะแก้ปัญหาของดินแดนตะวันออกอันดึกดำบรรพ์ และในม้วนสุดท้ายผู้กล่าวหาญก็ต้องล้มเหลว เพราะไม่สามารถจะแก้ปัญหาความดึกดำบรรพ์นั้นได้ ข้อเท็จจริงก็คือว่าน้อยคนที่จะมีความรู้เกี่ยวกับอินเดียอย่างแท้จริงในยุคก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง ยกเว้นชาวอังกฤษบางคนที่เคยปกครองอินเดียมา และแน่ละ ขอยกเว้นถึงรวมถึงชาวอินเดียผู้ซึ่งมุ่งหวังที่จะปกครองตนเอง อาจจะเป็นเรื่องโศกเศร้าที่ความไม่รู้เรื่องที่ยังเหลืออยู่ยังคงจะมีต่อไป ทั้ง ๆ ที่ได้มีการพยายามที่จะวิเคราะห์กันอย่างจริงจังเพื่อขจัดข้อผิดพลาดดังกล่าว

อินเดียทุกวันนี้^๕ อยู่ตรงกลางของเวทีโลกด้านภายใน อินเดียกำลังทดลองกับระบอบการปกครองประชาธิปไตย มีความปรารถนาและได้วางแผนที่จะพัฒนาเศรษฐกิจ รวมทั้งพยายามออกกฎหมายที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม อินเดียต้องทำสิ่งเหล่านี้แข่งกับเวลา เพราะว่า เวลาดูเหมือนจะเข้าข้างระบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จอันเป็นทางเดืออีกทางหนึ่งสำหรับประเทศต่าง ๆ ถ้าหากว่าระบบการปกครองโดยการปรึกษา การอภิปราย และการจูงใจต้องล้มเหลว ทุกวันนี้ความหวังที่จะมีข้อตกลงกันมักจะมียุ่มากจนเกินความสามารถที่จะบรรลุเป้าหมายอันสูงส่งได้ ซึ่งเรื่องนั้นมีส่วนช่วยเพิ่มสภาพแห่งการฉ้อฉลของผู้นำอินเดีย ซึ่งก็ดูเหมือนจะยอมรับอยู่แต่อย่างเงียบๆ เดียวกับการปฏิบัติงานอย่างเชื่องช้าแบบสมัยเก่าได้รับแรงหนุน ชุมชนชนบทได้ถูกบีบให้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ การว่างงานได้เพิ่มขึ้น เพราะชาวชนบทได้อพยพเข้ามาอยู่ในเมืองเป็นจำนวนมาก การขยายตัวทางอุตสาหกรรมได้ทำให้บทบาทของช่างประจำหมู่บ้านต้องสลายตัวไป ระบบเศรษฐกิจแบบแข่งขันกันในตลาดได้

เข้ามาแทนระบบเศรษฐกิจในหมู่บ้าน ซึ่งมีความเหมาะสมพออยู่แล้ว และไม่คง
เผชิญกับการขึ้นลงของกระแสรูปแบบคาดคะเน ในเมืองหลวง การเพิ่มประชากรซึ่ง
โดยปกติมีระดับต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ บางประเทศ (เช่น อังกฤษ และฟิลิปปินส์) แต่ก็มี
คนเพิ่มขึ้นมากกว่า ๘ ล้านทุกปี ทั้งนี้เพราะมีประชากรอยู่มากกว่าประเทศอื่น เรื่อง
ได้เพิ่มความกดดันต่อโครงการเพิ่มรายได้ประจำปีเฉลี่ยต่อคนและการบริโภคอาหาร

ความต้องการของอินเดีย ที่จะเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมและพัฒนาเศรษฐกิจ
โดยรวดเร็ว ได้ก่อให้เกิดการถกเถียงทางด้านอุดมการณ์ในหมู่ผู้สนใจทางการเมืองทั่ว
ประเทศ ทั้งพวกฝ่ายซ้ายคือคอมมิวนิสต์ พวกฝ่ายกลางคือสังคมนิยมประชาธิปไตยแบบเหินหัว
และพวกฝ่ายขวาซึ่งได้แก่บรรดาพวกประเพณีนิยม อนุรักษนิยมและหัวเก่า แม้ว่าพรรค
คองเกรสของเหินหัวจะเป็นผู้ควบคุมวิถีการเมือง พรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินเดียซึ่งมี
สมาชิกที่มีระเบียบวินัยและมีกลุ่มผู้นำที่มีความสามารถและประสิทธิภาพดี ก็ยังดำรง
ตั้งอคติความสนใจของเยาวชนคนหนุ่มในอินเดียได้ไม่น้อย ในรัฐสภา ในสภาของแคว้น
และในสภาเทศบาล พรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินเดีย (ซึ่งใช้วิถีทางรัฐธรรมนูญตามยุทธ-
ศาสตร์ปัจจุบันของพรรค ซึ่งมุ่งส่งเสริม “แนวร่วมรัฐสภา”) ได้รับความสำเร็จมาก
กว่าที่ปรากฏ เพราะว่าเสียงสนับสนุนในหมู่ประชาชนที่มีต่อพรรคคอมมิวนิสต์ได้เพิ่มขึ้น
เรื่อย ๆ แม้ว่าพรรคคอมมิวนิสต์จะเสียที่นั่งให้แก่พรรคอื่น ๆ ก็ตาม การต่อสู้ด้วย
กำลังอาวุธระหว่างจีนคอมมิวนิสต์และอินเดีย เมื่อปลายปี ค.ศ. ๑๙๖๒ ได้ลดความ
นิยมในพรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินเดียอย่างรวดเร็ว แต่การเปลี่ยนแปลงในมติมหาชน
จะเป็นเรื่องชาตินิยมและอารมณ์มากกว่าที่จะเป็นเรื่องการเมืองและอุดมการณ์ พวกที่
มีหัวรุนแรงอย่างมาก เช่น บรรดาอุดมประเพณีนิยมและอนุรักษนิยม ซึ่งบางกลุ่มก็
ค่อนข้างจะมีลักษณะเป็นปฏิกิริยาอย่างมาก ก็เฝ้าตระเตรียมรอคอยวันที่อินเดียจะกลับ
ไปสู่สภาพเดิมเหมือน “ยุคทอง” ของอินเดียนัยก่อน ปัญหาทางอุดมการณ์ซึ่งได้ฝังราก

ตกลงไปในสถาบันต่าง ๆ อันขัดแย้งกันที่มีอยู่ภายในประเทศยังไม่สลายตัวไป และพยายามที่จะแข่งขันกันสร้างคามนิยมในหมู่ชาวอินเดีย คุณค่าและรูปการปกครองประชาธิปไตย ซึ่งได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐ (ปี ค.ศ. ๑๙๕๐) ก็ไม่มีความมั่นคงแต่อย่างใดสำหรับอนาคตอันไกล ประชาชนได้ยอมรับรัฐธรรมนูญประชาธิปไตยฉบับนี้ โดยเชื่อว่าจะนำความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจมาให้ ซึ่งถ้าหากความเจริญทางเศรษฐกิจไม่เกิดขึ้น อนาคตของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็ไม่น่าแน่นอน

ปัญหาทางอุดมการณ์ซึ่งอาจเป็นเรื่องยากพออยู่แล้ว ถ้าพิจารณาจากภายในประเทศ ได้กลายเป็นเรื่องที่วุ่นวายมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการแข่งขันกับสาธารณรัฐแห่งประชาชนจีน อันเป็นการแข่งขันซึ่งก่อภาระให้แก่อินเดียโดยไม่เต็มใจ ทั้ง ๆ ที่ได้มีการปฏิเสธอยู่เสมอเกี่ยวกับเรื่องการแข่งขันกัน ระหว่างอินเดียประชาธิปไตยและจีนคอมมิวนิสต์ แต่ชาวโลกก็ยังย้ำว่าการแข่งขันนี้ยังคงดำเนินอยู่ และอันที่จริงนั้นผู้นำของอินเดียส่วนมากก็ยอมรับการทำหายของจีนในเรื่องนี้ และพยายามที่จะเอาชนะให้ได้ อาจจะเป็นการโง่ที่ไม่ยอมรับข้อเท็จจริงที่ว่า จีนคอมมิวนิสต์ดูเหมือนจะกำลังนำหน้าอินเดียอย่างมากในการแข่งขันเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจในด้านอุตสาหกรรม แม้ว่าทั้งสองประเทศกำลังประสบกับปัญหาในเรื่องขาดอาหารอยู่มากพอ ๆ กันก็ตาม แต่การแข่งขันยังไม่สิ้นสุด

บางทีความสำเร็จที่เห็นชัดที่สุดของอินเดียตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ ก็คือการร่างรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๕๐ การดำเนินการเด็ดขาดทั้งไปที่ตุลารัตและยุติธรรมทุก ๆ ระยะ ๕ ปี นับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๑-๑๙๕๒ การดำเนินงานของระบบพรรคการเมืองที่รู้หน้าที่ค่อนข้างดี การปฏิบัติการอย่างมีประสิทธิภาพของระบบการปกครองสหพันธ์อันซับซ้อนและการรักษาไว้ รวมตลอดทั้งการบำรุงรักษาสถาบันศาลและการปกครองที่เด็ดเดี่ยวนี้

อยู่แล้ว การพัฒนาทางการเมืองเกี่ยวกับสถาบันเหล่านี้ในอินเดีย แม้ว่าจะยังไม่สมบูรณ์
นักก็ตาม แต่ก็เป็นเรื่องที่ได้มีการทดลองอย่างซ้ำซ้ำนาฏ ผิดกับวิวัฒนาการของสิ่ง
เหล่านี้ในดินแดนอื่นๆ ของเอเชียได้ หน้าที่ของผู้นำอินเดียก็คือจะต้องเชื่อมช่องว่างในทาง
การเมืองระหว่างนักชาตินิยมรุ่นเก่ากับรุ่นใหม่ ระหว่างชาวนาในชนบทกับกรรมกรใน
เมืองและปัญญาชน ระหว่างประชาชนของภูมิภาคหนึ่งกับภูมิภาคอื่น และระหว่าง
ประชาชนผู้มั่งคั่งกับที่ยากจน ไม่ว่าจะเป็นบรรบารัฐสภาซึ่งเป็นระบอบต้องใช้เวลายาวนานจะเป็น
เครื่องมือที่พอที่จะสามารถสร้างความคิดความสามัคคีในประเทศ และเป็นการปกครองที่มี
ประสิทธิภาพหรือไม่ เป็นสิ่งที่จะต้องคำนึงต่อไป การพัฒนาการเมืองในอินเดียดังที่
ผู้นำหลาย ๆ คน เช่น ไชยะประกาศนารายณ์ ผู้นำสังคมนิยมซึ่งขณะนั้นทำหน้าที่เป็นผู้
วิพากษ์วิจารณ์การปกครองระบอบรัฐสภาได้เคยกล่าวไว้ว่า อาจจะต้องการการประนี
ประนอมระหว่างวิธีโบราณกับปัจจุบัน เพื่อที่จะดึงความสนใจและความสนับสนุนของ
ชาวนา ซึ่งยังยึดมั่นในประเพณีเดิมที่อยู่ในชนบท

Sharma

การที่อินเดียอยู่ภายใต้พรรคการเมืองพรรคเดียวตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ คือ
พรรคคองเกรส และความสามัคคีของ เขาอหฺรต เนห์รู ในการโน้มน้าวจิตใจ ได้ช่วย
ให้เกิดความสามัคคีและเสถียรภาพทางการเมือง ซึ่งเป็นผลมาจากความซ้ำซ้ำนาฏและ
อิทธิพลของเนห์รู มากกว่าของสถาบันทางการเมืองที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือของ
พรรคคองเกรส เสถียรภาพทางการเมืองของอินเดียจะมีอยู่ต่อไปหรือไม่ จะได้รับการ
พิสูจน์เมื่อเนห์รูไม่ได้อยู่ในฐานะที่จะเป็นผู้กำกับการเล่นการเมืองของประเทศอีกต่อไป

ทุกวันนี้อินเดียได้รับการสนใจอย่างจริงจังและการห่วงใยของรัฐบาล นัก
หนังสือพิมพ์ นักวิชาการ และนักธุรกิจทั่วโลก ในอินเดียอารยธรรมเก่ากำลังพยายาม
ปรับปรุงตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมอันใหม่ สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอินเดียใน ๒๐ ปีข้างหน้า

จะเป็นเครื่องบอกถึงโชคชะตาของรัฐเล็ก ๆ และอ่อนแออื่น ๆ ในเอเชียซึ่งยกให้อินเดีย เป็นผู้นำในศิลปะทางการเมืองของเรื่องที่สามารถเป็นไปได้ ที่จริงอินเดียนั้นเป็นห้องทดลองทางการเมืองที่ใหญ่ที่สุดของโลกที่จะทดสอบความสามารถใช้การได้ของวิถีทางประชาธิปไตยในการพัฒนาเศรษฐกิจและการเมือง การสำรวจประวัติการเมืองของอินเดียนั้นกระทั่งปัจจุบันอาจจะเป็นเครื่องช่วยให้เราสามารถวัดแนวโน้มในอนาคตได้

๒. พื้นฐานของการเมือง : ประวัติศาสตร์

อินเดียโบราณ

อินเดียเป็นรัฐเอกราชที่เกิดขึ้นใหม่ แต่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานย้อนหลังไปถึงอย่างน้อยก็สมัยอารยธรรมแห่งลุ่มแม่น้ำสินธุ ซึ่งได้คงชนเผ่าพันธุ์ก่อนคริสต์กาลไว้ที่ก้าวหน้าในด้านวัฒนธรรมทางวัตถุที่ปรากฏตามการค้นคว้าทางโบราณคดี ณ สถานที่ต่าง ๆ ในลุ่มแม่น้ำสินธุ เช่น ฮาร์ปปาในบริเวณตะวันตกเฉียงใต้ของแคว้นปัญจาบ หรือที่โมเฮนโจดาโรในแคว้นสินธุ ได้แสดงให้เห็นถึงการเริ่มต้นที่เก่าแก่มาก บ้านที่ทำด้วยอิฐสูง ๒ ชั้นและ ๓ ชั้น ห้องอาบน้ำ การระบายน้ำ การวางผังเมืองอย่างมีเหตุผล เครื่องมือใช้ประจำบ้านที่มีประโยชน์ และรูปศิลปะต่าง ๆ ซึ่งค้นพบที่ฮาร์ปปามีลักษณะดีกว่าสิ่งของต่าง ๆ เหล่านี้ที่มีอยู่ในเมืองอินเดียในปัจจุบัน และบางอย่างก็ดีกว่ามากทีเดียว ตามหลักฐานทางภาษาและประวัติศาสตร์ อารยธรรมฮาร์ปปาอย่างน้อยก็มีลักษณะส่วนหนึ่งเป็นดราวิเดียน และบางที่อาจจะเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมปัจจุบันของอินเดียตอนใต้ ซึ่งใช้ภาษาดราวิเดียนกันอยู่ทั่วไปก็ได้ อารยธรรมโบราณแห่งนี้ได้สลายตัวหรือถูกทำลายเมื่อเวลาใดหรือด้วยเหตุผลใดยังไม่อาจทราบได้อย่างแน่ชัด อาจจะเป็นไปได้ว่าผู้บุกรุกชาวอารยันจากเอเชียกลาง ซึ่งได้เข้ามาทางแคว้นปัญจาบโดยผ่านทางอาฟกานิสถานและทางช่องภูเขาค้านตะวันตกเฉียงเหนือ มีความสามารถและประสิทธิภาพอย่างมาก ในการเอาประโยชน์จากที่ราบและทะเลทรายตอนเหนือของประชาชนผู้รักเหตุผลและศิลปะและไม่ชอบรบของลุ่มแม่น้ำสินธุ แม้ว่าวัฒนธรรมทางวัตถุของฮาร์ปปาจะสูญหายไปแล้วก็ตาม แต่ก็ยังได้ทิ้งบางสิ่งบางอย่างไว้เบื้องหลัง เช่น การยกย่องนับถือต้นไม้พุด (Pipal) และเครื่องหมายสัตว์ดีดิกะ (เครื่องหมายแห่งการ

อยู่ด้วยกัน) อันเป็นการแปลความหมายที่มีคติปะเกี่ยวกับสัตว์ที่มีอยู่ทั่วไปในนิยายพื้นเมืองของอินเดีย และอีกอย่างหนึ่งก็คือทัศนคติเกี่ยวกับการเข้าสมาธิและการยกย่องนับถืออำนาจธรรมชาติ ซึ่งได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของพวกฮินดูและพุทธ ความลำบากอันหนึ่งในการที่จะเข้าใจอารยธรรมของอินเดียก็คือขอเท็จจริงที่ว่า เกือบจะไม่มีอะไรเลยในอินเดียที่จะแยกออกจากอดีตได้อย่างสิ้นเชิง คำสอนฮินดูได้วางระบบปรัชญาและสร้างแนวความคิดพิเศษเกี่ยวกับเรื่องเอกภาพของสัตว์ ของความคิด และจิตใจ ด้วยเหตุนี้ประเพณีการปฏิบัติทุกอย่าง และวัตถุทุกอย่างจึงมีที่อยู่ที่ของหนึ่งในวัฒนธรรมของอินเดีย อารยธรรมฮินดูได้แตกสลายไปแล้ว แต่ก็ยังมีบางส่วนของอดีตอยู่ซึ่งได้ถูกปรับปรุงและดัดแปลงเข้าไปอยู่ในอารยธรรมของอินเดียปัจจุบัน

ผู้บุกรุกชาวอารยันก็ได้มีส่วนเสริมสร้างที่สำคัญให้แก่อินเดียในด้านภาษาวรรณคดี ปรัชญา และแนวความคิดเกี่ยวกับโครงสร้างสังคม ซึ่งมีต่อมาผสมเข้ากับลักษณะดราวิเดียนอันเป็นของพื้นเมืองที่มีอยู่แล้ว ได้กลายเป็นพื้นฐานของคำสอนฮินดู ไม่มีใครรู้เรื่องโดยตรงมากนักเกี่ยวกับชาวอารยัน นอกจากว่าพวกเขาเป็นชาวเอเชียกลางโดยดั้งเดิมและมีนิสัยชอบบร่อนเร่พเนจร ครั้งหนึ่งในระหว่างปี ๑๕๐๐-๑๒๐๐ ก่อน ค.ศ. ชาวอารยันกลุ่มหนึ่งก็ได้อพยพไปทางยุโรป อีกกลุ่มหนึ่งไปยังอินเดียโดยผ่านทางช่องเขาด้านตะวันตกเฉียงเหนือ พวกเขาพูดภาษาอินโดอิราเนียน (ก่อนต้นสหัสวรรษ) และได้แผ่ขยายอิทธิพลไปทั่วทั้งยุโรปและอินเดีย ปัจจุบันนี้นักภาษาศาสตร์ได้ถือว่าภาษาต่าง ๆ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับภาษาอารยันยุคก่อนต้นสหัสวรรษเป็นภาษา "อินโดยูโรเปียน" ในอินเดีย ภาษาเหล่านี้ยังคงปรากฏอยู่ทั่วไปจนกระทั่งเดี๋ยวนี้ ในบริเวณตอนเหนืออันกว้างใหญ่ ส่วนกลุ่มภาษาดราวิเดียนของอินเดียตอนใต้ ซึ่งไม่ได้รับอิทธิพลจากประเพณีของต้นสหัสวรรษ เป็นภาษาที่พูดกันอยู่ในดินแดนตอนใต้ของอินเดีย

นอกจากภาษาต้นสหัสวรรษแล้ว ชาวอารยันได้นำเอาความคิดเกี่ยวกับปัญหาสุดท้ายของการมีชีวิตอยู่ ซึ่งได้ตกทอดมาถึงเราทุกวันนี้ ในคัมภีร์อันศักดิ์สิทธิ์ที่เรียกกัน

ว่าเวดัส ตอนแรก ๆ นั้นใช้จดจำและบริกรรมคาถากันด้วยเสียงต่าง ๆ แล้วก็ถ่ายทอดกันด้วยปากไปถึงชนรุ่นหลัง ๆ ในระยะต่อมาจึงได้มีการเขียนกันขึ้น และในที่สุดก็ได้พิมพ์ขึ้นไว้ จึงเป็นลักษณะอย่างหนึ่งของประเพณีอินเดียที่ว่า บรรดาบัณฑิตผู้คงแก่เรียนทุกคนพยายามที่จะท่องจำ และบริกรรมคาถาคำสอนที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์เวดัสโบราณ และมักจะบอกความลับของเขาให้แก่ลูกมือที่เลือกไว้ต่าง ๆ ที่ได้มั่นคงนับอยู่มากมาย และในห้องสมุดก็เต็มไปด้วยคัมภีร์ที่พิมพ์แล้วเป็นจำนวนมาก

วรรณคดีในยุคอนารยันได้บรรจุความรู้เบื้องต้น ซึ่งนานเข้าก็ได้กลายเป็นปรัชญาอินเดีย ซึ่งเป็นระบบแห่งการใช้ความคิดกันที่ลึกซึ้งมาก เกี่ยวกับประเพณีการของชีวิตมนุษย์ทั้งหมด คำว่า “ทัศนา” (Darshana) (ความเป็นอยู่ตามที่ปรากฏตามความเป็นจริง) ได้อธิบายระบบความคิดของอินเดียโบราณได้อย่างดีที่สุดเกี่ยวกับการค้นคว้าด้วยการเข้าญาณหรือโดยสัญชาตญาณ เพื่อทราบถึงความจริงสูงสุด ได้รับการยกย่องว่าเป็นการค้นหาคำรู้ทางจิตที่มีค่าเท่าเทียมกับวิธีการหาความจริงโดยใช้วิธีตรรกวิทยา หรือโดยการสัมผัสด้วยอารมณ์ ทฤษฎีการเมืองเช่นว่านั้นได้รับการเอาใจใส่แต่เพียงเล็กน้อยในสมัยเวดัส ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าในสมัยนั้นระบบปรัชญาไม่ว่าจะให้ความสำคัญกับสิ่งใดก็ตามเกี่ยวกับทางโลก และมีลักษณะเป็นการชั่วคราว เช่น การเมืองและการปกครอง

การขัดแย้งระหว่างผู้ปกครองอารยันและประชาชนพื้นเมืองซึ่งพ่ายแพ้ ดูเหมือนจะก่อให้เกิดการจัดตั้งระเบียบความประพฤติทางสังคม ซึ่งตั้งเสริมฐานะอันสูงส่งให้แก่ชาวอารยันอย่างถาวร นี่คือการอธิบายอย่างหนึ่งเกี่ยวกับกำเนิดของระบบวรรณะที่มีอยู่เฉพาะในอินเดีย เพราะว่าชาวอารยันที่มีผิวพรรณค่อนข้างขาวเป็นผู้มีอิทธิพลและประชาชนที่มีผิวค่อนข้างดำผู้พ่ายแพ้ ฐานะทางสังคมก็ย่อมจะจำแนกอย่างคร่าว ๆ ได้ตามลักษณะของผิว นี่ก็เป็นเหตุผลอย่างหนึ่งที่ว่า วรรณะ (Varna) อันเป็นคำใช้อธิบายกลุ่มชนซึ่งมีความหมายตามตัวอักษรว่า “ผิวพรรณ” ในสมัยเวดัส ชาว

อารยันมีลัทธิที่จะอยู่ในกลุ่มสังคมชั้นสูงสุด ๓ ชั้น คือ พราหมณ์ (พระ) กษัตริย์ (นักรบ หรือผู้ปกครอง) และเวศยะ (Vaishya) (พ่อค้า) ชั้นที่ต่ำลงไปอีก ก็คือศูทร (Shudra) (กรรมกร) เป็นวรรณะของชายหญิงชาวพื้นเมือง ข้อเท็จจริงที่ว่าประชาชนผู้พ่ายแพ้ ต่อชาวอารยันเป็นกตกร ต้องสอนชาวอารยันผู้ร่อนเร่จนกระทั่งวิธเพาะปลูก อาจช่วยให้เราอธิบายได้ว่า ทำไมถึงได้คิดว่าเป็นการถูกต้องและเหมาะสมที่จะถือว่าผู้พ่ายแพ้ มีพันธะที่จะต้องทำงานหนัก ระบบสังคมดั้งเดิมเกี่ยวกับวรรณะนั้นเมื่อได้แพร่หลายออกไปและผสมผสานกับระบบอื่นทั่วอินเดียเป็นเวลายาวนานศตวรรษ จึงได้มีลักษณะค่อนข้างซับซ้อนขึ้นและมีลักษณะเป็นความสัมพันธ์ทางญาติพี่น้องและท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ระบบวรรณะในปัจจุบันนี้กำเนิดมาจากทฤษฎีวรรณะในสมัยเวสต์

นับตั้งแต่ศตวรรษที่ ๑๖ ก่อน ค.ศ. จนกระทั่งถึงศตวรรษที่ ๔ ก่อน ค.ศ. ความรู้ของเราเกี่ยวกับประวัติศาสตร์อินเดียมีอยู่น้อยมาก แต่เรารู้ได้อย่างแน่นอนว่า อารยธรรมอินเดียได้ฝังรากลงในยุคนี้ คำสอนใหม่ๆ ที่สำคัญ เช่น พุทธและเชน (Jainism) ก็ได้เกิดขึ้นมาทำลายลัทธิดั้งเดิมของพราหมณ์ซึ่งยกย่องวรรณะ จากคัมภีร์ของคำสอนพุทธซึ่งเขียนด้วยภาษา (โดยเฉพาะภาษาบาลี) ซึ่งเป็นภาษาที่เป็นที่เข้าใจของคนธรรมดา มากกว่าภาษาสันสกฤต เราก็พอจะทราบชีวิตทางสังคมในสมัยนั้นได้บ้าง การที่ชุมชนในชนบทมีความเป็นอยู่ที่ไม่อดหยาก ได้ช่วยป้องกันชาวนาให้พ้นจากผลอันเลวร้ายของการสงครามระหว่างท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งเป็นลักษณะประจำในสมัยนั้น “ราชอาณาจักร” ของนักรบเป็นจำนวนมากซึ่งก่อตั้งขึ้นโดยเผ่าชนกลุ่มเดียวกัน และปกครองกันด้วยวิธีการรวบอำนาจ เป็นลักษณะการปกครองที่แพร่หลายในสมัยนั้น เราอาจจะสำรวจสภาพการเมืองและสังคมโดยทั่วไปจากปี ๕๕๐—๓๕๐ ก่อน ค.ศ. ในมหากาพย์ ๒ เรื่องของอินเดีย คือ รามายณะ (Ramayana) และ มหาภารตะ (Mahabharata) กาพย์ มหาภารตะ เล่มที่ ๔ ได้บรรจุคัมภีร์ ภักวากีตา (Bhagavad Gita) ซึ่งอาจจะเป็นคัมภีร์ที่พูดถึงกันมากที่สุดในบรรดาวรรณคดีในศาสนาฮินดู

ในปี ๓๒๖ ก่อน ค.ศ. อเล็กซานเดอร์มหาราชได้เข้ามารุกรานอินเดียตอนเหนือ โดยผ่านทางช่องเขาจากอาฟกานิสถาน พระองค์ได้ยู่ที่นั่นไม่นานนัก และสวรรคตลงในปี ๓๒๓ ก่อน ค.ศ. ก่อนที่จะได้กลับมาเพื่อยึดครองอินเดียตามที่พระองค์ได้วางแผนไว้ ข้อสังเกตเกี่ยวกับชีวิตอินเดียในสมัยที่อเล็กซานเดอร์มหาราชยึดครอง ซึ่งได้บันทึกโดยชาวกรีกชื่อ เมกัสทีนีส (Megasthenes) นั้นมีค่าอย่างมากต่อผู้สนใจเรื่องอินเดียโบราณ อิทธิพลของกรีกในเปอร์เซีย อาฟกานิสถาน (แบกเตรีย) และเอเชียกลางในศตวรรษที่ ๒ ก่อน ค.ศ. ได้แผ่ขยายไปโดยการติดต่อทางวัฒนธรรมกับกลุ่มชาวกรีก เช่น อเล็กซานเดอร์ ได้มีผลกระทบกระเทือนพวกคุชณะ (Kushanas) ในอินเดียผู้ซึ่งได้ช่วยสร้างประเพณีทางศิลปะ ที่รู้จักกันในนามของพื้นที่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของอินเดียว่า กันทาระ (Gandhara) การแกะสลักที่ไม่เหมือนกับของใครในยุคนั้น ได้บรรจุเอาลักษณะและการแต่งกายของกรีกเข้าไปในรูปลักษณ์ของโคตมะพุทธรเจ้า

ในปี ๓๒๑ ก่อน ค.ศ. จันทรคุปต์ เมารยะ (Chandragupta Maurya) ได้สร้างจักรวรรดิขึ้นเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ ซึ่งได้มีส่วนสร้างความรู้ถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในอินเดีย ศูนย์กลางของจักรวรรดิซึ่งเป็นการรวมกันอย่างหลวมๆ น้อยุทเมืองปาตลีบุตร (Pataliputra) (เดียนคอกเมืองพัทนา) ในรัฐพิหาร ก่อนที่จักรวรรดินี้จะสลายตัวลง เกือบทุก ๆ แห่งในอนุทวีปตกอยู่ภายใต้อำนาจของเมารยะ จักรวรรดิเมารยะซึ่งมีชื่อเสียงมากที่สุดก็คือ อโศก นัคดีดาของจันทรคุปต์ ผู้ซึ่งครองราชย์อยู่เป็นเวลาถึง ๓๕ ปี เริ่มต้นเมื่อปี ๒๗๔ ก่อน ค.ศ. อโศกเป็นผู้ปกครองที่มีอำนาจมาก แต่มักจะโหดร้ายในระยะต้น ๆ แต่เมื่อพระองค์มาเป็นผู้อุปถัมภ์ศาสนาพุทธและผู้ศรัทธาในระบบวรรณะ พระองค์ก็ได้นำสันติภาพมาสู่จักรวรรดิของพระองค์ และได้ส่งเสริมให้มีการเผยแพร่พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งสอนให้ออกถัน อโศกได้จารึกคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าลงบนเสาคานซึ่งพระองค์ได้นำไปตั้งไว้ในสถานที่ที่เด่น ๆ ภายในจักรวรรดิของพระองค์ เครื่องหมายของเสาคาน และพระธรรมจักรอันมีชื่อเสียงของ

อโศกได้ใช้กันมาจนทุกวันนี้ ในฐานะเป็นสัญลักษณ์ของประเพณีอินเดีย ตัวอย่างเช่น
รูปพระธรรมจักรได้ถูกพิมพ์ลงในธนบัตรหลายชนิดของอินเดีย และตรงกลางของธง
ประจำชาติ รูปเส้าหินก็มักจะปรากฏอยู่บนหัวจดหมายของทางราชการ ซึ่งแสดงถึง
อำนาจหน้าที่ของรัฐบาลอินเดีย

หนังสือทางการเมืองที่เก่าแก่เล่มหนึ่งของอินเดียโบราณ คือ *อรรถศาสตร์*
(Arthashastra) (แปลอย่างคร่าว ๆ ว่าคำราเกี่ยวกับการปกครอง) ถูกเขียนขึ้นให้กับผู้
ปกครองเมารยะ บทเรียนบางบทที่ค่อนข้างจะชวนน่าเบื่อเกี่ยวกับศิลปะของการ
ปกครอง โดยวิธีคบคิดทรยศหักหลัง และการนองเลือด ก็ได้ปรากฏอยู่ในวรรณคดี
การเมืองเล่มนี้ หนังสือชื่อ *เอวั* ของ เมเคียเวลล์จะมีลักษณะเป็นหนังสือชั้นประถม เมื่อ
มาเปรียบเทียบกับคำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องความเลวร้ายในหนังสือ *อรรถศาสตร์* เราควร
จะจำไว้ว่าความยุ่งเหยิงซึ่งไม่อาจจะควบคุมได้ในสมัยก่อนคริสตศักราชเมารยะ ได้ก่อให้เกิด
ความต้องการ ความชำนาญ และเดห์เลียมอย่างมากในการที่จะใช้อำนาจเพื่อรักษา
ความสามัคคีและสันติภาพไว้ให้ได้ คูเหมือนจะเป็นไปได้ที่คำรา *อรรถศาสตร์* อัน
เป็นงานที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการแต่อย่างใด ได้สะท้อนให้เห็นถึงวิธีการปกครองอันโหดร้าย
ซึ่งกษัตริย์ในสมัยนั้นจำเป็นต้องใช้ หลังจากทื่อโศกสวรรคตเพียงเล็กน้อย จักรวรรดิ
เมารยะก็สลายไป สภาพการเมืองอันยุ่งเหยิงในสมัยก่อนจักรวรรดิก็กลับมาอีก จนกระทั่ง
เกือบ ๖๐๐ ปีต่อมาคือในราวศตวรรษที่ ๔ พระเจ้าจันทรคุปต์ที่ ๒ จึงได้ตั้งจักรวรรดิ
คุปต์ขึ้นอีก ซึ่งสามารถสร้างลักษณะความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอีกครั้งหนึ่งในอินเดีย
ตอนเหนือ (อินเดียตอนใต้มีประวัติศาสตร์ของตนเอง แม้ว่าอารยธรรมของอินเดีย
โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิถีชีวิตของฮินดูจะยังคงเชื่อมอินเดียตอนเหนือและตอนใต้เข้าด้วยกัน
ทางวัฒนธรรม) สมัยของคุปต์ซึ่งมีระยะเวลายาวประมาณ ๕๐๐ ปี ได้มีความสำคัญ
อย่างมากในวิวัฒนาการของระบบวรรณะ ปรัชญา ทฤษฎีทางกฎหมาย สถาปัตยกรรม
การแกะสลัก การทาสี การเดินเรือ และดนตรี นับว่าเป็นยุคยิ่งใหญ่ในอดีตสำหรับศิลปะ

และปรัชญาทุกแบบของอินเดีย มหาวิทยาดัยพุทธศาสนาที่นครนาลันดา (Nalanda) ซึ่งได้เปิดสอนอีกครั้งหนึ่งเมื่อเร็ว ๆ นี้ เพื่อสนองพระเกียรติพระพุทธรูปเจ้า ก็ได้สร้างชนในสมัยพุทธศาสนาได้แพร่ขยายจากอินเดียไปยังเอเชียอาคเนย์และจีน ซึ่งก็เป็นการดำเนินรอยตามสิ่งที่อโศกได้ริเริ่มไว้

หลังจากที่พวกคุปต์ได้เสื่อมอำนาจลงในศตวรรษที่ ๑๖ อินเดียก็กลับไปสู่สภาพแห่งความยุ่งเหยิงและสงคราม ดังที่นักประวัติศาสตร์บางคนมักจะเรียกว่า ยุคโบราณ และที่บางคนเรียกว่ายุคกลางก็ได้เริ่มขึ้น คือ ระยะเวลาว่างปี ๖๐๐ — ๑๕๐๐ อันเป็นระยะที่ได้มีการแตกแยกกันระหว่างราชอาณาจักรกระหายสงครามต่าง ๆ ในอนุทวีป การขัดแย้งทางศาสนาในตอนแรกระหว่าง ศาสนาพุทธกับศาสนาพราหมณ์ดั้งเดิม และต่อมาระหว่างศาสนาฮินดูตามและศาสนาฮินดูได้เพิ่มความยุ่งเหยิงให้แก่ยุคนี้ขึ้นอีกมาก อย่างไรก็ตาม ในศตวรรษที่ ๑๕ ผู้นำทางศาสนาฮินดูที่ยิ่งใหญ่ คือ จันทรันคร (Chankara) ได้เทศน์คำสอนที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับความเป็นเอกภาพของโลก “อตวัต เวดันตา” (advaita vedanta) ซึ่งได้กลายเป็นการแปลความหมายทางวิชาการที่นิยมมากที่สุดเกี่ยวกับศาสนาฮินดูในปัจจุบัน ปรัชญาว่าด้วยเอกภาพของจันทรันครซึ่งปฏิเสธว่า วัตถุและบุคคลเป็นความคิดที่แยกออกจากกันได้เป็นการสนับสนุนความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของความเชื่อทางศาสนา ซึ่งได้มีอิทธิพลอย่างมากต่อแนวความคิดเกี่ยวกับโลกของอินเดียในปัจจุบัน

นักศึกษารัฐศาสตร์ไม่อาจที่จะค้นหาวรรณคดีในทางทฤษฎี หรือบรรยายอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับการเมืองอินเดียโบราณ ในทางทฤษฎีนั้น บทบาทของผู้ปกครองก็คือ รักษากฎหมายและระเบียบข้อบังคับ ซึ่งจะทำให้ประชาชนสามารถดำเนินวิถีชีวิตของตนได้โดยสันติ อันเป็นวิถีชีวิตที่ใกล้ชิดไว้แล้วตั้งแต่เกิดให้อยู่ภายในกรอบแห่งระเบียบของวาระต่าง ๆ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากความผูกพันทางเครือญาติ รูปของการปกครองเป็นแบบราชาณาจักร มีผู้ปกครองโดยชนรชนชาติ ซึ่งได้แก่

กษัตริย์ (ราชา) อำนาจบังคับตามธรรมชาติ ซึ่งได้แก่ อำนาจลงโทษ (ทัณฑ์) ตั้ง
ขึ้นยังการใช้อำนาจเด็ดขาดของผู้ปกครองก็คือ กฎแห่งพันธะทางจิตใจ (ธรรมะ) ผู้
มีความธรรมะในขั้นสุดท้ายก็คือกษัตริย์ ถึงแม้ว่าในทางปฏิบัติ กษัตริย์มักจะนำข้อ
เสนอแนะของพราหมณ์มาพิจารณาด้วย จารัตระเพณั และบางที่การปฏิบัติทั่ว ๆ ไป
มีลักษณะคล้ายเผด็จการ แต่ก็ปรากฏว่าได้มีรูปการปกครองเป็นแบบ “สาธารณรัฐ”
อยู่บ้างเหมือนกันในสมัยเมารยะ ซึ่งจักรพรรดิอโศกจัดตั้งขึ้น ในสาธารณรัฐเหล่านี้
รูปของการปกครองโดยกษัตริย์ยังคงมีอยู่ แต่กษัตริย์จะต้องได้รับการเลือกตั้งจาก
บรรดาผู้อาวุโสและมีสภาที่ปรึกษา ซึ่งตั้งขึ้นมาทำหน้าที่ให้คำปรึกษาต่อผู้ปกครอง
สาธารณรัฐเหล่านี้ยังคงไม่มีลักษณะเป็นประชาธิปไตยอย่างแน่นอน ดังที่ปรากฏใน
นครรัฐกรีกโบราณนั้น ประชาชนอย่างน้อยเกือบครึ่งก็มีฐานะเท่าเทียม และไม่มีเสียง
ในการดำเนินกิจการปกครอง ผู้ที่มีสิทธิในการให้คำปรึกษาใน “สาธารณรัฐ” อื่นเดีย
ยก็มีอยู่ไม่กี่คน ซึ่งได้แก่พวกอภิสิทธิ์ชนราชชาติดินที่ร่ำรวย ซึ่งมีส่วนร่วมในการใช้
อำนาจการปกครองร่วมกับกษัตริย์อยู่แล้ว ดังนั้น ระบบการปกครองโดยกษัตริย์ซึ่งได้รับ
การสนับสนุนจากผู้มีอำนาจหน้าที่ จึงเป็นโครงสร้างทางการเมืองที่เด่นที่สุดในสมัยฮินดู
โบราณ อย่างไรก็ตาม การปกครองตามระบบรวมอำนาจมักได้กลายมาเป็นระบบอำนาจ
เบ็ดเสร็จ ทั้งนี้เพราะว่าอำนาจของกษัตริย์นั้นไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับงานราชการใน
ระดับหมู่บ้านหรือเมืองเล็ก ๆ มากนัก

อิสลามกับจักรวรรดิ โมกุล

จนกระทั่งถึงสมัยที่พวกมุสลิมได้บุกรุกเข้ามาในอินเดีย ซึ่งเริ่มขึ้นเมื่อคริสต์
ศตวรรษที่ ๙ นั้น ศาสนาฮินดูและที่แตกแยกออกไปจากฮินดู คือ ศาสนาพุทธกับศาสนา
เชน ทั้งสามศาสนาสามารถเผชิญกับการท้าทายของลัทธิศาสนาใหม่ ๆ ได้อย่างมีขันติ

แม้ว่าปัญหาที่ได้มีการถกเถียงกันนั้น ทศนคติเกี่ยวกับชีวิตของพวกฮินดูซึ่งเปรียบเสมือน
ฟองน้ำก็สามารถรองรับความคิดของพวกที่อาจจะเปลี่ยนฝ่ายกันได้ และสามารถดูด
กลืนความคิดเหล่านั้นให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของศาสนาฮินดูรูปใหม่ได้ ศาสนาพุทธเอง
ซึ่งได้เกิดขึ้นในอินเดียเมื่อ ๗ ศตวรรษก่อน ค.ศ. นั้น ก็ได้ถูกดูดกลืนเข้าไปในศาสนา
ฮินดู ในขณะที่พระธรรมคำสอนเกี่ยวกับเรื่องเมตตาของพุทธศาสนาจะได้แผ่ไปทั่ว
ส่วนอื่นของทวีปเอเชีย ดังนั้นจึงไม่ค่อยจะมีพุทธศาสนิกอยู่ท่าไรในอินเดียทุกวันนี้

แต่ศาสนาอิสลามและศาสนาฮินดูนั้นเป็นวิถีชีวิตและระบบความเชื่อถือ ซึ่ง
ไม่มีใครจะมีสิ่งที่เหมือนกันอยู่เลย วิถีทางอันแคบและยากของหลักความจริงในคัมภีร์
โกหร่านแตกต่างอย่างมากกับปรัชญาอันมีลักษณะครอบคลุมจักรวาล ของคัมภีร์เวดส์ และ
อุปนิษัท (Upanishads) ซึ่งได้เสนอทางอันมากมาย รวมทั้งทางเล็กทางน้อยอื่น ๆ อีก
เป็นจำนวนมาก ที่จะนำมนุษย์ไปสู่จุดหมายแห่งโลกุตระธรรม ว่ากันทางด้านปรัชญา
ของศาสนาอย่างเดี่ยว ศาสนาฮินดูและศาสนาอิสลามก็ขัดกันตั้งแต่ต้น จุดกำเนิดของ
การตั้งประเทศปากีสถานขึ้นใหม่ก็เกิดขึ้นจากการขัดกันระหว่างกลุ่มชนผู้นับถือศาสนา
ทั้งสองนี้ ศาสนาฮินดูและศาสนาอิสลามอาจจะอยู่เคียงข้างกันได้ ซึ่งที่จริงทั้งสองศาสนา
ก็เคยอยู่เคียงข้างกันมาแล้ว แต่เรื่องของความเดือมิได้และพิธีการที่แตกต่างกัน ทำให้
ทั้งสองศาสนาไม่อาจจะรวมกันได้โดยสันติ

ศาสนาอิสลามเข้ามาสู่อินเดียเป็นครั้งแรกไม่ถึงร้อยปี หลังจากมรณภาพ
ของพระศาสดาโมฮัมเหม็ด (ค.ศ. ๕๖๘—๖๓๒) กล่าวคือ ในปี ค.ศ. ๗๑๑ พ่อค้าชาว
อาหรับซึ่งมีโมฮัมเหม็ดบินกาซิม (Mohammed - bin - Kasim) เป็นผู้นำ ได้มาขึ้นบก
ที่แคว้นซินด์อยู่ไม่ห่างจากเมืองการาคีในปัจจุบัน พวกเขามาเพื่อแก้แค้นชาวฮินดูที่
ปล้นเรือพวกเขาคนหนึ่ง และหลังจากนั้นพวกเขาก็อยู่ต่อมาเพื่อหาประโยชน์ทางการค้า
แผ่นดินอันกว้างขวางเปล่าของทะเลทรายทางด้านตะวันออก ได้ทำให้พวกเขาไม่ยาก
ที่จะค้นคว้าให้ลึกเข้าไปในดินแดนนี้ แม้ว่าพวกพ่อค้ากลุ่มแรกนั้นจะไม่มีผลสะท้อนแต่

อย่างไรในอินเดีย แต่คำสอนอิสลามก็ได้เริ่มต่งตนขึ้นแล้วทางฝั่งตะวันตก ทุกวัน
บรรดาครอบครัวของอิซนชาวมุสลิม ชาวอินเดีย และปากีสถาน ก็ยังอ้างว่าพวกเขา
ได้รับเชื้อสายมาจากครอบครัวอาหรับดั้งเดิม ซึ่งได้มาตั้งรากฐานอยู่ที่แคว้นซินด์ในคริสต์
ศตวรรษที่ ๘

การบุกรุกที่ยิ่งใหญ่กว่าของพวกมุสลิมได้เริ่มขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๐. ใน
การบุกรุก ๑๗ ครั้ง โดยผ่านทางช่องภูเขาทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือจากตะวันออกกลาง
มหมุดแห่งกาซนี (Mahmud of Ghazni) ได้เผ่าที่ราบทางเหนือของอินเดียเป็นจำนวนมาก
ระหว่างปี ค.ศ. ๙๘๘-๑๐๓๐ และได้บังคับให้คนจำนวนมากเปลี่ยนมานับถือศาสนา
อิสลาม ผู้ที่ต่อต้านก็ถูกฆ่า โบสถ์วิหารของพวกฮินดูถูกทำลาย แม้ว่ากาซนีจะไม่รัก
ผืนดินและประชาชนของอินเดียเลย แต่เขาก็นิยมชมชอบผ้าไหม ผ้าฝ้ายอันงดงาม ทองคำ
และเงิน ตลอดจนอาหารชนิดต่าง ๆ ที่เขาพบ ซึ่งเขาก็ได้ขนส่งกลับไปยังอาฟกานิสถาน
ทุกครั้งที่เขาโจมตีได้สำเร็จ หลังจากกาซนีตายแล้วได้มีนักผจญภัยชาวมุสลิมอีกหลายคน
กับบรรดาผู้ต้องการเผยแพร่คำสอนอิสลามมายังอินเดีย เพื่อเปลี่ยนให้คนหันมานับถือ
คำสอนอิสลาม และหาประโยชน์รวมทั้งทำลายอินเดีย ในจำนวนนี้มีผู้ที่มีชื่อเสียงมาก
อยู่คนหนึ่งคือชาวตุรกี ผู้ครองราชอาณาจักกรกอร์ (Ghor) ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๒ ทาง
ตอนเหนือของอินเดีย ปัจจุบันนี้ยังปรากฏว่ามีโบราณสถานที่สำคัญ ๆ ของราชอาณา-
จักรนี้ รวมทั้งสิ่งปรักหักพังของสุลต่านเดลี ซึ่งบรรดานายพลของราชอาณาจักกรกอร์
ได้สร้างขึ้นไว้เมื่อปี ค.ศ. ๑๒๐๖ ก็ยังเหลืออยู่แถวโกด ๆ และในบริเวณนครนิวเดลี
ปัจจุบัน หอคอยที่ยิ่งใหญ่ที่สร้างขึ้นเมื่อคริสต์ศตวรรษที่ ๑๓ คือ กุตบมินาร์ (Qutb Minar)
เป็นอนุสรณ์อย่างหนึ่งของพวกนี้ คณะสุลต่านซึ่งมีชนชั้นปกครองชาวมุสลิมเป็นหัวหน้า
นี้ มีลักษณะเด่นในการสามารถควบคุมอาณาบริเวณอันกว้างใหญ่ในตอนเหนือของ
อินเดีย ซึ่งมีชาวฮินดูอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากได้ คณะสุลต่านนั้นไม่พยายามที่จะเข้าไป
เกี่ยวข้องโดยไม่จำเป็นในชีวิตของชาวฮินดู ขอแต่จะให้พวกเขาดำรงเก็บภาษีและ

ที่สุดก็คือ บาบัวร์ ฮิวมายิน (Humayun) อัคบา (Akbar) เจฮานจี (Jehangir) ชาเจฮาน (Shah Jahan) ออรังเซบ (Aurangzeb) บุคคลเหล่านี้เป็นจักรพรรดิที่มีชื่อเสียงมากที่สุด

ผู้ที่วางโครงร่างและระเบียบวินัยให้แก่จักรวรรดินี้ ตลอดจนได้แผ่ขยายอำนาจไปทั่วอินเดีย ยกเว้นแต่ดินแดนเล็กๆ บางส่วนในตอนใต้ก็คือ อัคบา นั้ดดาของ บาบัวร์ ซึ่งครองอำนาจอยู่เกือบ ๕๐ ปี (ค.ศ. ๑๕๕๖—๑๖๐๕) โดยเหตุที่พระองค์ขึ้นครองราชย์เมื่อเพียง ๑๓ พรรษาเท่านั้น จึงต้องอาศัยผู้สำเร็จราชการคือ ไบรัมข่าน (Bairam Khan) หลังจากที่บรรลุนิติภาวะเมื่อ ๑๘ พรรษา ก็ได้ประหารชีวิตผู้สำเร็จราชการเสีย และได้ทำการกำจัดหรือไม่ก็ฆ่าคู่แข่งคนอื่น ๆ ทั้งหมด วิธีนี้เป็นวิธีทำให้การครองอำนาจของเขายู่ได้ชั่วชีวิต อัคบาได้รับเอาความคิดทางการเมืองและการปกครองที่ดีเด่น ซึ่ง เซอซาร์ (Sher Shah) นักแฉ่งอำนาจชาวอาฟกานิสถานในสมัยโมกุลได้ริเริ่มขึ้นไว้ เซอซาร์ครองอำนาจในจักรวรรดิโมกุลตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๕๕๐ จนกระทั่งเขาถูกเผาตายไปโดยลัทธิคัมภีร์เมื่อ ค.ศ. ๑๕๕๕ เซอซาร์ได้แบ่งจักรวรรดิออกเป็นจังหวัดและอำเภอ นอกจากนั้นเขาได้ทำการสำรวจระบบที่ดินและการเก็บภาษีที่ดิน ซึ่งถือได้ว่าเป็นก้าวหน้ามาก ในสมัยนั้น อัคบาได้ปรับปรุงวิธีการปกครองของเซอซาร์ ตามคำแนะนำของรัฐมนตรีชาวฮินดูผู้มั่งคั่งชื่อ โทดาร์มาล (Todar Mal) ระบบการเก็บภาษีที่ดินซึ่งได้เริ่มขึ้นนั้นใช้วิธีประเมินภาษีตามขนาดของเนื้อที่ ชนิดของพืช และความสมบูรณ์ของที่ดิน โดยปกติการประเมินนั้นมักจะมียกเว้นค่าเท่ากับ ๑ ใน ๓ ของประโยชน์อันได้แก่ที่ดินนั้นๆ วิธีการเก็บภาษีที่ดินแบบนี้ยังคงปฏิบัติอยู่ในอินเดียจนกระทั่งทุกวันนี้ โดยมีการแก้ไขแต่เพียงเล็กน้อย

จักรวรรดิของอัคบา ได้ถูกแบ่งออกเป็นส่วนใหญ่และย่อยตามแผนดังนี้

ก. จังหวัด (สุภา—Suba) อยู่ภายใต้การนำของขุนนางซึ่งเรียกกันว่า สุภาดา (Subadar) ใช้อำนาจทั้งทางทหารและพลเรือน

ข. อำเภอ (อังกฤษ—Sarkar) ภายใต้การนำของข้าราชการที่มีศักดิ์มา
เรียกว่า มานะสุภาดา (Mansubadar) มีอำนาจทั้งทางทหารและพลเรือนเหมือนกัน

ค. ตำบล (ภาษาละ Pargana หรือ มาฮาล Mahal) ภายใต้การนำของ
ข้าราชการชั้นรองลงมา

อำเภอเป็นหน่วยการปกครองสำคัญ ซึ่งมีหน้าที่ (๑) รักษากฎหมายและ
ระเบียบข้อบังคับ (๒) เก็บรวบรวมภาษี และ (๓) พิจารณาคดีอาญาต่าง ๆ ระบบ
การปกครองของโมกุลเป็นสิ่งที่น่าจะได้รับพิจารณาอย่างละเอียด เพราะว่าเป็นระบบ
ที่อังกฤษได้นำขึ้นมาใช้ในเวลาต่อมา และได้ปรับให้เข้ากับความต้องการของคน ใน
รัฐบาลของอินเดียและปากีสถานในปัจจุบันนักคงใช้วิธีการของโมกุล

รัฐบาลกลางของอัคบาและจักรพรรดิคนอื่น ๆ ในภายหลังได้ออกตัวอย่าง
ที่เยี่ยม แม้ว่าจักรพรรดิจะเป็นกษัตริย์ที่ทรงราชอำนาจเด็ดขาดในกิจการทางพลเรือนและ
ทหาร แต่พระองค์ก็ได้รับความช่วยเหลือจากคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีหน้าที่ให้คำแนะนำ
รัฐบาลกลางได้ใช้กองทหารมาที่เข้มแข็งที่คงอยู่ที่ดี และกำลังในภูมิภาคภายใต้การ
บังคับบัญชาของมานะสุภาดาเป็นกำลังสำคัญในการใช้อำนาจทางทหาร

ถึงลำดับขั้นที่ต้อง ทิศบาได้สร้างไว้กับอินเดียก็คือ แนวความคิดที่ว่า
สังคมอินเดียนั้นมี ๒ ชุมชน พระองค์ไม่พยายามที่จะเปลี่ยนให้ชาวฮินดูทั้งหมดหันมานับถือ
ศาสนาอิสลาม พระองค์เพียงแต่ยกให้มุสลิมเป็นชนชั้นปกครอง ส่วนพวกฮินดูและผู้นับถือศาสนาอื่น ๆ ถูกถือว่าเป็นชนชั้นอยู่ใต้การปกครอง นอกจากนั้นพระองค์ได้
ค้นหาวิธีที่จะทำให้ชน ๒ ชนนี้สามารถทำงานร่วมกันได้โดยสงบ เมื่ออัคบาเริ่มใช้อำนาจ
ปกครองในปี ค.ศ. ๑๕๖๒ พระองค์ได้อภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงฮินดูแห่งแคว้นราชบุตร
ซึ่งมาจากครอบครัวไชปุระ เพื่อแสดงว่าพระองค์มีความรู้สึกอดกลั้นต่อศาสนาอื่น นอกจาก
จากนั้น พระองค์ก็ได้เลิกการเก็บภาษีของพวกจาริกแสวงบุญชาวฮินดู และภาษีจีดยา

(Jizya) จากบุคคลอื่นที่ไม่ใช่มุสลิม ในตอนปลายแห่งชีวิตของพระองค์ อักบาได้หันมาเอาใจใส่เรื่องศาสนามากยิ่งขึ้น พระองค์เองเป็นมุสลิมนิกายซุนนี (Sunni) แต่ต่อมาเอนเอียงไปทางนิกายชีอีต (Shiah) ซึ่งไม่เคร่งครัดตามคัมภีร์ดั้งเดิมมากนัก และในที่สุดพระองค์ก็ได้รับเอาปรัชญาของนิกายซุฟีต (Sufis) ซึ่งเป็นนิกายที่ใกล้ชิดกับศาสนาฮินดูมากในด้านปรัชญา ในปี ค.ศ. ๑๕๗๘ อักบาได้ออกคำสั่งร่างความยิ่งใหญ่แก่พระองค์เองโดยประกาศว่า พระองค์มีสิทธิ์ที่จะตัดสินการขัดแย้งทางศาสนาทั้งปวง ในปี ค.ศ. ๑๕๘๒ พระองค์ได้ตั้งศาสนาต่างด้าวขึ้น (ดินอีลาฮี Din Ilahi) ซึ่งพระองค์หวังว่า จะสามารถสร้างความสามัคคีในหมู่ชาวมุสลิมและฮินดู แต่ก็มีไม่กี่คนที่หันมานับถือศาสนา และอีก ๒-๓ ปีต่อมาอักบาก็สวรรคตโดยที่ไม่สามารถจะประสบความสำเร็จในความปรารถนาที่จะรวมชาวมุสลิมและชาวฮินดูเข้าด้วยกัน เมื่ออักบาสวรรคตแล้วจักรวรรดิโมกุลอยู่ต่อไปอีกร้อยกว่าปี แต่ทว่ายุคทองของจักรวรรดิโมกุลนั้นได้ผ่านพ้นไปแล้ว

สิ่งที่เหลือจากจักรวรรดินี้ ยังปรากฏให้เห็นอยู่ในระเบียบการคลังและการปกครองของอินเดียปัจจุบัน รวมทั้งในวิหารอันสวยงาม บัอม สุเหว่า สวน ซึ่งตั้งอยู่ตามที่ต่าง ๆ ในตอนเหนือของอินเดียและปากีสถานจำนวนน้อย ๆ ส่วนชาติมานในดาฮอร์ สุเหว่าในดาฮอร์และเดห์ บัอมแดงที่ยิ่งใหญ่แห่งเดห์และอัครา สุสานฮิวมาฮินในเดห์ทัชมาฮาล (ซึ่งชาร์เจฮานได้สร้างขึ้นที่อัคราเพื่อเป็นที่ระลึกของแม่เหล็กขอมัมมัต) และนครร้างฟาตีปูร์ดีคดีใกล้ ๆ กับอัครา ซึ่งอักบาได้สร้างขึ้น ดังเหล่านี้เป็นอนุสรณ์ที่ช่วยให้เห็นถึงอดีตอันรุ่งเรืองของจักรวรรดิโมกุล

จักรวรรดิโมกุลได้เริ่มเสื่อมอำนาจและประสิทธิภาพในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ อันเป็นระยะที่พ่อค้าจากโปรตุเกส ฮอลันดา และฝรั่งเศสได้เริ่มตั้งแหล่งการค้าขึ้นในอนุทวีป ชาวอังกฤษนั้นแม้จะมาถึงช้ากว่าผู้อื่นแต่ก็โชคดีกว่าผู้อื่น เพราะว่าจักรวรรดิ

โมกุลได้เริ่มเสื่อมลงอย่างมาก เมื่อบริษัทอินเดียตะวันออกได้เข้ามาติดต่อขอซื้อผ้าไหม และเครื่องเทศจากอินเดีย

จักรวรรดิอินเดียของอังกฤษ

การค้าในสมัยโบราณระหว่างยุโรป อินเดียและตะวันออกไกลได้ดำเนินมาเป็นเวลาหลายศตวรรษ โดยผ่านทางเมืองท่าอเล็กซานเดรียและคอนสแตนติโนเปิล แต่เมื่อพวกฮินดูลงได้เข้าครอบครองตะวันออกกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อกรุงคอนสแตนติโนเปิลได้ถูกยึดในปี ค.ศ. ๑๔๕๓ หนทางที่ชาวยุโรปได้ใช้ไปซื้อเครื่องเทศและสินค้าที่ฟุ่มเฟือยจากเอเชียก็ถูกตัดขาด การค้นหาดินแดนโพ้นทะเลซึ่งได้เริ่มขึ้น ได้มีความสำคัญมากขึ้นเนื่องจากความต้องการที่จะหาเส้นทางใหม่มายังเอเชีย ตามที่รู้จักกันคือยูเรเชีย คริสโตเฟอร์ โคลัมบัส ได้ค้นพบอเมริกาในขณะที่เขากำลังมองหาทางที่จะไปอินเดีย

การตั้งถิ่นฐานของชาวยุโรปในระยะแรก

นักผจญภัยในระยะแรกคือชาวเปอร์ตุเกส วาดโกดา กามา ได้เดินทางมาถึงกาติกูต เมืองชายฝั่งตะวันตกของอินเดียเมื่อปี ค.ศ. ๑๔๘๘ ในราวปี ค.ศ. ๑๕๐๐ ชาวเปอร์ตุเกสจึงตั้งศูนย์การค้าที่เมืองนี้ หลังจากที่ได้เมืองกัวมาจากผู้ต่อต้านแห่งโปรโมปี ค.ศ. ๑๕๓๐ ชาวเปอร์ตุเกสจึงถือเอาเมืองนี้เป็นเมืองหลวงของจักรวรรดิอินเดียตะวันออกของตน ต่อมาได้ตั้งศูนย์การค้านอกที่เมืองบอมเบย์ ดิอู และดามัน ทางฝั่งตะวันตกของอินเดีย และที่เมืองจิตตะกองกับบนฝั่งแม่น้ำยูกัด ในแคว้นเบงกอล แม้ว่าชาวเปอร์ตุเกสจะเป็นผู้เริ่มในการเข้าครอบครองดินแดนของอินเดีย แต่พวกเขาได้เริ่มเสื่อมอิทธิพลลงในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๖ เพราะเหตุที่ไม่มีความอดทนในเรื่องศาสนา ดังปรากฏจากการที่ได้มีการพิจารณาโทษผู้นับถือศาสนาอื่นชนในเมืองกัวเมื่อปี ค.ศ. ๑๕๖๐ อิทธิพลของเปอร์ตุเกสได้หมดสิ้นลงอย่างสิ้นเชิง เมื่อรัฐบาลอินเดียเข้ายึดครองเมืองกัวเมื่อปี ค.ศ.

ชาวอังกฤษได้เริ่มเข้ามาค้าขายในอินเดียเป็นครั้งแรกหลังจากที่พระราชินี
เอลิซาเบธได้มอบสิทธิบัตรให้กับบริษัทอินเดียตะวันออกเมื่อปี ค.ศ. ๑๖๐๐ บริษัทนี้
เหมือนจะเป็นบริษัทที่มีชื่อเสียงมากที่สุดในบรรดาคู่แข่งการค้าของชาวยุโรป ซึ่งดำเนินงาน
อยู่ในเอเชียด้วยกัน บริษัทนี้ดำเนินการอยู่ได้นานถึง ๒๕๘ ปี และในระยะเวลาเหล่านี้
ทางบริษัทก็ได้สร้างรากฐานไว้ ซึ่งได้กลายมาเป็นจักรวรรดิอินเดียของอังกฤษในที่สุด

บริษัทอินเดียตะวันออกได้ตั้งศูนย์การค้าใหญ่ ๆ ขึ้นที่เมืองบอมเบย์ กัลกัตตา
และมัทราส เดิมทีเดียวผู้รั้งถูกกำหนดให้เป็นศูนย์กลางทางฝั่งตะวันตก แต่เนื่องจาก
เมืองนี้ถูกโจมตีจากพวกนักรบชาวบาร์ตคาอยู่เสมอ ๆ บริษัทจึงได้เลือกเอาบอมเบย์เป็น
ศูนย์กลางแทน กษัตริย์ชาร์ดแห่งเดปญได้ยกเกาะบอมเบย์ให้กับบริษัทอังกฤษเพื่อเป็น
เงินส่วนหนึ่งของเงินกองทุนของราชบิดาของพระองค์ บอมเบย์จึงกลายเป็นทรัพย์สินส่วน
พระมหากษัตริย์อังกฤษ แต่บริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษได้ขอเช่าเป็นเงินปีละ ๓๐
ปอนด์สเตอร์ลิง เพื่อทำประโยชน์ทางการค้า แม้ว่าบอมเบย์สมัยนั้นจะเป็นเพียงหมู่บ้าน
ประมัตที่ไม่มีมีความสำคัญอะไรก็ตาม แต่ต่อมาก็ได้เจริญอย่างรวดเร็ว และในไม่ช้าก็
กลายเป็นนครแห่งการเงินและการค้าที่ยิ่งใหญ่ในแคว้นเบงกอล บริษัทอินเดียตะวันออก
ได้ตั้งสำนักงานใหญ่ขึ้นที่ฮุกดีย์ (Hooghly) ในตอนแรก เมื่อปรากฏว่าฮุกดีย์อยู่ในที่ที่ไม่
เหมาะสม จ๊อบ ชาร์นอค (Job Charnock) จึงได้เลือกที่แห่งใหม่บนแม่น้ำฮุกดีย์เมื่อปี
ค.ศ. ๑๖๙๐ ให้ชื่อว่าบอมบิลเดียม เพื่อถวายพระเกียรติแก่กษัตริย์วิลเลียมที่ ๓ ต่อมา
ไม่ช้าบอมบิลเดียมก็ถูกเรียกว่ากัลกัตตา ซึ่งเคยเป็นชื่อของหมู่บ้านประมัตที่เคยรุ่งเรือง
มาก่อน ในปี ค.ศ. ๑๗๐๐ ประธานและคณะกรรมการของบริษัทอินเดียตะวันออก
ก็มาประจำอยู่ที่บอมบิลเดียม ดังนั้นต่อมาอาณาบริเวณในแคว้นเบงกอลจึงถูกถือว่าเป็น
แขวง (Presidency) เบงกอล ที่จริงนั้นบริษัทอินเดียตะวันออกได้ตั้งศูนย์กลางขึ้นแล้ว
ที่เมืองมัทราส ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๖๒๕ และต่อมาได้ขยายออกไปภายในเขตกำแพงของ

บ็อมเซนต์จอร์จ ซึ่งทำสำเร็จลงเมื่อปี ค.ศ. ๑๖๔๐ นอกจากศูนย์กลางที่สำคัญ ๆ ตาม
แห่งดังกล่าวแล้ว ชาวอังกฤษยังได้ตั้งศูนย์การค้าเล็ก ๆ ที่อื่น ๆ อีกหลายแห่ง

แรกที่เดียวนั้นบริษัทอินเดียตะวันออกเป็นธุรกิจ “จัดวางระเบียบ” ไม่ใช่
เป็นบริษัททุนร่วม หมายความว่า สมาชิกของบริษัทแต่ละคนทำการค้าขายด้วยทุนของ
ตนเองเท่านั้น จึงยังผลให้เกิดการแข่งขันกันอย่างรุนแรงระหว่างสมาชิกของบริษัท รวม
ทั้งขาดการยึดหยุ่นและกำไรในการค้า เมื่อบริษัทได้ขอร้องไปยังกษัตริย์อังกฤษ ในปี
ค.ศ. ๑๖๘๓ ให้มีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขในสิทธิบัตรดั้งเดิม บริษัทจึงได้กลายเป็น
ธุรกิจทุนร่วม หลังจากนั้นข้อได้เปรียบอันหนึ่งของบริษัทได้ก่อให้เกิดกลุ่มการค้าคู่แข่ง
ขึ้นจำนวนหนึ่ง ผู้ซึ่งต้องการโอกาสมาค้าขายในหมู่เกาะอินเดียตะวันออก เพื่อท้าทาย
การผูกขาดของบริษัท หลังจากที่ได้มีการขัดแย้งกันอย่างมากระหว่างบริษัทแต่ละคู่แข่ง
แล้ว ในปี ค.ศ. ๑๖๘๐ ถ้าม้ามัญจึงได้เลิกให้สิทธิผูกขาดแก่บริษัท และได้แถลงไว้ใน
มติว่า ประชาชนชาวอังกฤษทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันที่จะทำการค้า นอกเสียจากจะถูกลง
ห้ามโดยราชบัญญัติแห่งรัฐสภา มตินี้มีความสำคัญ เพราะว่าเป็นมติที่แสดงถึงการ
เปลี่ยนแปลงในอำนาจ ซึ่งเคยอยู่ในมือของกษัตริย์มายัรัฐสภา อย่างไรก็ตาม การขัด
แย้งระหว่างบริษัทที่แข่งขันกันนี้ ก็ได้ดำเนินอยู่ต่อไปจนถึงปี ค.ศ. ๑๗๐๘ อันเป็นปีที่คู่แข่ง
ที่สำคัญที่สุด ๒ บริษัท ได้รวมกันภายใต้ชื่อบริษัทอินเดียตะวันออก

นอกจากนั้น ชาวอังกฤษยังต้องแข่งขันกับชาวฮอลันดากับชาวฝรั่งเศสอีก
ทั้งต้องหาคนเป็นคู่แข่งที่มาใหม่ หลังจากที่เขาบอร์คูเกตได้เสื่อมอำนาจลง เมื่อตอน
ต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ นั้น ชาวฮอลันดาได้มีเพียงศูนย์การค้าเล็ก ๆ ในอินเดีย อย่างไรก็ตาม
ก็ตาม การแข่งขันกับฝรั่งเศสในศตวรรษที่ ๑๗ นั้นมีความลำบากมากกว่า เพราะว่า
นักวิศฝรั่งเศสชื่อ โจเซฟ ฟรังก์ ดูเพลซ์ (Joseph Francois Dupleix) ได้ตั้งรกราก
มั่นคงแถวที่ปอนดิเชอรี ในราวปี ค.ศ. ๑๗๔๑ เขาไม่เพียงแต่มีอิทธิพลอยู่ที่นั่น

แต่ยังมีอิทธิพลในที่อื่น ๆ อีกในอินเดียตอนใต้ โดยเขาได้รับการช่วยเหลือจากเจ้าครองนครที่เป็นมิตรกับเขา เขาได้สูญเสียอำนาจลงเมื่อคำสั่งของฝ่ายอังกฤษภายใต้การนำของ โรเบิร์ต ไคลฟ์ (Robert Clive) ได้ขับไล่พวกเขาออกไปในรอบ ๓๐ ปี ระหว่างปี ค.ศ. ๑๗๕๐ และ ๑๗๖๐ ในตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ นั้น อำนาจของฝรั่งเศสในอินเดีย จึงลดลงเหลือเหนือที่เล็ก ๆ เพียงสองสามแห่งในอ่าวเบงกอล และโกดัว เมืองกัทกัตตา

อำนาจทางการเมืองของอังกฤษเพิ่มขึ้น

บริษัทอินเดียตะวันออกได้อำนาจทางการเมืองเพิ่มขึ้นอย่างมากเป็นครั้งแรก ในแคว้นเบงกอล ปัญหาที่พ่อค้าชาวยุโรปต้องเผชิญก็คือว่า พวกเขาต้องตั้งบ้อมขนาดใหญ่ขึ้นเพื่อป้องกันตนเอง ดินค้า และบันทึกต่าง ๆ ให้พ้นจากการปล้นสะดมของผู้ปกครองท้องถิ่นต่าง ๆ ทั้ง ๆ ที่จักรพรรดิในเดลีให้คำมั่นว่าจะให้ความคุ้มครองแก่พวกเขา เพราะว่าในศตวรรษที่ ๑๘ นั้นจักรวรรดิโมกุลเป็นเพียงแต่เปลือกของความยิ่งใหญ่ในอดีตเท่านั้น สามารถใช้อำนาจเหนือผู้อยู่ใต้อำนาจได้เพียงเล็กน้อย บรรดาบ้อมต่าง ๆ เหล่านี้จำเป็นต้องมีกำลังมาป้องกัน ซึ่งก็จะต้องใช้เงินทองเป็นจำนวนมาก แต่บริษัทอินเดียตะวันออกมีสิทธิอยู่จำกัดในอินเดีย กล่าวคือ ถ้าผู้ปกครองท้องถิ่นไม่รับผิดชอบ ชาวอังกฤษจึงอาจเรียกร้องสิทธิได้เกินกว่าที่กฎหมายอนุญาต แต่บริษัทไม่อยู่ในอารมณ์ที่จะพูดเรื่องกฎหมาย เมื่อจำเป็นจะต้องพิสูจน์รายละเอียดว่าบริษัทได้ปฏิบัติงานไปโดยถูกต้อง

ในปี ค.ศ. ๑๗๕๖ นาวาเบแห่งเบงกอลชื่อ ซิราซุดเดอดะ (Siraj-ud-Daulak) ได้ทำลายทรัพย์สินของบริษัทในกัทกัตตา เนื่องจากคำสั่งของอังกฤษที่ประจำบ้อมมีไม่พอเพียง บริษัทที่บ้อมวิเดียมจึงต้องยอมจำนน โรเบิร์ต ไคลฟ์ และผู้ร่วมงานฝ่ายทหารจึงได้รับคำสั่งให้ออกจากมัทราสไปกู้สถานการณ์ ไคลฟ์สามารถยึดเอาบ้อม

วัดเดิมคืนมาได้เมื่อ มกราคม ค.ศ. ๑๗๕๗ และบังคับให้นาวาเบแห่งเบงกอลยอมรับที่จะ
ชดใช้ค่าเสียหายตามสมควร กับตั้งคนยอมให้กับบริษัทรวมทั้งย่นยัดที่จักรพรรดิได้
ให้กับบริษัท อย่างไรก็ตาม ทั้งสองฝ่ายต่างก็ใช้วิธีการทรยศหักหลังซึ่งกันและกัน ซึ่ง
เป็นผลให้เกิดสงครามระหว่างกองทัพของบริษัทซึ่งไคฟเป็นผู้บังคับบัญชา กับของนาวาเบ
แห่งเบงกอลชนอีกที่ปลาซึ ในตอนปลายปี ค.ศ. ๑๗๕๗ ไคฟประสบความสำเร็จ ส่วน
นาวาเบต้องปดอมตัวหนี แต่ต่อมาก็ถูกฆ่าโดยสหายของเขาชื่อ เมอร์ จาฟาร์ ซึ่งคบคิด
กับไคฟ

ในราวปี ค.ศ. ๑๗๖๐ บริษัทอินเดียตะวันออกไม่มีคู่แข่งที่เอาจริงเอาจัง
อีกเลยในอินเดีย นอกจากพวกมาราธา ซึ่งสามารถครองอำนาจอยู่ได้จนกระทั่งปี ค.ศ.
๑๘๐๕ รัฐบาลของนาวาเบไม่มีอำนาจอีกต่อไป ส่วนฝรั่งเศสก็ได้พ่ายแพ้แก่บริษัทไปแล้ว
เห็นได้ว่าไคฟได้ตัดสินใจดำเนินนโยบายแผ่ขยายอิทธิพลทางการเมืองออกไป โดยยัง
คงยอมรับอำนาจอธิปไตยของจักรพรรดิที่เดลี เขาได้ผูกมิตรกับผู้ปกครองท้องถิ่นบางคน
ที่อำนาจอยู่ในดินแดนรอบๆ เบงกอล ด้วยเหตุนี้เขาจึงสามารถทำให้บริษัทมีฐานะทาง
ทหารเหนือผู้อื่นทั้งหมด

เมื่อเห็นว่าต้องเสียค่าใช้จ่ายมากในการจัดการทรัพย์สินของอังกฤษ ไคฟ
จึงหาวิธีเพิ่มรายได้ให้กับบริษัทนอกเหนือไปจากวิธีค้าขาย ไคฟจึงเดินทางไปเดลีเมื่อ
สิงหาคม ค.ศ. ๑๗๖๕ และได้ขอร้องให้จักรพรรดิยกทิวานี (Diwani) แห่งเบงกอล
(คล้ายๆ กับกระทรวงการคลัง) ให้กับบริษัท เมื่อไคฟได้ทำงานของทิวานี ซึ่งทำ
ให้เขามีสิทธิเก็บรายได้ในแคว้นเบงกอลได้ในขณะนั้นประมาณปีละ ๑,๖๕๐,๐๐๐ ปอนด์
เอามาเป็นกำไรสุทธิของบริษัท ด้วยเหตุนี้ค่าของหุ้นของบริษัทจึงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว
และหลายคนได้ร่ำรวยขึ้นอย่างมาก ระชนึงเป็นยุคของพวกเขา “นาบ็อบ” (Nabobs)
หมายถึงคนที่ร่ำรวยอย่างมากในอินเดียที่ไปซื้อที่ดินในอังกฤษ รวมทั้งหนึ่งในรัฐสภาด้วย

การที่สมาชิกสภาการค้าพาณิชย์บุคคล เช่น โรเบิร์ต ไคลฟ์ และ วอเรน แฮสติงส์ (Warren Hastings) แสดงให้เห็นว่าคนในอังกฤษไม่พอใจวิธีการคดโกงของบริษัทที่ปฏิบัติในต่างประเทศ

การสร้างอำนาจของอังกฤษในอินเดีย

วอเรน แฮสติงส์ ดำรงตำแหน่งข้าหลวงแห่งเบงกอล ระหว่างปี ค.ศ. ๑๗๗๒ กับ ๑๗๗๕ และได้รับแต่งตั้งให้เป็นข้าหลวงใหญ่คนแรกตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๗๗๕ จนถึง ๑๗๘๕ นับตั้งแต่สมัยของแฮสติงส์จนถึงกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ บริษัทได้มีอำนาจเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และขยายการควบคุมทางการเมืองออกไปในดินแดนส่วนต่าง ๆ ของอินเดียอยู่เรื่อย ๆ เมื่ออังกฤษได้สิทธิเก็บรายได้ในเบงกอลในปี ค.ศ. ๑๗๖๕ ในตอนแรกก็ยังมีสิทธิร่วมกับนาวาเบแห่งเบงกอล ซึ่งยังคุมนาซิมัต (Nazimat) อันเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการใช้อำนาจทางทหารและบริหารความยุติธรรมในภูมิภาคนี้อยู่ แฮสติงส์ได้ยกเลิกระบบ “รัฐบาตซ็อน” นี้เสีย และรวบอำนาจทุกอย่างให้กับบริษัท แม้แต่การส่งบรรณาการไปให้กับจักรพรรดิก็ลดลงอย่างมาก อันเป็นการแสดงให้เห็นว่าบริษัทเหยียดหยามจักรวรรดิโมกุลที่ไร้สมรรถภาพ

รัฐสภาได้ตรา พ.ร.บ. จัดระเบียบปี ค.ศ. ๑๗๗๓ เพื่อกำหนดหน้าที่ทางการค้าและการเมืองของบริษัทให้แน่ชัดยิ่งขึ้น ต่อมาก็ได้มีการออก พ.ร.บ. ทำนองเดียวกันนี้อยู่เสมอ ๆ รัฐสภาได้ตรา พ.ร.บ. ปี ค.ศ. ๑๗๗๓ ขึ้นเพื่อแสดงความห่วงใยต่อดินแดนอันกว้างใหญ่ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของบริษัท กฎหมายฉบับนี้ได้ให้อำนาจแก่ข้าหลวงใหญ่พร้อมกับมนตรีอีก ๔ คน ซึ่งประจำอยู่ที่บอมเบย์เดิมที่จะควบคุมการดำเนินงานของบริษัท นอกจากนั้นยังอาจควบคุมคณะผู้ดำเนินงานของบริษัทที่ประจำอยู่ ณ มัทราสและบอมเบย์ได้อีกด้วย ศาลสูงซึ่งมีหัวหน้าผู้พิพากษาและผู้พิพากษาอื่นอีก ๓ คน ซึ่งตั้ง

อยู่ที่ยูนิเวอร์ซิตี มีอำนาจที่จะพิจารณาคนที่เกี่ยวข้องกับคนในบังคับของอังกฤษ ยิ่งกว่านั้น คณะผู้ว่าการของอินเดียตะวันออกยังต้องเสนอคำแนะนำการติดต่อของเขากับบัญชาการเงินรวม ๖ เดือน ต่อรัฐสภาอีกด้วย

ระบบการบริหารที่กำหนดขึ้นตาม พ.ร.บ. ฉบับปี ค.ศ. ๑๗๗๓ ไม่ใคร่จะมีประสิทธิภาพนัก มนตรีทั้ง ๔ ที่ทำงานร่วมกับข้าหลวงใหญ่มิได้ขึ้นกับข้าหลวงใหญ่ เพราะต้องใช้เสียงข้างมากในการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ส่วนอำนาจของศาลสูงก็มิได้กำหนดไว้แจ่มชัด ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาถกเถียงกันระหว่างศาลสูงกับข้าหลวงใหญ่ แม้ว่ารัฐสภาจะได้ตรา พ.ร.บ. แก้ไขขึ้น ในปี ค.ศ. ๑๗๘๓ เพื่อให้อำนาจข้าหลวงมากขึ้นก็ตาม พ.ร.บ. อินเดียปี ค.ศ. ๑๗๘๔ ต่างหากที่แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้เรียบร้อยขึ้น ได้มีการตั้งคณะกรรมการควบคุมชนพื้นเมืองตอนตอน ซึ่งตั้งคณะผู้ว่าการระดับ ๆ ขึ้นคอยควบคุมดูแลกิจการของบริษัทในอินเดีย ประชานของคณะกรรมการควบคุมจึงกลายเป็นบุคคลที่มีอำนาจมาก อาจกล่าวได้ว่าสำนักงานของคณะกรรมการชุดนี้เป็นจุดเริ่มต้นของตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกิจการอินเดีย

ดอร์ค คอนวอลล์ (Cornwallis) ซึ่งเพิ่งผ่านสงครามในอาณานิคมอเมริกัน มาสด ๆ ร้อน ๆ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นข้าหลวงใหญ่ในปี ค.ศ. ๑๗๘๒ เขาได้ทำการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับระบบบริหารและกฎหมาย และมีข้อสงสัยในการปรับปรุงแก้ไขเรื่องภาษีที่ดิน เรื่องที่เด่นมากที่สุดก็คือเรื่องการจัดนิคมถาวรในเบงกอลในปี ค.ศ. ๑๗๘๓ ในนิคมนี้ราชาที่ดินใหญ่ ๆ ซึ่งเรียกกันว่า ซามินดาร์ (Zamindars) หรือตัวแทนมรดกสิทธิ์จะได้รับค่านายหน้าในการเก็บภาษีในเบงกอล นิคมนี้มีลักษณะ “ถาวร” ก็เพราะว่าได้มีการกำหนดจำนวนภาษีที่จะต้องเก็บให้ได้ และจะไม่มีการขึ้นภาษีอีก แม้ว่ามูลค่าของที่ดินจะขึ้นไปก็ตาม ในปีต่อ ๆ มามูลค่าของที่ดินได้สูงขึ้นทำให้พวกซามินดาร์ร่ำรวยขึ้นอย่างมาก จึงก่อให้เกิดพวกอภิชนราชาที่ดินขึ้น และพวกนี้ต่อมาได้กลายเป็น

ผู้ประกอบการชาวพม่าที่ทำการลงทุนในธุรกิจอุตสาหกรรม การคลัง และการพาณิชย์

หลังจากที่ลอร์ด คอนวอลล์ ได้พ้นจากตำแหน่งข้าหลวงใหญ่แล้ว ข้าหลวงใหญ่คนต่อมาคือ มาร์ควิสแห่งเวตส์ลีย์ (Marquess of Wellesley) (ข้าหลวงใหญ่ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๗๘๘—๑๘๐๕) ได้ใช้ “นโยบายรุคหน้า” ทำการผนวกดินแดนส่วนอื่นๆ ของอินเดียในสมัยของข้าหลวงใหญ่ ลอร์ด วิลเลียม เบนท์ลีย์ (William Bentinck) (ค.ศ. ๑๘๒๕—๓๕) ได้มีการแก้ไขปรับปรุงวิธีการประเมินมูลค่าที่ดินที่ไม่อยู่ในเขตของซามินดาร์ เพื่อหาทางเก็บภาษีเพิ่ม เบนท์ลีย์กำหนดให้มีการประหยัดค่าใช้จ่ายในการบริหาร ตัวเขาและผู้ใต้บังคับบัญชาได้ออกตรวจท้องที่เสมอ เพื่อหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมของผู้ที่อยู่ใต้ปกครอง เบนท์ลีย์ได้ตั้งห้ามพิธีกรรม “ซาตี” (Sati คือการที่ภรรยาต้องเผาตัวเองตายตามสามี) และได้ปราบนักดองฆ่าคนโดยฉันทาน ซึ่งเรียกกันว่า “แท็ก” (Thags) เกี่ยวกับการฆ่า เบนท์ลีย์ได้ชักชวนให้ชาวอินเดียเข้ารับตำแหน่งทางศาล และอนุญาตให้ใช้ภาษาพื้นเมืองในศาลได้แทนที่จะต้องใช้ภาษาเปอร์เซีย ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้กันทั่วไปในสมัยนั้น ฮอร์มัต แบบบิงตัน แมคคอคเคย์ (Thomas Babington Macaulay) ได้รับแต่งตั้งให้เป็นมนตรีอีกคนหนึ่งไนสภามন্ত্রীของข้าหลวงใหญ่ เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบระบบกฎหมายของอินเดีย แมคคอคเคย์ได้ร่างประมวลกฎหมายอาญาขึ้นเมื่อ ปี ค.ศ. ๑๘๓๗ ซึ่งต่อมาประกาศใช้เป็นกฎหมาย และได้กลายเป็นแบบฉบับของกฎหมายขึ้นคนทั่วโลก

บริษัทได้ให้การศึกษแก่ชาวอินเดียบ้างเหมือนกัน ก่อนปี ค.ศ. ๑๘๓๐ แต่มีมาตรฐานต่ำ และไม่เคยได้มีการตัดสินใจว่าจะสอนอะไรกันบ้าง และจะสอนอย่างไร คณะกรรมการการศึกษาสาธารณะของบริษัทได้โต้เถียงปัญหาเหล่านี้กันนานพอสมควร ฮอร์ส วิลสัน (Horace Wilson) ชาวอังกฤษผู้เชี่ยวชาญภาษาดั้งเดิม ซึ่งได้รับการช่วยเหลือจากผู้นำฮินดูและอิสลามจำนวนหนึ่ง ได้ร้องขอให้ใช้ภาษาพื้นเมืองและภาษา

ดั้งเดิมของอินเดียในการสอน และกำหนดหลักสูตรการศึกษาให้มีส่วนสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับพื้นฐานทางวัฒนธรรมของอินเดีย ส่วนอีกทางด้านหนึ่งคณะครูสอนศาสนา ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากราชารามโมฮันรอย (Rammohan Roy) ผู้นำอินเดียที่รอบรู้อย่างกว้างขวาง ก็ได้ร้องขอให้ใช้ภาษาอังกฤษในการสอนอย่างน้อยในระดับมัธยมศึกษา และวิทยาลัย และขอให้สอนเกี่ยวกับวิทยาการก้าวหน้าของยุโรป รายงานของแมคคอบีย์ ปี ค.ศ. ๑๘๓๕ ได้เสนอข้อคิดเห็นอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นการไม่ยุติธรรมอย่างยิ่งที่สนับสนุนให้ใช้ภาษาอังกฤษและสอนเรื่องยุโรป เบนทิงค์รับข้อเสนอนี้ของแมคคอบีย์และถือเป็นนโยบายของบริษัท

พ.ร.บ. ต่ออายุสิทธิบัตรปี ค.ศ. ๑๘๓๓ ได้^๕ชี้แจงข้อเท็จจริงอย่างแจ่มชัดว่า ในทางปฏิบัติบริษัทได้หมดสภาพเป็นธุรกิจทางการค้าแล้ว ในปี ค.ศ. ๑๘๓๕ ได้มีการจัดตั้งจังหวัดตะวันตกเฉียงเหนือขึ้นใหม่ (คือบริเวณที่เป็นแคว้นอุตตราประเทศเดียน^๕) และในปี ค.ศ. ๑๘๕๓ ได้มีการตั้งตำแหน่งข้าหลวงดำหรับแคว้นเบงกอลขึ้นต่างหาก ยิ่งกว่านั้น นับแต่ปี ค.ศ. ๑๘๓๓ รัฐบาลอินเดียของอังกฤษยังได้รับอนุญาตให้ตรา พ.ร.บ. เองได้ เสมือนหนึ่งเป็นรัฐบาล ซึ่งที่จริงก็เป็นเช่นนั้นจริง ๆ ในการต่ออายุสิทธิบัตรของบริษัท รัฐบาลอังกฤษได้สนับสนุนให้มีมาตรการที่จะชักจูงให้ชาวอินเดียเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ บทบัญญัติใน พ.ร.บ. เกี่ยวกับเรื่องนี้ได้กล่าวไว้ว่า “ห้ามกีดกันชาวอินเดียพื้นเมือง หรือไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมิให้เข้าในสถานที่หรือสำนักงาน หรือรับตำแหน่งโดยเหตุผลทางศาสนา ถิ่นกำเนิด บรรพบุรุษ หรือผิว” ที่จริงนั้นไม่มีใครมีชาวอินเดียเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองเว้นแต่ในระดับต่ำ

ระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๓๕ ถึง ๑๘๕๖ บรรดาข้าหลวงใหญ่คุ้นเคยกับการทำสงคราม ครั้งแรกกับอาฟกานิสถาน ต่อมากับแคว้นซินด์ และในที่สุดกับชาวซิกข์ในปัญจาบ ในที่สุดอังกฤษได้กำหนดเอาอาฟกานิสถานเป็นเขตกันกระหนาบกับรัสเซีย

ซึ่งอังกฤษหวั่นเกรงอยู่มาก และผนวกเอาดินแดนของแคว้นซินด์และปัญจาบ นอกจาก
จะทำสงครามแล้ว บริษัทได้ตั้งเริ่มการสร้างถนน (ซึ่งเริ่มในปี ค.ศ. ๑๘๕๓) จัดตั้ง
หน่วยบริการสาธารณะกับวิทยาลัยวิศวกรรมที่รูร์กี้ (Roorkee) บูรณะปรับปรุงถนน
สายสำคัญจากนครกัตกัตตาถึงแคว้นปัญจาบ สร้างคลองในลุ่มแม่น้ำคงคาทางงานชล-
ประทาน เปิดระบบไปรษณีย์และโทรเลข ตลอดจนเพิ่มโอกาสในทางการศึกษาระดับ
มัธยมและระดับสูง

การแข่งขั้วและกบฏปี ค.ศ. ๑๘๕๗

แม้ว่าอังกฤษจะได้ตั้งเริ่มกิจกรรมก่อสร้างต่างๆ จนกระทั่งถึงกลางคริสต์
ศตวรรษที่ ๑๙ ก็ตาม แต่การเข้าไปแทรกแซงในกิจการของมหาราชอินเดีย การ
ปฏิรูปทางสังคมซึ่งกระทำกันรวดเร็วเกินไป กับความไม่รู้เรื่องอย่างมากเกี่ยวกับปัญหา
ความอยู่ดีกินดีของชาวอินเดีย ได้ก่อให้เกิดความรู้สึกไม่พอใจ ซึ่งเป็นจุดระเบิดของการ
กบฏปี ค.ศ. ๑๘๕๗ การต่อสู้ได้เกิดขึ้นที่บาแรกปอร์ (Barrackpore) ใกล้นครกัตกัตตา
และที่เมียร์ุต (Meerut) ใกล้นครเดลีเป็นแห่งแรก โดยทหารอินเดียของบริษัทได้แข่งขั้ว
ขึ้น การแข่งขั้วซึ่งจำกัดขอบเขตนั้นแท้จริงเป็นส่วนหนึ่งของแผนการใหญ่ ต่อมาได้แผ่
ขยายไปในดินแดนอินเดียตอนเหนือส่วนใหญ่ และกองทหารของมหาราชหลายคนได้
เข้ามามีส่วนร่วมด้วย ผู้มีส่วนร่วมในการกบฏครั้งนี้ส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายที่ปรากฏทั่วไป
ว่าจะนำอำนาจกลับมาสู่จักรพรรดิโมกุลที่เดลีอีก แต่นักประวัติศาสตร์ถือว่าเหตุผลที่อยู่
เบื้องหลังวัตถุประสงค์ดังกล่าวก็คือ การเข้าใจผิดและการไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่าง
ผู้ปกครองชาวอังกฤษและประชาชนชาวอินเดียซึ่งมีมาเป็นเวลานาน หลังจากที่ทั้งสอง
ฝ่ายได้ประสบกับความเสียหายอย่างมากทั้งชีวิตและทรัพย์สิน อังกฤษก็สามารถสร้าง
ความเรียบร้อยขึ้นได้อีกและได้จัดการลงโทษผู้ทแพ

แม้ว่าชาวอินเดียชาตินิยมหลายคนจะอ้างว่าการแข่งขั้วครั้งนี้ ที่จริงเป็น
สงครามกบฏเอกราชครั้งแรก แต่ก็ดูเหมือนว่าไม่มีใครจะมีหลักฐานสนับสนุนข้ออ้างนี้

อย่างไรก็ตาม ก็เป็นเรื่องแจ้งชัดว่าการแข่งขันเป็นเหตุการณ์ทางการเมืองที่แบ่งการปกครองที่ค่อนข้างไม่เรียบร้อยของบริษัทยุโรปก่อนการปฏิรูป นอกจากการปกครองในระยะต่อมาของรัฐบาลอินเดียของอังกฤษ หลังจากปี ค.ศ. ๑๘๕๗ แล้ว อังกฤษมักจะระมัดระวังในการดำเนินนโยบายทางสังคมในอินเดีย จึงทำให้มีการแบ่งแยกกันอย่างจริงจังระหว่างชาวอังกฤษและประชาชนในอินเดีย ในการแยกตัวเองเพื่อเป็นการป้องกันอังกฤษจึงมักจะสร้างแบบฉบับของพฤติกรรมทางสังคมอันมีลักษณะเฉพาะของชาวอินเดียที่อยู่ใต้อังกฤษขึ้น ซึ่งยึดมั่นความสัมพันธ์ทางเครือญาติเป็นหลัก และประเพณีคนเดิมเป็นอันถาวรระหนึ่ง ข้อแตกต่างก็คือว่าชาวอังกฤษไม่ยอมคิดต่อสมาคมกับ "วรรณะ" นี้ ซึ่งชาวอินเดียถือว่าเป็นการรังเกียจเคียดแค้นในเรื่องผิวหรือเดงกว่านั้นเสียอีก

วิวัฒนาการทางรัฐธรรมนูญ ค.ศ. ๑๘๕๘—๑๙๓๕

รัฐบาลอังกฤษได้ยุบบริษัทอินเดียตะวันออกเมื่อปี ค.ศ. ๑๘๕๘ และเข้าดำเนินการปกครองอินเดียโดยตรง รูปการบริหารใหม่ซึ่งมีรายละเอียดปรากฏอยู่ใน พ.ร.บ. ตำนานครีอินเดียปี ค.ศ. ๑๘๖๑ ได้เพิ่มจำนวนสมาชิกสภาอินเดียบัญญัติขึ้นเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการออกกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รัฐมนตรีว่าการอินเดียได้รับการยกฐานะเป็นสมาชิกในคณะรัฐมนตรี ส่วนข้าหลวงใหญ่ในอินเดียได้ตำแหน่งอุปราชเพิ่มขึ้น ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของกษัตริย์อังกฤษในอินเดีย

นับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๘๖๑ จนกระทั่งถึงปี ค.ศ. ๑๙๓๕ อันเป็นปีที่ได้มีการออก พ.ร.บ. อินเดียของอังกฤษ ทฤษฎีการปกครองของอังกฤษในอินเดียได้วิวัฒนาการจากหลักการปกครองโดยทางผู้แทนไปสู่หลักการปกครองโดยคณะรัฐมนตรีแบบของอังกฤษ พ.ร.บ. ปี ค.ศ. ๑๙๐๘ ซึ่งรู้จักกันทั่วไปว่าการปฏิรูปมอเรย์-มินโต (Morley-Minto) เป็น พ.ร.บ. ที่สำคัญที่สุดฉบับหนึ่งในวิวัฒนาการทางรัฐธรรมนูญของอินเดีย ได้มีการเพิ่มจำนวนสมาชิกของสภาอินเดียบัญญัติทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และ

สำหรับในลัทธิมนุษยนิยมที่มิใช่ข้าราชการเป็นฝ่ายข้างมาก ซึ่งแต่ก่อนนั้นลัทธิที่เป็นข้าราชการเป็นฝ่ายข้างมาก ในปี ค.ศ. ๑๙๐๘ การกำหนดจำนวนผู้แทนเริ่มประสบปัญหายุ่งยากเนื่องมาจาก “ลัทธิมนุษยนิยม” ซึ่งเรียกร้องให้มี “การจัดสรรที่นั่ง” ให้กับชุมชนที่เป็นฝ่ายข้างน้อยบางกลุ่ม และขอให้ “การออกเสียงแยกจากกัน” เพื่อว่าลัทธิของชุมชนหนึ่งจะได้ออกเสียงให้กับพวกของตนตามจำนวนที่นั่งที่กำหนดไว้ ส่วนในการบริหารก็ได้มีการนำเอาหลักการ “ให้น้ำหนัก” ขึ้นมาใช้เพื่อให้ชนส่วนน้อยมีเสียงในการบริหารมากกว่าที่ควรจะเป็น ถ้าพิจารณาตามจำนวนของพวกตน

พ.ร.บ. ปี ค.ศ. ๑๙๑๙ ซึ่งรู้จักในนามของการปฏิรูปมอนเตกู-เชลมฟอร์ด (Montagu - Chelmsford) หรือมอนต์ฟอร์ด (Mont - ford) ได้นำเอาหลักการรัฐธรรมนูญแบบ “สองรัฐบาล” ขึ้นมาใช้ หลัก “สองรัฐบาล” นี้เป็นวิธีการแยกกิจกรรม “ที่ส่งวน” (ซึ่งยังอยู่ภายใต้การควบคุมของข้าราชการอังกฤษ) ออกจากกิจกรรม “ที่อนุญาตให้” (ซึ่งอยู่ภายใต้การบริหารของรัฐมนตรีที่เป็นชาวอินเดีย) ระบบสองรัฐบาลนี้ใช้เฉพาะในลัทธิมนุษยนิยมเท่านั้น และมีจุดมุ่งที่จะป้องกันอำนาจของอังกฤษในกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในทางการปกครอง กับเพื่อเปิดโอกาสให้ชาวอินเดียเข้าควบคุมกิจกรรมที่มีความสำคัญรองลงไป สำหรับการปกครองส่วนกลางคงอยู่ภายใต้การควบคุมอย่างใกล้ชิดของอังกฤษ

ในระยะเดียวกันนี้ พลังของชาตินิยมอินเดียเริ่มจะแสดงบทบาทในนครใหญ่ ๆ ของอินเดีย บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยได้จัดตั้งสมาคมต่าง ๆ ขึ้น เช่น สมาคมอินเดียแห่งนครกัลกัตตา เพื่ออภิปรายเกี่ยวกับกิจการสาธารณะและในราวปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ สมาคมเหล่านี้ก็พร้อมที่จะเริ่มดำเนินกิจการให้มากขึ้น กองเกรตแห่งชาตินิยมได้ถูกตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๘๕ โดยกลุ่มเล็ก ๆ ของผู้นำชาวเมืองที่ได้รับการศึกษาสูง และได้รับการร่วมมือจากชาวอังกฤษหลายคนที่เห็นอกเห็นใจ และ

ในตอนแรกก็ได้รับการสนับสนุนจากดอร์ค ดัฟเฟอริน (Dufferin) ข้าหลวงใหญ่ แม้ว่าในระยะนั้น ๆ กองเกรตแห่งชาติอินเดียจะได้ยืนยันในความภักดีต่อจักรวรรดิอังกฤษ แต่ข้าราชการอังกฤษก็รู้ได้ไม่ช้าว่า องค์การนั้นจะเป็นหนามยอกต่อการปกครองของอังกฤษ การที่อังกฤษได้ดำเนินมาตรการปรับปรุงแก้ไขดังที่ปรากฏใน พ.ร.บ. ปี ค.ศ. ๑๘๐๘ และ ๑๘๑๘ ก็เป็นส่วนหนึ่งมาจากการที่กองเกรตแห่งชาติอินเดียได้เรียกร้องขอให้ชาวอินเดียได้มีเสียงมากขึ้นในการปกครองประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอตำแหน่งในวงราชการพลเรือนเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม มันก็เป็นความจริงที่ว่า กว่าสภาอังกฤษจะอนุญาตให้มีการปรับปรุงแก้ไข ชาวอินเดียชาตินิยมก็รู้ดีว่ามาตรการต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งล้าสมัยไปแล้ว

การกระทำของอังกฤษระหว่างสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ทำให้ผู้นำอินเดียที่มีความคิดต่างจากหมดความเชื่อถือในรัฐบาลอังกฤษ เอ็ดวิน มอนเตกู รัฐมนตรีว่าการอินเดีย ได้แถลงเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๑๗ ว่านโยบายของรัฐบาลอังกฤษมุ่งที่จะส่งเสริมให้ชาวอินเดียเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองอินเดียเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อันจะเป็นทางนำไปสู่การปกครองตนเองภายใต้จักรวรรดิอังกฤษในที่สุด แต่เมื่อสงครามสิ้นสุดลง รัฐบาลอังกฤษก็ดำเนินมาตรการเพียงครั้งเดียวตามที่ปรากฏใน พ.ร.บ. ปี ค.ศ. ๑๙๑๘ ความไม่พอใจได้ปรากฏขึ้นโดยเฉพาะในแคว้นปัญจาบ โดยเหตุที่ในปี ค.ศ. ๑๙๑๘ นั้น ข้าราชการอังกฤษในอินเดียซึ่งกลัวขบวนการของพวกสร้างควมหวั่นกตวักได้เกิดขึ้นในแคว้นเบงกอล ปัญจาบ และมาฮัษตรา ประท้วงการแบ่งแคว้นเบงกอลในปี ค.ศ. ๑๙๐๕ ได้ประกาศใช้ พ.ร.บ. โรเลทท์ (Rowlatt) เพื่อจัดการอย่างรุนแรงกับการปลุกปั่นเพื่อก่อความไม่สงบ แต่พวกสร้างควมหวั่นกตวักและพรรคปฏิวัติยังคงปฏิบัติการแบบใต้ดินอยู่ต่อไปในส่วนต่าง ๆ ของอินเดียในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ทัศนคติของมีนากซ์ ซึ่งได้แทรกซึมเข้าไปในอินเดียในระยะหลังการปฏิวัติในรัสเซียเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๑๗ ยังเป็นภัยคุกคามต่อการปกครองของอังกฤษมากขึ้น

การรณรงค์ในแคว้นปัญจาบเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๑๘ และ ๑๙๑๙ และโดยเฉพาะ การฆ่าหมู่อันโหดร้ายที่จาเดียนวลาบาฟ เมืองอัมริตซาร์ ทำให้โมฮันดาส การามจันท์ คานธี (Mohandas Karamchand Gandhi) ซึ่งมีชื่อเต็มอยู่ก่อนแล้วในแอฟริกาได้ กลายเป็นผู้นำชนแนวหน้าในอินเดีย ระหว่างที่อยู่ในแอฟริกา คานธีได้เริ่มใช้วิธี ต่อต้านโดยสันติคือการรังเกียจเด็ดขาดในเรื่องผิว เขาเรียกวิธีนี้ว่า “สัตยาเคราะห์” (satyagraha แปลตามตัวอักษรว่า “ยึดมั่นในความจริง”) เขากลับมาอินเดียหลังปี ค.ศ. ๑๙๑๕ เขารู้สึกไม่พอใจในสภาพการณ์ในแคว้นปัญจาบ คานธีจึงเสนอต่อคองเกรสแห่งชาติอินเดียว่า ควรจะต่อต้านการกระทำแบบทรราชย์ของอังกฤษด้วยวิธีสันติ ก้นทั่วประเทศ คองเกรสดมกตยอมรับข้อเสนองานคานธี และเริ่มการต่อต้านโดยวิธี สันติภายใต้การนำของคานธีในปี ค.ศ. ๑๙๒๐ การปฏิบัติการครั้งนี้เป็นวิธีการสัตยา เคราะห์ที่ยิ่งใหญ่ที่คานธีเป็นผู้นำ ซึ่งสร้างลักษณะไม่นิยมวิธีการรุนแรงให้กับขบวนการชาตินิยมอินเดีย และสามารถทำให้อินเดียได้รับเอกราชเป็นขั้น ๆ

พ.ร.บ. การปกครองอินเดียปี ค.ศ. ๑๙๓๕ เป็นผลมาจากการพิจารณา สอบสวนหลายครั้งด้วยกันของเจ้าหน้าที่อังกฤษ ดังปรากฏในรายงานของคณะสอบสวน ของเซอร์ จอน ซิมมอน (Sir John Simon Mission) รายงานของการประชุมรวมพรรค ซึ่งร่างขึ้นโดยประธานที่ประชุม คือ โมติลาน เนห์รู (Motilal Nehru บิดาของเยาว-หราด) รายงานจากการประชุมไตรภาคซึ่งได้จัดขึ้นในนครลอนดอนระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๓๐ และ ๑๙๓๒ และรายงานของคณะกรรมการร่วมของรัฐสภา นอกจากจะได้แยก การปกครองพม่าออกจากอินเดียแล้ว (ที่จริงอังกฤษได้ปกครองพม่าต่างหากจากอินเดีย อยู่แล้ว) พ.ร.บ. ปี ค.ศ. ๑๙๓๕ ยังได้พยายามที่จะประสานความต้องการได้เอกราช สมบูรณ์ ซึ่งคองเกรสแห่งชาติอินเดียได้ลงมติไว้ในการประชุมที่เมืองดาสฮาร์ปี ค.ศ. ๑๙๒๘ และความเห็นของสันนิบาตมุสลิม ซึ่งแสดงออกแจ้งชัดยิ่งขึ้นว่าต้องการที่จะมี ส่วนมากในการปกครองอินเดียในอนาคต กับผลประโยชน์ระยะยาวของอังกฤษ

พ.ร.บ. ปี ค.ศ. ๑๘๓๕ มิได้ให้ฐานะอิสระแก่อินเดีย และด้วยเหตุนี้
ผู้นำชาตินิยมจึงไม่ยอมรับการใช้อำนาจฉุกเฉินของข้าหลวงใหญ่และของข้าหลวงในแคว้น
ต่าง ๆ ยังคงมีอยู่ต่อไป อย่างไรก็ตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งการปก
ครองรูปสหพันธ์ ซึ่งจะช่วยเหลือแคว้นต่าง ๆ ที่อยู่ใต้การปกครองของอังกฤษเข้ากับ
แคว้นเจ้านครอื่น ๆ ข้าหลวงใหญ่และรัฐมนตรีชาวอินเดียจะใช้อำนาจร่วมกันในการ
ปกครองส่วนกลาง ซึ่งก็เป็นการสร้างระบบ “สองรัฐบาล” ขึ้นในส่วนกลาง ส่วนการ
บริหารในส่วนจังหวัดนั้น อังกฤษมอบให้กับรัฐมนตรีชาวอินเดียทั้งหมด แต่ข้าหลวง
ยังคงมีสิทธิใช้อำนาจฉุกเฉินได้

พ.ร.บ. การปกครองอินเดียมิได้ใช้ปฏิบัติตามโครงการอย่างเต็มที่ เพราะ
เหตุว่า ระบบสหพันธ์ซึ่งจะรวมแคว้นเจ้านครเข้ากับอินเดียของอังกฤษไม่เคยได้ใช้ แต่
การปกครองในแคว้นต่าง ๆ ได้ดำเนินไปตาม พ.ร.บ. นี้ ระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๓๗—๑๘๓๘
การเลือกตั้งในแคว้นต่าง ๆ ได้มีขึ้นในปี ค.ศ. ๑๘๓๗ และมีการจัดตั้งรัฐบาลของแคว้น
ขึ้นในปีเดียวกันนั้น กองเกรตแห่งชาติอินเดียได้คะแนนเสียงข้างมากในแคว้นมัทราส
พิหาร สหแคว้น มัธยแคว้น และโอริสสา นอกจากนั้นยังเป็นพรรคใหญ่ที่สุดพรรคเดียว
ในแคว้นบอมเบย์ ฮัตถัม จังหวัดชายแดนตะวันตกเฉียงเหนือ และเบงกอล ดังนั้นภาค
มุสลิมได้เป็นผู้จัดตั้งรัฐบาลในแคว้นซินด์ เข้าร่วมรัฐบาลร่วมของสหพรรคในแคว้น
ปัญจาบ และเป็นฝ่ายข้างน้อยที่ใหญ่และเข้มแข็งในแคว้นเบงกอล

รัฐบาลของพรรคกองเกรตแห่งชาติอินเดียในแคว้นต่าง ๆ สามารถปฏิบัติงาน
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดระยะ ๒๘ เดือนที่อยู่ในอำนาจ ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๘๓๗—
๑๘๓๘ ได้มีการออกกฎหมายดี ๆ จำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวกับเรื่องสวัสดิ
ภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ข้าหลวงของแคว้นเหล่านี้ยังเพียงสองสามเรื่องเท่านั้น
 อย่างไรก็ตาม พรรคกองเกรตแห่งชาติที่จัดตั้งรัฐบาลในแคว้นเหล่านี้ ไม่เต็มใจที่จะ

ยอมรับรัฐธรรมนูญที่ไม่ขึ้นกับพรรคให้เข้ามาร่วมงานด้วย คณะกรรมการควบคุมของพรรค
ในรัฐสภาภายใต้การควบคุมของ วัลลา ไพ ปาเตล (Vallabhbhai Patel) ซึ่งอยู่ที่
นครเดลี ได้ควบคุมการบริหารของรัฐบาลในแคว้นต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด เป็นที่แน่ชัดว่า
ผู้นำของพรรคคองเกรสแห่งชาติไม่ประสงค์ที่จะใช้อำนาจร่วมกับพรรคอื่น ๆ ในการ
บริหารแคว้นต่าง ๆ ดัชนีบาตมุสตีมิขอเข้ามีส่วนร่วมในรัฐบาลของพรรคคองเกรสแห่ง
ชาติในแคว้นต่าง ๆ โดยเฉพาะในสหแคว้น โดยเหตุผลว่าดัชนีบาตมุสตีมิสามารถดูแล
ผลประโยชน์ของฝ่ายข้างน้อยชาวมุสตีมิที่มีอยู่มากได้ดีที่สุด การที่พรรคคองเกรสแห่ง
ชาติไม่ยอมให้ดัชนีบาตมุสตีมิมีที่นั่งในคณะรัฐบาลด้วย นับเป็นข้อผิดพลาดอย่างใหญ่
หลวง ดัชนีบาตมุสตีมิจึงมั่นใจว่าเมื่ออินเดียเป็นเอกราชแล้ว ผู้นำของดัชนีบาตมุสตีมิ
จะต้องเป็นฝ่ายข้างน้อยอยู่ตลอดไป จึงได้มีการเรียกร้องที่เมืองดาฮอร์เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๐
ว่า ชาวมุสตีมิต้องการจะมีรัฐปากีสถานแยกออกต่างหาก และยังคงเน้นจนกระทั่งอินเดีย
เป็นเอกราชในปี ค.ศ. ๑๙๔๗ ดัชนีบาตมุสตีมิก็ไม่ยอมประนีประนอมด้วยอีกเลย

การเมืองระหว่างสงคราม

การเมืองในอินเดียระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ มีลักษณะสำคัญ ๒ ประการ
(๑) การต่อสู้ระหว่างชาตินิยมอินเดียกับจักรวรรดินิยมอังกฤษ (ในกรณีนี้คองเกรสแห่ง
ชาติอินเดีย ดัชนีบาตมุสตีมิ และกลุ่มการเมืองอื่น ๆ ร่วมมือกันต่อต้านรัฐบาลอินเดีย
ของอังกฤษ) และ (๒) ความต้องการที่จะตั้งรัฐปากีสถาน (ในเรื่องนี้คองเกรส
แห่งชาติอินเดียซึ่งต้องการความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันต่อต้านดัชนีบาตมุสตีมิ ซึ่งต้องการ
แบ่งแยกและตั้งปากีสถานขึ้น) เมื่อสงครามระเบิดขึ้นในยุโรปในเดือนกันยายน ค.ศ.
๑๙๓๙ อุปราช ดอร์ค ดินลิทโกว์ (Linlithgow) ได้ออกประกาศว่า อินเดียอยู่
ในสถานะสงครามกับฝ่ายอักษะ ในขณะที่เดียวกับที่อังกฤษก็ประกาศสงครามกับอักษะ
เนื่องด้วยอุปราชได้ดำเนินการดังกล่าวไปโดยไม่ได้ปรึกษากลุ่มการเมืองชั้นนำในอินเดีย

กองเกร็ดแห่งชาติอินเดียจึงประท้วงและเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๓๘ รัฐบาลของ
พรรคกองเกร็ดแห่งชาติในแคว้นต่าง ๆ ยื่นใบลาออกจากตำแหน่ง รัฐบาลกลางจึงต้อง
ตั้งรัฐบาลฉุกเฉินขึ้นในแคว้นต่าง ๆ ระหว่างสงคราม

ยี่สิบวันเช้า สถานการณ์ทางการเมืองในอินเดียก็เลวลงเรื่อยๆ ดังนั้นใน
วันที่ ๘ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๐ ลอร์ด ลินลิทโกว์ จึงให้สัญญากับผู้นำชาวอินเดียว่า จะให้
เอกราชแก่อินเดียให้เร็วที่สุดที่จะเร็วได้หลังจากสงครามสิ้นสุดแล้ว รวมทั้งจะสนับสนุน
ให้มีการตั้งสถาบันร่างรัฐธรรมนูญขึ้นหลังจากสงครามสงบแล้ว ในระยะเดียวกันนั้น
อุปราชยังเสนอที่จะเพิ่มจำนวนผู้แทนชาวอินเดียในสภาบริหาร และจัดตั้งสภาที่ปรึกษา
สงครามขึ้นเพื่อช่วยเหลือในการป้องกันอินเดีย ทั้งกองเกร็ดแห่งชาติและสันนิบาตมุสลิม
ปฏิเสธข้อเสนอนี้ ในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๐ คานธี จึงตั้งเริ่มการต่อสู้แบบ “สัตยา
เคราะห์” ในวงแคบเฉพาะตัว โดยเขาเองรับหน้าที่เป็นผู้ควบคุม ทำการประท้วงอังกฤษ
ซึ่งยังไม่ยอมให้เอกราชแก่อินเดีย รัฐบาลตอบโต้อย่างรวดเร็วด้วยการจำคุกพวก
“สัตยาเคราะห์” และผู้นำของกองเกร็ดแห่งชาติ ราว ๆ เดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๑
ชาวอินเดียมากกว่า ๑๔,๐๐๐ คน ได้ถูกจับกุม อุปราชได้แต่งตั้งชาวอินเดียชั้นนำอีก ๕
คน ซึ่งไม่อยู่ใต้อิทธิพลของกองเกร็ดแห่งชาติและสันนิบาตมุสลิม เข้ารับตำแหน่งใน
สภาบริหารของอุปราช

ในไม่ช้าหลังจากที่ได้โจมตีอ่าวเปอร์เซียเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๑ แล้ว
ญี่ปุ่นก็ได้เข้ายึดดินแดนในเอเชียอาคเนย์ไว้ได้เป็นจำนวนมาก ในราวเดือนกุมภาพันธ์
ค.ศ. ๑๙๔๒ ก็ปรากฏว่า อังกฤษอาจจะต้องเสียพม่าและอินเดียอาจจะตามไปด้วย ผู้นำ
ของกองเกร็ดแห่งชาติเช่น เยาวหราล เนห์รู เป็นต้น จึงวิตกกังวลต่อการป้องกันอินเดีย
ผู้นำโลก เช่น เจียงไคเช็ค และแฟรงคลิน ดี. รูสเวลต์ จึงได้ขอให้นายกรัฐมนตรี
วินสตัน เชอร์ชิลล์ ยอมประนีประนอมให้ผู้นำชาวอินเดียชาตินิยมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการ
ป้องกันของสัมพันธมิตร

ในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๕๒ เซอร์ แสตนฟอร์ด คริพส์ (Stanford Cripps) ซึ่งดำรงตำแหน่ง ลอร์ด ปรีวี่ซัด และสมาชิกในคณะรัฐมนตรีอังกฤษเดินทางมายังอินเดีย เพื่อหาทางยุติวิกฤตการณ์ทางรัฐธรรมนูญ เขาได้ปรึกษากับผู้นำอินเดียจากพรรคการเมืองต่าง ๆ เนื่องจากการปรึกษาหารือไม่ได้ช่วยให้หาทางแก้ไขปัญหาได้ คริพส์จึงประกาศข้อเสนอที่คณะรัฐมนตรีอังกฤษยอมรับแล้ว ข้อเสนอที่กำหนดให้มีการจัดตั้งสหภาพอินเดียมีฐานะเป็นอิสระ ซึ่งจะมีชนได้ด้วยการจัดตั้งสถาบันร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทันทีดังครมดงบ มติที่นี้จะแยกตัวออกจากจักรวรรดิอังกฤษได้ถ้าต้องการ แคว้นเจ้านครได้รับการป้องกันสิทธิบางประการ (โดยมติที่นี้จะแสดงประจักษ์ว่าต้องการมีฐานะอย่างไรในสหภาพ) และดินแดนบางแห่งก็ได้รับสิทธิพิเศษบางประการ (โดยเฉพาะดินแดนที่มีชาวมุสลิมอยู่เป็นฝ่ายข้างมาก) ในระหว่างสงครามอังกฤษยังคงคุมเรื่องการป้องกัน ส่วนเรื่องอื่น ๆ ก็มอบให้กับชาวอินเดีย

ทั้งกองเกรดแห่งชาติอินเดีย และต้นนิบาตมุสลิมปฏิเสธข้อเสนอดังกล่าว กองเกรดแห่งชาติอินเดียคัดค้านข้อเสนอนี้ โดยเกรงเรื่องการแบ่งแยกซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ตามสิทธิพิเศษที่ให้กับดินแดนที่มีมุสลิมเป็นฝ่ายข้างมาก และยืนยันความต้องการที่จะได้รัฐบาลที่มีอำนาจเต็มเหนือผู้บัญชาการทหารอังกฤษ ซึ่งคงให้มีแต่อำนาจคุมการปฏิบัติการทางทหารเท่านั้น ข้อค้านอันหนึ่งของต้นนิบาตมุสลิมก็คือว่า ข้อเสนอดังกล่าวไม่ได้ยอมรับความต้องการต่งปากัดสถานไว้อย่างแท้จริง

เมื่อได้รับคำสั่งจากนายกรัฐมนตรีให้กลับ คริพส์จึงเดินทางกลับอังกฤษทันทีที่ข้อเสนอของเขาถูกปฏิเสธ คานธีได้เรียกร้องให้ดำเนินนโยบายชาตินิยมอย่างจริงจัง เพื่อให้ได้เอกราชด้วยวิธีไม่รุนแรง ซึ่งคณะกรรมการรวมชาวอินเดียของพรรคกองเกรดได้เริ่มปฏิบัติโดยลงมติเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๕๒ เรียกร้องให้อังกฤษ “ออกจากอินเดีย” ผู้นำพรรคกองเกรดถูกจำคุกและแล้วการจลาจลของมวลชนก็ตามมา

โดยทั่วไปการต่อต้านโดยไม่รุนแรงยังคงดำเนินต่อไป โดยผู้นำชาตินิยมต้องตามคนปฏิบัติ
การได้ดินรวมทั้ง ชัยประกาศ นารายัน (Jayaprakash Narayan) และรามมาโนฮาร์ โลเฮีย
(Rammanohar Lohia) ซึ่งไม่ถูกจำคุก การต่อต้านอย่างรุนแรงต่อการปกครองของ
อังกฤษได้เกิดขึ้นในระยะเวลาว่างสงครามด้วย ทำให้สถานการณ์ของพวกราชาตินิยมได้รับ
การสนใจมากขึ้น และทำลายความศักดิ์สิทธิ์ของอำนาจอังกฤษในอินเดีย

ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๒ จนกระทั่งต้นสงคราม การเมืองในอินเดียอยู่ในสภาพ
ที่ค่อนข้างยุ่งเหยิง คานธีถูกจำคุกในปี ค.ศ. ๑๙๔๒ และไม่ได้รับการปลดปล่อยจน
กระทั่งวันที่ ๖ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๔ เนห์รูอยู่ในคุกเกือบตลอดระยะสงคราม ผลปร
กฏว่าการจับกุมในปี ค.ศ. ๑๙๔๒ ทำให้พรรคของเกรดีแห่งชาติไม่อาจแสดงบทบาททาง
การเมืองได้ จึงทำให้สันนิบาตมุสลิมกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินเดียสามารถเพิ่มกำลัง
ขึ้น สันนิบาตมุสลิมได้กลายเป็นพรรคมวลชนอย่างรวดเร็ว ส่วนพรรคคอมมิวนิสต์หลัง
จากที่เยอรมันนั้นโจมตีสหภาพโซเวียตแล้ว ก็กลายเป็นกลุ่มที่ได้รับความนิยมจากรัฐบาล
อินเดียของอังกฤษ จึงทำให้หัวหน้าของพรรคคนมเกลรวิชและได้เงินเข้าพรรคมากขึ้น
ตลอดจนมีอิสระที่จะทำการโฆษณาได้ภายในประเทศ

สันนิบาตมุสลิมขอโอกาสเรียกร้องเรื่องปากีสถาน ซึ่งก็ได้ผลอยู่บ้าง ผู้นำ
คนหนึ่งของพรรคของเกรดีจากมัทราส คือ จักรวาร์ตตี ราชาโกปาลาชาวี (Chakravarti
Rajagopalachari) ได้แนะเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๔ ว่าจะเป็นการดีแก่ประชาชนในอนุทวีป
ถ้าทุกฝ่ายจะยอมรับเหตุผลในการตั้งปากีสถาน ยอมให้แบ่งแยกประเทศและพยายามหัดถ
เถียงการนองเลือด ตลอดจนความไม่สงบเรียบร้อย ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นถ้าหากจะต้องแก้
ปัญหาเรื่องปากีสถานด้วยกำลัง แม้ว่าการคาดการณ์นี้จะแสดงถึงความสามารถในการ
วิเคราะห์ปัญหาของราชาโกปาลาชาวี แต่เขาก็ถูกพรรคของเกรดีประณามและถูกบังคับ
ให้ลาออก ต่อมาเขาได้รับแต่งตั้งให้เป็นข้าหลวงใหญ่ชาวอินเดียคนแรก และมีผู้ยอมรับ
เหตุผลของเขามากขึ้น แต่คานธีไม่เห็นด้วย

ดอร์ค วาเวล (Wavell) ซึ่งมารับตำแหน่งอุปราชแทนดินลิตโกว์ ในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๒ ได้เรียกประชุมที่เมืองซิมดา ในวันที่ ๑๔ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๕ เพื่อพิจารณาข้อเสนอลของเขาในการแก้ปัญหาทางการเมือง แผนการของเขาก็เหมือนกับข้อเสนอลของคริฟต์เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๒ แต่ดูเหมือนจะน่ายอมรับมากขึ้น เพราะสงครามก็ใกล้จะสงบแล้ว และอังกฤษก็พร้อมที่จะจัดให้มีการปกครองตนเองในอินเดียเร็วขึ้น แต่การประชุมและข้อเสนอดังกล่าวล้มเหลวลง ในปัญหาเกี่ยวกับสมาชิกของสภาบริหารของอุปราช โมฮัมเหม็ด อลี จินนะฮ์ (Mohammed Ali Jinnah) อ้างว่าสมาชิกมุสลิมทุกคนในสภาบริหารจะต้องถูกเสนอชื่อโดยสันนิบาตมุสลิม ซึ่งก็จะเป็นการให้อำนาจครึ่งหนึ่ง ในสภาบริหารแก่สันนิบาตมุสลิม เพราะว่าพรรคต่างๆ ยอมรับความเท่าเทียมกันระหว่างฮินดูกับมุสลิม พรรคคองเกรสไม่เห็นด้วย

ผู้แทนของคณะรัฐมนตรีและเอกราช

การเลือกตั้งทั่วไปในอังกฤษเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๕ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนรัฐบาลในอังกฤษ พรรคเดโมแครตเป็นผู้จัดตั้งรัฐบาล มีคลีเมนต์ แอตลีย์เป็นนายกรัฐมนตรี มีความตั้งใจที่จะจัดปัญหาอินเดียให้เสร็จสิ้นไป ได้จัดการเลือกตั้งในอินเดียเช่นกัน ในฤดูหนาว ค.ศ. ๑๙๔๕—๑๙๔๖ เพื่อเลือกสมาชิกของสภานิติบัญญัติของแคว้นและของส่วนกลาง ในการเลือกตั้งเหล่านี้ พรรคคองเกรสได้ที่นั่งแทบทั้งหมดในเขตเลือกตั้งที่มีชาวฮินดูอยู่เป็นส่วนใหญ่ ส่วนพรรคสันนิบาตมุสลิมได้ที่นั่งถึง ๔๔๕ ที่ จากจำนวนที่นั่ง ๕๙๕ ที่ ในเขตเลือกตั้งที่มีมุสลิมเป็นฝ่ายข้างมาก ในเขตมุสลิมใหญ่ๆ ยกเว้นจังหวัดชายแดนตะวันตกเฉียงเหนือ พรรคสันนิบาตมุสลิมได้แสดงให้เห็นอย่างแจ่มชัดว่า พรรคนิยมเดียดินนับสนุนอย่างมากจากประชาชนซึ่งต้องการประเทศปากีสถาน

เพื่อแก้ปัญหารัฐธรรมนูญดังกล่าว นายกรัฐมนตรีแอตลีย์จึงส่งคณะผู้แทนของรัฐบาลมายังอินเดีย มีรัฐมนตรีว่าการอินเดีย ดอร์ค เพททิค เพททิค ธอว์เรนส์ (Pethick-

Lawrence) เป็นหัวหน้า ร่วมกับ เซอร์ สแตนฟอร์ด คริฟด์ กับนาย เอ.วี. อเดกซานเดอร์ คณะผู้แทนได้มาถึงอินเดียเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๔๖ และเข้าประชุมกับผู้นำชาวอินเดียหลายครั้งเพื่อพิจารณาปัญหาอินเดีย เมื่อไม่สามารถจะหาทางแก้ปัญหาได้ คณะผู้แทนจึงเสนอแผนการเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ โดยสรุปแผนการนี้เสนอให้มีการจัดตั้งสหภาพ (Union) รวมบรรดาแคว้นเจ้านครด้วย สหภาพมีสิทธิที่จะแยกตัวออกจากเครือจักรภพและจักรวรรดิอังกฤษได้ ถ้าต้องการจะจัดให้มีการเลือกตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญขึ้นโดยให้สถานิติบัญญัติของแคว้นต่าง ๆ เป็นผู้เลือกตั้งสมาชิก สภานี้จะทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งให้อำนาจจำกัดแก่รัฐบาลสหภาพ (เฉพาะการต่างประเทศ การป้องกัน และการคมนาคม) ส่วนอำนาจที่เหลือให้กับแคว้นหรือจังหวัดต่าง ๆ จะจัดให้มีรัฐบาลชั่วคราวจนกระทั่งร่างรัฐธรรมนูญไม่เสร็จ ส่วนแคว้นที่มีมุสลิมเป็นฝ่ายข้างมากมีสิทธิที่จะจัดการประชุมเพื่อพิจารณาว่า พวกเขาปรารถนาจะจัดตั้งรัฐบาลขึ้นหรือไม่ เพื่อติดต่อกับรัฐบาลของสหภาพและของแคว้นต่าง ๆ เพื่อรักษาสตบประโยชน์ของชาวมุสลิม

แม้ว่าจะมีการคัดค้านข้อเสนอบางประการในแผนการนี้อยู่บ้าง แต่เมื่อปรากฏว่ารัฐบาลอังกฤษตั้งใจจะดำเนินการตามแผนการนี้ ทุกฝ่ายจึงจำต้องยอมรับ การเลือกตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญได้จัดขึ้นในสถานิติบัญญัติของแคว้นต่าง ๆ เมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๔๖ และพรรคคองเกรสได้ที่นั่งถึง ๒๐๕ ที่ ส่วนพรรคสันนิบาตมุสลิมได้ ๗๓ ที่นั่ง สภาร่างรัฐธรรมนูญได้ประชุมกันครั้งแรกเมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๖ แต่พรรคสันนิบาตมุสลิมไม่เข้าร่วมด้วย และไม่ยอมเข้าร่วมด้วยเลยในเวลาดังกล่าว มีปัญหายุ่งยากอยู่บ้างในการจัดตั้งรัฐบาลชั่วคราว แต่ในที่สุดเมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๖ อุปราชได้เชิญให้พรรคคองเกรสจัดตั้งรัฐบาลชั่วคราวขึ้นโดยมี

เยาวหราล เนห์รู เป็นหัวหน้า ได้มีการส่งหนังสือไว้ให้กับพรรคสันนิบาตมุสลิม ซึ่งได้
เข้าร่วมหน้าที่ในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๖

วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๔๗ นายกรัฐมนตรีเอคต์ได้ประกาศเจตนา
ของรัฐบาลอังกฤษที่จะมอบอำนาจปกครองให้กับชาวอินเดีย ก่อนเดือนมิถุนายน ค.ศ.
๑๙๔๗ ดอร์ค หลุยส์ เม้าแบคตัน ได้รับแต่งตั้งให้เป็นอุปราชแทน ดอร์ค วาเวด
อย่างไรก็ตาม ในหลายส่วนของอินเดีย ความไม่แน่นอนในอนาคตทางการเมืองของ
ประเทศ และความเป็นศัตรูกันระหว่างมุสลิมกับฮินดูในปัญหาปากีสถานได้ก่อให้เกิดการ
แสดงความเกลียดชัง ซึ่งถูกกดไว้เป็นเวลานานกันอย่างรุนแรง เนื่องจากการจลาจลที่
รุนแรงและแผ่ขยายไปทั่วประเทศ ทุกฝ่ายจึงจำต้องยอมแบ่งประเทศ ปากีสถานได้ถูก
ตั้งขึ้นเมื่อเที่ยงคืนของวันที่ ๑๔ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๗ ส่วนอินเดียก็ประกาศเอกราชเมื่อ
วันที่ ๑๕ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๗ พ.ร.บ. ให้เอกราชแก่อินเดียปี ค.ศ. ๑๙๔๗ ได้วาง
เงื่อนไขการโอนอำนาจไว้ด้วย โมฮัมเหม็ด อัด จินนะห์ เป็นข้าหลวงใหญ่คนแรกของปากี
สถานส่วนดอร์ค หลุยส์ เม้าแบคตันเป็นข้าหลวงใหญ่คนแรกของอินเดีย

ทั้งก่อนและหลังได้เอกราชแล้ว ทั้งสองประเทศก็ต้องเผชิญกับปัญหาเกี่ยว
กับแคว้นเจ้านคร ในวันที่ ๑๕ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๗ นั้น แคว้นเจ้านครทั้งหมดได้ขอ
เข้ากับอินเดียและปากีสถาน เว้นแต่แคว้นจูนกาท จามมู และแคชเมียร์ กับไฮเดอราบัด
อินเดียได้ใช้กำลังทหารในตอนต่อมาผนวกจูนกาทและไฮเดอราบัดเข้ากับอินเดีย แต่
แคว้นจามมูและแคชเมียร์ได้เป็นเรื่องขัดแย้งกันระหว่างสองประเทศ ซึ่งสหประชาชาติ
ยังไม่สามารถแก้ไขได้ มิฉะนั้นแล้ว เรื่องแคว้นเจ้านครในอินเดียก็จะเป็นเรื่องแห่งความ
หลังเท่านั้น

การแบ่งแยกและปากีสถาน

เหตุการณ์และผลของการแบ่งแยกมีความสำคัญมากต่อการเข้าใจการเมืองในอินเดีย จึงจำเป็นต้องพิจารณาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ไว้บ้าง ผู้นำมุสลิมได้วิตกกังวลมานานแล้วถึงสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้น ถ้าอินเดียมีรัฐบาลประชาธิปไตย เซอร์ ซยิด อาเหม็ด คาน (Syed Ahmed Khan) ผู้ทรงคุณวุฒิการศึกษามุสลิมระดับสูงที่อัลigarh (Aligarh) ได้แย้งไว้เมื่อปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ว่า การนำเอาหลักการปกครองโดยรัฐธนามาใช้ในสังคมอินเดีย ย่อมหมายถึงการบีบบังคับให้ชาวมุสลิมฝ่ายข้างน้อยอยู่ใต้การปกครองของชาวฮินดูฝ่ายข้างมาก เซอร์ ซยิดอ้างว่าไม่มีเหตุผลใดที่จะหวังให้ชาวฮินดูจำนวนมากออกเสียงให้ผู้สมัครชาวมุสลิม แม้ว่ามุสลิมจะเป็นคนดีก็ตาม แต่ก็ไม่มีโอกาสหวังได้เช่นเดียวกันว่า ชาวฮินดูฝ่ายข้างมากจะเอาใจใส่ต่อความปรารถนาและผลประโยชน์ของชาวมุสลิมและชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ เซอร์ ซยิดได้แสดงความเห็นส่วนตัวว่าในอินเดียนี้มีชุมชนใหญ่ ๆ อยู่หลายแห่ง และชุมชนเหล่านี้ไม่มีความสัมพันธ์กัน เขาจึงสรุปว่าเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชนกลุ่มน้อย อังกฤษควรจะอยู่ในอินเดียต่อไปเพื่อคอยตัดสินปัญหาขัดแย้งระหว่างชุมชน เพื่อวัตถุประสงค์นี้ เซอร์ ซยิด จึงแนะนำของของเขามิให้ร่วมมือกับกองเกรดแห่งชาติอินเดียในแผนการชาตินิยม

ต่อมาในสมัยจินตกัว เซอร์ โมฮัมเมต อิกบาล (Mohammed Iqbal) และผู้นำทางการเมือง โมฮัมเมต อัด จินนะห์ ได้มีการอ้างว่าชาวมุสลิมเป็นคนละชาติกับฮินดู จินนะห์อ้างว่าอินเดียมีคนสองชาติซึ่งอยู่เคียงข้างกัน ร่วมมือกันในกิจการต่าง ๆ เป็นมิตรสนิทในธุรกิจร่วมกัน แต่ทว่าอยู่แยกกันคนละชุมชน ดังที่กล่าวไว้ในตอนต้นว่า ดังนั้นชาวมุสลิมซึ่งเป็นตัวแทนชาวมุสลิมจำนวนมาก ได้ลงมติที่ลาฮอร์เมื่อ ค.ศ. ๑๙๔๐ เรียกร้องที่จะให้มีการพิจารณาเป็นพิเศษถึงอนาคตของดินแดนที่มีมุสลิมอยู่เป็นฝ่ายข้างมากในแคว้นเบงกอล และทางตะวันตกเฉียงเหนือของอนุทวีป และขอให้มีการแยกประเทศปากีสถานให้กับชาวมุสลิม

จะเป็นการดีที่จะพิจารณาลงถึงเหตุการณ์ที่นำไปสู่การแบ่งแยกอนุทวีปออกเป็นสองส่วน เพราะว่าการแบ่งแยกมีผลร้ายต่อปัญหาการรวมอินเดียนหลายประการในปี ค.ศ. ๑๙๔๗ ประการแรก ได้มีการยอมรับในสาระของข้ออ้างของ เซอร์ ซยิด อาเมต อินเดียนเป็นที่อยู่ของวิถีชีวิตฮินดูมาหลายศตวรรษก่อนที่จะศาสนาอิสลามจะแผ่เข้ามาในอนุทวีปในคริสต์ศตวรรษที่ ๘ เป็นเวลานาน ชาวมุสลิมหัวเก่าซึ่งปฏิบัติตามหลักคำสอนของคัมภีร์กุระอาน ยอมรับว่าปรัชญาแห่งความอดกลั้นของศาสนาฮินดู มีส่วนทำให้คานธีสามารถเข้าร่วมสังคมกับพี่น้องมุสลิมในสุห์เราะ แต่พวกเขาไม่อาจปฏิบัติต่อบุคคลได้อย่างเดียวกัน เพราะถือว่าโบสถ์และที่บูชาของฮินดูเป็นสถานที่ของพวกนอกวรรคและผู้ไม่เชื่อ สำหรับชาวฮินดูความอดกลั้นมักหมายถึงการยอมรับความคิดเห็นตรงกันข้ามเข้าไว้ในระบบความเชื่อถือ ซึ่งไม่ปฏิเสธผู้คัดค้านถ้อยคำใดๆ แต่สำหรับชาวมุสลิมความอดกลั้นถ้าจำเป็นจะต้องมี หมายถึงการเคารพซึ่งกันและกันในสิทธิของทุกคนที่จะปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาตามที่เขาเห็นสมควร ภายในกรอบแห่งกฎหมายและความมีระเบียบ เราต้องสรุปว่าความแตกต่างทางประวัติศาสตร์และคตินิยมทางศาสนาระหว่างฮินดูและอิสลามมีอยู่มาก อย่างน้อยก็ทำให้พวกมุสลิมถือว่าไม่มีทางที่ต้องชุมชนนี้จะประนีประนอมกันได้

แม้ว่าทั้งสองชุมชนไม่อาจที่ตกลงกันในสาระสำคัญของความเชื่อทางศาสนา กองเกรดแห่งชาติอินเดียนก็ถือว่าเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ที่ทุกชุมชนในอินเดียนจะสามารถตกลงกันได้ในการทางโลก ซึ่งแยกหน้าที่ของรัฐและศาสนาออกจากกัน ปล่อยให้เรื่องการนับถือศาสนาให้เป็นเรื่องของแต่ละบุคคล แต่โมฮัมเมต จินนะห์ไม่เห็นด้วยกับฮินดูในเรื่องนี้ ชาวมุสลิมมีความเห็นทางการเมืองว่า พวกฮินดูซึ่งเป็นฝ่ายข้างมาก ซึ่งอาจจะไม่ได้ตระหนักอย่างแท้จริงว่าพวกฮินดูนั้นสนใจแต่เฉพาะสวัสดิการของชุมชนของตน จินนะห์แย้งว่าเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับฝ่ายข้างมากที่จะเอาใจใส่ตนเองก่อน ดังนั้นชาวมุสลิมรู้สึกว่าการข้อพิพาทข้อโต้แย้งของตนก็คือ ประวัติของรัฐบาตของพรรคกองเกรด ซึ่งครอง

อำนาจอยู่ในแคว้นต่าง ๆ ของอินเดียเป็นเวลา ๒๘ เดือน ระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๓๗—๓๘ ในรัฐบาลเหล่านี้ไม่มีชาวมุสลิมได้รับตำแหน่งสูง ๆ เลย และกฎหมายที่ออกใช้ก็ให้ประโยชน์แก่ฝ่ายข้างมากมากกว่าข้างน้อย ดังนั้นตามความรู้ดีของต้นนิบาตมุสลิม การลงมติที่ถายอร์เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๐ เรียกร้องให้ตั้งรัฐของชาวมุสลิมขึ้น เป็นผลโดยตรงจากประสบการณ์ดังกล่าว

การแบ่งแยกนำผลร้ายมาสู่แผนการสร้างอินเดียสมัยเอกราชอย่างมากจนต้องยับยั้งพัฒนาการขึ้นต่อไปจนกว่ารอยร้าวจะเริ่มหมดไป ชาวมุสลิมและฮินดูจำนวนพัน ๆ ได้ถูกฆ่าระหว่างการจัดจลาจล และการตั้งหารหมู่ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างฤดูร้อน ค.ศ. ๑๙๔๖ ถึง ๑๙๔๘ และหลังจากนั้นชาวฮินดูและมุสลิมอย่างน้อย ๑๒ ล้านคน ต้องทิ้งบ้านเดิมและอพยพเป็นหมู่ไปยังอินเดียหรือปากีสถาน บ้านช่องถูกทอดทิ้งพร้อมกับทรัพย์สินมีค่าจำนวนมาก โรงงานและร้านค้าต่าง ๆ ถูกทอดทิ้งเพื่อเอาชีวิตรอด ความพิณาศในทรัพย์สินบางที่มีมากกว่าที่จะคำนวณได้อย่างแน่นอน คุณภาพซึ่งมีอยู่ระหว่างคนงานฮินดูและมุสลิมในอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น การรถไฟ โรงงานทอผ้า โรงงานทำปอ และโรงงานรองเท้า รวมทั้งชุมชนในชนบทได้ถูกทำลายลงในระยะแห่งการแสดงออก ซึ่งความเกลียดชังและความโกรธแค้น ซึ่งไม่มีเหตุการณ์ที่โหดเหี้ยมเหมือนถ้าหากว่าจะมีอยู่บ้างในประวัติศาสตร์ ถ้าขบวนการชาตินิยมส่วนใหญ่ไม่ยอมใช้วิธีรุนแรง เพราะวัตถุประสงค์ทางศีลธรรมและความเป็นผู้นำที่รับผิดชอบของกันนี้ แต่การนองเลือดในตอนสุดท้ายยังก่อผลที่ฝังอยู่ในจิตใจของผู้นำทั้งปากีสถานและอินเดีย

นับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ อินเดียพยายามประสานรอยร้าวของการแบ่งแยกผู้ที่ยังจำนวนด้านจำต้องได้ที่อยู่อาศัย อาหาร และงานถาวร ผู้ที่มาจากปากีสถานได้ทิ้งทรัพย์สินไว้ข้างหลังและต้องการการสนับสนุน ปัญหาการช่วยเหลือผู้ลี้ภัยนำวิกฤตยิ่งขึ้น เพราะมีผู้อพยพมาจากปากีสถานมากขึ้น แม้ว่าชาวมุสลิมออกจากอินเดียไปปากีสถานแต่ดูเหมือนจะมีจำนวนไม่เท่ากับที่อพยพเข้ามาในอินเดีย

การแบ่งแยกได้ก่อให้เกิดปัญหาทางการปกครองด้วย การบริหาร กองทัพ
ทรัพย์สินของรัฐบาดและของใช้สาธารณะของประเทศใหญ่จำต้องถูกแบ่งระหว่างสองประ-
เทศ ยกตัวอย่างปัญหาเล็ก ๆ เช่น ดองคิดดูว่าจะยากลำบากสักแค่ไหนในการแบ่งทรัพย์สิน
ดินของหน่วยตำรวจแห่งอินเดีย ซึ่งมีชื่อเสียงทั่วโลกในการทำแผนที่ เงินทุนพนักงาน
งานที่กำลังดำเนินอยู่ รวมทั้งโลหะแม่พิมพ์กับเครื่องมือก็ต้องถูกแบ่งเท่า ๆ กัน

โดยส่วนรวม ข้าราชการพลเรือนอินเดียและปากีสถานซึ่งดำเนินการแก้
ปัญหาที่เกิดจากการแบ่งแยกทำงานได้ดีมาก การที่เคยเป็นเพื่อนและผู้ร่วมงานกันมาเป็น
เวลาหลายปี และการอุทิศตัวให้กับงานบริการสาธารณะในระบบที่มีชื่อเสียงในประสิทธิ-
ภาพและความซื่อสัตย์ ทำให้การปกครองทั้งอินเดียและปากีสถานทำงานได้ดี ส่วนนัก
การเมืองก็หันมาพิจารณาการกับเรื่องอารมณ์ที่เกิดขึ้นที่ส่งผลให้ผู้ทศนเคยกันมาก่อนต้อง
กลายเป็นศัตรูกัน เพราะอยู่คนละอาณาเขตซึ่งเมื่อก่อนนั้นยังไม่มี อาจกล่าวได้ว่า
เรื่องปวดร้าวใจและความกลัวซึ่งเกิดขึ้นในยุคออกต้นขวัญเขวณยังไม่สูญหายไปจากอนุ-
ทวีป อาจกินเวลาอีกหลายชั่วอายุคนกว่าที่ชาวอินเดียและปากีสถานจะสามารถทำงาน
ร่วมกัน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ร่วมกันได้ การแบ่งแยกและแผดเป้นที่เกิดขึ้นในจิตใจ
และทรัพย์สินยากที่จะลืมได้

๓. พื้นฐานของการเมือง : สภาพแวดล้อม

ภูมิศาสตร์

สาธารณรัฐอินเดียนั้นครอบคลุมอาณาบริเวณส่วนใหญ่ในอนุทวีปอินโดปากีสถาน มีพื้นที่ประมาณ ๑,๑๒๗,๐๐๐ ตารางไมล์ อนุทวีปมีรูปร่างคล้าย ๆ กับรูปสามเหลี่ยม ๒ รูป มีมุมยอดทางเหนืออยู่ที่ทิวเขาหิมาลัย และสามเหลี่ยมทางใต้แยกจากทางเหนือโดยทิวเขาวิन्ดหยา (Vindhya) มุ่งไปสู่คanyonระหว่างอ่าวเบงกอลทางตะวันออกกับมหาสมุทรอินเดียทางตะวันตก ภูเขาหิมาลัยและภูเขาที่ติดต่อกันเป็นภูเขาที่สูงที่สุดในโลกและยอดเขา เช่น เขาเอเวอเรสต์ในเนปาล ซึ่งสูงกว่า ๒๘,๐๐๐ ฟุต ประเทศกว้าง ๑,๗๐๐ ไมล์จากตะวันออกถึงตะวันตก และ ๒,๐๐๐ ไมล์จากเหนือมาใต้ อาณาเขตที่เป็นพื้นดินยาว ๘,๒๐๐ ไมล์ ส่วนที่เป็นทะเลยาว ๓,๕๐๐ ไมล์

แม่น้ำสินธุไหลจากตะวันออกเฉียงเหนือไปยังตะวันตก จากภูเขาหิมาลัยไปยังแคว้นซินด์ในปากีสถาน นำน้ำไปแจกจ่ายให้กับแคว้นต่าง ๆ ที่อยู่ในอินเดียและปากีสถาน ดินน้ำสินธุซึ่งได้รับน้ำจากระบบคลองชลประทานที่มีชื่อเสียงในประวัติศาสตร์เป็นศูนย์กลางแห่งอารยธรรมที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งในโลก แม่น้ำคงคาซึ่งไหลจากตะวันออกผ่านที่ราบอันกว้างใหญ่ทางอินเดียตอนเหนือไปยังอ่าวเบงกอล และตอนใต้กลัดกัตาบรรจบกับแม่น้ำพรหมบุตร ซึ่งไหลลงมาจากแคว้นอัสสัม ณ บริเวณตอนใต้ของที่แม่น้ำบรรจบกัน แม่น้ำได้ทั้งสิ่งที่เหลือไว้เป็นจำนวนมากบนที่ราบสามเหลี่ยมเบงกอล ทางตอนใต้มีแม่น้ำหลายสายรวมทั้งมหานที โกธาวารี และกฤษณะ แต่แม่น้ำในตอนใต้ไม่มีปริมาณน้ำไหลมากเท่ากับแม่น้ำในตอนเหนือ ซึ่งได้รับน้ำจากการละลายของหิมะบนภูเขาหิมาลัย

แม้ว่าคนส่วนมากคิดว่าอินเดียเป็นประเทศเขี้ยวข่มคล้อยภรรยา แต่ความจริงก็คือว่า อินเดียแห่งเดียว พืชพันธุ์สัตว์นาข้าวส่วนใหญ่ปราศจากพืชพันธุ์ ธัญญาหาร เชื้อเพลิงมีอยู่น้อย ด้วยเหตุนี้ คนไม้และพุ่มไม้จึงถูกโค่นลงทำฟืนและจะหมดไปถ้าไม่ได้รับการคุ้มครอง โค กระบือและสัตว์อื่น ๆ กินหญ้าจนให้ต้นหญ้าส่วนมากเหลือแต่ราก ส่วนแพะและแกะก็มักจะกินรากหญ้าด้วยเมื่อมีโอกาสดังกล่าว รัฐบาลกลางและของมณฑลรัฐได้ตั้งวนป่าและสัตว์ป่าไว้ แต่แม้ในเขตสงวนก็ยังจำเป็นต้องมียามคอยป้องกันการลักลอบตัดไม้และล่าสัตว์

แม้ว่าอินเดียจะได้รับการป้องกันจากอิทธิพลภายนอกโดยภูเขาสูงทางเหนือ และมหาสมุทรอันกว้างใหญ่ทางใต้ คนภายนอกก็สามารถเข้ามาถึงอินเดียได้ทางฝั่งทะเลอันยาวเหยียด และช่องเขาทางตะวันตกเฉียงเหนือ เช่น ช่องเขาไกเบอร์ อยู่ระหว่างเพชวาร์ (Peshawar) (ในปากีสถาน) กับคาบูล (ในอาฟกานิสถาน) ได้เป็นเส้นทางที่ผู้รุกรานจากเอเชียกลางและตะวันออกกลางใช้เป็นทางเข้ามาโจมตีอินเดีย ช่องเขาอื่น ๆ ในทางตะวันออกเฉียงเหนือระหว่างเบงกอลและทิเบต เนปาล ซิซิม และภูฐาน เป็นเส้นทางค้าขายและทางที่ศัตรูใช้เข้ามาโจมตีอินเดีย การเข้ามาทางเบงกอลตะวันออกและอินเดียตะวันตกจากพม่าและจีนทำได้ไม่ยากนัก จึงทำให้มีประชากรหลายวัฒนธรรมในตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดียและปากีสถาน

ปริมาณน้ำฝนแตกต่างกันในประเทศ จาก ๔๐๐ นิ้วต่อปี ในบางส่วนของอินเดียและเบงกอล จนถึงน้อยกว่า ๓๐ นิ้วในบางส่วนของทะเลทรายอันแห้งแล้งทางตอนเหนือ ตะวันตกเฉียงเหนือและตอนใต้ อินเดียส่วนใหญ่ได้รับน้ำฝนส่วนมากจากมรสุมฤดูร้อน ซึ่งเริ่มในเดือนมิถุนายนสิ้นสุดในเดือนกันยายน แม้ว่าจะมีน้ำฝนมากในระยะเวลาอันสั้น แต่ลมมรสุมเพียงแต่ทำให้พื้นที่ซึ่งมีพืชพันธุ์ อยู่น้อยเปียกโชก ดังนั้นน้ำฝนส่วนใหญ่จึงเสียไปโดยไม่ได้ให้ประโยชน์กับเกษตรกรรม การควบคุมน้ำเพื่อชลประทาน

การขนส่ง และการผลิตพลังงานจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอันดับแรกอย่างหนึ่งในแผนการ ๕ ปี เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของอินเดีย

อาหารหลักของอินเดียได้แก่ข้าวดำกับข้าวเจ้า ข้าวดำได้รับประทานทางตะวันตกและเหนือ ส่วนข้าวเจ้าเป็นอาหารหลักของกลุ่มแม่น้ำคงคาทางตะวันออกเฉียงเหนือ และทางใต้ส่วนมาก อินเดียขาดอาหารข้าวประมาณปีละ ๓๐ ล้านตัน ทั้ง ๆ ที่ผลิตผลทางเกษตรเพิ่มตลอดเวลานับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ จนกระทั่งปัจจุบัน

สัตว์เคี้ยวมีหัวเกือบ ๓๕๐,๐๐๐,๐๐๐ ตัว หัวเหล่านี้เลี้ยงไว้ใช้งาน และเอามูตทำเชื้อเพลิงมากกว่าเพื่อให้หม (ซึ่งไม่ใช่อาหารสำคัญ) หรือเพื่อเอามูตทำปุ๋ย โดยส่วนรวมวัวอินเดียได้รับอาหารไม่พอและจำเป็นที่จะต้องมีการส่งเสริมอย่างมาก โดยควบคุมการผลิตพันธุ์ และป้องกันโรค ชาวฮินดูจำนวนมากถือว่าวัวเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ จึงจำกัดการฆ่าและการใช้เนื้อเป็นอาหาร และมักจะคัดค้านการออกกฎหมายเพื่อส่งเสริมโดยควบคุมการผลิตพันธุ์

นอกจากวัวแล้ว ยังมีกระบือมากกว่า ๕๐ ล้านตัว ซึ่งใช้ในการไถนา และทำงานอย่างอื่น ทั้งในชนบทและในเมือง กระบือตัวเมียเลี้ยงไว้เอานม และอินเดียมีจำนวนประมาณ ๕๐ ล้านตัว ส่วนมากมาจากพันธุ์ไม่ดี จึงไม่ให้เนื้อหรือขนที่มีคุณภาพดี และประมาณ ๕๐ ล้านตัวเป็นสัตว์ทนมเลี้ยงไว้กับบ้าน ทั้งในเมืองและชนบท เพราะว่าไม่จำเป็นต้องดูแลมากนัก และสามารถอยู่ได้ด้วยหญ้าและพุ่มไม้คุณภาพต่ำ แม้บ้านอินเดียนิยมใช้นมแพะเลี้ยงเด็ก ม้า ถูม้า และตาเลี้ยงไว้ใช้ในการขนส่งทั้งส่วนตัวและสาธารณะ ส่วนนอฐมีอยู่เป็นจำนวนมากในถิ่นทะเลทราย

อินเดียมีแร่ธาตุเป็นจำนวนมาก เช่น แร่เหล็ก แมงกานีส ดินาเยียม นิกเกิล บอแรกซ์ แมกนีไซต์ วุลฟรัมไฟ แร่ซัลฟิว แร่จำพวกแบ็ง หินสำหรับก่อสร้าง หินปูน และแร่ชนิดอื่น ๆ อีก แต่อินเดียต้องซื้อแร่จากต่างประเทศมาสนองความต้องการภายใน เช่น แร่ทองแดง เงิน นิกเกิล โคบอลต์ ตะกั่ว ดีบุก ปรอท ทังสเตน

โद्यผสม น้ำมันปิโตรเลียมและผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับน้ำมัน กำมะถัน ฟลูออไรท์ แกรไฟท์
โปแตช และแอสฟัลท์ ถ่านหินมีอยู่เป็นจำนวนมากในรัฐฟิหาร ใกล้เคียงกับแหล่ง
แร่เหล็กแต่มีคุณภาพต่ำ การที่มีแหล่งแร่อยู่ใกล้กันทำให้อินเดียสามารถพัฒนาอุตสาหกรรม
เหล็กและเหล็กกล้าในเขตรัฐฟิหารและเบงกอล แม้ว่าจะได้ค้นพบน้ำมันบ้างใน
รัฐอัสสัม แต่การผลิตทำได้น้อยมาก อินเดียจึงต้องซื้อน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมันจาก
นอกประเทศ ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ กิจกรรมน้ำมันได้กระทำกันในโรงงานหลายแห่งใน
อินเดีย ส่วนมากอยู่ภายใต้การบริหารของบริษัทอเมริกันและอังกฤษ

เศรษฐกิจ

โดยพื้นฐานแล้ว อินเดียเป็นประเทศเกษตรกรรม เพราะว่าประชากร
มากกว่าร้อยละ ๘๐ ใช้ผืนดินเป็นเครื่องยังชีพ (ดูตาราง ๓—๑ หน้า ๔๙๑) อย่างไรก็ตาม
ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ รัฐบาลอินเดียได้พยายามเพิ่มอุตสาหกรรมและการค้าให้มากขึ้น
และในขณะเดียวกันก็ปรับปรุงการเกษตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการใช้วิธีการ
วิทยาศาสตร์ ตลอดจนพืชพันธุ์ดีและปุ๋ยช่วย

ในปี ค.ศ. ๑๙๔๗ อาจจะได้ว่าอินเดียเป็นประเทศอุตสาหกรรมอันดับ ๗
ของโลก แม้ว่าจะต่ำกว่าประเทศอุตสาหกรรมใหญ่ๆ อยู่มาก จนทำให้การจัดอันดับ
ดังกล่าวไม่มีความหมาย อุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ และต้น
ศตวรรษที่ ๒๐ เป็นอุตสาหกรรมผลิตสินค้าผู้บริโภคจำพวกผ้าฝ้าย ชา และปอ มีอุตสาหกรรม
เหล็กและเหล็กกล้า อุตสาหกรรมเคมี และวิศวกรรมอยู่เพียงเล็กน้อย สินค้าผู้ผลิต
ไม่มีใครจะมีผลิตในอินเดีย แม้ว่าหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งจะได้มีการประกอบเครื่อง
จักรหลายชนิดก็ตาม ในปี ค.ศ. ๑๙๕๑ อินเดียยังแสดงสินค้าเครื่องยนต์ที่มีการเผาไหม้
ภายในเล็กน้อย ว่าเป็นสัญลักษณ์ของความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรม ซึ่งแสดงให้เห็น
ว่าอินเดียยังมีเศรษฐกิจที่ต่ำต้อยอยู่

ตาราง ๓-๑ การจำแนกประชากรของอินเดียตามอาชีพ
(ตามสำมะโนครัวปี ค.ศ. ๑๙๕๑ — จำนวนล้าน) ^๑

อาชีพ	บุคคลที่พึง ตัวเองได้	บุคคลที่ต้อง อาศัยผู้อื่น	ผู้อาศัยที่ด้อย มารภรรยาได้	รวมทั้งหมด
เกษตรกรซึ่งเป็นเจ้าของ ที่ดินทั้งหมดหรือส่วนมาก	45.7	101.1	21.5	167.3
เกษตรกรซึ่งเช่าที่ดินเขา ทั้งหมดหรือส่วนมาก	8.8	18.9	3.9	31.6
ถูกจ้างทำการเกษตร	14.9	24.7	5.2	44.8
เจ้าของที่ดินที่ประกอบอาชีพ เกษตร และผู้เก็บค่าเช่า	1.6	3.3	0.4	5.3
รวมอาชีพเกษตรทุกชนิด	71.0	147.0	31.0	249.0
การผลิตที่นอกเหนือไปจากเพาะปลูก	12.2	22.3	3.2	37.7
การค้า	5.9	14.5	0.9	21.3
การขนส่ง	1.7	3.7	0.2	5.6
บริการอื่นๆ และเบ็ดเตล็ด	13.6	26.8	2.6	43.0
รวมอาชีพที่ไม่เกี่ยวกับการเกษตร ทุกชนิด	33.4	67.3	6.9	107.6
รวมทั้งหมด	104.4	214.3	37.9	356.6

๑. ที่มา India : *A Reference Annual 1958* (New Delhi : The Publications Division, Government of India, 1959) หน้า ๒๕

ตาราง ๓-๒ รายได้ประชาชาติของอินเดีย ค.ศ. ๑๙๓๑-๑๙๕๕

พันล้าน

ปี ^ก	รายได้ประชาชาติ
1931 — 32	\$ 3.5 ^ข
1945 — 46	10.4 ^ข
1946 — 47	11.6 ^ข
1948 — 49	18.2 ^ก
1949 — 50	18.9 ^ก
1950 — 51	20.0 ^ง
1951 — 52	20.9
1952 — 53	20.6
1953 — 54	22.0
1954 — 55	20.2
1955 — 56	21.0
1956 — 57	23.8
1957 — 58	24.0
1958 — 59	26.2

ก. ปีงบประมาณเริ่ม 1 เมษายน

ข. *Economic Survey of Asia and the Far East*, 1950, หน้า ๑๑๐

ค. *Monthly Abstract of Statistics*, Vol. 12, No. 10 หน้า ๑๑๕

ง. *Monthly Bulletin of Statistics*, Vol. 15, No. 3, หน้า ๑๖๐

การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจในอินเดียทำได้ยากมาก เพราะว่ามีเงินทุนน้อยมาก ในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ — ๕๖ เงินทุนในอินเดียมีประมาณร้อยละ ๗ ของรายได้ประชาชาติ แม้ว่าจำนวนเงินทุนนี้จะสูงขึ้นกว่าร้อยละ ๑๒ ในต้นปี ค.ศ. ๑๙๖๐ และจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเวลาผ่านไปก็ตาม แต่มาตรฐานการครองชีพในอินเดียยังต่ำมากอย่างเห็นได้ชัด การออมทรัพย์จึงมีอยู่จำกัดและไม่เพียงพออย่างเห็นได้ชัดไม่ได้รายได้ถัวเฉลี่ยต่อบุคคลในปี ค.ศ. ๑๙๖๑ ไม่เกินกว่า ๖๐—๗๐ เหรียญอเมริกัน ตามที่คณะกรรมการวางแผนได้คาดคะเนไว้ (ดูตาราง ๓—๒ หน้า ๔๙๒ และ ๓—๓ หน้า ๔๙๓)

ตาราง ๓ — ๓ รายได้ถัวเฉลี่ยต่อบุคคลประจำปี ค.ศ. ๑๙๔๘ — ๑๙๕๙^ก

ปี	รวมทั้งหมด	เลขตรชน ^ข (๑๙๔๘—๔๙=๑๐๐)
1948 — 49	Rs. 246.9 ^ข (\$ 51.87)	100.0
1951 — 52	Rs. 250.1 (\$ 52.84)	101.3
1955 — 56	Rs. 273.6 (\$ 57.48)	110.8
1956 — 57	Rs. 283.5 (\$ 59.56)	114.8
1957 — 58	Rs. 277.1 (\$ 58.21)	112.2
1958 — 59	Rs. 293.6 (\$ 61.68)	118.9

ก. ที่มา *The Economic Weekly*, (Bombay), Twelfth Annual Number, February, 1961, หน้า ๑๑๑

ข. \$ 1.00 = 4.76 รูปี (Rs. 4.76)

หลังจากอินเดียเป็นเอกราชแล้ว รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการวางแผนขึ้นคณะหนึ่ง ทำหน้าที่ประสานโครงการพัฒนาเศรษฐกิจตามแผนพัฒนา ๕ ปี ระยะแรก (ค.ศ. ๑๙๕๑ — ๕๖) เงินที่ใช้ในการลงทุนตลอดระยะเวลา ๕ ปี มาจากรัฐ ๓.๘๘ พันล้านเหรียญอเมริกัน กับจากเอกชน ๓.๕ พันล้านเหรียญอเมริกัน การส่งเสริมผลิต

ทางเกษตรมีความสำคัญอันดับแรก รองลงมาได้แก่การปรับปรุงระบบการรถไฟ และ
เริ่มพัฒนาผู้นำเพื่อประโยชน์ในการชลประทานและพลังงานไฟฟ้า นอกจากนี้ยังให้
ความสนใจกับการปรับปรุงชีวิตในชนบทให้คึกคักขึ้นด้วยโครงการพัฒนาชุมชน ตลอดจน
จนวางแผนที่จะเพิ่มการผลิตสินค้าผู้บริโภค แผนพัฒนา ๕ ปีระยะแรกบรรลุและบาง
อย่างได้ผลสำเร็จเกินเป้าหมายส่วนใหญ่วางไว้ แผนนี้ได้รับการช่วยเหลือจากภายนอก
มากกว่า ๕๐๐ ล้านดอลลาร์อเมริกัน ส่วนมากเป็นเงินให้เปล่าหรือเงินกู้จากสหรัฐอเมริกา
รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ ๓๘ ผลผลิตด้านอาหารเพิ่มขึ้นถึง ๖๕.๘
ล้านตัน เท่ากับเพิ่มกว่าร้อยละ ๒๐ การผลิตผ้า ปอ ซีเมนต์ กระดาษ และเคมีภัณฑ์
รวมทั้งอุตสาหกรรม วิศวกรรมขนาดเบา ทำได้เกินกว่าโควต้า ส่วนราคาโดยทั่วไปไม่
เปลี่ยนแปลง ค่าครองชีพจึงลดลงบ้างเล็กน้อย โครงการพัฒนาชุมชนซึ่งเริ่มดำเนินการ
ทั่วประเทศ ในปี ค.ศ. ๑๙๕๒ ได้นำความรู้วิทยาศาสตร์การเกษตรไปเผยแพร่แก่ชาว
ชนบทโดยตรง และคำแนะนำของพัฒนากรประจำหมู่บ้านได้ช่วยให้ชาวนาพอมีความรู้
บ้าง ในการที่จะปรับปรุงชีวิตในหมู่บ้านให้ดีขึ้นที่ละน้อย

ในปี ค.ศ. ๑๙๕๖ รัฐบาลอินเดียนได้ประกาศวัตถุประสงค์ที่จะสร้าง “สังคม
ที่มีลักษณะสังคมนิยม” โดยจะสร้าง “เศรษฐกิจผสม” ซึ่งรัฐบาลจะเป็นผู้ประกอบการ
วิสาหกิจอุตสาหกรรมบางอย่างที่ถือว่าจำเป็นต่อประเทศ และไม่เป็นที่สนใจของผู้ลงทุน
เอกชน ส่วนเอกชนจะประกอบการวิสาหกิจที่เหลือทั้งหมด นโยบายอุตสาหกรรมซึ่งได้
ประกาศเมื่อ ค.ศ. ๑๙๔๘ และได้มีการเปลี่ยนแปลงนับแต่นั้นมาได้ย้าวัตถุประสงค์ในการ
สร้าง “เศรษฐกิจผสม” แต่นับตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๕๖ ได้มีการให้ความสำคัญกับบทบาทใน
การดำเนินงานของรัฐมากขึ้น ทั้งแผนพัฒนา ๕ ปี ระยะที่ ๒ (ค.ศ. ๑๙๕๖—๖๑) และระยะ
ที่ ๓ (ค.ศ. ๑๙๖๑—๖๖) ได้แสดงถึงความเชื่อมั่นของรัฐบาลว่า รัฐบาลควรจะวางแผน
พัฒนาเศรษฐกิจทั้งด้านของรัฐและเอกชน

แผนพัฒนา ๕ ปี ระยะที่ ๒ กำหนดเป้าหมายสูงกว่าแผนแรกอย่างมาก โดยกำหนดที่จะให้การลงทุนเป็น ๒ เท่าของแผนระยะแรก หรือมากกว่า ๑๐ พันล้าน เหรียญอเมริกัน ในบั้นปลายความยุ่งยากทางการเงินทำให้ต้องลดจำนวนเงินลงทุน แต่กับบรรลุเป้าหมายส่วนมากที่กำหนดไว้ในแผนที่ ๒ ตามแผนระยะที่ ๒ นี้ได้ให้ความ สำคัญอย่างมากกับการปรับปรุงการขนส่งและการคมนาคม การอุตสาหกรรมและการ เหมืองแร่ กับการชลประทานและพลังงาน เป้าหมายในการเพิ่มการผลิตเหล็กและ เหล็กกล้าได้รับการช่วยเหลือทางด้านวิชาการและการเงินในการสร้างโรงงานใหม่จาก เยอรมันตะวันตก สหภาพโซเวียต และอังกฤษ และในการขยายโรงงานตาต้าที่จาม เซตปุระจากบริษัทไกลเซอร์ของสหรัฐ

ตามแผนพัฒนา ๕ ปี ระยะที่ ๓ ซึ่งเริ่มในปี ค. ศ. ๑๙๖๑ อินเดียหวังที่จะ ได้เงินลงทุนเกือบ ๒๔.๕ พันล้านเหรียญอเมริกันในการพัฒนาประเทศ และคาดว่าจะได้ รับเงินตราต่างประเทศเกือบ ๕.๕ พันล้านเหรียญอเมริกัน จากการช่วยเหลือของต่าง- ประเทศ (ดูตาราง ๓—๔ หน้า ๔๙๖—๔๙๗) การลงทุนตามแผนนี้^๕จำนวนเท่ากับการลงทุน ของแผนหนึ่งและแผนสองรวมกัน

คาดไว้ว่าเมื่อพ้นระยะ ๕ ปี (ค.ศ. ๑๙๖๑—๖๖) รายได้ถั่วเฉลี่ยต่อบุคคล จะเพิ่มจาก ๖๙.๓๐ เหรียญอเมริกันที่คาดคะเนไว้ในขณะนั้นเป็นปีละ ๙๐.๙๕ เหรียญ อเมริกัน และหวังไว้ด้วยว่า การมีอาหารจำพวกข้าวพอดำหรับบริโภคในประเทศ อันเป็นจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ ก็คงจะบรรลุในระยะนี้ การผลิตเหล็ก และเหล็กกล้า เคมีภัณฑ์ เซลเฟต และพลังงานกำหนดจะเพิ่มอย่างมาก พร้อมๆกับ การเพิ่มความสามารถในการสร้างสินค้าผู้ผลิตและเครื่องจักร (ดูตาราง ๓—๕ หน้า ๔๙๘—๕๐๐ และ ๓—๖ หน้า ๕๐๑)

ตาราง ๓-๔ การช่วยเหลืออินเดียจากภายนอกที่ได้ให้แล้ว
หรือสัญญาว่าจะให้ ค.ศ. ๑๙๕๐-๑๙๖๖

(ด้านเหรียญอเมริกัน)^๑

๑. ให้แล้ว (ค.ศ. ๑๙๕๐-๑๙๖๐)

ก. เงินกู้ที่คงใช้คืนเป็นเงินตราต่างประเทศ

ธนาคารโลก	\$ 592.08	
สหรัฐ	352.05	
สหภาพโซเวียต	302.46	
สหราชอาณาจักร	243.58	
เยอรมนีตะวันตก	226.32	
ญี่ปุ่น	58.00	
แคนาดา	33.01	
ดีวีดีเซอร์เจนต์	22.89	\$ 1,830.39

ข. เงินกู้ที่คงใช้คืนเป็นเงินรูป

933.10

ค. เงินให้เปล่า

สหรัฐ	515.30	
ประเทศกลุ่มโคดัมโบ	199.67	
นอร์เวย์	3.51	715.48

ง. เงินที่คงตกค้างในหลักการ

สหรัฐ	64.85	
รวมทั้งหมดเมื่อต้นปี 1960		\$ 3,546.82

๒. ตัญญาว่าจะให้ตามแผนพัฒนา ฉบับที่ ๓ (ค.ศ. ๑๙๖๑—๑๙๖๖)^๗

สหรัฐ (ตามรัฐบัญญัติ 480 ดินค้าเกษตร) \$ 1,276.01

สหรัฐ 1,045.00

สหภาพโซเวียต 504.00

ธนาคารโลก 400.00

เยอรมันนีตะวันตก 364.00

สหราชอาณาจักร 250.00

ญี่ปุ่น 80.00

แคนาดา 56.00

เชโกสโลวาเกีย 48.51

ยูโกสลาเวีย 40.01

โปแลนด์ 30.01

ฝรั่งเศส 30.00

\$ 4,123.54

จำนวนเงินที่ให้แล้วและตัญญาว่าจะให้

รวมทั้งหมดเมื่อ มิถุนายน 1961 \$ 7,670.36

ก. ที่มา ปรับตัวเลขจากที่มา 2 แห่งคือ *Annual Number 1961 of the Eastern Economist* January 6, 1961. หน้า ๑๑๘—๑๑๙ และ *New York Times*, June 3, 1961. หน้า ๓

ข. คำสัญญาสำหรับ ค.ศ. 1961—1966 รวมทั้งเงินจำนวน 2,225,000 จากองค์การที่เรียกกันว่า สมาคมช่วยเหลืออินเดีย สำหรับระยะเวลา 2 ปี ระหว่าง ค.ศ. 1961—63 สหรัฐสัญญาว่าจะช่วยเหลือเท่ากับจำนวนเงินของทุกประเทศรวมกัน

คำสัญญาของ “ สมาคมช่วยเหลืออินเดีย ” สำหรับปี ๑๙๖๑-๖๓
(ด้านเหรียญอเมริกัน)

	ปี ๑๙๖๑-๖๒	ปี ๑๙๖๒-๖๓	รวม ๒ ปี
สหรัฐ	\$ 545	\$ 500	\$ 1,045
ธนาคารโลก	250	150	400
เยอรมันตะวันตก	225	139	364
สหราชอาณาจักร	182	68	250
ญี่ปุ่น	50	30	80
แคนาดา	28	28	56
ฝรั่งเศส	15	15	30
รวมทั้งสิ้น			\$ <u>2,225</u>

ตาราง ๓-๕ การผลิตทางอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม ความก้าวหน้าและเป้าหมายบางอย่าง ค.ศ. ๑๙๔๖-๖๖^ก

รายการ	หน่วย	๑๙๔๕-๔๖	๑๙๕๐-๕๑	๑๙๕๕-๕๖	เป้าหมาย ๑๙๖๐-๖๑	เป้าหมาย ๑๙๖๕-๖๖	เปอร์เซ็นต์ที่เพิ่ม ของปี ๑๙๖๐-๖๑ เหนือปี ๑๙๕๐-๕๑	เปอร์เซ็นต์ที่เพิ่ม ของปี ๑๙๖๕-๖๖ เหนือปี ๑๙๖๐-๖๑
อาหารจำพวกข้าว	ล้านตัน		52.2	65.8	75.0	100—105	44%	33—40%
ฝ้าย	ล้านเบด		2.91	4.0	5.4	7.2	86	33
อ้อย	ล้านตัน		5.6	6.0	7.2	9.0—9.2	29	25—28
น้ำมันถั่ว	ล้านตัน		5.1	5.6	7.2	9.2—9.5	41	28—32
ปอ	ล้านเบด		3.3	4.2	5.5	6.5	67	18
ชา	ล้านปอนด์		613	678	725	850	18	17
ยาสูบ	พันตัน		257	298	300	325	17	8
นม	ล้านเมต (๘๔ปอนด์)		466	528	600	690	29	15
ขนแกะ	ล้านปอนด์		60	65	72	90	20	25
ไฟฟ้า	ล้านกิโลวัตต์		6,575	11,000	20,700	42,250	215	104
แร่เหล็ก	ล้านตัน	2.36	3 0	4.7	12.00	32.0	300	167
ถ่านหิน	ล้านตัน	28.97	32.0	38.0	53.0	97.0	66	83

รายการ	หน่วย	๑๙๔๕-๔๖	๑๙๕๐-๕๑	๑๙๕๕-๕๖	เป้าหมาย ๑๙๖๐-๖๑	เป้าหมาย ๑๙๖๕-๖๖	เปอร์เซ็นต์ที่เพิ่ม ของปี ๑๙๖๐-๖๑ เหนือปี ๑๙๕๐-๕๑	เปอร์เซ็นต์ที่เพิ่ม ของปี ๑๙๖๕-๖๖ เหนือปี ๑๙๖๐-๖๑
เหล็กกล้าด้าเรีจรูป	ตันตัน	0.964	1.0	1.3	2.6	6.9	160	165
เหล็กหล่อ (สำหรับขาย)	ตันตัน		0.35	0.38	0.90	1.50	157	67
อลูมิเนียม	ตันตัน		3.7	7.3	17	75.0	359	341
เครื่องจักรกล	มูลค่า 100,000 รูปี		29	72	550	3,000	1,797	445
เครื่องจักรดีเซล	ตัน		5.5	10.0	33.0	66.0	500	100
เครื่องยนต์ไฟฟ้า	ตันแรงม้า		100	270	800	25,001	700	213
จักรยาน(แผนกประกอบ)	ตัน		101	513	1,050	2,000	940	90
รถยนต์	ตัน	1.54	16.5	25.3	53.5	100	224	87
ปูนซีเมนต์	ตัน		2.7	4.6	8.8	13.0	226	48
กระดาษและกระดาษแข็ง	ตันตัน		114	189	320	700	191	119
โทรศัพท์	ตัน		168	280	475	675	183	42

ตาราง ๓-๖ รัฐบาลอินเดีย รายได้และรายจ่ายทั่วไป ค.ศ. ๑๙๕๑-๑๙๕๗^ก
(ด้านรูป)^ข ค่าใช้จ่ายปัจจุบัน

ปี	รายได้ปัจจุบัน	รายจ่ายพลเรือน	ทหาร	เงินอุดหนุน	เงินช่วยเหลือเอกชน และสถาบันเอกชน ที่ไม่มุ่งผลกำไร *	ทั้งหมด	ออมทรัพย์
1951	9.17	3.88	1.97	0.45	0.59	6.89	2.28
1952	8.44	4.06	1.98	0.36	0.71	7.11	1.33
1953	8.51	4.35	2.09	0.15	0.76	7.35	1.16
1954	9.09	4.62	2.10	0.13	0.91	7.76	1.33
1955	10.21	5.12	2.03	0.17	1.26	8.58	1.63
1956	11.69	5.61	2.24	0.29	1.44	9.58	2.11
1957	13.21	6.27	2.93	0.50	1.50	11.20	2.01

ก. ที่มา *United Nations Year Book of National Accounts Statistics, 1961* หน้า ๑๑๓

ข. สำหรับปีงบประมาณเริ่ม 1 เมษายน งบประมาณพัฒนาทุนไม่รวมด้วย (1 เหรียญอเมริกัน = 4.76 รูปี)

การว่างงานและการใช้แรงงานไม่เต็มที่ ซึ่งเป็นปัญหาทางสังคมของอินเดีย มาหลายปี คาดว่าจะเพิ่มขึ้นในระยะแผนพัฒนา ๕ ปี ระยะที่ ๓ ประมาณ ๓ ล้านคน ซึ่งจะเป็นผลทำให้มีคนงานว่างงานถึง ๑๒ ล้านคน ในปี ค.ศ. ๑๙๖๖ ดังนั้นอาจจะเกิดขึ้นได้ แม้ว่าตามแผนพัฒนาฉบับนี้ ภาระที่จะหางานให้คนงานได้ถึง ๑๔ ล้านคน

จะมีการขยายการศึกษาตั้งแต่ระดับต้นจนถึงระดับสูงออกไปเรื่อยๆ พร้อมๆ กันกับแผนการพัฒนาสังคมและสุขภาพทั้งในชนบทและในเมือง เนื่องจากเมืองใหญ่ๆ ของอินเดียได้เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วในระยะหลายสิบปีมานี้ แผนพัฒนา ๕ ปี ระยะที่ ๓ จึงพยายามที่จะปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรมในเมือง เช่น ในนครกัลกัตตา จุดมุ่งหมายในการสร้าง “สังคมที่มีลักษณะสังคมนิยม” ยังคงถือเป็นนโยบายที่สำคัญ ผู้วางแผนจึงพยายามที่จะส่งเสริมให้มีความเท่าเทียมในโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจะเป็นการช่วยลดความแตกต่างในรายได้ และแจกจ่ายอำนาจเศรษฐกิจให้เท่ากันมากขึ้น

การที่สนใจต่ออินเดีย เมื่อ ๒๐ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๖๒ ทำให้จำเป็นต้องปรับปรุงเป้าหมายดั้งเดิมตามแผนการ ๕ ปี ระยะที่ ๓ ต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายในการป้องกันและตัดวิสาหกิจที่สำคัญน้อยออก แต่ก็คาดว่าจะไม่ทิ้งเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ

ประชากร

ตามสำมะโนประชากรของอินเดียปี ค.ศ. ๑๙๖๑ อินเดียมีพลเมืองทั้งหมด ประมาณ ๔๙๓,๐๐๐,๐๐๐ คน มากกว่าปี ค.ศ. ๑๙๕๑ ประมาณ ๘๐ ล้านคน (ดูตาราง ๓-๗ หน้า ๕๐๓) แสดงว่าในระยะ ๑๐ ปี มีประชากรเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ ๒๑.๕ หรือร้อยละ ๒.๑๕ ต่อปี อันเป็นอัตราเพิ่มที่สูงกว่าที่ผู้วางแผนได้คาดไว้ การคาดคะเนส่วนมากในแผน ๕ ปีระยะที่ ๓ ระบุว่าประชากรจะเพิ่มประมาณร้อยละ ๑.๘ ต่อปี การ

ปรับปรุงแผนพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับการเพิ่มของประชากร ทำให้จำต้องลดทั้งเป้าหมายของการพัฒนาและเพิ่มอัตราการลงทุน รวมทั้งจำนวนเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ

ตาราง ๓-๓ การเพิ่มประชากรของอินเดียน ๑๕๐๑-๑๕๖๑^ก

ปี	ประชากร ^ข (จำนวนล้าน)	เพิ่ม (+) หรือลด (-) จากระยะ ๑๐ ปีก่อน	อัตราการเพิ่ม เป็นร้อยละ
1901	235.5	— 0.4	— 0.02
1911	249.0	+ 13.5	0.56
1921	248.1	— 0.9	— 0.04
1931	275.5	+ 27.4	1.04
1941	312.8	+ 37.3	1.27
1951	356.9	+ 44.1	1.32
1961	438.0	+ 81.1	2.15

ก. ที่มา จากหลายแห่ง

ข. ไม่รวมจำนวนประชากรในแคว้นแคชเมียร์ ระหว่างปี ค.ศ. ๑๕๐๑-๑๕๕๑ ซึ่งมีประชากรประมาณ ๓.๓ ล้าน ในปี ค.ศ. ๑๕๕๑ และ ๓.๖ ล้าน ในปี ค.ศ. ๑๕๖๑

ลักษณะอย่างหนึ่งในการสำรวจประชากรของอินเดียนเมื่อเร็ว ๆ นี้ ก็คือการเปลี่ยนแปลงอัตราของชายและหญิง ตัวอย่างเช่น ในปี ค.ศ. ๑๙๕๑ มีหญิง ๙๔๖ คนต่อชาย ๑,๐๐๐ คน แต่ในระยะ ๓๐ ปีต่อมา มีหญิง ๙๔๐ คนต่อชาย ๑,๐๐๐ คน การที่จำนวนประชากรเพศหญิงลดลงเป็นลักษณะที่ปรากฏอยู่ในตำมะโนครัวครั้งก่อนๆ เช่นกัน

จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองได้เพิ่มจำนวน ๖๑.๙ ล้านคน ในปี ค.ศ. ๑๙๕๑ เป็น ๘๗.๘ ล้านคนในปี ค.ศ. ๑๙๖๑ เท่ากับมีคนเข้ามาอยู่ในเมืองเพิ่มชนร้อยละ

๐.๔๓ ของจำนวนประชากรทั้งหมด การขยายตัวของเมืองคาดกันว่าจะปรากฏชัดมากขึ้น แต่คำจำกัดความ คำว่า “เมือง” ซึ่งใช้ในสำมะโนประชากรของอินเดีย ปี ค.ศ. ๑๙๖๑ อาจจะปีติบังคับตัวของจำนวนคนอพยพเข้าไปอยู่ในเมืองดังที่ผู้เชี่ยวชาญได้อธิบายไว้ ผู้เชี่ยวชาญในคณะกรรมการวางแผนสันนิษฐานว่า ระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๖๑ ถึง ๑๙๘๑ เมืองในอินเดียจะมีประชากรมากขึ้นประมาณ ๓๐๐ ล้านคน ซึ่งเท่ากับเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ ๓.๘ ต่อปี ในขณะที่ในถิ่นชนบทจะมีประชากรมากขึ้นประมาณ ๘๐ ล้านคน เท่ากับเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑.๒ ต่อปี นครใหญ่ ๆ เช่น นิวเดลี บอมเบย์ และกัลกัตตา รวมทั้งเขตอุตสาหกรรมอื่น ๆ จะมีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างท่วมท้น (ดูตาราง ๔-๓ หน้า ๕๓๒)

กล่าวโดยทั่วไป การเพิ่มของประชากรอินเดียในระยะไม่กี่ปีมานี้เป็นผลจากการที่อัตราการตายลดลง อัตราการเกิดได้ลดลงบ้างเล็กน้อย แต่อัตราการตายลดลงมากกว่า เพราะมีการปรับปรุงการสาธารณสุขดีขึ้นทั่วประเทศ ในปี ค.ศ. ๑๙๕๐ ประมาณว่าอายุเฉลี่ยของประชากรสูงถึง ๓๒.๕ ปี ซึ่งแตกต่างกับอายุเฉลี่ยของประชากรเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๐๑ ซึ่งสูงเพียง ๒๒.๖ ปี กระไว้ว่าในปี ค.ศ. ๑๙๖๑ อายุเฉลี่ยของประชากรจะเพิ่มสูงขึ้นเป็น ๔๐ ปี การวางแผนครอบครัวได้รับการสนับสนุนอย่างมากในแผนพัฒนายาระยะที่ ๓ ซึ่งทำให้อินเดียเป็นรองประเทศเอเชียอื่นในเรื่องนี้โดยเฉพาะญี่ปุ่นเท่านั้น แต่ความพยายามที่มีราคาแพงเหล่านี้ไม่มีใครจะได้ผลเต็มที่ เพราะรัฐบาลประสบปัญหาในการที่จะนำชาวต่างชาติที่จะให้ความรู้ในเรื่องการคุมกำเนิดไปสู่ชาวชนบทจำนวนล้าน ๆ ได้อย่างเต็มที่

๔. พื้นฐานของการเมือง: โครงสร้างสังคม

คำสนา

ความเชื่อทางศาสนาเป็นหลักที่สำคัญที่สุดในอินเดียที่ทำให้เกิดการรวมกันทางสังคมก่อนตั้งปากีสถาน การเมืองในอนุทวีปในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ มักจะเต็มไปด้วยการต่อสู้กันระหว่างฮินดูซึ่งเป็นฝ่ายข้างมาก กับมุสลิมซึ่งเป็นฝ่ายข้างน้อย ชนกลุ่มน้อยอื่นๆ เช่น ซิกข์ เซน และคริสต์ ต่างก็พยายามใช้อิทธิพลทางการเมืองเพื่อส่งเสริมประโยชน์ของตัวเอง ในระหว่างฮินดูด้วยกันก็ได้มีการขัดแย้งกันมาหลายสิบปีระหว่างพวกพราหมณ์กับพวกที่ไม่ใช่พราหมณ์ ระหว่างพวกจันทาลกับฮินดูวรรณะอื่น ระหว่างกลุ่มชาวฮินดูวรรณะใหญ่ในส่วนหนึ่งของประเทศกับกลุ่มชาวฮินดูวรรณะที่ต่อต้านในส่วนอื่นของประเทศ ชนกลุ่มน้อยบางกลุ่ม เช่น มุสลิมและซิกข์ต่างต้องการได้รับความคุ้มครองให้พ้นจากการกดขี่ของฮินดูซึ่งเป็นฝ่ายข้างมาก โดยการเรียกร้องสิทธิทางเศรษฐกิจและการเมืองจากอังกฤษ และจากผู้นำอินเดีย เมื่ออินเดียได้เอกราชแล้วการเมืองในอินเดียอาจจะไม่มีสาระถ้าไม่พิจารณาอย่างระมัดระวังถึงอิทธิพลอันมากมายของศาสนาที่มีต่อชีวิตประจำวัน

การตั้งปากีสถานได้ช่วยลดการขัดแย้งทางการเมืองระหว่างฮินดูกับมุสลิมลง แต่ก็ควรจะจำไว้ว่า แม้หลังจากการแบ่งแยกแล้ว ในอินเดียก็ยังมียุทธียุทธภัยอยู่เกือบ ๔๐ ล้านคน ส่วนในปากีสถานก็ยังมียุทธียุทธภัยอยู่กว่า ๘ ล้านคน อย่างไรก็ตาม เรื่องของชนกลุ่มน้อยไม่ใช่เป็นเรื่องที่หมดไปแล้วในอินเดียหรือปากีสถานปัจจุบัน

โดยทั่วไปศาสนาฮินดูเป็นศาสนาที่ใหญ่ที่สุดในอินเดีย (ดูตาราง ๔-๑ หน้า ๕๐๖) อย่างไรก็ตามคำว่า “ศาสนาฮินดู” มีความหมายทางทฤษฎีกว้างมาก รวมทั้งการค้นหาความรู้ทางนามธรรมโดยการเข้าฌานและการบูชารูปปั้นหรือเขียน และการไม่นับถือ

พระเจ้า ในทางปฏิบัติผู้ใดที่นับเป็นฮินดูหรือยอมรับ (แต่ไม่จำเป็นต้องยอมรับ) คำบัญชาของวรรณะ ตลอดจนความศักดิ์สิทธิ์ของคัมภีร์เวดส์ อาจถือได้ว่าเป็นฮินดู การยอมรับวรรณะหมายความว่าความเชื่อในการเกิดของดวงวิญญาณ และหลักการที่ว่าฐานะของบุคคลที่เป็นอยู่เมื่อตอนเกิดเป็นผลจากการกระทำหรือชั่วของผู้นั้นในชาติก่อน ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดฐานะเมื่อวิญญาณจะไปเกิด แม้ว่าจะเป็นจริงที่ว่า ฮินดูส่วนมากในปัจจุบันไม่สนใจเรื่องวรรณะ ถ้าไม่ถูกคัดค้านอย่างจริงจังและบางที่ไม่ได้รับการอบรมตั้งต้นเกี่ยวกับหลักต่าง ๆ ในคัมภีร์เวดส์ แต่พวกเขาส่วนมากก็ยังยอมรับแนวความเชื่อถือโบราณเกี่ยวกับคำสอนฮินดูกันอย่างกว้างขวาง

ตาราง ๔—๑ อินเดียนำแนกประชากรตามศาสนาที่นับถือ^ก
(ตามสำมะโนครัวปี ค.ศ. ๑๙๕๑)

ศาสนา	จำนวน (ล้าน) ^ข	อัตราการย่อยของประชากรทั้งหมด
ฮินดู	303.2	84.99
มุสลิม	35.4	9.93
คริสต์	8.2	2.30
ซิกข์	6.2	1.74
เชน	1.6	0.45
พุทธ	0.2	0.06
โซราสเตรียน	0.1	0.03
ศาสนาอื่น ๆ (ตามเผ่า)	1.7	0.47
ศาสนาอื่น ๆ (ไม่ตามเผ่า)	0.1	0.03
ทุกศาสนา	356.7	100.00

ก. ที่มา India : A Reference Annual, 1959 (New Delhi : The Publications Division, Government of India, 1960) หน้า ๔๔

ข. ไม่รวมประชากรของจามูและแคชเมียร์ และประชากรบางเผ่าซึ่งสำรวจไม่ได้

แต่ละวรรณะมีรากฐานอยู่บนความสัมพัทธ์ฉันญาติ แม้ว่ามีหลายคนที่อธิบายว่า ระบบวรรณะมี ๔ วรรณะ ได้แก่ พรหมณ์ (พระ) กษัตริย์ (นักรบ) เวกส์ (พ่อค้า) และศูทร (กรรมกร) ทั้งจันทาด (ปัญญาชน) ซึ่งอยู่นอกวรรณะ แต่ที่จริงวรรณะเป็นเรื่องของท้องถิ่นอย่างมาก และแบ่งออกเป็นกลุ่มเครือญาติเล็ก ๆ (เรียกว่าชาติ) เป็นจำนวนพัน ซึ่งต่างมีกฎเกณฑ์เฉพาะและซับซ้อนสำหรับพฤติกรรมทางศาสนาและสังคมของวรรณะ

ตัวอย่างเช่น ในหมู่บ้านอินเดียแห่งหนึ่ง นักมานุษยวิทยาทางวัฒนธรรมสามารถที่จะระบุ “โครงสร้างของวรรณะ” ของหมู่บ้านนั้นได้ โดยกำหนดกลุ่มวรรณะต่าง ๆ ตามลำดับชั้นของฐานะทางสังคมที่ยอมรับจากสูงที่สุดถึงต่ำสุด ในหลายกรณีวรรณะหนึ่ง (หรือหลายวรรณะ) จะมีอิทธิพลมากในชุมชนนั้น “วรรณะที่มีอิทธิพล” มักจะมีฐานะวรรณะสูงเมื่อเปรียบเทียบกับวรรณะอื่นในชุมชนนั้น และเกือบจะเป็นกลุ่มที่ “มั่งคั่ง” เสมอในเรื่องที่ดินและเงินทอง ถ้าชนกลุ่มน้อย เช่น มุสลิมหรือคริสต์อยู่ในหมู่บ้านเช่นนั้น พวกเขาจะถูกกำหนดไว้ในลำดับชั้นของ “วรรณะ” ด้วย และจะต้องประพฤติตนตามประเพณีที่มีอยู่ในหมู่บ้านนั้น นักการเมืองที่ฉลาดในอินเดีย ไม่ว่าจะนับถือศาสนาใดจะต้องสามารถเข้าใจอย่างคร่าว ๆ ถึงโครงสร้างของวรรณะในเขตเลือกตั้งของตน เพื่อจะได้สามารถหาความสัมพันธ์ของกลุ่มวรรณะที่มีอิทธิพลและวรรณะอื่น ๆ ส่วนมากที่ต่อต้านวรรณะที่มีอิทธิพล

มุสลิมในอินเดียมีฐานะที่น่าสงสัยในสังคม แม้ว่าผู้นำอินเดีย เช่น เยาวหาราด เนห์รูจะย้ำว่าชนกลุ่มน้อยทุกกลุ่มมีสิทธิทุกประการ ทั้งในชีวิตส่วนตัวและรัฐการ แต่ก็เป็นการไม่ง่ายสำหรับชาวฮินดูส่วนใหญ่จะทำอย่างอื่น นอกจากเพื่อรักษาสถาปัตยกรรมของตน ทุกวันนี้ชาวมุสลิมมักจะสนับสนุนพรรคของเกร์ดแห่งชาติ เพราะพวกเขารู้สึกว่าคณะผู้นำซึ่งมีเนห์รูเป็นหัวหน้าจะสนับสนุนพวกเขา ส่วนชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ก็

ต้นฉบับนพพรคองเกรดแห่งชาติเช่นกัน ยกเว้นแต่พวกซีกส์ในรัฐบัจจาบ ซึ่งมีกำลังพอที่จะพึ่งตัวเองได้ในทางการเมือง จึงพยายามแสดงบทบาทของตนเอง

ภาษาและภูมิภาคนิยม

ภาษาเป็นปัจจัยทางสังคมที่สำคัญประการที่สอง ที่ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มในอินเดีย ปัญหาเรื่องภาษาของอินเดียยุ่งเหยิงมากจน เพราะลัทธิภูมิภาคนิยมมีความผูกพันอยู่กับภาษา ถ้าเราบินจากนครบอมเบย์ไปยังนิวเดลี และต่อไปยังนครกัทกัตตาและมัทราส เราจะได้ยินว่าที่สำเนามินพูตภาษาต่าง ๆ กัน อย่างน้อย ๔ ภาษา ภาษา มารตห์ บอมเบย์ ฮินดี (หรืออูดู) ที่เดลี เบงกอลที่กัทกัตตา และทมิฬที่มัทราส ถ้านักท่องเที่ยวถนัดทางด้านภาษา เขาอาจจะได้ยินว่าผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้ ๆ สำเนามินพูตภาษาต่างกัน หรือสำเนียงต่างกัน ๓๒ ภาษาหรือมากกว่านั้น

ถ้ามาในปี ค.ศ. ๑๙๕๑ นับจำนวนภาษาหรือสำเนียงได้ทั้งหมด ๘๔๕ ชนิด รวมทั้งภาษาหรือสำเนียง อินเดียที่มีประชากรกว่า ๑๐๐,๐๐๐ คนใช้ คิดออกจนภาษาที่ไม่ใช่ของอินเดียอีก ๖๓ ภาษา ถ้าพิจารณาเรื่องนี้ก็จะเห็นว่า อินเดียอยู่ในสภาพสิ้นหวัง เพราะความแตกแยกในเรื่องภาษา สถานการณ์ดังกล่าวน่าวิตกจริง แต่ไม่ถึงกับสิ้นหวัง คนส่วนมากในอินเดียพูดภาษาปัจจุบันหนึ่งภาษา ซึ่งรัฐธรรมนูญยอมรับว่าเป็นภาษาทางการ (ตาราง ๔-๒ หน้า ๕๐๘) รัฐบาลอินเดียตั้งใจที่จะใช้ภาษา ฮินดีเป็นภาษาทางการในไม่ช้า เพราะเป็นภาษาอินเดียที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย แต่ภาษาอังกฤษยังคงจะเป็นภาษากลางในการติดต่อระหว่างภูมิภาคต่างๆ ของอินเดียและกับโลกภายนอก ภาษาอังกฤษจะยังเป็นภาษาที่ใช้เป็นสื่อในการสอนในวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยที่สอนหลักสูตรที่มีส่วนมากรวมทั้งในวงการธุรกิจและอุตสาหกรรม รัฐสภาได้ออกกฎหมายว่า ภาษาอังกฤษจะคงใช้ต่อไปโดยไม่มีการกำหนด แม้ว่าภาษาฮินดีจะได้รับการส่งเสริมให้ใช้แทนภาษาอังกฤษในที่สุดก็ตาม

ตาราง ๔-๒ ภาษาที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและจำนวนประชากรที่ใช้พูด^ก
(ตามสำมะโนปี ค.ศ. ๑๙๕๑)

ภาษา	จำนวนผู้ใช้ (เป็นล้าน)	ร้อยละของจำนวนทั้งหมด
ฮินดี ^ข	149.9	46.3
อูรดู ^ข		
ฮินดูสตานี ^ข		
ปัญจาบี ^ข		
ตังกู	33.0	10.2
มาราฐี	27.0	8.3
ทมิฬ	26.5	8.2
เบงกาลี	25.1	7.8
กษัตริยาตี	16.3	5.0
คานนาดา	14.5	4.5
มาลายาละมัม	13.4	4.1
โอริยา	13.2	4.1
อัสสัม	5.0	1.5
แคชเมียร์	0.005	—
สันสกฤต	0.001	—

ที่มา ก. *India: A Reference Annual, 1959* (New Delhi: The Publications Division, Government of India, 1960) หน้า ๔๕

ข. ฮินดี อูรดู ฮินดูสตานี และปัญจาบี ที่ใช้พูด มีความใกล้เคียงกันมาก

ลักษณะของถิ่นซึ่งมีภาษา วรรณคดีและศิลปกรรมที่แตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคเป็นดังส่งเสริมให้เกิดปัญหาการเมืองที่น่าวิตกมากที่สุดของอินเดีย และจะคงเป็นต่อไป การจัดตั้งรัฐชนใหม่ในอินเดียเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๖ เพื่อให้เป็นไปตามเขตภาษาช่วยให้เกิดความก้าวหน้าทางวัฒนธรรมในรัฐที่มีภาษาของตนเองใหม่ ๆ เหล่านี้ แต่การเปลี่ยนแปลงในการปกครองครั้งนี้ ได้ส่งเสริมให้การขัดแย้งกันมากขึ้นระหว่างภูมิภาคต่าง ๆ เพราะเหตุหนึ่งที่ว่ารัฐที่มีภาษาของตนเองนี้ ได้เคยเป็นศัตรูกันมาก่อนในสมัยโบราณที่ต่างก็ยังเป็นเอกราช ความสามัคคีของอินเดียจึงขึ้นอยู่กับการณ์ที่รัฐบาลจะสามารถชักจูงให้ภูมิภาคต่าง ๆ ถ้อยประโยชน์ของชาติสำคัญกว่าของภูมิภาค ในระหว่างที่กำลังเปลี่ยนแปลงสังคมให้ทันสมัยนี้ นักภูมิภาคนิยมที่หวงอำนาจได้พยายามอย่างมากที่จะทำให้การสร้างความสามัคคีในอินเดียเกิดขึ้นได้ยาก

ความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์

อินเดียเป็นห้องทดลองธรรมชาติที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งในโลก สำหรับนักมานุษยวิทยาทางสังคมและวัฒนธรรม อิทธิพลทางด้านเชื้อชาติปรากฏอยู่อย่างกว้างขวางภายในประเทศและความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ก็มีอยู่ทั่วไป สังคมชาวเผ่าแถวชายแดนตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศในรัฐอัสสัม โอริสสา พินหาร มัธยประเทศ มัทราส และที่กระจัดกระจายอยู่ในแหล่งอื่นของประเทศก็มีอยู่เป็นจำนวนมาก แม้ว่าชนชาวเผ่าเหล่านี้ส่วนใหญ่อยู่แยกไปจากวิถีชีวิตปัจจุบันของอินเดีย แต่พวกเขาก็กำลังหาทางศึกษาหาความรู้และแผนการพัฒนาเศรษฐกิจทั่วประเทศ ทำให้ชนเหล่านี้ยากจะอยู่อย่างโดดเดี่ยวต่อไปได้

ชนชาวเผ่าบางกลุ่ม เช่น นาคาทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และมุนดาในรัฐพิหาร ได้รวมตัวกันแล้วทางการเมือง ชาวนาคาได้เรียกร้อง และได้จัดตั้งรัฐบาล

ของตนเองขึ้นในเขตที่อยู่ใต้การบริหารพิเศษ พรรคจารีกานต์ในรัฐพิหารภายใต้การนำ
ของไชยปาด ดิงห์ เป็นพลังที่สำคัญในรัฐนี้ ส่วนชนชาวเผ่าอื่นๆ ก็คาดว่าจะคงพยายาม
หาอำนาจทางการเมืองมากขึ้น

โครงสร้างชนชั้น

ชนชั้นในอินเดียมีสองชั้น ได้แก่ชนชั้นสูงหรือชนชั้นผู้ปกครองเดิม ชนชั้น
กตางที่อยู่ในเมืองซึ่งแม้ว่ายังเด็กแต่กำลังเติบโต กับชนชั้นค้าหรือที่ยากจนซึ่งมีอยู่เป็น
จำนวนมาก แม้ว่ารัฐธรรมนูญและแนวความคิดทางการเมืองของรัฐสภาจะมุ่งส่งเสริม
ให้เกิดการเปลี่ยนฐานะทางสังคมภายในโครงสร้างของชนชั้นดังกล่าว แต่ชนชั้นต่าง ๆ
ยังไม่ได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกัน และในหมู่ชนชั้นที่ยากจนก็ไม่มีใครจะได้เปลี่ยนฐานะ
การดำรงฐานะให้เป็นชนชั้นกตาง ซึ่งมักจะเป็นเรื่องของคนในเมืองได้เพิ่มขึ้นอย่างมาก
เพราะสถานศึกษาได้เกิดมากขึ้น นับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ การขยายตัวอย่างรวดเร็ว
ของข้าราชการของรัฐบาลมตรัฐกับของรัฐบาลกลางเปิดโอกาสให้ผู้ปรารถนาจะเลื่อน
ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม อย่างไรก็ตาม ถิ่นชนบทของอินเดียยังคงเปลี่ยนไปอย่าง
ช้า ๆ ระบบวรรณะกับวิถีชีวิตแบบเก่ายังคงเป็นอุปสรรคสำคัญในการเปลี่ยนฐานะของ
คนในชนบท

นับตั้งแต่ต้นศตวรรษนี้ประชากรในเมืองได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และเพิ่มขึ้น
อย่างมากนับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ ในปี ค.ศ. ๑๙๖๓ ประชากรของอินเดียประมาณร้อยละ
๑๗.๘ อยู่ในเมือง (ดูตาราง ๔-๓ หน้า ๕๑๒) เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่ก้าวหน้าทาง
อุตสาหกรรม เช่น อังกฤษหรือสหรัฐแล้ว จำนวนประชากรอินเดียที่อยู่ในเมืองยังมีอยู่
น้อยมาก แต่เพราะว่าการเกษตรสมัยใหม่ไม่จำเป็นต้องใช้ชาวนามาก และเพราะว่าประชา
กรได้เพิ่มขึ้น ตลอดจนคนเพราะว่าเมืองต่าง ๆ ได้มีอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การ
อพยพจากหมู่บ้านไปสู่เมืองจึงเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด อาจเป็นไปได้ที่ในลำดับนี้

ค.ศ. ๑๘๘๑ อาจปรากฏว่ามีคนอยู่ในเมืองมากกว่าปี ค.ศ. ๑๘๖๑ ถึง ๓๐๐ ด้านคน
 ในแง่การเมือง การเติบโตของเมืองย่อมจะก่อให้เกิดประชากรที่ไม่พอใจเป็นกลุ่มใหญ่
 ขึ้น ตามที่ปรากฏในประวัติศาสตร์ ความไม่พอใจของประชากรในเมืองอาจจะช่วย
 เพิ่มกำลังให้กับการเมืองหัวรุนแรงทางซ้ายและขวาให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น

ตาราง ๔-๓ อัตราส่วนของประชากรในชนบทกับในเมืองของอินเดีย
 ปี ค.ศ. ๑๘๗๒-๑๙๖๑

ปีสำมะโน	อัตราร้อยละของคนในชนบท	อัตราร้อยละของคนในเมือง
1872	91.28	8.72
1881	90.59	9.41
1891	90.54	9.46
1901	90.21	9.79
1911	90.65	9.35
1921	89.70	10.30
1931	89.00	11.00
1941	87.20	12.80
1951	82.70	17.30
1961	82.20	17.80

การรณรงค์

ในปี ค.ศ. ๑๘๖๑ ประชากรอินเดียมีประมาณร้อยละ ๒๓.๗ ทั่วทั้งอินเดีย
 (ดูตาราง ๔-๔ หน้า ๕๓๔) ในจำนวนนี้ชายรณรงค์มากกว่าหญิง นอกจากนั้นจำนวน
 ผู้รณรงค์มีไม่เท่ากันในระหว่างเมือง ชนบทและภูมิภาคต่าง ๆ ของอินเดีย

ตาราง ๔ — ๔ แสดงให้เห็นว่าตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ ได้มีประชากรที่รู้หนังสือเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ไม่มีประเทศใดที่มุ่งจะส่งเสริมสวัสดิการของประชากรให้ดีขึ้น หรือหวังที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว จะพอใจต่อการการเพิ่มขึ้นของประชากรที่รู้หนังสือน้อยกว่าหนึ่งในสี่ของประชากรทั้งหมด ยิ่งกว่านั้นเราจะต้องระมัดระวังในการพิจารณาตัวเลขของจำนวนประชากรที่รู้หนังสือ การทดสอบการรู้หนังสือในอินเดีย ใช้วิธีการที่ง่าย โดยเพียงแค่ทดสอบความสามารถให้อ่านตำราง่าย ๆ ในภาษาใดภาษาหนึ่งให้เขียนชื่อ และในบางกรณีก็ให้เขียนประโยคธรรมดาสองสามประโยค “การรู้หนังสือตามสถิติ” จึงไม่จำเป็นต้องหมายความว่า ผู้รู้หนังสือจะสามารถอ่านและเขียนได้อย่างดี ตลอดจนสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีความหมาย เป็นความจริงที่ว่านักบริหารของอินเดียต้องพบกับประชากรโดยตรง เพื่อที่จะสามารถติดต่อกับประชากรส่วนใหญ่ของประเทศได้ ไม่มีปัญหาเลยที่ว่า การไม่รู้หนังสือเป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการพัฒนาเศรษฐกิจ ตลอดจนทำให้การดำเนินงานของระบบการปกครองประชาธิปไตยที่รับผิดชอบเต็มไปด้วยความลำบากอย่างมาก

สี่ มวลชน

นักสังเกตการณ์ที่เฉลียวฉลาดมักจะคิดว่า อินเดียเป็นประเทศที่เต็มไปด้วยหนังสือพิมพ์ จดสาร วารสาร หนังสือ และหนังสือรายคาบต่าง ๆ ร้านขายหนังสือในนครเมือง และแม้แต่ในหมู่บ้านบางแห่งจะมีหนังสือทุกชนิดไว้ขาย แต่ความจริงปรากฏว่าการไม่รู้หนังสือซึ่งมีอยู่ทั่วไปเป็นผลทำให้สี่ มวลชนไม่ว่าจะใช้ภาษาอะไรเจริญเติบโตช้าอย่างมาก ในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ มีหนังสือพิมพ์ประมาณ ๔๘ ฉบับต่อประชากร ๑,๐๐๐ คน (ดูตาราง ๔—๕ หน้า ๔๑๔) อัตราส่วนระหว่างจำนวนหนังสือพิมพ์กับประชากรดังกล่าวทำให้ไม่อาจที่จะแพร่ข่าวสารได้อย่างทั่วถึง อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ นั้น มีหนังสือพิมพ์ออกจำหน่ายในอินเดีย รวมทั้งหมดถึง ๑๗,๒๗๐,๐๐๐ ฉบับ

ตาราง ๔-๔ การเพิ่มของจำนวนคนรู้หนังสือในอินเดีย
ปี ค.ศ. ๑๙๐๑ — ๑๙๖๑ ^ก

ปี	อัตราร้อยละการรู้หนังสือ ข	ชายที่รู้หนังสือ	หญิงที่รู้หนังสือ
1901	5.3	9.8	0.7
1911	5.9	10.6	1.0
1921	7.2	12.2	1.8
1931	8.0	13.3	2.5
1941	—	—	—
1951	16.6	24.9	7.9
1961	23.7	33.9	12.8

ก. ที่มา สำหรับตัวเลขรวบรวมจาก *Census of India* กลุ่มปี ค.ศ. 1901-51 ดู B.N. Datar, "Literate Labour," in Seminar, Feb., 1961 หน้า ๓๐-๓๓ ตัวเลขปี ค.ศ. 1961 ได้จาก *The Economic Weekly* (Bombay) Vol. XIII No. 14 (April 8, 1961) หน้า ๕๑๓

ข. ตัวเลขสำหรับปี ค.ศ. 1901-31 ให้ไว้สำหรับอินเดียตอนที่ยังไม่แบ่งแยก ตัวเลขคนรู้หนังสือสำหรับปี ค.ศ. 1941 หาไม่ได้

ตาราง ๔-๕ หนังสือพิมพ์ ในอินเดีย (จำนวนตามภาษาที่ใช้)
การจำหน่ายจำนวนพัน ^ก

ภาษา	จำนวนที่ออก ในแต่ละภาษา	จำนวนฉบับที่ขายได้	ที่แจกโดยไม่คิด มูลค่า	รวมทั้งหมด
อังกฤษ	999	2,934	1,063	3,997
ฮินดี	875	2,092	651	3,553
อัสสัม	10	51	2	53

ภาษา	จำนวนที่ออก ในแต่ละภาษา	จำนวนฉบับที่ขายได้	ที่แจกโดยไม่คิด มูลค่า	รวมทั้งหมด
เบงกาลี	326	736	187	923
กอลจาราตี	326	1,013	146	1,159
คานนาดา	126	428	42	470
มาดยาดี	131	741	60	801
มาราตี	272	895	159	1,054
โอริยะ	38	86	13	99
ปัญจาบี	76	149	34	183
สันสกฤต	10	6	1	7
ทมิฬ	231	1,953	172	2,125
เตเลกู	170	582	81	663
อูรดู	398	892	155	1,047
ดองภาษา	435	566	200	766
หตยาภาษา	235	68	170	238
อื่น ๆ	80	105	27	132
รวมทั้งหมด	4,738	14,107	3,163	17,270

ก. ที่มา *Annual Report of the Registrar of Newspapers for India, 1960*,
(New Delhi, 1961)

หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษมีอยู่ในนครใหญ่ ๆ ทุกแห่งในอินเดีย และยังคง
ออกจำหน่ายได้มากกว่าหนังสือพิมพ์ที่ออกเป็นภาษาพื้นเมืองอื่น ๆ อาจเป็นเพราะว่าเป็น
หนังสือพิมพ์ที่ช่วยให้ผู้ที่สามารถอ่านได้มีเกียรติสูง คุณภาพของหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ

มีทั้งดัดและเดว สำหรับหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษที่ใด ๆ เช่น Hindustan Times (New Delhi), The Statesman (Calcutta and Delhi), The Times of India (Bombay and Delhi) และ The Hindu (Madras) เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีคุณภาพสูงมาก บรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมักจะใช้หนังสือพิมพ์เหล่านี้เป็นแบบอย่าง และพึ่งพาข้อมูลต่าง ๆ จากหนังสือพิมพ์เหล่านี้ หนังสือพิมพ์ภาษาฮินดีและภาษาทมิฬจำหน่ายได้มากในภูมิภาคที่ใช้ภาษาดังกล่าว และมักจะมีจำหน่ายแม้แต่ในนคร เมืองหรือหมู่บ้านเล็ก ๆ สำหรับหนังสือพิมพ์อังกฤษมักจะมีผู้อ่านมากในเขตเมือง แต่หนังสือพิมพ์ภาษาฮินดีมีลูกค้าทั้งในเขตเมืองและชนบท (ดูตาราง ๔-๖)

ตาราง ๔-๖ ประมาณจำนวนผู้อ่านหนังสือพิมพ์ของอินเดีย

ระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๕๘ และ ๑๙๕๙

ปี	จำนวนหนังสือพิมพ์	การจำหน่าย	จำนวนฉบับต่อประชากร ๑,๐๐๐ คน (สำมะโนปี ค.ศ. ๑๙๕๑)
1958	4,550	15,428,000	42.7
1959	4,738	17,270,000	47.8
ที่มา	Annual Report of the Registrar of Newspapers for India, 1960. Part I. (New Delhi, 1961)		

นับเป็นการโชคร้ายที่การจำหน่ายวารสารรายสัปดาห์ รายักษ์ และรายเดือน รวมทั้งการจำหน่ายหนังสือและจุลสารต่าง ๆ ยังไม่ได้มีการร่วมมือกันอย่างเพียงพอ ร้านขายหนังสือและที่วางขายหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจอิสระ และไม่ได้ผูกพันกันโดยมีองค์การจำหน่ายกลาง ซึ่งจะคอยดูว่าสิ่งพิมพ์จากภูมิภาคหนึ่งมีขายในภูมิภาคอื่น ๆ ทั้งหมด ผู้ที่ไปเที่ยวอินเดียซึ่งเดินทางจากนครหนึ่งไปยังอีกนครหนึ่งอาจจะสามารถหาหนังสือพิมพ์ฉบับล่าสุดได้ (ถ้าเขามีเวลาอ่านและค้นดูตามร้าน)

มากกว่าผู้ที่ยากอ่านที่อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ ๆ แต่โชคดีที่หนังสือและบทความชั้นเยี่ยมจะแพร่หลายในกลุ่มปัญญาชนชั้นนำโดยการบอกเล่าและการติดต่อ ซึ่งช่วยให้เกิดการติดต่อแลกเปลี่ยนความรู้อย่างจริงจังระหว่างกลุ่มปัญญาชนชั้นนำกลุ่มเล็ก ๆ ของอินเดีย วิทยุ ภาพยนตร์ และบางทีโทรทัศน์ในอนาคตอาจจะกลายเป็นพลังสำคัญทางการเมืองและสังคม เมื่อมวลชนส่วนใหญ่ได้ชินกับสื่อมวลชนเหล่านี้แล้ว ทุกวันวิทยุและภาพยนตร์ ได้เป็นสื่อนำความรู้สมัยใหม่ไปสู่ประชาชน และทั้งสองอย่างนี้เป็นที่นิยมในนครต่าง ๆ

๕. พื้นฐานของการเมือง : อุดมการณ์

ชุมชนและสัญลักษณ์

ฐานะความชอบธรรม (Legitimacy)

ประเด็นการปกครองทั้งในสมัยฮินดูและกษัตริย์มุสลิม ถือว่าฐานะทางสังคมอันสูงและการครองอำนาจอย่างแท้จริง กับการใช้อำนาจด้วยความชำนาญเป็นรากฐานสำคัญของความชอบธรรม สำหรับชาวฮินดูถือว่าการปกครองเป็นสิทธิ และโดยแท้จริงเป็นหน้าที่ของบุคคลที่เกิดมาสำหรับงานนี้ เห็นได้ชัดว่าระบบวรรณะอธิบายหลักการไว้อย่างดี ผู้ที่เกิดมาทำหน้าที่ปกครองเพราะเหตุที่ได้ทำความดีไว้ในชาติก่อนได้แก่พวกกษัตริย์ แต่พวกพราหมณ์ เพราะเหตุที่คำสอนได้กำหนดให้ฐานะสูงสุดทางสังคม มักจะอ้างสิทธิปกครองโดยใช้หลักคำสอนเป็นแนวทาง ตามแนวความคิดทางการเมืองอินเดียโบราณ ทั้งกษัตริย์และพราหมณ์ต่างก็มีผู้สนับสนุน วรรณะคฤหัสถ์ซึ่งพราหมณ์เป็นผู้เขียนขนานนามได้เองตามแนวความคิดของพวกเขา แต่ปรากฏว่าพวกกษัตริย์มักจะเป็นผู้กุมอำนาจ

การปกครองฮินดูในสมัยโบราณนั้น ไม่เคยมีลักษณะใกล้เคียงกับการปกครองของประชาชนเลย อาจจะยกเว้นสมัย “ ดัชารัณรัฐ ” ของชาวพุทธ แม้แต่ในสมัยดังกล่าวชนชั้นผู้ดีเพียงไม่กี่คนที่ร่วมใช้อำนาจอย่างแท้จริง การใช้อำนาจเด็ดขาดตามอำเภอใจของผู้ปกครองถือว่าเป็นสิ่งเหมาะสมสำหรับตำแหน่งประมุขของรัฐ ความสามารถที่จะรักษาความสงบและข้อบังคับภายในรัฐ กับการรักษามลประโยชน์ของรัฐในการติดต่อกับต่างประเทศด้วยวิธีการที่จำเป็นทุกอย่างแม้แต่สงคราม คือเครื่องทดสอบ

ถึงความชอบธรรมที่จะครองอำนาจของผู้ปกครอง แนวความคิดที่ถือว่าประสิทธิภาพ
ในการปฏิบัติหน้าที่เป็นรากฐานของความชอบธรรม บางครั้งมักลักษณะเป็นหลักสัการะ
(Sarkar) ซึ่งมีความหมายตามตัวอักษรว่า อำนาจหรือการปกครอง ประชาชนเต็มใจ
ที่จะสนับสนุนผู้ที่สามารถเอาชนะฝ่ายค้านได้ ถ้าหากผู้ปกครองนั้นปฏิบัติหน้าที่ในการ
รักษาความเรียบร้อยได้อย่างสมบูรณ์ กล่าวกันว่าในอินเดียปัจจุบันนี้ พรรคคองเกรส
แห่งชาติสามารถคุมกำลังส่วนมากในชนบทไว้ได้ เพราะเหตุผลข้อหนึ่งที่ว่า พรรคนั้นถูก
ถือว่าเป็นที่ สการะ หมายความว่าปกครองได้อย่างมีผลดี ตามหลักฐานปรากฏว่า
ผู้ออกเสียงจำนวนมากยังคงชอบพรรคคองเกรสแห่งชาติซึ่งเป็นรัฐบาล โดยที่พวกเขา
รู้สึกว่าพรรคนั้นสามารถทำหน้าที่ปกครองได้อย่างสมบูรณ์ แนวความคิดอันดังกล่าวนี้นอกจาก
อุดมการณ์ของพรรคการเมืองต่าง ๆ ของอินเดียไม่มีความสำคัญต่อประชาชนส่วนใหญ่
ของประเทศ การลงคะแนนก็คือการออกเสียง “ยอมรับ” หรือ “ปฏิเสธ” ต่อรัฐบาล
ซึ่งเป็นที่ สการะ

การปกครองของมุสลิมในอินเดียได้รับความรักดีจากประชาชน โดยการ
แสดงให้เห็นว่าสามารถใช้อำนาจปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ปกครองมุสลิมถือว่า
ตำแหน่งการเมืองที่เขาครองอยู่เป็นสิ่งที่เขารับมอบหมายมาจากพระผู้เป็นเจ้า นั่นคือผู้
ปกครองดำเนินการปกครองตามพระประสงค์อันสูงส่งของพระผู้เป็นเจ้า แต่เนื่องจากไม่มี
วิธีใดที่จะใช้ตรวจสอบการแปลพระประสงค์ของพระผู้เป็นเจ้าที่ผู้ปกครองกล่าวอ้าง จึง
ทำให้ผู้ปกครองมุสลิมเช่นเดียวกับผู้ปกครองฮินดูสมัยก่อน สามารถใช้อำนาจส่วนใหญ
ได้โดยไม่มีใครยับยั้ง

สิ่งที่ปรากฏอยู่ในปรัชญาของฮินดูและมุสลิม รวมทั้งในทัศนคติทางปรัชญา
ของกลุ่มศาสนาส่วนมากในอินเดียตลอดมาหลายศตวรรษ ก็คือความคิดที่ว่าผู้มีอำนาจ
ควรจะเป็นผู้ศักดิ์สิทธิ์ แม้จะมีปรากฏในประวัติศาตร์ของอินเดียว่าผู้ปกครองจำนวน

มากมีคุณสมบัติตามมาตรฐานอันสูงส่งนี้ แต่ผู้ปกครองที่ยิ่งใหญ่ของอินเดียทั้งในอดีตและปัจจุบัน โดยปกติมักจะเป็นผู้ที่มีชีวิตด้วยศรัทธาอันแนบแน่น (หรืออย่างน้อยก็อย่างผู้ที่มีความยุติธรรม และถ้าจำเป็นก็ต้องแสดงให้เห็นว่าตนมีความยุติธรรม ด้วยเหตุนี้ในหมู่ชาวฮินดูและพุทธจึงยกย่องว่าจักรพรรดิอโศกเป็นผู้กล้าหาญ ในหมู่ชาวโมกุลยกย่องจักรพรรดิอักบาและในสมัยปัจจุบันก็ยกย่องคานธีและเนห์รู

ถ้าเราตรวจสอบสำนึกสาธารณะของอินเดียและลักษณะของแคว้นต่าง ๆ ก็พบว่าสำนึกจำนวนมากเป็นผู้ที่มีนิสัยและความต้องการธรรมดา ไม่ยอมพ่ายแพ้ในความพยายามที่จะให้ได้รับชาติที่ดี และมักจะพูดถึงการร่างรัฐธรรมนูญให้กับผู้ที่ยากจนและถูกกดขี่ ถ้าผู้ใดประพฤตินราวกับเป็นสำนึกที่สูงส่งของสภา เช่น แต่งกายดี นั่งรถใหม่ ๆ สั่งแสงแว่นแวบ กินอาหารในภัตตาคารตะวันตกและดื่มเหล้า ก็เหมือนกับเป็นการประกาศให้ประชาชนทั่วไปทราบว่า เขาไม่ปรารถนาที่จะได้รับการเลือกตั้งออกไปนักการเมืองอินเดียไม่ใช่นักบุญ และอย่างน้อยก็เป็นไปไม่ได้ที่จะมีนักการเมืองเช่นนั้นเป็นจำนวนมาก แต่ต่อสาธารณชนแล้วผู้นำทางการเมืองจะต้องมีชีวิตเป็นแบบอย่างได้ ถ้าเขาปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จ มีนักการเมืองอินเดียชนน่ายุไม่กคนที่มีผู้สนับสนุนมาก และมีอิทธิพลพอที่จะไม่ต้องประพฤตินดั่งกล่าว

ทัศนคติทางปรัชญาของอินเดียยึดมั่นในหลักเดียวกัน โดยเฉพาะเกี่ยวกับลัทธิที่ถือจักรवादเป็นส่วนหนึ่งของวัตถุนิยม เอกภาพของจักรवादเป็นหัวใจของปรัชญาอินเดีย ทฤษฎีทางการเมืองใดที่ไม่ยอมรับหลักการสำคัญของอินเดียย่อมอยู่ในฐานะเสียเปรียบ แต่สิ่งที่น่าสนใจก็คือว่า หัวใจของลัทธิที่ถือเอกภาพของจักรवादในปรัชญาอินเดียครอบคลุมทัศนคติหลายอย่าง ซึ่งเอกชนอาจจะเดี๋ยวกับเขาเป็นแนวทางปฏิบัติ ดังนั้น เอกภาพในทางจึงรวมการตีความหลายอย่าง เมื่อเร็ว ๆ นี้ในระยะที่รัฐธรรมนูญนิยมกำลังเจริญในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ และ ๒๐ ลัทธินิยมการมีหลายฝ่าย

ในทางการเมืองจึงรุ่งเรืองขึ้น ความจำเป็นที่จะต้องค้นหาฐานะทางการเมืองที่เหมาะสมให้กับชนกลุ่มน้อยทางศาสนาเพิ่มจากชาวฮินดูซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่ จำเป็นที่จะต้องมีทัศนคติหลายอย่าง วัตถุประสงค์ในการสร้างรัฐทางโลกซึ่งพรรคองเกรดแห่งชาติได้เด่นมาตั้งแต่เริ่มตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๘๕ เป็นความพยายามอย่างหนึ่งที่จะแยกศาสนาออกจากการเมือง นับตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ปัญหาทางการเมืองได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งไม่มีลักษณะเป็นผลประโยชน์ของชุมชนต่างศาสนา จึงต้องแก้ด้วยวิธีที่ไม่เกี่ยวกับศาสนา แม้ว่าไม่อาจจะทิ้งเรื่องศาสนาหรือชุมชนเดียวแต่เพียงอย่างเดียว

หลักความเห็นพ้องต้องกัน

[ประเพณีอันเข้มแข็งที่เรียกร้องให้มีการประนีประนอมในชุมชนมีปรากฏอยู่ในประวัติศาสตร์ของอินเดียทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่มาของวิธีการแก้ปัญหาทางสังคมนี้ คือ ความสามารถของอินเดียที่จะหาทางแก้แบบหลักความเห็นพ้องต้องกันมากกว่าที่จะใช้การตัดสินทางการเมืองด้วยเสียงข้างมาก ตัวอย่างเช่น ดัถยบัน ปัญญาเขต (Panchayat ตามตัวอักษรแปลว่า ดัถยห้า) อันเป็นแบบการปกครองหมู่บ้านที่มีอยู่ทั่วไป ก็ดำเนินไปในลักษณะที่พยายามจะหาความเห็นพ้องต้องกัน เพราะหมู่บ้านอินเดียมีชีวิตทางสังคมที่ใกล้ชิดกันมาก ปัญหาใด ๆ ที่ไม่ได้แก้ไขด้วยวิธีความเห็นพ้องต้องกันย่อมอาจจะเกิดขึ้นได้อีกเรื่อย ๆ ในที่ซึ่งดัถยบัน ปัญญาเขต ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในอดีตและปัจจุบัน ผู้อาวุโสในสภาซึ่งเป็นผู้แทนของชุมชนและวรรณะต่าง ๆ ในหมู่บ้านจะปรึกษากันหรือกัน จนกระทั่งผู้ที่อาวุโสที่สุดลงความเห็นว่าได้พบทางแก้ที่เหมาะสมแล้ว

หลักฐานอีกอย่างหนึ่งที่แสดงถึงความนิยมของหลักความเห็นพ้องต้องกันในอินเดียก็คือ ภาษาที่ใช้ในรัฐสภา ผู้สนับสนุนรัฐบาลหรือฝ่ายค้านมักจะพูดว่า วิธีแก้

ปัญหาของคนเป็นวิธีที่ “ ถูกต้อง ” ทางแก่ที่ถูกต้องในทันทีไม่ได้หมายความว่าถึงวิธีการที่
สมาชิกฝ่ายข้างมากใช้ออกกฎหมาย แต่หมายถึงทางแก่ที่เห็นกันว่าเป็นทางแก่ที่เหมาะสม
สมควรและถูกต้องที่สุด เพราะว่าพรรคของเกรตแห่งชาติได้คุมเสียงข้างมากในรัฐสภามา
ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๔๗ ผู้สนับสนุนรัฐบาลจึงสามารถแสดงความเห็นได้อยู่เสมอ ๆ ว่า ทาง
แก่ใด “ ถูกต้อง ” หรือไม่

ลัทธิเสรีนิยม สังคมนิยม และคอมมิวนิสต์

แม้ว่าปรัชญาอินเดียนและความคิดยึดตามบางอย่าง มีปรากฏอยู่ในทฤษฎี
การเมืองปัจจุบันของอินเดียนก็ตาม แต่อินเดียนก็เหมือนกับประเทศอื่น ๆ ได้รับอิทธิพล
อย่างมากจากความคิดทางการเมืองและสังคมของตะวันตก โดยเฉพาะที่เกิดขึ้นตั้งแต่
คริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ ลัทธิเสรีนิยมโดยเฉพาะที่ปรากฏอยู่ในอังกฤษได้กลายเป็นส่วน
สำคัญของความคิดทางการเมืองของนักการเมืองอาวูไลของอินเดียนในปัจจุบัน พวกเขา
ถือตามแนวความคิดเสรีนิยมที่ว่า คนทุกคนมีสิทธิที่จะมีเสรีภาพส่วนบุคคลและทางการเมือง
บางประการ รวมทั้งสิทธิที่จะมีผู้แทนในการปกครอง และเลือกผู้ที่เขาต้องการจะ
ให้ไปทำหน้าที่แทนพวกเขา ตลอดจนมีสิทธิที่จะควบคุมการปฏิบัติงานของรัฐบาลโดย
การเลือกตั้งและยุติธรรมเป็นระยะ ๆ สถาบันและกระบวนการของรัฐสภา รวมทั้ง
การที่ฝ่ายพลเรือนมีความชอบธรรมที่จะควบคุมฝ่ายทหาร ตลอดจนการที่ฝ่ายบริหาร
จะต้องรับผิดชอบต่อฝ่ายนิติบัญญัติ ดังเหล่านี้เป็นแนวความคิดที่ไม่มีผู้ใดปฏิเสธ เว้นแต่
พวกหัวรุนแรงของฝ่ายซ้ายและขวา

ผู้นำทางการเมืองของอินเดียนแทบทุกคนได้รับอิทธิพลจากลัทธิสังคมนิยมด้วย
เหมือนกัน อาจจะเป็นฝ่ายที่นิยมวิวัฒนาการแบบพวกเฟเบียนที่เกี่ยวข้องอยู่กับพรรค
เดเบอรัของอังกฤษในระยะต้น ๆ หรือรูปต่าง ๆ ของลัทธิมากซ์ตั้งแต่ต้นนับตั้งแต่ประมาณปี
ค.ศ. ๑๘๒๕ เป็นต้นมา เมื่อ เอ็ม. เอ็น. รอย ได้ตั้งพรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินเดียน

จากด้านงานใหญ่ของเขาในยุโรป คอมมิวนิสต์ก็เป็นพลังที่เข้มแข็งอยู่เหมือนกันแม้ว่า
จะไม่เคยเป็นขบวนการมวลชนก็ตาม ประชาชนจำนวนมากในอินเดียรวมทั้งกลุ่มปัญญา-
ชนจำนวนหนึ่งยังคงถือว่า ดัทธิคอมมิวนิสต์เป็นทฤษฎีอย่างหนึ่ง และพรรคคอมมิวนิสต์
แห่งอินเดีย เป็นพรรคการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมายที่พยายามเด่นอรูปร่างการปกครองอีก
แบบหนึ่งให้ประชาชนเลือก

สิ่งที่เรียกกันว่า “สังคมนิยมประชาธิปไตย” (Democratic Socialism)
อาจจะเป็นสัญลักษณ์ที่นิยมกันมากที่สุดของการปกครองชอบธรรมในอินเดียปัจจุบัน
ดัทธินี้มีผู้เผยแพร่จำนวนมาก นายกรัฐมนตรีเนห์รูห์กล่าวถึงอุดมการณ์ของสังคมนิยมประ-
ชาธิปไตย แต่มักจะเป็นในรูปของวัตถุประสงค์ของ “รัฐสวัสดิการ” อย่างไรก็ตาม
เนห์รูห์และสมาชิกจำนวนมากของพรรคองเกรสแห่งชาติ อย่างน้อยก็ในระยะที่จัด
แบ่งชีวิตเศรษฐกิจและการเมืองออกเป็นส่วนของรัฐ และส่วนของเอกชน เนห์รูห์มักจะใช้
วิธีประเมินคุณค่าของความมีประโยชน์ในนโยบายดังกล่าวภายใต้สภาพการณ์อย่างหนึ่ง
เป็นเครื่องทดสอบว่าควรจะให้รัฐหรือเอกชนเป็นผู้ควบคุม ในลักษณะนี้ดัทธิสังคมนิยม
โดยปกติก็จะสนับสนุนให้รัฐควบคุมมากขึ้น ก็ต่อเมื่อส่วนของเอกชนไม่สามารถรับผิดชอบ
ในการดำเนินงานได้

ผู้นำคนอื่น ๆ เช่นผู้นำของพรรคประชาสังคมนิยม (Praja Socialist) ก็
สนับสนุนดัทธิสังคมนิยมประชาธิปไตยทำนองเดียวกับเนห์รูห์ แต่พวกเขาเสนอให้พยายาม
มุ่งสร้างชุมชนสังคมนิยมที่มีความเท่าเทียมกันให้เร็วขึ้น สำหรับนักสังคมนิยมที่เคร่งครัด
ดัทธิสังคมนิยมคือวัตถุประสงค์ที่มีค่าควรแก่การทำให้สำเร็จ อย่างไรก็ตาม ดูเหมือนว่า
นับตั้งแต่พรรคองเกรสแห่งชาติได้ประกาศวัตถุประสงค์ของสังคมนิยมประชาธิปไตยและ
ได้ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ต่อเอกชนในขณะเดียวกัน พรรคสังคมนิยมที่จัดตั้งขึ้นใน
อินเดียจึงไม่สามารถที่จะหาความสนับสนุนจากประชาชนได้

การมีส่วนร่วมทางการเมือง

มักจะตั้งนิยามกันว่าอินเดียเป็นประเทศที่มีประชาชนสนใจการเมืองมาก เราอาจมีความคิดเช่นนั้นอย่างไม่ต้องสงสัย ถ้าเรานั่งอยู่ในร้านกาแฟของนครและเมืองต่าง ๆ อ่านหนังสือพิมพ์ หรือฟังสุนทรพจน์ และการโต้วาทีในที่สาธารณะต่าง ๆ แต่ประตูปกรณ์เหล่านี้เป็นปรากฏการณ์ในเมือง และมีส่วนสัมพันธ์ส่วนใหญ่อยู่นกับการติดต่อสื่อสารกันระหว่างคนที่ได้รับการศึกษา ซึ่งยังมีอยู่เป็นส่วนน้อย ในถิ่นชนบทซึ่งประชาชนกว่าร้อยละ ๘๐ อาศัยอยู่นั้น ไม่ใคร่จะมีใครสนใจอ่านและการอภิปรายมักจะเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัวหรือครอบครัว หรือของท้องถิ่น นับตั้งแต่ได้เอกราช ชาวนา และผู้ที่อยู่ในเมืองที่เป็นผู้ใหญ่ทุกคนมีโอกาสดูออกเสียง และประหลาดที่ว่ามีสิทธิออกเสียงจำนวนมากที่เคยไปออกเสียง แต่เหตุการณ์เลือกตั้งก่อนข้างจะเป็นกิจกรรมพิเศษที่เกิดขึ้นทุก ๆ ๕ ปีหรือราว ๆ นั้น และอาจจะมีบอยล์สำหรับการเลือกตั้งในท้องถิ่น จึงไม่ถือว่าเป็นส่วนสำคัญในชีวิตประจำวัน ชาวอินเดียส่วนมากไม่ใคร่จะสนใจการเมือง

ลัทธิสหภาพนิยมและผู้นำนิยม

ความพยายามที่จะสร้างความรู้สึกในสหภาพนิยมได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญของอินเดีย รวมทั้งผู้นำของพรรคคองเกรสแห่งชาติก็ถือเอาเรื่องนี้เป็นวัตถุประสงค์ทางการเมืองพรรค กฎหมายเกี่ยวกับภาษา การส่งเสริมให้เพิ่มค่าจ้างและลดกำไร รวมทั้งการให้โอกาสกับประชากรที่ยากจน และถ้าหลังที่จะยกฐานะทางการศึกษาและเศรษฐกิจ เหล่านี้เป็นวิธีการที่มุ่งจะสร้างให้เกิดความเท่าเทียมกันยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม กิจกรรมทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของอินเดียทุกวันนี้ ยังคงตกอยู่ในมือของชนชั้นนำกลุ่มเล็ก ๆ ในเมืองที่มีการศึกษา ซึ่งมีจำนวนไม่ถึง ๕ ล้านคน ไม่ว่าชนชั้นนำเหล่านี้จะพยายามแสดงว่า พวกเขามีฐานะเท่าเทียมกับประชาชนส่วนใหญ่สักเท่าใดก็ตาม

แต่การที่บุคคลเหล่านี้ปฏิบัติหน้าที่พิเศษ ทำให้พวกเขาอยู่ในฐานะผู้นำ ไม่ว่าจะพวกเขาต้องการฐานะหรือไม่ก็ตาม

ควรจะสังเกตไว้ด้วยว่า ผู้นำอินเดียมิใช่จะไม่ทราบถึงความแตกต่างในคุณค่าระหว่างวัตถุประสงค์ของรัฐที่จะเสริมสร้างความเป็นเอกภาพกับความต้องการด่วนที่ขอปรบมตั้งต้นให้บุคริตาของพวกเขาให้พร้อมที่จะเข้ารับตำแหน่งชนชั้นนำ ถ้าเราตรวจสอบบัญชีรายชื่อของโรงเรียนที่ดีที่สุดในอินเดีย ไม่ว่าจะป็นโรงเรียนราษฎรพิเศษที่เก็บค่าเล่าเรียนสูงและดำเนินกิจการตามแบบอังกฤษ หรือวิทยาลัยที่ดีที่สุดในมหาวิทยาลัยภายในประเทศหรือต่างประเทศ เราก็จะพบรายชื่อของบุคริตาของรัฐมนตรีในปัจจุบัน ของข้าราชการพลเรือนอาวุโส ผู้พิพากษา ทนายความชั้นนำ นักหนังสือพิมพ์ และนักธุรกิจ บุคคลเหล่านี้จำนวนมากผู้ซึ่งเรียกร้องอยู่ในรัฐสภาหรือสภาของรัฐต่างๆ ให้ใช้ภาษาฮินดีเป็นภาษาราชการของอินเดีย ต่างก็ตั้งบุคริตาของตนไปยังโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน ดังที่แจ่มชัดก็คือว่า อาจจะอีกหลายชั่วอายุคนที่ผู้นำอินเดียคงจะพูดภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่ว ได้รับการอบรมในวิชามนุษยศาสตร์และวิทยาการสมัยใหม่ อันเป็นวิชาที่ไม่มีสอนหรือไม่ก็ทำให้ยุ่งยากในโรงเรียนธรรมดาที่ให้การศึกษาขั้นมูลฐาน ซึ่งได้รับการส่งเสริมจากบรรดาสถาบันคัมภีร์ในประเทศ

ลัทธิชาตินิยม

ตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ลัทธิชาตินิยมมีอิทธิพลอย่างกว้างขวางต่อชาวอินเดีย ซึ่งสนใจในการเมือง ขบวนการชาตินิยมอาจถือได้ว่าเริ่มต้นตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ อันเป็นระยะของชาตินิยมทางวัฒนธรรมได้มีการโต้เถียงกันระหว่างแนวความคิดและสถาบันของตะวันตก รวมทั้งปรัชญาและจริยธรรมของศาสนาคริสต์ กับมรดกตกทอดของฮินดู ขบวนการปฏิรูปทางสังคมระยะแรกๆ ส่วนมากได้รับการส่งเสริมจากบุคคล เช่นราชา รามโมฮัน รอย (Rammohan Roy) ผู้ซึ่งเชื่อว่าบันไดขั้นแรกของการปฏิรูปสังคมและการเมืองควรจะอยู่ที่การรื้อฟื้นความคิดและสถาบันทางศาสนาของ

ศาสนาฮินดู ปี ค.ศ. ๑๘๒๘ รอยได้ตั้งบราโมสมาซ (Brahmo Samaj) ขึ้นในเบงกอล อันเป็นสถาบันทางศาสนาที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนาคริสต์และลัทธิเอกภาพนิยม เขาได้รักษาปรัชญาอันสูงส่งของคัมภีร์เวดส์และอุปนิษัท (Upanishads) ไว้ แต่ได้ดัดแปลงประเพณีทางสังคมบางอย่างที่ปฏิบัติกันในหมู่ชาวฮินดู เช่นการห้ามหญิงหม้ายแต่งงานอีก ซึ่งได้ช่วยให้เกิดการเคลื่อนไหวมากขึ้นในชุมชนที่ปฏิบัติตามลัทธิของเขา

บุคคลอื่นซึ่งตามอย่างบ้าง ทยานันท์ สรวาวัตตี (Dayanada Sararwati) ได้ตั้ง อาระยะ สมาซ (Arya Samaj) ขึ้นคัดค้านการแบ่งชั้นวรรณะและเรียกร้องให้กลับไปยังคัมภีร์ในคุณค่าที่บริสุทธิ์และเคร่งครัดของสมัยเวดส์ สรวาวัตตีเป็นฮินดูหัวเก่ามากกว่ารอย เขาชอบภาษาฮินดี และพยายามที่ปรับปรุงมรดกดั้งเดิมมากกว่าที่จะสร้างระบบค่านิยมขึ้นใหม่ ต่อมาศวามิ วิเวคะนันทะ (Swami Vivekananda) แห่งเบงกอล ปฏิบัติตามแนวความคิดทางศาสนาของรอย ได้ส่งเสริมขบวนการรามากฤษณะ (Ramakrishna) ซึ่งก่อให้เกิดความมั่นใจขึ้นอย่างมากในมรดกตกทอดจากโบราณ และภายใต้การนำของเขา ขบวนการนี้ได้ขยายกลายเป็นลัทธิชาตินิยม เรียกร้องให้ชาวฮินดีเอาใจจริงจังให้มากขึ้นในกิจการบ้านเมือง ศัตรูชาวไอริชชื่อ แอนน์ เบซันท์ (Annie Besant) แห่งมัทราส ได้มีส่วนส่งเสริมเรื่องนี้โดยทางสมาคมศาสนาปรัชญาที่เธอเป็นหัวหน้า นางเบซันท์ ซึ่งเป็นหญิงที่เด่นมาก ต่อมาได้เป็นผู้นำคนหนึ่งของกองเกรดแห่งชาติฮินดี และเป็นนักชาตินิยมที่ “หัวรุนแรง” เรียกร้องขอสิทธิปกครองตนเองให้แก่ชาวฮินดี เมื่อขบวนการชาตินิยมทางด้านวัฒนธรรมได้ดำเนินมาถึงคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ วิเวคะนันทะและนางเบซันท์ สนับสนุนการปฏิรูปการทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองแบบใหม่ ซึ่งเป็นผลจากแนวความคิดทางวัฒนธรรมของเขาทั้งสองนั่นเอง

ขบวนการชาตินิยมทางด้านเศรษฐกิจซึ่งถือว่า ชาวฮินดีที่ยากจนถูกเอาเปรียบโดยจักรวรรดินิยมอังกฤษเริ่มก่อตัวขึ้นในปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ เมื่อปรากฏว่าความเจริญทางเศรษฐกิจในยุโรปตะวันตกได้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ในขณะที่

เศรษฐกิจของอินเดียเจริญอย่างเชื่องช้า นักชาตินิยมทางเศรษฐกิจก็แย้งว่า ความอยู่ดีกินดีของชาวอินเดียจะมีขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเป็นอิสระจากการควบคุมของจักรวรรดินิยม “ทฤษฎีการเอาเปรียบ” ซึ่งนักชาตินิยมทางเศรษฐกิจเหล่านั้นกล่าวถึงเกี่ยวข้องกับรายได้ที่ติดกับทฤษฎีของเดนิสที่ว่าด้วยจักรวรรดินิยม และย่อมไม่เป็นการแปลกที่นักชาตินิยมทางเศรษฐกิจเหล่านั้น ในระยะตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๒๐ มักจะเป็นผู้ที่มีความนิยมในความคิดใหม่ ๆ ของลัทธิมากชีดส์

ลัทธิชาตินิยมทางการเมืองเกิดขึ้นอย่างช้า ๆ ในอินเดีย เริ่มตั้งแต่เรียกร้องขอมันบทบาทมากขึ้นในการบริหารประเทศก่อนสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง จนถึงเรียกร้องให้มีรัฐบาลที่รับผิดชอบและมีผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งทั้งหมด โดยอยู่ภายในจักรวรรดิอังกฤษ จนกระทั่งในที่สุดในปี ค.ศ. ๑๙๒๙ จึงเรียกร้องเอกราช ชาตินิยมและลัทธิที่คล้ายกันคือ ลัทธิต่อต้านอาณานิคมนิยมเป็นสัญลักษณ์ของความสำคัญที่ยิ่งใหญ่ในชีวิตทางการเมืองของอินเดีย นโยบายต่างประเทศของอินเดียถือว่าลัทธิต่อต้านอาณานิคมนิยมเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญ และมักจะพิจารณาตัดสินเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลก โดยดูว่าพฤติกรรมนั้นส่งเสริมหรือต่อต้านการเรียกร้องที่จะตัดสินใจเองและปกครองตนเอง

ลัทธิชาตินิยมในอินเดียปัจจุบันเข้มข้นขึ้น เพราะความกลัวอิทธิพลจากภายนอกที่มีต่อกิจการของอินเดีย อาจจะเป็นจากอังกฤษหรือจาก “จักรวรรดินิยม” อันทำที่ของอินเดียที่มีต่อความปรารถนาอันแน่วแน่ของฝ่ายตะวันตกที่จะปลดปล่อยดินแดนอาณานิคมมักจะมีคำสั่งเจือปนอยู่ด้วย แม้ว่าสหรัฐจะไม่ได้มีจักรวรรดิ แต่อำนาจทางเศรษฐกิจอันไพศาลของสหรัฐทำให้สหรัฐอยู่ในข่ายสงสัยเช่นกัน ปัญญาชนอินเดียส่วนมากรู้จักงานของเดนิสและคัดค้านว่าด้วยเรื่องชาตินิยม และทราบถึงความอิสระที่รับรองในหลักการที่จะใช้กับกลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ ในสหภาพโซเวียต เพราะว่าปัญญาชนเหล่านั้นอ่านวรรณคดีเกี่ยวกับทฤษฎีคอมมิวนิสต์จากหนังสือพิมพ์คอมมิวนิสต์มากกว่าจาก

วรรณคดีที่พวกข้าวิจารณ์นโยบายชาตินิยมของโซเวียต พวกเขายังไม่มีใครทราบถึงวิธีการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางภายในสหภาพโซเวียต เท่ากับที่เขาไม่รู้เรื่องประวัติของจักรวรรดินิยมตะวันตก ด้วยเหตุเพราะความรู้ถึงชาตินิยม อินเดียจึงมักจะนิยมสหภาพโซเวียตมากกว่าฝ่ายตะวันตก

ประเพณีกับการเปลี่ยนแปลง

การคงทนของประเพณีในอินเดียเป็นลักษณะพิเศษที่น่าสังเกตอย่างหนึ่งของอารยธรรม เราไม่มีใครจะพบความลำบากที่จะพบว่าการปฏิบัติทางศาสนา พฤติกรรมทางสังคม วิธีการทางเกษตร และพิธีการของรัฐและเอกชนที่เป็นอยู่ทุกวันนี้เปลี่ยนแปลงไปเพียงเล็กน้อยจากสมัยเมื่อร้อย ๆ ปีมาแล้ว ตั้งแต่เด็ก ๆ น้อย ๆ ในอดีตได้เอามารวมเข้าไว้ในการทำของคนในปัจจุบัน เราจึงอาจจะศึกษาวัฒนธรรมของอินเดียจากศตวรรษหนึ่งไปอีกศตวรรษหนึ่งได้ โดยเพียงเดินผ่านเพียงตรอกเดียวในเมืองใดเมืองหนึ่งของอินเดีย การผสมผสานดังกล่าว ๆ ที่อดีตให้ไว้ไม่ได้มีลักษณะที่เรียบง่าย ภาพที่ปรากฏก่อนข้างจะเหมือนกับภาพแผ่นกระจกตัดที่มืดและขนาดต่างกันมาประกอบติดกันซึ่งจะมีลักษณะกลมกลืนกันก็ต่อเมื่อมองจากระยะไกล แต่อย่างไรก็ตาม ความกลมกลืนก็ยังคงมีอยู่ ซึ่งผูกพันกันโดยพันธะของการมีประวัติศาสตร์อันเด่น

อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงก็เป็นลักษณะพิเศษที่เด่นของคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ การเปลี่ยนแปลงทางรูปร่างปรากฏชัด เช่นการเติบโตของนครต่าง ๆ การขยายตัวของอุตสาหกรรมในเมือง และแม้แต่ในหมู่บ้าน เครื่องบินไอพ่นและเครื่องยนต์สมัยใหม่ ถนนที่ดัดขึ้น พลังงานไฟฟ้าราคาถูก และความเจริญก้าวหน้าอีกมากหลาย ดังทั้งหมดที่เกิดขึ้นเป็นผลของแผนการพัฒนาห้าปี นักสังเกตการณ์ที่ระมัดระวังจะเห็นว่ามีการเปลี่ยนแปลงในหมู่บ้านอินเดียเช่นกัน แม้ว่าเราจะต้องรู้ว่ามองหาอะไร ซอยที่เป็นโคลน

คมบางที่จะคิดขึ้นกว่าที่เคยเป็นและมีโคตนตนน้อยกว่าก่อนที่จะได้ทางระบายน้ำ กระทั่งม
ธรรมชาติที่สร้างด้วยอิฐโคลนได้รับการปรับปรุงด้วยอิฐเผาทั้งหมด เคียวนบ่อน้ำได้รับ
การปิดคลุมอย่างมิดชิด โดยที่เมื่อ ๒๐ ปีก่อนฝานบ่อน้ำไม่เคยปิดได้สนิทเลย นี่คื
การเปลี่ยนแปลงชนิดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชนบทพร้อม ๆ กับการใช้ชาวปลูกทดแทน เครื่อง
มือทำนาและปุ๋ยซึ่งสิ่งทั้งหมดเหล่านี้จะทำให้พืชพันธุ์ดีขึ้น และเพิ่มรายได้ให้สูงขึ้น อันจะ
เป็นผลทำให้สามารถปรับปรุงสภาพแวดล้อมของครอบครัวชนบทให้ดีขึ้น

ผู้นำที่ยิ่งใหญ่ในปัจจุบันของอินเดียต่างสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลง รวม
ทั้งคานธีซึ่งมักจะถูกลดค่าหาอย่างผิด ๆ ว่าต้องการจะให้อินเดียคงเป็นชนบทและดำหตั้ง
ต่อไป การที่เขามักมีความใกล้ชิดและใช้ชีวิตเช่นเดียวกับคนยากจน รวมทั้งยอมรับคุณ
ค่าของพวกเขา ทำให้เขาสามารถเสนอแนะการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติต่อ “พวก
जनता” ผู้ยากจนและเด็กและแสดงให้พวกเขาทราบถึงความจำเป็นที่จะต้องศึกษา ตลอดจน
ตั้งสอนให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญของการเข้าไปมีส่วนร่วมในชีวิตสังคมและการ
เมืองของประเทศ เหล่านี้เป็น การเปลี่ยนแปลงที่รุนแรง แม้จะ เหนือหัวเป็นผู้นำความเชื่ออย่าง
มากในการเปลี่ยนแปลง และมีความผูกพันกับมรดกเก่า ๆ น้อยกว่าคานธีมาก เหนือหัว
ได้ตั้งจุดมุ่งไว้สูงสำหรับชาวอินเดีย และตลอดเวลา ๓๕ ปีเขาได้ท่องเที่ยวไปในถิ่นชนบท
และแนะนำให้เพื่อนร่วมชาติของเขาทำให้สำเร็จตามความมุ่งหมายเหล่านั้น แม้ว่าเหนือหัว
จะไม่ถึงได้ที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิตสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งทำลายมรดกตกทอดจากโบราณ
แต่เขาก็ได้รับการสนับสนุนอย่างกว้างขวาง

เมื่อเร็ว ๆ นี้ไชยะ ประกาศ นวระยน์ ผู้คงพรรคสังคมนิยมแห่งอินเดียและ
เคียวนไม่มีความผูกพันทางการเมืองใด ๆ ได้สนับสนุนให้กลับไปสร้างชุมชนทางการเมือง
ที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นในระดับหมู่บ้าน ซึ่งเขาคิดว่าควรจะเป็นที่ที่จะทำหน้าที่ตัดสินปัญหาใหญ่ๆ
ของประเทศ ไชยะประกาศเชื่อเหมือนคานธีว่า ยังไม่สายเกินไปที่จะสร้างสถาบันสังคม
และเศรษฐกิจ รวมทั้งสถาบันการเมือง ซึ่งประชาชนสามารถควบคุมได้ในฐานะเป็น

ผู้มีส่วนร่วมโดยตรง ความคิดของไฮเยประกาศ นาระยัน ซึ่งไม่อาจจะอธิบายได้อย่างละเอียดในที่นี้ เป็นความคิดที่แพร่หลายถึงมากที่สุด ในอินเดียและเอเชียปัจจุบัน ข้อเท็จจริงที่ว่าความคิดเช่นนี้ไม่ค่อยมีใครสนับสนุน (และคงไม่สามารถหาผู้สนับสนุนได้) ไม่ได้ทำให้ความดีของความคิดนี้ลดน้อยลง

เมื่อพิจารณาถึงการพัฒนาที่เกิดขึ้นในอินเดียปัจจุบัน เราต้องสรุปว่า แม้ว่าจะดึกดำบรรพ์ น้อย ๆ จากอดีตยังมีอยู่และคงมีอยู่ต่อไป แต่การรื้อถอนอุตสาหกรรม การอพยพเข้ามาอยู่ในเมือง และการหาความรู้เฉพาะในธุรกิจ การศึกษา และแม้แต่ในทางการเมือง เหล่านี้เป็นแนวโน้มของปัจจุบัน

๖. พลั้งเคลื่อนไหวทางการเมือง

การเลือกตั้ง

การเลือกตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในรัฐบาล ไม่ใช่เป็นของใหม่สำหรับอินเดีย ในระยะหลัง ๆ ของการปกครองของอังกฤษ ได้มีการเลือกตั้งผู้แทนอินเดียเข้าไปนั่งใน สภานิติบัญญัติ แม้ว่าสิทธิเลือกตั้งจะจำกัดอยู่เฉพาะผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินอย่างมาก และสามารถผ่านการทดสอบการรู้หนังสือ ในระยะก่อนปี ค.ศ. ๑๙๔๗ ประชาชนจำนวน หนึ่ง ๆ ในอินเดียได้มี โอกาสออกเสียงไม่เพียงแต่สำหรับสภานิติบัญญัติระดับสูง แต่สภา ของเทศบาลนคร สภาเทศบาล คณะกรรมการท้องถิ่น และสถาบันทางการเมืองในชนบท ด้วย นับตั้งแต่เป็นเอกราช การเลือกตั้งมีความรับผิดชอบเต็มที่ในการเลือกบุคคลที่จะไป ควบคุมชีวิตการเมืองของประเทศ หลังจากปี ค.ศ. ๑๙๖๐ การเลือกตั้งของส่วนกลางและ ของมตรัฐได้กลายเป็นส่วนที่เด่นชัดของชีวิตการเมืองของอินเดีย และยอมรับกันว่าเป็น ทางที่ถูกต้องที่จะตัดสินว่าใครควรจะเป็นผู้ปกครอง

พรรคการเมืองในยุคก่อนได้เอกราชไม่ค่อยจะได้เกี่ยวข้องกับปัญหา สาธารณะเฉพาะอย่าง ดังที่ปรากฏในระบอบการขาดนิยมเดิมนั้น หรือเกี่ยวข้องกับ ผลประโยชน์ของชุมชน ซึ่งพรรคมักจะต้องสะท้อนให้เห็น แต่เดิมนั้นระบบพรรคการเมืองที่เติบโตเต็มที่กำลังจะก่อตัวขึ้น และการเลือกตั้งได้กลายเป็นพลั้งเคลื่อนไหวที่ทำให้ พรรคการเมืองปัจจุบันมีความสำคัญและมีบทบาทที่ไม่มีใครเหมือน การเลือกตั้งใน อินเดีย นับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ กระทำกันเป็นปกติ ยุติธรรม และเป็นที่ยอมรับกัน

ระบบเลือกตั้ง

รัฐธรรมนูญอินเดียได้วางโครงสร้างระบบการปกครองแบบสหพันธ์ และกำหนดวิธีการเลือกตั้งสำหรับรัฐบาลกลางและรัฐบาลของรัฐ ตอนที่ ๔ ของรัฐธรรมนูญได้ระบุวิธีการทั่วไปเกี่ยวกับเลือกตั้ง และกฎหมาย เช่น พ.ร.บ. ผู้แทนราษฎร พ.ร.บ. คณะกรรมการแบ่งเขต และ พ.ร.บ. อื่น ๆ วางรายละเอียดกระบวนการเลือกตั้ง กฎหมายทุกฉบับและวิธีการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งทั้งหมดได้รวบรวมไว้ในคู่มือเลือกตั้งของทางราชการ ซึ่งมีการแก้ไขกันเป็นครั้งคราว

(หัวใจของระบบเลือกตั้งของอินเดียก็คือ คณะกรรมการเลือกตั้งแห่งชาติ ประกอบด้วยผู้แทนของชาวอินเดียทุกฝ่าย เป็นสถาบันอิสระจากการควบคุมของฝ่ายบริหาร และมีฐานะที่ยอมรับไว้ในรัฐธรรมนูญ หัวหน้าคณะกรรมการเลือกตั้งมีความอิสระคล้าย ๆ กับผู้พิพากษาและบริหารงานของคณะกรรมการ โดยไม่ถูกแทรกแซงจากฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร หรือพรรคการเมือง หัวหน้าคณะกรรมการเลือกตั้งจะเสนอชื่อบุคคลในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศเพื่อแต่งตั้งเป็นสมาชิกกรรมการเลือกตั้งประจำภูมิภาค สมาชิกเหล่านี้จะทำหน้าที่ตรวจตราการปฏิบัติหน้าที่ของหัวหน้าเจ้าหน้าที่เลือกตั้งในรัฐต่าง ๆ และผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาอีกต่อหนึ่ง คณะกรรมการเลือกตั้งจะตั้งศาลเลือกตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาข้อโต้แย้งที่เกิดจากการเลือกตั้ง แม้ว่า เจ้าหน้าที่ทั้งหมดหรือส่วนมากของคณะกรรมการเลือกตั้งจะเป็นข้าราชการ แต่เมื่อข้าราชการเหล่านี้ปฏิบัติหน้าที่ ในฐานะเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการเลือกตั้ง พวกเขา ก็ไม่ต้องฟังคำสั่งในการปฏิบัติหน้าที่จากใครอื่น นอกจากคณะกรรมการเลือกตั้ง ประสิทธิภาพของการเลือกตั้งในอินเดียนับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๗ ได้พิสูจน์ความดีเลิศในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการเลือกตั้ง ระบบการตรวจตราและควบคุมซึ่งช่วยให้เกิดการเลือกตั้งที่เรียบร้อยและยุติธรรม

กระบวนการเลือกตั้งเริ่มต้นด้วยการกำหนดเขตเลือกตั้งอย่างระมัดระวัง ซึ่งเป็นงานของรัฐสภา ตอนแรกคงใจกันว่าสมาชิกสภาคนหนึ่งจะแทนผู้เลือกตั้งประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ ถึง ๗๕๐,๐๐๐ คน แต่การเพิ่มของประชากรทำให้จำต้องลดัดผลการดังกล่าวที่จะเพิ่มขนาดของสภาผู้แทนซึ่งปัจจุบันกำหนดได้ไม่เกิน ๕๒๐ คน เขตเลือกตั้งของอินเดียส่วนมากเลือกสมาชิกคนเดียว ในบางกรณี โดยเฉพาะท้องที่สงวนที่นั่งไว้ให้กับวรรณะต่ำหรือชาวเผ่า เขตเลือกตั้งนั้นอาจเลือกสมาชิกได้สองคน

การเตรียมบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเป็นงานหนักอย่างหนึ่งในการเลือกตั้งของอินเดีย เพราะว่ามีรัฐธรรมนูญได้ให้สิทธิเลือกตั้งแก่ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ ๒๑ ปีขึ้นไป โดยเหตุที่ประชาชนมีจำนวนถึง ๔๘๓ ล้าน ในปี ค.ศ. ๑๙๖๑ จึงเป็นที่ประจักษ์ว่าการเตรียมบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นงานที่ไม่ง่ายเลย ประชาชน ๒๐๐ กว่าล้านคนมีชื่ออยู่ในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และจำนวนของบัญชีเลือกตั้งเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อบัญชีรายชื่อชนชั้นเตรียมเสร็จสำหรับการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกปี ค.ศ. ๑๙๕๑-๕๒ ก็ได้จัดพิมพ์ขึ้น และแจกไปอย่างกว้างขวางเพื่อให้มีการตรวจแก้ การเปลี่ยนแปลงบัญชีรายชื่อกระทำกันอยู่เสมอ ประมาณ ๑ ใน ๕ ของแต่ละรัฐจะได้รับการตรวจทานทุกปี ภายใน ๕ ปีระหว่างการเลือกตั้งบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดจะได้รับการตรวจและแก้ไข

กระบวนการสำคัญขั้นตอนต่อไปที่คณะกรรมการเลือกตั้งจะต้องตรวจตราก็คือการเสนอชื่อเข้ารับเลือกตั้ง แม้ว่าพรรคการเมืองจะเป็นผู้เสนอชื่อก็ตาม แต่คณะกรรมการเลือกตั้งก็ต้องตรวจสอบรายชื่อที่เสนอนั้นเพื่อให้แน่ใจว่า ผู้สมัครแต่ละคนมีอายุอย่างต่ำ ๑๕ ปี และมีคุณสมบัติอื่นครบตามที่กำหนด เอกสารเสนอชื่อจะต้องเสนอต่อทางการและเสียค่ามัดจำ (แต่เดิม ๕๐๐ รูปี สำหรับที่นั่งในรัฐสภา และ ๒๕๐ รูปี สำหรับสภาของรัฐ และอาจเปลี่ยนแปลงได้) ซึ่งผู้สมัครจะได้รับคืนก็ต่อเมื่อได้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๖ ของคะแนนเสียงทั้งหมดในเขตนั้น

เพื่อให้การเลือกตั้งดำเนินไปอย่างยุติธรรมและเที่ยงตรง การเลือกตั้งในอินเดียจึงอยู่ภายใต้ระเบียบข้อบังคับมากมายเพื่อกันมิให้การคดโกง การให้สินบน การคุกคามต่อร่างกายและชีวิต และอื่น ๆ ผู้สมัครจะต้องรักษานโยบายที่ง่ายที่ง่ายไประหว่างหาเสียง และได้มีกฎหมายจำกัดวงเงินที่จะจ่ายได้ คณะกรรมการเลือกตั้งจะตรวจบัญชีรายจ่ายอย่างละเอียด ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๗ มาได้มีการประกาศให้ผลเลือกตั้งเป็นโมฆะหลายกรณี โดยอ้างว่าบัญชีรายจ่ายไม่เรียบร้อย และรายงานที่เกี่ยวข้องกับการเงินอื่น ๆ ที่พยายามหาข้อผิดพลาด ข้อจำกัดทางการเงินเพื่อจะปิดบังจำนวนเงินที่ใช้ไปในการหาเสียง

เพราะว่าผู้สมัครออกเสียงส่วนมากไม่รู้หนังสือ จึงกำหนดวิธีการที่ง่าย ๆ ที่จะทำให้ผู้ออกเสียงใช้สิทธิเลือกตั้งได้โดยไม่จำเป็นต้องอ่านหรือเขียน วิธีที่ใช้จนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๖๒ ได้แก่การทาบได้คะแนนจำนวนหนึ่งไว้ที่ตงคะแนน แต่ละหีบมีเครื่องหมายเฉพาะซึ่งแสดงถึงผู้สมัครแต่ละคนในเขตเลือกตั้งนั้น รวมทั้งพรรคการเมืองแต่ละพรรค ซึ่งสนับสนุนผู้สมัครด้วย ในระหว่างการหาเสียงผู้สมัครรับเลือกตั้งก็จะแสดงตนให้เข้ากับสัญลักษณ์ของพรรค หรือใช้สัญลักษณ์ของตนเองถ้าคนเป็นผู้สมัครอิสระ เมื่อผู้ออกเสียงเข้าไปยังตงคะแนน เขาก็จะทาบเครื่องหมายลงในหีบที่มีสัญลักษณ์ที่เขาต้องการเลือก และด้วยวิธีนี้ถือได้ว่าได้มีการออกเสียงแล้ว สำหรับผู้ที่สามารถอ่านได้ก็จะพบว่าชื่อในภาษาของท้องถิ่นนั้นอยู่หีบใดหีบ

ตั้งแต่การเลือกตั้งทั่วไปปี ค.ศ. ๑๙๖๒ ได้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการเลือกตั้งที่ตรงตงคะแนนจะพิมพ์สัญลักษณ์แทนผู้สมัครที่แข่งขันกัน ในเขตเลือกตั้งนั้น ผู้ออกเสียงเพียงแค่ได้เครื่องหมายลงข้าง ๆ สัญลักษณ์ที่เขาชอบ ตงานที่ตงคะแนนจะถูกควบคุมอย่างแข็งแรงตามคำสั่งของคณะกรรมการ เพื่อป้องกันการหาเสียงในวันเลือกตั้ง เพื่อบันทึกการที่ผู้สมัครหรือผู้สนับสนุนจัดการขนส่งผิดกฎหมาย และเพื่อป้องกันการปลอม

ตัวไปลงคะแนนเท่าที่จะทำได้ ผู้แทนผู้สมัครอาจจะไปอยู่ที่ลงคะแนนได้ ไม่เกินหนึ่งคน โดยส่วนรวม กระบวนการเลือกตั้งได้ดำเนินไปเรียบร้อยดีมาก จนกระทั่งองค์การกรรมการเลือกตั้งคนหนึ่งชื่อ นายสุซุมาร์ เช่น ไค ใช้เวลาหลายปีหลังจากครบเกษียณแล้ว ไปทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของรัฐบาลอื่น ๆ ในเอเชีย และแอฟริกา เพื่อช่วยกำหนดระบบเลือกตั้งแบบเดียวกัน

การเข้ามีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง

ในการเลือกตั้งทั่วไปแต่ละครั้งซึ่งจัดขึ้นในอินเดีย นับแต่ได้เอกราชได้มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนมากพอสมควรไปใช้สิทธิออกเสียง มากกว่าที่นักวิพากษ์วิจารณ์หลายคนคิดเอาไว้มากมาย ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกซึ่งจัดขึ้นเป็นเวลาหลายปีต่อมาเมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๓-๑๙๕๒ ได้มีประชาชนจำนวน ๓๐.๕ ล้าน ในจำนวนนี้มีสิทธิออกเสียงทั้งหมด ๓๗.๐ ล้านคนไปออกเสียง ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่สองเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๗ มีผู้มีสิทธิออกเสียงมากกว่า ๓๙.๓ ล้านคน และร้อยละ ๔๗.๗ ไปใช้สิทธิออกเสียง มีจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงอัตราร้อยละสูงเช่นเดียวกัน (๕๓.๙) ได้ไปออกเสียงในปี ค.ศ. ๑๙๖๒ แม้ว่าจะยังไม่มีความชัดเจนเป็นทางการที่แสดงถึงการที่สมัครเข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกตั้งก็ตาม แต่นักสังเกตการณ์คาดว่าสมัครผู้มีสิทธิออกเสียงไปใช้สิทธิประมาณร้อยละ ๔๐ จึงเป็นเรื่องที่เด่นมากเมื่อคำนึงถึงว่าสมัครในอินเดียมีฐานะที่ต่ำลงมากในกิจการสาธารณะ

บันทึกการเลือกตั้ง

ตาราง ๒-๒, ๒-๓ และ ๒-๔ ได้สรุปผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาของการเลือกตั้งปี ค.ศ. ๑๙๕๑-๕๒, ๑๙๕๗ และ ๑๙๖๒ แม้ว่าตารางเหล่านี้ส่วนมากในตัวของมันเองจะแสดงถึงผลของการเลือกตั้งครั้งสำคัญ ๆ ที่จัดขึ้นในอินเดีย แต่ก็มีลักษณะสำคัญบางประการของผลเหล่านั้นที่จะได้พิจารณาเป็นพิเศษ ประการแรก น่าสังเกตว่า

ในปี ค.ศ. ๑๙๕๗ อาณาเขตของรัฐต่าง ๆ ในอินเดียได้มีการเปลี่ยนแปลงโดยการจัดรูป
รัฐใหม่เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๖ ดังนั้นจึงมีการรวมรัฐต่าง ๆ ในการเลือกตั้งปี ค.ศ. ๑๙๕๗

ข้อเท็จจริงที่น่าประหลาดที่สุดเกี่ยวกับการเลือกตั้งเหล่านี้ อาจเป็นว่าพรรค
คองเกรสได้คะแนนเสียงอย่างมากมาทุกครั้ง จนกระทั่งทำให้คะแนนเสียงพรรคอื่น ๆ
และผู้สมัครอิสระรวมกันเข้าไม่ใกล้เคียงกับของกำลังของพรรคคองเกรสแห่งชาติเลย
แม้ว่าพรรคต่าง ๆ เช่น พรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินเดียและพรรคสังคมนิยมต่าง ๆ ทั้งสอง
พรรคนี้รู้กันว่ามีผู้สนับสนุนมากในประเทศ แต่ก็ได้ที่นั่งน้อยมาก เพราะในเขตเลือกตั้งที่
เลือกตั้งสมาชิกเพียงคนเดียว โดยเฉพาะในเขตที่มีผู้สมัครแข่งขันมาก ผู้สมัครที่ได้คะแนน
เสียงมากที่สุดจะได้ที่นั่ง จึงย่อมเป็นไปได้ที่ผู้สมัครที่ชนะได้ที่นั่งแต่ได้คะแนนเสียงเป็นฝ่าย
ข้างน้อยของจำนวนคะแนนเสียงทั้งหมด แต่ได้คะแนนเสียงสูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเสียง
ของผู้สมัครคนอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น ในการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภาปี ค.ศ. ๑๙๕๓-๕๔
พรรคคองเกรสแห่งชาติได้คะแนนเสียงประมาณร้อยละ ๔๕ แต่ได้ที่นั่งถึง ๓๖๔ ที่ ซึ่งเท่า
กับร้อยละ ๗๔ ของที่นั่งทั้งหมด นี่เป็นข้อแตกต่างกับคะแนนเสียงร้อยละ ๓๐.๕ ของพรรค
สังคมนิยม ซึ่งให้ที่นั่งแก่พรรคนี้เพียง ๓๒ ที่ ซึ่งเท่ากับร้อยละ ๒.๕ ของที่นั่งทั้งหมด
ปรากฏการณ์ของ “การเอาไปทั้งหมด” เช่นเดียวกันนี้เกิดขึ้นเช่นกันในการเลือกตั้งปี
ค.ศ. ๑๙๕๗ และ ๑๙๖๒ ซึ่งพรรคคองเกรสได้คะแนนเสียงน้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของ
คะแนนเสียงทั้งหมดในปี ค.ศ. ๑๙๕๗ แต่ได้ที่นั่งจำนวนมากมาในสภา และได้เพียงร้อย
ละ ๔๓ ของคะแนนเสียงทั้งหมดในปี ค.ศ. ๑๙๖๒ แต่ได้ที่นั่งในโลกดงาหรือสภาผู้แทน
ราษฎรถึงร้อยละ ๗๒.๔

ผู้ที่ศึกษาการเลือกตั้งในอินเดียอย่างใกล้ชิดจะต้องตรวจสอบการ
เลือกตั้งในแต่ละรัฐ และแต่ละเขตเลือกตั้ง เพราะอาจจะเป็นไปได้ว่าในหลายส่วนของ
ประเทศ พรรคที่มีอุดมการณ์คล้ายคลึงกันหรือผู้สมัครอิสระอาจรวมกำลังกันค้านพรรค

กองเกรต และวิธีการรวมกำลังกันอย่างมั่งคั่งให้เกิดขึ้นในการเลือกตั้ง ก็จะสามารถลดอิทธิพลปัจจุบันที่พรรคกองเกรตมีอยู่ในการเมืองของอินเดียลงได้

ผลของการเลือกตั้งปี ค.ศ. ๑๙๕๑-๕๒, ๑๙๕๗ และ ๑๙๖๒ ไม่ได้แสดงอย่างพอเพียงถึงกำลังของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินเดีย จำนวนที่นั่งที่พรรคคอมมิวนิสต์ได้ ในรัฐสภาและในสภาของรัฐต่าง ๆ โดยทั่ว ๆ ไปไม่มาก (ในรัฐเคราลา ในปี ค.ศ. ๑๙๕๗ พรรคคอมมิวนิสต์ได้ที่นั่งพอที่จะจัดตั้งรัฐบาลได้ และครองอำนาจอยู่ได้เป็นเวลา ๒๘ เดือน ก็ถูกประกาศยุบโดยประธานาธิบดีแห่งอินเดียเมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๑๙๕๙) แต่การเลือกตั้งที่จัดขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๖๒ แสดงว่าพรรคคอมมิวนิสต์ได้เสียงของประชาชนมากขึ้น ถ้าเสียงของประชาชนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ก็ย่อมเป็นไปได้ว่าในการเลือกตั้งครั้งต่อไป พรรคคอมมิวนิสต์จะได้ที่นั่งมากขึ้น โดยไม่ต้องคำนึงถึงผลของการวิเคราะห์ดังกล่าว พรรคกองเกรตแห่งชาติได้ประสบความสำเร็จในการคุมการเลือกตั้งทั่วไปที่ได้จัดขึ้นจนกระทั่งเดี๋ยวนี้ และย่อมเป็นไปได้ที่พรรคกองเกรตจะคงนำอีกในระบะ ๑๐ ปีข้างหน้า หรืออย่างน้อยที่สุดก็ควรบเท่าที่เนรูห์ยังคงเป็นผู้นำอยู่และกลุ่มที่สนับสนุนเขายังครองอำนาจอยู่

การเลือกตั้งในท้องถิ่น

นอกจากมีการเลือกตั้งทั่วไปแล้ว ยังมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลนคร เทศบาลตำบล คณะกรรมการตำบล และสภาหมู่บ้าน (ปัญจายาต) แต่สิทธิออกเสียงสำหรับองค์การเหล่านี้แตกต่างกันไป เทศบาลนครเทศบาลนครบอมเบย์ ให้สิทธิออกเสียงทั่วไป แต่เทศบาลนครกัทักตาคาให้สิทธิออกเสียงจำกัดเฉพาะผู้ที่มีฐานะสูงเท่านั้น การเลือกตั้งในหมู่บ้านซึ่งเปิดทั่วไป บางครั้งก็ทำกันโดยวิธียกมือ ซึ่งย่อมทำให้วรรณะสูง ๆ ได้รับการเลือกตั้งซ้ำแล้วซ้ำอีก

ตาราง ๖-๑ ผลการเลือกตั้งทั่วไป, ๑๙๕๑ - ๑๙๕๒ ก

รัฐต่าง ๆ	จำนวนผู้มี สิทธิออกเสียง	จำนวนที่นั่ง	พรรค คองเกรส	พรรค สังคมนิยม	พรรค มหาชน ประชาธิปไตย	พรรค คอมมิวนิสต์	พรรค จันสังข์	พรรค ฮินดูมหาสภา	พรรค รวมราชย์ ประชาธิปไตย	พรรค สหพันธ์ วรรณะต่ำ	พรรค สังคมนิยม ปฏิวัติ	พรรค อื่น ๆ	อิสระ
อัสสัม	4,141,720	12	11	1									
พิหาร	18,080,181	55	45	3								6	1
บอมเบย์	16,790,399	45	40							1		1	3
มध्यประเทศ	1,075,140	29	27										2
มทราธ	26,980,956	75	35	2	6	8						9	15
โอริสสา	7,708,161	20	11	1		1						5	2
ปัญจาบ	6,718,345	18	16									2	
คุชรประเทศ	31,770,309	86	81	2				1					2
เบงกอลตะวันตก	12,497,714	34	24			5	2	1			2		
ไฮเดอราบด์	9,035,497	25	14	1		7				1		1	1
มัยภวตะ	4,090,857	11	9					2					
ไมซอร์	3,969,735	11	10		1								
PEI	1,763,531	5	2									2	1
ราชาดถาน	7,676,419	20	9				1		3			1	6

สุวัตร	1,838,880	6	6																
ทราวังคอ-โคชิน	4,210,244	12	6									1	1	4					
อัมร์	329,484	2	2																
โบปาด	419,970	2	2																
พิลาตปุระ	68,130	1	—															1	
คูก	94,593	1	1																
เคด	744,668	4	3		1														
หิมาจัลประเทศ	531,018	3	3																
คุทซ์	288,400	2	2																
มนัปุระ	298,552	2	1	1															
ศรีปุระ	329,806	2					2												
วินทยประเทศ	1,760,926	6	4	1	1														
รวมทั้งหมด	173,213,635	489	364	12	9	23	3	4	3	2	3	28	38						

ก. ที่มา *Report on the First General Elections in India*, 2 vols. (New Delhi: Election Commission, 1955)
 Vol. II, Statistical; and M.W. Fisher & J.V. Bondurant, *The Indian Experience with Democratic Elections*,
 Indian Press Digest Monograph No. 3

ตาราง ๖-๒ ผลการเลือกตั้งทั่วไป ๑๙๕๗^ก

รัฐต่าง ๆ	จำนวนผู้มี สิทธิออกเสียง	จำนวนที่นั่ง	พรรค คอนเกรส	พรรค ประชาสังคมนิยม	พรรค คอมมิวนิสต์	พรรค จีนสังข์	พรรค จารกัณฑ์	พรรค สหพันธ์ วรรณะต่ำ	พรรค กัณฑ์นครา ปาริชาติ	พรรค อื่น ๆ	อิสระ
อินทราประเทศ	17,668,716	43	37		2					2	2
อัสสัม	4,495,359	12	9	2							1
พิหาร	19,514,567	53	41	2			6			3	1
บอมเบย์	24,458,672	66	38	5	4	2		5		4	8
เคราลา	7,514,626	18	6	1	9						2
มัลยาประเทศ	14,010,137	36	35							1	
มัทราส	17,514,993	41	31		2						8
ไมซอร์	10,006,926	26	23	1				1			1
โอริสสา	7,983,915	20	7	2	1				7		3
ปัญจาบ	9,208,926	22	21		1						
ราชาสถาน	8,745,726	22	19								3

อุดรประเทศ	34,901,603	86	70	4	1	2					9
เบงกอลตะวันตก	15,216,532	36	23	2	6				2		3
เดลี	976,352	5	5								
ทมิฬประเทศ	671,906	4	4								
มณีปุระ	330,211	2	1								1
ศรีลังกา	432,902	2	1		1						
รวมทั้งหมด	193,652,069	494	371	19	27	4	6	6	7	12	42

ก. ทมิฬ *Report on the Second General Elections in India*, 2 vols.
 (New Delhi: Election Commission, 1959), Vol. II, Statistical.

ตาราง ๖—๓ ผลการเลือกตั้งทั่วไป ค.ศ. ๑๙๖๒^๑

รัฐ	จำนวนที่นั่ง	จำนวนที่นั่ง	พรรค	พรรคประชา	พรรค	พรรค	พรรคสังคมนิยม	พรรค	พรรค	พรรค
		หลังจากเลือกตั้ง	คอนเกรส	สังคมนิยม	คอมมิวนิสต์	จีนสังข์	แห่งอินเดีย	สาตินรา	อื่น ๆ	อิสระ
จันทรประเทศ	43	43	34	—	7	—	—	1	—	1
อัสสัม	12	12	9	2	—	—	—	—	1	—
พิหาร	53	53	39	2	1	—	1	7	3	—
กุจราท	22	22	16	1	—	—	—	4	—	1
เคราตา	18	18	6	—	6	—	—	—	3	3
มัลยประเทศ	36	36	23	3	—	4	1	—	1	4
มัทราส	41	41	31	—	2	—	—	—	8	—
มายัชตรา	44	40	37	1	—	—	—	—	—	2
ไมซอร์	26	26	25	—	—	—	—	—	—	1
โอริสสา	20	20	14	1	—	—	1	—	4	—
ปัญจาบ	22	21	13	—	—	3	1	—	3	1

ราชธานี	22	22	14	—	—	1	—	3	1	3
อุดรประเทศ	86	83	60	2	2	7	1	2	4	5
เบงกอลตะวันตก	36	36	22	—	9	—	—	—	3	2
จามมู และแคชเมียร์	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
รวมทั้งหมด	487	473 ^ข	343	12	27	15	5	17	31	23
ดินแดนภายใต้การบริหารของรัฐบาลกลาง										
เดลี	5	5	5	—	—	—	—	—	—	—
หิมาจัลประเทศ	4	— ^ข	—	—	—	—	—	—	—	—
มณีปุระ	2	— ^ข	—	—	—	—	—	—	—	—
ศรีลังกา	2	2	—	—	2	—	—	—	—	—

ก. ที่มา *India News*, Vol. 1, No. 1. (Washington, D.C. : Embassy of India, April 27, 1962) หน้า ๔

ข. ผลเลือกตั้งสุดท้ายยังไม่ปรากฏจะเขียนรายงานนี้

ผู้นำทางการเมืองของอินเดียส่วนมากหวังว่าการปกครองท้องถิ่นจะไม่ใช่เป็นการเมืองแบบพรรค แต่สหภาพบาदनครใหญ่ก็เป็นที่ยอมรับของพรรคต่าง ๆ ในสมัยอังกฤษยังปกครองอยู่ อันเป็นระยะที่มีน้อยที่พรรคการเมืองชาตินิยมได้รับอนุญาตให้เข้าครองอำนาจนิติบัญญัติได้ ดังนั้นในสหภาพท้องถิ่นทุกแห่งจนกระทั่งถึงสหภาพฌาญาบาดในหมู่บ้าน กิจกรรมของท้องถิ่นได้กลายเป็นเวทีของการเมืองระบบพรรคไป

ระบบพรรค

นับแต่ ค.ศ. ๑๙๔๗ อินเดียอยู่ในระยะพัฒนาระบบพรรคการเมืองให้เติบโตเต็มที่ ปัจจุบันอินเดียมีระบบหลายพรรคแต่ในนาม แต่ตามที่เรารู้ได้จากการวาง ๖-๓, ๖-๒ และ ๖-๓ (หน้า ๕๓๘-๕๔๓) พรรคทองเกรตได้เสียงข้างมากอย่างมั่นคงในรัฐสภา จนกระทั่งทำให้กลุ่มคู่แข่งอื่น ๆ ทำหน้าที่ค้านได้อยู่บ้างก็เพียงในฐานะผู้วิพากษ์วิจารณ์ซึ่งคอยกำหนดประเด็นและเป้าประกาศปัญหาใหญ่ ๆ สถานการณ์ในแทบทุกรัฐเกือบจะเหมือนกัน ในสองสามรัฐ เช่น เคราธา ได้มีพรรคการเมืองอื่น ๆ สามารถชนะที่นั่งได้พอเพียงในสถานการณ์บัญญัติของรัฐจนสามารถทำหน้าที่ค้านพรรคทองเกรตได้อย่างมีผลเล็กน้อยในระบบพรรคที่ดีกว่าจะเกิดขึ้นได้คือเมื่อพรรคการเมืองอื่น ๆ ที่มีอุดมการณ์คล้ายคลึงกัน รวมกันเป็นกลุ่มขนาดใหญ่พอที่ผู้สมัครที่มีโอกาสจะเข้าคุมอำนาจได้อย่างแท้จริง

บัญชีรายชื่อพรรคการเมืองทั้งหมดในอินเดียคงจะเป็นบัญชีที่ยาวมาก แต่พรรคเหล่านี้หลายสิบพรรคเป็นพรรคเล็กๆ ของท้องถิ่นเท่านั้น ส่วนมากไม่มีความสำคัญเลย นอกจากจะแสดงถึงความคิดเห็นทางการเมืองของผู้นำพรรคและกลุ่มผู้สนับสนุนเขา กลุ่มเล็ก ๆ ส่วนพรรคอื่น ๆ จำนวนมากมีความสำคัญอยู่บ้างเฉพาะรัฐเดียวหรือสองสามรัฐเท่านั้น แต่ก็ยังไม่เข้มแข็งพอที่จะชนะการเลือกตั้งระดับรัฐหรือชาติได้

พรรคระดับชาติเช่น พรรคคองเกรส พรรคประชาสังคมนิยม และแม้แต่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินเดีย จักรปกครองการของพรรคเกือบจะคล้ายกับระเบียบบริหารของประเทศที่กำหนดเขตรัฐตามลักษณะภาษาที่ใช้ ในระยะเดิंकั้งทั่วไปกับระยะที่ปัญหาของชาติบางประการมีความสำคัญมากต่อผู้นำส่วนกลางของพรรค วัตถุประสงค์แห่งชาติของพรรคก็จะปรากฏ แต่ในเวลาอื่น ๆ แล้วอำนาจของพรรคระดับชาติมักจะอยู่ที่ท้องถิ่น และผู้นำระดับท้องถิ่นสามารถที่จะคุมได้โดยไม่ต้องอ้างถึงวัตถุประสงค์แห่งชาติของพรรคแต่อย่างใด (แม้จะสำหรับพรรคคอมมิวนิสต์มีระเบียบวินัย และรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางมากกว่าพรรคอื่น) ในกรณีเช่นพรรคการเมืองใหญ่ ๆ ของอินเดียมีลักษณะใกล้เคียงกับพรรคการเมืองในสหรัฐมากกว่ากับพรรคที่ระเบียบวินัยและลัทธิคัมภีร์ในอังกฤษ ในขณะที่เดียวกันพรรคการเมืองของอินเดีย รักษาวินัยของพรรคได้อย่างดีในรัฐสภาและสภาของรัฐต่าง ๆ สำหรับในเรื่องนี้พรรคของอินเดียแตกต่างไปจากพรรคของสหรัฐ

เป็นการยากที่จะคาดคะเนว่า เมื่อไรระบบพรรคของอินเดียจะสามารถจัดได้ว่าเป็นพรรค “ที่โตเต็มที่แล้วและมั่นคง” บางทีเวลานั้นอาจจะมาถึงก็ต่อเมื่อพรรคคองเกรสแห่งชาติถูกคัดค้านจากพรรคอื่น ๆ หรือ (สหพรรค) ซึ่งสามารถรักษาเอกภาพของเจตจำนงได้อย่างมีระเบียบเป็นระยะเวลาอย่างน้อย ๕ ปี การเปลี่ยนแปลงเป็นระบบหลายพรรคอาจจะเกิดขึ้นได้ แต่พรรคคองเกรสแห่งชาติก็มีอำนาจและอิทธิพลที่จะทำให้พรรคอื่น ๆ เป็นศัตรูกันได้ ซึ่งย่อมจะทำให้เกิดดุลยภาพระหว่างพรรคต่าง ๆ

พรรคการเมือง

พรรคการเมืองที่ใหญ่ ๆ ของอินเดียอาจจัดได้ตามอุดมการณ์ตั้งแต่พรรคคอมมิวนิสต์ฝ่ายซ้าย พรรคประชาสังคมนิยมและพรรคคองเกรสฝ่ายเป็นกลาง “สังคมนิยมประชาธิปไตย” จนถึงพรรคสวตันตรา(Swatantra)ซึ่งมีหัวอนุรักษนิยมทางเศรษฐกิจฝ่ายขวากลาง และจนถึงพรรคฮินดูซึ่งมีหัวอนุรักษนิยมโดยทั่ว ๆ ไป และเคร่ง

ครัตโนประเพณี (ได้แก่พรรคจัน ดังซ์ Jan Sangh และฮินดูมหา Sabha) ฝ่ายขวา ส่วนพรรคที่เหลืออกอาจจะจัดเข้าอยู่ตอนใดตอนหนึ่งของแนวความคิดทางการเมืองดังกล่าว

เราเห็นแล้วว่าพรรคองเกรดเป็นพรรคการเมืองชั้นนำของอินเดีย ดังชนเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๙๕ โดยกลุ่มผู้นำชาวเมืองที่ด้ามารถและเข้มแข็ง อินเดียเน้นแนดองเกรด (อันเป็นข้อด้อยนั้น) ทำหน้าที่สร้างขบวนการชาตินิยม ภายใต้การนำของมหาตมะ คานธี และผู้นำรุ่นก่อนที่ได้นำเอกราชมาสู่อินเดีย ตลอดระยะเวลาดังแต่ปี ค.ศ. ๑๙๙๕ พรรคองเกรดไม่มีคู่แข่งในการเป็นผู้นำของชาติ ในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ และหลังจากนั้นพรรคนี้อยู่ภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรียะโฮรลา เนห์รู และได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นนำจำนวนมากทั้งในเขตเมืองและชนบท พรรคนี้ยังไม่เคยเผชิญการคัดค้านอย่างจริงจัง ในรัฐดงยังไม่ม้พรรคคู่แข่งพรรคใดที่จะมีที่นั่งพอที่จะถือได้ว่าเป็นฝ่ายค้านได้ “ฝ่ายค้าน” ในรัฐดงประกอบไปด้วยการรวมกลุ่มของพรรคต่าง ๆ ซึ่งก็มักจะไม่นั่นคงที่จะท้าทายนโยบายของพรรคที่มีอำนาจได้

พรรคองเกรดอยู่ภายใต้การควบคุมของสำนักงานกลางในนิวเดลี และมีการจัดองค์การอย่างมีระบบจนกระทั่งถึงระดับรัฐ นคร เมือง อำเภอ และแม้แต่หมู่บ้านจำนวนมากของอินเดีย มีประธานพรรคเป็นหัวหน้า ซึ่งโดยธรรมดาได้รับเลือกตั้ง การประชุมพรรคประจำปีซึ่งจัดขึ้นก่อนปีใหม่ ประธานพรรคบริหารงานของพรรคโดยการช่วยเหลือของเดชาธิการหนึ่งคนหรือมากกว่า โดยมีคณะกรรมการพรรคประกอบด้วยชาวอินเดียทุกฝ่าย มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่นิวเดลีซึ่งเป็นองค์กรควบคุมกลางของพรรคองเกรด อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการปฏิบัติงาน (Working Committee) คือศูนย์กลางของอำนาจทางการเมืองอันแท้จริงของพรรค คณะกรรมการปฏิบัติงานส่วนหนึ่งได้รับการแต่งตั้งจากประธานพรรค (๓ ใน ๓ เลือกตั้งโดยคณะกรรมการพรรคของชาวอินเดียทุกฝ่าย) และมุ่งที่จะสะท้อนการคาดคะเนของผู้นำพรรคเกี่ยวกับผลประโยชน์

สำคัญภายในพรรค ซึ่งควรจะมั่งมีและอยู่ในองค์กรที่จะทำหน้าที่เสนอแนะนโยบายทาง
การเมืองสำคัญ ๆ ที่พรรคจะต้องปฏิบัติตาม โดยปกติมุขมนตรีที่สำคัญที่สุดในรัฐต่างๆ
จะได้รับแต่งตั้งเป็นสมาชิกของคณะกรรมการปฏิบัติงานควบคู่ไปกับรัฐมนตรีบางคนของ
รัฐบาลกลาง และทำการชักจูงนำทางการเมืองอื่น ๆ ที่อาจหรือไม่อาจเป็นหัวหน้า
รัฐบาลในขณะนั้นได้ ได้มีการพยายามที่จะตั้งบุคคลที่จะแทนผลประโยชน์ของสตรี และ
มีคุณภาพพอสมควรระหว่างผู้นำสนับสนุนการเปลี่ยนให้ทันสมัยตามแนวตะวันตก กับผู้ที่
ต้องการรักษาประเพณีเดิมไว้บ้าง คณะกรรมการปฏิบัติงานโดยทฤษฎีแล้วไม่ได้กำหนด
นโยบาย เพียงแต่เสนอแนะไปให้คณะกรรมการพรรคของชาวอินเดียทุกฝ่าย หรือไป
ยังที่ประชุมประจำปีของพรรค ซึ่งมีอำนาจตัดสินใจสุดท้ายภายในพรรค แต่ไม่มีใครจะ
ปรากฏว่าคำแนะนำของคณะกรรมการปฏิบัติงานถูกปฏิเสธ

ในแต่ละรัฐสำนักงานใหญ่บริหารกิจการของพรรคภายในรัฐนั้น ดำเนิน
การบังคับบัญชาในพรรคประจำแคว้นลำดับขั้นซ้อน และเริ่มจากระดับเมืองหลวงของรัฐ
ไปยัง (ในบางกรณี) ภูมิภาคต่าง ๆ ภายในรัฐ สำนักงานใหญ่ประจำนคร ประจำ
อำเภอ และต่ำลงไปได้มีการติดต่อกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้นำพรรคกับผู้นำพรรคใน
รัฐสภาและสภาของรัฐต่าง ๆ โดยผ่านทางสำนักงานของพรรคที่ตั้งอยู่ในรัฐสภา และ
ในสภาของรัฐ อันเป็นที่อยู่ของผู้ควบคุมสมาชิกสภาฝ่ายรัฐบาล

เพราะว่าพรรคของเกรตเป็นพรรคชาตินิยมในสมัยก่อนได้เอกราช พรรคนี้
จึงรู้ดีว่าตนมีสิทธิ์ที่จะปฏิบัติหน้าที่ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตนได้พยายามค้นหาเป็น
เวลาหลายสิบปี สมาชิกของพรรคหลายคนไม่ถือว่าพรรคของเขาเป็น “พรรคการเมือง”
ในความหมายปกติ พวกเขามักจะพูดว่าเป็น “พรรคแห่งชาติ” ซึ่งหมายความว่ากระ
บวนการสร้างชาติไม่ควรเป็นเรื่องของพรรค นั่นคือ ควรจะได้รับการดูแลโดยพรรค
ของเกรต

เพราะว่าพรรคทองเกรดได้ครอบงำการเมืองของอินเดียถึงขนาดที่นักวิชาการบางคนรู้ดีว่าอาจจะถือได้ว่าอินเดียมีลักษณะเป็นประเทศที่มีพรรคเดียว การวิเคราะห์หนึ่งส่วนถูกอยู่มาก แม้ว่าในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติจะไม่เป็นจริงก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติแล้ว การเมืองภายในโครงสร้างของพรรคทองเกรดเอง แะระหว่างกลุ่มสมาชิกต่างภูมิภาคและอุดมการณ์ และกลุ่มอิทธิพลดำเนินไปอย่างจริงจัง และมีความหมายมากกว่าการเมืองระหว่างพรรคการเมืองต่าง ๆ เดียงของกลุ่มฝ่ายค้านแสดงออกได้ในห้องประชุมของสภานิติบัญญัติ และหนังสือพิมพ์ได้โฆษณาความคิดเห็นของฝ่ายค้าน แต่กำลังเงินอันเหนือกว่าของพรรคทองเกรดและเครื่องมือของพรรคจำนวนมากที่มีประสิทธิภาพมากกว่า ตลอดจนการที่พรรคสามารถควบคุมข้าราชการของรัฐ ทำให้พรรคสามารถนำในการเมืองของอินเดียได้อย่างเต็มที่

การแบ่งแยกเป็นฝักฝ่ายภายในพรรคทองเกรดเกิดมาจากภูมิภาคและอุดมการณ์ ถ้าจะนับจำนวนกันแล้ว ผู้นำของพรรคในระบิรัฐและท้องถิ่นมีความโน้มเอียงไปในทางอนุรักษนิยมเกี่ยวกับทฤษฎีเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและประเพณีนิยมมากกว่า ผู้นำชั้นสูงภายใต้เนहरुในนิวเดลี แต่การดำรงตำแหน่งสูงของเนहरुและผู้ร่วมงานของเขาในองค์การพรรคจนกระทั่งปัจจุบัน ทำให้พวกเขาสามารถยับยั้งการคุกคามของพวกเขา ประเพณีและอนุรักษนิยมที่อยู่ในองค์การของพรรคระดับท้องถิ่นได้ การต่อสู้เพื่อสืบตำแหน่งผู้นำต่อจากเนहरुได้เกิดขึ้นแล้ว แม้ว่า พรรคจะพยายามเก็บเรื่องไว้ให้เงียบและไกลจากการถกเถียงกันในสาธารณะให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ย่อมเป็นไปได้ที่ว่าเมื่อเนहरुพ้นจากการเป็นผู้นำพรรค การต่อสู้อย่างเปิดเผยระหว่าง “หัวสมัยใหม่” กับ “หัวประเพณีนิยม” (ความแตกต่างระหว่างสองฝ่ายหนักไปในทางเศรษฐกิจมากกว่า วัฒนธรรม) จะต้องเกิดขึ้นซึ่งเป็นการยากที่จะทำนายผลล่วงหน้า เพราะว่านโยบายเสรีและประชาธิปไตยสังคมนิยมของพรรคได้รับการส่งเสริมอย่างมากตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ กลุ่มเสรีนิยมของพรรคย่อมอาจสามารถคุมอำนาจได้ แม้หลังจากที่เนहरुแล้ว สมาชิก

กลุ่มประเพณีนิยมของพรรคจำนวนมากอาจจะไปร่วมมือกับพรรคที่มันนโยบายอนุรักษนิยมมากกว่า หรือไม่ก็ตั้งกลุ่มขึ้นใหม่เพื่อค้ำพรรคของเกร์ดที่มันนโยบาย “สังคมนิยม”

พรรคประชาสังคมนิยมเป็นกลุ่มบุคคลที่มาจากพรรคของเกร์ดสังคมนิยม ตั้งขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของอินเดียเนชั่นนัลคองเกร์ด เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๓๔ พรรคของเกร์ดสังคมนิยมนำโดยไชยะประกาศ นารายัน มุ่งที่จะเป็นกลุ่มหนึ่งในพรรคของเกร์ด เพื่อพยายามชักชวนให้พรรคของเกร์ดยอมรับวัตถุประสงค์สังคมนิยม พรรคของเกร์ดสังคมนิยมไม่ตั้งกติกายู่ในพรรคของเกร์ดจนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๔๗ ในปีนั้นสมาชิกของพรรคได้ลาออกจากพรรคของเกร์ด เพราะไม่เห็นด้วยที่จะต้องถูกควบคุมโดยผู้นำพรรคของเกร์ด ไชยะประกาศ นารายัน นรินทราเคฟ และอโศก เมตา (Asoka Mehta) จึงได้ร่วมกันตั้งพรรคสังคมนิยมขึ้นเข้าแข่งขันในการเลือกตั้งทั่วไป ครั้งแรกผู้นำสังคมนิยมคิดว่าพวกเขามีผู้สนับสนุนมากในประเทศ และคงจะได้ที่นั่งพอในรัฐสภาที่จะสามารถทำหน้าที่ฝ่ายค้านได้อย่างจริงจัง แต่พรรคได้ที่นั่งเพียง ๑๒ ที่ แตกต่างกว่าพรรคของเกร์ดซึ่งได้ที่นั่งถึง ๓๔๖ ที่ หลังจากการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกแล้ว พรรคสังคมนิยมได้รวมกับพรรค किसान มาซดอร์ ปราชา (Kisan Mazdoor Praja ซาวนา กรรมกร ประชาชน) ซึ่งขณะนั้นนำโดยศาสตราจารย์ เจ.บี. ไกรบีตานี (Acharya J.B. Kripalani) ตั้งพรรคประชาสังคมนิยมขึ้น ภายใต้การนำของไกรบีตานี กลุ่มนี้ได้ที่นั่งในรัฐสภาเพียง ๑๙ ที่ ในการเลือกตั้งทั่วไปปี ค.ศ. ๑๙๕๗ ประวัติการเลือกตั้งของพรรคประชาสังคมนิยมในรัฐต่าง ๆ ก็ไม่ได้เช่นกัน ความล้มเหลวของพรรคประชาสังคมนิยมในปี ค.ศ. ๑๙๖๒ ที่จะเพิ่มที่นั่งในรัฐสภาและในสภาของรัฐ แสดงว่าพรรคไม่สามารจรสร้างคามนิยมในหมู่ประชาชนให้จำนวนมากขึ้นได้ เรื่องนี้ทำให้ผู้นำพรรคประหตาดใจและผิดหวังอย่างมาก

ผู้นำพรรคประชาสังคมนิยมคนหนึ่ง คือ อโศก เมตา ได้เสนอว่าพรรคฝ่ายค้านควรจะทำางร่วมกับพรรคของเกร์ด ซึ่งมีอำนาจในปัญหาสาธารณะที่สำคัญ ๆ ซึ่งพรรคฝ่ายค้านเห็นด้วย และค่านับรัฐบาตและพรรคที่มีอำนาจอย่างเข้มแข็ง เมื่อเป็น

ปัญหาใหญ่เกี่ยวกับหลักการ การพิจารณาถึงสถานะอำนาจในประเทศของเมตาอาชูก
ต้อง เขาวิตกว่าเศรษฐกิจของอินเดียอยู่ในสภาพที่ทำให้การค้านเพื่อประโยชน์ของการ
ค้านไม่มีความหมายในสถานการณ์ดังกล่าว แต่ผลของความคิดของเมตาอาชูกทำให้
พรรคสังคมนิยมเสื่อมความนิยมลงไปอีก จึงทำให้พรรคองเกรดเป็นพรรคที่มีกำลัง
เข้มแข็งมากขึ้นพอที่จะสามารถปกครองได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

พรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินเดียซึ่งตั้งขึ้นโดย เอ็ม. เอ็น. รอย ประมาณปี
ค.ศ. ๑๙๒๕ เติบโตค่อนข้างช้า แต่ก็เติบโตอยู่เรื่อยโดยเฉพาะในหมู่กรรมกรและปัญญา
ชน เมื่อเร็ว ๆ นี้พรรคคอมมิวนิสต์ได้ให้ความสนใจกับชนบทของบางรัฐ เช่น
เบงกอลตะวันตก และอื่น ๆ แวดขยายแดนค่อนข้างน้อยในการรณรงค์เพื่อสร้างขบวนการ
มวลชนที่เข้มแข็ง

ทางด้านการเมืองพรรคคอมมิวนิสต์สามารถเข้าคุมที่นั่งได้จำนวนหนึ่งในรัฐ
ต่าง ดังปรากฏตามตาราง ๖-๑, ๖-๒ และ ๖-๓ อย่างไรก็ตาม ในแคว้นต่าง ๆ
พรรคคอมมิวนิสต์เป็นพลังที่มีความสำคัญในรัฐอันทรา รัฐเบงกอลตะวันตก และโดย
เฉพาะในรัฐเกราดา ซึ่งพรรคคอมมิวนิสต์เป็นหัวหน้ารัฐบาลตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๗ จน
กระทั่งมีการประกาศให้การปกครองของประธานาธิบดีในปี ค.ศ. ๑๙๕๘

พรรคคอมมิวนิสต์มีลักษณะพิเศษ คือ การควบคุมที่เข้มงวดและใช้วินัย
บังคับสมาชิก พรรคไม่เคยจะมีสมาชิกเกิน ๕๐,๐๐๐ คน แต่ประชาชนที่ออกเสียงให้
พรรคมีจำนวนหลายล้าน นอกจากสมาชิกของพรรคและผู้สนับสนุนเด็กตั้งแต่หกขวบ
ประชาชนอื่นก็เป็นจำนวนล้าน ๆ ในประเทศ ซึ่งผิดหวังในความเจริญทางเศรษฐกิจอย่าง
ช้า ๆ ได้ให้การสนับสนุนก่อนนโยบายที่พรรคคอมมิวนิสต์เสนอให้เลิก ซึ่งอาจจะม
ีโอกาสที่จะทำให้ประเทศสามารถยกมาตราบฐานการครองชีพได้เร็วขึ้น

ระหว่างเวลาดังแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๐ จนถึงปี ค.ศ. ๑๙๖๐ พรรคคอมมิวนิสต์
ได้ดำเนินยุทธวิธี “แนวรัฐสภา” เพื่อแสดงว่าพรรคคอมมิวนิสต์เป็นเพียงพรรคการเมือง

ที่ถูกต้องเช่นเดียวกับพรรคอื่น ๆ ซึ่งเสนอทางเลือกหลาย ๆ ทางให้กับประชาชนของอินเดียนอกเดียงเดือก ในรัฐสภาและสภาของรัฐต่าง ๆ ซึ่งพรรคคอมมิวนิสต์มีสมาชิกของตนอยู่ โฆษกของคอมมิวนิสต์มักให้การร่วมมืออย่างจริงจังในกิจการนิติบัญญัติ และโดยที่จริงแล้วก็ได้ทำหน้าที่วิพากษ์วิจารณ์ที่ว่างสรรพ และมีนักพูดที่มีความรู้เกี่ยวกับมาตรการต่าง ๆ ที่พรรคของเกร์ดเป็นผู้เสนอ ความสำเร็จในการเลือกตั้งในรัฐเควาดาและเดียงเดียงนับเนื่องจากประชาชนที่เพิ่มมากขึ้นในหลายรัฐ ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์มั่นใจว่าอย่างน้อยในปัจจุบันนี้ยุทธวิธีการร่วมมือทางรัฐสภาเป็นวิธีที่ให้ผลอย่างมาก ซึ่งควรจะใช้ต่อไป รัฐเควาดาเป็นรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญแห่งแรกที่พรรคคอมมิวนิสต์จัดตั้งขึ้นในโลกโดยไม่ได้อาศัยกำลังทหาร ย่อมเป็นไปได้หรืออาจเป็นไปได้ที่ว่า พรรคคอมมิวนิสต์แม้จะพ่ายแพ้ในการเลือกตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๗ จะประสบความสำเร็จในการเข้ากุมรัฐบาลของรัฐต่าง ๆ ในอนาคต และจะกระทำโดยวิธีได้อำนาจที่ถูกต้องมาจากประชาชนซึ่งออกเดียงมอบให้ในการเลือกตั้ง

ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๕ เมื่อนายกรัฐมนตรีเนห์รูได้ประกาศในรัฐสภาว่า จีนคอมมิวนิสต์ได้เรียกร้องกรรมสิทธิ์เหนือดินแดนของอินเดียจำนวน ๔๒,๐๐๐ ตารางไมล์ตามแนวเขตแดนทิเบต ผู้เห็นอกเห็นใจพรรคคอมมิวนิสต์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับคอมมิวนิสต์จำนวนมากได้เข้าใจผิดขึ้นเกี่ยวกับลัทธิคอมมิวนิสต์และพรรคคอมมิวนิสต์ ในกรณีนี้ผลประโยชน์ของชาติมีความสำคัญพอที่จะทำลายความนิยมที่ประชาชนมีต่อทางเลือกที่รุนแรงที่พรรคคอมมิวนิสต์ฝ่ายซ้ายเป็นผู้เสนอ แต่พรรคคอมมิวนิสต์ก็ยังไม่หมดคติพิสดายที่เดียว ผู้นำของพรรครวมเอานักวิเคราะห์และนักยุทธศาสตร์ทางการเมืองของอินเดียที่มีความสามารถบางคนไว้ด้วย และสมาชิกที่มีระเบียบวินัยกำลังทำงานหนัก และเขาจริงจังมากขึ้นด้วยความมุ่งหมายในการสร้างสังคมแบบสังคมนิยม ซึ่งพรรครู้ดีว่าจะต้องเกิดขึ้นในอินเดีย ถ้าจะมีการสร้างชีวิตที่ดีขึ้นให้กับชาวนาและกรรมกร

ในฤดูร้อนปี ค.ศ. ๑๙๕๘ พรรคการเมืองใหม่ชื่อพรรคสังคมนิยม (หรือ “เดิร์ภาพ”) ได้ก่อตั้งขึ้นภายใต้การนำของอดีตนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งของอินเดีย นายจักรวาร์ต ราชาโกปาลาจารย์ (Chakravarti Rajagopalachari) หัวหน้าที่
ของพรรคมีบุคคลเช่น ผู้นำชาวนาจากแคว้นอันทรา คือ ศาสตราจารย์ เอ. จี. รังงา (N. G. Ranga) อดีตรัฐมนตรีในคณะรัฐบาลของพรรคของเกรดี และผู้ว่าราชการ
เค. เอ็ม. มุนชิ (K. M. Munshi) และผู้ต่อต้านคอมมิวนิสต์ชั้นนำชื่อ มินู อาร์ มาซานี (Minoo R. Masani)

พรรคสังคมนิยม จัดตั้งขึ้นเพื่อเสนอวิธีการอนุรักษ์นิยมในทางเศรษฐกิจให้
ประชาชนเด็ก อันเป็นวิธีที่จำกัดระดับของรัฐบาลกิจและมุ่งจะขยายไปให้ส่วนของ
เอกชนอย่างเต็มที่ ซึ่งหวังกันว่าจะช่วยให้เศรษฐกิจขยายตัวรวดเร็วขึ้น พรรคนี้คัดค้าน
วิธีการทำนาแบบสหกรณ์ ซึ่งจะแยกชาวนาแต่ละคนจากผืนดินของเขาเอง ในด้าน
นโยบายต่างประเทศ พรรคนี้ต่อต้านคอมมิวนิสต์อย่างเปิดเผย เป็นชาตินิยมอย่างรุนแรง
แต่ไม่นิยมเหินหัว เกี่ยวกับปัญหาอื่น ๆ พรรคนี้ไม่ยอมแสดงความคิดเห็นโดยเหตุผลทาง
หลักการ แต่สนับสนุนให้สมาชิกของพรรคออกความเห็นส่วนตัวได้

จะเป็นการเร็วเกินไปที่จะพูดถึงความสำเร็จที่พรรคสังคมนิยมจะได้รับในการ
เด็กทั้งระดับชาติ และระดับรัฐในอนาคต กำลังของพรรคสังคมนิยมอยู่ในสองสามรัฐ
เช่น พินาร ราชาสถาน กุญราท และโอริสสา มีมากพอประมาณในการเด็กทั้งปี
ค.ศ. ๑๙๖๒ และเพราะเหตุที่ผู้นำของพรรคก่อนข้างมีชื่อเสียงทั่วประเทศ พรรคสัง
คมนิมนายอมจะมีผู้แทนของตนในรัฐสภา แต่ทว่าพรรคนี้สนใจในชุมชนธุรกิจเป็นสำคัญ
ในกลุ่มชาวนาที่ร่ำรวย (เช่นที่นำโดย เอ. จี. รังงา) และในนักธุรกิจเล็ก ๆ บางคน
กับปัญญาชนสองสามคน รวมทั้งประชาชนจำนวนมากในรัฐต่าง ๆ เช่น กุญราท และ
พินาร อันเป็นรัฐที่อดีตเจ้าชายยังดำรงความภักดีของอดีต “ข้าแผ่นดิน” การ
สนับสนุนชนชั้นนี้ไม่ใช่ชนิดที่จะได้รับการสนับสนุนจากมวลชน

พรรคการเมืองอื่น ๆ ในอินเดียไม่มีความสำคัญเท่ากับพรรคที่กล่าวถึงข้างบน พรรคจันดังซ์และฮินดูมหาตมา รวมทั้งพรรคราม ราชย์ ปารีชาติ (Ram Raiya Parishad) และกันนะพันทรา ปารีชาติ (Ganatantra Parishad) เป็นตัวแทนของแนวคิดฮินดู ความสำเร็จในการเลือกตั้งที่พรรคเหล่านี้ได้รับปรากฏในการเลือกตั้งในรัฐ ในเทศบาล และในท้องถิ่น ซึ่งประชาชนที่มีชีวิตอยู่ในกรอบของประเพณีมักจะสนใจในนโยบายเพื่อฮินดูของพรรคฮินดู กำลังของพรรคเหล่านี้อาจเพิ่มขึ้นในภายหน้า ถ้าหากมีการแตกแยกในพรรคคองเกรสระหว่างพวกนิยมประชาธิปไตยสังคมนิยม กับพวกประเพณีนิยม พรรคระดับท้องถิ่นบางพรรค เช่น พรรคดราวิดา มุนเนตรา กาซางาม (Dravida Munnetra Kazagham) ในรัฐมัทธาดี (ซึ่งตั้งเดิมชบวนการเพื่อรัฐเอกราชในอินเดียตอนใต้) และพรรคอกดี ดาล (Akali Dal) ในแคว้นปัญจาบ (ซึ่งเรียกร่องรัฐต่างหากของชาวซิกข์) มีหลักการและวัตถุประสงค์ไม่เหมือนกับใคร

บทบาททางการเมืองของพรรค

พรรคคองเกรสเป็นพลังสร้างความสำเร็จที่สำคัญของอินเดีย องค์การของพรรคอันซับซ้อน และผู้นำที่มีชื่อเสียงในหมู่สมาชิก ได้ช่วยให้เกิดความรู้รักกันเห็นใจ และความมุ่งหวังในการปกครอง และประสานความมุ่งหมายของชาติให้เข้ากับของรัฐต่าง ๆ ได้ แม้จะงานนี้ทำได้ง่ายขึ้นเพราะว่ามีพรรคการเมืองพรรคเดียวที่รับผิดชอบในงานของชาติทั้งหมด แต่เราควรจำไว้ว่าพรรคการเมืองอื่น ๆ โดยเฉพาะพรรคประชาสังคมนิยม พรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินเดียและพรรคจันดังซ์ ได้เสนอนโยบายอย่างอื่นให้ประชาชนเลือก ซึ่งแม้ว่าขณะนี้จะไม่มีโอกาสชนะในการเลือกตั้งเดี๋ยวก็นั่น แต่ก็ช่วยให้ประชาชนพุ่งความสนใจในปัญหาการเมืองประจำวัน เขียวหราด เนห์รูมักจะกล่าวถึงการเลือกตั้งทั่วไปว่าเป็นการดำเนินการที่สำคัญยิ่งในการให้การศึกษากับประชาชน การเลือกตั้งต่าง ๆ ได้ทำหน้าที่ในการกำหนดปัญหา และชี้ให้เห็นถึงข้อ

ขัดแย้งที่เกี่ยวข้อในการวางนโยบายของรัฐ และในการสร้างความรู้ดีเจนด์ทาง
การเมืองให้กับผู้เด็กต่าง

แต่ฐานะอันอ่อนแอของฝ่ายค้านไม่ดังเดิมให้ประชาชนสามารถเข้าใจ
ปัญหาทางการเมืองได้อย่างแจ่มชัด เมื่อได้พูดและทำทุกอย่างแล้ว ไม่ใครจะมีผู้
เดียงที่เต็มใจจะออกเดียงตามความเชื่อทางอุดมการณ์ของตน หรือออกเดียงให้กับ
พรรคเล็ก ๆ หรือพรรคระดับท้องถิ่น เพราะพวกเขาารู้ดีว่าจะเป็นการ “ออกเดียงที่เดียง
เปล่า” พวกเขาเชื่อว่าพรรคคองเกรสซึ่งเป็นปีกแผ่นย่อมจะก้าวต่อไป และเข้ากุมอำนาจ
ได้อย่างไม่ต้องสงสัย แล้วทำไมพวกเขาจึงจะไม่ออกเดียงให้กับผู้ชนะเด่า ความเจนด์
ทางการเมืองยังไม่ถึงขนาดที่จะทำให้ผู้ที่สนับสนุนพรรคอื่น ๆ เต็มใจที่จะ “ออกเดียง
ที่เดียงเปล่า” อันเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาพรรคฝ่ายค้านที่เข้มแข็งขึ้น

พรรคคองเกรสได้สร้างเสถียรภาพทางการเมืองมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ และ
มีเพียงสองตำรัฐเท่านั้นที่มีการยกปัญหาขึ้นถามว่าใครควรจะเป็นผู้ปกครองที่ถูกต้อง
ในกรณีเช่นนั้น พรรคคองเกรสได้เป็นผู้สร้างวิถีการเมืองให้กับประเทศได้มั่นคงมากกว่า
พรรคอื่น ๆ ในประเทศอื่น ๆ ของเอเชีย แต่รัฐบาลที่มั่นคงไม่จำเป็นจะต้องเป็นรัฐบาล
ที่ดี ในกรณีของอินเดียได้รัฐบาลที่รับผิดชอบ เพราะเนห์รูสนับสนุนและย้าให้พรรค
ฝ่ายค้านมีเดียงในการสร้างนโยบายรัฐบาล แม้ว่าจะไม่มีกำลังพอที่จะบังคับให้พรรค
ที่มีเดียงข้างมากฟังความคิดเห็นของคนได้ก็ตาม

กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง

กลุ่มผลประโยชน์ซึ่งเป็นตัวแทนของวงการธุรกิจ กรรมกร ขาวนา นัก
ศึกษา สตรี ชุมชน ศาสนาต่าง ๆ และวรรณะต่าง ๆ ได้แสดงบทบาททางการเมือง
ที่สำคัญอยู่บ้างในอินเดีย แต่รัฐบาลอินเดียไม่ยอมให้เข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงด้วยวิธี

การใช้สิทธิพลในการกำหนดนโยบายรัฐบาล และการเข้มงวดของกฎหมาย ก็ไม่
ดั่งเดิมให้กลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้แสดงความคิดเห็นเชิงบีบบังคับ ยกเว้นแต่โดยทาง
อ้อม จึงปล่อยให้เป็นที่หน้าทีของพรรคการเมืองที่จะรับหรือปฏิเสธการขอร้องของกลุ่ม
ผลประโยชน์ใหญ่ ๆ และเอามาเป็นนโยบายของพรรค ในการเมืองระดับรัฐ กลุ่ม
ผลประโยชน์ค่อนข้างจะมีอิทธิพลมาก

ขบวนการสหภาพกรรมกรในอินเดียแตกแยกกันตามนโยบายของพรรค
การเมือง สหภาพกรรมกรอินเดียแห่งชาติซึ่งตั้งขึ้นภายใต้การอุปถัมภ์ของพรรค
คองเกรสในปี ค.ศ. ๑๙๔๗ เป็นแนวกรรมกรสำหรับพรรคที่มีเดียงข้างมาก พรรค
ประชาสังคมนิยมคุมส่วนสำคัญของสหภาพกรรมกรอินเดีย (Hin Mazdoor Sabha
ฮิน มาซดอร์ สบฮา) ส่วนพรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินเดียมีอิทธิพลเหนือสหภาพ
กรรมกรของอินเดียทุกฝ่าย ผู้นำทางการเมืองของพรรคคองเกรส พรรคประชาสังคมนิยม
และพรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินเดียมักจะมีลูกมือฝึกหัดสำหรับดำเนินชีวิตสาธารณะ ทำ
หน้าที่เป็นผู้จัดการในด้านสหภาพกรรมกร บางครั้งผู้นำทางการเมืองที่มีชื่อเสียง
เข้าไปช่วยสร้างเสริมความเข้มแข็งในการบริหารให้กับองค์การกรรมกร ผู้นำการเมืองชน
แนวหน้าของอินเดียในปัจจุบัน รวมทั้งเยาหวราต เนห์รู ครึ่งหนึ่งเคยมีตำแหน่งสูงในองค์
การกรรมกร แม้ว่าจะไม่อาจกล่าวได้ว่าพวกเขามาจากกลุ่มกรรมกร ไม่มีใครจะมีผู้นำ
สหภาพแรงงานของอินเดียคนใดที่จะเคยห่างไกลและจะอยู่ห่างไกลจากชนชั้นกรรมกร

กลุ่มนักเรียนและชาวนาก็แบ่งแยกกันตามนโยบายของพรรคการเมืองเช่นกัน
ปัจจุบันกลุ่มชาวนาและสหภาพบริการอินเดีย (Bharat Sevak Samaj) ดึงดูดให้เห็น
ถึงความคิดเห็นของพรรคคองเกรสเกี่ยวกับปัญหาชนบท ส่วนสหภาพชาวนา (กิสาน
สบฮา Kisan Sabha) อยู่ใต้อิทธิพลคอมมิวนิสต์ และสภาชาวนา (กิสาน ปัญญาเขต
Kisan Panchayat) เป็นองค์กรของพรรคประชาสังคมนิยมในชนบท กลุ่มผลประโยชน์
ที่มีอิทธิพลที่สุดในกลุ่มนักเรียนได้แก่สหพันธ์นักเรียนอินเดียทุกฝ่าย ซึ่งตกอยู่ใต้อิทธิพล

ของคอมมิวนิสต์ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ และยังคงเห็นคล้ายตามพรรคคอมมิวนิสต์
ในปัจจุบัน ต่อาเขวอนที่ดัมไปครั้งหนึ่งซึ่งตั้งโดยพรรคองเกรดในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ ขน
แทน องค์การแรกซึ่งดัมไป อ้างว่ามีสมาชิกมาก แต่มีความนิยมต่ำมากในหมู่นักศึกษา
มหาวิทยาลัย องค์การนักศึกษาดังคณนิยม ไม่เคยได้รับความสนใจจากนักศึกษา แต่
หน่วยงานขององค์การนี้เป็นตัวแทนความเห็นของพรรคประชาดังคณนิยม

ก่อนได้เอกราชได้มีสมาคมสตรีอยู่จำนวนหนึ่งในหมู่กลุ่มผลประโยชน์ แต่
องค์การเหล่านี้หลายแห่งคงได้สลายตัวไป ผู้นำสตรีเช่น หันซา เมตา และกมดาเทวี
ชาโต พัทยา แย้งว่าเมื่อได้เอกราชแล้วสตรีต้องต่อสู้เพื่อสิทธิภายในองค์การปฏิบัติงาน
อื่นที่เหมาะสม เช่น พรรคการเมือง ไม่ใช่เป็นกลุ่มอิทธิพลแยกออกต่างหาก

ชุมชนธุรกิจเป็นข้อยกเว้นอย่างหนึ่งในกฎทั่วไปที่พรรคการเมืองมักจะแยก
กลุ่มผลประโยชน์ ผู้นำธุรกิจส่วนมากในอินเดียระมัดระวังที่จะสนับสนุนพรรคองเกรด
โดยเหตุประการหนึ่งที่ว่าพรรคองเกรดเป็นฝ่ายข้างมากที่มีอิทธิพลมากจนทำให้การค้าน
เพื่อความหวังอันเลือนลางอย่างอื่นที่อาจดีกว่า ดูเหมือนจะไม่เป็นการกระทำที่สุจริตและ
“แบบธุรกิจ” แต่มีนายจ้างหลายคนตั้งสมาคมขึ้นหลายแห่ง เช่น สมาคมโรงงานปอ
อินเดีย และสมาคมชาวอินเดีย เพื่อเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของพวกเขา และเพื่อให้
ประชาชนได้ทราบความเห็นของพวกเขา สมาคมที่สำคัญต่อธุรกิจโดยทั่วไปได้แก่สมาคม
การค้า เช่นสมาคมการค้าการตะ ตัวแทนของชุมชนมาวารี สมาคมการค้าอินเดีย
และอื่น ๆ ในทุก ๆ ศูนย์อุตสาหกรรม การค้า และการคลังใหญ่ ๆ ของอินเดีย สมาคม
การค้าเหล่านี้ไม่ว่าจะได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากผู้ทำธุรกิจแต่ละคนหรือไม่ ได้
จัดการพิมพ์รายงานและอนุสาร รวมทั้งออกค่าใช้จ่ายในการพิมพ์วารสารธุรกิจ เช่น
แคปปีคอต (ในกัตกัตตา) อินเดียไฟแนนซ์ (ในนิวเดลี) หรืออัสเตอร์น อีคอนอมิสต์
(ในนิวเดลี) ซึ่งเผยแพร่เสียงของธุรกิจอินเดียให้กับผู้อ่าน

กลุ่มผลประโยชน์ชนิดที่มีอยู่ในอินเดียเพียงแห่งเดียวก็คือ “กลุ่มอิทธิพล
วรรณะ” กลุ่มอิทธิพลเหล่านี้ส่งเสริมผลประโยชน์ภูมิภาคของวรรณะใดวรรณะหนึ่ง
และเรียกร้องการสนับสนุนจากสมาชิกในวรรณะเดียวกัน ที่อยู่ในสถานิติบัญญัติต่าง ๆ
ถ้าศึกษาให้ละเอียดอาจพบว่ากลุ่มวรรณะเหล่านี้มีอิทธิพลมากกว่าที่คิดกันในปัจจุบัน
ถึงผูกพันที่แข็งแกร่งของชาวฮินดูอย่างหนึ่งก็คือสัมพันธภาพที่มีอยู่ระหว่างสมาชิกสภา
นิติบัญญัติบางคน กับผู้นำของนิกายศาสนาต่างๆ ตัวอย่างเช่น ตัวของรามากฤษณะ-
ศรี อุโรบินโด หรืออนันท์โม มักจะได้รับอิทธิพลจากคำสอนของอาจารย์ของเขา
คำสอนทางศาสนาในอินเดียโดยทั่วไปมีลักษณะทางการเมืองอยู่ด้วย

แต่เราต้องถกถามอย่างกว้าง ๆ ว่า พฤติกรรมของกลุ่มผลประโยชน์
ในอินเดียไม่ได้เป็นไปตามแบบที่นักรัฐศาสตร์พบทั่ว ๆ ไปในตะวันตก ความยิ่งใหญ่
ของพรรคคองเกรสมักจะครอบงำอิทธิพลของกลุ่มผลประโยชน์ ผู้นำพรรคคองเกรส
ปลดปล่อยพอที่จะให้พรรคกำหนดแนวนโยบายตามแนวความเชื่อมั่นทางศีลธรรมของตน ซึ่ง
อาจไม่เป็นไปตามความต้องการของพรรคก็ได้ถ้าเขาจะต้องการเช่นนั้น เพราะไม่มีกลุ่ม
การเมืองกลุ่มใด หรือการรวมกลุ่มขององค์การผลประโยชน์ใดที่จะสามารถคุกคาม
อำนาจของพรรคคองเกรสได้ เมื่อฝ่ายค้านมีกำลังเติบโตขึ้นในอินเดีย กลุ่มผลประโยชน์
อาจมีอิทธิพลเพิ่มขึ้นด้วย แต่มันไม่แน่ว่าการเปลี่ยนแปลงเช่นนั้นจะเป็นดังที่

ฐานะผู้นำทางการเมือง

ฐานะผู้นำทางการเมืองของอินเดียในทุกระดับ ยกเว้นระดับหมู่บ้านและ
อำเภออยู่ในมือของพลเรือนชาวฮินดูจากวรรณะสูงที่อยู่ในเมือง และได้รับการศึกษา
ดี มีผู้นำจากมุสลิม คริสต์เดียน ซิกข์ และกลุ่มศาสนาอื่นอยู่เหมือนกัน แต่โดยธรรมดา
ฮินดูย่อมเป็นฝ่ายข้างมาก สถิติในการเมืองตามสถิติไม่ค่อยมี แม้ว่าจะมีตั้งอยู่จำนวน

หนึ่งก็ตามที่มีความสามารถเด่นในทางกฎหมาย ด้านงานระดับสูงของพรรค และ
ตำแหน่งรัฐมนตรี ผู้นำในชนบทที่มีการศึกษาน้อยขึ้นสู่ตำแหน่งสูงได้เป็นบางครั้ง แต่
จนกระทั่งปัจจุบันมีอยู่เป็นจำนวนน้อยมาก อนึ่ง ผู้นำในชนบทที่มีการศึกษาสูงเริ่มจะมี
อิทธิพลในรัฐบาลของรัฐในปัจจุบัน

รัฐการทหารมีนายทหารที่มีความรู้สูงอยู่มาก ซึ่งได้รับการอบรมอย่างดี
สำหรับทำงานรัฐบาลทั้งทหารและพลเรือน และนายทหารเหล่านั้นบางคนได้ย้ายไป
ประจำตำแหน่งรัฐบาลสูงๆ แต่การให้ฝ่ายพลเรือนคุมทหาร และการที่ทหารไม่เข้าไป
ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง เป็นหลักการสองอย่างที่ไม่เคยเป็นที่สงสัยในอินเดีย เชื่อกันว่า
วิกฤติการณ์ในการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ หรือภัยคุกคามความมั่นคงแห่งชาติ
อาจเกิดขึ้นในเวลาใดก็ได้ ผู้นำผู้นำทางการเมืองของฝ่ายพลเรือนไม่สามารถพอที่จะ
รักษาสถานการณ์ไว้ได้ ผู้นำจากฝ่ายทหารมีความสามารถที่จะใช้กฎอัยการศึกปกครอง
ได้อย่างแน่นอน หรืออาจจะตั้งรัฐบาลทหารก็ยังได้ แต่ดูทางเช่นนั้นไม่ปรากฏว่าจะเกิด
ขึ้นได้ เมื่อคำนึงถึงว่านักการเมืองที่สามารถในระดับต่างๆ มีอยู่มากพอที่จะแบกความ
รับผิดชอบของรัฐบาลได้

ผู้นำทางการเมืองระดับสูงของอินเดียจำนวนมากอยากเป็นปัญญาชน มี
หนังสือจุลสารและบทความที่สำคัญจำนวนมากที่มาจากปากกาของผู้นำปัจจุบัน การคิด
ถาวรอยู่หลายปีทำให้พวกเขามีเวลาอ่านและเขียนได้อย่างกว้างขวาง ความมีปัญญา
และลักษณะของการขบคิดค้นปรากฏว่าเป็นสิ่งที่ดีสำหรับการมีฐานะอาวุโสในการเมือง
ของอินเดีย อดีตประธานาธิบดี ราเชนทร์ ประสาท เคยเป็นนักวิชาการชั้นนำในมหา
วิทยาลัยของเขา และได้เขียนไว้มากเกี่ยวกับศาสนาและการเมือง ประธานาธิบดีชาวิปาดิ
ราชากฤษณะ เป็นนักปรัชญาที่มีชื่อเสียงในอินเดีย และเป็นผู้เขียนหนังสือวิชาการไว้
หลายเล่ม นายกรัฐมนตรีเนห์รูอาจเป็นที่รู้จักกันดีในฐานะเป็นผู้เขียนชีวประวัติของตนเอง

และหนังสือ Discovery of India (การค้นพบอินเดีย) เท่า ๆ กับการที่ปฏิบัติงาน
รัฐบาลเป็นเวลานาน แนนะคานธีเป็นนักเขียนที่เก่ง ซึ่งรวมแล้วเกิน ๓๐๐ เล่ม หิมาลัย
กาบรี รัฐมนตรีว่าการวิจัยวิทยาศาสตร์และกิจการวัฒนธรรม เป็นกวีและนักเขียน
ศาสตร์จารย์ ดร. จี. ซี. รอย อดีตมุขมนตรีแห่งรัฐเบงกอลตะวันตก เป็นศัลยแพทย์ที่มี
ชื่อเสียงและผู้เชี่ยวชาญทางการคลัง นอกจากดำรงตำแหน่งสูงในกิจการสาธารณะของ
อินเดีย ซี. ราชโก ปาเดจารี ได้เขียนการแปลความหมายกาพย์อินเดียและ เค. เอ็ม มุนชิ
เป็นนักวิพากษ์วิจารณ์วรรณคดีและนักเขียนชั้นนำ บัญชีรายชื่ออาจจะขยายให้ยาวได้อีก

แปลกพอสำหรับอินเดียที่บุคคลที่มีแนวความคิดทางศาสนาอย่างเข้มงวดไม่
ค่อยจะมีอิทธิพลในการเมือง ผู้เลื่อมใสในศาสนาฮินดู ซิกข์ และมุสลิม มีตำแหน่งทาง
การเมืองได้ ถ้าหากว่ามีความสามารถพอที่จะขัดแย้งกับผู้อื่นเพื่อพรรค ความเป็นผู้นำ
ชุดใหม่กำลังเกิดขึ้น ผู้ที่เรียกกันว่าเป็น “ชนชั้นนำอนุรักษนิยม” มักจะถือประโยชน์ของ
ชุมชนฮินดูมากกว่าพวกผู้นำสูงในปัจจุบัน การให้สิทธิออกเสียงแก่ผู้ใหญ่ทุกคน กอปร
กับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงขึ้นในท้องถิ่นและการคมนาคมที่ดีขึ้น ทำให้ประชาชนใน
ชนบทสามารถท้าทายคณะผู้นำที่มั่งคั่งอยู่ในปัจจุบัน

ลักษณะพิเศษที่สำคัญของความเป็นผู้นำทางการเมืองในอินเดีย จะปรากฏ
ชัดมากขึ้นถ้าเราตรวจสอบคุณภาพที่กลุ่มคณะผู้นำในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ได้แสดงให้
เห็น มหาตมะ คานธี เป็นบุคคลที่มีลักษณะสร้างสรรอย่างแท้จริงในระยะครั้งแรกของ
ศตวรรษนี้ บางทีอาจจะไม่เป็นการเหมาะสมที่จะบุคคลผู้นี้ไว้ในกลุ่มเดียวกับผู้นำที่จะ
กล่าวต่อไป คานธีเป็นสัญลักษณ์เชื่อมระหว่างอดีต ปัจจุบัน และอนาคตของอารยธรรม
อินเดีย ถือกันว่าเขาเป็นแบบฉบับทางการเมืองสำหรับผู้นำชนบทซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นผู้หัว
ประเพณีนิยม ซึ่งกำลังมีอิทธิพลมากขึ้น ตลอดจนชีวิตการเมืองอันยาวนานของเขา คานธี
ได้ใช้เวลาส่วนใหญ่เท่าที่จะหาได้เพื่อค้นหาความจริงธรรม เขามุ่งที่จะยกระดับศีลธรรมของ
เขาอยู่ตลอดเวลาและได้แจ้งแก่ผู้สนับสนุนว่า เขาถือเรื่องการค้นหาค้นตนเองเป็นเรื่องสำคัญ

เท่ากับการสร้างชาติ แต่คานธีก็เป็นนักการเมืองด้วย เขาไว้วางใจความซับซ้อนในสัมพันธภาพส่วนบุคคลและสามารถจัดการกับบุคคลแบบนักธุรกิจและเจ้าปัญญาชั้นสูงๆ ได้ รวมทั้งสัตว์ในครต่างๆ ในขณะเดียวกันที่เขาเองมีชีวิตอยู่และทำงานกับชาวหมู่บ้านที่ไม่มีการศึกษาหรือมีการศึกษาน้อย ซึ่งไม่มีใครจะมีความเจตจำนงในการประพฤติตน

พลังของคานธี ในการเป็นผู้นำทางการเมืองมาจากการที่เขาได้ทำตัวเข้ากับชีวิตของประชาชนจำนวนมากในอินเดีย โดยการแสดงให้เห็นปรากฏโดยการแต่งตัว อาหาร การกิน วิธีการโบราณที่เขาใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ เช่นการทำนาและการแพทย์ ซึ่งแสดงว่าเขาเข้าใจสภาพของชาวหมู่บ้านอินเดีย ทำให้คานธี ไม่เพียงแต่จะเป็นที่รักของชาวหมู่บ้านเท่านั้น แต่ยังทำให้นักชาตินิยมที่ร่ำรวยมีการศึกษาได้ทราบถึงข้อเท็จจริงในชนบทของชีวิตสังคมอินเดีย ในขณะเดียวกันคานธีก็เป็นนักเจรจาทางการเมืองที่ฉลาด หัดหักเหลี่ยมซึ่งสนใจอย่างจริงจังในรายละเอียดเล็ก ๆ น้อย ๆ ทุกอย่าง คานธีไม่พอใจเลยที่ผู้นำต้นตุนเขาเดินเล่นแต่เพียงเด็กน้อยเกี่ยวกับงานที่ต้องพิถีพิถันซึ่งช่วยเสริมสร้างความคิดริเริ่มทางการเมือง การทำตัวเต็มอารมณ์จนอันเป็นความรู้สึกในความถูกต้อง กับความสนใจอย่างจริงจังในรายละเอียดเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นคุณสมบัติในการเป็นผู้นำของคานธี

ผู้ช่วยคนหนึ่งของคานธีซึ่งใกล้ชิดกับคานธีในความคิดทางการเมืองมากกว่าในเรื่องทางศาสนา คือ วัลลดา ไพ ปาเตล (Vallabhbhai Patel) อดีตรองนายกรัฐมนตรีแห่งอินเดีย ความเข้มแข็งของปาเตลในการเป็นผู้นำผู้ที่สามารถในการบริหาร และความสามารถที่ไม่มีใครเหมือนในการรวมกลุ่มต่างๆ ของพรรคคองเกรสจำนวนมากขึ้นเป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพ ปาเตลเป็นคนยากที่จะชวนให้เชื่อ แต่เมื่อเชื่อแล้ว เขาจะพยายามบีบบังคับให้นโยบายนั้นไปใช้ปฏิบัติ สำหรับสมาชิกจำนวนมากที่มีหัวเอียงซ้ายของพรรคคองเกรส ถือกันว่าปาเตลเป็นพวกหัวปฏิบัติกิจซึ่งคัดค้านการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วด้วยการวางแผน และเป็นผู้นำที่ระมัดระวังความยิ่งใหญ่บางอย่างในอดีตของอินเดีย แต่ถึงเหตการณ์เป็นลักษณะพิเศษที่ทำให้ปาเตลเป็นที่รักของสมาชิกของพรรค

กองเกรตจำนวนมากในรัฐต่าง ๆ ซึ่งมีหัวประเพณีนิยมมากกว่าคณะผู้นำของอินเดียภายใต้การนำของเนห์รู ว่ากันทางด้านการเมืองอย่างเคร่งครัดแล้ว ปาเตลเป็นผู้นำพรรคที่มีความสามารถมากที่สุด นับแต่เขาตายพรรคกองเกรตยังหาผู้นำที่มีความสามารถในการจัดองค์การเท่ากับเขาไม่ได้

เยาหวราต เนห์รู ก็เหมือนกับคานธี ในการเป็นบุคคลที่มีลักษณะเฉพาะที่ไม่มีใครเหมือนในหมู่ผู้นำชั้นสูงของอินเดีย เนห์รู (อย่างน้อยที่สุด) ไม่รู้ว่าเขามั่นความเชื่อในศาสนาใด การที่เขาได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบผู้ด้อยพัฒนาทำให้เขาเหยียดหยามวิถีชีวิตพิเศษหลายอย่างของชาวนาและกรรมกรในอินเดีย แม้ว่าในทางทฤษฎีเนห์รูอาจจะเป็นมิตรของชนชั้นกรรมกร แต่การเป็นมิตรของเขาต่อบุคคลเหล่านั้นค่อนข้างจะเห็นห่างและเป็นไปในทางความคิดมากกว่าที่จะอบอุ่นและกระตือรือร้น อาจเป็นเพราะการที่เขามีคุณสมบัติแบบ “เจ้าชาย” ที่ทำให้เขามั่นความใกล้ชิดอย่างมากที่สุดกับประชาชนอินเดีย เนห์รูไม่ได้แสวงหาที่จะเป็นอย่างอื่นออกไปจากผู้นำ เขามั่นทางเหมือนผู้นำ เขาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความภูมิใจ และด้วยความรู้สึกในบทบาท ภาษาที่เขาใช้แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในประวัติศาสตร์ที่เขาเป็นผู้สร้าง เครื่องแต่งตัวของเขาสะอาดและรัดกุม (แต่ไม่ใช่เป็นการฟิฟฟิอันในการแต่งตัว) เหมือนกับเจ้าชายในอดีต เนห์รูเป็นเจ้าชายปัจจุบันอันเป็นที่รักของอินเดีย เนห์รูมักจะผิดหวังที่ชาวหมู่บ้านจำนวนมากเรียกเขาว่า “เจ้าชาย” แต่อะไรจะเป็นสิ่งธรรมดาเกินไปกว่านั้น อะไรจะเป็นสิ่งที่ให้ประโยชน์ทางการเมืองมากเกินไปกว่านั้น

ราว ๆ ปี ค.ศ. ๑๙๓๘-๓๙ สุภาต จันทรโพต (Subhas Chandra Bose) เป็นผู้นำคนหนึ่งของพรรคกองเกรตจากรัฐเบงกอล ต่อมาเขาได้ตั้งพรรคการเมืองชนใหม่คือพรรคกัวหน้า ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ เขาเป็นผู้นำของกองทัพแห่งชาติอินเดียคนแรกในเบอร์มันกับเยอรมัน และต่อมาในเอเชียอาคเนย์ โดยการช่วยเหลือของญี่ปุ่น เป็นกองทัพที่หวังจะปลดปล่อยอินเดียจากจักรวรรดินิยมอังกฤษด้วยกำลังอาวุธ สุภาตโพต เป็นคนทำงานแบบที่เคยมีในประเพณีอันยาวนานในประวัติศาสตร์ของอินเดีย แม้

ว่าจะตายไปตั้งแต่ปีค.ศ. ๑๙๔๕ แต่เขายังไม่ถูกลืม ตามภาพโฆษณาดีระดับข้างฝาของ
ร้านรวงต่าง ๆ ทั่วอินเดีย จะมีรูปของคานธีและเนห์รู ในหลายกรณี รูปของสุภาส โพธ
จะทำให้การระลึกภาพลุ่มบวม รูปธรรมดาที่สุดของโพธแสดงภาพเขาในเครื่องแบบของ
กองทัพแห่งชาติอินเดีย ข้างหลังของเขาแสดงถึงสัญลักษณ์ของความเข้มแข็งและ
สงคราม จะเป็นการผิดที่คิดว่าอินเดียเป็นประเทศที่มีความรู้ดีต่อต้านการรุนแรงอย่าง
เคร่งครัด คานธีในวิธีการไม่ใช่ความรุนแรง และมีประชาชนจำนวนมากในปัจจุบันใช้
วิธีการ สุภาส โพธ เป็นตัวแทนของประเพณีเก่าแก่ของความเข้มแข็ง อำนาจ การ
กระทำ และการรุนแรงถ้าจำเป็น โดยเฉพาะในรัฐ เช่น เบงกอลตะวันตก บังกลาเทศ และ
มัลลครา บุคคลที่มีอำนาจและทำจริง เช่น สุภาส โพธ ได้รับการยกย่องมากกว่าคานธี

เอ็ม. เอ็น. รอย ผู้ก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินเดีย และในระยะหลัง
สงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้เป็นผู้ก่อตั้งขบวนการที่เชื่อในความดีของมนุษย์ เขาเป็น
ผู้นำอินเดียที่ผิดธรรมดา ซึ่งแสดงตนเป็นนักวัตถุนิยม และผู้ ไม่เชื่อในคำสอนอย่างเปิดเผย
แม้ว่าเขาจะได้ออกจากพรรคคอมมิวนิสต์แล้วก็ตาม เขาประณามลัทธิจิตนิยมอัน
เป็นมรดกตกทอดของอินเดีย เพราะเขารู้ดีว่าเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดสภาพอันน่าเศร้าของ
ชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคมของอินเดียในปัจจุบัน รอยคัดค้านทั้งคานธีและเนห์รู เขา
ปาฐกถาและเขียนต่อต้านพลังชาตินิยม เขาได้ตั้งพรรคการเมืองขึ้นชื่อพรรคประชาธิปไตย
ช่วยจัด เพื่อหาผู้สนับสนุนความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องมนุษย์ที่รุนแรงของเขา แต่
เขาไม่สามารถที่จะหาผู้สนับสนุนได้มาก เพราะการที่เขาวิพากษ์วิจารณ์ต่อต้านความเชื่อ
ถือศาสนา และชาตินิยม ทำให้เขาออกนอกแนวความคิดของอินเดีย เขาได้รับการยกย่อง
ในการที่เป็นผู้มีอิทธิพลและเคร่งครัด แต่ไม่มีใครรู้จักเขาในฐานะผู้นำทางการเมือง รอย
ไม่มุ่งรื้ออารมณของชาวอินเดีย เขามุ่งที่ต้มอง แต่ในอินเดีย การเมืองที่สำเร็จผลไม่ได้
สร้างชนจากต้มองแต่อย่างเดียว

บุคคลทั้งห้า แต่ทุกคนมีลักษณะพิเศษที่ดึงดูดความสนใจของกลุ่มบุคคลกลุ่ม
หนึ่ง ๆ โดยเฉพาะในอินเดีย ลักษณะพิเศษอย่างหนึ่งที่ทุกคนมีร่วมกันก็คือ ความเป็นตัว
ของตัวเองที่แสดงออกให้เห็น ซึ่งทำให้พวกเขาแตกต่างไปจากคู่แข่งเพื่ออำนาจอื่น ๆ
จำนวนน้อย ๆ และแรงดึงดูดส่วนตัวบุคคลนั้นเองท่านอาจจะเรียกว่าเสน่ห์ที่ทุกคนผู้หวังจะมี
ตำแหน่งสูงในอินเดียจะต้องมี

๗. การกำหนดนโยบาย : องค์การของรัฐบาล

รัฐธรรมนูญ

หน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ผู้ร่างชาติอินเดียต้องกระทำคือ การเขียนรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะสะท้อนปรัชญาทางการเมืองของอินเดียในอดีตที่ตรงกับสภาพการณ์ปัจจุบันมากที่สุด และต้นของความต้องการในการปกครองซึ่งมุ่งที่จะปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคมอย่างกว้างขวาง หลังจากที่ได้อภิปรายและโต้เถียงกันเป็นเวลานานในสภาร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้ประชุมกันเกือบตลอดมาตั้งแต่เดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๖ ถึงพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๔๘ รัฐธรรมนูญก็ร่างสำเร็จสำหรับสาธารณรัฐอินเดียซึ่งเริ่มใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ค.ศ. ๑๙๕๐ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้รวมผลต่าง ๆ จากประสบการณ์อันยาวนานของการทดลองกับการปกครองโดยรัฐธรรมนูญ ซึ่งดำเนินอยู่ในสมัยที่อังกฤษยึดครองอยู่ พ.ร.บ. รัฐบาลอินเดียปี ค.ศ. ๑๙๓๕ อันเป็นการจัดเตรียมทางรัฐธรรมนูญครั้งสุดท้ายที่อังกฤษได้กระทำ ได้ถูกรวมเข้าไว้ในส่วนต่าง ๆ ของเอกสารฉบับใหม่นี้ ยิ่งกว่านั้นโครงร่างและหลักการทางการเมืองที่ยืมเอามาจากประเทศต่าง ๆ เช่น อังกฤษ ไอร์แลนด์ และสหรัฐ ได้ถูกปรับให้เหมาะสำหรับใช้ในอินเดีย และถูกกำหนดเป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญ

การปกครองที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๕๐ ดำเนินรอยตามแบบสหพันธ์ โดยกำหนดแบ่งอำนาจระหว่างรัฐบาลของรัฐต่าง ๆ กับรัฐบาลกลาง พร้อมกับมีบัญญัติระบุอำนาจที่มีประจวบกันทั้งรัฐบาลกลางและของรัฐใช้ได้ แต่ให้รัฐบาลมีอำนาจเหนือกว่าในการที่จะใช้อำนาจที่มีประจวบกัน อำนาจที่สำคัญ ๆ ในขณะนี้อยู่ที่นครนิวเดลี แม้ว่าจะได้ให้อำนาจที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้าน

เศรษฐกิจและสังคมแก่แว่นต่าง ๆ ไว้มากก็ตาม รัฐธรรมนูญอินเดียปรากฏว่าใช้หลัก
สหพันธ์มากกว่าที่เป็นจริง เพราะว่ารัฐบาลกลางที่รับผิดชอบด้านการคลัง อำนา
งที่รัฐบาลกลางกุมไว้มันมากในเกือบทุกส่วนของชีวิตประชาชน รวมทั้งเรื่องศาสนาและ
การพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งถ้าดูอย่างผิวเผิน ๆ ดูเหมือนจะมอบไว้ให้กับรัฐต่าง ๆ เมื่อ
รัฐบาลของรัฐมีประสพการณ์เพิ่มขึ้น และเมื่อเคยชินกับการใช้อำนาจการเมืองแล้ว
ก็อาจจะชักท้วงการที่รับผิดชอบจากรัฐต่าง ๆ สามารถอ้างหลักการรัฐธรรมนูญมาสนับสนุน
หรือโต้แย้งในเรื่องสิทธิของรัฐได้

ผู้ร่างรัฐธรรมนูญอินเดียเลือกให้การปกครองระบบคณะรัฐมนตรี เหมือน
กับที่ใช้อยู่ในอังกฤษมากกว่าใช้ระบบประธานาธิบดีที่ใช้อยู่ในสหรัฐ ประธานาธิบดีทำ
หน้าที่เป็นประมุขของรัฐในด้านพิธีการและด้านกระบวนการของรัฐสภา เขาปฏิบัติหน้าที่
ที่เหล่านี้ตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี

รัฐธรรมนูญเป็นเอกสารที่ซับซ้อนและยาวถึง ๓๙๕ มาตรา พร้อมด้วย
สารบัญญัตยละเอียด (Schedule) ต่าง ๆ อีกจำนวนหนึ่ง แต่ควรจะระลึกไว้ว่า รัฐธรรมนูญ
ของสาธารณรัฐอินเดียวางโครงร่างสหพันธ์ไว้ทั้งหมด ตอนหนึ่งในเอกสารนี้กำหนด
หลักการของนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งก็เป็นตอนหนึ่งของรัฐธรรมนูญของรัฐต่าง ๆ ด้วย
อย่างไรก็ตามรายละเอียดของรัฐธรรมนูญและข้อความกำกวมหลายตอน ทำให้มีคดี
ศาลเกี่ยวกับการตีความรัฐธรรมนูญ ซึ่งทำให้รัฐธรรมนูญกลายเป็นสวรรค์ของทนาย
ความตั้งแต่ประกาศใช้ในปี ค.ศ. ๑๙๕๐

ปรัชญาของรัฐธรรมนูญปรากฏอยู่ในคำปรารภและ “หลักแนวนโยบาย
แห่งรัฐ” ซึ่งแม้ว่าจะไม่อาจใช้ฟ้องร้องในโรงศาลได้ แต่ก็ได้กำหนดจุดมุ่งหมายที่
รัฐบาลอินเดียพยายามเดินไปสู่ วัตถุประสงค์ของชาติที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มีดัง
ต่อไปนี้

“เราประชาชนแห่งอินเดียตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะสร้างอินเดียให้เป็นสาธารณรัฐอธิปไตยประชาธิปไตย และนำสิ่งเหล่านี้มาสู่ประชาชน คือ

- ความยุติธรรมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง
- เสรีภาพในความคิด การแสดงความคิดเห็น ความเชื่อ
- ความเต็มใจและการประกอบพิธีกรรม
- ความเท่าเทียมในฐานะและโอกาส และจะส่งเสริมให้สิ่งเหล่านี้ในหมู่ประชาชนทั้งหมด
- มาตรฐานอันยอมรับเกียรติศักดิ์ของบุคคลและเอกภาพของชาติ

ฉันทาร่างรัฐธรรมนูญของเรา เราจึงรับเอาและประกาศและให้รัฐธรรมนูญแก่พวกเราเอง”

โดยทั่วไปรัฐธรรมนูญได้จัดตั้งรัฐบาลกลาง มีประธานาธิบดีเป็นประมุข ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นประธานที่ประชุมรวมของสภานิติบัญญัติทั้งสองหรือรัฐสภา (ดูภาพ ๗-๑ หน้า ๕๗๖) รัฐสภาซึ่งมีประธานาธิบดีเป็นหัวหน้าตามทางการ ถูกควบคุมโดยคณะรัฐมนตรีของประธานาธิบดี มีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำ ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจบริหารอย่างแท้จริง คณะรัฐมนตรีซึ่งประกอบไปด้วยรัฐมนตรีอาวุโสรับผิดชอบร่วมกันต่อรัฐสภา คณะข้าราชการของส่วนกลางอยู่ภายใต้การควบคุมของฝ่ายบริหาร นั่นคือของนายกรัฐมนตรี ศาลฎีกาถูกตั้งขึ้นเป็นองค์กรสูงสุดทางตุลาการในอินเดีย มีสิทธิหลายอย่างแม้แต่สิทธิที่จะตัดสินว่ากฎหมายที่ออกโดยฝ่ายนิติบัญญัติขัดกับรัฐธรรมนูญในระดับรัฐตามทางการมีรัฐบาลที่มีผู้ว่าการรัฐเป็นประมุข ผู้ซึ่งรับคำแนะนำในการใช้อำนาจบริหารจากคณะมนตรี อันมีมุขมนตรีเป็นหัวหน้า คณะมนตรีรับผิดชอบร่วมกันต่อสภานิติบัญญัติของรัฐ ข้าราชการของแต่ละรัฐอยู่ภายใต้การควบคุมของมุขมนตรีและมนตรีต่าง ๆ ศาลสูงในแต่ละรัฐพิจารณาพิพากษาปัญหาทางกฎหมายที่เกิดขึ้น

ภายในรัฐ และเสนอคดีซึ่งตามรัฐธรรมนูญจะต้องได้รับการพิจารณาในระดับสูงขึ้นไป
ให้กับศาลฎีกา

ในการร่างรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๕๐ สภาร่างรัฐธรรมนูญได้โต้เถียงกัน
อย่างยืดเยื้อว่าควรจรรวมหลัก “กระบวนการอันถูกต้อง” (due process) ไว้ด้วยหรือไม่
ซึ่งจะเป็นการให้อำนาจแก่ศาลฎีกากว้างขวางขึ้นในการที่จะ “พิจารณาว่ากฎหมายหรือ
คำสั่งใดขัดกับรัฐธรรมนูญ” ในที่สุดก็ตัดสินไม่รวมมาตราดังกล่าวไว้แต่ได้มาตราว่า
“ตามกฎหมาย” ไว้แทน การเลือกภาษาดังกล่าวหมายความว่ารัฐสภาตามรัฐธรรมนูญ
อินเดียส่งวนสิทธิที่จะตัดสินว่านโยบายปกครองควรจะเป็นอย่างไร หลักการของ
อินเดียจึงใกล้เคียงกับการปฏิบัติของอังกฤษมากกว่าของสหรัฐ ซึ่งมาตราว่าด้วย
กระบวนการอันถูกต้องเป็นที่มาอันสำคัญของอำนาจของศาลฎีกาที่จะใช้สิทธิพิจารณาว่า
กฎหมายหรือคำสั่งใดขัดกับรัฐธรรมนูญ ในอินเดียปัญหาที่จะตัดสินว่า องค์การที่ไม่ใช่
ตุลาการได้ดำเนินกระบวนการทางกฎหมายหรือการปกครองไปเหมาะสมหรือไม่ เป็น
หน้าที่ของรัฐสภา หลักการถือว่ารัฐสภามีอำนาจสูงสุดนี้เองที่ทำให้รัฐสภาอินเดีย
สามารถรวมไว้ในรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๑-๒๒) สิทธิของรัฐบาที่จะคุมขังบุคคล
ไว้เพื่อเป็นมาตรการป้องกันในยามสงบ โดยไม่จำเป็นต้องให้ “กระบวนการอันถูกต้อง” เป็น
เครื่องป้องกันทางศาลแก่บุคคลที่ฝ่ายบริหาร รู้ดีว่าอาจเป็นอันตรายต่อความสงบและ
สวัสดิการทั่วไปของรัฐ

แม้ว่าวิธีการกักขังเพื่อเป็นการป้องกันถูกโจมตีตลอดเวลาโดยผู้สนับสนุน
สิทธิการเมืองและสิทธิของบุคคล แต่ได้ใช้บังคับมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๐ และเป็นลักษณะ
ลักษณะของความเชื่อของผู้นำปัจจุบันของอินเดียว่า ภัยคุกคามต่อความสงบเรียบร้อย
ของประชาชนในอินเดีย ทำให้จำเป็นต้องมอบอำนาจไว้ในมือของฝ่ายบริหารมากกว่าที่จะ
ปฏิบัติตามอุดมการณ์อันสูงส่งที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ “ตามปกติ” แม้จะอันตราย
ก็อยู่ที่ว่า อำนาจต่าง ๆ เช่นการกักขังเพื่อเป็นการป้องกัน เมื่อลงได้ข่มเดียวหนหนึ่งแล้ว

ฝ่ายบริหารอาจจะไม่ยอมลดละ “สภาพการณ์ปกติ” อาจไม่เคยมี เราไม่อาจแน่ใจได้ว่า
อำนาจเช่น^{นี้}ซึ่งถูกใช้อย่างรับผิดชอบโดยผู้นำกลุ่มหนึ่ง จะไม่ถูกใช้อย่างผิด ๆ โดยกลุ่ม
อื่น ซึ่งย่อมจะอ้างถึงการกระทำครั้งก่อน ๆ อันเป็นการกระทำที่ “รับผิดชอบ” เป็นข้อ
สนับสนุน อันเคยเผชิญกับการขัดแย้งที่มั่งคั่งอยู่เต็มอระหวางความต้องการเสรีภาพกับความ
มั่นคง ในกรณีเช่น^{นี้}ความต้องการความมั่นคงอยู่เหนือกว่า

อย่างไรก็ตามคำตัดสินสุดท้ายอาจประกาศกฎหมายว่าขัดกับรัฐธรรมนูญได้ ตาม
อำนาจที่ให้ไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรา ๓๓๒ ในสถานการณ์เช่น^{นี้}ทางออกของรัฐบาลก็คือ
แก้รัฐธรรมนูญ จนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๖๑ รัฐสภาได้แก้รัฐธรรมนูญแล้ว ๘ ครั้ง และ
ได้มีการเสนอแก้ไขอื่น ๆ อีกนับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๖๑ การแก้ไขบางอย่างก็กว้างขวางและ
สำคัญ ถ้ายกเว้นเรื่องเหล่านี้คือ กรณีเกี่ยวกับการเลือกตั้งประธานาธิบดี การจำกัด
อำนาจของรัฐบาลของรัฐ หรือรัฐบาลกลาง ความสัมพันธ์ทางด้านกฎหมายระหว่าง
รัฐบาลกลางกับรัฐบาลของรัฐ และการมีตัวแทนของรัฐในรัฐสภา(กรณีเหล่านี้จะต้อง
ได้รับสัตยาบันจากรัฐต่าง ๆ ไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่ง) รัฐสภาอาจแก้รัฐธรรมนูญได้โดย
วิธธรรมดา คือหลังจากที่ได้มีการเสนอร่างกฎหมายขอแก้รัฐธรรมนูญเข้าสภาใดสภา
หนึ่งแล้ว และสภาทั้งสองได้ผ่านร่างกฎหมายนั้นโดยคะแนนเสียงข้างมาก ๒ ใน ๓ ของ
สมาชิกที่มาประชุมและออกเสียง ก็จะส่งร่างกฎหมายนั้นไปให้ประธานาธิบดีลงนามเห็น
ชอบ เพราะว่าพรรคของเกรดมีเสียงข้างมากอย่างมั่นคงในรัฐสภาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๗
จึงไม่มีความลำบากที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญ

ฝ่ายนิติบัญญัติ

ฝ่ายนิติบัญญัติของรัฐบาลกลางและรัฐต่างๆ ในอินเดียจัดรูปตามแบบที่นัก
ศึกษาการปกครองและการเมืองอังกฤษรู้จักดี รัฐสภาประกอบไปด้วยสภา ๒ สภา คือ
สภาล่างหรือโลกสภา (Lok Sabha สภาผู้แทนราษฎร) ซึ่งมีสมาชิกไม่เกิน ๕๒๐ คน และ

สภาสูงหรือราชยสภา (Rajya Sabha สภาแห่งรัฐต่าง ๆ) มีสมาชิกไม่เกิน ๒๕๐ คน กับผู้แทนของฝ่ายคิดปดและอาชีพต่าง ๆ อีก ๑๒ คน ซึ่งประธานาธิบดีจะตั้งขึ้น สภาสูงมีรองประธานาธิบดีของอินเดียเป็นประธาน ส่วนสภาล่างเลือกประธานสภาเอง สภาสูงมีอำนาจในการออกกฎหมายไม่เท่ากับสภาล่าง แต่ราชยสภานุญาตให้มีการโต้เถียงกันอย่างถาวรได้นาน ๆ เหมือนกับสภาขุนนางของอังกฤษ และเป็นที่อยู่ของรัฐบุรุษอาวุโสของประเทศจำนวนมาก สภาสูงเป็นองค์กรที่มีอยู่ตลอดและไม่มีการยุบสมาชิกประมาณ ๑ ใน ๓ ต้องพ้นจากตำแหน่งทุก ๆ ปี เพราะว่าสมาชิกทั้งหมดของสภาสูงยกเว้น ๑๒ คนที่ประธานาธิบดีแต่งตั้งได้รับการเลือกตั้งมาจากสถานิติบัญญัติของแคว้นต่าง ๆ จึงทำให้รัฐสภามีความผูกพันเป็นอันเดียวกับสถานิติบัญญัติของรัฐต่าง ๆ

เจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองใหญ่ ๆ ที่ทำหน้าที่อยู่ในสภาทั้งต้องได้รับการรับรองเป็นทางการ ผู้นำพรรคเลียงข้างมากและผู้ควบคุมสมาชิกรวมทั้งโฆษกฝ่ายค้านได้รับเครื่องอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เพื่อดำเนินกิจการทางรัฐสภา การปกครองแบบคณะรัฐมนตรี—รัฐสภา รวมกับระบบพรรคการเมืองภายใต้การนำของพรรคองเกรส ซึ่งมีเลียงข้างมากอย่างมั่นคง ทำให้อินเดียมีองค์ประกอบสำคัญสองประการที่ทำให้การปกครองแบบรัฐสภามีประสิทธิภาพ นอกจากองค์ประกอบเหล่านี้ได้แก่ความเป็นผู้นำที่ดีเลิศของเยาวหราล เนห์รู ซึ่งทำให้ประชาชนสนับสนุนกระบวนการและสถาบันของการปกครองโดยพรรค

รัฐสภาอินเดียใช้ระบบคณะกรรมการ แม้ว่าจะเป็แบบที่ง่ายกว่า แต่ระบบนี้มีความสำคัญในกระบวนการนิติบัญญัติ คณะกรรมการคาดคะเนงบประมาณและคณะกรรมการตรวจบัญชีของรัฐเป็นองค์กรทางการเงินที่เข้มแข็งและสำคัญ ซึ่งคอยตรวจสอบเรื่องเกี่ยวกับการจัดสรรเงินและการใช้จ่าย คณะกรรมการอื่น ๆ เช่น คณะกรรมการเกี่ยวกับกฎข้อบังคับ และคณะกรรมการประกันของรัฐบาต รวมทั้ง

คณะกรรมการชั่วคราวต่าง ๆ ซึ่งดำเนินการสอบสวนหรือค้นหาข้อเท็จจริงเฉพาะราย
คณะกรรมการเหล่านี้ มีบทบาทสำคัญมากและมีสมาชิกซึ่งเป็นผู้แทนของพรรคการเมือง
ใหญ่ ๆ

เมื่อเริ่มประชุมประจำวันกันในสภาต่าง สมาชิกสภาจะได้รับอนุญาตให้ตั้ง
กระทู้ถาม ในระหว่างนี้สมาชิกสภาอาจจะเริ่มถามปัญหาใหม่หรือปัญหาเพิ่มเติมได้ต่อ
รัฐมนตรี สำหรับในสภาสูงใช้เวลา ๔ วัน ในหนึ่งสัปดาห์สำหรับกระทู้ถาม กระบวนการ
ในการถามตอบก็คล้าย ๆ กับของรัฐสภาอังกฤษ

สภาทั้งสองยังไม่ได้ทำหน้าที่เป็นองค์กรนิติบัญญัติที่มีประสิทธิภาพจนกระทั่ง
เดี๋ยวนี้ แม้ว่าการโต้เถียงในสภาจะกระทำกันในระดับสูงก็ตาม แต่สมาชิกสภาหลายคน
ก็ดูไม่ใคร่จะสนใจต่อปัญหาส่วนมาก นอกจากปัญหาเกี่ยวกับการต่างประเทศ การ
พัฒนาเศรษฐกิจ และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเขตเลือกตั้งของตน เราจะสังเกตได้ว่าในระหว่าง
การพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ในรัฐสภานั้น ไม่ค่อยจะได้มีการกระทำกันอย่างจริงจัง ทั้งนี้
ก็เพราะเสียงข้างมากอันมั่นคงของพรรคของเกรตสามารถกำหนดการตัดสินใจสุดท้ายได้
เสมอ มีสมาชิกต้องถามคนเท่านั้นที่ศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด และแทบจะไม่
มีสมาชิกใดเลยที่จะทำการวิจัยอย่างเพียงพอที่จะเป็นผู้สนับสนุนที่รอบรู้ให้แก่ฝ่ายข้างมาก
หรือเป็นผู้วิพากษ์วิจารณ์ที่รอบรู้และแหลมคม แต่สมาชิกสภาจำนวนมากมีคุณสมบัติ
ที่ดองและสูงส่งในการปฏิบัติกิจการของตนในสภา โดยเฉพาะสมาชิกในคณะรัฐมนตรี
ซึ่งเสนอเรื่องเข้าสู่สภามักจะทำได้อย่างคล่องแคล่วและสามารถเมื่อมีการอภิปรายกิจการ
ต่างประเทศ นักสังเกตการณ์จะรู้สึกว่าได้มีการสร้างประวัติศาสตร์กันในตัวรัฐสภา
ในนิวเดลี ทั้งนี้ก็เพราะนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงรู้จักกันทั่วโลก

ในระดับรัฐ สภานิติบัญญัติก็ดำเนินการไปคล้าย ๆ กับรัฐสภา แต่
การโต้เถียงค่อนข้างจะมีชีวิตชีวาและแหลมคมมากกว่า และอยู่ในระดับสูงน้อยกว่า ใน

รัฐต่าง ๆ ส่วนมาก ต่อกฎบัญญัติมีสภาเดียว แต่ในสองสามรัฐก็มีสภาสูงด้วย ซึ่งก็จะเป็นไปตามการปฏิบัติที่ได้เริ่มไว้ในสมัยก่อน

ฝ่ายบริหาร

ฝ่ายบริหารของรัฐบาโดในอินเดีย ในทางทฤษฎีมีประธานาธิบดีในนิวเดลี เป็นหัวหน้า ส่วนของรัฐต่าง ๆ ก็มีผู้ว่าการรัฐเป็นหัวหน้า หัวหน้าในทางพิธีการเหล่านี้ มีอำนาจที่จะให้ความยินยอมในร่างกฎหมายที่สภาเป็นผู้ออก และส่งมาให้เขาพิจารณา หัวหน้าเหล่านี้มีสิทธิที่จะส่งร่างกฎหมายนั้นกลับไปได้ เพื่อให้สภาพิจารณาใหม่ได้ ประธานาธิบดีและผู้ว่าการรัฐมีอำนาจเรียกประชุมสภา และกล่าวคำปราศรัยต่อสภา พร้อมด้วยคำแนะนำในปัญหาต่าง ๆ ซึ่งรัฐบาลกำลังเผชิญอยู่ เมื่อเราอ่านรัฐธรรมนูญเราจะรู้สึกว่า ประธานาธิบดีแห่งอินเดียและผู้ว่าการรัฐมีอำนาจมาก แต่ความจริงก็คือว่า อำนาจบริหารอยู่ในมือของคณะรัฐมนตรี หัวหน้าคณะรัฐมนตรีหรือมนตรีได้แก่นายกรัฐมนตรีในนิวเดลี กับมุขมนตรีในรัฐต่าง ๆ เป็นผู้สั่งการใช้อำนาจบริหาร คณะรัฐมนตรี (หรือนายกรัฐมนตรี หรือมุขมนตรี) เป็นผู้ร่างคำปราศรัยต่อรัฐสภา หรือต่อสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ ส่วนประธานาธิบดีหรือผู้ว่าการรัฐจะอ่านเอกสารนั้นเหมือนกัน เป็นเอกสารทางการ แม้ว่าประชุมทางพิธีการเหล่านี้มีอำนาจบางประการซึ่งจะใช้ได้เองตามความประสงค์ ซึ่งได้แก่สิทธิที่จะส่งร่าง พ.ร.บ. คืนไปเพื่อให้พิจารณาใหม่ก็ตาม แต่ประธานาธิบดีหรือผู้ว่าการรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่นอกเหนือไปจากคณะรัฐมนตรีแนะนำยอมถือว่าปฏิบัติไปผิดรัฐธรรมนูญ

ประธานาธิบดีเป็นผู้เลือกนายกรัฐมนตรี นอกจากในกรณีพิเศษ เช่นในเวลาที่ไม่มีพรรคการเมืองใดมีเสียงข้างมากในรัฐสภา ประธานาธิบดีจะต้องเลือกหัวหน้าพรรคที่มีเสียงข้างมากให้เป็นนายกรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีจะมีอำนาจอยู่ตลอดไปจน

กระทั่งเขาจะเสนอขอให้ประธานาธิบดียุบสภาและจัดการเลือกตั้งใหม่ หรือจนครบ ๕ ปี อันเป็นอายุของสภาล่างซึ่งจะต้องมีการเลือกตั้งใหม่

เพราะเหตุที่นายกรัฐมนตรี เยาวหราล เนห์รู มีอำนาจและอิทธิพลค่อนข้างมาก และเหตุที่เขาครองตำแหน่งรัฐมนตรีต่างประเทศด้วย อำนาจบริหารส่วนกลางจึงอยู่ในมือของนายกรัฐมนตรีมากกว่าในมือของคณะรัฐมนตรีทั้งคณะ แต่ละคณะรัฐมนตรีจะได้รับการปรึกษาและคณะรัฐมนตรีรับผิดชอบร่วมกันในนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภา แต่ในทางปฏิบัติ สำนักงานเลขาธิการของนายกรัฐมนตรี มักจะเป็นผู้รับภาระส่วนใหญ่ในการประสานนโยบายระดับสูง ปล่อยให้คณะรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีแต่ละคนรับผิดชอบทางด้านบริหารดำเนินกิจการภายในแต่ละกระทรวง

คณะรัฐมนตรีได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อหัดักเดียงการที่จะต้องนำเรื่องทุกเรื่องเข้ามาพิจารณากันในที่ประชุมเต็มของคณะรัฐมนตรี สมาชิกของคณะรัฐมนตรีจะติดต่ออย่างใกล้ชิดกับคณะกรรมการสำคัญๆ โดยวิธีนี้รัฐมนตรีย่อมจะนำรายละเอียดต่าง ๆ ในการวางแผนเศรษฐกิจมาให้กับสภาพัฒนาแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์การระดับสูงของอินเดียทุกฝ่ายซึ่งมีหน้าที่แนะนำนโยบายเศรษฐกิจให้กับรัฐบาล สมาชิกของสภามาจากมุขมนตรีของรัฐต่าง ๆ และจากคณะรัฐมนตรีของรัฐบาลกลางที่นิวเดลีด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ

ระบบการปกครองแบบคณะรัฐมนตรีที่ปฏิบัติอยู่ในอินเดีย ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายบริหารและนิติบัญญัติร่วมกันได้ ซึ่งที่จริงก็เป็นลักษณะพิเศษอย่างหนึ่งของการปกครองระบบคณะรัฐมนตรี เพราะว่าคณะรัฐมนตรีในฐานะที่มีอำนาจบริหาร ประกอบไปด้วยสมาชิกสภาของพรรคการเมืองที่คุมเสียงข้างมากในสภา ดังนั้นปัญหาการขัดแย้งระหว่างคณะรัฐมนตรีกับผู้นำพรรคเสียงข้างมากในสภาจึงไม่เกิดขึ้น ใน

ระบบคณะรัฐมนตรี^{๕๕} การขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นได้จากการที่พรรคการเมืองต้องพรรค ซึ่งมีอำนาจเกือบเท่ากันพยายามแย่งอำนาจทางการเมือง แต่เรื่องนี้ไม่เกิดขึ้นในอินเดีย เว้นแต่ในบางรัฐ ในนิวเดลี พรรคคองเกรสไม่จำเป็นต้องถ่วงดุลคดีคำหิ่นแต่อย่างใด ซึ่งดำรงรัฐบาลในระบบคณะรัฐมนตรีอื่น ๆ อาจจะเป็นทางทำให้รัฐบาลล้มได้

ระบบข้าราชการและการบริหาร

อินเดียมีระบบข้าราชการพลเรือนที่ดัดเลิคมานจากสมัยอังกฤษ ระบบข้าราชการพลเรือนอินเดียสมัยเก่าเป็นแบบฉบับของโลกที่เดียว เพราะเลือกเอาคนที่เฉลียวฉลาด ซึ่งมีการศึกษาด้านศิลปศาสตร์อย่างดีและที่คาดว่าจะเป็นผู้มีความสามารถที่จะรับผิดชอบการบริหาร แม้จะในระดับสูงๆ ขึ้นไป ข้าราชการพลเรือนสมัยก่อนจะได้รับเลือกตำแหน่งจากตำแหน่งต่ำๆ ในลำดับไปสู่ตำแหน่งสูงในอำเภอหรือแขวงในรัฐต่าง ๆ และจากนั้นก็ไปสู่ตำแหน่งบริหารในรัฐบาลของรัฐหรือส่วนกลาง พร้อมกันนั้นก็จะมีการเปลี่ยนหน้าที่หรือสถานที่ทำงานอยู่เสมอ เกือบจะแทบทุกคนที่ได้เคยเป็นข้าราชการพลเรือนมักจะเป็นนักบริหารที่มีคุณภาพสูง เจ้าหน้าที่ของระบบข้าราชการพลเรือนเดิมที่ยังปฏิบัติงานอยู่จนเดี๋ยวนี้^{๕๕๐} จำนวนน้อยมาก ระบบข้าราชการฝ่ายปกครองได้ถูกตั้งขึ้นมาแทนระบบกรรมการข้าราชการพลเรือนชุดเดิม ข้าราชการพลเรือนเหล่านี้จะได้รับการคัดเลือกด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และจะต้องเป็นบุคคลซึ่งคาดว่าจะสามารถปฏิบัติหน้าที่บริหารในระดับต่าง ๆ และในหน้าที่ต่าง ๆ ได้ ระบบข้าราชการฝ่ายปกครองอินเดียปัจจุบันเป็นบริการที่ให้แก่อินเดียทั้งประเทศ เหมือนกับคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนชุดเดิม นั่นคือเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการชุดนี้ อาจจะถูกมอบหมายให้ไปปฏิบัติหน้าที่ในรัฐต่าง ๆ หรือให้บริการแก่รัฐบาลกลางก็ได้

นอกจากคณะกรรมการข้าราชการฝ่ายปกครองแล้ว ยังมีคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนอีกหลายคณะ เช่น ดำหรับข้าราชการที่จะปฏิบัติหน้าที่ในต่างประเทศ

ข้าราชการฝ่ายแพทย์ และฝ่ายวิชาการสาขาอื่น ๆ อีกหลายสิบสาขา แต่ตัวรัฐก็มีคณะกรรมการที่มีหน้าที่คล้าย ๆ กัน ปฏิบัติหน้าที่อยู่ภายในแต่ละรัฐ การรับบุคคลเข้าเป็นข้าราชการพลเรือนของประเทศอยู่ภายใต้การตรวจตราของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนของสหพันธ์ บุคคลที่ผ่านการสอบและการสัมภาษณ์ซึ่งจัดขึ้นเป็นระยะ ๆ จะได้รับการเสนอตำแหน่งในการปกครอง และแม้ได้รับการคัดเลือกแล้วพวกเขาก็จะได้รับการอบรมสำหรับงานเฉพาะอย่าง และฝึกทำงานบ้าง กระบวนการรับบุคคลเข้าเป็นข้าราชการภายในรัฐต่าง ๆ ก็ปฏิบัติคล้ายกัน โดยมีคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนของรัฐเป็นผู้ดำเนินงาน

ประเด็นที่ปฏิบัติกันมาช้านานในอินเดียก็คือ การแยกนักการเมืองผู้วางนโยบายออกจากนักบริหารผู้ปฏิบัติตามนโยบาย และเรื่องนี้ถือกันว่าเป็นสิ่งดีที่ปรารถนา แต่เมื่อเกิดมีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างรัฐสวัสดิการในอินเดีย และเมื่อรัฐบาลจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ นักบริหารที่ชำนาญทางวิชาการได้มีเสียงในการวางนโยบายสาธารณะมากกว่าสมาชิกสภา รวมทั้งผู้ที่เจ้ากระทรวงของรัฐบาลกลางและของรัฐคิดว่าเขาควรจะมี แต่นักการเมืองอินเดียก็เหมือนกับนักการเมืองอื่น ๆ ทั่วโลกในยุควิทยาการก้าวหน้า และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คือไม่มีความสามารถพอที่จะจัดการกับปัญหาอันซับซ้อนที่พวกเขาต้องเผชิญได้ ผลก็คือทำให้นักบริหารซึ่งปฏิบัติกรอยู่หลังฉากและภายในกระทรวงทบวงกรมมีบทบาทมากขึ้นในการตัดสินใจความผิดถูก ความฉลาดหรือโง่เขลาของนโยบายการเมืองต่าง ๆ

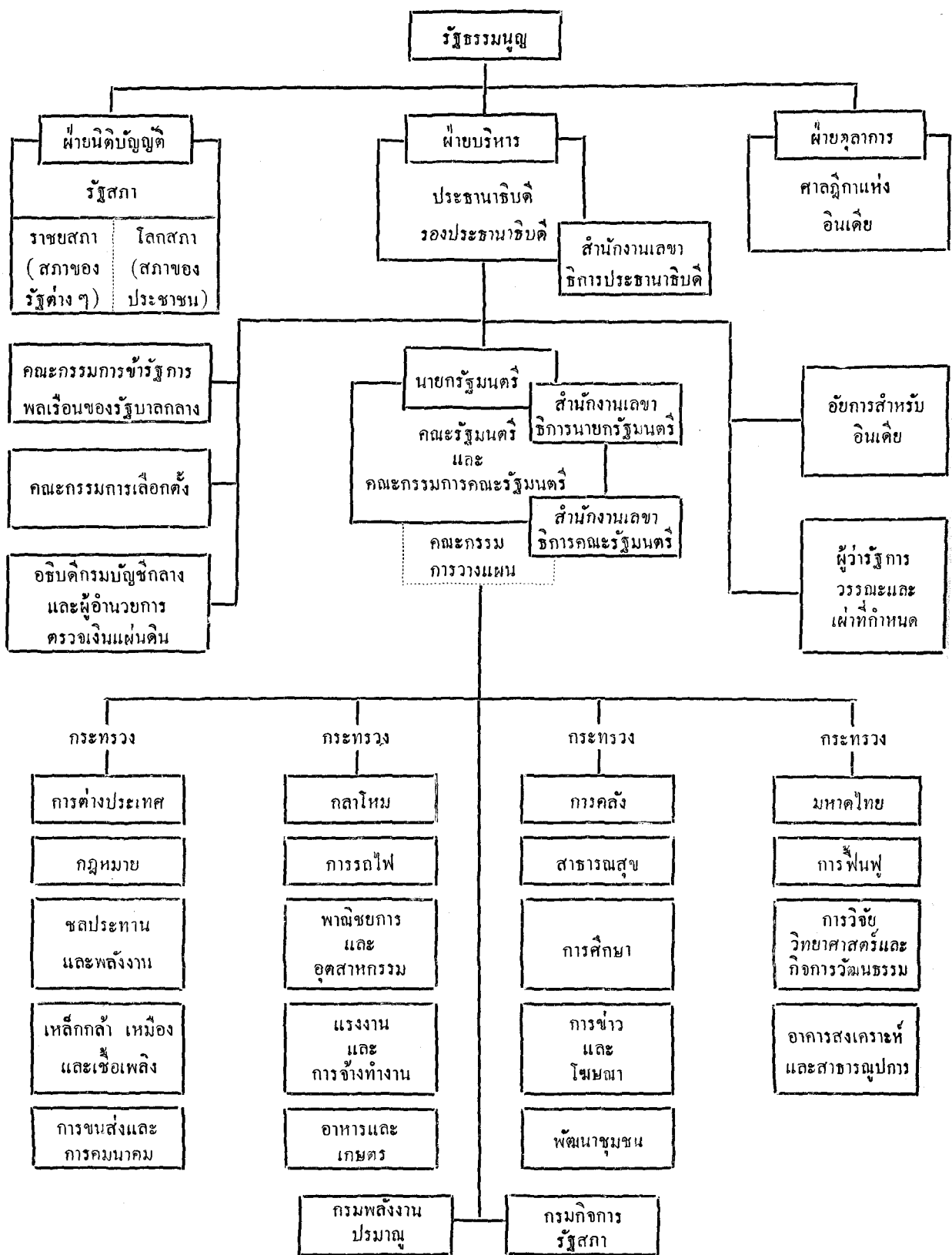
การวิพากษ์วิจารณ์ว่า คณะข้าราชการได้มีบทบาทมากขึ้นในการกำหนดนโยบายรัฐบาลได้เกิดขึ้นในการอภิปรายเกี่ยวกับคณะกรรมการวางแผน ในทางทฤษฎีคณะกรรมการวางแผน “ไม่รับผิดชอบ” ในแง่ที่ว่าคณะกรรมการนั้นไม่ขึ้นกับสภาโดยตรง ไม่มีหน้าที่บริหารและไม่มีอำนาจนิติบัญญัติ เป็นแต่เพียงคณะกรรมการที่ปรึกษาของรัฐบาลกลาง แต่เพราะว่าคณะกรรมการวางแผนมีหน้าที่พิจารณาเรื่องเกี่ยวกับชีวิต

ทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศแทบทุกอย่าง และสามารถตรวจตราแผนพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐต่าง ๆ ได้ด้วย จึงทำให้มีผู้คิดว่าเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการวางแผนซึ่งสนใจแต่ในตัวเลข อันมีเอกสารสถิติและแผนภูมิแขวนอยู่ข้างฝาเป็นเครื่องมือ เป็นผู้นำอำนาจมหาศาลซึ่งไม่อาจจะควบคุมได้โดยกระบวนการนิติบัญญัติ บางคนถึงกับเรียกคณะกรรมการวางแผนว่าสถาบันที่ชั่วของรัฐบาล

โดยทั่วไป การบริหารของอินเดียในระดับสูงมีคุณภาพสูงมาก อาจจะสูงเท่ากับคณะข้าราชการของทุกประเทศในโลก ในระดับกลาง รวมทั้งการบริหารในระดับอำเภอ นคร และในกระทรวงที่ไม่ค่อยจะสำคัญของประเทศต่างและรัฐบาลรัฐ คุณภาพค่อนข้างจะลดลงจากพอไปได้จนเลว ในระดับต่ำสุด ซึ่งได้แก่คนงานในที่ทำการไปรษณีย์ท้องถิ่น เสมียนผู้ช่วยที่มีความชำนาญน้อย เจ้าหน้าที่บริหารท้องถิ่นของการรถไฟที่โอนมาเป็นของชาติและอื่น ๆ ส่วนใหญ่คุณภาพค่อนข้างต่ำ โอกาสที่จะก้าวหน้าขึ้นไปสู่ตำแหน่งบริหารสูง ๆ สำหรับผู้ที่มีการศึกษาคดีและมีความเฉลียวฉลาดมากกว่าปกติมีอยู่อย่างมากมาย ผู้ที่มีความสามารถอาจก้าวไปอย่างรวดเร็ว แต่ในระดับต่ำ ๆ เช่นระดับของครูโรงเรียน ซึ่งมีรายได้ประมาณ ๑๕ ถึง ๒๐ เหรียญอเมริกันต่อเดือน ก็ย่อมเป็นการยากที่จะรักษาคุณภาพและการเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น โดยทั่วไปไม่มี ดังนั้น บุคคลที่ดีมากจึงมักไปหางานทำในเมืองใหญ่ ส่วนที่มีความสามารถน้อยก็จะอยู่ในเมืองเล็ก ๆ หรือในชนบท

ยกตัวอย่างเช่น ถ้าเราออกเดินทางจากนิวเดลีไปยังดคันอร์ และหยุดพักระหว่างที่สำนักงานบริหารประจำท้องถิ่น จะรู้ดีว่ามีช่องว่างมหัศจรรย์ที่แยกหัวหน้าผู้บริหารในกระทรวงต่าง ๆ ในนิวเดลีออกจากข้าราชการในชนบท น่าเสียดายที่ว่าชาวอินเดียธรรมดาต้องติดต่อกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น และ ณ ที่นั้นเขามักจะพบว่าสิ่งที่เขาอยากติดต่อเกินที่จะขอคือโทรศัพท์หรือกินเวณานานมากกว่าจะได้รับคำตอบ หรือต้องใช้ความพยายาม

ภาพ ๗-๑ การจัดองค์การของรัฐบาลอินเดีย (The Indian Institute of Public Administration, The Organization of the Government of India. New York: Asia Publishing House, 1956.

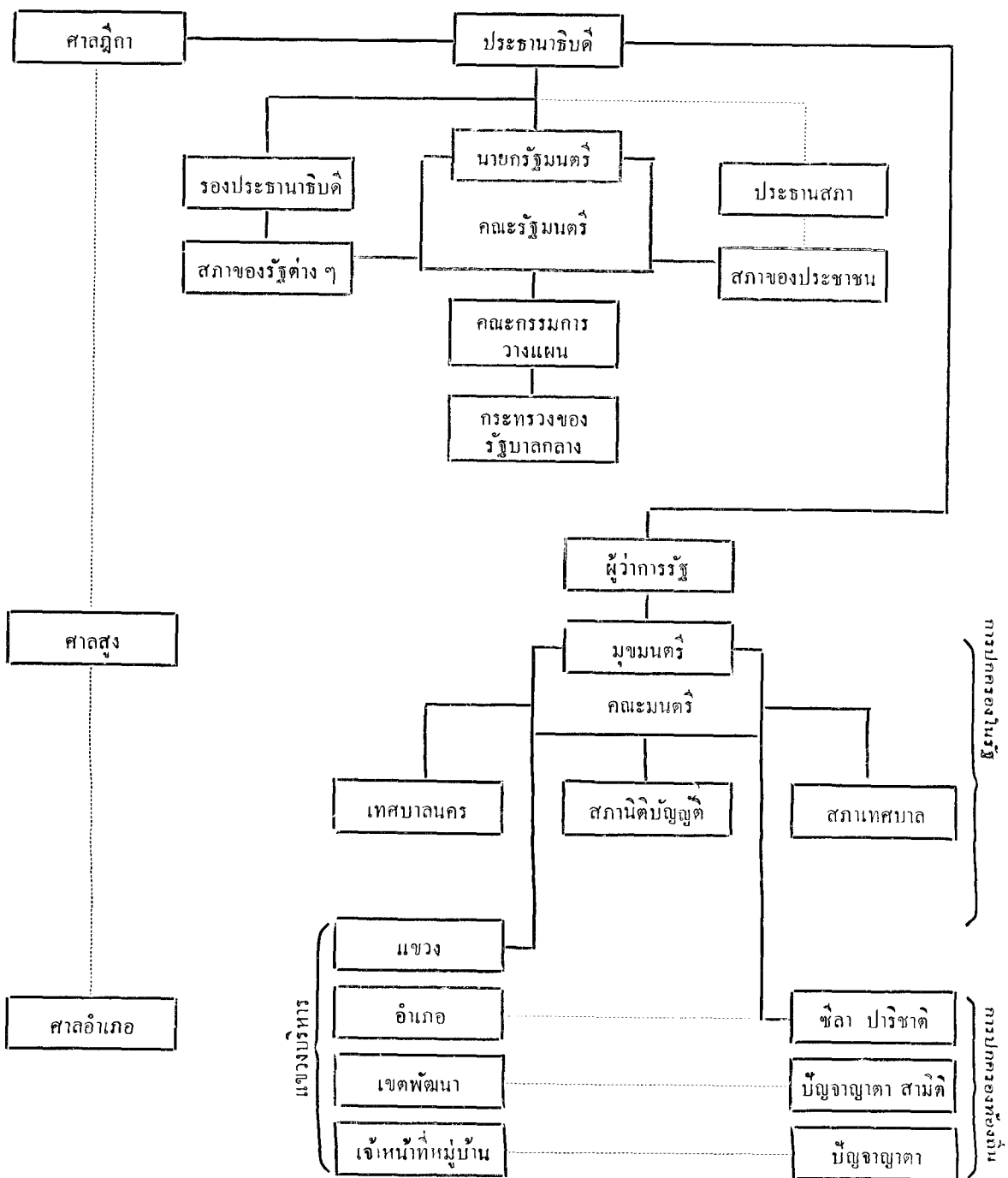
อย่างมาก กว่าจะได้เจ้าหน้าที่อำเภอที่รับผิดชอบมาทำความสะอาดคตองที่มีสิ่งโสโครก
ก้นทางเดินของน้ำ ดังเหล่านี้เป็นเรื่องสำคัญสำหรับประชาชนที่เกี่ยวข้อง

นักการเมืองและนักบริหารในนิวยอร์กจะตั้งปัญหาเด็ก ๆ น้อย ๆ เหล่านี้
ซึ่งเป็นสิ่งที่ก่อความรำคาญอยู่เป็นประจำในประเทศ เป็นเรื่องประหลาดที่จะพบว่าปัญหา
ต่าง ๆ เหล่านี้จะได้รับการแก้ไขโดยรวดเร็วในที่พักผ่อนบนเขา เมื่อรัฐมนตรีหรือข้า-
ราชการชั้นผู้ใหญ่ไปพักผ่อนที่นั่นในระหว่างฤดูร้อน นักศึกษาวิชาการบริหารสาธารณะ
จำนวนมาก และนักบริหารอาวุโสที่โน้มน้าวจะเป็นนักปรัชญาในอินเดียดูเหมือนจะคิดว่า
ความยุ่งยากในการบริหารในระดับต่ำเป็นเรื่องเก่าแก่ที่ไม่มีความควรแก่การสนใจอย่างจริงจัง
สิ่งที่พวกเขาตีไปก็คือว่า ประชาชนมักจะคัดค้านการดำเนินงานของรัฐบาลตามประสพ-
การณ์ที่พวกเขาได้รับจากตัวแทนของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นระดับต่ำสักเพียงไร ดังนั้นเป็น
จุดอ่อนซึ่งทำให้ระบบรัฐการของอินเดียไม่เป็นระบบที่ดีเลิศ

การปกครองท้องถิ่น

การปกครองได้ระดับรัฐลงมาอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลรัฐ คัด-
อย่างเช่น เทศบาลในนครใหญ่ที่สุด ในนครเล็กลงมา คณะกรรมการอำเภอ และองค์
การปกครองและการเมืองอื่น ๆ ทั้งหมดจนถึงระดับหมู่บ้าน มีอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐบาล
รัฐจะมอบหมายให้ (ดูภาพ ๗-๒ หน้า ๕๗๘)

ในทางปฏิบัติเมื่อองค์กรทางการเมืองภายในรัฐได้รับอำนาจหน้าที่จากสภา
นิติบัญญัติของรัฐจะถูกรบกวนแทรกแซงในการดำเนินงานก็ต่อเมื่อมีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้น ระบบ
ดูเหมือนจะมีรากฐานอยู่บนหลักการมอบอำนาจซึ่งใช้กันมานานแล้ว แต่ระบบนี้ส่วน
หนึ่งก็เป็นวิธีง่าย ๆ ที่จะปลดปล่อยภาระรัฐบาลของรัฐจากปัญหาคำคัญ ๆ ของการ
ปกครองท้องถิ่น นครใหญ่ ๆ อยู่ภายใต้การปกครองของเทศบาล ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ราว

ภาพ ๗-๒ แผนผังแสดงการปกครองส่วนกลาง ส่วนของรัฐ และส่วนท้องถิ่น
 ในอินเดีย ค.ศ. ๑๙๖๑ (คำที่ใช้เรียกชื่อการปกครองท้องถิ่นแตกต่างกันไปในแต่ละรัฐ)

กับเป็นรัฐบาลรัฐที่เดียว นครต่าง ๆ เช่น บอมเบย์ หรือกัทกัตตา ก็เหมือนนิวยอร์ก หรือบอสตัน อย่างน้อยก็มีความใหญ่โตซึ่งปกครองได้ลำบากเท่า ๆ กับรัฐหนึ่ง ๆ ถ้าเทศบาลซึ่งมีอำนาจหน้าที่เฉพาะอย่าง มีประวัติอันยาวนานและไม่ค่อยจะได้ผลดีนักในส่วนต่าง ๆ ของประเทศส่วนใหญ่

การปกครองหมู่บ้านมีความแตกต่างกันมากจนแทบไม่อาจจะกล่าวข้อความทั่วไปได้ นอกจากจะพูดว่าการปกครองระดับปฏิบัติการไม่ค่อยดี และเกือบทุกแห่งได้ประสบกับและคงจะประสบต่อไปกับอุปสรรคในเรื่องขาดเงิน ในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๕๘-๕๙ ได้มีการจัดระเบียบการปกครองหมู่บ้านและท้องถิ่นใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้ความสำคัญกับการปกครองตนเองในท้องถิ่น และเพื่อเพิ่มกำลังผลิตทางเกษตร รวมทั้งส่งเสริมโครงการพัฒนาชุมชน แม้ว่าคำที่ใช้เรียกระบบการปกครองท้องถิ่น (ปกติเรียก ปัญชายาติราช Panchayatiraj) จะต่างกัน โครงร่างในการวางอำนาจหน้าที่มักจะคล้ายกัน ในส่วนมากของประเทศ มีโครงร่างดังต่อไปนี้

๑. หมู่บ้าน ในระดับหมู่บ้าน ตาปา ปัญชายาต ประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งได้รับการเลือกตั้งเป็นตัวแทนผลประโยชน์ภายในหมู่บ้านนั้น ตาปาเช่นนี้มีประวัติการดำเนินงานมานานในบางส่วนของประเทศ และในบางแห่งก็ไม่มี แต่ความคิดที่ให้อาวุธได้ประจำหมู่บ้านพบกันเพื่อตัดสินปัญหาต่าง ๆ ที่หมู่บ้านกำลังประสบ โดยวิธีให้เกิดความเห็นพ้องต้องกันถ้าทำได้ มีประวัติการปฏิบัติอยู่ในโบราณกาล และมีอยู่เกือบทั่วอินเดีย

๒. เขตพัฒนา เขตพัฒนาเป็นหน่วยบริหารขนาดใหญ่ของโครงการพัฒนาชุมชน ซึ่งมุ่งปรับปรุงชนบท โดยปกติดำเนินงานตามความต้องการของหมู่บ้าน ประมาณ ๑๐๐ แห่ง องค์การที่ควบคุมทางด้านกฎหมายเหนือเขตพัฒนาในบางแห่งเรียกว่า ปัญชายาตสามิตี (หรือตาปาปัญชายาต) ประกอบด้วยหัวหน้าซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากปัญชายาตหมู่บ้านที่อยู่ในเขตพัฒนา ปัญชายาตสามิตีเลือกตั้งเจ้าหน้าที่ชน

รับผิดชอบในการกำหนดปริมาณงานที่จะพึงกระทำในบริเวณเขตพัฒนา บัญชาขาดสามัคคี
บางแห่งมีอำนาจเก็บภาษีที่ดินภายในเขตพัฒนาได้ และทุกแห่งมีสิทธิที่จะเก็บภาษีเพื่อ
ใช้จ่ายในการพัฒนา ซึ่งต้องใช้เงินเกินกว่าที่ได้รับมาจากรัฐบาลกลางหรือจากรัฐบาล
รัฐ

๓. อำเภอบริหาร ที่ศูนย์กลางอำเภอบริหาร ชีลา บริหาร (สภาอำเภอบริหาร) ช่วยใน
การประสานแผนพัฒนาภายในเขตอำเภอบริหารทั้งหมด อำเภอบริหารในอินเดียโดยปกติใหญ่กว่า
เคาตีของอเมริกัน และอาจจะมีเขตพัฒนาตั้งแต่สองเขตขึ้นไป ชีลา บริหารเป็นหน่วย
ประสานงานมากกว่าเป็นหน่วยบริหาร (เหมือนกับ บัญชาขาดสามัคคี) บัญชาขาดสามัคคี
ได้รับมอบหมายอำนาจมากกว่า ชีลา บริหาร เพราะเป็นหน่วยระดับเขต (ระดับ สามัคคี)
ซึ่งมีการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจกันจริง ๆ

ระบบการเมืองท้องถิ่นอย่างใหม่ซึ่งอาจจะเริ่มใช้เร็วกว่าที่ควร แต่ก็เร็วไป
ที่จะพูดเช่นนั้น เห็นได้ชัดว่าแผนการนี้ให้ความรับผิดชอบอย่างกว้างขวางในการพัฒนา
เศรษฐกิจกับผู้ที่ไม่รู้หนังสือและขาดประสบการณ์ทางด้านการเมือง และเห็นได้ชัดเช่น
กันว่า งานของนักบริหารอาชีพตั้งแต่ระดับรัฐบาลกลางถึงรัฐ และถึงอำเภอบริหาร อาจหยุด
ชะงักโดยการทดลองซึ่งเดี๋ยวนี้อยู่ในมือของหน่วยงานประจำท้องถิ่นใหม่

นอกจากระดับชั้นของการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งมีหน้าที่บริหารการพัฒนา
ชนบท กับหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่อธิบายข้างบนแล้ว วิธีการบริหารแบบเก่าซึ่งมี
ศูนย์กลางอยู่ที่อำเภอบริหารยังคงดำเนินต่อไป ในแต่ละเมืองที่เป็นศูนย์กลางของอำเภอบริหาร จะมี
เจ้าพนักงานบริหารอาชญากรรมของรัฐประจำอยู่ ซึ่งเรียกชื่อต่าง ๆ กันว่า เจ้าพนักงานเก็บ
ภาษี ผู้พิพากษาประจำอำเภอบริหาร หรือรองผู้ว่าการ (เทียบได้กับนายอำเภอของไทย) มี
หน้าที่เป็นผู้บริหารและผู้ประสานงานนโยบายการปกครองต่าง ๆ ของรัฐ และของรัฐบาล
กลาง ซึ่งมีผลเกี่ยวข้องกับอำเภอบริหารนั้น ๆ มีหน้าที่ต้องดำเนินการ เช่นการชลประทาน
การเกษตร และบริการสาธารณสุข ซึ่งไม่อยู่ในเขตอำนาจโดยตรงของนายอำเภอ แต่

เจ้าหน้าที่เทคนิคหรือเทคนิค ซึ่งให้บริการพิเศษเฉพาะอย่าง โดยปกติก็หวังว่าจะต้อง
ประสานงานในเขตอำเภอหนึ่งกับนายอำเภอ นายอำเภอเป็นผู้ที่มีอำนาจและอิทธิพลซึ่ง
สามารถส่งต่อความยุ่งเหยิงในการบริหารได้ ถ้าเขาอยากจะทำ เขาเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ
เพิ่มขึ้นในฐานะเป็นเจ้าพนักงานพัฒนาอำเภอ ซึ่งมีหน้าที่ดูแลการพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมในท้องที่ที่อยู่ภายในเขตอำนาจของเขา

ระบบบริหารในอำเภอของอินเดียเริ่มใช้โดยจักรพรรดิโมกุล ซึ่งอังกฤษ
ได้ปรับปรุงและนำมาใช้ประโยชน์ เดียวกันได้แสดงให้เห็นว่าเป็นส่วนสำคัญของการ
บริหารของอินเดียปัจจุบัน ตามระบบ ปัญญาธิราช การปกครองท้องถิ่นร่วมมีบทบาท
ขึ้น และยิ่งการเมืองในระดับท้องถิ่นกลายเป็นเรื่องของพรรค และอยู่ภายใต้การควบคุม
ของพรรค ความกดดันที่จะให้เลิกระบบการบริหารในอำเภอแบบเก่าที่ย่อมจะมีมากขึ้น
อย่างไรก็ตาม แม้ว่านายอำเภอจะได้ประสพการณ์การทดลองในทางการเมืองและการ
บริหาร เขาก็ยังคงเป็นหลักสำคัญของเสถียรภาพในการปกครองเขตชนบทของอินเดีย

ฝ่ายตุลาการ

ศาลฎีกาเป็นศาลทางกฎหมายสูงสุดในอินเดีย มีผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
เป็นประธาน และมีผู้พิพากษาอื่น ๆ อีกไม่เกิน ๗ นาย ผู้พิพากษาศาลฎีกาได้รับแต่งตั้ง
จากประธานาธิบดี ตามคำแนะนำที่ได้รับจากผู้พิพากษาของศาลฎีกา และศาลสูงใน
รัฐต่าง ๆ ตามที่ประธานาธิบดีจะเห็นสมควร ศาลเป็นผู้คุ้มครองรัฐธรรมนูญขั้นสุดท้าย
และเป็นศาลสุดท้ายสำหรับการอุทธรณ์ในคดีแพ่ง ในคดีอาญาอาจได้รับอนุญาตให้อุท
ธรณ์ได้เป็นกรณีพิเศษ คดีเกี่ยวกับข้อโต้แย้งระหว่างรัฐบาลกลางกับรัฐบาลรัฐหรือ
ระหว่างรัฐด้วยกัน พ้องโดยตรงมายังศาลฎีกาเลย

ประธานาธิบดีเป็นผู้ตั้งศาลสูงประจำรัฐต่าง ๆ ให้มีอำนาจเต็มในการ
พิจารณาพิพากษาคดีภายในรัฐนั้น ๆ เว้นแต่คดีซึ่งศาลฎีกามีอำนาจโดยตรงที่จะเริ่ม

พิจารณาคดี ผู้ว่าการในแต่ละรัฐจะปรึกษากับศาลสูงและคณะกรรมการข้าราชการ
พลเรือนในรัฐนั้นในการแต่งตั้งผู้พิพากษาประจำอำเภอภายในรัฐ

ฝ่ายตุลาการเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมเสถียรภาพในการปกครอง
ระชาธิปไตยในอินเดีย แทบจะไม่มีข้อยกเว้นเลยที่ผู้พิพากษารวมทั้งทนายความ
ชั้นดีอยู่ในหมู่ผู้นำในสังคมอินเดีย การที่พวกเขาได้เรียกร้องให้ใช้หลักนิติธรรมและการ
ที่ประชาชนให้การสนับสนุนต่อระบบกฎหมายในอินเดีย เป็นเครื่องต่อต้านการปกครอง
แบบเผด็จการ อย่างไรก็ตาม นักกฎหมายที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษากฎหมายในกระทรวง
ต่าง ๆ ไม่มีอิทธิพลมากนัก โดยเฉพาะไม่ถึงขนาดที่จะเป็นพลังสำคัญในด้านบริหารของ
การปกครองแบบที่ปรากฏอยู่ในสหรัฐ

๘. การปฏิบัติงานของรัฐบาล

นับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ นักการเมืองและข้าราชการของอินเดียได้พยายามต่อสู้กับงานอันใหญ่หลวงมากที่สุดอย่างหนึ่งในการปกครอง ซึ่งประเทศเอกราชใหม่ๆ เพิ่งจะพบ เศรษฐกิจของอินเดียในระยะเมื่อเริ่มเป็นเอกราชนั้นยังด้อยพัฒนา จึงทำให้ประชาชนส่วนใหญ่มีมาตรฐานการครองชีพต่ำ ประชาชนประมาณร้อยละ ๘๐ ไม่รู้หนังสือ การแพทย์แบบโบราณ (ซึ่งไม่ถูกหลักวิทยาศาสตร์) ยังคงปฏิบัติกันอยู่ทั่วไป สถาบันสำคัญจำนวนมากขัดขวางการเปลี่ยนแปลง มีบุคคลจำนวนน้อยที่มีประสิทธิภาพ และได้รับการอบรมที่จะสามารถรับผิดชอบในการฟื้นฟูบูรณะประเทศตามแบบสมัยใหม่ การจลาจลและความพินาศซึ่งเกิดขึ้นจากการแบ่งแยกประเทศ ทำให้มีผู้เสียชีวิตและทรัพย์สินจำนวนมาก และทำให้เศรษฐกิจของประเทศหยุดชะงัก การบรรเทาทุกข์และการช่วยเหลือให้อาชีพแก่ผู้ลี้ภัยได้ก่อภาระอย่างมหันต์ให้กับประเทศที่เกิดขึ้นใหม่ ทั้งสร้างความเป็นไขว้ทางจิตใจซึ่งต้องกินเวลานานกว่าจะหมดไป ข้อเท็จจริงที่ว่าดินแดนหลายส่วนของปากีสถานต่ออินเดียอยู่ ได้สร้างภัยคุกคามต่อความมั่นคงและเสถียรภาพของอินเดียมากขึ้นอีก เมื่อคำนึงถึงว่าอินเดียต้องเผชิญกับปัญหาที่มานานับแต่ได้เอกราชก็ต้องยอมรับว่า ผู้นำทางการบริหารและการเมืองของอินเดียได้ประสบความสำเร็จอย่างดีในการนำความปึกแผ่นและความก้าวหน้ามาสู่สาธารณรัฐอินเดีย ได้มีการวางพื้นฐานเพื่อยกมาตรฐานการครองชีพ และนำประชาชนธรรมดาสามัญเข้ามาร่วมในกระบวนการเมือง ซึ่งเราได้เห็นแล้วว่าเกี่ยวข้องกับการวางแผนทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างกว้างขวาง

ลักษณะพิเศษอย่างหนึ่งของชีวิตการเมืองปัจจุบันของอินเดียก็คือ การที่
รัฐบาลเข้าไปแทรกแซงในกิจกรรมของสังคมแทบทุกด้าน ตัวอย่าง เช่น ถ้าเราอ่าน
หนังสือพิมพ์เข้าไปในบอมเบย์อย่างถึถ้วน อาจจะพบรายการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ แต่จะราย
การก็แสดงให้เห็นถึงกิจกรรมของรัฐบาลอินเดีย

นักเขียนชั้นนำในแคว้นมัธราสได้รับรางวัลสหิตย อแคเดมิ (Sahitya
Akademi) สำหรับงานชิ้นหนึ่งเมื่อเร็ว ๆ นี้ เกี่ยวกับวรรณคดีภาษาทมิฬ
(สหิตย อแคเดมิ “สถาบันวรรณคดีแห่งชาติ” เป็นองค์การภายใต้การอุปถัมภ์
และช่วยเหลือทางการเงินจากรัฐบาลอินเดีย)

ได้มีการประกาศเกี่ยวกับการสิ้นสุดของการสำรวจด้านประชากรในเมือง
ใหญ่ ๆ ทางอินเดียตอนเหนือ (การสำรวจด้านประชากรได้รับการอุปถัมภ์จาก
คณะกรรมการโครงการวิจัยของคณะกรรมการวางแผน อันเป็นคณะที่ปรึกษา
สาธารณะของรัฐบาลอินเดีย)

คณะพ็อนรำ ภารตนาตยัม จากแคว้นอันทรา ได้ออกเดินทางไปแสดง
ในฝรั่งเศสและเยอรมัน (กิจกรรมนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการสัมพันธทาง
วัฒนธรรมของรัฐบาลอินเดียอยู่ภายใต้การดำเนินงานของกระทรวงการวิจัด้าน
วิทยาศาสตร์ และกิจการวัฒนธรรม โดยร่วมมือกับกระทรวงการต่างประเทศ)

ได้มีการประกาศว่า แผนการใหญ่สำหรับเมืองและถิ่นชนบททางตะวัน
ตกของอินเดียกำลังจะเริ่มปฏิบัติ (รัฐบาลอินเดียเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายสำหรับ
โครงการนี้ โดยมีมูลนิธิอเมริกันช่วยให้เงินสนับสนุนผ่านทางรัฐบาลอินเดีย)

ได้มีการประกาศว่า การเปลี่ยนแปลงในอัตราของเบี้ยประกันชีวิตจะเริ่มใช้
ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม (การประกันชีวิตเป็นกิจการที่โอนเป็นของชาติแล้ว)

รองอธิการบดีแห่งมหาวิทยาลัยทางภาคตะวันออกของอินเดีย ได้ประ
กาศตั้งสถาบันแห่งใหม่ สำหรับศึกษาภาษาญี่ปุ่น (สถาบันนี้ได้รับการช่วยเหลือ
ด้านการเงินส่วนหนึ่งจากรัฐบาลรัฐที่มหาวิทยาลัยนี้ตั้งอยู่ และส่วนหนึ่งจากคณะ
กรรมการอุดหนุนมหาวิทยาลัย อันเป็นหน่วยงานกึ่งราชการที่รัฐบาลอินเดียเป็นผู้
ออกค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน)

นายกเทศมนตรีในเมืองหนึ่งทางภาคกลางได้ประกาศเปิดสถานพยาบาล
สงเคราะห์ครอบครัวขึ้นใหม่สองแห่ง (สถานพยาบาลได้รับการสนับสนุนด้านการ
เงินซึ่งกระทรวงสาธารณสุขของรัฐบาลกลางมอบให้กับรัฐที่เมืองนั้น ๆ ตั้งอยู่)

รัฐบาลรัฐอัสสัมได้ประกาศเปิดทางรถไฟสายใหม่ เชื่อมรัฐเบงกอล
ตะวันตกกับอัสสัม (การรถไฟในอินเดียเป็นกิจการที่โอนเป็นของชาติ)

แม้ว่าตัวอย่างเหล่านี้จะเป็นเพียงต้นนิษฐานก็ตาม แต่ก็มีปรากฏอยู่ในหนังสือพิมพ์อินเดียแทบทุกวัน จุดสำคัญก็คือว่า แนวทางพัฒนาประเทศไม่ได้ปล่อยไว้กับโชคชะตา การดูแลการพัฒนาประเทศถือเป็นความรับผิดชอบที่ถูกต้องของรัฐบาล ถ้าองค์การอาสาสมัครหรือเอกชนประกอบกิจการที่รัฐบาลเห็นด้วย กิจการนั้นก็จะเจริญรุ่งเรืองโดยรัฐบาลไม่ใคร่มาแทรกแซง ในกรณีที่เอกชนดำเนินกิจการขัดกับความประสงค์ของรัฐบาล ถ้ากิจการเหล่านั้นไม่ถือว่ามีความสำคัญต่อวัตถุประสงค์ของรัฐบาลตามความเห็นของผู้หน้าปัจจุบัน ก็จะไม่ได้รับการขัดขวางเหมือนกัน แต่ถ้ากิจการของเอกชนที่สำคัญ ๆ ดำเนินไป ขัดกับนโยบายของรัฐบาล ผู้นำในรัฐบาลก็จะทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อยับยั้งกิจการเหล่านั้น

ผู้นำอินเดียถือว่าจุดมุ่งหมายของกิจการของรัฐบาลก็คือ การสร้างรัฐสวัสดิการอันเป็นรัฐ ซึ่งถือว่ามีมาตรฐานการครองชีพของประชาชนทั้งหมดเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้ที่มีความรับผิดชอบในการปกครอง รวมทั้งเป็นรัฐซึ่งจะพยายามรักษาความยุติธรรมทางสังคมให้คงอยู่ ในด้านเศรษฐกิจ หลักการของรัฐสวัสดิการอาจก่อให้เกิดการขัดแย้งระหว่างจุดมุ่งหมายในการเพิ่มอำนาจผลิต กับในการสร้างสัมภาพทางสังคม ตัวอย่าง เช่น สมาชิกอาวุโสในคณะรัฐบาลของอินเดียตระหนักดีว่า การให้สิ่งจูงใจมากขึ้นในอุตสาหกรรมและธุรกิจของเอกชน อาจช่วยเพิ่มผลผลิตทั้งหมดในระยะเวลาอันสั้น แต่เนื่องจากว่าสิ่งจูงใจที่จะให้ผลนั้น โดยปกติหมายถึงการให้โอกาสที่จะได้กำไรมาก สิ่งจูงใจในเรื่องกำไรนั้นก็อาจจะทำให้ความแตกต่างระหว่างคนมั่งมีกับคนจนมากขึ้นไปอีก การให้โอกาสหากำไร “พอสมควร” แก่ธุรกิจของเอกชนย่อมจะทำให้ธุรกิจของเอกชนช่วยส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตทางอุตสาหกรรมเป็นการตอบแทน แต่เพราะการที่รัฐบาลมุ่งที่จะรักษาหลักสัมภาพนิยม ธุรกิจของเอกชนจึงถูกยับยั้งโดยการเก็บภาษี การวางระเบียบในการผลิตและการตลาด และการส่งเสริมรัฐวิสาหกิจอย่างเดียวกัน

การวางแผนทางเศรษฐกิจและสังคม

ไม่มีปัญหาอะไรที่จะใหญ่หรือเล็กเกินไปที่จะทำให้รัฐบาลไม่สนใจ ตามที่ปรากฏในแผนพัฒนา ๕ ปี ระยะที่ ๓ รัฐบาลมักจะสนใจในการวางแผนทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างกว้างขวาง โดยที่แผนพัฒนาต้องระบอให้ความสนใจกับปัญหาชนบทอย่างมาก แผนพัฒนายุคที่สามจึงถือว่า การเติบโตของเมืองเป็นปัญหาดำคัญในปัจจุบัน และให้ความสนใจค่อนข้างมากขึ้น การสร้างอุตสาหกรรม การเผยแพร่ การเกษตร วิทยาศาสตร์ การให้การศึกษาระดับประถม มัธยม และสูง ๆ ขึ้น การรักษาโรค และการป้องกันโรค การวางแผนครอบครัว การคลัง การพาณิชย์ และวัฒนธรรม เหล่านี้เป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจในแผนพัฒนายุคที่ ๓ ซึ่งกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุถึงในแต่ละเรื่อง และจัดสรรเงินให้ดำเนินงานเพื่อให้สำเร็จตามความมุ่งหมาย

ดังนั้น การวางแผนทางเศรษฐกิจและสังคมจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญที่สุดต้องอย่างของการปกครองในอินเดียปัจจุบัน ขอบเขตของการวางแผนปรากฏว่า กว้างขวางมากและเกินขนาดที่แม้แต่บุคคลที่เฉลียวฉลาดจะเข้าใจได้ แต่ผู้บริหารอาวุโสและรัฐบาลของอินเดียแม้จะเป็นผู้ที่สนใจในการวางแผนอย่างมาก แต่ก็ยังเป็นนักปฏิบัติที่ต้องการเห็นผล พวกเขาใช้จุดมุ่งหมายดังกล่าวเป็นเครื่องเตือนใจให้ระมัดระวังเป้าหมายที่สำคัญที่สุด ในขณะที่เดียวกันพวกเขาก็มีอิสระที่จะทดลองกับเป้าหมายที่มีความสำคัญอันคับคองหรือล้นเกิน สำหรับบุคคลภายนอก ความซับซ้อนของปัญหาในอินเดียมากเกินไปจนทำให้สิ้นหวัง โชคดีที่ผู้นำที่ดีที่สุดในวงการปกครองของอินเดียได้ชินกับความยุ่งยากที่ปรากฏ และฉลาดพอในการเลือกปัญหาซึ่งจะต้องได้รับการแก้ไขทันที ในขณะที่เดียวกันก็คอยจับตามองความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงระยะยาว ดังนั้นการวางแผนอนาคตของคณะกรรมการวางแผนมีหน้าที่ในการกำหนดเป้าหมาย และความสำเร็จที่เป็นไปได้ของแผนสำหรับสิบ ๆ ปีข้างหน้า เพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้ที่ต้องต่อสู้กับภัยคุกคามที่มีอยู่ และอาจจะเกิดขึ้นในเวลาต่อไป

อย่างไรก็ตาม ผู้วางแผนมักเผชิญกับจุดมุ่งหมายระยะสั้นกับระยะยาวซึ่งขัดกัน ตัวอย่างเช่น เมื่อโครงการพัฒนาชนบทเริ่มคั้งขึ้นสำหรับดำเนินการทั่วประเทศในปี ค.ศ. ๑๙๕๒ ได้มีการให้ความสำคัญอย่างมากต่อกิจการดังคมในอันที่จะปรับปรุงให้ชนบทเป็นสถานที่ที่น่าอยู่และให้ผลดี แต่ในระยะปี ค.ศ. ๑๙๕๘-๕๙ นักวิพากษ์วิจารณ์ได้มาครุการเศรษฐกิจตั้งปัญหาว่า การพัฒนาชุมชนจะช่วยเพิ่มผลผลิตทางเกษตรอย่างพอเพียงหรือไม่ ได้วางข้อสันนิษฐานไว้ใน “ด้านดังคม” ของการพัฒนาชุมชนว่า เมื่อชาวนาเริ่มมีความหวังขึ้นมาบ้างในการที่จะปรับปรุงชีวิตให้ดีขึ้น และเข้าใจว่ารัฐบาลสนใจในสวัสดิภาพอย่างแท้จริง ผลผลิตทางเกษตรก็จะเพิ่มขึ้น แต่เมื่อปรากฏต่อมา “ในด้านเศรษฐกิจ” ว่าการขาดแคลนในการผลิตอาหารยังคงมีต่อไป การพัฒนาชุมชนจึงถูกตำหนิอย่างรุนแรง แม้ว่าการพัฒนาทางดังคมมากกว่าการเพิ่มผลผลิตจะเป็นวัตถุประสงค์เริ่มต้นของการพัฒนาชุมชนก็ตาม

ตัวอย่างอีกอันหนึ่งก็คือ ระบบปญญาติราช (Panchayatiraj) อันเป็นระบบการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่นจะได้พัฒนาขึ้น เพื่อช่วยให้ชาวนาได้มามีส่วนร่วมในการควบคุมและวางแผนกิจการของท้องถิ่น สันนิษฐานกันว่าการเข้ามามีส่วนร่วมเช่นนี้จะช่วยสร้างบรรยากาศแห่งการร่วมมือในชนบท ซึ่งก็ย่อมจะช่วยเพิ่มผลผลิตทางเกษตร แต่การขาดแคลนทางด้านเกษตรยังคงมีต่อไป แม้ว่าประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น ตามตัวอย่างทั้งนี้จะต้องเห็นได้ว่า การต่อสู้ระหว่างพลังที่มุ่งส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วม (สัมภาพนิยม) กับพลังที่มุ่งส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ (การเพิ่มผลผลิต) จะยังคงมีต่อไป นักเศรษฐศาสตร์ชอบที่จะอ้างว่าการวางแผนของอินเดียไม่ได้สนใจอย่างเพียงพอกับสิ่งที่จะช่วยเพิ่มผลผลิต แต่นักยุทธศาสตร์ทางดังคมและนักการเมืองก็ไม่เต็มใจที่จะทอดทิ้งจุดมุ่งหมายในการสร้างดังคมสหกรณ์ ซึ่งเรียกกันในนามว่า “รัฐสวัสดิการ” ซึ่งได้กลายเป็นรากฐานสำคัญของการเมืองในอินเดียปัจจุบัน

ว่ากันตามลัดด่อนในด้านประชากรแล้ว แผนพัฒนาของอินเดียให้ความสำคัญกับชาวนาน้อยกว่าชาวเมือง ผู้นำอินเดียเชื่อว่าเมื่ออินเดียเป็นดังคมอุตสาหกรรมแล้ว

อินเดียจะเปลี่ยนฐานะจากการเป็นประเทศผลิตวัตถุดิบ เป็นประเทศพาณิชย์กรรมที่ทันสมัย มีฐานะเท่า ๆ กับชาติมหาอำนาจอื่น ๆ ในโลก

เรื่องอื่น ๆ ที่รัฐบาลสนใจ

การศึกษา แม้ว่ารระบบการศึกษาในอินเดียซึ่งอังกฤษได้เป็นผู้ริเริ่มและขยายตัวอย่างมากตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ เป็นระบบที่ดีเยี่ยม เมื่อเปรียบเทียบกับของประเทศอื่น ๆ ในเอเชียก็ตาม แต่ก็ไม่ได้ปรับให้เข้ากับความต้องการของอินเดีย และนับแต่เป็นเอกราช รัฐบาลก็ให้ความสนใจน้อยเกินไปต่อการแก้ไขปรับปรุงชั้นมูลฐาน ข้อนี้เป็นความจริงแม้ว่าจะได้มีการสร้างมหาวิทยาลัยใหม่ ๆ กันเกือบทุกปี ตลอดจนจะได้มีโรงเรียนมัธยมและประถมเกิดขึ้นเป็นจำนวนหมื่นก็ตาม งบประมาณสำหรับการศึกษาได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับความต้องการแล้ว ก็นับว่าไม่พอเลย ว่าโดยส่วนรวม การศึกษาทั้งระดับประถมและมัธยมมุ่งในด้านศิลปศาสตร์และการอบรมทั่วไป และให้ความสนใจกับการอบรมทางด้านวิชาการและอาชีพน้อยเกินไป ทั้ง ๆ ที่การฝึกอบรมสองอย่างนี้ต้องการอย่างมากในปัจจุบัน แม้ว่าจะมีบัณฑิตจำนวนพัน ๆ จบจากวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในอินเดียแต่ละปีก็ตาม แต่จำนวนมากเป็นบัณฑิตทางศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ที่มีความสามารถต่ำ ไม่มีความชำนาญพิเศษ หรือมีก็น้อย ไม่พอที่จะช่วยประเทศเผชิญกับปัญหาที่คับคั่งได้ บัณฑิตที่รับการศึกษาครั้งนี้ ๑๕-๒๐% ของทั้งหมด ส่วนมากกลายเป็นผู้ว่างงานที่มีการศึกษาซึ่งนักวิจารณ์มักจะกล่าวถึงอยู่บ่อย ๆ ในอินเดีย

การบริหารงานของรัฐบาล งานรัฐบาลเป็นอาชีพสำคัญอย่างหนึ่งในอินเดียสำหรับผู้มีการศึกษา ความชำนาญในการบริหารสำหรับการบริหารสาธารณะเป็นสมบัติที่มีความสำคัญต่ออนาคตของอินเดียมากเท่า ๆ กับวิทยาการสมัยใหม่ ทางด้านวิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรม ในการบริหารระดับสูง ทั้งระดับรัฐบาลกลางและ

รัฐบาลรัฐ ผู้ที่มีความสามารถได้รับการส่งเสริม มีชายหนุ่มหญิงสาวจำนวนมากที่มี
คุณสมบัติน่าพอใจที่จะเข้ารับตำแหน่งสูง ๆ แต่ยังไม่ใครจะให้ความสนใจต่อการยกมาตรฐาน
การบริหารในชั้นต่ำลงไปจนถึงงานราชการระดับต่ำ การฝึกอบรมในการบริหารสาธารณะ
ก่อนเข้าจะมุ่งต่อปัญหาในระดับสูง แทนที่จะเป็นปัญหาในนคร เมือง และหมู่บ้าน
ผลร้ายก็คือการขาดดุลในความชำนาญในการบริหารสาธารณะภายในประเทศเพิ่มมา
ขึ้นเพราะโครงการศึกษาแบบเก่า การปรับปรุงชีวิตประชาชนในอินเดียให้ทันสมัยจะ
ประสบกับอุปสรรคสำคัญอย่างมาก จนกว่าประสิทธิภาพในการบริหารจะแผ่ขยายไปทั่ว
ทุกจุดที่การปกครองเกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง

ระบบการตำรวจและการศาล อำนาจที่มั่นคงอย่างหนึ่งในสังคมอินเดีย
คือ ความรู้สึกในความยุติธรรม และการยอมรับหลักนิติธรรมที่มีอยู่ในประเทศ ระบบศาล
มีผู้บริหารงานที่มีความสามารถ ประชาชนย่อมหวัง (และได้รับเป็นปกติ) ในการปฏิบัติ
ที่สุจริตและยุติธรรม แต่ไม่อาจจะพูดได้อย่างเดียวกันในระบบของตำรวจ ประชาชน
ธรรมดาในอินเดียอาจจะเชื่ออย่างไม่ยุติธรรมนักว่า เมื่อตำรวจปรากฏตัวที่ไหน ก็มักจะ
ปฏิบัติหน้าที่ตามอำเภอใจ และเมื่อประชาชนต้องการตำรวจอย่างมากก็มักจะหาตำรวจ
ไม่พบ กิจกรรมการตำรวจในอินเดียอยู่ในอำนาจของรัฐบาลรัฐ และอยู่นอกการควบคุม
ของท้องถิ่น แม้ว่าสิ่งนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นจุดอ่อนของระบบตำรวจในอินเดีย แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า
ความว่าตำรวจอยู่นอกการควบคุมของท้องถิ่น ตำรวจมักจะคงอยู่เป็นต้นตอของ
อำนาจของรัฐต่าง ๆ มากกว่าเป็นผู้รับใช้ประชาชน ซึ่งต้องการรักษากฎหมายและ
ความเรียบร้อย อย่างไรก็ตาม ทั้งระบบศาลและระบบตำรวจรับใช้ประเทศเป็นอย่างดี
ในระหว่างที่มีความไม่พอใจในสังคม ความวุ่นวายทางการเมืองและการขัดแย้งระหว่าง
ชนชั้น พวกเขาสามารถรักษากฎหมายและความเรียบร้อยไว้ได้ เราอาจถือว่าการ
ปฏิบัติงานอย่างได้ผลของศาลและตำรวจในระหว่างการปฏิวัติทางเศรษฐกิจและสังคมว่า
เป็นข้อดีได้ แม้ว่าจะมีข้อบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจอยู่ก็ตาม

นโยบายต่างประเทศ นโยบายต่างประเทศของอินเดียอาจเป็นลักษณะที่เด่นที่สุดในการปกครองภายใต้การนำของเนห์รู สร้างขึ้นเพื่อยกบทบาทของอินเดียในกิจการของโลกให้อยู่ในฐานะของผู้มีส่วนร่วมที่ยิ่งใหญ่ [และในขณะเดียวกันก็เพื่อสร้างความมั่นคงและความอยู่ดีกินดีของประชาชน] เนห์รูเถียงว่า การพัฒนาเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอันเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับประชาชนอินเดีย จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อโลกปลอดจากภัยพิบัติและความพินาศของสงคราม เพราะว่าอินเดียไม่สามารถและไม่เต็มใจที่จะกุมอำนาจทหารและเศรษฐกิจในกิจการระหว่างประเทศมากนัก เนห์รูจึงพยายามให้อินเดียมีบทบาทอิสระในโลก ไม่ถูกจำกัดโดยพันธะทางเศรษฐกิจ การเมือง หรือทหาร นอกจากพันธะอันเป็นของสมาชิกที่เข้มแข็งของสหประชาชาติ นโยบายนี้มีส่วนดีในการป้องกันรักษาสถาปัตยกรรมของชาติอินเดีย ให้พ้นจากความต้องการของเพื่อนบ้าน โดยการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างอินเดียกับชาติอื่น ๆ ทั่วโลก และโดยเฉพาะเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดเคียงกับอินเดีย (ปากีสถานเป็นข้อยกเว้น รวมทั้งจีนเมื่อเร็ว ๆ นี้)

เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายเหล่านี้ นโยบายอินเดียจึงได้พยายาม (๑) ยึดมั่นในนโยบายไม่ฝักใฝ่ข้างใด (๒) คัดค้านปัญหาในกิจการระหว่างประเทศตามที่เกิดขึ้น (๓) เผยแพร่ความคิดในการไม่แทรกแซงในกิจการภายในของประเทศอื่น ๆ โดยการเซ็นซอร์ตลงบัญชีล และ (๔) ย้ำความสำคัญในสิทธิของชาติต่าง ๆ ที่จะตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่มีการแบ่งแยกในความสัมพันธ์ระหว่างเชื้อชาติและลัทธิศาสนาในการที่จะได้รับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะสำหรับเขตที่เป็นอาณานิคมและหลุดพ้นจากอาณานิคมของโลก

นโยบายต่างประเทศของอินเดียประสบความสำเร็จในการทำให้อินเดียมีบทบาทเป็นผู้นำในกิจการของโลก ในฐานะเป็นโฆษกให้กับประเทศที่ไม่ฝักใฝ่ข้างใด นอกจากนั้นการที่อินเดียไม่เต็มใจรวมกลุ่มกับสหภาพโซเวียตหรือสหรัฐอเมริกา ยังให้ผลดี

ทางเศรษฐกิจอีกด้วย เพราะว่าทำให้อินเดียได้รับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและการศึกษา
การจำนวนมากจากทั้งสหภาพโซเวียตและประเทศตะวันตก ผลข้อนี้จะเป็นสิ่งที่คาดไว้
หรือไม่ไม่ใช่เรื่องสำคัญ แต่ข้อเท็จจริงก็คือว่าอินเดียได้รับการช่วยเหลือจำนวนมาก
โดยวางแผนเป็นกลางในการแข่งขันกันเพื่ออำนาจ และการขัดแย้งทางอุดมการณ์
ระหว่างโลกคอมมิวนิสต์และโลกที่ไม่เป็นคอมมิวนิสต์

ความมั่นคงทางทหาร อย่างไรก็ตาม ความมั่นคงทางทหารยังไม่เป็นที่
พอใจ ผู้ศึกษาเรื่องนี้ส่วนมากเห็นว่าเป็นเพราะไม่มีประเทศภายนอกใดผูกพันที่จะให้การ
ช่วยเหลือทางทหารในภาวะฉุกเฉินที่น่าวิตก ภัยคุกคามที่เป็นอันตรายต่ออินเดียมากที่สุด
ก็คือจีนคอมมิวนิสต์ จีนได้เรียกร้องสิทธิเหนือดินแดนของอินเดียบริเวณชายแดนติดกับ
ทิเบต จำนวน ๕๒,๐๐๐ ตารางไมล์ เป็นอย่างน้อย ในปี ค.ศ. ๑๙๕๗ จีนเริ่มแทรกซึม
เข้ามาในลุ่มน้ำต่าง ๆ ของดินแดนนี้ และในปี ค.ศ. ๑๙๖๒ จีนได้เข้าครอบครองดินแดน
อันเป็นปัญหามากกว่า ๑๔,๐๐๐ ตารางไมล์ ก่อนปี ค.ศ. ๑๙๕๗ ชาวจีนได้สร้างถนน
เข้าไปในทิเบตจนถึงชายแดนของอินเดีย รวมทั้งได้สร้างสนามบินขึ้นในทิเบตด้วย ใน
วันที่ ๒๐ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๖๒ จีนได้เข้าไปในมณฑลชายแดนตะวันออกเฉียงเหนือโดย
อัตโนมัติ และต่อมาได้ทำการโจมตีด้วยกำลังทหารบริเวณลาดักอีกด้วย สหรัฐและ
อังกฤษได้ช่วยอินเดียเผชิญกับภัยคุกคามทางทหารด้วยการให้อาวุธแก่กองทัพอินเดีย
ซึ่งต้องการอาวุธยุทโธปกรณ์ การฝึกอบรบ และการมีผู้นำอย่างมาก รัฐมนตรีกลาโหม
อินเดีย คือ จี. เค. กริชนะ เมนอน จำเป็นต้องดาออกเพราะเหตุดังกล่าว จี.บี. ชาวัน
อดีตรัฐมนตรีแห่งรัฐนายัชตรา เข้ารับตำแหน่งแทนในเวลาดังกล่าว ยังคงจะต้องดูกันต่อ
ไปว่าความต้องการของจีนจะถูกคัดค้านอย่างเข้มแข็งจากอินเดียหรือไม่ ถ้าเกิดการต่อ
สู้กันด้วยกำลังอาวุธอย่างใหญ่หลวงระหว่างอินเดียกับจีน ก็เป็นที่สงสัยว่าอินเดียจะคง
อยู่ได้หรือไม่โดยไม่ได้รับการช่วยเหลือเพิ่มเติมจากประเทศภายนอกในโลก ดังนั้นความ

มันคงแห่งชาติอินเดี้อยู่ในระยะอันตรายอย่างมาก ครอบใต้ที่ภัยคุกคามจากจีนยังคงปรากฏอยู่ในบริเวณชายแดนด้านเหนือ

การเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนอินเดีได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเมือง การวางแผน และการบริหารเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๗ การเลือกตั้งทั่วไปตามครั้งซึ่งได้จัดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ยุติธรรม และให้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งแก่ผู้ใหญ่ทุกคน ได้ทำให้ประชาชนสนใจในบทบาทเสริมสร้าง ซึ่งเอกชนอาจแสดงหรือควรแสดงในวิถีการเมือง ว่าโดยส่วนรวม พรรคการเมืองต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งพิเศษและทั่วไปด้วยความรับผิดชอบ จึงเป็นการช่วยให้การศึกษาในการเดินทางเลือกตั้งอันมีความหมายแก่ประชาชนธรรมดา เป็นสิ่งแน่นอนที่ว่าสำหรับนครและเมืองจำนวนมาก ตลอดจนในหมู่บ้านจำนวนไม่น้อยแล้ว การเมืองในระดับท้องถิ่น ระดับรัฐ และระดับชาติ ได้กลายเป็นส่วนที่ใกล้ชิดในชีวิตของประชาชนธรรมดามากขึ้น โดยปกติยังมีสิ่งที่จะต้องทำอีกมากในเรื่องดังกล่าว เพื่อให้ปัญหาและบุคลิกภาพเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเมือง เรื่องนี้เป็นงานที่ทุกสังคมต้องเผชิญกันไม่ว่าในสังคมของผู้นับถือหรือ “ทุนนิยม” แต่งานนี้ในอินเดียเป็นงานที่ใหญ่กว่าเท่านั้น และต้องใช้เวลานานกว่าที่จะทำได้สำเร็จ ขนาดอันใหญ่ไพศาลของประเทศและประชากร ความไม่รู้หนังสือซึ่งมีอยู่ทั่วไป และการที่ประเทศส่วนใหญ่ยังมีลักษณะเป็นชนบท ซึ่งทำให้ปัญหาระดับรัฐ ระดับชาติ และระหว่างประเทศ เป็นเรื่องที่ห่างไกลไม่มีความสำคัญต่อประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ เรื่องเหล่านี้ได้เป็นอุปสรรคต่อการให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน ซึ่งจะต้องกินเวลาเป็นสิบ ๆ ปีกว่าจะเอาชนะได้

อนาคตอันไม่แน่นอน

แม้ว่ารัฐบาลอินเดีจะได้เริ่มต้นไว้อย่างดีเยี่ยมก็ตามในการตั้งเป้าหมายทางการเมือง และกระบวนการบริหาร แต่ผลที่ตามมาย่อมเป็นดังที่ตัดสินว่ารัฐบาลได้ประสบ

ความดำริหรือล้มเหลวในที่สุด มันเหมือนกับจินตนิยายที่เขียนด้วยดัดตาอันเลอเลิศซึ่งไม่พูดถึง (หรือพูดไว้น้อยเหลือเกินจากความมึนงงของมัน) แต่อย่างไรก็ดี ฉันได้จัดการปกครองที่วางโครงไว้อย่างงดงาม ซึ่งไม่ได้ช่วยปรับปรุงชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นอย่างแท้จริงหรือไม่อาจถือได้ว่าประสบความสำเร็จ ในอินเดียมาตฐานการครองชีพได้สูงขึ้นอย่างช้า ๆ ดังนั้นรายได้เฉลี่ยรายปีต่อบุคคลในปัจจุบันจึงสูงกว่าที่เป็นอยู่เมื่อสิบหรือสิบห้าปีที่แล้ว แต่เพราะว่าฐานเดิมต่ำ การสูงขึ้นของมาตฐานการครองชีพดังกล่าว ซึ่งต้องใช้เวลายาวนานกว่าสิบปีย่อมถือไม่ได้ว่าเป็นเรื่องเด่นพิเศษ ในขณะที่ตกใหญ่ ๆ เกิดขึ้นมากในนครต่าง ๆ กิจกรรมรถไฟได้ปรับปรุงรางและเครื่องมือให้ดีขึ้น ได้มีการสร้างโรงงานผลิตกำลังไฟฟ้า น้ำตก ตลอดจนโครงสร้างต่าง ๆ ได้เกิดขึ้นสำหรับกิจการใหม่ ๆ ทุกหนทุกแห่ง แม้กระนั้นก็ประชาชนของประเทศเพิ่มขึ้นประมาณปีละ ๘ ล้านคน และวิถีชีวิตของประชาชนธรรมดาส่วนใหญ่ก็ยังไม่มียะไรเปลี่ยนแปลง การปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ดำเนินไปในแทบทุกแนวทาง ซึ่งนักการเมืองและนักบริหารย่อมอ้างเอาความดีจากความดำริเหล่านั้นได้อย่างมาก แต่เพราะว่าความต้องการของอินเดียมีมากเกินกว่าที่ความสามารถอันมีอยู่ในปัจจุบันจะสนองได้ทุกอย่าง อนาคตเท่านั้นจึงจะเป็นเครื่องตัดสินว่าการเริ่มต้นบุกเบิกทางการปกครองได้ส่งเสริมและวางแนวทางให้กับพลังต่าง ๆ ภายในสาธารณรัฐอินเดียให้มุ่งไปสู่เป้าหมายที่ประกาศไว้อย่างชัดเจนด้วยในรัฐธรรมนูญ

๙. ปัญหาและลู่ทาง

ย่อมจะเป็นการเขตตาที่เราจะสรุปการสำรวจมรดกทางการเมืองของอินเดีย โดยปราศจากบันทึกข้อคิดเตือนเกี่ยวกับปัญหาปัจจุบัน และลู่ทางในอนาคต แม้ว่าจะได้มีการก้าวหน้าไปอย่างมากในการเปลี่ยนระเบียบการเมืองให้ทันสมัย ในการเร่งการพัฒนาเศรษฐกิจ และในการปรับสภาพบันทางสังคมให้เข้ากับสภาพแวดล้อมอย่างใหม่ที่ดี แต่ปัญหาที่ยังจะต้องแก้ไขยังมีอีกมาก ความกดดันทางการเมืองพยายามเร่งให้มีการกระทำในเรื่องนี้ให้เร็วขึ้น อันเป็นสิ่งที่เกือบจะอยู่เหนือความสามารถของมนุษย์ที่จะทำได้ ตามข้อเท็จจริงที่ได้แสดงไว้ในบทก่อน ๆ การที่เราจะยกย่องความกล้าในอดีตนั้น ก็จะต้องระวังถึงความจริงเกี่ยวกับปัญหาทุก ๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต แม้กระนั้นก็ดี ประชาชนอินเดียและผู้นำได้ขึ้นมาถึงเพียงต้นเขาเท่านั้น ในการที่จะไต่ขึ้นไปให้ถึงยอดแห่งความกล้าในการพัฒนา ยังมีหน้าผาสูงชันและเหวอันกว้างใหญ่ ตลอดจนทางที่เต็มไปด้วยน้ำแข็งรออยู่ข้างหน้า ยังจะต้องดูกันต่อไปว่าพวกเขาจะมีความสามารถและความกล้าหาญพอที่จะไต่ขึ้นไปให้สูงขึ้นได้อีกหรือไม่ ยังมีปัญหาอีกมากที่ผู้นำทางการเมืองของอินเดียจะต้องเผชิญต่อไปในระยะ ๓๐ กว่าปีข้างหน้า ปัญหาต่อไปนี้ ปรากฏว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญมากที่สุด

๑. ความมั่นคงแห่งชาติ

๒. เอกภาพของชาติ

๓. ความเห็นพ้องต้องกันโดยทั่ว ๆ ไปในอุดมการณ์ทางการเมือง

๔. ความเติบโตทางเศรษฐกิจ พร้อมกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และการควบคุมการเพิ่มของประชากรซึ่งจะตามมา

๕. การถือเป็นวิชาชีพเฉพาะ และการทำลายคดีนิยมบุคคลในการปกครอง
และการเมือง

เพราะว่าโครงการพัฒนาภายในประเทศอันยิ่งใหญ่ของอินเดียจะต้องล้มเหลวถ้าสงครามหรือภัยคุกคามแห่งสงครามจะทำลายคุณภาพที่มีอยู่ในปัจจุบันระหว่างทรัพยากรด้านวัตถุของชาติ กับโครงการสร้างความเป็นเอกภาพเศรษฐกิจ ปัญหาข้อโต้แย้งกับจีนคอมมิวนิสต์เกี่ยวกับอาณาบริเวณชายแดนภูเขาคีมาดัย ไม่มีลักษณะเป็นแค่เพียงอันตรายจากภายนอกของอินเดียเท่านั้น แต่ยังเป็นอันตรายภายในอีกด้วย ข้อโต้แย้งกับจีนซึ่งได้เปิดเผยนใน ปี ค.ศ. ๑๙๕๙ และนับแต่นั้นมาบรรทัดฐานด้านป้องกันของรัฐบาลอินเดียเพิ่มขึ้นอย่างมาก ดัชนีภาพของอินเดียกับจีนคอมมิวนิสต์เป็นปัญหาที่มีความสำคัญอันดับแรกอย่างเห็นได้ชัด สถานการณ์ดังกล่าวทำให้มีเหตุผลเพียงพอสำหรับอินเดียและปากีสถานที่จะคิดกัน รวมทั้งการตกลงในปัญหาแคชเมียร์ด้วย เพื่อว่าประเทศทั้งสองจะได้สามารถวางระบบป้องกันอย่างมีผลสำหรับอนุทวีป อย่างไรก็ตาม ความกลัวและการไม่ยอมรับปากีสถาน ได้เป็นเครื่องผลักดันการที่จะคิดกันอยู่ในปัจจุบัน แม้ว่าการขยายตัวของจีนในอนาคต อาจจะบังคับให้อินเดียและปากีสถานต้องร่วมมือกันในความตกลงที่จะสร้างความมั่นคงร่วมกันก็ตาม เขตแดนสำหรับรัฐต่าง ๆ ได้รับการปรับปรุงในปี ค.ศ. ๑๙๕๖ ซึ่งทำให้ภูมิภาคที่พูดภาษาใหญ่แต่ละแห่งมีลักษณะทางการเมืองและวัฒนธรรมที่เป็นของตนเอง การปรับปรุงเขตแดนนี้ได้สนองความต้องการของผู้นำส่วนมากในเขตภาษาต่าง ๆ และได้สะท้อนให้เห็นถึงการยอมรับอย่างมีเหตุผลในความแตกต่างทางวัฒนธรรมภายในอินเดีย อย่างไรก็ตาม ภูมิภาคนิยมเพราะเหตุทางภาษาได้ทำให้เกิดสิทธิของถิ่นนิยมและความรักท้องถิ่นเข้มแข็งยิ่งขึ้น อันเป็นลัทธิที่กำดัดแข่งขันกับความต้องการที่จะสร้างให้ประชาชนถือเอาความภักดีต่อชาติเป็นดังสูงสุด อินเดียกำลังเผชิญกับปัญหาชนิดเดียวกันเกี่ยวกับความต้องการความภักดีในภูมิภาค ซึ่งมีอยู่ในสหรัฐ แต่อินเดียมีวิธีทางน้อยกว่าสหรัฐในการที่จะสร้างเอกภาพของชาติ

ปัญหาจึงทำให้ได้มีการรวมอำนาจหน้าที่ไว้ในมือของรัฐบาลกลาง เพื่อเสริมสร้าง
ความรู้รักในเอกภาพของชาติชนในประเทศ ซึ่งยังผลให้ความโน้มเอียงที่จะใช้วิธีการ
ตัดสินใจตามอำเภอใจให้รัฐบาลของท้องถิ่นและของรัฐต่างๆ รับผิดชอบต่อปฏิบัติ พรรคคองเกรส
ซึ่งคุมหน่วยการปกครองใหญ่ ๆ แทบทุกแห่งในประเทศโดยผ่านทางอำนาจของพรรค
ซึ่งมีระเบียบวินัยดีและถูกควบคุมโดยส่วนกลาง พรรคนี้ได้พยายามที่จะหลีกเลี่ยงการ
ประนีประนอมระหว่างพรรค ซึ่งอาจจะช่วยทำให้ฐานะของผู้นำในระดับรัฐต่าง ๆ เข้ม
แข็งขึ้น การถอดถอนจากผู้มีอำนาจในส่วนกลางเหล่านี้คงจะมีอยู่ต่อไปจนกระทั่งเอกภาพ
ของชาติไม่ถูกคุกคามอีกต่อไปแล้ว

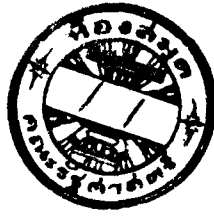
รัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๕๐ ได้วางหลักการทางการเมืองการปกครองและทางอุดม-
การณ์ของอินเดียไว้ ซึ่งตั้งหลักเกณฑ์สอดคล้องกับอุดมการณ์อันสูงส่งของประชาธิปไตย
แต่การโต้เถียงเกี่ยวกับคุณค่าและวิธีการทางการเมืองก็ยังคงมีต่อไป หลักการของ
ประชาธิปไตย สถาบันรัฐสภา และการปกครองแบบพรรคยังคงเป็นสิ่งที่จะต้องกันอยู่
ในอินเดีย การตัดสินสุดท้ายในเรื่องนี้จะมีขึ้นโดยพิจารณาจากสิ่งที่อินเดียสามารถจะ
ทำได้สำเร็จ ทัศนะที่ดีทางการเมืองสังคมและอุดมการณ์ดังคตินิยมประชาธิปไตย ซึ่ง
เยาวชนหัวก้าวหน้า และผู้ร่วมงานของเขาทั้งในและนอกพรรคคองเกรส ได้ก่อให้เกิดการ
ขัดแย้งกับทัศนะดั้งเดิมที่มีมาแต่ดั้งเดิม และแนวความคิดของฮินดูโบราณ เกี่ยวกับ
สภาพและวัตถุประสงค์อันเหมาะสมของรัฐบาล ความเห็นพ้องต้องกันทางอุดมการณ์ยังไม่
ได้เกิดขึ้น ปัญหาทางการเมืองเรื่องนี้ได้เป็นปัญหาหนึ่งซึ่งปัญญานานอาจจะทำให้แจ้ง
ชัดขึ้นได้ แต่ก็เป็นปัญหาที่ผู้นำที่มีอำนาจและอิทธิพลจะต้องเป็นผู้แก้ไขในที่สุด

ดูทางซึ่งชาวอินเดียจะสร้างความเห็นพ้องต้องกันทางอุดมการณ์ที่เข้มแข็ง
สำหรับการปกครองประชาธิปไตย เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ในอินเดีย เท่า ๆ กับที่จะเป็นไปได้
ในประเทศอื่นในเอเชียที่เป็นเอกราชใหม่ ๆ อินเดียได้เร่งรัดการพัฒนาเศรษฐกิจและ

ตั้งคมหลังจากได้เอกราชแล้วด้วยความเข้มแข็งและเฉียดยวณาดเท่าที่จะนำมาใช้กับงาน
นี้ได้ ยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ อีกที่จะทำให้ประเทศนี้มีโอกาสดีที่จะประสบความสำเร็จ
ในอนาคต นั่นคือความมีเสถียรภาพทั่ว ๆ ไปของวิถีการเมืองซึ่งได้เริ่มสร้างขึ้นโดยความ
เป็นผู้นำอันเด่นของเหวัรุ การปฏิบัติงานอันดีเลิศของรัฐบุรุษอื่น ๆ และผู้บริหารในการ
นำความนิยมสมัยใหม่มาสู่สังคมอินเดียและความสำเร็จของพรรคคองเกรสในการที่ครอง
อำนาจทางการเมืองได้อย่างไม่มีใครโต้แย้งในการเลือกตั้งทั่วไปทั้ง ๓ ครั้ง ทางที่จะนำ
ไปสู่วิถีการเมืองประชาธิปไตยอันทันสมัยและมั่นคงสำหรับอินเดียนั้น ได้เริ่มวางไว้แล้ว
ในสมัยเหวัรุ ภัยคุกคามต่อเอกภาพ การเติบโตของประชากร ความไม่รู้หนังสือ ความ
ยากจน โรคภัยไข้เจ็บ และการต่อต้านของพวกหัวเก่าต่อการเปลี่ยนแปลงก็ยังเป็นสิ่งที่
จะต้องเผชิญและเอาชนะให้ได้

บรรณานุกรม

- Basham, A. L., *The Wonder That Was India: A Survey of the Culture of the Indian Sub-Continent before the Coming of the Muslims* (London: Sidgwick and Jackson, 1954).
- Basu, D. D., *Commentary on the Constitution of India*, 2 vols., 3rd ed. (Calcutta: S. C. Sarkar, 1955).
- Bondurant, Joan V., *Conquest of Violence: The Gandhian Philosophy of Conflict* (Princeton: Princeton University Press, 1958).
- Bowles, Chester, *Ambassador's Report* (New York: Harpers, 1954).
- Brecher, Michael, *Nehru: A Political Biography* (New York: Oxford University Press, 1959).
- Coupland, Sir Reginald, *The Indian Problem: Report on the Constitutional Problem in India* (London: Oxford University Press, 1944).
- Gandhi, M. K., *An Autobiography, The Story of My Experiments with Truth*, 2nd ed. (Ahmedabad, India: Navajivan Press, 1940).
- Griffiths, Sir Percival Joseph, *The British Impact on India* (London: Macdonald, 1952).
- Harrison, Selig S., *India: The Most Dangerous Decades* (Princeton: Princeton University Press, 1960).
- Keith, A. B., *A Constitutional History of India, 1600-1935*, 2nd ed. (London: Methuen, 1936).
- Malenbaum, Wilfred, *Prospects for Indian Development* (London: Allen and Unwin, 1962).
- Marriott, McKim (ed.), *Village India: Studies in the Little Community* (Chicago: University of Chicago Press, 1955).
- Mayer, Albert, and associates, in collaboration with McKim Marriott and Richard L. Park, *Pilot Project, India: The Story of Rural Development at Etawah, Uttar Pradesh* (Berkeley: University of California Press, 1958).
- Menon, V. P., *The Story of the Integration of the Indian States* (New York: Macmillan, 1956).
- , *The Transfer of Power in India* (Princeton: Princeton University Press, 1957).
- Moraes, Frank, *Jawaharlal Nehru: A Biography* (New York: Macmillan, 1956).
- Morris-Jones, W. H., *Parliament in India* (New York: Longmans, Green, 1957).
- Nehru, Jawaharlal, *The Discovery of India* (New York: John Day, 1946).
- , *Independence and After: A Collection of Speeches, 1946-1949* (New York: John Day, 1950).
- , *Toward Freedom: The Autobiography of Jawaharlal Nehru* (New York: John Day, 1941).
- Overstreet, Gene D., and Marshall Windmiller, *Communism in India* (Berkeley: University of California Press, 1959).
- Park, Richard L., and Irene Tinker (eds.), *Leadership and Political Institutions in India* (Princeton: Princeton University Press, 1959).
- Poplai, S. L. (ed.), *Select Documents on Asian Affairs, India: 1947-1950*, 2 vols. (Bombay: Oxford University Press, 1959).
- Pylee, M. V., *Constitutional Government in India* (Bombay: Asia Publishing House, 1960).
- Radhakrishnan, S., *Indian Philosophy*, 2 vols. (New York: Macmillan, 1923-1927).
- Smith, William R., *Nationalism and Reform in India* (New Haven: Yale University Press, 1938).
- Sources of Indian Tradition*, compiled by William Theodore de Bary, Stephen Hay, Royal Weiler, and Andrew Yarrow (New York: Columbia University Press, 1958).
- South Asia: A Selected Bibliography on India, Pakistan, Ceylon*, compiled by Patrick Wilson (New York: American Institute of Pacific Relations, 1957).
- Srinivas, M. N., *Caste in Modern India and Other Essays* (Bombay: Asia Publishing House, 1962).
- (ed.), *India's Villages*, 2nd ed. (New York: Asia Publishing House, 1960).
- Talbot, Phillips, and S. L. Poplai, *India and America: A Study of Their Relations* (New York: Harpers, 1958).
- Thompson, Edward, and G. T. Garrett, *Rise and Fulfillment of British Rule in India* (London: Macmillan, 1934).
- Turner, Roy (ed.), *India's Urban Future: Selected Studies from an International Conference Sponsored by Kingsley Davis, Richard L. Park, and Catherine Bauer Wurster* (Berkeley: University of California Press, 1962).
- Weiner, Myron, *Party Politics in India: The Development of a Multi-Party System* (Princeton: Princeton University Press, 1957).
- , *The Politics of Scarcity, Public Pressure, and Political Response in India* (Chicago: University of Chicago Press, 1962).
- Wilson, Patrick (ed. and compiler), *Government and Politics of India and Pakistan, 1885-1955: A Bibliography of Works in Western Languages* (Berkeley: University of California Press, 1956).
- Woodruff, Philip, *The Men Who Ruled India. Vol. I, The Founders of Modern India: Vol. II, The Guardians* (London: Jonathan Cape, 1953, 1954).

เอเซียตะวันออกเฉียงใต้

ลูเซียน ดับเบิลยู. พาย

เกษม ศิริสัมพันธ์ แปล

๑. บทนำ

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาคซึ่งมีลักษณะแตกต่างและแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ประเทศสำคัญทั้งแปดประเทศในภูมิภาคนี้ คือ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ พม่า มลายู^๑ ไทย เวียดนาม เขมร และ ลาว แต่ละประเทศเหล่านี้ต่างมีลักษณะผิดแผกแตกต่างและมีขนบธรรมเนียมประเพณีของตัวเอง อนึ่งไม่มีประเทศใดเลยที่มีสังคมกตมกตเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน นอกจากนี้ไม่มีภูมิภาคอื่นของโลกที่มีลักษณะแตกต่างกันในเรื่องศาสนาเหมือนเช่นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มลายูและอินโดนีเซียเป็นอิสลาม ฟิลิปปินส์เป็นประเทศคริสต์เคียนประเทศเดียวในเอเชีย ประเทศที่เหลือนั้นเป็นแผ่นดินใหญ่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นสังคมพุทธศาสนา ซึ่งมีความแตกต่างกันทางนิกายและลัทธิความเชื่อ นอกจากเรื่องแตกต่างทางศาสนาแล้วยังมีความแตกต่างกันในเรื่องขนบธรรมเนียม และประเพณีทางประวัติศาสตร์อีกด้วย พลเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จำนวน ๓๘๐ ล้านคน พูดภาษาต่าง ๆ และภาษาพื้นเมือง ๓๕๐ ภาษา ภาษาส่วนใหญ่เหล่านี้ไม่มีลักษณะคล้ายคลึงพอที่จะพูดกันเข้าใจได้เลย

ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทุกประเทศต่างมีปัญหาเรื่องพลเมืองกลุ่มน้อย ซึ่งสืบเนื่องมาจากความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ ในบางประเทศความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ เป็นที่เห็นได้ชัดและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป เช่นในมลายูประชากรประกอบไปด้วยคนเชื้อชาติมาเลย์ จีนและอินเดีย แต่ในบางประเทศ เช่นในอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์การแตกต่างในทางเชื้อชาติอาจไม่เด่นชัดจนเห็นได้ง่าย แต่ก็เป็นมูลเหตุสำคัญนำไปสู่การแตกต่างทางการเมือง ลักษณะผดผนเปทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม

๑ หมายถึงผู้แปล หนังสือนี้เขียนก่อนมีการก่อตั้งประเทศมาเลเซีย ฉะนั้นจึงอ้างถึงมลายูทั้งสิ้น

เช่นนี้เป็นผลสะท้อนมาจากความจริงที่ว่า เอเซียตะวันออกเฉียงใต้เป็นศูนย์กลางของการ
ติดต่อการค้าของทวีปเอเชียมาช้านานแล้ว ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งอยู่
ระหว่างกลางของวัฒนธรรมใหญ่ที่สำคัญของเอเชียสองวัฒนธรรมด้วยกัน คือ วัฒน
ธรรมของอินเดียและวัฒนธรรมของจีน ฉะนั้น ประชาชนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึง
ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมทั้งสองนี้ตลอดมาทุกยุคทุกสมัยในประวัติศาสตร์ของเอเชีย
ภูมิภาคนี้ยังได้รับอิทธิพลจากพ่อค้าวานิชย์จากโลกตะวันตกตลอดมาและนอกจากนี้ยังตก
อยู่ภายใต้การรกดขี่ของผู้พิชิตซึ่งรุกรานเข้ามาจากภายนอก ยุคอาณานิคมของยุโรป
ซึ่งเปลี่ยนแปลงชีวิตความเป็นอยู่ของทุกประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เว้นแต่
ประเทศไทยเป็นยุคสุดท้าย ซึ่งพลังภายนอกได้แทรกแซงเข้าครองดินแดนเอเชียภาคนี้

ถึงแม้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะมีความแตกแยกอันสืบเนื่องมาจากลักษณะ
ผสมปนเปดั่งกล่าวมาแล้ว / ทุกประเทศในภูมิภาคนี้ก็ยังเผชิญปัญหาหลายประการร่วม
กัน ปัญหาสำคัญในปัจจุบันซึ่งเป็นลักษณะร่วมกันทั้งภูมิภาค คือ การพยายามใช้ความ
รู้สึกทางชาตินิยมซึ่งแตกต่างกันอยู่มาเป็นความจงรักภักดีต่อชาติบ้านเมือง แต่ละ
ประเทศอาจตกอยู่ในยุคสร้างความเป็นชาติต่างกัน จริงอยู่แต่ละประเทศอาจเผชิญปัญหา
ในแง่มุมและความรุนแรงต่างกัน ความรู้สึกในชาตินิยมและความเกลียดชังลัทธิอาณานิ
คมเคยเป็นพลังสำคัญในการผดุงและหล่อเลี้ยงขบวนการอิสรภาพอยู่ได้ แต่ในขณะ
นี้ภาระสำคัญในการก่อตั้งรัฐประชาชาติกำลังเป็นการท้าทายที่สำคัญของบรรดาประเทศ
ต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ปัญหาการสร้างความเป็นชาติขึ้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของปัญหาที่กว้างใหญ่
ไพศาล การที่สังคมในประเทศเหล่านี้ได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากสภาวะความด้อย
หลังมาสู่โลกสมัยกลางศตวรรษที่ ๒๐ และการต่อสู้เพื่อการก่อตั้งรัฐประชาชาติสมัยใหม่
ประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่างต้องเผชิญกับความตึงเครียด ทางด้านหนึ่ง
ก็จักต้องรับแรงที่จะปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ให้ทันสมัย แต่อีกทางหนึ่งก็จำที่จะต้อง

รักษาคูณค่าและธรรมเนียมดั้งเดิมของคนไว้ จุดสำคัญของรัฐบาลทุกประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ การพัฒนาเศรษฐกิจและสร้างสังคมสมัยใหม่ขึ้นในประเทศของตน โดยรักษาลักษณะเฉพาะตัวซึ่งมีมาแต่โบราณกาลไว้ ฉะนั้นจึงเกิดความขัดแย้งระหว่างของเก่ากับของใหม่ ระหว่างความคิดตามธรรมเนียมนิยมและความคิดตามแนวธรรมเนียมโบราณ ความขัดแย้งนี้เป็นลักษณะมูลฐานของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในปัจจุบัน ทัศนอาณานิคมได้มีผลอย่างสำคัญในการทำลายล้างระบบการเมืองแบบโบราณในภูมิภาคแถบนี้ และปลุกฝังแนวความคิดในการจัดบริหารรัฐสมัยใหม่เข้ามาในประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยกเว้นประเทศไทย ในที่สุดประชาชนในประเทศเหล่านี้ต่างก็มีปฏิกิริยาต่อเจ้านายผู้ปกครองอาณานิคมของตนและก่อตั้งขบวนการอิสรภาพเพื่อต่อสู้ให้ได้มาซึ่งคุณค่าทางการเมืองสมัยใหม่ของตนเอง กล่าวคือ ความเป็นอิสรภาพความเสมอภาคและความทรงเกียรติแห่งความเป็นมนุษย์ (ดูตาราง ๓-๓ หน้า ๖๐๒-๘)

ในการต่อสู้ระหว่างฝ่ายพลังของการเปลี่ยนให้ทันสมัยและฝ่ายแนวความคิดโบราณที่ยังหลงเหลือติดค้างอยู่นั้น ย่อมทำให้เกิดความตึงเครียดซึ่งเป็นภัยต่อเสถียรภาพของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ความตึงเครียดเช่นนี้มักปรากฏออกมาในรูปความขัดแย้งระหว่างความเชื่อมั่นในเบื้องต้นในสถาบันประชาธิปไตยกับการที่จะหันไปสู่การปฏิบัติตามระบบอำนาจนิยมมากขึ้น ในขณะที่ปรากฏแนวโน้มที่จะหันเหไปจากการปฏิบัติตามหลักเสรีการณหันไปสู่วิธีการตามคติอำนาจนิยมมากขึ้น ในบางประเทศได้มีการทดลองใช้การปกครองโดยคณะทหาร และในหลายประเทศฝ่ายทหารกำลังมีความสำคัญอย่างยิ่ง สถาบันประชาธิปไตยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กำลังตกอยู่ภายใต้การกดดันซึ่งกำลังเพิ่มขึ้นทุกที อำนาจกดดันเช่นนี้สืบเนื่องมาจากความจริงที่ว่าภูมิภาคนี้ติดกับประเทศจีนคอมมิวนิสต์ ซึ่งทรงอำนาจและมีพลังเมืองอันหดามชนทุกวัน

ลักษณะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้ดินแดนแถบนี้เป็นเวทีของสงครามเย็นที่สำคัญยิ่ง มีเวียดนามเหนือและบางส่วนของลาวเท่านั้นที่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของคอมมิวนิสต์ แต่การเมืองในประเทศทุกประเทศต่างตกอยู่ใต้ปัญหาที่ว่า ทำอย่างไรจึงจะเหมาะสมต่อการเผชิญกับลัทธิคอมมิวนิสต์ในเอเชีย มีสามประเทศคือ อินโดนีเซีย พม่า และ กัมพูชา ซึ่งเด็กโง่โง่โง่เป็นกลางหรือนโยบายไม่ผูกตัวเองกับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ประเทศอื่นๆ นอกจากนั้นก็เดินนโยบายผูกพันกับฝ่ายตะวันตกมากบ้างน้อยบ้าง เวียดนามเหนือผูกพันใกล้ชิดกับจีน ดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งหมดอยู่ในฐานะล่อแหลมสำหรับการขยายอิทธิพลของจีนและการแทรกซึมของคอมมิวนิสต์ การพัฒนาทางการเมืองของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงมีความสำคัญไม่เฉพาะแต่ประชาชนในภูมิภาคเท่านั้น แต่ยังมีความสำคัญสำหรับหลักการของเสรีภาพทั่วโลกอีกด้วย อนาคตของดินแดนแถบนี้จะมีผลสะท้อนอย่างสำคัญต่อสหรัฐอเมริกา

ฉะนั้นจากถ้อยคำสรุปได้ว่า ความแตกต่างทางวัฒนธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นปัญหาฐานรากในกรณีที่ประชาชนหลายเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ ต่างพยายามใช้ความรู้เชิงทางชาตินิยมมาสู่ความเป็นจริงของประชาชาติ พยายามเปลี่ยนแปลงจากระบบสังคมโบราณมาสู่โลกสมัยใหม่ ปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อพหุชนจนกลายเป็นการเพิ่มพูนความขัดแย้งระหว่างอุดมการณ์ทางประชาธิปไตยและการปฏิบัติตามอำนาจคตินิยม ปัญหาเหล่านี้ยังถูกรอบคลุมด้วยปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ ประเทศใหม่เหล่านี้จะบรรลุความเป็นประชาชาติตามครรลองของเสรีภาพหรือจักตกเป็นเหยื่อของแรงผลักดันของโลกคอมมิวนิสต์

ตาราง ๑-๑ ลักษณะของการเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สหภาพพม่า (นครหลวง—ย่างกุ้ง)

— เป็นสาธารณรัฐอธิปไตยตั้งแต่ ๔ มกราคม ค.ศ. ๑๙๔๘ (พ.ศ. ๒๔๙๑)

เคยเป็นอาณานิคมของอังกฤษ อังกฤษปกครองเป็นส่วนใหญ่ของอินเดีย

- ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๘๕ (พ.ศ. ๒๔๒๘) จนอังกฤษแยกออกมาเป็นดินแดน
อาณานิคมเมื่อเดือนเมษายน ค.ศ. ๑๙๓๗ (พ.ศ. ๒๔๘๐)
- ส่วนประกอบของสหภาพรวมถึงรัฐฉาน (ไทยใหญ่) คาเร็น กระชิน กระยัก
(เคยเรียกว่ารัฐคาเรนนี) ดินแดนชิน (แคว้นชินและแคว้นยะไข่)
  - รัฐสภาสหภาพ เลือกตั้งทุกสี่ปี ประกอบด้วยสภาผู้แทนมีสมาชิก ๒๕๐
คน และสภาเชื้อชาติต่าง ๆ มีสมาชิกอีก ๑๒๕ คน
  - อู๋ เป็นนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่ ๔ มกราคม ค.ศ. ๑๙๔๘ (พ.ศ. ๒๔๙๑)
จนถึง ๒๘ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๕๘ (พ.ศ. ๒๕๐๑) และตั้งแต่ ๖ กุมภาพันธ์
ถึงเมษายน ค.ศ. ๑๙๖๒ (พ.ศ. ๒๕๐๕)
  - มีการปกครองโดยคณะทหารนำโดย นายพลเวิน ตั้งแต่ ๒๘ ตุลาคม
ค.ศ. ๑๙๕๘ (พ.ศ. ๒๕๐๑) ถึง ๖ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๖๐ (พ.ศ. ๒๕๐๓)
และจากเดือนเมษายน ค.ศ. ๑๙๖๒ (พ.ศ. ๒๕๐๕) จนถึงปัจจุบัน

ราชอาณาจักรกัมพูชา (นครหลวง—พนมเปญ)

- ปกครองระบอบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ มีอิสรภาพตั้งแต่ ๘
พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๕๓ (พ.ศ. ๒๔๙๖) เคยเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส
ในอินโดจีน ตกเป็นดินแดนในอารักขาของฝรั่งเศส เมื่อ ค.ศ. ๑๘๖๓
(พ.ศ. ๒๔๐๖) เปลี่ยนจากการปกครองโดยเด็ดขาดมาเป็นระบอบ
รัฐธรรมนูญ เมื่อ ๖ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๗ (พ.ศ. ๒๔๙๐) เป็นรัฐ
เครือสหภาพฝรั่งเศสในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๔๘ (พ.ศ. ๒๔๙๑)
- รัฐสภามีสมาชิกที่ประชาชนเลือกตั้ง ๖๑ คน เจ้านโรดมดีหนูซึ่งเคย
เป็นกษัตริย์ ได้สละราชสมบัติให้พระราชบิดาเป็นกษัตริย์แทน เจ้านโร-
ดมดีหนูเป็นนายกรัฐมนตรีและเป็นผู้กุมอำนาจทางการเมือง

สาธารณรัฐอินโดนีเซีย (นครหลวง—จาการ์ตา)

- ต่อสู้เพื่ออิสรภาพจากเนเธอร์แลนด์ เป็นอิสระตามสนธิสัญญาลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๔๙ (พ.ศ. ๒๔๙๒)
- จนถึงเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๔๒ (พ.ศ. ๒๔๘๕) เป็นอาณานิคมของเนเธอร์แลนด์ ตกอยู่ภายใต้การยึดครองของญี่ปุ่นระหว่าง ค.ศ. ๑๙๔๒—๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๕—๒๔๘๘) ผู้นำชาตินิยมประกาศตั้งสาธารณรัฐเมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๘) มีการสงครามและเจรจายึดเอากันอยู่ปี จนในที่สุดได้รับอิสรภาพ
- ปัจจุบันปกครองในระบบ “ประชาธิปไตยแบบผู้นำ” “Guided Democracy” ของประธานาธิบดีซูการ์โน เคยมีรัฐสภาประกอบด้วยสมาชิกเลือกตั้งโดยประชาชนจำนวน ๒๕๗ คน ประธานาธิบดีซูการ์โนยุบเลิกรัฐสภาเดิมเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๖๐ (พ.ศ. ๒๕๐๓) และจัดตั้งรัฐสภาซึ่งมีสมาชิกด้วยการแต่งตั้ง จำนวน ๒๖๓ คน

ราชอาณาจักรลาว (นครหลวง—เวียงจันทน์)

- เวียงจันทน์เป็นที่ตั้งรัฐบาล หลวงพระบางเป็นราชธานีของพระมหากษัตริย์ปกครองแบบกษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ เคยเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสในอินโดจีน และเป็นเอกราชเมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๔๙ (พ.ศ. ๒๔๙๒)
- เคยปกครองแบบราชาธิปไตยใกล้ชิดกับไทย ตกเป็นดินแดนภายใต้อารักขาของฝรั่งเศสในปี ค.ศ. ๑๘๙๓ (พ.ศ. ๒๔๓๖) และเป็นสมาชิกของสหภาพอินโดจีนในปี ค.ศ. ๑๘๙๙ (พ.ศ. ๒๔๔๒)

- ตามสนธิสัญญากรุงเจนีวา ระหว่าง ๑๔ ชาติ ดาวมีรัฐบาลผสม เจ้า-
ผู้บรรณมาฝ่ายกลางเป็นนายกรัฐมนตรี ฝ่ายซ้ายสุดคือกระบวนการ
ประเทศดาว มีเจ้าผู้ปกครองเป็นหัวหน้าสนับสนุนฝ่ายคอมมิวนิสต์ นาย
พลกุ่มหน่อสุวรรณค์ และเจ้าบุญอุ้ม เป็นหัวหน้าสนับสนุนตะวันตก

สหพันธรัฐมลายู (นครหลวง-กัวดาลัมเปอร์)^๒

- เป็นสมาชิกที่เป็นเอกราชของเครือจักรภพอังกฤษตั้งแต่วันที่ ๓๑ สิงหาคม
ค.ศ. ๑๙๕๗ (พ.ศ. ๒๕๐๐)
- รัฐต่าง ๆ ในมลายูตกมาอยู่ใต้การปกครองเริ่มแต่รัฐเคดาห์ในปี ค.ศ.
๑๗๘๖ (พ.ศ. ๒๓๒๙) ก่อนที่ญี่ปุ่นเข้ายึดครองระหว่าง ค.ศ. ๑๙๔๒—
๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๕—๒๔๘๘) มลายูประกอบด้วยรัฐที่อยู่ในเครือ
สหพันธ์ ๔ รัฐ คือ รัฐเปรัก เซรังงอ เนกร์เซมบิลัน และปะหัง และ
รัฐที่ไม่อยู่ในเครือสหพันธ์ คือ ยะโฮร์ เคดาห์ เบร์ริด กะตันคัน ตรัง-
กานู ดินแดนมาดะกา และเกาะปีนัง และอาณานิคมดิงคโปร์
- มลายูเป็นประเทศในเครือจักรภพ เว้นแต่อังกฤษที่มีกษัตริย์เป็นประมุข
ของตนเอง กษัตริย์ของมลายูเรียกว่า Paramount Ruler ได้เอกราช
บรรดาผู้ต่อต้านของรัฐต่าง ๆ ในมลายู อยู่ในตำแหน่งห้าปี รัฐสภา
ประกอบด้วยวุฒิสภา (Dewan Negara) มีสมาชิก ๓๘ คน และสภา
นิติบัญญัติมีสมาชิก ๑๐๐ คน
- ในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๖๒ (พ.ศ. ๒๕๐๕) รัฐบาลมลายูได้ดำเนินการ
เจรจาที่จะก่อตั้งสหพันธรัฐมาเลเซีย ซึ่งจะรวมสหพันธรัฐมลายู
ดิงคโปร์ บอร์เนียวของอังกฤษ บรูไน และซาราวัก การเจรจามีท่าที

๒. หมายเหตุผู้แปล หนังสือนี้เขียนก่อนก่อตั้งประเทศมาเลเซีย

ว่าจะมีผลสำเร็จและการก่อตั้งประเทศมาเลเซียคงจะมีขึ้น ในวันที่ ๓๑ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๖๓ (พ.ศ. ๒๕๐๖)
คนกู้อับดุล ราห์มาน เป็นนายกรัฐมนตรีนับตั้งแต่ได้รับเอกราช

รัฐสิงคโปร์

- เป็นรัฐปกครองตนเอง เป็นอิสระเกี่ยวกับกิจการภายในอยู่ภายในเครือจักรภพอังกฤษ ตั้งแต่วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๕๙ (พ.ศ. ๒๕๐๓)
- สถานิติบัญญัติมีสมาชิก ๕๓ คน อังกฤษยังคงควบคุมการทหารและการรักษาความมั่นคงภายใน
- สิงคโปร์จะรวมกับสหพันธรัฐมลายูเพื่อก่อตั้งสหพันธรัฐมาเลเซีย^๓

ดินแดนอาณานิคมของอังกฤษ (กำลังจะรวมกับมลายูและสิงคโปร์ เพื่อก่อตั้งเป็นประเทศมาเลเซีย)^๔

บอร์เนียวเหนือ

- เป็นดินแดนอาณานิคม มีพลเมือง ๔๓๗,๐๐๐ คน

บรูไน

- เป็นดินแดนปกครองโดยสุลต่าน อยู่ภายใต้การคุ้มครองของอังกฤษ มีพลเมือง ๖๐,๐๐๐ คน ๕๐ เปอร์เซ็นต์ของประชากรเป็นคนเชื้อชาติมลายูที่เหลือเป็นคนจีน และคนเคดายาน (Kedayans)
- บรูไนประกาศใช้รัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ค.ศ. ๑๙๕๙ (พ.ศ. ๒๕๐๒)

๓. หมายเหตุผู้แปล หนังสือนี้เขียนก่อนก่อตั้งประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ได้ตกลงร่วมกับสหพันธรัฐมลายู และดินแดนอาณานิคมอังกฤษก่อตั้งเป็นประเทศมาเลเซีย เมื่อ ค.ศ. ๑๙๖๓ (พ.ศ. ๒๕๐๖) แต่ในปี ค.ศ. ๑๙๖๕ (พ.ศ. ๒๕๐๘) สิงคโปร์ได้ถอนตัวออกจากมาเลเซียเป็นรัฐอิสระอีก

๔. หมายเหตุผู้แปล หนังสือนี้เขียนก่อนก่อตั้งประเทศมาเลเซีย

ซาราวัก

- เป็นดินแดนอาณานิคม มีพลเมือง ๖๕,๕๐๐ คน ซาราวักแยกจากบรูไนในปี ค.ศ. ๑๘๔๒ (พ.ศ. ๒๓๘๕) เมื่อผู้ต่อต้านบรูไนได้แต่งตั้งให้ เซอร์ เจมส์ บรูก เป็นราชาแห่งซาราวัก ถูกหลอกลวงด้วยสัญญาบัตรได้ครองซาราวักจนญี่ปุ่นเข้ายึดครอง

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (นครหลวง—นครกูซอน)

- เป็นเอกราช ตั้งแต่วันที่ ๔ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๔๖ (พ.ศ. ๒๔๘๙)
- หมู่เกาะฟิลิปปินส์ได้ถูกค้นพบโดยมาเกิ้ลดานในปี ค.ศ. ๑๕๒๑ (พ.ศ. ๒๐๖๔) สเปนได้ครองดินแดนนี้ ในปี ค.ศ. ๑๕๖๕ (พ.ศ. ๒๑๐๘) ตกเป็นของสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. ๑๘๙๘ (พ.ศ. ๒๔๔๑) มีสถานะเป็น Commonwealth ในปี ค.ศ. ๑๙๓๘ (พ.ศ. ๒๔๘๑)
- รัฐสภาประกอบด้วยวุฒิสภา มีสมาชิก ๒๔ คน และสภาผู้แทน มีสมาชิก ๑๒๐ คน ประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดีรับเลือกตั้งอยู่ในตำแหน่งสี่ปี
- พรรคการเมืองที่สำคัญคือพรรคชาตินิยม (Nacionlista) และพรรคติเบรต์

ราชอาณาจักรไทย (นครหลวง—กรุงเทพฯ)

- มีชื่อเดิมว่า สยาม (Siam) เป็นประเทศเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ไม่เคยเป็นอาณานิคม
- มีการปกครองแบบกษัตริย์อยู่ใต้รัฐธรรมนูญ หลังการปฏิวัติที่ไม่ได้เสียเลือดเนื้อในปี ค.ศ. ๑๙๓๒ (พ.ศ. ๒๔๗๕) รัฐสภา มีสมาชิก ๒๘๓ คน มีสมาชิกที่รับเลือกตั้งและสมาชิกที่รับแต่งตั้ง

- ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๓๒ (พ.ศ. ๒๔๗๕) อำนาจทางการเมืองอยู่กับฝ่ายทหาร ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงด้วยวิธีการรัฐประหารอย่างไม่ต้องเสียเลือดเนื้อ

สาธารณรัฐเวียดนาม (เวียดนามใต้ นครหลวง—ไซ่ง่อน)

- มีการปกครองอิสระในสหภาพฝรั่งเศส เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๔๘ (พ.ศ. ๒๔๙๒) ได้เอกราชโดยสมบูรณ์และรับรองโดยสนธิสัญญาเจนีวา ฉบับวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๕๕ (พ.ศ. ๒๔๙๙) และประกาศเป็นสาธารณรัฐ เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๕๕ (พ.ศ. ๒๔๙๙)
- แต่เดิมเป็นอาณานิคมฝรั่งเศสในอินโดจีน เวียดนามยกแคว้นโคชินไชน่าให้ฝรั่งเศสในปี ค.ศ. ๑๙๖๓ (พ.ศ. ๒๔๐๖) และยอมเป็นดินแดนในอารักขาของฝรั่งเศสในปี ค.ศ. ๑๙๙๔ (พ.ศ. ๒๔๓๗)
- ในเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๘) โฮจิมินห์ ผู้นำกองโจรคอมมิวนิสต์ได้ขับไล่จักรพรรดิเบ๋ได้ออกจากราชบัลลังก์ และเริ่มการต่อสู้เพื่อเอกราชซึ่งนำไปสู่การตกของเจนีวา ซึ่งแบ่งเวียดนามออกเป็นสองฝ่ายที่เส้นขนานที่ ๑๗ เวียดนามเหนือเป็นคอมมิวนิสต์ และเวียดนามใต้เป็นสาธารณรัฐที่ไม่ใช่คอมมิวนิสต์
- ต่ําแห่งชาติ มีสมาชิก ๑๒๓ คน นาย งิ่ตินเคียม เป็นประธานาธิบดี ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งประเทศ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม (เวียดนามเหนือ นครหลวง—ฮานอย)

- สถาปนาโดยสนธิสัญญาเจนีวา เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๕๔ (พ.ศ. ๒๔๙๘) มีระบบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ โฮจิมินห์ เป็นประธานาธิบดี นาย ทัมวันดอง เป็นนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๕๕ (พ.ศ. ๒๔๙๘)

๒. พื้นฐานของการเมือง : สภาพแวดล้อม

ถ้าพิจารณาทางภูมิศาสตร์ ถ้าจำเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดลักษณะวัฒนธรรมของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประชาชนในบริเวณนี้มักรวมกันอยู่เป็นกลุ่มก้อนตามชายฝั่งทะเลหรือที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ อินโดนีเซียซึ่งเป็นประเทศที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคนี้ ประกอบไปด้วยเกาะใหญ่น้อยมากกว่าสามพันเกาะ เป็นแนวยาวประมาณสามพันไมล์ขนานกับเส้นศูนย์สูตร พินิปีนังเป็นประเทศหมู่เกาะอีกประเทศหนึ่ง มีหมู่เกาะทั้งหมดเจ็ดพันเกาะ มีเกาะใหญ่สิบเอ็ดเกาะ มีเนื้อที่ถึง ๘๕ เปอร์เซ็นต์ของเนื้อที่ทั้งหมดของประเทศนี้ ประเทศในดินแดนดินใหญ่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทุกประเทศเว้นแต่ลาวมีชายฝั่งทะเล มีเทือกเขาสูงทางด้านเหนือกันระหว่างประเทศจีนกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และทางด้านตะวันตกกันระหว่างอินเดียนกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ฉะนั้นจึงทำให้อาณาบริเวณแถบนี้มีความมั่นคงพอสมควร ชายฝั่งมหาสมุทรเป็นทางให้โดยภายนอกติดต่อกับภูมิภาคแถบนี้ได้

น้ำฝนเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของประชาชนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การเปลี่ยนแปลงของฤดูกาลในแถบนี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเปลี่ยนแปลงในเรื่องอุณหภูมิของอากาศ แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงระหว่างฤดูแห้งกับฤดูฝนมากกว่า ในภาคตะวันตกของดินแดนแถบนี้จะได้สังเกตเห็นว่าฤดูฝน ซึ่งฝนตกหนักอยู่หลายเดือนและติดตามด้วยฤดูแห้ง ประชาชนในภูมิภาคนี้ทั้งหมดใช้ชีวิตให้เหมาะสมกับความหมุนเวียนของฤดูแห้งและฤดูฝน การเกษตรกรรมทุกชนิดในภูมิภาคนี้ขึ้นอยู่กับความเปลี่ยนแปลงของสองฤดูกาลนี้ เฉพาะอย่างยิ่งการปลูกข้าวซึ่งเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญของ พม่า ไทย และเวียดนาม ในระยะย่างฤดูฝนดินแดนตอนในของประเทศพม่า ไทย และลาวไม่อาจมีการขนส่งและติดต่อ

คมนาคมได้ จุดหมายอันสำคัญประการหนึ่งของรัฐบาลของหลายประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือการก่อสร้างเขื่อนและอ่างเก็บน้ำ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดน้ำท่วมในฤดูฝน และเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้ตลอดปี

ลักษณะภูมิประเทศของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างเทือกเขาซึ่งมีป่าทึบชนปกคลุมอยู่ กับที่ราบลุ่มชายฝั่งแม่น้ำ (ดูตาราง ๒-๑ หน้า ๖๓๓) ในประเทศมลายู ๘๐ เปอร์เซ็นต์ของเนื้อที่ของประเทศเป็นป่าดงดิบซึ่งไม่อาจใช้เป็นทางคมนาคมได้ เนื้อที่ส่วนใหญ่ของเกาะซันนอกของอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์เป็นเทือกเขาที่ปกคลุมด้วยป่าหนาทึบ น้อยกว่าสิบเปอร์เซ็นต์ของเนื้อที่ของประเทศกัมพูชาและลาว ใช้เป็นที่เพาะปลูกและอยู่อาศัย ที่ราบสูงของพม่า ประกอบด้วยเทือกเขาใหญ่และที่ราบชายเขาซึ่งอยู่เขตแห้งแล้ง ภูมิประเทศทั้งสองอย่างนี้ไม่สามารถที่จะทำการกสิกรรมเลี้ยงตัวเองได้

เกษตรกรรมเป็นรากฐานของเศรษฐกิจของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในแถบที่ไม่มีพดเมืองอยู่หนาแน่น เกษตรกรรมก็มักกระทำในรูปซึ่งชาวนามักที่ดินของตนเองและสามารถเลี้ยงชีพของตนเองอยู่ได้ ในที่ใดซึ่งมีประชาชนอยู่หนาแน่นเกษตรกรรมก็จะเป็นไปในรูปเพื่อการค้า ยกตัวอย่าง เช่น ที่ราบลุ่มแม่น้ำเอวดีในพม่า ที่ราบสูงในชวากลาง ที่ราบลุ่มแม่น้ำแดงในเวียดนามเหนือและในภาคกลางของเกาะลูซอน ในบริเวณดังกล่าวนี้เกษตรกรรมสามารถเลี้ยงพดเมืองได้เป็นจำนวนมากก็เพราะการเกษตรได้กระทำในรูปเป็นการค้า ในดินแดนดังกล่าวนี้นิยมปลูกข้าวในนา ซึ่งน้ำท่วมถึงโดยมีการชลประทาน ในที่ราบสูงซึ่งมีพดเมืองไม่หนาแน่นมักใช้วิธีการทำไร่ปลูกข้าว และชาวนามักจะเปลี่ยนที่เพาะปลูกอยู่เสมอ ในมลายูและอินโดนีเซียการเพาะปลูกยางพาราซึ่งมักกระทำเป็นไร่ใหญ่หรือปลูกแยกกันเป็นจำนวนเล็ก ๆ น้อย ๆ การปลูกยางพารา นับได้ว่าเป็นแหล่งรายได้ทางเกษตรกรรมที่สำคัญ

ตาราง ๒-๑ การใช้ที่ดินในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ประเทศ	ประชากร (จำนวนล้าน)	เนื้อที่ทั้งหมด (ตารางไมล์)	ความหนาแน่น ของพลเมือง (ต่อตารางไมล์)	เนื้อที่ปลูก พืชหลัก (ร้อยละ)	เนื้อที่ ที่เป็นป่าทั้งหมด (ร้อยละ)	เนื้อที่ทั้งหมด ที่ใช้ในการปลูกข้าว (จำนวนพันเฮกเตอร์)	เนื้อที่ ซึ่งปลูกข้าว (ร้อยละ)
พม่า	20.5	261,610	80	72	60	4,931	70
กัมพูชา	4.8	88,780	55	96	55	1,000	50
อินโดนีเซีย	95.2	735,865	130	86	65	4,300	40
ลาว	1.8	69,480	25	94	70	900	50
มลายู	6.7	52,286	128	18	75	375	17.5
ฟิลิปปินส์	27.5	115,600	227	74	55	2,000	48
ไทย	26.3	200,000	132	92	65	5,500	92
เวียดนามใต้	13.7	65,000	210	90	50	1,400	85

ก. ตัวเลขเหล่านี้เป็นตัวเลขประมาณในปี ค.ศ. ๑๙๖๑

ข. ๑ เฮกเตอร์ เท่ากับ ๒,๔๗๑ เอเคอร์

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาคซึ่งมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ พอดีสมควร ภูมิภาคนี้ผลิตยางพาราได้เกือบ ๘๐ เปอร์เซ็นต์ของยางพาราที่ผลิตได้ทั่วโลก และผลิตข้าวได้มากกว่า ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ๗๕ เปอร์เซ็นต์ของเนื้อมะพร้าว และ ๕๕ เปอร์เซ็นต์ของน้ำมันพืช และ ๒๐ เปอร์เซ็นต์ของแร่สังกะสี มีการทำเหมืองทองคำ อยู่บ้างในฟิลิปปินส์ การทำเหมืองทับทิมนับว่าเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญของพม่า สมัย ก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง การทำป่าไม้และสิ่งไม้เป็นสินค้าออกเป็นแหล่งสำคัญในการ หารายได้ของพม่า ไทย และฟิลิปปินส์

ในทางด้านการเศรษฐกิจนับได้ว่าเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่เคยประสบความ ยากจนข้นแค้นดังเช่นภูมิภาคอื่นในเอเชีย มีแต่บางส่วนในเกาะลูซอนของฟิลิปปินส์และ เกาะชวาของอินโดนีเซียที่มีปัญหาร้ายแรงในเรื่องความหนาแน่นของพลเมือง จนกระ- ทั่งปัจจุบันการขยายตัวของประชากร ในดินแดนส่วนอื่นนอกจากที่ใดก็ตามข้างต้นยังไม่ ก้าวเลยระดับการขยายตัวของการผลิตทางเกษตร หรือการตั้งโรงงานขยายตัวของชุมชนนคร ในภูมิภาคแถบนี้ แต่ถึงอย่างไรก็ตามในขณะเดียวกันประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียง ใต้ต่างก็เผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเป็นลักษณะของภูมิภาคซึ่งยังค้ำยการพัฒนาการ ทางเศรษฐกิจ ทว่าทั้งภูมิภาคนี้ได้มีพลังทางการเมืองซึ่งเข้มแข็งเรียกร้องให้มีการสร้าง ระบบอุตสาหกรรม แต่ถึงอย่างไรก็ตามก็ยังมีแต่มาดากัสการ์และฟิลิปปินส์ซึ่งนับว่ามีระบบ เศรษฐกิจแบบกระจายผลผลิต (Economics diversification)

นอกจากเกษตรกรรมแล้ว เศรษฐกิจมีรากฐานอยู่ที่การอุตสาหกรรมจาก ผลิตผลทางเกษตรและการผลิตวัตถุดิบสำหรับป้อนประเทศอุตสาหกรรม การตั้งวัตถุดิบ เป็นสินค้าออก เช่น ยางพารา ข้าว น้ำมัน เนื้อมะพร้าวแห้ง และไม้ทำให้เอเชียตะวัน ออกเฉียงใต้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับภูมิภาคอื่น ๆ ของโลกและภูมิภาคนี้เป็นจุดเชื่อมต่อที่ สำคัญในสายการเดินเรือและการคมนาคม ผลจากวิวัฒนาการดังกล่าวนี้คือ ประเทศส่วนใหญ่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีระบบเศรษฐกิจสองระดับ ระดับแรกเป็นเศรษฐกิจ

ซึ่งมีวิวัฒนาการมาจากทุนและวิชาการเทคนิคของยุโรป และอีกระดับหนึ่งมีรากฐาน
อยู่ที่การเลี้ยงตัวเองของชาวนา ระดับเศรษฐกิจแบบตะวันตกแต่เดิมเริ่มขึ้นแถบชายฝั่ง
ทะเลและตามไร่ใหญ่ ๆ และเหมืองแร่ ในปัจจุบันระดับเศรษฐกิจสมัยใหม่ปรากฏใน
ชุมชนนคร ส่วนเศรษฐกิจแบบเลี้ยงตัวเองยังคงอยู่ในชนบท

แต่ละประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีลักษณะภูมิประเทศและเศรษฐกิจ
แตกต่างกันไป ซึ่งสมควรจักได้รับการพิจารณาเป็นรายประเทศไป ฉะนั้นต่อไปนี้
จักได้เสนอลักษณะของประเทศที่สำคัญแต่ละประเทศในภูมิภาคนี้

หมู่เกาะอินโดนีเซียแผ่ขนานไปกับเส้นศูนย์สูตร มีเนื้อที่กว้างใหญ่พอกับ
สหรัฐอเมริกา ลักษณะสำคัญของอินโดนีเซีย คือ ความแตกต่างระหว่างเกาะชวากับ
เกาะอื่น ๆ ภายนอก ชวาเป็นเกาะซึ่งมีประชากรหนาแน่นแต่ไม่ค่อยมีทรัพยากรธรรมชาติ
แต่ชวาเป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรมของประเทศ ส่วนหมู่เกาะอื่นนอกไม่มีผู้คนหนาแน่น
แต่มีทรัพยากรธรรมชาติมากและยังไม่ได้มีชีวิตแบบสมัยใหม่และอารยธรรมแบบนคร
หมู่เกาะอื่นนอกซึ่งมีความปรารถนาจะใช้ทรัพยากรของตน เพื่อการพัฒนาดินแดน
ของตน จึงเกิดปะทะกันอย่างรุนแรงกับความต้องการของพลเมืองในเกาะชวาซึ่งประสงค์
จะใช้ทรัพยากรของหมู่เกาะอินโดนีเซียทั้งหมด เพื่อเป็นประโยชน์ในการผูกมัดรักษาสถานะ
อันเด่นของตนไว้ เกาะชวาเองก็ยังแบ่งเป็นอาณาบริเวณทางวัฒนธรรมสามภาค คือ
ชวาตะวันออก ชวากลาง และชวาตะวันตก แต่ละภูมิภาคนี้ยังแบ่งออกเป็นระหว่างชุมชน
นคร กับชุมชนชนบท และระหว่างพวกที่เคร่งในศาสนาอิสลามและพวกไม่เคร่งในศาสนา
อิสลาม ประชากรมากกว่า ๘๐ เปอร์เซ็นต์ของอินโดนีเซียเป็นอิสลาม หกเปอร์เซ็นต์
เป็นฮินดู และอีกประมาณสี่เปอร์เซ็นต์เป็นคริสต์เตียน

เมื่อพิจารณาหลายทาง ประกอบแล้วจะเห็น ได้ว่า ฟิลิปปีนส์เป็นประเทศที่
แตกต่าง กับประเทศอื่นในเอเชีย ฟิลิปปีนส์เป็นประเทศเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียง-
ใต้ซึ่งตกอยู่ภายใต้อิทธิพลตะวันตกก่อนที่จะได้พัฒนาอารยธรรมของตนเอง ฉะนั้น

อิทธิพลของตะวันตกจึงแผ่ไปได้กว้างขวางและลึกซึ้งมากกว่าประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้ ฟิlippินส์ไม่มีประเพณีการนับถือศาสนาฮินดูและศาสนาพุทธ และ
ไม่มีวัฒนธรรมจากอินเดียหรือจีนมาปรุงแต่งวิถีชีวิตของประชาชนดังเช่นในประเทศอื่นๆ
ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตรงกันข้ามหมู่เกาะฟิlippินส์มีลักษณะเฉพาะแห่งเดียว
ในเอเชียซึ่งมีวัฒนธรรมคล้ายคลึงกันหลายประการกับประเทศต่าง ๆ ในลาตินอเมริกา
ทั้งนี้เนื่องจากได้พบได้อิทธิพลและปกครองดินแดนนี้ตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ ๑๖ ถึงต้นศต
วรรษที่ ๒๐ ฉะนั้น ผู้ตั้งเป็ญจึงเป็นผู้ให้พื้นฐานทางวัฒนธรรมแก่ฟิlippินส์ เช่นเดียวกับ
อินเดียและจีนเป็นผู้กำหนดแนววัฒนธรรมของสังคมอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ศาสนาอิสลามได้แผ่ขยายมาถึงหมู่เกาะภาคใต้ของฟิlippินส์ โดยผ่านทางช่องแคบของ
มะตะกานในต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๕ และแม้ในทุกวันนี้คนเชื้อชาติโมโรก็ยังนับถือศาสนา
อิสลามอย่างเคร่งครัด ประชากรของฟิlippินส์ ๘๓ เปอร์เซ็นต์นับถือศาสนาคริสต์นิกาย
โรมันคาทอลิก ผู้เปอร์เซนต์เป็นอิสลาม และอีกสามเปอร์เซนต์นับถือศาสนา
คริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ พุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ ประชากรยังแบ่งแยกออกเป็น
ชุมชนชนทางเชื้อชาติและภาษาอีกมากมาย ๘๐ เปอร์เซ็นต์ของประชากรพูดภาษา
สำคัญต่าง ๆ กันแปดภาษา ถึงแม้ภาษาตากาล็อกจะเป็นภาษาทางราชการ แต่ก็เป็น
ภาษาของคนกลุ่มน้อย ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้ในทางราชการและนิยมใช้กันสำหรับ
ผู้ที่สนใจในทางการเมือง

เศรษฐกิจของฟิlippินส์ยังมีส่วนสำคัญเป็นเกษตรกรรม ในระยะเวลาที่อยู่
ใต้การปกครองของอเมริกา (ค.ศ. ๑๘๙๘-๑๙๔๖ พ.ศ. ๒๔๔๒-๒๔๘๙) ได้มีการ
พัฒนาเกษตรกรรมพืชไร่เพื่อการค้า เช่น อ้อย และมะพร้าว เป็นต้น ในระยะไม่นาน
มานี้ได้มีการขยายตัวในทางอุตสาหกรรมเบารอบ ๆ กรุงมะนิลา และตามเมืองใหญ่ การ
ทำเหมืองทองคำและการขุดบ่อน้ำมันเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นอุตสาหกรรมหลัก ลักษณะ
สำคัญที่สุดก็คือ ฟิlippินส์มีลักษณะผสมอันค่อนข้างจะแปลกประหลาดระหว่างธรรมเนียมของชาว

เอเชีย คาซอติก และอเมริกัน อิทธิพลของอเมริกันในระหว่างสมัยเป็นอาณานิคม ได้แผ่ลึกเข้าไปเพราะอเมริกันเน้นหนักในเรื่องการศึกษา ฟิลิปปีนส์เป็นประเทศหนึ่งในเอเชียซึ่งมีระบบการเมืองมั่นคงและเป็นประชาธิปไตย เศรษฐกิจของประเทศกำลังอยู่ในระยะเริ่มแรกที่จะขยายตัวเองเติบโตขึ้นได้ รายได้ส่วนอ่าวเฉลี่ยในฟิลิปปีนส์เป็นที่ต้องรองจากมลายู และชาวฟิลิปปีนส์นับว่ามีความรู้ดีในคุณค่าของชนชั้นกลางได้มากกว่าชนชาติอื่นๆ ในเอเชีย

ถึงแม้ว่า มลายู จะเป็นส่วนหนึ่งของ ผืนแผ่นดินใหญ่ ของเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ แต่มลายูก็มีลักษณะคล้ายคลึงกับประเทศหมู่เกาะทั้งต้องของภูมิภาคนี้ อิทธิพลของอิสลามได้ครอบคลุมมลายู และทำให้แหลมมลายูเป็นดินแดนตอนเดียวในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งไม่มีอิทธิพลของพุทธศาสนา ถ้าพิจารณาทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมชาวมลายูมีลักษณะคล้ายคลึงกับชาวอินโดนีเซียและฟิลิปปีนส์ แท้ที่จริงพลเมืองที่อยู่ในภาคกลางของมลายูดั้งเดิมอพยพมาจากสุมาตรา และความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมระหว่างสองฝั่งของช่องแคบมะละกามักอยู่อย่างใกล้ชิด คุณลักษณะทางเชื้อชาติที่สำคัญที่สุดของมลายูก็คือ การแบ่งแยกระหว่างชาวมลายูส่วนใหญ่จำนวนประมาณสามล้านคน กับชนชั้นอีกประมาณเกือบสองล้านครึ่งและคนอินเดียซึ่งเป็นส่วนน้อยอีกประมาณมากกว่าห้าแสนคนได้มีการสร้างคุณภาพระหว่างกลุ่มทั้งสามนี้ในทางการเมือง และเหตุนี้มีผลกระทบกระเทือนถึงชีวิตการเมืองของมลายูทุกด้าน

ในด้านเศรษฐกิจมลายูเป็นประเทศที่เจริญที่สุด ในบรรดาประเทศในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ รายได้ส่วนอ่าวเฉลี่ยและระดับการครองชีพของมลายูสูงกว่าของอินเดียและจีนเกือบหกเท่า ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจของมลายูสืบเนื่องมาจากการปลูกยางพาราอย่างกว้างขวางในภาคกลางของประเทศ และการทำเหมืองดีบุกซึ่งอยู่แถวรัฐอิโปทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือ ในปี ค.ศ. ๑๙๕๗ (พ.ศ. ๒๕๐๐) ได้มีการย้ายนครหลวงจากเกาะดิงคิปร์มาอยู่ที่กัวลาลัมเปอร์ซึ่งอยู่ในสหพันธรัฐมลายู จึงทำให้เกิด

การขยายตัวของจำนวนประชากรในนครและมีการขยายตัวทางอุตสาหกรรมเบาขึ้น
พร้อมกัน มลายูยังคงพึ่งดินค้าเข้าประเภทอาหารจากต่างประเทศรวมทั้งข้าวซึ่ง
เป็นอาหารหลัก

คอนทกลางของแหลมมลายูมีเทือกเขายาวจากเหนือถึงใต้ ซึ่งเป็นอุปสรรค
ขัดขวางการคมนาคมและการขนส่ง คนจีนส่วนใหญ่อยู่ในนคร ส่วนชาวมลายูกระจายกัน
อยู่ในหมู่บ้าน รัฐทางฝั่งทะเลตะวันออกส่วนใหญ่เป็นของชนมลายูและรักษาวินัยธรรม
ดั้งเดิมของคนไว้มาก เมืองใหญ่มีลักษณะผสมของอิทธิพลของอังกฤษ จีน อินเดีย
และมลายู สิงคโปร์ ซึ่งขณะนั้นแยกทางการเมืองกับสหพันธรัฐมลายูเป็นอาณานิคมซึ่ง
ปกครองตนเอง อังกฤษมีอำนาจจำกัดอยู่ในเรื่องการทหารและการต่างประเทศ ๘๕ เปอร์
เซ็นต์ของประชากรของสิงคโปร์ซึ่งมีประมาณสองล้านคนเป็นคนจีน และถ้าเอาจำนวน
คนจีนในสิงคโปร์รวมกับจำนวนคนจีนในสหพันธรัฐก็จะทำให้คนจีนเป็นกลุ่มที่มีเสียงข้าง
มาก สิงคโปร์ยังคงเป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และยังเป็นตลาด
สำคัญของการค้าดีบุกและยางพาราที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก อนาคตของมลายูและ
สิงคโปร์ขึ้นอยู่กับโครงการที่จะรวมดินแดนซึ่งไม่เฉพาะแต่มลายูและสิงคโปร์เท่านั้น แต่
ยังรวมดินแดนในปกครองของอังกฤษในบอร์เนียว บรูไน และซาราวัก ซึ่งมีประชากร
เป็นชาวมลายูเป็นส่วนใหญ่รวมเข้าเป็นสหพันธรัฐมาเลเซีย ฉะนั้น สิงคโปร์จึงรวมเข้า
กับแหลมแผ่นดินใหญ่โดยไม่เกิดการเสียความสมดุลย์ในทางเชื้อชาติของมลายู

พม่าเป็นประเทศซึ่งอยู่ทางตะวันตกที่สุดของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพรม
แดนติดต่อกับทั้งอินเดียและจีน ถ้าพิจารณาจากประวัติศาสตร์จะเห็นว่า อิทธิพลของ
อินเดียในพม่ามีมากกว่าอิทธิพลของจีน ประชากรอินเดียกลุ่มน้อยในพม่ามีจำนวนถึง
ประมาณ ๑,๕๐๐,๐๐๐ คน แต่ประชากรจีนกลุ่มน้อยในพม่ามีทั้งหมดเพียง ๓๐๐,๐๐๐ คน
พม่าเป็นประเทศพุทธศาสนา ชาวพม่าส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนานิกายเถรวาท ในพม่า

มีกลุ่มภาษาที่สำคัญสิบเอ็ดภาษา ชนกลุ่มน้อยที่สำคัญ คือ กระฉิน ชิน กระเหรี่ยง และ
 ไทยใหญ่ในเทือกเขาภาคเหนือของพม่า ในที่ราบตอนใต้ของพม่าก็มี ยะไข่ มอญ และ
 กระเหรี่ยง การขยายตัวอย่างใหญ่หลวงของการผลิตข้าวในตอนใต้ของพม่าเป็นตัวอย่าง
 อันดีของการพัฒนาเศรษฐกิจในเอเชีย ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ก่อนสงครามโลกครั้งที่
 สอง พม่าเป็นประเทศที่ขายข้าวมากที่สุดในโลก สินค้าออกที่สำคัญอื่น ๆ ก็คือ ไม้สัก
 และไม้เบญจพรรณ ตะกั่ว ดีบุก น้ำมันดิบ ดีบุก งูตแพรม และทับทิม แม่น้ำ
 อีรวดีเป็นทางคมนาคมสำคัญของพม่า ซึ่งเชื่อมอย่างถ่วงกับเมืองมันตะเลและภาคกลาง
 ของประเทศ วิธีการขนส่งอย่างอื่นยังไม่กว้างขวาง และในระยะหลังสงครามนอกจาก
 การติดต่อทางเครื่องบินแล้ว ดินแดนในชนบทมักจะขาดการติดต่อและอยู่แยกกันไป
 พม่าเป็นประเทศที่มีพดเมืองยังไม่หนาแน่นเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย ถ้ามี
 ระบบการชลประทานดีขึ้นดินแดนที่แห้งแล้งในภาคเหนือของพม่าก็อาจจะใช้เพาะปลูก
 เติบโตประชาชนได้อีกเป็นจำนวนมาก พรมแดนพม่าที่ติดต่อกับจีนซึ่งเคยมีเรื่องขัดแย้ง
 ระหว่างพม่ากับจีนอยู่นั้นได้มีการปักปันเขตแดนใหม่ ดินแดนตามพรมแดนนี้เป็นเทือกเขา
 ดงมีแต่พวกชาวเขา ซึ่งร่อนเร่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในแถบนี้

ประเทศไทยเป็นประเทศเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งไม่มีประวัติ-
 การณ์ในการเป็นอาณานิคมโดยตรง ฉะนั้น จึงอาจใช้เป็นข้อเปรียบเทียบเพื่อให้เห็น
 วิวัฒนาการอันแตกต่างกับประเทศซึ่งเคยเป็นอาณานิคม ถึงแม้ไทยจะเป็นประเทศพุทธ
 ศาสนานิกรายเถรวาทเช่นเดียวกับพม่า แต่พุทธศาสนาไม่ได้มีส่วนสำคัญเด่นชัดในชีวิต
 ของคนไทยอย่างเช่นกับในพม่า ถึงแม้จะมีคนจีนกลุ่มน้อยจำนวนมากถึงต้องดำเนินกักตาม
 ประเทศไทยก็ยังนับว่า เป็นประเทศที่มีเชื้อชาติอันหนึ่งอันเดียวกันมากที่สุดในบรรดา
 ประเทศใหญ่ ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนั้นประเทศไทยเป็นประเทศเดียวใน
 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งสามารถกลืนชาติคนจีนกลุ่มน้อยได้บ้าง ในปัจจุบันสมาชิก
 ในกลุ่มผู้นำของไทยบางคนมีต้นตระกูลสืบมาจากคนจีน กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นนครใหญ่แห่ง

เดียวของไทย นับว่าเป็นนครซึ่งกำลังเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว กรุงเทพฯ ในปัจจุบัน ไม่ใช่เป็นแต่เพียงศูนย์กลางของรัฐบาลไทยเท่านั้น แต่นับได้ว่าเป็นศูนย์กลางของกิจการของสหประชาชาติในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกด้วย

ถ้าพิจารณาทางภูมิศาสตร์หัวใจของประเทศไทย คือ ตุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ภาควัดเป็นที่ราบลุ่มเหมาะสำหรับการเพาะปลูกข้าว ภูมิภาคส่วนอื่นของประเทศไทย คือ ที่ราบสูงในภาคเหนือและอาณาบริเวณที่อกเขาเห็นคอคอดคดกระ ดินแดนแถบนี้ยังไม่พัฒนาเมืองหนาแน่นและยังขาดการพัฒนาสมัยใหม่ ประเทศไทยก็เช่นเดียวกับพม่า เป็นประเทศผู้นำในการขายข้าว อุตสาหกรรมที่สำคัญอย่างอื่น ก็คือ การส่งออกแร่ดีบุก ประเภไม้สัก ดีบุก งูแลแฟรม และยางพารา ประเทศไทยกำลังกลายเป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยว และกรุงเทพฯ กำลังพัฒนาเป็นศูนย์กลางในการพาณิชย์ที่สำคัญแห่งหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศนี้เคยมีชื่อเดิมว่า สยาม และได้เปลี่ยนชื่อมาเป็น ประเทศไทยในยุคสงครามโลกครั้งที่สอง ประเทศไทยเป็นประเทศที่สามารถสืบต่อขนบธรรมเนียมประเพณีในการมีพระมหากษัตริย์ได้ดีที่สุดในบรรดาประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในประเทศไทยขนบธรรมเนียมของราชสำนักยังเข้มแข็งและยังมีธรรมเนียมว่ารัฐบาลเป็นการดำเนินการตามพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์

เวียดนาม กัมพูชา และลาว เป็นประเทศทั้งสามที่แยกมาจากดินแดนอาณานิคมของฝรั่งเศสในอินโดจีน เวียดนามเป็นประเทศที่ใหญ่ที่สุดในบรรดาสามประเทศนี้มีพลเมืองมากกว่า ๒๖ ล้านคน เวียดนามเหมือนกับเยอรมันและเกาหลี คือถูกแบ่งแยกออกเป็นสองฝ่าย ภาคเหนือปกครองโดยระบบคอมมิวนิสต์ และในภาคใต้อยู่ในการปกครองของสาธารณรัฐเวียดนาม มีเมืองหลวงอยู่ที่เมืองไซ่ง่อนซึ่งเป็นนครที่มีพลเมืองเกือบสองล้านคน มีผู้คนซึ่งอพยพจากคอมมิวนิสต์จากภาคเหนือมาอยู่อาศัยในเวียดนามใต้เกือบล้านคน ซึ่งก่อให้เกิดภาระอันหนักยิ่งแก่รัฐบาลของสาธารณรัฐเวียดนามใต้

เวียดนามได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมของจีนมากกว่าของอินเดียและระบบปกครองสมัยโบราณก่อนฝรั่งเศสเข้าปกครองในปี ค.ศ. ๑๘๘๐ (พ.ศ. ๒๔๒๓) ก็ใช้ระบบของจีนโบราณ กล่าวคือ ปกครองโดยขุนนางนักปราชญ์ตามลัทธิขงจื๊อของจีน เวียดนามนับว่าเป็นประเทศพุทธศาสนา แต่เป็นนิกายมหายานทางฝ่ายจีนและญี่ปุ่น นอกจากนี้ยังมีชาวคาชอติกกลุ่มน้อยซึ่งมีจำนวนมากพอสมควร ประธานาธิบดีของสาธารณรัฐเวียดนามได้กั้นบิ๊ธศาสนาคริสต์เป็นนิกายคาชอติก^๑ เวียดนามได้เป็นประเทศดัดจริตเป็นส่วนใหญ่ มีการเพาะปลูกที่สำคัญคือข้าวและยางพารา แต่เวียดนามเหนือซึ่งเป็นฝ่ายคอมมิวนิสต์ เป็นดินแดนซึ่งอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติมากมาย เมืองฮานอยซึ่งเป็นนครหลวงของเวียดนามเหนือ นับว่าเป็นนครซึ่งมีการเศรษฐกิจเจริญก้าวหน้าที่สุดในสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง การแบ่งแยกระหว่างเวียดนามเหนือ และเวียดนามใต้ และการขยายตัวของการรุกรานของคอมมิวนิสต์ในเวียดนามใต้กำลังเป็นจุดสำคัญในทางการเมืองของประเทศทั้งสอง

กัมพูชามีพลเมืองน้อยกว่าห้าล้านคน มากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนพลเมืองดังกล่าวอยู่ในนครหลวงพนมเปญ กัมพูชาเป็นประเทศที่ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมสืบต่อมาจากมหาอาณาจักรขอมซึ่งรุ่งโรจน์ในสมัยนครวัดตั้งแต่ปี ค.ศ. ๙๐๒ (พ.ศ. ๑๓๔๕) ถึง ค.ศ. ๑๔๓๒ (พ.ศ. ๑๘๗๕) กัมพูชาเป็นประเทศหนึ่งในบรรดาประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตามประเทศที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข กัมพูชายอมรับสภาพอารักขาของฝรั่งเศสระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๖๔ (พ.ศ. ๒๔๐๗) ถึงปี ค.ศ. ๑๙๕๔ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ซึ่งเป็นสมัยที่ประเทศนี้ตกอยู่ในดินแดนอิทธิพลของฝรั่งเศสในอินโดจีน ถึงแม้ว่าชาวเขมรจะได้รับอิทธิพลอันอยู่มากมายก็ตามประเทศนี้ได้ค่อย ๆ เปลี่ยนมาเป็นประเทศพุทธศาสนานิกายเถรวาทประเทศหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากเขมร

๑ หมายถึงผู้แปล หมายถึงอดีตประธานาธิบดีโงดินเลียม

เคยมีอดีตที่รุ่งโรจน์มาก่อน ชาวเขมรจึงคิดเสมอว่าตนเองผิดแปลกต่างกับชาวเวียตนามซึ่งอยู่ใต้อิทธิพลของจีนและพุทธศาสนานิกายมหายาน กัมพูชาเป็นประเทศที่ได้รับการพัฒนาต่ำที่สุด และมีพดเมืองน้อยที่สุดประเทศหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เศรษฐกิจของเขมรเป็นเศรษฐกิจแบบกสิกรรมเลี้ยงส่วนใหญ่ และชาวเขมรด่วนใหญ่ทำการเพาะปลูกพอกินพออยู่เท่านั้น เขมรมีสิ่งแปลกประหลาดทางศิลปของโลกที่เดียว คือปราสาทหินสลักหักพังที่นครวัดซึ่งสร้างในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ ๑๒ ซึ่งเป็นสมัยที่รุ่งโรจน์ที่สุดของอาณาจักรเขมร ทราวดลักหักพังของนครวัดเพิ่งถูกค้นพบเมื่อไม่นานมานี้ และเป็นที่สนใจของบรรดานักท่องเที่ยว ปราสาทหินนครวัดเป็นเครื่องพิสูจน์ถึงอารยธรรมของคนเขมร ซึ่งครั้งหนึ่งเคยรุ่งโรจน์ซึ่งไม่มีชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ชาติใดจะทัดเทียม

/ ดาวเป็นประเทศซึ่งไม่มีทางออกทะเล มีพดเมืองน้อยกว่าสองล้านคน และเป็นประเทศที่ได้รับการพัฒนาต่ำที่สุดในภูมิภาคนี้ มากกว่า ๘๐ เปอร์เซ็นต์ของพดเมืองอยู่ในชนบท ส่วนใหญ่ทำการเพาะปลูกข้าว ข้าวโพด ใบายาลูป และฝิ่น ตามปกติดาวเกือบจะไม่มีสินค้าออกและรายได้ภายในประเทศก็น้อยเหลือเกิน ดาวมีคัมภีร์และไม่ลักอยู่บ้าง แต่ก็ยังไม่ได้รับการพัฒนา ดาวมีนครหลวงสองแห่ง นครหลวงแห่งแรกอันที่เป็นราชธานีของกษัตริย์ดาวอยู่ที่หลวงพระบาง ซึ่งมีพดเมืองประมาณ ๑๐,๐๐๐ คน นครหลวงอันเป็นศูนย์กลางของการบริหารงานของรัฐบาล คือ เวียงจันทน์ ซึ่งมีพดเมืองประมาณ ๘๐,๐๐๐ คน เช่นเดียวกับกัมพูชา ดาวเคยเป็นดินแดนใต้ความคุ้มครองของฝรั่งเศส พิจารณาในทางประวัติศาสตร์ ดาวมีข้อขัดแย้งต่อเนื่องต่อกันมากับไทย เขมรและญวนซึ่งเป็นเพื่อนบ้านของดาว ถึงแม้ดาวจะมีลักษณะโดดเด่นทางภูมิศาสตร์ แต่สมัยกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ดาวกำลังเผชิญกับการคุกคามอย่างร้ายแรงของคอมมิวนิสต์ที่มุ่งหมายจะเข้ายึดครอง

ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แต่ละประเทศต่างมีปัญหาและลักษณะ
ประจำชาติของตนเอง ถึงแม้ในบทนี้เราได้เน้นถึงลักษณะทั่วไปและลักษณะร่วมกันของ
ประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ เราก็ไม่อาจจะอธิบายเน้นถึงลักษณะเฉพาะของแต่ละประเทศได้
เราจะสามารถแยกแยะจุดสำคัญของการเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ ในเมื่อเรา
เปรียบเทียบวิธีการซึ่งประเทศเหล่านี้พยายามรักษาสันติภาพและเสถียรภาพของตน และในขณะ
เดียวกันก็พยายามสร้างประชาชาติสมัยใหม่ขึ้นด้วย

๓. ^๕พื้นฐานของการเมือง : ประวัติศาสตร์

กล่าวโดยทั่วไป ประวัติศาสตร์ของเอเซียตะวันออกเฉียงใต้อาจแบ่งได้เป็น ๔ ยุค ที่สำคัญ ยุคแรกเป็นยุควัฒนธรรมดั้งเดิมของเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ พดเมืองที่อยู่อาศัยในดินแดนแถบนี้และผู้ที่อพยพเข้ามาในยุคแรก ๆ ได้พยายามจัดสร้างรูปแบบทางการเมืองง่าย ๆ ขึ้น ในยุคที่สองเป็นสมัยที่อินเดียและจีนแผ่อิทธิพลเข้ามาในภูมิภาคนี้ ชาวอินเดียเข้ามาทางตะวันตกผ่านเข้าพม่า ไทย กัมพูชา และลงไปทางใต้จนถึงอินโดนีเซีย ส่วนจีนแผ่อิทธิพลเข้ามาเพียงในเวียดนาม ในยุคที่สามเป็นยุคอิทธิพลของตะวันตกเป็นสมัยอาณานิคม และยุคที่ดี คือ ยุคปัจจุบันเป็นตอนสมัยการเมืองหลังยุคอาณานิคม ประเทศต่าง ๆ พยายามก่อสร้างรัฐประชาชาติของตนขึ้นให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

^๕วัฒนธรรมดั้งเดิมของเอเซียตะวันออกเฉียงใต้

ตั้งแต่สมัยเริ่มต้นประวัติศาสตร์ เอเซียตะวันออกเฉียงใต้เป็นดินแดนซึ่งชนชาติต่าง ๆ อพยพเคลื่อนลงมาทางใต้จากทวีปเอเชียลงมาทางแหลมอินโดจีนและแหลมมลายู แล้วข้ามไปยังหมู่เกาะอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ คตินของการอพยพดังกล่าวมานี้ทำให้ดินแดนนี้มีระดับความเจริญทางเทคนิคต่ำ คือมีรากฐานอยู่ที่การเพาะปลูกข้าวในนา ซึ่งน้ำท่วมถึงและการประมงเท่านั้น วัฒนธรรมในยุคคตินนี้เป็นวัฒนธรรมของเผ่าพันธุ์และเครือญาติ จึงไม่อาจผลิตโครงสร้างทางการเมืองที่แน่นอนได้

^๕สถาบันที่มั่นคงที่สุดซึ่งเกิดขึ้นในยุคคตินคือ หมู่บ้านชาวนา ในสมัยเริ่มแรกผู้ชายเอเซียตะวันออกเฉียงใต้รวมกันอยู่เป็นหน่วยชุมชนเล็ก ๆ ซึ่งมีความใกล้ชิดสนิทสนม

ซึ่งกันและกันอย่างแท้จริง แบบแผนของชีวิตทำนองนี้ยังคงมีอยู่ในชนบทของเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ในปัจจุบัน ประชาชนส่วนใหญ่ปลูกสร้างบ้านเรือนเป็นกระท่อมอยู่รวมกันเป็นกลุ่มตามริมด้าน้ำจัด ชาวบ้านต่างอยู่รวมกันเป็นกลุ่มและทำให้มีทัศนะว่าชนหมู่บ้านอื่นเป็นศัตรู มักมีการรบพุ่งและใช้กำลังรุนแรงระหว่างกัน เหตุนี้ทำให้กลายเป็นอุปสรรคในการสร้างหน่วยการเมืองขนาดใหญ่ขึ้นได้ ถึงแม้ลักษณะภูมิศาสตร์ของภูมิภาคนี้พอที่จะเอื้ออำนวยให้มีการขนส่งและคมนาคมติดต่อกันได้สะดวก แต่การค้าขายและการพาณิชย์ยังอยู่ในระดับต่ำ แท้ที่จริงการพาณิชย์ในเอเซียตะวันออกเฉียงใต้มักจะต้องถูกกระตุ่นโดยคนภายนอกเสมอ

ครอบครัวเป็นหน่วยสำคัญของการทางสังคม แต่ครอบครัวมิได้วิวัฒนาการเป็นสถาบันสำคัญและแนบแน่นเช่นเดียวกับครอบครัวของชาวจีนและชาวอินเดีย ประชาชนมักให้ความไว้วางใจแก่ญาติพี่น้องของตนมากกว่าไว้วางใจคนแปลกหน้า แต่ในเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ครอบครัวไม่ได้แผ่ขยายออกเป็นการจัดลำดับความสัมพันธ์เช่นในประเทศจีน เอเซียตะวันออกเฉียงใต้มีแตกต่างจากภูมิภาคอื่นๆ ในเอเชียและติดແຕ່กับสังคมที่ไม่เจริญอื่นๆ คือ วัฒนธรรมบางแห่งในตะวันออกเฉียงใต้ก้าวไปไกลในการให้ความสำคัญแก่บทบาทของสตรี ว่ากันตามจริงแล้วชนเผ่ามินังกาโนในเกาะสุมาตราในอินโดนีเซีย และที่เนกรีเซ็มบัตันในมลายูเป็นสังคมสตรี (Matriarchal Society) ในพม่าสตรีมักได้รับการปลดปล่อยให้มีความรับผิดชอบนอกวงครอบครัว ตลอดจนทั่วภูมิภาคนี้จะเห็นได้ว่าตามตลาดและแหล่งการค้าต่าง ๆ สตรีมักเป็นผู้ดำเนินการค้าขาย หลักฐานอีกประการหนึ่งซึ่งชี้ให้เห็นถึงลักษณะไม่กระชับตัวของชีวิตในครอบครัวของเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนที่ ได้รับอิทธิพลจากตะวันตก คือ ไม่มีธรรมเนียมในการใช้ข้อสุญ

อิทธิพลของอินเดียและจีน

ในยุคที่สองของประวัติศาสตร์การเมืองของเอเซียตะวันออกเฉียงใต้เริ่มต้นในคริสต์ศตวรรษที่ ๔ และที่ ๕ ในยุคนั้นแนวความคิดในการปกครองของอินเดียและจีนแผ่เข้ามาในภูมิภาคนี้ (ภาพ ๓—๓ หน้า ๖๒๖—๒๗) ในขั้นต้นอิทธิพลของอินเดียผ่านเข้ามาทางการขยายตัวของพุทธศาสนา ในสมัยนั้นศาสนากลายเป็นศูนย์กลางของความเป็นอยู่ของชาวเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ พวกเขานิยมและยอมรับหลักอภิปรัชญาที่ยูกดัดซับซ้อน และทัศนคติความเชื่อที่แนบแน่นตลอดจนนิยายทางศาสนาที่นำสนใจของชาวอินเดีย การแผ่เข้ามาของหลักศาสนาได้กลายเป็นรากฐานที่มั่นคงในการก่อตั้งองค์การทางการเมือง ทัศนียคติและหลักพุทธศาสนาได้เปิดทางให้มีการสร้างแบบแผนทางการปกครองที่ตึกขงมากยงชน เพราะหลักทงต้องนได้นำแนวความคิดใหม่ท่เกี่ยวกับหลักของธรรมชาติแห่งอำนาจและความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับจักรวาลเข้าสู่ดินแดนภาคนี้ และทัศนียคติ (พราหมณ์) ได้ให้เหตุผลสนับสนุนแก่ชนชั้นปกครอง ความคิดที่ว่าอำนาจของรัฐบาดมีรากฐานอันถูกต้องมาจากเทวอำนาจทำให้เกิดการตื่นตัวในการพยายามสร้างอาณาจักร และเนื่องจากเหตุดังกล่าวนั้นเอง จึงอาจกล่าวได้ว่าการแผ่ขยายตัวทางศาสนามำไปสู่การแผ่ขยายตัวของอำนาจทางการเมือง

มีข้อพึงสังเกตประการสำคัญคือ อิทธิพลของชาวฮินดูเหนือชาวเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ไม่ได้เป็นไปทางสังคม แต่เป็นไปทางการเมือง ไม่มีที่ใดในภูมิภาคนี้ที่ยอมรับหลักเรื่องถือวรรณะอย่างแท้จริง ถึงแม้ประชาชนยอมรับเชื่อว่าโชครชะตาของชีวิตของตนถูกกำหนดโดยบุญกรรมที่ตนทำไว้ในชาติปางก่อนก็ตาม แต่ก็ไม่ยอมรับว่าหลักเช่นว่านั้นจะมาเป็นเหตุผลในการตัดสินความไม่เสมอภาคในสังคม ในอีกด้านหนึ่งพุทธศาสนาได้เป็นหลักที่ยึดถือทางศาสนาของเอกบุคคต และหลักการหลุดพ้นทางพุทธศาสนาได้เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป อำนาจทางการเมืองตกรวมอยู่ในมือของคนเพียงไม่กี่คน และตั้งแต่สมัยยุคแรกมาจนทุกวันนี้สังคมทุกสังคมในดินแดนเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ได้แบ่งแยกเป็น

ชนชนปกครองซึ่งถูกห้อมล้อมไปด้วยวัฒนธรรมชั้นสูงซึ่งรับเอามาจากภายนอก กับ
ประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งยึดถือหลักวัฒนธรรมที่รับมาจากภายนอกเช่นกันแต่ปฏิบัติไปตาม
ภาษาพื้นบ้าน มีข้อสังเกตอันน่าสนใจว่าชนชนผู้ปกครองมักยอมรับหลักความคิดของ
อื่นที่รวมถึงแนวความคิดอันเด็ดขาดเกี่ยวกับสถานะทางสังคม ในขณะที่ด้วยกันคน
ชาวไร่ชาวนามักนิยมเลื่อมใสพุทธศาสนาซึ่งปราศจากหลักความเชื่อในเรื่องวรรณะ

อาณาจักร “ซึ่งได้รับอิทธิพลของอินเดีย” กระจายอยู่ทั่วไปใน พม่า กัมพูชา
และอินโดจีนอื่นๆ อาณาจักรเหล่านี้มีลักษณะหลายประการคล้ายคลึงกัน อำนาจอธิปไตย
รวมอยู่ที่เทวราช ราชสำนักประกอบด้วยข้าราชการบริพารซึ่งส่วนใหญ่ได้รับสิทธิในที่ดิน
เป็นการตอบแทนความจงรักภักดีต่อกษัตริย์ สัญญาบัตรของกษัตริย์ได้มาจากอินเดีย
กฎหมายก็ใช้ตามคัมภีร์มโนธรรมศาสตร์ (ประมวลกฎหมายของพระมนู) ราชสำนัก
มักมีกฎระเบียบมารยาทพิเศษ แต่มักไม่ค่อยให้ความสำคัญอุปการะแก่ศิลปินนอกจากสถา-
ปัตยกรรมและนาฏกรรมแล้วศิลปะอื่น ๆ มักไม่ได้รับความสนับสนุนจากราชสำนักใน
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ไม่เคยมีรัฐบาลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่รัฐบาลใดที่สามารถสร้างระบบ
การปกครองที่มีเสถียรภาพได้สำเร็จ คนส่วนน้อยมีส่วนเกี่ยวข้องกับอาณาจักรซึ่ง
ปกครองโดยขุนนางอำมาตย์ เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการปกครองอาจมีสถานะสูงแต่ขาดความ
มั่นคง เทวราชซึ่งเป็นที่ถกตั้งมีอำนาจมากทั้งในราชสำนักและในหมู่ชาวไร่ ชาวนา แต่
เจ้าหน้าที่ชั้นรองลงมาจักต้องพึ่งสติปัญญา ความสามารถ และความปราศจากหลัก
เกณฑ์ใด ๆ ของตนเองในการรักษาดำแหน่งแห่งอำนาจของตนไว้ ชนชนผู้มักเป็นห่วง
ใยแต่เรื่องสถานะ ผู้ใดมุ่งหวังจะมีสถานะสูงกว่าชาวไร่ชาวนาจักต้องต่อสู้อยู่เสมอ เพื่อ
รักษาสถานะอันสูงส่งของตนไว้ ฉะนั้นชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งได้รับอิทธิพลของ
อินเดีย จึงพากันเชื่อเสมอว่า สังคมหมายถึงการจัดลำดับแบ่งชั้นเป็นที่แน่นอนตายตัว

ภาพ ๓-๑ เหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์การเมืองของเชียงใหม่ออกเฉียงใต้
(ศักราชใช้คริสต์ศักราชตามคัมภีร์ภาษาขงกฤษ ถ้าต้องการเป็นพุทธศักราช ให้บวกด้วย ๕๔๓)

ยุค	อินทรีชัย สุมาทรา	พม่า	ไทย	กัมพูชา	เวียดนาม	ลาว	มลายู	ฟิลิปปินส์
สมัยก่อน ประวัติศาสตร์				อาณาจักรฟูนาน ประมาณ 100-539	อาณาจักร จำปา ประมาณ 192- 1471		รัฐเคดาห์ ประมาณ 200-1370	
สมัยก่อน อาณาจักร อิทธิพลอินเดีย	มหาควม ศววิชัย ประมาณ ประมาณ 700- 650 900 เชลเลนคาร์ ประมาณ 750	อาณาจักรพุกาม 1044-1287		อาณาจักร ท่งหลายก่อน ยุคนครวัด ประมาณ 550-800	แคว้นพุกะย และอันเนามบน ส่วนหนึ่งของ อาณาจักรจีน ประมาณ 111 ก่อนคริสต์ ศักราช ราชวงศ์นโเกะ 939-1009			
	พุกะเชลเลนคาร์ เป็นนครวิชัย ประมาณ 860- 1293			นครวัด ประมาณ 802-1432	ราชวงศ์สุ และประวัติศาสตร์ 14 และประวัติศาสตร์ เป็นเมืองประ เทศราชวงศ์จีน			
สมัยสงคราม ระหว่างอาณาจักร	มรปาหัด 1293- 1520	แปร 1287- 1287 1539 การบุกรุก ของพุก มอญโกด. ฮังวะ 1314-1555 คองอ 1486- 1752	อาณาจักรเชียงใหม่* 1238-1419	ราชวงศ์สุโขทัย 1350-1767	ราชวงศ์หลังยุค นครวัด 1432-ปัจจุบัน	ล้านช้าง 1352-1704		
สมัยชาวยุโรป เริ่มเข้ามา	1500 พ่อค้า โปรตุเกส 1595 เรือเดิน ค้าขายฮอลันดา 1605 ฮอลันดา เมืองเมอ ไบโฮเมย 1619 ฮอลันดา ตั้งเมือง ปัตตานี 1682 ฮอลันดา ปกครอง เลกบวม ฮอลันดา อินเดียน วันออก	ราชวงศ์อยุธยา 1752-1885	ราชวงศ์สุโขทัย 1767-ปัจจุบัน		1664 บริเวณอินเดีย ตะวันออกของ ฝรั่งเศส แสงหา ฐานทัพ 1787 สัญญาฝรั่งเศส- อินนาม	เวียงจันทน์ 1700-1760 หลวงพระบาง 1707- ปัจจุบัน	1511 โปรตุเกส ตั้งฐานทัพ ที่มะละกา 1641 ฮอลันดา ยึดเกาะ มะละกา 1786 อังกฤษ ยึด อินเนียง	1521 มาเก๊า 1571 ตั้งเมือง มินดา
สมัยเริ่มต้น อาณาจักร	1811 ราฟต์ปัก ครองขวา เพื่ออังกฤษ 1824 สัญญา สันติภาพ อังกฤษ 1830 เริ่ม "ระ บอบพะ ปลูก"	1826 สงคราม อังกฤษพม่า ครั้งที่หนึ่ง 1852 สงคราม อังกฤษพม่า ครั้งที่สอง	1851-68 รัช สมัยพระ จอมเกล้า				1819 ตั้งเมือง สิงคโปร์	

* หมายถึงผู้แปล แปลตามคัมภีร์ภาษาขงกฤษ ผู้แต่งคัมภีร์ประวัติศาสตร์ไทยสมัยนั้น น่าจะหมายถึงอาณาจักรสุโขทัย

ภาพ ๓-๑ (ต่อ)

ยุค	อินโดจีน ชาว สุมาตรา	พม่า	ไทย	กัมพูชา	เวียดนาม	ลาว	มลายู	ฟิลิปปินส์
สมัยสงคราม โลกครั้งที่สอง	1901 นโยบาย กัวเทมา จริยธรรม	1885 สงคราม อังกฤษ-พม่า ครั้งที่สาม อวสานของ อาณาจักร พม่า อังกฤษปกครอง มณฑลหนึ่ง ของอินเดีย	1868-1910 รัช สมัยพระ จุลจอม เกล้า การปฏิรูป การปกครอง	1863 ทำสัญญา กับฝรั่งเศส เพื่อ การคุ้มครอง	1862 ฝรั่งเศสทำสัญญา กับอินโดจีนและ โคชินไชนา 1887 ฝรั่งเศสรวม อินโดจีนปกครอง	1893 อยู่ภายใต้ การคุ้มครอง ของฝรั่งเศส	1862-72 อังกฤษ ปกครอง มลายู 1874 สัญญา ฉบับแรก กับรัฐบาล 1896 จัดตั้งสห พันธ์รัฐ 1914 สัญญา กับรัฐบาล สหรัฐ	1898 คิวบิก มินดา 1901 จัดตั้ง รัฐบาล พลเรือน 1907 สถานะ นัก ปฏิวัติ
	1942 ญี่ปุ่นยึด ครอง	1935 แยกการ ปกครอง จากอินเดีย	1932 เปลี่ยน แปลงการ ปกครอง จัดตั้ง ระบบกษัตริย์ ภายใต้รัฐธรรมนูญ	1942 จอมพล พิบูลสงคราม รวม มอญ ญี่ปุ่น	1945 เวียดนามประกาศ อิสรภาพ 1946 ฝรั่งเศสกลับเข้า ปกครอง 1947 เริ่มสงคราม เพื่อ เสรี-เวียดนาม		1941 ญี่ปุ่นยก 1946 เสนอตั้ง สภา 1947 จัดตั้ง สหพันธ์ 1948 เกิดการ จลาจล จีน	1941 ญี่ปุ่น ยึด มะนิลา 1946 ได้รับ เอกราช
	1948 คอมมิวนิสต์ ยึด ชนบท การ ปราบปราม แบบตำรวจ และ กองทัพ ของอินโดจีน	1948 ได้รับ เอกราช อินโดจีน หัวหน้า รัฐบาล	1948-57 พิบูล ครอง อำนาจ					
	1949 การประชุม โต๊ะกลม รับรอง เอกราช 1958-59 ผู้บังคับ การทหารใน หมู่เกาะ รอบนอก ก่อนการขาด การติดต่อ 1960 รัฐสภาและ รัฐมนตรี เริ่ม “ประชาธิปไตย แบบ ทาง”	1958-60 ฝ่าย ทหารเข้า ปกครอง ครั้งแรก 1962 ฝ่ายทหาร มี อำนาจ ปกครอง ครั้งแรก	1957 จอมพล สฤษดิ์ ปกครอง โดยพฤตินัย	1954 กัมพูชา เป็น เอก ราช	1954 สัญญา ฉบับใหม่ แบ่งแยก เวียดนาม	1954 เอกราช	1957 เอกราช 1962 เจริญ วัฒนา และ ประ ทอม คณะ สหพันธ์ มลายู สิงคโปร์ บอร์เนียว ของ อังกฤษ	1953-57 เมื่อน แมกไซไซ ครอง ตำแหน่ง ประธานาธิบดี

เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในสมัยก่อนยุคอาณานิคม มีอำนาจมากมายในอาณาบริเวณที่ตนควบคุมอยู่ ในพม่าเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเรียกว่า “มโย-
ด้า” ซึ่งหมายถึง “กินเมือง” เพราะมโยด้าย่อมมีอำนาจที่จะเรียกร้องและเก็บงำภาษี
ส่วนใหญ่จากหมู่บ้านในเขตของตน ในอินโดนีเซียมีครอบครัวอภิสิทธิ์บางสกุลได้รับที่ดิน
ซึ่งครอบครัวสกุลเหล่านั้น ได้รับอนุญาตให้สืบมรดกต่อไปได้ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม เนื่องจาก
จากเทวศาสตร์มีอำนาจอย่างแท้จริง ระบบฟิวดัลแบบยุโรปจึงไม่มีในเอเชียตะวันออกเฉียง-
ใต้ ชนชั้นปกครองเป็นแบบสืบมรดกตกทอดกันมามากกว่าเป็นเจ้าขุนมูลนาย ในท้องถิ่น
ซึ่งมีการปกครองเป็นอิสระในที่ดินของตน รัฐบาลมีหน้าที่สำคัญคือรักษาศักดิ์ศรีทาง
ศาสนา ให้ โอกาสแก่บรรดาข้าราชการที่จะรักษาดฐานะทางเศรษฐกิจของสังคมให้ดีขึ้น
และดำเนินการทำศึกสงครามในเขตภูมิภาคของตน ในสังคมซึ่งมี โครงร่างไม่กระชับ
เช่น ความรู้สึกเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวของประชาชนจึงไม่มี โอกาสที่จะเกิดขึ้นได้ เมื่อความ
เชื่อทางศาสนาเริ่มจางหายไปเมื่ออำนาจเทวศาสตร์สูญสิ้นลงระบบสังคมดั้งเดิมก็ผุพังถล่ม
ลงและเหลือซากอยู่แต่เพียงในความทรงจำอันเลือนลางเท่านั้น

เราอาจพบลักษณะบางประการของประวัติศาสตร์ยุคที่สองของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในสภาพการเมืองปัจจุบันของภูมิภาคนี้ ประการแรก สังคมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ยังคงแบ่งออกเป็นชนชั้นผู้นำซึ่งได้รับอิทธิพลอย่างมากมาจากวัฒนธรรม
ของต่างประเทศ และประชาชนส่วนใหญ่ที่ยังคงรักษาวัดชีวิตที่บ้านของตนอยู่ เกือบ
ทุกยุคทุกสมัยในประวัติศาสตร์ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ความแตกต่างระหว่างชน
ชั้นเกิดขึ้นจากความแตกต่างในวัฒนธรรม ฉะนั้นในปัจจุบันสภาพเช่นนี้จึงทำให้เป็นภาระ
ในการสร้างระบบการเมืองซึ่งสามารถปฏิบัติงานได้อย่างแท้จริงยุ่งยากขึ้นเป็นอันมาก ใน
ทางที่ผู้ปกครองอาจทำตนเป็นผู้สอนประชาชนโน้มน้าวชักชวนให้ประชาชนยอมรับรูปแบบ
ชีวิตซึ่งตนเองรับมาจากดินแดนต่างประเทศอีกต่อหนึ่ง ในทางร้ายการแตกต่าง

เช่นนี้อาจนำไปสู่ความเหี้ยมหยามและความไม่ไว้วางใจของชนชั้นปกครองประเทศซึ่งมีต่อประชาชนส่วนใหญ่

ประการที่สอง ประชาชนชาวเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ มักมองรัฐบาลว่า นอกจากค้ำคานาแล้วรัฐบาลเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมของชีวิต ในขณะเดียวกันรัฐบาลมักอ่อนแอไม่สามารถดำเนินการตามนโยบายหรือรวบรวมพลังอย่างหนึ่งอย่างใดได้ โดยเหอที่รัฐบาลเป็นวิถีชีวิตอย่างหนึ่งซึ่งให้ความอุดหนุนแก่กิจกรรมของวงการข้าราชการ ถึงแม้ว่าอาณาจักรต่าง ๆ ของเอเซียตะวันออกเฉียงใต้อาจมีลักษณะหลายประการของระบบข้าราชการ แต่อาณาจักรเหล่านี้ก็ไม่สามารถพัฒนาสร้างองค์การ ซึ่งดำเนินการปกครองตามนโยบายที่แน่นอนได้เลย รัฐบาลมักมีอำนาจเข้มแข็งในการบั่นทอนไม่ให้วิถีชีวิตทางโลกงูอื่นเกิดขึ้นมา แต่ไม่เคยเข้มแข็งพอที่จะตั้งใจเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนที่สำคัญได้อย่างแท้จริง ตัวอย่างเช่น รัฐบาลทุกแห่งในเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ มักขัดขวางไม่ให้เกิดขึ้นชนชั้นพ่อค้าวานิชซึ่งอาจจะกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ แต่ในขณะเดียวกันรัฐบาลเองก็ไม่สามารถที่จะพัฒนาการค้าขายหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจอันยุ่งยากดัดบับซับซ้อนได้เลย

ประการที่สาม ตั้งแต่ยุคสมัยแรกระบบการเมืองของแถบนี้มีรากฐานอยู่ที่อุดมการณ์อันเป็นความเชื่อดั้งเดิมที่ผูกพันประชาชนไว้ร่วมกัน การเรียกร้องหาความถูกต้องทางการเมืองมักเป็นไปในทางโลกอื่นและเรื่องของอารมณ์มากกว่า ไม่เคยมีการคำนึงกันว่ารากฐานของรัฐบาล อยู่ที่ว่ารัฐบาลเป็นเรื่องจำเป็นในการดำเนินการของชีวิตของกลุ่มชน รัฐบาลกลายเป็นเรื่องที่เกิดทุนและเชิดชู และประชาชนจะต้องเทิดทูนและเชิดชูรัฐบาล ประชาชนถูกสอนให้มุ่งหวังและพอใจในอำนาจและความยิ่งใหญ่ของผู้ปกครองประเทศของตน ไม่เคยมีใครหวังว่าประชาชนจะหันหน้ามาหารัฐบาลเพื่อขอให้รัฐบาลแก้ปัญหาของเขา จุดสำคัญของรัฐบาลทุกแห่งในเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ก็คือ

ขอให้ประชาชนได้สดและมองข้ามผลประโยชน์ของประชาชนมุ่งหาความพอใจจาก
ความเชื่อในเรื่องอำนาจ

อิทธิพลของตะวันตกและการปกครองอาณานิคม

ถึงแม้ว่าทัศนคติและการปฏิบัติทางวัฒนธรรมของชาวเอเชียตะวันออก
เฉียงใต้หลายประการสืบเนื่องมาจากยุคก่อนต้นของประวัติศาสตร์แห่งภูมิภาคนี้ก็ตาม
แต่ลักษณะสำคัญทางการเมืองในสมัยปัจจุบันเป็นผลสืบเนื่องมาจากยุคซึ่งวัฒนธรรมและ
ความคิดของตะวันตกหลังไหลเข้ามาในดินแดนส่วนนี้ ก่อนที่ลัทธิอาณานิคมทางการเมือง
จะเริ่มปรากฏในภูมิภาคนี้ ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ และต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ พ่อค้า
และมิชชันนารีชาวตะวันตกได้เข้ามาและแนะนำการเปลี่ยนแปลงบางประการ ในแถบนี้
ก่อนแล้ว มีฟิลิปปินส์ประเทศเดียวที่ตกไปอยู่ภายใต้การปกครองของต่างประเทศในยุค
แรกที่ได้มีการติดต่อกับตะวันตก มากัลแกน (magellan) ได้เดินทางมาถึงหมู่เกาะอินเดียน
ซึ่งชาวสเปนครั้งนั้นเรียกรวมหมายถึงหมู่เกาะฟิลิปปินส์ในปัจจุบันใน ค.ศ. ๑๕๑๙ (พ.ศ.
๒๐๖๒) และมากัลแกนได้เสียชีวิตระหว่างที่ตนเองเข้าพัวพันให้การช่วยเหลือสนับสนุนใน
การรบพุ่งระหว่างชาวเกาะทั้งหลายในหมู่เกาะนี้ หลังจากนั้นไม่นานนัก นักผจญภัยและ
ผู้พิชิตชาวสเปน (Conquistadores) ก็ได้ยึดครองหมู่เกาะส่วนใหญ่ของฟิลิปปินส์และได้
เริ่มปลูกฝังแบบแผนชีวิตในทางสังคม การเมือง ศาสนาใหม่ชาวสเปนได้เปลี่ยนให้ชาว
ฟิลิปปินส์หันมานับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ซึ่งทำให้มีผลเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมของ
ฟิลิปปินส์ให้มีลักษณะหลายประการเหมือนกับประเทศในลาตินอเมริกา

สังคมของฟิลิปปินส์ก่อนสมัยสเปนรวบรวมเป็นหมู่บ้านซึ่งรวมกันอยู่เป็นหมู่
สกุล เรียกว่า “บารองไก” (Barangays) (คำว่า “บารองไก” นี้ เดิมเป็นชื่อเรือเล็ก ๆ

ที่ชนชาติมิสซายูใช้เป็นพาหนะในการเดินทางติดต่อระหว่างเกาะ) หมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านมีผู้ใหญ่เรียกว่า “ดาตู” (Datu) เป็นหัวหน้า จนกระทั่งกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ สเปนได้ใช้ระบบทางเศรษฐกิจเรียกว่า “ระบบเอ็นคูเมียนดา” (Encumienda System)^๑ ซึ่งเป็นระบบที่เลวร้ายและเปิดโอกาสให้คนสเปนเข้ายึดครองที่ดินจำนวนมากมาย โดยได้รับอนุญาตจากกษัตริย์สเปน ในระหว่างตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ จนถึงกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ สเปนได้นำวิธีการปกครองซึ่งมีแบบแผนจัดเป็นระดับชั้นยุ่งยากขึ้นไปอีก ในระดับหมู่บ้านสเปนได้เลือกตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านแบบเดิมหรือ “ดาตู” เดิม ในชั้นแรกมีตำแหน่งผู้ปกครองหมู่บ้านเรียกว่า “คาเบนซา เดอ บารองไก” (Cabenza de barangays) ต่อมาตำแหน่งเปลี่ยนมาเรียกว่า “ทาเนียนเต เดล บาร์ริโอ” (Teniente del barrio) เห็นอระดับหัวหน้าหมู่บ้านขึ้นไปเป็นลำดับเรียกว่า “ปรินซิปาเลีย” (Principalia) มีผู้ปกครองเรียกว่า “มายอร์ เดอ เฟ็บโด” (Mayor de Pueblo) เห็นจากนั้นไป เจ้าเมืองหรือข้าหลวง ซึ่งแต่งตั้งโดยกษัตริย์ของสเปนและรับผิดชอบต่อข้าหลวงใหญ่อีกชั้นหนึ่ง โครงร่างจัดลำดับในการปกครองเป็นไปตามระบบให้ความคุ้มครอง (Patron System) กล่าวคือ แต่ละระดับต่างมีพันธะและหน้าที่ซึ่งกันและกัน เจ้าหน้าที่ย่อยย่อมให้ความคุ้มครองและสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ รัฐบาลจึงมีลักษณะเป็นสายใยระดับซับซ้อน และเป็นความสัมพันธ์ในเชิงการให้ความคุ้มครอง เพื่อแลกเปลี่ยนกับความจงรักภักดีเป็นการตอบแทน แนวความคิดตามระบบ “คุ้มครอง” เช่นนี้ยังคงมีอยู่ตลอดจนถึงสมัยอเมริกาเข้ายึดครอง และยังคงสืบต่อมาเป็นเครื่องปรุงแต่งลักษณะการเมืองของฟิลิปปินส์จนทุกวันนี้

ในส่วนอื่น ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อิทธิพลของตะวันตกในระยะนั้นไม่ได้นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงมากมายนัก พ่อค้าชาวตะวันตกเริ่มค้าขายติดต่อกับ

๑. หมายเหตุผู้แปล ระบบเอ็นคูเมียนดา เป็นระบบที่สเปนใช้ในการปกครองฟิลิปปินส์ เป็นระบบที่เปิดโอกาสให้คนสเปนสามารถเข้ายึดครองที่ดินแปลงใหญ่โตเพื่อเก็บผลประโยชน์ไว้ตน และเป็นการกอบโกยผลประโยชน์ให้แก่รัฐบาลสเปนในทางอ้อม

ชาวเอเชียตามชายฝั่งทะเลก่อน ต่อมาจึงเริ่มตั้งบ้านเรือน ห้างร้าน และโกดังเก็บสินค้าขึ้น พ่อค้าซึ่งดำเนินการค้าติดต่อทางทะเลเหล่านี้ช่วยทำให้เกิดการเติบโตของนคร และต่อมาก็เริ่มมีผลเปลี่ยนแปลงที่ระดับถนนในชนบททั่วไป ชาวเปอร์เซียได้ดำเนินกิจการไปตามแบบของพวกเขาเอง กล่าวคือ พอใจเพียงแค่วางบ่อนและค่ายพักทหารสำหรับคุ้มครองผลประโยชน์ในเชิงการขนส่งทางทะเลของตน เมื่อถึงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ พ่อค้าชาวตะวันตกเริ่มแสวงหาความคุ้มครองทางการเมือง ในการดำเนินการค้าขายของตน ภายหลังที่มีการจัดตั้งบริษัทอินเดียตะวันออกของฮอลันดา และบริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษ ในต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ พวกพ่อค้าชาวตะวันตกได้เริ่มผูกมิตรกับผู้ปกครองท้องถิ่นต่าง ๆ ในอินโดนีเซียและมลายู ต่อมาเนื่องจากต้องการที่จะรักษาและควบคุมการขนส่งและรักษาผลประโยชน์ในทางพาณิชย์ของตน จึงทำให้บริษัทของชาวยุโรปเหล่านี้เริ่มค่อยรับบทบาททางการเมืองเข้าทุกที ประมาณกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ บริษัทอินเดียตะวันออกของฮอลันดาและของอังกฤษ ต่างเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างมากในกิจการของรัฐบาต

ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ เราได้เห็นการแผ่ขยายตัวของอิทธิพลของยุโรปตลอดทั่วดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และการปกครองแบบอาณานิคมได้เริ่มเกิดขึ้นในเกือบทุกประเทศ ยกเว้นประเทศไทย นโยบายอันแตกต่างกันของมหาอำนาจผู้ปกครองอาณานิคมเหล่านี้ยังเพิ่มความแตกต่างซึ่งมีอยู่ก่อนแล้วระหว่างสังคมต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ฉะนั้น จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ควรจะได้สำรวจความแตกต่างในนโยบายการปกครองอาณานิคม เพื่อที่จะได้เข้าใจถึงแนวการพัฒนาทางการเมืองในสมัยปัจจุบัน

อังกฤษใช้การปกครองโดยตรงในพม่า แต่ใช้การปกครองทางอ้อมในรัฐบางแห่งในมลายู ในขั้นแรกเมื่ออังกฤษเริ่มพยายามมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับกษัตริย์พม่าองค์หลัง ๆ ก็เกิดความยุ่งยากและความเข้าใจผิดกันขึ้น ในที่สุดก็หันเข้าใช้กำลัง

ทหารเข้าบังคับ เมื่อระบบการปกครองโบราณของกษัตริย์พม่าถูกทำลายลง เนื่องจากสงครามระหว่างอังกฤษและพม่าสามครั้ง ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ อังกฤษได้ปกครองพม่าโดยใช้ระบบรัฐบาลอย่างเดียวกันกับที่ใช้ในอินเดีย ในหัวเมืองชั้นนอกได้มีผู้ช่วยข้าหลวงออกไปดำเนินการปกครองทุกด้านในกิจการของรัฐบาล ในย่างกุ้งมีข้าหลวงใหญ่และมีรัฐบาลสมัยใหม่ ซึ่งแบ่งออกเป็นกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ เพื่อดำเนินการในปัญหาต่าง ๆ ของประเทศ ได้มีการนำระบบกฎหมายอังกฤษมาใช้และเริ่มมีการฝึกอบรมข้าราชการชาวพม่าขึ้นมาตั้งแต่เด็กทีละน้อย เพื่อช่วยในการรักษาระบบกฎหมายซึ่งต่างชาตินำเข้ามาในพม่า ในส่วนนโยบายการปกครองอาณานิคมในด้านเศรษฐกิจของอังกฤษในพม่านั้นนับว่าตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของความคิดแบบเศรษฐกิจเสรี (Laissez-Fair) ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ กล่าวคือ รัฐบาลมีหน้าที่เพียงรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ เพื่อให้การดำเนินการธุรกิจและการค้าอันสุจริต ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ผลที่ได้รับคือการขยายตัวทางกิจการเกษตรกรรมอย่างมากมาจนพม่ากลายเป็นประเทศซึ่งส่งข้าวออกขายมากที่สุดในโลก ทุนของชาวอินเดียหลั่งไหลเข้ามาในพม่าเพื่อช่วยการขยายตัวทางเกษตรกรรม ในที่สุดการลงทุนของชาวอินเดียในพม่าสูงกว่าทุนของอังกฤษเกือบสี่เท่า

ในมลายู อังกฤษได้จัดสร้างวิธีการซับซ้อนในการสนับสนุนการปกครองทางอ้อมในรัฐบางรัฐและใช้การปกครองโดยตรงในรัฐอื่น ๆ ถึงอย่างไรก็ตาม ต่อมาอังกฤษจึงเริ่มรู้สึกได้ว่า นอกจากการรักษาความสงบเรียบร้อยแล้ว ยังต้องสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจ อังกฤษจัดตั้งรูปแบบรัฐบาลรวมอำนาจส่วนกลางขึ้นบ้าง รัฐยะโฮร์เป็นรัฐสุดท้ายในมลายูซึ่งตกอยู่ใต้อิทธิพลของอังกฤษ ในปี ค.ศ. ๑๘๑๔ (พ.ศ. ๒๔๕๗) ตั้งแต่ต้นสงครามโลกครั้งที่หนึ่งจนถึงสงครามโลกครั้งที่สอง อังกฤษพยายามรักษาอำนาจในการปกครองและชนบธรรมเนียมของรัฐต่าง ๆ ในมลายูไว้ และใน

ขณะเดียวกันก็พยายามสถาปนาอำนาจของสหพันธ์ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น ผลที่ได้รับคือเกิดระบบรัฐบาลที่ปะติดปะต่อกันไม่แนบเนียนต่งักซึ่งปกครองตลอดทั่วแหลมมลายู ประกอบด้วยระบอบการปกครองอาณานิคมสามแบบด้วยกัน คือการปกครองโดยตรงในสิงคโปร์ ปีนัง และมะละกา การปกครองทางอ้อมซึ่งรวมอำนาจไว้ในส่วนกลางในสหพันธรัฐมาเลเซียด้วย และ การปกครองทางอ้อมในรัฐนอกสหพันธ์อีกห้ารัฐ

ในมลายูเช่นเดียวกับมา อังกษห่วงใยในการส่งเสริมกิจการเศรษฐกิจและการพาณิชย์ การที่อังกฤษปราบปรามและเข้าครองรัฐเปรักทำให้อังกฤษสามารถกอบโกยผลประโยชน์จากเหมืองดีบุกมากมาย ซึ่งเป็นที่รู้จักอยู่ก่อนนานแล้วว่ามีอยู่มากในดินแดนรัฐนี้ หลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งอุตสาหกรรมผลิตยางพาราได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ได้มีการเปิดโอกาสให้คนจีนและคนอินเดียจำนวนมากเข้ามาเป็นแรงงานในสวนยางพาราขนาดใหญ่ ในขณะที่ชาวมาเลย์ถอยตัวเข้าไปอยู่ในหมู่บ้านแบบเก่าของตัวมาเลย์ และอังกฤษก็พยายามปกป้องรักษาสันติภาพผู้ชาวมาเลย์ไว้ คนจีนและอินเดียจึงเริ่มเข้าครอบครองชีวิตในนครต่าง ๆ ฉะนั้น ประสิทธิภาพในการเป็นอาณานิคมทำให้มลายูมีสัญญาณลักษณะของอำนาจแบบโบราณ ซึ่งถูกคุ้มครองรักษาไว้แต่ธรรมชาติของสังคมถูกเปลี่ยนไปมากมาย ที่สำคัญที่สุดมลายูต้องกลายเป็นประเทศที่มีสังคมซึ่งมีชนชั้นแบ่งแยกกัน

ฮอดันตามีนโยบายปกครองอินโดนีเซียแตกต่างออกไปมากมาย ในระยะแรกการแผ่ขยายอำนาจของฮอดันดาในหมู่เกาะอินเดียนตะวันออก เป็นไปตามวิธีการตลาดดีของการปกครองทางอ้อม ในไม่ช้านักฮอดันดาก็เริ่มเข้ากุมอำนาจการปกครองมาช้าน แต่ฮอดันดาไม่เคยนำระบบกฎหมายและรูปแบบรัฐบาลตะวันตกมาใช้ถึงขนาดเช่นที่อังกฤษกระทำในมลายู ตรงกันข้ามฮอดันดาดัดสร้างโครงร่างของรัฐบาลสองแบบซ้อนกันอยู่ คือปล่อยให้ให้บริการการปกครองของชาวชวาจัดการกับชาวอินโดนีเซีย

เอง และบริการการปกครองของฮอลันดาใช้เฉพาะที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ของฮอลันดาเท่านั้น ฮอลันดาพยายามรักษาแบบแผนชีวิตดั้งเดิมของอินโดนีเซียไว้ ซึ่งหมายความว่าคนพื้นเมืองน้อยคนนักจักได้รับการฝึกฝนสำหรับตำแหน่งในการบริหารรัฐบาล อังกฤษไม่สนใจในการปฏิบัติตามประเพณีดั้งเดิมและหวั่นใยพยายามให้การศึกษแก่ชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อแสดงบทบาทในการบริหาร ส่วนฮอลันดากลับพยายามรักษาประเพณีแบบเก่าไว้และในกระบวนการเช่นนี้ก็ยอมขัดขวางมิให้ชาวอินโดนีเซียมีส่วนในสังคมใหม่ ฮอลันดาให้ความเคารพสิทธิของครอบครัวและหมู่บ้านซึ่งเรียกว่า “เดสา” (Desa) และกฎหมายจารีตประเพณีซึ่งเรียกว่า “อดาต” (Adat) ก็ได้รับการรักษาคุ่มครองอย่างดี ชาวฮอลันดาได้นำเอาบริการสังคมมากมายเข้าไปในอินโดนีเซีย และสิทธิข้อเรียกร้องของทั้งฝ่ายชาวนาและฝ่ายเจ้านายผู้ด้อยกว่าก็ได้รับการคุ้มครอง มีข้อสังเกตสำคัญประการหนึ่ง คือชาวเป็นแห่งเดียวในเอเชียซึ่งเมื่อนำเศรษฐกิจแบบเงินตราหมุนเวียน (Money Economy) มาใช้ไม่ทำให้เกิดการขยายตัวในการรวมกรรมสิทธิ์ที่ดิน จึงทำให้ชาวนาจำนวนมากซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินของตน แต่ถึงอย่างไรก็ตามในขณะเดียวกันฮอลันดาก็ได้สร้างลักษณะผู้นำสมัยใหม่ซึ่งอาจช่วยสร้างประเทศชาติขึ้นมาได้จนถึงแม้ว่าสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่สองจักเป็นที่ยอมรับกันว่านโยบายของฮอลันดาเป็นแบบอย่างของการปกครองอาณานิคม เพราะให้ความเห็นอกเห็นใจแก่ประเพณีโบราณของผู้ที่อยู่ใต้การปกครองก็ตาม แต่เป็นที่พิสูจน์ได้ในสมัยหลังสงครามว่านโยบายเช่นนี้ไม่พอเพียงที่จะสร้างรัฐสมัยใหม่ขึ้นมาได้

ถึงแม้ฝรั่งเศได้จักได้สร้างความสัมพันธ์ทางสันติสัญญากับกษัตริย์ญวนตั้งแต่ ค.ศ. ๑๗๘๗ (พ.ศ. ๒๓๓๐) ก็ตาม อิทธิพลของฝรั่งเศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่ได้มีส่วนสำคัญจนกระทั่งกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ใน ค.ศ. ๑๘๖๒ (พ.ศ. ๒๔๐๕) จักรพรรดิญวนได้ถูกบังคับให้ยกแคว้นโคชิน - ไชนา ให้แก่ฝรั่งเศ และในปี ค.ศ. ๑๘๖๓

(พ.ศ. ๒๔๐๖) กษัตริย์กัมพูชาก็ยอมรับว่าฝรั่งเศสเป็นมหาอำนาจผู้คุ้มครอง ดินแดนอินโดจีนภาคเหนือตกอยู่ใต้อิทธิพลฝรั่งเศสในปี ค.ศ. ๑๘๘๓ (พ.ศ. ๒๔๒๖) และ ค.ศ. ๑๘๘๔ (พ.ศ. ๒๔๒๗) เมื่อแคว้นอันนามและคองกิงตกเป็นดินแดนในความคุ้มครองของฝรั่งเศสตามลำดับ หลังจากนั้นนโยบายปกครองอาณานิคมของฝรั่งเศสก็โอบอ้อมไปมาระหว่างความพยายามที่จะกลืนชาวเวียดนามให้รับวัฒนธรรมของฝรั่งเศส และการพยายามจะรักษาการปฏิบัติดั้งเดิมของชาวเวียดนาม ในระยะต้นของการปกครองของฝรั่งเศส จุดหมายของนโยบายฝรั่งเศสคือพยายามให้อินโดจีนเป็นส่วนหนึ่งของประเทศฝรั่งเศสในเอเชีย ชาวเวียดนามเป็นจำนวนมากได้รับโอกาสให้เรียนรู้วัฒนธรรมของฝรั่งเศส และไม่ช้านักชาวเวียดนามก็กลายเป็นชาวเอเชียชาติเดียวที่สามารถรับอารยธรรมยุโรปได้ดีที่สุด แต่ในกัมพูชาและลาว ฝรั่งเศสไม่ค่อยได้พยายามริเริ่มการพัฒนาทางการเมืองหรือนำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจในสองประเทศนี้ อิทธิพลของฝรั่งเศสเป็นไปในรูปของดินแดนในความคุ้มครอง ในกัมพูชานักกองคัด้วง^๒ ผู้สถาปนาราชวงศ์ปัจจุบันของกัมพูชาได้หันมาขอความอารักขาของฝรั่งเศส เพื่อป้องกันการรุกรานของไทยและญวน กัมพูชาตกเป็นดินแดนในอารักขาของฝรั่งเศสเมื่อปี ค.ศ. ๑๘๖๓ (พ.ศ. ๒๔๐๖) จนกระทั่ง ค.ศ. ๑๘๔๔ (พ.ศ. ๒๔๘๒) แต่ในปี ค.ศ. ๑๘๘๔ (พ.ศ. ๒๔๒๗) พระเจ้านโรดมโอรด์ของนักกองคัด้วง^๓ ได้ถูกบังคับให้เซ็นสนธิสัญญาซึ่งตกลงให้ข้าหลวงใหญ่ฝรั่งเศสเป็นผู้ปกครองประเทศอย่างแท้จริง ส่วนลาวนั้นฝรั่งเศสได้รับการร้องขอให้เข้าช่วยราชอาณาจักรหลวงพระบางให้พ้นจากอำนาจของไทยในปี ค.ศ. ๑๘๙๓ (พ.ศ. ๒๔๓๖)

๒ หมายถึงผู้แปล ผู้แต่งลงหมายถึงสมเด็จพระหริรักษ์รามาริบดี (นักกองคัด้วง) แต่ผู้แต่งกล่าวประวัติศาสตร์ครัดเคลื่อน นักกองคัด้วงสาวมีภักดีอยู่กับไทย ฝรั่งเศสข่มขู่ให้ไทยและเขมรต้องยอมรับสภาพอารักขาของฝรั่งเศสในเขมร

๓ หมายถึงผู้แปล ผู้แต่งลงหมายถึงพระนโรดมพรหมบริรักษ์ ราชบุตรองค์ใหญ่ของสมเด็จพระหริรักษ์รามาริบดี (นักกองคัด้วง)

กองทหารฝรั่งเศสได้เข้าช่วยเหลือขับไล่การโจมตีของไทย^๔ ดาวได้ตกเป็นดินแดนใน
อารักขาของฝรั่งเศสจนกระทั่ง ค.ศ. ๑๘๔๘ (พ.ศ. ๒๔๙๒)

ขณะนั้นประเทศอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตกไปเป็นอาณานิคม ประ-
เทศไทยประสบความสำเร็จในการเผชิญกับตะวันตกได้โดยไม่สูญเสียอธิปไตย ราช-
อาณาจักรไทยในคริสต์ศตวรรษ ๑๙ เป็นสังคมที่มีเสถียรภาพและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
มากกว่าประเทศอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่ที่ด้าคัญที่สุด คือ ไทยมีโชคที่มี
พระมหากษัตริย์สามพระองค์ซึ่งทรงเห็นการณ์ไกลทรงสามารถนำประเทศชาติรอด
พ้นด้วยการปรับปรุงตนเองให้เข้ากับอิทธิพลตะวันตก ในรัชสมัยพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
(รัชกาลที่ ๔ ค.ศ. ๑๘๕๑—๑๘๖๘ พ.ศ. ๒๓๙๔—๒๔๑๓) ไทยได้เริ่มใช้ที่ปรึกษาและ
ช่างเทคนิคชาวต่างประเทศ ในรัชสมัยต่อมา คือรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕ ค.ศ. ๑๘๖๘—๑๘๙๐ พ.ศ. ๒๔๑๓—๒๔๕๓) ได้มีการเปลี่ยนแปลง
แปลงโครงสร้างของรัฐบาลไทยทั้งหมด ได้มีการตั้งเด็กหน่วยราชการโบราณหกกรม
ทั้งหมดและตั้งกระทรวงใหม่ ๑๒ กระทรวงแทน แต่กระทรวงมีหน้าที่แน่นอน มีการ
กำหนดให้เงินเดือนข้าราชการเพื่มิให้ข้าราชการไปเบียดเบียนราษฎรเช่นแต่เดิม มีการ
จ้างที่ปรึกษาชาวยุโรปชาติต่าง ๆ มาช่วยสร้างงานกระทรวงใหม่เหล่านี้ เมื่อถึงต้น
คริสต์ศตวรรษปัจจุบันรัฐบาลไทยได้กำหนดให้ติดเทียมกับรัฐบาลของอาณานิคมอื่น และ
ประเทศไทยก็สามารถรักษาเอกราชของตนไว้ได้

อิทธิพลของตะวันตกที่สำคัญในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็คือในด้านรัฐบา-
ดระบบการปกครองอาณานิคมได้เป็นแนวกรอบของหน่วยประชากรที่สร้างขึ้นมาใหม่ ซึ่ง
ค่อย ๆ กำเนิดขึ้นมา ลัทธิอาณานิคมได้ทำให้ประชาชนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เริ่ม

^๔ หมายเหตุผู้แปล ผู้อ่านย่อมเห็นได้ว่าผู้แต่งกล่าวข้อเท็จจริงซึ่งแตกต่างจากประวัติศาสตร์ในทัศนะของ
คนไทย

มีความรู้ดีว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมืองเดียวกัน แต่มีความรู้ดีร่วมกันเห็นออกจากชุมชนท้องถิ่นเล็กๆ ของตน ยกตัวอย่างเช่น การปกครองของฮอลันดาซึ่งถึงแม้แต่เดิมจะได้ดำเนินตามแนวแผนแคว้นของเจ้าผู้ปกครองดั้งเดิมก็ตาม แต่ต่อมาก็เริ่มรวบรวมเป็นโครงร่างของรัฐบาลซึ่งต่อมาได้กลายเป็นประเทศใหม่ชื่อ อินโดนีเซีย ซึ่งมีอาณาบริเวณครอบคลุมเกาะต่างๆ ๓๐๐๐ เกาะ ในหมู่เกาะอินเดียนตะวันออก

ก่อนที่ปฏิกริยาของลัทธิอาณานิคมจะได้ผลิตขบวนการชาตินิยมรุนแรง ในขั้นแรกเป็นระยะเวลาซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปแต่มีความสำคัญ ซึ่งผลกระทบกระเทือนต่อสังคมส่วนใหญ่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การเติบโตของนคร ผลที่สำคัญของการแทรกซึมของตะวันตกก็คือการวิวัฒนาการในแต่ละประเทศก่อให้เกิดนครใหญ่แห่งเดียวซึ่งกลายเป็นศูนย์กลางชีวิตสมัยใหม่ นครเหล่านี้ทางกลับกัน ได้ก่อให้เกิดถึงลักษณะทางการเมืองสังคมและเศรษฐกิจของแต่ละประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อย่างกึ่งเป็นหมู่บ้านเล็กๆ เมื่ออังกฤษเริ่มเข้าปกครอง แต่ต่อมาได้ขยายตัวเป็นนครที่มีพลเมืองครึ่งล้านเมื่อสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง ฮอลันดาตั้งนครหลวงขึ้นที่เมืองปัตตาเวีย ซึ่งในปัจจุบันเรียกว่ายาการ์ตา เมืองนี้แต่เดิมเป็นที่ราบลุ่มไม่ขวนอยู่ แต่ปัจจุบันกลายเป็นนครใหญ่แห่งหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีพลเมืองมากกว่าสามล้านคน สิงคโปร์และกรุงเทพฯ ไซ่ง่อน และมนิลา นครเหล่านี้ต่างเป็นตัวแทนของชีวิตของประเทศแต่ละประเทศทั้งหมด

การศึกษาแบบตะวันตก ทุกแห่งที่มีโรงเรียนสมัยใหม่สอนวิชาตะวันตกให้แก่คนเอเชีย ที่นั่นย่อมต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างลึกซึ้ง ในฟิลิปปินส์นโยบายของอเมริกาทำให้ความสนับสนุนเต็มที่แก่ระบบการศึกษาสาธารณะและพยายามขยายการศึกษาให้กว้างขวางมากที่สุด ผลที่ได้รับก็คือในเวลามากกว่าสิบปีภายใต้การปกครองของอเมริกา ฟิลิปปินส์มีจำนวนผู้สำเร็จโรงเรียนมัธยมมากกว่าสมัยสเปนซึ่ง

เคยปกครองมาก่อน ในประเทศอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้การขยายตัวของการศึกษาอาจจำกัดลงบ้าง ในพม่าขณะมีชนนักรืออเมริกันเปิดโรงเรียนแบบตะวันตกขึ้นเป็นแห่งแรก แต่เมื่อต้นสงครามโลกครั้งที่หนึ่งรัฐบาลอาณานิคมได้เห็นว่า จำเป็นที่จะต้องตั้งมหาวิทยาลัยเพื่อฝึกฝนอบรมข้าราชการ ในเวลาสิบปีต่อมามหาวิทยาลัยย่างกุ้งได้เป็นศูนย์กลางของการขยายทางชาตินิยมการเมือง และผู้นำของประเทศในอนาคตได้เรียนรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการเมืองภายในขอบรรวมมหาวิทยาลัยแห่งนี้ ในอินโดนีเซีย ฮัตตันดา จำกัดการศึกษาแบบตะวันตก ฉะนั้น การศึกษาดมัยใหม่จึงจำกัดอยู่เฉพาะพวกผู้ดีเก่าและคนซึ่งมีความสามารถไปศึกษาต่อที่ฮอลแลนด์

ไม่ว่าที่ใดที่เป็ดการศึกษาแบบตะวันตก ที่นั่นจิตใจของคนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็เปิดกว้างสำหรับชีวิตที่ก้าวหน้าและความหวังในการที่จะได้มีส่วนในการดำเนินกิจการของชาติบ้านเมือง ผู้ที่ผ่านการศึกษามาเช่นนี้เป็นคนชั้นใหม่ซึ่งได้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการเมืองของแต่ละประเทศ การศึกษาแบบตะวันตกได้ก่อให้เกิดความทะเยอทะยานในหมู่คนหนุ่มสาวชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ บุคคลซึ่งทุ่มเทเวลาและความพยายามเพื่อเรียนรู้วิชาการใหม่ ๆ ย่อมมุ่งหวังที่จะได้ผลตอบแทนในเชิงโอกาสแห่งการประกอบอาชีพ ในทางปฏิบัติผู้สำเร็จมัธยมศึกษาส่วนใหญ่และผู้สำเร็จมหาวิทยาลัยต่างเข้าทำงานในหน้าที่การบริหารของรัฐบาลหรืออุตสาหกรรมแบบตะวันตก แต่ไม่ใช่นักจำนวนคนที่หางานก็มากตันจำนวนงานที่เป็ดรับบุคคลเหล่านั้นได้ สำหรับชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้บางจำพวกการศึกษาหมายถึงการไฝ่หาความมั่นคงและงานเต็มยั้งโต๊ะ แต่สำหรับบางคนการศึกษาดับเป็นมูเหตุของความผิดหวังส่วนตัวและความทะเยอทะยานซึ่งไม่มีทางบรรลุผล ฉะนั้น ระบบการศึกษาแบบตะวันตกจึงมีผลในลักษณะขัดแย้ง กล่าวคือ ได้สร้างทั้งผู้นำชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เป็นนักปฏิวัติและนักอนุรักษ์นิยมที่ระมัดระวัง คนทั้งสองกลุ่มนี้ต่างผูกการเมืองไว้กับงานอาชีพของตน จนถึงขนาด

ที่ว่ามีชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้บางคนเห็นว่า อนาคตของประเทศตนและอนาคตของงานอาชีพของตนผูกพันกันอย่างแยกไม่ออก

กำเนิดของชนชั้นนักบริหาร ผลของการเปลี่ยนแปลงไปทางตะวันตกอีกอย่างหนึ่ง คือ การกำเนิดของชนชั้นชาวเอเชียซึ่งเป็นเด็ยมัยพนักงานและเจ้าพนักงานชั้นผู้น้อย ในการบริหารอาณานิคมตามปกติบุคคลที่ได้รับการศึกษาดูและเฉพาะอย่างยิ่งในพม่า มลายู เวียดนาม และฟิลิปปินส์ ข้าราชการดำนใหญ่เหล่านี้ได้กลายเป็นเจ้าหน้าที่ของทางรัฐบาลและตมราชของฝ่ายตุลาการที่สำคัญ บุคคลที่ได้รับการศึกษาดูยังคงมาอีกกลายเป็นเด็ยมัยพนักงาน และผู้ที่ได้รับการศึกษาอบรมมาโดยเนพระก็คเป็นทนายความ ในระหว่างสงครามโลกต้องควรมีชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นจำนวนมาก ได้อุทิศตนทำงานอย่างจริงจังเพื่อปรับปรุงประเทศชาติของตนให้ทันสมัย บุคคลเหล่านี้ได้รับใช้ประเทศชาติของตนอย่างแท้จริงด้วยการนำวิธบริหารแบบก้าวหน้าและระบบยุติธรรมที่ไม่โอนเอียงมาใช้ แต่บุคคลเหล่านี้ค่อนข้างมักถูกกล่าวหาว่าให้ความร่วมมือกับระบบการปกครองอาณานิคมของต่างชาติ บุคคลเหล่านี้ตกอยู่ระหว่างความสนใจอย่างแท้จริงในการที่สร้างชาติบ้านเมืองของตนและความปรารถนาที่จะเลื่อนขั้นตำแหน่งและความหวังว่า ในที่สุดพวกตนจะได้เข้าทำงานแทนเจ้าหน้าที่ชาวยุโรปเมื่อประเทศเป็นเอกราชแล้ว

การพัฒนาทางเศรษฐกิจ ตลอดจนคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ เศรษฐกิจการเกษตรของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นแบบหมู่บ้านเพาะปลูกพอเพียงตนเองได้ ได้ถูกเปลี่ยนแปลงที่ละน้อยไปสู่เศรษฐกิจแบบเงินตราหมุนเวียน ประชาชนในชนบทในภูมิภาคนี้เริ่มเพาะปลูกพืชพันธุ์เพื่อตลาดโลกหรือตลาดในชุมชนนครของประเทศของตน ในขณะเดียวกันชาวนาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต้องพึ่งพาสินค้า เครื่องนุ่งห่ม และอุตสาหกรรมมากจน ทยอยมมีผลทำให้ต้องมีการผลิตพืชผลมากขึ้นเพื่อหารายได้มาจับจ่ายดังเหล่านี้ ในพม่ากรรมวิธีดังกล่าวนี้ได้เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากนโยบายเศรษฐกิจเสรี

ของรัฐบาลอาณานิคมของอังกฤษ ในอินโดนีเซียรัฐบาลเมื่อเริ่มต้นการปกครองของ
ฮอลันดาได้ใช้วิธีซึ่งเป็นที่เกลียดชังกันมากเรียกว่า “ระบบเพาะปลูก” (Culture System)
บังคับให้ชาวฮอลันดาต้องแบ่งที่ดินส่วนหนึ่งของตนไว้ทำการเพาะปลูกพืชพันธุ์เพื่อการค้า
ในฟิลิปปินส์การพัฒนาเศรษฐกิจแบบเงินตราหมุนเวียน มีรากฐานมาจากระบบที่ดินซึ่ง
ชาวฮอลันดาทำนากายได้เจ้าของที่นารายใหญ่

ทุนส่วนใหญ่จากยุโรปไม่ได้เข้าไปลงทุนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จน
กระทั่งหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง การขยายตัวของอุตสาหกรรมรถยนต์ในอเมริกาและ
ยุโรปทำให้เกิดความต้องการยางพาราซึ่งนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจแบบสวนยางใหญ่
ในมลายู อินโดนีเซีย และเวียดนาม ในระยะเวลาดังกล่าวระหว่าง ค.ศ. ๑๘๒๐—๑๘๓๐
(พ.ศ. ๒๔๖๓—๒๔๗๓) ประเทศส่วนใหญ่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้เจริญก้าวหน้า
อย่างรวดเร็วในทางเศรษฐกิจ เมื่ออังกฤษและฝรั่งเศสต้องทุ่มทุนทำกิจการสวนยางพารา
และไร่กาแฟขนาดใหญ่ เศรษฐกิจตกต่ำไปในปี ค.ศ. ๑๘๒๘ (พ.ศ. ๒๔๗๒) ส่งผล
กระทบกระเทือนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างแรง ความต้องการของโลกในวัตถุดิบ
จากภูมิภาคนี้ตกต่ำลงเกินกว่าความพยายามอย่างถึงที่สุดของบรรดาบริษัทใหญ่ในการ
สร้างข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับยางพาราและดีบุก เพื่อพยุงราคาสินค้าทั้งสองไว้
การพัฒนาเศรษฐกิจส่วนใหญ่จำกัดอยู่เฉพาะในอาณาเขตนครและไร่ใหญ่ ๆ และภาวะ
เศรษฐกิจตกต่ำได้มีผลกระทบกระเทือนต่อส่วนนี้โดยเฉพาะ ก่อนที่อุตสาหกรรมขนาดรอง
จะมีโอกาสตั้งตัวได้และก่อนที่ประชาชนจะได้มีโอกาสรับประโยชน์จากเศรษฐกิจระหว่าง
ประเทศ

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างค่อยเป็นค่อยไปอย่างช้า ๆ ในคริสต์
ศตวรรษที่ ๑๙ ได้ทำให้เกิดภาวะที่ว่ากิจการเศรษฐกิจใหม่ ๆ หลายอย่างได้ถูกส่งวนไว้
โดยเฉพาะสำหรับชุมชนเชื้อชาติต่าง ๆ เสมือนหนึ่งว่ามีม่านกั้นทางสมาคมอาชีพหรือ
ทางวรรณะ ยกตัวอย่างเช่น ในมลายูมีการนำเอาคนอินเดียเข้ามาทำงานในไร่สวนยาง

และเอาคนจีนอพยพเข้ามาเป็นแรงงานในเมืองต่าง ๆ ชาวเอเชียอื่น ๆ เฉพาะอย่างยิ่งชาว
จีนและชาวอินเดียเคยชินกับโลกของเมืองใหญ่ และปรับตัวได้อย่างรวดเร็วให้เข้ากับสิ่ง
แวดล้อมใหม่และในไม่ช้าก็ก็สามารถครองฐานะที่สำคัญในการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ
คนจีนในอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และมลายูได้เข้าผูกขาดการค้าขายรายย่อยไว้เสียส่วน
ใหญ่ คนจีนพวกนี้รับสินค้ามาจากพ่อค้าดังสินค้าชาวยุโรปแล้วนำออกขายปลีกในตลาด
ท้องถิ่นและในชนบท คนอินเดียก็มีบทบาทเช่นเดียวกันในพม่าและในบางส่วนของมลายู
คนอินเดียซึ่งออกเงินให้กู้ได้นำทุนไปลงในดินแดนส่วนนอกของพม่า ในไม่ช้าก็คนเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้ก็เกิดความรู้สึกเกลียดชังอย่างรุนแรงต่อการผูกขาดของชาวจีนและชาว
อินเดียในเรื่องการค้าขายรายย่อยและการออกเงินให้กู้ ในระหว่างภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ
ความเป็นหนี้สินของชาวชนบทสูงขึ้น ฉะนั้น ความรู้สึกชาตินิยมจึงหันมาเป็นความรู้สึก
เป็นศัตรูต่อชาวอินเดียและชาวจีน ความรู้สึกเป็นอคติเช่นนี้เองที่ช่วยอธิบายให้เราเข้าใจ
ได้ว่าทำไมนักชาตินิยม เมื่อได้รับเอกราชแล้วจึงตั้งหน้าตั้งตาจำกัดอำนาจเศรษฐกิจ
ไม่เฉพาะแต่ของชาวยุโรปเท่านั้น แต่ของชาวอินเดียและชาวจีนด้วย

การปฏิวัติในด้านความสัมพันธ์ทางสังคม การเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง
ซึ่งเป็นผลตามมาจากภาระที่นำความคิด และสถาบันทางตะวันตกเข้ามาในเอเชียตะวันออก
เฉียงใต้ ทำให้รูปแบบของความสัมพันธ์ทางสังคมแบบเก่าตกอยู่ในภาวะตึงเครียด
วัฒนธรรมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่วนใหญ่ไม่มีระบบครอบครัวที่กว้างใหญ่และ
กระชับแน่นเช้นกับจีนและญี่ปุ่น ครอบครัวของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งไม่กระชับ
ตัวอยู่แต่ก็ยังกระจัดกระจายมากชนในเมื่อชาวไร่ ชาวนา ต่างอพยพเข้ามาเป็นแรงงานอยู่
ในเมือง การขยายตัวของการศึกษาทำคนรุ่นใหม่มีทัศนคติที่เข้ากันไม่ได้กับทัศนคติของ
บิดามารดาของตน โดยทั่วไปสตรีในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีเสรีภาพมากกว่าสตรีเอเชีย
อื่นอยู่แล้ว แต่การเปิดโอกาสให้สตรีได้เข้าโรงเรียนและหางานทำได้ยิ่งเพิ่มเสรีภาพมาก
ขึ้นให้แก่สตรี

กิจการแพทย์สมัยใหม่ได้ช่วยยกมาตรฐานทางสุขภาพและทำให้จำนวนประชากรของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งย่อมทำให้เกิดความกดดันต่อสถาบันและขนบธรรมเนียม ซึ่งเคยชินต่อชุมชนชนที่มีประชากรไม่มากนักซึ่งทุกคนต่างรู้จักซึ่งกันและกัน จำนวนคนหนุ่มสาวที่มีมากขึ้นย่อมเป็นการบีบบังคับทางวัฒนธรรมซึ่งเคยให้ความเคารพนับถือต่อผู้สูงอายุให้หันมายอมรับความสำคัญของการเยาวชนวัย การแตกสลายของสังคมดังกล่าวมาแล้วเหล่านี้ทำให้ความสัมพันธ์ทางศาสนาแต่โบราณกาลต้องตกอยู่ในสภาพลำบากตลอดทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประชาชนยังระบุตัวเองในทางความสัมพันธ์ทางศาสนาและเชื้อชาติ แต่ความผูกพันทางศาสนาได้เสื่อมคลายลงอย่างมากมาย ถึงแม้ว่าหลักคำสอนทางศาสนายังครอบคลุมชีวิตส่วนใหญ่ของชาวพม่าและอินโดนีเซียก็ตาม แต่กิจกรรมทางศาสนาส่วนใหญ่ในประเทศทั้งสองนี้จำกัดลงและเสื่อมโทรม ยกตัวอย่างเช่น อำนาจของพระสงฆ์ในพม่าถูกจำกัดลงเป็นอันมากในสมัยการปกครองอาณานิคม ในอินโดนีเซียผู้นำทางศาสนาติดตามลูกฮอตันดากักกันให้พ้นจากแนวทางความก้าวหน้าเชิงปัญญา ศาสนาไม่ได้ให้แนวทางพื้นฐานในชีวิตสังคมประจำวันดังเช่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยุคโบราณ ปัจจุบันนี้ประชาชนหันเข้าหาศาสนาเพียงเพื่อหาทางผ่อนเบาทางไถ่บาป ศาสนาอันสืบเนื่องมาจากความตึงเครียดอันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรุนแรง ในขณะเดียวกันศาสนายังคงใช้เป็นรากฐานที่สำคัญในการระบุตนเองทั้งในทางสังคมและในทางส่วนตัว ยกตัวอย่างเช่นคนไทยและคนพม่าต่างรู้จักตนเองทันทีว่า ตนเป็นพุทธศาสนิกชนเมื่อได้ไปติดต่อกับชาวต่างประเทศ ฉะนั้นถึงแม้ว่าอำนาจของความศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนาจะเสื่อมถอยก็ตามแต่การระบุตัวเองทางศาสนาก็ยังเป็นพลังที่มีอำนาจสำคัญในทางสังคมและการเมือง

／กำเนิดของลัทธิชาตินิยม ผู้นำชาตินิยมกำเนิดขึ้นมาจากความยุ่งยากสืบต้นอันสืบเนื่องมาจากการปะทะกันทางวัฒนธรรมระหว่างตะวันออกและตะวันตก ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในสมัยที่ญี่ปุ่นยึดครองและภายหลังสงคราม โลกครั้งที่สอง

ขบวนการชาตินิยมรุนแรงได้เกิดขึ้นในประเทศส่วนใหญ่ในภูมิภาคนี้ ^๕ เมื่อก่อนสงครามโลกได้มีนักการเมืองกลุ่มเล็กซึ่งมีหัวเอนเอียงไปทางตะวันตก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนที่ได้รับการฝึกอบรมมาในวิชากฎหมายและได้มีส่วนได้ช่วยในการปกครองประเทศของคนตามแบบของรัฐบาลประเทศต่าง ๆ ซึ่งผู้ปกครองอาณานิคมเหล่านี้ได้ทดลองใช้อยู่ อันที่จริงแล้วถ้าอาณานิคมมีประสิทธิภาพในการสร้างโครงสร้างการปกครองของรัฐบาลได้ดีกว่าที่จะพัฒนาด้านนักการเมืองที่มีความรับผิดชอบทางประชาธิปไตย

มีแค่ที่ฟิลิปปินส์แห่งเดียวที่อาจกล่าวได้ว่า ด้ทธิดาณานิคมได้พัฒนาระบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ^๕ สหรัฐฯ ได้ประกาศตั้งแต่เมื่อเริ่มต้นเข้าครอบครองว่ามีความปรารถนาที่จะเตรียมให้เอกราชแก่หมู่เกาะเหล่านี้ ในที่สุดได้มีการลงเดริมให้มีการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นโดยเปิดเผย และในปี ค.ศ. ๑๙๐๗ (พ.ศ. ๒๔๕๐) ได้มีการจัดให้ฟิลิปปินส์มีสถานิติบัญญัติต้องสภา สภาดังเป็นสภาที่เลือกตั้งโดยประชาชน และเป็นสภาที่ประชาชนเลือกตั้งแห่งแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมื่อมั่นใจว่าจะได้รับเอกราชในเวลาอันควร ผู้นำทางการเมืองของฟิลิปปินส์จึงทุ่มเทพลังความคิดของตนไปในเรื่องปัญหาการเมืองภายใน กฎหมายไทคิง แมคดูลฟี (Tyding-McDuffie Act) ได้มอบสถานะเครือจักรภพให้แก่ฟิลิปปินส์ในปี ค.ศ. ๑๙๓๕ (พ.ศ. ๒๔๗๘) และให้คำมั่นว่าภายหลังจากระยะเวลาสิบปีของการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ก็จะได้มีการมอบเอกราชให้แก่ฟิลิปปินส์ ในระยะเวลาสิบปีนั้นสหรัฐฯ คงควบคุมอยู่แต่ในเรื่องเฉพาะ การคลัง การค้า ต่างประเทศ การทหารและการต่างประเทศ จนกระทั่งญี่ปุ่นบุก สหรัฐฯ ไม่เคยใช้หรือชี้ว่าจะใช้อำนาจเพื่อจำกัดกิจการของรัฐบาลฟิลิปปินส์

ในประเทศอื่นๆ ในตะวันออกเฉียงใต้ ไม่มีหลักฐานที่แสดงถึงความชัดเจนในทางการเมืองเช่นในกรณีของฟิลิปปินส์ ^๕ ทั้งนี้เพราะการเป็นเอกราชไม่ได้คงขึ้นเป็นเป้าหมายอย่างชัดแจ้งมาแต่เดิม แต่ถึงอย่างไรก็ตามได้มีวิวัฒนาการทางรัฐธรรมนูญที่สำคัญในพม่า ในชั้นแรก ได้มีคณะมนตรีนิติบัญญัติประกอบด้วยสมาชิกเป็นชาว

พ้นเมืองของพม่าทำหน้าที่สำคัญเป็นที่ปรึกษาของรัฐบาล คณะมนตรีนครนครงแรก
 เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๐๘ (พ.ศ. ๒๔๕๒) การปฏิรูปมอร์เลย์—มินโต (Morley Minto Reforms)
 ได้ขยายจำนวนของสมาชิกคณะมนตรีออกเป็น ๑๕ คน ในจำนวนนี้ต้องคนเดือกตง
 จากชุมชนธุรกิจชาวยุโรป ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางรัฐธรรมนูญที่สำคัญยิ่งอีกครั้งหนึ่ง
 ในปี ค.ศ. ๑๙๒๓ (พ.ศ. ๒๔๖๗) ในเมื่อได้นำระบบไดอาคคี (Dyarchy System)^๕
 มาใช้ ในระบบนี้มีรัฐมนตรีมากกว่าครึ่งรับผิดชอบต่อกณะมนตรีซึ่งประชาชนเดือกตง
 ชนมา ทงกมรัฐมนตรีอีกจำนวนหนึ่งคอยถ่วงดุลยภาพอยู่ด้วยการอยู่ภายใต้การควบคุม
 ของอังกฤษโดยตรง ภายใต้ระบบนี้พม่ามีสภาซึ่งมีสมาชิกเดือกตงโดยประชาชนเป็น
 ครึ่งแรกมีสมาชิก ๗๕ คนในจำนวนทั้งหมด ๑๐๓ คน ที่ได้รับเดือกตงมาจากประชาชน
 และชาวพม่าได้เข้าเป็นรัฐมนตรีในบางกระทรวงทบวงการ แต่อังกฤษยังสงวนสิทธิใน
 การควบคุมกิจการกระทรวงที่สำคัญคือ กระทรวงการคลังและกระทรวงมหาดไทย ในปี
 ค.ศ. ๑๙๓๕ (พ.ศ. ๒๔๗๘) ได้มีการแยกการปกครองของพม่าออกจากอินเดีย และพม่า
 ได้มีสถานิติบัญญัติต้องสภา สภาล่างมีสมาชิกกับเดือกตงจากประชาชนจำนวน ๓๓๒ คน
 ในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๓๗—๑๙๔๓ (พ.ศ. ๒๔๘๐—๒๔๘๔) และเมื่อญี่ปุ่นเข้ายึดครอง
 มีชาวพม่าได้เข้ารับหน้าที่เป็นนายกรัฐมนตรี และในระหว่างนี้ได้มีการพยายามเผชิญ
 แก้ไขปัญหาสำคัญภายในหลายเรื่องอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม นักการ
 เมืองซึ่งพยายามดำเนินการตามระบบรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้ตกอยู่ในฐานะ ซึ่งทางค่าน
 หนึ่งถูกเจ้าหน้าที่อังกฤษขัดขวาง และอีกด้านหนึ่งก็ถูกประชาชนของตนเองวิพากษ์-
 วิจารณ์ว่า ให้ความร่วมมือกับฝ่ายอำนาจอาณานิคม ในประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย
 ตะวันออกเฉียงใต้ไม่ค่อยมีนักการเมืองซึ่งมีความรับผิดชอบในระบอบรัฐธรรมนูญ ผู้นำ

๕. หมายเหตุผู้แปล ระบบ Dyarchy System เป็นระบบการปกครองของอังกฤษ เดิมใช้ในมณฑล
 บางมณฑลในอินเดีย ระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๑๕—๑๘๓๓ (พ.ศ. ๒๔๖๒—๒๔๘๐) ระบบนี้มีรัฐบาลสอง
 ระดับ ระดับหนึ่งเป็นรัฐบาลของคณพื้นเมืองรับผิดชอบต่อสภาที่เลือกตั้งโดยคณพื้นเมือง อีกระดับหนึ่ง
 เป็นรัฐบาลอาณานิคมของอังกฤษ อังกฤษนำระบบนี้มาใช้ในพม่า เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๒๓ (พ.ศ. ๒๔๖๖)

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในการก่อตั้งขบวนการต่อต้านลัทธิอาณานิคม ถึงแม้ว่าขบวนการเหล่านี้จะไม่ได้มีความสำคัญจนถึงสมัยญี่ปุ่นเข้ายึดครองก็ตาม

สมัยญี่ปุ่นเข้ายึดครอง

สงครามโลกครั้งที่สอง เป็นจุดสำคัญในการพัฒนาการเมืองของทุกประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายหลังจากโจมตีเพิร์ล ฮาร์เบอร์ เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๑ (พ.ศ. ๒๔๘๔) กำจัดทหารญี่ปุ่นได้ตั้งโหดเข้ามาในมลายู ฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย และอำนาจการปกครองของชาวยุโรปนับเป็นศตวรรษก็ถึงกาลอวสานอย่างฉับพลัน ในที่สุดอำนาจของญี่ปุ่นก็แผ่ออกครอบคลุมอาณาบริเวณทั้งหมด และมีผลเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงในโครงสร้างของสังคมในประเทศต่าง ๆ เมื่อชาวยุโรปเป็นฝ่ายพ่ายแพ้เช่นนั้น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เคยมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไปก็เร่งตัวกลายเป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงปฏิวัติ ชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้บางคนซึ่งเคยมีอิทธิพลอยู่พอสมควรก็ถูกตัดขาดจากอำนาจและตำแหน่ง ผู้นำชาตินิยมรุ่นใหม่ได้เตรียมให้ความร่วมมือกับญี่ปุ่นด้วยความหวังว่าจะได้รับเอกราช นโยบายของญี่ปุ่นมักใช้ความรุนแรงและโหดร้ายต่อชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นส่วนใหญ่ แต่ในขณะเดียวกันญี่ปุ่นก็เอาอกเอาใจ เพื่อเรียกร้องความสนับสนุนจากบุคคลผู้อาจเป็นผู้นำของประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ ในขณะที่มหาอำนาจตะวันตกกำลังยุ่งเกี่ยวกับการสงครามฝ่ายอักษะเบี่ยงหลังส่วนรบในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ความปรารถนาที่ต้องการเอกราชและความสามารถในการที่ไขว่คว้าดังนี้ได้เพิ่มพูนขึ้นภายใต้การปกครองที่กดขี่ของญี่ปุ่น เมื่อเกิดทางออกขึ้นเช่นนั้น พลัฏระเบิดก็ย่อมจะพุ่งออกมา

ชนชั้นบริหารชาวพื้นเมืองเก่าในทุกประเทศต้องเผชิญกับการตัดสินใจที่ยากลำบากในเมื่อญี่ปุ่นมีชัยชนะได้เข้าครองประเทศตน ในพม่ายุคดังกล่าวนี้จำนวนมาก

ต้องหนีออกไปอยู่ตามหมู่บ้าน หรือมิฉะนั้นก็ตามอังกฤษออกไปอยู่ที่อินเดียไปร่วมมือกับ
รัฐบาลพลัดถิ่นที่เมืองดิมิตาเชิงเขาหิมาลัย เมื่อเจ้าหน้าที่ชาวฮอลันดาในอินโดนีเซียถูกตั้ง
ตัวเขาที่คุมขังนักบริหารชาวอินโดนีเซียก็ต้องตัดสินใจว่า ตนควรให้ความร่วมมือกับญี่ปุ่น
หรือดาออกจากงานราชการ ในฟิลิปปินส์ซึ่งมีการรบบแบบกองโจรตลอดสมัยสงคราม
นักบริหารบางคนเห็นว่าเป็นความจำเป็นที่ตนควรจักทำงานร่วมกับญี่ปุ่น เพื่อให้ความ
ช่วยเหลือคุ้มกันแก่เพื่อนร่วมชาติของตน ในมลายูสมัยญี่ปุ่นยึดครองเป็นโอกาสให้
การดำรงแค้นแก่ชุมชนชาวจีน

ในขณะที่พวกข้าราชการที่ทำงานให้แก่รัฐบาลอาณานิคมต้องคัดทิ้งที่เด็ก
ลำบาก ผู้นำชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รุ่นใหม่ก็เริ่มเผยโฉมหน้าออกมา เมื่อก่อน
จะเกิดสงครามเล็กน้อยญี่ปุ่นได้พาของล้านและพวกอีก ๒๕ คน ได้ดลอดหนีออกจากพม่า
ไปรับการฝึกอบรมเพื่อเป็นแกนของกองทัพพม่าที่จะช่วยขับไล่อังกฤษออกจากพม่า เมื่อ
ญี่ปุ่นมีชัยชนะในพม่าแล้วคนพม่าอื่น ๆ ก็ได้เข้าร่วมในรัฐบาล และในปี ค.ศ. ๑๙๔๓
(พ.ศ. ๒๔๘๖) ญี่ปุ่นได้ให้ “เอกราช” แต่เปลื้องก่รัฐบาลภายใต้การนำของ ดร.
บามอร์ ถึงอย่างไรก็ตาม ตลอดระยะสงครามมีคนพม่าจำนวนมากได้ดำเนินงานร่วมกับ
ฝ่ายสัมพันธมิตร เพื่อต่อต้านญี่ปุ่นอย่างด้น ๆ ในวันที่ ๒๗ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ (พ.ศ.
๒๔๘๘) กองทัพของนายพลของล้านได้ถูกชนต่อสู้กับญี่ปุ่นและหันมาสนับสนุนฝ่ายสัมพัน
มิตร หลังจากนั้นเป็นต้นมารัฐบาลก็ต่อต้านกลุ่มต่าง ๆ ประเทศทุกกลุ่มรวมทั้งอังกฤษ
ซึ่งกดขี่เข้ามา เมื่อมีการจัดตั้งรัฐบาลของอังกฤษในปี ค.ศ. ๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๘)
ภายหลังจากญี่ปุ่นถูกขับไล่ออกจากพม่าแล้วอังกฤษก็ได้พบว่า ถึงแม้พม่าตกอยู่ในภาวะ
ขาดแคลนอาหารอย่างร้ายแรงและเศรษฐกิจกำลังอยู่ในภาวะยุ่งยาก ผู้นำพม่ารุ่นใหม่
ได้ตัดสินใจเด็ดเดี่ยวที่จะรักษาสถานะอันทรงอิทธิพลของตนไว้ และไม่ยอมกลับไปสู่
สถานะอาณานิคมอีก ถึงแม้ว่าอังกฤษจะให้คำมั่นสัญญาว่าจะให้พม่ามีการปกครอง

ตนเองแต่ชาวพม่าก็รู้สึกว่าจะไม่อาจทนทานรอคอยระยะเวลาอีกสามปีเพื่อความเป็นเอกราช ภายใต้การนำขององศ์านกลุ่มชาตินิยมทั้งหมดในประเทศ ได้ร่วมกันจัดตั้งสันนิบาตเสรีภาพประชาชนต่อต้านพวกฟาสซิสต์ (Anti-Fascist Peoples League, AFPFL) ซึ่งได้นำเอกราชมาสู่พม่า และได้ทำหน้าที่เป็นพรรคการเมืองผู้ปกครองประเทศมาจนถึง ค.ศ. ๑๙๕๘ (พ.ศ. ๒๕๐๑)

เหตุการณ์ในอินโดนีเซียระหว่างญี่ปุ่นยึดครองก็ดำเนินไปคล้ายคลึงกัน ในปี ค.ศ. ๑๙๔๓ (พ.ศ. ๒๔๘๖) ญี่ปุ่นได้จัดตั้งกองทัพชาวพินเมืองซึ่งมีนายทหารเป็นชาวอินโดนีเซียกองทัพชาวพินเมืองนี้ ในที่สุดมีกำลังมากกว่า ๑๒๐,๐๐๐ คน การปกครองของญี่ปุ่นเป็นไปอย่างปราศจากความเห็นอกเห็นใจแต่มีประสิทธิภาพ และญี่ปุ่นได้รับความร่วมมือจากบรรดาผู้นำชาตินิยม ซึ่งปรารถนาจะได้รับเสรีภาพสำหรับประเทศชาติของตน เมื่อญี่ปุ่นกำลังประสบความพ่ายแพ้ในปี ค.ศ. ๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๘) ญี่ปุ่นได้จัดตั้งคณะกรรมการเตรียมการเพื่อให้เอกราชแก่ประชาชนชาติ ตลอดจนอุดหนุนญี่ปุ่นให้ความสนับสนุนแก่ขบวนการชาตินิยมซึ่งกำเนิดขึ้นมา และในวันที่ ๑๗ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๘) ก่อนหน้าที่ญี่ปุ่นยอมแพ้สองวัน อินโดนีเซียได้ประกาศตนเป็นเอกราช โซการ์โน แสตคา และ ตูจาฮ์วี เป็นผู้นำซึ่งได้รับความสนับสนุนจากประชาชนชาติ และบุคคลเหล่านี้ได้เข้าจัดการก่อตั้งรัฐบาลใหม่ขึ้น ได้มีการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นอย่างรวดเร็ว รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้สถาปนาประธานาธิบดีที่เข้มแข็งและมีคณะรัฐมนตรีรับผิดชอบต่อประธานาธิบดีและสถานการณ์บัญญัติ ซึ่งเรียกว่า คณะกรรมการกลางแห่งชาติ มีสมาชิก ๑๓๕ คน ระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๔๖—๑๙๔๙ (พ.ศ. ๒๔๘๙—๒๔๙๒) นักชาตินิยมอินโดนีเซียได้ต่อสู้กับฮอลันดาจนได้เอกราชในที่สุด

ในมลายูชัยชนะของญี่ปุ่นได้ทำลายล้างสังคมนานานิคมสมัยก่อนสงคราม ขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นที่แท้จริงมีอยู่คณะเดียวซึ่งนำโดยพวกคอมมิวนิสต์ พวกคอมมิวนิสต์

ใช้กวีธิการยุทธ์แบบกองโจร และสามารถควบคุมอาณาบริเวณในป่าดึกไว้หลายแห่ง เมื่อญี่ปุ่นยอมแพ้ พวกคอมมิวนิสต์ได้ร่วมกับชาวมลายูในการยอมรับการกลับมาของ อังกฤษ ไม่มีขบวนการชาตินิยมทั่วไปเกิดขึ้นในมลายู ในระยะเวลาสิบปีต่อมา ฝ่ายคอมมิวนิสต์ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๘ (พ.ศ. ๒๔๙๑) ได้เปิดฉากการก่อการร้าย รัฐบาลต้องปราบปรามการกบฏ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในป่าดึกอีกเช่นเดียวกัน ฉะนั้น รัฐบาลจึงต้องตั้งภาระในการสร้างสรรคประชาชาติขึ้น

การยึดครองของญี่ปุ่นได้ทำลายลักษณะสังคมในฟิลิปปินส์น้อยที่สุดในบรรดาประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยกเว้นประเทศไทย เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ของรัฐบาลเครือจักรภพของฟิลิปปินส์ ได้ยอมรับหน้าที่สืบเนื่องในระบบการปกครองของญี่ปุ่นภายหลังที่กำลังฝ่ายอเมริกันและฝ่ายฟิลิปปินส์ได้ยอมแพ้ที่แหลมบาตัน เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนทั้งหมดได้รับคำสั่งให้ยอมรับสภาพการปกครองของญี่ปุ่น ในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๓ (พ.ศ. ๒๔๘๖) ญี่ปุ่นได้ประกาศตั้ง “สาธารณรัฐเอกราช” ของฟิลิปปินส์ขึ้น และตั้งให้นายโจเซ โดว์เรต เป็นประธานาธิบดี ประธานาธิบดีคิซอนของรัฐบาลเครือจักรภพหลบหนีออกมา และถึงแก่กรรมในสหรัฐในปี ค.ศ. ๑๙๔๔ (พ.ศ. ๒๔๘๗) รองประธานาธิบดีอดเมนาได้กลับเข้ามาฟิลิปปินส์พร้อมกองทัพอเมริกัน ภายใต้การนำของนายพลแมคอาเธอร์ ซึ่งได้กลับมามีชัยชนะในฟิลิปปินส์อีก ประธานาธิบดีอดเมนาประสบปัญหาสำคัญคือจะควรจัดการอย่างใดกับผู้ที่ให้ความร่วมมือกับฝ่ายญี่ปุ่น บัญญัติได้สั่งยุบไปจากวงการเมืองของฟิลิปปินส์ ภายหลังการเลือกตั้งในเดือนเมษายน ค.ศ. ๑๙๔๖ (พ.ศ. ๒๔๘๙) ซึ่งนาย แมนูเอล รอกซา สมาชิกฝ่ายเสรีของพรรคชาตินิยมได้รับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีรอกซา ได้เป็นประธานาธิบดีคนแรกของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ซึ่งได้รับเอกราชจากสหรัฐ ฯ ในวันที่ ๔ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๔๖ (พ.ศ. ๒๔๘๙)

ในเวียดนาม การยึดครองของญี่ปุ่นได้ทำให้เกิดสถานการณ์ยุ่งยากดัด
 ซับซ้อนมากมาย จนในที่สุดได้นำไปสู่การแบ่งประเทศออกเป็นเวียดนามเหนือภายใต้
 อำนาจของคอมมิวนิสต์และสาธารณรัฐเวียดนามซึ่งไม่ใช่คอมมิวนิสต์ในภาคใต้ ญี่ปุ่น
 ได้เข้ายึดครองอินโดจีนในเดือน กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๔๑ (พ.ศ. ๒๔๘๔) ภายหลังที่ได้มีการ
 ประท้วงเล็กน้อยกับฝ่ายฝรั่งเศส ขณะนั้นฝรั่งเศสพ่ายแพ้เยอรมนีอยู่ และรัฐบาลเปตง
 ที่วิธ้านักกลัวความจำเป็นที่จะต้องโอนอ่อนผ่อนตามญี่ปุ่น ฉะนั้นฝรั่งเศสจึงยังคงรักษาสถานะ
 เวียดนามแต่ในนามแต่ญี่ปุ่นใช้อำนาจที่แท้จริงในประเทศในฤดูใบไม้ผลิของ ค.ศ. ๑๙๔๕
 (พ.ศ. ๒๔๘๘) เมื่อญี่ปุ่นตระหนักว่าอิทธิพลของตนเริ่มเสื่อมลงฝรั่งเศสและสัมพันธมิตร
 คงกลับเข้ามาในอินโดจีนอีก ญี่ปุ่นจึงได้ชักชวนให้จักรพรรดิเบایدไ้ประกาศให้เวียดนาม
 เป็นเอกราช ในระหว่างที่ญี่ปุ่นยึดครองฝ่ายที่ต่อต้านญี่ปุ่นมักกลุ่มเดียวคือพวกเวียดมินห์
 ซึ่งโฮจิมินห์เป็นคอมมิวนิสต์ชาวเอเชียมานานแล้วเป็นผู้นำ ฝ่ายสัมพันธมิตรยังต้องร่วม
 งานกับพวกเวียดมินห์ ทั้งนี้เพราะเวียดมินห์เป็นกลุ่มเดียวซึ่งรวบรวมและสามารถให้
 ชาวคราวการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในระหว่างสงคราม เมื่อญี่ปุ่นยอมแพ้ในเดือนสิงหาคม
 ค.ศ. ๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๘) จักรพรรดิเบایدไ้ได้ประกาศความจริงที่ว่าตนเองขาดความ
 ดันับสนุนเพียงพอที่จะต่อต้านพวกเวียดมินห์ และต้องยอมตามข้อเรียกร้องของฝ่ายนั้นให้
 ไปตั้งรัฐบาลที่ฮานอย ความปราชัยของญี่ปุ่นทำให้ฝรั่งเศสกลับเข้ามาอีกครั้งหนึ่งและ
 เริ่มมีการต่อสู้ระหว่างฝรั่งเศสกับผู้นำชาตินิยมต่าง ๆ ของเวียดนามในเรื่องเกี่ยวกับความ
 เป็นอิสระและเอกราช การต่อต้านนี้เองจบด้วยข้อตกลงเจนีวาในปี ค.ศ. ๑๙๕๔
 (พ.ศ. ๒๔๙๗) ซึ่งอำนาจของฝรั่งเศสในแหลมอินโดจีนได้สิ้นสุดลงและมีผลให้เวียดนาม
 กัมพูชา และลาวได้รับเอกราช

กำเนิดของรัฐเอกราช

ในสมัยหลังสงครามขบวนการชาตินิยมในประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่างได้รับชัยชนะ พิลิปปีนส์เป็นดินแดนที่เคยเป็นอาณานิคมประเทศแรกที่ได้รับเอกราชในวันที่ ๕ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๔๖ (พ.ศ. ๒๔๘๙) ในปีต่อมาอังกฤษกับพม่าได้ทำความเข้าใจกันได้และในวันที่ ๔ มกราคม ค.ศ. ๑๙๔๗ (พ.ศ. ๒๔๙๑) การมอบอำนาจอธิปไตยได้กระทำกันในกรุงย่างกุ้ง พม่าเป็นประเทศแรกและประเทศเดียวที่เคยเป็นดินแดนอาณานิคมของอังกฤษในเอเชียและแอฟริกา ซึ่งตอนตัวไม่ยอมรับร่วมเครือจักรภพอังกฤษในอินโดจีนเสียได้มีการต่อสู้เพื่อเอกราชยืดเยื้อยาวนาน เมื่อกองทหารอังกฤษเข้ามาในอินโดจีนภายหลังที่ญี่ปุ่นยอมแพ้แล้วและได้พบว่าชาวอินโดจีนเสียได้โดยโอกาสมากมาย ยามที่ต่อต้านอาณานิคมอำนาจไปและจัดตั้งกองทัพอของตนเอง ซึ่งนับว่าเป็นสัญญาณของอำนาจของตนอยู่ เมื่อพวกต่อต้านตั้งทหารกลับเข้ามาและมีการปลดปล่อยพลเรือนชาวต่อต้านก็เริ่มยุบแ่แห่งความวุ่นวายและขัดแย้ง ในเมื่อฝ่ายต่อต้านพยายามจะทำลายล้างกองโจรและพยายามตั้งอำนาจกลับคืนมาให้เป็นดังเช่นที่เคยเป็นอยู่ในอินโดจีนเสียได้ก่อนสงคราม ในวันที่ ๒๕ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๔๗ (พ.ศ. ๒๔๙๐) ฮอลันดาและอินโดจีนเสียได้ตกลงจัดตั้งสาธารณรัฐอินโดจีนเสียขึ้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเครือจักรภพอัตนาคาซึ่งจัดตั้งขึ้นใหม่ตามข้อตกลงครั้งนั้น สาธารณรัฐอินโดจีนเสียปกครองเกาะชวาและสุมาตรา ส่วนเกาะอื่นนอกนั้นจะมีการปกครองแยกออกไป ภายในระยะสามเดือนต่อมาข้อตกลงนี้ก็ล้มเหลวและฮอลันดาเริ่ม “การปราบปรามทางตำรวจ” เป็นครั้งแรก มติของโลกได้ประนามฮอลันดา ดหประชาชาติ และสหรัฐฯ ได้กดดันให้มีการตกลงส่งการรบซึ่งตั้งนามกันบนเรือลาดตระเวน “Renville” ของอเมริกัน

ถึงอย่างไรก็ตาม อินโดจีนเสียยังไม่ได้พบกับความสงบสันติและเสถียรภาพ ความขัดแย้งเป็นศัตรูกันระหว่างฮอลันดาและอินโดจีนเสียได้ถึงจุดแตกหักอีกครั้งหนึ่ง ใน

ระหว่างนอทรพิพตของฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้ขยายตัวขึ้นในดินแดนของสาธารณรัฐ และในเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๘ (พ.ศ. ๒๔๙๑) พรรคคอมมิวนิสต์ในอินโดนีเซียได้พยายามก่อการกบฏขึ้น ถึงอย่างไรก็ตาม กำลังฝ่ายสาธารณรัฐก็สามารถปราบปรามการก่อกบฏครั้งนั้นได้อย่างรวดเร็ว ต่อมาฮอดันดาก์เริ่ม “การปราบปรามทางตำรวจ” ครั้งที่สองซึ่งโหดร้ายยิ่งกว่ากัน มติของชาวโลกไม่สนับสนุนการกระทำของฮอดันดาก์ ในที่สุดฮอดันดาก์ก็ยอมเจรจากับอินโดนีเซีย ข้อตกลงโตะกตมที่กรุงเซก เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๘ (พ.ศ. ๒๔๙๑) ได้ทำให้อาณาจักรฮอดันดาก์ในหมู่เกาะอินเดียนออกสันต์ตกอยู่ภายใต้การปกครองของอินโดนีเซีย

มลายู เป็นประเทศสำคัญสุดท้ายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้รับเอกราช เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๕๗ (พ.ศ. ๒๕๐๐) เอกราชของมลายูได้ดำเนินมาจนกระทั่งภายหลังที่ได้มีการปราบปรามการก่อกบฏของพรรคคอมมิวนิสต์ในมลายูสำเร็จลงถึงแม้ว่าเหตุการณ์สำคัญเหล่านี้ จะไม่ได้มีส่วนสำคัญในวิวัฒนาการทางรัฐธรรมนูญของสหพันธรัฐมลายู แต่ก็มีความเกี่ยวข้องกับปัญหาทางสังคมและการเมืองที่ยังยากอยู่มาก ภายหลังที่ญี่ปุ่นยอมแพ้ รัฐบาลอังกฤษได้เสนอให้มีการจัดรวมรัฐในแคว้นนอกสหพันธรัฐเข้าด้วยกันเป็นสหภาพมลายู ตามข้อเสนออันสำคัญๆ ที่อังกฤษทำไว้กับผู้ต่อต้านและผู้ปกครองเดิมของมลายูเป็นอันเต็มใจไปและจะมีการจัดตั้งเอกราชขึ้น ซึ่งยอมทำให้การดำเนินการปกครองของรัฐบาลเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ทันทีที่ข้อเสนอจัดตั้งสหภาพมลายูขึ้น ในปี ค.ศ. ๑๙๔๗ (พ.ศ. ๒๔๙๐) ก็ได้มีการคัดค้านข้อเสนอในมลายูและในระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิในอังกฤษ ความรู้สึกรุนแรงคัดค้านข้อเสนอ เนื่องจากจากการก่อตั้งสหภาพมลายูจะกระทบกระเทือนคุณภาพอันละเอียดอ่อนระหว่างกลุ่มเชื้อชาติต่างๆ ที่ประกอบเป็นประชากรของมลายู ข้อเสนอจัดตั้งสหภาพจึงให้ความสนับสนุนชนจีนในมลายูให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น และชาว

มาแต่เองก็มีความรู้สึกว่าคุณสมบัติความคุ้มครองผลประโยชน์ของพวกเขา ซึ่งเคยมีอยู่
ในฐานะที่เป็นคนตั้งรกรากอยู่อาศัยในแหลมมลายูนั้นมาก่อน ความล้มเหลวของข้อเสนอนี้
จัดตั้งสหภาพมลายูให้เห็นว่ารัฐบาลของมลายูจะต้องมีรากฐานมาจากลักษณะของชุมชน
ชนทางเชื้อชาติของสังคม ฉะนั้นเอกราชจะต้องมาจากผู้ปกครองดั้งเดิมของมลายู และ
จะต้องมีรูปแบบสำหรับสหพันธ์รัฐมลายูที่มีประสิทธิภาพ ในที่สุดสิ่งที่ได้รับก็คือบรรดา
ต้นตอชาวจีนและชาวมาเลย์ที่สำคัญกล่าวคือ ต้นตอชาวจีนในมลายู (Malayan
Chinese Association) และองค์การสหประชาชาติ (United Malay National
Organization) ได้ตัดสินใจร่วมกันก่อตั้งสหพรรค (Alliance) ขึ้น ซึ่งต่อมาได้กลายเป็น
กำลังการเมืองที่สำคัญของประเทศ ในทางนิตินัยทางออกของสหพันธ์ได้กำหนดให้มีการ
เลือกองค์ประมุขสหพันธ์ ซึ่งประมุขของสหพันธ์เรียกว่า "Paramount Ruler" ซึ่ง
บรรดาผู้ต่อต้านของรัฐทั้งหลายเลือกตนเองขึ้นมา

ถึงแม้ว่าความบาดหมางเกี่ยวกับการได้มาซึ่งเอกราชจะมีผลสืบเนื่องในการ
พัฒนาทางการเมืองของแต่ละประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ตาม แต่ก็ยังมีสาเหตุ
อย่างอื่นซึ่งอาจจะมีผลสำคัญด้วยลงมา แต่ก็มีส่วนในการก่อความยุ่งยากต่าง ๆ ใน
ระยะเวลาเริ่มต้นของประเทศเหล่านี้ ประเทศเหล่านี้ส่วนใหญ่เริ่มทดลองมีการปกครอง
ตนเองภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ไม่คงที่หลายอย่างหลายประการ สงครามได้ก่อให้เกิด
ความเสียหายทางวัตถุมากมายทุกประเทศและยังก่อผลร้ายที่ร้ายแรงยิ่งกว่านั้นขึ้นไปอีก
กล่าวคือสงครามได้สร้างรอยแผลทางจิตใจอย่างลึกซึ้ง สำหรับคนหลายกลุ่มหลายเหล่า
จำนวนมาก จิตใจในการต่อสู้แบบกองโจรกับญี่ปุ่นมักจะฝังลึกเร่องมาเป็นที่คึกคักใน
ทางไม่เคารพกฎหมายในสมัยหลังสงคราม เศรษฐกิจที่เสียหายแตกกระจายทำให้เกิด
กิจการค้าตลาดมืดขึ้นมากมายและการหาประโยชน์ด้วยการฉวยโอกาส ความสนใจ
ของโลกหันไปอยู่ที่อื่น ยุโรปก็ต้องยุ่งอยู่กับการฟื้นฟูตัวเอง อเมริกาก็ยุ่งอยู่กับการยึด
ครองเยอรมันและญี่ปุ่น และมีความจำเป็นที่จะต้องเผชิญกับการท้าทายของโซเวียต

ฉะนั้นประเทศใหม่เหล่านี้ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงเริ่มการเป็นเอกราชในเวลาที่ตั้ง
อาจหวังความช่วยเหลือได้จากภายนอกได้น้อยเต็มที่

โลกหันมาให้ความสนใจต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกครั้งหนึ่ง เมื่อจัน
ตกเป็นฝ่ายคอมมิวนิสต์และเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๘ (พ.ศ. ๒๔๙๑) พรรคคอมมิวนิสต์ต่าง ๆ
ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้เริ่มการรณรงค์ด้วยความรุนแรงและก่อการร้าย เบื้องหลัง
การขัดแย้งอันสำคัญเหล่านี้ รัฐบาลของประเทศใหม่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่างมี
ปัญหาที่จะต้องแก้ไขอย่างสุดความสามารถมากมาย ปัญหาที่สำคัญในปัจจุบันคือความ
เป็นอันหนึ่งอันเดียวของประชาชาติและความเห็นพ้องต้องกันทางการเมือง ในสังคมที่มี
เชื้อชาติแตกต่างกันอยู่ย่อมมีปัญหาการขาดตัวบุคคลซึ่งได้รับการฝึกฝนเล่าเรียนมาอย่าง
แท้จริง การขาดแคลนในเรื่องกำลังทุนและการไม่พอเพียงในเรื่องสถาบันทางสาธารณะ
เพื่อแก้ความต้องการของประชาชนซึ่งมีความมุ่งหวังใหม่และเป็นเชิงปฏิวัติ ไม่มีประ-
เทศใดซึ่งความหวังอันสูงส่ง ซึ่งคิดตามมากับความเป็นเอกราชจักได้กลายเป็นความจริง
ขึ้นมา และในทุกประเทศจุดมุ่งหมายของประเทศชาติซึ่งเคยร่อนเร่อยู่ในความรูढ़ักก็
แตกกระจายหายไปในระดับต่าง ๆ กัน ฉะนั้นในการวิเคราะห์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ในยุคปัจจุบันเราจะต้องเน้นพิจารณาถึงสาเหตุอันเป็นอุปสรรคของความเจริญก้าวหน้า
ทางการพัฒนาประชาชาติในภูมิภาคนี้

๔. พื้นฐานของการเมือง: โครงสร้างสังคม

ความยากลำบากหลายประการของประเทศใหม่หลายประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สืบเนื่องมาจากลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมซึ่งเป็นรากฐานของระบบการเมืองของประเทศเหล่านั้น ไม่มีประเทศใดในภูมิภาคนี้ที่มีโครงสร้างของชนชั้นเหมาะสมกับการปฏิบัติตามแบบประชาธิปไตย ความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นถ้าไม่เป็นไปตามแบบอำนาจนิยมและมีลักษณะแน่นอนตายตัว ก็อยู่ในสภาพเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอน และลักษณะทั้งสองประการนี้ไม่สามารถเป็นพื้นฐานอันเพียงพอแก่ชีวิตทางการเมืองอันมีเสถียรภาพได้

ฟิลิปปินส์มีลักษณะแรงไปทางหนึ่ง เป็นตัวอย่างของสังคมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีโครงสร้างของสังคมซึ่งกำหนดแน่นอนตายตัวมากที่สุด ชนบทนิยมของสเปนยังคงปรากฏชัดอยู่และคนทุกชั้นต่างรู้ดีว่าตนมีสถานะที่แน่นอนในการลำดับชั้นทางสังคม เจ้าของที่ดินยังมีลักษณะสำคัญในชีวิตทางสังคมและการเมืองของฟิลิปปินส์ และความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นสูงและคนชั้นต่ำยังสืบเนื่องในลักษณะบิดากับบุตร (paternalistic) อย่างมาก ปัญหาเรื่องประชากรที่หนาแน่นในเกาะลูซอนทำให้เกิดปัญหาหนักในเรื่องความไม่พอใจในชนบท และชนชั้นชาวนาซึ่งไร้ที่ดินอันเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอยู่มาก ปัญหาเหล่านี้มีความรุนแรงในระยะหลังสงครามเสร็จใหม่ๆ และพวกคอมมิวนิสต์ได้นวยโอกาสสร้างขบวนการก่อการร้ายขึ้น คือ ขบวนการฮุกบาตาฮัพ

ถึงอย่างไรก็ตามในระยะไม่กี่ปีมานี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเกิดขึ้น ซึ่งได้มีผลเปลี่ยนแปลงรูปแบบความสัมพันธ์แบบเก่า เจ้าของที่ดินและลูกหลานผู้รับมรดกที่ดิน

แปลงใหญ่ได้ประสบกับการท้าทายของกิจการรูปใหม่ในการประกอบการค้า บุคคล
จำพวกนี้บางคนตั้งที่ดินและงานทางเกษตรกรรมหันมาจ้างงานใหม่ทางการพาณิชย์ และ
การอุตสาหกรรม ในเมื่อเด็กชนบทเริ่มเต็มของครอบครัวเช่นบุคคลเหล่านี้ก็เด็ก
ความคิดในทางสังคมแบบเก่า ความสัมพันธ์แบบบิดากับบุตรก็หมดไป บุคคลเหล่านี้
แทนที่จะคิดว่ามรดกคือชาวไร่ชาวนาที่ทำงานอยู่ในที่ดินของตน และจะต้องเคารพนับถือ
เจ้าของที่ดิน กลับเห็นว่ามรดกเหล่านี้เป็นคนงานของตนหรือเป็นลูกค้าของตน นอก
จากยังมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเกี่ยวกับทัศนคติของคนชั้นกลางในฟิลาดีเฟีย ยก
ตัวอย่างเช่นทนายความ เมื่อไม่นานมานี้มักดูแลผลประโยชน์ของพวกเจ้าของที่ดิน
เท่านั้น แต่ในปัจจุบันจะรู้ว่าคนสามารถเป็นผู้แทนของผลประโยชน์ต่างๆ ได้อย่าง
กว้างขวางในสังคม ในขณะที่เดียวกันคนชั้นกลางถึงแม้จะมีจำนวนเล็กน้อยแต่ก็มีความ
สำคัญ คนชั้นนี้เริ่มปรากฏขึ้นในหัวเมืองต่างๆ ทั่วฟิลาดีเฟีย แทนที่จะมีช่องว่างห่างไกล
ระหว่างผู้คนสมัยใหม่ในนครต่างๆ กับมรดกชาวนาในชนบท ปัจจุบันมีหลักฐานหลาย
ประการชี้ให้เห็นว่าวิถีชีวิตแบบใหม่กำลังปรากฏขึ้นทั่วไปในหมู่เกาะฟิลาดีเฟีย

การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ในทางโครงสร้างของสังคมในฟิลาดีเฟีย เป็นผลสืบ
เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในแบบแผนของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม
ก็นับได้ว่าเป็นผลสะท้อนมาจากกระบวนการศึกษาสาธารณะซึ่งเริ่มมานานแล้ว เริ่มต้นแต่
ในสมัยการปกครองของอเมริกา โรงเรียนของรัฐบาลได้ปลูกฝังความคิดในแนวชีวิต
ทางประชาธิปไตยของชนชั้นกลางเป็นสำคัญ และได้มีคนฟิลาดีเฟียจำนวนมาก ซึ่งมี
ประสบการณ์ร่วมกันในระยะเริ่มต้นซึ่งทำให้คนพวกนี้มีความรู้ถึงผลประโยชน์ร่วมกัน
ถึงแม้ว่าต่อมาบุคคลเหล่านี้จะดำเนินอาชีพแตกต่างกันก็ตาม ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็คือ
ฟิลาดีเฟียเป็นประเทศเดียวในเอเชีย ซึ่งมีชาวนา ช่างเครื่องยนต์ ทนายความและแพทย์
เป็นจำนวนมากซึ่งเคยมีประสบการณ์ร่วมกันในโรงเรียนในสมัยเมื่อเป็นเด็ก ถึงแม้ว่า

ความแตกต่างในสังคมส่วนใหญ่ในฟิลิปปินส์จะยังคงมีรากฐานมาจากชนเผ่าทางครอบครัวของแต่ละคน และคนเรายังมีสถานะติดตัวมาแต่กำเนิดก็ตาม แต่ในขณะนี้ก็มีโอกาสที่สำคัญสำหรับการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social mobility)

มีประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อื่นๆ อีกไม่กี่ประเทศ ที่มีโครงสร้างของสังคมแนบแน่น ยกตัวอย่างเช่น อินโดนีเซีย ไม่มีโครงสร้างสังคมทั่วไปซึ่งอาจใช้เป็นโครงแบบของสังคมทั้งหมด ตรงกันข้ามสังคมอินโดนีเซียประกอบด้วยกลุ่มชนที่ถ่ายเทไปมาซึ่งมีลักษณะแคบและอยู่ในวงจำกัด ในอินโดนีเซียการรวมกลุ่มทางเชื้อชาติและชุมชนบนรากฐานของศาสนามีความสำคัญมากกว่าความแตกต่างระหว่างชนชั้น นโยบายของฮัตตันดาบ็องกันมีให้การพัฒนาการทางชนชั้นเจ้าของที่ดิน และในอาณาบริเวณนครประชาชนส่วนที่เปลี่ยนตามตะวันตกก็แตกแยกกันมากมาย ในส่วนกลุ่มชนชั้นนำของสังคมกลุ่มวิชาชีพต่างๆ เป็นพลังทางสังคมที่สำคัญที่สุด ฝ่ายต่างๆ เช่น ข้าราชการทหารปัญญาชนผู้เปลี่ยนตามตะวันตก นักหนังสือพิมพ์และอื่นๆ ต่างไม่สามารถที่จะรักษาระบบสังคมให้มั่นคงถาวรภาพอยู่ได้ ผลประโยชน์ของเอกชนมักมาก่อนผลประโยชน์ของกลุ่มชนและมีขาดความสัมพันธ์อันมีรากฐานมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ

อุปสรรคสำคัญของสังคมส่วนใหญ่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้คือระดับของการพัฒนาทางเศรษฐกิจยังไม่สามารถผลิตชนชั้นกลางเพียงพอหรือชนชั้นที่มีความสนใจในวิวัฒนาการทางเศรษฐกิจสืบต่อไป กิจกรรมทางพาณิชย์ธุรกิจตกอยู่ในมือของคนต่างชาติซึ่งอาจเป็นชาวยุโรปหรือชาวเอเชียและไม่มีนักธุรกิจชาวพื้นเมืองที่เข้มแข็ง นักธุรกิจชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จำนวนน้อยซึ่งเริ่มเกิดขึ้นมากก็ต้องอาศัยการติดต่อกับห้างร้านต่างประเทศเป็นสำคัญ หรืออาศัยอำนาจรัฐบาลคุ้มครองอยู่ นักธุรกิจเหล่านี้จึงไม่สามารถสร้างองค์การธุรกิจที่มีประสิทธิภาพเพื่อความสำเร็จได้ ฉะนั้น จึงมีผลว่านักธุรกิจในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่สามารถให้เป็นผู้นำแก่ชุมชนได้มากมายนัก

บุคคลเหล่านั้นชอบอยู่เบื้องหลังด้วยความหวังว่าพวกตนจะได้รับความสนับสนุนเท่าที่จำเป็นในการดำเนินการกิจการธุรกิจของพวกตน บุคคลเหล่านั้นยังขาดความจำเป็นว่าธุรกิจของคนมีส่วนสำคัญในการพัฒนาชาติบ้านเมือง

เมื่อพิจารณาโดยทั่วไปแล้วจะเห็นได้ว่าในสังคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ความผูกพันทางครอบครัวและความขัดแย้งระหว่างคนรุ่นวัยต่างกันมีความสำคัญมากกว่าข้อคำนึงในทางชนชั้นประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แม้กระทั่งเช่น ประเทศพม่า และไทยซึ่งมีระบบครอบครัว ซึ่งโครงสร้างแน่นอนตายตัวน้อยที่สุด ความผูกพันทางเครือญาติยังเป็นลักษณะที่มีอำนาจสำคัญ ซึ่งมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมทางสังคมและการเมือง ยกตัวอย่าง เช่น ในพม่าสังคมใหญ่บางสังคมซึ่งเคยเป็นส่วนหนึ่งของอภิสถิรชนในสมัยจักรวรรดิพม่าก็ยังรักษาตำแหน่งเด่นของตนไว้ ในระหว่างสมัยอังกฤษปกครองและถูกหลานของสังคมเหล่านั้นมีส่วนสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศในยุคเอกราชใหม่ทุกวันนี้ ฉะนั้น ถึงแม้ว่าจะมีการปฏิบัติในทางความคิดเห็นและความสัมพันธ์ในทางไม่ใช้กันเองทั่วไปในสังคมพม่าก็ตาม แต่ก็ยังมีการสืบเนื่องในความสำคัญของสังคมบางสังคมในเวียดนามก็มีสถานะอย่างเดียวกัน คือชนชั้นผู้นำในปัจจุบันก็มาจากชนชั้นผู้ดี (mandarin) ในสมัยอาณาจักรญวนโบราณ ในอินโดนีเซียอภิสถิรชนโบราณหรือชนชั้นที่เรียกว่า “พริไซรี” (priajai) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์อันแนบแน่นระหว่างสังคมต่างๆ มากกว่าที่จะเป็นชนชั้นในสังคมอย่างเด่นชัด ถึงแม้ว่าคนชน “พริไซรี” จะไม่ได้มีส่วนในการเป็นผู้นำเป็นทางการของสังคมชาวเดวัก็ตาม แต่ผู้นำส่วนใหญ่ของประเทศก็มีพื้นฐานมาจากพวก “พริไซรี” นี้ และสมาชิกของคนชน “พริไซรี” นั้นมักนิยมแต่งงานกันเองในหมู่ชนเดียวกัน

ความสำคัญซึ่งสืบเนื่องกันมาในเรื่องความผูกพันทางครอบครัวเป็นข้ออธิบายถึงปัญหาความรุนแรงในเรื่องความขัดแย้งคนรุ่นวัยต่างกัน ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การขัดแย้งกันระหว่างความพยายามค้นหาแนวชีวิตใหม่กับความคงการที่จะคิด

ครึ่งอยู่กับชนบรรมนิยมเก่าย่อมมีความรุนแรงอย่างเห็นชัดในเมื่อเกิดขึ้นระหว่างพวก
บิดากับพวกบุตร ความขัดแย้งเช่นนี้ย่อมทำให้เราเข้าใจถึงบทบาททางการเมืองอันสำคัญ
ของนักเรียนในเอเชีย โรงเรียนมัธยมและมหาวิทยาลัยเป็นสถานที่ซึ่งคนหนุ่มสาวมาพบปะ
รวมกันและทำให้คนรุ่นนี้ได้มีโอกาสแตกเปลี่ยยนความคิด และความห่วงใยของพวกคนที่
จะประสบความสำเร็จในสังคมแบบใหม่ และย่อมเกิดความรู้สึกผิดหวังที่พวกตนถูก
ควบคุมโดยสังคมถึงแม้ว่าระบบเก่าจะดูอ่อนกำลังลงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่คน
วัยหนุ่มสาวยังคงรู้สึกต้องการที่จะต่อต้านการควบคุมจากชีวิตครอบครัวแบบโบราณ

ปัญหามีสลักษณะใกล้เคียงกับการแตกแยกซึ่งมีผลลึกซึ้งในสังคมทุกแห่ง
ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กล่าวคือความแตกต่างระหว่างผู้นำประชาชาติซึ่งมีแนวความคิด
คิดไปทางตะวันตกและมีรากฐานอยู่ในนครกับมวลชนชาวนาซึ่งคิดอยู่ในหมู่บ้านชนบท
การแบ่งแยกเช่นนี้มีความรุนแรงและมีความสำคัญมากกว่าการแบ่งแยกในระหว่างชนชั้น
ชนรรมดาหรือการแตกแยกในเชิงภูมิภาค ซึ่งปรากฏในสังคมอื่นๆ เพราะการแบ่งแยกเช่น
นี้ทำให้เห็นถึงช่องว่างให้ทัศนคติและแนวความคิดซึ่งยากแก่การเชื่อมประสาน กระบวนการ
เปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่งผลิตชนชั้นนำบนรากฐานการศึกษา ย่อมทำให้เกิดลักษณะ
ความเป็นผู้นำซึ่งขาดความแน่ใจในชนบรรมนิยมประเพณีของชาติตนเองและขาดความ
รู้สึกสำนึกในลักษณะของชาติของตน บุคคลซึ่งมีอำนาจย่อมขาดความแน่ใจว่าตนควร
จะปฏิบัติอย่างไรและตนควรยึดอะไรเป็นเป้าหมายสำหรับประชาชนของตน

ในอีกด้านหนึ่งก็คือมวลชนชาวชนบทซึ่งยังยึดถือวิถีชีวิตและความคิดแบบ
โบราณ ชีวิตของชาวชนบทในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ติดกันไปบ้างไม่มากนัก้อยตามแต่
ประเทศ ทั้งนีส่วนใหญ่นับอยู่กับวิธีการในการครอบครองที่ดิน ในฟิลิปปินส์ซึ่งที่ดิน
แปลงใหญ่เป็นหน่วยสำคัญในการกสิกรรม ชาวนามักจะพึ่งพาเจ้าของที่ดินทั้งในด้านเป็น
ผู้นำซึ่งมีความเมตตากรุณาและมีอำนาจเหนือตน ในอินโดนีเซียจนถึงเมื่อไม่นานมานี้
ชาวนาได้รับความคุ้มครองให้พ้นจากการกดขี่ของพวกเจ้าของที่ดินและมักมองรัฐบาล

เป็นศูนย์กลางของอำนาจที่ให้ทั้งความคุ้มครองและความสนับสนุน ในพม่าชาวนาเรียนรู้
มาแต่ต้นว่าคนต่างชาติในรัฐบาตและคนอินเดียที่ออกเงินให้ก็อาจช่วยเหลือตนและก็อาจ
เป็นภัยกับตนได้ ฉะนั้น จึงเกิดความรู้ดีกลมคต่อกันต่างชาติและสถาบันของรัฐบาต
กล่าวคือขาดความไว้วางใจ แต่ก็หวังว่าตนจะได้รับประโยชน์บางอย่างจากกลุ่มชน
หรือสถาบันเหล่านี้

ความแตกต่างระหว่างคนหัวสมัยใหม่มากกับคนหัวสมัยใหม่น้อยทำให้เกิด
ปัญหาทางสังคมและการเมืองหลายประการซึ่งมีความรุนแรง ปัญหาเหล่านี้บางเรื่องทำ
ให้เกิดความแตกแยกรุนแรงเกินกว่าที่ควรจะเป็น ยกตัวอย่างเช่นความรู้ดีผูกพันในลัทธิ
ภูมิภาคและท้องถิ่นที่ปรากฏอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เช่น แท้จริงก็ไม่แน่ว่าจะมีความ
สำคัญถึงขนาดทำลายกระบวนการทางสังคม ถ้าไม่ใช่เป็นการปะทะกันระหว่างกลุ่มชน
ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปทางสมัยใหม่น้อยกว่ากัน เช่น ในอินโดนีเซียชาวเกาะสุมาตรา
บาห์ลี และเซดาบัตมักไม่ไว้วางใจชาวชวา แต่ความรู้ดีเช่นนี้ยังเพิ่มความรุนแรงเมื่อ
ข้าราชการชาวชวาซึ่งเปลี่ยนแปลงไปทางตะวันตกและมีการศึกษาค้นพยายามเข้าบริหาร
ควบคุมบริเวณท้องถิ่นอื่น ๆ ในนามของรัฐบาตแห่งประชาชาติ ถึงแม้ในชวาเองก็ยังมี
ความแตกต่างที่สำคัญในระหว่างแบบแผนทางวัฒนธรรมของชวาตะวันตก ชวาภาค
กลางและชวาตะวันตก ในทำนองเดียวกันความแตกต่างเช่นนี้จะมีผลรุนแรงยิ่งขึ้นเมื่อ
ตกอยู่ในลักษณะการปะทะกันระหว่างคนหัวสมัยใหม่มาก จากท้องที่หนึ่งมาติดต่อกับคน
หัวสมัยใหม่น้อยในอีกภูมิภาคหนึ่ง

ในทำนองเดียวกันในฟิลิปปินส์ก็มีความรู้ดีแตกต่างในภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่ง
เป็นพื้นฐานทั่วไป และประชาชนในจังหวัดต่าง ๆ ต่างมีความรู้ดีร่วมกันในความแตกต่าง
เช่นว่านี้ แต่ความแตกต่างเช่นนี้จะกลายเป็นสาเหตุขัดแย้งกันในทางสังคมก็ต่อเมื่อ

ปัญหาเรื่องอำนาจเข้ามาประดม กล่าวคือเป็นการปะทะกันระหว่างการปกครองส่วน
กลางซึ่งเปลี่ยนไปตามสมัยใหม่มากแล้วและส่วนชนบทซึ่งยังมีหัวโบราณมากอยู่

คำสอนเป็นพดด้งสำคัญที่สุดอย่างไม่มีปัญหาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การ
ขาดโครงสร้างของสังคมที่มีรากฐานมั่นคงและผดร้ายเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสังคม
และการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยอย่างรวดเร็วได้มีอำนาจอันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของ
คำสอนเป็นเครื่องถ่วงรักษาคุณภาพไว้ คำสอนเป็นส่วนผสมเบื้องต้นที่ทำให้เกิดความรู้
ลึกในวัฒนธรรมชาติในหลายสังคมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ถ้าห้รับพม่า พุทธศาสนาสามารถแสดงตัวออกมาอย่างเห็นชัดแจ่มมากที่สุด
เช่นเดียวกับในประเทศไทย กับพม่าและลาว พุทธศาสนาช่วยให้ประชาชนในประเทศเหล่านี
เข้าใจถึงสถานะของตนในสังคมและช่วยให้มีความรู้ลึกกว่าเป็นส่วนรวมในโชคชะตาอัน
เดียวกัน คำสอนอิสลามก็เป็นรากฐานเช่นเดียวกันในการสร้างความเป็นปึกแผ่นในสังคม
ของชาวอินโดนีเซียและมาเลย์

คำสอนมีความสำคัญต่อชีวิตของชนชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แต่ละคน
แต่ในขณะนี้มีแต่ศาสนาโรมันคาทอลิกในฟิลิปปินส์เท่านั้น ซึ่งช่วยกำหนด โครงสร้างที่แน่นอน
ของสังคมประชาชาติ ในพม่าสมัยโบราณศาสนาพุทธได้รวบรวมอยู่ภายใต้ระบบ
ราชาธิปไตยและคณะสงฆ์ให้ความสนับสนุนแก่ฝ่ายบ้านเมืองในสมัยนั้น แต่ในระหว่าง
สมัยอังกฤษปกครองคณะสงฆ์ได้ถูกแยกออกจากรัฐและเริ่มเสื่อมสลายรูปลงอย่างรวดเร็ว
ต่อมาไม่ช้านักแต่ละวัดต่างแยกปกครองกันเอง และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของ
คณะสงฆ์ในประเทศก็สิ้นสุดลง ในระยะสองสามปีที่ผ่านมาได้มีความพยายามหลายประ
การที่จะรวบรวมสนับสนุนพุทธศาสนาอีกครั้งหนึ่ง ถึงกับกำหนดให้พุทธศาสนาเป็นศาสนา
ประจำรัฐ ถึงอย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันพุทธศาสนาไม่ได้เป็นพลังที่รวบรวมเป็นปึกแผ่น

ตาราง ๔-๑ ลักษณะทางศาสนาและเชื้อชาติของประเทศ
ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (โดยประมาณ)

ประเทศ	ศาสนา (เปอร์เซ็นต์)	กลุ่มเชื้อชาติ (เปอร์เซ็นต์)
พม่า	พุทธ ๘๘ ฮินดู ๕ อิสลาม ๕ จีน ๒	พม่า ๗๕ อินเดีย ๘ กะเหรี่ยง ชิน ไทยใหญ่ กระซิ่น จีน ๕ อื่น ๆ ๔
กัมพูชา	พุทธ ๘๐	เขมร ๘๕ ญวน ถาว ไทย จีน ๑๕
อินโดนีเซีย	อิสลาม ๘๐ ฮินดู พุทธ คริสต์เตียน อื่น ๆ ๓๐	ชวา ๔๕ ชูดานนิล ๓๗ มาดูรัต ๓๐ มาคัสซาร์ บักนิล ๕ มินางกาโม ๓ บาห์ดี ๒ บาคัก ๒ แอทเจนิล ๓ อื่น ๆ ๑๕
ลาว	พุทธ ๘๕ อื่น ๆ ๑๕	ลาว ๘๕ เขมร ญวน ๕

ประเทศ	ศาสนา (เปอร์เซ็นต์)	กลุ่มเชื้อชาติ (เปอร์เซ็นต์)
มลายู	อิสลาม ๕๐ เต๋า พุทธ ๔๐ ฮินดู ๑๐	มาเลย์ ๔๘ จีน ๓๘ อินเดีย ๓๐ อื่นๆ ๒
ฟิลิปปินส์	คริสต์เคียน ๘๓ อิสลาม ๔ อื่นๆ ๓	ฟิลิปปินโน ๘๖ จีน ๒ อื่นๆ ๒
ไทย	พุทธ ๘๐ อิสลาม ๓ อื่นๆ ๗	ไทย ๘๕ กะเหรี่ยง เขมร ๓ มาเลย์ ๓ จีน ๘
เวียดนาม	พุทธ เต๋า ๘๕ คริสต์เคียน ๑๐ อิสลาม ๒ อื่นๆ ๓	ญวน ๘๘ เขมร ๔ จีน ๖ มาเลย์ ๒

แน่นอนในสังคมพม่า และถึงแม้ว่าเอกชนชาวพม่าแต่ละคนจะได้รับอิทธิพลของธรรมเนียม
และขนบธรรมเนียมทางพุทธศาสนาก็ตาม แต่พุทธศาสนาก็ไม่อาจเป็นพลังที่เป็น
อิทธิพลในสังคมได้

สถานการณ์อย่างเดียวกันก็ปรากฏในประเทศอิสลามในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ศาสนาจารย์อิสลามหรือที่เรียกว่า “อุลาม่า” (Ulama) เป็นพลังที่สำคัญทาง
สังคมในชนบททั่วอินโดนีเซีย แต่ก็ไม่มีองค์การศาสนาอิสลามที่แน่นอนในประเทศ ที่จริง
แล้วนับได้ว่ามีความแตกต่างที่สำคัญในเชิงความหมายของอิสลามในชีวิตของประชาชน
ยกตัวอย่างเช่นในชวาตะวันออกและชวาภาคกลางมีชุมชนหลายแห่งของพวก “ซานตริ”
(Santri) ซึ่งเป็นพวกที่นับถือศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัดและมีความมุ่งมั่นประสงค์อย่าง
รุนแรงที่จะรักษาขนบธรรมเนียม อันเป็นที่เคารพของศาสนาของตนไว้ ในอาณาบริเวณ
เดียวกันมีกลุ่มชนพวก “อบังกาน” (abangan) พวกนี้ ถึงแม้ว่าจะถือศาสนาอิสลาม
ในนามแต่ก็มีความนิยมปฏิบัติทางศาสนาหลายประการ ซึ่งเป็นลักษณะทั่วไปของอาณา
บริเวณนี้ก่อนที่จะถือศาสนาอิสลามจะแผ่เข้ามา นอกจากนี้ ในหมู่ที่เคร่งครัดทางศาสนายังม
ีความขัดแย้งระหว่างพวกที่ต้องการตัดแปลงคำสอนอิสลามสมัยก่อนให้เข้ากับสภาวะสมัย
ใหม่และพวกที่ต้องการยึดอยู่กับคำสอนของอิสลามแต่ดั้งเดิมโดยเคร่งครัด ความแตก
แยกระหว่างคติสมัยนิยมและอนุรักษนิยมได้เกิดขึ้นในรูปต่าง ๆ กันและได้มีอิทธิพลเหนือ
การจัดตั้งพรรคการเมืองและสมาคมทางสังคมต่าง ๆ ฉะนั้น ถึงแม้ว่าตามประวัติศาสตร์
ศาสนาจะเคยเป็นส่วนผสมที่สำคัญในการทำให้เกิดความรู้ดีประจำชาติ และถึงแม้ว่า
ชนวนการทางสังคมและการเมืองในยุคต้นจะเกิดขึ้นจากความห่วงใยในทางศาสนาก็ตาม
แต่ศาสนาก็ไม่อาจเป็นโครงร่างที่สังคมอินโดนีเซียสมัยใหม่จะก่อรูปขึ้นได้

๕. ^๕พณฐานของการเมือง : ^๖อุดมการณ์

สังคมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทุกแห่งขณะนั้นต่างกำลังพยายามค้นหาหรือ
สร้างตัวร่วคลักษณะทางอุดมการณ์ของตนเอง คำสอนซึ่งเคยให้ความเป็นปึกแผ่นกันอยู่
กันไป ถึงแม้ว่าอิทธิพลของคำสอนจะเข้มแข็งอยู่ ความเรียกร้องทางคตินิยมซึ่งเคย
มุ่งเป็นปฏิปักษ์ต่อชาวต่างชาติในระหว่างที่ต่อสู้เพื่อเอกราชของชาติก็ได้สูญสิ้น
เอกภาพรากฐานไปแล้วในลักษณะต่าง ๆ กัน ผู้นำนักคิดนักเขียนของประเทศต่าง ๆ
เหล่านั้นต่างกำลังค้นหาความหมายของสังคมของตนเองแต่ละแห่ง ลักษณะเช่นนี้ส่วนใหญ่
แสดงให้เห็นถึงการขาดความเห็นพ้องต้องกันของประเทศเหล่านั้นในขณะที่ยพยายามเปลี่ยน
ระบบสังคมโบราณมาสู่สังคมสมัยใหม่

กระบวนการการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ทำให้เกิดปัญหาเรื่องความถูกต้อง (legitimacy) ของรัฐบาลส่วนใหญ่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีลักษณะขัดแย้งกันอยู่ ว่า รัฐบาลชาตินิยมใหม่เหล่านี้ได้ยึดหลักในความถูกต้องของคนในการเป็นทายาทอันชอบธรรมของรัฐบาลอาณานิคมเดิมในทางต่าง ๆ นับไม่ถ้วน ดัทธิอาณานิคมและการปกครองฝ่ายพลเรือนของผู้ปกครองชาวต่างชาติได้มีส่วนในการกำหนดแก่นแท้ของความถูกต้องของประเทศใหม่เหล่านี้ การกำหนดเส้นเขตแดนของรัฐใหม่เหล่านี้ก็ได้กำหนดขึ้นโดยรัฐบาลสมัยอาณานิคม สถาบันและการปฏิบัติหลายประการของรัฐบาลอาณานิคมก็ยังคงรักษาไว้อย่างแน่นแฟ้นตรงที่ดังเหล่านี้ ไม่ได้สร้างปัญหาเกี่ยวกับความถูกต้องของรัฐบาลใหม่ ยกตัวอย่างเช่น ถึงแม้ว่าผู้นำชาตินิยมต่างได้กล่าวคำหิตนึกเตียนการนำระบบกฎหมายของยุโรปเข้ามาใช้ในประเทศของตน แต่ก็ไม่มีประเทศใดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เปลี่ยนแปลงลักษณะที่สำคัญของประมวลกฎหมายของตนตั้งแต่ได้รับ

เอกราชมา วิธีการและแบบแผนของการปกครองอาณานิคมก็ยังคงดัดแปลงใช้อยู่ในดินแดนแถบนี้ส่วนใหญ่ ผู้ซึ่งยังทำทาสีสถาบันเหล่านี้ได้ก่อกบฏกลายเป็นคนขวางโลกรุ่นใหม่ และคนหัวรุนแรงรุ่นใหม่

ในเวลาที่ได้รับเอกราช รัฐส่วนใหญ่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่างมีความมุ่งหวังอยู่ว่าอนาคตใหม่ ๆ กำลังทอแสงขึ้นมา และต่างได้ใช้ความพยายามเป็นอันมากในการที่จะวาดโครงร่างของอุดมการณ์ใหม่ที่เหมาะสมสำหรับสังคมของตน ผู้นำชาตินิยมต่างค้นหาทางออกเชิงอุดมการณ์ต่าง ๆ แต่ก็ไม่กี่ปีต่อมาก็ได้ประสบกับความผิดหวังอย่างมากมาในการสร้างเสริมอุดมการณ์ครั้งแรก แท้จริงมีหลักฐานพอกล่าวได้ว่าตลอดทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้มีการเสื่อมโทรมทางอุดมการณ์ และมีแนวโน้มไปในทางคำนึงถึงผลการปฏิบัติเป็นสำคัญ

ยกตัวอย่างเช่น ในพม่าในระหว่างสงครามและสมัยก่อนสงครามผู้นำชาตินิยมได้เรียนรู้แนวความคิดต่าง ๆ ของลัทธิมากซ์ลัทธิเหมาและลัทธิฟาสซิสต์ เมื่อได้รับเอกราชลัทธิสังคมนิยมได้เป็นคติที่ได้รับความนิยมโดยทั่วไปในประเทศ และผู้นำพม่าสำคัญหลายคนได้เรียกตัวเองว่านักสังคมนิยม ในปี ค.ศ. ๑๙๕๓ (พ.ศ. ๒๔๙๖) พม่าได้จัดให้มีการประชุมนักสังคมนิยมเอเชียครั้งแรก และได้มีการจัดตั้งสำนักงานใหญ่ของขบวนการสังคมนิยมชนทมิฬอย่างถาวร แต่อย่างไรก็ตามเมื่อมาถึงปี ค.ศ. ๑๙๕๘ (พ.ศ. ๒๕๐๑) พวกสังคมนิยมก็หมดความเชื่อมั่นในตนเองว่าเป็นกลุ่มเด่นพิเศษ และไม่มีนักการเมืองชั้นนำของพม่าคนใดที่จะยอมแขวนป้ายเรียกตัวเองว่านักสังคมนิยม ในทำนองเดียวกันในอินโดนีเซียก็มีท่าทีว่าลัทธิสังคมนิยมจะเป็นพลังทางอุดมการณ์ที่สำคัญภายหลังที่ได้รับเอกราชใหม่ ๆ แต่ต่อมาอีกไม่กี่ปีลัทธิสังคมนิยมก็หมดความสำคัญและนักสังคมนิยมชั้นนำต่างก็พบว่าตนเองมีอิทธิพลทางการเมืองเพียงเล็กน้อย

ความนิยมในแนวความคิดทางสังคมนิยมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จำกัดส่วนใหญ่อยู่เฉพาะผู้นำชาตินิยมรุ่นแรกในพม่า อินโดนีเซีย และเวียดนาม ในที่อื่นนอก

จากนั้นในภูมิภาคนี้ นอกจากพรรคคอมมิวนิสต์เองแล้ว แนวความคิดที่มากซิดต์มีความสำคัญน้อย ความแตกต่างเช่นนี้อาจมีข้ออธิบายได้บางส่วนจากระยะเวลาและสิ่งแวดล้อมซึ่งผู้นำชาตินิยมเหล่านี้ เริ่มเข้ามาในวงการเมืองขบวนการชาตินิยมในพม่า อินโดนีเซียและเวียดนาม เริ่มก่อตัวเป็นรูปเป็นร่างเมื่อก่อนสงครามโลกครั้งที่สองไม่นาน และผู้นำเหล่านี้ในขณะนั้นได้รับอิทธิพลจากการรับรองอย่างเห็นอกเห็นใจของฝ่ายมากซิดต์และกลุ่มฝ่ายซ้ายในยุโรป ผู้นำชาตินิยมเหล่านี้เข้ามามีหลักฐานในทางการเมืองระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๓๐—๑๙๔๐ (พ.ศ. ๒๔๗๓—๒๔๘๓) ซึ่งเป็นระยะเวลาที่คติดต่อต้านลัทธิอาณานิคมได้มีความคิดใกล้ชิดผูกพันอยู่กับคติดต่อต้านนายทุนในแนวความคิดของตะวันตก ผู้นำซึ่งมีหัวเอนเอียงไปทางอุดมการณ์เช่นนี้กำเนิดขึ้นมาในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีความขัดแย้งระหว่างของเก่ากับของใหม่อย่างรุนแรง และมีการพัฒนาสมัยใหม่เพียงเล็กน้อยนอกวงการรัฐบาล ยกตัวอย่างเช่น มีชาวพม่าและอินโดนีเซียไม่กี่คนซึ่งมีบทบาทสำคัญในกิจกรรมทางพาณิชย์และอุตสาหกรรมสมัยใหม่ในระหว่างยุคอาณานิคม ตรงกันข้ามคนซึ่งได้รับการศึกษาแบบตะวันตกแทบทั้งหมดมีอาชีพรับราชการ ฉะนั้นในประเทศเหล่านี้บุคคลพวกซึ่งสนใจในการปรับปรุงสมัยใหม่ของสังคมตน จึงมักมองไปในแง่นโยบายของรัฐบาลไปหมด

ตรงกันข้ามในระบบการเมืองของฟิลิปปินส์และมลายู ซึ่งไม่ได้หนักไปในทางอุดมการณ์ แต่มุ่งหนักไปในทางผลประโยชน์มากกว่า ผู้นำในประเทศทั้งสองเกิดขึ้นมาในเวลาซึ่งบรรยากาศทางความคิดเห็นผิดแผกกับประเทศอื่นๆ และกระบวนการเปลี่ยนแปลงสมัยใหม่ได้กระจายออกไปมากแล้ว ผู้นำชาตินิยมของฟิลิปปินส์เป็นตัวอย่างของคนรุ่นแรกซึ่งมีความคิดทางการเมืองตั้งแต่สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง และบุคคลเหล่านี้มีความผูกพันอย่างแน่นแฟ้นอยู่กับสถาบันผู้แทนของประชาชน และหัดกับรัฐธรรมนูญ ผู้นำของมลายูเป็นคนรุ่นใหม่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และความคิดของบุคคลเหล่านี้ได้อยู่ภายใต้อิทธิพลของสงครามเย็นและการต่อสู้ของประเทศของตนเป็น

เวदानานกับลัทธิคอมมิวนิสต์ นอกจากนั้นในฟิลิปปินส์และมลายูมีกลุ่มผลประโยชน์พื้นเมืองทางธุรกิจและการค้าอยู่มากพอสมควร ฉะนั้นผู้ที่อยู่ในวงการบริหารจึงรู้สึกว่าตนไม่ใช่เป็นคนกลุ่มเดียวที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาชาติบ้านเมืองของตน

ในประเทศส่วนใหญ่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้มีความรู้ถึงภัยร้ายแรงของอุดมการณ์ทางการเมืองมากขึ้น ในประเทศซึ่งผู้นำของตนเคยเอนเอียงไปในทางหลักการสังคมนิยม ได้เริ่มมีความรู้ถึงผลหวั่นมาขึ้นในอนาคตของการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ผู้นำสังคมนิยมในพม่า อินโดนีเซีย และเวียดนามเคยตั้งนิษฐานไว้ว่าเมื่อกำจัดการปกครองของคนต่างชาติและยุค “การแสวงประโยชน์ทางอาณานิคม” ไปหมดแล้วย่อมจะเกิดความเจริญงอกงามทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วโดยอัตโนมัติ แต่เมื่อแบบแผนกลับเป็นในรูปทรงตัวแทนที่จะเป็นการพัฒนาที่พลั้งเคลื่อนไปอย่างรวดเร็ว ศรัทธาในอำนาจพิเศษของคட்சังคมนิยมและคดียากยิ่งที่จะเสื่อมถอยลง ผลที่คิดตามก็คือมีแนวโน้มไปในรูปของอุดมการณ์อื่นๆ เกี่ยวกับรัฐ ตัวอย่างในอินโดนีเซีย ประธานาธิบดีซูการ์โนได้เสนอแนวคิดแบบ “ประชาธิปไตยแบบนำทาง” (Guided Democracy) กล่าวคือมีการปกครองโดยประธานาธิบดีกับผู้นำซึ่งคัดเลือกมาจากกลุ่มผลประโยชน์และชุมชนต่าง ๆ และไม่มีการเลือกตั้งโดยประชาชนและไม่มีการรวมการเมืองอีกต่อไป ในทางตรงกันข้าม ในฟิลิปปินส์และมลายูซึ่งต้องประเทศได้มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และมีเสถียรภาพนานมากที่สุด ในภูมิภาคนี้ กลุ่มผู้ทรงปัญญาและนักศึกษาดำรงมีความรู้ดีว่าการเมืองของประชาธิปไตยชนชาติพื้นฐานทางอุดมการณ์ ซึ่งเสนอให้แนวความคิดแน่นอนในทางจุดมุ่งหมายของชาติ ฉะนั้นบุคคลเหล่านั้นต่างไม่หาแนวอุดมการณ์ซึ่งครั้งหนึ่งเป็นลักษณะของพม่าและอินโดนีเซียแต่กำลังหมดความสำคัญลงในประเทศเหล่านั้น

ในประเทศไทย ภูมิพญาและดาวซึ่งทั้งต่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่างมีพระมหากษัตริย์ แบบแผนการพัฒนาทางอุดมการณ์ มีลักษณะแตกต่างออกไป แนวความคิดในทางพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ยังเข้มแข็งอยู่ ในภูมิภาคชนบท

ส่วนใหญ่ของประเทศไทย และผู้นำสมัยใหม่ก็ยังสนับสนุนบทบาทของพระมหากษัตริย์ ในการเป็นศูนย์รวมของประเทศ ในขณะที่ประเทศกำลังเผชิญอยู่กับการเปลี่ยนแปลงทาง สังคมอย่างใหญ่หลวง ถึงแม้จะไม่มีฝ่ายคัดค้านสถาบันพระมหากษัตริย์แต่ก็มีการถกเถียงกันอยู่มาก เกี่ยวกับรูปแบบการปฏิบัติทางการเมืองให้สอดคล้องกับระบบพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ นับตั้งแต่มีการรัฐประหารในปี ค.ศ. ๑๙๓๒ (พ.ศ. ๒๔๗๕) ซึ่ง ทำให้อำนาจการปกครองสมบูรณ์แบบของพระมหากษัตริย์สิ้นสุดลง ผู้ทรงคุณบัญชา และผู้นำการเมืองของไทยยังได้เถียงกันอยู่ว่า ประเทศของคนได้ก้าวหน้าไปสู่การปฏิบัติ แบบผู้แทนของประชาชนได้อย่างรวดเร็วเท่าที่ควรหรือไม่ ในกัมพูชาและลาว สถาบันพระมหากษัตริย์ต้องดำรงอยู่ไปในระหว่างที่ตกเป็นประเทศใต้อาณัติของฝรั่งเศส เพราะยอมเป็นข้อพิสูจน์ว่า อำนาจของพระมหากษัตริย์ไม่อาจทัดเทียมกับข้าราชการชาว ต่างประเทศได้ ในปัจจุบัน ในชนบทของลาวประชาชนเกือบครึ่งไม่รู้จักสถานะของสถาบันพระมหากษัตริย์ของตน และในกัมพูชาอิทธิพลของกษัตริย์มีท่าทีว่าจะเข้มแข็งอยู่แต่ เฉพาะในนครหลวงเท่านั้น แต่ในทางกลับกัน ในประเทศทั้งสองนี้กลับไม่มีสัญญาณ และอุดมการณ์อย่างอื่นที่จะเป็นคู่แข่งกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ในการที่จะเป็นพื้นฐาน ในการรวมความรูสึกของประชาชนไว้ได้

เมื่อพิจารณาตามแนวคิดที่ผ่านมาแล้วจะเห็นได้ว่า ลักษณะทางอุดมการณ์ ของรัฐต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีลักษณะกำหนดแน่นอนในทางกิจการต่างประเทศมากกว่าในทางการเมืองภายใน ทั้งส่วนหนึ่งเป็นเพราะลักษณะการเมืองระหว่าง ประเทศกำหนดขึ้นอย่างเด่นชัดในระยะปัจจุบันมากกว่าความผูกพันภายในของบรรดา ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศเหล่านี้ต่างพยายามเผชิญกับความจริงที่ว่า โลกถูกสงครามแบ่งแยกออกเป็นสองฝ่าย แต่ละประเทศจึงต้องแสดงว่าตนสนับสนุนฝ่าย ใดรัฐ ๖ หรือฝ่ายค่ายโซเวียต มีบางประเทศพยายามหลีกเลี่ยงปัญหานี้และยึดนโยบาย

เป็นกลางโดยไม่ผูกพันกับทั้งสองฝ่าย บางประเทศเกรงกลัวความใกล้ชิดของจีนคอมมิวนิสต์และเชื่อว่าถ้าปราศจากความช่วยเหลือจากภายนอก ตนจะต้องตกเป็นเหยื่อของการรุกรานจากแผ่นดินใหญ่จีนซึ่งมีอำนาจใหญ่โตและมีพดเมืองต้นหตาม ทุกประเทศในอาณานิคมมีลักษณะต่อต้านลัทธิอาณานิคมร่วมกัน และเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มประเทศเอเชีย—แอฟริกาในสหประชาชาติ

เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองสงบลง เป็นที่สันนิษฐานกันโดยทั่วไปว่าคลื่นของลัทธิชาตินิยมซึ่งท่วมท้นบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะเป็นอิทธิพลสำคัญในการกำหนดลักษณะการเมืองของประเทศต่าง ๆ ในปัจจุบันความรู้ลัทธิชาตินิยมยังเข้มแข็งพอที่จะรักษาความรู้ดั้งเดิมเป็นปฏิปักษ์ต่อคนต่างชาติและฝ่ายตะวันตก แต่ก็ไม่เข้มแข็งเพียงพอที่จะเป็นเครื่องรวมกำลังของประชาชนในแต่ละประเทศเพื่อความร่วมมือกัน เพื่อบรรลุถึงจุดหมายในการสร้างอนาคตของชาติตนได้ ลัทธิชาตินิยมได้เปลี่ยนเป็นมีลักษณะเชิงปฏิเสธ เช่นในอินโดนีเซียความรู้ลัทธิชาตินิยมรุนแรงพอที่จะรวมกำลังประชาชนชนต่อสู้ต่อต้านและคนจีนโพ้นทะเล แต่ก็ไม่แรงพอที่จะให้ความรู้ดั่งร่วมกันของทุกฝ่ายในโชคชะตาของประเทศ ในพม่าลัทธิชาตินิยมยังแสดงออกมากด้วยการโจมตีฝ่ายตะวันตกและบรรดาชนกลุ่มน้อยชาวอินเดียและชาวจีนในประเทศ แต่ในด้านปัญหาภายในประเทศก็ยังไม่เป็นที่ตกลงว่าวิถีทางชาตินิยมจะปฏิบัติไปในทางใดแน่ การถอนตัวของทุนต่างประเทศจากพม่าและอินโดนีเซีย ได้ทำให้ความรู้ดั่งเป็นปฏิปักษ์ต่อฝ่ายตะวันตกลดลงเพราะเป้าหมายของการโจมตีเหลือน้อยลง แต่ในขณะเดียวกันการถอนทุนออกเช่นนี้ย่อมเป็นอุปสรรคต่อกระบวนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจภายในของประเทศเหล่านี้ ซึ่งย่อมทำให้เกิดความระส่ำระสายในรูปอื่น ๆ

ประเด็นทางอุดมการณ์พื้นฐานในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งมีผลลึกซึ้งยิ่งกว่าลัทธิสังคมนิยมหรือลัทธิชาตินิยมหรือแนวความคิดต้นฉบับชนฝ่ายตะวันตก ก็คือปัญหา

ว่าประเทศซึ่งตกอยู่ในระยะการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้จะสามารถรักษาความรู้ดีในลักษณะเฉพาะดั้งเดิมของตนไว้ได้เพียงใดในขณะที่ต้องเผชิญกับโลกสมัยใหม่ ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทุกประเทศต่างรู้ดีว่าตนเป็นประเทศเด็ก ซึ่งตกอยู่ในโลกการเมืองระหว่างประเทศที่เต็มไปด้วยอันตราย ผู้นำหลายคนประสงค์ที่จะรับมือกับลักษณะชีวิตสมัยใหม่หลายอย่างและมีประชาชนจำนวนมากขึ้นทุกที ซึ่งต้องการที่จะได้รับประโยชน์จากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเทคนิคสมัยใหม่ ในทางตรงกันข้ามก็ยังมีความดั่งเดิมอยู่มากที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจำเป็นในการบรรลุถึงการพัฒนาภายในประเทศอย่างแท้จริง

ผู้นำชาตินิยมมักมีความสามารถในการทำให้เกิดความต้องการในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ แต่มักประสบความยากลำบากในการดำเนินนโยบายอันจำเป็นในการที่จะบรรลุซึ่งการพัฒนาดังกล่าว การขัดแย้งในทางคุณค่าระหว่างแนวเก่ากับแนวใหม่ทำให้รัฐบาลทั้งหมดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่ค่อยได้รับผลสำเร็จ มีคนบางพวกต้องการเปลี่ยนแปลงแต่ไม่พร้อมที่จะเสียสละในเมื่อหมายถึงการบั่นทอนวิถีชีวิตเก่า ซึ่งตนเคยชินคุ้นเคยมาอยู่ บางพวกรู้สึกอึดอัดเพราะดำเนินว่าการเปลี่ยนแปลงหมายถึงว่าตนต้องมีลักษณะคล้ายกับฝ่ายซึ่งตนเคยเป็นปฏิปักษ์ กล่าวคือเจ้านายซึ่งเคยปกครองตนในฐานะดินแดนอาณานิคม ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงหมายถึงจะต้องเปลี่ยนไปตามแบบตะวันตก และคนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นจำนวนมากรู้สึกว่าเรื่องนี้เป็นสิ่งที่ตนไม่พร้อมที่จะรับเพราะครึ่งหนึ่งตนเองเคยคิดว่าตะวันตกเป็นศัตรูของตนอยู่

ผู้นำชาตินิยมเหล่านี้ได้ประสพว่าปัญหาการพัฒนาเป็นเรื่องยากลำบากเกินกว่าที่ได้เคยคิดไว้และในปัจจุบันเมื่อเริ่มตระหนักตนจะล้มเหลวก็เริ่มหวั่นไหวที่จะหาแนวทางดำเนินการใหม่ในทางที่จะลดการผูกพันในการเปลี่ยนแปลงไปสู่สมัยใหม่ ยกตัวอย่างในพม่าผู้นำชาตินิยมหลังจากที่ได้เอกราชใหม่ ๆ ได้ประกาศว่าการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

เป็นจุดหมายเบื้องต้นของคน แต่ในระยะต่อมา มีที่เดิมา รัฐบาลมักเน้นในเรื่องจุดมุ่งหมายดังกล่าวน้อยลง แต่กลับเน้นในเรื่องที่ว่าพม่าควรคงรักษาสันติภาพนิยมดั้งเดิมของตนไว้ และส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เป็นพลังสำคัญของประเทศ ประธานาธิบดีโซการ์ โนของอินโดนีเซียก็เริ่มหันมายกย่องเชิดชูคุณความดีของขนบธรรมเนียมเดิมของอินโดนีเซีย และชักชวนเพื่อนร่วมชาติของตนให้ยกย่องรักษารัฐธรรมนูญประเพณีดั้งเดิมของตนไว้ การพัฒนาประเทศชาติอย่างเป็นลำดับขั้นย่อมเกิดขึ้นไม่ได้จนกว่าประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเพณีดั้งเดิมกับการเปลี่ยนแปลง

๖. พลังเคลื่อนไหวกการเมือง

ในระหว่างที่ประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กำลังพยายามไม่หาความรู้ถึงในลักษณะประจำชาติของตนในโลกแห่งความเปลี่ยนแปลงอยู่ ^{นี้} ตัวละครที่สำคัญที่สุดในทางการเมืองได้แก่พรรคการเมือง บุคคลผู้นำทางการเมือง ข้าราชการและทหาร กลุ่มเหล่านี้^{นี้}ได้ว่าเป็นชุมชนชนชั้นนำทางการเมืองของประเทศ ส่วนใหญ่มีแต่ในฟิลิปปินส์และพม่าจะนับได้ว่ามีความตายเช่นเดียวกันที่มีกลุ่มสำคัญนอกวงการรัฐบาล ซึ่งมีรากฐานมั่นคงในสังคมโดยส่วนรวมและเป็นกลุ่มซึ่งมีอิทธิพลเหนือการตัดสินใจของรัฐบาล ในที่อื่นนอกจากนี้แล้วกระบวนการพัฒนาทางเศรษฐกิจยังไม่ก้าวหน้าพอที่จะเกิดกลุ่มผลประโยชน์และสมาคมหน้าทีการงานต่าง ๆ ซึ่งวัตถุประสงค์จำกัดแน่นอน บางเวลาบ่อยๆ ^{นี้} ครังก็มีกลุ่มซึ่งรวมตัวกันเข้าอย่างกะทันหันเช่นกลุ่มนักศึกษาและกลุ่มชาวนา กลุ่มเหล่านี้^{นี้}อาจเข้ามาในวงเวทีการเมืองอย่างกะทันหันเพื่อเรียกร้องข้อต้องการต่าง ๆ แต่ในระยะต้องตามปีที่แล้วมานี้ การเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มนอกการเมืองกับคณะบุคคลในวงการรัฐบาลซึ่งเป็นผู้ตัดสินใจปัญหาการเมืองไม่ค่อยจะเข้มแข็งนัก ในบริเวณส่วนใหญ่ของภูมิภาคนี้

ระบบพรรคการเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เมื่อเวลาที่ได้รับเอกราชของประเทศส่วนใหญ่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พรรคการเมือง^{นี้}รู้ดีว่ามีบทบาทสำคัญในประเทศชาติ และเป็นที่ตั้งนิษฐานกันว่าพรรคการเมืองเหล่านี้^{นี้}จะเป็นผู้ตัดสินใจอนาคตส่วนใหญ่ของประเทศของตนแต่ละประเทศ แต่ในระยะต้องตามปีที่แล้วมานี้ ความสำคัญของพรรคการเมืองได้เสื่อมถอยลงทั่วทั้งอาณาบริเวณแถบนี้ ความยากลำบากสืบเนื่องมาจากความเสื่อมของอุดมการณ์ได้ก้าวไปไกล

กว่าการกำเนิดของกลุ่มผลประโยชน์อันพึงเกิดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายในเชิงปฏิบัติ ในทำนองเดียวกัน ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประชากรของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้ถูกบั่นทอนเพราะความเสื่อมถอยทางอุดมการณ์ เอกภาพของพรรคการเมืองหลายพรรคซึ่งมีแนวเอนเอียงไปในทางอุดมการณ์ก็ถูกกระทบกระเทือนในทำนองเดียวกัน ในขณะที่เดียวกันมีพรรคการเมืองไม่กี่พรรคที่สามารถสร้างสภาพร่วมของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ซึ่งมุ่งแสวงหาอิทธิพลในแนวนโยบายของรัฐบาล

ในระดับวิวัฒนาการของระบบพรรคการเมือง ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในขณะนี้เป็นการยากที่จะทำนายล่วงหน้าว่าระบบพรรคการเมืองจะมีรูปร่างอย่างไรในอนาคต แต่ในขณะนี้อาจจำแนกระบบพรรคการเมืองในภูมิภาคนี้ออกเป็นสี่ประเภทด้วยกันคือ

- ๑) ระบบแข่งขันประชาธิปไตยซึ่งมีพรรคฝ่ายค้าน ตัวอย่างที่ดีเช่นกระบวนการพรรคการเมืองในฟิลิปปินส์
  - ๒) ระบบพรรคผสมชาตินิยม เช่น ในมาลายูปัจจุบันและในพม่าเมื่อไม่นานมานี้
  - ๓) โครงสร้างของพรรคแตกแยกออกไป เช่น อินโดนีเซียหลังได้รับเอกราชและในประเทศไทยซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงบางส่วนกับประเภทนี้
  - ๔) ระบบพรรคซึ่งถูกรวบคลุมโดยพรรคชาตินิยมจำกัดพรรคเดียวและไม่ค่อยปล่อยให้ให้มีพรรคฝ่ายค้าน เวียดนามและอินโดนีเซียในปัจจุบันจัดอยู่ในประเภทนี้
- ฟิลิปปินส์มีระบบพรรคที่มั่นคงที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และพรรคก็ผูกพันไปในทางอุดมการณ์น้อยที่สุด พรรคใหญ่สำคัญสองพรรค คือ พรรคชาตินิยม (Nacionlista Party) และพรรค Liberal Party ทั้งสองพรรคนี้ ไม่ได้แบ่งแยกความแตกต่างรุนแรงทางอุดมการณ์แต่แบ่งแยกกันตามตัวบุคคลและความเห็นหนักในเรื่องนโยบาย

ของผู้นำของพรรคในระยะเวลาหนึ่ง ทั้งสองพรรคไม่ได้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มหนึ่งกลุ่มเดียว ทั้งสองพรรคเป็นที่รวมกลุ่มของนักการเมืองซึ่งพยายามไต่หาการเป็นผู้แทนของผลประโยชน์ฝ่ายต่าง ๆ ในประเทศมากที่สุดที่จะทำได้ ในทำนองนี้ พรรคการเมืองกลุ่มผลประโยชน์ยังไม่เจริญเติบโตเท่าในสหรัฐอเมริกา ๖ ฉะนั้น พรรคการเมืองจึงเป็นที่รวมของนักการเมืองซึ่งพยายามเป็นผู้แทนผลประโยชน์กว้าง ๆ ของสังคม ในแง่ที่ความเข้มแข็งของระบบพรรคการเมืองในฟิลิปปินส์อยู่ที่ความต้องการอันเป็นรากฐานของนักการเมืองฟิลิปปินส์เองที่จะประสบความสำเร็จได้เข้าครองอำนาจรูปแบบของพรรคการเมืองในฟิลิปปินส์ขึ้นอยู่กับความต้องการของนักการเมืองฟิลิปปินส์ที่จะได้อิทธิพลเพื่อที่จะได้สามารถไต่หาผลรางวัลตอบแทนทำนองผลประโยชน์ส่วนตัว

พรรคชาตินิยมซึ่งตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๐๗ (พ.ศ. ๒๔๕๐) เป็นพรรคการเมืองที่เก่าแก่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พรรคนี้เป็นพรรคการเมืองพรรคเดียวในประเทศจนปี ค.ศ. ๑๙๔๖ (พ.ศ. ๒๔๘๙) เมื่อได้ประสบความสำเร็จได้รับเอกราชตามจุดมุ่งหมาย แต่ในขณะนั้นเองพรรคนี้ได้เสียตำแหน่งประธานาธิบดีและเสียงส่วนใหญ่ในสภาทั้งสองของรัฐสภาให้แก่กลุ่มนักการเมืองพรรคชาตินิยมซึ่งแตกแยกออกไปจัดตั้งพรรคเสรีนิยมภายใต้การนำของนายมานูเอล รอกซา ขณะนั้น รอกซาเป็นประธานวุฒิสภาและได้รับเลือกเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดี

ประวัติของพรรคการเมืองทั้งสองของฟิลิปปินส์เป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงระหว่งการพึ่งพาฝ่ายผลประโยชน์ของอุตสาหกรรมน้ำตาล และความเรียกร้องตามความรู้รักประชานิยม ความต้องการทางการเงินบังคับให้นักการเมืองต้องยอมรับการสนับสนุนจากกลุ่มผลประโยชน์ที่มีรากฐานมั่นคง ความต้องการทางคะแนนเสียงเรียกร้องให้มีโครงการสำคัญซึ่งอาจไม่ถึงกับรุนแรงนัก ในทำนองเดียวกันพรรคการเมืองทั้งสองต่างเผชิญกับปัญหาที่จะหาผลประโยชน์ส่วนตัวให้ได้มากที่สุดที่จะทำได้ ในขณะที่

เดี๋ยวกันก็ต้องพยายามหลีกเลี่ยงข้อกล่าวหาว่าทุจริต ระบบพรรคของฟิลิปปีนส์เมื่อพยายามรวมฝ่ายผลประโยชน์ต่าง ๆ ไว้ให้มากที่สุดที่จะทำได้และพยายามจะทำให้รัฐบาลรับใช้ฝ่ายผลประโยชน์ต่าง ๆ แน่نون จึงตกอยู่ในอันตรายเต็มอว่จะมีลักษณะเป็นการทุจริตมากอยู่และปราศจากหลักการ ความรู้ดีในทำนองการเมืองเชิงปฏิบัติซึ่งเผด็จการระบบพรรคของฟิลิปปีนส์ได้ถูกกลบเกลื่อนด้วยการที่นักการเมืองฟิลิปปีนส์พยายามแสดงออกในรูปอุดมคติสูงส่งซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับสภาพความจริงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น การเมืองฟิลิปปีนส์หลายด้านด้วยกันมีลักษณะคล้ายการเมืองระบบเทศบาลในอเมริกาสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่หนึ่งเล็กน้อย บางครั้งก็แค่เพียงเรียกร้องให้มีการปฏิรูปกันจริง ๆ เพียงเท่านั้นและมีมีความหวังกันเต็มอว่จะมีนักปราบคอร์รัปชันโหดขึ้นมาในวงการเมือง แต่สภาพความจริงของการเมืองฟิลิปปีนส์บังคับให้นักการเมืองต้องโอนอ่อนตามฝ่ายผลประโยชน์ต่าง ๆ ซึ่งขัดกันอยู่

ปัญหาของระบบพรรคการเมืองซึ่งมีลักษณะเป็นพรรคชาตินิยมผสมพรรคเดโมแครตอย่างชัดในพม่าในระยะหลังสงคราม พรรคผสมนี้ได้ออกชนในระยะตอนท้ายของสงครามโลกครั้งที่สองมีชื่อว่าพรรค AFPFL ซึ่งย่อมาจากคำว่าสันนิบาตเสรีภาพของประชาชนต่อต้านฟาสซิสต์ (Anti-Fascist People Freedom League) แต่ต่อมาความหมายตามตัวอักษรคำเหล่านี้ก็หมดไป คงมีแต่ชื่อย่อซึ่งมีความสำคัญทางการเมือง เดิมทีเดิยพรรค AFPFL เป็นพรรคผสมกว้าง ๆ ประกอบด้วยองค์การมวลชนต่าง ๆ กลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ นักการเมืองอิสระและบุคคลสำคัญของประเทศ พรรคนำจัดชนอย่างระมัดระวังโดยองสาน ผู้นำนักชาตินิยมพม่าหนุ่ม ซึ่งได้รับความเคารพนับถือจากชาวพม่าส่วนใหญ่ และเป็นผู้เจรจาจนได้รับเอกราชจากอังกฤษในที่สุด รายชื่อของกลุ่มนี้เป็นที่ประทับใจอย่างยิ่งแต่ก็เป็นเพียงการเกี้ยวข้องของบุคคลบางคนและผู้สนับสนุนในตัวบุคคลเหล่านั้นเท่านั้น ส่วนสำคัญของพรรค AFPFL คือกลุ่มนักสังคมนิยมและนัก

มีากซิด์ซึ่งเรียกตัวเองว่าพรรคสังคมนิยมแห่งพม่า มีกลุ่มต่าง ๆ ร่วมอยู่ในพรรค AFPFL เช่นกลุ่มดังก้าวต่อไปนี้ องค์การชาวนาแห่งพม่า (All—Burma Peasants Organization) องค์การสหพันธ์การค้า (Federation of Trade Organizations) สภาสหภาพแรงงาน (Trade Union Congress Burma) สันนิบาตเสรีภาพสตรี (Women's Freedom League) สภามุสลิม (Burma Muslim Congress) สภาประชาชนากะชิน (Kachin National Congress) สันนิบาตสหภาพกะเหรี่ยง (Union Karen League) สภาชาวจีน (Chin's Congress) สภาสหประชาชนชาวเขา (The United Hill People's Congress) รวมทั้งหน่วยดับเพลิงพม่า (All—Burma Fire Brigade) องค์การครูพม่า (All—Burma Teachers Organization) และสมาคมรพพยาบาลเซนต์จอห์น (St. John Ambulance Association) ในปี ค.ศ. ๑๙๔๘ (พ.ศ. ๒๔๙๑) พวกคอมมิวนิสต์ได้ถูกขับไล่ออกจากพรรคภายหลังที่พวกคอมมิวนิสต์ได้ใช้วิธีการเป็นขบถต่อรัฐบาล พรรค AFPFL มีชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งแรกและมีอิทธิพลสำคัญในนโยบายของรัฐบาล ในการเลือกตั้งในปี ค.ศ. ๑๙๕๖ พรรค AFPFL ชนะได้ที่นั่ง ๑๔๘ ที่ในจำนวนทั้งหมด ๒๕๐ ที่

ในฐานะเป็นแนวร่วมชาตินิยมพรรค AFPFL ได้มีเบื้องหลังแตกแยกกันภายในระหว่างฝ่ายต่าง ๆ และการขัดแย้งในเรื่องส่วนตัว ความตึงเครียดส่วนใหญ่สืบเนื่องมาจากความจริงที่ว่าผู้นำหลายคนของพรรคเป็นผู้นำขององค์การต่าง ๆ ที่รวมอยู่กับพรรค สถานการณ์เช่นนี้ก่อให้เกิดการแข่งขันชิงดีกันระหว่างองค์การต่าง ๆ เหล่านี้ในเรื่องผู้ใดจะมีอิทธิพลมากกว่ากันเหนือนโยบายของรัฐบาล ความขัดแย้งส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องส่วนตัว ทั้งนี้เพราะองค์การเหล่านี้เองไม่ได้เป็นตัวแทนของผลประโยชน์ที่ทรงอำนาจภายในสังคมภายหลังการเลือกตั้งในปี ค.ศ. ๑๙๕๖ (พ.ศ. ๒๔๙๙) อนุได้ขอลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเพื่อออกไป “ชำระสังขาร” พรรค AFPFL และเสริม

กำลังพรรคให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น ในระหว่างที่เดินทางไปต่าง ๆ ทั่วประเทศอนุได้ประทับใจ
ความจริงที่ว่าไม่ใช่เป็นเรื่องง่ายที่จะกำจัดฝ่ายต่าง ๆ ในพรรคซึ่งเป็นศัตรูต่อความเป็นผู้นำ
นำของตน เมื่อประเทศมีความสงบมากขึ้นและพวกชนกอมมิวนิสต์และพวกชนอื่นเริ่ม
เสื่อมอำนาจลง ความตึงเครียดภายในพรรค AFPFL ยิ่งรุนแรงมากขึ้น ในฤดูใบไม้
ผลิ ค.ศ. ๑๙๕๘ (พ.ศ. ๒๕๐๑) ก็เข้าชนแตกแยก และในที่สุดพรรคก็แตกแยกกันออกเป็น
เป็นสองฝ่ายในเดือนมิถุนายน ฝ่ายหนึ่งนำโดยนายกรัฐมนตรีนู อนุ และกระษัตริย์ผู้นำ
สมาคมชาวนาพม่า (All-Burma Peasants Association) เรียกตัวเองว่าพรรค AFPFL
“สะอาด” (Clean AFPFL) อีกฝ่ายหนึ่งนำโดยอูอาด้วย อดีตนายกรัฐมนตรีนูและผู้นำ
สหภาพภาพแรงงาน (Trade Union Congress) และกระษัตริย์ผู้นำพรรคสังคมนิยม
รวมกันเรียกว่าพรรค AFPFL “เสถียรภาพ” (Stable AFPFL)

ความแตกแยกของพรรค AFPFL ทำให้การกุมอำนาจของพรรคผลัชนา
นิยมนั้นสุดโต่งและมีพรรคที่แข่งขันกันมีกำลังเท่าเทียมกันสองพรรค การแตกแยกครั้งนี้ยัง
หมายถึงองค์การต่าง ๆ ทั้งหมดที่ก่อร่างสร้างขึ้นมาภายใต้แนวร่วมของพรรค AFPFL
ต้องแยกเป็นสองฝ่ายออกหมด การแตกแยกทำให้นัหน้านักใกล้เคียงกันมากจน อนุ ต้อง
พึ่งพรรคแนวร่วมประชาธิปไตย (National United Front, NUF) ซึ่งสนับสนุนคอมมิวนิสต์
ในการรักษาเสถียรภาพในรัฐสภา ถึงแม้ว่าภายหลังแตกแยกกันแล้วจะมีความแตก
ต่างทางอุดมการณ์ระหว่างพรรค AFPFL ทั้งสองแต่เพียงเล็กน้อยก็ตาม แต่ความขัด
แย้งเป็นเรื่องใหญ่โตจนมีท่าทีว่าจะเกิดสงครามกลางเมือง ผลสุดท้ายในเดือนมิถุนายน ปี
ค.ศ. ๑๙๕๘ (พ.ศ. ๒๕๐๑) กองทัพพม่าภายใต้การนำของนายพลเนวินจึงเข้าจัดตั้งรัฐบาล
ชั่วคราวเพื่อจัดการเลือกตั้งยุติธรรมขึ้นใหม่ ระยะเวลาของการกุมอำนาจของฝ่าย
ทหารสิ้นสุดลงในวันที่ ๕ เมษายน ค.ศ. ๑๙๖๐ (พ.ศ. ๒๕๐๓) การปกครองของฝ่าย

ทหารได้ทำให้มีการจำกัดกิจกรรมของพรรคในมาดงมากและกำลังของพรรคในเขตชน-
บทก็ถูกบั่นทอนลง

การเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๖๐ (พ.ศ. ๒๕๐๓) ซึ่งพรรค
AFPPFL “ตะอาด” ของฮุนซึ่งเปลี่ยนชื่อใหม่เรียกว่าพรรคสหภาพ (Union Party)
มีชัยชนะได้ที่นั่ง ๑๕๖ ที่ พรรค AFPPFL “เสถียรภาพ” (Stable AFPPFL) ได้เพียง
๓๔ ที่ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ชัยชนะครั้งนึ่งส่วนใหญ่เป็นของฮุนในทางส่วนตัวมากกว่าที่
เป็นขององค์การพรรค ความจริงที่ฝ่ายทหารได้ถอนตัวจากการเมืองและรัฐบาลได้คกอยู่
ในมือของฝ่ายพลเรือนอีกครั้งหนึ่งทำให้ดูประหนึ่งว่าประเทศชาติได้สามารถแก้ปัญหา
ต่าง ๆ อันเป็นรากฐานของการสร้างประชาชาติ แต่เป็นเรื่องโชคร้ายที่ว่าระยะเวลาดำ
หนึ่งต่อมา การปกครองของฮุนและพรรคสหภาพของฮุนล้มเหลวไม่สามารรถสร้างรัฐบาล
ที่เข้มแข็งขึ้นได้ ได้เกิดมีความรู้สึกว่ประเทศชาติได้ถอยหลังถดถอยไปสู่ความยุ่งยากและ
ความเสื่อมโทรมทางเศรษฐกิจ เมื่อเกิดความเชื่อว่าการปกครองของฝ่ายพลเรือนจักนำ
ไปสู่ยุบทรายที่ร้ายแรงต่อเอกภาพของประชาชาติ กองทัพพม่าภายใต้นายพลเนวินจึงได้
ทำรัฐประหารในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๖๒ (พ.ศ. ๒๕๐๕) และเข้าควบคุมรัฐบาลของ
ชาติ โดยเด็ดขาดเป็นครั้งที่สอง ฝ่ายทหารได้ล้มเลิกรัฐบาลโดยการเลือกตั้ง และตั้ง
สภาปฏิวัติประกอบด้วยสมาชิกนายทหาร ๑๗ คนมีนายพลเนวินเป็นประธานดำเนินการ
ต่าง ๆ ของชาติ อดีตคณายกรัฐมนตรีฮุนและสมาชิกของคณะรัฐบาลถูกจับกุมพร้อมกับ
นักการเมืองชนน้าอื่น ๆ บุคคลเหล่านี้ปฏิเสธไม่ยอมรับข้อเสนขอของสภาปฏิวัติที่จะให้
ร่วมกันเป็นพรรคการเมืองเดี่ยวแต่ให้ความสนับสนุนแก่การปกครองนายพลเนวิน

นิทานเรื่องความแตกสลายของพรรค AFPPFL ซึ่ให้เห็นถึงสภาพของพม่าใน
ระยะหลังสงครามใหม่ ๆ ที่จะหาแนวร่วมกันสำหรับสังคมทั้งหมด หลังจากการแตกแยก
กันแล้วประเทศชาติก็ไม่สามารรถหาทางอื่นซึ่งสามารรถลดเลียงการเมืองเชิงปฏิบัติและ

สัญญา ตรงกันข้ามขณะนั้นประเทศต้องกลับไปพึ่งอิทธิพลของบุคคลสำคัญชั้นนำหรือ
องค์การเชิงอำนาจนิยม เช่น ฝ่ายทหารและระบบข้าราชการ

กลายเป็นตัวอย่างอีกแบบหนึ่งของระบบพรรคชาตินิยมผสมแต่ตรงกันข้าม
กับพม่า สหพรรค (The Alliance) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเมืองของมลายู นับแต่
ได้รับเอกราชเป็นพรรคผสมซึ่งมิได้เน้นหนักไปในทางอุดมการณ์ ตรงกันข้ามสหพรรค
พยายามเป็นตัวแทนของฝ่ายต่าง ๆ ที่สำคัญที่สุดในสังคมมลายูและสมาคมฝ่ายต่าง ๆ
เหล่านั้นเข้าด้วยกันเพื่อความร่วมมือกันในการสร้างความต้องการแก่ประชาชาติ สห-
พรรคประกอบด้วยสมาคมทางเชื้อชาติและชุมชนชนที่สำคัญด้านการด้วยกัน คือ ใน
อันดับแรกได้แก่องค์การสหชาติมลายู (United Malay National Organization) ซึ่ง
ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๖ (พ.ศ. ๒๔๘๙) เพื่อแสดงความคิดค่านิยมของชาวมลายูต่อข้อ
เด่นของอังกฤษที่จะจัดตั้งสหภาพมลายูขึ้น ผู้นำขององค์การนี้ได้แก่ ตนกูปุดู ราห์มาน
ซึ่งได้เป็นนายกรัฐมนตรีของมลายูนับตั้งแต่ได้รับเอกราช องค์ประกอบที่สองของ
สหพรรค คือ สมาคมชาวจีนในมลายู (Malayan Chinese Association, MCA) ซึ่งก่อ
ตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๔๘ (พ.ศ. ๒๔๙๑) ในขณะที่มีการต่อสู้กับกองโจรคอมมิวนิสต์
อย่างรุนแรงเพื่อเป็นความพยายามที่จะรวมชุมชนชาวจีนเพื่อให้ความสนับสนุนรัฐบาลที่
ไม่ใช่คอมมิวนิสต์ สมาคมชาวจีนในมลายูมุ่งที่จะคุ้มครองผลประโยชน์ของคนจีน และ
ต้องการสร้างความร่วมมือระหว่างคนเชื้อชาติต่าง ๆ ด้วย กล่าวโดยทั่วไปได้ว่าองค์การ
นี้เป็นตัวแทนของผลประโยชน์ธุรกิจของคนจีนฝ่ายอนุรักษนิยม กลุ่มที่สามและเป็นกลุ่มที่
เด็กที่สุดในสหพรรค ได้แก่สภาชาวอินเดียในมลายู (Malayan India Congress) ตั้งขึ้น
ในปี ค.ศ. ๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๘) เป็นตัวแทนของชุมชนอินเดีย ผู้เริ่มก่อตั้งองค์การ
นี้ได้รับความดันตัวจากการต่อสู้เพื่อความเป็นเอกราชของอินเดีย

ในการเลือกตั้งทั่วประเทศครั้งแรกในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๕๕ (พ.ศ. ๒๔๙๘) สหพรรคได้ชัยชนะ ได้ที่นั่ง ๕๑ ที่ในจำนวนที่นั่งทั้งหมด ๕๒ ที่ ในการเลือกตั้งครั้งแรกหลังจากที่ได้รับเอกราชในเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๕๘ (พ.ศ. ๒๕๐๑) สหพรรคได้ชัยชนะ ได้ที่นั่ง ๗๐ ในจำนวน ๑๐๐ ที่นั่ง พรรคการเมืองอื่น ๆ ในประเทศมีความสำคัญเล็กน้อยและมักเป็นตัวแทนของแนวความคิดรุนแรงรูปแบบต่าง ๆ พรรค Pan-Malayan Islamic มีที่นั่ง ๑๓ ที่ เป็นพรรคสำคัญอันดับที่สองในสภาผู้แทนราษฎร พรรคนี้เป็นตัวแทนกลุ่มซึ่งต้องการให้ใช้หลักศาสนาอิสลามในการปกครองของรัฐบาล พรรคที่ใหญ่เป็นอันดับที่สามได้แก่ พรรคแนวชาตินิยมสังคมนิยม (Nationalist Socialist Front) ซึ่งก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๕๗ (พ.ศ. ๒๕๐๐) จากพรรคเดิมซึ่งเรียกว่าพรรคไรยัต (Party Rayat) และพรรคกรรมกรของมลายู (Labor Party of Malaya) พรรคนี้พยายามที่จะเป็นพลังสำคัญที่ไม่เกี่ยวกับเรื่องชุมชนมุสลิมในวงการเมืองของมลายู เพื่อจุดประสงค์ดังกล่าว พรรคนี้จึงต้องพยายามหาความสนับสนุนจากพรรคประชาชนก้าวหน้า (People's Progressive Party) ซึ่งมีจำนวนที่นั่ง ๕ ที่ในสภาผู้แทนและจากสันนิบาตเยาวชนสังคมนิยมมลายู (Malayan Socialist Youth League) พรรคซึ่งเป็นฝ่ายขวาอย่างชัดเจนในมลายูได้แก่พรรคเนการา (Party Negara) หรือพรรคประชาชาติ (National Party) ซึ่งการก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๔ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ในฐานะเป็นทายาทของพรรคเอกราชมลายู (Independence of Malaya Party) พรรคเล็ก ๆ เหล่านี้เป็นตัวแทนของความคิดที่เคืองใจในเรื่องการขาดเนื้อหาทางอุดมการณ์ของสหพรรค หรือมีฉันทนคติของตนเองมาจากเรื่องที่คนจีนได้ถูกต้อนรับให้เข้าไปอยู่ในรัฐบาลของมลายู นักชาตินิยมมลายูมักพึงเพื่อนร่วมศาสนาในอินโดนีเซียในทางแนวความคิดและความสนับสนุนทางกำลังใจ แต่ความยากลำบากต่าง ๆ ที่อินโดนีเซียกำลังเผชิญในระยะนี้ไม่ได้ช่วยให้นักชาตินิยมเหล่านี้คิดตัดสินใจแตกแยกในส่วนสำคัญจากนโยบายของสหพรรค

กำลังสำคัญของสหประชาชาติอยู่ที่การยอมรับความจริงอันเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของสังคมมนุษย์ว่า ประเทศแบ่งออกเป็นกลุ่มเชื้อชาติที่สำคัญสามกลุ่มคือ มาเลย์ จีน และอินเดีย ในประเทศอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มักพยายามมองข้ามสภาพความจริงในความแตกต่างทางชุมชน และเพราะเหตุนี้เองความแตกต่างเช่นว่าจึงมักทำลายกระบวนการทางการเมือง ในมลายูการยอมรับความจริงที่สำคัญที่สุดข้อหนึ่งอย่างตรงไปตรงมาทำให้สหประชาชาติสามารถดำเนินนโยบายที่สำคัญไปได้ ถึงแม้จะขาดประเด็นปัญหาทางอุดมการณ์ก็ตาม แนวนโยบายของสหประชาชาติมุ่งไปในทางขยายการศึกษา อนามัย อาคารดงเคราะห์ และบริการประชาสงเคราะห์ และให้ความสนับสนุนต่อกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ในสังคม สหประชาชาติพยายามรักษาความสัมพันธ์ระหว่างผลประโยชน์ของสหภาพแรงงาน กับผลประโยชน์ธุรกิจเอกชนต่างประเทศ ในสภาพแวดล้อมของมลายู การแตกสลายของพรรคสมชาตินิยมตามแนวทางชุมชนย่อมจะก่อให้เกิดสถานการณ์ซึ่งเป็นอันตรายอย่างรุนแรง กล่าวคือ ทำให้ชาวมาเลย์และชาวจีนกลายเป็นศัตรูผู้เกลียดชังกันอย่างรุนแรง ภายในกรอบการปกครองของสหประชาชาติได้มั่นคงเจริญก้าวหน้า ไม่มีประเทศใดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งจะทัดเทียมในเรื่องอัตราความเจริญทางเศรษฐกิจ แต่ความก้าวหน้าจากกล่าวได้ว่าได้มาโดยปราศจากคุณปัญญาและอุดมการณ์ ถึงแม้ว่าประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งมีการถกเถียงแตกแยกทางอุดมการณ์กันมาก กำลังประสบความยากลำบากนานัปการก็ตาม แต่ยังมีคนหนุ่มสาวมาเลย์จำนวนมากที่เห็นว่ามีคามจำเป็นที่ชาติของตนควรจักได้แสดงออกซึ่งคุณสมบัติเฉพาะเองบ้าง

วิกฤตการณ์ของพรรคการเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะเห็นได้ชัดในระบบพรรคการเมืองแบบแตกแยกซึ่งเกิดขึ้นในอินโดนีเซียหลังจากได้รับเอกราช มีกลุ่มต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า ๗๐ กลุ่มที่ประกาศตนว่าเป็นพรรคการเมืองนับแต่ได้รับเอกราชมาและในการเลือกตั้งของชาติครั้งเดียวเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๕ (พ.ศ. ๒๔๙๘) มีพรรคมากกว่า

๔๐ พรรคเข้าแข่งขัน เหตุผลส่วนหนึ่งของการแตกแยกเช่นนี้กลับเนื่องมาจากระบบการเลือกตั้งแทนตามอัตราส่วนซึ่งชาวอินโดนีเซียย้ายมาจากพวกฮอลันดา เรื่องนี้แท้จริงแล้วแสดงให้เห็นถึงความแตกแยกภายในของอินโดนีเซียเอง และยิ่งสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งส่วนตัวในวงในของชนชั้นการเมืองของอินโดนีเซีย นักการเมืองชั้นนำของอินโดนีเซียส่วนใหญ่ได้รู้จักกันดีกันมาเป็นส่วนตัวมานาน และข้อขัดแย้งในชนชั้นมักเป็นผลสะท้อนมาจากประวัติความสัมพันธ์ส่วนตัว มากกว่าที่จะเป็นเรื่องทางนโยบายหรืออุดมการณ์ ดังซึ่ง ยกตัวอย่างเช่น หลังจากที่ได้รับเอกราชใหม่ ๆ เมื่อประธานาธิบดีโซการ์โนและรองประธานาธิบดีเสตคายังทำงานร่วมกันอยู่ ความเป็นเอกภาพของประชาชาติก็มีอยู่สูง แต่เมื่อทั้งสองคนเริ่มทะเลาะเบาะแว้งกัน ความแตกแยกทางการเมืองก็กระจายออกไปทั่วทั้งชนชั้นผู้นำทางการเมืองปกครอง

การขาดเสถียรภาพของระบบพรรคการเมืองในอินโดนีเซียเป็นภาพสะท้อนที่เห็นได้ชัดในจำนวนวิกฤตการณ์ ในคณะรัฐมนตรีซึ่งประเทศได้ประณามนับแต่ได้รับเอกราช ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๐ (พ.ศ. ๒๔๙๓) ประเทศมีคณะรัฐมนตรีไม่น้อยไปกว่าแปดคณะ และได้มีการต่อสู้อย่างดุเดือดในรัฐสภาทุกครั้งที่มีการจัดตั้งคณะรัฐมนตรีใหม่ ความล้มเหลวมีลักษณะอ่อนไหวจนไม่มีคณะรัฐมนตรี คณะใดสามารถดำเนินการตามนโยบายได้อย่างจริงจังในทางหนึ่งทางใดได้เลย ผลที่ได้คือรัฐบาลโดยการอ้อมขอมและเกิดความผิดหวังโดยทั่วไปในเรื่องรัฐสภาและการปฏิบัติทางพรรคการเมืองโดยเสรี ประธานาธิบดีโซการ์โนเป็นผู้ซึ่งยุติระบบพรรคการเมืองเอง กล่าวอีกนัยหนึ่ง ประธานาธิบดีเป็นผู้ประกาศเลิกพรรคใหญ่ ๆ ของประเทศ

การเลือกตั้งในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ (พ.ศ. ๒๔๙๘) มีความสำคัญเพราะเป็นโอกาสครั้งแรกที่ชาวอินโดนีเซียได้ทดสอบความสนับสนุนของประชาชนในพรรคต่าง ๆ จากผลการเลือกตั้งครั้งนี้พรรคการเมืองเพียงสี่พรรคที่มีลักษณะพรรคประจำชาติ คือ พรรค-

ชาตินิยม (PNI) พรรคมัสจุมิ (Masjumi) (มุสลิมนิกาย) พรรคนาตาทุต อุลามา (Nahdatul Ulama) (คำสอนอาจารย์มุสลิมนิกาย) และพรรคคอมมิวนิสต์ (PKI)

ถึงแม้ว่าพรรคชาตินิยมมีชัยชนะอย่างหวุดหวิดโดยได้รับคะแนนเสียงนิยมมากที่สุดในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ (พ.ศ. ๒๔๙๘) แต่ก็ได้ทิ้งในสภาพที่แตกหักกับพรรคมัสจุมิ คือ ๕๗ ที่จากจำนวน ๒๒๖ ที่ แต่พรรคชาตินิยมไม่เคยเป็นพรรคที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยตลอด ความเข้มแข็งของพรรคส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความนิยมของพรรคชาตินิยมในอดีต มีการแตกแยกระหว่าง “ฝ่ายซ้าย” และ “ฝ่ายขวา” ฝ่ายซ้ายยืนเคียงร่วมกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ ส่วนฝ่ายขวาเตรียมที่จะรับความล้มพินาศอันมิควรกับชะตากรรม ก่อนการเลือกตั้งในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ (พ.ศ. ๒๔๙๘) เป็นที่สันนิษฐานโดยทั่วไปว่า พรรคมัสจุมิเป็นพรรคที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในประเทศ เพราะพรรคนี้ได้ประกาศยอมรับโดยเปิดเผยว่าลักษณะเฉพาะของพรรคคือการคัดค้านอิสลาม และพรรคนี้ได้รับการสันนิษฐานว่าสามารถจะรวมการเรียกร้องทางศาสนาเดิมกับความผูกพันในวิถีสมัยใหม่ของรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ พรรคมัสจุมิตั้งขึ้นระหว่างญี่ปุ่นยึดครองและได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลญี่ปุ่น ในขณะที่พรรคนี้ประกอบด้วยกลุ่มมุสลิมนิกายต่าง ๆ ชื่อของพรรคนี้แปลว่า สภาพที่ปรึกษาของชาวมุสลิมนิกายอินโดนีเซีย และพรรคนี้ได้จัดตั้งคณะรัฐมนตรีต้องครั้งหลังจากที่ได้รับเอกราช พรรคนี้ได้คัดค้านการปฏิบัติแบบอำนาจนิยมของประธานาธิบดีโซการ์โนตลอดมา ประธานาธิบดีโซการ์โนได้สั่งยุบพรรคนี้เมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๖๐ (พ.ศ. ๒๕๐๓)

พรรคนาตาทุต อุลามา ตั้งขึ้นในสมัยคริสต์ศักราช ๑๙๒๐—๑๙๓๐ (พ.ศ. ๒๔๖๓—๒๔๗๓) โดยกลุ่มผู้นำอิสลามหัวเก่าและมักเป็นตัวแทนของคำสอนอาจารย์อิสลามในบริเวณชนบทของชาว พรรคนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องศาสนาและนโยบายว่ารัฐบาลควรสนับสนุนศาสนา พรรคนี้เคยเป็นส่วนหนึ่งของพรรคมัสจุมิในระหว่างญี่ปุ่นยึดครองและสมัยหลังสงคราม เพิ่งมาแตกจากพรรคมัสจุมิในปี ค.ศ. ๑๙๕๒ (พ.ศ. ๒๔๙๕) ในการเลือกตั้ง

ปี ค.ศ. ๑๙๕๕ (พ.ศ. ๒๔๙๘) พรรคคนใต้หนึ่ง ๔๕ ที่จากจำนวนทั้งหมด ๒๖๐ ที่ พรรคใหญ่อันดับที่สี่คือ พรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งชนะได้หนึ่ง ๓๘ ที่ พรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซียเป็นพรรคคอมมิวนิสต์ใหญ่เป็นที่สองในเอเชีย มีประวัติถอยหลังไปสมัยปี ค.ศ. ๑๙๒๐ (พ.ศ. ๒๔๖๓) ในสมัยปัจจุบันพรรคนี้เป็นพรรคเดียวในอินโดนีเซียซึ่งมองการณ์เป็นอิสระของตนเองและมีอำนาจเข้มแข็งของตนเอง เป็นการสมควรที่จะติดตามรายละเอียดเกี่ยวกับความเสื่อมโทรมของพรรคการเมืองต่าง ๆ นับแต่การเลือกตั้งในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ (พ.ศ. ๒๔๙๘) เพราะเป็นเรื่องที่ครอบคลุมส่วนใหญ่ถึงการพัฒนาการเมืองของประเทศในระยะไม่นานนี้ ในปีต่อมาหลังจากการเลือกตั้ง พรรคต่าง ๆ ไม่สามารถที่จะดำเนินการระบบรัฐบาลแบบคณะรัฐมนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีพรรคเดียวที่ยังมีความเข้มแข็งท่ามกลางความพินาศของระบบพรรคการเมือง คือพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซียซึ่งปลัดตัวออกจากกิจการของรัฐบาลและมุ่งสร้างพลังของตนในกลุ่มสหภาพแรงงานและกลุ่มนักศึกษา เมื่อมาถึงปี ค.ศ. ๑๙๕๗ (พ.ศ. ๒๕๐๐) อาณาบริเวณภูมิภาคต่าง ๆ เฉพาะอย่างยิ่งในหมู่เกาะรอบนอกเริ่มเพิ่มความไม่พอใจในรัฐบาลที่จาการ์ตา ตอนหนึ่งที่โซการ์โนเสนอข้อคิดเกี่ยวกับ “ประชาธิปไตยแบบนำทาง” (Guided Democracy) ซึ่งจะดำเนินการโดยสภาแห่งชาติซึ่งมีประธานาธิบดีเป็นประมุข และมีคณะรัฐมนตรีซึ่งประธานาธิบดีเป็นคนเลือกซึ่งย่อมรวมถึงพวกคอมมิวนิสต์ด้วย ทางแกวรีนั้นทำให้เกิดปฏิกิริยารุนแรงจากผู้นำภูมิภาคต่าง ๆ และกลุ่มทหารซึ่งเป็นพวกต่อต้านคอมมิวนิสต์

ต้นปี ค.ศ. ๑๙๕๘ (พ.ศ. ๒๕๐๑) เกิดสงครามกลางเมืองขนาดเล็ก ผู้นำฝ่ายทหารและพลเรือนในสวนภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งร่วมมือกันก่อขบถขึ้นให้ความหวังในความไม่พอใจในการปกครองของโซการ์โนมากเกินไป ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๕๘ (พ.ศ. ๒๕๐๒) โซการ์โนนำรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. ๑๙๕๕ (พ.ศ. ๒๔๙๘) มาใช้ รัฐธรรมนูญฉบับใหม่อำนาจทั้งทางนิติบัญญัติและทางฝ่ายทหารไว้ที่ตำแหน่งประธานาธิบดี รัฐสภาซึ่งเลือกตั้งในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ (พ.ศ. ๒๔๙๘) ยินยอมในเดือนสิงหาคมที่จะปฏิบัติ

หน้าที่ต่อไปตามอำนาจที่จำกัดกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๘) เมื่อสงครามกลางเมืองยืดเยื้อต่อไป โซการ์โนออกประกาศซึ่งให้ผลเป็นทำนอง ประธานาธิบดีมีอำนาจยุบพรรคการเมืองต่าง ๆ ได้ และต่อมาโซการ์โนได้จัดตั้งแนวชาติ ซึ่งเป็นขบวนการรวมพลชนจากพลั้งต่าง ๆ ภายในประเทศ ในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๖๐ (พ.ศ. ๒๕๐๓) โซการ์โนเสนอความคิดเกี่ยวกับ “โกตอง โรจอง” (Gotong Rojong) หรือรัฐสภาแบบความร่วมมือแบบซึ่งเข้าแทนรัฐสภาเก่าซึ่งถูกยุบเลิกไป ในขั้นต้นรัฐสภาใหม่มีสมาชิก ๒๖๑ คน สมาชิก ๓๓๐ คนมาจากพรรคการเมืองเก่าต่าง ๆ นอกจากนั้น โซการ์โนเป็นคนคัดเลือกเองเพื่อเป็นตัวแทนของ “ฝ่ายผลประโยชน์ทางปฏิบัติต่าง ๆ ในสังคม” ในเดือนสิงหาคม รัฐสภาขยายจำนวนสมาชิกเป็น ๖๐๘ คน และเรียกว่า สภาประชาชน (People's Congress) ต่อมาโซการ์โนได้ตั้งยุบเลิกพรรคสามัญและพรรคสังคมนิยมต่าง ๆ เพราะพรรคเหล่านี้คัดค้านหลักการของคนในเรื่อง “ประชาธิปไตยแบบนำทาง”

“ฝ่ายผลประโยชน์ทางปฏิบัติต่าง ๆ” ซึ่งมีผู้แทนอยู่ในสภารวมถึง กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ ตำรวจ หน่วยคุ้มครองหมู่บ้าน กลุ่มชาวนา กลุ่มกรรมกร นักวิชาการศาสนาอิสลาม นักวิชาการศาสนาคริสต์เถียนนิกายคาซอดิก กลุ่มคนหนุ่มสาว กลุ่มสตรี กลุ่มทหารผ่านศึก กลุ่มศิลปิน กลุ่มนักหนังสือพิมพ์และกลุ่มอื่น ๆ อีก แต่ถึงอย่างไรก็ตาม สภาใหม่นี้ก็ไม่มีกลุ่มที่มีประสิทธิภาพในการเป็นผู้นำแก่ประชาชาติ ในขณะเดียวกันก็เกิดมีสันนิบาตประชาธิปไตย (Democratic League) ขึ้นในอินโดนีเซีย เพื่อเป็นตัวแทนของฝ่ายที่เห็นว่าประเทศควรดำเนินการตามหลักเสรีประชาธิปไตย

เมื่อระบบพรรคการเมืองแบบแตกแยกพังทลายลงในอินโดนีเซีย ประเทศก็เริ่มหันเหไปสู่ระบบการปกครองแบบอำนาจนิยม ประธานาธิบดีมีอำนาจยุบและบ่อนทำลายสถานะของพรรคการเมืองอื่น ๆ แต่ก็ไม่สามารถให้ความเป็นผู้นำดีต่อเนื่องไป

ได้และไม่สามารถสร้างรัฐบาลที่มีประสิทธิภาพขึ้นได้ด้วย ผลที่ได้รับก็คือความพิการอันเป็นลักษณะของรัฐบาลอินโดนีเซียในสมัยระบบรัฐสภาซึ่งสืบเนื่องมาจนทุกวันนี้ ภายในระบบอำนาจนิยม ผู้นำทั้งหลายของอินโดนีเซียยังหลงว่าตนสามารถประสบความสำเร็จในอุดมคติการเป็นผู้นำของประชาชนด้วยความร่วมมือซึ่งกลุ่มต่าง ๆ จักทำงานประสานรวมกัน ในการเฝ้าหาความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันซึ่งเป็นลักษณะของการเมืองของอินโดนีเซีย กลับเป็นทางนำไปสู่การเพิ่มความรู้สึกไม่พึงพอใจมากขึ้น

ในขณะเดียวกัน ประธานาธิบดีโซการ์โนก็สามารถหันความสนใจของประชาชนไปสู่ปัญหาเรื่องระหว่างประเทศ เฉพาะอย่างยิ่งในฤดูใบไม้ผลิปี ค.ศ. ๑๙๖๑—๑๙๖๒ (พ.ศ. ๒๕๐๔—๕) ประธานาธิบดีได้กลับตั้งข้อเรียกร้องของอินโดนีเซียในเกาะนิวกินีตะวันออกซึ่งคนอินโดนีเซียนิยมเรียกว่าเกาะอีเรียนตะวันตก อินโดนีเซียเถียงว่าตนมีอำนาจอธิปไตยเหนืออาณาบริเวณนี้ เพราะความจริงที่ว่านิวกินีเคยเป็นส่วนหนึ่งของหมู่เกาะอินเดียนตะวันออกซึ่งเคยเป็นของฮอลันดา ซึ่งประเทศอินโดนีเซียเกิดขึ้นจากรากฐานดังกล่าว ฝ่ายฮอลันดาไม่ยอมมอบการปกครองให้โดยอ้างเหตุผลว่าประชาชนในนิวกินี คือ พวกชาวปาปวน (Papuan) เป็นคนมีชาติพันธุ์แตกต่างกับชาวอินโดนีเซีย และคนพวกนี้อาจประสงค์ที่จะมีอิสรภาพและในที่สุดมีการปกครองของตนเอง การต่อสู้กับพวกฮอลันดาที่มีสืบเนื่องต่อไปทำให้เกิดความรู้สึกชาตินิยมขึ้นใหม่ และก็มีกาเฝ้าหาหลักการทางอุดมการณ์เกี่ยวกับอนาคตของชาติอินโดนีเซียในความพยายามที่จะรวมกำลังของประเทศชาติเพื่อสนับสนุนในปัญหาเรื่องนี้ ประธานาธิบดีโซการ์โนสามารถบั่นทอนบทบาทต่าง ๆ ของพรรคการเมืองต่าง ๆ ยกเว้นพรรคคอมมิวนิสต์และเดร์มิกำลังของฝ่ายทหารขึ้นอีกเป็นอันมาก ในฤดูใบไม้ผลิปี ค.ศ. ๑๙๖๒ (พ.ศ. ๒๕๐๕) สหรัฐฯ มีความห่วงใยในการที่โซเวียตได้ให้ความช่วยเหลือแก่อินโดนีเซียมากขึ้น ได้เข้าแทรกแซงในการขัดแย้งครั้งนั้นและจัดให้มีการมอบโอนอำนาจอธิปไตยภายใต้การจัดการของสหประชาชาติในวันที่ ๑๙ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๖๒ (พ.ศ. ๒๕๐๕) การปกครอง

ของสื่อด้านดาในวงนี้ก็ถูกโอนอำนาจไปเป็นการปกครองของสหประชาชาติชั่วคราวซึ่งดำรงอยู่จนถึงวันที่ ๑ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๖๓ (พ.ศ. ๒๕๐๖) การปกครองก็เปลี่ยนมาให้แก่อินโดนีเซีย ความสำเร็จของโซการ์โนในเรื่องนี้ทำให้ประเทศเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันอยู่ระยะหนึ่ง แต่เป็นการส่งเสริมให้โซการ์โนดำเนินนโยบายรุกรานมากยิ่งขึ้นต่อดินแดนใกล้เคียง เฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการจัดตั้งสหพันธรัฐมาเดเซีย

ถ้ามิใช่เพราะความอ่อนแอของระบบพรรคการเมืองของประเทศอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก็เกือบจะไม่กล่าวได้ว่าประเทศไทยมีระบบพรรคการเมือง พรรคการเมืองภายในระบบพระมหากษัตริย์ไม่ค่อยเข้มแข็งและขาดเสถียรภาพ แต่มักเป็นกลุ่มต่าง ๆ ในรัฐสภาภายใต้อิทธิพลของบุคคลผู้นำมากกว่า จนกระทั่งทุกวันนี้ พรรคเหล่านี้มักต้องให้เห็นถึงความแตกแยกภายในรัฐสภามากกว่าที่จะเป็นฝ่ายผลประโยชน์หนึ่งใดในสังคมเป็นส่วนรวม ความอ่อนแอของระบบพรรคการเมืองส่วนหนึ่งเป็นผลสะท้อนมาจากความจริงที่ว่า สมาชิกของรัฐสภาไม่ได้รับการเลือกตั้งมาทั้งหมด มีสมาชิกจำนวนมากที่ได้รับแต่งตั้งจากรัฐบาล จากปี ค.ศ. ๑๙๕๒ (พ.ศ. ๒๔๙๕) ถึงปี ค.ศ. ๑๙๕๗ (พ.ศ. ๒๕๐๐) มีจำนวนสมาชิกที่รับเลือกตั้ง ๑๒๓ คน และอีก ๑๒๓ คนเป็นสมาชิกที่ได้รับการแต่งตั้ง ภายหลังปี ค.ศ. ๑๙๕๗ (พ.ศ. ๒๕๐๐) เนื่องจากจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ฉะนั้นจำนวนสมาชิกผู้รับเลือกตั้งจึงเพิ่มขึ้น จนเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๖๒ (พ.ศ. ๒๕๐๕) จำนวนทั้งหมดมี ๑๖๐ คนต่อสมาชิกที่ได้รับการแต่งตั้ง ๑๓๒ คน

ความยากลำบากของระบบพรรคการเมืองของไทยเป็นผลสะท้อนมาจากปัญหารากฐานที่ว่า จะทำอย่างไรในการที่นำสถาบันต่าง ๆ ในระบบการปกครองโดยผู้แทนประชาชนเข้ามาในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง โดยไม่ทำลายกระบวนการเมืองของประเทศ ครึ่งใดที่รัฐบาลไทยสนับสนุนกิจการต่าง ๆ ของพรรคการเมือง จะมีคนเป็นจำนวนมากก้าวออกมาประกาศตนเป็นผู้นำของพรรคการเมืองต่าง ๆ ในการที่จะกำจัด

กลุ่มเหล่านี้ให้หมดสิ้นไป อำนาจอย่างแท้จริงควรจะโอนไปอยู่แก่พรรคการเมืองเดิม
หลักฐานน้อยเหลือเกินว่าถึงแม้พรรคซึ่งเป็นที่นับถือของประชาชนจะสามารถปฏิบัติกิจ
หน้าที่ของรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ฉะนั้นคราบโคทชาวไทยยังจะเคยชินเคยต่อ
การเมือง ความล้มเหลวของระบบพรรคการเมืองซึ่งเจริญพอมืออยู่ห่างไกลอีกมาก

สาธารณรัฐเวียดนาม (เวียดนามใต้) เป็นตัวอย่างดีของระบบพรรคซึ่ง
ครอบคลุมโดยพรรคผสมชาตินิยมซึ่งมีรากฐานแคบ ภายหลังสันติสัญญาเจนีวาและการ
รับรองเอกราชเต็มที่ของสาธารณรัฐเวียดนามในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ (พ.ศ. ๒๕๑๗) นายก
รัฐมนตรีโงดินเดียมเห็นว่าเป็นการจำเป็นที่จะกำจัดภัยจากฝ่ายต่าง ๆ ในประเทศ ซึ่ง
ไม่เห็นด้วยกับตน เพราะกลุ่มเหล่านี้ในอดีตไม่สามารทำให้ความเป็นผู้นำแก่ประชาชาติได้
เต็มจำเป็นที่จะต้องจัดการกับกลุ่มนิกายต่าง ๆ ซึ่งตั้งชนสมัยฝรั่งเศซึ่งมีกองทัพของตนเอง
และพยายามจะสร้างอาณาบริเวณอิสระภายใต้การปกครองของตน กลุ่มนิกายเหล่านี้ได้
แก่พวกเกาไต (เป็นองค์การศาสนาซึ่งมีต้นตอปาปาและมันักบุญจำนวนมากมาย นับแต่
vikเตอร์ ฮูโก จนถึงผู้นำของจีนในสมัยแรก ๆ) กลุ่มเหวเฮ้า (กลุ่มกึ่งศาสนาอีกกลุ่มหนึ่ง
ซึ่งมีกองทัพส่วนตัวของกลุ่มเอง) และพวกนินซุเย็น (ซึ่งควบคุมฝ่ายชั่วร้ายต่าง ๆ และ
ตำรวจในไซ่ง่อน) ในการทำลายกลุ่มซึ่งอาจเป็นพรรคการเมืองเหล่านี้ เดียมได้ตั้ง
ขบวนการปฏิวัติแห่งชาติ (National Revolutionary Movement, NRM) ขบวนการ
ได้เริ่มก่อตั้งในปี ค.ศ. ๑๙๕๓ (พ.ศ. ๒๕๑๕) และได้เป็นขบวนการที่ถูกตั้งตามกฎหมาย
ในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ (พ.ศ. ๒๕๑๗) และผู้นำของขบวนการได้มีพันธมิตรของเดิมต้องคน
ร่วมอยู่ด้วย ขบวนการปฏิวัติแห่งชาตินี้พัวพันอยู่กับโครงสร้างทางการเมืองของ
รัฐบาลอย่างใกล้ชิด และไม่แน่ชัดว่าขบวนการนี้จะมีลักษณะเป็นพรรคการเมืองหรือไม่
แต่ถึงอย่างไรก็ตามขบวนการนี้พยายามสร้างหน่วย (Cells) ต่าง ๆ และรักษาวินัยของ
สมาชิกของพรรคตามอย่างแบบคอมมิวนิสต์ในการฝึกอบรมและการโฆษณาชวนเชื่อ
ขบวนการนี้เน้นหนักในเรื่องการโฆษณาชวนเชื่อกับตัวส่วนของประธานาธิบดี โงดินเดียม

โดยทั่วไปขบวนการปฏิวัติประชาธิปไตยเป็นตัวแทนในการให้ความสนับสนุนต่อวิธีการต่างเชิงอำนาจนิยมของรัฐบาล ขบวนการนี้ไม่ได้เป็นขบวนการที่ได้รับความสนับสนุนจากมวลชนและไม่ได้กลายเป็นพรรคการเมืองโดยเปิดเผย ฉะนั้นในเวียดนามระบบพรรคการเมืองไม่ได้เกิดขึ้นซึ่งอาจทำให้ความคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งอาจมีอยู่ในประชากรได้แสดงออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ

กัมพูชามีระบบพรรคการเมืองเดียวเช่นกันและก็เป็นมือของเจ้าห์หนุผู้นำทางการเมืองอีกเช่นกัน ในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ (พ.ศ. ๒๔๙๘) เจ้าห์หนุได้ตราขั้ดบังคับให้นายกรัฐมนตรีและต้งฝ่ายกุมรัฐบาลโดยตรง ในเวลานั้นเจ้าห์หนุได้ตั้งขุมหนุ่ดั่งคณนิยมประชาชน (Peoples Socialist Community) หรือสังขุม (Sangkum Party) ในการเลือกตั้งของชาติครั้งแรกในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ (พ.ศ. ๒๔๙๘) พรรคนี้ได้ชัยชนะได้ทั้ง ๙๑ ที่ทั้งหมด พรรคสังขุมส่วนใหญ่นี้เป็นตัวแทนในการโฆษณาความคิดส่วนตัวของเจ้าห์หนุ และสนับสนุนนโยบายต่างประเทศเป็นกลางของเจ้าห์หนุ พรรคการเมืองของเจ้าห์หนุไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งโดยปกติเป็นของพรรคในระบบเดี่ยวประชาธิปไตย ตรงกันข้ามพรรคกลับเป็นองค์การประชาสัมพันธ์ใช้ตัวต้งการเมืองเอกของประเทศ

กล่าวโดยทั่วไปพรรคการเมืองต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้พิสูจน์ให้เห็นในระยะสิบปีที่แล้วมาว่าไม่สามารถที่จะทำหน้าที่ต่าง ๆ เช่นพรรคการเมืองปฏิบัติกันในประเทศตะวันตก พรรคการเมืองต่าง ๆ ในอาณานิคมนี้ได้ประสบความสำเร็จในการเอาชนะปัญหารากฐานในการเชื่อมโลกของชนชั้นผู้นำ ผู้ปกครองและโลกของมวลชนชาวนา ความพยายามที่เบ็ดเตล็ดให้มีส่วนในขบวนการเมืองมากขึ้นไม่ได้ประสบความสำเร็จเพียงที่จะเปลี่ยนลักษณะรากฐานของระบบการเมือง แต่ก็พอเพียงที่จะทำลายความสัมพันธ์ต่าง ๆ ภายในกลุ่มชนชั้นนำผู้ปกครอง

ฉะนั้นในประเทศส่วนใหญ่ในอาณานิคมนี้ การนำพรรคการเมืองเข้ามาใช้มักจะเป็นพลังในทางขาดเตลี่ยรภาพทั้งในกลุ่มชนชั้นผู้นำ และภายในชนชั้นหัว

โบราณต่าง ๆ ในที่ซึ่งพรรคการเมืองเข้าไปถึง ในหมู่บ้านก็มักทำลายความสัมพันธ์แบบเก่าแก่ที่ไม่เข้มแข็งพอที่จะให้รากฐานเพียงพอที่จะเกิดความสัมพันธ์แบบใหม่ เฉพาะอย่างยิ่งในอินโดนีเซีย ความพยายามของพรรคการเมืองต่าง ๆ ที่จะหาผู้สนับสนุนในหมู่ประชาชนทั่วไปมักมีผลทำให้เกิดความแตกแยกใหม่ขึ้น หรือเพิ่มความแตกแยกเก่าให้รุนแรงยิ่งขึ้นภายในชุมชนหมู่บ้านเล็ก ๆ

การขาดเสถียรภาพส่วนใหญ่ของพรรคการเมืองต่าง ๆ เอง เป็นผลสืบเนื่องมาจากความจริงที่ว่า พรรคการเมืองต่าง ๆ มักเป็นองค์การตามตัวบุคคล โดยเฉพาะซึ่งเป็นผลสะท้อนมาจากบุคลิกภาพของบุคคลชั้นนำต่าง ๆ เมื่อขาดรากฐานลึกซึ้งภายในสังคม พรรคเหล่านี้จึงอาจเปลี่ยนนโยบายของตนได้ตามใจชอบของผู้นำของตน ฉะนั้นจึงยังเพิ่มการขาดเสถียรภาพมากยิ่งขึ้น ในที่ซึ่งพรรคประสบความสำเร็จมากที่สุด พรรคสามารถเปิดทางให้ประชาชนเข้ามารับประโยชน์ซึ่งรัฐบาลอาจจัดหาให้ได้ ในบางกรณีหมายถึงการเข้ารับราชการเช่นในพม่า หรือเข้ามา “ได้ผลประโยชน์” จากรัฐบาล เช่นในฟิลิปปินส์

แต่อย่างไรก็ตามนอกเหนือจากนี้พรรคการเมืองล้มเหลวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพราะเหตุผลอันเป็นรากฐานว่า พรรคเหล่านี้ไม่สามารถเป็นพรรคตัวแทนของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะขาดกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ หรือมีฉะนั้นพรรคไม่ได้เป็นองค์การทางอุดมการณ์ ทั้งนี้เพราะขาดความรู้ดีร่วมกันของลักษณะเฉพาะตัวประจำชาติ ข้อยกเว้นที่เห็นได้ชัดคือในฟิลิปปินส์ซึ่งพรรคการเมืองได้ดำเนินการสืบเนื่องมาตั้งแต่ได้รับเอกราช มีพรรคฝ่ายค้านดำเนินการโดยเสรี และอำนาจก็สามารถเปลี่ยนมือจากพรรคหนึ่งมายังอีกพรรคหนึ่งได้ แต่ถึงอย่างไรก็ตามในขณะนั้นเครื่องมือซึ่งให้เหินห่างเหลือเกินว่าประสิทธิภาพของฟิลิปปินส์จะมีการออกแบบไปใช้ในที่อื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้สำเร็จ

ความเป็นผู้นำทางการเมืองของเอเซียตะวันออกเฉียงใต้

ในประเทศเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ส่วนใหญ่ผู้นำแต่ละคนมีบทบาทส่วนตัวสำคัญมากกว่าองค์การพรรคการเมือง ในกรณีเช่นนี้ก็เช่นเดียวกับฟิลิปปินส์และมลายู เป็นข้อยกเว้นของการปฏิบัติทั่วไป ในเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ที่คองมี ผู้นำประชาชาติผู้ทรงอิทธิพลสูงใจ ในมลายูการแบ่งทางเชื้อชาติในประเทศเป็นสาเหตุไม่ให้เกิดผู้นำประเภทชนได้ ถึงแม้ผู้นำฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่พยายามเป็นบุคคลซึ่งมีพลังเคลื่อนไหวและมีบทบาทเร้าใจก็ตาม คงมีแค่เรมอน แมกไซไซเท่านั้น ที่พิสูจน์ว่าเป็นผู้นำผู้ทรงอิทธิพลสูงใจอย่างแท้จริงในสมัยหลังสงคราม แมกไซไซได้สร้างอิทธิพลส่วนตัวอย่างลึกซึ้งต่อระบบของฟิลิปปินส์ภายหลังที่ได้รับเลือกตั้งในปี ค.ศ. ๑๙๕๓ (พ.ศ. ๒๔๙๖) จนถึงระดับมรณกรรมเนื่องจากอุบัติเหตุเครื่องบินตกในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๕๗ (พ.ศ. ๒๕๐๐) ระหว่างที่เป็นประธานาธิบดี แมกไซไซได้โน้มนำจิตใจของชาวฟิลิปปินส์ให้รู้สึกถึงว่า รัฐบาลของตนไม่ใช่สามารถดำเนินการโดยสุจริตเท่านั้น แต่สามารถนำทางไปด้วยความรู้สึกของมนุษยชนได้ด้วย ถึงอย่างไรก็ตาม ในหัตถ์ทั่วไประบบฟิลิปปินส์ดำเนินการไปโดยปราศจากผู้นำซึ่งมีบทบาทเร้าใจ

ในที่อื่น ๆ ในเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ ความเป็นมาของการเมืองในยุคหลังสงครามส่วนใหญ่เป็นเรื่องของบทบาทส่วนตัวของผู้นำชาตินิยมต่าง ๆ ท่ามกลางความสับสนและไม่แน่นอนซึ่งติดตามมากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ ไม่มีปรากฏการณ์ทางการเมืองอื่นที่เห็นได้ชัดเท่ากับบุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนตัวของผู้นำประชาชาติทั้งหลาย ยกตัวอย่างเช่น กิจการสาธารณณะต่างๆในพม่า จนถึงเมื่อไม่นานมานี้เกือบทั้งหมดเป็นผลสะท้อนส่วนใหญ่มาจากจิตใจและนิสัยใจคอของนายกรัฐมนตรีอู ในระยะสิบปีนับแต่พม่าเป็นเอกราช แบบแผนการดำเนินงาน ความสนใจพิเศษและความไม่สนใจของอูปรากฏเป็นภาพเงาของการปฏิบัติงานของรัฐบาล

พม่า ทั้งสภาพการณ์ได้ไปไกลเกินกว่าที่จะเป็นไปได้ในสังคมอื่นที่มีแต่ภัยรบกวนนั้น คงกล่าวคือคุณสมบัติส่วนตัวของผู้นำประชาชาติกลายเป็นคุณลักษณะเด่นประจำชาติในจิตใจของประชาชนไปเสียเลย

ในทำนองเดียวกันในอินโดนีเซีย การปฏิบัติทางการเมืองเกือบทุกอย่างในระยะสิบปีที่ผ่านมา ถ้าไม่ริเริ่มขึ้นโดยประธานาธิบดีโซการ์โน ก็เป็นปฏิกิริยาที่มคอผู้นำผู้ทรงอิทธิพลสูงใหญ่ ได้มีความสัมพันธ์แน่นอระหว่างโซการ์โนกับประชาชนอินโดนีเซีย เมื่อใดโซการ์โนปรากฏตัวต่อหน้าผู้ฟังจำนวนมาก เขาย่อมสามารถจุดความรู้ลึกซึ้งเข้มแข็งของประชาชนอินโดนีเซียขึ้นได้ ถึงแม้ว่าจะมีความรู้ลึกไม่พอใจและผิดหวังในการดำเนินการของรัฐบาลโดยทั่วไปก็ตาม เช่นให้ส่วนตัวของประธานาธิบดีโซการ์โนก็ยังคงต้านทานความตึงเครียดของสมัยหลังสงครามไว้ได้

ถึงแม้จะมีได้เป็นบุคคลผู้มีบทบาทเด่นเด่นหรือได้รับความนิยมจากประชาชนก็ตาม ประธานาธิบดีโกดินเดียมแห่งเวียดนามใต้ก็ยังเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเป็นพิเศษ ในการกำหนดแนวการพัฒนาของประเทศ ความสนใจและความนิยมส่วนตัวของประธานาธิบดีเดียมได้เพิ่มลัทธิให้แก่นโยบายของรัฐบาล ในการพัฒนาทั้งหมดและองค์การต่าง ๆ ของรัฐเวียดนามใต้

เสน่ห์ของผู้นำที่เข้มแข็งทั้งหลายของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มักสืบเนื่องมาจากความต้องการของประชาชนในเรื่องการแนะนำเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของชาติตนในสมัยที่ประชาชนกำลังประสบกับความขัดแย้งอย่างรุนแรงในเรื่องคุณค่าต่าง ๆ ความพยายามของบรรดาผู้นำชาติต่าง ๆ ที่จะบรรลุถึงความรู้ดีของตนในลักษณะเฉพาะของตนและของส่วนรวมย่อมให้ความหมายเชิงสัญลักษณ์ไม่เพียงแต่แก่พลเมืองโดยส่วนรวมเท่านั้น แต่ให้แก่ประชาชาติในฐานะเป็นสภาพร่วมกันอีกด้วย ประธานาธิบดีโซการ์โนเป็นผู้ที่สำนึกในปัญหานี้เป็นอย่างดี และมักพูดบ่อย ๆ ถึงเรื่องความต้องการที่จะไม่หาความ “สำนึก” ในลักษณะเฉพาะตัวของชาวอินโดนีเซีย โซการ์โน

มักพูดถึงความพยายามของตนเองที่จะบรรลุถึงลักษณะเฉพาะดังกล่าวนี้ และความ
ล้มเหลวซึ่งสามารถรักษาคูณค่าดั้งเดิมของอินโดนีเซียในขณะที่ประเทศบรรลุถึงสถานะ
ของคนในโดกต์มัยใหม่ ถึงแม้ว่าทางแก้ไขโดยเฉพาะซึ่งประธานาธิบดีโซการ์โนเสนอแนะ
ซึ่งมีลักษณะเป็นสภาพรวมของคูณค่าดั้งเดิมของอินโดนีเซียและคูณค่าของโดกต์มัยใหม่
จะไม่ได้ได้รับความนิยมโดยเฉพาะก็ตาม ความพยายามของโซการ์โนในการที่จะบรรลุ
ความสำเร็จดังกล่าวนี้ได้รับความสนับสนุนโดยทั่วไป

บรรดาผู้นำชาตินิยมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่างกำเนิดขึ้นมาจากการ
ต่อสู้เพื่อความเป็นเอกราชของประเทศตน แต่บุคคลเหล่านี้มักจะมาจากชนชั้นประชาชน
เคียดแค้นที่ได้รับการศึกษามากกว่าธรรมดาทั่วไป และเป็นผู้ซึ่งได้เรียนรู้เนื้อหาและรูปแบบ
แบบวิทยาการตะวันตก บุคคลเหล่านี้ซึ่งเปิดใจไปทางตะวันตก เนื่องจากไม่มีคำจะเรียก
ได้เหมาะสม บุคคลเหล่านี้จึงมักถูกเรียกว่าเป็นปัญญาชนของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
บุคคลเหล่านี้ถึงแม้จะไม่ได้เป็นนักคิดหรือนักเขียนอาชีพก็ตาม แต่ลักษณะเด่นของเขาก็
คือระดับการศึกษาที่ได้รับในสมัยการปกครองอาณานิคม บุคคลเหล่านี้ซึ่งได้รับการ
ศึกษาดังกล่าวได้เป็นผู้นำขบวนการเรียกร้องความเป็นเอกราช ยกตัวอย่างเช่น ในพม่า
บรรดาบุคคลซึ่งเป็นผู้นำชาตินิยม ได้พบรู้จักกันเมื่อครั้งเป็นนักศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัย
ย่างกุ้ง หลังจากได้รับเอกราชแล้ว บุคคลที่ได้รับการศึกษาดังกล่าวต่างเข้าไปต่างเข้า
ไปในวงการเมืองและการรัฐบาลมากขึ้น แต่ความล้มเหลวของรัฐบาลที่จะรับบุคคล
เหล่านี้ย่อมมีอยู่อย่างจำกัด เมื่อเศรษฐกิจประสบความล้มเหลวในการพัฒนาได้รวดเร็ว
เพียงพอที่จะเปิดโอกาสทางอาชีพแก่บุคคลเหล่านี้ ปัญหานี้ก็กลายเป็นแหล่งอันตราย
ที่จะสร้างความไม่พึงพอใจ และในหลายประเทศเป็นแหล่งซึ่งอาจเป็นฝ่ายค้านที่จริงจัง
ในระบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

เรื่องปัญญาชนผู้มีความไม่พึงพอใจเป็นปัญหาที่หนักที่สุดในบรรดาประเทศ
ที่ระดับการศึกษาดังเดิมนั้น เนื่องจากความกดดันในความต้องการที่มากขึ้นในการ

เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย ฉะนั้น จึงมีการรับรองบุคคลเป็นจำนวนมากเพียงแค่ปริญญา-
บัตร แต่ความสามารถในการศึกษาอบรมมักไม่เพียงพอที่จะทำให้บุคคลเหล่านั้นเป็นดมา-
ชิกที่มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์แก่สังคมของคน ในฟิลิปปินส์มีบุคคลจำนวนมาก
ได้รับการศึกษาชั้นมหาวิทยาลัยซึ่งมีมาตรฐานต่ำต้องตกเป็นคนที่ว่างงาน แต่ในขณะ
เดียวกัน บุคคลเหล่านั้นก็มีความมุ่งหวังอย่างสมบูรณ์ว่าตนมีคุณสมบัติครบถ้วนควรได้
งานสมัยใหม่ทำ

ต่อจากปัญหานี้ ฝ่ายความเป็นผู้นำที่สำคัญที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียง-
ใต้ได้แก่ทหาร ในบรรดาประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งหมด ทหารได้
เป็นผู้รักษาความสงบเรียบร้อยและให้เสถียรภาพแก่กระบวนการเมือง กองทัพบกในพม่า
ได้เข้ารับผิดชอบในกิจการรัฐบาลโดยเปิดเผยระหว่างตั้งแต่เดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๔๘
(พ.ศ. ๒๕๐๑) ถึงเมษายน ค.ศ. ๑๙๖๐ (พ.ศ. ๒๕๐๓) และเมื่อเร็ว ๆ นี้ได้รับอิทธิพล
ทางอ้อมจากฝ่ายทหาร นับแต่การรัฐประหารในปี ค.ศ. ๑๙๓๒ (พ.ศ. ๒๔๗๕) การเมือง
ของประเทศไทยส่วนใหญ่ตกอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้นำฝ่ายทหาร

เหตุผลเกี่ยวกับความสำคัญของฝ่ายทหารในเอเชียตะวันออกเฉียง ใต้มีอยู่
หลายประการ ความจำเป็นที่จะต้องเผชิญกับภัยของพวกชนบดคอมมิวนิสต์และกลุ่มไม่พอ
ใจทั้งหลาย นับแต่ได้รับเอกราชทำให้งบประมาณส่วนใหญ่และความเติบโตขององค์การ
ฝ่ายทหารมีมากขึ้นในประเทศเหล่านั้นเฉพาะอย่างยิ่งในพม่า อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และ
เวียดนาม ภายในฝ่ายทหารก็มีการเน้นหนักในเรื่องการเรียนรู้ความชำนาญและเทคนิค
ต่าง ๆ สมัยใหม่เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์สมัยใหม่และความจำเป็นในการจัดองค์การตาม
หลักสมัยนิยมในการบริหาร ผลที่ได้รับก็คือผู้นำทางทหารจำนวนมากได้กลายเป็นบุคคล
ที่มีความเด่นในการปรับปรุงประเทศตามสมัยนิยม นายทหารจำนวนมากได้ตระหนักถึง
ความอ่อนแอของประเทศตนซึ่งมีสาเหตุมาจากความล้มเหลวในการพัฒนาเศรษฐกิจ
ฉะนั้น บรรดาฝ่ายทหารในเอเชียตะวันออกเฉียง ใต้จึงมีความไม่พอใจในสิ่งซึ่งตนคิดว่า

เป็นการหย่อนสมรรถภาพ และความผิดพลาดของผู้นำทางการเมืองของคน และฝ่ายทหาร ได้กลายมาเป็นพลังสำคัญอันหนึ่งเพื่อความก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลง ในขณะเดียวกันฝ่ายทหารมีลักษณะเป็นชาตินิยมซึ่งยืนหยัดเป็นพลังเข้มแข็งต่อสู้กับพวกคอมมิวนิสต์

ทั้งในพม่าและอินโดจีนเซียฝ่ายทหารได้มีบทบาทสำคัญในขบวนการเอกราช ฉะนั้น ผู้นำฝ่ายทหารจึงมีความห่วงใยแต่เริ่มต้นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทางการเมืองของชาติ ผู้นำฝ่ายทหารมักเป็นวีรบุรุษที่ได้รับความนิยมนับว่าเป็นสัญลักษณ์แห่งการต่อสู้เพื่อความเป็นเอกราช ฝ่ายทหารยังเข้ามามีส่วนโดยตรงในการบริหารของรัฐบาลในบางประเทศซึ่งเมื่อภายหลังได้รับเอกราชแล้ว ไม่มีจำนวนนักบริหารพลเรือนเพียงพอ คณะนายทหารและผู้บัญชาการทหารในลัทธิภูมิภาคต่างถูกเรียกเข้าไปรับหน้าที่การบริหารและเป็นตัวแทนของรัฐบาลใหม่ในเขตท้องถิ่นห่างไกล เมื่อได้เข้ารับหน้าที่แล้วก็ย่อมไม่เป็นการง่ายนักที่จะหาคนอื่นมาแทนได้

เมื่อไม่นานมานี้เองกองทัพในประเทศต่าง ๆ หลายประเทศสามารถรักษาความเชื่อมั่นอันดีกับประชาชนได้ ทั้งนี้ เพราะส่วนใหญ่กองทัพเป็นช่องทางที่มีประสิทธิภาพอย่างยิ่งสำหรับการเคลื่อนไหวทางสังคมของพลเมืองในชนบท คนหนุ่มซึ่งไม่มีโอกาสอย่างอื่นมากนัก แต่มีความห่วงใยต้องการเป็นส่วนหนึ่งของโลกสมัยใหม่ก็สามารถที่จะหวังก้าวหน้าในอาชีพทางด้านทหารได้ ในส่วนใหญ่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปัจจุบัน กองทัพบกได้เป็นปัจจัยที่ใหญ่ที่สุดและมีประสิทธิภาพมากที่สุดในการฝึกชาวไร่ชาวนาและชาวบ้านให้รู้จักมีความชำนาญทางเทคนิคมากมายในการที่จะทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักรกลสมัยใหม่ ถึงแม้จะมีข้อพิจารณาต่าง ๆ ดังกล่าว ฝ่ายทหารอาจกลายเป็นพลังขัดขวางความเจริญได้ง่ายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แม้ในขณะนี้จำนวนงบประมาณทางทหารในภูมิภาคนี้ก็เริ่มเป็นภาระหนักแก่เศรษฐกิจของชาติ จิตใจฝ่ายอำนาจนิยมของทหารในบางประเทศอาจนำไปสู่ลัทธิเผด็จการทางทหาร

แหล่งการเป็นผู้นำที่สำคัญที่ตามในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ ข้าราชการในประเทศเหล่านี้ส่วนใหญ่ชนบทรวมเนียมข้าราชการเริ่มขึ้นในสมัยอาณานิคมและความ

จริงข้อนี้กลายเป็นผลร้ายในสมัยหลังสงคราม การได้รับเอกราชทำให้เกิดการปะทะกันระหว่างนักการเมืองชาตินิยมและนักบริหาร ซึ่งได้รับการฝึกอบรมมาแต่สมัยอาณานิคม ซึ่งฝ่ายหลังต้องถูกบังคับให้ล่าถอยออกไป นักการเมืองมักกล่าวหาว่านักบริหารได้ให้ความร่วมมือแก่ผู้ปกครองอาณานิคมต่อต้านขบวนการเอกราช ข้อกล่าวหาในเชิงนี้ทำให้ความร่วมมือแก่ศัตรูเช่นนี้ ทำให้สถานะของนักบริหารอ่อนแอและทำให้นักบริหารขาดความสมัครใจที่จะยื่นหยัดแสดงบทบาทในการพัฒนาประเทศ ผลที่ได้ก็คือระบบข้าราชการในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มักเป็นองค์กรที่หยุดนิ่ง และรักษาหน้าที่ซึ่งเคยปฏิบัติเป็นประจำเท่านั้น ฉะนั้น ถึงแม้ว่านักบริหารบางคนเป็นบุคคลผู้หัวสมัยใหม่ที่สุดและได้รับการศึกษาที่ดีที่สุด แต่ก็ได้เป็นพลังที่ม้ออำนาจในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แต่ในระยะไม่นานมานี้ เนื่องจากความผิดหวังของนักการเมืองในการบรรลุความสำเร็จในการสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวง นับแต่ได้รับเอกราชมา ทำให้สถานะของชนชั้นนักปกครองเข้มแข็งขึ้นเป็นลำดับ แนวโน้มโดยทั่วไปในการวางแผนทางเศรษฐกิจและการปฏิบัติต่างๆ ทางอำนาจนิยมก็ทำให้เกิดผลทำนองเดียวกัน กล่าวคือเพิ่มอิทธิพลของฝ่ายนักปกครอง

ประเทศต่าง ๆ ทุกประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่างมีความขาดแคลนข้าราชการที่รับการฝึกฝนอบรมมาอย่างมีความสามารถ เมื่อนักปกครองชาวยุโรปถอนตัวออกจากภูมิภาคนี้เมื่อยุคแห่งอาณานิคมสิ้นสุดลง ระบบข้าราชการที่เป็นอยู่ในรัฐใหม่เหล่านี้ก็อ่อนแอลง ในขณะที่รัฐบาลที่เพิ่งได้รับเอกราชใหม่เหล่านี้กำลังเผชิญกับปัญหามากมายซึ่งต้องการความสนใจทางการบริหาร ในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่วนใหญ่การเร่งรัดรับคนเข้ารับราชการด้วยการขาดความชำนาญชำนาญ มักมีผลเป็นทำนองอุปสรรคการดำเนินการตามนโยบายให้ได้ผลเด็ดขาดและมีประสิทธิภาพ

ตลอดทั่วเอเชียอาคเนย์ อนาคตของการพัฒนาทางเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับระดับการสร้างระบบข้าราชการที่มีความสามารถ ในพม่าและอินโดนีเซีย อัตราการเจริญ

เติบโตทางเศรษฐกิจซึ่งริเริ่มโดยรัฐบาล ขึ้นอยู่กับเครื่องมือของรัฐจะสามารถบริหาร และดำเนินการธุรกิจของรัฐจำนวนมากมายได้เพียงใด ในประเทศที่รัฐไม่ได้เข้าเกี่ยวข้อง โดยตรงกับกิจการต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ ระบบข้าราชการก็ยังมีส่วนสำคัญในการกำหนด ระยะเวลาเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เพราะการบริหารนโยบายของชาติย่อมกำหนด บรรยากาสของการลงทุนและขยายงานของเอกชนว่าจะเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมเพียงใด ในแง่หนึ่งคล้ายกับที่อื่น ๆ อิทธิพลของระบบข้าราชการมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง

แหล่งที่ดีของความเป็นผู้นำทางการเมือง จะพบได้ในการวารสารศาสตร์ และสื่อมวลชน ระบบการสื่อสารในประเทศส่วนใหญ่มักแบ่งให้เห็นชัดเจนระหว่างสื่อสาร มวลชนในนครกับแบบแผนการติดต่อเผชิญหน้าในชนบท ในนครใหญ่หนึ่งสื่อพิมพ์ได้มี ส่วนบทบาทสำคัญในการกำหนดคตินิยม ในพม่าระหว่างยุคการปกครองของพรรค AFPFL พลังศักคานที่ำคัญและมีประโยชน์ฝ่ายเดียวในประเทศ คือ หนึ่งสื่อพิมพ์ อย่างกึ่งหนึ่งสื่อพิมพ์มากกว่ายี่สิบฉบับ และหลายฉบับได้พยายามวิจารณ์อย่างสุจริตใจ ในการดำเนินงานของรัฐบาล หนึ่งสื่อพิมพ์ในอินโดนีเซียก็ได้แสดงบทบาทสำคัญในการ พยายามรักษาแนวการปฏิบัติทางประชาธิปไตย เนื่องจากอิทธิพลของหนึ่งสื่อพิมพ์ ดังกล่าว ประธานาธิบดีโชการ์โนภายหลังที่นำวิธีการ “ประชาธิปไตยแบบนำทาง” มาใช้ จึงจำเ็นที่จะต้องปิดหนึ่งสื่อพิมพ์สำคัญหลายฉบับ ในเวียดนามเหตุการณ์เป็นไป อีกด้านหนึ่ง หนึ่งสื่อพิมพ์ส่วนใหญ่เป็นพาหะของการกระจายความคิดเห็นของรัฐบาล

วิทยุก็มีอิทธิพลกว้างกว่าหนึ่งสื่อพิมพ์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพราะ สามารถเข้าถึงในเขตชนบทและสามารถให้ความเข้าใจในโลกปัจจุบันแก่ประชากร ผู้ไม่ สามารถอ่านออกเขียนได้เป็นส่วนใหญ่ในทุกประเทศ เว้นแต่ฟิลิปปินส์วิทยุอยู่ใต้การ จัดการของรัฐบาล ฉะนั้นจึงต้องรับใช้เป็นการสื่อสารในการกระจายความคิดชาตินิยม และเรื่องความเป็นเอกภาพของชาติ ในทำนองนี้วิทยุไม่ได้เป็นพลังทางฝ่ายการเมืองต่างๆ แต่เป็นเครื่องเร้าความสนใจของประชาชนในเรื่องการเมืองของชาติ

ความเป็นผู้นำฝ่ายดั้งเดิมกระจายอยู่ทั่วไปในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยกเว้น
 คำนาคาซอติคินฟีลิปปีนส์ ไม่มีประเทศใดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่คณะค่านาคังนั้น
 เป็นปีกแผ่นเพียงพอที่จะเป็นพลังทางการเมืองร่วมกัน ถึงแม้ในส่วนตัว พระภิกษุทาง
 พุทธค่านาคาและค่านาจารย์ทางอิสลามจะมีอิทธิพลทางการเมืองสำคัญในชนบทของเอเชีย
 ตะวันออกเฉียงใต้ก็ตาม ในพม่าและไทย นโยบายเรื่องโคของรัฐบาลที่ขัดแย้งกับความ
 คิรารากฐานของพระภิกษุในพุทธค่านากีย่อมประสบความล้มเหลว ถึงแม้ผู้นำทางค่านา
 อิสลามจะไม่เป็นพลังสร้างเสริมที่เข้มแข็งในการเมืองอินโดนีเซียก็ตาม แต่บุคคลเหล่านี้
 ก็สามารถก่อกวนการพัฒนาหลายประการ ที่ทำลายโดยตรงต่อหลักการพื้นฐานของคน
 แม้แต่พวกคอมมิวนิสต์ในอินโดนีเซียยังต้องยอมรับความสำคัญของค่านาอิสลาม และ
 บรรดาผู้นำทางค่านา

กลุ่มผลประโยชน์ทางสังคมและการเมือง

ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมยังก้าวหน้าไปไม่ถึง
 จุดที่ก่อให้เกิดฝ่ายผลประโยชน์พิเศษต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ไม่มีประเทศใด
 ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีฝ่ายผลประโยชน์พิเศษก่อตั้งเป็นปีกแผ่นแข่งขันกันเพื่อ
 สร้างอิทธิพลเหนือพรรคการเมืองหรือรัฐบาลของชาติในเรื่องนโยบาย มีกลุ่มบางกลุ่ม
 ซึ่งอาจมีรูปแบบเป็นทำนองกลุ่มผลประโยชน์

ในบางประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รัฐบาลหรือขบวนการชาตินิยม
 พยายามก่อตั้งฝ่ายผลประโยชน์ชนเพื่อสร้างช่องทางการติดต่อความคิดกับฝ่ายต่าง ๆ ของ
 ส่วนรวม ยกตัวอย่างเช่นในมลายูในสมัยอาณานิคม รัฐบาลได้ติดต่อกับฝ่ายผลประโยชน์
 ต่าง ๆ ในสังคมและสนับสนุนให้จัดตั้งองค์การขึ้น เพื่อรัฐบาลจะได้ดำเนินการกับฝ่าย
 ผลประโยชน์เหล่านั้นได้ ฉะนั้น สัมมาคมที่เกิดขึ้นในชั้นแรกจึงเป็นพาหะของอิทธิพลและ

การควบคุมของฝ่ายรัฐบาล ถึงแม้ขบวนการชาตินิยมในการต่อสู้เพื่อเรียกร้องเอกราชก็ตระหนักถึงความจำเป็นในการรวมกำลังของฝ่ายต่าง ๆ ของสังคมและได้จัดตั้งสหภาพแรงงาน สหสมาคมสตรี กลุ่มคนหนุ่มสาว สหนิบาตธุรกิจต่างๆ และสมาคมชาวนายักตัวอย่างเช่น ในพม่าภายใต้การนำของพรรค APFFL ได้มีการจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์พิเศษต่าง ๆ เพื่อเป็นวิธีการระดมให้กลุ่มเหล่านี้ประกอบด้วยฝ่ายต่าง ๆ ที่มาจากขบวนการชาตินิยม มากกว่าที่จะมาจากบุคคลจากฝ่ายผลประโยชน์พิเศษนั้นเอง ยกตัวอย่างเช่น ขบวนการสหภาพแรงงานในพม่าก็มีผู้นำเป็นครูหรือปัญญาชนส่วนใหญ่แทนที่จะเป็นคหกรงานเอง ในมลายูผู้นำของขบวนการสหภาพแรงงานซึ่งสนับสนุนโดยฝ่ายการปกครองของอาณานิคมอังกฤษก็ไม่ได้มาจากกรรมกรเอง แต่มาจากปัญญาชนและคนอื่น ๆ ซึ่งได้รับการศึกษาแบบตะวันตก

ถึงอย่างไรก็ตาม นับแต่ได้รับเอกราชมาผู้นำของกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้เริ่มดำเนินกว่าคนกำลังจะต้องเลือกตัดสินใจว่า จะเป็นตัวแทนของรัฐบาลสืบต่อไปในการใช้อิทธิพลและควบคุมฝ่ายผลประโยชน์พิเศษเหล่านี้ หรือจะเริ่มเป็นตัวแทนของผลประโยชน์เหล่านั้นอย่างแท้จริง แท้จริงความตึงเครียดประการหนึ่งที่เกิดขึ้นในวงการเมืองของอินโดนีเซียและพม่า และในทำนองเดียวกันในเวียดนามได้แต่ในระดับต่ำลงมาสืบเนื่องมาจากทางเลือกทำนองนี้ ซึ่งผู้นำองค์การมวลชนต่าง ๆ ซึ่งริเริ่มตั้งขึ้นมาโดยพรรคชาตินิยมกำลังเผชิญอยู่ เช่นผู้นำของสหภาพแรงงานและสมาคมชาวนายักต่างพบว่าเป็นเรื่องที่กลายเป็นความจำเป็นที่จะต้องเป็นผู้นำความคิดเห็นของกลุ่มประชาชนซึ่งตนเป็นผู้แทน ไม่ใช่เป็นตัวแทนความคิดเห็นของรัฐบาลแห่งชาติเท่านั้น แต่ในขณะเดียวกัน ผู้นำเหล่านี้ก็ตั้งใจไม่อาจละทิ้งสถานะของตนภายในของพรรคไปได้ ถึงแม้ว่ายังไม่ถึงเวลาที่จะกล่าวว่ากลุ่มเหล่านี้ได้มีวิวัฒนาการจนมีความเป็นอิสระอย่างแท้จริง แต่ก็มีข้อสำคัญอยู่ว่า กลุ่มเหล่านี้ได้เริ่มมีความสามารถมากขึ้นในการใช้อิทธิพลภายในพรรคการเมืองสำคัญ แม้แต่กลุ่มเช่นสหสมาคมสตรีต่างๆ ซึ่งแต่เดิมตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นปัจจัยในการรวบรวม

กำลังฝ่ายสตรีในการต่อสู้เพื่อความเป็นเอกราชก็ตาม แต่ขณะนั้นถูกฝ่ายสตรีใช้เป็น
เครื่องสร้างอิทธิพลในนโยบายของรัฐบาล

ตัวแทนอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งกำลังดำเนินการให้กลุ่มต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นฝ่ายผล
ประโยชน์มีอำนาจมากขึ้นได้แก่พวกคอมมิวนิสต์ ในอินโดนีเซียพวกคอมมิวนิสต์ได้ควบคุม
ขบวนการสหภาพแรงงานอย่างแท้จริง และจึงได้ตั้งข้อเรียกร้องที่สำคัญต่อรัฐบาล
ในหลายสหภาพแรงงานเริ่มรู้ดีมากขึ้นว่า มีความจำเป็นที่ต้องพิสูจน์ว่าตนมีความห่วง
ใยในผลประโยชน์ของกรรมกร ในเมื่อพวกคอมมิวนิสต์กำลังดำเนินการโฆษณาชวน
เชื่ออยู่ สหภาพแรงงานต้องสร้างอิทธิพลอิสระเหนือรัฐบาล ในฟิลิปปินส์ความขัดแย้ง
ในการแย่งความเป็นผู้นำของสหภาพแรงงานจากพวกคอมมิวนิสต์ ได้สร้างให้เกิดขบวนการ
สหภาพแรงงานซึ่งมีพลังเคลื่อนไหวมากขึ้น ฉะนั้น กลุ่มต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นฝ่ายผล
ประโยชน์ในลักษณะสมัยใหม่ ได้เริ่มกำเนิดขึ้นมาที่ละเล็กละน้อยในเอเชียตะวันออกเฉียง
เฉียงใต้ ส่วนใหญ่ในขั้นแรกจะต้องเริ่มมีรูปแบบองค์กรเอกชนหรือสมาคมตามแบบ
ตะวันตกเสียก่อน ต่อมากลุ่มเหล่านี้จึงเปลี่ยนแปลงเป็นพลังการเมืองอิสระไม่มากนักน้อย
เช่น ในประเทศไทย รัฐบาลตัดสินใจว่าประเทศสมัยใหม่จำเป็นต้องมีสหภาพแรงงาน
กลุ่มเหล่านี้ต่อมาจึงค่อย ๆ กลายเป็นองค์กรอิสระมากขึ้น

สมาคมต่าง ๆ แบบดั้งเดิมยังคงมีอยู่ในวงการเมืองของเอเชียตะวันออกเฉียง
เฉียงใต้ สมาคมส่วนใหญ่เหล่านี้ไม่ได้เป็นกลุ่มอิทธิพลแท้จริงตามความหมายทางตะวัน
ตก แต่มักเป็นสมาคมทางชุมชน ซึ่งให้ความมั่นคงและคอยดูแลสวัสดิภาพของบรรดา
สมาชิก สมาคมที่ก่อตั้งเป็นปึกแผ่นแน่นอนจะพบในชุมชนชนชาวจีนเฉพาะอย่างยิ่งในหลาย
สมาคมตามหัวเมืองต่าง ๆ เพื่อคอยให้ความช่วยเหลือส่วนตัวแก่บุคคลซึ่งพูดภาษาเดียว
กัน แต่ถึงอย่างไรก็ตาม กลุ่มเหล่านี้ไม่ค่อยจะพยายามหาทางใช้อิทธิพลกับรัฐบาล
สมาคมเช่นว่านั้นในเมื่อสร้างการควบคุมทางสังคมเหนือกลุ่มชนหมู่น้อยเหล่านี้แล้ว ย่อม
ช่วยในการรักษาเสถียรภาพทั่วไปในภูมิภาค

ถึงแม้ว่าในประเทศเหล่านี้ทุกประเทศต่างมีหอการค้าหรือรูปแบบอื่น ๆ ของ
สมาคมธุรกิจก็ตาม แต่นักธุรกิจไม่ได้เป็นพลังที่เป็นปึกแผ่นสำคัญในวงการเมืองเอเชีย
ถึงแม้ในฟิลิปปินส์ หอการค้าและสมาคมธุรกิจต่าง ๆ ก็ไม่เคยใช้อิทธิพลเกี่ยวกับการ
ตัดสินใจของรัฐบาลเลย ตรงกันข้าม นักธุรกิจฟิลิปปินส์มักขอคำแนะนำผ่านสมาชิก
รัฐสภาแต่ละคนของตน ในที่อื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นักธุรกิจมักทำหน้าที่เป็น
เชิงป้องกันตัว กล่าวคือ พยายามปกป้องผลประโยชน์อันจำกัดของตนไว้ โดยไม่ต่อสู้
เปลี่ยนแปลงในนโยบายของรัฐบาล ในพม่าฝ่ายต่าง ๆ ในชุมชนธุรกิจครั้งหนึ่งเคยสนับสนุน
รัฐบาลที่โน้มเอียงไปในทางดังคมนิยมด้วยความมุ่งหวังว่า ผลประโยชน์ของตนจะได้
ไม่ถูกระทบกระเทือน แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ส่วนใหญ่อิทธิพลของนักธุรกิจมีความสำคัญ
ก็ต่อเมื่อสอดคล้องกับความต้องการทางชาตินิยมที่จะลดผลประโยชน์การค้าของต่างชาติ
และให้ความสนับสนุนกิจการของชนพื้นเมือง มีแต่ในมลายูที่กิจการพาณิชย์ของตะวันตก
สามารถมีอิทธิพลทางการเมือง โดยผ่านทางสมาคมที่เป็นปึกแผ่นนับแต่ได้รับเอกราช
สมาคมเหมืองแร่ดีบุกและสมาคมสวนยางพาราเป็นตัวแทนของผลประโยชน์ของชาวยุโรป
และเอเชีย เนื่องจากอุตสาหกรรมเหล่านี้มีความสำคัญอย่างมากมายต่อความอยู่ดีกินดี
ของประเทศ รัฐบาลมลายูจึงต้องโอนอ่อนผ่อนตามตามความปรารถนาของผลประโยชน์
เหล่านี้ ข้อยกเว้นจากลักษณะทั่วไปของการพัฒนากลุ่มผลประโยชน์ในเอเชียตะวันออก
เฉียงใต้ ก็คือความเข้มแข็งของสมาคมชาวนาในพม่า อำนาจขององค์การนี้ส่วนใหญ่
มาจากการที่รัฐบาลพร้อมที่จะใช้อำนาจการชาวนาในพม่า (All Burma's Peasants' Organ-
ization) เป็นเครื่องมือในการจัดสรรเงินกู้ของรัฐบาลทางเกษตรกรรม

การที่สมาคมต่าง ๆ ในรูปดั้งเดิมยังเหลือค้างอยู่และแนวโน้มที่ว่าสมาคม
ใหม่ๆ ก็จะดำเนินการไปตามแบบแผนเก่า ต้องชี้ให้เห็นส่วนหนึ่งถึงความอ่อนแอของรัฐ-
บาลในภูมิภาคนี้ สมาคมต่าง ๆ เหล่านี้ได้ฉวยโอกาสปฏิบัติหน้าที่ที่รัฐบาลซึ่งไม่มี
ผู้ใดกระทำอยู่ ฉะนั้นแทนที่จะเป็นกลุ่มอิทธิพลซึ่งใช้อิทธิพลในนโยบายของชาติและเปลี่ยน

แปลงโครงการสาธารณะต่าง ๆ ต่อมาคณะเจ้าหน้าที่มักเสนอบริการบางอย่างของรัฐบาล
แก่สมาชิกของตนเอง

พรรคคอมมิวนิสต์และขบวนการรุนแรงต่าง ๆ

ประเทศต่าง ๆ ทั้งหมดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ต่างอยู่ภายใต้การ
กดดันหรือคุกคามจากขบวนการคอมมิวนิสต์นับแต่ต้นสงคราม ก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง^{๕๔}
และสมัยญี่ปุ่นยึดครอง พวกคอมมิวนิสต์มีความสำคัญน้อยในประเทศเหล่านี้ การทำลาย
ล้างซึ่งคิดตามมากับการยึดครองของญี่ปุ่น ทำให้ขบวนการคอมมิวนิสต์ต่าง ๆ ที่สำคัญ
กำเนิดขึ้นในประเทศเหล่านี้ส่วนใหญ่ เฉพาะอย่างยิ่งในมลายู พวกคอมมิวนิสต์ได้เป็น
ผู้นำในขบวนการต่อต้านญี่ปุ่น และในเวียดนาม โฮจิมินห์ได้ก่อตั้งขบวนการเวียดนาม
ระหว่างสงครามภายใต้การนำของคอมมิวนิสต์ ในพม่าและอินโดนีเซีย พวกคอมมิวนิสต์
ก็มีความสำคัญถึงแม้ว่าจะไม่มีอิทธิพลมากมายในกลุ่มชาตินิยมก็ตาม ภายหลังปี ค.ศ.
๑๙๔๘ (พ.ศ. ๒๔๙๑) เมื่อบรรดาขบวนการคอมมิวนิสต์ต่างใช้วิธีการรุนแรงเพื่อบรรลุ
จุดมุ่งหมายของตน เดลัฎรภาพของประเทศต่าง ๆ ตกอยู่ในอันตรายอย่างหนัก ใน
ฟิลิปปินส์ ขบวนการฮุกบาราสในชนบทที่ไม่พึงพอใจ ได้สร้างการคุกคามอย่างแท้จริง
แก่เดลัฎรภาพของรัฐบาล จนกระทั่งแมกไซไซได้ครองตำแหน่งประธานาธิบดีจึงได้มีการ
ปรับปรุงอย่างจริงจังในเขตชนบท แม้แต่ในเวียดนามเหนือเท่านั้นที่พวกคอมมิวนิสต์ได้รับ
ชัยชนะ และส่วนใหญ่ก็เนื่องมาจากพวกคอมมิวนิสต์สามารถตั้งคนเป็นขบวนการชาติ
นิยมในการต่อสู้ขัดแย้งกับการปกครองอาณานิคมของฝรั่งเศส โคกนาฏกรรมเรื่องเวียดนาม
ส่วนใหญ่สืบเนื่องมาจากพวกคอมมิวนิสต์สามารถเข้ายึดขบวนการชาตินิยมไว้ได้
และยึดการต่อสู้ในอาณานิคมต่อไป

ด้วยความเข้มแข็งส่วนใหญ่ของพวกคอมมิวนิสต์สืบเนื่องมาจากความสามารถ
ของพวกนี้ ในการให้ความรู้ที่มั่นคงแก่ประชาชนซึ่งประสบกับโลกซึ่งแตกสลายเพราะ

ความยุ่งยากแห่งสงคราม และความซับซ้อนของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว
สมาชิกของบรรดาพรรคคอมมิวนิสต์ในบริเวณนี้ส่วนใหญ่ประกอบด้วยนักศึกษาหนุ่มสาว
และสมาชิกของชนชั้นกลางและชนชั้นกรรมกรในเมือง ในพม่าพรรคคอมมิวนิสต์ยังเป็น
องค์การใต้ดินในฐานะเป็นขบวนการรบ แต่ในบางประเทศกลุ่มซึ่งถูกพวกคอมมิวนิสต์
คุมอยู่ ได้โผล่ขึ้นมาเป็นผู้สนับสนุนความรู้ดีของปัญญาชนผู้ไม่พึงพอใจ ซึ่งรู้ดีว่า
ประเทศของตนไม่ได้พัฒนารวดเร็วเท่าที่ควร

ในมลายูและสิงคโปร์พลังสำคัญของขบวนการคอมมิวนิสต์รวมอยู่เกือบทั้ง
หมดที่ชุมนุมชนชาวจีนและมีรากฐานอยู่ที่การเร้าความรู้สึกชาตินิยมของชาวจีน ในระยะ
หลายปีหลังจากความสำเร็จของพวกคอมมิวนิสต์ในแผ่นดินใหญ่จีน ได้มีการโฆษณา
ชวนเชื่ออย่างมากในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อปลุกฝังอิทธิพลในหมู่คนจีนโพ้นทะเล ใน
ระยะต่อมาปีที่แล้วมา จำนวนคนจีนโพ้นทะเลที่กลับไปรับการศึกษาในประเทศจีนคอม-
มิวนิสต์ตกต่ำลง แต่ถึงอย่างไรก็ตาม อิทธิพลที่จีนคอมมิวนิสต์มีอยู่ในหมู่ของคนจีนหนุ่ม
สาวยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่ให้สัตว์รบกวนแก่การเมืองทั้งหมดของสิงคโปร์

นับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๖๑ (พ.ศ. ๒๕๐๔) อันตรายที่สำคัญของการขยายตัวของ
คอมมิวนิสต์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่การดำเนินการก่อการร้ายของขบวนการ
เวียดกงในเวียดนามใต้ เมื่อฤดูร้อนปี ค.ศ. ๑๙๖๒ (พ.ศ. ๒๕๐๕) กำลังกองโจรเกือบ
ยี่สิบพันส่วนใหญ่ของเวียดกงได้ และจำกัดให้ระบบการปกครองของประธานาธิบดี
โงดินเดียมอยู่เฉพาะในเมืองใหญ่ ๆ เท่านั้น การเพิ่มความช่วยเหลือทางวัตถุของเม-
ริกันและการเพิ่มการเข้าเกี่ยวข้องของเจ้าหน้าที่ทหารอเมริกัน ได้ช่วยหยุดยั้งการบุกของ
พวกคอมมิวนิสต์และผลสุดท้ายของการต่อสู้ครั้งนี้ยังไม่สิ้นสุดลง

นอกจากพวกคอมมิวนิสต์แล้ว ยังมีกลุ่มต่าง ๆ ที่ไม่มีความพึงพอใจได้หันไปใช้ความรุนแรงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่สำคัญที่สุดในบรรดากลุ่มพวกนี้ได้แก่ ขบวนการดารุติสตามาโนอินโดนีเซีย ซึ่งตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๘ (พ.ศ. ๒๔๙๑) ได้ก่อการเป็นขบถก่อนนโยบายของรัฐบาลในจาการ์คาดเดาได้ จุดมุ่งหมายตามหลักการของขบวนการดารุติสตามาคือจัดตั้งรัฐอิสลามในอินโดนีเซีย แต่ในทางปฏิบัติขบวนการนี้กลับมีลักษณะเป็นกองโจรอาชัฟมากกว่า ลักษณะของขบวนการนี้มักเป็นบุคคลซึ่งเห็นว่าการยึดอาชัฟทางการเมืองง่ายกว่าจะยอมรับสภาพความยากจนซึ่งมีอยู่ในเขตชนบท

พม่านับแต่ได้รับเอกราชได้มีประสบการณ์เกี่ยวกับการก่อการขบถมากที่สุดกว่าประเทศใด ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และพวกขบถเหล่านี้ต่างมีสาเหตุต่าง ๆ กัน จนมีคำกล่าวกันว่า พม่าได้รับความลำบากจากพวกขบถ “หลายสี” กลุ่มขบถเหล่านี้ไม่ใช่แต่เพียงรวมถึงพรรคคอมมิวนิสต์สองพรรค ซึ่งพรรคหนึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มรุนแรงจากพรรคซึ่งเกี่ยวข้องกับองค์การคอมมิวนิสต์ระหว่างประเทศ แต่รวมตลอดถึงฝ่ายชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ส่วนใหญ่ในประเทศเช่นเดียวกัน ชนกลุ่มน้อยกะเหรี่ยงประกอบด้วยชุมชนซึ่งบางส่วนเป็นคริสต์เคียน เป็นขบวนการขบถที่น่ากลัวมากที่สุดในรูปเป็นองค์การป้องกันชาติกะเหรี่ยง

ขบวนการขบถอื่นได้แก่ พวกยะไข่ พวกไทยใหญ่ พวกจีน พวกคะฉิ่นและพวกมอญ กลุ่มเหล่านี้อาจมีข้อจูงใจบางส่วนมาจากการเป็นปฏิปักษ์ทางการเมืองกับรัฐบาล แต่บางส่วนก็ถูกดึงดูดเพราะถือเอาการเป็นขบถเป็นวิถีแห่งชีวิตในชนบท กล่าวคือการเป็นกองโจรทำให้อยู่ดีกินดีมากกว่ามาประกอบอาชีพทางทำไร่ทำนาในประเทศที่มีการเศรษฐกิจซึ่งเสื่อมโทรมไม่ออกเลย

ถึงแม้ว่าในขณะนี้ชนวนการไม่พึงพอใจต่าง ๆ หรือพวกคอมมิวนิสต์ยังไม่
เป็นอันตรายร้ายแรงสำหรับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เว้นแต่เวียดนามใต้ แต่
เหตุการณ์ในอนาคตยังไม่แน่นอน ถ้าจำนวนประชากรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังคง
ขยายตัวในอัตราดังที่เป็นในอดีตและถ้าระดับของการพัฒนาเศรษฐกิจยังมีดีขึ้น คนที่ไม่
มีความพึงพอใจย่อมมีมากขึ้นและบุคคลเหล่านี้จะหันไปสนับสนุนชนวนการรุนแรงรวมทั้ง
พวกคอมมิวนิสต์ ถึงแม้ว่าพวกผู้นำชาตินิยมมักอ้างว่าประชาชนของตนพอใจกับชีวิต
ซึ่งเคยดำเนินมาในอดีต แต่ก็ไม่ใช่ที่แน่นอนว่าในอนาคตค่ากล่าวเช่นนั้นจะเป็นจริง

๗. การกำหนดนโยบาย : องค์การของรัฐบาล

โครงสร้างทางการของรัฐบาลต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ต้องให้เห็นถึงมรดกของลัทธิอาณานิคมในประเทศเหล่านี้ อิทธิพลของตะวันตกในรูปลัทธิอาณานิคมได้นำสถาบันต่าง ๆ และโครงสร้างทางการต่าง ๆ ซึ่งได้พัฒนาในรูปแบบตะวันตกเข้ามาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ปัญหาเรื่องวิวัฒนาการและการพัฒนาการเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เกี่ยวกับอนาคตซึ่งอาจเป็นไปได้ย่อมเกี่ยวกับสถาบันต่าง ๆ เหล่านี้และวิถีทางต่าง ๆ ซึ่งสังคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในเวลาต่อไปจะคบแต่งโครงสร้างทางการของรัฐบาลของคนอย่างไร

ในเกือบทุกประเทศ สถาบันต่าง ๆ ส่วนใหญ่ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ต่างซึ่งภายในรูปแบบทางตะวันตกกำหนดให้ปฏิบัติ ตรงกันข้ามเด่นแบ่งระหว่างสถาบันเหล่านี้มักเลือนลาง ยกตัวอย่างเช่น กองทัพบกมักทำหน้าที่ระบบข้าราชการฝ่ายพลเรือนและรัฐบาลพลเรือน คณะรัฐมนตรีมักเป็นเครื่องกระจายการกำหนดนโยบายมากกว่าเป็นองค์กรที่กำหนดนโยบาย และการเลือกตั้งมักเป็นวิธีการเพื่อรวบรวมการสนับสนุนประเทศมากกว่าเป็นการเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตามในขณะเดียวกันสถาบันทางการต่าง ๆ ของรัฐบาลต่างมีอิทธิพลที่สำคัญ และไม่เป็นการถูกต้องที่จะคิดว่าสถาบันเหล่านี้เป็นเพียงสิ่งฉาบฉวยและไม่จริงจัง ในทุกประเทศอำนาจที่แท้จริงอยู่ภายในองค์การทางการต่าง ๆ ของรัฐบาล และชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มักพยายามอย่างมากที่จะดำเนินตามระเบียบแบบแผนทางกฎหมายและแบบแผนทางรัฐธรรมนูญ ความไม่แน่นอนเกี่ยวกับความเห็นร่วมกันของชาติ บังคับให้ชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต้อง

ดำเนินการตามสถาบันต่าง ๆ ซึ่งรับมรดกตกทอดมาจากรัฐบาลอาณานิคมของตน เมื่อไม่มีสถาบันใหม่และแบบแผนใหม่ สิ่งเก่าก็ย่อมดับเนื่องต่อไป

โครงสร้างทางการเมืองของรัฐบาลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มักชี้ให้เห็นถึงการดัดแปลงแบบแผนเฉพาะอย่างต่าง ๆ ของประเทศเมืองแม่แต่เดิมนำมาใช้ให้เหมาะสมกับสภาวะและชนบทรรมนิยมของท้องถิ่น ยกตัวอย่างเช่น รัฐธรรมนูญของฟิลิปปินส์มีลักษณะคล้ายคลึงอย่างมากกับรัฐธรรมนูญของสหรัฐฯ^๑ อำนาจอธิปไตยอยู่ที่ประธานาธิบดีซึ่งได้รับเลือกตั้งในระยะเวลาสี่ปี และไม่อาจรับตำแหน่งติดต่อกันเกินแปดปี ประธานาธิบดีฟิลิปปินส์ เมื่อได้รับเลือกตั้งโดยประชาชนมีอำนาจมากกว่าของประธานาธิบดีอเมริกัน เพราะมีอำนาจไม่เพียงควบคุมกระทรวงทบวงกรมฝ่ายทหารเท่านั้น แต่ยังคงดูแลรัฐบาลท้องถิ่นต่าง ๆ อีกด้วย ฟิลิปปินส์มีรัฐสภาสองสภาซึ่งอำนาจของทั้งสองสภาก็เป็นเช่นเดียวกับสหรัฐฯ^๒ แต่มีข้อแตกต่างสำคัญในกระบวนการเป็นสมาชิกของทั้งสองสภาวุฒิสภาประกอบด้วยวุฒิสมาชิกยี่สิบสี่คน ซึ่งได้รับเลือกตั้งมาจากทั้งประเทศในระยะเวลาหกปี สมาชิกจำนวนแปดคนจะได้รับเลือกตั้งทุกสองปี สมาชิกของสภาผู้แทนราษฎรได้รับเลือกตั้งในระยะเวลาสี่ปีในเวลาเดียวกันกับการเลือกประธานาธิบดี การจัดองค์การของทั้งวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรก็ตามแบบของธรรมเนียมอเมริกัน ในการจัดโครงสร้างของคณะกรรมการและหน้าที่ต่าง ๆ ก็คล้ายคลึงในข้อสำคัญเช่นเดียวกับของสหรัฐฯ^๓ ความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติส่วนใหญ่เกี่ยวกับการอุปการะสนับสนุนพรรคพวก การแต่งตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ทั้งหมดทางฝ่ายบริหารจะต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา คณะกรรมการเกี่ยวกับการแต่งตั้งตำแหน่งต่าง ๆ ประกอบด้วยวุฒิสมาชิกสิบสองคนและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกสิบสองคน มีหน้าที่ช่วยเหลือประธานาธิบดีในการแต่งตั้งข้าราชการพลเรือน ทหาร การทูต และข้าราชการยุติธรรมในตำแหน่งสูง

ระบบของฟิลิปปินส์เป็นระบบรวมอำนาจไว้ในส่วนกลางอย่างมาก แต่ในระยะต่อมาได้มีความพยายามหลายประการที่จะส่งเสริมกิจการรัฐบาลท้องถิ่น ข้าหลวงของจังหวัดต่าง ๆ ทำสืบตามจังหวัดมักจะมีอำนาจส่วนตัวอยู่มากในการตัดสินใจนโยบายในท้องถิ่นของตน แต่แผนกหน่วยราชการต่างๆ ในท้องถิ่นรับผิดชอบต่อเจ้าหน้าที่ประจำชาติที่มณฑล ไม่ใช่ต่อข้าหลวง หน่วยรัฐบาลในระดับต่ำได้แก่เทศบาลและคณะกรรมการหมู่บ้าน แมกไซไซได้พยายามเสริมสร้างรัฐบาลท้องถิ่นให้เข้มแข็งขึ้นด้วยการให้ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศเกิดความรู้ดีว่ามีส่วนร่วมในชีวิตของชาติโดยการให้โครงการพัฒนาชุมชนอย่างกว้างขวาง ผลที่ได้รับจากการนี้ คือ คณะกรรมการหมู่บ้านสามารถควบคุมรักษาการบางอย่างที่เก็บได้ในเขตของตน

เวียตนามเป็นประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประเทศหนึ่ง ซึ่งมีระบบประธานาธิบดี และก่อดอกแบบบางส่วนมาจากแบบแผนของอเมริกัน ในวันที่ ๒๓ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๕๕ (พ.ศ. ๒๔๙๘) ชาวเวียตนามได้ลงคะแนนเสียงซึ่งเสียงส่วนใหญ่จำนวน ๘๘ เปอร์เซ็นต์ให้ปลดจักรพรรดิเบ่าได้ออกจากตำแหน่ง และยกนายโงดินเดียมขึ้นเป็นประธานาธิบดี ตามวันต่อมาก็มีการประกาศตั้งสาธารณรัฐเวียตนามเป็นรัฐอธิปไตย อีกปีหนึ่งต่อมาประธานาธิบดีเดียมประกาศใช้รัฐธรรมนูญซึ่งส่วนสำคัญคือบัญญัติเกี่ยวกับสถาบันต่าง ๆ ของรัฐบาลซึ่งในขณะนั้นได้ดำเนินการอยู่แล้ว ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ อำนาจต่าง ๆ ของประธานาธิบดีมีอยู่มาก ประธานาธิบดีรับเลือกตั้งเข้าดำรงตำแหน่งระยะเวลาห้าปี และอาจได้รับเลือกเข้าดำรงตำแหน่งอีกสองครั้ง อำนาจบริหารของประเทศจะต้องผ่านสำนักทำเนียบประธานาธิบดี ซึ่งมีเลขาธิการประธานาธิบดีเป็นหัวหน้า ประธานาธิบดีแต่งตั้งไม่แต่เพียงรัฐมนตรีในคณะรัฐบาลเท่านั้น แต่ยังแต่งตั้งปลัดกระทรวง และอธิบดี ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนประจำหัวหน้าหน่วยราชการแต่ละหน่วย ประธานาธิบดีมีอำนาจออกกฎหมายในเมื่อสภาหยุดพักการประชุม และอำนาจ

ยั้งยังของประธานาธิบดีจะผ่านไปได้อีกโดยเสียงดังในสามของสภาทั้งหมด ประธานาธิบดียังมีอำนาจที่จะงดการให้สัตยาบันและประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินได้ด้วย

สภาแห่งชาติของสาธารณรัฐเวียดนามเป็นสภาเดียว มีสมาชิก ๑๒๓ คน รับผิดชอบในระยะเวลาสามปี ตั้งแต่ก่อตั้งสาธารณรัฐขึ้นมาสภาแห่งชาติโดยทั่วไปยอมรับความเป็นผู้นำของประธานาธิบดีตลอดมา ตามทฤษฎี อำนาจอธิปไตยเป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลที่แยกออกไปและมีสถานะเท่าเทียมกัน แต่เมื่อกระทรวงยุติธรรมสามารถโยกย้ายผู้พิพากษาได้ อำนาจบริหารก็มีอิทธิพลเหนืออำนาจตุลาการ

พัฒนาการทางรัฐธรรมนูญในเวียดนามได้ไม่ได้ก้าวหน้าไปอย่างเรียบร้อย เพราะรัฐบาลของประธานาธิบดีเดียมต้องตกอยู่ในภาวะคับขันตลอดมานับตั้งแต่ได้ก่อตั้งสาธารณรัฐขึ้น ในขั้นแรกเมื่อได้กวาดต้อนภัยต่าง ๆ และพลังศักคานต่าง ๆ หมดสิ้นแล้ว ก็มีความรู้สึกรู้สีก่อนอยู่ว่าระบบการปกครองของเดียมได้กำจัดแนวโน้มเพื่อการแบ่งแยกต่าง ๆ ซึ่งเป็นอันตรายต่อความเป็นอยู่ของประเทศใหม่ แต่เมื่อถึงปี ค.ศ. ๑๙๖๑ (พ.ศ. ๒๕๐๔) ได้มีการคุกคามร้ายแรงขึ้นไปอีกจากการก่อการขบถของพวกคอมมิวนิสต์ ซึ่งได้กลายเป็นการทำลายอย่างเปิดเผยต่อรัฐบาล ฝ่ายต่าง ๆ ของพลังคอมมิวนิสต์คือพวกเวียดกงซึ่งถูกปล่อยไว้ในเวียดนามใต้หลังจากการแบ่งแยกประเทศตามฉันทสัญญาเจนีวาในปี ค.ศ. ๑๙๕๔ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ต่อมาหน่วยคอมมิวนิสต์ถึงกองทหารเหล่านี้ได้ค่อย ๆ สร้างสมอำนาจของตนในหมู่บ้านต่าง ๆ และขยายการควบคุมโดยใช้กำลังบังคับออกไป ในกลางปี ค.ศ. ๑๙๖๐ (พ.ศ. ๒๕๐๓) เมื่อได้รับความสนับสนุนจากคอมมิวนิสต์เวียดนามเหนือและเนื่องจากวิกฤตการณ์ในลาว พวกเวียดกงได้บังคับให้รัฐบาลของเดียมใช้วิธีการในภาวะฉุกเฉิน และอีกปีหนึ่งต่อมาการคุกคามของคอมมิวนิสต์ในเวียดนามใต้ได้เลวร้ายลงจนอเมริกาต้องเพิ่มความช่วยเหลืออย่างมากมาย เมื่อถึงฤดูใบไม้ผลิปี ค.ศ. ๑๙๖๒ (พ.ศ. ๒๕๐๕) สงครามในเวียดนามใต้เป็นเรื่องร้ายแรงที่สุดในโลกและนายทหารและชาวอเมริกันได้เข้าเกี่ยวข้องให้ความสนับสนุนแก่กองทหารเวียดนามโดยตรง

เมื่อมลายูได้รับเอกราชเมื่อวันที่ ๓๓ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๕๗ (พ.ศ. ๒๕๐๐) ได้มีการใช้รัฐธรรมนูญแบบใหม่สุดในสมัยปัจจุบัน เพื่อที่จะรวมผู้ปกครองอธิปไตยของรัฐต่าง ๆ เข้าเป็นสหพันธรัฐ ผู้ร่างรัฐธรรมนูญจึงนำความคิดที่จัดให้มีการเลือกตั้ง "กษัตริย์" ขึ้นมาใช้ ตำแหน่งประมุขของประเทศเรียกว่า Yang di—Pertuan Agong รับเลือกตั้งจากที่ประชุมประมุขของรัฐโดยเลือกจากสมาชิกของที่ประชุมนี้เอง และอยู่ในตำแหน่งห้าปี ประมุขของรัฐมีอำนาจจำกัดตามรัฐธรรมนูญ มีหน้าที่รับรองและคุ้มครองคำสอนอิสลามภายในประเทศ อำนาจการเมืองอยู่ที่นายกรัฐมนตรีผู้ซึ่งเลือกมาจากสมาชิกสภาต่างของรัฐสภา สภานี้เรียกว่า Dewan Ra'ayat ประกอบด้วยสมาชิกเลือกตั้งจากประชาชนมีจำนวน ๑๐๐ คน อายุของสภานี้มีได้นานที่สุดห้าปี อาจมีการยุบสภาโดย Yang di—Pertuan Agong ด้วยคำแนะนำจากคณะรัฐมนตรี วุฒิสภาหรือ Dewan Nagard เป็นตัวแทนของผลประโยชน์ของรัฐต่าง ๆ สมาชิกของสภานี้รับเลือกตั้งและอยู่ในตำแหน่งหกปี ในลักษณะสำคัญด้านต่าง ๆ ระบบของมลายูกำเนินการตามแบบแผนรัฐสภาและระบบคณะรัฐมนตรีของอังกฤษ

ในอีกด้านหนึ่ง พม่าซึ่งเคยเป็นดินแดนของอังกฤษในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะของอาณานิคมซึ่งเป็นมรดกตกทอดมาในเชิงสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ อำนาจอย่างแท้จริงในการกำหนดนโยบายอยู่ที่นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีซึ่งรับผิดชอบร่วมกันต่อสภาผู้แทน ประชาชนาธิบดีซึ่งทำหน้าที่ทางพิธีการต่าง ๆ รับเลือกตั้งโดยสภาทั้งสองซึ่งประชุมร่วมกันและอยู่ในตำแหน่งห้าปี รัฐสภามีสองสภา สภาล่างเป็นสภาผู้แทนมีจำนวนสมาชิก ๒๕๐ คน สมาชิกแต่ละคนเป็นผู้แทนของเขตเลือกตั้งที่มีจำนวนประชาชนตั้งแต่ ๓๐,๐๐๐ ถึง ๓๐๐,๐๐๐ คน รัฐสภารับเลือกตั้งในระยะเวลาสี่ปี สภาสูงหรือสภาเชื้อชาติ (Chamber of Nationalities) มีที่นั่ง ๓๒๕ ที่ ในจำนวนนี้ ๖๒ ที่เป็นผู้แทนของมณฑลพม่าที่แท้ เหลือ ๖๒ ที่เป็นผู้แทนของไทยใหญ่ กระชิน กะยา และกะเหรี่ยง และดินแดนพิเศษจีน

ตามรูปแบบรัฐธรรมนูญ พม่าเป็นสหภาพสหพันธรัฐ ประกอบด้วยมณฑล พม่าแท้และรัฐพิเศษต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยชนเชื้อชาติกลุ่มน้อยต่าง ๆ ลักษณะพิเศษของรัฐธรรมนูญ คือ บทบัญญัติว่า ดิบบี้หลังจากที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ รัฐต่าง ๆ มีสิทธิขอแยกตัวออกไปอิสระได้ ถึงแม้ว่ารัฐธรรมนูญพม่าได้กำหนดระบบสหภาพไว้ และถึงแม้ว่ารัฐต่าง ๆ ในสหภาพจะได้รับการคุ้มครองผลประโยชน์ต่าง ๆ ของตนเองก็ตาม แต่รัฐธรรมนูญได้กำหนดรากฐานของระบบรวมอำนาจไว้อย่างมากในประเทศ ความยุ่งยากลำดับขั้นซ้อนของรัฐธรรมนูญพม่าทำให้ฝ่ายตุลาการมีอำนาจมากเพราะมีความจำเป็นอยู่เสมอที่จะต้องมีการตีความเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ถึงแม้จะมีความยากลำบากอยู่มากมายก็ตาม ชาวพม่าก็ยังแสดงความคิดเห็นที่จะปฏิบัติตามวิถีการทางกฎหมายที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญของตน มีครั้งเดียวเท่านั้นเมื่อมีการจัดตั้งการปกครองฝ่ายทหารครั้งที่สองและจัดตั้งสภาพิวัติของคณะนายทหารในปี ค.ศ. ๑๙๖๒ (พ.ศ. ๒๕๐๕) ที่ได้มีการดื้อใช้รัฐธรรมนูญฉบับดั้งเดิมโดยตรง แท้ที่จริงการขาดความยอมรับการปกครองฝ่ายทหารของประชาชนได้มีเหตุอยู่ไม่น้อยมาจากความรู้สึกที่ว่าไม่มีรากฐานทางกฎหมายของรัฐบาตยุคหลังการรัฐประหาร

การจัดรูปแบบทางรัฐธรรมนูญสำหรับอินโดนีเซียอยู่ในการเปลี่ยนแปลงไปมามากที่สุด ในบรรดาประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ความพยายามที่จะนำระบบรัฐสภามาใช้ได้พิสูจน์ว่าไม่มีความสำเร็จ และในขณะนั้นประธานาธิบดีโซการ์โนกำลังพยายามทดลองแบบต่าง ๆ ของความคิด “ประชาธิปไตยแบบนำทาง” และการปกครองแบบอำนาจนิยมซึ่งไม่มีประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่ายังไม่เห็นว่า ลักษณะของอำนาจนิติบัญญัติของรัฐบาลจะเป็นอย่างไรในอนาคต แต่วิธีการปกครองพื้นฐานในอินโดนีเซียนี้ยังคงเป็นไปตามแบบแผนที่ยึดต้นตำรับมาใช้แต่เดิม กิจกรรมที่ต้องกระทำเป็นประจำส่วนใหญ่ยังคงดำเนินตามวิธีการซึ่งใช้กันมานานแล้ว ไม่มีการแบ่งแยกอำนาจในการกำหนดนโยบายของประธานาธิบดีและบรรดาผู้บังคับบัญชาฝ่ายทหาร

ประเทศที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตามประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งได้แก่ ไทย ลาว และกัมพูชา ก็มีโครงสร้างของรัฐบาลซึ่งได้รับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประเทศไทยตกอยู่ระหว่างประชาธิปไตยกับคตินิยมทางเผด็จการนับตั้งแต่รัฐประหารในปี ค.ศ. ๑๙๓๒ (พ.ศ. ๒๔๗๕) ซึ่งทำให้อำนาจสูงสุดของพระมหากษัตริย์สิ้นสุดลง ในปี ค.ศ. ๑๙๓๒ (พ.ศ. ๒๔๗๕) ได้มีรัฐธรรมนูญ กำหนดให้มีรัฐสภาเดี่ยวแยกตั้งจากประชาชนโดยทั่วไป แต่ก็ไม่เคยมีรัฐสภาอย่างถาวรเลยสักครั้งเดียว ในขั้นแรก รัฐสภาต้องประกอบด้วยสมาชิกครึ่งหนึ่งแต่งตั้งโดยรัฐบาล ในระยะเวลาสิบปีหรือจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกินกว่าครึ่งได้รับการศึกษาชั้นประถมศึกษา ข้อบัญญัติเช่นนี้ในรัฐธรรมนูญทำให้ฝ่ายบริหารมีอำนาจควบคุมรัฐบาลต่อเนื่องกันมา ประเทศไทยได้มีรัฐธรรมนูญใช้มาหลายฉบับ และนับตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๖ (พ.ศ. ๒๔๘๙) เป็นต้นมา ได้มีสถานการณ์บัญญัติต้องสภา สมาชิกสภาสูงต้องมีคุณสมบัติพิเศษในทางอายุและการศึกษา อำนาจฝ่ายบริหารของประเทศอยู่ในมือของนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีและระบบข้าราชการทั้งฝ่ายพลเรือนและทหาร ตามหลักการพระมหากษัตริย์ของไทยเป็นพระมหากษัตริย์ได้รัฐธรรมนูญ และในทางปฏิบัติพระราชอำนาจถูกจำกัดส่วนใหญ่คงมีอิทธิพลส่วนพระองค์เห็นชอบบรรดาคณะรัฐมนตรี และผู้นำทางการเมืองของประเทศเท่านั้น

การเมืองของไทยมีลักษณะเด่นยิ่งกว่าที่จะพิจารณาตามหลักการพื้นฐานการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐบาล นับแต่รัฐประหารในปี ค.ศ. ๑๙๓๒ (พ.ศ. ๒๔๗๕) อำนาจในประเทศไทยอยู่ที่ผู้นำทางฝ่ายทหาร ปัญหารากฐานทางรัฐธรรมนูญของประเทศอยู่ที่การรักษาความพอใจของชนชั้นผู้นำของไทย และในขณะเดียวกันก็พยายามขยายรูปแบบของรัฐบาลให้เป็นประชาธิปไตย ในระยะไม่นานมานี้ได้มีการถอดถอนผู้นำฝ่ายทหารของประเทศหลายคนด้วยวิธีการรัฐประหารที่ไม่ได้ยืดหยุ่น

สมัยก่อนสงคราม การเมืองของไทยตกอยู่ในอุ้งมือของจอมพลพิบูลสงคราม แต่หลังจากสงครามสิ้นสุดลงใหม่ ๆ อำนาจก็เปลี่ยนมือมาอยู่ที่นายปรัด พนมยงค์ ซึ่งเคย

ร่วมมือกับจอมพลพิบูลสงครามในการรัฐประหารปี ค.ศ. ๑๙๓๒ (พ.ศ. ๒๔๗๕) ในปี ค.ศ. ๑๙๔๗ (พ.ศ. ๒๔๙๐) ภายหลังกรณีสวรรคตอันศักดิ์สิทธิ์ของรัชกาลที่แปด ผู้นำฝ่ายทหารได้ตั้งรัฐบาลของนายปรีดี และจอมพลพิบูลสงครามได้กลับมาเป็นบุคคลของการเมืองไทยอีกครั้งหนึ่ง ภายในวงการเมืองฝ่ายทหารได้มีผู้ซึ่งเคยร่วมมือกับจอมพลพิบูลสงครามสองคน คือ นายพลเผ่า ศรียานนท์ และนายพลตฤณศักดิ์ ชนวิรัตน์ ได้กลายเป็นคู่แข่งกับจอมพลพิบูลสงคราม ในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ (พ.ศ. ๒๔๙๘) จอมพลพิบูลได้พยายามดำเนินการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาโดยนำเอา “ยุคใหม่แห่งประชาธิปไตย” เข้ามาใช้ มีการเรียกร้องให้มีการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย มีการจัดตั้งพรรคการเมือง มีการรับรองเปิดสนามไฮด์ปาร์กในกรุงเทพฯ ซึ่งอนุญาตให้มีเสรีภาพในการพูด การเลือกตั้งในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๕๗ (พ.ศ. ๒๕๐๐) ทำให้เกิดมีพรรคต่าง ๆ มากกว่า ๓๐ พรรคและผลที่ได้คือการเลือกตั้งที่ไม่นิ่งและแตกแยกในสภาฯ ในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๕๗ (พ.ศ. ๒๕๐๐) นายพลตฤณศักดิ์ได้แตกกับหัวหน้าของคณะอย่างเปิดเผยและทำรัฐประหารขับไล่ทั้งจอมพลพิบูลและนายพลเผ่าออกนอกประเทศ ในเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๙๕๗ (พ.ศ. ๒๕๐๐) ได้มีการเลือกตั้งรัฐบาลใหม่ ตฤณศักดิ์เองถอนตัวจากเวทีการเมืองชั่วคราว แต่ในเดือนตุลาคม ค.ศ. ๑๙๕๘ (พ.ศ. ๒๕๐๑) ภายหลังที่ไปรับการรักษาพยาบาลในต่างประเทศก็กลับเข้ามาทำรัฐประหารอีกครั้งหนึ่ง และได้จัดตั้งระบบการปกครองฝ่ายทหารโดยตรง ฉะนั้น ภายหลังที่รัฐประหารครั้งนั้นมีความพยายามที่จะนำสถาบันทางการเมืองเป็นผู้แทนของประชาชนเข้ามาใช้ให้มากขึ้น แต่เมื่อนำไปสู่ความยุ่งเหยิงในทางอำนาจ ฝ่ายทหารก็หวนกลับมาแสดงอิทธิพลในรูปรัฐประหารอีกครั้งหนึ่ง

ระบบกษัตริย์ของกัมพูชามีโครงสร้างของรัฐบาลทางการเมืองอย่างแนบแน่นซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของฝรั่งเศสในหลายด้านด้วยกัน สถาบันบัญญัติแห่งชาติแบ่งออกเป็นสภาสูงเรียกว่าสภาแห่งราชอาณาจักร ประกอบด้วยรัฐบุรุษอาวุโส ๒๔ คนซึ่งส่วนหนึ่งแต่งตั้ง อีกส่วนหนึ่งรับเลือกตั้ง และสภาล่างหรือสภาแห่งชาติซึ่งทั้งหมดเลือกตั้ง

จากประชาชนโดยมีผู้แทนหนึ่งคนคือผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุก ๒๐,๐๐๐ คน อำนาจอธิปไตย
ภายใต้กษัตริย์อยู่ที่คุณะรัฐมนตรีเป็นส่วนสำคัญ หน้าที่และอำนาจของนายกรัฐมนตรี
กับพวกราชและคณะรัฐมนตรีส่วนใหญ่นั้นเหมือนกับคณะรัฐมนตรีฝรั่งเศสมีความสัมพันธ์กับ
สภาแห่งชาติฝรั่งเศสในสมัยสาธารณรัฐที่ดี นอกจากนี้ยังมีสภาสำคัญอีกสองสภาซึ่งมี
อำนาจให้คำปรึกษาแก่กษัตริย์ สภาราชบัลลังก์ (Crown Council) มีสมาชิกได้แก่นายก-
รัฐมนตรี ประธานสภาทั้งสอง ผู้นำพุทธศาสนาท้องนิคาย ประธานสภาสูงและประธาน
ของสภาได้แก่ประธานของสภาพระราชวงศ์ สภาพระราชวงศ์ (Royal Family Council)
ได้แก่สมาชิกพระราชวงศ์ฝ่ายชายทั้งหลาย สภาทั้งสองนี้เป็นผู้แนะนำแนวทางอย่างไม่เป็นทาง
การแก่กษัตริย์ เป็นการยากที่จะกำหนดอิทธิพลของสถาบันต่าง ๆ เหล่านี้ในการกำหนด
นโยบายของรัฐบาลกับพวกราช เพราะนับตั้งแต่ได้รับเอกราชมาอิทธิพลสำคัญในวงการเมือง
ของกับพวกราชได้แก่เจ้าตั้งหนู เจ้าตั้งหนูตระกูลราชสมบัติเพื่อมาแต่คงบพบาททางการเมืองและ
รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในรัฐบาลทุกชุดนับแต่ได้รับเอกราช พระบิดาของเจ้าตั้งหนู
เป็นกษัตริย์ในขณะนั้น

ในระยะสองสามปีที่ผ่านมา ราชอาณาจักรลาวได้ตกอยู่ในภาวะยุ่งยาก
สืบเนื่องมาจากความกดดันต่าง ๆ จากสภาวะระหว่างประเทศและจากความสามารถ
ของผู้นำลาวที่จัดตั้งระบบรัฐบาลที่มีเสถียรภาพได้ ภายในพระราชวงศ์เองก็มีความแตก
แยกระหว่างพวกหนึ่งซึ่งเห็นอกเห็นใจพวกคอมมิวนิสต์ และอีกพวกหนึ่งซึ่งคิดว่าประเทศ
ควรจะสนับสนุนฝ่ายตะวันตกอย่างเข้มแข็ง เมื่อประเทศลาวได้รับเอกราชตามข้อตกลง
เจนีวา จังหวัดต้องจังหวัดในราชอาณาจักรลาวตกอยู่ภายใต้การควบคุมของขบวนการ
ประเทศลาว มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับขบวนการคอมมิวนิสต์ในเวียดนามเหนือ เมื่อถึง
ค.ศ. ๑๙๕๘ (พ.ศ. ๒๕๐๒) มีท่าทีต่าง ๆ ซึ่งให้เห็นว่าผู้นำฝ่ายไม่ใช่คอมมิวนิสต์ในลาว
กำลังก้าวชนสู่อำนาจและมีความหวังกันอยู่ว่ากำลังทหารของฝ่ายประเทศลาวจะรวมเข้า
กับกองทัพลาว แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ในฤดูใบไม้ร่วงปี ค.ศ. ๑๙๕๘ (พ.ศ. ๒๕๐๒)

เกิดมีการรบกวนกันขึ้น รัฐบาลดาวได้ร้องเรียนให้สหประชาชาติทำการสอบสวนว่าอาจมีการรุกรานจากเวียตนามเหนือ ในเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๙๕๘ นายพลกุ่ม หน่อสวรงค์ได้ทำรัฐประหารล้มระบบการปกครองที่เป็นกลางของ ญัม สันนิกร ฉะนั้น จึงมีแนวโน้มไปในทางที่ทำการต่อต้านคอมมิวนิสต์เข้มแข็ง จนในเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๖๐ (พ.ศ. ๒๕๐๓) เมื่อเกิดรัฐประหารอีกครั้งหนึ่งภายใต้การนำของร้อยเอก กองแดง ผู้บัญชาการทหารพลร่มซึ่งไม่มีความพอใจบางประการ เจ้าสุววรรณภุมมาได้รับมอบให้เป็นนายกรัฐมนตรีฝ่ายเป็นกลาง น้องชายของเจ้าสุววรรณภุมมา คือ เจ้าสุภานุวงศ์เป็นผู้นำกองโจรสนับสนุนคอมมิวนิสต์ ฝ่ายที่ไม่ใช่คอมมิวนิสต์ในดาวก็ได้รวบรวมกำลังอยู่ใต้การนำของเจ้าบุญอุ้ม ซึ่งกำลังทหารของฝ่ายนี้ ได้ยึดเมืองเวียงจันทน์ได้จากร้อยเอกกองแดง

ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๖๑ (พ.ศ. ๒๕๐๔) กษัตริย์ดาวได้พยายามที่จะป้องกันมิให้เกิดสงครามกลางเมืองขึ้น ได้เสนอให้ตั้งคณะกรรมการระหว่างประเทศประกอบด้วยสามชาติ คือ มลายู พม่า และกัมพูชา เพื่อช่วยให้ดาวเป็นกลางและรักษาเอกราชของชาติไว้ ในขณะที่นี้รัฐบาลอเมริกันได้นำหน้าในการกดดันให้ดาวเป็นกลางด้วยความสนับสนุนระหว่างประเทศ ดิบแปดเดือนต่อมา ณ ที่ประชุมเมืองเจนีวา สวิตเซอร์แลนด์ มีประเทศเข้าร่วมประชุม คือ เวียดนาม จีนคอมมิวนิสต์ อังกฤษ ฝรั่งเศส สหรัฐประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงของดาวและบุคคลสำคัญในวงการเมืองของดาว ได้ตกลงเห็นชอบร่วมกันในที่สุดให้มีการจัดตั้งรัฐบาลผสม โดยมีเจ้าสุววรรณภุมมาเป็นนายกรัฐมนตรี ทั้งนี้ถึงแม้จะยังมีการสู้รบกันอยู่ รัฐบาลผสมนี้ดำเนินนโยบายเป็นกลางเกี่ยวกับสงครามเย็น

ความสำเร็จของรัฐบาลผสมเป็นการพนันขึ้นครั้งใหญ่ในนโยบายต่างประเทศของอเมริกา และอย่างดีที่สุดก็ครั้งสถานการณ์ไว้ได้ชั่วคราวในด้านความสัมพันธ์ของผู้นำต่าง ๆ ของดาว เจ้าสุววรรณภุมมาขาดการสนับสนุนที่สำคัญภายในดาว แต่ในฐานะเป็นคนที่อุทิศตนทางความเป็นกลางและเป็นปัญญาชนหัวตะวันตกคนเดียว ซึ่ง

สมควรเป็นนายกรัฐมนตรีในรัฐบาลผสม เฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อทั้งฝ่ายสหภาพโซเวียต และสหรัฐต่างแสดงว่ายอมรับเจ้าผู้สุวรรณภูมา ระหว่างเวลาสิบแปดเดือนที่ทำการเจรจา และอุปสรรคต่าง ๆ รัฐบาลที่ถูกตั้งตามกฎหมายของเจ้าบุญอุ้ม ซึ่งมีนายพดภูมิ หน่อสุวรรณคัสันบัตนุญอยู่ก็เสื่อมถอยอำนาจลง เนื่องจากความอ่อนแอทางด้านกำลังทหาร และความไม่สามารถในการปกครอง ในที่สุดผู้นำซึ่งสนับสนุนฝ่ายตะวันตกก็ถูกบีบบังคับ โดยสถานการณ์และโดยความกดดันจากฝ่ายอเมริกันให้ยอมรับข้อตกลงจัดตั้งรัฐบาลผสมโดยมีนายพดภูมิ หน่อสุวรรณคัสันบัตนุญเข้าร่วมในคณะรัฐบาล ส่วนเจ้าบุญอุ้มก็ถอนตัวจากชีวิตการเมือง ข้อตกลงระงับวิกฤตการณ์ในลาว ในฤดูร้อนปี ค.ศ. ๑๙๖๒ (พ.ศ. ๒๕๐๕) อาจไม่ช่วยให้ประเทศนั้นมั่งคั่งร่ำรวย แต่ก็ได้ระงับไม่ให้ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ขยายตัวออกไป ซึ่งอาจนำไปสู่การเข้าเกี่ยวข้องของกำลังทหารอเมริกัน

๘. การปฏิบัติงานของรัฐบาล

ในการประเมินผลงานของรัฐบาลต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นับแต่ได้รับเอกราชมา เราต้องรำลึกอยู่เสมอว่ารัฐบาลต่าง ๆ เหล่านี้กำลังเผชิญปัญหาความแตกแยกอย่างลึกซึ้งในสังคมต่าง ๆ ของตนและอุปสรรคขัดขวางการปกครองอย่างมีระเบียบเรียบร้อย มีความจริงที่ว่าไม่มีรัฐบาลใดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ต้องแตกสลายจนกลายเป็นภาวะฉับตันทันหรือสลายตัวออกเป็นหน่วยแยกเล็ก ๆ ความจริงเช่นนี้เป็นหลักฐานแสดงว่าอย่างน้อยผู้นำของชาติเหล่านี้ได้บรรลุถึงจุดหมายเบื้องต้นของการปกครองอย่างมีระเบียบเรียบร้อย ความแตกต่างระหว่างประชาชนต่าง ๆ ในทางวัฒนธรรม นิสัยใจคอและระดับความเปลี่ยนแปลงไปสู่สมัยใหม่ต่างได้ก่อให้เกิดพลังแตกแยกอย่างมากภายในภูมิภาคนี้ เฉพาะอย่างยิ่งพม่าและอินโดนีเซียถูก “ลัทธิชาตินิยม” แสบ ๆ ก่อความปั่นป่วน และความจริงที่ว่าประเทศทั้งสองนี้ยังคงดำรงความเป็นชาติอยู่ได้ในระยะสิบปีหลังที่ได้รับเอกราช นับได้ว่าเป็นการทดสอบที่สำคัญที่สุดในการปฏิบัติงานของรัฐบาล

ในด้านความรับผิดชอบต่าง ๆ ของรัฐบาล การปกครองของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังคงสามารถปฏิบัติหน้าที่ประจำต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพน่าชมเชย ในหลาย ๆ ด้านด้วยกันที่เห็นได้ชัด การปฏิบัติงานของรัฐบาลซึ่งมีมานานตั้งแต่สมัยอาณาจักรสมัยสืบเนื่องมาจนทุกวันนี้โดยเสื่อมโทรมไปแต่เพียงเล็กน้อย ถึงแม้จะมีสงครามกลางเมืองและขบวนการปลดปล่อยต่าง ๆ ในชนบท เมืองต่าง ๆ ในอินโดนีเซียก็ยังมีการปกครองตามกฎหมายและมีความสงบเรียบร้อยอย่างดียิ่ง ในบางระยะเวลานับแต่ได้รับเอกราชส่วนใหญ่ของประเทศพม่าได้ตกอยู่ในเงื้อมมือของกลุ่มชนกลุ่มหนึ่ง

กลุ่มใด แต่บริการไปรษณีย์ของสหภาพพม่ายังคงเข้าถึงส่วนต่าง ๆ ของประเทศได้เสมอ ถึงแม้จะมีรัฐประหารหรือการเปลี่ยนแปลงในนครหลวง อย่างไรก็ตามการเก็บภาษีในประเทศไทยก็ยังเป็นไปอย่างสม่ำเสมอและอำนาจของข้าราชการก็ยังเป็นที่รับรองแม้ในหมู่บ้านที่ห่างไกลเพียงใดก็ตาม ในกรุงโซ่งอนยังมีการกวาดถนนและเก็บถังขยะ ถึงแม้ว่ารัฐบาลแห่งชาติจะไม่แน่นอนในอนาคตของคนเดิมออกไปก็ตาม

ความยุ่งยากที่สำคัญในการปฏิบัติงานของรัฐบาลในเอเซียตะวันออกเฉียงใต้อยู่ที่การกำหนดนโยบายขั้นสูง ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานด้านบริหารและการกำหนดนโยบายทั่วไปมักอ่อนแอไม่แน่นอน มีแต่ในมลายูและฟิลิปปินส์ที่มีความสัมพันธ์ร่วมมือกันระหว่างผู้นำทางการเมืองของประเทศ และผู้รับผิดชอบในการดำเนินการบริการ ในมลายูการได้รับเอกราชไม่ได้หมายถึงการบั่นทอนกำลังของฝ่ายข้าราชการประจำ มีการขอร้องให้ข้าราชการอังกฤษอยู่รับราชการกับรัฐบาลใหม่ต่อไป ฉะนั้นจึงมีทางที่แสดงให้เห็นถึงธรรมเนียมของข้าราชการที่จะต้องรักษาความเป็นกลางทางการเมืองและเสนอความสามรถทางเทคนิคของตนเป็นบริการรับใช้เจ้าหน้าที่ทางการเมือง ในระยะเวลาดังกล่าวนี้ที่เดิมาในฟิลิปปินส์ นักการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและของชาติต่างเข้าใจและซาบซึ้งมากขึ้นในบริการของบรรดานักเทคนิคต่าง ๆ ในการบริหาร ซึ่งได้ปฏิบัติงานให้แก่สังคมส่วนในท้องถิ่น ในเอเซียตะวันออกเฉียงใต้

ความสัมพันธ์ระหว่างวงการเมืองและวงการบริหารมักตึงเครียดด้วยเหตุผลหลายประการ การที่นักการเมืองชาตินิยมมักกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาประเทศผิดจากความเป็นจริง ได้ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้นำเหล่านี้กับบุคคลผู้รับผิดชอบในการดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายดังกล่าว

ในพม่าผู้นำพรรค AFPFL ในปี ค.ศ. ๑๙๕๓ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ได้ประกาศโครงการพะยิดองช่อ ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงสมัยใหม่ของประเทศและจะสร้างเศรษฐกิจให้

เสียงคนได้ โครงการนั้นมีความมุ่งหวังสูงผิดจากความเป็นจริงและเมื่อรัฐบาลไม่สามารถบรรลุดูประสงค์ดังกล่าว นักบริหารบางคนก็กลายเป็นแพรวปบบ้างซึ่งทำให้มีผลเป็นทำนองขาดความไว้วางใจระหว่างนักการเมืองและนักบริหาร อินโดนีเซียก็มีประสบการณ์ที่ไม่ดีทำนองนั้นเช่นเดียวกัน ในเมื่อมีการประกาศโครงการพัฒนาเศรษฐกิจต่างๆ ความพยายามที่จะเริ่มใช้โครงการห้าปีในอินโดนีเซียกลับเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า รัฐบาลไม่สามารถจับบรรลุดูจุดมุ่งหมายที่ตนเองตั้งขึ้นไว้ ผลที่ได้ก็คือเกิดการเข้าใจผิด และโทษกันไปมาในระหว่างสมาชิกของชนชั้นที่อิทธิพลทางการเมือง

การขยายเป้าหมายของการปฏิบัติงานของรัฐบาลออกไป มักลดประสิทธิภาพโดยทั่วไปของการปฏิบัติงานทางด้านบริหารของประเทศต่างๆ บางประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผู้นำทางการเมืองเมื่อเริ่มโครงการพัฒนาซึ่งมีความมุ่งหวังสูงแต่จำเป็นก็ย่อมต้องกระจายทั้งเวลาและกำลังงานของนักบริหารที่ได้รับการฝึกอบรมอย่างดีไม่กี่คนของประเทศ นักบริหารผู้มีความสามารถต้องถูกกระจายออกไปตามหน่วยงานต่างๆ ของรัฐบาล ในขณะที่เดียวกันก็มีการเพิ่มจำนวนข้าราชการขึ้นมากมาย จึงเกิดการวิพากษ์วิจารณ์ระบบข้าราชการมากขึ้น ในขณะที่ระดับทั่วไปของประสิทธิภาพของข้าราชการเสื่อมลง และเกิดความเฉื่อยชาและความไม่เข้มแข็งก้าวหน้าในวงการรัฐบาล ในเวียดนามจำนวนข้าราชการเพิ่มขึ้นอีกเท่าตัวนับแต่ได้รับเอกราช ในพม่าข้าราชการเพิ่มขึ้นห้าเท่า ในอินโดนีเซียเกือบเจ็ดเท่าตัว ประเทศเหล่านี้เมื่อเริ่มต้นก็มี การขาดแคลนนักบริหารผู้มีความสามารถอยู่แล้ว

นับว่าเป็นเรื่องโชคที่ในส่วนใหญ่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ฝ่ายต่างๆ ที่ไม่ใช่รัฐบาลได้ช่วยบรรเทาความกดดันต่อรัฐบาลไว้ได้ เช่นในพม่า ถึงแม้บริการฝ่ายบริหารจักอ่อนแอ ประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวไร่ชาวนาและไม่เรียกร้องต้องการอะไรมากมายนักจากรัฐบาล ในประเทศไทยและในหลายส่วนของอินโดนีเซีย ประชาชนยัง

ไม่ได้ร่วมกันเรียกร้องอะไรมากนักจากรัฐบาล ประชาชนมักจะชอบที่จะเห็นรัฐบาลไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวกับคนด้วยเรื่องโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ฉะนั้นข้อเท็จจริงที่ว่ารัฐบาลไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ในระดับที่สมควร จึงไม่ก่อให้เกิดปฏิกิริยาของประชาชนเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลมากนัก

เมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการบริหารและการกำหนดนโยบายทางการเมือง จะเห็นได้ว่า การบริหารทางค่านิยมธรรมก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ น้อยในรัฐบาลใหม่ต่าง ๆ เหล่านี้ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ศาลและขบวนการทางกฎหมายซึ่งนำเข้ามาใช้ในประเทศเหล่านี้ในระหว่างยุคอาณานิคม ก็ยังสามารถดำเนินการไปได้ค่อนข้างเหมาะสมในสมัยหลังจากได้รับเอกราช ในหลายประเทศกลุ่มนักกฎหมายที่ได้รับการฝึกฝนมาตามแบบแผนทางตะวันตกก็ยังรักษาสันติภาพและนิยมความยุติธรรมโดยไม่ลำเอียง ถึงแม้จะมีการเสื่อมโทรมอยู่บ้างในการบริหารทางกฎหมายในระดับท้องถิ่นและในศาลชั้นต้น แต่ศาลสูงส่วนใหญ่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังเป็นข้อมปราการที่ปกป้อง วิธีการและหลักการของประชาธิปไตย ขนบธรรมเนียมทางกฎหมายได้ช่วยบรรเทาความไม่มั่นคงไปในทางการกระทำทางการเมืองตามใจชอบในภูมิภาคนี้

ในด้านกิจการต่างประเทศ การปฏิบัติงานของรัฐบาลต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นับว่าใกล้เคียงจุดมุ่งหมายมากกว่าความสำเร็จในทางด้านนโยบายภายใน พม่าและอินโดนีเซียได้เป็นสมาชิกสำคัญของกลุ่มประเทศเป็นกลางของโลกในระยะสองสามปีที่ผ่านมา ประธานาธิบดีโชการ์โนได้เดินทางไปต่างประเทศเพื่อเยี่ยมเยียนประเทศต่าง ๆ มากมาย ฉะนั้นจึงพยายามที่จะสร้างเสริมเกียรติคุณของประเทศตนประเทศที่เป็นสมาชิกขององค์การสันติสัญญาป้องกันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEATO) ด้วยการเป็นพันธมิตรกับฝ่ายตะวันตกก็สามารถมีอิทธิพลกับประเทศตะวันตกได้มากเกินไปกว่าที่ตนสามารถควรจะทำได้ ฉะนั้นประเทศไทยจึงเป็นประเทศสำคัญสำหรับกิจการต่าง ๆ ของสหประชาชาติในภูมิภาคนี้และเป็นที่ตั้งของสำนักงานใหญ่ขององค์การ สปอ.

และฟิลิปปินส์ก็ประสบความลำบากในการได้รับความช่วยเหลือจากอเมริกา และในการ
เจรจาทำความตกลงรับเงินชดเชยจากญี่ปุ่น

สรุปแล้วอาจกล่าวได้ว่า รัฐบาลต่างๆ ส่วนใหญ่ในเอเชียตะวันออกเฉียง
ใต้ยังไม่อาจบรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่ตนเองกำหนดขึ้นได้ มีข้อยกเว้นที่เห็นเด่นชัดคือคอมมิวนิสต์
และฟิลิปปินส์ นอกจากนั้นแล้วรัฐบาลต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขณะนี้มีความ
มั่นใจน้อยกว่าเมื่อครั้งได้รับเอกราชครั้งแรก สถานการณ์เช่นนี้ย่อมไม่เป็นที่ร้ายแรง
ถ้าไม่มีความมุ่งหวังโดยทั่วไปทั้งในประเทศและในต่างประเทศ ที่จะเห็นรัฐบาลเหล่านี้นำ
ชาติใหม่เหล่านี้ไปสู่โลกสมัยใหม่อย่างรวดเร็ว

๙. ปัญหาสู่ทาง

ถึงแม้ว่าจะมีการเสื่อมถอยและความผิดพลาดบางประการ อาณาบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก็ยังเป็นสนามทดลองสำคัญของความเหมาะสมเชิงปฏิบัติของสถาบันต่าง ๆ ตามระบอบประชาธิปไตยในสังคมใหม่ต่าง ๆ ซึ่งพยายามเปลี่ยนแปลงสู่สมัยใหม่ในทางเศรษฐกิจของคน นครแห่งการร่างชาติในเอเชียกำลังหันไปสู่จุดเด่นอยู่ที่ความเพียรพยายามของจีนด้วยวิธีการคอมมิวนิสต์ และอินเดียด้วยวิธีการประชาธิปไตยในการบรรลุถึงสถานะแห่งความเป็นชาติสมัยใหม่ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การต่อสู้ทำนองเดียวกันก็ยังคงดำเนินอยู่ในประเทศเล็กๆ ซึ่งกำลังเผชิญปัญหาต่างๆ ในทำนองเดียวกัน ปัญหาที่ว่ารัฐบาลต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะสามารถบรรลุถึงความผูกพันในสถาบันรัฐบาลทางสาธารณรัฐและอุดมการณ์ทางประชาธิปไตยได้หรือไม่ อาจเป็นการทดสอบที่สำคัญสำหรับอนาคตของประชาธิปไตยตลอดทั่วโลก

ปัญหาพื้นฐานของประเทศต่าง ๆ ทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ ประเทศเหล่านี้จะสามารถสร้างองค์การต่าง ๆ สมัยใหม่ที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความเป็นชาติสมัยใหม่ได้หรือไม่ การทดสอบทางองค์การไปไกลกว่าเพียงการสร้างระบบบริหาร ข้าราชการ พรรคการเมือง และสถานนิติบัญญัติแห่งชาติ แต่ขยายออกไปครอบคลุมทั่วทั้งสังคม ตลอดจนทุกกิจการทางองค์การนานาประเภทซึ่งจำเป็นในการพยุรรักษาเศรษฐกิจสมัยใหม่ ซึ่งรวมทั้งบริษัทธุรกิจ สำนักงานรัฐบาล ระบบการศึกษา กลุ่มวัฒนธรรมต่าง ๆ และอื่น ๆ

ระยะสิบปีที่แล้วมาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ องค์การต่าง ๆ ที่มีอยู่ในขณะนั้นมักสืบเนื่องมาจากสมัยโบราณดั้งเดิมหรือมีรูปแบบอาณานิคมหรือเป็นสถาบัน

ต่าง ๆ ซึ่งขอบเขตการขาดนิยามก่อตั้งขึ้นในการต่อสู้เพื่อความเป็นเอกราช พรรคชาตินิยมระบบข้าราชการแบบอาณานิคม และกลุ่มเชื้อชาติโบราณเหล่านั้นต้องดิ้นรนต่อสู้ต่อไปในประเทศใหม่เหล่านี้ แต่ปัญหามันอยู่ว่าสิ่งที่เหล่านั้นจะสามารถเผชิญกับภาระในอนาคตได้หรือไม่ มีความจำเป็นอันเร่งรีบที่จะมีการสร้างองค์การแบบแผนใหม่ เพื่อจัดการกับความเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาในสังคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่สิ่งที่เหล่านั้นเพิ่งเริ่มวิวัฒนาการเป็นรูปเป็นร่างขึ้นเท่านั้น

หน้าที่สำคัญประการหนึ่งขององค์การใหม่เหล่านี้คือ แสดงให้ประชาชนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เห็นว่า การปรับปรุงไปสู่สมัยใหม่ของสังคมของคตินั้นจะทำได้ อย่างไรก็ตาม ชุมพลังทางมนุษย์ของอาณานิคมจะเป็นตัวจักรสำคัญในการกำหนดรูปแบบของอนาคต ถึงแม้ว่าสถานการณ์จะผิดแผกแตกต่างกันไปแต่ละประเทศ และมีจุดสว่างที่ให้ความหวังอยู่หลายแห่งเหมือนกันก็ตาม แต่ก็ยังมีความต้องการอยู่มากสำหรับบุคคลที่ได้รับการฝึกอบรมมาดี เพื่อการปฏิบัติหน้าที่เกือบทุกด้านของชีวิตในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ฟิlippินส์เป็นประเทศเดียวที่มีจำนวนผู้มีความสามารถและบุคคลที่ได้รับการศึกษาอย่างแท้จริงเป็นจำนวนมาก ปัญหาของฟิลิปปินส์อยู่ที่การหางานและโอกาสทางอาชีพต่าง ๆ ให้แก่บุคคลผู้ได้รับปริญญาจากมหาวิทยาลัยซึ่งมีจำนวนมากขึ้นทุกที การเรียกร้องของผู้ที่ได้รับการศึกษาจะเป็นแรงกดดันที่สำคัญต่อรัฐบาลในระยะ ๑๐ ปีข้างหน้า และถ้าไม่มั่งานเพียงพอ ฟิลิปปินส์จะประสบกับความผิดหวังร้ายแรงของชนชั้นปัญญาชน นอกจากปัญหานี้แล้ว ระดับการศึกษาของฟิลิปปินส์ยังเสื่อมโทรมลงอีกประชาชนจำนวนมากต่างไม่หาการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย สถานอุดมศึกษามีระดับมาตรฐานต่ำ ๆ จนถึงจุดที่ว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาเช่นนั้นมักไม่มีคุณสมบัติเพียงพอที่จะหางานทำได้

ส่วนในท้องถิ่น ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยังคงมีความต้องการบุคคลต่าง ๆ ซึ่งได้รับการฝึกอบรมในทางความชำนาญด้านสมัยใหม่ ในระหว่างสมัยอาณานิคม

นิคม ประชาชนส่วนใหญ่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับการศึกษาในทางศิลปศาสตร์ และมีกนิมยัตติอาชีพทางกฎหมาย แต่ในปัจจุบันได้มีความต้องการเพิ่มมากขึ้นในการกระจายประสพการณ์ทางการศึกษาดำหรับบุคคลที่ได้รับการฝึกอบรมทางการค้า ทางเทคนิค ทางวิศวกรรมและการแพทย์ แต่เกียรติภูมิดั้งเดิมของอาชีพรับราชการยังคงคิดค้ำถืดเนื่องมา และทำให้เกิดความไม่สมดุลย์ในแบบการศึกษาที่ประชาชนได้รับอยู่

ปัญหาเรื่องชุมพลทั้งทางมนุษย์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จะมีลักษณะร้ายแรงยิ่งขึ้นถ้าพิจารณาจากรูปแบบของประชากรที่จะเกิดขึ้นในภูมิภาคนี้ การเพิ่มจำนวนประชากรจะเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และที่ดินในประเทศส่วนใหญ่ในระยะคนรุ่นต่อไปเอง ทั้งนี้อาจหมายความว่าถ้าการพัฒนาเศรษฐกิจไม่เกิดผลรวดเร็ว ภาระอันเนื่องมาจากการเพิ่มพูนของจำนวนประชากรจะกลายเป็นอุปสรรคซึ่งไม่อาจเอาชนะได้ และเป็นการกีดขวางการพัฒนาในอนาคต ถ้าความเจริญทางเศรษฐกิจซึ่งอาจขยายกำลังได้ด้วยตนเองไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในเศรษฐกิจฟิธิปปีนส์และอินโดนีเซียในระยะสองสามปีข้างหน้า ความกดดันต่าง ๆ จากด้านจำนวนประชากรจะทำลายล้างความล้ำเลิศต่าง ๆ ซึ่งเคยมีมาก่อน อันตรายอยู่ที่ว่ารัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ยังไม่ได้จัดโครงการและนโยบายต่าง ๆ ของตนให้เหมาะสมกับการเพิ่มจำนวนประชากรซึ่งไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ และฉะนั้นรัฐบาลเหล่านี้จึงได้สูญเสียเวลาอันมีค่าและจะลงมือแก้ไขก็ต่อเมื่อความกดดันได้รุนแรงเสียแล้ว

ต่อจากปัญหาเรื่องชุมพลทั้งของมนุษย์ซึ่งจะกดดันอนาคตของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก็คือปัญหาเรื่องทุนที่จะใช้ในการลงทุน จำนวนทุนที่มีอยู่เป็นเรื่องราวร้ายแรงเกินกว่าที่รัฐบาลต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้พร้อมที่จะยอมรับ ในระยะเวลาดังนี้ที่แล้วมา รัฐบาลส่วนใหญ่ได้แสดงความสนใจแต่เพียงเล็กน้อยในเรื่องความสำคัญของการหาทุนอันจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของตน ทั้งนี้ย่อมเป็นเครื่องล่อถึงความเห็นอกเห็นใจในเรื่องทางเศรษฐกิจ และเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความสำคัญของการหาทุน เมื่อได้

เอกราชมา บรรดาผู้นำประชาชาติทั้งหลายต่างหวังว่าการทำลายล้างลัทธิอาณานิคมย่อม
สร้างเสริมความเจริญเติบโตขึ้นที่ทันใด และกลุ่มพ่อค้าพาณิชย์ชาวพื้นเมืองจะไม่ลดตัวลงมา
แทนที่บริษัทห้างร้านชาวต่างประเทศ บรรดาผู้นำเหล่านั้นยังสนับสนุนว่าถึงอย่างไรก็ตาม
อุดมคติชาตินิยมและความมุ่งมั่นของรัฐบาลที่จะช่วยเหลือประชาชนของคนย่อมสามารถ
ที่จะเผชิญกับความต้องการในชุมพดงทางการเมืองการคลังได้

ปัญหาเรื่องปริมาณทุนที่มีอยู่ย่อมมีลักษณะร้ายแรงยิ่งขึ้นในระยะสิบปีข้าง
หน้า ทั้งนี้เพราะในระยะสิบปีที่แล้วมาเกือบจะกล่าวได้ว่าภูมิภาคหนึ่งหมดอาศัยใช้จ่าย
เงินทุนหมดเปลืองไปทุกที่ เว้นแต่มาดากับฟิลิปปีนส์เท่านั้นซึ่งมีการสร้างและสะสมทุน
อย่างแท้จริงนับแต่ต้นสงครามมา ในฟิลิปปีนส์ บริษัทห้างร้านต่างประเทศเช่นเดียวกับ
ความช่วยเหลือจากต่างประเทศร่วมกับกลุ่มพ่อค้าฟิลิปปีนส์เองได้มีส่วนเร่งเร้าให้เกิดกิจ
กรรมใหม่ทางการพาณิชย์และเศรษฐกิจ ส่วนมาดาก็สามารถดึงดูดทุนจากชาวจีนโพ้น
ทะเลและจากบริษัทห้างร้านชาวยุโรปบางแห่ง คนจีนซึ่งถูกขับไล่จากอินโดนีเซียและ
จากที่ต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้ได้โยกย้ายทรัพย์สินของตนเท่าที่โอกาสจะอำนวยมาไว้ที่มาดากา
สการ์ ในอินโดนีเซีย รัฐบาลหลักเลียงวิกฤตการณ์ร้ายแรงทางเศรษฐกิจในปี ค.ศ. ๑๙๕๗
(พ.ศ. ๒๕๐๐) ด้วยการริบทรัพย์สินของชาวฮอลันดามาเป็นของชาติและในปี ค.ศ. ๑๙๕๘
(พ.ศ. ๒๕๐๑) ด้วยการยึดครองผลประโยชน์ของชาวจีน เมื่อถึงวันที่ ๑ มกราคม ค.ศ.
๑๙๖๐ (พ.ศ. ๒๕๐๓) พ่อค้าชาวจีนส่วนใหญ่ซึ่งเคยเป็นกำลังสำคัญในอาณานิเวศ
ชนบทต้องเลิกค้าธุรกิจไปหมด รัฐบาลอินโดนีเซียต่อมาก็หันเข้ามาดำเนินงานประชาชน
ของตนเองในเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๕๘ (พ.ศ. ๒๕๐๒) ด้วยการลดค่าเงินร้อยละ ๘๐
ของประมาณครึ่งหนึ่งของชนบทของชาติ และครึ่งบัญชีฝากเงินรายใหญ่ของธนาคาร
ส่วนพม่ายังหาหนทางทดแทนทุนที่เคยได้รับจากบริษัทห้างร้านของชาวอังกฤษ อินเดีย
และชาติอื่น ๆ

การช่วยเหลือจากต่างประเทศย่อมอาจช่วยพยุงประเทศให้ดำรงบางประเทศ
ในระยะสิบปีข้างหน้าให้รอดพ้นจากผลร้ายแรงอันสืบเนื่องมาจากความหยุดนิ่งทางเศรษฐกิจ
แต่อนาคตของการพัฒนาเมื่อพิจารณาวิเคราะห์ในขั้นที่สุดแล้ว ย่อมขึ้นอยู่กับความ
สามารถของประชาชนของชาติให้ตนเองที่จะระดมทุนกำลังของตนเองเพื่อการพัฒนา ถึง
อย่างไรก็ดีรัฐบาลของชาติให้ตนเองก็ต้องนำทางเก็บภาษีอากรอย่างจำเป็นแก่การระดม
ทุน และกลุ่มพ่อค้าพาณิชย์เอกชนก็ต้องดึงดูดทุนจากต่างประเทศ และระดมทุนเท่าที่
มีอยู่ในประเทศของตน

ถึงอย่างไรก็ตาม ในระยะสิบปีข้างหน้าเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะยังคงเป็น
ภูมิภาคของสังคมเกษตรกรรม อาณาบริเวณชนบทยังมีได้รับการเอาใจใส่จากรัฐบาล
ชาตินิยมต่าง ๆ ให้สมกับความสำคัญของอาณาบริเวณนี้ ทั้งนี้ส่วนใหญ่สืบเนื่องมาจาก
บรรดาผู้นำชาตินิยมเป็นผู้ทรงปัญญาซึ่งได้รับการศึกษาในเมืองมาก่อน แต่อนาคตของ
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะต้องขึ้นอยู่กับชีวิตในชนบทส่วนใหญ่ของอาณาบริเวณนี้ ใน
ระยะสิบปีที่แล้วมาความเปลี่ยนแปลงในระดับวิชาทางเทคนิค ซึ่งใช้อยู่ทางชนบทของ
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้อยู่ในระดับต่ำ แต่อาณาบริเวณนี้ไม่ประสบความสำเร็จทุกอย่างเนื่อง
มาจากเหตุดังกล่าวดังเพราะเป็นภูมิภาคที่มีพืชพันธุ์ธัญญาหารเหลือบริโภคนำเข้าเพียงใน
เอเชีย ในระยะสิบปีข้างหน้า การเพิ่มประชากรชนมากมายเป็นชนวนให้เกิดวิกฤตการณ์
ทำนองเดียวกับที่เป็นอยู่ตอนเคยเดระจีน ซึ่งการมีพลเมืองถี่ย่อมตั้งให้มาตรฐานการ
ครองชีพของพลเมืองซึ่งมีความรู้เทคนิคจำกัดต่ำลง พิถีพิถันได้เร่งระดมอย่างจริงจังเพื่อ
เผชิญกับปัญหาตามโครงการพัฒนาชนบทต่างๆ ก่อนที่รัฐบาลต่างๆ เหล่านี้จะสามารถ
ยกระดับของอาณาบริเวณชนบทขึ้นได้ รัฐบาลเหล่านี้จึงต้องสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิด
กับโลกของชนบทเสียก่อน ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าลักษณะ โนม์เอียงของฝ่ายปกครองของ
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะเปลี่ยนแปลงทันกับความกดดันทางประชากรในชนบทซึ่งพุ่งชน
อย่างรวดเร็วทันเวลาหรือไม่ ความไม่พึงพอใจในชนบทย่อมจะบีบให้ประชาชนในชนบท

จำนวนมากหลังให้เข้าสู่นครต่าง ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งถ้าความก้าวหน้าต่าง ๆ ทางอุตสาหกรรมไม่เพียงพอที่จะกระตุ้นประชาชนเหล่านั้นได้แล้ว ประชาชนเหล่านั้นก็จะกลายเป็นชนวนการยุบปั่นปั่นต่าง ๆ และเป็นการก่อรูปเป็นศัตรูกับรัฐบาลต่าง ๆ ในปัจจุบัน

อนาคตทางเศรษฐกิจในภูมิภาคนี้ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับแต่เรื่องการค้าเสรีและการรวมกันเท่านั้น แต่อยู่ที่การแบ่งขยายส่วนอื่นของเศรษฐกิจด้วย ในระยะสองสามปีที่ผ่านมาแล้ว ความต้องการของโลกทางวัตถุดิบสำคัญ ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยางและดีบุกยังคงอยู่ในระดับสูง และได้ช่วยให้กำลังสนับสนุนแก่เศรษฐกิจของบางประเทศของภูมิภาคนี้ แต่การตกต่ำทางความต้องการเหล่านั้นจะส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และจะมีผลกระทบกระเทือนถึงความสามารถของรัฐบาลเหล่านั้นที่จะรักษาแม้แต่หน้าที่สำคัญอันจำเป็นทางสาธารณสุขและสวัสดิการต่าง ๆ

รัฐบาลทั้งหมดในภูมิภาคนี้ ต่างตระหนักในความจำเป็นเรื่องการค้าเสรีและการขยายเศรษฐกิจของตน มีแต่ในฟิลิปปินส์และมาลายูซึ่งมีการพัฒนาอุตสาหกรรมเบาอย่างสำคัญและเป็นระเบียบแบบแผน และเศรษฐกิจของสองประเทศนี้ไม่เข้ากั๊กกับบรรลู่ถึงความเจริญเติบโตที่เลี้ยงตนเองได้ ในที่อื่น ๆ ของภูมิภาคนี้ รัฐบาลได้เริ่มโครงการในระยะนำต่างๆ หรืออุตสาหกรรมพิเศษบางชนิด แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าดังเหล่านั้นมักกลายเป็นเพียงโอ้อวดมากกว่าที่จะมีจุดประสงค์เพื่อในการสร้างเสริมการพัฒนาในระยะต่อไปพอที่จะเป็นข้อที่น่าเห็นใจอยู่ว่ารัฐบาลใหม่เหล่านั้นมักนิยมโครงการเกียรติภูมิต่าง ๆ ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าตนกำลังเอาจริงจริงในการเปลี่ยนแปลงแนวชีวิตของชาติคนบางส่วนมากกว่าที่จะสนใจในเรื่องที่ขาดความเด่น แต่เป็นกิจกรรมที่อาจเป็นผลประโยชน์สำคัญในการให้ความสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยทั่วไป

รากฐานของการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจในอาณานิคมนั้นคือความต้องการในความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประชากรของแต่ละประเทศเหล่านี้ ชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ได้กลายเป็นปัญหาที่มีปมยุ่งยาก เฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องชาวจีนโพ้นทะเล ชาวจีนจำนวนเกือบ ๑๑ ล้านคนตั้งถิ่นฐานอยู่ในตะวันออกเฉียงใต้ และได้มีหน้าที่สำคัญหลายประการในทางเศรษฐกิจในสังคมเหล่านี้ ในระยะสิบปีที่แล้วมารัฐบาลชาตินิยมต่าง ๆ ได้ใช้วิธีการกดขี่วิธีต่าง ๆ กับชาวจีนเหล่านี้มากขึ้นทุกที ๆ อนาคตของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของบางประเทศ เฉพาะอย่างยิ่ง ฟิลิปปินส์ ไทย มลายู ส่วนใหญ่ย่อมขึ้นอยู่กับปริมาณที่ชาวจีนที่อยู่อาศัยในประเทศเหล่านี้ ได้มีส่วนในการพัฒนาชาติบ้านเมือง

ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประชากรอาจเป็นจุดหมายที่ไม่ค่อยเที่ยงตรงนัก ระยะสิบปีข้างหน้าในเมื่ออุดมการณ์ของขบวนการชาตินิยมต่าง ๆ เริ่มเสื่อมสลายลง และเผชิญกับภาระหนักในการหันกลับมาสร้างความรู้รักในเรื่องจุดประสงค์ร่วมกันของประชากร ท้ามกลางความประจักษ์จริงทั้งหลายของชีวิตประจำวันของคนในอินโดนีเซีย ประธานาธิบดีโซการ์โนได้พยายามรื้ออารมณารุ่นแรกแห่งการปฏิวัติให้ถูกไฟหลงอยู่เสมอ ด้วยวาทะศิลป์และด้วยลักษณะอันเป็นเสน่ห์ที่ส่วนตัวของโซการ์โนเอง ในสุนทรพจน์เนื่องในงานฉลองวันชาติเมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๖๐ ประธานาธิบดีโซการ์โนกล่าวว่า

“ข้าพเจ้าขอบอกท่านอย่างตรงไปตรงมาว่า ข้าพเจ้าเป็นคนประเภทผูกพันหลงใหลอยู่ในแนวความคิดผ่านทางปฏิวัติ.....ข้าพเจ้าหลงใหลในแนวความคิดนี้ ข้าพเจ้าถูกถนัดแน่นกับความคิดนี้ ข้าพเจ้าบ้ำดั่ง ข้าพเจ้าถูกด่าว่าให้หลงคิดอยู่ในแนวความคิดใฝ่ฝันของการปฏิวัติ.....ข้าพเจ้าอุทิศตัวเข้าแก้ไข้ปัญหาของชาตินานับการด้วยวิธีการปฏิวัติ และจะรักษาวินัยของการปฏิวัติให้สาถดถอยอยู่เสมอ ข้าพเจ้าจะเผ้าดูให้เพลิงของการปฏิวัติไม่มีวันดับลงหรือเพียงหรือถ้งแม้ขณะหนึ่ง”

ลักษณะดั้งเดิมของโซการ์โนอาจยังสามารทำให้ประชากรหลงใหลต่อไป
อีกได้ แต่จะต้องมีชาวอินโดนีเซียจำนวนมากชนทุกที่ ๆ เริ่มรู้ถึงความจำเป็นที่จะ
ต้องมีกิจกรรมอย่างอื่น ถ้าประเทศของคนจะมีอนาคตอันมั่นคง

เหตุผลประเภทหนึ่ง ที่ทำให้ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติในเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้ต้องเสื่อมถอยลงก็คือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติไม่ได้ขึ้นกับ
คำขวัญอุดมการณ์ของชาตินิยมเท่านั้น ภูมิภาคนี้มีความต้องการอย่างมากในการพัฒนา
กลุ่มผลประโยชน์และองค์การปฏิบัติต่าง ๆ ประชาชนย่อมแสดงออกซึ่งผลประโยชน์
ของตนผ่านกลุ่มผลประโยชน์และองค์การเหล่านี้ และเมื่อเอาผลประโยชน์เหล่านี้ไปเกี่ยว
เนื่องกับจุดประสงค์ของประชาชาติ ประชาชนก็อาจเข้าถึงลักษณะประจำชาติของตน
ปัญหาข้อหนึ่งในภูมิภาคนี้จึงมีอยู่ว่า ควรมีการส่งเสริมกลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้ หรือ
ถือว่ากลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้เป็นภัยต่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคมโดยรวม

ถึงแม้ว่ากระบวนการปรับปรุงให้สมัยใหม่จะเพิ่มจำนวนประชาชนซึ่งมีความ
คิดและผลประโยชน์แตกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นรากฐานอันสำคัญสำหรับสังคมหลายกลุ่ม
ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ตาม แต่ผลในขณะนั้นกลับเป็นการแตกแยกในทางสังคม
และเศรษฐกิจ เมื่อการปรับปรุงสมัยใหม่มีผลในเชิงทำลายสังคมเหล่านี้ ผู้นำทางการ
เมืองของประเทศเหล่านี้อาจตัดสินใจไม่สนับสนุนการพัฒนาสถาบันสมัยใหม่ แต่หันกลับ
ไปใช้วิธีการที่ล้าสมัยไม่เหมาะสมกับในโลกคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ในอินโดนีเซียและพม่าได้มีการ
หันกลับไปสู่แนวความคิดทางไสยศาสตร์และรับเอาทัศนคติโบราณมาชน ดังเหล่านี้
ย่อมเป็นการหลบเลี่ยงจากความไม่มั่นคงในชีวิตปัจจุบัน

ความกดดันและความเป็นห่วงใยที่เพิ่มพูนมากขึ้นทุกที ย่อมก่อให้เกิดแนว
โน้มอันนำไปสู่การปฏิบัติเชิงอำนาจนิยม ได้มีความห่วงใยมากขึ้นว่า รัฐบาลเหล่านี้ไม่
อาจที่จะเผชิญกับภาระของตนได้ และนักการเมืองพลเรือนพิสูจน์ตนเองแล้วว่าไม่พอเพียง
กับความต้องการในการสร้างประชาชาติ ในพม่าและอินโดนีเซีย ฝ่ายทหารได้เข้า

มาทำหน้าที่หลายประการของรัฐบาล บทบาทของฝ่ายทหารในเวียดนามและกัมพูชา ถึงแม้จะไม่เด่นชัดแต่มีความสำคัญขนานนัยอยู่มาก แต่การพัฒนาทางการเมืองในด้านต่าง ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในระยะที่ไม่ยาวนานนัก ชี้ให้เห็นถึงข้อร้ายแรงในความสามารถของฝ่ายทหารในการที่จะฟื้นฟูพลังของขบวนการสร้างชาติ กองทัพบกของพม่าภายหลังที่เข้าดำเนินการเป็นรัฐบาลอยู่ ๓๘ เดือน ก็ตระหนักว่ามีปัญหามากมายที่ฝ่ายคนไม่อาจแก้ไขได้ และล้มครืนในชั่วขณะหนึ่งที่ยอมรับการถดถอยอำนาจของนักการเมืองพลเรือน ในอินโดนีเซีย กองทัพบกได้มีส่วนช่วยในการป้องกันมิให้มีการแตกสลายมากมายออกไป แต่ก็ไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมหลายประการอันเป็นคุณประโยชน์แก่การพัฒนาชาติบ้านเมือง

ถึงแม้ว่าประเด็นสำคัญในวงการเมืองของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะตกอยู่ในระดับระหว่างทางเลือกเชิงคติอำนาจนิยมกับการปฏิบัติทางการเมืองแบบเสรีก็ตาม แต่ปัญหารากฐานที่สำคัญกว่านั้นก็คือ รัฐบาลเหล่านี้จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาลโดยมีประสิทธิภาพของตนอย่างแท้จริงหรือไม่ ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้บางประเทศ ไม่ใช่แค่เพียงมีการปกครองแบบอำนาจนิยมเท่านั้น แต่ยังเป็นการปกครองแบบอำนาจนิยมที่ไร้ความสามารถ ซึ่งไม่อาจแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการพัฒนาได้คือไปว่าการปกครองระบบประชาธิปไตยที่ไร้ความสามารถเช่นเดียวกัน

ความจริงที่ว่า ภูมิภาคนี้สามารถรักษาสเอกราชของตนได้ในระยะสิบปีที่ผ่านมา ย่อมเป็นนิมิตดีสำหรับอนาคต ถึงแม้ว่าจะมีความกดดันต่าง ๆ ซึ่งยังบั่นบັงคับความเป็นอยู่ของประเทศต่าง ๆ แต่แต่ละประเทศเหล่านี้ก็ตาม จุดมุ่งหมายในการปรับปรุงให้ทันสมัย การพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย และการปกครองที่มีเสถียรภาพ ทั้งสามประการนี้ต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิดในระยะสิบปีข้างหน้า ซึ่งเป็นเวลาที่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเร่งตัวขึ้น ปัญหาสำคัญที่สุดจึงอยู่ที่ว่า การปรับปรุงให้ทันสมัยจะทำให้เกิดองค์การและโครงสร้างต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นในสังคมต่าง ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือจะกลายเป็นเครื่องทำลายชีวิต

ความเป็นอยู่ หรือความบันเทิงกำลังความดำรงของประชาชนที่จะอยู่ร่วมกันอย่าง
มีประสิทธิภาพต่อไปอีก การเปลี่ยนแปลงทางสังคมอาจสร้างความเจริญมากยิ่งขึ้น
หรืออาจสร้างความตึงเครียดมากยิ่งขึ้นก็ได้ ถ้าการเปลี่ยนแปลงนำไปสู่การพัฒนา
เศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง อนาคตที่ดีของสถาบันระบอบประชาธิปไตยย่อมรักษารอด
ชีวิตคงอยู่ได้ในขณะที่สถาบันเหล่านั้นกำลังต่อสู้เพื่อความคงอยู่ เมื่อเวลาผ่านไป
ประชาชนก็ย่อมผูกพันกับสถาบันเหล่านั้นมากขึ้น และความผิดหวังต่าง ๆ ในระยะสิบปี
ที่ผ่านมา ก็จะกลายเป็นแค่เพียงความเจ็บปวดเมื่อแรกกำเนิดของการพัฒนาชาติเท่านั้น
แบบแผนในทางตรงกันข้ามก็อาจจะมีทางเป็นไปได้ในบางประเทศ การทำลายล้างแบบ
แผนเก่าซึ่งเพิ่มขึ้นทุกที โดยไม่มีการสร้างของใหม่ขึ้นย่อมนำไปสู่ความไม่พึงพอใจใน
สถาบันต่าง ๆ ในระบอบประชาธิปไตย และย่อมเร่งให้เกิดการขาดเสถียรภาพทางการเมือง
มากยิ่งขึ้น

เป็นที่แน่นอนว่า อนาคตของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับหมด
กับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้ ส่วนใหญ่ย่อมขึ้นกับการพัฒนาต่าง ๆ ในส่วนอื่น ๆ ของ
โลก เช่นเดียวกับที่เป็นมาแต่ในอดีต เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังคงเป็นดินแดนแห่ง
สัญญาณ ซึ่งพลังจากภายนอกจะเข้าแทรกแซงและกำหนดเหตุการณ์ แต่ถึงอย่างไร
ก็ตาม ในขั้นสุดท้ายอนาคตของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ย่อมตกอยู่ในมือของชาวเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้เอง ในระยะสิบปีข้างหน้า ชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะต้องหาทาง
พัฒนารัฐประชาชาติที่มีรูปร่างแน่นอนซึ่งสามารถปฏิบัติการได้ในโลกปัจจุบัน และใน
ขณะเดียวกันก็สามารถรักษาดัชนีเฉพาะต่าง ๆ อันเป็นสมบัติประจำชาติของตนไว้ได้
การปะทะกันระหว่างประเพณีเดิมและลักษณะสมัยใหม่ เป็นลักษณะพื้นฐานของเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้ และการปะทะกันของพลังทั้งสองนี้ได้บันทึกมาตั้งแต่ประเทศทั้งหมดใน
อาณานิคมแล้ว แต่ประเทศทั้งหลายเหล่านั้นต่างหวังที่จะหาดัชนีผสมซึ่งอาจแก้การ
ปะทะกันดังกล่าว และพิสูจน์ให้เห็นว่าในโลกปัจจุบันยังมีที่สำหรับรัฐเอกราชเล็กอยู่ได้

บรรณานุกรม

ทั่วไป

- Bone, Robert C., *Contemporary Southeast Asia* (New York: Random House, 1962).
- Butwell, Richard, *Southeast Asia Today—And Tomorrow* (New York: Praeger, 1961).
- Dobby, E.H.G., *Southeast Asia*, 6th ed. (London: University of London Press, 1958).
- DuBois, Cora, *Social Forces in Southeast Asia* (Cambridge: Harvard University Press, 1959).
- Emerson, Rupert, *From Empire to Nation: The Rise to Self-Assertion of Asian and African Peoples* (Cambridge: Harvard University Press, 1960).
- , *Representative Government in Southeast Asia* (Cambridge: Harvard University Press, 1955).
- Furnivall, J. S., *Colonial Policy and Practice: A Comparative Study of Burma and Netherlands India* (New York: New York University Press, 1956).
- Ginsberg, Norton (ed.), *The Pattern of Asia* (Englewood Cliffs, N. J.: Prentice-Hall, 1958).
- Hall, D. G. E., *A History of South-east Asia* (New York: St. Martin's Press, 1955).
- Harrison, Brian, *South-east Asia, A Short History* (New York: St. Martin's Press, 1954).
- Kahin, George McT. (ed.), *Governments and Politics of Southeast Asia* (Ithaca, N. Y.: Cornell University Press, 1959).
- Vandenbosch, Amry, and Richard Butwell, *Southeast Asia Among the World Powers* (Lexington, Ky.: University of Kentucky Press, 1957).

พม่า

- Cady, John F., *A History of Modern Burma* (Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 1958).
- Donnison, F. S. V., *Public Administration in Burma* (London: Royal Institute of International Affairs, 1953).
- Furnivall, J. S., *An Introduction to the Political Economy of Burma*, 3rd ed. (Rangoon: People's Literature Committee & House, 1957).
- , *The Governance of Modern Burma* (New York: Institute of Pacific Relations, 1958).
- Hall, D. G. E., *Burma* (London: Hutchinson's University Library, 1950).
- Maung Maung, *Burma's Constitution* (The Hague: Martinus Nijhoff, 1959).
- Pye, Lucian W., *Politics, Personality, and*

- Nation Building: Burma's Search for Identity* (New Haven: Yale University Press, 1962).
- Tinker, Hugh, *The Union of Burma*, 2nd ed. (London and New York: Oxford University Press, 1959).
- Trager, Frank N., *Building a Welfare State in Burma* (New York: Institute of Pacific Relations, 1958).

กัมพูชา

- Herz, Martin F., *A Short History of Cambodia* (New York: Praeger, 1958).
- Steinberg, David (ed.), *Cambodia: Its People, Its Society, Its Culture*, Human Relations Area Files (New York: Taplinger Publishing Co., 1959).

อินโดนีเซีย

- Benda, Harry J., *The Crescent and the Rising Sun* (The Hague and Bandung: Van Hoeve, 1958).
- Geertz, Clifford, *The Social Context of Economic Change: An Indonesian Case Study* (Cambridge: Center for International Studies, Massachusetts Institute of Technology, 1956).
- Hanna, Willard A., *Bung Karno's Indonesia*, rev. ed. (New York: American Universities Field Staff, 1961).
- Kahin, George McT., *Nationalism and Revolution in Indonesia* (Ithaca, N. Y.: Cornell University Press, 1952).
- Vlekke, Bernard H. M., *Nusantara: A History of Indonesia*, rev. ed. (Chicago: Quadrangle Books, 1960).
- Wertheim, W.F., *Indonesian Society in Transition: A Study of Social Change*, 2nd ed. (The Hague: Van Hoeve, 1959).

ลาว

- Fall, Bernard B., *Laos: Background of a Conflict* (Washington: Public Affairs Press, 1961).
- LeBar, Frank M. (ed.), *Laos: Its People, Its Society, Its Culture*, Human Relations Area Files (New York: Taplinger Publishing Co., 1960).

มลายู และ สิงคโปร์

- Ginsburg, Norton, and Chester F. Roberts, Jr., *Malaya* (Seattle: University of Washington Press, 1958).
- Mills, Lennox A., *Malaya: A Political and Economic Appraisal* (Minneapolis: University of Minnesota Press, 1958).

ฟิลิปปินส์

- Bernstein, David, *The Philippine Story* (New York: Farrar, Straus & Cudahy, 1947).
- Corpuz, O. D., *The Bureaucracy in the Philippines* (Manila: Institute of Public Administration, University of the Philippines, 1957).
- Golay, Frank, *The Philippines: A Study in National Economic Development* (Ithaca, N. Y.: Cornell University Press, 1961).
- Jacobini, H. B., et al., *Governmental Services in the Philippines* (Manila: Institute of Public Administration, University of the Philippines, 1956).
- Smith, Robert Aura, *Philippine Freedom, 1946-1958* (New York: Columbia Univ. Press, 1958).

ไทย

- Blanchard, Wendell, Henry C. Ahalt, et al., *Thailand: Its People, Its Society, Its Culture*, Human Relations Area Files (New York: Taplinger Publishing Co., 1958).
- Coughlin, Richard J., *Double Identity: The Chinese in Modern Thailand* (New York: Oxford University Press, 1961).
- De Young, John E., *Village Life in Modern Thailand* (Berkeley, Calif.: University of California Press, 1951).
- Skinner, G. William, *Chinese Society in Thailand: An Analytical History* (Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 1957).

เวียดนาม (เหนือและใต้)

- Buttinger, Joseph, *The Smaller Dragon: A Political History of Vietnam* (New York: Praeger, 1958).
- Fall, Bernard B., *The Viet-Minh Regime: Government and Administration in the Democratic Republic of Vietnam*, 2nd ed. (New York: Institute of Pacific Relations, 1956).

เอเชียนตะวันตกเฉียงใต้

แดนควอเตอร์ เอ. รัชทาว

น็อน สนิทวงศ์ แปล

๑. บทนำ

ในระยะยี่สิบปีที่ผ่านมานี้ มีดินแดนน้อยแห่งใดในโลกที่ได้เป็นข่าวพาดหัวในหนังสือพิมพ์มากเท่ากับดินแดนทางเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๔๕—๑๙๔๘ บริเวณซึ่งบางคนเรียกว่าตะวันออกใกล้และบางคนเรียกว่าตะวันออกกลางนั้นได้เป็นศูนย์กลางของวิกฤตการณ์ระหว่างประเทศที่นำดินแดนหลายครั้ง การขัดแย้งครั้งแรกหลังสงคราม ระหว่างกลุ่มประเทศตะวันตกและกลุ่มประเทศตะวันออก ซึ่งทำให้สหภาพโซเวียตใช้สิทธิยับยั้งของตนเป็นครั้งแรกในที่ประชุมคณะมนตรีความมั่นคงของสหประชาชาติ มีสาเหตุมาจากกรณีที่โซเวียตปฏิเสธไม่ยอมถอนทหารที่เข้ามายึดครองตั้งแต่ระหว่างสงครามออกไปจากมณฑลอาซาร์บายัน (Azarbayan) ของอิหร่าน อิสราเอลซึ่งเป็นประเทศที่เพิ่งเกิดใหม่อย่างเข้าสู่ภาวะสงครามกับปาเลสไตน์เพื่อนบ้านชาวอาหรับของตน ในทันทีที่ปาเลสไตน์พ้นจากภาวะรัฐในอาณัติของอังกฤษในปี ค.ศ. ๑๙๔๘ อีกสองสามปีต่อมาภาพของ ดร. โมห์มัด โมซาเด็ก สวมเสื้อกางเกงชุดนอนในอิริยาบถต่างๆ บางครั้งก็แสดงอาการกราดเกรี้ยว บางครั้งก็คร่ำครวญโศกเศร้า ก็กลายเป็นภาพที่คุ้นตาของผู้ที่คอยติดตามข่าวหนังสือพิมพ์ และการที่ ดร. โมซาเด็ก ยึดเอาอุตสาหกรรมน้ำมันในอิหร่านเป็นสมบัติของชาติก็ก่อให้เกิดการถกเถียงที่รุนแรงและยืดเยื้อเป็นประวัติการณ์เกี่ยวกับเรื่องการลงทุนของชาวต่างชาติในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศด้อยพัฒนา ในปี ค.ศ. ๑๙๕๖ วิกฤตการณ์เนื่องมาจากการยึดกิจการทางเศรษฐกิจเป็นสมบัติของชาติครั้งที่ต้องเกิดชนนอกพรมแดนเอเชียไปเพียงเล็กน้อย คือ กรณีคลองสุเอซ และสงครามที่เกิดเพราะเรื่องระหว่างอังกฤษ ฝรั่งเศส อิสราเอล และอียิปต์ ได้นำโลกเข้าไปใกล้สงครามโลกครั้งที่สามมากกว่าวิกฤตการณ์ครั้งอื่นใดทั้งหมดที่ผ่าน ๆ มา ใน

ปี ค.ศ. ๑๙๕๘ สหรัฐอเมริกาต้องส่งกองทหารออกไปปฏิบัติการนอกประเทศอีกเป็นครั้งแรกหลังสงครามในเกาหลี เพราะการปฏิวัติที่เกิดขึ้นในอิรักและสงครามกลางเมืองในเดบานอน

เหตุการณ์ในอิหร่าน ปาเลสไตน์ ตุรกี เดบานอน และวิกฤตการณ์อื่นๆ อีกหลายครั้งที่ไม่สู้จะรุนแรง เหล่านี้ล้วนแต่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญทางยุทธศาสตร์อย่างสูงสุดของเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของตะวันออกใกล้ทำให้ดินแดนแถบนี้เป็นจุดเชื่อมต่อหรือเป็นแนวกันระหว่างมหาสมุทรสองมหาสมุทรและทวีปสามทวีป ตั้งแต่ไหนแต่ไรมา เส้นทางการค้าขายทางแถบนี้เป็นเส้นทางจากตะวันออกไปสู่ตะวันตกในสมัยกลาง พ่อค้าดำเกี่ยงเครื่องเทศและแพรรณจากตะวันออกไกลเข้าไปสู่ยุโรปโดยทางเรือจนถึงอ่าวเปอร์เซีย จึงขึ้นเดินบกแล้วไปลงทะเลอีกครั้งหนึ่งที่ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน เส้นทางที่เรียกกันว่า “เส้นทางชีวิตของจักรพรรดิอังกฤษ” ก็เกือบจะเป็นเส้นทางเดียวกันกับเส้นทางการค้าขายของสมัยโบราณเช่นกัน คือ เส้นทางออกเดรเดย์และอินเดียนผ่านทางเอเดน ตุรกี และยิบรอลต์มาสู่ประเทศอังกฤษ ตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่หนึ่งและครั้งที่สองเป็นต้นมา ความเป็นความตายของอุตสาหกรรมในยุโรปขึ้นอยู่กับน้ำมันปิโตรเลียมที่ส่งมาทางท่อน้ำมันหรือโดยเรือบรรทุกน้ำมันจากดินแดนรอบๆ อ่าวเปอร์เซีย และโดยตลอดมาดินแดนในตะวันออก ใกล้จากทางเหนือลงมาทางใต้ได้เป็นแนวกั้นขวางที่สำคัญยิ่งต่อการที่รัสเซียจะขยายอิทธิพลออกไปทางทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ทางมหาสมุทรอินเดีย และทางแอฟริกา เป็นที่น่าสังเกตว่า เอเชียตะวันตกเฉียงใต้เป็นดินแดนที่มีอาณาเขตติดต่อกับพรมแดนไซบีเรียแห่งเดียวเท่านั้นที่อำนาจของฝ่ายคอมมิวนิสต์ยังคงถูกกีดกันให้อยู่ภายในเขตแดนที่ได้ครอบครองไว้ก่อน ค.ศ. ๑๙๔๕ ยิ่งกว่านั้น สหามบิน ฐานจรวด และสถานที่เรดาร์ของฝ่ายตะวันตกในดินแดนแถบนี้ก็ยังอยู่ใกล้ศูนย์กลางอุตสาหกรรมของไซบีเรียมากกว่าฐานทัพแห่งอื่นในระบบการป้องกันของประเทศฝ่ายตะวันตก และศูนย์กลางอุตสาหกรรมเหล่านี้จะเป็นเป้าหมายที่สำคัญมากหากสงครามเกิดขึ้น นายพลไอเซนเฮาว์

เคยกล่าวไว้ว่า “ถ้าจะพูดกันในด้านคุณค่าของดินแดน ไม่มีที่แห่งใดในโลกที่จะมีความสำคัญทางยุทธศาสตร์เท่ากับดินแดนในตะวันออกกลาง”

อย่างไรก็ตาม ความสำคัญทางการเมืองของดินแดนแถบใดแถบหนึ่งมิได้ขึ้นอยู่กับเส้นทางทางการค้าขายหรือจุดยุทธศาสตร์เป็นใหญ่ แต่ขึ้นอยู่กับประชากรที่อยู่อาศัยในแถบนั้นมากกว่า ทั้งหมายถึงชนบรรมนิยมประเพณี ความต้องการ ความหวัง ความหวาดกลัวของคนเหล่านั้น ตลอดจนความรู้ลึกที่คนเหล่านั้นมีต่อกันและปฏิกิริยาที่มีต่อโลกภายนอก เราจะเข้าใจบทบาทของเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ในการสัมพันธ์ระหว่างประเทศในปัจจุบันได้ ต่อเมื่อเราได้ศึกษาถึงพลังทางการเมืองภายในของดินแดนแถบนี้ในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ เช่นเดียวกับในส่วนอื่น ๆ ของเอเชียหรืออาจจะกล่าวรวมได้ว่าในดินแดนทุกแห่งที่เราเรียกว่า “ดินแดนด้อยพัฒนา” สภาพการเมืองภายในสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งอย่างรุนแรง ซึ่งในบางครั้งถึงขนาดจลาจลระหว่างพลังของชนบรรมนิยมดั้งเดิมและความผลักดันของความคิดใหม่ ๆ ที่ทันสมัย

เอเชียตะวันตกเฉียงใต้เป็นดินแดนที่เหมาะสมที่สุดที่จะศึกษาเพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองให้ทันสมัยโดยวิธีการต่าง ๆ กัน ในดินแดนแถบนี้สังคมที่ยังใช้ระบบการปกครองเยี่ยงบิดาอยู่ เช่น ในอัฟกานิสถานและโมร็อกโก ในซาอุดีอาระเบีย อุดรสาหกรรมน้ำมันที่ทันสมัยเจริญรุ่งเรืองขึ้นในสิ่งแวดล้อมที่เรียกว่าสังคมชนถือเผ่าพันธุ์ คือ สังคมของพวกเติร์กหรือชาวโอบิดูอั้ง ประเทศที่เต็มไปด้วยความปั่นป่วนทางการเมืองและทางสังคม เช่น ประเทศอิรัก และอิหร่านก็อยู่ในดินแดนแถบนี้ และยังมีประเทศตุรกีซึ่งเป็นประเทศที่มั่นนโยบายที่เด็ดเดี่ยวในการที่จะปรับปรุงอารยธรรมดั้งเดิมให้ทันสมัยโดยรวดเร็วกว่าประเทศอื่นในเอเชียทั้งหมดเว้นแต่ประเทศญี่ปุ่น นอกจากนั้นดินแดนเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ยังรวมอิสราเอล ซึ่งเป็นประเทศที่ประกอบขึ้นด้วยประชาชนซึ่งอพยพจากที่ต่าง ๆ มาวางรากฐานของสังคมหลายกลุ่มแบบใหม่ลงท่ามกลางสิ่ง

แวดล้อมซึ่งเต็มไปด้วยอุปสรรค ทั้งอุปสรรคจากสภาพของธรรมชาติ และอุปสรรคอันเนื่องมาจากสถานการณ์ระหว่างประเทศในดินแดนแถบนี้

ผู้ที่ศึกษาเรื่องการเมืองปัจจุบันของเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ ควรจะให้ความสนใจเป็นพิเศษแก่ปัญหาชนชั้นที่สำคัญ ๒ ประการ ประการแรก คือ การกำเนิดของรัฐใหม่ ๆ ในดินแดนแถบนี้ มีเพียงสามประเทศเท่านั้นที่มีลักษณะประจำชาติที่เห็นได้ชัดตลอดมาในประวัติศาสตร์ของประเทศของตนเอง คือ ประเทศตุรกี อิหร่านและอัฟกานิสถาน นอกจากนั้นแล้วในดินแดนส่วนที่เหลือทั้งหมดหน่วยการเมืองที่เป็นพื้นฐานของสังคม ล้วนแต่มีแบบแผนที่สร้างขึ้นเป็นครั้งแรกในศตวรรษนี้ เพื่อช่วยแก้ไขความยุ่งยากที่เกิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและครั้งที่สอง ปัญหาสำคัญประการที่สองคือ ความรู้ก่อนต้นต้นซึ่งผู้ที่อยู่ในดินแดนแถบนี้มีอารยธรรมยุโรปสมัยใหม่ และอารยธรรมตะวันตก ในบรรดาดินแดนที่ “มิใช่ตะวันตก” ในโลกนี้ทั้งหมด ดินแดนแถบตะวันออกไกลเป็นดินแดนที่ใกล้เคียงกับยุโรปที่สุด ทั้งทางด้านวัฒนธรรมและทางด้านที่คงทางภูมิศาสตร์ การขยายดินแดนของเด็กซานเคอร์มหาราช กำเนิดของศาสนาคริสต์ สงครามครูเสด ความเจริญและความเสื่อมของอาณาจักรออตโตมาน เหล่านี้ล้วนเป็นเครื่องพิสูจน์ถึงความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างตะวันออกไกลและยุโรป แต่กระนั้นก็ตาม ประสิทธิภาพที่ชาวตะวันออกไกลได้รับจากการขยายอิทธิพลของชาวยุโรปก็เป็นประสิทธิภาพที่ร้ายแรงเป็นพิเศษประเภทหนึ่ง ทั้งนี้เพราะชาวยุโรปขยายอิทธิพลเข้ามาในดินแดนแถบนี้ช้า คือเพิ่งเข้ามาเมื่อตนเองก็เริ่มมีความไม่แน่ใจเกี่ยวกับลัทธิจักรวรรดินิยม และพยายามหาข้อแก้ตัวให้กับลัทธินี้ ยิ่งกว่านั้น กว่าลัทธิจักรวรรดินิยมจะเข้ามาถึงตะวันออกไกล กลุ่มชนชั้นนำชาวพื้นเมืองก็ได้หันไปรับนับถือและเห็นชอบด้วยกับอุดมคติของชาวตะวันตกเกี่ยวกับเรื่องชาตินิยมและการปกครองระบอบรัฐธรรมนูญกันแล้ว กำเนิดของหน่วยการเมืองอิสระใหม่ ๆ ก่อให้เกิดความรู้สึกละแวกหลักประกันความมั่นคงโดยทั่ว ๆ ไปในดินแดนแถบนี้ได้เพียงในเรื่องที่เกี่ยวกับเขตแดนเท่านั้น แต่ในเรื่อง

เสถียรภาพทางการเมืองด้วย และประสพการณ์ที่คนพึงจะได้รับจากวิถีการบรรณนิยัม
ของชาวตะวันตกทำให้ชาวตะวันออกไปออกไกลที่อยู่อาศัยในเมืองที่ค่อนข้างเจริญ ดังนั้น
ความรู้ดีกรุนแรงเกี่ยวกับปัญหาตะวันตก เพราะเป็นความรู้ดีที่สืบต้นเนื่องจากคนมี
ความเต็มใจได้และเกิดความเกลียดชังชาวตะวันตก ปัจจัยทั้งสองข้อนี้ คือการกำเนิดชาติใหม่
และความรู้ดีอันสืบต้นของชาวพื้นเมืองในแถบนี้ ได้ผลักดันเป็นสาเหตุทำให้เกิดความ
ปรวนแปรอย่างรุนแรงในภาวะทางการเมืองของเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ในระยะไม่นาน
มานี้

ก่อนที่จะเราจะเข้าไปพิจารณาโดยละเอียดถึงพื้นฐานของสถานการณ์
การเมืองและพลังเคลื่อนไหวเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสถาบันต่าง ๆ ของดินแดน
แถบนี้ เราควรจะได้พิจารณาอย่างย่อ ๆ เสียก่อนว่า อาณาเขตทางภูมิศาสตร์ของดิน
แดนที่เราจะศึกษานี้มีขอบเขตเพียงใด ความสืบต้นในเรื่องชื่อและถ้อยคำที่ใช้กันทั่ว ๆ
ไปเมื่อกล่าวถึงเอเชียตะวันตกเฉียงใต้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความฉลาดรอบรู้
ใน และความสำคัญทางยุทธศาสตร์หลายชั้นหลายซ้อนของดินแดนทางแถบนี้ ความ
สืบต้นในเรื่องชื่อเป็นเรื่องที่น่าเสียดายแต่ก็เป็นเรื่องที่ไม่มีทางแก้ไข แม้ในบทนำ
ย่อ ๆ นี้เอง เรายังได้เปลี่ยนชื่อดินแดนแถบนี้เสียหลายครั้ง โดยเริ่มจาก “เอเชีย
ตะวันตกเฉียงใต้” มาเป็น “ตะวันออกไกล” และในคำกล่าวที่ยกขึ้นมาอย่างข้าง
ต้น นายพลไอเซนเฮาเวอร์เรียกดินแดนแถบนี้ว่า “ตะวันออกไกล” ต้องขอจดจำ
คือ “ตะวันออกไกล” และ “ตะวันออกไกล” สะท้อนให้เห็นถึงความคิดเกี่ยวกับ
สภาพทางภูมิศาสตร์ในสมัยก่อนซึ่งยึดถือเอายุโรปเป็นจุดศูนย์กลาง ชาวยุโรปใน
คริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ กล่าวถึงการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจเพื่อรักษาสถาปัตยกรรม
ของตนในอาณาจักรออตโตมานที่กำลังจะสลายตัวว่า “ปัญหาตะวันออก” ต่อมาใน
ปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ เป็นที่ยอมรับกันว่าดินแดนแถบนี้อาจแบ่งออกไปได้เป็นส่วน
ย่อย ๓ ส่วน ตะวันออกไกล คือ อาณาจักรออตโตมานและรัฐต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแทนที่

ในคาบสมุทรบอลข่านและแอฟริกาเหนือในดินแดนที่เคยเป็นอาณานิคมของอิตาลีหลังจากที่อาณานิคมสูญหายตัวไปแล้ว ตะวันออกกลางหมายถึงดินแดนที่อธิบายได้อย่างคร่าว ๆ ว่าอยู่รอบมหาสมุทรอินเดีย และนอกดินแดนนี้ออกไปเป็นตะวันออกไกลซึ่งหมายถึง จีน ญี่ปุ่น และบรรดาหมู่เกาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

แต่วิธีที่อังกฤษนำเอาชื่อเหล่านี้ไปใช้ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองทำให้เกิดความสับสนมากยิ่งขึ้น กองบัญชาการใหญ่ของกองทัพอากาศตะวันออกกลางและกองพลการของตะวันออกกลางตั้งอยู่ที่กรุงไคโร และมีขอบเขตความรับผิดชอบคลุมไปตลอดอาณาเขตที่เคยเรียกกันว่าตะวันออกไกล เพราะฉะนั้นในระยะยี่สิบปีที่ผ่านมาคำว่า “ตะวันออกไกล” และ “ตะวันออกกลาง” จึงเป็นคำที่มีผู้ใช้สลับเปลี่ยนแทนกันอยู่เสมอ และผู้ที่มีความรอบคอบเป็นพิเศษโดยทั่วไปทั้งต้องคำควบกันไปด้วยคำว่า “ตะวันออกไกลและตะวันออกกลาง” แต่เราจะเรียกชื่อว่าอะไรก็ตาม ดินแดนที่เราอ้างถึงอยู่อย่างน้อยที่สุดหมายรวมถึงดินแดนที่รวมประเทศอียิปต์ กลุ่มประเทศอาหรับในเอเชีย ประเทศตุรกี และประเทศอิหร่าน และถ้าจะพูดอย่างกว้างที่สุดก็รวมไปได้จนตลอดดินแดนแถบที่มีอิทธิพลอาหรับครอบคลุมอยู่เหนืออิทธิพลอื่นใด ก็คือดินแดนตั้งแต่มอร็อกโกไปจนกระทั่งถึงปากีสถานและจีนเกียง และตั้งแต่เทือกเขาคอเคซัสถึงไปจนถึงชูดานและโซมาเลีย

แต่ในเวลาที่เราจะพิจารณากันถึงเรื่องการเมืองในเอเชีย ปัญหาเกี่ยวกับขอบเขตและชื่อที่ใช้เรียกดินแดนแถบนี้ลดความยุ่งยากลงไป ทางตะวันตกดินแดนของทวีปเอเชียมีขอบเขตที่แน่นอนคือไปสิ้นสุดลงที่ช่องแคบตุรกี ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน แหวมซัน และทะเลแดง และในที่นี้จะพิจารณากันเฉพาะดินแดนในเอเชียส่วนที่อยู่ใต้ของสหภาพโซเวียต และทางตะวันตกของปากีสถานเท่านั้น ดังนั้นหน่วยการเมืองที่สำคัญๆ ที่เราจะศึกษาก็คือ ตุรกี อิหร่าน อัฟกานิสถาน กลุ่มประเทศอาหรับในเอเชีย (อิรัก จอร์แดน เลบานอน ซาอุดีอาระเบีย เยเมน) และอิสราเอล ชื่อที่เหมาะสมและชัดเจน

ที่สุดสำหรับดินแดนแถบนี้คือเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ และเมื่อเราพูดถึงปัญหาการเมือง โดยเฉพาะเราจะใช้คำนี้ แต่เราจะต้องคำนึงไว้ว่าประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี และระบบสังคมมิได้กำเนิดและเจริญขึ้นภายในขอบเขตของพรมแดนทางการเมืองของแต่ละรัฐและขอบเขตทางภูมิศาสตร์ของแต่ละทวีปเสมอไป ยกตัวอย่างเช่น กรุงไคโรเมืองหลวงของประเทศอียิปต์ ซึ่งแม้จะอยู่ในทวีปแอฟริกา แต่ก็ได้เป็นศูนย์กลางของความคิดเห็นของพวกอาหรับที่นับถือศาสนาอิสลามตลอดทั่วทั้งเอเชียมาเป็นเวลานานแล้ว ดังนั้นในเวลาที่เราพูดถึงเรื่องวัฒนธรรมหรือเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ของเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงและเกี่ยวเนื่องกับเรื่องราวของดินแดนที่อยู่ติดต่อกันในแอฟริกาเหนือ เราก็จะหันกลับไปยังคำที่ใช้กันอยู่ทั่วไปและเป็นที่เข้าใจกันดี คือ คำว่า “ตะวันออกใกล้”

เพื่อความแน่นอนเราควรจะทำให้ความเข้าใจกันเสียแต่ในขั้นต้นว่า มีข้อยกเว้นเล็กน้อย ๓ ประการเกี่ยวกับขอบเขตทางภูมิศาสตร์ของดินแดนที่เราจะเรียกต่อไปว่าเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ คือ

๓. เกี่ยวกับประเทศตุรกี แม้ว่าส่วนใหญ่จะอยู่ในเอเชีย แต่ตุรกีก็มีดินแดนอยู่ในยุโรป ๘,๐๐๐ ตารางไมล์ ในทางภูมิศาสตร์ดินแดนของตุรกีในยุโรป (หรือเทรซ) และดินแดนของตุรกีในเอเชีย (หรือ อนาโตเลีย) แบ่งแยกออกจากกันโดยช่องแคบตุรกี ซึ่งมีช่องแคบรูจกกันทั่วไป ช่องแคบตุรกีนี้ประกอบด้วยทะเลมารามาและช่องบอสฟอรัส และดาร์ดาเนลซึ่งเป็นช่องทางน้ำแคบ ๆ ช่องทางซึ่งเชื่อมทะเลมารามากับทะเลดำทางเหนือและกับทะเลเอเจียนทางใต้ เมืองที่ใหญ่ที่สุดของตุรกีและเคยเป็นเมืองหลวงเก่าคือเมืองอิสตันบูลตั้งคร่อมอยู่บนช่องบอสฟอรัสที่ปากทางจะเข้าทะเลมารามา การศึกษาลึกลงไปถึงเรื่องการเมืองของประเทศใดก็ตามจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงประเทศนั้นตลอดทั้งประเทศ เพราะฉะนั้น ในเวลาที่เราพูดถึงเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ ก็หมายความว่าเรา รวมไปถึงแคว้นเทรซและเมืองอิสตันบูลด้วย

๒. ในทางภูมิศาสตร์ เกาะไซปรัสซึ่งอยู่ค่อนข้างไปทางตะวันออกของทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ห่างจากฝั่งทะเลของตุรกีประมาณ ๔๐ ไมล์ และจากฝั่งทะเลของซีเรียประมาณ ๗๐ ไมล์ นับเป็นส่วนหนึ่งของเอเชีย ในปี ค.ศ. ๑๙๖๐-๑๙๖๑ ไซปรัสซึ่งเป็นอาณานิคมของอังกฤษได้รับเอกราชตามข้อตกลงในสัญญาอันซับซ้อนที่อังกฤษทำกับกรีซและตุรกี เพราะเหตุที่ประชากรส่วนใหญ่ของเกาะไซปรัส (ประมาณร้อยละ ๘๐) เป็นชาวกรีก ไซปรัสจึงมีความผูกพันทางด้านวัฒนธรรมกับยุโรปเป็นส่วนใหญ่ และด้วยเหตุนี้เราจึงจะตัดไซปรัสออกไปจากเรื่องที่เราจะศึกษา

๓. ข้อสังเกตประการสุดท้ายก็คือ เราจะศึกษาเฉพาะเรื่องราวของประเทศที่เป็นเอกราชโดยสมบูรณ์เท่านั้น เพราะฉะนั้น เราจะดเว้นไม่ก้าวเข้าไปพิจารณาโดยละเอียดถึงสภาพของดินแดนต่าง ๆ ที่ยังไม่ได้ปกครองตนเอง โดยเฉพาะดินแดนทางฝั่งใต้และฝั่งตะวันออกของแหลมอरेเบีย ซึ่งอยู่ใต้ความอารักขาของอังกฤษ (ดินแดนเหล่านี้นับทวนนาฬิกาขนาบมาจากทางใต้ คือ อาณานิคมที่เอเดน ดัชนีสำหรับไคซึ่งแต่ก่อนก็คือเอเดนในอาณัติของอังกฤษ ซึ่งประกอบด้วยดินแดนของชาวอาหรับ ๒๒ แห่งทางแถบฮาดรามัท (Hadrarnaut) ซึ่งส่วนมากมี “ความสัมพันธ์โดยสันติสัญญา” กับรัฐบาลอังกฤษ มัสคัต (Muscat) และอามัน (Amun) ซึ่งปกครองโดยผู้ต่อต้านผู้มั่งคั่ง “ความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับสหราชอาณาจักรอังกฤษ” ดินแดนภายใต้บรรดาซัยค (Shaykhdom) แห่งทรูเซียล (Trucial) คาทาร์ (Qatar) และบาห์เรน (Bahrain) ซึ่งได้รับ “อารักขา” จากอังกฤษ ดินแดนของซัยคแห่งคูเวต (Kuwait) คือดินแดนทางตอนเหนือที่สุดของอ่าวเปอร์เซียซึ่งเต็มไปด้วยน้ำมัน คูเวตตกเป็นรัฐภายใต้อารักขาของอังกฤษตามสันติสัญญาที่ทำเมื่อ ค.ศ. ๑๙๖๖ แต่สันติสัญญานับยกเลิกไปเมื่อ ค.ศ. ๑๙๖๑ และมีสันติสัญญานับใหม่รับรองเอกราชของคูเวตอย่างเป็นทางการและท้ายที่สุดส่วนเล็ก ๆ ส่วนหนึ่งของดินแดนที่เคยเป็นปาเลสไตน์ในอาณัติของอังกฤษซึ่งได้ยกเลิกไปแล้ว คือดินแดนที่เรียกกันว่าแถบกาซา (Gaza strip) ซึ่งมีเนื้อที่ ๒๐๐ ตาราง

กิโดเมตร และมีชาวอาหรับตักจากปาล์มไต้เป็นจำนวนถึง ๓๐๐,๐๐๐ คนเบียดเสียด
เบียดกันอยู่ แถบกาซานได้เข้ามาอยู่ใต้ความดูแลของอียิปต์ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๕๘ และ
ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๕๘ พรมแดนของกาซาได้รับความคุ้มครองจากหน่วยป้องกันพิเศษของ
สหประชาชาติ (United Nation Emergency Force)

จากการพิจารณาถึงสภาพทางภูมิศาสตร์ของเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ได้แต่เพียง
คร่าว ๆ เราก็อาจสังเกตเห็นลักษณะพิเศษของดินแดนแถบนี้ได้อีกประการหนึ่งเป็นประ-
การสุดท้าย ประชากรที่อยู่อาศัยในดินแดนแถบนี้มีจำนวนเพียงเท่าประชากรของญี่ปุ่น
หรือของอินโดนีเซีย หรือของปากีสถานเท่านั้น แต่ประชากรจำนวนที่แยกกันอยู่ในรัฐ
ที่เป็นอิสระนับเป็นสิบรัฐ จำนวนประชากรที่ไม่ได้จะหนาแน่นและการแบ่งแยกทางการเมือง
เมืองเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ดินแดนทางแถบนี้ขาดเสถียรภาพทางการเมือง

๒. พื้นฐานของการเมือง : ประวัติศาสตร์

ตะวันออกไกล ในอดีตและความเสื่อมโทรม

ประวัติศาสตร์การเมืองของตะวันออกไกลมีข้อสังเกตที่สำคัญสองประการ ประการแรก คือ ดินแดนแถบนี้มีมีการก่อร่างจักรวรรดิใหญ่โตซึ่งมีการปกครองระบบ อัตตาริปไตย ประการที่สอง คือ ลักษณะพิเศษของแต่ละท้องถิ่นในดินแดนอันกว้างใหญ่ นี้นั้นต่างก็รักษาของกันเอาไว้เป็นประเด็นเนื่องกันลงมา อารยธรรมที่รุ่งเรืองที่สุดใน ดั้มยัคคัมบรพเกิดขึ้นในตะวันออกไกลนี้ คือ อารยธรรมอียิปต์ในลุ่มแม่น้ำไนล์และที่ ดินแดนลุ่มเหตยัมที่ปากแม่น้ำ อารยธรรมของพวกซูเมอร์เรียน บาบิโลเนียนและอัสซี-เรียน ในเมโสโปเตเมียหรือที่เรียกกันว่าดินแดนลุ่มแม่น้ำ (แม่น้ำไทกริสและยูเฟรติส) อารยธรรมของพวกฮิตไทต์ในที่ราบสูงของอนาโตเลียและอารยธรรมของพวกเปอร์เรียน ในที่ราบสูงอิหร่านชาวอียิปต์ เมโสโปเตเมียและอิหร่านผลักดันกันสร้างจักรวรรดิ อันไพศาลตลอดดินแดนแถบนี้ เด็กซานเดอร์แห่งมาซาโดเนีย ชูดาภูชาวมองโกล ติมู (ทาร์มาเดน) ชาวดุรกกี และนักรบผู้สามารถอื่น ๆ รุกรานเข้ามาในตะวันออกไกลจากดิน แดนใกล้เคียง ผู้พิชิตเหล่านี้ล้วนเป็นผู้มีความสามารถพิเศษในทางทหารและเป็นผู้ที่เห็น ความสำคัญของผู้วิเศษน้อยที่สุด ในบรรดาผู้พิชิตเหล่านี้มีหลายคนที่ยกการก่อร่าง สถาปัตยกรรมและสาธารณสถานที่ใหญ่โต เช่น ปิระมิด เซอน ถนน คลอง และปรา-สาทราชฐาน แม้กระนั้นก็ อาจจะกล่าวได้ว่าจักรวรรดิใดที่ยังก่อตัวขึ้นมาโดยรวดเร็ว นามหัตจรรยเท่าใด จักรวรรดินั้นก็ยิ่งสลายตัวลงโดยรวดเร็วเท่านั้น

เรื่องราวของดินแดนแถบนี้เมื่อเปรียบเทียบกับประวัติศาสตร์จีนมีข้อแตกต่างที่เห็นได้ชัดก็คือ ไม่มีความคิดที่แน่นอนเกี่ยวกับขอบเขตของดินแดนที่เรียกว่าตะวันออก

ออกไถ่ ส่วนต่าง ๆ ที่ประกอบกันเข้าเป็นศวันออกไถ่ เช่น อัยปต์ ชีเรีย เมโส-โปเตเมีย เปอร์เซีย แะรอนาไทเดีย ซึ่งหลายประเทศในจำนวนนี้อยู่ห่างจากกันโดยมีทะเลทรายขวางกั้น ดังนั้นแต่ต้องการแสดงว่าคนมีลักษณะประจำชาติของตนเอง แม้แต่ในขณะที่อยู่ใต้อุปการของกันเดียวกัน แต่ละเมือง แต่ละนคร และแต่ละหมู่บ้านคามความ เป็นจริงก็ยังคงรักษาฐานอธิระของตนเอาไว้ ชนเผ่าเร่ร่อนเผ่าต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ทะเลทรายเป็นผู้ที่ไม่เคยยอมอยู่ใต้อุปการของผู้ใดเลย แต่ได้ถือคนของตนเองเป็น กฎหมายและเป็นอันตรายที่คอยคุกคามเพื่อนบ้านที่ได้ตั้งหลักแหล่งลงแล้วอยู่ตลอดเวลากว่าโดยทั่วไปแล้วความลำบากในการคมนาคมและระบบสังคมทำให้การปกครองที่มีผลแท้จริงของจักรพรรดิ ราชา หรือผู้ดำนามได้เพียงในขอบเขตจำกัดของพระราชวัง นครหลวง หรือเขตกองทหารเท่านั้น จะมีก็แต่ในลุ่มแม่น้ำที่อุดมสมบูรณ์โดยเฉพาะในอัยปต์และรองลงมาในเมโสโปเตเมียเท่านั้น ที่ความต้องการของคนจำนวนมากที่จะจัดการชลประทานทำให้เกิดรากฐานของระบอบข้าราชการชน

ชัยชนะทางทหารที่มีผลสำคัญที่สุดและยั่งยืนที่สุดเกิดขึ้นในศวันออกไถ่ก็คือการขยายอิทธิพลออกมาจากใจกลางของดินแดนแถบนี้คือ จากอเวเบีย แม้กระนั้นก็ตาม การขยายอิทธิพลของชาวอาหรับมีผลทางการเมืองน้อยกว่าผลทางวัฒนธรรมและทางศาสนา ศาสนาซึ่งมีความเชื่อถืออย่างเคร่งครัดในพระเจ้าองค์เดียว ซึ่งพระมหามัต (ค.ศ. ๕๗๐—๖๓๒) เป็นผู้นำเข้าไปเผยแพร่ที่เมืองเมกกระและเมืองเมดินาซึ่งเป็นศูนย์กลางของการค้าขาย มีผลให้ชนเผ่าโบราณที่อยู่ใกล้เคียงล้มความแตกร้างและยุติสงครามระหว่างเผ่าไปได้ชั่วขณะหนึ่ง ภายในเวลาเพียงร้อยปีหลังจากที่พระศาสดาของตนขึ้นพระชนม์ ชาวอาหรับในนามของศาสดาอิสลามก็ได้รวมใจกันตั้งได้ดินแดนกว้างใหญ่จากสเปนไปจนภาคตะวันตกเฉียงเหนือของอินเดีย และต่อมาเมื่อจักรวรรดิทางการเมืองของกาหิบซึ่งถือกันว่าเป็นทายาทของพระมหามัตล่มสลายตัวลง ประชากรส่วนมากที่อยู่

อาศัยในดินแดนแถบนี้ยังคงนับถือศาสนาอิสลาม และบนรากฐานของศาสนานักอาช
กล่าวได้ว่ายังคงรักษาวินัยธรรมของตะวันออกไกลซึ่งลักษณะพิเศษของตนเอง แม้ว่า
จะมีความแตกต่างกันเล็ก ๆ น้อย ๆ ในแต่ละท้องถิ่นเอาไว้ได้

ศาสนาอิสลามเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้บาง
ตลอดดินแดนแถบนี้และเป็นที่ยึดเหนี่ยวที่มั่นคงและยืนนาน จักรวรรดิที่ก่อตั้งขึ้นโดย
ชัยชนะทางทหารในสมัยก่อน ๆ ในสมัยกลางเมื่ออารยธรรมของอิสลามรุ่งเรืองถึงที่สุด
นั้น ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามหรือพวกมุสลิมจากชาวิดัล แบกแดด และบักซารัมการ
ติดต่อแลกเปลี่ยนกันเสมอ ทั้งทางด้านการค้าขายและความคิดเห็น ทั้งนี้เพราะความเชื่อ
ถือในศาสนาเดียวกันทำให้พวกมุสลิมสามารถมองข้ามความผูกพันทางการเมืองที่คนต่าง
มียู่ต่อบ้านเมืองของตนได้ นอกจากนั้นศาสนาอิสลามไม่เพียงแต่จะเปิดทางให้มีการ
แบ่งแยกทางการเมืองได้เท่านั้น แต่ยังก่อให้เกิดความแตกต่างในทางวัฒนธรรมได้ด้วย
ศาสนาอิสลามไม่มีกฎเกณฑ์ทางหลักธรรมของศาสนาที่จะต้องยึดมั่นอย่างตายตัว
สำหรับการที่บุคคลผู้ใดจะเข้าเป็นสมาชิกของสังคมมุสลิมนั้น เพียงแต่ผู้นั้นจะแสดงให้เห็น
ว่าตนรับนับถือลัทธิพระเจ้าองค์เดียว เชื่อในคำสั่งสอนของพระมหาคีและพร้อมที่จะปฏิบัติ
ตามกฎเกณฑ์ที่สำคัญของศาสนา (การสวดมนต์ประจำวัน การทำทาน การอดอาหาร
และการจาริกแสวงบุญ) เท่านั้นก็เป็นการเพียงพอแล้ว พวกอาหรับหรืออูตามาซึ่งเทียบ
ได้กับพวกพระในศาสนาคริสต์เคยมีได้เป็นนักบวช ซึ่งรวมตัวกันเข้าเป็นสถาบันอิสระที่มี
การปกครองเป็นระเบียบตดัดกันลงมาและมีหน้าที่ประกอบพิธีทางศาสนาซึ่งถือว่าเป็น
สิ่งที่ขาดเสียมิได้สำหรับการที่มนุษย์จะไปสู่รอดพ้น พวกมุสลิมถือว่าพวกอาหรับเป็น
“ผู้ทรงวิทยาคุณ” ซึ่งได้วางเรียนเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นหลักของศาสนา
อิสลาม หลักจริยธรรมและหลักธรรมของศาสนาแล้วอย่างดี ตำแหน่งทางการที่พวก
อูตามาดำรงอยู่ ถือเป็นตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้งจากผู้ร่วมศาสนาของตนในท้องถิ่นนั้น ๆ

(เช่นตำแหน่งอิมามหรือผู้นำการศรัทธา) หรือมีฉันทน์ที่ได้รับแต่งตั้งโดยอำนาจของบ้านเมืองท้องถิ่น (เช่นตำแหน่งควาจิต หรือ ผู้พิพากษา)

ดังนั้นนิกายทางศาสนาที่ต่าง ๆ กัน และการตีความทางกฎหมายที่แปลก ๆ กันออกไปจึงเกิดขึ้นได้มาตามโดยมิได้ทำลายความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของพวกมุสลิม และในทางปฏิบัติองค์การทางศาสนาต่าง ๆ เป็นเครื่องมือที่ใช้กันอยู่ทั่วไปสำหรับการแสดงออกถึงความไม่พอใจทางการเมืองและสังคม ในสมัยกลางมีองค์การพิเศษทางศาสนาที่เรียกว่า ตัมกัมพีน้องร่วมศาสนา หรือนิกายโยคคืออิสลามเกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย แต่ละนิกายประกอบด้วยชนชั้นหรือข้อปฏิบัติที่เคร่งครัด หรือข้อปฏิบัติพิเศษ ฌานบ่าเพื่อบุญ และบทบัญญัติธรรมดา นิกายเหล่านี้บางก็มีขอบเขตอยู่เพียงภายในแต่ละประเทศ แต่บางนิกายก็แพร่หลายออกไปทั่วดินแดนซึ่งมีผู้นับถือศาสนาอิสลาม มีผู้ประมาณว่าในปัจจุบันนี้ในหมู่ผู้นับถือศาสนาอิสลาม ๓๐ หรือ ๔๐ คน จะมีหนึ่งคนที่เป็นสมาชิกของนิกายใดนิกายหนึ่งในจำนวนนี้ และมีผู้กล่าวว่า กำเนิดของนิกายศาสนาต่าง ๆ เหล่านี้ (มิใช่ความดื้อเนืองยั้งยั้งทางการเมือง) ที่เป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้ศาสนาอิสลามคงดำรงอยู่ได้แม้ว่าจะถูกโจมตีซ้ำ ๆ กันถึงสองครั้ง โดยพวกครูกัและพวกมองโกลิเยน (จากคริสต์ศตวรรษที่ ๑๐ ถึงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๔)

ชัยชนะของพวกออตโตมานมีผลให้ดินแดนของพวกมุสลิมในตะวันออกใกล้มีกำลังทางการเมืองเข้มแข็งขึ้นเป็นอย่างมาก พวกออตโตมานปรากฏตัวขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๓ ในฐานะนักรบเผ่าพันธุ์ตุรกีเผ่าหนึ่งซึ่งอาศัยอยู่ทางชายเขตแดนของจักรวรรดิไบแซนไทน์ทางด้านนาโทเลีย ดังครามแผ่อำนาจของชนเผ่านี้เป็นไปอย่างน่ามหัศจรรย์ โดยเริ่มจากแหลมบอลข่านและลุ่มน้ำดานูบทางตะวันออกเฉียงใต้ของยุโรปก่อนแล้วจึงขยายเข้าไปในดินแดนอาหรับตะวันออกใกล้ พระเจ้าซูลัยมานผู้ประเสริฐ (ครองราชย์ปี ค.ศ. ๑๕๒๐-๑๕๖๐) ทรงครอบครองจักรวรรดิซึ่งประกอบขึ้นด้วยดินแดนจากฮังการีไปจนถึงเยเมนและจากทะเลดำแบคเเรียนไปจนถึงอัฟกานิสถาน ไม่ต้องสงสัยเลยว่าอาณาจักร

ของพระเจ้าซุโดมานเป็นหน่วยการปกครองที่กว้างขวางที่สุดและยั่งยืนที่สุดที่เกิดขึ้นทางตะวันตกของเทือกเขาหิมาลัย หลังจากที่เขาอาณาจักรโรมันได้สลายตัวลงไปแล้ว

สาเหตุหนึ่งที่ทำให้การขยายตัวของพวกอาหรับในคริสต์ศตวรรษที่ ๗ ที่ ๘ และของพวกออตโตมานในสมัยหลังๆเป็นไปอย่างรวดเร็ว คือความใจกว้างที่พวกมุสลิมมีต่อผู้นับถือศาสนาศักดิ์สิทธิ์อื่น ๆ พวกคริสเตียนและพวกยิวในฐานะที่เป็น “ชนเผ่าที่มีอยู่ในคัมภีร์” ต้องอยู่ใต้อำนาจบังคับของกษัตริย์มุสลิมแต่มีฐานะพิเศษกว่าชนเผ่าอื่น ขอเพียงให้พวกยิวและพวกคริสเตียนยอมอยู่ใต้อำนาจบัญชา และยอมเสียภาษีรายหัวเท่านั้น นอกไปจากนี้แล้วพวกนั้มีเสรีภาพในการที่จะประกอบพิธีทางศาสนา และ (ดังที่เราจะได้เห็นในรายละเอียดต่อไป) ในระบบความคิดเห็นดั้งเดิมของพวกมุสลิมนั้นมิได้มีการแยกศาสนาออกเดี่ยวต่างหากจากกฎหมาย จารีตประเพณีของสังคม และหลักจริยธรรม ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะส่งคนตำแหน่งทางการปกครองและทางทหารไว้ให้แก่พวกที่นับถือศาสนาอิสลาม แต่การเปลี่ยนศาสนาไม่ได้ถือเป็นการเสียหาย และในทางปฏิบัติตำแหน่งราชการที่สูงสุดในอาณาจักรออตโตมานตกอยู่ในมือของพวกคริสเตียนที่ได้หันไปนับถือศาสนาอิสลาม หรือมิฉะนั้นก็พวกที่ถูกหลอกลวงให้เปลี่ยนอยู่เป็นระยะเวลานาน ในนครแบกแดดของกาหิบบ พวกยิวและพวกคริสเตียนอยู่ปะปนกับพวกมุสลิมอย่างเสรี แต่ในขณะเดียวกันก็มีการแบ่งแยกทางสังคม คือพวกยิวและพวกคริสเตียนเรียกได้ว่าเป็นผู้ถูกชาติอาชั้พค้าขาย การเงิน คีตป และหัตถกรรม แต่สำหรับพวกมุสลิมนั้นแบ่งออกได้เป็นสองระดับ ในระดับสูงที่สุดของสังคมมีพวกมุสลิมพวกเดียวเท่านั้นที่กำลังดำเนินการปกครองและการทหารไว้ในมือ และพวกมุสลิมอีกเช่นกันที่มีจำนวนมากที่สุดในหมู่ผู้ที่มีอาชีพทางเกษตรกรรมซึ่งอยู่อยู่ก่ปลายหนึ่งของระบบสังคม ระบบการแบ่งแยกทางสังคมของพวกออตโตมานและฐานะอิสระทางกฎหมายของพวกที่ไม่ได้รับนับถืออิสลามที่เรียกว่า ระบบนิกาย นี้อำนาจให้เกิดการกระจายอำนาจทางกฎหมายชนพ่อดมควร และการ

กระจายอำนาจทางกฎหมายไปสู่ตั้งเสริมการกระจายอำนาจทางการปกครองที่เกิดขึ้นแล้ว
ตามธรรมชาติเพราะความลำบากในการคมนาคมให้เพิ่มมากขึ้นอีก

แม้ในเวลาที่อาณาจักรออตโตมานกำลังรุ่งเรืองที่สุดก็ยังไม่พอจะมองเห็นได้
แล้วว่า ศูนย์แห่งอำนาจในระยะยาวได้เริ่มเบนเอียงไปในทางที่ยุโรปจะเป็นฝ่ายได้เปรียบ
การสำรวจทางทะเลในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๖ และ ๑๗ ไม่เพียงแต่จะเปิดทางให้ชาวยุโรปไป
สู่ชุมทรัพย์ของโลกใหม่เท่านั้น แต่ยังได้นำชาวยุโรปเข้าไปวางรากฐานของอำนาจของ
ชาวยุโรปลงในอินเดีย และในสมัยต่อมาในแอฟริกาซึ่งเป็นการคัดหนทางมิให้ชาว
มุสลิมสามารถขยายอำนาจทางการเมืองได้อีกต่อไป ในขณะที่เดียวกันการปฏิวัติทาง
การค้าขาย การปฏิวัติอุตสาหกรรมและกำเนิดของราชผู้มีอำนาจเต็มและกำเนิดของ
รัฐประชาชาติในสมัยต่อมา ดังเหล่านี้รวมกันได้ช่วยส่งเสริมความรู้ทางเทคนิคและความ
สัมพันธ์ทางสังคมและทางการเมืองของชาวยุโรปขึ้นไปสู่ระดับที่พวกออตโตมานไม่อาจจะ
ติดตามได้ทัน ตลอดคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ กองทัพของออตโตเรียและรัสเซียขับไล่พวกออตโต
โตมานถอยร่นไปตามด้านน้ำดานูบและฝั่งเหนือของทะเลดำ การรุกรานของนโปเลียนเข้าไป
ในอียิปต์ (ค.ศ. ๑๗๙๘—๑๘๐๑) เปรียบเสมือนการแทงทะลุเกราะกำบังซึ่งมีผลสะท้อน
ทางวัฒนธรรมและทางการเมืองในระยะยาวที่มีความสำคัญมากกว่าผลทางการทหารที่
เกิดขึ้นในเวลานั้นมากมายนัก ข้อเท็จจริงที่ว่าผู้ที่ยังความพ่ายแพ้ให้กับนโปเลียนคือ
ทัพเรือของอังกฤษ มิใช่กองทัพของพวกออตโตมานเป็นสัญญาณถึงสิ่งที่
จะเกิดในอนาคต ดังที่อนาคตชัดเจนขึ้นไปอีกก็คือการปฏิรูปตามแนวตะวันตกของ
มหมัดอาลี (ค.ศ. ๑๘๐๕—๔๘) ชาวยุโรปซึ่งเป็นข้าหลวงประจำประเทศอียิปต์
มหมัดอาลีถือเอาแบบทหารและระบบอุตสาหกรรม ซึ่งพวกฝรั่งเศสนำเข้ามามีในสมัยที่
เข้ายึดครองอียิปต์เป็นแบบอย่างทุกประการ และกล่าวได้ว่าระบบใหม่นี้เท่ากับทำให้
อียิปต์เป็นอิสระจากอาณาจักรออตโตมานนั่นเอง มหมัดอาลีปราบปรามดินแดนอาหรับ
ที่อยู่ใต้อาณาจักรออตโตมานได้เป็นอันมาก ในขั้นแรกก็กระทำในฐานะที่เป็นพันธมิตร

ของลุดด้ามาก่อน แต่ในภายหลังก็แสดงตนอย่างเปิดเผยว่าเป็นศัตรูคู่แข่งชั้นของอาณาจักรออตโตมาน และนี่เป็นอีกครั้งหนึ่งที่อาณาจักรตุรกีปิดอภัยมาได้เพราะความช่วยเหลือของมหาอำนาจในยุโรปซึ่งเข้ามาขัดขวางมหมัดอาต์โดยจำกัดวงอำนาจให้อยู่เพียงในประเทศอียิปต์ แต่เห็นได้อย่างชัดเจนว่า จักรวรรดิที่ต่ำสุดและที่เคยมีอำนาจมากที่สุดของพวกเขาได้ถอยตัวลงอย่างรวดเร็ว

กำเนิดของตะวันออกไกลยุคปัจจุบัน

ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ เกิดมีการขัดแย้งกันในระยะหนึ่ง ระหว่างพลังของชนบรรมนิยมเดิมและพลังของการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัย (ซึ่งในตะวันออกไกลนั้นเราอาจเรียกการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยได้เคยว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงตามแนวตะวันตก) และมีบ่อยครั้งที่การขัดแย้งระหว่างพลังทั้งสองนั้นเข้าชนรุนแรง การพ่ายแพ้ในการรบหลายต่อหลายครั้งก่อให้เกิดแรงผลักดันซึ่งนำไปสู่การปฏิรูป แต่ในไม่ช้าชนวนการปฏิรูปก็ขยายกว้างออกไปเกินขอบเขตของการจัดระบบใหม่ทางทหารเท่านั้น ในปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ อาณาจักรออตโตมานเชิญครูผู้เชี่ยวชาญทางทหารมาจากประเทศฝรั่งเศส และในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ครูทหารชาวปรัสเซียก็เข้ามา (รวมทั้ง เฮล์มัท ฟอน มอลท์ทเกอุมมฮ็อสเซียง) แต่สิ่งที่ประสพการณ์ของชาวอียิปต์ได้แสดงให้เห็นมาก่อนแล้วเลียบเคียงของกองทัพที่ปรับปรุงใหม่นั้นขึ้นอยู่กับผลิตผลทางอุตสาหกรรมและในการสร้างระบบอุตสาหกรรมนั้นจำเป็นที่จะต้องเพิ่มอัตราภาษีอากร การเก็บภาษีอากรต้องรวมอยู่ที่ส่วนกลาง และต้องมีการปฏิรูประบบการบริหารและระบบการค้าโดยขึ้นเชิง กองทัพแบบใหม่และระบบข้าราชการที่ขยายกว้างขึ้นนั้นแต่ต้องการกำลังคนได้รับการฝึกอบรมมาแล้วและเพื่อที่จะสร้างกำลังคนที่ต้องการนี้ ในกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ก็ได้มีการจัดตั้งระบบการศึกษาชั้นมัธยมและชั้นสูงขึ้นใหม่ทั้งหมดในอาณาจักรออตโตมาน โดยถือเอา

ระบบการศึกษาของยุโรปเป็นแบบอย่าง โดยเฉพาะในประเทศอาหรับ มีชนชั้นอเมริกัน
อังกฤษ ฝรั่งเศสและสถาบันข้าราชการต่างๆ เป็นผู้เผยแพร่ระบบการศึกษาแบบตะวันตก
ออกและเป็นที่น่าสังเกตว่า โรงพิมพ์ภาษาอาหรับที่ถาวรที่สุดตั้งขึ้นเป็นแห่งแรกในปี ค.ศ.
๑๘๓๕ นั้นจัดตั้งโดยโรงเรียนของคณะพรตโบสถ์ที่เรียน ซึ่งเป็นผู้นำของมหาวิทยาลัย
อเมริกันที่เบรุตในปัจจุบัน ในเวลาต่อมา ระบบการศึกษาใหม่นี้ก็ผลิตชนชั้นนำซึ่งมีความ
รู้ดีผูกพันกับการเปลี่ยนแปลงตามแบบตะวันตก มิใช่เพราะเห็นว่าเป็นวิธีที่จะำจุนชนบ
ชรรวมและอำนาจของสุลต่านไว้เท่านั้น แต่เพราะเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงตามแบบ
ตะวันตกนั้นก็มีผลไปในทางที่จะเป็นปฏิปักษ์กับสุลต่านมากขึ้นทุกที

ความรู้ดีไม่พอใจที่ชนชั้นนำซึ่งได้รับอิทธิพลตะวันตกมีต่อสุลต่านและระบบ
การปกครองแบบเผด็จการของสุลต่านยิ่งเพิ่มมากขึ้น เพราะความล้มเหลวของการปฏิรูป
ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ ซึ่งไม่ได้ทำให้อาณาจักรออตโตมานมีอำนาจทางทหารและทาง
การเมืองเพิ่มขึ้นเท่าใดเลย การปราชัยในสงครามยังคงเกิดซ้ำอีก ซึ่งทุกครั้งก็ก่อให้เกิด
ความอับอายเพราะถูกเหยียดหยามและรายจ่ายก็เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยความช่วยเหลือของ
ชาวยุโรปโดยเปิดเผยบ้างและโดยปริยายบ้าง ชนเผ่าต่าง ๆ ในแหลมบอลข่านที่อยู่ใต้
บังคับของอาณาจักรออตโตมานค่อย ๆ เรียกร้องเอกราชได้ไปทีละชาติ และเป็นที่เห็น
ได้ชัดเจนว่า การที่แต่ละประเทศในยุโรปโดยเฉพาะอังกฤษและรัสเซียยังยับยั้งไม่โจมตี
อาณาจักรออตโตมานให้พินาศย่อยยับไปก็เพราะประเทศเหล่านั้นยังแข่งขันชิงกันอยู่ ใน
ปี ค.ศ. ๑๘๘๑ อาณาจักรออตโตมานต้องยอมยกให้เจ้าหนัชาวยุโรปเป็นผู้เก็บภาษีศุลกา
กร เหตุการณ์ทำนองเดียวกันนี้เกิดขึ้นในอิหร่าน ขบวนการเปลี่ยนแปลงตามแนว
ตะวันตกในอิหร่านมีมด้น้อยกว่าในอาณาจักรออตโตมาน แต่เงินทองมากกว่าและ
ทำให้เงินในท้องพระคลังร่อยหรอไปเป็นอันมาก นายทุนชาวยุโรปต่อรองเอาสัมปทาน
การก่อสร้างสาธารณสถานและการค้าที่มด้นกำไรสูงไปไว้ในมือของพวกเขาได้หมด ยิ่ง
นานวันพวกชนชั้นนำที่มการศึกษาอีกยังมีความเชื่อมั่นมากขึ้นว่ารัฐธรรมนูญระบบผู้แทน

เป็นดังจำเป็น เพราะจะเป็นเครื่องยับยั้งความฟุ่มเฟือย และการใช้อำนาจอย่างเด็ดขาดของลัทธิค่านและของชาห์ในอาณาจักรออตโตมาน ขบวนการทางการเมืองที่ก่อตัวขึ้นเป็นครั้งแรกถือกำเนิดมาจากการต่อต้านอำนาจเผด็จการในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ และเป็นที่น่าสังเกตว่าจุดแรกเริ่มของการต่อต้านนี้มาจากนักศึกษาในโรงเรียนแพทย์ทหาร ซึ่งเป็นหน่วยที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตกมากที่สุด ในบรรดาหน่วยทหารที่ปรับปรุงใหม่

ส่วนในอิหร่านนั้นผู้นำฝ่ายค้านเป็นพวกอูตามานิยาฮ์ชีไอ(shii)ซึ่งเป็นผู้จัดการต่อต้านลัทธิฆอลาฟัตของอังกฤษเป็นผลสำเร็จเมื่อปี ค.ศ. ๑๘๘๐ กว่า ๆ หนังสือพิมพ์ในเมืองที่เจริญขึ้นอย่างรวดเร็วได้ช่วยกระตุ้นให้มีการเรียกร้องการปฏิรูปทางการเมืองเพิ่มขึ้นอีก ชั่วระยะหนึ่งการถูกลบับบังคับโดยอำนาจทางบ้านเมืองทำให้องค์การฝ่ายค้านเหล่านี้ต้องโยกย้ายออกไปนอกประเทศ ผู้ลี้ภัยทางการเมืองจากอาณาจักรออตโตมานไปชุมนุมกันอยู่ไคโร ปารีส และเจนีวา ส่วนพวกที่หลบหนีออกจากอิหร่านไปรวมกันอยู่ทั่วทุกดินแดน ผลสำเร็จอันดับแรกของพรรคฝ่ายค้านที่นับวันก็เพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ นักเคลื่อนไหวที่รัฐบาลตุรกีต้องยอมรับธรรมนูญการปกครองของปี ค.ศ. ๑๘๗๖ (การปฏิวัติที่เรียกว่าการปฏิวัติของพวกเคอรั๊กหนุ่มในปี ค.ศ. ๑๘๐๘ มีผลให้มีการประกาศใช้ธรรมนูญการปกครองของปี ค.ศ. ๑๘๗๖ หลังจากที่ถูกต่อต้านอย่างสุดขั้วมิได้จึงพระทัยตะเถยธรรมนูญการปกครองนี้มาเป็นเวลา ๓๐ ปี) ในอิหร่านก็มีการประกาศใช้ธรรมนูญการปกครองในปี ค.ศ. ๑๙๐๖

แต่ในครั้งนั้นเช่นเดียวกันการปฏิรูปภายในมิได้เปลี่ยนแปลงฐานะของประเทศทั้งสอง ในระบบการเมืองระหว่างประเทศให้ดีขึ้นแต่อย่างใด ตรงกันข้ามกลับทำให้ฐานะเสื่อมลงชั่วคราวเสียซ้ำ ในปี ค.ศ. ๑๙๐๗ อังกฤษและรัสเซียได้ตกลงกันจัดการแบ่งอิหร่านออกเป็นเขตอิทธิพลทางการเมืองและเศรษฐกิจของตน และในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง กองทัพของรัสเซีย เยอรมัน อังกฤษ และตุรกีเดินทางผ่านไปมาในประเทศอิหร่าน โดยมีผู้ใดคิดว่ามีอำนาจจำเป็นจะต้องประกาศสงคราม ในสงครามติเบตและ

สงครามบอดชาน (ค.ศ. ๑๘๑๑-๑๘๑๓) อาณาจักรออตโตมานสูญเสียดินแดนของคนที่ยัง
เหลืออยู่ในยุโรปและแอฟริกาไปจนหมดสิ้น การที่พวกเตอร์กหันมำประเทศของตนเข้า
สู่สงครามฝ่ายเยอรมันโดยไม่คิดหน้าคิดหลังก็เป็นก้าวสุดท้ายของการสลายตัวของอาณาจักร
ออตโตมาน

ระบบรัฐธรรมนูญไม่ได้ประสบผลสำเร็จดังที่ไปว่าการปฏิรูปการปกครอง
แบบเผด็จการในการที่จะประวิงความพินาศของบ้านเมือง แต่ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙
มีพลังชนิดใหม่เกิดขึ้นในตะวันออกไกล ซึ่งเป็นพลังที่เรียวแรงกว่าขบวนการอื่นๆ ที่แล้ว
มาทั้งในด้านทำลายและเสริมสร้างสิ่งใหม่ขึ้นมาแทนที่ คือ พลังอันเกิดจากลัทธิชาตินิยม
ในอิหร่านการที่ภาษาเปอร์เซียยังคงดำรงอยู่ได้ในฐานะภาษาที่เป็นเอกเทศ อันประกอบ
ด้วยวรรณกรรมที่ทรงคุณค่าและกำเนิดของนิกายชีอะฮ์ ซึ่งเป็นนิกายอิสลามที่มีลักษณะ
พิเศษของตนเอง ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๖ ทำให้ความรู้สึกจงรักภักดีต่อบ้านเมืองที่มีอยู่แต่
โบราณนี้ ค่อยๆ เบียดมาเป็นความรู้สึกชาตินิยมแบบสมัยใหม่ได้โดยไม่มีการขาดตอน
แต่สำหรับชาวตุรกีและชาวอาหรับในอาณาจักรออตโตมาน การหันมาสู่ลัทธิชาตินิยม
เป็นไปโดยรวดเร็วกว่า และก่อให้เกิดความกระตือรือร้นมากกว่า

รากฐานของจักรวรรดิคือความซื่อตรงจงรักภักดีต่อราชวงศ์ออตโตมาน ซึ่ง
สืบเชื้อสายมาจากออสมาน และระบบสังคมและวัฒนธรรมของอิสลาม ระบบนี้ตำแหน่ง
แห่งที่ไว้สำหรับชนชาติอื่นๆ คือ “ชนชาติที่มีปรากฏในคัมภีร์” ที่อยู่ใต้การปกครองของ
ผู้แทนลัทธิศาสนาอิสลามด้วย ความจำเป็นเกี่ยวกับการทำสงครามตามชายแดนและการ
ค้าขายประกอบกันเข้ากับประเพณีที่ยึดเอาเชื้อชาติต่าง ๆ เป็นหลักในการแบ่งประเภท
ของการประกอบอาชีพ ทำให้ในดินแดนหลายแห่งมีชนหลายชาติตั้งรกรากปะปนกันอยู่
ราวกับกระดานหมากรุก เช่น ชาวกรีกตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้กับชาวบัลแกเรีย และชาว
อัลเบเนีย หรือชาวตุรกีอยู่ร่วมกับอาหรับ อาร์มีเนียและเคิร์ด เพราะฉะนั้น จะเห็นได้
ว่าลัทธิชาตินิยมซึ่งหมายถึงว่าชนแต่ละเชื้อชาติต้องการที่จะมีบ้านเมืองของตนเองต่างหาก

ขัดแย้งเป็นอย่างยิ่งกับอุดมการณ์และระบบสังคมของอาณาจักรออตโตมาน พวกคริสต์
เคียนในแหลมบอลข่านเป็นพวกแรกที่นำเอาอุดมการณ์ชาตินิยมของยุโรปมาใช้และการ
เรียกร้องอิสรภาพของพวกบอลข่านได้รับการสนับสนุนอย่างเปิดเผยจากประเทศต่าง ๆ
ในยุโรป ส่วนพวกมุสลิมในอาณาจักรออตโตมานนั้นรู้สึกโดยสัญชาตญาณว่า ตัทธิชาต
นิยมเป็นสิ่งที่เป็นอันตรายและได้พยายามต่อต้านอย่างเข้มแข็งอยู่เป็นเวลานาน พวก
มุสลิมชั้นนำที่ได้รับอิทธิพลจากอารยธรรมตะวันตกในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ได้พยายามที่
จะชักจูงให้ชาติต่าง ๆ ที่อยู่ใต้วงค์ของตนเกิดความรู้สึกจงรักภักดีต่ออาณาจักรออต
โตมาน โดยไม่คำนึงถึงขอบเขตของเชื้อชาติหรือความแตกต่างทางศาสนา เป็นที่น่าสังเกต
ว่าผู้ทฤษฎีทางการเมืองในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ซึ่งชาวยุโรปเรียกว่าพวก “เคอร์กหนุ่ม”
นั้น เรียกตนเองว่าพวก “ออตโตมานใหม่” และมีผู้แทนชาวอาหรับและชาวอาร์มีเนียน
ร่วมอยู่ในการประชุมของพวกนี้เสมอ แต่ในทางปฏิบัติลัทธิออตโตมานก็ค่อย ๆ เปลี่ยน
โดยแนบเนียนไปเป็นตัทธิชาตินิยมตุรกี ดังจะเห็นได้จากนโยบายการรับข้าราชการและ
นักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนทหาร ซึ่งไม่เพียงแต่ดำเี่ยงให้ประโยชน์กับพวกมุสลิมทั่ว ๆ
ไปเท่านั้น แต่ยังเฟื่องเต้งให้ประโยชน์กับชาวตุรกีเป็นพิเศษ การยืนยันใช้ภาษาตุรกีใน
การศึกษาชั้นมัธยมก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ขึ้นในหมู่ชาวอาร์มีเนียนที่นับถือ
ศาสนาอิสลาม ซึ่งพวกนี้เคยเป็นพวกที่จงรักต่ออาณาจักรออตโตมานมากที่สุดในบรรดา
ชาวบอลข่านที่อยู่ใต้วงค์ของตุรกีทั้งหมด แต่พวกชนชั้นนำชาวมุสลิมยังไม่ยอมรับแนว
ความคิดเกี่ยวกับ “เคอร์ก” หรือ “เคอร์กิช” ว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสม จนกระทั่งหลังความ
ย่อยยับในสงครามบอลข่าน และการเปลี่ยนแปลงจากความยึดมั่นในอาณาจักรออตโต
มานมาเป็นความเชื่อมั่นในฐานะทางการเมืองของประเทศตุรกีก็ยังไม่สมบูรณ์ จนกระทั่ง
ในสมัยปี ค.ศ. ๑๙๒๐ กว่า ๆ

ตัทธิชาตินิยมอาหรับก็เกิดขึ้นช้าเช่นเดียวกัน แต่แล้วได้เผยแพร่ออกไปรวดเร็ว
ขึ้นเมื่ออาณาจักรออตโตมานทรุดโทรมลงอย่างกระหน่ำ ถึงแม้ว่าความคิดสร้าง

รัฐชาติของชาวอาหรับจะมีได้รับการสนับสนุนจากบรรดาชนชาติต่าง ๆ ของซีเรีย และอิรักซึ่งอยู่ภายในอาณาจักรออตโตมานที่สลายตัวไปมากมาย เท่าที่โฆษกของขบวนการชาตินิยมอาหรับในปัจจุบันต้องการจะให้เราเชื่อ และยังดัดจริตรวมชาติอาหรับ คือ ความหวังที่จะสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางการเมืองในหมู่ชนที่พูดภาษาอาหรับในแอฟริกาเหนือและในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ทั้งหมดด้วยแล้ว ยิ่งได้รับการสนับสนุนอย่างออกหน้าและเป็นกลุ่มก้อนน้อยลงไปอีก ตัวอย่างเช่น เมื่อมีผู้ไปติดต่อขอความสนับสนุนจากผู้นำอียิปต์คนหนึ่งเพื่อการประชุมสันติภาพที่กรุงปารีสระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๑๘—๑๙๒๐ ในนามของชาวอาหรับที่เคยอยู่ในอาณาจักรออตโตมานก็ได้รับคำตอบว่า “ปัญหาของเราเป็นปัญหาของอียิปต์ ไม่ใช่ปัญหาของชาวอาหรับ”

สำหรับตุรกีซึ่งเป็นอาณาจักรออตโตมานส่วนที่คงเหลืออยู่นั้น แม้ว่าจะเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง แต่ก็ได้ชัยชนะในสงครามเพื่ออธิปไตยของตุรกีซึ่งเกิดขึ้นหลังสงครามโลก ตุรกีต้องต่อสู้ขัดขวางนโยบายของสัมพันธมิตรที่จะแบ่งปันเขตแดนของตุรกี โดยเฉพาะนโยบายของกรีกที่ก่อสร้างอาณาจักรไบแซนไทน์ขึ้นมาใหม่ และชัยชนะเองได้วางรากฐานทั้งในทางการเมืองและทางจิตวิทยาสำหรับการที่สาธารณรัฐตุรกีที่อาตาเตอร์กได้สร้างขึ้นใหม่ จะเร่งรัดให้มีการปรับปรุงให้ทันสมัยตามแบบตะวันตกโดยเร็ว สำหรับพวกอาหรับทางใต้ความหวังที่จะได้รับอธิปไตยและรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจะสลายไปอย่างรวดเร็ว คำมั่นสัญญากว้าง ๆ แต่น่าพึงใจว่า สัมพันธมิตรจะสนับสนุนความต้องการของชาวอาหรับนั้น ในสภาพความเป็นจริงก็ซับซ้อนหลังสงครามได้ก่อกวนกลายมาเป็นการแบ่งปันดินแดนและการถูกปกครองโดยชนต่างชาติ การที่จำเป็นต้องใช้มาตรการที่รุนแรงเพื่อจัดตั้งรัฐในอาณัติขึ้นนั้น แสดงให้เห็นว่าทฤษฎีอันสูงส่งเกี่ยวกับอาณัติมิได้ตรงกับความเป็นจริง การเปิดประเทศปาเลสไตน์ให้ชาวยิวอพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานตามนโยบายระหว่างสงครามของอังกฤษที่สนับสนุนขบวนการสร้างชาตินิยม (แถลงการณ์บัตฟอร์ ในปี ค.ศ. ๑๙๑๗ ซึ่งมีชื่อเสียงมาก) ทำให้ชาวอาหรับรู้สึกอึดอัด

ถูกเหยียดหยามมากขึ้นเพราะในกรณีการอยู่ในอาณัติมีความหมายเพียงว่าตกเป็น
อาณานิคมของชาวต่างชาติเท่านั้น แต่รวมไปถึงการที่ชนต่างชาติเข้ามามีอิทธิพล
อยู่ในบ้านเมืองของตนด้วย

ในคาบสมุทรอาหรับเท่านั้นที่รัฐอาหรับอิสระถือกำเนิดขึ้นมาได้จากความ
สับสนอลหม่านของสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ในทะเลทรายที่อยู่ลึกเข้าไป พระเจ้าอับดุลอะซีซ
ผู้ปกครองพวกมุสลิมนิกายฮาซิมี่ซึ่งชอบทำสงครามอยู่เป็นนิจ ได้ปราบปรามชนเผ่าอื่น
ที่อยู่ใกล้เคียงได้ และได้รวมคาบสมุทรอาหรับเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้สำเร็จเมื่อ
เขาชนะพวกฮัยยาดี ในปี ค.ศ. ๑๙๒๖ เยเมนซึ่งอยู่ไกลออกไปนั้นเพราะเหตุที่ไม่ได้มี
เขตติดต่อกับแถบที่มหาอำนาจแก่งแย่งชิงกันอยู่จึงได้เป็นเอกราชไปโดยไม่จำเป็นต้องมี
การรับรองทางการทูตเป็นทางการ

ส่วนประชากรที่อยู่อาศัยในดินแดนที่เรียกว่า วงจันทร์อันอุดมสมบูรณ์ (คือ
ปาเลสไตน์ ซีเรีย เลบานอนและอิรัก) ในไม่ช้าก็ได้รับบทเรียนว่า เมื่อการจัดตั้งระบบ
อาณัติเป็นไปโดยการใช้อำนาจทางเดียวที่จะคัดแปลงแก้ไขระบบการปกครองโดยชน
ต่างชาติก็คือชาวอาหรับเอง หรือผู้สนับสนุนจากภายนอกต้องหันไปหาการใช้อำนาจ
เช่นเดียวกัน เรื่องราวของรัฐในอาณัติของฝรั่งเศสในซีเรีย ของอังกฤษในปาเลสไตน์
และอิรัก ทั้งก่อนการตั้งอาณัติและหลังจากที่ระบบอาณัติได้ยกเลิกไปแล้วเป็นเรื่องที่เต็ม
ไปด้วยความขัดแย้ง เช่น กฎพวกครูในซีเรียได้ การยึดอำนาจโดยราชิดอาต์ในอิรัก ในปี
ค.ศ. ๑๙๔๑ และการก่อการร้ายที่เกิดขึ้นเนื่องในหมู่ชาวอาหรับและชาวยิวในปาเลสไตน์
ในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๔๐—๑๙๕๐

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองและในปีแรกๆ หลังสงคราม สถานการณ์
ที่ตึงเครียดทั้งภายนอกและภายในได้ทำลายโครงสร้างของอิทธิพลของอังกฤษและฝรั่งเศส
ในเขตวงจันทร์อันอุดมสมบูรณ์ลงโดยสิ้นเชิง ความปราชัยของอาณัติจักรวรรดิโรมานใน
สงครามโลกครั้งที่หนึ่ง มีผลให้ชาวอาหรับในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้สามารถปลดแอกของ

ศรูกทั้งเสียได้ และสามารถเรียกร้องเอกราชโดยสมบูรณ์ได้หลังสงครามโลกครั้งที่สอง เพราะยุโรปตะวันตกอ่อนอำนาจลงไปมาก

อิหร่านไม่ได้เรียกร้องอิสรภาพโดยวิธีทางทหารที่รุนแรงเช่นตุรกีและรูด พันไม่ต้องตกอยู่ใต้การปกครองของต่างชาติ เช่น ราชอาณาจักรอังกฤษ แม้กระนั้นก็ตาม อิหร่านก็ต้องเซ็นสัญญาฉบับหนึ่งในปี ค.ศ. ๑๙๑๙ ซึ่งถ้าใช้บังคับก็จะมีผลให้อิหร่านอยู่ในฐานะเทียบเท่ากับรัฐในความคุ้มครองของอังกฤษ แต่รัฐสภาของอิหร่านไม่ยอมรับรองสัตยาบัน ยิ่งกว่านั้นในสงครามโลกทั้งสองครั้ง กองทัพของทหารต่างชาติเข้ามาปฏิบัติการในดินแดนอิหร่านโดยไม่มีผู้ใดขัดขวาง และหลังจากสงครามโลกแต่ละครั้ง ก็มีการจัดตั้งรัฐบาลอิสระขึ้นชั่วคราวหนึ่ง ทางเหนือโดยมีสหภาพโซเวียตสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง และการขัดแย้งเกี่ยวกับการที่รัฐบาลอิหร่านยึดเอาทรัพย์สินน้ำมันของอังกฤษเป็นสมบัติของชาติเมื่อระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๕๑-๑๙๕๓ เปิดโอกาสให้ความรู้ดีที่เกิดขึ้นจากชาวต่างประเทศ เช่นเดียวกับในประเทศอาณานิคมทั้งหลายแสดงตัวออกมาโดยเปิดเผย

เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์เหล่านี้มีอิทธิพลเห็นรูปแบบของการเมืองในปัจจุบันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์อันตึงเครียดระหว่างประเทศในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ ประเทศในยุโรปที่เป็นผู้ปกครองอาณานิคมเป็นผู้รับผิดชอบรัฐในอาณัติ เป็นเรื่องที่ต้องหันกลับมาพิจารณาอีกในตอนต่อไป เมื่อเราจะวิเคราะห์พลังทางการเมืองแต่ในขั้นแรก เราจะต้องพิจารณาประเมินอิทธิพลของที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ตั้งแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจและอุดมการณ์ควบคู่กันไปด้วยกับประสพการณ์ทางประวัติศาสตร์ เพราะสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นรากฐานของโครงสร้างและวิวัฒนาการทางการเมืองในปัจจุบัน

๓. พื้นฐานของการเมือง : สภาพแวดล้อมและโครงสร้างสังคม

พื้นฐานทางภูมิศาสตร์

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตามขอบเขตที่จำกัดไว้ในบทนี้มีรูปร่างคล้ายสามเหลี่ยมด้านเท่าที่ปลายชี้ลงไปได้ ระยะทางโดยทางอากาศจากอดีตศูนย์กลางตะวันตกเฉียงเหนือไปถึงคาบสมุทรทางตะวันออกเฉียงเหนือเท่า ๆ กัน ระยะทางจากทั้งสองจุดนี้ไปยังเอเดนทางใต้ คือ ประมาณ ๒๕๐๐ ไมล์ แต่ก็มีทางน้ำใหญ่ ๆ หลายแห่งมาทำให้รูปสามเหลี่ยมนี้เล็กลงไปบ้าง คือ อ่าวเปอร์เซียทางตะวันออกเฉียง ซึ่งมีความกว้างถึง ๒๐๐ ไมล์ ความยาว ๖๐๐ ไมล์ และเชื่อมกับมหาสมุทรอินเดียผ่านทางอ่าวอุมาน ทางตะวันตกของรูปสามเหลี่ยมนี้ก็มีทะเลเมดิเตอร์เรเนียนตะวันออกเฉียง และยังมีทะเลดำและทะเลแคสเปียนอยู่ทางเหนืออีกด้วย ทางเหนือซึ่งเป็นเนื้อที่ประมาณเศษหนึ่งส่วนสี่ของดินแดนนี้มีภูเขาสูงซึ่งประกอปกันเข้าเป็นทิวเขานานกันต้องเทือก (ที่เรียกกันว่าภูเขาพอนทัส และเทารุส ในตุรกีและภูเขาเอเดเบอรัส และซากรอสในอิหร่าน) และเทือกเขาทางตะวันออกนี้ไปรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาอาร์มีเนียนนอท (ในตุรกีตะวันออกเฉียง) และเทือกเขาฮินดูกูช (ในอัฟกานิสถานตะวันออกเฉียง) ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาด้านตะวันออกนี้เหยียดยาวมาโหฬาร จากภูเขาแอตปัสไปจนถึงภูเขาหิมาลัย ที่ปลายทั้งสองของคาบสมุทรเอเชียมีภูเขาเก่าแก่อีก ๒ ลูก และยังมีเทือกเขาเล็ก ๆ รายอยู่ตามชายฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียน นอกจากนี้ยังมีร่องน้ำซึ่งแคบแต่ลึกซึ่งในตอนต้นนี้เรียกว่าดุ่มน้ำจอร์แดนและตอนต่อไปกลายเป็นทะเลเดดซี (คือทะเลสาบน้ำเค็มมีแผ่น

ดินล้อมรอบซึ่งผิวน้ำอยู่ต่ำกว่าระดับน้ำทะเล ๓๓๐๐ ฟุต) ร่องน้ำซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความวิปริตทางธรณีของพื้นโลกทางใต้เชื่อมต่อกับทะเลแดง และทะเลสาบทางแอฟริกาตะวันออก (อัลเบิร์ต และทานกานียิกา)

ตำแหน่งที่ตั้งของทะเลแดงและภูเขาที่มีอิทธิพลเหนือดินฟ้าอากาศในแถบนี้ ในดินแดนเกือบจะทุกตอนที่ควรจะได้รับลมที่เจ้าน้ำความชุ่มชื้นมาจากทะเลก็จะม้ที่อกเขาใหญ่มากที่คขวางทางลมชื้นนี้ เพราะฉะนั้น ตามฝั่งทะเลเอเดียน (ในฤดูมรสุม) ตามเชิงเขาเอเดเบอว์ซทางชายฝั่งทะเลแคสเปียน และเชิงเขาพอนทุสทางชายฝั่งทะเลดำมีฝนตกชุกและดินแดนรอบ ๆ ทะเลเมดิเตอร์เรเนียนมีฝนตกพอควร แต่ไม่มีเมฆฝนข้ามชายฝั่งทะเลที่เรียบราบของทะเลแดงและอ่าวเปอร์เซียเข้ามาเลย แม่น้ำสายใหญ่ ๆ ก็มีเพียงแม่น้ำไทกริสและยูเฟรติส ซึ่งไหลจากภูเขาในอารัมเนียนลงสู่อ่าวเปอร์เซีย นอกจากนั้นก็มีแต่แม่น้ำเล็ก ๆ หลายสายในตุรกีและทางตะวันตกเฉียงใต้ของอิหร่าน ในดินแดนส่วนที่เหลือส่วนใหญ่เป็นทุ่งหญ้าหรือทะเลทรายซึ่งขาดฝนและแม่น้ำ โดยเฉพาะที่ราบสูงอิหร่านและในคาบสมุทรอาระเบีย

กล่าวได้ว่าที่ตั้งทางภูมิศาสตร์และดินฟ้าอากาศแบ่งเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ออกจากกันได้เป็น ๓ ภาค คือ

๑. แถบทิศทางภาคเหนือของตุรกี อิหร่าน และอัฟกานิสถานซึ่งมีที่ราบตามชายฝั่งที่อุดมสมบูรณ์ แต่ดินแดนที่อยู่ลึกเข้าไปมีอากาศแห้งแล้ง

๒. ดินแดนที่เรียกว่าวงจันทร์อันอุดมสมบูรณ์ คือ เขตเพาะปลูกรูปโค้งซึ่งตั้งต้นจากปาเลสไตน์ทางตะวันตกเฉียงใต้ไปตามฝั่งเลแวนต์ (เลบานอนและซีเรียตะวันตก) ไปจดซีเรียทางเหนือและอิรัก ภายในโค้งวงจันทร์และทางใต้ของโค้งวงจันทร์อันอุดมสมบูรณ์ คือ ทะเลทรายซีเรียซึ่งรวมทั้งซีเรียทางใต้ อิรักตะวันตกเฉียงใต้ และจอร์แดนเกือบทั่วประเทศ ไกลออกไปทางตะวันตก แม่น้ำไทกริสและแม่น้ำยูเฟรติส ซึ่งแม้ว่าในขณะนี้

จะยังไม่ได้ใช้ประโยชน์มากนัก แต่เป็นแม่น้ำที่ซึ่งสามารถจะนำมาใช้ในโครงการชลประทานให้เกิดผลดีได้มากมายแก่ดินแดนซึ่งพวกกรีกในสมัยโบราณเรียกว่า “ดินแดนในระหว่างแม่น้ำ” (เมโได้โปเทเมีย) และซึ่งพวกอาหรับเรียกว่า “เกาะ” คือ ชีเรียเหนือและอิรักเกือบทั้งประเทศ

๓. คาบสมุทรอเรียซึ่งส่วนใหญ่เป็นทุ่งหญ้าลำดับกับทะเลทราย ทะเลทรายนุฟุทางเหนือมีเขตติดต่อกับทะเลทรายชีเรีย ดินแดนเคซึหนึ่งส่วนสามของคาบสมุทรทางตะวันออกซึ่งเป็นดินแดนทุรกันดารเต็มไปด้วยหิน มีชื่อที่เหมาะสมว่า “ส่วนที่ว่างเปล่า” ในทะเลทรายส่วนอื่นยังมีโอเอซิสและบริเวณเล็ก ๆ ที่อุดมสมบูรณ์อยู่บ้างทางปลายใต้สุดของคาบสมุทร คือ ทางแถบภูเขาในเยเมนมีฝนตกพอที่จะทำการเกษตรกรรมตามไหล่เขาได้

แร่ธาตุของเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ก็กระจายอยู่ทั่วไปไม่สม่ำเสมออีกเช่นเดียวกับน้ำ และชนิดต่าง ๆ ของดินเหมือนกัน ในตุรกีมีถ่านหินและแร่เหล็กเล็กน้อย โครเมียมและแมงกานีสมีมากพอสมควร ไปแต่เพียงผลิตได้ในอิสรัดซึ่งอยู่ด้านใต้ของทะเลดำปเคดซี แต่ทรัพยากรในดินที่มีค่าที่สุดของดินแดนแถบนี้ก็คือ น้ำมันปิโตรเลียม (ตาราง ๓—๑ หน้า ๗๖๓) แหล่งน้ำมันซึ่งสำรวจได้ ในปัจจุบันล้วนรวมกันอยู่ทางด้านเหนือของอ่าวเปอร์เซีย (ดินแดนชายฝั่งของซาอุดีอาระเบียทางอัสสาซา ดินแดนของซึกแห่งคูเวต ดินแดนแถบมาดราห์ของอิรัก และแถบอาบาดานของอิหร่านตะวันตกเฉียงใต้) รอบ ๆ แหล่งกลางของน้ำมันในรัศมี ๕๐๐ ไมล์ ยังมีบ่อน้ำมันเล็ก ๆ อยู่อีก คือ ที่โมซุดและเคอร์คุกในอิรักเหนือ คานิกินที่เขตแดนระหว่างอิรักกับอิหร่าน ที่คุมในอิหร่านทางตอนกลางก่อนไปทางเหนือ ที่เกาะบาห์เรน ที่คาบสมุทรคาทาร์และที่โอเอซิสบูรัมซึ่งอยู่ทางชายแดนซาอุดีอาระเบีย รวมทั้งหมดด้วยกันแล้วแหล่งน้ำมันปิโตรเลียมในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้มีน้ำมันเคซึสามส่วนห้าของน้ำมันสำรวจทั้งหมดของโลกเท่าที่ค้นพบแล้ว การเสาะหาแหล่งน้ำมันใหม่กันอย่างจริงจังในส่วนต่าง ๆ ของโลกทำให้

อัตราส่วนเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ตัวอย่างเช่น การค้นพบแหล่งน้ำมันในทะเลทราย
ตะวันออกที่เป็นของอิตาลี และในลิเบียเมื่อเร็ว ๆ นี้ทำให้อัตราส่วนของน้ำมันใน
เอเชียตะวันตกเฉียงใต้ต่อปริมาณของน้ำมันในโลกลดลงไป แต่ในขณะเดียวกันบ่อน้ำมัน
ในแถบอ่าวเปอร์เซียมีมากเพียงพอจนกระทั่งการเจาะน้ำมัน หรือแม้แต่การสำรวจอย่าง
จริงจังทำกันอยู่แต่ในแถบที่ทราบแน่ว่ามีน้ำมันเท่านั้น การสำรวจยังคงทำกันอยู่ต่อไปใน
ถิ่นใหม่ ๆ หลายแห่งในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ ในอิสราเอล ในเยเมน และตามใต้ท้อง
ทะเลในอ่าวเปอร์เซียและถ้าพบแหล่งน้ำมันใหญ่ ๆ ใหม่ก็จะทำให้อัตราส่วนเปลี่ยนแปลง
ไปได้ชั่วข้ามคืนเดียว

พื้นฐานทางเศรษฐกิจ

ในระบบเศรษฐกิจของเอเชียตะวันตกเฉียงใต้นั้นผลิตผลทางเกษตรเป็นสิ่ง
สำคัญที่สุด ประชากรส่วนใหญ่อาจจะถึงประมาณเศษสี่ส่วนห้าประกอบอาชีพทางการ
เพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ และรายได้ที่สูงที่สุดของดินแดนแถบนี้ได้มาจากบ่อน้ำมัน ใน
ตุรกี ซีเรีย และอิหร่านมีการปลูกพืชประเภทข้าว ที่สำคัญที่สุดคือข้าวสาลี อินทผาดัม
ปลูกได้ในอิรัก (ประมาณร้อยละ ๘๐ ของจำนวนที่ผลิตได้ในโลก) และเป็นอาหารที่
เป็นพื้นฐานของชนที่อยู่ในทุ่งหญ้าและทะเลทรายในคาบสมุทรอเรเบียตลอดดินแดนแถบนี้
เนื้อสัตว์และน้ำมันได้มาจากแพะและแกะเป็นส่วนใหญ่ ทางเหนือนอกจากแพะและแกะยังมี
วัวและควาย (สำหรับผลิตเนื้อ นมและใช้แรงงานอุตสาหกรรม) ในเขตทุ่งหญ้าและทะเลทราย
อยู่เป็นสัตว์ที่สำคัญที่สุดมาแต่โบราณสำหรับการคมนาคม ผลิตนมและเนื้อสัตว์

พืชประเภทต่าง ๆ นั้นปลูกกันมากตามชายฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและทะเล
ดำ คือ ลูกเฮลิททิสในตุรกีทางเหนือ (ปลูกมากที่สุดในโลก) ยาสูบ มะเดื่อ และลูก
เกด ทางแถบอิสตันบูลทางตะวันตกของตุรกี ฝ่ายทางตอนใต้ของตุรกี ใกล้ ๆ อาดานา

น้ำมันในแถบانون และอดีตเรดและดินแดนเหล่านี้ยังมีอีกและผลไม้นานาชนิดอีกมากมายทางตะวันตกเฉียงเหนือของดินแดนนี้ (ตุรกีและฝั่งเดอแวนต์) การเกษตรกรรมก้าวหน้าที่สุด แต่ทางแถบคูซิสถานทางตะวันออกเฉียงใต้ของอิหร่านและโดยเฉพาะในอิรักและซีเรียเหนือยังมีทางที่จะวางโครงการชลประทานให้เกิดประโยชน์ได้อีกมาก ซึ่งในเวลานี้ยังไม่ได้กระทำให้ แต่ในขณะที่เดียวกันการผลิตน้ำมันเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในระบบเศรษฐกิจของประเทศที่อยู่ในบริเวณอ่าวเปอร์เซีย

น้ำมันปีโตรเลียมในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้มีมากมายราคาถูกและในประเทศที่มีน้ำมันรายได้จากน้ำมันเป็นรายได้ของแผ่นดินที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง ถ้าจะคำนวณตามอัตราน้ำมันที่ขุดมาใช้กันในปัจจุบัน จำนวนน้ำมันสำรองเท่าที่ทราบกันในเวลานี้จะยังคงพอใช้ไปอีกร้อยปี แต่ไม่ต้องสงสัยเลยว่า ถ้าความต้องการน้ำมันเพิ่มขึ้นจนเป็นที่เอะใจเมื่อใด ก็จะมีการสำรวจหาแหล่งน้ำมันใหม่กันอย่างกว้างขวางกว่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ หรืออีกนัยหนึ่งกล่าวได้ว่า การสำรวจแหล่งน้ำมันในตะวันออกใกล้ชนหน้าความต้องการในปัจจุบันถึงร้อยปี ส่วนในสหรัฐอเมริกาการสำรวจนำหน้าความต้องการเพียงสิบกว่าปีเท่านั้น ถ้ามีการนำเครื่องจักรและผู้นำมาฝ่ายจัดการเข้ามาจากยุโรป มีระบบขนส่งน้ำมันถนัดออกไป เอเชียตะวันตกเฉียงใต้จะสามารถผลิตน้ำมันได้ในราคาถูกไม่เพียงแต่สำหรับตลาดในยุโรปเท่านั้น แต่จะเป็นคู่แข่งที่หนักตัวสำหรับอุตสาหกรรมน้ำมันของสหรัฐ ต้นทุนในการผลิตน้ำมันในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ในปัจจุบันคิดเฉลี่ยแล้วตก ๓๕ เซนต์อเมริกันต่อน้ำมันดิบ ๑ ถึง ต้นทุนทั้งหมดที่ต้องไปในการผลิต (รวมทรัพย์สินที่ลงไปตายตัว) สำหรับการผลิตน้ำมันดิบแต่ละวันตกเพียง ๓๕๐ ดอลลาร์ ในสหรัฐอเมริกาตัวเลขเหล่านี้สูงขึ้นไป ๑๐ เท่า คือ ๓.๕๓ ดอลลาร์ และ ๕.๑๖๘ ดอลลาร์ ในเวเนซุเอลาเฉลี่ยแล้วตก. ๑๗ และ ๑.๖๓๒ ดอลลาร์

ในปัจจุบันรายได้จากผลิตผลที่กำไรงดงามนี้แต่ละปีเป็นจำนวนเกินกว่าสองพันล้านดอลลาร์ และตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๐ กว่าๆ เป็นต้นมา ผลกำไรเหล่านี้ได้แบ่งปันกันไปเท่า ๆ กันระหว่างบริษัทอังกฤษหรืออเมริกันผู้ดำเนินงานและรัฐบาลของประเทศ

ตาราง ๓-๑ น้ำมันปิโตรเลียมในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้

ประเทศ	น้ำมันสำรองที่สำรวจพบแล้ว ค.ศ. 1960		น้ำมันดิบที่ผลิตได้ ค.ศ. 1960		รายได้ของรัฐบาล จากน้ำมันในปี ค.ศ. 1959 (คิดเป็นล้าน ดอลลาร์) *	เชื้อชาติของบริษัทที่ผลิตน้ำมัน (คิดเป็นร้อยละ)				
	คิดเป็น พันล้านตัน	คิดเป็น ร้อยละ จากจำนวน น้ำมันในโลก	คิดเป็น ล้านตัน	คิดเป็น ร้อยละ จากจำนวน น้ำมันในโลก		สหรัฐ	อังกฤษ	อังกฤษ และ ฮอลแลนด์	ฝรั่งเศส	ชาติอื่น ๆ
คูเวต	8.4	20.5%	80.6	7.5%	345	50%	50%			
ซาอุดีอาระเบีย	6.7	16.2	60.8	5.6	315	100				
อิหร่าน	4.7	11.4	51.0	4.7	258	40	40	14%	6%	
อิรัก	3.6	8.7	46.5	4.3	252	24	24	24	24	5%
เขตเบเนกกลาง	0.9	2.1	7.2	0.7	—	100				
กาตาร์	0.3	0.8	8.1	0.7	53	24	24	24	24	5
บาห์เรน	0.03	0.08	2.2	0.2	13	100				
ซีเรีย	0.01	0.03	—	—	18	—				
ตุรกี	0.01	0.02	0.4	0.04	—	—				
อิสราเอล	0.005	0.01	0.1	0.01	—	—				
เลบานอน	—	—	—	—	4					
จอร์แดน	—	—	—	—	1					
เอเชียตะวันตกเฉียงใต้ โลก	24.6 41.0	59.9 100	256.9 1,078.9	23.8 100	1,259 —	56 —	29 —	8 —	6 —	1

* สำหรับ ซีเรีย เลบานอน และจอร์แดน รายได้มาจากท่อส่งน้ำมัน สำหรับประเทศอื่นรายได้มาจากเงินที่บริษัทน้ำมันจ่ายให้กับรัฐบาลโดยตรง (ค่าสัมปทาน เงินล่วงหน้า)
รายได้จากเขตเบเนกกลางนั้นรวมอยู่กับรายได้ของคูเวต และซาอุดีอาระเบีย

เจ้าของบ่อน้ำมัน ทุกวันรายได้ของแผ่นดินเกือบจะทั้งหมดของซาอุดีอาระเบีย คูเวต และ
บาห์เรน และรายได้ส่วนใหญ่ของอิรักและอิหร่านมาจากน้ำมัน นอกจากนี้ ภาษีที่เก็บ
จากท่อส่งน้ำมันที่วางผ่านซีเรียและจากเรือบรรทุกน้ำมันที่เดินผ่านคลองสุเอซก็เป็นรายได้ที่สำคัญของซีเรียและอียิปต์ จอร์แดนและเลบานอนก็ได้รับผลประโยชน์จากท่อส่ง
น้ำมันสายทรานส์อะเบียนซึ่งเชื่อมบ่อน้ำมันในซาอุดีอาระเบียกับทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ท่อ
น้ำมันจากเคอร์คุก อิรักไปยังไคฟา อัสเรต ได้เลิกใช้ไปตั้งแต่สงครามระหว่างอียิปต์และ
อิสรเวต เมื่อ ค.ศ. ๑๙๔๘

ถึงแม้ว่าจะมีความสำคัญต่อการคลังของบางประเทศเป็นอย่างมาก แต่
น้ำมันปีโตรเลียมมีบทบาทค่อนข้างจำกัดในการสร้างระบบอุตสาหกรรมขึ้นในดินแดนแถบ
นี้ เรามักจะพูดกันโดยทั่วไปถึง “อุตสาหกรรม” น้ำมัน แต่ได้เห็นได้ชัดว่าการสูบน้ำมัน
น้ำมันเป็นการผลิตขั้นมูลฐาน ตัวบ่อน้ำมันเองและการสร้างท่อส่งน้ำมันช่วยส่งเสริม
อุตสาหกรรมก่อสร้างบางแขนง และช่วยให้ผู้มีความรู้ในทางช่างในท้องถิ่นมีงานทำมาก
ขึ้น น้ำมันที่ผลิตจากแถบอ่าวเปอร์เซียบางส่วนก็ได้ถูกนำไปเสร็จจากดินแดนแถบนี้
โรงงานน้ำมันที่ใหญ่ที่สุดอยู่ที่ราชทานูรา ซาอุดีอาระเบีย บนเกาะบาห์เรน ที่อาบาตาน
คูเวต และเอเดน และโรงงานเหล่านี้ก็เป็นส่วนช่วยเพิ่มความต้องการแรงงานอุตสาหกรรม
ในแต่ละท้องถิ่นขึ้นอีก

แม้จะนำสิ่งเหล่านี้เข้ามาพิจารณา อุตสาหกรรมน้ำมันก็ยังคงต้องเป็นสิ่งที่
แปลกปลอมซึ่งไม่อาจรวมเข้าอยู่ในระบบเศรษฐกิจพื้นเมือง โดยเฉพาะในซาอุดีอาระ-
เบียและรัฐของพวกซุนนี รวม ๆ อ่าวเปอร์เซียทั้ง ๆ ที่บริษัทน้ำมันก็ได้พยายามที่จะใช้คน
ในท้องถิ่นให้มากที่สุด ทั้งทางด้านเทคนิคและด้านการจัดการดำเนินงาน การสำรวจ
แหล่งน้ำมันและการผลิตจะเพิ่มขึ้นก็ต่อเมื่อมีความต้องการจากส่วนอื่น ๆ ของโลกที่มี
ความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมแล้วเท่านั้น เงินทุนและเครื่องจักรที่ใช้ในการสำรวจการ
สูบน้ำมันและการกักตุนน้ำมันยังคงต้องมาจากภายนอกเช่นเดียวกับผู้ดำเนินงานและผู้ที่มีความรู้

ทางเทคนิคขั้นสูงที่บริษัทน้ำมันจำเป็นต้องใช้ เครื่องหนึ่งของผลกำไรก็ถูกส่งออกนอกประเทศไปยังบริษัทซึ่งเป็นผู้ดำเนินการ ส่วนผลกำไรอีกครึ่งหนึ่งนั้นในอิรักและอิหร่านก็นำไปใช้ในโครงการพัฒนาเศรษฐกิจต่าง ๆ เช่น การชลประทาน สร้างถนนและอื่นๆ แม้ว่าในอิหร่านเงินเป็นจำนวนมากเสียไปเปล่า ๆ เพราะความหย่อนสมรรถภาพและความคดโกงของเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล ในคูเวตรายได้จากน้ำมันทำให้คูเวตเป็นรัฐสวัสดิการที่สมบูรณ์ที่สุดรัฐหนึ่งในโลก ในซาอุดีอาระเบียรายได้ส่วนมากหมดไปด้วยการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยของกษัตริย์และราชสำนัก และของหัวหน้าเผ่าต่าง ๆ ซึ่งครึ่งหนึ่งได้เคยถวายบรรณาการแก่พระเจ้าแผ่นดิน และในปัจจุบันได้รับรางวัลอย่างคุ้มค่าเป็นการตอบแทนความจงรักภักดีในครั้งก่อน ความมั่งคั่งส่วนตัวที่ได้มาโดยตรงหรือทางอ้อมจากน้ำมันมักจะถูกจับจ่ายไปซื้อผลิตภัณฑ์ของอังกฤษหรืออเมริกันเช่นรถยนต์ และยูนิตแอร์หรือนำไปลงทุนในทางที่ไม่เกิดประโยชน์เลย เช่น สร้างบ้านพักที่หรูหราในเบรุต หรือนำไปเก็บไว้ในธนาคารในลอนดอน ซูริค หรือ นิวยอร์ก โดยไม่เจ้านามผู้ฝาก

จะเห็นได้จากประสพการณ์ในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ว่าอุตสาหกรรมผลิตน้ำมันดิบที่มั่งคั่งกำไรมากนี้ ด้วยตัวมันเองจะไม่เปลี่ยนให้สังคมในทะเลทรายซึ่งมีระบบเศรษฐกิจที่พื้นฐานอยู่บนผลิตินทาสลัมและอุทู่ให้กลายเป็นสังคมอุตสาหกรรมที่ทันสมัยได้ ในอิรักและอิหร่าน น้ำมันปีโตรเลียมและข้อได้เปรียบทางเศรษฐกิจอื่นๆคือ น้ำ และที่ดินที่ร่วมกันสร้างให้เกิดความสามัคคีระหว่างการกีดกันและการพัฒนาทางอุตสาหกรรมได้พอสมควร แต่ลักษณะพิเศษประการหนึ่งที่สำคัญที่สุดของสังคมอุตสาหกรรมคือ ประชากรที่ได้รับการอบรมให้ความเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพ ซึ่งจะเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ทางอุตสาหกรรมมีอยู่แต่ในประเทศซึ่งไม่มีบ่อน้ำมัน คือ ในเลบานอน ตุรกี และโดยเฉพาะในอิสราเอล และในประเทศเหล่านี้แหละ การสร้างระบบอุตสาหกรรมได้เริ่มขึ้นอย่างจริงจัง

พื้นฐานทางสังคม

ภาษาและศาสนา

ในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้เช่นเดียวกับในที่อื่น ๆ ภาษาและศาสนาเป็นทั้งพื้นฐานและเครื่องกีดขวางความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติ มีผู้กล่าวกันเสมอว่าถ้าดูตามภาษาที่พูดและศาสนาที่นับถือกันแล้ว ประชากรที่อยู่อาศัยในตะวันออกใกล้มีลักษณะเหมือนแผ่นหินที่แตกสลายอันเกิดจากนำหินดีต่าง ๆ มาฝังเรียงไว้ แต่ในความเป็นจริงประชากรของดินแดนแถบนี้ไม่ได้มีลักษณะแตกต่างกันมากมายหรือดกซึ่งถึงเพียงนั้น การแบ่งแยกศาสนาที่สำคัญและภาษาใหญ่ ๆ เป็นไปตามพรมแดนทางการเมืองและชนกลุ่มน้อยที่มีลักษณะพิเศษที่สุดตกหลายกลุ่มนั้น แต่ละกลุ่มก็มีจำนวนน้อยมากและเป็นเรื่องที่น่าสนใจสำหรับนักประวัติศาสตร์มากกว่านักวิจัยทางการเมืองและสังคม

ภาษาที่สำคัญของดินแดนนี้ คือ ภาษาอารามิก ภาษาเปอร์เซีย และ ภาษาเตอร์กิก ภาษาเตอร์กิกเป็นภาษาประจำชาติของตุรกี ประชากรของอิหร่านและของอัฟกานิสถานพูดภาษาเปอร์เซียและภาษาอารามิกเป็นภาษาของชนเผ่าอื่น ๆ ทุกเผ่า ยกเว้นอิสรัด ภาษาอารามิกเป็นภาษาในตระกูลเซมิติก ภาษาเปอร์เซียเป็นสาขาหนึ่งของตระกูลอินโดยูโรเนียน คือ สาขาอินโดอิราเนียน และภาษาเตอร์กิกก็เป็นสาขาหนึ่ง คือ สาขาเตอร์กิกของตระกูลภาษาอูราลอาลเคอิด แต่ในกาลที่ล่วงมาได้มีการแลกเปลี่ยนศัพท์แสงตลอดจนไวยากรณ์กันระหว่างภาษาอารามิกกับภาษาเปอร์เซีย และระหว่างอารามิกและเปอร์เซียกับภาษาเตอร์กิก (ภาษาเตอร์กิกใช้ตัวอักษรอารามิก มาจน ค.ศ. ๑๘๒๘ และภาษาเปอร์เซียยังใช้ตัวอักษรอารามิกอยู่จนทุกวันนี้) ภาษาอื่น ๆ ตามลำดับที่ถือจำนวนผู้ใช้เป็นหลักร้อยดังนี้

ภาษาพุษตู (หรือ พาชตู) เป็นภาษาอินโดอิราเนียน ซึ่งประชากรประมาณครึ่งหนึ่งของอัฟกานิสถานใช้อยู่ และถือเป็นภาษาราชการภาษาที่สอง

ภาษา เคอร์กีช คือภาษาอินโดอิหร่านที่ใช้น้อย ชาวเขาที่อาศัยอยู่ตาม
พรมแดน ระหว่างอิหร่าน อิรัก และตุรกี

มีภาษาเคอร์กีช และภาษาท้องถิ่นอีกหลายภาษาที่ใช้น้อยในส่วนต่าง ๆ
ของอิหร่าน (อาเซอร์ คอชไคว เคอร์กเมน) และในอัฟกานิสถาน (อุซเบค)

ภาษาอิหร่านท้องถิ่นอีกมากที่ใช้น้อยในส่วนอื่น ๆ ของอิหร่าน (บาลูชี บักเทียร์-
เดอร์ ว) และอัฟกานิสถาน (ทาจิก ฮาซารา)

ภาษาฮิบรู คือภาษาเซมิติก ซึ่งชาวยิวที่อพยพเข้าไปอยู่ในปาเลสไตน์ ได้
ฟื้นฟูขึ้นเพื่อใช้เป็นภาษาราชการของอิสราเอล

ภาษาอาร์มีเนียน ภาษาอินโดยูโรเนียนภาษาหนึ่งซึ่งมีตัวอักษรของตนเอง
และใช้พูดกันอยู่ในหมู่ประชาชนซึ่งครั้งหนึ่งเคยรวมกันอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของตุรกี
ในปัจจุบันภาษานี้ใช้น้อยมากในสังคมเมืองหลายแห่งในซีเรีย เลบานอนและอิหร่าน (และ
ในสหภาพโซเวียตด้วย)

เรื่องของศาสนาในดินแดนแถบนี้ไม่ยุ่งยากเท่ากับเรื่องของภาษา ประมาณ
ร้อยละ ๘๕ ของประชากรในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้นับถือศาสนาอิสลาม และใน
จำนวนนี้ประมาณสองในสามนับถือนิกายซุนนีซึ่งเป็นนิกายที่รับนับถือกันโดยทั่วไปในหมู่
พวกมุสลิม ชื่อซุนนีนี้มาจากคำภาษาอารบิกว่า ซุนนา ซึ่งแปลว่าทางปฏิบัติที่
ได้รับรองกันแล้ว เพราะพวกนี้ถือว่าจะถือปฏิบัติตามวิธีของพระศาสดาและของสังคม
มุสลิมในระยะแรกเริ่มซึ่งมีหลักฐานชัดเขียนไว้ในหนังสือโบราณ พวกซุนนีทุกคนที่มี
ความเลื่อมใสในศาสนาและมีฐานะดีพอ จะต้องพยายามจาริกแสวงบุญไปที่เมกกะตามที่
ศาสนากำหนดเวลาไว้อย่างน้อยหนึ่งครั้งในชีวิตของตน (และหลังจากไปเมกกะ
แล้วจะได้ดำรงตำแหน่งเกียรติยศที่เรียกว่า ฮัจยี หรือ ผู้แสวงบุญ) ศูนย์กลางทางการ
ศึกษาที่สำคัญของนิกายซุนนี คือ โรงเรียนหรือวิทยาลัยที่ขึ้นอยู่กับโบสถ์อิสลามที่อาชา
ในกรุงไคโร จากด้านหลักธรรมของศาสนานิกายซุนนีอาจแบ่งออกได้อีกเป็นหลาย

“ความคิด” และในจำนวนที่แนวความคิดที่แพร่หลายที่สุด คือ มาติกา ซาฟิไว ฮานีไฟ และฮานมาดี ความเชื่อต่าง ๆ เหล่านี้แตกต่างกันในข้อปลีกย่อยเกี่ยวกับพิธีทางศาสนาและหลักกฎหมายบางประการ แต่ต่างก็ยอมรับว่าแนวความคิดต่าง ๆ นั้นล้วนรวมอยู่ได้ในนิกายเดียวกัน คือ นิกายหลักที่พวกมุสลิมรับนับถือกันโดยทั่วไปในโบสถ์เดียวกัน และดังนั้นจึงถือได้ว่าพวกชุมชนทั้งหมดรวมเข้าไม่ได้เป็นผู้ร่วมศาสนาเดียวกัน

สำหรับผู้ที่ไม่รับนับถือนิกายชุมชนนั้น พวกที่ดำคัญที่สุด คือ พวกมุสลิมที่มีความเห็นแตกต่างออกไปในเรื่องประมุขของศาสนา พวกนี้เรียกรวมกันว่าพวกไซอาห์ (หรือที่มิชชันนารีเรียกว่า ไซอทธาดี ซึ่งแปลว่า “พรรคของอาดี”) เพราะพวกนี้มีความเชื่อว่าตำแหน่งกาหิบ ซึ่งถือเป็นทายาทของมหมัดในฐานะที่เป็นประมุขทางศาสนาของผู้รับถือนศาสนาอิสลามนั้นไม่ควรเป็นตำแหน่งที่เลือกตั้งขึ้น แต่ควรเป็นตำแหน่งที่ตกทอดมาโดยการสืบสายโลหิตจากพระศาสดา ผ่านทางอาดีซึ่งเป็นตระกูลพี่น้องและบุตรเขยของมหมัดและทางบุตรของอาดี คือ อะฮฺและฮุสเซน จากผู้รับถือนศาสนาอิสลามทั้งหมดในโลกซึ่งมีประมาณ ๕๐๐ ล้านคน ประมาณร้อยละ ๓๐ ถึง ๓๕ เชื่อในแนวความคิดนี้ และเรียกกันโดยทั่วไปว่า พวกชีอะห์หรือบางครั้งเรียกว่าพวกอาลาวี (คุณศัพท์ที่เกิดจากคำว่า ไซอาห์และอาดี) มีวันครบรอบมรณภาพวันที่พวกชุมชนนี้ไม่ให้ความสำคัญ แต่พวกชีอะห์ยังคงถือเป็นวันหยุด เช่นวันตายของอาดีและฮุสเซน พวกนี้จาริกแสวงบุญไปยังปูชนียสถานของชีอะห์ เช่นที่คามาดาในอิรักและมัชฮาดในอิหร่าน และโดยทั่วไปแล้วมอบอำนาจให้กับพวกออลามา (เรียกกันทั่วไปว่า มุตาห์หรือมุขทาอีห์ คือผู้ที่มีตำแหน่งสูงขึ้นไป) มากกว่าที่พวกชุมชนนี้มอบให้กับเจ้าหน้าที่ศาสนาในนิกายของตน

พวกชีอะห์เหมือนกับพวกโปรเตสแตนต์ในศาสนาคริสต์มาก คือ ในหมู่ของชนก็มีการแบ่งแยกออกเป็นนิกายต่าง ๆ ที่แก่งแย่งชิงดีกัน นิกายที่สำคัญที่สุดก็คือพวกชีอะห์ จาฟารี (พวกสืบสอง) ซึ่งมีความเชื่อบุคคลหนึ่ง ชื่อ จาฟารี ซึ่งเป็น

ทายาทคนที่สืบสองของอาดีว่าเป็นอิมามผู้ไม่มีใครเห็น (หรือกาหิบ) ซึ่งจะปรากฏตัว
อีกครั้งในวันพิพากษาคครั้งสุดท้าย นิกายชีอะห์ที่สำคัญอีกนิกายหนึ่ง คือ พวกอิดไมต์หรือ
พวกเจด คือ พวกที่ถือว่าอิดไมต์ซึ่งเป็นกาหิบคนที่เจ็ดของพวกชีอะห์ คือ อิมามผู้ไม่มี
ใครเห็น พวกนี้มีอยู่มากในปากีสถาน ในแอฟริกาตะวันออกและในซิริยด้วย และ
เรียกกันว่าพวกอาดาอีหรืออาดูไฮท์ (ในตุรกีก็มีพวกอาดาอีอื่น ๆ อยู่ซึ่งรวมกัน
เป็นชนกลุ่มน้อยที่มีความสำคัญพอควร แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลตุรกีซึ่งนับถือนิกายซุนนี
บีคบัง ไม่ค่อยยอมรับว่ามี ความแตกต่างในหมู่ชาวสุลติม ดังนั้นจึงไม่ปรากฏข้อมูล
แน่นอนเกี่ยวกับจำนวน ความเชื่อและธรรมเนียมปฏิบัติของพวกอาดาอีกลุ่มนี้)

ในบรรดามุสลิมนิกายต่าง ๆ พวกอิดไมต์คงจะเป็นพวกที่ชาวตะวันตกรู้จัก
มากที่สุด ประเพณีที่ถือปฏิบัติกันในปัจจุบัน คือ การบริจาบทองและทองขาวให้กับ
หัวหน้าของคนที่ดำรงตำแหน่งอากาข่านทุกปี ทำให้เรื่องของพวกอิดไมต์อยู่ในความ
ทรงจำของผู้ที่นิยมอ่านหนังสือพิมพ์ที่ภาพประกอบอยู่เสมอ เมื่อหลายร้อยปีมาแล้ว
มีพวกอิดไมต์กลุ่มหนึ่งซึ่งพวกเผ่าแฟรงก์เรียกว่า พวกฆาตกร (หรือ วัลด์ซซึนจากคำ
ภาษาอาราบิกว่า ฮัซซึซซึน) เพราะพวก^๕นิยมสู้รบกัน ซึ่งในภาษาอาราบิกว่าฮัซซึน
และได้เคยดักโจมตีพวกแฟรงก์คราวละเป็นจำนวนมาก ๆ พวกชีอะห์กลุ่มที่สามคือ พวก
ไซดิซ คือพวกที่ถือว่าการสืบเชื้อสายของกาหิบที่ถูกต้องนั้น สืบมาจากอีกสาขาหนึ่ง
ของพระมหามุฮัมมัด คือสืบกันจากเหลนของพระมหามุฮัมมัดที่ซอฮาอิดและสืบตรงลงมาจนถึงราช-
วงศ์ที่ปกครองเยเมนและเป็นผู้ที่สมควรได้ดำรงตำแหน่งอิมาม ในเยเมนชนกลุ่มน้อยที่มีความ
สำคัญได้แก่พวกไซดิซ นอกจากนั้นเป็นพวกซุนนี

ในตะวันออกไกลนั้น มีผู้นับถือศาสนาคริสต์อยู่ประมาณหนึ่งล้านครึ่ง
พลเมืองของเตเบานอนประมาณครึ่งหนึ่งนับถือศาสนาคริสต์ และในซิริย จอร์แดน
และอิดเรด พวกคริสต์เคยเป็นชนกลุ่มน้อยที่อยู่ท่ามกลางประชากรชาวอาหรับ
แต่ก็เป็นกลุ่มที่มีความสำคัญเหมือนกัน ในเมืองต่าง ๆ ในอิรัก อิหร่าน และตุรกีก็มี

พวกคริสเตียนอยู่อาศัยแม้จะเป็นเพียงกลุ่มเล็กๆ พวกคริสเตียนในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ยังแบ่งกันออกเป็นหมู่อิสระตามความเชื่อของแต่ละคน เช่นมีพวกมารอไนท์ (ในเดบานอน) พวกคริสเตียนระบบของซีเรีย พวกกรีกออร์ทอดอกซ์ (ส่วนมากอยู่ในตุรกี เดบานอนและซีเรีย) พวกกรีกคาทอลิก พวกเกรกอเรียน (ในหมู่ชาวอาร์มีเนีย) และพวกอัสสัมซีเรียน (ในอิรักและอิหร่าน) นอกจากพวกอาร์มีเนียเป็นจำนวนมากและพวกกรีกในตุรกี ผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายต่างๆ เหล่านี้ ส่วนใหญ่ใช้ภาษาพื้นเมืองของประเทศที่ตนอาศัยอยู่ คือภาษาอาราบิกหรือภาษาเปอร์เซีย

ในอิสราเอลประชากรส่วนใหญ่ที่สุดเป็นชาวยิว และในระยะสิบปีที่ผ่านมา พวกยิวที่กระจัดกระจายอยู่ในอิรัก เยเมน และอิหร่านก็ได้อพยพเข้าอยู่ในอิสราเอลเป็นจำนวนมาก

พวกบาไฮ (ส่วนมากพูดภาษาเปอร์เซีย) คือพวกที่นับถือนิกายที่แยกออกมาจากนิกายมุสลิมของอิหร่านเมื่อคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ และพวกบาไฮซึ่งมีประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ คน เป็นพวกเดียวในอิหร่านที่ได้รับความบ่มบ่มทางศาสนาบ้างเป็นบางครั้ง (พวกอิสลามซึ่งถือว่าในศาสนาของตน พระเจ้าได้ดลบันดาลให้เห็นถึงความจริงสูงสุดแล้วมีใจกว้างต่อผู้ที่นับถือศาสนาที่เกิดขึ้นก่อน เช่น ศาสนาคริสต์และศาสนาอื่นมากกว่านิกายอื่นๆ ที่แยกตัวออกไปจากศาสนาอิสลามดั้งเดิม) พวกบาไฮนี้มองว่าการเผยแพร่ศาสนาออกไปทั่วโลกซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่เอเคอร์ในอิสราเอล

พวกดรูซ (พูดภาษาอาราบิก) เป็นนิกายที่แยกตัวออกไปจากอิสลามตั้งแต่ในสมัยกลาง และมีประเด็นเกี่ยวกับการเข้าเป็นสมาชิกหลายระดับด้วยกัน ซึ่งถือเป็นความลับ พวกนี้รอดพ้นจากการถูกบ่มบ่มครั้งใหญ่เมื่อมุฮัมมัดนาอูตามูซาในเดบานอนและซีเรียซึ่งเข้าไปถึงได้โดยยาก พวกอื่นๆ ที่ลดความสำคัญลงไปอีกเพราะมีจำนวนน้อย ได้แก่พวกโซโรอัสเตอร์หรือที่เรียกกันในอินเดียว่าพวกพาร์ซี คือพวกที่นับถือ

คำสอนดั้งเดิมของอิหร่านก่อนที่คำสอนอิสลามจะถือกำเนิดขึ้นมา พวกแมนเดียนที่อยู่ในเมืองต่าง ๆ ในอิรัก พวกนี้มีความเลื่อมใสในเส้นศอห์นเคอะแบบดีดัด และพวกยาศิคือพวกที่พูดภาษาเคอร์ดิสและอาศัยอยู่ตามภูเขาในอิรักทางเหนือ พวกนี้เชื่อบ้างที่ถือว่าความดีและความชั่วมีความสำคัญเท่ากันทางศาสนา เพราะเหตุนี้พวกนี้จึงเป็นพวกที่พวกเพื่อนบ้านเรือนเคียงรู้จักในทางที่ผิดและเรียกว่า “ผู้ทูลบูชาปีศาจ”

มีสาเหตุทางประวัติศาสตร์ที่เห็นได้ชัดหลายประการที่ทำให้ภาษามากมายหลายภาษาและความเชื่อถือศาสนาิกายต่าง ๆ กันคงมีอยู่ได้ในอาณาเขตที่จำกัด ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของตะวันออกใกล้ทำให้ดินแดนแถบนี้เป็นทางผ่านของผู้ที่อพยพไปมาจากดินแดนที่ใกล้เคียง และผู้ที่อพยพเหล่านั้นส่วนมากได้ทิ้งภาษาบางส่วนตกค้างไว้ ตั้งแต่ต้นยุคประวัติศาสตร์ ดินแดนแถบนี้ได้เป็นแหล่งกำเนิดของความเชื่อถือทางศาสนาหลายลัทธิด้วยกัน เพราะเหตุที่จักรวรรดิทั้งหลายในตะวันออกใกล้ตั้งแต่ต้นลงมาจนถึงจักรวรรดิออตโตมานล้วนแต่สร้างขึ้นโดยอาศัยราชวงศ์ต่าง ๆ เป็นหลัก ขณะที่พูดภาษาต่าง ๆ กันจึงยังอยู่กันได้เป็นกลุ่มก้อน และกระจายอยู่ในที่หลายแห่งและความมีใจกว้างที่พวกมุสลิมมีต่อผู้ที่นับถือศาสนาที่ผิดต่าง ๆ ทำให้ภาษาศาสนาแปลก ๆ คงอยู่ได้

การที่จะตัดสินลงไปว่า การแบ่งแยกทางศาสนาและภาษามีอิทธิพลเพียงใดต่อการที่จะรวมชาติให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนั้น เราจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำเอาข้อมูลทั้งที่เกี่ยวกับภาษาและกับศาสนามาประมวลเข้าด้วยกันดังเช่นตาราง ๓ - ๒ (หน้า ๗๗๒) (พึงสังเกตว่าตัวเลขแสดงรอยตะหนัเป็นได้เพียงตัวเลขที่ใกล้เคียงเท่านั้น เพราะในหลายประเทศสถิติไม่สมบูรณ์ และในบางประเทศก็ไม่มีเลย) จะเห็นได้ว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนประเทศในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ (ซาอุดีอาระเบีย จอร์แดน คูรกี ซีเรีย) นั้น ถ้ามองจากทางด้านชาติพันธุ์ของมนุษย์ นับว่าเป็นดินแดนที่ประชากรมีความกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมาก อย่างน้อยที่สุดเท่าในสิบของประชากรที่อยู่อาศัยในแถบนี้พูดภาษาเดียวกันและนับถือศาสนาเดียวกัน และไม่มีประเทศใดเลยที่พูดเมืองที่พูด

ภาษาและนับถือศาสนาที่แตกต่างกับพลเมือง ส่วนมากมีจำนวนเกินหนึ่งในห้าของ
พลเมืองทั้งหมด ดังนั้นในกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้^{๕๕} ไม่มีประเทศใดเลย
ที่มีความแตกแยกทางชาติพันธุ์ที่มีรากลึก จนเป็นสาเหตุให้เกิดความยุ่งยากในการ
เมืองเช่นในซิดอน มถายู หรือแม้แต่ในอินเดีย

หมู่บ้านที่มีลักษณะพิเศษเด่นชัดที่สุดคือผู้ที่พูดภาษาและนับถือศาสนาแตกต่าง
ออกไปจากที่ชนส่วนใหญ่ในประเทศที่ตนอยู่อาศัยใช้พูดและนับถืออยู่ พวกนี้ได้แก่พวก
อาหรับที่นับถือศาสนาอิสลามและพวกคริสต์เค็นในประเทศอิสราเอล และพวกชนส่วน
น้อยที่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลาม (คือพวกกรีก อาร์มีเนียน และยิว) ในเมืองใหญ่ๆ
ในตุรกี เป็นความจริงที่ว่าชนกลุ่มน้อยทั้งต้องกลุ่มนี้ยังไม่เคยได้รับการรับรองทางสังคม
ว่าเป็นราษฎรชนหนึ่งของประเทศ แม้ว่าจะมีฐานะตามกฎหมายเช่นไรก็ตามและไม่มี
ท่าทีว่าสภาพนี้จะเปลี่ยนแปลงไปในอนาคตอันใกล้ แม้ว่าโดยทางการแล้วประเทศ
ตุรกีจะไม่นำเอาปัญหาคาสาณามาเกี่ยวข้องกับเรื่องของบ้านเมือง แต่ในทางปฏิบัติผู้ที่
จะถือสัญชาติตุรกีได้จะต้องเป็นผู้ที่รับนับถือศาสนาอิสลาม ส่วนพวกเคอร์ดหรือพวก
อาหรับในตุรกีทางใต้และทางตะวันออกเฉียงใต้ เพียงแต่พูดภาษาตุรกีได้ก็ได้รับการรับรอง
ว่าเป็นชาวตุรกี กล่าวโดยทั่วไป พวกอาร์มีเนียนในซีเรียและเลบานอนก็ตกอยู่ในสถานะ
เดียวกัน และเพราะเหตุที่พวกอาหรับที่นับถือศาสนาคริสต์อยู่ในประเทศเหล่านี้มาก
พอสมควร ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้จึงผสมกลมกลืนกับไปได้โดยไม่ยากนัก

ฐานะของชาวอาหรับในอิสราเอลยุ่งยาก เพราะประเทศอิสราเอลจัดตั้ง^{๕๖}
โดยเฉพาะเพื่อสนองความต้องการของชาวยิว ที่จะหาบ้านเมืองที่มีฐานะสมบูรณ์ทางการ
เมืองสำหรับชาวยิวที่เคยกระจัดกระจายกันอยู่ เมื่อเหตุผลของการก่อตั้งรัฐใหม่เป็น
เช่นนี้ก็จำเป็นอยู่เองที่จะมีการกีดกันมิให้ผู้ที่มิใช่เป็นเชื้อสายยิวเป็นสมาชิกที่สมบูรณ์ แต่
ในขณะเดียวกัน ธรรมนูญการปกครองและระบบกฎหมายของอิสราเอล มีกฎเกณฑ์
ตะเยียดลออสำหรับประกันสิทธิของชนหมู่น้อยชาวอาหรับ (ภาษาอารามิกเป็นภาษา

ที่ใช้การพิจารณาคดีในเขตที่พลเมืองพูดภาษาอาหรับ และเป็นภาษาที่ต้องในรัฐสภาของ
อิสราเอล) นอกจากนั้นการขยายตัวอย่างรวดเร็วทั้งทางกสิกรรมและทางอุตสาหกรรมของ
อิสราเอลก่อให้เกิดช่องทางที่จะประกอบอาชีพใหม่ ๆ ขึ้นอีกมาก ซึ่งทำให้เห็นความยาก
แค้นในดินแดนอาหรับที่อยู่ใกล้เคียงชัดเจนยิ่งขึ้น และทำให้ชาวอาหรับในอิสราเอลค่อย
มีความพอใจในสภาพของตนเองขึ้นบ้าง

ชนหมู่น้อยกลุ่มอื่น ๆ ในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้แตกต่างจากชนหมู่มากใน
บ้านเมืองของตนทางด้านภาษาและศาสนาเท่านั้น แต่ก็มีข้อที่ควรสังเกตบางประการ
เกี่ยวกับแต่ละประเทศที่มีชนกลุ่มน้อยที่มีจำนวนมากพอสมควรอาศัยอยู่

ในอิหร่านชนหมู่ใหญ่ซึ่งนับถืออิสลามนิกายชีอะและพูดภาษาเปอร์เซียมี
จำนวนเพียงสองในสามของพลเมืองทั้งหมดเท่านั้น ในจำนวนนี้ส่วนมากอยู่อาศัยใน
บริเวณที่ราบสูงตอนกลาง ส่วนดินแดนรอบ ๆ (นับทวนนาฬิกาจากทางตะวันตกเฉียง
เหนือ) เป็นที่อยู่อาศัยของพวกตุรกี (ในอาร์ซาบายัน) ของพวกเคอร์ด เดอร์ บักเทียร์
ในควาซไควทางแถบภูเขาทางตะวันตกเฉียงใต้ของพวกอาหรับทางอ่าวเปอร์เซีย และ
ของพวกอัฟกานและเคอร์กีเมนทางตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ชนหมู่น้อยเหล่านี้ส่วนใหญ่
นับถือนิกายชีอะ แม้ว่าแต่ละหมู่จะพูดภาษาเคอร์กีเมนต่าง ๆ กัน (อาเซรี ควาซไคว
และเคอร์กีเมน) หรือภาษาอินโดอิราเนียนต่าง ๆ กัน (เคอร์ด บักเทียร์ บาลูชี ฯลฯ) สำหรับ
พวกอนโดยมากภาษาเปอร์เซียเป็นภาษาดำหรับวรรณคดีและวัฒนธรรมชั้นสูง ถ้ามิใช่
เพราะการยุ่งอย่างแข็งแรงของพวกคอมมิวนิสต์ที่รวมกันเป็นกลุ่มก้อน หรือเพราะกองทัพ
ของสหภาพโซเวียตที่อยู่ในแถบนั้น ขบวนการแบ่งแยกในอาร์ซาบายันและในเคอร์ดิ-
สถานของเปอร์เซียหลังสงครามโลกครั้งที่สองก็คงไม่มีความสำคัญเท่าที่เป็นอยู่

ในอิสราเอลตัวเลขที่แสดงถึงส่วนประกอบของกลุ่มภาษาสะท้อนให้เห็น
สถานการณ์ของประเทศเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ประชาชนส่วนใหญ่คือผู้ที่อพยพเข้ามา
หรือลูกหลานของผู้ที่อพยพเข้ามาและหวังว่า จะมาปรับตัวและช่วยก่อสร้างบ้านเมืองขึ้น

มาใหม่ เช่นเดียวกับผู้ที่อพยพเข้าไปอยู่ในสหรัฐอเมริกา เพียงแต่ความหวังของพวกเขาคงจะรุนแรงกว่า การฟื้นฟูภาษาฮิบรูขึ้นมาเป็นภาษากลางของประชากรชาวยิวของอิสราเอลเป็นส่วนสำคัญในการปรับตัวและการตั้งรกรากของพลเมือง และได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ทั้งจากรัฐบาลและสังคม ผู้ที่อพยพเข้ามาที่ดั่งอายุแล้วยังคงพูดภาษาพื้นเมืองของตนต่าง ๆ คือ ภาษายิดดิช อาราบิก ภาษาฮังการี ภาษารัสเซีย ฯลฯ เวลาอยู่ตามลำพัง แต่เมื่ออยู่ในที่ชุมนุมชนก็พยายามพูดภาษาฮิบรูให้มากที่สุดที่จะพูดได้ ชนชั้นกลางและชนชั้นสูงมีความภาคภูมิใจเป็นอย่างมากที่จะพูดภาษาฮิบรูแค่ภาษาเดียว ดังนั้นในอิสราเอลจึงเห็นได้แน่นอนว่าความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางภาษาคงจะเกิดขึ้นได้อย่างแน่นอน

ความแตกแยกในทางภาษาและทางศาสนาในอัฟกานิสถานมีอยู่มากเพราะหมู่บ้านของชนเผ่าต่าง ๆ กันที่อาศัยอยู่ตามหุบเขาเล็ก ๆ ถิ่นอยู่ห่างไกลกัน ถึงแม้ว่าภาษาที่พูดกันเป็นส่วนใหญ่นั้น คือ ภาษาพชตู ทาจิก และชัซาวา แต่ภาษาเปอร์เซียก็ยังเป็นภาษาที่ใช้ในการพิจารณาคดี ในทางการเมืองและในวรรณคดี (ภาษาทาจิกและภาษาชัซาวามีความสัมพันธ์กับภาษาเปอร์เซีย) เป็นที่น่าสงสัยว่าต่อไปเมื่อสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมขึ้นแล้ว ความแตกต่างระหว่างภาษาชนชั้นสูงและภาษาพื้นเมืองชนชั้นต่ำจะยังคงมีอยู่หรือไม่

ในประเทศอิรัก พวกชีอะฮ์และพวกซุนนีมีจำนวนเกือบจะเท่า ๆ กัน ในหมู่พวกซุนนีนั่นพวกที่พูดภาษาอาหรับมีอยู่มากกว่าพวกเคอร์ดี แม้ว่าพวกเคอร์ดีจะมีถิ่นฐานอยู่ทางตอนเหนือโดยเฉพาะ แต่ความแตกต่างประการสำคัญของชนทั้งสองกลุ่มนี้ คือ ความแตกต่างทางสังคมมิใช่ทางภูมิศาสตร์ ดังที่เป็นมาแต่ดั้งเดิม พวกซุนนิตั้งได้แก่พวกเจ้าที่ดิน พวกปัญญาชนที่อยู่ในเมือง พวกข้าราชการส่วนใหญ่นั้นเป็นพวกอาหรับที่นับถือนิกายซุนนี พวกชาวนาที่ยังคงเข้าถือที่ดินในลุ่มแม่น้ำไทกริสยูเฟรติสเป็นพวกชีอะฮ์เสียส่วนมาก และพวกเคอร์ดี คือพวกชนเผ่าเร่ร่อนเร่ที่อาศัยอยู่ตามหุบเขาทางภาคเหนือ

เดบานอนเป็นประเทศเดียวในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ที่สมควรจะได้ชื่อว่า
เป็นเสมือนแผ่นหินสัດดีต่าง ๆ แท้จริงแล้วโครงสร้างทางการเมืองของประเทศนี้
พดเมืองที่ต่างศาสนากันอย่างมากมาเป็นพื้นฐาน ตามสถิติเกี่ยวกับความเชื่อถือทาง
ศาสนาที่ได้จากการสำรวจครั้งสุดท้ายเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๓๒ นั้นนอกจากศาสนามุสลิมนิกาย
ซุนนีและนิกายศาสนาคริสต์แล้ว ยังมีศาสนาคริสต์นิกายต่าง ๆ อีก ๑๐ นิกาย ใน
บรรดาพดเมืองที่นับถือศาสนาต่าง ๆ กัน ๑๕ นิกายนี้ กลุ่มที่ใหญ่ที่สุดตามกลุ่ม คือ
พวกคริสต์เคียนนิกายมารอไนท์คิดเป็นร้อยละ ๓๐ พวกมุสลิมนิกายซุนนীর้อยละ ๒๐ และ
พวกมุสลิมนิกายชีไอร้อยละ ๑๘ ของพดเมืองทั้งหมด มีหลักฐานหลายอย่างที่แสดง
ว่าอัตราส่วนระหว่างพวกคริสต์เคียนกับพวกมุสลิมและดรูซ ซึ่งเคยเป็นร้อยละ ๕๕ ต่อ
๕๔ ได้กลายเป็นว่า พวกมุสลิมมีจำนวนมากกว่าแล้ว (เหตุผลที่สำคัญก็คือ พวก
มุสลิมมีอัตราการเกิดสูงกว่า) แต่ประเพณีการแบ่งอำนาจระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่าย
นิติบัญญัติเป็นไปโดยเด็ดขาด จนความพยายามที่จะให้มีการสำรวจใหม่ไม่เป็นผลสำเร็จ
อย่างไรก็ตาม เราควรจะจำแนกไว้ว่าชาวเดบานอนเกือบทุกคนพูดได้ทั้งภาษาอาราบิก
และภาษาพื้นเมืองของตน และเช่นเดียวกับในประเทศเล็กทั้งหลายซึ่งมีการรับตั้งดินคำ
การธนาคาร และการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นส่วนสำคัญจากระบบเศรษฐกิจ ชาว
เดบานอนทุกคนมีวิญญาณของพ่อค้าที่เชี่ยวชาญเหมือนกันหมด สิ่งที่สำคัญที่สุดดังเคย
ที่ทำให้พวกมุสลิมกับพวกคริสต์เคียนเกิดแตกแยกกันก็คือ ความขัดแย้งระหว่างความรู้จัก
ชาตินิยมของชาวเดบานอนกับทัศนคตินิยมอาหรับที่ต้องการจะรวมชาวอาหรับทั้งหมด
เข้าด้วยกัน และสาเหตุของความแตกแยกที่มีมานานแล้วนั้นมาไหวด้วยชน จนเกิดเป็น
สงครามกลางเมืองเล็ก ๆ ชนชั่วขณะหนึ่ง ก็ค่อนข้างเชื่องช้ากำลังพยายามอย่างสุดแรงที่
จะสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในหมู่ชาวอาหรับเท่านั้น

ตาราง ๓—๒ ส่วนประกอบทางศาสนาและภาษาของเอเชียตะวันตกเฉียงใต้*

ประเทศ	ร้อยละของประชากรที่เป็นชนกลุ่มใหญ่		ร้อยละของประชากรที่แตกต่างจากชนกลุ่มใหญ่	
	ทางด้านภาษาหรือศาสนา	ทางด้านภาษาและศาสนา	ทางด้านภาษาหรือศาสนา	ทางด้านภาษาและศาสนา
ซาอุดีอาระเบีย	100 อาหรับ	98 อาหรับ ซุนนี	2 อาหรับ ชี้อ	—
จอร์แดน	100 อาหรับ	94 อาหรับ ซุนนี	6 อาหรับ คริสเตียน	—
ตุรกี	99 มุสลิม	91 ตุรกี มุสลิม	6 เคอร์ดิสก์ มุสลิม	1 กรีก
ซีเรีย	97 อาหรับหรือซุนนี	68 อาหรับ ซุนนี	3 อาหรับ มุสลิม	อาร์มีเนียและยิว
			13 อาหรับ คริสเตียน	3 อาร์มีเนีย
			12 อาหรับ ชี้อ	คริสเตียน
			4 เคอร์ดิสก์ ซุนนี	
อิหร่าน	88 ชี้อ	67 เปอร์เซีย ชี้อ	15 ตุรกี ชี้อ	4 เคอร์ดิสก์
			3 อาหรับ ชี้อ	ซุนนี
			2 เปอร์เซีย บาไฮ	
เยเมน	100 อาหรับ	55 อาหรับ ชี้อ	45 อาหรับ ซุนนี	—
อิสราเอล	89 ยิว	54 ฮีบรู ยิว	10 ยิดดิช ยิว	7 อาหรับ มุสลิม
			3 อาหรับ ยิว	2 อาหรับ คริสเตียน
อิรัก	100 อาหรับ	50 อาหรับ ชี้อ	30 อาหรับ ซุนนี	—
			16 เคอร์ดิสก์ ซุนนี	
			3 อาหรับ คริสเตียน	
อัฟกานิสถาน	70 ซุนนี	50-60 พุทธ ซุนนี	5-6 อุสเบก ซุนนี	30 ทาจิก ชี้อ
เลบานอน	94 อาหรับ	30 อาหรับ มารอนี	20 อาหรับ ซุนนี	
			18 อาหรับ ชี้อ	6 อาร์มีเนีย
			19 อาหรับ คริสเตียน	คริสเตียน
			นิกายต่าง ๆ กัน	
			6 อาหรับ ดรูซ	

* ตัวเลขส่วนมากเป็นเพียงจำนวนที่กะอย่างคร่าว ๆ อัฟกานิสถาน ซาอุดีอาระเบียและเยเมนไม่เคยมีการสำรวจสถิติ ตุรกีเป็นประเทศเดียวที่มีข้อมูลของสถิติสมัยปัจจุบันเกี่ยวกับส่วนประกอบทางศาสนาและภาษา

โครงสร้างของสังคม

โครงสร้างของสังคมของชนเผ่าต่าง ๆ ในตะวันออกไกลไม่ใช่สิ่งที่อธิบายได้ง่าย ๆ ภายในสองสามประโยค ความแตกต่างของดินฟ้าอากาศ ของสภาพเศรษฐกิจของภาษาและศาสนา และของประเพณีการทางประวัติศาสตร์ล้วนมีส่วนช่วยให้เกิดภาพที่ต่าง ๆ กันออกไป ที่สำคัญยิ่งกว่านั้นก็คือการเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดเพราะอิทธิพลของอารยธรรมตะวันตกเห็นอวัจนธรรมอาหรับในตะวันออกไกล ทางที่ดีที่สุดเราควรระมัดระวังลักษณะของสังคมของดินแดนแถบนี้ว่า เป็นการผสมผสานของระบบสังคมที่แตกต่างกันสองระบบ คือระบบดั้งเดิมและระบบสมัยใหม่ และเป็นการผสมผสานที่มีอัตราส่วนแตกต่างกันออกไปในแต่ละท้องถิ่น

ระบบสังคมดั้งเดิมของตะวันออกไกลนั้นให้ความสำคัญกับฐานะของบุคคลมากที่สุด ไม่เพียงแต่เชื้อชาติ ศาสนาและฐานะทางสังคมของแต่ละบุคคลเท่านั้น แม้แต่อาชีพของบุคคลก็อาจมองเห็นได้แต่ไกลจากเครื่องนุ่งห่ม และเครื่องประดับศีรษะ และผู้ที่ส่วนไปมากก็จะปฏิบัติตนต่อบุคคลนั้นโดยสมควรแก่ฐานะ ในภาษาเปอร์เซียและภาษาตุรกีถ้าชาวออกโตมาน ภาษาที่พูดจะต้องระมัดระวังให้ถูกต้องเหมาะสมกับฐานะของผู้พูดและคู่สนทนา โครงสร้างของสังคมดั้งเดิมของตะวันออกไกลแบ่งออกได้เป็นวัฒนธรรมปดักยอย ๓ ลักษณะซึ่งมีความแตกต่างกันเห็นได้ชัดคือ วิถีชีวิตในเมืองในหมู่บ้านและในหมู่บ้านเฝ้าเรือนเร่

ตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์มาแล้ว ประชากรส่วนใหญ่ในดินแดนแถบนี้มักอยู่กันเป็นหมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วยกระท่อมเป็นหมู่ ปहुด้วยอิฐตากแห้งหรือดินเหนียว แต่ละกระท่อมมีคอกม้าอยู่ชั้นล่าง และชั้นบนมีห้องสองสามห้องสำหรับครอบครัวของชาวนาและผู้ที่ไม่มาหาสัตว์ ล่มอ ๆ ของกระท่อมเหล่านี้กลมกลืนกันกับภูมิประเทศที่แห้งแล้งเพราะถูกแสงพระอาทิตย์แผดเผา หมู่บ้านเหล่านี้มักจะอยู่ในระยะไกลจากเส้นทางเดินที่ค้าขายพอที่จะพ้นอันตรายจากกองทัพยกเข้ามารุกราน หรือผู้แทนจากรัฐบาลกลางที่ไม่มี

ผู้ต้องการพบเห็น เช่น เจ้าหน้าที่จะมาเก็บภาษีอากรหรือมาเกณฑ์คนไปเป็นทหาร จะเห็นได้ว่าในทางการเมือง การปกครองแต่ละหมู่บ้านเป็นหน่วยปกครองที่พึ่งพาตนเอง ในทำนองเดียวกันที่การทำกาเพาะปลูกเพียงเพื่อประทังชีวิต ก่อให้เกิดความสมบูรณ์ในตัวเองในทางเศรษฐกิจ

ในทางด้านวัฒนธรรมก็เช่นเดียวกัน แต่ละหมู่บ้านจะไม่มีแบ่งแยกกัน หมู่บ้านของชาวตุรกี ชาวอาร์มีเนียนและชาวอาหรับอาจจะอยู่ปะปนกันอย่างใกล้ชิดในอนาโตเลีย และหมู่บ้านของพวกเขาที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายมารอไนท์ นับถือศาสนาคริสต์หรือนิกายซุนนีมีอยู่ทั่วไปตามเทือกเขาในแถบนั้น แต่ภายในแต่ละหมู่บ้าน ชาวบ้านทั้งหมดจะพูดภาษาเดียวกันและนับถือศาสนาเดียวกัน ฐานะทางสังคมภายในแต่ละหมู่บ้านขึ้นอยู่กับขนาดของที่ดินที่เป็นสมบัติของแต่ละครอบครัว และพวกที่ต้องเช่าที่ดินหรือพวกถูกจ้างรายวันนับเป็นชนชั้นกรรมกรของชนบท ตำแหน่งที่สำคัญในหมู่บ้าน คือ ผู้ใหญ่บ้าน ถึงแม้จะไม่ได้ขึ้นชื่อว่าเป็นตำแหน่งที่ตกทอดจากบิดามารดาถึงบุตร แต่ตามความเป็นจริง ตำแหน่งนี้ก็ตกอยู่กับสมาชิกของครอบครัวที่มั่งคั่งที่สุดต้องดำรงครอบครัวเท่านั้น นอกจากผู้ใหญ่บ้านแล้ว อิมามในแต่ละหมู่บ้าน(หรือพระในหมู่บ้านที่นับถือศาสนาคริสต์) ก็เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ แม้ว่าความเชื่อในสิ่งนอกศาสนาและพิธีที่ไม่ได้อยู่ในกรอบของศาสนา ยังคงมีอยู่ต่อมามากหลายคริสต์ศตวรรษหลังจากที่พลเมืองได้หันมาเชื่อถือในพระเจ้าองค์เดียวมาเป็นเวลานานแล้ว ผู้ใหญ่บ้านและผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านจะเป็นผู้ตัดสินการทะเลาะวิวาทระหว่างลูกบ้านของคนตามประเพณีของท้องถิ่น แต่ถ้าเกิดการวิวาทกับหมู่บ้านใกล้เคียงต่างก็จะหาที่ตกลงกันตามชายเขา และสู้รบกันแบบสงครามระหว่างเผ่า ยึดเยื้อกันต่อไปอีกนาน การวิวาทระหว่างหมู่บ้านเกิดขึ้นได้ง่าย ๆ และเสมอ ๆ เพียงแค่ความวุ่นวายของหมู่บ้านหนึ่งไปหาอีกหมู่บ้านหนึ่ง หรือผู้ชายจากหมู่บ้านหนึ่งไปลักพาหญิงสาวมาจากหมู่บ้าน ใกล้เคียงก็เป็นสาเหตุเพียงพอแล้ว

ตั้งแต่โบราณมาเมืองแฉะนครใหญ่ ๆ ในตะวันออกไกลเป็นศูนย์กลางของการค้าขายและอุตสาหกรรม เป็นที่ตั้งของรัฐบาลและศูนย์กลางของการศึกษา นอกจากนั้นเมืองใหญ่ ๆ ยังเป็นเป็นที่ ๆ ดังคมมีความคดองคว่มากพอควรเพราะชนชั้นต่าง ๆ สามารถที่จะเลื่อนฐานะของตนในสังคมได้ ในเมืองเล็ก ๆ หรือเมืองขนาดเล็กต่างโดยเฉพาะแถบวงจันทร์อันอุดมสมบูรณ์และแถบตุรกีทางใต้ กระจุกใหญ่ ๆ คุมอำนาจและเกียรติยศบารมีในท้องถิ่นเอาไว้ในกำมืออย่างมั่นคง เช่นกระจุกเซนาทิสในอาณานิพ (หรือกาเซียนเทพในปัจจุบัน) กระจุกมาติเนซาเคซีในมาร์ดิน กระจุกเกลานิชและปาซาซิดในแบกแดด กระจุกอุมาริดในโมซูล กระจุกนาซาซิบิดและยูเซนิสในเยรูซาเล็ม กระจุกเหล่านี้หลายกระจุกสืบสาวบรรพบุรุษของตนขึ้นไปถึงสมัยสงครามครูเสด และบางครั้งก็เคยขึ้นไปถึงว่าเป็นเชื้อสายของพระมหากษัตริย์ พันฐานของอำนาจของพวกนี้ก็คือ ที่ดินในครอบครองเป็นจำนวนมากมายรอบ ๆ เมืองและมีบ่อยครั้งที่กระจุกใหญ่ ๆ นี้จัดการปกครองเมืองที่ตนอยู่อาศัยเหมือนกับว่าเป็นสมบัติของกระจุกและตำแหน่งทั้งทางปกครองและทางศาสนาก็อมรดกที่ตกทอดมาถึงตน

พวกกระจุกใหญ่ ๆ ในแต่ละเมืองนับถือศาสนาที่เป็นศาสนาสำคัญที่สุดของท้องถิ่นนั้น คือ ศาสนาอิสลามนิกายซุนนีในเขตอาหรับและตุรกี และนิกายชีอะฮ์ในอิหร่าน แต่ในหมู่พวกพ่อค้าและช่างฝีมือซึ่งต่างก็รวมกันเข้าเป็นสมาคมอาชีพของตนเองมีชนกลุ่มน้อยต่างศาสนาปะปนอยู่ด้วยพอสมควร เช่น พวกอาร์มีเนีย พวกกรีก พวกยิวและอื่น ๆ ดังคมเมืองที่ใหญ่ที่สุด คือ อิสตันบูลในอาณาจักรออตโตมานและเทหะรานในอิหร่านเป็นศูนย์กลางของจักรวรรดิที่ล้นรับซ้อนของรัฐบาลกลางด้วย ปราสาทราชฐานของสุลต่าน ของชาห์ และบรรดาพระราชวงศ์ กฎาสถ์ของวิเชียร ปาซาและคนสำคัญอื่น ๆ ทั้งทหารและพลเรือน สู่เหว้าใหญ่ ๆ ซึ่งมีห้องสมุดของตนเองและเป็นวิทยาดยสำหรับศึกษาศาสนามุสลิมด้วย มีร้านรวงและย่านการค้าหรือถนนที่เป็นล่งนดั้ดสำหรับอาชีพต่าง ๆ เช่น ช่างทองแดง ช่างทอง ช่างตัดเสื้อ ช่างทำรองเท้า ช่างปรุงอาหารและอื่น ๆ

ชนเผ่าว็อนเร็นับเป็นหน่วยอิสระที่อยู่รอบนอกของสังคมของตะวันตกไกล^{๒๕๓๖} หมายความว่าเฉพาะถึงที่ตั้งทางภูมิศาสตร์เท่านั้น แต่หมายถึงทางด้านวัฒนธรรมความเจริญด้วย ที่อยู่ของพวกนี้ ตามภูเขา หุบเขา และรอบ ๆ ทะเลทรายเป็นที่ล่อแหลมต่ออันตราย การเดินทางไกลปีละต้องครั้งจากหุบเขาฤดูร้อนตามไหล่เขาลงมาสู่หุบเขาในฤดูหนาวในหุบเขา หรือจากหุบเขาที่เขี้ยวข่มในฤดูฝนไปสู่โอเอซิสในทะเลทรายในยามแห้งแล้งขาดฝน ทำให้ชนเผ่าว็อนเหล่านี้ต้องมีความสามารถมากในการจัดรวมกันเข้าเป็นหมู่เหล่าและรู้จักภูมิประเทศเป็นอย่างดี อันตรายซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้เสมอจากการโจมตีของชนเผ่าอื่น ๆ รวมทั้งความต้องการไปโจมตีเผ่าอื่น หรือหมู่บ้าน หรือเมืองที่เป็นหลักแหล่งแล้วช่วยสร้างนิสัยนักรบให้แก่ชนเผ่าว็อน ด้วยเหตุผลเหล่านี้ชนพวกนี้จึงถือระบบการปกครองแบบบิดาปกครองบุตรอย่างเคร่งครัด ในแต่ละเผ่า ชักำความเป็นผู้นำไว้อย่างมั่นคง และเผ่าที่สำคัญที่สุดเป็นผู้นำของสหพันธ์ของเผ่าพันธุ์ว็อนเร็วซึ่งรวมกันเข้าเป็นกลุ่ม ๆ

ไม่ต้องสงสัยเลยว่าชนเผ่าที่อยู่ตามภูเขาและตามทะเลทรายเหล่านี้ไม่รู้จักและไม่ยอมรับรู้อำนาจของผู้พิพากษา ผู้เก็บภาษีอากรของสุลต่านหรือของชาห์ที่อยู่ในเมืองหลวงไกลออกไป พวกที่ได้ตั้งบ้านเรือนเป็นหลักแหล่งลงแล้วในบริเวณใกล้เคียงหากำที่เหมารวมที่จะเรียกเขตที่ชนเผ่าว็อนเร็นอาศัยอยู่ได้ว่า “ดินแดนของความโอหัง” สุลต่านของอาณาจักรออตโตมานซึ่งอ้างว่า เป็นผู้อำนาจเหนือคาบสมุทรอาหรับทั้งหมดตามความเป็นจริงแล้วไม่เคยจัดการอย่างใดกับชนเผ่าว็อนเร็น นอกจากยุ้งให้ชนเผ่าต่างๆ แยกแยกกันเอง ชาห์ริซาของอิหร่าน (ค.ศ. ๑๙๒๕—๔๑) ก็ใช้นโยบายนี้โดยการเนรเทศบรรดาประมุขของสหพันธ์ของเผ่าควาซไควซึ่งมีอำนาจมาก และเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างราชวงศ์ของพระองค์โดยการเสกสมรสกับสมาชิกของเผ่าบัคเทียร์ ซึ่งเป็นคู่แข่งที่สำคัญของเผ่าควาซไคว จะพูดไปแล้วผู้แทนของอังกฤษซึ่งดำเนินงานอยู่ในอินเดียและอัฟกานิสถาน

เองก็ใช้นโยบายเดียวกันนี้ โดยให้เงินอุดหนุนอย่างเต็มที่แก่ชาวริฟแห่งเมกเก แต่ประเทศก็หันไปหาอับนิซาอุด ส่วนพวกซึกในเขตอ่าวเปอร์เซียซึ่งมีน้ำมันอุดมสมบูรณ์ได้รับเงินอุดหนุนจากอังกฤษอย่างสม่ำเสมอ

ในวัฒนธรรมท้องถิ่นปลุกย่อยทั้งสามในตะวันออกใกล้คือในหมู่บ้าน ในเมือง และในหมู่พร่อนเร่ โครงสร้างของครอบครัวมีลักษณะเหมือนกัน คือบิดามีอำนาจสูงสุด การสืบเชื้อสายผ่านทางบิดา และการตั้งครอบครัวต้องอยู่ในถิ่นของฝ่ายชาย ความเคารพในวัยวุฒิถือเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง เห็นได้จากการที่ประมุขของเผ่า ผู้ดำริกิจการศึกษาจากมหาวิทยาลัยอาดอาซาไนโครซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยทางศาสนาของมุสลิม เจ้าอธิบดีตามนิกายที่นับถือตันโคชอยู่ในที่กันดารไกล ๆ ทุกคนต้องการเรียกตนเองว่า “ซึก” ซึ่งแปลว่า “ผู้เฒ่า” ฐานะที่คำคำข้อยของผู้หญิงและการแยกผู้หญิงให้อยู่ในเขตจำกัดเป็นลักษณะของสังคมในตะวันออกใกล้โดยทั่วไป แต่ในชั้นความแตกต่างกันมากระหว่างสังคมเมือง หมู่บ้าน และชนเผ่าพร่อนเร่ การที่ผู้หญิงต้องคลุมหน้าในที่ชุมนุมชนและต้องมีที่อยู่เป็นส่วนลัดต่างหากในบ้าน คือบริเวณที่เรียกว่า ฮาเร็ม (แยกกันจากเด็กลมดิกซึ่งเป็นส่วนของผู้ชาย) เป็นประเพณีที่ปฏิบัติกันในเมือง และในชุมชนสูงเท่านั้น ผู้หญิงในหมู่บ้านที่ต้องทำงานหนักในไร่นาไม่สามารถที่จะคลุมหน้าอยู่ได้ และในกระท่อมดินเหนียวแคบ ๆ ในหมู่บ้านซึ่งสมาชิกของครอบครัวเป็นจำนวนครึ่งครึ่งโหลทั้งชายหญิงและทุกวัยต้องรวมกันอยู่ในห้องเดียว การแบ่งส่วนลัดเป็นฮาเร็มและเด็กลมดิกก็เป็นสิ่งที่ทำไม่ได้ด้วยเอง ชีวิตในนิคมของชนเผ่าพร่อนเร่ก็ทำให้เด็กวัยรุ่นชายหญิงต้องพบปะกันอย่างเสรีมากกว่าในหมู่บ้านและในเมือง ในทางของเดียวกัน ประเพณีของสังคม ตัวเลขเกี่ยวกับประชากร และความจำเป็นทางเศรษฐกิจทำให้ประเพณีการมีภรรยาหลายคน (คัมภีร์โคหฺรฺนอนุญาตให้ผู้ชายมีภรรยาได้สี่คน) เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้อยู่ในวงของสิทธิผู้มั่งอันจะกินเท่านั้น

แม้ว่าความแตกต่างในฐานะทางสังคมของแต่ละบุคคลจะเป็นเรื่องสำคัญ แต่โครงสร้างของสังคมดั้งเดิมเป็นสิ่งที่ไม่ตายตัวจนเปลี่ยนแปลงไม่ได้ คำสอนอิสลามเช่นเดียวกับคำสอนคริสต์ สอนให้เชื่อในความเสมอภาคของมนุษย์ว่า มนุษย์ทั้งโลกเป็นเสมือนพี่น้องกันหมด ดังนั้นจึงไม่มีสิ่งใดในคำสอนของศาสนาที่จะสนับสนุนการแบ่งชั้นวรรณะอย่างซับซ้อนเช่นคำสอนของศาสนาฮินดู ยิ่งกว่านั้นเมื่อเปรียบเทียบกับยุโรปแล้ว จะเห็นได้ชัดว่าในตะวันออกไกลซึ่งอยู่ใต้อิทธิพลของคำสอนอิสลามไม่ได้เกิดมีชนชั้นขุนนางซึ่งสืบสายโลหิตกันตงมาและมีอิทธิทธิทางการเมืองที่รับรองกันโดยทั่วไป กรรมสิทธิ์ที่ดินซึ่งตกทอดจากบิดาไปถึงบุตรอาจจะทำให้ตระกูลหนึ่งตระกูลใดมั่งคั่งและมีอำนาจมากอยู่ในท้องถิ่นของตนไปได้หลายชั่วคน ผู้ที่สืบสายบรรพบุรุษขึ้นไปได้ถึงพระมหากษัตริย์สามารถเรียกร้องเกียรติยศของตำแหน่งซาร์หรือซายิด และเจ้าหน้าที่จะบันทึกการสืบสกุลนี้ไว้อย่างระมัดระวัง ตำแหน่งต่าง ๆ ทั้งทางศาสนาและทางการเมือง เช่นตำแหน่งผู้พิพากษา ที่ปรึกษากฎหมาย และข้าหลวง อาจจะตกทอดอยู่ในตระกูลเดียวหลายชั่วคน แต่กระนั้นก็ดี ระบบสังคมและการเมืองของตะวันออกไกลมีวิวัฒนาการที่สำคัญหลายประการที่จะไม่ให้อำนาจกลายเป็นมรดกตกทอดถึงกันได้ กฎเกณฑ์ที่ซับซ้อนเกี่ยวกับการสืบมรดกของพวกมุสลิม (ทั้งทางสายบิดาและมารดา) ทำให้กองมรดกที่เป็นที่ดินจำนวนมาก ๆ ถูกแบ่งกระจายออกไปโดยรวดเร็ว นอกเสียจากที่ดินเหล่านั้นจะได้แบ่งไว้ว่าเป็นสมบัติของตระกูลที่จะแบ่งแยกไม่ได้ ตำแหน่งหน้าที่ทางราชการเปิดโอกาสให้คนธรรมดาความมั่งคั่งได้อย่างรวดเร็ว แต่ธรรมเนียมการยัดทรัพย์สินเข้าท้องพระคลังโดยไม่มียกเว้นหักเก็บภาษีไปในตัว เช่นเดียวกันในยุโรปในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ และ ๑๘ การปกครองระบบอัคราธิปไตยในตะวันออกไกลมีผลสำคัญมากในทางปรับฐานะของผู้อยู่ใต้ปกครองให้เหมาะสม และในตะวันออกไกลนั้นประเพณีเกี่ยวกับการปกครองเกือบจะทั้งหมดเป็นการให้อำนาจเด็ดขาดโดยไม่มียกเว้นของระบบศักดินาเป็นเครื่องกีดขวาง

ตัวอย่างเช่น สู้ต่อต้านของอาณาจักรออตโตมานถือเป็นนโยบายที่จะเลือก
 เกณฑ์เจ้าหน้าที่ทางฝ่ายทหารและพลเรือนมาจากเขตยัคหรือจากผู้ติดตามกฎหมาย มี
 ฐานะเป็นทาส ๒๕๕ ทงนเพื่อป้องกันมิให้เกิดชนชั้นขุนนางซึ่งจะพึ่งพำกำลังของพวกตนเองได้
 เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่า กลุ่มชนชั้นนำทางทหารในอาณาจักรออตโตมาน คือพวกเจนีด
 ชารี ในชั้นแรกนั้นได้ออกมาจากเด็กชายที่นับถือศาสนาคริสต์ซึ่งถูกลงมาเป็นบรรณาการ
 จากพวกบอซข่านที่อยู่ใต้อำนาจ และเป็นเวลาหลายคริสต์ศตวรรษที่พวกนี้ถูกห้ามมิให้
 แต่งงานมีครอบครัวเพราะเกรงว่าจะเกิดการสนับสนุนญาติพี่น้อง และสร้างอำนาจให้
 ตกทอดกันลงมาในตระกูล ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ ๑๒ มาจนถึงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๕
 ชนชั้นนำทางทหารของอียิปต์ล้วนได้มาจากพวกที่พ่อค้าทาสนำมาจากชนเผ่าเคอร์กีซและ
 เซอร์คาสเซียนจากด้านเหนือของเทือกเขาคอเคซัส แม้แต่ชื่อของพวกนี้เอง คือ “มามลุก”
 ก็เป็นคำหนึ่งในภาษาอาราบิกที่แปลว่าทาส ในทำนองเดียวกัน จนกระทั่งถึงคริสต์ศต
 วรรษที่ ๑๕ แกรนด์วิเซียร์ส่วนมากของอาณาจักรออตโตมานเป็นผู้ที่มีกำเนิดคำที่มิได้
 มีเชื้อสายตุรกีหรือบางครั้งมีเดิมนับถือศาสนาอิสลามเสีย

โดยเฉพาะในสมัยที่อาณาจักรออตโตมานมีอำนาจสูงสุด คือ ระหว่าง
 คริสต์ศตวรรษที่ ๑๕ มีชาวยุโรปเป็นจำนวนมากสมัครเข้ามารับราชการโดยยินยอม
 เปลี่ยนศาสนาและมาได้รับตำแหน่งสูง ๆ อย่างรวดเร็วทั้งในวงทหารและพลเรือน จะมีก็
 แต่ในสมัยที่อำนาจของสุลต่านเสื่อมเท่านั้น ที่พวกขุนนางที่มีอำนาจอันเกิดจากที่ดินของ
 คนจะมีความสำคัญขึ้นมา เช่น พวกเคเรยาอิสหรือขุนนางในหุบเขา ซึ่งเป็นพวกที่สำคัญ
 ที่สุดที่ขัดขวางความพยายามของสุลต่านหมัดที่สี่ (ค.ศ. ๑๕๐๘-๑๕๓๔) ที่จะรวม
 อำนาจเข้ามาสู่ส่วนกลาง ในทางตรงกันข้าม เด็กหนุ่มที่แม้จะมีกำเนิดต่ำต้อยผู้ซึ่งด้วย
 ความพยายามของตนเอง ความเลี้ยลตะของพ่อแม่ หรือด้วยการสนับสนุนของผู้มีอิทธิพล
 สามารถเข้าศึกษาในโรงเรียนทหารแห่งหนึ่งแห่งใดได้ ก็อาจที่จะได้ไปได้ถึงตำแหน่ง

มัพติ ควาติ หรือแม้แต่ตำแหน่งปราชญ์เอง โดยที่จะไม่ผู้ใดล่วงถึงกำเนิดดั้งเดิมเลย ฉะนั้นการแบ่งแยกฐานะอย่างเด่นชัดในสังคมรูปปรีมิตจึงลดความเข้มงวดลงบ้าง เพราะแม้ว่าความคล่องตัวหรือความสามารถในการที่บุคคลจะเปลี่ยนฐานะของตนในสังคม อาจจะไม่ใช่กับหลักการที่ว่าทุกคนมีโอกาสดมเหมือนกัน แต่อย่างน้อยทุกคนก็อาจมีโชคเท่า ๆ กัน

อิทธิพลของความคิดสมัยใหม่ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงชั้นมูลฐานหลายประการ ในระบบสังคมดั้งเดิมนี้ ความสำคัญของคนเฒ่าร่อนเร่ได้ลดลงไปเป็นลำดับ สาเหตุประการหนึ่งก็คือ พวกเขามิเป็นผู้รับเคราะห์จากความก้าวหน้าทางเทคนิค รถจักร เครื่องบิน และท่อส่งน้ำมันได้เข้ามาแทนที่อยูในฐานะพาหนะในการขนส่งในทะเลทราย ด้วยเหตุนี้ คนเฒ่าร่อนเร่ที่เคยอยู่อยู่ตามขอบ ๆ ทะเลทรายจึงไม่เพียงแต่ลดจำนวนลงเท่านั้น แต่ความมั่งคั่งและบทบาทก็น้อยลงทุกที การชลประทานที่ดีขึ้นทำให้พวกที่เคยเคยง่เงาะง่เงาะอยู่หันไปตั้งรกรากทำการเพาะปลูกและการอุตสาหกรรม เช่นการสูบและการกักน้ำมันและกิจการอื่น ๆ อีกหลายอย่างซึ่งเกี่ยวเนื่องกับอุตสาหกรรมในดินแดนแถบอุตสาหกรรมในซาอุดีอาระเบีย ทำให้ประชากรตามเมืองต่าง ๆ มีงานทำมากขึ้น

ในประการสำคัญที่สุด คนเฒ่าร่อนเร่ได้เริ่มเป็นฝ่ายปราชัยในการต่อสู้ที่ท่ามาแต่ดึกดำบรรพ์กับอำนาจของรัฐบาลกลาง ในต้นคริสต์ศักราชที่ ๑๒ พวกคนเฒ่าร่อนเร่เป็นตัวละครสำคัญในการต่อสู้ขัดขวางมิให้อำนาจของคนต่างชาติ หรือแม้แต่อำนาจของรัฐบาลใด ๆ ก่อตั้งเป็นปึกแผ่นกันได้ ในดินแดนแถบนี้ คนเฒ่าที่อาศัยอยู่ทางตอนกลางของลุ่มแม่น้ำยูเฟรติสต่อต้านการอำนาจของอังกฤษในอิรัก โดยการกบฏที่ขยายตัวออกไปกว้างขวางในปี ค.ศ. ๑๙๒๑ และอีกสามปีต่อมาพวกชาวเขาที่นับถือศาสนาคริสต์ทางตอนใต้ของดามัสกัสเป็นผู้จุดชนวนการจลาจลต่ออำนาจฝรั่งเศสซึ่งกระจายไปทั่วถึงส่วนอื่น ๆ ของซีเรียในทำนองเดียวกับที่ในแอฟริกาเหนือ ส่วนที่มีชาวอาหรับอาศัย

อยู่มาก มีชนเผ่าเบอร์เนอร์ (หรือคามิดีล จากภาษาอาราบิกว่า คาบิลาห์) เป็นศูนย์
กลางของการต่อต้านอำนาจของฝรั่งเศสในมอโรคโค หรือกับที่พวกเขา
นั้นเป็นผู้ทำให้ชนเผ่าซิเรเนคานต่อต้านอำนาจของอิตาลีในลิเบีย ชนเผ่าเคอร์ดิซในตุรกี
ทางตะวันออกนำโดยประมุขทางศาสนาของนิกายนักซันด์ได้ขัดขวางการจัดตั้งสาธารณ-
รัฐของตุรกีในปี ค.ศ. ๑๙๒๕ อย่างรุนแรง ทั้ง ๆ ที่เป็นเรื่องของบ้านเมืองและขบวนการ
ชาตินิยม นอกจากนี้แล้วยังมีการจลาจลและการใช้กำลังรุนแรงในเคอร์ดิสถานของตุรกี
และในอิรักและอิหร่านที่อยู่ใกล้เคียงอยู่อีกเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๓๐ กว่า ๆ ในสมัยเดียวกันนี้
รัฐบาลของซาห์ริชาเกือบจะเป็นครั้งแรกในช่วงระยะเวลาทรงจำของมนุษย์ ได้เริ่มปราบ
ปรามพวกชนเผ่าต่าง ๆ เหล่านี้ให้ยอมอยู่ใต้อำนาจของรัฐบาลกลาง ถึงแม้ว่าจะมีการ
ต่อสู้กันอย่างรุนแรงและนำดินแดนหลายครั้ง ซึ่งแสดงถึงกำลังและความสามารถของชน
เผ่าว่อนเร่ แต่ฐานะทางการเมืองของพวกนี้ไม่มีความจะพินตัวขึ้นมาได้ หลังจากการ
โจมตีครั้งหนึ่งและความเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะ “ การ
ตั้งตัวอยู่เป็นหลักแหล่ง ” คงจะมีผลทำให้ฐานะทางการเมืองของชนเผ่าว่อนเร่เปลี่ยนแปลง
ไปอย่างมาก

แต่หลังจากนั้นแล้ว การเปลี่ยนแปลงโดยวิธีรุนแรงในอิรักจากระบอบ
ราชาธิปไตยมาเป็นการปกครองโดยคณะทหารของประธานาธิบดีกาซิม ซึ่งเริ่มเมื่อปี
ค.ศ. ๑๙๕๘ ทำให้กับรบชาวเขาเผ่าเคอร์ดิซซึ่งอยู่ในแถบชายแดนนี้ด้วยเป็นอิสระชน
ได้อีก แต่แม้ว่าภายใต้การนำของมุลลามาตุัดคาฟาอดบาร์ชานี้ พวกเขาดำรงความ
เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างเผ่าต่าง ๆ ชนได้มากอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อนเลย แต่ก็
ยังน่าสงสัยว่าขนาดความสามารถในการรวมกันเข้าเป็นหมู่คณะ ตลอดจนทรัพยากร
ธรรมชาติของพวกนี้จะมีเพียงพอหรือไม่สำหรับการก่อตั้งชนเป็นชาติที่สมบูรณ์ ถ้ามอง
จากทางด้านการทหารเท่านั้นกองทัพของพวกบาร์ชานี้ (ในขณะที่เขียนหนังสือเล่มนี้คือ

ปลายปี ค.ศ. ๑๙๖๒) สามารถที่จะต่อต้านกองทัพและกองทหารม้าของกาซิม ซึ่งมีกำลัง
เหนือกว่ามากอยู่ได้ แต่ก็ไม่อยู่ในฐานะที่จะเอาชนะกองทัพของรัฐบาลได้อย่างเด็ด
ขาดโดยมิได้รับความช่วยเหลือทางทหารจากภายนอก เครื่องบินไม่เพียงแต่จะทำให้รัฐ
เป็นพาหนะที่ล้าสมัยสำหรับการขนส่งในทะเลทรายเท่านั้น แต่ยังทำให้ชนเผ่าร้อนเร่ตก
เป็นฝ่ายเดียวเปรียบแม่ในภูเขาสูง ๆ ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของพวกเขา

หมู่บ้านยังคงเป็นที่มั่นสำคัญ ของพลังของชนบทรวมเนียมประเพณีดั้งเดิม
ของตะวันออกไกล แต่แม่ในหมู่บ้านการเปลี่ยนแปลงก็ได้เริ่มขึ้นแล้ว ความก้าวหน้า
ทางเทคนิค เช่น การท่น้ำตลอดปีในดุ่มแม่น้ำซึ่งทำได้ตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษ ทางรถไฟ
ซึ่งได้ขยายออกไปตลอดตะวันออกไกลในระยะสิบกว่าปีก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง และ
โดยเฉพาะระบบทางหลวง ซึ่งได้แพร่ออกไปโดยรวดเร็วตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๐ ก่อให้เกิด
คัมภีร์ทำให้ชาวบ้านสามารถปลูกพืชสำหรับส่งไปขายในตลาดไกล ๆ ได้ เมื่อการค้าขาย
เจริญขึ้น ความคิดใหม่ ๆ และระบบการครองชีวิตใหม่ ๆ ก็ตามมา รัฐบาลซูดานนั้น
แต่ละสร้างโรงเรียนประถมศึกษาขึ้น พวกชาวบ้านที่หัวคึดักเปิดร้านกาแฟ ร้านตัดผม
ร้านเครื่องกรองของชำ และพวกที่ถูกเกณฑ์ไปเป็นทหารเมื่อพ้นจากประจำการก็นำ
เอาความรู้ทางช่างที่ตนได้เล่าเรียนมาระหว่างรับราชการทหาร มาเปิดบริการซ่อมรถและ
เติมน้ำมัน รายการของสถานที่วิทยุของรัฐบาล (กระจายเสียงเต็มทั้งจากลำโพงที่แขวนไว้
ตามคานไม้หน้าร้านกาแฟที่เปิดใหม่ ๆ) ทำให้แม้แต่พวกชาวบ้านที่ไม่รู้หนังสือสามารถ
รับฟังข่าวคราวของโลก และการโฆษณาของรัฐบาลได้เช่นเดียวกับเพื่อนร่วมชาติที่อยู่ใน
ในเมือง การอพยพเข้าอยู่ในเมืองใหญ่นั้นทำกันเป็นขั้น ๆ ในขั้นแรกพวกชาวบ้านจะ
ออกจากหมู่บ้านของตนเข้าไปในเมืองเพื่อหางานชั่วคราวทำ เช่น เป็นกรรมกรก่อสร้าง
กุดแบกหาม หรือรับทำงานจรเล็ก ๆ น้อย ๆ ทั่วไป ขั้นต่อไปก็คือทำงานอยู่ในเมือง
เป็นระยะยาวแต่ยังคงกลับมาที่หมู่บ้านในฤดูเก็บเกี่ยวหรืออย่างน้อยก็เมื่อครบครวมงาน

เช่น งานแต่งงาน หรือมาทำกิจกรรมเกี่ยวกับดนตรีกัน พวกเขามักจะมีภรรยาเป็นคน
ในหมู่บ้านเดียวกันและพาเข้าไปอยู่ด้วยกันในเมือง บุตรที่ถือกำเนิดต่อมาจะเติบโตขึ้น
เป็นชาวเมือง

ในวันออกไถ่การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วที่สุดเกิดขึ้นในสังคมเมือง ชน
ชนนำที่มีการศึกษาและได้รับอิทธิพลตะวันตกซึ่งรวมถึงพวกนักกฎหมาย แพทย์ วิศวกร
พ่อค้า นักหนังสือพิมพ์และนายทหารล้วนเติบโตขึ้นมาในเมือง ในบรรดาชนชั้นปกครอง
ทั้งหลาย เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเป็นพวกที่มีจำนวนมากที่สุด ทั้งนี้เพราะในเขตลุ่ม
ที่ความคิดริเริ่มของบุคคลเป็นสิ่งที่ทำได้ยากยิ่ง แม้แต่ผู้ที่ประกอบอาชีพทางกฎหมาย
ทางแพทย์ และทางวิศวกรรมก็ยังเห็นว่างานที่มั่นคงที่สุด คือการเป็นลูกจ้างของรัฐบาล
พวกชาวเมืองทั้งหลายมีรสนิยมเหมือนชาวตะวันตกทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นเครื่องแต่งกาย
ลำดับของพวกนักธุรกิจ ซึ่งนิยมใช้ผ้าริ้วเด็ก หรือเสื้อคอกว้างแบบปาร์ดีของพวกด้าว
สังคม หรือกางเกงยีนส์น้ำเงิน หมากรั้ว แผ่นเสียงเพลงแจ๊สดำสำหรับเด็กวัยรุ่น เทป
บันทึกเสียง รถยนต์แบบสปอร์ตสำหรับผู้ที่ชอบความเด่น หรือหนังสือพิมพ์ “นิวเดคท-
ต์แมนและเนชั่น” สำหรับพวกปัญญาชนหัวสูง

การปฏิวัติซึ่งก่อให้เกิดชนชั้นสูงประเภทใหม่ขึ้นเป็นการปฏิวัติทางการศึกษา
มากกว่าอย่างอื่น และเป็นการปฏิวัติที่มีผลสมบูรณ์มาก เพราะได้เริ่มมาจากร้อยปีแล้ว
พูดตามความเป็นจริงในบรรดาการปฏิรูปมากมายหลายอย่างที่พยายามทำกันในคริสต์ศต-
วรรษที่ ๑๙ นั้น การตั้งโรงเรียนและวิทยาลัยโดยชาวยุโรปหรือชาวอเมริกันหรือโดย
ชาวตะวันออกไถ่เอง โดยเลียนแบบของยุโรปและอเมริกาเป็นงานที่ให้ผลจริงจังที่สุด
และยั่งยืนที่สุด ในตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ สถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัย
อเมริกันในเบรุตและวิทยาลัยวาคทอเรียในอเล็กซานเดรียเป็นที่แห่งแรกที่พวกอาหรับซึ่ง
นับถือศาสนาอิสลามกับพวกอาหรับซึ่งนับถือศาสนาคริสต์นิกายต่าง ๆ สามารถพบ

ประกันได้อย่างดี^๕ และการพบปะกันนั้นต่อมาทำให้เกิดความรู้ดีว่าคุณเป็นชาวอาหรับด้วยกัน ดังที่เราได้เห็นแล้วในบทแรก โรงพิมพ์ภาษาอาหรับแห่งแรกตั้งขึ้นในเลบานอน โดยโรงเรียนที่เป็นผู้วางรากฐานของมหาวิทยาลัยอเมริกันในเบรุต เพื่อจัดพิมพ์ตำราเรียนสมัยใหม่ตามความต้องการของนักเรียน วิทยาลัยคอนสแตนติโนเป็ด (เดี๋ยวนี้เรียกว่าวิทยาลัยอเมริกันสำหรับสตรี) ในทางปฏิบัติได้เคยเป็นวิทยาลัยสำหรับนักศึกษาที่นับถือศาสนาคริสต์โดยเฉพาะอยู่เป็นเวลานาน แต่บันทึกผู้นับถือศาสนาอิสลามคนแรกของสถาบัน^๕ คือ ฮาดีคเฮดิปได้มีชื่อเสียงรู้จักกันทั่วโลกในฐานะผู้เขียนนวนิยายและบทละคร

ในสมัยปัจจุบันการศึกษาเป็นเส้นทางสายสำคัญที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนฐานะทางสังคมยิ่งเดี่ยกว่าในสมัยก่อน โรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นสูงดูเหมือนจะเป็นชนชั้นที่มีความสำคัญที่สุดถ้าครอบครัวยากจนสามารถที่จะส่งบุตรของตนไปยังเมืองที่ไกลที่สุด เพื่อจะได้เรียนจนจบหลักสูตรมัธยมศึกษาชั้นสูงแล้ว เด็กคนนั้นก็จะสามารถก่อร่างสร้างตัวต่อไปได้ด้วยสติปัญญาและความพากเพียรของตนเอง โดยการขังทุนของรัฐบาลซึ่งไม่เป็นเงินมากนักแต่ต้องมีการแข่งขันกันมาก เพื่อเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยและระดับความรุ่งเรืองในการประกอบอาชีพที่คนเด็กศึกษา มีชนชั้นนำที่ได้รับการศึกษาเป็นจำนวนมากที่หลังจากได้รับการศึกษาอบรมแบบตะวันตกเป็นพื้นฐานในโรงเรียนในตะวันออกใกล้เองแล้วยังได้ออกไปศึกษาเพิ่มเติมในยุโรปหรือในสหรัฐอเมริกา ทุกวันนี้ อิหร่านและตุรกีส่งนักเรียนมหาวิทยาลัยออกไปศึกษาต่างประเทศมากกว่าประเทศอื่นๆ เกือบทุกประเทศที่มีขนาดเดียวกัน

ชนชั้นที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกในตะวันออกใกล้^๕ อยู่รวมกันอย่างหนาแน่นในเมืองหลวงและในเมืองใหญ่ ๆ เช่น อิสตันบูล แองการา อิสเมียร์ อาเดมโป

คามัดคัต เทหะราน แบกเคด ด่วนในเมื่องที่มีพลเมืองน้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คนนั้นจะมี
พวกปัญญาชนอยู่เพียงไม่กี่คน จริงอยู่ที่บัณฑิตที่จบจากมหาวิทยาลัยต้องถูกส่งออกไป
เป็นเจ้าพนักงานท้องถิ่น เป็นแพทย์ของรัฐบาล หรือเป็นผู้พิพากษาในเมืองเล็ก ๆ ทั่ว
ประเทศ แต่การรับราชการในต่างจังหวัดเช่นนี้ ถือกันว่าเป็นการถูกเนรเทศและเป็นการ
ผลักหางานที่จำเป็น แม้ว่าจะไม่น่าพึงใจที่ทุกคนจำเป็นต้องอดทนทำเมื่อเริ่มออกประกอบ
อาชีพ ดังนั้นพวกปัญญาชนหนุ่ม ๆ ที่มีความทะเยอทะยานจึงต้องใช้ความพยายาม ดัด
ปัญญาของตนและอิทธิพลของผู้ที่ตนรู้จักพึ่งพิงได้ เพื่อช่วยให้ตนได้เลื่อนชั้นไปยังตำแหน่ง
ที่ดีในกระทรวงหรือท้องถิ่น ๆ ในเมืองหลวงโดยเร็วที่สุด

ดังนั้น การที่พวกชาวนาสามารถเลื่อนฐานะของตัวเองขึ้นไปเป็นชนชั้นปกครอง
จึงไม่ได้ช่วยทำให้ความแตกต่างระหว่างชนชั้นสูงและชนชั้นต่ำลดน้อยลง หรือ
ช่วยลดความฉ้อฉลในฐานะที่แตกต่างกันของชนทั้งสองชั้นนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับพวก
กสิกรที่หันมาหาอาชีพกรรมกรก่อสร้างซึ่งยังคงกลับไปกลับมาระหว่างเมืองและหมู่บ้าน
ของตน จะเห็นได้ชัดว่าพวกชนชั้นนำในตะวันออกไกล ซึ่งมีรกรากเดิมมาจากหมู่บ้าน
ในชนบทต้องการเป็นอย่างยิ่งที่จะดื่มพิษเพกสิกรของตนเสีย พวกนี้สมควรที่จะเดินทางไป
ตอนดอน ปาริส และซานฟรานซิสโก มากกว่าที่จะท่องเที่ยวไปโดยทั่วถึงตามชนบทใน
ประเทศของตน สมควรที่จะนำบิดามารดาผู้ชรามาเลี้ยงดูในเมืองมากกว่าที่ตนจะกลับไป
อยู่ในชนบทนอกจากจะกลับไปเยี่ยมชั่วระยะเวลาสั้น ๆ จะพูดไปแล้วความแตกต่าง
ระหว่างชนชั้นสูงในเมืองและพวกกสิกรในชนบทในปัจจุบันนี้มากกว่าในสมัยก่อน ดัง
ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นเพียงความแตกต่างทางสังคม ซึ่งยังคงอยู่ภายในกรอบของอารยธรรม
มุสลิมของตะวันออกไกลซึ่งนับว่ามีความกลมกลืนพอสมควร บัดนี้ได้กลายมาเป็นความ
แตกต่างระหว่างชาวบ้านซึ่งยังคงยึดถือประเพณีดั้งเดิมกับปัญญาชนซึ่งได้รับอิทธิพลของ
อารยธรรมตะวันตก

นอกจากพวกชนชั้นสูงในเมืองและพวกกสิกรแล้ว ในสังคมของตะวันออกไกล ในปัจจุบันยังมีกลุ่มที่สาม ซึ่งเพื่อความสะดวกอาจจะเรียกได้ว่าชนชั้นต่ำในเมือง กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ประกอบด้วยคนหลายจำพวก พวกช่างทองแดงที่ยังคงทำงานของตนโดยวิธีที่เคยทำมาแต่ดึกดำบรรพ์ ในร้านโถง ๆ ตามข้างถนนปูลูซึ่งสูงชัน พวกมุขชินซึ่งนั่งสวดสรวลเจริญพระเจ้ายูบนหอแหกม และม้าน้ำที่เรียกให้ผู้หญิงบ่ออึดตามทำพิธีสวดมนต์วันละห้าครั้ง พวกคนขายของกระจุกกระจิกซึ่งมีอยู่ทั่วไป คนขับแท็กซี่ขับรถเร็วปรู๊ดปร๊าดอยู่ตามถนนซึ่งจอแจโดยไม่ต้องคำนึงอันตรายอย่างใดเลย พวกคนงานในโรงงานทอผ้า พวกขายของชำในร้านตามหัวมุมถนนซึ่งระเงระเงไปด้วยเครื่องกระป๋อง ถุงแป้ง และถั่วตากแห้ง ช่างก่ออิฐที่ทำงานอยู่บนหลังร้านซึ่งวันหนึ่งเมื่อเสร็จแล้วจะเผยให้เห็นตึกกรามบ้านช่องที่หรูหรา พวกคนเฝ้าประตู คนรับทำงานจร ล่าวไร่ คนชักเลื้อผ้า รวมเป็นจำนวนมากมายซึ่งมีหน้าที่รับใช้ในบ้านของคนร่ำรวย และในกลุ่มนี้รวมพวกที่ไม่มั่งงานซึ่งอพยพเข้ามาในเมือง เพราะในชนบทมีคนเกินงาน และหวังจะมาหางานทำในเมืองอยู่ด้วย พวกเหล่านี้มีจำนวนมากกว่าพวกอื่น ๆ ทั้งหมด

แต่พวกที่มีลักษณะที่แปลก ๆ สดุดตาทั้งหมดนี้มีข้อที่เหมือนกันอยู่อย่างหนึ่ง คือ ไม่ว่าจะเป็นพวกที่เพิ่งอพยพเข้ามาอยู่ในเมืองหรือพวกที่เข้ามาอยู่ในเมืองได้หลายชั่วคนแล้ว พวกนี้ได้เติบโตขึ้นมาท่ามกลางสิ่งแวดล้อมซึ่งเก่าแก่ไม่เปลี่ยนแปลงและถือเคร่งในศาสนา แต่บัดนี้ต้องมาอยู่ในบรรยากาศใหม่ ซึ่งอยู่ใต้อิทธิพลของอารยธรรมตะวันตกซึ่งเต็มไปด้วยการแข่งขันและไม่ให้ความสำคัญกับศาสนาเท่าที่เคยเป็นมา เพราะฉะนั้น พวกนี้จึงได้รับความผิดหวังมากและผลรางวัลเพียงเล็กน้อย ดังนั้นพวกชนชั้นต่ำในเมืองนี้เองที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกของขบวนการที่ต้องการเปลี่ยนแปลงอย่างถอนรากโคน เช่น ขบวนการฟื้นฟูมูสลิม หรือพรรคชาติในตุรกี พวกชนชั้นต่ำจากระดับ

เดียวกันภายใต้การนำของพวกปัญญาชนซึ่งถอนรกรากจากถิ่นกำเนิดของคนได้เข้าเป็น
สมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์ และพวกนี้เองโดยไม่มีการรวบรวมกันเข้าเป็นกลุ่มก้อน
ได้เข้าร่วมในการเดินขบวนตามถนน การจลาจลซึ่งเกิดขึ้นเต็มองจนกลายเป็นลักษณะ
พิเศษของการเมืองในตะวันออกไกล

ดังนั้นบุคคลตามกลุ่มในสังคมดั้งเดิม คือ พวกชาวเมือง ชาวบ้าน และพวก
ร่อนเร่ได้กลายมาเป็นสามกลุ่มใหม่ของสังคมปัจจุบัน คือ คนชั้นสูงในเมือง คนชั้นต่ำ
ในเมืองและกสิกร พลังซึ่งก่อให้เกิดชนชั้นใหม่ ๆ ขึ้นในสังคมและวัฒนธรรมของตะวันออก
ไกลนี้มีผลสะท้อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในอุดมการณ์ทางการเมือง และ
ความเชื่อดั้งเดิมเกี่ยวกับอำนาจที่ชอบธรรม

๔. พื้นฐานของการเมือง : อุดมการณ์

ลัทธิชาตินิยม

ถ้าเราถามคนจากเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ที่มีความสนใจทางการเมืองสัก
ร้อยคนเกี่ยวกับความรักที่ อุดมคติทางการเมือง และความคิดเห็นของเขาเกี่ยวกับ
อำนาจอันชอบธรรม อย่างน้อยเก้าสิบห้าคนจะตอบว่าคนเป็นนักชาตินิยมซึ่งจะอุทิศตน
เพื่อสร้างสังคมอำนาจ เกียรติยศ ความเจริญให้แก่บ้านเมือง ยิ่งกว่านั้นคำตอบที่พร้อม
เพียงกันนี้ไม่ใช่เป็นเพราะถูกทางบ้านเมืองกดขี่บังคับให้ตอบ หรือเพราะความเคยชินที่
ได้อยู่ใต้การปกครองแบบเผด็จการมานาน แต่เป็นคำตอบที่จริงใจและคิดขึ้นเองโดยไม่มี
ผู้ใดกระตุ้น แม้กระนั้นก็ยังมีความสนใจตามประการเกี่ยวกับความคิดเห็นที่เกือบจะ
เป็นเอกฉันท์

ประการแรกทีเดียว ความคิดเห็นนั้นมาจากอยู่ในวงของผู้ที่มีความคิดเห็น
ของตนเองทางการเมืองเท่านั้น คือส่วนมากเป็นผู้ที่มีการศึกษาในสังคมเมือง เมื่อเปรียบ
เทียบกับพวกชนเผ่าประชาชนส่วนใหญ่ คือ ชาวบ้านผู้ซึ่งไม่รู้หนังสือยังมีความเข้าใจใน
เรื่องของชาติ เชื้อชาติ หรือชาตินิยมน้อยมาก พวกนี้ส่วนมากก็จะตอบคำถามที่นำ
จากคนแปลกหน้าว่าตนนับถือศาสนาอิสลาม มาจากหมู่บ้านหรือตำบลใด และจน
กระทั่งทุกวันนี้ความจงรักภักดีของคนพวกนี้ก็ยังอยู่ในรูปที่เป็นมาในตะวันออกไกลเป็น
ร้อย ๆ ปี คือเป็นความเต็มใจในศาสนาและความรักท้องถิ่นของตน เพราะฉะนั้น
สาเหตุหนึ่งของความกระตือรือร้นของปัญญาชนในสังคมเมืองที่จะยึดมั่นในลัทธิชาตินิยม

ก็เพราะพวกตนจะต้องร่วมแรงกันตั้งต้นให้พวกชาวนาชาวบ้านดำนึกในความเป็นชาติ
ของตนเองมากขึ้น

ประการที่สอง อุดมคติเกี่ยวกับรัฐชาติซึ่งเรียกร้องกันทุกหนทุกแห่งเพิ่งจะ
เข้าไปถึงตะวันออกไกลเมื่อไม่นานมานี้ ในสมัยก่อนปี ค.ศ. ๑๘๑๘ เมื่อตุรกียังคงเป็น
จักรวรรดิอยู่ บรรดาผู้ปกครองอาณาจักรซึ่งล้วนแต่พูดภาษาตุรกีมีความภาคภูมิใจที่จะ
เรียกตนเองว่าพวกออกโตมาน มีความซื่อตรงจงรักต่อราชวงศ์ออสมานและต่อวัฒนธรรม
ของตะวันออกไกลซึ่งได้รับอิทธิพลของศาสนาอิสลามและซึ่งได้งรามั่นคงและ
แพร่หลายไปทั่วโดยไม่ถูกพรมแดนของชาติต่าง ๆ ขัดกันตลอดเวลานับร้อยปีที่ดินแดน
แถบนี้ตกอยู่ใต้การปกครองของจักรวรรดิออกโตมาน แม้แต่พวกนักการเมืองสมัยใน
คริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ ซึ่งชาวยุโรปในประเทศที่ไปพักพิงอยู่เรียกว่าเตอร์กหนุ่มมักเรียก
ตนเองว่า พวกออกโตมานใหม่ และยอมใช้ชื่อที่ชาวตะวันตกเรียกขานก็เพียงในฐานะที่
เป็นคำซึ่งขอยืมมาจากภาษาฝรั่งเศสเท่านั้น ความปราชัยครั้งแล้วครั้งเล่าในสงคราม
ติเบต สงครามบอลข่าน และสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง (ระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๑๑-๑๘๑๘)
ค่อย ๆ ชักจูงให้ชนชั้นนำที่ถือว่าตนเป็นพวกออกโตมานให้หันกลับมาดำนึกถึงความเป็น
ชาติตุรกี แต่ชียาโกคัลปผู้เป็นกวีและนักอุดมการณ์ของสหพันธ์เตอร์กหนุ่มและพรรค
ก้าวหน้าในบทความทางการเมืองที่มีชื่อเสียงยังคงถือว่าการสร้างความเป็นชาติตุรกีจะ
ต้องควบคู่กันไปกับการรับอิทธิพลของศาสนาอิสลามและการเปลี่ยนให้ทันสมัย แม้แต่
มุสตาฟาเคมาลซึ่งต่อมาเรียกกันว่า อาตาเตอร์ก หรือ “บิดาของชาวตุรกี” ในครั้งแรก ๆ
ที่จัดตั้งรัฐบาล “โดยพฤตินัย” ขึ้นที่เอ็งการา (ค.ศ. ๑๙๒๐-๑๙๒๓) ก็ยังคงต้องซ่อน
ความมุ่งหมายที่จะสร้างชาติไว้โดยปลอมแปลงเสียว่าเป็นการแสดงความจริงรักต่อราช-
วงศ์ออกโตมานและศาสนามุสลิม

แม้กระนั้นก็ดี พวกตุรกีก็ยังอยู่ในพวกแรก ๆ ในตะวันออกไกลที่หันไปยึด
มั่นในลัทธิชาตินิยม ลัทธิชาตินิยมอาหรับได้เคยมีผู้เป็นปากเป็นเสียงให้และได้รับการสนับสนุน

ต้นจากปัญญาชนผู้เห็นเหตุการณ์ไกลมาก่อนแล้วในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ แต่พวกชนชั้นนำที่มีการศึกษาในแถบวงจันทร์อันอุดมสมบูรณ์ยังไม่ได้รับนับถือเป็นดัทธิชนกระทั่งความฝันของพวกเขาที่ถือว่าตกเป็นชาวออกโตมานที่จะสร้าง “ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติทั้งหลาย” หรืออย่างน้อยหนึ่งสร้างความกลมกลืนให้เกิดขึ้นในระหว่างชาติต่างๆ ที่รวมกันอยู่ในอาณาจักรออกโตมานได้ถูกทำลายลงอย่างไม่เป็นชั้นใดโดยนโยบายของผู้เผด็จการพรรคสหพันธ์และก้าวหน้า (ค.ศ. ๑๘๙๓ — ๑๘๙๘) ที่จะสร้างชาติคู่กรกันมา แม้เมื่อระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๒๐ กว่า ๆ ถึง ค.ศ. ๑๘๓๐ กว่า ๆ นี้เองชาวอียิปต์ซึ่งในปัจจุบันเป็นผู้ตั้งเคียงดังที่สุดในการเผยแพร่ดัทธิสหพันธ์ชาตินิยมอาหรับ คือ ความต้องการรวมชาวอาหรับทั้งหมดเข้าไว้ด้วยกันก็ยังคงตั้งเด่ว่าจะเลือกแสดงตนว่าจะสร้างชาติอียิปต์หรือสร้างสหพันธ์อาหรับ

ในอิหร่าน ความเจริญงอกงามของภาษาเปอร์เซียและวรรณคดีในระหว่างที่ตกอยู่ใต้การครอบครองของพวกเขาอาหรับและพวกคูร์กักจากรองโกเลียและต่อมาอีกหลายร้อยปีและความเลื่อมใสในศาสนาอิสลามนิกายชีอะฮ์ซึ่งกลายมาเป็นศาสนาประจำชาติในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๖ ทำให้เกิดสิ่งที่เป้นหลักยึดเหนี่ยวให้พลเมืองมีความรู้สึกผูกพันกับปิตุภูมิของตนโดยตลอดมา แต่ความผูกพันแบบโบราณนี้เพิ่งมากดับกลายเป้นดำนึกในความเป็นชาติของตนอย่างรุนแรงก็ต่อเมื่อต้องต่อสู้ขัดขวางการขยายเขตแดนและอิทธิพลของอังกฤษและรัสเซียตั้งแต่ตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ และโดยเฉพาะหลังสงครามโลกครั้งที่สอง กรณีของอิสราเอลยิ่งเห็นได้ชัดเจนนยิ่งขึ้น ดัทธิชาตินิยมของพวกเขาเกิดเป็นขบวนการที่มีหลักเกณฑ์อย่างจริงจังในหมู่ชาวยิวในยุโรปเมื่อปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ นี้เอง แลดูการณ์ของบัตฟอร์ ในปี ค.ศ. ๑๘๙๗ ทำให้ความหวังของพวกเขาในการที่จะสร้าง “ชาติบ้านเมือง” ในปาเลสไตน์เป็นรูปรอยยิ่งขึ้นและการอพยพครั้งใหญ่ในสมัยปี ค.ศ. ๑๙๒๐ กว่า ๆ และการประกาศตั้งรัฐอิสราเอลในปี ค.ศ.

๑๙๔๘ ได้วางรากฐานที่มั่นคงให้กับบ้านเมืองใหม่^{นี้} ในประเทศที่อยู่บนเขาไทเกด ๆ ออกไปเช่นเยเมนและอัฟกานิสถานความรู้^{นี้}ลึกซึ้งคนตัวเป็นชาติแทนความภักดีคือเผ่าต่อท้องถิ่นและต่อราชวงศ์ยังคงเป็น^{นี้}เรื่องของอนาคต

ประการที่สาม ดัทธิชาตินิยมเริ่มขึ้นจากปฏิกิริยาอันลึกลับของชาวตะวันออกไกลต่ออิทธิพลของชาวยุโรปในสมัยไม่นานมานี้^{นี้} ที่ว่าเป็นปฏิกิริยาที่ลึกลับก็เพราะมีทั้งการขัดขืนและการเลียนแบบอารยธรรมตะวันตก ถ้าเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดดัทธิชาตินิยมของตุรกก^{นี้}ก็เพราะความจำเป็นที่จะต้องต่อต้านความรู้^{นี้}ลึกซึ้งชาตินิยมที่รุนแรงของพวกบอลข่านได้บังคับของตุรกก^{นี้}ที่ซึ่งนับถือศาสนาคริสต์และได้รับการสนับสนุนจากบรรดาประเทศในยุโรปที่ต้องการขยายอำนาจโดยใช้ดัทธิชาตินิยมเป็นข้ออ้าง นอกจากนั้นพวกดีร้ายชาวเตอร์โกทาร์ทาร์จากทางแถบคาซาน อาซาร์บายันและไครเมียปลายสมัยที่พระเจ้าซาร์ยังทรงอำนาจอยู่ในจักรวรรดิรัสเซียซึ่งได้ถูกกระตุ้นให้ดำเนินในความเป็นชาติของตนเองขึ้นมาบ้างเมื่อเกิดมีดัทธิชาตินิยมขึ้นในรัสเซียได้เข้ามาทำให้ดัทธิชาตินิยมของตุรกก^{นี้}มีพลังมากยิ่งขึ้น และพลังกระตุ้นอย่างใหม่ซึ่งเข้ามาในตุรกก^{นี้}จากแหลมบอลข่านและรัสเซียก็ได้ผ่านออกไปสู่พวกอาหรับทางตะวันออกเฉียงใต้เป็นปฏิกิริยาตูลุไซ เพราะดัทธิชาตินิยมตุรกก^{นี้}ก็ไปทำให้ชาวอาหรับตื่นตัวขึ้นมาบ้าง รัฐในอาณัติของอังกฤษและฝรั่งเศสซึ่งก่อตั้งขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่งเป็นเป้าหมายให้ดัทธิชาตินิยมโจมตีได้เป็นอย่างดีและตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา การสถาปนารัฐอิสราเอลก็เป็นเรื่อง^{นี้}ที่ก่อให้เกิดความไม่พอใจเป็นอย่างมากแก่พวกชาตินิยมอาหรับซึ่งมีความรู้^{นี้}ลึกซึ้งรุนแรงอยู่แล้วในเรื่อง^{นี้}นี้

ความรู้^{นี้}ลึกซึ้งอันลึกลับที่พวกนักอุดมการณ์ของดัทธิชาตินิยมซึ่งเพิ่งกำเนิดขึ้นใหม่^{นี้}นมัสการศรัทธาภายนอกของคน คือความรู้^{นี้}ลึกซึ้งทั้งหมดที่ความนับถือชนชั้นปะปนอยู่กับความเกลียดชังมาต่ออิทธิพลต่อความคิดเห็นของพวกนเกยวกับประวัติศาสตร์ของชาติของตนเอง

คือเห็นว่าเรื่องของอดีตที่เพิ่งผ่านมาเป็นเรื่องของความโหดร้ายและความอับอาย เพราะเป็นสมัยที่คดโกงความเจริญและเป็นสมัยของความกดขี่ และหันกลับไปชื่นชมในอดีตที่ล่วงเลยมานานแล้ว เพื่อแสวงหาแบบอย่างในสมัยที่ชาติของตนรุ่งเรืองอำนาจซึ่งเป็นความต้องการและหน้าที่ของพวกชาตินิยมที่จะฟื้นฟูขึ้นมาใหม่ในอนาคต พวกอาหรับได้รูปเอาอย่างง่าย ๆ ว่าความยุ่งยากทั้งหมดเป็นผลเนื่องมาจากอิทธิจักรวรรดินิยมของชาวยุโรป และการปกครองของพวกออตโตมานระหว่างหลายร้อยปีที่แล้ว ๆ มา ในเวลาที่ต้องการจะเน้นหนักถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของเผ่าพันธุ์ ของคนพวกอาหรับก็จะหันไปเชิดชูประวัติศาสตร์ยุคที่มหากษัตริย์ชาวอาหรับปกครองซึ่งแม้จะเป็นเพียงระยะเวลาดั้งแต่เป็นสมัยที่อิทธิพลอาหรับเฟื่องฟูมาก และเป็นสมัยที่ภาษาอาราบิกและศาสนาอิสลามซึ่งนับถือพระเจ้าองค์เดียวได้แพร่หลายออกไปจากอเรเบียจนทั่วตั้งแต่ฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติกไปจนถึงพรมแดนอินเดีย โดยแก่นแท้แล้ว พวกอาหรับต่างมีความซื่อสัตย์ต่อบ้านเมืองของตนเช่นต่อประเทศเลบานอน ซีเรีย อียิปต์ หรืออิรัก แต่ในเวลาที่คิดถึงเรื่องราวของเผ่าพันธุ์อาหรับ พวกเขายังมองย้อนไปถึงสมัยของพวกโพนีเซียน บาบิโลเนียน หรือสมัยของฟาโรห์ของอียิปต์

พวกชาตินิยมตุรกีในสมัยของอาตาเตอร์กเข้าร่วมอย่างเต็มอกเต็มใจในการประณามประวัติศาสตร์และอารยธรรมของพวกออตโตมาน ด้วยเหตุที่เทพนิยายและตำนานของอาณาจักรไบเซนไทน์ได้ถูกพวกกรีกซึ่งอยู่ใกล้เคียงและเป็นฝ่ายตรงข้ามยึดไปครอบครองเสียแล้ว พวกตุรกีจึงต้องหันไปยึดถือพวกเรือนเร่ที่พูดภาษาตุรกีหรือพวกเรือนเร่ที่มีเชื้อสายเดียวกันในเอเชียกลางว่าเป็นพวกเดียวกับตนและมีความภาคภูมิใจในชัยชนะของ อติลา ชังกีซ ติมูร์ และบาร์เบอร์ เพื่อที่จะต่อต้านแนวความคิดที่จะเรียกร้องให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางการเมือง ในหมู่นักผู้พูดภาษาตุรกีซึ่งอยู่

อาศัยในดินแดนจากอนาโทเลียไปจนถึงเอเชียกลางของรัสเซียและของจีนซึ่งเป็นแนวความคิดที่แฝงอยู่เบื้องหลังการมองประวัติศาสตร์ในแง่ที่กล่าวนี้ ในระยะหลัง ๆ อาตาเคอร์กิงจึงส่งเสริมทฤษฎีที่ค่อนข้างเดือยโดยถือว่าพวกฮิตไทต์และพวกซูเมอร์เรียนในยุคดึกดำบรรพ์เป็นผู้ตั้งชื่อสถานที่ต่าง ๆ มาจากชนเผ่าตุรกกึ่งเดิมในเอเชียกลาง พวกฮิตไทต์และพวกซูเมอร์เรียนนั้นแม้ว่าโดยระยะทางจะอยู่ใกล้กับตุรกก์ แต่ถ้าพูดในด้านกาลเวลาแล้วอยู่ห่างไกลกับตุรกก์สมัยปัจจุบันมากเหลือเกิน แม้แต่ชื่อที่พวกตุรกก์ใช้เรียกชนเผ่าต่าง ๆ นั้นคือ “เฮต” และ “ซูเมอร์” ก็เป็นชื่อที่คนได้เรียนรู้มาจากหลักฐานของฝรั่งเศส ในทำนองเดียวกันการรื้อฟื้นเอาประวัติศาสตร์ตามพระคัมภีร์เก่ามาเป็นตำนานประจำชาติอิสราเอลในยุคใหม่ก็เป็นการมองข้ามระยะเวลาดังพันปีที่ผ่านมาที่ยังคงกระจัดกระจายกันอยู่นอกปาเลสไตน์ทุกหนทุกแห่งอดีตที่ห่างไกลได้ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการต่อสู้กับอดีตที่เพิ่งดวงพันมาเพื่อสร้างอนาคตให้รุ่งเรืองยิ่งขึ้น

ประการที่ดี ตามหลักจิตวิทยาสังคมซึ่งเชื่อว่าความผิดหวังก่อให้เกิดนิสัยชอบบวช (และในทางตรงข้าม ความสำเร็จสมหวังทำให้เกิดความรู้อิปลั้ว) ความดัดตนภายในของลัทธิชาตินิยมได้รับการขัดเกลาแก้ไขโดยการสร้างรัฐชาติขึ้นมาโดยอาศัยคำเหตูจากภายนอก พวกตุรกก์ของเคมาตม์มีความภาคภูมิใจและเป็นการภาคภูมิใจที่เหตุผลสมควรที่ได้เป็นประเทศที่เป็นฝ่ายพ่ายแพ้ประเทศเดียวในสงครามโลกครั้งที่หนึ่งที่สามารถบังคับให้ผู้ชนะทำสัญญาสงบศึกได้ เมื่อสัญญาโดซานน์ (ค.ศ. ๑๙๒๓) รับรองพรมแดนที่พวกตุรกก์เป็นผู้กำหนดไว้เองใน “กฎบัตรของชาติ” เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๑๙-๑๙๒๐ พวกตุรกก์ก็สามารถที่จะทุ่มเทกำลังไปในการปรับปรุงกฎหมาย การเมืองการปกครอง อารยธรรมและสังคมของตนให้เป็นไปตามแบบของชาวตะวันตกผู้ซึ่งได้ปราชัยแก่ตนในสนามรบโดยไม่รู้สึกมีปมด้อยเลย ในทำนองเดียวกันชาวอิสราเอลหลังจากที่ได้แสดงสมรรถภาพทางทหารของคนในสงครามปาเลสไตน์และสงครามเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๘

และ ๑๙๕๖ ในการต่อสู้กับชาวอาหรับซึ่งมีจำนวนเหนือกว่ามากมาย ก็สามารถที่จะมุ่งความสนใจไปในการพัฒนาเศรษฐกิจของบ้านเมืองที่แห้งแล้งของตน ไปในการผสมผสานวัฒนธรรมที่ผิดแผกกันของกลุ่มชาวยิวที่อพยพมาจากยุโรปทางตะวันออกและตะวันตกจากเยเมน อิรักและมอร็อกโคให้กลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

เมื่อเปรียบเทียบกันแล้วประเทศอาหรับต้องเผชิญกับปัญหายุ่งยากซึ่งไม่สามารถที่จะแก้ไขได้โดยเร็ว ภาษาอาราบิกเป็นภาษาเดียวหรือไม่ก็เป็นภาษาที่สำคัญที่สุดที่พูดในเมืองในประเทศต่าง ๆ นับสิบประเทศตั้งแต่มอร็อกโคไปจดคูมานและอิรักไปถึงชูดานไซพูคกันอยู่ ในสมัยที่การคมนาคมสะดวกขึ้นและที่สังคมต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันก็เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ภาษาได้กลายเป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญที่สุดในการกำหนดเชื้อชาติ และในแต่ละประเทศเหล่านี้มีชนกลุ่มใหญ่ ๆ ที่แสดงตัวว่ายึดมั่นในหลักการของลัทธิชาตินิยมอาหรับ (หรือลัทธิพันธมิตรอาหรับ) พรหมแดนทางการเมืองของประเทศอาหรับเกือบทุกประเทศในปัจจุบันนี้ได้มีความสัมพันธ์กับเหตุการณ์ในอดีตเคย เพราะส่วนมากเป็นพรหมแดนที่ประเทศจักรวรรดินิยมในยุโรปกำหนดขึ้นเอง โดยเฉพาะพรหมแดนของเขตกวเจันท์หรืออนุคมลัมบูร์นเป็นผลของการจัดแบ่งดินแดนของพวกอาหรับและออตโตมานออกเป็นรัฐในอาณัติของอังกฤษและฝรั่งเศสหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง

แม้กระนั้นก็ดี ตลอดจนสมัยที่ชาวยุโรปมีอำนาจอยู่อิทธิพลของชาวยุโรปเป็นสิ่งที่ขัดขวางที่สำคัญมิให้ดินแดนแถบนี้รวมกันเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ ตลอดจนช่วยอายุของคนหรือจะมากกว่าด้วยซ้ำ ก่อดังทางการเมืองทั้งหมดได้ถูกใช้ไปในการต่อต้านการปกครองโดยต่างชาติภายในพรหมแดนเหล่านี้ แต่แม้ในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่สองเมื่อชาวยุโรปถอยออกไปหมดแล้วยังคงมีสิ่งที่ขัดขวางที่มีอิทธิพลมิให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้อยู่ดี ความอิจฉาริษยาระหว่างราชวงศ์ซาอุดีของอเรเบียและราชวงศ์ฮาซิมิ์ของอิรักและจอร์แดนลดน้อยลง แต่ในไม่ช้าก็เกิดการแข่งขันทางการเมืองที่รุนแรง

กวาระหว่างอียิปต์ซึ่งมีพลเมืองมากและอิรักซึ่งอุดมสมบูรณ์ไปด้วยน้ำมันซึ่งมาแทนที่
 แผนการต่าง ๆ ที่จะรวมดินแดนเหล่านี้เข้าด้วยกันซึ่งเด่นกกันขึ้นมาในสมัย ค.ศ. ๑๙๕๐
 กว่า ๆ ล้วนแต่อ้างว่าทำเพื่ออุดมการณ์ของสหพันธ์อาหรับซึ่งเป็นแนวความคิดที่มนุษย
 ชนชอบมาก แต่ในความเป็นจริงแล้วจุดประสงค์ที่สำคัญของแผนการรวมอาหรับเหล่านี
 ้นก็เพื่อสนับสนุนความทะเยอทะยานส่วนตัวของผู้เสนอแผนการนั้นหรือเพื่อขัดขวางคู่แข่ง
 ้น ชาวซีเรียมีความระแวงในความเคลื่อนไหวใด ๆ ก็ตามที่อาจจะทำให้รัฐบาลของ
 สาธารณรัฐที่ “ ก้าวหน้า ” ของคนจะถูกกลืนเข้าไปรวมกับทรานส์จอร์แดนซึ่งของเม่า
 โบคัยที่ “ ล้าสมัย ” และพวกคริสต์ในเลบานอนก็แสดงความรังเกียจแผนการที่จะทำให้
 บุคคลลักษณะที่ต่าง ๆ กันของพวกคนจมหายลงไปในคลื่นของสหพันธ์อาหรับซึ่งอยู่
 ใต้อิทธิพลของค่านาอิสลาม เมื่อประมาณปี ค.ศ. ๑๙๕๕—๑๙๕๖ การโฆษณาชวนเชื่อ
 ของขบวนการสหพันธ์อาหรับของนัดเซอร์ประณามราชวงศ์ที่ปกครองประเทศอิรักและ
 หนุนรัธชาติซึ่งได้เป็นนายกรัฐมนตรีมาเป็นเวลานานว่าเป็นเครื่องมือของสหกิจวรรดิ
 นิยมของชาวตะวันตก แต่ความเป็นปฏิปักษ์ระหว่างสหสาธารณรัฐอาหรับของนัดเซอร์
 และสาธารณรัฐอิรักยุคปฏิวัติของกาซิมซึ่งยึดเยอมาจนทุกวันนี้ แสดงว่าการแก่งแย่ง
 ชิงดีระหว่างดุ่มแม่น้ำไนต์และดุ่มแม่น้ำไทกริสยูเฟรติสได้เป็นเหตุบังเอิญเกี่ยวกับบุคคล
 หรือราชวงศ์เท่านั้น แต่มีสาเหตุทางภูมิศาสตร์ที่ลึกซึ้งกว่านั้น เพราะการชิงดีกันนั้นมา
 ด้แต่สมัยฟาโรห์และอัสซีเรีย

ประการสุดท้าย การเห็นพ้องต้องกันเป็นเอกฉันท์เกี่ยวกับสหประชาตินิยมและ
 ศัพท์แสงที่ใช้ได้ซ่อนเร้นความแตกต่างในทางการเมืองที่มีอยู่แล้วหรือที่จะเกิดขึ้นไว้หลาย
 ประการ ในเกือบทุกกรณีการดำรงรัฐชาติที่เข้มแข็งและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ยัง
 เป็นเรื่องของอนาคตและมีจะไม่เคยมีนโยบายหนึ่งนโยบายใดที่ยอมรับกันว่าจะเป็นทาง
 เดียวที่จะนำไปสู่จุดหมายนี้ ทุกคนยอมรับว่า อย่างน้อยที่สุดสหประชาตินิยมหมายถึงการ

ลัดดัดแอกของการปกครองโดยชาวต่างชาติ แต่ถ้าในกรณีที่ขบวนการชาตินิยมไม่มี
กำลังพอที่จะกู้เอกราชได้โดยลำพัง (เช่นจะเห็นได้จากกรณีของอาหรับ) จะทำอย่างไร
เหตุการณ์ที่เรียกกันว่า กบฏอาหรับในปี ค.ศ. ๑๙๑๖ ซึ่งมีบุตรชายของซาริฟ ฟูเซน
ของเมกกะเป็นผู้นำมุ่งที่จะล้มล้างการปกครองพวกออกโตมาน และก่อตั้งประเทศอาหรับ
ขึ้นในเขตวงจันทร์อันอุดมสมบูรณ์และในคาบสมุทรอเรเบีย แต่ผลได้สุทธิของการกบฏ
นั้นคือการตั้งให้บุตรทั้งสองของซาริฟ คือไฟเซดและอับดุลลาห์ให้เป็นผู้ครอบครองอิรัก
และทรานส์จอร์แดนและให้สืบตระกูลกันลงมาด้วยแต่อยู่ภายใต้การควบคุมของอังกฤษ
ผู้ที่หอมล้อมไฟเซดเช่นนี้หรือซ้ำอีกคือว่าคนเป็นปากเสียงที่แท้จริงของขบวนการชาตินิยม
อาหรับ แต่ในสายตาของพวกชาตินิยมรุ่นหลังข้อได้เปรียบของพวกนี้เสื่อมลงอย่างไม่มีทาง
แก้เพราะได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อขัดแย้งกับผลประโยชน์ของอังกฤษและในที่สุดพวกนี้ก็ถูก
ประณามตรง ๆ ว่าเป็นข้าของพวกจักรวรรดินิยม

แม้แต่คำจำกัดความโดยปริยายของความเป็นเอกราชของชาติก็ได้มีการ
เปลี่ยนแปลงตลอดมาแม้ว่าจะเห็นไม่ชัด เมื่อแรกนั้นการยอมรับว่ารัฐหนึ่งรัฐใดเป็น
รัฐที่มีอธิปไตยโดยยอมให้เข้าเป็นสมาชิกของสันนิบาตหรือสหประชาชาติในสมัยหลังถือ
กันว่าเป็นเครื่องหมายที่พอเพียงของการเป็นเอกราช แต่ต่อมาพวกชาตินิยมไม่ยอมพอ
ใจง่าย ๆ เช่นนั้นแต่ได้เรียกร้องให้ยกเลิกสัญญาที่ตนเคยเปรียบเช่นสนธิสัญญาที่อนุญาต
ให้อังกฤษมีกองทหารตั้งอยู่ในอิรัก จอร์แดน และอียิปต์ หรือให้อเมริกามาตั้งฐาน
ทัพในซาอุดีอเรเบีย เรียกร้องให้ที่ปรึกษาชาวอังกฤษและชาวยุโรปชาติอื่นๆ ออก
จากประเทศ และยึดเอาทรัพย์สินของชาวตะวันตก เช่นบริษัทน้ำมันแองโกลอิหร่านและ
คลองสุเอซมาเป็นสมบัติของชาติ ในเวลาที่ชาวอังกฤษและอเมริกันยังคงอยู่ในตำแหน่ง
ที่มีอิทธิพลของ “นักจักรวรรดินิยม” พวกชาตินิยมอาหรับก็มีความยินดีที่จะได้รับความ
ช่วยเหลือจากสหภาพโซเวียตและประเทศคอมมิวนิสต์อื่น ๆ (เช่นเดียวกันที่บรรพบุรุษ
บางคนได้เคยถูกชักจูงให้คบคิดกับพวกนาซีต่อต้านอังกฤษหรือแม้แต่คบคิดกับพวก

อังกฤษเพื่อล้มล้างพวกออกโตมาน) แต่ตั้งแต่ประมาณปี ค.ศ. ๑๘๕๗-๑๘๕๘ เป็นต้นมาประธานาธิบดีเซอร์และประธานาธิบดีกาซิมได้เพิ่มความระมัดระวังขึ้นเรื่อย ๆ ในการติดต่อกับประเทศกลุ่มตะวันออก และได้ยอมรับโดยเปิดเผยขึ้นทุกทีว่าลัทธิคอมมิวนิสต์ก็อาจจะเป็นขบวนการจักรวรรดินิยมประเภทหนึ่งที่จะเป็นภัยต่อความเป็นเอกราชของชาติได้เช่นกัน

ระบบกษัตริย์กับสาธารณรัฐ

นอกเหนือไปจากความกำกวมอย่างอื่น ๆ แล้ว ลัทธิชาตินิยมยังไม่ได้วางแผนไว้สำหรับระบบการปกครองภายในที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือเนื้อหาของนโยบายภายในประเทศ ลัทธิชาตินิยมมีความหมายโดยปริยายว่าราษฎรทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมโดยตรงในกิจการส่วนรวมของประเทศ เพราะฉะนั้น ระบบการปกครองก็ควรจะค่อนข้างไปทางความเสมอภาคและระบบรัฐบาลที่เป็นผู้แทนของราษฎร แต่ความเสมอภาคและระบบผู้แทนอาจจะบรรลุผลสมบูรณ์หรือใกล้เคียงหรือแม้แต่ผลจอมปลอมได้โดยอาศัยรัฐธรรมนูญแบบต่าง ๆ กันได้

ระบบการปกครองที่สำคัญในตะวันออกใกล้ในระยะไม่นานมานี้และในปัจจุบันมีระบบราชาธิปไตย (สมเด็จพระราชาธิบดีหรือพระมหากษัตริย์ได้รับรัฐธรรมนูญ) ระบบรัฐสภาและระบบเผด็จการแบบต่าง ๆ ระบบกษัตริย์นี้เป็นประเพณีที่มีรากลึกอยู่ในตะวันออกใกล้และไม่เคยได้มีการท้าทายหลักการของระบบนี้เลย จนกระทั่งต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ ตำแหน่งกาหิบบ์ สุลต่าน ซาห์ เคดิฟและอามิร์ล้วนเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจแบบบิดาปกครองบุตรเช่นเดียวกับอำนาจของพ่อชู้ของเผ่าหัวหน้าของผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านหรือประมุขของครอบครัววรรณะในตะวันออกใกล้ และในทุกวันนี้ในตะวันออกใกล้้นอกจากในสมัยแรก ๆ ที่มีกาหิบบ์ปกครองการสืบอำนาจของกษัตริย์เป็น

ไปโดยทางสายเคเบิล แม้ว่าจะเป็นการสืบสายเคเบิลโดยลือวิญญูมิเป็นเกณฑ์มากกว่าการสืบโดยผ่านบุตรชายห้วยปี เพราะฉะนั้นพวกนักปฏิรูปในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ และต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ จึงมุ่งที่จะหาทางจำกัดอำนาจเด็ดขาดของกษัตริย์มากกว่าที่จะล้มเลิกระบบกษัตริย์เสียเลยทีเดียว

อาณาจักรออตโตมานในปี ค.ศ. ๑๘๗๖ และอิหร่านในปี ค.ศ. ๑๘๐๕-๐๖ เป็นประเทศที่หนึ่งและที่สามในเอเชียที่ยอมรับรัฐธรรมนูญที่เขียนลงเป็นลายลักษณ์อักษรตามแบบยุโรป (ประเทศญี่ปุ่นในปี ค.ศ. ๑๘๘๘ เข้ามาคั่นเป็นประเทศที่สอง) ขบวนการที่จะจำกัดอำนาจของกษัตริย์โดยรัฐธรรมนูญในประเทศอียิปต์ต้องเลิกตั้งไป เมื่ออังกฤษเข้ามาครอบครองในปี ค.ศ. ๑๘๘๒ ถึงแม้ว่าในการต่อสู้ในทางการเมืองในระยะกษัตริย์หลายองค์ถูกถอดจากราชสมบัติ (เช่นสุลต่านถูกถอดในปี ค.ศ. ๑๘๐๗-๑๘๐๘ ในปี ค.ศ. ๑๘๓๖ ถูกถอดถึงสองครั้ง และในปี ค.ศ. ๑๘๐๘ หมายความว่าในจำนวนสุลต่านเจ็ดพระองค์ที่ปกครองอาณาจักรออตโตมานอยู่ในระยะนี้ ห้าพระองค์ถูกถอดจากราชสมบัติ) และในบางครั้งก็ถูกปลงพระชนม์ แต่ในทุกกรณีเจ้านายในราชวงศ์เดียวกันจะถูกลอยแพขึ้นมารับตำแหน่งแทน ในปี ค.ศ. ๑๘๒๐ พรรคคองเกรดชาตินิยมของชาวซีเรียในนครตามัสกัสได้เอกราฟีไฟเซชันเป็นกษัตริย์ของซีเรีย ภายใต้ความคุ้มครองของอังกฤษ ได้มีการสถาปนาระบบกษัตริย์ในอิรัก (ค.ศ. ๑๘๒๑ โดยแต่งตั้งไฟเซชันซึ่งพวกฝรั่งเศสได้ขับไล่ออกไปขึ้นเป็นกษัตริย์ใหม่) และในทรานส์จอร์แดน (ค.ศ. ๑๘๒๓ โดยให้อับดุลดาห์ฟายของไฟเซชันดำรงตำแหน่งกษัตริย์) และในปี ค.ศ. ๑๘๒๕ ในอิหร่านริชากานซึ่งเคยเป็นนายสิบในกองทัพ และได้ทำการปฏิวัติยึดอำนาจการปกครองได้ในปี ค.ศ. ๑๘๒๓ สถาปนาตนเองขึ้นเป็นชาห์แทนที่ราชวงศ์คัจาร์ที่ถูกถอด

การเปลี่ยนแปลงขั้นมูลฐานในเรื่องระบบการปกครองเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อมุสตาฟาเคมาลหลังจากที่ได้ถอดสุลต่านหมัดวาหิดเดดินที่ ๖ ในปี ค.ศ. ๑๘๒๒

แล้วประกาศตั้งสาธารณรัฐตุรกีในปีต่อไป . ในซีเรียและเลบานอนมีการปกครอง
ระบบสาธารณรัฐในระหว่างสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและครั้งที่สองและในสมัยที่เป็นรัฐใน
อาณัติของฝรั่งเศส ระบบสาธารณรัฐจะเป็นระบบที่เหมาะสมกับอิทธิพลฝรั่งเศสใน
ทำนองเดียวกับที่ระบบกษัตริย์เหมาะสมกับอิทธิที่เป็นรัฐในอาณัติของอังกฤษหรือกับ
อียิปต์ที่อังกฤษได้เข้าครอบครอง แต่การที่ได้เคยมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปกครองของ
คนต่างชาติทำให้ระบบกษัตริย์มีวิวัฒนาการ พวกชาตินิยมรุ่นหลัง ๆ มามีความเชื่อมั่นว่า
ระบบกษัตริย์ทำให้แผนการของพวกจักรวรรดินิยมประตบผลสำเร็จได้ง่ายขึ้นเพราะชาว
ต่างชาติต้องควบคุมหรือคิดดินบดเคี้ยวบุคคลคนเดียวกันที่เป็นประมุขของรัฐเท่านั้น คณะ
ปฏิวัติในอียิปต์ในปี ค.ศ. ๑๙๕๒ เนรเทศพระเจ้าฟารุกผู้เหลวแหลกออกไปและหลังจาก
ที่ได้ทดลองปกครองโดยผู้สำเร็จราชการของโอรสผู้ยังเป็นทารกของฟารุกอยู่ชั่วระยะ
เวลาเพียงเล็กน้อยแล้วก็จัดการสถาปนาสาธารณรัฐอียิปต์ขึ้น ในการปฏิวัติอย่างนอง
เลือดของอิรักในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ พระเจ้าไฟเซดที่สองและอับดุลลาห์ผู้เป็นปิตุลาและเคยเป็น
ผู้สำเร็จราชการต้องเสียพระชนม์และได้มีการจัดตั้งสาธารณรัฐขึ้นมาใหม่

ในจอร์แดนและอิหร่านนั้น ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๐ กว่าแปดปีมาแล้ว ระบบ
กษัตริย์ต้องขึ้นหิ้งต่ออย่างน่ากลัวอันตรัยกับพลังของความไม่สงบทางสังคมและการ
แข่งขันทางการเมืองซึ่งนับวันจะรุนแรงขึ้นทุกที ชาห์ของอิหร่านคนหนึ่งในปี ค.ศ.
๑๙๕๓ ถึงกับได้หนีออกนอกประเทศไปแล้วอย่างเร่งรีบ แต่แล้วได้รับอภัยเชิญให้เสด็จ
กลับเข้ามาอีกเพราะการปฏิวัติซ้อนที่ไม่ได้ผู้คาดหมายโดยนายพลซาฮิดี (กล่าวกันว่าได้รับ
การสนับสนุนจากหน่วยลับราชการลับของสหรัฐ) ในซาอุดีอาระเบีย อิทธิพลของอุค-
ดาห์กรรมนิกายนิกายหนึ่งที่มีโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมมาเป็นเวลานาน และรายได้
จากน้ำมันมีผลให้ราชสำนักเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตยเพราะความฟุ่มเฟือยได้เริ่มทำให้รากฐานของ
ประเทศของเผ่าอาหรับซึ่งเคยเป็นผู้ครองในหลักจริยธรรมเริ่มคลอนแคลน ในเยเมนการ
ปฏิวัติอย่างนองเลือดในพระราชฐานและการฆ่าฟันพวกอิมามนั้นถือเป็นเรื่องธรรมดาแต่

ไหนดแต่ไรมานี้ เมื่อมีมาอาหมัดซึ่งเป็นผู้เผด็จการที่โหดร้ายและป่วยเรื้อรังมาเป็นเวลานานสิ้นชีวิตลงในปี ค.ศ. ๑๘๖๒ ทหารกลุ่มหนึ่งรวมหัวกันถอดหมัดอับดุลผู้เป็นทายาทออกจากตำแหน่งซึ่งทำให้เกิดสงครามกลางเมืองระหว่างกองทัพของฝ่ายสาธารณรัฐและฝ่ายผู้นิยมกษัตริย์ จะมีในอัฟกานิสถานเท่านั้นที่ดูเหมือนว่าระบบกษัตริย์จะยังมั่นคงอยู่

แต่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองอย่างเป็นทางการจากระบบกษัตริย์มาเป็นสาธารณรัฐนั้นมิได้หมายความว่า จะยกเลิกระบบที่อำนาจในการวางนโยบายของกิจการของประเทศรวมอยู่ในมือของบุคคลคนเดียว ตรงกันข้ามมีอยู่บ่อยครั้งที่การเปลี่ยนแปลงนั้นส่งผลทำให้ผู้เผด็จการที่มีคนนิยมชมชอบกุมอำนาจไว้ในมือของตนอย่างมั่นคงยิ่งขึ้น เช่น อาตาเคอริกในตุรกี (ค.ศ. ๑๘๒๓-๑๘๒๘) นัซเซอร์ในอียิปต์ (ค.ศ. ๑๘๕๔-) และต่อมาในสหสาธารณรัฐอียิปต์ (ค.ศ. ๑๘๕๘-) กาซิมในอิรัก (ค.ศ. ๑๘๕๘-๑๘๕๙) แม้ในบางแห่งจะเกิดมีระบบการปกครองแบบผู้แทนโดยการแข่งขันขึ้นมาได้ชั่วคราว แต่ไม่ช้าการปกครองโดยบุคคลก็กลับมาอีก เช่น ในตุรกีในสมัยของนายกรัฐมนตรีอิดนัซ เมนเดเรส (ค.ศ. ๑๘๕๐-๑๘๖๐)

ประเพณีกับการเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนจากระบบกษัตริย์มาเป็นระบบสาธารณรัฐและระบบเผด็จการล้วนบุคคลเป็นสิ่งที่สำคัญที่ชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงซึ่งได้เกิดขึ้นในด้านอุดมการณ์ในตะวันออกไกลในช่วงชีวิตนี้ เมื่อต้นคริสต์ศตวรรษมรดกแห่งจิตใจที่สำคัญที่สุดของนักการเมืองและรัฐบุรุษในตะวันออกไกลก็คือความต้องการที่จะป้องกันคุณค่าและสถาบันที่เป็นมรดกตกทอดลงมาให้พ้นจากการโจมตีอย่างรุนแรงทั้งทางทหาร การเมือง และวัฒนธรรมของชาวยุโรปตะวันตก ตามความเป็นจริงแล้วในการจัดการป้องกันตนเองนั้นก็ได้หยิบยืมแนวความคิดหลายอย่างมาจากอารยธรรมตะวันตก การปฏิรูปของอียิปต์ใน

สมัยหมักดองและของสุราก็ในสมัยหมักดองและทายาทได้นำระเบียบวินัยและอุปกรณ์ทางทหารแบบตะวันตกเข้าไปในประเทศ และการจัดระบบการคลัง การบริหาร การศึกษา หรือแม้กฎหมายบางส่วนของตามแนวตะวันตกก็เป็นสิ่งที่จะต้องเกิดตามมาตามหลักของปฏิกิริยาถูกใช้

แม้แต่ในนโยบายสหพันธ์อาหรับของอับดุลฮามิดผู้ซึ่งอ้างตนว่าเป็นผู้สมควรกับตำแหน่งกาหิบบซึ่งจะมีอำนาจในทางศาสนาเหนือพวกอิสลามทั้งหมดที่อยู่นอกอาณาจักรออตโตมานก็เป็นนโยบายที่เลียนแบบมาจากแนวความคิดของพวกคริสต์เตียนที่แบ่งแยกอำนาจของศาสนาออกจากอำนาจของบ้านเมือง การเรียกร้องอำนาจในฐานะกาหิบบเป็นไปในทำนองการเรียกร้องสิทธิของสันตปาปามากกว่าจะเป็นประเด็นที่แท้จริงของศาสนาอิสลาม แม้แต่การที่นักปฏิรูปศาสนาในอียิปต์ในตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ เรียกร้องให้หันกลับไปหาศาสนาอิสลามที่บริสุทธิ์ของสมัยกาหิบบยุคแรก ๆ ก็เป็นการนำเอาความรู้ทางประวัติศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของชาวตะวันตกซึ่งตนได้เรียนรู้จากการโต้แย้งกับนักเทววิทยาชาวยุโรปนั่นเองมาปรับปรุงให้ใช้ได้เป็นประโยชน์ แต่เหตุผลสำคัญในการรับสิ่งเหล่านี้ก็คือความต้องการที่จะเอาชนะศัตรูโดยใช้อาวุธของศัตรูนั่นเองเป็นเครื่องมือ ถ้าจะใช้จำนวนของชีวิตเบียด บรรยากาศของวัฒนธรรมในสมัยนั้นเรียกได้ว่าเป็น “การเปลี่ยนให้ทันสมัยเพื่อป้องกันตัวเอง”*

ขบวนการชาตินิยมในอาหรับในระยะแรกก็ขึ้นอยู่กับผู้นำพวกนี้ การปฏิวัติของอาหรับในปี ค.ศ. ๑๙๑๖ เกิดขึ้นจากการรวมกำลังของนักรบเผ่าไบดูอันนำโดยชาร์ฟแห่งเมกกะและบุตรชายกับผู้ร่วมคิดในเมืองดามัสกัสและพวกนายทหารอิรักในกองทัพของพวกออตโตมานกลุ่มหนึ่งที่มีความเห็นไม่ลงรอยกัน รัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นในเขตวงจันทร์อันอุดมสมบูรณ์ในสมัยปี ค.ศ. ๑๙๒๐ กว่า ๆ แสดงให้เห็นถึงการรวมกันเข้าเป็น

* จากหนังสือที่กำลังจะตีพิมพ์ เรื่องการเปลี่ยนให้ทันสมัย: บทความทางประวัติศาสตร์เปรียบเทียบ

ปีกแผ่นของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีรากมึนคงสองกลุ่ม คือ พวกขุนนางเจ้าของที่ดิน และ พวกชนชั้นสูงในเมืองภายใต้การนำของกษัตริย์ผู้ซึ่งพึ่งจะครองราชวงศ์ขึ้นได้ไม่นาน (แต่ พังคูกักคัลลิตเพราะอ้างว่าสืบเชื้อสายมาจากพระมหามัต) แต่ทำการปกครองตามแบบที่เป็นประเพณีมาแต่โบราณ

การปฏิวัติในอาณาจักรออตโตมานในปี ค.ศ. ๑๙๐๘ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นชนมุสลิมขึ้นเป็นครั้งแรก พวกผู้นำของคณะปฏิวัติในมาเซโดเนีย ซึ่งบังคับให้รัฐบาลนำเอารัฐธรรมนูญของปี ค.ศ. ๑๘๗๖ กลับมาใช้ใหม่ ได้แก่พวกนายทหารหนุ่ม ๆ อายุระหว่าง ๒๗-๒๘ ถึง ๓๓-๓๔ ปี หลังจากการปฏิวัติทางทหารในปี ค.ศ. ๑๘๙๓ แล้ว บุคคลเหล่านี้ไม่พอใจอยู่เพียงแต่การใช้อำนาจอยู่หลังฉากโดยผ่านทางคณะกรรมการร่างพันซ์และก้าวหน้าเช่นเดิมอีกต่อไป และได้ก้าวออกมาเป็นผู้รับผิดชอบในกิจการของประเทศโดยตรงและเปลี่ยนแปลงนโยบายอย่างรวดเร็วแม้จะไม่เห็นได้ชัดจากการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวออตโตมานไปเป็นการสนับสนุนลัทธิชาตินิยมตุรกี แผนการปฏิรูปทางการเมืองและสังคมของพวกนี้เป็นแผนที่ก้าวหน้าและกว้างขวางอย่างที่ไม่เคยมีมาเคยในคริสต์ศตวรรษก่อน ผลงานของคนหนุ่มในการปฏิวัติในปี ค.ศ. ๑๙๐๘ และในปีต่อ ๆ มาทำให้เกิดความมัวเมาหลงตัวซึ่งแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดกับประเพณีดั้งเดิมของตะวันออกใกล้ ซึ่งมีความเคารพในวัยวุฒิและประสพการณ์ของบุคคล ในการขัดแย้งระหว่างประเพณีเดิมและการปฏิรูป สัมมติฐานที่ว่า การรักษาประเพณีเดิมไว้เป็นสิ่งที่ดีไม่มีผู้เชื่อถืออีกต่อไปและการเปลี่ยนแปลงนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่ดีมีคุณค่าอยู่ในตัวของมันเอง การปฏิวัติของเคมาลในตุรกีนั้นเป็นแต่เพียงการรับรองการเปลี่ยนแปลงซึ่งพวกเตอร์กหนุ่มในสมัยหลังปี ค.ศ. ๑๙๐๘ ได้ตระเตรียมไว้เรียบร้อยแล้วในด้านอุดมการณ์และด้านจิตใจว่าเป็นสิ่งที่ชอบด้วยกฎหมาย การเปลี่ยนแปลงนี้คือยกเลิกประเพณีเดิมทางการเมือง กฎหมาย คำสั่งนา จัณมธรรมโดยสิ้นเชิงและหัน

ไปใช้สถาบันต่าง ๆ ของชาวยุโรป ซึ่งเป็นสถาบันเดียวกับที่พวกครูก็ในสมัยก่อนนี้ได้ต่อสู้
ต่อต้านอย่างแข็งแรง

ในทำนองเดียวกันการปฏิวัติของชาวอาหรับในอียิปต์ (ค.ศ. ๑๙๕๒) และ
ในอิรัก (ค.ศ. ๑๙๕๘) รวมทั้งการปฏิวัติล้มเหลวของโมซาเด็ก (ค.ศ. ๑๙๕๓-๑๙๕๓)
นำคนหนุ่มเข้ามาสู่เวทีการเมืองและเป็นสิ่งที่แสดงว่าการเปลี่ยนแปลงซึ่งหมายถึงการ
เปลี่ยนแปลงอย่างถอนรากโคนนั้นถือกันว่าเป็นของดีเช่นเดียวกัน ในขณะที่การปฏิวัติ
ของเคมาลในตุรกีเป็นการปฏิวัติทางด้านการเมืองและวัฒนธรรมเป็นส่วนใหญ่ ขบวนการ
การปฏิวัติใหม่นี้มุ่งหนักไปในทางเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น
การปฏิรูปกรรมสิทธิ์ที่ดิน การสร้างระบบอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว การวางแผน
เศรษฐกิจโดยรัฐบาล การขยายสวัสดิการและความปลอดภัย ดัชนีสังคมนิยมที่ไม่มี
กฎเกณฑ์ตายตัวแต่อาศัยความเหมาะสมร่วมกันเข้ากับดัชนีสากลนิยมเกิดเป็นอุดมการณ์
ที่มีพลังแรงสำหรับพลเมืองที่ทะเยอทะยานในบรรดาผู้นำทางการเมือง

เอกภาพกับการแบ่งหมู่เหล่า

โครงสร้างทางสังคมและการเมืองดั้งเดิมของประเทศมุสลิมนั้นมีการแบ่ง
ออกเป็นหลายหมู่เหล่าภายในกรอบรวมของศาสนาและรัฐซึ่งเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
ชนหมู่น้อยที่นับถือศาสนาคริสต์และศาสนายิวได้รับการรับรองว่ามีความเป็นอิสระทาง
กฎหมายภายใต้ระบอบที่เรียกกันว่าระบอบ “ชาติ” การขาดการคมนาคมและความ
หย่อนสมรรถภาพของจักรกลของรัฐบาลทำให้ชนเผ่าอ่อนแอ ผู้นำอำนาจในท้องถิ่น หรือ
แม้แต่หมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านโดยพฤตินัยเป็นอิสระไม่ขึ้นต่อผู้ใด อำนาจเด็ดขาดซึ่งขึ้นอยู่กับ
ที่ส่วนกลางของบรรดาผู้ปกครองในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ทำให้เกิดอำนาจการปกครองที่
เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่มั่งคั่งค้ำเหนี่ยวดินแดนที่กระจัดกระจายอยู่ได้มากจนมาก และ

อุดมการณ์ของลัทธิชาตินิยมยังทำให้เกิดความเป็นปึกแผ่นยิ่งขึ้น การเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวของสังคมโดยทั่วไป การที่รัฐมีบทบาทมากขึ้นทุกทีในระบบเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าขององค์การของพรรคการเมืองภายใต้ผู้เผด็จการผู้เป็นที่ยอมรับของประชาชน เหล่านี้ล้วนทำให้ความรู้ดีถูกพันเป็นปึกแผ่นขยายออกไปในหมู่ประชาชนโดยทั่วถึงกัน ในประเทศส่วนมากการแตกแยกออกเป็นหมู่เหล่าเกิดขึ้นเฉพาะในวงแคบๆ ของกลุ่มพวกเจ้าของที่ดินหรือมีฉันทน์กในการแก่งแย่งอำนาจภายในระหว่างพรรคต่างๆ ที่ร่วมกันสนับสนุนระบบเผด็จการโดยพรรคเดียว เช่น ระหว่างพวกทหาร เจ้าหน้าที่รัฐบาล และพวกอาชีพต่าง ๆ ในพรรคสาธารณรัฐของปวงชนภายใต้เคมาลในสมัย ค.ศ. ๑๙๒๐ กว่า ๆ และ ค.ศ. ๑๙๓๐ กว่า ๆ หรือระหว่างกองทัพ เจ้าหน้าที่รัฐบาล กลุ่มกรรมกรต่าง ๆ และพรรคที่มีอุดมการณ์ต่าง ๆ กัน (เช่น พรรคเกิดใหม่ของอัคกรรม ชอวานี หรือพรรคบาซ) ในซีเรีย

การแบ่งหมู่เหล่าที่มีรากดั่งอย่างแท้จริงมีเฉพาะในอิสราเอลและเดบานอนเท่านั้น ในอิสราเอลประเด็นการมีผู้แทนตามอัตราส่วนของประชากรและการมีรัฐบาลผสม (ซึ่งเกิดขึ้นภายในสถาบันที่เป็นตัวแทนของกลุ่มต่าง ๆ ในขบวนการชาตินิยมยิวก่อนประกาศตั้งประเทศอิสราเอลเสีย) ก่อให้เกิดการแบ่งหมู่เหล่าภายในพรรค ไม่เพียงแต่จะมีการแบ่งปันตำแหน่งในระบบบริหารให้แก่สมาชิกของพรรคต่าง ๆ เท่านั้นแต่เกิดมีระบบการศึกษาหลายแบบเคียงกันอยู่เพื่อสนองความต้องการของผู้ที่ต้องการแยกการศึกษาออกมาจากศาสนาและความต้องการของศาสนาที่รับนับถือกันทั่วไปแต่ต่างนิกายกัน ในเดบานอนมีการตกลงกันอย่างแน่นหนาเกี่ยวกับการแบ่งตำแหน่งในองการรัฐบาล (ตำแหน่งที่แต่งตั้งและเลือกตั้ง) ออกเป็นส่วนดีในระหว่างพรรคต่าง ๆ กันมาตั้งแต่สมัยที่ยังเป็นรัฐในอาณัติและยังคงเป็นอยู่ในปัจจุบัน ข้อตกลงนี้ได้รับความกระทบกระเทือนอย่างมากในสมัยสงครามกลางเมืองเมื่อ ค.ศ. ๑๙๔๘ เพราะพวกที่เรียกร้องเอกราชของเดบานอนซึ่งนับถือศาสนาคริสต์นิกายมารอไนท์ทั้งหมดคงตัวเป็นปฏิปักษ์ต่อพวกที่เห็นชอบด้วยกับ

นโยบายสนับสนุนสหพันธ์อาหรับของนั้ตเซอ์ซึ่งเป็นพวกที่นับถือศาสนาอิสลามนิกายซุนนี แต่เมื่อสถานการณ์สงบลงก็ได้อพยพหนีออกนอกถิ่นใหม่เพราะเป็นวิธีเดียวที่จะอยู่ร่วมกัน

ศาสนาอิสลามอิสลาม

ดังที่เราได้เห็นแล้ว ความรักดีของประชาชนตามประเพณีเดิมของตะวันออกใกล้เป็นความรักดีต่อศาสนา ราชวงศ์ ท้องถิ่น และเผ่าพันธุ์ แต่กำเนิดของลัทธิชาตินิยมสมัยใหม่ทำให้ความสำคัญและบทบาทของศาสนาเปลี่ยนแปลงไปเป็นอันมาก ในตุรกีหลังจากที่ได้ชัยชนะในสงครามประกาศอิสรภาพแล้ว มุสตาฟาเคมาลยอกเติกส์ ดำรงตำแหน่งกษัตริย์ นิกายนักบวชที่ถือสันโดษอยู่ในที่กัณดารและระบบกฎหมายอิสลามดั้งเดิม แต่ก็ไม่มีการแยกศาสนาออกจากอำนาจของบ้านเมืองตามแบบตะวันตกเพราะตามประเพณีของศาสนาอิสลามไม่เคยมีองค์การศาสนาที่มีทรัพย์สินและจัดการปกครองตนเองโดยอิสระเลย ตรงกันข้ามตำแหน่งทางศาสนาที่ยังคงเหลืออยู่ (เช่น ผู้ดูแลสุเหร่า ฯ) ถูกลดชั้นลงไปในงานของรัฐบาลและตกอยู่ในมือของเจ้าหน้าที่ผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศาสนา

ในประเทศอาหรับทั้งหลายไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงในประเพณีเกี่ยวกับศาสนา เช่น ในตุรกี ประมวลกฎหมายของอียิปต์และซีเรียในปี ค.ศ. ๑๙๕๐ กว่าจะ และ ค.ศ. ๑๙๕๐ กว่าจะ มิได้เป็นเพียงการลอกแบบประมวลกฎหมายแบบยุโรปเท่านั้น (เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและอาญาของ “ชาวตุรกี” ซึ่งเป็นรูปจำลองมาจากประมวลกฎหมายของสวิสเซอร์แลนด์และอิตาลี) แต่ได้พยายามนำประเพณีดั้งเดิมของอิสลามมาประมวลเข้าด้วยกันโดยปรับปรุงให้เข้ากับความต้องการของยุคปัจจุบัน ในการหาเลี้ยงเพื่อนโยบายสหพันธ์อาหรับนั้ตเซอ์ได้พยายามนำเอาความผูกพันกับศาสนาอิสลามมาใช้ประโยชน์อย่างมาก แต่กระนั้นก็แค่เพียงแต่ดูเศร้า ๆ จากหนังสือเรื่อง

“ปรัชญาของการปฏิบัติ” เราก็อาจเห็นได้ชัดว่าความเห็นของนั้เซอร์ในเรื่องลำดับความสำคัญของคุณค่าต่าง ๆ ผิดไปจากประเด็นเดิมโดยสิ้นเชิง ชาวตะวันออกใกล้ในสมัยก่อนให้ความสำคัญกับศาสนาอิสลามมากที่สุด คือ มีความรู้ดีว่าคุณเป็นมุสลิมด้วยกันทั้งหมด และเรื่องที่แยกออกเป็นชาวอียิปต์หรือชาวอาหรับมีความสำคัญรองลงไป ส่วนนั้เซอร์นั้นยกย่องศาสนาอิสลามในฐานะที่เป็นพลังสำคัญสำหรับความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาวอาหรับ แต่ถือว่าทั้งสองสิ่งเป็นเครื่องมือของนโยบายต่างประเทศของอียิปต์ เป็นที่น่าสังเกตว่า นั้เซอร์ถือว่าการจาริกแสวงบุญไปยังเมกกะเป็นหน้าที่ของชาวมุสลิมทุกคนไม่ใช่เพราะเป็นประเด็นทางศาสนาแต่เพราะการไปเมกกะเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางการเมืองของประเทศมุสลิมทั้งหลาย

แต่แม้ในหมู่พวกที่ “ไม่ดูเห็นความสำคัญของศาสนา” ในตุรกีศาสนาก็น่าจะมีบทบาทที่ไม่ได้คาดไว้ล่วงหน้าในเรื่องเกี่ยวกับเชื้อชาติและนับบทบาทที่เห็นได้ชัดเจนมากกว่าในประเทศอาหรับซึ่งไม่ได้มีความรู้ดี “ไม่ดูเห็นความสำคัญของศาสนา” เท่ากับในตุรกี ทั้งนี้เพราะลักษณะขององค์ประกอบทางชาติพันธุ์ของตุรกี ผู้ที่อยู่อาศัยในตุรกีทุกคนไม่ว่าจะเป็นชาวตุรกีหรือชนเผ่าเคอร์ดที่นับถือศาสนาอิสลาม หรือจะเป็นชาวกรีกหรืออาร์มีเนียนที่นับถือศาสนาคริสต์มีฐานะเดิมกันตามกฎหมายและมีสิทธิเท่ากันในฐานะที่เป็นราษฎรของตุรกี เราอาจคาดคะเนได้เลยว่าเมื่อถูกถามถึงเชื้อชาติชาวตุรกีส่วนใหญ่จะตอบว่าเป็น “มุสลิม” ได้เท่า ๆ กับที่จะตอบว่าเป็น “ชาวตุรกี” ชนเผ่าเคอร์ดซึ่งเป็นมุสลิมอยู่แล้วอาจจะกลายเป็นชาวตุรกีได้ โดยการเรียนให้รู้ภาษาเท่านั้นแต่ในทางตรงกันข้าม ผู้ที่อยู่อาศัยในอดีตนับถือพุทธภาษกรีกจะได้รับการรับรองทางกฎหมายและแม้แต่ทางสังคมในบางประการว่าเป็นราษฎรของประเทศตุรกี แต่ทั้งตัวผู้ตนเองและราษฎรร่วมชาติที่พูดภาษาตุรกีจะปฏิเสธอย่างขุ่นเคืองถ้ามีผู้กล่าวว่าเขามีสัญชาติเป็น “ชาวตุรกี” มิใช่ “ชาวกรีก” การที่คำว่าชาติในภาษาตุรกีปัจจุบัน คือ “มิด-

เด็กหรือชาวฟาง” เป็นคำที่ในสมัยจักรวรรดิออตโตมานหมายถึงชุมชนทางศาสนาชุมชนหนึ่งซึ่งเป็นอิสระสะท้อนให้เห็นความเกี่ยวพันระหว่างชาติและศาสนาและยังได้เริ่มความเกี่ยวพันให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ส่วนชาวซีเรีย ชาวเลบานอน หรือชาวอียิปต์นั้นไม่ว่าจะเป็นมุสลิมนิกายซุนนีหรือชีอะห์ หรือนับถือศาสนาคริสต์นิกายมารอนในที่สุด นิกายของซีเรียหรือนิกายคอมคิคก็ถือว่าคนเป็น “ชาวอาหรับ” เพราะพูดภาษาอาราบิก (และเพราะสายโลหิตของบรรพบุรุษ)

การที่ศาสนาอิสลามถือเป็นส่วนประกอบของความเป็นชาติตุรกีและเป็นเครื่องสนับสนุนความมั่งคั่งของสหพันธ์อาหรับแสดงให้เห็นถึงความผสมผสานระหว่างศาสนากับลัทธิชาตินิยมสมัยใหม่ แต่ความล้มเหลวของสหพันธ์จะต้องไม่ทำให้เรามองข้ามความขัดแย้งอันมูลฐานระหว่างนโยบายปฏิรูปของนักชาตินิยมกับประเด็นทางการเมืองดั้งเดิมของศาสนาอิสลาม ทั้งในระยะแรกเริ่มและในลัทธิสมัยหลังๆ ศาสนาอิสลามเป็นทั้งระบบการปกครองและศาสนา คัมภีร์โคหร่านมิได้แบ่งแยกสิ่งที่เป็นส่วนศักดิ์ของพระเจ้าออกจากสิ่งที่เป็นส่วนศักดิ์ของพระราชา เช่น คำสั่งสอนของศาสนาคริสต์* พระมหากษัตริย์เป็นทั้งศาสดาและผู้สถาปนารัฐและกาหลิบผู้เป็นทายาทดำรงตำแหน่งอิมาม (ซึ่งแปลว่า ผู้นำทางจิตวิญญาณของชุมชน) และตำแหน่งอามีร์อัลมุมินิน (ผู้บังคับบัญชาของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม) ความคิดเห็นที่ร่วมกันทั่วไปของพวกมุสลิมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศก็คือการแบ่งโลกออกเป็น “อาณาจักรของอิสลาม” และ “อาณาจักรของสงคราม” และคำสั่งสอนของศาสนาอิสลามส่วนที่เรียกว่า ฟิคห์ หรือชาเรียห์ (ซึ่งอ้างอิงคัมภีร์โคหร่านคำพิพากษาซึ่งเชื่อกันว่าเป็นของพระมหากษัตริย์ หลักปฏิบัติของพวกมุสลิมในสมัยแรกๆ และการตีความของพวกนักเทววิทยาที่เป็นที่นับถือกันทั่วไปในสมัยก่อน) เป็นการรวมสิ่งทั้งหลายยุโรปแยกออกเป็นเทววิทยา กฎหมายและจริยธรรมเข้าเป็นสิ่งเดียวกัน ในทาง

* ในเรื่องนี้ดูรายละเอียดในบทความของผู้แต่งคนเดียวกัน เรื่อง “The Politics of the Near East” ในหนังสือ “The Politics of the Developing Areas” edited by G. A. Almond and James S. Coleman. (Princeton: Princeton University Press, 1960)

ทฤษฎีของศาสนาอิสลามเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้และกฎหมายของสุลต่านหรือผู้ปกครองคนอื่น ๆ เป็นเพียงสิ่งที่มาประกอบกฎของศาสนาแต่ไม่ว่าจะแก้ไขหรือยกเลิกกฎของศาสนาได้

เมื่อคำนึงถึงความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างศาสนากับชีวิตประจำวันของพลเมืองตามประเพณีนิยมของศาสนาอิสลามแล้ว จะเห็นได้ว่าคำอธิบายของนักชาตินิยมปัจจุบัน (พรรคพวกของเคมาลในตุรกีพูดไว้ในเรื่องนี้อย่างชัดเจนที่สุด) ที่ว่าตนมิได้เป็นปฏิปักษ์กับศาสนาแต่ต้องการจะจำกัดบทบาทของศาสนาให้สมควรคือให้เป็นเรื่องของความเลื่อมใสส่วนตัวนั้นเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับประเพณีของศาสนาอิสลามอย่างลึกซึ้งและรุนแรงเท่า ๆ กับการนำประมวลกฎหมายตามแบบยุโรปมาใช้แทนคำสั่งสอนที่เรียกว่า ชาเรียห์ ยิ่งกว่านั้น แม้แต่การปฏิรูปกฎหมายโดยพยายามรักษาระเพณีเดิมไว้ เช่น ในประมวลกฎหมายใหม่ ๆ ของซีเรีย อียิปต์ และตูนิเซียก็ยังแตกต่างออกไปจากแบบแผนเดิมของอิสลามเป็นอย่างมาก ในกรณีที่กฎหมายของศาสนาซึ่งครั้งหนึ่งเคยมีความศักดิ์สิทธิ์เหนือกฎหมายอื่นใดทั้งนั้นจำเป็นต้องประนีประนอมยอมรับกฎหมายของทางบ้านเมืองนั้นในประมวลกฎหมายใหม่ ๆ ไม่ว่าจะพยายามรักษาระเพณีเดิมของศาสนาอิสลามไว้มากเพียงใดก็ตามจะอ้างถึงอำนาจของสภาของบ้านเมืองว่าเป็นที่มาของกฎหมายที่มาแทนที่กฎของศาสนาเหล่านั้นทั้งสิ้น

ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาและระบบการปกครองซึ่งมีมาแต่โบราณนั้นยังคงมีอยู่จนทุกวันนี้ในอัฟกานิสถานและจีนเมื่อไม่นานมานี้ในเยเมน (ในกรณีนี้ความสัมพันธ์นั้นคงยังชนเพราะประมุขของเยเมนอ้างว่าตนสืบเชื้อสายมาจากพระมหากษัตริย์โดยผ่านทางสาขาของอาดัม) และในซาอุดีอาระเบีย ในประเทศอื่น ๆ มีขบวนการฟื้นฟูความเชื่อถือดั้งเดิมของอิสลามเกิดขึ้นซึ่งพยายามอย่างเต็มที่ที่จะนำประเพณีซึ่งเชื่อกันว่าเป็นหลักปฏิบัติของพวกเขาปฏิบัติในสมัยแรก ๆ มาต่อต้านทั้งลัทธิชาตินิยมที่ไม่เห็นความสำคัญศาสนาและอารยธรรมตะวันตก ขบวนการเหล่านี้ได้แก่ขบวนการฟื้นฟูมุสลิมในอียิปต์

และซ้ำเรื่อย ขบวนการผู้ยึดมั่นในศาสนาอิสลามในอิหร่านและอาจะนับพรรคชาติและกลุ่ม
อื่น ๆ ที่ความเห็นต่าง ๆ กันออกไปเข้าอยู่ในขบวนการนี้ด้วยก็ได้ ในการปฏิบัติงาน
พวกนี้ใช้ทั้งความเลื่อมใสในศาสนา วิธีการอันทันสมัยเกี่ยวกับการโฆษณาชวนเชื่อและ
การรวมคนหนุ่มมากเข้าเป็นกลุ่มก้อน การให้สวัสดิการแก่สมาชิก และในบางกรณีการ
ใช้วิธีรุนแรง เช่น การฆาตกรรมเป็นพัก ๆ การสนับสนุนให้พลเมืองก่อการจลาจล และ
การทำสงครามแบบกองโจร และเป็นธรรมดาเหลือเกินที่พวกนี้จะหาได้ยากกับ “ประชากร
ส่วนที่ถูกต้องขาดออกมาจากระบบสังคมที่เคยเป็นมาแต่ดั้งเดิมเพราะกำเนิดของสังคมเมือง
และระบบอุตสาหกรรมผู้ซึ่งไม่สามารถที่จะสร้างฐานะที่สมควรให้แก่ตนเองได้ในระบบ
ใหม่” เพราะฉะนั้น กำลังของพวกนี้จึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับพลังของชนบทรวมเนี่ยมดังเดิม
ในตัวของมันเอง แต่ขึ้นอยู่กับความดื้อรั้นหรือความล้มเหลวของนโยบายการปฏิรูป
สังคมของคู่แข่งซึ่งไม่เห็นความสำคัญของการศาสนา

ลัทธิคอมมิวนิสต์

ได้มีการเดากันโดยไม่ตรงประเด็นมากมายในหน้าหนังสือต่าง ๆ เกี่ยวกับ
ความดื้อรั้นหรือความขัดแย้งที่เชื่อกันว่าอยู่ระหว่างศาสนาอิสลามและลัทธิคอมมิวนิสต์
ผู้ซึ่งอ้างว่าทั้งสองสิ่งนี้มีความดื้อรั้นกันอย่างใกล้ชิดว่าทั้งสองลัทธินี้เรียกร้องให้ผู้
เลื่อมใสแต่ละคนต้องยอมรับอำนาจเด็ดขาดของผู้ปกครองโดยไม่มีเงื่อนไข ส่วนผู้ที่เชื่อ
ว่าทั้งสองลัทธินี้ขัดแย้งกันก็อ้างว่าหลักการของศาสนาอิสลามในวันออกโลกจะเป็น
สิ่งที่ต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ที่ไม่มีความเชื่อถือในพระเจ้าได้อย่างเข้มแข็งที่สุด ศาสนา
อิสลามเช่นเดียวกับศาสนาคริสต์หรือศาสนาฮินดูก็ดัดจริตเก่า ๆ ซึ่งมีคำสั่งสอนที่ดัดจริต
ข้อนี้อาจปรับปรุงให้เข้ากับปัญหาการเมืองปัจจุบันโดยวิธีต่าง ๆ ซึ่งอาจขัดแย้งกันเองได้
ด้วยกันทั้งนั้น แต่ถึงสำคัญกว่านั้นที่พึงจำแนกไว้ก็คือว่าลัทธิคอมมิวนิสต์มองจากด้าน

เนื้อหาหรือคำดังต่อนของดัทธินี้เป็นสิ่งที่สะท้อนความนิยมชมชอบในหมู่ปัญญาชนในสังคมเมืองมากที่สุด ส่วนคำสอนที่ดีงามซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของชนบทร่มเย็นประเพณีเดิมจะมีรากฐานมั่นคงอยู่ในหมู่ชาวนาชาวนบ้านที่ไม่ได้รับการศึกษา ผู้ที่เป็นสมาชิกแท้จริงของพรรคคอมมิวนิสต์มีจำนวนน้อยมากจนแทบจะมองไม่เห็นเลย ในกลุ่มประเทศอาหรับเมื่อไม่นานมานี้คำนวณว่ามีเพียงประมาณ ๓,๐๐๐ คน แต่ประดพการณ์ในรัสเซียแสดงว่ากลุ่มเล็ก ๆ เช่นนี้ในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและที่ตกอยู่ในสภาพปฏิวัติอาจกลายเป็นกลุ่มที่มีอำนาจมากกว่าที่ควรจะมีถ้านับตามจำนวน แม้กระนั้นก็ดีในปัจจุบันดูเหมือนว่าอำนาจของฝ่ายคอมมิวนิสต์จะเข้าไปสู่ตะวันออกไกลได้ โดยนโยบายต่างประเทศคือการสร้างสัมพันธไมตรีกับรัฐบาลชาตินิยมต่าง ๆ มากกว่าโดยการขยายจำนวนสมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์ภายในประเทศเหล่านั้น

๕. พลังเคลื่อนไหวกทางารเมือง

แบบจำลองของพลังเคลื่อนไหวกทางารเมืองตามแบบ

การพิจารณาถึงเรื่องของพลังทางารเมืองของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มักจะเกิดเป็นเรื่องซับซ้อนขึ้นเพราะลักษณะพิเศษของประการของดินแดนแถบนี้ คือการที่ดินแดนแถบนี้แบ่งออกเป็นหน่วยการเมืองการปกครองอิสระนับเป็นสิบหรือว่าสิบขึ้นไป และการขาดเสถียรภาพในการดำเนินการทางารเมืองซึ่งมีอยู่ทั่วไปในเกือบทุกประเทศที่แยกกันอยู่เป็นอิสระเหล่านั้น การที่จะเข้าใจพลังทางารเมืองในปัจจุบันได้ดีพอสมควรนั้นไม่เพียงแต่จะเป็นการจำเป็นที่เราจะต้องหันไปศึกษาถึงประวัติศาสตร์ สภาพทางภูมิศาสตร์ โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม และบรรยากาศทางอุดมการณ์ของดินแดนแถบนี้โดยทั่วๆ ไปดังที่ได้ทำมาแล้วในบทต้นๆ เท่านั้น แต่จะต้องเพิ่มเติมโดยการศึกษถึงเหตุการณ์แวดล้อมพิเศษเฉพาะกรณีซึ่งภายในระยะชั่วชีวิตคนเท่านั้นได้มีอิทธิพลเห็นอความนึกคิดทางารเมืองของรัฐบุรุษ ผู้นำพรรคการเมือง ผู้เป็นปากเสียงของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ และของสามัญชนในแต่ละประเทศด้วย

ทั้งการแบ่งแยกทางารเมืองของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ออกเป็นรัฐอธิปไตยต่าง ๆ ในปัจจุบันและการขาดเสถียรภาพทางารเมืองในรัฐเหล่านั้นหลายรัฐเป็นผลเนื่องมาจากปฏิกิริยาซึ่งชนบรรมนิยมเดิมของแถบนี้และพลังของการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยอันก่อให้เกิดความไม่แน่นอนมีต่อกันและกันในต้นคริสต์ศัตวรรษที่ ๒๐ ในสองประเทศคือตุรกีและอิสราเอลผู้นำที่เป็นคนชาติหนึ่งเองเป็นผู้วางนโยบายและดำเนินการปรับปรุงให้ทันสมัยอย่างรีบด่วน ในตุรกีมูลเหตุจูงใจประการแรกคือความต้องการที่จะเสริมโครงสร้างทางสังคมและการเมืองให้มั่นคงยิ่งขึ้นเพื่อต่อต้านอันตรายที่จะมาจากการ

ถูกแบ่งปันเขตแดน โดยพวกจักรวรรดินิยมและการตกเป็นอาณานิคมของชาติอื่น ใน
อัตราของการอพยพของคนเป็นจำนวนมากจากยุโรปเข้ามาในปาเลสไตน์ เมื่อยังเป็นรัฐใน
อาณัติและความจำเป็นที่จะต้องยับยั้งเพื่อเอกราชทางการเมืองในเขตลัทธิที่เป็นปฏิ-
ปักษ์กับคนในสมัยต่อมาเป็นสิ่งที่จะต้องสร้างสังคมสมัยใหม่ที่ทรงพลัง ในอีก
มุมหนึ่งของภาพเราจะมองเห็นเยเมนและอัฟกานิสถานซึ่งเพราะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ซึ่งห่าง
ไกลออกไปทำให้พลังของการเปลี่ยนแปลงเข้าไปไม่ถึง มาในสมัยนี้เท่านั้นที่พลังอันเกิด
จากการที่กลุ่มประเทศตะวันออกและตะวันตกแข่งขันกันในเรื่องความช่วยเหลือจากต่าง
ประเทศได้เริ่มเข้าไปก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างของการเมืองและสังคมที่เคย
เป็นสังคมเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ในแบบแผนของสังคมชนชั้นถ่อเผ่าพันธุ์และสังคมฟิวดัล

ในประเทศอื่น ๆ ในแถบนี้การต่อสู้ระหว่างพลังของประเพณีและพลังความ
คิดสมัยใหม่มีความรุนแรงกว่าในตุรกีและอิสราเอลจึงทำให้สถานการณ์ทางการเมืองขาด
ความมั่นคงกว่ามาก จะเห็นได้ว่าเอเชียตะวันตกแยกออกได้เป็นสามกลุ่มซึ่งแต่ละกลุ่ม
มีแบบแผนของพลังเคลื่อนไหวทางการเมืองของตนเอง เพื่อความสะดวกทั้งสามแบบ
นี้อาจขนานนามได้ดังนี้ “ระบบการเมืองสมัยใหม่” (ตุรกีและอิสราเอล) “ระบบการเมือง
ดั้งเดิม” (เยเมนและอัฟกานิสถาน) และ “ระบบการเมืองที่เปลี่ยนแปลงอยู่เดิมนอ” (อิหร่าน
ซาอุดีอาระเบียและกลุ่มประเทศในเขตวงจันทร์อันอุดมสมบูรณ์) ในตอนต่อไปนี้จะได้นำ
ลักษณะสำคัญของพลังทางการเมืองของแต่ละกลุ่มแต่ละประเทศขึ้นมาพิจารณาอย่างย่อๆ
โดยเริ่มต้นจาก “ระบบการเมืองที่เปลี่ยนแปลงอยู่เดิมนอ” เพราะในกลุ่มนี้มีมากประเทศ
ที่สุด ต่อเมื่อเข้าใจพื้นฐานของความแตกต่างของพลังเคลื่อนไหวทางการเมืองของแต่ละ
กลุ่มได้แล้ว การพิจารณาต่อไปถึงเรื่องของพรรคการเมือง การเลือกตั้ง และกลุ่ม
ผลประโยชน์ของดินแดนแถบนี้ทั้งหมดจึงจะมีความหมาย (ดูตาราง ๕-๑ หน้า ๘๔๕-๘๔๘)

ระบบการเมืองที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

ประเทศที่อยู่ในกลุ่มแรกนี้มากกว่าประเทศอื่น ๆ ทั้งหมดได้ทำให้เอเชียตะวันตกเฉียงใต้ได้ชื่อว่าขาดเสถียรภาพทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของระบบต่าง ๆ ที่รวมอยู่ในกลุ่มนี้เกิดขึ้นบ่อยครั้งและมักจะเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง ประวัติศาสตร์ในระยะไม่นานมานี้เต็มไปด้วยเรื่องของการจลาจล การรัฐประหาร การฆาตกรรม และการปฏิวัติ สาเหตุชั้นมูลฐานประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอนี้ได้กล่าวถึงมาแล้วคือความต้องการโดยทั่วไปของกลุ่มที่ปฏิบัติทางการเมืองต่าง ๆ ที่จะสร้างรัฐชาติที่มั่นคงแข็งแรงทั้ง ๆ ที่ต้องเผชิญอุปสรรคที่เป็นมรดกตกทอดมากมายหลายอย่างซึ่งรวมการแทรกแซงและการครอบงำโดยชนต่างชาติในทางการเมืองและเศรษฐกิจ และยิ่งในกลุ่มประเทศอาหรับด้วยแล้วยังมีอุปสรรคเพิ่มเติมอีกอย่างหนึ่งคือความขัดแย้งในใจของชาวอาหรับระหว่างความภักดีต่อชาติของตนเองและความเต็มใจในอุดมการณ์ที่จะรวมสร้างชาติอาหรับขึ้นมาเป็นชาติเดียวกัน สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการขาดเสถียรภาพก็คือความขัดแย้งระหว่างพวกหัวเก่าซึ่งประกอบด้วยราชวงศ์ต่าง ๆ ที่ปกครองดินแดนแถบนี้และพวกเจ้าของที่ดินกับพวกที่อยู่ในสังคมเมืองซึ่งได้รับอิทธิพลตะวันตก แต่ส่วนหนึ่งที่แน่นอนระหว่างสาเหตุภายในและสาเหตุภายนอกที่ทำให้เกิดการขาดเสถียรภาพนั้นแตกต่างกันออกไปในแต่ละประเทศ

ประเทศซีเรีย

ตั้งแต่เริ่มเป็นประเทศมาซีเรียเป็นความคิดหรือคำจำกัดความทางภูมิศาสตร์มากกว่าที่จะเป็นประเทศที่แท้จริงซึ่งมีพรมแดนที่แน่นอนไม่เปลี่ยนแปลง ในต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๖ การปรารภในสงครามทำให้ซีเรียถูกรวมเข้าไปอยู่ในจักรวรรดิออตโตมานพร้อม ๆ กับประเทศอาหรับอื่น ๆ ในดินแดนใกล้เคียงคือ อิรักและอียิปต์ จนกระทั่งสงครามโลกครั้งที่หนึ่งเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่าประเทศซีเรียนั้นรวมเดบานอน ปาเลสไตน์และทรานส์จอร์แดนเข้าไว้ด้วย อีกนัยหนึ่งซีเรียประกอบด้วยดินแดนซึ่งตะวันตก

ของเขตวงจันทร์อันอุดมสมบูรณ์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนียภาพในอาณา
จักรออกโตมานซึ่งกำลังจะสลายตัวเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในเมืองใหญ่ ๆ ในเขตซีเรีย คือ
เมืองดามัสกัส เบรุต และเยรูซาเล็ม แต่ความไม่พึงพอใจในการปกครองของพวก
ออกโตมานจึงนำไปสู่การล้มเลิกการจัดตั้งองค์การทางการเมืองโดยเฉพาะในหมู่นักศึกษา
นายทหารและปัญญาชนในสังคมเมืองก็เมื่อขบวนการที่เรียกกันว่า เคอร์กานูม คือขบวน
การสหพันธ์ก้าวหน้าได้เกิดมีอำนาจขึ้นในจักรวรรดิออกโตมาน (ค.ศ. ๑๙๐๘-๑๙๑๘)

งานชิ้นแรกของการปฏิวัติเพื่อล้มอำนาจของพวกออกโตมานเริ่มดำเนินตั้งแต่
เมื่อสงครามโลกครั้งที่หนึ่งเกิดขึ้นใหม่ ๆ คือเมื่อขบวนการในซีเรียได้ติดต่อกับพรรคพวก
ของซาริฟยูเซนซึ่งเป็นผู้ทรงอิทธิพลของอาณาจักรออกโตมานแต่งตั้งให้เป็นผู้ดูแลรักษานคร
ศักดิ์สิทธิ์ คือนครเมกกะและนครมาดีนาในเขตฮิยาซ ความสัมพันธ์อันแนบแน่นซึ่ง
ไฟเชิดบุตรชายของซาริฟได้ทำพิธีเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมลับของซีเรียสมาคมหนึ่งชื่อ
อัลอะฮาด (ซึ่งแปลว่าสัญญา) รัฐบาลของจักรวรรดิออกโตมานปราบปรามขบวนการนี้
โดยวิธีรุนแรงเช่นแขวนคอพวกผู้นำชาวอาหรับในซีเรียหลายสิบคนรวมทั้งสมาชิกของ
จักรวรรดิด้วยคนหนึ่ง การขาดแคลนอาหารอย่างมากในระหว่างสงครามช่วยทำให้ขบวน
การปฏิวัติซึ่งพึ่งก่อตัวขึ้นแข็งแรงและแพร่หลายออกไปมากขึ้น ในปี ค.ศ. ๑๙๑๖ เมื่อ
ซาริฟยูเซนประกาศตนเป็นอิสระไม่ขึ้นต่อจักรวรรดิออกโตมานอีกต่อไปและนำกองทัพ
อาหรับขึ้นไปทางเหนือ โดยได้รับความช่วยเหลือจากที่ปรึกษาชาวอังกฤษหลายคนเช่น
ท. อี. ดอเรนส์ พวกนายทหารอาหรับที่สามารถหนีออกจากกองทัพของรัฐบาลได้ก็เข้ามา
ร่วมด้วยเป็นอันมาก และซีเรียก็ค่อยแผ่คลุมลงของพวกกบฏอาหรับด้วยความหวัง เมื่อ
ใกล้จะถึงสงครามโลกไฟเชิดและดอเรนส์ก็สามารถนำกองทัพเข้านครดามัสกัสได้อย่าง
มีชัย

อนาคตทางการเมืองของซีเรียเป็นเรื่องที่ต้องคาดคะเนกันอยู่เป็นเวลาดัง
ต้องปีติหลังจากสงครามสิ้นสุดลงแล้ว พระเจ้าไฟเซิดประทับอยู่ที่ปารีสเป็นเวลานานเพื่อ
เรียกร้องอิสรภาพในที่ประชุมสันติภาพด้วยพระองค์เอง คณะกรรมการตอบด่วนอัน
ประกอบด้วยชาวอเมริกันนำโดยนายเฮนรี ซี. คิง และชาลส์ เครนซึ่งประธานาธิบดีวิลสัน
ยืนยันที่จะส่งไปยังซีเรียได้พบว่า บรรดาชาวซีเรียซึ่งมีความคิดเห็นของตนเองในทางการเมือง
เมืองส่วนมากมีความต้องการเอกราชอย่างเหลือเกินและแม้ว่าการควบคุมยังจะเป็นสิ่งจำ-
เป็นพวกนักต้องการที่จะอยู่ใต้การควบคุมของอังกฤษหรืออเมริกามากกว่าของฝรั่งเศส
อย่างแน่นอน แต่ในต้นปี ค.ศ. ๑๙๒๐ อังกฤษก็ปฏิบัติตามข้อตกลงฉบับในระหว่างสงคราม
โดยมอบซีเรีย (รวมเลบานอนแต่ไม่รวมปาเลสไตน์และทรานส์จอร์แดน) ให้เป็นรัฐ
ในอาณัติของฝรั่งเศสภายใต้การควบคุมขององค์การสันนิบาตชาติซึ่งพึงจดตงชนใน
ระหว่างนั้นที่ประชุมของผู้นำชาวอาหรับที่เมืองตามัสคัตที่เรียกกันว่าสภาแห่งชาติของซี-
เรียก็ได้ประกาศตั้งไฟเซิดเป็นกษัตริย์ของซีเรีย แต่ไม่ช้ากองทหารฝรั่งเศสก็เข้าล้อม
รอบภูเขาของตามัสคัตก่อนที่จะพ้นระยะเวลาที่ยื่นคำขาดเสียและหลังจากที่ได้ระดมยิง
เข้าไปในเมืองอยู่ชั่วขณะหนึ่งเท่านั้นก็ขับไล่ไฟเซิดออกไปได้

ในการปกครองรัฐในอาณัติในสมัยระหว่างสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและครั้งที่
สองฝรั่งเศสใช้นโยบายการปกครองจักรวรรดิที่ไว้กันมาแต่โบราณ คือ นโยบายก่อ
ให้เกิดความแตกแยกเพื่อจะได้ปกครองได้ ฝรั่งเศสได้ขยายเขตที่พลเมืองที่นับถือศาสนา
คริสต์มีจำนวนมากที่สุดในเลบานอนออกไปรวมเอาเมืองที่เป็นเมืองท่า คือ เบรุต ไชดา
(ซิดอน) ทาราบดัลอัซซัม (ทริโปลี) และดินแดนลึกเข้าไปจนมีเขตแดนกว้างขวางพอที่
จะตั้งเป็นเขตใหม่ขึ้นมา (ในครั้งแรกเรียกว่า “เลบานอนใหญ่”) ซึ่งในเขตนี้ทั้งพวก
คริสต์เคียนและพวกมุสลิมนิกายซุนนี ซีไอ และพวกที่นับถือนิกายดรูซรวมอยู่ด้วยโดยที่
พวกคริสต์เคียนมีจำนวนมากกว่าเพียงเล็กน้อย ในแถบภูเขาทางใต้ของตามัสคัตซึ่งมีพวก
ถือนิกายดรูซอาศัยอยู่มากมีการปกครองของตนเองต่างหากเช่นเดียวกับทางฝั่งทะเลของ

ซีเรียทางเหนือซึ่งเป็นเขตของพวกอาดาม์และเรียกดินแดนแถบนั้นว่า รัฐของอาดาม์ แต่การแบ่งดินแดนในอาณัติของฝรั่งเศสออกเป็นหน่วยการปกครองที่แน่นอนประมาณ ๒ ถึง ๕ หน่วยนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และในที่สุดก็แบ่งออกอย่างชัดเจนเป็นสองหน่วยเท่านั้น คือ ซีเรียและเลบานอน

การปกครองของฝรั่งเศสจัดตั้งขึ้นโดยอำนาจทางทหารและแม้ว่าจะเป็นที่นิยมชมชอบของพวกคริสเตียน ในเลบานอนแต่ชาวซีเรียส่วนมากรู้ดีถึงชนชั้นอย่างยิ่งการกบฏซึ่งเริ่มขึ้นจากทางแถบภูเขาของพวกที่นับถือนิกายคอร์ทในปี ค.ศ. ๑๙๒๖ ขยายออกไปทั่วซีเรียอย่างรวดเร็วและปราบปรามได้ด้วยความยากลำบาก ในที่สุดในปี ค.ศ. ๑๙๒๘ ฝรั่งเศสเรียกประชุมสภาว่ารัฐธรรมนูญของซีเรีย ในปี ค.ศ. ๑๙๓๐ ก็ได้มีการใช้รัฐธรรมนูญแบบรัฐธรรมนูญในเขตแดนในอาณัติฝรั่งเศสเป็นครั้งแรก ความขัดแย้งระหว่างฝรั่งเศสกับซีเรียเกี่ยวกับอนาคตของมณฑลอลีกซานเคิร์ตทำให้การรับรองเอกราชต้องเลื่อนออกไป ดินแดนของซีเรียซึ่งอยู่ติดกับพรมแดนตุรกีแห่งนั้นมีฐานะพิเศษตามข้อตกลงระหว่างตุรกีกับฝรั่งเศสในปี ค.ศ. ๑๙๒๑ เมื่อซีเรียจะได้รับเอกราชแน่นอนแล้วเช่นตุรกีจึงเรียกร้องให้มณฑลอลีกซานเคิร์ตซึ่งมีทิวเขาอาหรับและชาวตุรกีอาศัยอยู่ได้มีการปกครองเป็นอิสระ แม้ว่าซีเรียจะได้ประท้วงอย่างแข็งแรงแต่ในปี ค.ศ. ๑๙๓๘ มณฑลนี้ได้รับฐานะอิสระและในปีต่อมาที่ตัดสินใจเข้าร่วมกับตุรกี (ในระหว่างนั้นได้เปลี่ยนชื่อเป็นฮาไทซึ่งแปลว่า “ประเทศของพวกฮิไทต์”) เพื่อให้เข้ากับคำานานเกี่ยวกับพวกฮิไทต์และพวกซูเมเรียนของอาดาเตอร์)

ความสัมพันธ์ระหว่างฝรั่งเศสและซีเรียยังคงตึงเครียดอยู่เมื่อสงครามโลกครั้งที่สองเกิดขึ้น ในระยะแรกซีเรียตกอยู่ใต้การควบคุมของรัฐบาลวิชี แต่ในปี ค.ศ. ๑๙๔๑ กองทหารอังกฤษและฝรั่งเศสได้เข้ายึดครองซีเรียโดยให้คำมั่นสัญญาแข็งแรงว่าจะให้ซีเรียเป็นเอกราชเมื่อสงครามสิ้นสุดลงแล้ว (ที่เรียกกันว่าข้อตกลงของเดอโกลและดิคเคิลตัน) ฝรั่งเศสถอนทหารของตนออกไปเมื่อต้นปี ค.ศ. ๑๙๔๖ หลังจากที่ถูกอังกฤษได้คัดค้านตรง ๆ ให้ระงับถึงสัญญาที่ทำในระหว่างสงคราม

ต่อมาไม่ช้าพวกผู้นำทางการเมืองซึ่งเคยได้เข้าร่วมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันใน “กลุ่มของชาติ” เกือบจะตลอดสมัยที่ฝรั่งเศสครอบครองอยู่ก็เกิดการทะเลาะวิวาทกันอย่างรุนแรง พวกหนึ่งเรียกร้องให้เข้าข้างอิรักและจอร์แดนในการขัดแย้งทางการเมืองในหมู่ชาวอาหรับด้วยกันเองแต่อีกพวกหนึ่งต้องการเป็นฝ่ายอียิปต์และซาอุดีอาระเบีย พวกแรกมีที่ว่าจะต้องการรวมหรือก่อตั้งสหพันธ์ในเขตซีเรียใหญ่ (ซึ่งจะรวมเลบานอน ทรานส์จอร์แดนและหวังว่าจะได้รวมปาเลสไตน์เข้าไปด้วย) หรือมีฉันทันในเขตวงจันทร์อันอุดมสมบูรณ์ ส่วนพวกที่สองยืนยันต้องการเอกราชและต้องการรักษาสถาบันระบบสาธารณรัฐไว้เพื่อต่อต้านความทะเยอทะยานของกษัตริย์ราชวงศ์ฮัชไมต์ในประเทศใกล้เคียง ความพ่ายแพ้ของชาวอาหรับในสงครามปาเลสไตน์ทำให้สถานการณ์ทางการเมืองเลวลงไปอีก การเดินขบวนของนักศึกษาและการจลาจลกลายเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นเป็นประจำและเกิดสภาพการที่ชวนให้มีการรัฐประหาร โดยใช้กำลังขึ้นเสมอ ๆ ในปี ค.ศ. ๑๙๕๓ มีการรัฐประหารถึงสามครั้ง ผู้นำในการรัฐประหารครั้งสุดท้ายคือนายพันเอก อาดิบ ชีชาคต์ลัมารวาทที่จะครองอำนาจอยู่ได้ถึงห้าปีและภายใต้ระบบเผด็จการที่เด็ดขาดได้ทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยได้อีกบ้าง การล้มอำนาจของนายพันเอก ชีชาคต์ในปี ค.ศ. ๑๙๕๔ ทำให้ประเทศหันกลับไปสู่การขัดแย้งต่อรองใช้เล่ห์กะเท่ห์กันในรัฐสภา สลับด้วยการปฏิวัติของทหาร การจลาจล การเดินขบวนประท้วง และการฆาตกรรมเช่นเดิม

สภาพการเมืองของซีเรียระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๕๔ ถึง ๑๙๕๘ แสดงให้เห็นภาพทั่วไปว่าปัญหาการรวมกลุ่มพันธมิตรกำลังจะรุนแรงขึ้นทุกที โดยตลอดมาซีเรียได้เคยวางแผนเอกราชที่ตนได้มาด้วยความยากลำบากและในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๔๗-๔๘ ถึงปี ค.ศ. ๑๙๕๒-๕๓ ซีเรียเป็นประเทศอาหรับประเทศเดียวที่ปฏิเสธไม่ยอมรับความช่วยเหลือจากสหรัฐ ในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๕๔-๕๕ เมื่อนัดเซอร์เรียกร้องให้ชาวอาหรับรวมกันเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันก็ได้รับการสนับสนุนอย่างแข็งแกร่งจากผู้นำชาว

ซีเรียซึ่งได้เคยมีความเลื่อมใสในลัทธิสหพันธ์อาหรับอยู่เสมอแต่ไม่ไว้วางใจแผนการซึ่ง
เสนอขึ้นโดยกษัตริย์หัวเก่าของจอร์แดนและอิรักซึ่งเป็นพันธมิตรกับอังกฤษ ในปี ค.ศ.
๑๙๕๖ นั้นซีเรียเช่นเดียวกับอียิปต์ได้หันเหไปทางกลุ่มโซเวียตเป็นอย่างมากและได้รับ
อาวุธจากฝ่ายคอมมิวนิสต์มากมาย ในด้านการเมืองภายในประเทศการรวมพรรคการ
เมืองหัวรุนแรงต้องพรรคเข้ากับพรรคฟื้นฟูโซเวียตลัทธิของอาหรับ (ที่เรียกว่า พรรคบาธ)
ภายใต้อัครมัย ฮอราณี ทำให้เกิดพลังที่เข้มแข็งสำหรับการก่อวิน ในขณะเดียวกัน
ซีเรียเป็นประเทศเดียวในตะวันออกไกลที่พรรคคอมมิวนิสต์ปฏิบัติการได้โดยถูกต้องตาม
กฎหมาย และศาลิค บัคดซ ซึ่งเป็นหัวหน้าพรรคได้รับเลือกตั้งเข้ามาในสภาอย่างภูมิใจ
ในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ การแย่งอำนาจภายในประเทศระหว่างกลุ่มทหารที่ซัดกันหลายกลุ่มกับ
พรรคบาธ และพวกคอมมิวนิสต์ถึงขั้นรุนแรง ในที่สุดพรรคบาธและกลุ่มทหารที่เกลียด
ชังคอมมิวนิสต์กลุ่มหนึ่งตัดสินใจที่จะรวมซีเรียเข้ากับอียิปต์ โดยหวังว่าการทำเช่นนั้นจะขัด
ขวางพวกคอมมิวนิสต์ซึ่งกำลังจะเข้ายึดอำนาจและโดยมีความเชื่อมั่นว่านั้จะเร็วซึ่งมีผู้
นิยมมากและมีชื่อเสียงในวงการระหว่างประเทศคงจะสามารถหยุดยั้งอิทธิพลของคอมมิว-
นิสต์ได้ในอนาคต

ด้วยเหตุนี้สหสาธารณรัฐอาหรับซึ่งเป็นความด้าแรกที่เห็นได้ชัดครั้งแรกแม้
จะไม่สมบูรณ์ของความหวังที่จะรวมชาติอาหรับเข้าด้วยกันจึงถือกำเนิดขึ้น ช่วงขณะหนึ่ง
ดูเหมือนว่าความด้าแรกนั้นจะขยายวงกว้างออกไป เยเมนซึ่งอยู่ห่างไกลเข้าร่วมกับ
สหสาธารณรัฐอียิปต์ในสหพันธรัฐซึ่งไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอนและเรียกตัวเองว่าสหรัฐ-
อาหรับ ผู้นำชาวมุสลิมในเดบานอนซึ่งอยู่ใกล้เคียงตั้งค่ายทำการสู้รบกับคณะรัฐบาล
ทุจริตของประธานาธิบดี คามิด ซามูน ซึ่งนับถือศาสนาคริสต์ พระเจ้าฮุเซนและพวก
รัฐมนตรีหัวเก่าแห่งจอร์แดนต้องเผชิญกับความไม่สงบในหมู่ประชาชนซึ่งนับวันจะรุนแรง
ขึ้นทุกที ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๕๘ การปฏิวัติอย่างรุนแรงในอิรักเพื่อล้มล้างคณะ
รัฐบาลอันประกอบด้วยบุคคลเพียงไม่กี่คนซึ่งคุมอำนาจเด็ดขาดไว้ในกำมือทำให้เกิดการ

ของเด็คซันในแผ่นดิน ในชาติคือระเบียบการที่พระเจ้าซาอูคผู้รู้ยลรู้ยลต้องมอบพระราชอำนาจให้กับเจ้าชายไฟเซ็ดพระอนุชาหมายความว่าผู้ถือบั้งเทียนการปกครองประเทศอาหรับซึ่งร่ำรวยที่สุดเป็นผู้ที่มีความเห็นชอบด้วยกับนโยบายสหพันธ์อาหรับของนัดเซอร์ แต่ต่อมาไม่ช้าการแทรกแซงของนาวิกโยธินอเมริกันในแถบตอนแตรกองทหารของอังกฤษในจอร์แดนทำให้ประเทศทั้งสองต้องสงบราบคาบลงอีก ในอิรักนายพลกาซิมดามารกที่จจะรักษาความเป็นใหญ่ไว้ได้แม้จะต้องต่อสู้อย่างรุนแรงหลายครั้งทั้งกับพวกคอมมิวนิสต์และพวกทหารซึ่งก่อการกบฏ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสหสาธารณรัฐอาหรับของนัดเซอร์ “สหรัฐอาหรับ” คงเป็นเพียงนิยายของวงการทูต ฉะนั้นเมื่อปลายปี ค.ศ. ๑๙๕๘ จึงดูเหมือนว่าความกระตือรือร้นในระยะแรกในการที่จะสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในหมู่ชาวอาหรับภายใต้การนำของนัดเซอร์จะได้หยุดชะงักลง

แม้แต่ภายในสหสาธารณรัฐอาหรับก็เช่นเดียวกัน ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเป็นสิ่งที่ประกาศออกมาได้ง่ายแต่การปฏิบัติกันนั้นยากกว่า การที่เจ้าหน้าที่ชาวอียิปต์ทั้งทหารและพลเรือนเข้ามาจัดการบริหารในซีเรียก่อให้เกิดความไม่พอใจในหมู่ชาวซีเรียเป็นอย่างมาก แม้ว่าซีเรียจะเป็นประเทศที่ดามารกจะพัฒนาการเกษตรกรรมได้อีกมากมายโดยเฉพาะดินแดนในเขตเมโสโปเตเมีย แต่ประเทศอียิปต์ซึ่งมีประชากรต้นประเทศและขาดแคลนเงินตราต่างประเทศก็ไม่สามารถที่จะช่วยให้ความปรารถนานั้นลุล่วงไปได้โดยเร็ว ยิ่งกว่านั้นแม้ว่าจะได้ประกาศตั้งสหสาธารณรัฐอาหรับไปแล้วหลายปีแต่ระบบกฎหมายและเศรษฐกิจของอียิปต์และซีเรียก็ยังคงแยกกันอยู่ ในฤดูร้อนของปี ค.ศ. ๑๙๖๑ เมื่อรัฐบาลของนัดเซอร์พยายามรวมการบริหารและระบบเศรษฐกิจของสองประเทศเข้าด้วยกันตามที่ควรจะได้ทำมานานแล้วผลก็คือซีเรียแยกตัวออกไปจากสหพันธ์ซึ่งมีอายุได้ ๓ ปี โดยการกบฏของพวกทหารในซีเรียซึ่งทำได้โดยรวดเร็วและเรียบง่ายจนนัดเซอร์จำเป็นต้องยอมรับการแบ่งแยกอย่างหน้าซันที่สุดเท่าที่จะทำได้ การที่ประเทศต่าง ๆ ยอมรับรองการประกาศเอกราชของซีเรียอีกครั้งแสดงว่าความมุ่งหมาย

ประการสำคัญในระยะนี้ของพวกคณะปฏิวัติในปี ค.ศ. ๑๙๖๑ ประเด็นผลสำเร็จอย่าง
งดงาม แต่การเลือกตั้งในปีถัดมานั้นแสดงว่าการรวมกลุ่มกันภายในประเทศก็ยังคงไม่
แน่นอนเช่นเดียวกับเมื่อสมัยเลือกตั้งในปี ค.ศ. ๑๙๕๕-๑๙๕๘ และปี ค.ศ. ๑๙๕๔-๑๙๕๘
กาลเวลาเท่านั้นที่จะบอกได้ว่า กลุ่มพลเรือนที่แก่งแย่งชิงดีกันอยู่ เช่น พรรคบาซ และ
พรรคที่หัวเก่ากว่า เช่น พรรค “ชาตินิยม” และพรรค “อิสระ” จะสามารถจัดตั้ง
รัฐบาลที่มั่นคงพอสมควรขึ้นได้หรือไม่ หรือว่าการปฏิวัติรัฐประหารโดยพวกทหารและ
การจลาจลยังคงจะเกิดขึ้นเรื่อย ๆ อยู่ต่อไป

ประเทศเลบานอน

ประเทศเลบานอนเช่นเดียวกับประเทศซีเรียได้รับเอกราชเป็นทางการเมื่อปี
ค.ศ. ๑๙๔๓ และได้เป็นอิสระโดยแท้จริงเมื่อฝรั่งเศสถอนทหารออกไปในปี ค.ศ. ๑๙๔๕-
๑๙๔๖ การเมืองภายในประเทศยังคงมีพื้นฐานอยู่บนความตกลงดั้งเดิมระหว่างผู้ชนับถือ
ศาสนาิกายต่าง ๆ กันที่ได้ทำกันไว้ตั้งแต่สมัยยังเป็นดินแดนในอาณัติ โดยหลัก-
เกณฑ์ของข้อตกลงนี้ประธานาธิบดีของสาธารณรัฐจะเป็นพวกคริสเตียนิกายมารอนไนท์
นายกรัฐมนตรีเป็นมุสลิมิกายซุนนีแต่ตำแหน่งในคณะรัฐมนตรีและตำแหน่งอื่นในอง
การรัฐบาลจะแบ่งปันออกไปในระหว่างพวกคริสเตียนและพวกมุสลิม ในอัตราส่วนหกต่อ
ห้า ความหมกหมุ่นในเรื่องการก้าวของประเทศซึ่งส่วนใหญ่ประกอบด้วยเมืองท่าที่ใหญ่
ที่สุดของอาหรับและเขตสงครามที่อยู่ลึกเข้าไปในแผ่นดินใหญ่ช่วยทำให้สภาพการที่เป็น
อยู่มั่นคงขึ้น การที่ชาวอาหรับพร้อมใจกันไม่คิดต่อค้ำกับอิสราเอลตั้งแต่สงครามปาเลสไตน์
ในปี ค.ศ. ๑๙๔๘ ทำให้ประเทศเลบานอนได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากอยู่ ด้วยการ
บินพาณิชย์ซึ่งมีเส้นทางรอบโลกเล็กลงที่เบรุตมากกว่าเขตอาวฟ์เมื่อผ่านตะวันออก
ใกล้และบริษัทการค้าของชาวตะวันตกก็ตั้งสำนักงานสาขาขึ้นในเบรุต เงินรายได้จากน้ำมัน
เป็นจำนวนมากที่หลั่งไหลเข้ามาในกลุ่มประเทศอาหรับโดยเฉพาะหลังจากข้อตกลง

ตั้งตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๐ กว่า ๆ ว่าจะแบ่งผลกำไรกันคนละครึ่งทำให้จำนวนเงินฝากในธนาคารในเดปานอนมีมากมายเพราะเดปานอนมีนโยบายการค้ำประกันซึ่งแตกต่างกันมากจากนโยบายจำกัดเงินตราต่างประเทศและตั้งกำแพงภาษีของประเทศใกล้เคียง ในฤดูร้อนเมืองตากอากาศตามเชิงเขาที่มรดกพิชเชนส์บายของเดปานอนดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มั่งคั่งจากอียิปต์ อิรัก และซาอุดีอาระเบีย และเงินที่ไหลเข้ามาจากต่างประเทศทำให้เกิดการก่อสร้างอย่างขนานใหญ่ทั้งในเขตธุรกิจและเขตที่เป็นบ้านเรือนที่อยู่อาศัยในเบรุต

แม้กระนั้นคิดเบืองหลังระบบการปกครองที่มีการแบ่งดินแดนส่วนระหว่างนิกายศาสนาต่าง ๆ อย่างระมัดระวังก็ยังมีความไม่พึงพอใจซึ่งนับวันจะเพิ่มขึ้นทุกที อิสรากล่าวว่า “ หกต่อห้า ” นั้นถือตามการสำรวจประชากรครั้งสุดท้ายซึ่งได้ทำกันนานมาแล้วตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๓๒ แต่มีหลักฐานหลายอย่างแสดงว่าตั้งแต่ปีนั้นมาจนปัจจุบันอิสรากการเกิดของพวกมุสลิมในกายนี้นั้นเพิ่มขึ้นซึ่งสูงกว่าและแนวโน้มยิ่งขึ้นซึ่งพวกคริสเตียนมีอยู่มากกว่าพวกมุสลิม ในการที่จะอพยพไปทวีปอเมริกาทำให้อิสรากล่าวของพลเมืองที่ต่างศาสนากันนั้นเปลี่ยนไป เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๓๒ พวกคริสเตียนมีจำนวนมากกว่าพวกมุสลิมเล็กน้อยแต่เมื่อมาถึงกลางคริสต์ศตวรรษพวกมุสลิมมีจำนวนมากกว่าเสียแล้ว แต่ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากระบบการปกครองที่มีศูนย์กลางอำนาจจะเอื้ออำนวยเช่นนั้นก็ไม่ยอมให้มีการสำรวจประชากรใหม่

ในระหว่างนั้นดีเซอรัทได้รับความนิยมนิยมชมชอบจากพวกมุสลิมมากขึ้นทุกทีและนโยบายนิยมตะวันตกของพวกนักการเมืองที่นับถือศาสนาคริสต์ก่อให้เกิดความไม่พอใจเป็นอย่างมากในหมู่พวกที่เป็นกลางหรือพวกที่ค่อนข้างจะเห็นด้วยกับนโยบายสหพันธ์อาหรับ ความคดโกงในวงการบริหารซึ่งเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้เกิดการแสดงความไม่พอใจอย่างรุนแรงขึ้นบ่อย ๆ ซึ่งโดยมากผู้ที่เป็นตัวตั้งตัวตีมักจะเป็นกลุ่มที่จนยากอยู่เสมอในหมู่พวกคริสเตียนนิกายมารอไนท์และพวกมุสลิมในกายนี้นั้น ในปี ค.ศ. ๑๙๕๒ ประธานาธิบดีบิซารวา ฮัดดอว์ พ้นจากอำนาจไปเพราะการปฏิวัติที่ไม่เสียเลือดเนื้อ แต่เมื่อมาถึงปี

ค.ศ. ๑๘๕๕ ผู้เป็นปฏิปักษ์ต่อคามิดชามุนซึ่งชนมาแทนที่อดิครุภรรวบรวมกำลังกันเข้าอีก เพื่อโค่นชามุนซึ่งคดโกงและทำงานไม่ได้ผล เศรษฐกิจและชีวิตประจำวันของประเทศได้รับความกระทบกระเทือนอย่างหนักอยู่เป็นเวลาดหลายเดือนเพราะสงครามกลางเมืองที่เกิดขึ้นเป็นระยะ ๆ ดังนั้นรัฐบาลจึงขอความช่วยเหลือจากกองทัพอเมริกันซึ่งสหรัฐก็ได้ส่งมาให้ตามข้อตกลงที่เรียกกันว่าดัทธิโอเซ็นเฮาว์ การที่นาวิกโยธินอเมริกันยื่นมือเข้าไปช่วยคราวในฤดูร้อนของปี ค.ศ. ๑๘๕๘ และนโยบายประนีประนอมของฟาคุคิซาป (ดาออกจากตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดเพื่อรับตำแหน่งประธานาธิบดี) ซึ่งได้ชนมาแทนที่ชามุนทำให้ประเทศกลับไปสู่สภาพปกติและสามารถประกอบการค้าที่มีผลกำไรสูงได้ต่อไป

ประเทศจอร์แดน

ประเทศจอร์แดนมีชื่อเสียงว่าเป็นประเทศที่มีพรมแดนผิธรณชาติมากที่สุด มีทรัพยากรธรรมชาติน้อยที่สุดและพลเมืองมีความดำนกในหน้าที่ของราษฎรน้อยที่สุดในบรรดาประเทศในตะวันออกใกล้ทั้งหลาย แม้ว่าในโอกาสของรัฐบาลจะพยายามสืบสาวประวัติศาสตร์ของชาติขึ้นไปจนถึงสมัยของชาวนาบัทตั้งแต่ต้นคริสต์ศกาด แต่การจัดตั้งรัฐทรานส์จอร์แดน (ซึ่งเป็นชื่อเดิมของจอร์แดน) เป็นผลของการจัดแบ่งดินแดนอาหรับที่เคยอยู่ในอาณาจักรออตโตมานตามข้อตกลงสันติภาพหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ในข้อตกลงระหว่างอังกฤษและฝรั่งเศสในปี ค.ศ. ๑๙๒๐ ดินแดนส่วนที่ตามสัญญาภูมิศาสตร์เป็นของซีเรียซึ่งอยู่เหนือทะเลสาบฮุเดห์และเทือกเขาในเขตแดนของพวกครูซรวมกันจัดเป็นดินแดนในอาณัติของฝรั่งเศส ส่วนที่อยู่ทางใต้ของทะเลสาบเป็นรัฐปาเลสไตน์ในอาณัติของอังกฤษ การจัดพรมแดนของรัฐปาเลสไตน์ดั้งเดิมมีขึ้นเป็นรัฐในอาณัตินั้นมุ่งหมายที่จะให้มีทางติดต่อกับอิรักซึ่งเป็นเขตแดนในอาณัติของอังกฤษอีกแห่งหนึ่งแม้ว่าจะต้องผ่านทะเลทรายเป็นตอน ๆ

ในปี ค.ศ. ๑๙๒๐ อับดุลลาห์บุตรชายคนที่สองของซารีฟูเซนนำนักรบเผ่า
โบคูอิงกลุ่มหนึ่งมุ่งไปทางพรมแดนของซีเรีย เหตุผลก็ดูเหมือนว่าจะไปแก้แค้นแทน
ไฟเซ็ดพชายซึ่งก่อนหน้านี้ได้ถูกขับไล่ออกไปจากตำแหน่งกษัตริย์ของซีเรีย พวกอังกฤษ
เกลียดชังอับดุลลาห์ตั้งแต่ความตึงเครียดและเพื่อเป็นการตอบแทนได้แต่งตั้งให้
เป็นอามิร (ผู้ปกครอง) เขตแดนของรัฐปาเลสตีนในอาณัติซึ่งอยู่ทางตะวันออกของ
แม่น้ำจอร์แดนและทะเลเดดซี การตัดสินใจครั้งนี้ไม่เพียงแต่มุ่งหวังจะสร้างรัฐที่
ภักดีต่ออังกฤษในดินแดนแถบนี้เท่านั้นแต่ยังเป็นเพราะต้องการที่จะกันเอาเขตแดนของ
ปาเลสตีนส่วนที่เป็นทะเลทรายลึกเข้าไปออกจากข้อตกลงบัตฟอร์ (สำหรับข้อนี้ใน
ตอนต่อไปที่ว่าด้วยอดีต) ภายใต้การบังคับบัญชาของนายทหารอังกฤษคือนายพล
จิดวา จอห์น เบกอท กัดบี้ (กัดบี้ปาซา) กองทหารเผ่าเรือนเร่ของอับดุลลาห์ก็ได้
กลายมาเป็นกองทหารที่มีความผูกพันกันอย่างใกล้ชิดและมีระเบียบวินัยที่เรียกกันว่ากอง
พันอาหรับ

ในปัจจุบันทรานส์จอร์แดนมีผู้ปกครอง มีกองทัพ และมีเมืองหลวง (คือ
อัมมันเมืองเล็ก ๆ สร้างโดยพวกเซอว์คาส์ซึ่งครั้งหนึ่งถลามาจากทางคอเคซัส แต่
เมื่อกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ต่อด่านของอาณาจักรออตโตมานให้กลับไป) แต่ก็ยัง
ขาดสิ่งที่จำเป็นอื่น ๆ เกือบทั้งหมด ประเทศเต็มไปด้วยเนินทรายซึ่งไม่เหมาะกับการ
เพาะปลูก และภายใต้ดินทรายนั้นก็ไม่ปรากฏว่ามีแร่ธาตุอยู่เลย เมืองอัคบาห์ซึ่งเป็น
เมืองชายทะเลสุดทางฝั่งตะวันออกเฉียงเหนือของทะเลแดงก็เป็นเมืองท่าที่ไม่เจริญ ยิ่งกว่า
นั้นชาวคูเบเบียซึ่งอยู่ใกล้เคียงยังอ้างว่าอัคบาห์เป็นกรรมสิทธิ์ของตน ดังนั้นดินคำซา
เข้าทั้งหมดจึงต้องผ่านเข้ามาทางไซปาและเทลอาวีฟซึ่งเป็นเมืองท่าของอิสราเอล (แต่ตั้งแต่
ค.ศ. ๑๙๔๘ ผ่านทางเบรุต และตามลัคค์) หลังจากสงครามโลกครั้งที่สองทรานส์จอร์แดน
พ้นจากภาวะรัฐในอาณัติและได้รับนามเป็นทางการว่าประเทศทรานส์จอร์แดนของ
กษัตริย์ฮัชไมต์ (พระมหากษัตริย์เป็นเผ่าฮัชมิดและซารีฟูเซนอ้างว่าคนสืบเชื้อสายมาจาก

พระมหามัต) แม้กระนั้นก็ดี การปกครองประเทศก็ยังคงดำเนินไปโดยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับที่ปรึกษาชาวอังกฤษและได้รับเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลอังกฤษทุกปีเพราะงบประมาณไม่เพียงพอ

ในสงครามปาเลสไตน์ในปี ค.ศ. ๑๙๔๘ กองพันอาหรับของอับดุลลาห์ แสดงความสามารถมากกว่ากองทัพของประเทศอาหรับอื่น ๆ ในการต่อสู้กับกองทหารของอิสราเอลที่เพิ่งสร้างขึ้นใหม่ ๆ เมื่อสงครามสงบลงโดยไม่มีการแพ้ชนะนั้นเขตแดนของปาเลสไตน์ส่วนที่มีชาวอาหรับอาศัยอยู่มากรวมทั้งนครเยรูซาเล็มเก่าและแถบเชิงเขายูดาเยทางเหนือและทางใต้ของเยรูซาเล็มตกอยู่ในการอำนาจของกองทัพของทรานส์จอร์แดน ในปี ค.ศ. ๑๙๔๖ อับดุลลาห์รวบรวมเอาเขตแดนส่วนตะวันออกของปาเลสไตน์ซึ่งอยู่คนละฝั่งของแม่น้ำจอร์แดนเหล่านี้เข้าไว้ในประเทศและตัดสินใจของประเทศให้สันติลงได้อย่างเหมาะสมให้เป็นเพียงประเทศจอร์แดนของกษัตริย์ฮัสซิดีไมท์ ประเทศอาหรับอื่น ๆ ไม่พอใจการกระทำแบบ “แล้วไปแล้ว” นี้เป็นอย่างมากและชั่วขณะหนึ่งคิดจะได้จอร์แดนออกจากดามัสกัสหรือสหพันธอาหรับ การกระทำอันนี้ทำให้อับดุลลาห์ถูกปลดประณามในปี ค.ศ. ๑๙๕๑ โดยสมัชชพรรรคพวกของ ฮัสซามิน อัดดูเซิน ซึ่งดำรงตำแหน่งมุฟตีหรือที่ปรึกษากฎหมายของเยรูซาเล็มเพราะอับดุลลาห์ได้ทำลายความหวังของอัดดูเซินที่จะได้ปกครองรัฐปาเลสไตน์ของอาหรับ

การรวมเอาเขตแดนของปาเลสไตน์ส่วนที่เป็นอาหรับเข้ามานำให้พลเมืองของจอร์แดนเพิ่มขึ้นเกือบสามเท่าตัว บดินหนึ่งส่วนสามของพลเมืองเป็นชนเผ่าไบดูฮ์ซึ่งประกอบขึ้นเป็นพลเมืองของประเทศทรานส์จอร์แดนดั้งเดิม หนึ่งส่วนสามเป็นพวกที่อยู่ภายในปาเลสไตน์ และหนึ่งส่วนสามเป็นพวกอาหรับที่อพยพมาจากปาเลสไตน์ส่วนที่ตกเป็นของอิสราเอล ชาวปาเลสไตน์ซึ่งเป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงและมีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจมากกว่าผู้อื่นมากไม่ค่อยพอใจการปกครองตามระบบเก่าของกษัตริย์ของพวกเขาซึ่งเผ่าไบดูฮ์และของที่ปรึกษาชาวอังกฤษซึ่งห้อมล้อมพระองค์อยู่ พวกดักลาส

เบียดเสียดกันในค่ายอพยพที่ไม่น่าจะมีความรู้สึกเคียดแค้นรัฐบาลใดก็ตามที่ไม่สามารถ
ทำลายล้างศัตรูชาวอิสราเอลและทำให้พวกตนได้กลับไปสู่ถิ่นฐานเดิม การที่มัมมูกตักยชาว
ปาเลสไตน์อื่น ๆ อพยพเข้ามาเป็นจำนวนมากทำให้มัมมูกตักยสภาพจากเมืองหน้าด่าน
เล็กๆ กลางทะเลทรายมากลายเป็นเมืองหลวงซึ่งคึกคักและมีพลเมืองถึงหนึ่งล้านคน

ทัตต์โลร์ดของอับดุลลาห์ถูกประกาศว่าอิกลจิตหลังจากชนครองราชย์ได้
ไม่นานและยูเซนโอรสซึ่งยังเป็นทารกอยู่ได้ ชนครองราชสมบัติแทนโดยมีพระมารดาเป็น
ผู้สำเร็จราชการในระยะแรก เมื่อมาถึงปี ค.ศ. ๑๙๕๕ การโฆษณาของนั้เซอร์ซึ่ง
ประณามถึงโรคที่เกี่ยวกับอิทธิพลของอังกฤษว่าเป็นลัทธิจักรวรรดินิยมอันเต็มไปด้วย
เดห์ให้กระเทีของอังกฤษและเรียกร้องให้ประเทศอาหรับทั้งหลายรวมกันเข้าเป็นอัน
หนึ่งอันเดียวกันได้เริ่มมีผู้สนใจมากขึ้นในจอร์แดน ในการรัฐประหารซึ่งกินเวลาเพียง
เล็กน้อยแต่รุนแรงนายทหารจอร์แดนในกองพันอาหรับสามารถขับไล่กบฏปาซาและนาย
ทหารและที่ปรึกษาชาวอังกฤษออกจากตำแหน่ง ยูเซนกษัตริย์หนุ่มต่อสู้ด้วยความกล้า-
หาญจนสุดแรงเพื่อรักษาราชบัลลังก์เอาไว้โดยการสนับสนุนลัทธิชาตินิยมที่รุนแรงในบาง
ครั้งและขัดขวางในบางคราวแต่ได้สถานการณ์ จอร์แดนได้รับความช่วยเหลือทาง
การเงินจากอังกฤษและอเมริการ่วมกันแทนเงินช่วยเหลือที่เคยได้รับจากอังกฤษที่ปรึกษา
ชาวอังกฤษที่ยังคงอยู่ในประเทศก็ไม่แสดงตนโดยเปิดเผยเช่นที่เคยมา จอร์แดนและอิรัก
ตอบได้การรวมอียิปต์และซีเรีย เมื่อต้นปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ด้วยการประกาศรวมประเทศของ
คนเข้าเป็นสหพันธ์อาหรับ แต่นโยบายรวมประเทศโดยกฎหมายซึ่งยังไม่มามีบทบัญญัติที่
แน่นอนนั้นต้องล้มเลิกไปในระยะเวลาอันสั้นเพราะเกิดการปฏิวัติอย่างนองเลือดขึ้นในแบก-
แดดเมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๕๘ ในขณะที่หน่วยนาวิกโยธินอเมริกันเข้าไปใน
เดบานอนพระเจ้ายูเซนก็รักษาราชบัลลังก์ไว้ได้ โดยการเรียกกองทัพอังกฤษซึ่งก่อนหน้านั้น
พระองค์ได้ถูกบังคับให้ส่งให้ถอนออกไปกลับเข้ามาในประเทศอีกชั่วคราวหนึ่ง

ตั้งแต่วิกฤตการณ์ปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ยูเซนพยายามจะปกครองจอร์แดนโดยการใช้อำนาจการค้ำที่เข้มงวดเพื่อจะหยุดยั้งการก่อตัวของประชาชนในเมืองใหญ่ ๆ และในขณะเดียวกันก็พยายามวางแผนการปฏิรูปทางเศรษฐกิจเพื่อจะให้ผลิตผลของระบบเศรษฐกิจของสังคมชนบทเพิ่มมากขึ้น สงครามประสาทรหว่างจอร์แดนและสหราชอาณาจักรสำหรับซึ่งทำกันโดยวิธีค้าว่ากันอย่างสาเด็ยเตเด็ยทางวิทยุกระจายเสียงค่อย ๆ ลดความเข้มข้นลงและเมื่อถึงกลางปี ค.ศ. ๑๙๖๑ มีหลายสิ่งซึ่งแสดงว่าอัมมันและไคโรอาจจะหันมาประนีประนอมกัน ปัญหาอยู่ที่ว่าจอร์แดนจะสามารถดำรงอยู่ในฐานะประเทศเอกราชได้นานเท่าไรและในที่สุดเมื่อประเทศจอร์แดนถึงอายุชัณนี้มันจะสลายตัวลงไปอย่างสงบหรือท่ามกลางความจลาจลวุ่นวายชนรุนแรงซึ่งจะก่อตัวขึ้นมาอีก

ประเทศอิรัก

ประเทศอิรักเป็นประเทศที่มั่งคั่งที่มีค่าทางเศรษฐกิจหลายอย่าง และในขณะเดียวกันก็มีโครงสร้างของสังคมแบบโบราณซึ่งพึงจะได้เริ่มมาทำการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยอย่างรวดเร็วเมื่อไม่นานมานี้ อิรักแตกต่างกับซีเรียและจอร์แดนเพราะมีบ่อน้ำมันที่มีขนาดใหญ่โตพอควร (โดยเฉพาะรอบ ๆ โมซูลทางเหนือ และเคอร์คุกทางตะวันออกเฉียงเหนือ) และก็แตกต่างกับซาอุดีอาระเบียและคูเวตซึ่งมีน้ำมันอุดมสมบูรณ์ด้วยเหมือนกันเพราะอิรักมีที่ดินที่ทำการเพาะปลูกได้และมีน้ำมากมายที่จะนำมาใช้ในการชลประทานได้เพราะแม่น้ำไทกริสและแม่น้ำยูเฟรติสซึ่งเป็นแม่น้ำใหญ่ไหลผ่านอิรักจากเหนือลงไปใต้ แต่กระนั้นก็ดีแม้อิรักจะได้เคยเป็นแหล่งของอารยธรรมชั้นสูงมาแล้วในสมัยของซูเมอร์ พวกบาบิโลน พวกอัสเซอร์ ดมาจนกระทั่งถึงสมัยของกาหิบบฮารูน อัลดาลิจิของแบกแดดแต่อิรักได้กลายมาเป็นดินแดนที่มีความเจริญทางวัฒนธรรมน้อยที่สุดในจักรวรรดิออตโตมาน ยกตัวอย่างเช่นว่าไม่ได้เคยมีนโยบายที่จะปรับปรุงวิทยาลัยขึ้นตั้งซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากในแบกแดดให้เป็นมหาวิทยาลัยที่ทันสมัยจนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๕๗—

๑๘๕๘ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า อิริคเช่นเดียวกับอิหร่านเป็นประเทศ “ด้อยพัฒนาในทางเศรษฐกิจ” อย่างแท้จริง และเป็นประเทศซึ่งดั่งที่มั่วคามากมายหลายอย่าง เช่น ดินที่คือนำและรายได้จากน้ำมันยังต้องคอยให้ผู้ที่มีความสามารถในการจัดการนำเอามาใช้เป็นพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจทั้งกิจกรรมและอุตสาหกรรมซึ่งจะเจริญรุ่งเรืองได้มาก เช่นเดียวกับเดบานอนอิริกเป็นประเทศที่มีพลเมืองหลายหมู่หลายเหล่าที่สุดในบรรดาประเทศอาหรับในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ พลเมืองมากกว่าครึ่งหนึ่งเล็กน้อยเป็นชาวอาหรับนิกายชีอะห์ ประมาณสามสิบเปอร์เซ็นต์เป็นพวกอาหรับนิกายซุนนี และประมาณยี่สิบเปอร์เซ็นต์เป็นพวกเคิร์ดนิกายซุนนี

กองทัพอังกฤษจากอินเดียมาขึ้นบกในแถบอ่าวเปอร์เซียในระหว่างสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง เมื่อถึงปี ค.ศ. ๑๙๑๗ ได้เข้าครอบครองดินแดนส่วนใหญ่ของอิริก และได้ขยายอำนาจออกไปจนถึงเขตโมซุลซึ่งมีน้ำมันอุดมสมบูรณ์หลังจากทำสัญญาสงบศึกกับจักรวรรดิออตโตมานในปี ค.ศ. ๑๙๑๘ การก่อตั้งดินแดนในอาณัติภายใต้การดูแลของอังกฤษหลังสงครามเกิดขึ้นเรื่องยุ่งยากขึ้นเพราะการกบฏที่รุนแรงและขยายไปทั่วของพวกเผ่าที่นับถือนิกายชีอะห์จากทางตอนกลางของกลุ่มแม่น้ำยูเฟรติส ในปี ค.ศ. ๑๙๒๑ เมื่อได้จัดให้มีการออกเสียงโดยประชาชนทั่วประเทศเกี่ยวกับเรื่องนั้นพอเป็นพิชิตเพื่อจะได้นำมาอ้างว่าเป็นมคิมหาชนแล้วอังกฤษได้แต่งตั้งซาริฟไฟเซด (ซึ่งถูกถอดจากตำแหน่งกษัตริย์ของชีเรียเมื่อไม่นานมาแล้ว) ขึ้นเป็นกษัตริย์ของอิริก อังกฤษใช้นโยบายนี้เพราะซาริฟได้เคยร่วมมือกับอังกฤษอย่างใกล้ชิดมาแล้วและเพราะนายทหารที่สนับสนุนไฟเซดส่วนมากมาจากอิริก

ภายใต้ไฟเซดที่หนึ่งอิริกได้กลายมาเป็นประเทศที่มีบุคคลกลุ่มหนึ่งซึ่งมีความสัมพันธ์ทางการเมืองกันอย่างใกล้ชิดดำเนินการปกครองมาได้โดยเรียบร้อย ผู้ที่เป็นหัวใจของกลุ่มที่ปกครองประเทศอยู่คือพวกนายทหารที่ห้อมล้อมพระเจ้าไฟเซดนายทหารคนสำคัญที่สุดคือ นายพลนุรี อัลดซาอิดซึ่งเป็นเสนาธิการอยู่เป็นเวลานานและ

เป็นนายกรัฐมนตรีของประเทศกว่าสิบครั้ง ตั้งแต่ในคอนตันของสมัยที่ยังเป็นรัฐในอาณัติได้มีสมาชิกของตระกูลเก่าแก่ของแบกแดดเข้าร่วมเป็นพวกเดียวกับพวกนายทหารกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นชนชั้นกลางเช่น สมาชิกของตระกูลเกดานิสและปาชาซิดและพวกผู้ซื้อเสียงจากมาดราห์และโมซูล เช่น พวกอุมาริสและ บัซ อายน การที่ผู้แทนของชนกลุ่มน้อยบางกลุ่มเข้าร่วมอยู่ด้วยช่วยให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางการเมืองชนกลุ่มน้อยท่ามกลางความแตกต่างทางชาติพันธุ์และทางศาสนา ฉะนั้นจึงมีบ่อยครั้งที่ ชาซุน ฮัซเรตซึ่งเป็นนายธนาคารชาติยิวดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีคลัง และคณะรัฐมนตรีเกือบทุกคณะจะต้องมีสมาชิกคนใดคนหนึ่งของตระกูลบาบันรวมอยู่ด้วย ตระกูลนี้สืบเชื้อสายลงมาจากหัวหน้าเผ่าเคอร์ดินในซูไลมานียาที่แต่ได้กลายมาเป็นสมาชิกของสังคมเมืองซึ่งได้รับอิทธิพลของอาหรับมานานแล้ว หัวหน้าของเผ่าพันธุ์ที่นับถือนิกายชีอะฮ์และคนสำคัญอื่น ๆ ได้มีที่นั่งในรัฐสภาเสมอและต่อมาก็ตีเข้ารวมในคณะรัฐมนตรี อันตรายซึ่งจะเกิดจากขบวนการที่คิดจะก่อตั้งพรรคการเมืองซึ่งเป็นสิ่งที่พวกปัญญาชนและคนส่วนมากในสังคมเมืองนิยมชมชอบมากก็หมดไปในปีค.ศ. ๑๙๔๐ กว่าๆ เมื่อผู้นำของพรรคต่าง ๆ บางคนได้เข้าไปอยู่ในคณะรัฐมนตรีเป็นบางครั้งบางคราว *

ถึงแม้ว่าตามรัฐธรรมนูญอิรักจะมีการปกครองระบอบที่มีกษัตริย์ได้รัฐธรรมนูญและมีคณะรัฐมนตรีที่รับผิดชอบต่อรัฐสภาที่ได้เลือกตั้งขึ้นมา แต่ตามความเป็นจริงแล้วลำดับที่มาของอำนาจในการปกครองกลับกันกับที่ตราเอาไว้ ในรัฐธรรมนูญในจำนวนคณะรัฐมนตรีประมาณ ๔๐ คณะ ซึ่งผิดเปลี่ยนกันอย่างรวดเร็วเข้ามาบริหารประเทศระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๒๐ และ ปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ไม่มีสักคณะเดียวที่พ้นอำนาจออกไปเพราะรัฐสภาลงมติไม่ไว้วางใจ ส่วนมากพ้นจากอำนาจเพราะการขัดแย้งกันในระหว่างรัฐมนตรีหรือมีฉันทกด้วยกลอุบายของสมาชิกของกลุ่มที่มีอำนาจซึ่งมีความไม่พอใจและต้องการเข้ามาดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีเสียเองโดยเร็ว เมื่อได้จัดตั้งคณะรัฐ-

* ย่อหน้านี้ปรับปรุงมาจากหนังสือของ Almond and Coleman ที่ได้กล่าวถึงข้างต้น หน้า ๘๑๑

มนตรีชนใหม่แดวก้เป็นธรรมเนียมที่ว่ารัฐบาลใหม่จะมีอำนาจยุบสภาและในการเลือก
ตั้งใหม่รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยซึ่งมีความชำนาญก็สามารถที่จะให้ผู้ที่จะสนับสนุน
คนได้เข้ามามีเสียงข้างมากในสภา ทั้งนี้โดยการใช้ทั้งการสัญญาจะให้ความสนับสนุน
ทางการเมืองและการชื้อจะลงโทษแ่ก่แต่โอกาสจะอำนวย ส่มาชิกของรัฐสภา
ส่วนใหญ่โดยเฉพาะจากเขตแดนของพวกเผ่าต่างๆ ได้รับเลือกตั้งเข้ามาโดยไม่มีผู้แข่งขัน
เบื่องหลังการใช้อำนาจของคนหมู่หนึ่งโดยเอารัฐสภาเป็นเครื่องบังหน้าผลประโยชน์ของ
อังกฤษมีบทบาทที่สำคัญแ่ก่มั่นคง ผู้ที่รักษามลประโยชน์ของอังกฤษ คือ พวกที่
ป้รึกษาในกระทรวงต่าง ๆ แ่ก่ในราชสำนัก ทหารอังกฤษที่ประจำอยู่ที่สนามบินฮับบา-
नियाห์และที่อื่น ๆ แ่ก่บริษัทยาน้ำมันปิโตรเลียมอิรัก (ซึ่งมีอังกฤษ ฝรั่งเศด ฮ่องกง
แ่ก่อเมริกาเป็นผู้ถือหุ้นร่วมกันอยู่ แ่ก่ผู้จัดการเป็นอังกฤษ)

โดยสนธิสัญญาปี ค.ศ. ๑๙๓๐ อิรักเป็นประเทศแรกในบรรดารัฐในอาณัติ
ของสันนิบาตชาติที่ได้รับเอกราชเป็นทางการ แ่ก่สนธิสัญญาี้เกิดเป็นผลในปี ค.ศ. ๑๙๓๒
เมื่ออิรักได้เข้าเป็นส่มาชิกของสันนิบาตชาติ แ่ก่ในไม่ช้าก็เริ่มมองเห็นร่องรอยของความ
แตกแยกหลายประการในโครงสร้างซึ่งวางไว้อย่างหมิ่นเหม่ การดิ้นพระชนม์ของพระเจ้า
ไฟเซิดในปี ค.ศ. ๑๙๓๓ ทำให้ระบบคณาธิปไตยนี้ขาดผู้ที่อยู่ในฐานะเหมาะสมที่จะรักษา
ความสงบเพราะพระเจ้าไฟเซิดทรงมีทั้งความสามารถตามแบบฉบับเดิมของผู้นำของชน
เผ่าที่อยู่ในทะเลทรายแ่ก่ทั้งเทคนิคของนักการทูตสมัยใหม่ (กาซี โอไรด์ของไฟเซิดเป็น
ผู้ที่ถ่วงร่งแ่ก่แ่ก่ขั้บร่งคว่่าเสียชีวิตในปี ค.ศ. ๑๙๓๖ แ่ก่อีกหลายปีหลังจากนั้น เจ้า
ชายอับดุลดาห์ได้ทำหน้าที่แทนกษัตริย์ในฐานะที่เป็นผู้สำเร็จราชการพระเจ้าไฟเซิดที่ต่อง
ที่ยังทรงพระเยาว์อยู่) ในปี ค.ศ. ๑๙๓๖ นายทหารกลุ่มหนึ่งยึดอำนาจได้ในการปฏิวัติ
ที่นองเลือดแ่ก่ให้คำมั่นสัญญาว่าจะมีนโยบายเป็นชาตินิยมมากยงขึ้น เมื่อก่อนที่จะขึ้นมา
เป็นประมุขของรัฐบาลใหม่นี้ บัคร์ ซิดจี้ ได้เคยเตือนยศเพราะบทบาทในการฆาตกรรม
หมู่พวกชนหมู่น้อยชาวอัสซีเรียซึ่งนับถือศาสนาคริสต์แ่ก่ในสมัยที่เป็นรัฐในอาณัติเป็น

ชนหมู่น้อยซึ่งมีผู้เกลียดชังมากเพราะเป็นพวกทักท้วงของอิรักซึ่งมีอังกฤษเป็นผู้ควบคุม
ชอบเกณฑ์เข้าไปเป็นทหารมากที่สุด หลังจากครั้งนี้แล้วการใช้กำลังเข้ายึดอำนาจใน
ครั้งต่อ ๆ มาไม่สู้จะรุนแรงและดูเหมือนจะทำเป็นพิธีการเสียมากกว่า เครื่องบินต้องดำ
ดำจะบินอยู่เหนือกรุงแบกแดด ในขณะที่หน่วยทหารหน่วยใดหน่วยหนึ่งซึ่งประจำการอยู่
ใกล้พระราชฐานจะประกาศว่าจะไม่อยู่ใต้อำนาจบัญชาของรัฐบาลอีกต่อไป และรุ่งขึ้น
พลเมืองที่ตกใจก็อาจจะได้ยินในรายการข่าวในตอนเช้าว่าคณะนายทหารและพลเรือน
อีกกลุ่มหนึ่งได้ยึดอำนาจและจัดตั้งรัฐบาลใหม่ขึ้นอีกแล้ว

การรัฐประหารครั้งสุดท้ายในฤดูใบไม้ผลิของปี ค.ศ. ๑๙๕๓ เกือบจะเป็น
การตั้งต้นการปฏิวัติซึ่งถ้าทำสำเร็จจะทำลายพื้นฐานของการปกครองโดยคณะบุคคลซึ่งมี
อังกฤษหนุนหลังอยู่ตั้งแต่ต้นดงโดยสิ้นเชิง ผู้นำในการรัฐประหารในปี ค.ศ. ๑๙๕๓ คือ
ราศีจิต อาดี อัดเกลธานี ซึ่งเป็นสมาชิกของตระกูลซึ่งอยู่ในกลุ่มชนชั้นสูงผู้มีอิทธิพลของ
แบกแดดแต่เป็นสาขาที่ห่างไกลออกไป อัดเกลธานีมีความเห็นแตกต่างกับกลุ่มอิทธิพลนี้
และพยายามหาผู้สนับสนุนนโยบายล้มล้างอังกฤษและตั้งเสริมสหพันธ์อาหรับ โดยการขอ
ความช่วยเหลือทางทหารไปยังกองทหารของรัฐบาลวิเศษของฝรั่งเศสในซีเรียและกองทัพ
นาซีซึ่งกำลังจะได้เข้ายึดครองกรีซและครีตต้องลี้ภัยมายังไมด์ ไกลออกไปทางตะวันตกใน
ระหว่างนั้นในแบกแดดอับดุลลาห์ผู้สำเร็จราชการก็หนีรอดชีวิตไปได้อย่างหวุดหวิดโดย
หลบไปในรถของทูตอเมริกัน ในฮับบานียาห์กองทหารของอังกฤษกองเล็ก ๆ ได้ต่อต้าน
ด้านกองทัพของอิรักซึ่งมีกำลังสูงกว่ามากอย่างสุดความสามารถ แต่การร้องขอความ
ช่วยเหลือโดยด่วนของราศีจิตอาดีไม่มีผู้ใดรับฟัง คุรกีปฏิเสธไม่ยอมให้เยอรมันส่งอาวุธ
ยุทธภัณฑ์ผ่านประเทศของตนโดยทางรถไฟเข้าไปในซีเรียหรืออิรัก ที่สำคัญที่สุดก็คือ
ฮิตเลอร์มองไม่เห็นความสำคัญทางยุทธศาสตร์ของตะวันออกไกลแต่กลับมองเห็นชัยชนะ
ของเยอรมันในแหลมบอลข่านว่าเป็นเพียงการตระเตรียมเพื่อที่จะเข้าโจมตีรัสเซียซึ่งเป็น
สิ่งที่ได้ผ่านมานานแล้ว หลังจากเหตุการณ์ดังที่เรายกย่องต้องลี้ภัยวันกองพันอาหรับของ

กัปป์ปาชากรับเร่งข้ามทะเลทรายไปช่วยเหลือกองทหารอังกฤษที่ถูกด้อมอยู่ที่ฮัมบา-
नियाห์ ราศีจิตอาดห์หนีไปซาอุดีอเวเบียและผู้ครองอำนาจขณะเก่าคือ กษัตริย์ พวก
อังกฤษและพวกกลุ่มอิทธิพลพื้นเมืองก็กลับเข้ามาปกครองดังเดิม

หลังสงครามโลกครั้งที่สอง คำขวัญของพวกบัญญัติชนหัวรุนแรงที่ใช้ในการ
สนับสนุนนโยบายสหพันธ์อาหรับ ในการแสดงความคิดเห็นอังกฤษและอิสราเอล และ
หนีไปทางโซเชี่ยลิสต์โดยทั่ว ๆ ไปได้รับการสนับสนุนจากพวกหนังสือพิมพ์และพวกคน
หนุ่มมากที่อยู่ในเมืองมาชกฮน แต่กองทหารซึ่งหัวเก่าและนิยมตะวันตกก็ยังกุมอำนาจเอา
ไว้ในมือตั้งแต่แรกมาที่เดย์วคือตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๒ นูรี อัดซาอิดได้ประกาศนโยบาย
ที่จะรวมเขตวงจันทร์อุดมสมบูรณ์เข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน นโยบายนี้ได้รับการสนับสนุน
โดยปริยายจากรัฐบาลอังกฤษซึ่งตระหนักตกใจมากที่ได้รูดพันความเสียหายอย่าง
ยับเยินทางยุทธศาสตร์มาได้อย่างหวุดหวิดในการปฏิบัติของราศีจิตอาดห์ แต่หลังสงคราม
นโยบายของอียิปต์ที่จะก่อตั้งมาคมหรือสหพันธ์อาหรับซึ่งมีขอบเขตกว้างขวางกว่าแม่
จะไม่ผูกพันกันใกล้ชิดเท่าทำให้แผนการก่อตั้งสหพันธ์อื่น ๆ หมดความสำคัญลงไป ใน
ปี ค.ศ. ๑๙๔๘ การเดินขบวนประท้วงตามถนนในแบกแดดบังคับให้ชาดีห์ จับบร์ นายก
รัฐมนตรีที่นับถือนิกายชีไอคนแรกของอิรักต้องลาออก ชาดีห์ จับบร์ ฟังกัปป์มาจาก
ประเทศอังกฤษพร้อมด้วยสนธิสัญญาซึ่งต่ออายุสิทธิที่อังกฤษจะยังคงมีฐานทัพอยู่ในอิรัก
ได้แม้ว่าจะโดยข้อตกลงที่เป็นประโยชน์แก่อิรักมากกว่าข้อตกลงเก่าอย่างมากมาย ใน
ปี ค.ศ. ๑๙๕๐ และ ค.ศ. ๑๙๕๒ อิรักแก้ไขข้อตกลงกับบริษัทราน้ำมันปิโตรเลียมอิรักโดย
เพิ่มค่าดัมปทานขึ้นมาสู่ระดับ “ห้าสิบ—ห้าสิบ” ดังนั้นนับว่าอิรักได้รับประโยชน์จาก
การต่อสู้อย่างลำบากยากแค้นของโมซาเด็กของอิหร่านโดยไม่ต้องใช้กำลังหรือความกด
ดันอีกเลย

ในปี ค.ศ. ๑๙๕๔ — ๑๙๕๕ อิรักซึ่งมีนูรี อัดซาอิดเป็นผู้นำอีกครั้งหนึ่งได้
ตกลงทำสัมพันธไมตรีทางทหารกับตุรกี อิหร่าน ปากีสถาน และอังกฤษที่เรียกว่า ดันนิ

สัญญาแบกแดด ซึ่งสอดคล้องกับแผน “รอบเหนือ” หรือแผนการป้องกันตะวันออก
ไกลซึ่งจอห์น ฟอสเตอร์ คัลลัส รัฐมนตรีต่างประเทศของสหรัฐได้ย้าเป็นนักหนา
ถึงแม้ว่าหนังสือพิมพ์ทางตะวันตกจะแสดงความชื่นชมโดยทั่วกันว่าการลงนามในสนธิ
สัญญาแบกแดดและการที่อิรักเข้าร่วมอยู่ด้วยเป็นชัยชนะทางการเมือง แต่ก็เป็นที่น่า
สังเกตว่าผลประโยชน์ทางทหารนี้ (ซึ่งค่อนข้างจะจอมปลอม) ได้มาโดยราคาสูงเพราะ
ทำให้อียิปต์และซีเรียหันไปสร้างสัมพันธไมตรีกับรัสเซียโดยใกล้ชิดยิ่งขึ้นและในอิรักเอง
รัฐบาลก็ต้องใช้นโยบายรุนแรงปราบปรามพวกที่ไม่เห็นด้วย ต้องสามเดือนก่อนจะลง
นามในสนธิสัญญาแบกแดดนายกรัฐมนตรี นูรี อัดซาอิดสั่งห้ามมิให้ม็พรรคการเมืองใน
อิรักและตั้งปิดหนังสือพิมพ์ทุกฉบับยกเว้นเพียงต้องดำนฉบับที่ได้รับใบอนุญาตพิเศษจาก
รัฐบาลเท่านั้น ข้อตกลงที่อียิปต์รับอาวุธจากเชคโกล์โดวาเกียและรัสเซียในปี ค.ศ. ๑๙๕๕
ซึ่งก่อให้เกิดความตึงเครียดอย่างมากนั้นเป็นวิธีที่อียิปต์ตอบโต้นโยบายนิยมตะวันตกของ
อิรัก และการโฆษณา “ต่อต้านนักจักรวรรดินิยม” ซึ่งแพร่ออกมาจากโคโรและ
คามัดดักก็มั่งคั่งยิ่งขึ้นอย่างเต็มอกเต็มใจในกลุ่มผู้คัดค้านนโยบายของนูรีซึ่งถูกปิด
ปากอยู่

การปฏิวัติซึ่งระเบิดขึ้นในแบกแดดเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๘ และซึ่งเป็นการปฏิวัติ
ที่ทารุณที่สุดและเลวเลวอดเนือมากที่สุดที่ตะวันออกไกลได้เคยประสบมานั้นทำให้โครง
สร้างทางการเมืองและสังคมอันบอบบางซึ่งได้ก่อสร้างมาด้วยความระมัด
ระวังในระยะสิบปีที่ผ่านมาล้มครืนลงมาเกือบหมด บุคคลสำคัญๆ ในการปกครองระบบ
เก่ารวมทั้งพระเจ้าไฟเซดที่ต้อง มงกุฎราชกุมารอับดุลดาห์และนายพลนูรี อัดซาอิดต้อง
เสียชีวิตและศพถูกทิ้งแขวนและตากไปตามถนนหลวง ผู้นำจากสมัยที่ยังมีกษัตริย์ซึ่งรอด
ชีวิตมากถูกนำขึ้นศาลซึ่งถ่ายทอดออกทางโทรทัศน์และวิธีดำเนินการของศาลเป็นไปใน
ทางที่จะทำให้มหาชนเกิดความชื่นชอบ พวกหัวหน้าฝ่ายทหารของคณะปฏิวัติซึ่งมีนายพล
อับดุลการิม กาสิม เป็นผู้นำประกาศยกเลิกสมาชิกภาพของอิรักในสนธิสัญญาแบกแดด

และหันไปดำเนินนโยบายต่างประเทศแบบเป็นกลางซึ่งได้รับการสนับสนุนอย่างแข็งแกร่งจากสหภาพโซเวียต แต่บริษัทน้ำมันปิโตรเลียมอิรัก ซึ่งมีผู้ถือหุ้นนานาชาติโดยมีอังกฤษเป็นผู้จัดการก็ยังคงดำเนินกิจการต่อไป และถ้าจะเกิดความหวังขึ้นในระยะแรก ๆ ว่า การล้มระบอบกษัตริย์ในอิรักจะทำให้อิรักเข้าร่วมกับสหประชาชาติหรือสหประชาชาติของนั้ลเซอร์ โดยทันทีความหวังนั้นก็ไม่ได้เกิดเป็นจริงขึ้นมา

ตามความเป็นจริงนั้นความแตกแยกอย่างรุนแรงเกิดขึ้นในไม่ช้าภายในคณะนายทหารและระหว่างสมัครพรรคพวกของคณะนายทหารในเมืองหลวงและในต่างจังหวัด นายพันเอกอาริฟ ซึ่งเป็นผู้ร่วมงานที่ใกล้ชิดที่สุดคนหนึ่งของกาซิมในระยะแรกและราศีจิตอาดี อดีตเกณฑ์ หัวหน้าพรรคปฏิวัติเพื่อล้มล้างอังกฤษ ในปี ค.ศ. ๑๙๔๑ ถูกจับในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๕๘ ในฐานะที่เป็นผู้นำของพรรคที่นิยมนั้ลเซอร์ ในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๑๙๕๘ ได้มีการกวาดล้างครั้งใหญ่หลังจากการกบฏในมณฑลโมซูลซึ่งเกิดขึ้นเพราะการยุบของสหประชาชาติอิรัก การต่อสู้ที่รุนแรงกว่านั้นคือการต่อสู้ระหว่างกาซิมกับพรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๙๕๘ ได้เข้าร่วมกับพรรคโมแครตแห่งชาติและพรรคโมแครตของพวกเคอร์ดีและจัดตั้งเป็นพรรคชาตินิยมคัซซิบ ในเดือนกรกฎาคมกาซิมนำเอาหน่วยต่อต้านของประชาชนซึ่งเป็นกำลังทางทหารของพรรคคอมมิวนิสต์เข้ามาอยู่ใต้การควบคุมของกองทัพได้ และในที่สุดก็ประกาศยุบทั้งหน่วยต่อต้านของประชาชนและพรรคการเมืองทั้งหมด ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๙๖๐ เมื่อได้อนุญาตให้มีการก่อตั้งพรรคการเมืองขึ้นได้อีกรัฐบาลออกใบอนุญาตให้แก่พรรคโมแครตแห่งชาติ แก่พรรคโมแครตของพวกเคอร์ดี และแก่พรรคคอมมิวนิสต์ของอิรักซึ่งได้แยกตัวออกไปแต่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับรัฐบาลของกาซิมแต่ไม่ยอมออกให้แก่พรรคคอมมิวนิสต์ที่แท้จริงซึ่งเชื่อฟังมอสโคว์ เมื่อต้นปี ค.ศ. ๑๙๖๓ กาซิมถูกลดจากอำนาจและถูกประหารชีวิตโดยคณะทหารซึ่งอยู่ใต้บังคับบัญชาของคู่แข่งคือ นายพัน

เอกอริฟ รัฐบาลใหม่ดำเนินการที่จะนำความสัมพันธ์กับอียิปต์และกับเผ่าเคอร์ต์ซึ่งไม่ยอมอยู่ใต้อำนาจให้เข้าสู่ภาวะปกติ และให้คำมั่นสัญญาว่าจะลดอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ลงไปอีก

ประเทศซาอุดีอาระเบีย

ซาอุดีอาระเบียอาจนับรวมอยู่ในกลุ่ม “ระบบการเมืองที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ” ได้แม้ว่าจะยังคงรักษารูปแบบโครงสร้างทางการเมืองแบบดั้งเดิมไว้หลายประการ ประเทศซาอุดีอาระเบียในปัจจุบันนี้กำเนิดมาจากราชวงศ์ของซาอุด์ซึ่งในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ เป็นเผ่าพันธุ์^{๑๕๕} ที่คงรกรากอยู่ทางแถบนาจด์ ซึ่งอยู่ทางภาคกลางของอาระเบียและมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับพวกที่นับถือนิกายวาฮาบี่ซึ่งเป็นนิกายอิสลามที่เคร่งครัดนิกายหนึ่ง เมื่อต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ กองทัพของมหมัดอาดีแห่งอียิปต์ในนามของสุลต่านของจักรวรรดิออตโตมานได้ปราบปรามการกบฏของพวกวาฮาบี่ซึ่งแพร่หลายไปทั่วคาบสมุทรอาระเบียลงได้ด้วยความยากลำบาก แต่ในคอนปลายคริสต์ศตวรรษนาจด์ได้คงอยู่ภายใต้การปกครองของราชวงศ์ของอิบนุ อัดร่าลิดแห่งดหพันธ์ของพวกซามาร์ซึ่งเป็นคู่แข่งกับอิบนุ ซาอุด์ (ซึ่งมีนามเต็มว่า อับดุลอาซิด อิบนุ อับดุลรามัน อัดไฟเซด อัดซาอุด์) ซึ่งเป็นผู้มั่งคั่งที่สุดของราชตระกูลนี้เจริญเติบโตขึ้นในฐานะผู้ลี้ภัยในสำนักของซีกแห่งคูเวต เมื่ออำนาจของจักรวรรดิออตโตมานถดถอยลงในระหว่างสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง อิบนุ ซาอุด์ก็สามารถยึดดินแดนของตนกลับคืนมาได้จากพวกซามาร์ซึ่งชนอยู่กับอาณาจักรออตโตมาน ในปี ค.ศ. ๑๙๒๖ กองทัพของซาอุด์มีชัยชนะเหนือฮาริฟยูเซนและได้รวมเอาฮิยาซ (ดินแดนแถบชายฝั่งทะเลแดงรอบๆ นครเมกกะและมาดีนาซึ่งเป็นนครศักดิ์สิทธิ์) เข้าไว้ในครอบครอง เมื่อถึงปี ค.ศ. ๑๙๓๐ กว่า ๆ อิบนุ ซาอุด์ได้มีอำนาจเต็มที่เหนือคาบสมุทรยกเว้นแต่เยเมนและเขตแดนที่อยู่ใต้อาณัติของอังกฤษตามชายฝั่งเอเดนไปยังคูเวต นักรบเผ่าซาอุด์โบคูฮ์ซึ่งเกณฑ์มาจากดหพันธ์มาคีนาคำสั่งให้นักรบได้บังคับให้พลเมืองที่พ่ายแพ้รับนับถือนิกายอิสลามนิกายวาฮาบี่ซึ่งเคร่งครัดมาก ในเวลานั้นรายได้

ของประเทศที่ก่อตั้งมั่นคงขึ้นใหม่ ส่วนมากได้มาจากค่าธรรมเนียมของผู้อารักแด่ดวงบุญ และบรรณาการที่เรียกเก็บมาจากเผ่าที่อยู่ใต้อำนาจ

การค้นพบบ่อน้ำมันในบริเวณอัลซาตามชายฝั่งของอ่าวเปอร์เซีย ก่อน สงครามโลกครั้งที่สองและการเริ่มต้นผลิตน้ำมันเมื่อต้นสงครามโลก โดยบริษัทน้ำมัน อาราเบียอเมริกัน (อาร์มโค) ซึ่งอเมริกาเป็นเจ้าของก็ก่อให้เกิดมีการเปลี่ยนแปลง อย่างมากมายในโครงสร้างของสังคม ในระบบการคลังและกษัตริย์ของประเทศในด้าน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศให้สูงขึ้นภายในเวลาไม่นาน ค่าธรรมเนียมที่เก็บจากผู้อารักแด่ดวงบุญลดน้อยลงและในที่สุดก็ยกเลิกไปโดยละทิ้งหน้าเผ่าที่อยู่ใต้อำนาจได้รับเงิน ช่วยเหลือจากท้องพระคลังหลวงเช่นเดียวกับสมาชิกจำนวนมากมายของราชตระกูลและ บริวารซึ่งนิยมใช้รถคาคิแลค หนึ่งในปีก่อนที่อินน์ ซาอุดจะขึ้นพระชนม์ ในปี ค.ศ. ๑๙๕๗ ข้อตกลงแบ่งผลกำไรใหม่โดยถือหลัก “ห้าสิบ ห้าสิบ” กับบริษัทอาร์มโคนำเงินรายได้ เป็นจำนวนถึง ๒๕๐ ล้านเหรียญอเมริกันเข้าสู่ท้องพระคลัง แต่ซาอุด อินน์ อับดุลอาซีส โอโรดและทายาทผู้เหดวเหดกของอินน์ ซาอุดก็สามารถที่จะใช้เงินเกินรายได้ที่สูงมาก เช่นในเวลาที่ไม่มีและได้เรียกเงินค่าสัมปทานล่วงหน้ามาใช้มากขึ้นทุกปี ระหว่างปีค.ศ. ๑๙๕๗ ถึง ค.ศ. ๑๙๖๑ พระเจ้าซาอุดต้องมอบพระราชอำนาจให้กับเจ้าชายไฟเซดพระ อนุชาผู้เป็นมกุฎราชกุมารและเป็นผู้ใช้จ่ายประหยัดกว่า ในระหว่างนี้อุตสาหกรรม น้ำมันซึ่งกำลังเจริญขึ้นรวมทั้งการก่อสร้างที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมนี้ การกีดกันน้ำมัน การจัดการขนส่งเหล่านี้ทำให้ชาวอาหรับจากประเทศที่เจริญกว่าเช่นจากปาเลสไตน์และ ซีเรียเข้ามาหางานทำมากขึ้นทุกที่และทำให้เกิดเป็นศูนย์กลางซึ่งอีกไม่นานอาจจะก่อให้เกิดความไม่สงบทางสังคมและอาจทำให้ซาอุดีอาระเบียต้องเผชิญกับความจลาจลยุ่งยาก ทางการเมืองเช่นประเทศใกล้เคียงได้

ประเทศอิหร่าน

แม้ว่าจะได้รับมรดกของความเป็นชาติเปอร์เซียและอิทธิพลของนิกายซุนนีซึ่งรวมกันทำให้มีลักษณะพิเศษของตนเองแต่ประเทศอิหร่านก็ยังมรดกของ “ระบบการปกครองที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ” เกือบครบถ้วนเช่นเดียวกับประเทศอาหรับที่นับถือนิกายซุนนีที่อยู่ใกล้เคียง การปฏิวัติในปี ค.ศ. ๑๙๐๕ บังคับให้ชาห์ผู้รุ่มรวยแห่งราชวงศ์เคจาวิต้องยอมรับแผนการที่จะจัดตั้งรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญระบบผู้แทน แต่การจัดแบ่งประเทศออกเป็นเขตอิทธิพลของอังกฤษและรัสเซีย (ค.ศ. ๑๙๐๗) และการปฏิวัติซ้อนโดย มหมัดอาลี ชาห์ ซึ่งเป็นพวกนิยมกษัตริย์ (ค.ศ. ๑๙๐๘) ทำให้ความพยายามของชนชั้นกลางที่กำลังเริ่มมีอำนาจที่จะคิดปฏิรูปต้องล้มเหลวไป ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่หนึ่งกองทัพของพวกออกโตมาน เยอรมัน อังกฤษ และรัสเซียต่างก็เข้ามาปฏิบัติ การอย่างเสรีในอิหร่านซึ่งเป็นประเทศเป็นกลาง ในสมัยหลังสงครามกองทัพของพวกบอลเชวิคซึ่งติดตามขั้วใดกองทัพของพวกรัสเซียชาวกุ่มหนึ่งข้ามทะเลแคสเปียนมาได้มาจัดตั้งรัฐบาลอิสระตามแบบของโซเวียตขึ้นในมณฑลกิลานทางเหนือ ในปีค.ศ. ๑๙๑๘ คณะรัฐมนตรีซึ่งรับดินแดนได้ลงนามในสนธิสัญญาซึ่งถ้ามีผลใช้บังคับก็จะทำให้อิหร่านกลายเป็นรัฐในอารักขาของอังกฤษ แต่รัฐสภาแห่งชาติ (มาจลิส) ไม่ยอมรับรองให้ตั้งยابัน

สองปีต่อมา ริชา คานนายดิบผู้ซึ่งได้เลื่อนขั้นมาบังคับบัญชาหน่วยทหารคอซแซคซึ่งมีมาแต่สมัยของพระเจ้าซาร์และได้เคยแสดงความสามารถในการขับไล่รัฐบาลโซเวียตออกไปจากกิลานเข้ายึดอำนาจในเทหะราน ในปี ค.ศ. ๑๙๒๕ ริชาถอดราชวงศ์เคจาวิออกราชสมบัติและสถาปนาตนเองขึ้นเป็นชาห์โดยใช้ชื่อตระกูลใหม่ว่า ปาห์ลาวี ชาห์ริชาปกครองประเทศโดยใช้อำนาจเด็ดขาดอยู่เป็นเวลา ๑๖ ปี สร้างทางรถไฟและโรงพยาบาล พยายามปรับปรุงประเทศให้ทันสมัยโดยวิธีต่างๆ และสามารถขยายอำนาจส่วนกลางออกไปควบคุมชนเผ่าต่างๆ ที่อยู่ทางตอนใต้ของประเทศได้บ้างเล็กน้อย

ในปี ค.ศ. ๑๙๔๑ อังกฤษและรัสเซียตัดสินใจที่จะเข้ายึดครองอิหร่านเพื่อเปิดเส้นทาง
ค้าขายจากทางตะวันตกไปสู่สมุทรเมดิเตอร์เรเนียน ชาวอิหร่านซึ่งนิยมนาซีไม่ยอมร่วมมือด้วย
จึงถูกเนรเทศออกไปอยู่ที่แอฟริกาใต้ (และไปสิ้นพระชนม์ที่นั่นเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๔) และ
ล้มพันธมิตรยกมหาราชซึ่งเป็นโอรสชั้นแทนที่และการยึดครองได้ตกลงทำเป็นสนธิสัญญา
ตามฝ่าย ตามสัญญาประเทศล้มพันธมิตรทั้งต้องสัญญาว่าจะถอนทหารออกไปภายใน
หกเดือนหลังจากสงครามยุติลง

ในประเทศอิหร่านนี้เองที่สงครามเย็นระหว่างรัสเซียและฝ่ายตะวันตกเกิดขึ้น
ก่อนที่สงครามร้อนกับเยอรมันและญี่ปุ่นจะสิ้นสุดลงเสียด้วยซ้ำ พวกรัสเซียขนย้ายชาวจาก
มณฑลอาซาร์บายจานทางตะวันตกเฉียงเหนือซึ่งอุดมสมบูรณ์ไปเป็นของตนเลยเป็นส่วนใหญ่
มาก แต่หนึ่งข้อพิพาทของฝ่ายคอมมิวนิสต์ประมาณว่าการขาดแคลนอาหารทางตอนใต้
ของอิหร่านเป็นผลจากการรื้อนาทาเร้นตามระบบนายทุนโดยพวกกองทหารอังกฤษที่ยึด
ครองประเทศอยู่ ในปี ค.ศ. ๑๙๔๔ รัสเซียพยายามบีบบังคับเอาสัมปทานรายใหญ่เพื่อ
สำรวจหาน้ำมันตลอดภาคเหนือของอิหร่าน การกระทำของรัสเซียกระตุ้นให้รัฐสภาซึ่ง
มีหมัด โมซาเดกนักกฎหมายจากตระกูลขุนนางเป็นผู้นำออกกฎหมายห้ามมิให้รัฐมนตรี
ผู้ใดทำสิ่งใดเกี่ยวกับการให้สัมปทานแก่คนต่างชาติแม้เพียงแค่เปิดการเจรจาโดยมิได้รับ
อนุมัติอย่างชัดเจนจากรัฐสภา ในปี ค.ศ. ๑๙๔๕ ได้มีการจัดตั้งรัฐบาลคอมมิวนิสต์
อิสระขึ้นภายใต้เงาของหอกปลายปืนของโซเวียตและโซเชลว่าถ้าสาธารณรัฐอาซาร์บายจาน
ของประชาชน พวกหัวหน้าของรัฐบาลคอมมิวนิสต์นั้นคือพวกสมาชิกของพรรคที่ได้
เล่นยศในการต่อสู้กีดานในปี ค.ศ. ๑๙๑๙ และหลังจากปีนั้นได้ย้ายไปอยู่ในมอดโคว์

หลังสงครามหนึ่งข้อพิพาทได้รับเลิภาพกดดันและการก่อกวนทางการเมือง
ก็ไ้เริ่มขึ้นอีก มีพรรคการเมืองที่มั่วๆ เกิดขึ้นมากมาย แต่ในรัฐสภาเดียวของ
พวกเจ้าของที่ดินและสมาชิกของกลุ่มที่อำนาจยังคงเป็นเพียงที่หน้าหนักมากอยู่นั่นเอง

รัฐบาลที่อ่อนแอซึ่งตั้งขึ้นโดยการรวมกำลังกันในระหว่างกลุ่มต่างๆ ที่มีอำนาจและเป็น
การรวมกลุ่มที่เปื่อยยุ่ยอยู่เดิมมอดดับเปลี่ยนกันโดยรวดเร็วเข้ามาบริหารประเทศ ใน
เมืองใหญ่ๆ การก่อวินโดยนักพutsch ซึ่งสนับสนุนลัทธิชาตินิยมและการเดินขบวนตามถนน
ซึ่งได้รับการยุยงส่งเสริมจากพรรคทุคาห์ซึ่งเป็นพรรคคอมมิวนิสต์หรือจากผู้ที่เห็นพรรค
ของมุดตาห์ คาชานีผู้ซึ่งเชื่อมั่นในการฟื้นฟูความเชื่อลัทธิศาสนาเดิมทำให้เกิดการ
จลาจล การฆาตกรรมและความวุ่นวายทางการเมือง แต่มาตรการที่เลื่องลืออันตรายหลาย
อันของนายกรัฐมนตรี อาหมัด คาความ (ค.ศ. ๑๙๔๖-๑๙๔๗) ซึ่งได้รับการสนับสนุน
อย่างดีโดยมาตรการทางการทูตของประเทศตะวันตกทั้งในและนอกคณะมนตรีความ
มั่นคงของสหประชาชาติทำให้รัฐบาลสามารถที่จะปลดมือของคอมมิวนิสต์ซึ่งกุมอิหร่าน
ไว้อย่างแน่นหนาออกเสียได้ พวกโซเวียตเมื่อต้องเลือกระหว่างการรักษาฐานะของตน
ในอาชวาร์บายกับการที่จะได้มีส่วนในการปกครองประเทศทั้งประเทศก็ยอมถอนทหารไป
โดยได้รับที่มั่นตามที่ในคณะรัฐมนตรีของความในนามของพรรคทุคาห์เป็นการตอบแทน
และได้รับคำมั่นสัญญาว่ารัฐบาลจะพิจารณาข้อเสนอขอตั้งปทานในทางที่จะให้ประโยชน์
แก่โซเวียต หลังจากที่ได้จัดตั้งอำนาจของรัฐบาลกลางขึ้นในอาชวาร์บายดังเดิมแล้ว
ข้อเสนอตั้งปทานก็แพะแ่นเลื่องอย่างหลุดลุ่ยในรัฐสภาซึ่งพรรคพวกของความควบคุม
อยู่ และเมื่อชนเผ่าควาซไควซึ่งมีอำนาจมากทำท่าจะยกเข้ามาโจมตีเทหะรานรัฐมนตรี
จากพรรคทุคาห์ก็ถูกลอยออกจากตำแหน่งโดยรวดเร็ว

วิกฤตการณ์ครั้งใหม่เกิดขึ้นอีกเมื่อการเจรจาระหว่างรัฐบาลอิหร่านกับบริษัท
แองโกลอิหร่านซึ่งอังกฤษเป็นเจ้าของเพื่อให้รัฐบาลอิหร่านได้รับส่วนแบ่งอุตสาหกรรม
น้ำมันมากขึ้นล้มเหลวลง ในปี ค.ศ. ๑๙๕๑ รัฐบาลใหม่ซึ่งมีโมซาเด็กเป็นประมุขยึด
เอาทรัพย์สินของบริษัทเป็นสมบัติของชาติโดยมิได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง นโยบาย
ของโมซาเด็กที่จะให้อิหร่านยืนอยู่ด้วยตนเองและรักษาความซื่อสัตย์สุจริตในวงการ

ของรัฐบาลกลางซึ่งได้เคยมีการคัดกรองกันเป็นธรรมเนียมมาแต่โบราณได้รับการสนับสนุนอย่างแข็งแกร่งจากพวกชนชั้นกลางในสังคมเมืองซึ่งกำลังเริ่มมีอิทธิพล พวกนี้เข้ามาเป็นสมาชิกของพรรคแนวหน้าของชาติของโมซาเด็กเป็นอันมากแต่โมซาเด็กไม่ถนัดมารทที่จะรักษาระดับการผลิตน้ำมันเอาไว้ได้หลังจากที่พวกเจ้าหน้าที่ชาวอังกฤษถอนตัวออกไปหมดแล้ว และโมซาเด็กยังต้องเผชิญกับการที่บริษัทน้ำมันนานาชาติร่วมกันไม่จัดการขนส่งน้ำมันภายในประเทศอีกด้วย นโยบายการปฏิรูปของโมซาเด็กก่อความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ชนในหมู่ผู้ที่เคยมีอำนาจ โมซาเด็กต้องใช้นโยบายเด็ดขาดมากขึ้นทุกทีและทำให้เกิดการขัดแย้งกับชาห์ กับกองทัพ และแม้แต่กับสมัครพรรคพวกที่เคร่งศาสนาของศาสนาซึ่งได้เคยสนับสนุนตนมาก่อน ในปี ค.ศ. ๑๙๕๓ ดูเหมือนว่าโมซาเด็กจะกุมอำนาจไว้ได้อย่างเต็มที่และชาห์ต้องหนีเอาชีวิตรอดออกไปยังกรุงโรม แต่ชีวิตนี้เดียวการรัฐประหารที่นำต้นเค้นของนายพลชาฮิดีทำให้โมซาเด็กพ้นจากอำนาจและชาห์หมัหมัดรีซาได้รับอภัยโทษให้กลับมามีอำนาจใหม่

การกลับคืนมาสู่อำนาจของชาห์หมัหมัดทำให้สภาพการเมืองกลับไปสู่ระบบกลุ่มผู้มีอำนาจเช่นในสมัยก่อนรัฐบาลโมซาเด็กอีก ในปี ค.ศ. ๑๙๕๔ ได้มีการตกลงแก้ไขปัญหาการขัดแย้งเรื่องน้ำมันกันได้ โดยการไถ่เกลี่ยของนายเอเวเรต ฮาร์วิมาน และคณะผู้ร่วมเจรจาชาวอเมริกัน ทรัพย์สินของบริษัทน้ำมันยังคงเป็นสมบัติของชาติแต่การดำเนินการอยู่ในมือขององค์การนานาชาติซึ่งบริษัทน้ำมันเองโกลดอิราเนียนเดิม (บัดนี้เปลี่ยนชื่อเป็นบริษัทน้ำมันปิโตรเลียมของอังกฤษ) มีหุ้นเป็นดว้น้อยเพราะแชรส์ส่วนใหญ่อยู่ในครอบครองของบริษัทน้ำมันนานาชาติบริษัทใหญ่ ๆ (อเมริกัน อังกฤษ ฮอลแลนด์ และฝรั่งเศส) ซึ่งมีผลประโยชน์เกี่ยวกับน้ำมันอยู่ในตะวันออกไกล เงินรายได้แบ่งปันออกไปตามหลัก “ห้าสิบ - ห้าสิบ” ที่ได้ตกลงกันในอิรักและในซาอุดีอาระเบีย แม้ว่ารัฐบาลจะได้กั้นเงินรายได้ส่วนใหญ่จากน้ำมัน และเงินช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาอีกมากมายไว้

เพื่อโครงการอันใหญ่โตที่จะพัฒนาการเกษตรและการอุตสาหกรรมแต่เพราะความทุจริต
ที่มีอยู่ทั่วไปในวงการรัฐบาลเงินเหต่านจึงตกอยู่ในมือของบุคคลส่วนตัวเสียเป็นส่วนใหญ่

นโยบายต่างประเทศของชาติแตกต่างจากนโยบายเป็นกลางของโมซาเด็ก
อิหร่านเข้าร่วมในกลุ่มสันติสัญญาแบกแดดซึ่งนิยมตะวันตกในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ ภายใน
วงการรัฐบาลอำนาจที่แท้จริงอยู่ที่ชาติและที่ปรึกษาในพระราชวัง แต่การกระทำของ
ชาติซึ่งมีผู้กล่าวถึงมากมายคือการตั้งที่ดินส่วนพระองค์คือเหมือนว่า จะเป็นเรื่องสำหรับ
อ่านกันสนุกๆ ในบรรดาผู้ที่ชอบอ่านหนังสือพิมพ์ที่มีภาพประกอบเสียมากกว่าเพราะไม่ได้
ช่วยบั่นเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นจากระบบการแบ่งผลผลิตซึ่งใช้กันทั่วไปและซึ่งผู้ตั้ง
มือปลุกเข้าได้รับส่วนแบ่งเพียงหนึ่งส่วนห้าของชาวที่ปลูกได้ทั้งหมดเท่านั้น เมื่อ
ปี ค.ศ. ๑๙๕๗-๕๘ พรรคการเมืองสองพรรคซึ่งอ้างว่าเป็นฝ่ายรัฐบาลพรรคหนึ่ง และ
ฝ่ายค้านอีกพรรคหนึ่งก็ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งขึ้นได้เป็นทางการ แต่การคุกคึกในการเลือก
ตั้งต้องครังต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ และ ๑๙๖๑ ทำให้เกิดความไม่พอใจโดยทั่วไปการเดิน
ขบวนของนักศึกษาในปลายฤดูใบไม้ผลิของปี ค.ศ. ๑๙๖๑ บังคับให้ชาติต้องแต่งตั้งรัฐ
บาลที่จะทำการปฏิรูปขึ้นโดยมีอาหมินเป็นนายกรัฐมนตรี แต่ความไม่พอใจก็ยังคงกรุ่นอยู่
ในมอสโคว่านายกรัฐมนตรีครุสชอฟประกาศว่า การล้มบัลลังก์ของชาติถือเป็นจุดมุ่ง
หมายอย่างเป็นทางการในนโยบายของรัสเซีย คณะรัฐมนตรีที่ชาติแต่งตั้งขึ้นมาอีก
หลายคณะด้วนให้คำมั่นสัญญาอย่างกล้าหาญว่าจะทำการปฏิรูป ส่วนสมัครพรรคพวก
ของพรรคแนวหน้าของชาติซึ่งเป็นพรรคนอกกฎหมายและกลุ่มพวกที่มีความไม่พอใจกลุ่ม
อื่น ๆ ก็กำลังคอยโอกาสที่จะทำการปฏิวัติอีก

ตาราง ๕-๑ รัฐบาลและประมุขของรัฐในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้

อัฟกานิสถาน

เป็นประเทศเอกราช ได้รับรัฐธรรมนูญเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๓๑ แต่การปกครองอย่างเด็ดขาดโดยกษัตริย์และพระราชวงศ์ยังคงดำเนินต่อไป

อามิร อามานุลลาห์ ค.ศ. ๑๙๑๘-๑๙๒๒ (ขึ้นเป็นกษัตริย์ปี ค.ศ. ๑๙๒๖ ถูกบังคับให้สละราชสมบัติในปี ค.ศ. ๑๙๒๘)

มหมัด นาดีร์ ซาห์ ค.ศ. ๑๙๒๘-๑๙๓๓ (ถูกปลงพระชนม์)

มหมัด ซาดีร์ ซาห์ ค.ศ. ๑๙๓๓-

รัฐขึ้นกับอังกฤษ

อาณานิคมเอเดน เป็นเมืองขึ้นของอังกฤษตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๘๓๘

เอเดนในสหพันธรัฐอารักขาของอริเบียใต้ (จนกระทั่ง ค.ศ. ๑๙๖๒) ประกอบด้วยดินแดนของอาหรับ ๒๒ เผ่า ซึ่งส่วนมากมี “ความสัมพันธ์ทางสนธิสัญญา” กับสหราชอาณาจักรอังกฤษ

มัสกัตและอุมาน รัฐบาลใต้การปกครองของสุลต่านซึ่งมี “ความสัมพันธ์อันใกล้ชิด” กับสหราชอาณาจักรอังกฤษ

รัฐในแถบอ่าวเปอร์เซีย บาห์เรน คาตาร์ และรัฐของพวกซึกแห่งทูเชibel ๗ รัฐซึ่ง “ได้รับความคุ้มครอง” จากสหราชอาณาจักรอังกฤษ

ไซปรัส

อาณานิคมของอังกฤษจนปี ค.ศ. ๑๙๖๐ และในปีนั้นได้เป็นสาธารณรัฐอิสระตามข้อตกลงที่ได้ทำมาก่อนแล้วระหว่างอังกฤษ กรีซ ตุรกี และผู้แทนของชาวคูร์กและชาวกรีกที่อยู่อาศัยในไซปรัส

ประธานาธิบดี-สังฆราชแมคา리오สที่ ๓ ค.ศ. ๑๙๖๐-

แถบกาซา

เป็นส่วนหนึ่งของดินแดนที่เคยเป็นปาเลสไตน์เมื่อยังเป็นรัฐในอาณัติ อยู่ใต้การปกครองของอียิปต์มาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๘ และตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๗ อยู่ใต้ความคุ้มครองของหน่วยป้องกันพิเศษของสหประชาชาติ

อิหร่าน

ประเทศเอกราชซึ่งมีกษัตริย์ปกครอง รับใช้รัฐธรรมนูญในปี ค.ศ. ๑๕๐๕-๑๕๐๖ ราชวงศ์ปาร์ลาวี ค.ศ. ๑๕๒๖-

ชาห์ วิชา ปาร์ลาวี ค.ศ. ๑๕๒๖-๑๕๔๑ เป็นผู้เผด็จการตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๕๒๑ ในฐานะรัฐมนตรีกระทรวงการสงครามและนายกรัฐมนตรี ถูกฝ่ายสัมพันธมิตรเนรเทศไปอยู่แอฟริกาใต้

ชาห์ มหมัด วิชา ปาร์ลาวี ค.ศ. ๑๕๔๑- ปกครองโดยคณะรัฐมนตรีซึ่งอ้างว่าเป็นไปตามระบบรัฐสภา ในปี ค.ศ. ๑๕๕๓ ถูกนายกรัฐมนตรีโมซาเติกซ์จับไล่ออกไปชั่วระยะหนึ่ง แต่นายพลฟาสต์ลลาห์ซาฮิดิได้อัญเชิญกลับมาโดยเร็ว

อิรัก

เป็นรัฐในอาณัติของอังกฤษ ค.ศ. ๑๕๒๐-๑๕๓๒

เป็นประเทศเอกราชซึ่งมีกษัตริย์ปกครอง ค.ศ. ๑๕๓๒-๑๕๕๘ แต่ยังมีความสัมพันธ์กับอังกฤษอย่างใกล้ชิดโดยสนธิสัญญาปี ค.ศ. ๑๕๓๐ แต่ภายหลังได้เกิดข้อขัดแย้งที่แตกแต่ขึ้นมาแทน (ค.ศ. ๑๕๕๕-๑๕๕๘)

พระเจ้าไฟเซลิที่ ๑ ค.ศ. ๑๕๒๑-๑๕๓๓

พระเจ้ากาซี ค.ศ. ๑๕๓๓-๑๕๓๕ (สิ้นพระชนม์อุบัติเหตุในรถยนต์)

พระเจ้าไฟเซลิที่ ๒ ค.ศ. ๑๕๓๕-๑๕๕๘ มีอับดุลลาห์เป็นผู้สำเร็จราชการ ค.ศ. ๑๕๓๕-๑๕๕๓ (ถูกปลงพระชนม์ทั้งสององค์ในการปฏิวัติ)

สาธารณรัฐภายใต้การปกครองของ นายพลอับดุลการิม กาชิม (ค.ศ. ๑๕๕๘-๑๕๖๓) และนายพันเอกอันดัล ซาลัม อารีฟ (ค.ศ. ๑๕๖๓-

อิสราเอล

ประกาศเป็นอิสระเมื่อปาเลสไตน์พ้นจากภาวะการเป็นรัฐในอาณัติของอังกฤษเมื่อวันที่๑๕ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๕๔๘

ประธานาธิบดี: เชม ไวสมานน์ ค.ศ. ๑๕๔๘-๑๕๕๒

อิสหัก เป็นซวี ค.ศ. ๑๕๕๒-๑๕๖๓

นายกรัฐมนตรี: เดวิด เบนกูเรียน ค.ศ. ๑๕๔๘-๑๕๕๓ ค.ศ. ๑๕๕๕

โมเช ซาเวท ค.ศ. ๑๕๕๓-๑๕๕๕

จอร์แดน

ดินแดนภาคตะวันออกของปาเลสไตน์เมื่อยังเป็นรัฐในอาณัติของอังกฤษได้ถูกแบ่งออกเป็นทรานส์จอร์แดนซึ่งเป็นรัฐปกครองโดยอามิรในปี ค.ศ. ๑๙๒๑ ประกาศเป็นประเทศเอกราชในปี ค.ศ. ๑๙๔๖ ขยายให้ใหญ่ขึ้นโดยรวมเอาบางส่วนของปาเลสไตน์เข้าไว้ด้วยในปี ค.ศ. ๑๙๔๘ และได้ชื่อว่าประเทศจอร์แดนของกษัตริย์ ฮัชซิมิที่

อามิร (ต่อมาเป็นกษัตริย์) อับดัลลาห์ ค.ศ. ๑๙๒๑-๑๙๕๑ (ถูกปลงพระชนม์)
พระเจ้าทัตลัต ค.ศ. ๑๙๕๑-๑๙๕๒ (ประกาศว่าวิกลจริต)
พระเจ้าฮุเซน ค.ศ. ๑๙๕๒-

คูเวต

เมืองที่ได้รับอารักขาจากสหราชอาณาจักรอังกฤษตามสนธิสัญญาปี ค.ศ. ๑๘๙๕ ประกาศเป็นเอกราชปี ค.ศ. ๑๙๖๑

ซึกอับดัลลาห์ อัลซาลิม อัลซาบาห์ ค.ศ. ๑๙๕๐

เลบานอน

ส่วนหนึ่งของรัฐในอาณัติของฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๙๒๐ ประกาศเป็นสาธารณรัฐอิสระในปี ค.ศ. ๑๙๔๑ ฝรั่งเศสที่เข้ามาครอบครองถอนออกไปในปี ค.ศ. ๑๙๔๖

ประธานาธิบดี: บิซารอ อัลคูรี ค.ศ. ๑๙๔๓-๑๙๕๒
คามิล ชามูน ค.ศ. ๑๙๕๒-๑๙๕๘
ฟาอัด ซิยาป ค.ศ. ๑๙๕๘-

ซาอุดีอาระเบีย

เขตแดนใต้การปกครองของกษัตริย์ ระบบเก่าแห่งราชวงศ์ซอูดซึ่งมาจากทางแถบนาจด์ทางตอนกลางของอาระเบีย ขยายขึ้นระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๑๓-๑๙๒๖ โดยการค่อย ๆ ยึดครองดินแดนของอัลฮาซา อาซิร์ อียาซฯ ใช้ชื่อประเทศว่าซาอุดีอาระเบีย ในปี ค.ศ. ๑๙๓๒

อามิร (ต่อมาเป็นกษัตริย์) อับดัลอาซิส อิบน์ซอูด ค.ศ. ๑๙๓๒-๑๙๕๓
พระเจ้าซอูด อิบน์ อับดัลอาซิส ค.ศ. ๑๙๕๓- (มอบพระราชอำนาจให้กับมกุฎราชกุมารไฟเซด ค.ศ. ๑๙๕๘-๑๙๖๑ และ ค.ศ. ๑๙๖๒-)

ส่วนหนึ่งของรัฐในอาณัติของฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๙๒๐ ประกาศเป็นสาธารณรัฐอิสระในปี ค.ศ. ๑๙๔๑ ฝรั่งเศสซึ่งเข้ามาครอบครองถอยออกไปในปี ค.ศ. ๑๙๔๖ เข้าร่วมกับอียิปต์ประกาศเป็น สหสาธารณรัฐอาหรับในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ การรวมเป็นสหสาธารณรัฐยกเลิกไปในปี ค.ศ. ๑๙๖๑

ซูกรี อัลคูวัลลี เป็นประธานาธิบดี ค.ศ. ๑๙๕๓-๑๙๕๕ และ ค.ศ. ๑๙๕๕-๑๙๕๘

หลังจากที่มีการยึดอำนาจหลายครั้งได้มีการก่อตั้งรัฐบาลทหารขึ้นภายใต้ นายพันเอกสุสนี เชม (มีนาคม ค.ศ. ๑๙๕๕)

นายพันเอกขามี่ อินนาวี (สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๕๕)

และนายพันเอกอาดิบ ซิชาคลี (ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๕๕-๑๙๕๕)

กามัด อับดุล นัสเซอร์ ประธานาธิบดีของสหสาธารณรัฐอียิปต์ ค.ศ. ๑๙๕๘-๑๙๖๑

นาซิม อัลคุดซี ประธานาธิบดีของสาธารณรัฐอาหรับแห่งชเรย์ ค.ศ. ๑๙๖๑-

ตุรกี

ประกาศเป็นสาธารณรัฐในปี ค.ศ. ๑๙๒๓ หลังจากที่ยานาจักรออตโตมานได้สลายตัว ลงไป และรัฐบาลชาตินิยมที่เอกราชได้ชัยชนะในสงคราม (ค.ศ. ๑๙๒๐-๑๙๒๓)

ประธานาธิบดี: เคมาล อาตาเตอร์ก ค.ศ. ๑๙๒๓-๑๙๓๘ (เป็นประธานของสภาใหญ่ แห่งชาติ ค.ศ. ๑๙๒๐-๑๙๒๓)

อิสเมท อินนู ค.ศ. ๑๙๓๘-๑๙๕๐ ในขั้นแรกยังคงดำเนินการปกครองในระบบพรรค เดียว แต่ต่อมาอนุญาตให้มีการเลือกตั้งโดยเสรีและตนเองแพ้คะแนนเสียงเลือกตั้ง

เชลาล ไบยาร์ ค.ศ. ๑๙๕๐-๑๙๖๐ และนายกรัฐมนตรีอดันน์ เมนเดเรส เป็นหัวหน้า ของพรรคดีโมแครทซึ่งได้ชัยชนะในการเลือกตั้ง ถูกล้มโดยการปฏิวัติและนำขึ้นศาล

เชมัล เกอร์เชล หัวหน้าของคณะปฏิวัติทหารเรียกว่า คณะกรรมการชาติสามัคคี ค.ศ. ๑๙๖๐-๑๙๖๑ และเป็นประธานาธิบดีของสาธารณรัฐที่สอง ค.ศ. ๑๙๖๑- ปกครองโดยคณะรัฐมนตรี ระบบรัฐสภาซึ่งขึ้นอยู่กับการรวมกำลังกันของพรรคต่าง ๆ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

เยเมน

ดินแดนที่ปกครองโดยอำนาจเด็ดขาดแบบดั้งเดิมของอิมามแห่งซุนนี ซาอิด ได้รับเอกราช
เมื่ออาณาจักรออตโตมานพ่ายแพ้ในสงครามโลก ก.ศ. ๑๙๑๘

อิมาม ยาห์ยา ก.ศ. ๑๙๐๔-๑๙๔๘ (ถูกประหารชีวิต)

อิมาม อาหมัด ก.ศ. ๑๙๔๘-๑๙๖๒

อิมาม อัลมันเชอร์ บิลาห์ มหมัด อัลบัตร์ ก.ศ. ๑๙๖๒ การขึ้นครองอำนาจของอิมาม
คนนี้ทำให้นายพันเอกอับดุลลา อัลซัลลัล ทำการปฏิวัติและรัฐบาลของซัลลัลประกาศตั้งสาธารณรัฐอาหรับ
แห่งเยเมนในปี ก.ศ. ๑๙๖๓

ระบบการเมืองสมัยใหม่

ในขณะนี้ “ระบบการเมืองที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ” ในเอเชียตะวันตกเฉียง
ใต้แสดงให้เห็นการปะปนกันของลักษณะของระบบดั้งเดิมและระบบใหม่ซึ่งแม้จะมีอัตรา
ส่วนต่าง ๆ กันแต่ก็เป็นไปในทางเดียวกัน ระบบสังคมต้องระบบซึ่งอาจนับอยู่ใน
ชั้น “สมัยใหม่” ได้โดยชอบธรรมต่างก็มีแบบแผนเป็นของตนเอง ประชากรของอิสราเอล
ประกอบด้วยผู้ที่อพยพเข้ามาเป็นส่วนใหญ่และผู้เข้ามาในระยะแรกมาจากยุโรปเป็นส่วน
มาก พื้นฐานทางการเมืองและทางวัฒนธรรมของผู้ที่อพยพเข้ามานั้นแทบจะไม่มีส่วนใดที่
เหมือนกับพื้นฐานดั้งเดิมของตะวันออกไกลเลย แต่การอพยพและความจำเป็นที่จะต้อง
ปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่ก่อตัวขึ้นใหม่นั้นเองทำให้ประชากรของอิสราเอลมีความสามารถในการ
ในการปรับปรุงซึ่งแตกต่างเป็นอย่างมากกับการยึดมั่นในประเพณีเดิมของประชากรกลุ่ม
อื่น ๆ ในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้และความสามารถในการปรับปรุงและปรับตัวนี้พวกที่
อพยพเข้ามาก่อนจากยุโรปสามารถถ่ายทอดลงมาให้แก่พวกยิวที่อพยพเข้ามาเป็นจำนวน
มากขึ้นเมื่อไม่นานมานี้จากเอเชียตะวันตกเฉียงใต้และแอฟริกาเหนือ อิสราเอลมีลักษณะ

ทางการเมืองและสังคมหลายประการที่คล้ายคลึงกับประเทศประชาธิปไตยเด็ก ๆ ในยุโรป ที่มีหลายพรรคมากกว่าจะคล้ายกับประเทศเพื่อนบ้านชาวเอเชียที่อยู่ใกล้เคียง

คุรุกันับรวมเข้าในประเภท “ระบบการเมืองสมัยใหม่” ได้ยากกว่าอดีตเร็ว เพราะมีการเปลี่ยนแปลงชนิดค่อยเป็นค่อยไป และคุรุก็แตกต่างจากกลุ่มประเทศอาหรับ และประเทศอิหร่านในด้านอัตรามากกว่าในประเภทของการเปลี่ยนแปลง แม้กระนั้นก็ดูเมื่อคำนวณดูแล้วลักษณะสมัยใหม่มีมากกว่าและมีพลังมากกว่า ถึงแม้ว่าเหตุการณ์ในปี ค.ศ. ๑๙๕๘-๕๙ และ ค.ศ. ๑๙๖๑-๖๒ จะแสดงว่าพลังของการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นไม่ได้ดำเนินไปโดยราบรื่นและปราศจากการจลาจลเป็นครั้งคราวเสมอไป

ประเทศอิสราเอล

รัฐอิสราเอลซึ่งประกาศตั้งเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๘ มีรากฐานมาจากลัทธิชาตินิยมของพวกยิว ซึ่งเป็นขบวนการซึ่งถือกำเนิดขึ้นในหมู่พวกยิวในยุโรป เมื่อปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ขบวนการนี้มุ่งหวังจะตอบโต้ความเกลียดชังพวกยิวของชาวยุโรปโดยจะก่อตั้งรัฐชาติของชาวยิวขึ้นมา ถึงแม้ว่าผู้ให้กำเนิดลัทธิชาตินิยมยิวคือ เฮอร์ซล เอ็ชเชล ชาวเวียนนาช่วงหนึ่งได้คิดที่จะตั้งรัฐยิวในยูเกนดา แต่ผู้ที่สนับสนุนขบวนการนี้ในยุโรปตะวันออกส่วนมากไม่เคยคิดเลยว่ารัฐเช่นนี้ควรจะอยู่ที่ใดนอกจากปาเลสไตน์ ในแถลงการณ์ปี ค.ศ. ๑๙๑๗ ของบัตฟอร์ซึ่งเป็นรัฐมนตรีต่างประเทศของอังกฤษในระหว่างสงคราม อังกฤษประกาศว่าจะสนับสนุน “การก่อตั้งชาติบ้านเมืองสำหรับชาวยิวในปาเลสไตน์” แถลงการณ์นี้ส่งผลให้ขบวนการชาตินิยมของยิวเข้าไปมีบทบาทในเวทีการทูตของมหาอำนาจเป็นครั้งแรก เมื่อปาเลสไตน์ถูกจัดให้เป็นรัฐในอาณัติของอังกฤษก็ดูเหมือนว่าความมุ่งหมายของขบวนการนี้ใกล้จะประสบความสำเร็จแล้ว

ทั้งในแถลงการบัตฟอร์และในคำประกาศของพวกชาตินิยมยิวก่อนหน้านี้ ก็ได้เอ่ยถึงการที่จรรักษ์ลัทธิของพลเมืองในปาเลสไตน์ที่มีได้เป็นเชื้อชาติยิวราวกับว่า

ปาเลสต์ไน์เป็นประเทศที่พลเมืองส่วนใหญ่เป็นยิว และมีชนกลุ่มน้อยต่างเชื้อชาติปะปนกันอยู่ แต่ตามความเป็นจริงแล้วประชากรของปาเลสต์ไน์ในปี ค.ศ. ๑๙๒๐ ประกอบด้วยชาวอาหรับล้วนๆ (ร้อยละ ๘๖ ถ้าจะคิดเป็นตัวเลขที่แน่นอน) และลัทธิซึ่งชาวอาหรับหวงแหนที่สุดก็คือลัทธิที่จะรักษาดัชนีของประเทศให้คงเป็นอาหรับอยู่เช่นที่ได้เป็นมาเดวถึง ๓๓ ศตวรรษ การตัดสินใจของผู้จัดการปกครองรัฐในอาณัติตั้งแต่แรกเริ่มที่จะให้ทั้งชาวยิวและชาวอาหรับมีสถาบันสำหรับปกครองชุมชนของตนเองต่างหากจากกัน ทำให้เห็นความแตกต่างของทั้งสองกลุ่มได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และเศรษฐกิจของปาเลสต์ไน์ที่เหี่ยวเฉาขึ้นเพราะแรงกระตุ้นจากการอพยพของพวกยิวเข้ามาในประเทศโดยได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากภายนอกยิ่งทำให้ชาวอาหรับมีความลำบาก ในความเป็นชาติของคนมากขึ้นอีก เช่นเดียวกับเพื่อนบ้านในอียิปต์และซีเรียชาวอาหรับในปาเลสต์ไน์ค้นพบในไม่ช้าว่าการเดินขบวน การขัดขวางและในที่สุดการใช้กำลังรุนแรงโดยตรงเป็นวิธีที่ดีที่สุดในที่จะทำให้ชาติที่มีอำนาจปกครองคนอยู่ให้ความสนใจแก่ข้อเรียกร้องของตน

หลังจากที่ได้จัดตั้งเขตแดนในอาณัติได้ไม่นาน อังกฤษก็ได้เริ่มลดการสนับสนุนความมุ่งหมายของขบวนการชาตินิยมยิวด้วยวิธีต่าง ๆ แต่การกระทำเช่นนั้นนี้แต่ครั้งหนึ่งแต่การแบ่งแยกทรานส์จอร์แดนออกจากปาเลสต์ไน์แท้ ๆ ในปี ค.ศ. ๑๙๒๓ มาจนถึงการกำหนดโควตาของจำนวนผู้อพยพแต่ละปีในสมุคปกชาวยิวปี ค.ศ. ๑๙๓๕ ยิ่งทำให้ชาวอาหรับเพิ่มข้อเรียกร้องมากขึ้นแทนที่จะลดลง สมุคปกชาวยิวทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประชากรชาวยิวและประเทศที่เป็นอำนาจอาณัติราวฉานอย่างไม่มีขีดเพราะออกมาในเวดาคินนโยบายกวาดล้างยิวของฮิตเลอร์ทำให้ที่ลี้ภัยสำหรับชาวยิวเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อนเลย ในขณะที่องค์การทางทหารที่เป็นทางการของชุมชนยิวตอบได้การโจมตีของผู้ก่อการร้ายชาวอาหรับอย่างอดกลั้นและให้ความช่วยเหลืออังกฤษในการป้องกันดินแดนในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง องค์การของพวกยิวที่มี

ความคิดเห็นรุนแรง เช่น พวกเออร์กัน ชไว เลย์วี่ และพวกกักหัวหาญนั้นเข้าโจมตีโดยไม่เลือกว่าเป็นอังกฤษหรืออาหรับ

เมื่อถึงปี ค.ศ. ๑๘๔๕ สถานการณ์ในอิสเรตได้เลวลงจนเกิดเป็นสงครามกลางเมืองสามฝ่าย ทั้งรัฐบาลอังกฤษและทั้งคณะกรรมการอังกฤษ อเมริกัน (ค.ศ. ๑๘๔๖) และทั้งสัมพันธมิตรใหญ่ของสหประชาชาติไม่สามารถที่จะหาทางออกที่เป็นที่พอใจแก่ทั้งสองฝ่ายได้ ทั้งสองฝ่ายไม่ยอมรับข้อเสนอก่อนจะทุกข้อที่มีผู้ยื่นขึ้นไป นโยบายการแบ่งเขตแดนซึ่งเป็นข้อเสนอของสหประชาชาติจะมีผลให้ประเทศต้องถูกแบ่งออกเป็นเขตของอาหรับและเขตของยิวมากมายหลายเขตซึ่งไม่ติดต่อกันจนดูเหมือนกระตั้นหมากรุก และนโยบายการแบ่งเขตนี้ก็จะเกิดผลก็คือเมื่อกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้มีความสัมพันธ์กันดี แต่ในกรณีของปาเลสไตน์ความจำเป็นที่จะต้องแบ่งเขตแดนเกิดขึ้นก็เพราะขาดความสัมพันธ์อันดีเอง ในที่สุดอังกฤษประกาศว่าอำนาจอาณัติของตนจะสิ้นสุดลงในวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๘๔๘ และให้เวลาล่วงหน้าแก่นายชาวยิวมากพอที่จะทำให้สามารถประกาศตั้งประเทศอิสเรตในวันต่อมา โดยมีผู้ที่อยู่ในขบวนการชาตินิยมมานาน คือ เซม ไวส์มานน์ และ เดวิด เบน กูเรียน เป็นประธานาธิบดี และนายกรัฐมนตรี

ก่อนที่จะประกาศตั้งอิสเรตเสียเข้าประเทศอาหรับที่อยู่ใกล้เคียง (อียิปต์ ซีเรีย ทรานส์จอร์แดนและค้อมากีอริค) ได้เริ่มเคลื่อนกำลังทหารข้ามพรมแดนปาเลสไตน์เข้าไป ในสงครามที่เกิดขึ้นต่อมาพวกอาหรับซึ่งมีจำนวนมากกว่าแต่มีความมั่นใจในตัวเองมากเกินไปและไม่มีความนโยบายที่แน่นอนและประสานกันทั้งในด้านยุทธวิธีและในด้านการเมืองไม่สามารถที่จะต่อต้านกองทัพอิสเรตซึ่งมีวินัยดีและมีความตั้งใจแน่วแน่ เมื่อมีการทำสัญญาสงบศึกโดยการไกล่เกลี่ยของสหประชาชาติเมื่อต้นปี ค.ศ. ๑๘๔๘ แปรส่วนของดินแดนที่เคยเป็นรัฐในอาณัติรวมทั้งเยรูซาเล็มส่วนใหม่ ที่ราบชายฝั่งที่อุดมสมบูรณ์ และเทือกเขากาลิลีทางเหนือและทะเลทรายเนเฟททางใต้อยู่ในมือของพวกเขา

อดีต เมื่อต้นสงครามชาวอาหรับดักยเกือบด้านคนเบียดเคียดกันอยู่ในค่ายที่น่าสังเวชทางภาคตะวันออกของปาเลสไตน์ซึ่งได้ถูกรวมเข้าไปในจอร์แดน หรือในเขตกาซาอันคับแคบและแออัดซึ่งยึดได้ครอบครองอยู่

เมื่อชัยชนะในทางทหารทำให้ความคงอยู่ของรัฐที่เพิ่งเกิดใหม่แน่นอยิ่งขึ้นแล้วประตูก็เปิดรับชาวยิวทุกคนที่ต้องการอพยพเข้ามาในปาเลสไตน์ ในระยะแรกมีผู้ดักยจากยุโรปเข้ามาเป็นอันมากและต่อมาก็มีพลเมืองชาวยิวเกือบทั้งหมดจากอิรัก เยเมน อิหร่านและรัฐอื่นในตะวันออกใกล้ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนเลวลงมากเพราะสงครามปาเลสไตน์ รวมหมดด้วยกันแล้วพลเมืองของอดีตเรตเพิ่มขึ้นกว่าสองเท่าภายในสิบปีแรกที่ไคโรเป็นเอกราช ตั้งแต่ในสมัยที่ยังเป็นรัฐในอาณัติและพวกยิวเริ่มเข้ามาตั้งถิ่นฐานใหม่ ๆ ได้มีการฟื้นฟูภาษาฮีบรูขึ้นเป็นภาษาสำหรับใช้ในราชการและแรงผลักดันทางสังคมของสังคมที่ประกอบขึ้นด้วยผู้อพยพเข้ามาจากถิ่นต่าง ๆ ทำให้นโยบายการเปลี่ยนมาใช้ภาษาเดียวกันประสบผลสำเร็จโดยเฉพาะเมื่อถึงชั่วอายุคนที่ต้อง ในปาเลสไตน์ยังคงมีเพียงในหมู่พวกอาหรับเท่านั้นที่ยังคงใช้ภาษาอาหรับเป็นภาษาที่ต้อง

การตั้งถิ่นฐานของพวกที่อพยพเข้ามารวมทั้งแผนพัฒนาการทางเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมของรัฐบาลและขององค์การกึ่งอิสระอีกหลายแห่งได้รับเงินช่วยเหลือเป็นจำนวนมากจากภายนอก ผู้ที่สนับสนุนหลักชาตินิยมของยิวซึ่งอยู่นอกประเทศได้ทำการเรียไรหาทุนได้มากโดยเฉพาะจากการเรียไรประจำปีในสหรัฐเพื่อหาทุนช่วยในการรวมชาวยิวเข้าเป็นปึกแผ่น รายได้จากทางอื่น เช่นเงินค่าปฏิกรรมสงครามที่ได้รับจากเยอรมันตะวันตกในปีค.ศ. ๑๙๕๗-๕๘ ก็เข้ามามีส่วนช่วยเหลือแผนพัฒนา ด้วยความสามารถในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจและด้วยความช่วยเหลือจากนอกประเทศอิสราเอลจึงมีมาตรฐานการครองชีพสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้านในตะวันออกใกล้มากมาตั้งแต่ต้น แม้กระนั้นนักคิด เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๖๒-๖๓ ดินค้าขาออกของอิสราเอลแต่ละปีก็ยังคิดเป็นมูลค่าเพียงครึ่งหนึ่งของสินค้าที่ต้องส่งเข้ามาในประเทศเท่านั้น

การที่ประเทศอาหรับที่อยู่ใกล้เคียงยังทำคนเป็นปฏิปักษ์อยู่ตลอดเวลาไม่เพียงแต่จะทำให้งบประมาณการป้องกันประเทศของอิสราเอลสูงมากเท่านั้น แต่ยังทำให้การชำระหนี้สินนอกประเทศลำบากยิ่งขึ้น ความหวงห้ามดังแต่แรกเริ่มว่าหลังจากที่ได้มีสัญญาสงบศึกในปี ค.ศ. ๑๙๔๘ แล้ว คงจะได้มีการทำความตกลงเพื่อสันติอย่างถาวรต่อไปหมดไปโดยเร็ว และแม้แต่ความพยายามที่จะทำความตกลงกันในเรื่องทางเทคนิคบางเรื่อง เช่นการจัดแบ่งปันน้ำของแม่น้ำจอร์แดนออกไปในระหว่างประเทศซีเรีย เลบานอน จอร์แดนและอิสราเอลก็ไม่ประสบความสำเร็จเพราะพวกอาหรับปฏิเสธไม่ยอมรับรองว่าได้มีรัฐใหม่เกิดขึ้น ยิ่งกว่านั้นตลอดปี ค.ศ. ๑๙๕๑—๑๙๕๒ การกระทบกระทั่งตามพรมแดนและการส่งกองทหารเข้าไปแก้แค้นในเขตแดนของกันและกันโดยเฉพาะตามพรมแดนของจอร์แดนและแถบกาซาได้เพิ่มมากขึ้น การรวมหัวกันคัดค้านพันธบัตรทางเศรษฐกิจโดยสมาคมอาหรับทำให้อิสราเอลจำเป็นต้องซื้อน้ำมันจากอิหร่านหรือจากที่อื่นที่ไกลออกไปอีกมาก เช่น เวเนซุเอลา ในขณะที่ท่อลำเลียงน้ำมันของบริษัทน้ำมันปิโตรเลียมอิรักวางอยู่เป่ล่าโดยไม่มีน้ำมันไหลผ่านเลย

ในขณะเดียวกันอิสราเอลก็เลี้ยคลาดซึ่งโดยธรรมชาติจะรับดินคำซาออกของคนไปเกือบทั้งหมดและต้องไปหาตลาดใหม่ในประเทศในเอเชียและแอฟริกาที่อยู่ไกลออกไป แม้กระนั้นก็จะเห็นได้ชัดว่ามาตรการต่าง ๆ ของชาวอาหรับในสงครามเศรษฐกิจนี้ยังไม่เพียงพอที่จะทำความเสียหายอย่างร้ายแรงให้แก่ระบบเศรษฐกิจของอิสราเอลหรือแก่สภาพการเมืองจนอิสราเอลไม่สามารถจะดำรงอยู่ได้ ตรงกันข้ามการโจมตีประเทศอียิปต์โดยกองทหารอิสราเอล อังกฤษ และฝรั่งเศสในปี ค.ศ. ๑๙๕๖ ได้แสดงให้เห็นอีกครั้งหนึ่งถึงความสามารถของอิสราเอลในการต่อสู้กับคู่ปฏิปักษ์ซึ่งพึงได้รับอาวุธยุทธภัณฑ์เป็นจำนวนมากจากสหภาพโซเวียต เพราะผลของการเผชิญหน้ากันทางทหารเป็นครั้งท้องถิ่นประการหนึ่ง และเพราะสหประชาชาติตั้งกำลังมาคุ้มครองแถบกาซาอีก

ประการหนึ่ง ทำให้การโจมตีพรมแดนโดยชาวอาหรับและการตอบโต้โดยอิสเรลด้วยการ
ตั้งทหารเข้าไปแก้แค้นดลลงจนเกือบจะหมด

ในปี ค.ศ. ๑๙๖๑-๑๙๖๒ แม้ว่าอิสเรดยังคงต้องเผชิญกับความยุ่งยากที่มี
มาตั้งแต่ก่อนยุคแต่ก็เป็นการแน่นอนว่าอิสเรดจะคงดำรงเป็นประเทศอยู่ได้ จำนวนผู้ที่อพยพ
เข้ามาได้เริ่มลดลง และผู้ที่ได้เข้ามาแต่แรกๆ ก็เกือบจะรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมใหม่
โดยสมบูรณ์แล้ว แม้ว่าในเรื่องเงินตราต่างประเทศ อิสเรดยังต้องอาศัยความช่วยเหลือ
จากภายนอกอยู่มาก และโดยนัยนี้มาตฐานการครองชีพภายในประเทศก็ขึ้นอยู่กับความ
ช่วยเหลือจากต่างประเทศ แต่รายได้จากสินค้าส่งออกของอิสเรดซึ่งเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ก็ได้
เริ่มมีส่วนช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนเงินตราต่างประเทศได้บ้างแล้ว การรวมหัวกัน
คัดค้านความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจโดยพวกอาหรับยังคงดำเนินต่อไปรวมทั้งการห้ามมิให้เรือ
ที่จะไปอิสเรดเดินผ่านคลองสุเอซ แต่อิสเรดก็พยายามขยายเมืองอัลดาทซึ่งเป็น เมืองท่า
ของอิสเรดในอ่าวอักษาห์เพื่อที่จะทำให้เส้นทางการค้าของอิสเรดกับเอเชียและแอฟริกา
ตะวันออกเป็นอิสระไม่ต้องพึ่งพาอาศัยเส้นทางสุเอซ โครงการของอิสเรดที่จะแปรเส้นทาง
เดินสายใหญ่ของแม่น้ำจอร์แดนทางเหนือเพื่อนำไปใช้ในการชลประทานในเขตทะเลทราย
เนกเฟฟคงจะทำให้เกิดการขัดแย้งกับเพื่อนบ้านชาวอาหรับอีก แต่เป็นที่เห็นได้ชัดว่าความ
หวังของชาวอาหรับที่จะขับไล่ “อิสเรดให้ตกทะเล” จะไม่เกิดเป็นความจริงขึ้นมาได้

ประเทศตุรกี

สาธารณรัฐตุรกีถือกำเนิดขึ้นในสงครามกู้เอกราช (ค.ศ. ๑๙๑๙-๑๙๒๓)
ในสงครามนี้ผู้ที่อยู่ในเขตอนาโทเลียซึ่งเคยเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิออตโตมานสามารถ
ต่อต้านทั้งการรุกรานของกรีซและนโยบายแบ่งปันเขตแดนของสัมพันธมิตรและประสบ
ความสำเร็จในการรักษาอธิปไตยของดินแดนแถบนี้ไว้ได้ ข้อได้เปรียบทางการเมืองที่
สำคัญที่สุดของรัฐที่เกิดขึ้นใหม่ก็คือบรรดาผู้นำทางการเมืองผู้ซึ่งอุทิศตัวเพื่อประเทศชาติ

อย่างแท้จริงและผู้ที่มีความรับผิดชอบในการทำงานเพราะเป็นผู้เคยงานมาตั้งแต่สมัย
จักรวรรดิออตโตมาน ในขณะที่รัฐอาหรับต่าง ๆ ซึ่งตั้งชนแทนที่จักรวรรดิเก่าในเขต
วงจันทร์อันอุดมสมบูรณ์ต้องสร้างนักบริหารขึ้นมาใหม่เกือบจะทั้งหมด ครูก็สามารถ
เลือกบุคคลชนิดที่ต้องการได้จากบรรดาผู้มีประสบการณ์ในการปกครองจำนวนมากมาย
ซึ่งได้เคยร่วมกันบริหารจักรวรรดิซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าประเทศตุรกีซึ่งสร้างขึ้นมาใหม่ตาม
หรือดีเท่า เมื่อชนชั้นปกครองชาวตุรกีพิจารณาที่จะต้องประทับประครองอาณาจักรที่กำลัง
จะสลายตัวแล้ว ก็มุ่งหน้าที่จะใช้กำลังความสามารถไปในการก่อตั้งรัฐชาติที่เล็กแต่มี
ชีวิตจิตใจซึ่งเป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายกว่ามาก

ตุรกีไม่เพียงแต่จะได้รับเจ้าหน้าที่ปกครองมาจากอาณาจักรเก่าเท่านั้นแต่
การเปลี่ยนแปลงสถาบันการเมืองก็ทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป สังครามกู้เอกราชทำให้นาม
ของสุลต่านผู้ถูกคุมขังอยู่ในอิสตันบูลซึ่งล้มปณิธิได้เข้าครอบครอง ผู้ทำการสู้รบ
ในสงครามก็คือทหารในกองทัพของจักรวรรดิออตโตมานซึ่งถูกปลดจากประจำการเป็น
จำนวนมากซึ่งได้รับการสนับสนุนจากพลเรือนในองค์การที่เรียกว่า “สมาคมป้องกันสิทธิ”
ซึ่งมีอยู่มากมาย ผู้นำในการสงครามได้แก่มุสตาฟา เคมาล (ต่อมาเรียกกันว่า อาตา-
เตอร์ก) ซึ่งเป็นนายทหารเก่าผู้มีชื่อเสียงโด่งดังในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง พรรคของ
เคมาลได้วางนโยบายต่างประเทศลงไว้ที่เรียกกันว่า “กฎบัตรของชาติ” ตั้งแต่ฤดูร้อน
ของปี ค.ศ. ๑๙๑๘ คือสองปีก่อนที่รัฐบาล “โดยพฤตินัย” ของพวกคนที่กรุงเอกรารา
จะได้จัดการร่างรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว หลังจากที่ได้รับชัยชนะอย่างเด็ดขาดในปีค.ศ.
๑๙๒๒ สภาใหญ่แห่งชาติซึ่งได้รับเลือกตั้งในกิจการของประเทศมาเป็นเวลาสองปีครึ่ง
แล้ว จึงได้ประกาศว่าตำแหน่งสุลต่านได้ยกเลิกไปตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๒๐ และการประกาศ
ตั้งสาธารณรัฐเป็นทางการไม่ได้ทำกันจนวันที่ ๒๙ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๒๓ หลังจากทีนานา
ชาติได้รับรองอธิปไตยของตุรกีซึ่งได้มาด้วยความยากลำบากในสนธิสัญญาโลซานน์

ในระหว่างที่ยังทำสงครามกับเอกราชอยู่นั้น มุสตาฟา เคมาล ยืนยันว่าปัญหาเรื่องการปฏิรูปภายในทั้งหมดจะต้องเลื่อนไปก่อนและใช้ทั้งรัฐธรรมนูญความเดิมได้ในคำสนาและขนบธรรมเนียมประเพณีเดิมเป็นเครื่องมือในการหาสมัครพรรคพวก บัดนี้เมื่อประเทศใหม่ได้วางรากฐานมั่นคงลงและพรรคสาธารณรัฐของประชาชนของเขาได้กำความเป็นผู้นำทางการเมืองไว้ได้แล้ว อาคาเดอริกจึงเริ่มดำเนินการปฏิรูปทางกฎหมายและวัฒนธรรมโดยใช้อำนาจของทางบ้านเมืองอย่างรวดเร็ว ได้มีการยุบตำแหน่งกาหิบและกระทรวงคำสนาในปี ค.ศ. ๑๙๒๔ และรวมโรงเรียนทั้งหมดเข้าไว้ภายใต้กระทรวงศึกษาธิการซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทางคำสนา ดังนั้นกบฏนิกายที่ถือตันโคชอยู่ในที่ไกล ๆ และออกกฎหมายปรับปรุงการแต่งกายให้ทันสมัย ประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและอาญาตามแบบยุโรปแทนกฎหมายดั้งเดิม ในปี ค.ศ. ๑๙๒๖ และในปีค.ศ. ๑๙๒๘ ได้เริ่มใช้ตัวอักษรโรมันในการเขียนภาษาตุรกี แทนที่จะใช้ตัวอักษรอาราบิกเช่นเคย แผนพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างมโหฬารได้เริ่มขึ้นเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๓๐ กว่า ๆ โดยมุ่งไปในการสร้างถนน อุตสาหกรรมทอผ้า และการผลิตเหล็ก ในปี ค.ศ. ๑๙๓๖ ก่อนที่อาคาเดอริกจะถึงแก่กรรมไม่นานนักการรวมเอาเขตแดนฮาไทเข้ามาไว้ในตุรกีซึ่งเป็นสิ่งที่อาคาเดอริกเองต้องการเป็นอย่างมากก็ประสบผลสมบูรณ์

ในสมัยที่ อิดเม็ต อีโนนู ซึ่งเป็นผู้ร่วมงานและรับช่วงงานจากอาคาเดอริกเป็นประธานาธิบดี (ค.ศ. ๑๙๓๘—๑๙๕๐) ตุรกีปฏิบัติตนต่อคู่ปฏิปักษ์ทั้งสองกลุ่มอย่างระมัดระวังและรักษาความเป็นกลางเอาไว้ได้ ตุรกีเพิ่งจะมาประกาศสงครามกับญี่ปุ่น “เป็นพิธี” เอาในปี ค.ศ. ๑๙๔๕ พอดีเวลาที่จะได้รับเชิญเข้าเป็นสมาชิกผู้ก่อตั้งสหประชาชาติ ความปั่นป่วนทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นผลของสงครามและการเกณฑ์คนไปเป็นทหารมีส่วนทำให้พรรคฝ่ายค้านเกิดขึ้นมากมายหลังสงคราม พรรคที่สำคัญที่สุดคือพรรคคโมแครทซึ่งได้ขึ้นเป็นรัฐบาลหลังจากที่ได้ชัยชนะอย่างใหญ่หลวงในการเลือกตั้งเสรีและสุจริตครั้งแรกของตุรกีในปี ค.ศ. ๑๙๕๐ ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและทางทหาร

อย่างมากมายที่ได้รับจากอเมริกาตามนัยของดัทธิทรูแมนและแผนการช่วยเหลืออื่น ๆ ในสมัยต่อมาทำให้ตุรกีสามารถดำเนินการตามแผนพัฒนาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมระยะที่สองได้ การสนับสนุนการปฏิบัติการของสหประชาชาติในเกาหลี (ค.ศ. ๑๙๕๐) การเข้าร่วมในองค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (เนโท ค.ศ. ๑๙๕๒) และการเป็นผู้นำในการลงนามในสนธิสัญญาแบกแดด (ค.ศ. ๑๙๕๔ เปลี่ยนชื่อเป็นองค์การสนธิสัญญา เช่นโต ค.ศ. ๑๙๕๘) ทำให้ตุรกีมีข้อผูกพันอยู่กับฝ่ายตะวันตกอย่างแน่นหนาในการต่อต้านอันตรายซึ่งยังคงมีอยู่เนื่องจากการขยายอิทธิพลของรัสเซียเข้าไปในตะวันออกใกล้

วิวัฒนาการทางการเมืองของตุรกีตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๕ เป็นกรณีแรกที่รัฐบาลในระบบการปกครองแบบพรรคเดียวซึ่งมีอำนาจเด็ดขาดยินยอมโดยใจสมัครให้มีการตั้งพรรคอื่น ๆ ขึ้นแข่งขันได้อย่างเป็นระเบียบ พวกชาวนาซึ่งเป็นชนหมู่มากที่สุดในประเทศตุรกีเช่นเดียวกันในประเทศอื่น ๆ ในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้เป็นผู้ที่ไม่เคยได้รับความเอาใจใส่เลยจากนักการเมืองการปกครองได้เริ่มเรียกร้องความสนใจและมีบทบาทมากขึ้นในเมืองใหญ่ๆ หนังสือพิมพ์ การชุมนุมทางการเมือง และองค์การพรรคการเมืองก็เกิดขึ้นมากขึ้น การทดลองให้มีระบบประชาธิปไตยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในเรื่องอื่น ๆ ด้วยแม้จะเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป นโยบายเศรษฐกิจแบบที่รัฐเข้ามามีส่วนเป็นอย่างมากได้ยกเลิกไปและหันกลับมานโยบายสนับสนุนวิสาหกิจของเอกชนอย่างน้อยก็ในการอุตสาหกรรม มีการส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรโดยการสร้างถนน ทำเขื่อนชลประทาน ปรับปรุงพันธุ์ข้าว และใช้เครื่องจักรในการเกษตรเพื่อให้เกิดความสมดุลในระบบเศรษฐกิจ เพราะนโยบายเก่าเพิ่งตั้งแต่การพัฒนาอุตสาหกรรม นอกจากนั้นยังมีการปฏิรูปโดยการรื้อฟื้นขนบธรรมเนียมเก่าบางอย่างขึ้นมาใช้ใหม่ (เช่นการตั้งโรงเรียนศาสนาและการหันกลับไปใช้การเรียกชื่อคนแต่ละประจำวันเป็นภาษาอาราบิก) เพื่อเอาใจพวกชาวนาซึ่งเป็นพวกหัวเก่าและไม่พอใจการที่ศาสนาถูกลดความ

สำคัญต้ง แต่การที่พวกชาวนาไม่ได้มีความยินดียินร้ายกับปัญหาที่ละเอียดอ่อนในระบบ
รัฐธรรมนูญแบบเดิรนั้นเองเป็นเหตุให้เสื่อรภาพในการเมืองซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เป็นปาก
เป็นเสียงของชาวนาคือพรรคคโมแครทลือกำเนตขึ้นมาได้ค่อย ๆ ดนน้อยลงเป็นลำดับ

ก่อนชยชนะอย่างใหญ่หลวงในการเลือกคังครั้งที่สองในปี ค.ศ. ๑๘๕๔ เพียง
เด็กน้อย พรรคคโมแครทซึ่งมีนายกรัฐมนตรีออคันน์ เมนเคเรด เป็นหัวหน้า ได้ยึดทรัพย์
ดินของพรรคสาธารณรัฐของประชาชนของอินุและประกาศยุบพรรคชาติ ซึ่งเป็นพรรค
ที่เล็กกว่า การใช้มาตรการที่บับคนชนทุกทำให้หนังสือพิมพ์ มหาวิทยาลัย และศาล
หมดเสื่อรภาพในทางการเมือง เพราะเหตุที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจซึ่งใหญ่โตเกินไปของ
นายกรัฐมนตรีเมนเคเรดก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่รุนแรงและมีระยะเวเวลานาน
ผู้คาคำหนดิเคยน์รัฐบาลจึงถูกปิดปากและผู้คาคัดค้านกลุ่มที่มีอำนาจซึ่งประพฤติคัวเดวดง
ทุกที่ที่ถูกกดดันแกด้อย่างรุนแรง ในฤดูใบไม้ผลิของปี ค.ศ. ๑๘๖๐ รัฐบาลเผด็จการ
ของนายกรัฐมนตรีเมนเคเรดและประธานาธิบดีไบยาร์ถูกปลดจากตำแหน่งในการปฏิวัติ
ที่เกือบจะไม่เดี่ยเลือดเนื้อเลยซึ่งเกิดขึ้นเพราะคินชวอนประท้วงของนักศึกษาในอิสตันบูด
และแองการาและได้รับความสนับสนุนอย่างเต็มที่จากพวกทหารซึ่งปฏิเสธไม่ยอมให้
รัฐบาลใช้เป็นเครื่องมือในการปราบปรามการแสดงความไม่พอใจของประชาชนซึ่งนับ
วันจะมากช่นทุกที่

คณะรัฐบาลทหารซึ่งมีนายพล เซมาด เกอร์เซตเป็นประธานาธิบดีไม่ซ้าก
เกิดแตกแยกกันเช่นเดียวกับรัฐบาลประเภทนี้ในประเทศอื่น ๆ พวกที่มีความคิดเห็น
ปานกตางต้องการให้นำระบบรัฐธรรมนูญแบบมีผู้แทนราษฎรกลับมาใช้อีกโดยเร็วที่สุด
ส่วนพวกที่หัวรุนแรงต้องการให้รัฐบาลใช้อำนาจที่มีอยู่ เริ่มทำการปฏิวัติทางสังคมโดย
ที่ตนเองก็ยังไม่มีนโยบายที่แน่นอนว่าจะให้สังคมเป็นไปในรูปใด ในการกวาดตางผู้ที่มี
ความเห็นแตกแยกออกไปโดยไม่เดี่ยเลือดเนื้อเมื่อปี ค.ศ. ๑๘๖๐ ฝ่ายความคิดเห็น
ปานกตางเป็นผู้ชยชนะและด้วยความร่วมมือของนักการเมืองพรรคตาง ๆ ที่เป็นปฏิปักษ์กับ

เมนเคเรต์ได้จัดการร่างรัฐธรรมนูญระบบผู้แทนราษฎรสำหรับสาธารณรัฐที่สองของตุรกี โดยถือหลักให้มีการถ่วงอำนาจและดุลย์แห่งอำนาจในหมู่ผู้ที่รับผิดชอบในการปกครองประเทศ

ระบบการเมืองดั้งเดิม

ระบบการเมืองดั้งเดิมยังคงมีอยู่ในเยเมนและในอัฟกานิสถานเพียงสองประเทศเท่านั้นในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ หรือจะพูดไปทั่วก็ในทวีปเอเชียทั้งหมดในกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ นี้ เพราะเหตุที่คงอยู่ทึบเกือบจะไม่มีผู้ใดเข้าไปได้ถึงเลยทั้งสองประเทศนี้ จึงรอดพ้นไม่ได้รับอิทธิพลของตะวันตกในสมัยใหม่ โดยเฉพาะอัฟกานิสถานยังได้เคยอยู่ในฐานะพิเศษเพราะเป็นรัฐกัณฑ์ระหว่างประเทศอินเดียในสมัยที่อังกฤษยังปกครองอยู่กับประเทศรัสเซียในสมัยของพระเจ้าซาร์ ตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สองที่เยเมนและอัฟกานิสถานได้ถูกตั้งให้เข้ามาอยู่ในเวทีของการเมืองระหว่างประเทศมากขึ้นทุกทีและเป็นการแน่นอนว่า โครงสร้างของการเมืองการปกครองภายในก็จะต้องค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไปในทำนองเดียวกับประเทศอื่น ๆ ในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ที่อยู่ในกลุ่มที่มี “ระบบการเมืองที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ”

ประเทศเยเมน

เยเมนตั้งอยู่ในดินแดนแถบที่เป็นภูเขาและอุดมสมบูรณ์ทางใต้สุดของคาบสมุทรเอเรเบีย นับเป็นเวลาหลายคริสต์ศตวรรษที่เยเมนได้ชื่อว่าเป็นดินแดนที่ขรุขระโดดโกลน แต่ตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ กองทหารออกโตมานได้พยายามอยู่เป็นเวลานานโดยไม่ได้ผลที่จะให้ชาวเยเมนยอมรับนับถืออำนาจของรัฐบาลกลางที่อยู่ห่างไกลหลังจากสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง เยเมนได้เป็นเอกราชโดยมีประมุขเป็นชาวพื้นเมืองที่ได้รับเลือกตั้งจากพวกอูลาม่าซึ่งเป็นพวกชีอะฮ์ในเมืองซานา ประมุขของเยเมน

มีตำแหน่งเป็นอิมาม เพราะอ้างว่าเป็นเชื้อสายโดยตรงของพระศาสดา ในทางทฤษฎีอำนาจของอิมามซึ่งเป็นอำนาจเด็ดขาดต้องอยู่ภายในขอบเขตของกฎของศาสนาในคัมภีร์โกหร่าน แต่ในทางปฏิบัติมีสิ่งซึ่งจำกัดอำนาจของอิมามได้มากกว่ากฎของศาสนา คือ ความลำบากในการคมนาคมในประเทศที่ยังขาดความเจริญและอันตรายซึ่งมีอยู่เดิมจากการกบฏในพระราชฐานและการดบฆ่า

ในปี ค.ศ. ๓๘๔๘ อิมามอาหมัดได้ขึ้นครองราชย์แทนอิมามผู้สืบทอดเก่าโดยการกบฏในพระราชฐาน แต่เมื่อถึงปี ค.ศ. ๓๘๖๐ คนเองได้มีผู้พยายามดบฆ่าถึง ๓ ครั้งในปีเดียว และเจ้าชายในราชวงศ์ที่มิได้ถูกอิมามแก้แค้นถึงโทษก็เตรียมที่จะแย่งบัลลังก์ การที่เยเมนเข้าร่วมเป็นสหพันธ์กับสหสาธารณรัฐอาหรับแต่ในนามเมื่อปี ค.ศ. ๓๘๕๘ (โดยใช้ชื่อว่าสหรัฐอาหรับ) มีผลทางการเมืองเพียงเล็กน้อย แต่กระนั้นก็กระตุ้นให้เยเมนกลับไปรื้อฟื้นปัญหาเขตแดนซึ่งเรื้อรังมานานกับอาณานิคมเอเดนและรัฐเอเดนในอารักขาของอังกฤษซึ่งอยู่ใกล้เคียง เมื่อถึงปี ค.ศ. ๓๘๕๗-๕๘ คณะผู้แทนจากรัฐเซียจีนคอมมิวนิสต์และสหรัฐแข่งขันกันเสนอโครงการต่าง ๆ เช่นการรื้อรางถนน การรื้อรางเมืองท่าที่เมืองยูเคดาห์บนฝั่งทะเลแดงและการสำรวจแร่ธาตุทั่วประเทศ

ในเดือนกันยายนปี ค.ศ. ๓๘๖๒ หลังจากที่อาหมัดขึ้นพระชนม์แล้ว อิมามหมัด อัลบัตร์ ซึ่งเป็นทายาทที่ถูกถอดออกจากตำแหน่งโดยคณะทหารและนายพันเอกอับดุลดา อัลซัดดัตซึ่งเป็นหัวหน้าประกาศให้เยเมนเป็นสาธารณรัฐอาหรับแห่งเยเมนในปลายปีนั้นกองทัพอพยบายสาธารณรัฐซึ่งได้รับความช่วยเหลืออย่างแข็งแรงจากกองทหารอียิปต์ยึดครองเขตแดนได้เกือบทั้งประเทศ ในขณะที่อิมามซึ่งถูกถอดพยายามอย่างไร้ผลที่จะรวมกำลังของชนเผ่าที่อยู่ปลายเขตแดนและขอรับรองให้ประเทศจอร์แดนและซาอุดีอาระเบียเข้ามาช่วยเหลือแก้ไขสถานการณ์ซึ่งกำลังหมดหวังดังทุกที การเปลี่ยนแปลงการปกครองของเยเมนไปสู่ “ระบบการเมืองที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ” เกิดขึ้นเร็วกว่าที่คนเป็นจำนวนมากคาดหมายไว้

อัสซีเรีย

อัสซีเรียซึ่งเป็นประเทศที่เต็มไปด้วยภูเขาและไม่มีทางออกทะเลได้ผ่าน
วิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นเพราะอันตรายที่มากจากการยึดครองของชาวต่างชาติและเพราะการ
ต่อสู้ระหว่างพลังของชนบทรวมแน่นประเพณีเดิมและพลังของการปฏิรูปเช่นเดียวกับที่
เกิดในอาณาจักรอชชูร์และในประเทศอิหร่าน เพียงแต่ว่าอิทธิพลของความคิด
สมัยใหม่เข้ามาสู่อัสซีเรียช้ากว่า เพราะตั้งอยู่ในที่ที่โดดเดี่ยวกว่า ในกลางคริสต์
ศตวรรษที่ ๑๙ รัฐอัสซีเรียที่เพิ่งตั้งขึ้นใหม่ประกอบด้วยดินแดนซึ่งในปัจจุบันเป็นปากีสถาน
ตะวันตก แต่การทำสงครามต่อเนื่องกันหลายครั้งกับอังกฤษซึ่งตั้งมั่นอยู่ในอินเดียทำให้
ดินแดนของรัฐอัสซีเรียลดน้อยลงไปจนถึงเท่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ เมื่อถึงปี ค.ศ. ๑๙๘๐ นั้น
อาหรับปกครองอัสซีเรียได้รับเงินช่วยเหลือจากอังกฤษอย่างสม่ำเสมอและได้มอบให้อังกฤษ
เป็นผู้ดำเนินนโยบายต่างประเทศของอัสซีเรีย หลังจากสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง อาหรับ อา
มานูดลาห์ซึ่งได้ขึ้นครองอำนาจโดยการรัฐประหารได้ตัดความสัมพันธ์กับอังกฤษ และ
ในระยะเวลาสิบปีต่อมาได้พยายามที่จะปรับปรุงบ้านเมืองให้ทันสมัยโดยความช่วยเหลือ
ของสหภาพโซเวียต ของเยอรมัน และโดยความช่วยเหลือทางทหารและทางเทคนิคจาก
ตุรกี ในปี ค.ศ. ๑๙๒๕ พวกชนเผ่าที่หัวเก่าทำการกบฏและเนรเทศอามานูดลาห์ออก
จากประเทศ หลังจากที่เกิดการจลาจลอยู่ชั่วระยะหนึ่ง เจ้าชายจากอีกสาขาหนึ่งของ
ราชตระกูลได้ขึ้นครองราชย์และตำแหน่งในคณะรัฐมนตรีเกือบทั้งหมดตกอยู่กับเจ้านาย
ในพระราชวงศ์ การแข่งขันอย่างเข้มข้นระหว่างสหภาพโซเวียตและกลุ่มประเทศตะวัน
ตกในปี ค.ศ. ๑๙๕๐ กว่า ๆ ทำให้อัสซีเรียสามารถที่จะขอเงินช่วยเหลือและเงินกู้
เป็นจำนวนมากเพื่อนำมาพัฒนาเศรษฐกิจได้จากทั้งสองฝ่ายโดยที่ยังรักษาความเป็นกลาง
ในทางการเมืองเอาไว้ได้ ความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงประเทศให้ทันสมัยอีกเป็น
ครั้งที่สองนี้จะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองและสังคมแบบบิดาปกครองบุตรของ
อัสซีเรียได้มากเพียงใดและรวดเร็วเพียงใดเป็นเรื่องที่จะต้องคอยดูกันต่อไป

ระบบพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง

การสำรวจจุดพลังเคลื่อนไหวทางการเมืองของระบบการปกครองแบบต่าง ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้เราสามารถที่จะศึกษาเปรียบเทียบลักษณะที่สำคัญทางการเมือง เช่น พรรคการเมือง การเลือกตั้ง และการรวมกลุ่มผลประโยชน์ได้ ตลอดจนเวลาที่พิจารณาเรื่องนี้ เราจะต้องระมัดระวังความแตกต่างขั้นมูลฐานระหว่าง “ระบบที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ” “ระบบสมัยใหม่” และ “ระบบดั้งเดิม” อยู่เสมอ ตัวอย่างเช่น ในประเทศที่ยังถือประเพณีเดิม เช่น เวียดนามและอัฟกานิสถาน และในประเทศที่ยังถือประเพณีเดิมอยู่กึ่งหนึ่ง เช่น ในซาอุดีอาระเบียไม่ได้เคยมีการเลือกตั้ง การตั้งพรรค หรือการรวบรวมกันเข้าเป็นกลุ่มก่อนของผู้ที่มีผลประโยชน์ทางสังคมและการเมืองร่วมกัน ตรงกันข้ามในประเทศเหล่านี้ กิจกรรมทางการเมืองการปกครองเกือบทั้งหมดทำกันอยู่ในหมู่สมาชิกของพระราชวงศ์ภายในพระราชฐานและในเขตที่อยู่ไกลออกไปทางชายแดน ก็เป็นเรื่องของหัวหน้าเผ่า ทั้งใน “ระบบที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ” และ “ระบบสมัยใหม่” มีการตั้งพรรค การเลือกตั้ง และการรวมกลุ่มผลประโยชน์ แต่กระนั้นก็ต่างต่าง ๆ เหล่านี้ก็ทำหน้าที่ผลักดันไปในแต่ละระบบ

ระบบที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

ในซีเรีย อิรัก จอร์แดนและอิหร่าน ได้เคยมีการเลือกตั้งขึ้นครั้งระหว่างรัฐบาลเผด็จการคณะต่าง ๆ แต่พลังที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด คือการก่อตั้งและการล้มเลิกอำนาจของชาวต่างชาติและการรัฐประหารและปฏิวัติภายใน เป้าหมายของการต่อสู้ทางการเมืองมิใช่การที่จะได้เข้าไปรับผิดชอบในการปกครองโดยสันติวิธีตามระบบผู้แทนที่มั่นคง แต่เป็นการเปลี่ยนกันเป็นรัฐบาลโดยใช้กำลังและวิธีการพลิกแพลงต่าง ๆ พรรคการเมืองส่วนมากในประเทศเหล่านี้มีอายุสั้น มีนโยบายที่ไม่แน่นอน และเป็นปาก

เสียงของคนจำนวนเพียงเล็กน้อยซึ่งเป็นผู้จุดประกายความคิดนั้น กลุ่มการเมืองของพวก
ชาตินิยมที่เกิดขึ้นในซีเรีย และอิรักในสมัยสงครามโลกครั้งที่หนึ่งเมื่อมาถึงปี ค.ศ. ๑๙๒๐
กว่า ๆ และ ค.ศ. ๑๙๓๐ กว่า ๆ ก็ได้แตกออกเป็นพวกที่มีความคิดเห็นปานกลาง
พวกหนึ่งและพวกที่มีความคิดเห็นรุนแรงอีกพวกหนึ่ง พวกที่มีความคิดเห็นปานกลางมี
นโยบายที่จะประนีประนอมกับมหาอำนาจที่ปกครองตนอยู่ ส่วนพวกหัวรุนแรงนั้นเรียกร
ว้องให้ยกเลิกอิทธิพลต่าง ๆ ของชาติโดยสิ้นเชิง ในซีเรียพวกที่มีความคิดเห็นปานกลาง
เรียกตัวเองว่า พรรคประชาชน (ค.ศ. ๑๙๒๔) และพวกหัวรุนแรงเรียกตัวเองว่า กลุ่มชาติ
(ค.ศ. ๑๙๒๘) ในการถกเถียงกันเกี่ยวกับการรวมชาติอาหรับเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
และการแบ่งกลุ่มกันในระหว่างกลุ่มประเทศอาหรับเองในปี ค.ศ. ๑๙๔๐ กว่า ๆ พรรค
ประชาชนเป็นฝ่ายจอร์แดนและอิรัก และกลุ่มชาติเข้าข้างอียิปต์และซาอุดีอาระเบีย ใน
อิรักพวกที่มีความคิดเห็นปานกลางซึ่งมี นูรี อัลซาอิด เป็นหัวหน้าเรียกตัวเองว่า ตัมกัม
ของชาวอิรักในปี ค.ศ. ๑๙๓๐ กว่า ๆ แต่ในปี ค.ศ. ๑๙๔๘ เปลี่ยนชื่อเป็นพรรคสหพันธ์
รัฐธรรมนูญ ส่วนพวกหัวรุนแรงนั้นในขั้นแรกเรียกชื่อว่า พรรคประชาชน แล้วต่อมา
เปลี่ยนเป็นตัมกัมพื้นองแห่งชาติ (อิดา ค.ศ. ๑๙๓๓) และพรรคอิสระ (ค.ศ. ๑๙๔๖) กลุ่ม
ที่สามที่แข่งขันกันอยู่คงจนในปี ค.ศ. ๑๙๕๑ โดยซาด์ จับร์ นักการเมืองผู้ซึ่งนับถือ
ศาสนาชีอะฮ์และให้ชื่อพรรคว่า พรรคโซเชียลิสต์แห่งชาติ

ในอิหร่าน การที่รัฐบาลเผด็จการของชาห์ริชาห์สิ้นสุดลงในปี ค.ศ. ๑๙๕๑
และการยึดครองโดยชนต่างชาติหมดไปเมื่อสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สองทำให้เกิดม็อบพรรคการ
เมืองมากมายนับล้านคนยิ่งไปกว่าในซีเรียและอิรัก ได้เคยมีผู้กล่าวว่าพรรคการเมืองเหล่านี้
นั้นส่วนมาก “ตงชนจากเบองบนโดยบุคคลต้องห้ามคนด้วยวิธีเสาะแสวงหาผู้มั่งคั่ง
สักคนหนึ่งมาเป็นหัวหน้าหรือด้วยการออกหนังสือพิมพ์ด้วยเงินของนายทุนผู้ไม่ประสงค์
จะออกนาม นโยบายของพรรคต่าง ๆ เหล่านี้เกือบจะไม่มีอะไรผิดกันเลยและเต็มไปด้วย
คำขวัญที่ไพเราะเพราะพริ้งต่าง ๆ ที่นิยมกันมากที่สุดก็คือ ‘บูรณภาพและเอกราชของ

ใหญ่ ๆ กิจจัดตั้งพรรคการเมืองที่หาว่ามากกว่าและมีอุดมการณ์มากกว่าชน นอกจากจะยึดถือในหลักการของชาตินิยมเช่นพรรคเก่า ๆ แล้วนโยบายของพวกนี้ยังมุ่งไปในทางโซเชี่ยลิสต์อีกด้วย คือ เรียกร้องให้จัดการยึดธนาคารเป็นสมบัติของชาติ ให้จัดแบ่งกรรมสิทธิ์ที่ดินรายใหญ่ ๆ เล็กลงใหม่และให้มีการวางระบบเศรษฐกิจมาจากส่วนกลางในการปฏิบัติการทางการเมืองพวกนี้ใช้ตั้งแต่วิธีเดินขบวนประท้วงตามท้องถนนไปจนถึงการใช้กำลังรุนแรง พรรคการเมืองแบบใหม่นี้เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในอิรักโดยเริ่มเป็นกลุ่มที่ศึกษาระบบโซเชี่ยลิสต์ก่อนที่เรียกกันว่ากลุ่มอาฮารี ในการปฏิวัติของพวกทหารในปี ค.ศ. ๑๙๓๖ ซึ่งคิดตามมาด้วยการปฏิวัติอีกมากมายหลายครั้งนั้นการสนับสนุนจากกลุ่มพลเรือนที่สำคัญที่สุดมาจากสมาชิกของกลุ่มอาฮารี ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๖-๑๙๕๔ กลุ่มชนพื้นตวจนมาใหม่โดยถูกต้องตามกฎหมายและใช้ชื่อว่าพรรคคัมโมแคตแห่งชาติ และในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ภายใต้การปกครองของรัฐบาลทหารของนายพลกาซิมพรรคคัมโมแคตแห่งชาตินี้เป็นคู่แข่งกับพรรคคอมมิวนิสต์และพรรคอื่น ๆ ในการหาเสียงสนับสนุนจากพวกพลเรือน

ในเดบานอนในปี ค.ศ. ๑๙๓๔ ได้เกิดมีกลุ่มที่ทำการก่อความวุ่นวายที่เรียกตัวเองว่า พรรคสังคมนิยมแห่งชาติของซีเรีย ก่อตั้งขึ้นโดย อันตัน ซาเดห์ ซึ่งเป็นชาวเดบานอนที่นับถือศาสนาคริสต์และได้เคยออกไปอยู่ในอเมริกาใต้และเพิ่งจะกลับเข้ามา พรรคนี้นโยบายที่จะรวมเดบานอนเข้ากับซีเรียและได้กลายเป็นพรรคนอกกฎหมายในเดบานอนตั้งแต่ซาเดห์ถูกกักขังโดยทหารซีเรียโดยข้อหาว่าทรยศต่อชาติในปี ค.ศ. ๑๙๔๘ และในซีเรียก็เช่นกันตั้งแต่ได้เข้าไปมีส่วนพัวพันกับแผนการที่จะลอบสังหารบุคคลสำคัญเป็นจำนวนมากในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ ในเดบานอน ในปี ค.ศ. ๑๙๖๒ รัฐบาลได้ทำลายแผนการก่อการร้ายของพรรคสังคมนิยมแห่งชาติของซีเรียได้อีกครั้งหนึ่ง พรรคหัวรุนแรงที่สำคัญที่สุดในบรรดาพรรคที่ก่อความวุ่นวายในเขตดวงจันทร์อันอุดมสมบูรณ์ได้แก่พรรคพื้นฟูโซเชี่ยลิสต์ของอาหรับ (พรรคบาธ) ที่ตั้งขึ้นในซีเรียในปี ค.ศ. ๑๙๔๐ กว่า ๆ โดยการรวม

กลุ่มการเมืองเล็ก ๆ ต้องกลุ่มเข้าด้วยกันภายใต้ฉัตรร่ม ฮอร์น พรรคบาธเป็นพรรคที่
มีนโยบายแน่นอนที่สุดในขั้วซ้ายในเรื่องเรียกร้องให้มีการก่อตั้งสหพันธ์อาหรับ และเมื่อ
ไม่นานมานี้ก็เข้าไปมีบทบาทในอิรัก จอร์แดน และอิรักด้วย (พรรคบาธในอิรักถูกยุบไป
หลังจากที่ได้ทำการกบฏที่โมซูลในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๕๘ เพื่อสนับสนุนสห-
ดาธารณรัฐอาหรับแต่ไม่ประสบผลสำเร็จ) พรรคบาธร่วมกับกลุ่มชาติเป็นแรงสำคัญที่
ผลักดันให้ขั้วซ้ายเข้าร่วมกับอียิปต์ในปี ค.ศ. ๑๙๕๘

พรรคแนวหน้าของชาติของมหมัด โมซาเด็กในอิหร่านอาจเปรียบเทียบกับ
กับพรรคที่มีความคิดเห็นรุนแรงในเขตวงจันทร์อันอุดมสมบูรณ์เหล่านี้ แรกทีเดียวนั้น
พรรคแนวหน้าของชาติในปี ค.ศ. ๑๙๔๐ กว่า ๆ เป็นเพียงกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มหนึ่งในรัฐ
สภาซึ่งประกอบด้วยกลุ่มเล็ก ๆ เช่นมากมาย แต่ต่อมาภายใต้รัฐบาลเผด็จการของ
โมซาเด็กในปี ค.ศ. ๑๙๕๑ - ๑๙๕๓ พรรคแนวหน้าของชาติได้กลายเป็นขบวนการที่มี
องค์การกว้างขวางทั่วไปในเมืองใหญ่ ๆ ถึงแม้ว่าหลังปี ค.ศ. ๑๙๕๓ พรรคนั้นจะกลายเป็น
พรรคคนนอกกฎหมาย แต่ก็ยังคงดำเนินการอยู่อย่างลับ ๆ และเป็นพลังอันหนึ่งซึ่ง
อาจจะปรากฏออกมาเป็นฝ่ายที่ช่วยในการปฏิวัติทางการเมืองครั้งใหญ่ครั้งต่อไปของ
อิหร่านได้

ปัญหาเรื่องพรรคการเมืองในเดบานอนมีความซับซ้อนมาก เพราะพลเมืองนับ
ถือศาสนาต่างกันออกไปมากมายหลายศาสนาและเพราะตระกูลใหญ่ ๆ บางตระกูลมี
อิทธิพลทางการเมืองมาก แม้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งจะมีสิทธิสมัครเฉพาะที่นั่งในรัฐสภา
ที่กำหนดไว้สำหรับศาสนาของตนเท่านั้น แต่ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งอาจลงคะแนนเสียงให้กับผู้
สมัครในนามของศาสนาใดก็ได้ในเขตเลือกตั้งของตน ดังนั้น การเลือกตั้งโดยทั่ว ๆ ไป
จึงเป็นไปตามความจงรักภักดีต่อตัวบุคคล คือ ค่อนักการเมืองที่สำคัญ ๆ เช่น สมาชิก
ของตระกูลเฮคเต ตระกูลอัลซุลห์ และตระกูลบูสตันีโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทาง
ศาสนาและพรรคการเมืองต่าง ๆ ก็เป็นเพียงข้อที่เรียกร้องกลุ่มเช่นนี้ให้ไฟเวรกันหุ่น

เท่านั้น แต่ก็มีบางกลุ่มที่รวมกันโดยยึดถือคำสอนเป็นเกณฑ์ เช่น กลุ่มของพวกคริสเตียนนิกายมารอไนท์และกลุ่มที่เรียกตนเองว่าพรรคโซเชี่ยลิสต์ก้าวหน้าซึ่งมีเคมาต จันบัตเป็นหัวหน้าและมีชนเผ่าที่นับถือนิกายครูซทางใต้สนับสนุนอยู่เป็นจำนวนมาก

ยังมีกลุ่มการเมืองอีกสองกลุ่มซึ่งมีความสำคัญมากพอควรในการเมืองของ “ระบบที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ” คือ พวกคอมมิวนิสต์และกลุ่มที่ต้องการฟื้นฟูศาสนาอิสลามที่บริสุทธิอีกหลายกลุ่ม ทั้งสองพวกนี้มีความเชื่อมั่นว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างถอนรากโคนเป็นสิ่งที่จำเป็น พวกหนึ่งต้องการเปลี่ยนให้เป็นไปตาม “แนวของอนาคต” ส่วนอีกพวกหนึ่งต้องการหันกลับไปหาอดีตซึ่งบริสุทธิ ทั้งสองพวกนี้ได้รับการสนับสนุนมากที่สุดจากผู้ที่ไม่มีความมั่นใจในสังคมอันเป็นผลมาจากการสร้างระบบสังคมเมืองสมัยใหม่ขึ้นโดยรวดเร็วและไม่สม่ำเสมอ ดัทธิคอมมิวนิสต์เป็นที่เลื่อมใสมากในหมู่ปัญญาชนที่ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมเมืองอย่างปราศจากรากฐานและการฟื้นฟูศาสนาอิสลามที่บริสุทธิเป็นความหวังของพวกชนชั้นต่ำที่อยู่ในสังคมเมืองเช่นกัน ทั้งสองพวกนี้มักใช้วิธีเดียวกันในการดำเนินการทางการเมือง คือ การก่อจลาจล การเดินขบวนประท้วงตามท้องถนน และการก่อการร้าย ในตะวันออกไกลเกือบทั้งหมดการเป็นคอมมิวนิสต์เป็นสิ่งผิดกฎหมาย แต่ก็มีหลักฐานที่แสดงว่า พรรคคอมมิวนิสต์ที่ค่อนข้างอ่อนแอปฏิบัติภารกิจได้เป็นพิเศษในสิ่งที่พรรคการเมืองทั้งหลายรวมทั้งพรรคคู่แข่งที่มิใช่คอมมิวนิสต์ด้วยเป็นสิ่งนอกกฎหมายเพราะเป็นที่ซึ่งพรรคคอมมิวนิสต์จะได้ใช้การอบรมที่ได้รับมาเกี่ยวกับการจัดพรรคและความช่วยเหลือทั้งทางด้านวางแผนนโยบายและด้านการเงินจากสหภาพโซเวียตได้เป็นประโยชน์มากที่สุด

เพราะฉะนั้น พรรคคอมมิวนิสต์จึงได้กลายเป็นพลังที่สำคัญในปี ค.ศ. ๑๙๕๕ หลังจากที่รัฐบาลเผด็จการของซิริยาคีครองอำนาจมาได้ ๕ ปี และได้มีบทบาทสำคัญในการปฏิวัติในอิรักในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ หลังจากที่มีการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้ถูก

ห้ามปรามมาเป็นเวลาถึงสี่ปี ในอิหร่านพรรคคอมมิวนิสต์ได้ปฏิบัติการในนามแฝงว่า พรรคทูทาห์ (พรรคของประชาชน) และเป็นเรื่องที่จะต้องคอยดูกันต่อไปว่าการห้ามปราม การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองตั้งแต่การปฏิวัติของชาฮิดีในปี ค.ศ. ๑๙๕๔ จะให้ประโยชน์กับพรรคคอมมิวนิสต์ในอิหร่านมากเท่ากับวิธีการเดียวกันของชีชาคตีในซีเรีย และของนุรี อัตซาฮิดในอิรักหรือไม่ กลุ่มพวกที่ต้องการฟื้นฟูศาสนาอิสลามบริสุทธิ์ที่สำคัญ ๆ ในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ได้แตกกลุ่มพี่น้องมุสลิมในซีเรียซึ่งเป็นสาขาขององค์การชือเดียวกันในอียิปต์และพวกอิสลามฟีเดยานี่ ซึ่งเป็นพวกที่ก่อการร้ายอยู่ในอิหร่าน ในระยะปี ค.ศ. ๑๙๕๐ กว่า ๆ แต่ไม่มีกลุ่มใดที่จะมีความสำคัญหรือความสามารถขึ้นมาได้เท่ากับกลุ่มพี่น้องมุสลิมในอียิปต์ปราบจนกระทั่งกลุ่มนี้ยุบไปในปี ค.ศ. ๑๙๕๔

ระบบการเมืองสมัยใหม่

อิสราเอลตั้งแต่ออกตั้งประเทศมาในปี ค.ศ. ๑๙๔๘ และตุรกีตั้งแต่สมัยสาธารณรัฐจนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๖๐ ได้มีการปกครองระบบผู้แทนโดยมีรัฐสภาเพียงสภาเดียว ซึ่งเป็นผู้เลือกตั้งประธานาธิบดีและคณะรัฐมนตรีต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภา ในตุรกี สตรีได้รับสิทธิในการเลือกตั้งในปี ค.ศ. ๑๙๓๔ ในอิสราเอลราษฎรซึ่งบรรณูติภาวะตามกฎหมายทุกคนทั้งหญิงชายรวมทั้งผู้ที่อพยพเข้ามาใหม่ในทันทีที่เข้ามาถึงมีสิทธิในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร ในทั้งสองประเทศรัฐสภาเมื่ออายุสี่ปีแต่อาจจะยุบตัวเองก่อนได้โดยได้ง่ายข้างมาก เพราะเหตุที่อิสราเอลไม่ได้มีรัฐธรรมนูญที่ชัดเจนลงไปเป็นลายลักษณ์อักษร กระนั้นได้ง่ายข้างมากเพียงกระเนนเดียวในรัฐสภาที่สามารถที่จะออกกฎหมายหรือเปลี่ยนแปลงกฎหมายเกี่ยวกับวิธดำเนินงานและองค์กรของรัฐบาลได้ ในสาธารณรัฐหนึ่ง ของตุรกีการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้จะกระทำได้อีกเมื่อได้รับเสียงข้างมากถึงสองในสาม แต่ นอกจากความคล้ายคลึงกันในเรื่องเหล่านี้แล้วระบบการเลือกตั้งและระบบพรรคการเมือง ในสองประเทศนี้แตกต่างกันอยู่มาก

อิสเรล

ในอิสเรลการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นไประบบที่กำหนดจำนวนผู้แทนตามอัตราส่วนของราษฎรโดยถือว่าทั้งประเทศเป็นเขตเลือกตั้งเดียวและให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเลือกสมาชิกวุฒิสภาขึ้นมา ๑๒๐ คน ระบบที่ถือจำนวนราษฎรเป็นเกณฑ์แต่อย่างเดียวนำให้เกิดการแตกแยกออกเป็นพรรคต่าง ๆ มาก (ดูตารางที่ ๕-๒ หน้า ๘๗๔) แต่ในขณะเดียวกันระบบการเสนอรายชื่อผู้ที่จะรับเลือกตั้งทำให้เจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองมีอิทธิพลมากพอควร และการที่พรรคการเมืองมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ยิ่งทำให้ผู้นำของพรรคมีความสำคัญยิ่งขึ้น ระบบพรรคการเมืองในอิสเรลเป็นพรรคที่ตกทอดมาจากองค์การซึ่งเป็นผู้แทนกลุ่มชาวยิวในสมัยที่ยังเป็นรัฐในอาณัติโดยมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยและเป็นผลต่อเนื่องมาจากการแบ่งแยกภายในของขบวนการชาตินิยมยิวเมื่อต้นคริสต์ศตวรรษประการหนึ่ง พรรคการเมืองที่สำคัญที่สุดได้แก่กลุ่มพรรคไซเซียลิสต์ต่าง ๆ รวมทั้งพรรคมายาไฟซึ่งมีความคิดเห็นปานกลางและพรรคมายาฟซึ่งเล็กกว่าแต่มีความคิดเห็นรุนแรงกว่าทั้งในด้านเศรษฐกิจและการต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งเกิดจากการแตกแยกและการกลับรวมกันเข้ามาใหม่ของสมาชิกของทั้งสองพรรคนี้ แม้ว่าสหพันธกรรมกรของอิสเรลซึ่งองค์การที่มีขอบเขตกว้างขวางเรียกว่า ฮีธาคารูธ ถือกันว่าเป็นองค์การที่ไม่มีการแบ่งพรรคแต่พวกหัวหน้าก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับพรรคมายาไฟมาก ส่วนกลุ่มอื่น ๆ ที่มีความคิดเห็นค่อนข้างซ้ายมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับกลุ่มชุมชนที่ทำเกษตรกรรมรวม

พรรคที่เกิดเพราะความยึดมั่นในศาสนาเป็นกลุ่มพิเศษไปอีกกลุ่มหนึ่ง เดิมทีเดียวพรรคศาสนานับอยู่ด้วยพรรคด้วยกัน คือ มีดราซี พรรคกรรมกรมีดราซี พรรคอาภุคัต และกรรมกรอาภุคัต ทั้งหมดนี้รวมกันเรียกว่า แนวร่วมศาสนา พรรคอาภุคัตทั้งสองพรรคมีความเชื่อมั่นในประเพณีดั้งเดิม ปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์ของศาสนาเกี่ยวกับ

อาหารและวันสำคัญทางศาสนาอย่างเคร่งครัดและได้รับการสนับสนุนมากจากพวกยิวที่ไม่เห็นด้วยกับการจัดตั้งรัฐของชาวยิวชนในปาเลสไตน์โดยอำนาจของทางบ้านเมืองซึ่งศาสนาไม่ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องด้วย เพราะพวกยิวยุคก่อนการทำเช่นนั้นเป็นการขัดกับพระคัมภีร์ ส่วนพวกมิถราอีนั้นแม้จะยึดมั่นในศาสนาแต่ในเวลาดียวกันก็สนับสนุนขบวนการชาตินิยมของชาวยิวด้วย ในปี ค.ศ. ๑๙๕๓ แนวร่วมศาสนาได้ถูกยกเลิกไป แต่ในปี ค.ศ. ๑๙๕๖ พรรคมิถราอีทั้งต้องพรรครวมกันเข้าเป็นพรรคแนวศาสนาของชาติ พรรคอาคุดัตทั้งต้องพรรคกรวมตัวกันเข้าเช่นเดียวกันแต่ก็อยู่ได้ไม่นาน

พรรคที่มีความเห็นค่อนข้างไปทางขวามากขึ้นคือ พรรคก้าวหน้า และพรรคชาตินิยมยิวทั่วไป ทั้งสองพรรคสนับสนุนนโยบายสนับสนุนการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจของแต่ละบุคคลโดยเสรีและไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องของศาสนามากนัก ทั้งสองพรรคได้รับการสนับสนุนจากพวกนักธุรกิจและกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพต่าง ๆ และในปี ค.ศ. ๑๙๖๓ ได้รวมกันเข้าเป็นพรรคเสรีนิยม พรรคที่มีความเห็นค่อนข้างไปทางขวาที่สุดคือ พรรคเฮรุต (เสรีภาพ) ซึ่งเดิมเคยเป็นกลุ่มผู้ก่อการร้ายในสมัยที่ยังเป็นรัฐในอาณัติ พรรคนิยมนโยบายไม่ยอมประนีประนอมกับเยอรมันเรื่องการยอมรับผิดและเรียกร้องให้ใช้นโยบายรุนแรงกับพวกอาหรับ มีคนเป็นจำนวนมากเชื่อว่าพรรคเฮรุตต้องการที่จะขยายพรมแดนของอิสราเอลออกไปโดยใช้กำลัง

แม้ว่าจะไม่มีพรรคการเมืองพรรคใดเลยที่มั่งคั่งร่ำรวยมากในรัฐอิสราเอลเพราะระบบการเลือกผู้แทนโดยถืออัตราส่วนของราษฎรทั่วประเทศ แต่พรรคมาไฟซิงได้รับการสนับสนุนอย่างเข้มแข็งจากพวกกรรมกรที่เป็นพรรคที่ใหญ่ที่สุด นายกรัฐมนตรีทุกคนมาจากพรรคนี้ พรรคนี้มั่งคั่งมากที่สุดในคณะรัฐมนตรีทุกคณะและมักจะได้รับการสนับสนุนจากพรรคศาสนาพรรคใดพรรคหนึ่งเสมอ แต่การแบ่งปันอำนาจกันในระหว่างพรรคต่าง ๆ มิได้มีเพียงในวงคณะรัฐมนตรีเท่านั้น ตำแหน่งต่าง ๆ ในองการรัฐบาล

แบ่งออกเป็นสองพรรคใหญ่ๆตามอัตราส่วน พวกมิสธราชและอากูคัมมีโรงเรียนของตนเอง ซึ่งได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาล และพรรคการเมืองต่าง ๆ พยายามที่จะชักจูงให้ผู้อพยพเข้ามาใหม่เข้าเป็นสมาชิกในพรรคของตนตั้งแต่แรกที่มาถึงนิคมที่จัดไว้รับรองผู้มาใหม่ (ผู้อพยพเข้ามาได้รับสิทธิของราษฎรเต็มตัวซึ่งรวมทั้งสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งด้วยในทันทีที่เข้ามาในประเทศ) แม้ว่าจะมีสาเหตุหลายประการที่ก่อให้เกิดการแบ่งแยกในทางการเมือง แต่ความสำคัญของพรรคมาไฟและอิทธิพลของหัวหน้าพรรคซึ่งมีบุคลิกลักษณะที่ร่าเริงและน่าเดิมนิดคือ เดวิด เบ็นกูเรียน (เป็นนายกรัฐมนตรีตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๘ ยกเว้นแค่ระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๕๓ - ๑๙๕๕ ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีจากตำแหน่งโดยความสมัครใจ) ทำให้สถานการณ์เมืองของอิสราเอลมีเสถียรภาพมากกว่าที่ควรจะเป็น ตัวเบ็นกูเรียนเองได้เรียกร้องอยู่ตลอดเวลาให้ยกเลิกระบบการเลือกผู้แทนโดยอัตราร้อยส่วนของราษฎรทั่วประเทศและใช้ระบบของอังกฤษและอเมริกันแทน คือระบบที่กลุ่มที่ได้ รับคะแนนเสียงข้างมากในเขตเลือกตั้งแต่ละเขตเลือกผู้แทนขึ้นมาได้คนเดียว การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้จะทำให้สมาชิกของรัฐบาลแต่ละคนมีความใกล้ชิดกับผู้ที่เลือกตนขึ้นมา มากขึ้นและการแบ่งกลุ่มทางการเมืองก็จะไถ่ระบบสองพรรคเข้ามา แต่เพราะระบบการเลือกตั้งในอิสราเอลเช่นเดียวกับในประเทศอื่น ๆ ได้ก่อให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์ชนชั้นแล้วจึง เป็นที่น่าสงสัยว่า การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเช่นนั้นคงจะไม่เกิดขึ้นได้ในเร็ววัน

ตุรกี

ระบบพรรคการเมืองในสาธารณรัฐตุรกีเช่นเดียวกับในอิสราเอลมีรากฐานมาจากวิวัฒนาการทางการเมืองในสมัยก่อน ต่อมามีข้อกังขาถึงสิทธิหลายสมาคมที่ได้เข้าสนับสนุนมุสตาฟา เคมาล ในการต่อสู้เพื่อชาติในปี ค.ศ. ๑๙๑๘ และ ค.ศ. ๑๙๒๐ ส่วนมากเป็นองค์การในท้องถิ่นที่ถือกำเนิดจากพรรคสหพันธ์ก้าวหน้าในสมัยก่อน แม้ว่ากลุ่มผู้นำเดิมของขบวนการสหพันธ์จะได้ถูกกดอำนาจและต้องหลบหนีไปและผู้นำรุ่นใหม่ได้เข้ามาแทนที่แล้ว ต่อมามีข้อกังขาถึงสิทธิของอนาโทเลีย และรูมีเลียซึ่งมีองค์การกว้างขวาง

ตาราง ๕-๒ การเลือกตั้งในอิสราเอล ค.ศ. ๑๙๔๙-๑๙๖๑

พรรค	การลงคะแนนเสียงคิดเป็นร้อยละ					ที่นั่งในรัฐสภา				
	1949	1951	1955	1959	1961	1949	1951	1955	1959	1961
คอมมิวนิสต์	3.5%	4.0%	4.5%	2.8%	4.1%	4	5	6	3	5
มาพาม	14.7	12.5	7.3	7.2	7.6	19	15	9	9	9
อาห์ดัต ฮาเวคา	—	—	8.2	6.0	6.5	—	—	10	7	8
มาไซ	37.4	42.0	36.6	41.8	41.7	48	50	45	52	46
มีสราฮ์และกรรมกรมีสราฮ์		8.3	9.1	9.9	9.9		10	11	12	12
อาห์ดัตและกรรมกรอาห์ดัต	12.2				3.7	16				4
ชาตินิยมขั้วทั่วไป	5.2	19.8	10.2	6.1		7	23	13	8	
กั๊วหน้า	4.1	3.2	4.4	4.6	13.6*	5	4	5	6	17*
เฮรุต	11.5	6.6	12.6	13.5	13.6	14	8	15	7	17
อื่น ๆ	11.4	—	2.4	3.4	0.7	7	—	—	—	—
การใช้สิทธิในการเลือกตั้งและจำนวนที่นั่งทั้งหมด	86.9	75.4	82.8	81.6	81.3	120	120	120	120	120

* พรรคเสรีนิยม (เกิดโดยการรวมพรรคชาตินิยมขั้วทั่วไปและพรรคกั๊วหน้า)

ไปทั่วประเทศซึ่งกลุ่มสมาคมประเภทเดียวกันในท้องถิ่นต่าง ๆ ได้เข้าร่วมด้วยในปี ค.ศ. ๑๘๑๘ นับว่าอยู่ในประเภท “พรรคชาตินิยมที่กว้างขวาง” ได้เป็นอย่างดี “ฐานะของพรรคนี้เป็นผลมาจากการรวมพลังทั้งหมดในการเรียกร้องและรักษาเอกราชเข้าด้วยกัน” ใน “การประตองกำลังระหว่างสังคมทั้งสังคมกับผู้ปกครองหรือผู้ที่ต้องการจะเข้ามาปกครองที่เป็นคนต่างชาติ” และซึ่ง “เป็นพรรคที่เรียกได้ว่ากว้างขวางเพราะไม่เพียงแต่ต้องการให้ระบบการเมืองการปกครองเจริญขึ้นใหม่เท่านั้น แต่ยังมีความต้องการไกลไปถึงการเปลี่ยนโครงสร้างของสังคมอีกด้วย”*

หลังจากชัยชนะในสงครามกู้เอกราช มุสตาฟาเคมาลในปี ค.ศ. ๑๙๒๓ ได้เปลี่ยนแปลงชนวนการป้องกันสิทธิเป็นพรรคสาธารณรัฐของประชาชนซึ่งกุมโชคชะตาของตุรกีต่อมาอีกเป็นเวลาดังยี่สิบเจ็ดปี ตั้งแต่แรกแล้วได้เกิดมีพรรคฝ่ายค้านขึ้นคือพรรคสาธารณรัฐก้าวหน้าซึ่งคงชนเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๒๔ โดยกลุ่มผู้ได้เคยร่วมมือกับมุสตาฟาเคมาลอย่างใกล้ชิดในทางการทหารและการเมืองเพื่อต่อต้านอิทธิพลของเคมาลซึ่งนับวันจะมีท่าทีจะเป็นผู้เผด็จการโดยเด็ดขาดแต่ผู้เดียวมากขึ้นทุกที พรรคฝ่ายค้านนี้ได้มาถูกยุบไปในปี ค.ศ. ๑๙๒๕ หลังจากที่ถูกกล่าวหาโดยหลักฐานที่คลุมเครือเต็มทีว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับกรกฏในมณฑลเคอร์ดิซ หลังจากที่ได้ล้มล้างแผนการตอบสังหารในปี ค.ศ. ๑๙๒๖ ซึ่งพวกผู้นำของพรรคสหพันธ์ก้าวหน้าสมัยสงครามโลกครั้งที่หนึ่งที่ยังมีชีวิตเหลืออยู่เต็มส่วนเกือบของด้วยลงได้แล้วอำนาจของเคมาลและพรรคสาธารณรัฐของประชาชนก็มั่นคงไม่มีผู้ใดโต้แย้งอีกต่อไป

แม้กระนั้นกติกการปกครองโดยพรรคของเคมาลแตกต่างกับรัฐบาลระบบเผด็จการโดยพรรคเดียวในประเทศอื่นๆ ในยุโรปเวदानั้นเช่นระบบฟาสซิสต์ ระบบบอดเชวิคและระบบโซเชี่ยลลิสต์ชาตินิยมเป็นอย่างมาก พรรคของเคมาลมิได้ชนครองอำนาจโดยการปฏิวัติอย่างรุนแรงภายในแต่โดยการต่อสู้กับศัตรูภายนอกคือชนต่างชาติ

* หนังสืออ้างเล่มเดียวกัน หน้า ๓๔๕, ๔๐๐

ที่เข้ามาปกครองอยู่ พรรคของเคมาตไม่ได้พยายามนำเอาอุดมการณ์ซึ่งร่างขึ้นโดย
สมบูรณ์แล้วมาบังคับให้ราษฎรที่ไม่เต็มใจยอมรับปฏิบัติตาม ตรงกันข้ามเคมาตค่อยๆ
วางจุดมุ่งหมายในทางการเมืองลงทีละขั้นจากสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นและกดดันประ-
การของพรรค (ที่เรียกว่า ตุลาการท่งหูก คือ ระบบสาธารณรัฐ ระบบชาตินิยม เคียง
ของประชาชน การควบคุมเศรษฐกิจโดยรัฐบาล การแยกศาสนาออกจากการปกครอง
และหลักที่เรียกกันว่า ระบบปฏิวัติ แต่ซึ่งหมายความว่าความถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างถอนราก
โคนโดยวิถีทางของกฎหมาย) ไม่ได้รวบรวมขึ้นจนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๓๑ หลังจากที่ได้
ถูกรวมเข้าไปอยู่ในระบบกฎหมายของประเทศโดยเรียบร้อยแล้ว โดยตลอดมารัฐบาล
เผด็จการอย่างการุณย์ของเคมาตและอิโนเถือว่าการเพิ่มจำนวนของผู้ที่จะเข้ามามีส่วน
ในการปกครองประเทศเป็นอุดมคติที่วางไว้ โดยหวังว่าจะปฏิบัติได้เมื่อระดับการศึกษา
ของพลเมืองสูงพอและเมื่อถึงเวลาดังนั้น อำนวยให้ ยิ่งกว่านั้นรัฐบาลของเคมาต
ยังรักษารูปของคณะรัฐมนตรีที่รับผิดชอบต่อรัฐสภาไว้อย่างระมัดระวังตลอดเวลาที่
ประเทศอยู่ใต้การปกครองของพรรคเดียนและการออกเสียงคัดค้านในบางครั้งก็ไม่ได้
ทำให้ผู้ที่แสดงความคิดเห็นคัดค้านรัฐบาลได้รับความเดือดร้อนประการใด

การทดลองให้มีการก่อตั้งพรรคฝ่ายค้านเป็นทางการในปี ค.ศ. ๑๙๓๐ โดย
ที่เคมาตเองขอร้องให้เพทิเอคาร์ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทเป็นหัวหน้าพรรคฝ่ายค้านทำอยู่ได้ดี
เดียนก็ต้องยกเลิกโดยอ้างว่ายังไม่ถึงเวลา แต่ในปีต่อ ๆ มาพรรคสาธารณรัฐของ
ประชาชนก็ได้พยายามที่จะขยายวงของผู้แทนออกไปให้กว้างขวางขึ้นโดยให้ที่นั่งในรัฐ
สภาแก่กรรมกร ศัตรูและสมาชิกของชนกลุ่มน้อยที่มิได้นับถือศาสนาอิสลามและ
โดยการยอมให้พวกพรรคสหพันธ์และก้าวหน้าที่ยังมีชีวิตอยู่กลับเข้ามามีบทบาทในวงการ
เมือง ในปี ค.ศ. ๑๙๓๖ อิดเมห์ อิโนเได้ต้องพยายามอีกครั้งที่จะตั้ง “กลุ่มอิสระ”
ขึ้นภายในพรรคสาธารณรัฐของประชาชนในรัฐสภาโดยยอมให้สมาชิกของกลุ่มอิสระ
มีองค์การของพรรคต่างหากได้และไม่ต้องผูกพันกับนโยบายของพรรค แต่เพราะเหตุว่า

สมาชิกของกลุ่มอิสระนี้เป็นผู้ที่พรรคแต่งตั้งขึ้นมาใช้เป็นกลุ่มที่คงตัวของตนเองจึงไม่ทำให้เกิดพรรคฝ่ายค้านที่แท้จริงขึ้นมาได้ แต่ในปี ค.ศ. ๑๙๔๕ เมื่อความกดดันจากสถานการณ์ระหว่างประเทศอันเนื่องมาจากสงครามโลกครั้งที่สองหมดสิ้นไปแล้วอิโนฮุอนุญาตให้มีการก่อตั้งพรรคฝ่ายค้านขึ้นได้ และหลังจากการเริ่มต้นอย่างกระท่อนกระแท่นในการเลือกตั้งในปี ค.ศ. ๑๙๔๖ (ซึ่งการทุจริตอย่างมากมาในการนับคะแนนเสียงทำให้ผลของการลงคะแนนถูกบิดเบือนไป) แล้วรัฐบาลของอิโนฮุให้คำมั่นสัญญาว่าจะให้ความเป็นธรรมกับทั้งพรรคของรัฐบาลกับพรรคฝ่ายค้าน

ดังนั้น ปีค.ศ. ๑๙๔๕ ถึง ค.ศ. ๑๙๖๐ จึงเป็นสมัยที่คุรุภักตลงใช้ระบบการแข่งขันระหว่างพรรคการเมืองหลายพรรค พรรคฝ่ายค้านที่สำคัญที่สุดคือพรรคคิมเควทซึ่งคงชนในปี ค.ศ. ๑๙๔๖ โดยเซดัด ไบยาร์ ซึ่งเคยเป็นนายกรัฐมนตรีและอดีตนัน เมนเคเรด และสมาชิกคนอื่น ๆ ที่เคยอยู่ในพรรคสาธารณรัฐของประชาชนที่มีความเห็นขัดแย้งกับพรรค นโยบายที่เป็นทางการของพรรคนี้เพียงแต่คัดค้านการที่รัฐบาลเข้ามาควบคุมเศรษฐกิจและเรียกร้องให้มันนโยบายเศรษฐกิจที่เสรีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ในการหาเสียงเลือกตั้งผู้สนับสนุนพรรคนี้รวมเอาข้อเรียกร้องของพวกกติกกรให้มีการพัฒนาการเกษตรและให้แก้ไขนโยบายของอาตาเคอร์คที่แยกศาสนาออกจากการปกครองเข้ามาเป็นนโยบายของพรรคด้วย พรรคที่เรียกร้องอย่างจริงจังกว่าให้มีการฟื้นฟูความสำคัญของศาสนาได้แก่พรรคชาติซึ่งได้แยกตัวออกไปจากพรรคคิมเควทในปี ค.ศ. ๑๙๔๘-๑๙๔๙

การเลือกตั้งตามครั้งในปี ค.ศ. ๑๙๕๐ ค.ศ. ๑๙๕๔ และ ค.ศ. ๑๙๕๗ แสดงให้เห็นการรวมกลุ่มที่แน่นอนพอสมควร (ดูตาราง ๕-๓ หน้า ๘๗๘) การใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงซึ่งนับว่าอยู่ในระดับสูง คือจากร้อยละ ๗๕-๘๐ สะท้อนให้เห็นทั้งความเป็นปึกแผ่นของพวกชาวนาจำนวนมากและทั้งการทุ่มเทหาเสียงของนักการเมืองทั้งหลายพรรคชาติ (ซึ่งเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นพรรคสาธารณรัฐแห่งชาติหลังจากที่ศาลสั่งยุบในปีค.ศ.

๑๙๕๔ และเปลี่ยนเป็นพรรคสาธารณรัฐกัณธีกรแห่งชาติหลังจากที่ได้เข้าร่วมกับพรรคที่แตกแยกออกจากพรรคอื่นในปี ค.ศ. ๑๙๕๙) ได้ชัยชนะในเขตเลือกตั้งเขตเดียว คือ เคอเซฮ์รีในอนาโทเลียตอนกลาง แต่ได้รับคะแนนเสียงมากพอสมควรในเมืองเล็ก ๆ และในถิ่นที่ยากจนในอิสตันบูลและในแองการา ผู้ที่สนับสนุนพรรคดีโมแครทโดยสม่ำเสมอที่สุดได้แก่พวกเจ้าของที่ดินแปลงใหญ่ ๆ และขนาดกลางซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลประโยชน์มากที่สุดโดยตลอดมาจากนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นและการให้เงินช่วยเหลือเป็นจำนวนมากแก่การเพาะปลูกพืชที่สำคัญ ๆ ของรัฐบาลของเมนเดเรต์ ส่วนคะแนนเสียงโดยซึ่งไม่สังกัดพรรคใดก็ได้เคยเพิ่มคะแนนให้กับพรรคดีโมแครทในปี ค.ศ. ๑๙๕๐ และปี ค.ศ. ๑๙๕๔ และลดลงไปมากในปี ค.ศ. ๑๙๕๗ นั้นเป็นคะแนนเสียงที่มาจากกลุ่มชนในสังคมเมืองที่ได้รับการศึกษาดีและจากกลุ่มชาวนาในเขตที่การเกษตรกรรมไม่สู้เจริญ และพวกนี้มักจะถือว่าไม่ว่าการเพาะปลูกจะได้ผลดีหรือไม่รัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบทั้งดินเขตที่พรรคสาธารณรัฐของประชาชนได้รับคะแนนเสียงมากที่สุดคือภาคตะวันออกของอนาโทเลียซึ่งรวมมณฑลมาดัตยาบ้านเกิดของอิโนนุอยู่ด้วย

แม้ว่าพรรคใหญ่ทั้งสองพรรคจะพยายามหาเสียงจากพวกคนงานอุตสาหกรรมโดยสัญญาว่าจะออกกฎหมายอนุญาตให้มีการนัดหยุดงานและการรวมเสียงกันต่อรองกับนายจ้างได้ (คำสัญญาซึ่งทั้งต้องฝ่ายไม่ได้ปฏิบัติตามเคยเมื่อได้เป็นรัฐบาล) แต่สหพันธกรรมกรเกือบทั้งหมดสนับสนุนพรรคดีโมแครทโดยเฉพาะในระหว่างที่พรรคนี้เป็นรัฐบาลในปี ค.ศ. ๑๙๕๐ กว่า ๆ เพราะผู้เป็นรัฐบาลสามารถที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สนับสนุนมากกว่าในเวลาที่ยังเป็นเพียงฝ่ายค้านและโฆษณาหาเสียงอยู่ นโยบายซึ่งเพิ่มความกดขี่มากขึ้นทุกทีของเมนเดเรต์ก่อให้เกิดความไม่พอใจเป็นอย่างมากในหมู่ผู้ถูกพรรคและครึ่งหนึ่งนายกรัฐมนตรีเกือบจะถูกดึงคะแนนเสียงให้ออกไปจากองค์การของพรรคของตนเอง ในปี ค.ศ. ๑๙๕๐ ผู้แทนราษฎรพรรคดีโมแครทประมาณสามสิบคนแยกตัวออกไปตั้งพรรคใหม่เรียกว่าพรรคเสรีภาพเพื่อประท้วงการออกกฎหมายซึ่งบับ

ตาราง ๕-๓ การเลือกตั้งในตุรกี ค.ศ. ๑๙๕๐-๑๙๖๑

พรรค	การลงคะแนนเสียงคิดเป็นร้อยละ				ที่นั่งในสภาสามัญ			สภาสูง	สภาสามัญ
	1950	1954	1957	1961	1950	1954	1957	1961	1961
พรรคสาธารณรัฐของประชาชน	40%	35%	41%	37%	68	31	173	36	173
พรรคดีโมแครท	55	58	48.5	—	394	499	421	—	—
พรรคยุติธรรม	—	—	—	35	—	—	—	70	158
พรรคชาติ ^๑	5	5	6	14	1	5	4	16	54
พรรคเสรีภาพ	—	—	4	—	—	—	4	—	—
พรรคตุรกีใหม่	—	—	—	14	—	—	—	28	65
พรรคอื่น ๆ	1	2	0.5	1	10	2	1	—	—
การใช้สิทธิในการเลือกตั้ง และจำนวนที่นั่งทั้งหมด ^๒	89	89	77	82	487	541	610	150	450

๑. ค.ศ. ๑๙๕๔ พรรคสาธารณรัฐแห่งชาติ ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๕๘ เป็นพรรคสาธารณรัฐกสิกรแห่งชาติ

๒. จำนวนของที่นั่งทั้งหมดรวมทั้งที่ว่างที่เกิดขึ้นเพราะผู้รับเลือกตั้งจากสองเขต ดังนั้นจำนวนที่นั่งจึงอาจเกินจำนวนสมาชิกของพรรคทั้งหมด นอกจากสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งขึ้นมา ๑๕๐ คนแล้ว สภาสูงในปี ค.ศ. ๑๙๖๑ รวมสมาชิกสภาสูงที่ได้รับแต่งตั้ง ๒๕ คน และสมาชิกคณะกรรมการรวมชาติในสมัยเก่าอีก ๒๑ คน

บังคับหนังสือพิมพ์ พรรคเสรีภาพชนและการเลือกตั้งในเขตเดียวกันนั้นเช่นเดียวกับพรรค
ชาติและต้องปีต่อมาก็เข้าร่วมกับพรรคสาธารณรัฐของประชาชน

ตลอดสมัยที่มีการปกครองโดยพรรคเดียวรายละเอียดเกี่ยวกับระบบการเลือกตั้ง
ยังไม่ชัดเจนเพราะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อะไรมากนัก ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งมีชื่ออยู่
ในรายชื่อซึ่งองค์การกลางของพรรคสาธารณรัฐของประชาชนเสนอขึ้นมาโดยได้ปรึกษา
หารือกับองค์การของพรรคในส่วนภูมิภาคแล้วก็เป็นผู้ชนะการเลือกตั้งโดยไม่มีปัญหา
เพราะไม่มีผู้แข่งขัน (ทั้งพรรคก้าวหน้าซึ่งตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๒๔ — ๑๙๒๕ และพรรค
เสรีในปี ค.ศ. ๑๙๓๐ เป็นพรรคที่ตั้งขึ้นโดยสมาชิกของพรรคสาธารณรัฐของประชาชน
ที่ได้เข้าไปนั่งในรัฐสภาแล้วแต่เกิดไปมีความเห็นแตกแยกกับนโยบายของพรรค) แต่
เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบการแข่งขันระหว่างพรรคการเมืองหลายพรรคหลังจากปี
ค.ศ. ๑๙๔๕ แล้ว พวกผู้นำชาวดุ๊กหันกลับไปพิจารณาระบบการเลือกตั้งใหม่และกำจัด
วิธีการที่ขัดกับหลักประชาธิปไตย ดังนั้นในปี ค.ศ. ๑๙๔๖ ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
ซึ่งได้เคยลงคะแนนเพื่อเลือกตั้งผู้ที่จะไปทำการเลือกตั้งสมาชิกของรัฐสภาอีกทอดหนึ่งจึง
มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภาได้โดยตรง ในปี ค.ศ. ๑๙๔๘ ทุกพรรคมีสิทธิส่งผู้แทนเข้า
ไปควบคุมการลงคะแนนเสียงและคัด (แทนที่จะเป็นกระทรวงมหาดไทย) ได้รับอนุญาต
ให้รับพิจารณาคำร้องเกี่ยวกับการทุจริตในการเลือกตั้งได้

แต่กระนั้นก็ระเบียบการเลือกตั้งเก่าบางประการยังคงใช้อยู่จนกระทั่งต้น
สมัยสาธารณรัฐที่หนึ่งในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ ที่สำคัญที่สุดคือระบบการลงคะแนนเสียงสำหรับ
ผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งชุด ในระบบการเลือกตั้งโดยวิธีการแบ่งเขตเลือกตั้งเป็นไปตาม
การแบ่งเขตบริหารซึ่งมีอยู่ด้วยกัน ๖๐ กว่าเขตในประเทศ แต่ละเขตเลือกตั้งผู้แทนได้
ตามอัตราส่วนผู้แทนหนึ่งคนต่อจำนวนพลเมือง ๔๐,๐๐๐ คน ในแต่ละเขตเลือกตั้งผู้สมัคร
รับเลือกตั้งทั้งหมดในบัญชีของพรรคที่ได้คะแนนเสียงมากที่สุดจะได้รับเลือกตั้งเข้าไปทั้งชุด
คิดโดยเฉลี่ยแล้วเขตเลือกตั้งแต่ละเขตส่งผู้แทนเข้าไปในรัฐสภาประมาณแปดถึงสิบคน

แต่ในเขตที่มีพลเมืองหนาแน่นเช่นในอิสตันบูลจำนวนผู้แทนอาจถึงสามสิบคน การเลือกตั้งโดยวิธีนี้คล้ายคลึงกับการเลือกตั้งประธานาธิบดีในสหรัฐอเมริกามากและเช่นเดียวกับในสหรัฐวิธีนี้พรรคที่ได้รับคะแนนเสียงมากที่สุดได้เปรียบเป็นอย่างมากในเรื่องจำนวนที่นั่งในรัฐสภาและพรรคที่ได้คะแนนเสียงเป็นที่ยอมรับต้องรองลงมาเป็นฝ่ายเสียเปรียบ ส่วนพรรคที่เป็นที่ตามองที่ไม่น่าจะไม่มีโอกาสได้ที่นั่งในรัฐสภาเดียนอกเสียแต่จะมีคะแนนเสียงสนับสนุนมากเป็นพิเศษอยู่ในบางเขตเท่านั้น ด้วยระบบการเลือกตั้งเช่นนี้พรรคใดไม่เครทท์ในปี ค.ศ. ๑๙๕๐ และ ค.ศ. ๑๙๕๔ จึงได้มีสมาชิกอยู่ในรัฐสภาถึงร้อยละ ๘๕ และ ๘๒ ตามลำดับทั้ง ๆ ที่ได้รับคะแนนเสียงเพียงร้อยละ ๕๕ และร้อยละ ๕๘ ของคะแนนเสียงทั้งหมดเท่านั้น

ถ้าการเลือกตั้งโดยวิธีนี้คะแนนเสียงข้างมากให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นรายตัวจะก่อให้เกิดแนวโน้มเอียงไปสู่ระบบการเมืองที่ต้องพรรค การเลือกตั้งโดยวิธีนี้คะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นชุดก็ทำให้องค์การของพรรคมีอำนาจมากภายในพรรคข้าราชการรัฐของประชาชนการเสนอชื่อผู้รับเลือกตั้งส่วนใหญ่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การของพรรคในท้องถิ่นโดยที่สำนักงานใหญ่ของพรรคในกรุงเอเธนเสนอเพียงร้อยละ ๑๐ หรือ ๒๐ ของจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรคเท่านั้น พรรคใดไม่เครทท์ที่มีกฎเกณฑ์คล้ายคลึงกันเพียงแต่ว่ารายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามของพรรคทั้งหมดรวมทั้งที่เสนอโดยองค์การของพรรคในท้องถิ่นต้องได้รับ “ความเห็นชอบ” จากสำนักงานกลางของพรรคและโดยวิธีนี้ผู้ที่คัดค้านนายกรัฐมนตรีเมเนเดเรตส์ไม่มีหวังที่จะได้อยู่ในบัญชีผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคเลย ในขั้นแรกก็มีระเบียบหลายอย่างที่จะป้องกันไม่ให้อำนาจของพรรคมีมากเกินไป ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีสิทธิ์ที่จะเปลี่ยนลำดับชื่อผู้รับเลือกตั้งในบัญชีที่พรรคเสนอขึ้นมา ถ้าพรรคที่จะเปลี่ยนเอาคนใหม่มาแทนผู้ที่ทางพรรคเสนอขึ้นมาหรือถ้าพรรคที่จะเอารายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งจากหลายพรรคมารวมในชุดผู้ลงคะแนนเสียงให้ เพราะฉะนั้นเขตเลือกตั้งหลายเขตในปี ค.ศ. ๑๙๕๐ และปี ค.ศ.

๙๑๕๔ จึงได้ส่งผู้แทนชุดที่มาจากบัญชีของหลายพรรคหรือผู้แทนที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นอิสระไม่ขึ้นกับพรรคใดเข้ามาในรัฐสภา แต่เมื่อถึงปลายสมัยของเมนเดเรต์ซึ่งได้ครองอำนาจมาสิบปีนั้นสถิติที่ต่าง ๆ ของผู้ที่ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้ถูกยกเลิกไปหมดแล้ว และยิ่งกว่านั้นเมนเดเรต์ยังได้ออกกฎหมายห้ามมิให้ผู้ใดแตกแยกออกไปจากพรรคการเมืองสมัครรับเลือกตั้ง โดยกฎนี้เมนเดเรต์ก็สามารถที่จะกำจัดผู้ที่มีความเห็นแตกต่างจากตนออกไปจากพรรคได้ง่าย ๆ โดยอาศัยอำนาจของคณะกรรมการกลางของพรรคซึ่งทำหน้าที่เสนอชื่อผู้ที่พรรคจะส่งเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิกของรัฐสภา

เพราะเหตุที่อำนาจเผด็จการของพรรคดีโมแครทและของเมนเดเรต์เองเกิดขึ้นได้เพราะกฎเกณฑ์ของการเลือกตั้งเช่นนี้จึงไม่เป็นของประหลาดเลยที่ระบบนี้ได้ถูกโจมตีอย่างรุนแรงในการปฏิวัติในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ รัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐตุรกีที่ต้องซึ่งได้เริ่มใช้ในปี ค.ศ. ๑๙๖๑ แตกต่างกับระบบเก่าอย่างมาก รัฐสภาใหม่มีสองสภา สมาชิกของสภาด่างเลือกตั้งโดยถืออัตราจำนวนของพลเมืองเป็นหลัก สภาสูงประกอบด้วยสมาชิกที่เลือกตั้งทางอ้อมโดยผ่านทางสภาในแต่ละมณฑลส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งเป็นผู้แทนของกลุ่มอาชีพบางกลุ่มตามที่ได้อ้างกฎเกณฑ์เอาไว้ เป็นที่แน่นอนว่าระบบใหม่นี้จะทำให้อำนาจในการควบคุมการลงคะแนนเสียงในรัฐสภาโดยพรรคการเมืองที่มวนยั่วเคร่งครัดเพียงพรรคเดียวหมดสิ้นไปและในขณะเดียวกันป้องกันมิให้ระบบการเมืองโน้มเอียงไปทางระบบการปกครองแบบสองพรรคเช่นที่ได้เคยเป็นมา ยังมีบางคนที่ยังไม่แน่ใจในระบบใหม่นี้และเกรงว่าอาจจะทำให้เกิดการแตกแยกออกเป็นพรรคการเมืองเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งภายในเวลาไม่กี่ปีอาจจะมียุทธศาสตร์มากกว่าพรรคการเมืองของฝรั่งเศส ในสมัยสาธารณรัฐที่สามและที่สี่ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาการรวมกลุ่มพรรคที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอเช่นในฝรั่งเศส

แต่ปัญหาที่คาดคะเนกันอยู่ในปัจจุบันคือการรวมกลุ่มกันของพรรคการเมืองต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการเลือกตั้งในฤดูใบไม้ร่วงของปี ค.ศ. ๑๙๖๑ หลังจากการปฏิวัติ

ได้รับรองรัฐธรรมนูญใหม่แล้ว พรรคใดไม่เคร่งซึ่งแม้จะเป็นพรรคที่พวกที่มีการศึกษา
ในเมืองเกดัยชังมากแต่ยังคงได้รับการสนับสนุนจากพวกชาวนาอยู่มากได้ถูกประกาศ
เป็นพรรคนอกกฎหมายและบรรดาหัวหน้าพรรคถูกตั้งขึ้นศาล โดยข้อหาว่าจะเมิดรัฐ-
ธรรมนูญ พรรคข้าราชการรัฐของประชาชนของอิสเมทอินนูมีผู้นิยมชมชอบมาก
เพราะได้ทำการต่อสู้กับรัฐบาลเผด็จการของเมนเดเรดอย่างจริงจังและกล้าหาญ ในการ
เลือกตั้ง พรรคข้าราชการรัฐของประชาชนนั้นคู่แข่งที่สำคัญคือพรรคกติกาสภาแห่งชาติ
ซึ่งมีแนวความคิดแบบเก่าและพรรคตุรกีใหม่ซึ่งเพิ่งจัดตั้งขึ้น โดยพวกปัญญาชนที่มีแนว
ความคิดเสรี แต่ชาวนาที่มีสิทธิลงคะแนนเสียงนับเป็นด้าน ๆ คนที่เคยยกย่องเมนเดเรด
ว่าเป็นผู้พิทักษ์รักษาดินแดนนั้นหันไปสนับสนุนพรรคยุติธรรมซึ่งเพิ่งจัดตั้งขึ้นใหม่ การรวมกัน
อย่างไม่สู้ดีนักของพรรคข้าราชการรัฐของประชาชนและพรรคยุติธรรมในปลายปี
ค.ศ. ๑๙๖๒ ไม่เป็นผลสำเร็จแต่ในปี ค.ศ. ๑๙๖๒ ก็เกิดกลุ่มใหม่ขึ้นมาแทน คือ กลุ่ม
ที่รวมพรรคข้าราชการรัฐ พรรคชาติ และพรรคตุรกีใหม่เข้าด้วยกัน อนาคตของตุรกี
คงจะเป็นเรื่องของการมีคณะรัฐมนตรืที่ขาดเล่ห์ร้ายไปอีกเป็นเวลานานหลายปี

กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง และความเป็นผู้นำทางการเมือง

กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองตามความหมายของทางตะวันตกเกือบจะยัง
ไม่เกิดขึ้นเลยในระบบการเมืองเอเชียตะวันตกเฉียงใต้นอกจากในอิสราเอล แทนที่จะเป็น
กลุ่มผลประโยชน์เช่นในทางตะวันตก กลุ่มที่มีบทบาทสำคัญทางการเมืองได้แก่กลุ่มที่
เป็นตัวแทนของสถาบันต่าง ๆ ที่สำคัญที่สุดคือ กองทัพ แต่กลุ่มอื่น ๆ ก็มีเหมือนกัน
เช่นกลุ่มผู้มีตำแหน่งทางศาสนาเช่นอูตามาของพวกมุสลิม กลุ่มที่แบ่งตามเชื้อชาติ เช่น
กลุ่มที่เป็นชนกลุ่มน้อยในทางด้านภาษาที่ใช้พูดกัน ในสังคมและกลุ่มพวกชนเผ่าก่อนเร
พวกกติกาสภาซึ่งเป็นชนหมู่มากตลอดทั่วตะวันออก โกลด์ยังไม่ได้รวมกันเข้าเป็นกลุ่มก่อนเลย
แม้แต่ในประเทศตุรกีในปัจจุบันซึ่งนักการเมืองในเมืองพยายามอย่างเต็มที่ที่จะรับทราบ
ความต้องการของชาวนาเพื่อขอได้ยงสนับสนุน

แรงงานและธุรกิจ

สหพันธกรรมกรได้เกิดขึ้นในทุกประเทศที่มี “ระบบการเมืองที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ” และในตุรกีแน่นอนว่ายังไม่มีบทบาทสำคัญมากในทางการเมือง ในบางกรณีสหพันธกรรมกรเกิดขึ้นเองแต่ส่วนมากแล้วสหพันธกรรมกรได้ถูกจัดตั้งขึ้นเพราะแรงผลักดันจากกฎหมายประกันสังคมสมัยใหม่ตามแบบของยุโรปที่รัฐบาลออกมาในปีค.ศ. ๑๙๓๐ กว่าๆ ในสถานการณ์ซึ่งพลเมืองจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้นเป็นกรรมกรอุตสาหกรรมและมีผู้ท้อพยพจากชนบทซึ่งหางานทำได้ยากเข้ามาในเมืองและมาก่อให้เกิดปัญหาคนงานชนในเมืองอีก การที่สหพันธกรรมกรจะใช้วิธีรวมเดี่ยงกันต่อรองกับผู้จ้างจึงเป็นสิ่งที่ทำได้โดยยาก ยกตัวอย่างเช่นในตุรกี ข้อที่สหพันธกรรมกรร้องทุกข้อยู่เดือมคือการที่นายจ้างเดี่ยงกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานที่วางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับความมั่นคงในตำแหน่งการงานและค่าชดเชยในการเลิกจ้างไว้อย่างเพียงพอโดยปลดคนงานออกหมดทุก ๖ เดือนเพือให้กฎเกณฑ์เหล่านั้นมผลใช้บังคับได้ ในสภาพการณ์เช่นนี้ สหพันธกรรมกรจึงมักหวังที่จะรักษาสถาปนะประโยชน์ของคนโดยความช่วยเหลือของรัฐบาลมากกว่าที่จะช่วยตัวเอง เพราะฉะนั้นสหพันธกรรมกรจึงไม่ค่อยมีบทบาทอิสระในทางการเมืองที่สำคัญบ่อยนัก

กลุ่มธุรกิจเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญในทางการเมืองแต่พวกนี้ก็ไม่ได้ดำเนินการโดยวิธีจัดตั้งกลุ่มที่จะบับบังคับ ความเห็นพ้องต้องกันระหว่างวงธุรกิจและการเมืองการที่รัฐเข้าไปมีส่วนเป็นเจ้าของการผลิตทางอุตสาหกรรมมากจนทุกที่ และในจำพวกอุตสาหกรรมที่มีได้เป็นสมบัติของรัฐกิจการที่สำคัญที่สุดในรัฐในแถบอ่าวเปอร์เซียได้แก่อุตสาหกรรมน้ำมันซึ่งชาวต่างชาติเป็นเจ้าของและบริษัทรับส่งสินค้าเข้าออกของชาวต่างประเทศซึ่งมีอยู่ทั่วไปตลอดดินแดนแถบนี้ ทั้งหมดนี้เป็นเครื่องกีดขวางการรวมกลุ่มกันเข้าเป็นทางการเพื่อปฏิบัติการทางการเมือง บริษัทธุรกิจส่วนมากสมัครที่จะใช้เงินถ่ายในวงการบริหารในเมืองหลวงเพื่อให้ได้รับยกเว้นจากกฎเกณฑ์มากมายของรัฐบาล

เกี่ยวกับการผลิตและการค้าขายมากกว่าที่จะร่วมกำกับการบริษัทที่เป็นคู่แข่งกันเพื่อแบ่งปัน
กำไรให้รัฐสภาเปลี่ยนกฎหมาย

อิดเรตเป็นกรณียกเว้นที่สำคัญที่ไม่เข้ากับกฎเกณฑ์ สหพันธ์กรรมกร
ของอิดเรตหรือที่เรียกว่าอิดทาครูมีบทบาทสำคัญมากในการเมืองและเศรษฐกิจของ
ประเทศ คีกระฟ้านอกกรุงเตลาว์ซึ่งเป็นสำนักงานของสหพันธ์และคนทั่ว ๆ ไปเรียกว่า
“เครมดิน” นั้นใหญ่โตมากเมื่อเทียบกับคิกรัฐสภาในเยรูซาเล็มซึ่งคัดแปลงมาจากคิกที่
เคยเป็นธนาคารสาขาแห่งหนึ่ง การประชุมประจำปีของสหพันธ์กรรมกรซึ่งผู้แทนที่มา
ประชุมแบ่งกลุ่มกันตามแนวของพรรคการเมืองที่สำคัญ ๆ เป็นพวกมาไฟ มาฟาม มิด
ราฮ์ และอื่น ๆ มักจะชี้ให้เห็นล่วงหน้าถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ๆ ที่จะเกิดขึ้นในรัฐ
สภาหรือคณะรัฐมนตรีต่อไป

นายทหาร และนักศึกษา

ในบรรดากลุ่มต่าง ๆ ที่เป็นตัวแทนของสถาบันต่าง ๆ ซึ่งมีบทบาทในทาง
การเมืองแทนกลุ่มผลประโยชน์นั้นกลุ่มทหารหรือจะพูดให้ชัดกลุ่มนายทหารเป็นกลุ่มที่
สำคัญที่สุด ความพยายามที่จะปรับปรุงประเทศให้ทันสมัยในตะวันออกไกลในระยะแรก
เมื่อคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ นั้นเป็นผลมาจากอิทธิพลทางทหารของยุโรปซึ่งเพิ่มมากขึ้นทุกที่
และทุกประเทศเริ่มการปรับปรุงประเทศด้วยการปฏิรูปกองทัพ ผลก็คือ นายทหารเป็น
กลุ่มแรกในสังคมที่มีความเชื่อมั่นในนโยบายที่จะปรับปรุงประเทศให้ทันสมัยและความเชื่อ
มั่นนั้นทำให้พวกนายทหารกลายเป็นพวก “ก้าวหน้า” เมื่อสังคมทั้งสังคมในสมัยต่อมา
หันไปเห็นชอบด้วยกับนโยบายนี้ การที่ประเทศตกอยู่ใต้การปกครองของคนต่างชาติ
การปกครองโดยระบอบอัคราธิปไตยและระบบเผด็จการในประเทศต่าง ๆ ในตะวันออก
ไกลในสมัยที่ไม่นานมานี้ ความอ่อนแอของรัฐสภา ของพรรคการเมือง และของกลุ่ม
ผลประโยชน์ เหล่านี้ล้วนทำให้การตัดสินใจและการเปลี่ยนแปลงในทางการเมืองโดย

การยกเลิกยังได้แย่งกันลดความสำคัญลงและทำให้น้ำหนักไปตกอยู่กับการเปลี่ยนแปลง
โดยการใช้จ่าย เพราะฉะนั้นการปฏิวัติรัฐประหารโดยกลุ่มนายทหารจึงเป็นสิ่งที่เกิด
ขึ้นเต็มอจนเป็นธรรมดาตลอดทั่วเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ตั้งแต่การปฏิวัติของพวกเคอรัค
หนุ่มในปี ค.ศ. ๑๙๐๘ ไปจนถึงการขึ้นเถลิงอำนาจของอาคาเคอรัคและชาห์ริชาตตลอด
จนขบวนการรัฐประหารในอิรักและซีเรียในปี ค.ศ. ๑๙๓๐ กว่า ๆ และ ค.ศ. ๑๙๔๐ กว่า ๆ
และการปฏิวัติในอิรักในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ อาจกล่าวได้ว่าบทบาททางการเมืองและสังคม
ของนายทหารในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้คล้ายคลึงกับบทบาทของทหารตามแนวของนโป-
เลียนมากกว่าแนวของนายทหารเยอรมันซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มเจ้าของที่ดินซึ่งมีหัว
คิดเก่า

บทบาทของนักศึกษาในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ก็ไม่แตกต่างไปจากบทบาท
ของนายทหารเพียงแต่ว่าพวกนักศึกษาไม่มีกำลังอำนาจที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการสร้าง
ระบบใหม่ขึ้นมา เพราะฉะนั้นนักศึกษาจึงมักจะมีอิทธิพลในด้านทำลายล้างเท่านั้น มหา-
วิทยาลัยเช่นเดียวกับกองทัพได้เป็นศูนย์กลางของการปรับปรุงให้ทันสมัยตามแบบตะวัน-
ตกและได้สร้างปัญหาชนพื้นเมืองชนจากผู้ที่มาจากสิ่งแวดล้อมทางสังคมและภูมิศาสตร์ที่
แตกต่างกันอย่างมากมาย การยกย่องให้ความสำคัญกับเยาวชนซึ่งได้เข้ามาแทนที่การ
เคารพยำยำมิในวงการเมืองของตะวันออกไกลอย่างรวดเร็วทำให้ความคิดเห็นทางการเมือง
เมืองของนักศึกษามีความสำคัญเกินกว่าที่ควรจะเป็นเมื่อคิดตามจำนวนและประดพการณ์
ของเยาวชนเหล่านั้น เพราะเหตุว่านักศึกษาด่วนมากจะเข้ารับตำแหน่งในวงการรัฐบาลไม่
ตำแหน่งใดก็ตามหนึ่งพวกคนจึงแสดงความคิดเห็นโดยมีความเชื่อมั่นว่าตนเป็นผู้พูดแทน
กลุ่มชนชั้นนำในวงการรัฐบาลในอนาคต ด้วยเหตุนักศึกษาในโรงเรียนแพทย์ทหารใน
อดีตนับได้ว่าเป็นผู้ที่ก่อตั้งขบวนการเคอรัคหนุ่มขึ้นในสมัยของอับดุลฮามิดและนักศึกษา
ชาวอาหรับในเลบานอนและในมหาวิทยาลัยในยุโรปเป็นพวกแรกที่เป็นปากเสียงของลัทธิ
ชาตินิยมอาหรับเมื่อต้นศตวรรษนี้ และเมื่อไม่นานมานี้เองการปฏิวัติในปี ค.ศ. ๑๙๖๐

ในศตวรรษที่ ๑๙ โดยนักศึกษาในมหาวิทยาลัยในอิสตันบูลและในแองการาก่อนแล้วกองทัพ
จึงได้เข้ามามีอำนาจจนเป็นผลบริบูรณ์

กลุ่มที่สี่ ประเพณีดั้งเดิม

พวกอูตามาหรือผู้ทรงความรู้ในศาสนาอิสลาม (ซึ่งเป็นกลุ่มที่คล้ายคลึงกับ
กลุ่มนักบวชในศาสนาคริสต์ที่สูงสุด) มีบทบาทที่สำคัญและมั่นคงในระบบการเมืองดั้งเดิม
พวกอูตามานิภายไซคียีไอในชานาได้เคยมีอิทธิพลที่จะเลือกทายาทของอิมามจากบุตรหลาน
ผู้ชายอิมามคนเก่า และพวกอูตามานิภายวาฮามีในอัครีฮัดเป็นผู้ให้คำปรึกษาหารือก่อนที่
ประมุขของรัฐจะออกกฎหมายสำคัญ ๆ เพราะจะต้องพิจารณาว่าขัดกับหลักของศาสนา
หรือไม่ ในองค์การศาสนาอิสลามนิภายไซคียีไอซึ่งมี โครงสร้างที่มีตำแหน่งลดหลั่นกันลงมา
มากกว่านิภายอื่นผู้ที่เป็นตำแหน่ง มุขตาคียิต (อูตามาชั้นสูงสุดขึ้นไป) มีบทบาทที่สำคัญใน
ฐานะที่เป็นสมาชิกขององค์การศาสนานี้ คณะรัฐมนตรีของอิรักในสมัยที่ยังมีกษัตริย์อยู่
มักจะมีมุขตาคียิตรวมอยู่ด้วยคนหนึ่งเสมอและรัฐธรรมนูญของอิหร่านในปี ค.ศ. ๑๙๐๕-
๑๙๐๖ จัดตั้งกรมมุขตาคียิตขึ้นเพื่อพิจารณาร่างกฎหมายของรัฐสภา ใน “ระบบที่ยัง
เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ” อูตามาบางคนเช่น ฮัย อามิน อัดยูเซนี ซึ่งเป็นที่ปรึกษากฎหมาย
ในเยรูซาเล็ม และมุลลาห์ อาบู อัด กาชิม กาชานี ในอิหร่านได้เป็นหัวหน้าขบวนการ
ฟื้นฟูศาสนาอิสลามบริสุทธิ์ซึ่งก่อตั้งขึ้นโดยไม่มีหลักเกณฑ์แน่นอนและมีหลายครั้งที่พวก
อูตามาได้ก่อตั้งขบวนการก่อการร้ายขึ้นเพื่อประท้วงนโยบายเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัย

บทบาททางการเมืองของชนกลุ่มน้อยที่แตกต่างจากกลุ่มใหญ่ทางชาติพันธุ์
และของชนเผ่าอเมริกันใต้พิจารณามาแล้วในตอนต้น เมื่อกล่าวถึงโครงสร้างของสังคม
อิทธิพลของชนเผ่าอเมริกัน ได้ลดลงเป็นอย่างมากในระยะสิบปีที่ผ่านมาถึงแม้ว่าพวกนี้จะ
ยังเป็นพลังที่สำคัญอยู่ในอิหร่านทางใต้และในแถบที่ลึกเข้าไปในผืนแผ่นดินไกลจากทะเล
ของซาอุดีอาระเบียซึ่งยังเป็นที่อยู่อาศัยของชนเผ่าต่าง ๆ ที่ยังเป็นสังคมชนเผ่าพันธุ์ การ

เมืองของเดบานอนนั้นดังที่เราได้เห็นแล้ววางรากฐานอยู่บนความสมดุลระหว่างศาสนาคริสต์นิกายต่าง ๆ ศาสนาอิสลามนิกายซุนนีและชีอะฮ์ และศาสนาตรูธ การที่อิหร่านมีพลเมืองที่ต่างเผ่าพันธุ์กันทำให้เกิดขบวนการแตกแยกเป็นอิสระชนหลายกลุ่ม ที่สำคัญคือการจัดตั้งสาธารณรัฐของประชาชนชนในอาซาร์บายจานโดยการสนับสนุนของรัสเซียในปี ค.ศ. ๑๙๔๕-๑๙๔๖ และในอิรักพวกเคอร์ดซึ่งอยู่ทางแถบภูเขาหิมาลายา และเคอร์ดก็กลายเป็นพลังทางการเมืองที่เป็นอิสระตลอดมาและหลังจากการปฏิวัติในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ได้รวมกันเข้าเป็นพรรคดีโมแครทของพวกเคอร์ด

บทบาทของนายทหารและนักศึกษาคงจะยังมีอยู่ไปในอนาคตที่มองเห็นได้ แต่เราอาจจะกล่าวได้ว่าอิทธิพลทางการเมืองของพวกเขาตามาและพวกเขากลุ่มน้อยในทางเผ่าพันธุ์คงจะลดน้อยลงเป็นลำดับ ในขณะที่เดียวกันการดัดแปลงระบบอุตสาหกรรมและสังคมเมืองในประเทศเช่น ตุรกี ซีเรีย และอิรัก ได้เริ่มทำให้กลุ่มสังคมประเภทต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย เช่น สหประชาชาติ กลุ่มศึกษา สหประชาชาติจัดหาเงินเพื่อสร้างตู้เหว้าใหม่ มูลนิธิช่วยเหลือผู้ท้อพวยพเข้ามาจากชนบท ฯลฯ และเป็นที่แน่นอนว่า สหประชาชาติต่าง ๆ เหล่านี้ในเมืองใหญ่ ๆ โดยเฉพาะสหประชาชาติที่เป็นตัวแทนธุรกิจและแรงงานนับวันจะมีบทบาทสำคัญยิ่งขึ้นในการเมืองในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ในอนาคต

บทบาทที่กำลังเปลี่ยนแปลงของความเป็นผู้นำ

เราไม่จำเป็นต้องพูดอะไรมากเกี่ยวกับความเป็นผู้นำในการเมืองของระบบกษัตริย์แบบดั้งเดิม ในอัฟกานิสถานและจนกระทั่งทุกวันนี้ในเยเมนและซาอุดีอาระเบียตำแหน่งที่สำคัญในการเมืองเช่นตำแหน่งรัฐมนตรีได้ตกอยู่ในมือของพระราชวงศ์ และพวกหัวหน้าเผ่าที่มีความสัมพันธ์กันดีและผู้นำทางศาสนาเพียงไม่กี่คน ส่วนใน “ระบบที่เปิดเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ” นั้นเราจะต้องแยกความเป็นผู้นำทางการเมืองของพวกเขาออกจากพวกหัวปฏิวัติซึ่งต้องการจะเข้ามาเป็นผู้นำแทน พวกผู้นำที่ยังคงยึดถือประเพณี

เดิมซึ่งยังเป็นกลุ่มที่มีอำนาจอยู่ในอิหร่านและจอร์แดนและซึ่งปกครองอิรักอยู่จนปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ได้แก่พวกเจ้าของที่ดินรายใหญ่ ๆ และสมาชิกของชนชั้นสูงในเมืองที่มีมาแต่เดิมและเป็นผู้ซึ่งได้เคยรับผิดชอบในกิจการของรัฐมาหลายชั่วคนหรืออาจจะถึงหลายคริสต์ศตวรรษ ในกลุ่มชนชั้นนำที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่นั้น พวกที่ด้าคัญ ๆ ได้แก่กษัตริย์ ด็อกเตอร์ นักกฎหมาย ครู วิศวกร และผู้อื่น ๆ ที่ได้รับการฝึกอบรมในการประกอบอาชีพตามแนวการศึกษาของทางตะวันตก

พวกนายทหารเป็นผู้ที่มีความด้าคัญทั้งในกลุ่มชนชั้นนำรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างของ นูรี อัดซาอิด และอับดุล การ์ิม กาซิมในอิรัก ถ้าเหตุการณ์หนึ่งของการขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้นำทั้งสองกลุ่มคือความแตกต่างกันโดยวัย ผู้ที่ต้องการจะรักษานบธรรมเนียมเดิมไว้ด้่วนมากเป็นผู้ที่มีอายุประมาณห้าสิบถึงหกสิบปี ส่วนผู้ที่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนั้นอายุอยู่ในเกณฑ์สามสิบถึงสี่สิบ (มหมัด โมซาเด็กผู้ทำการปฏิวัติในอิหร่านในปี ค.ศ. ๑๙๕๑-๑๙๕๓ แต่ไม่สำเร็จนั้นเป็นข้อยกเว้นที่ไม่ค่อยจะมีบ่อยนักเพราะโมซาเด็กอายุได้เจ็ดสิบปี) ความคิดเห็นที่ชนอยู่กับอายุนั้นอาจมีผลทำให้ความต้องการของพวกเขาจะทำการปฏิวัติลดน้อยลงเพราะพวกเขามองว่าอย่างไรเสียตนก็จะได้ชนครองอำนาจ เพียงแต่จะคอยให้เวลามาถึงเท่านั้น และในขณะที่พวกเขามองว่าพวกหนุ่มหัวรุนแรงเหล่านั้นจะได้ชนครองอำนาจไม่ว่าจะโดยการใช้กำลังหรือโดยสันติวิธีความกระตือรือร้นที่จะเปลี่ยนแปลงอาจจะลดน้อยลงและอาจจะพอใจที่จะได้อยู่ในตำแหน่งเป็นเวลาดาย ๆ ปี นูรี อัดซาอิดเป็นนายร้อยหนุ่มอายุยี่สิบเจ็ดยี่สิบแปดเมื่อเข้าร่วมในขบวนการชาตินิยมที่จะก่อร่างสร้างอิรักขึ้นมาบนเถ้าถ่านของจักรวรรดิออตโตมาน สี่สิบปีต่อมา นูรี อัดซาอิดได้กลายเป็นลัญญลักษณ์ของระบบที่เลวร้ายซึ่งพวกเขาวอิรักหนุ่ม ๆ มีความเชื่อมั่นว่าถึงแม้ว่าเขาจะไม่ถูกฆ่าตายในการปฏิวัติในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ระบบนั้นก็จะต้องสลายตัวลงมาเองเมื่อเขาจะต้องตาออกจากตำแหน่งเพราะสุขภาพไม่ดี

บทบาทของผู้นำทางการเมืองคือทำหน้าที่เป็นผู้ก่อให้เกิด เกิดให้เกิด ใ้เกิดความประนีประนอมระหว่างราชรัฐที่มีความคิดเห็นทางการเมืองของตนเองและต้องการ
สิ่งที่ขัดแย้งกัน เป็นสื่อให้พื้นฐานดั้งเดิมทางการเมืองประสานกับระบบที่กำลังเกิดใหม่
ทำให้ความทะเยอทะยานที่จะได้รับเกียรติยศในวงการระหว่างประเทศสัมพันธ์กับอำนาจ
ทางการเมืองอันมีอยู่จำกัด และโดยทั่วไปเป็นผู้ประสานความหวังกับความเป็นจริง ใน
ระยะของการเปลี่ยนแปลงจากการปกครองโดยชนต่างชาติและโดยกษัตริย์มาเป็นชาติที่
สมบูรณ์ จากสังคมเกษตรกรรมระบบดั้งเดิมที่ยึดมั่นในศาสนาเป็นสังคมเมืองระบบ
อุตสาหกรรมสมัยใหม่ การทำหน้าที่ประสานของเก่าและของใหม่จำเป็นที่จะต้องมีการ
ตัดสินใจที่รวดเร็วฉับพลันและอาจมีผลถึงเป็นถึงตายได้ ดังนั้นในระยะที่มีการเปลี่ยนแปลง
ที่รวดเร็วและสำคัญเช่นนี้จึงมักจะมีอำนาจจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ที่มั่นคงเข้มแข็งมาเป็น
ผู้นำและสถานการณ์เช่นนี้ทำให้ความล้มเหลวหรือความล้มเหลวเป็นเรื่องที่จะต้องเสีย
มากชน ความเป็นผู้นำที่ได้ผลดีไม่ได้ขึ้นอยู่กับความเฉลียวฉลาดของผู้นำที่จะเข้าใจ
สถานการณ์ได้ดีและใช้ให้เป็นประโยชน์ในอนาคตและกับความสามารถที่จะทำตัวเป็น
สัญลักษณ์ของความหวังต่าง ๆ ของผู้ที่สนับสนุนคนเท่านั้น ความล้มเหลวของผู้นำ
อยู่กับความสามารถที่จะเลือกผู้ที่จะเป็นหัวหน้ารองจากตนขึ้นมาดักกลุ่มหนึ่งเพื่อช่วยเหลือ
ตนและเพื่อที่จะได้เกิดมีผู้ที่จะรับตำแหน่งผู้นำแทนเมื่อผู้นำคนเดิมออกจากเวทีไปแล้วด้วย

การพิจารณาถึงเรื่องพลังของการเคลื่อนไหวในการเมืองของเอเชียตะวันตก
เฉียงใต้ ถึงเรื่องพรรคการเมือง ระบบเลือกตั้งและกลุ่มผลประโยชน์ แต่คงให้เห็น
ความแตกต่างอย่างมากมายของแต่ละประเทศได้อย่างชัดเจน ปัจจุบันหลายอย่างที่เกิด
จากประเด็นดั้งเดิมของศาสนา ของโครงสร้างของสังคมและวัฒนธรรมมีอยู่ทั่วไปใน
ดินแดนแถบนี้และยังคงเป็นพลังที่สำคัญยิ่งในชาอูคูโอเรเบียและอัฟกานิสถาน พลังของ
การเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยซึ่งมาในรูปขององค์การของพรรคการเมืองและการก่อ

การปฏิรูป และการปฏิวัติซึ่งแทบจะยังไม่ได้แทรกซึมเข้าไปในประเทศที่ยังมีการปกครองระบบกษัตริย์ดั้งเดิมได้เข้าไปมีบทบาทสำคัญใน “ระบบที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ” พลังของประเพณีดั้งเดิมยังคงมีอิทธิพลอยู่ในอิหร่านและจอร์แดนแม้ว่าจะไม่ดื้อรั้นมากนัก แต่พลังของการปฏิวัติประตบรัชระอย่างงดงามในอิรัก ส่วนที่เรี่ยนี้ยังเปลี่ยนกลับไปกลับมาในระหว่างแรงผลักดันทั้งสอง จะมีแต่ในตุรกีและโดยเฉพาะในอิสราเอลเท่านั้นที่ระบบการปกครองที่มีเสถียรภาพถือกำเนิดขึ้น อาจจะกล่าวได้โดยการดำเนินงานของสถาบันทางการเมืองการปกครองต่าง ๆ อยู่นอกกับความแตกต่างทางพลังการเคลื่อนไหวทางการเมืองนั้นเป็นอย่างมาก

๖. การกำหนดนโยบาย : องค์การของรัฐบาล

ดังที่เราได้เห็นมาแล้วตะวันออกไกลเป็นดินแดนนอกยุโรปแห่งแรกที่ยอมรับธรรมเนียมการมีรัฐธรรมนูญเป็นลายลักษณ์อักษร ตามแบบตะวันตกและเห็นได้ชัดว่ารัฐธรรมนูญของยุโรปบางแบบมีอิทธิพลเหนือแนวความคิดของชาวตะวันออกไกล เช่น กฎหมายพื้นฐานของอาณาจักรออตโตมานที่ประกาศใช้ในปี ค.ศ. ๑๘๗๖ เดิมแบบมาจากรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. ๑๘๓๑ ของเบลเยียม พวกนักปฏิรูปในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ มีความกระตือรือร้นที่จะได้มีกฎหมายรัฐธรรมนูญเพราะพวกนี้มีความหวังและความเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงชั้นมูลฐานโดยทางกฎหมายเพียงต้องด้ามอย่างอาจจะแก้ไขความชั่วร้ายซึ่งเกิดจากระบบศักดาธิปไตย จากความด่าหึงทางสังคม ความยากแค้นทางเศรษฐกิจและความอ่อนแอทางการทหารได้หมดสิ้น แต่ผลโดยตรงที่ได้จากการมีกฎหมายรัฐธรรมนูญได้ทำลายความหวังนั้นลงโดยรวดเร็ว ภายในหนึ่งปีหลังจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญในปี ค.ศ. ๑๘๗๖ อาณาจักรออตโตมานก็พ่ายแพ้รัสเซียอีกครั้งหนึ่งในการสงคราม และในปี ค.ศ. ๑๘๘๑ ต้องยอมให้ชาวยุโรปเข้ามามีผู้จัดการควบคุมหนี้สินของรัฐบาล ในอียิปต์ขบวนการเรียกร้องรัฐธรรมนูญในปี ค.ศ. ๑๘๘๑-๑๘๘๒ ต้องเลิกตั้งไปตั้งแต่ในระยะแรกเริ่มเพราะอังกฤษเข้าครอบครองประเทศ ในอิหร่านการปฏิวัติเพื่อเรียกร้องรัฐธรรมนูญในปี ค.ศ. ๑๙๐๕-๑๙๐๖ ก็ล้มเหลวไปเพราะต้องเผชิญกับนโยบายการแบ่งแยกประเทศโดยอำนาจภายนอกและการยึดอำนาจภายใน

แต่นอกจากความยุ่งยากที่มาจากสาเหตุภายนอกแล้ว หลักเกณฑ์ของกฎหมายรัฐธรรมนูญแบบใหม่นี้เป็นสิ่งที่ประกาศออกมาได้ง่ายแต่ปฏิบัติตามได้ไม่ย่ายนัก มีหลายครั้งที่รัฐธรรมนูญทั้งหมดยกหรือบางส่วนของถูกละเลยเสียเลย ๆ การที่อับดุลฮามิด

ประกาศบีตรัฐสภาใหม่ของอาณาจักรตุรกีในปี ค.ศ. ๑๘๗๘ และได้เรียกประชุมอีกเคย
เป็นเวลาสามสิบปีเป็นตัวอย่างอันดี ในทำนองเดียวกันสภาสูงของอิหร่านซึ่งรัฐธรรมนูญ
ของปี ค.ศ. ๑๙๐๕—๑๙๐๖ ได้กำหนดให้ชนไม่ได้นำการประชุมจนกระทั่งปี ค.ศ. ๑๙๔๙
เหตุผลที่สำคัญยิ่งกว่านั้นก็คือการที่ในประเทศเหล่านั้นไม่มียกเว้นหรือพรรคที่ตรงตนเองตาม
ความต้องการของประชาชนแต่ไม่มีองค์การพรรคการเมืองที่มีรากฐานมั่นคงทำให้การ
ดำเนินการปกครองอย่างมีประสิทธิภาพตามระบบผู้แทนราษฎรเป็นสิ่งที่ยากหรืออาจทำ
ไม่ได้เลย สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในอาณาจักรออตโตมานหลังจากปี ค.ศ. ๑๙๐๘ เป็นตัว
อย่างที่ดีที่แสดงให้เห็นว่าในสภาพความเป็นจริงที่น่าเกลียดน่ากลัวนั้น ความหวังที่มีอยู่
ทั่วไปว่าจะสร้างระบบรัฐธรรมนูญที่แท้จริงได้กลายรูปมาเป็นการก่อตั้งระบบเผด็จการโดย
ทหารและคนกลุ่มเดียวได้อย่างรวดเร็วเพียงใด ตลอดปี ค.ศ. ๑๙๒๐ กว่าๆ และค.ศ. ๑๙๓๐
กว่าๆ การประกาศบีตรัฐสภาเป็นอำนาจสูงสุดตามกฎหมายที่ถือเป็นหลักของประเทศไม่
สามารถที่จะป้องกันไม่ให้อำนาจอาณัติของฝรั่งเศสในซีเรีย อำนาจของผู้ที่สนับสนุน
กษัตริย์ไฟเซดและนุรี อัสซาอิดในอิรัก ของพรรคของชาห์ริซาในอิหร่าน ของเคมาล
และพรรคประชาชนของเขาในตุรกีกลายเป็นอำนาจเด็ดขาดในแผ่นดินขึ้นมาได้

ประเทศในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้สี่ประเทศ ยังคงดำเนินการปกครองโดย
ไม่มีรัฐธรรมนูญเป็นทางการ สี่ประเทศนี้แบ่งออกได้เป็นสองประเภทที่แตกต่างกันอย่าง
มากมาย ประเภทที่หนึ่งได้แก่เยเมนในสมัยก่อนปีค.ศ. ๑๙๖๒ อฟกานิสถาน(รัฐธรรม-
นูญซึ่งประกาศออกมาในปี ค.ศ. ๑๙๓๑ ไม่ได้เคยถูกนำมาใช้เลยในความเป็นจริง) และ
ซาอุดีอาระเบีย โดยทางทฤษฎีในทั้งสามประเทศนี้ความพอใจของประมุขถือเป็นกฎหมาย
สูงสุดซึ่งจะมีขอบเขตก็เพียงแต่จะต้องอยู่ภายในกรอบของกฎเกณฑ์ของศาสนาอิสลาม
เท่านั้น ประเภทที่สองได้แก่ประเทศอิสราเอลประเทศเดียว อิทธิพลของธรรมเนียมของ
อังกฤษประกอบเข้ากับการคัดค้านของพวกพระในศาสนาอิสลามทำให้อิสราเอลไม่มีรัฐธรรมนูญ

ฉบับที่เขียนไว้เป็นทางการ แต่แม้ว่าจะไม่มีขีดเขียนลงไว้เป็นลายลักษณ์อักษรแต่ธรรมเนียมการปกครองของฮิสเปดซึ่งยึดถือหลักการปกครองโดยคณะรัฐมนตรีตามระบอบรัฐสภาและหลักสิทธิเสรีภาพของราษฎรก็ได้มีรากมั่นคงงอแงแล้ว ประเทศอื่นทุกประเทศคือจอร์แดน อิรัก ซีเรีย เลบานอน อิหร่านและตุรกีมีรัฐธรรมนูญที่เป็นลายลักษณ์อักษรและใช้ได้ผลต่าง ๆ กันออกไปในแต่ละประเทศ ประสิทธิภาพที่ตุรกีได้รับจากระบบเผด็จการของเมนเคเรตทำให้เกิดมีการพิจารณาปัญหารัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ดังที่เราได้เห็นมาแล้ว เพราะอำนาจเผด็จการของเมนเคเรตเจริญขึ้นมาได้ภายในกรอบของกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ยกให้อำนาจนิติบัญญัติเป็นอำนาจสูงสุด ที่วางระบบการเลือกตั้งให้พรรคได้รับคะแนนเสียงมากที่สุดได้เปรียบมากที่สุดและยอมให้พรรคการเมืองออกกฎหมายให้ผู้นำของพรรคมีขอบเขตของอำนาจที่กว้างขวางมาก รัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐที่ต้องของตุรกีจึงได้พยายามหาวิธีป้องกันไม่ให้เกิดการรวมอำนาจเช่นนั้นขึ้นมาได้อีกเช่นกำหนดให้มีสภาสองสภา ให้มีการพิจารณาระบบการศาล การเลือกตั้งผู้แทนโดยถืออัตราของพลเมืองเป็นเกณฑ์ และวางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของราษฎรไว้อย่างละเอียดลออ

ในอิหร่านและในจอร์แดนกฎหมายที่เขียนลงไว้กำหนดให้ประเทศมีการปกครองตามระบบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญแม้จะคงถือเป็นหลักปฏิบัติอยู่แต่ก็เป็นไปอย่างกระต่อนกระแต่นั่นแหละ เพราะในสภาพความเป็นจริงนั้น จอร์แดนเป็นประเทศที่กษัตริย์ยังคงรักษาสถितिต่าง ๆ เอาไว้ท่ามกลางความไม่พึงพอใจอย่างใหญ่หลวงของราษฎรในเลบานอนรัฐธรรมนูญระบบสาธารณรัฐที่มีรัฐสภาใช้ได้ผลดีและราบรื่นพอสมควรแม้จะถูกกระด้างในบางโอกาสเช่นในปี ค.ศ. ๑๙๕๒ และ ค.ศ. ๑๙๕๗ ความล้มเหลวที่แท้จริงในระบบการเมืองของเลบานอนเกิดขึ้นได้เพราะทุกฝ่ายเห็นพร้อมกันว่า การที่จะรักษาความรุ่งเรืองทางการเมืองของประเทศไว้ได้นั้นผู้ที่ต่างศาสนากันจะต้องประนีประนอม

กันและทำงานร่วมกัน รัฐธรรมนูญชั่วคราวของสาธารณรัฐอิรักในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ มอบอำนาจสูงสุดให้แก่คณะกรรมการสามคนซึ่งมีประธานาธิบดีเป็นประธาน หลังจากกระยะแรกเริ่มที่มีการควบคุมโดยกบฏชนแคว้นรัฐบาลได้อนุญาตให้จัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นได้ โดยอนุมัติเป็นทางการและได้สัญญาว่าวันหนึ่งจะมีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรแต่ไม่ได้กำหนดแน่นอนว่าเมื่อใด

รัฐธรรมนูญสหสาธารณรัฐอาหรับซึ่งประกาศใช้ในวันที่ ๕ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๕๘ มีข้อความหลายประการที่แสดงถึงความเชื่อมั่นในเรื่องชาตินิยมและการปฏิรูปทางสังคมของผู้ร่าง (เช่น มาตราที่หนึ่ง..... “พดเมืองของสหสาธารณรัฐเป็นส่วนหนึ่งของชนชาติอาหรับ” .....มาตราที่สาม “ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางสังคมเป็นพื้นฐานของสังคม” .....มาตราที่หก “การเก็บภาษีอากรและการใช้จ่ายของรัฐบาลถือเอาหลักความยุติธรรมในสังคมเป็นเกณฑ์”) แต่รัฐธรรมนูญไม่ได้วางหลักเกณฑ์ที่แน่นอนเอาไว้เกี่ยวกับโครงสร้างของจักรกตของรัฐบาลซึ่งก็เป็นการระดมดำสำหรับผู้ที่อำนาจอยู่ในมือ (มาตราที่สิบสาม “สภาแห่งชาติเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ ประธานาธิบดีของสาธารณรัฐจะเป็นผู้ออกกฎหมายกำหนดจำนวนและวิธีการเลือกตั้งสมาชิกของสภาแห่งชาติ.....”) กฎหมายที่ประธานาธิบดีซอร์ประกาศออกมาหนึ่งอาทิตย์หลังจากที่รัฐธรรมนูญของสหสาธารณรัฐมีผลใช้ได้ (แม้ว่าจะใช้บังคับได้ก่อนแล้วในอียิปต์) แตกต่างกับวิธีการของรัฐบาลเผด็จการอื่น ๆ ที่พยายามป้องกันโดยทางปฏิบัติมากกว่าทางทฤษฎีไม่ให้เกิดมีการก่อตั้งพรรคฝ่ายค้านขึ้นได้ ประธานาธิบดีออกเป็นกฎหมายเดียวที่เดียวห้ามมิให้มีการก่อตั้งพรรคการเมืองใดเลยนอกจากพรรค “สหพันธ์แห่งชาติ” ซึ่งได้รับการสนับสนุนอย่างเป็นทางการจากรัฐบาล

แม้ว่าสถาบันทางการเมืองระดับสูงของประเทศต่างๆ จะแตกต่างกันออกไป แต่โครงสร้างและการดำเนินการบริหารภายใต้ระบบการเมืองมีความคล้ายคลึงกันมากพอสมควร การบริหารในส่วนท้องถิ่นส่วนมากเป็นไปตามแบบของฝรั่งเศสซึ่งมีเจ้าหน้าที่

แแต่คงออกไปจากกระทรวงมหาดไทยในส่วนกลาง ระบบการศาลก็มีได้แยกออกต่างหาก
 จากระบบบริหารทั่ว ๆ ไป ศาลเป็นส่วนหนึ่งของกระทรวงยุติธรรมเช่นเดียวกับที่กอง
 ภาษีอากรต่าง ๆ เป็นส่วนหนึ่งของกระทรวงการคลัง แม้ว่าโดยทั่วไปแล้วรัฐบาลจะถอด
 ผู้พิพากษาออกจากตำแหน่งไม่ได้ แต่การรื้อถอนโดยการโยกย้ายหรือบังคับให้ลาออก
 ก็เป็นการจำกัดเสรีภาพของผู้พิพากษาได้โดยทางอ้อม ถ้าถึงทหารทั้งหมดภายใต้เดนา-
 ริการมักจะมีบทบาทอิสระภายในวงงานของรัฐบาลหรืออาจเป็นฝ่ายคัดค้านรัฐบาลแม้ใน
 กรณีที่กองทัพอยู่ใต้บังคับบัญชาของรัฐมนตรีกลาโหมซึ่งเป็นพลเรือน รัฐบาลเป็นผู้ออก
 คำใช้จ่ายเกี่ยวกับสถาบันทางศาสนาทั้งหมด และเจ้าหน้าที่ทางศาสนาเป็นผู้วางและรับ
 ผิดชอบกฎหมายเกี่ยวกับการแต่งงานและมรดกเว้นแต่ในตุรกีซึ่งกฎหมายของทางบ้าน
 เมืองได้มีผลใช้บังคับได้ในเรื่องเหล่านี้ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๒๐ กว่า ๆ การศึกษาเป็นเรื่อง
 ของรัฐบาลไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาและการจัดการบริหาร การศึกษาขึ้นอยู่กับส่วนกลาง
 รวมแล้วการขาดเสรีภาพและการมีความคิดเห็นรุนแรงของการเมืองในเอเชียตะวันตก
 เฉียงใต้ซึ่งมีผู้กล่าวถึงกันโดยทั่วไปบรรเทาออกไปเพราะประเทศในแถบนี้รักษาระบบบริ-
 หารซึ่งยังคงอิงประเพณีดั้งเดิมอยู่มากไว้ได้ยังยืนพอสมควร

๗. การปฏิบัติงานรัฐบาล

การจะประเมินผลการปฏิบัติงานของรัฐบาลให้มีเหตุผลจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจเสียก่อนว่าจะใช้อะไรเป็นหลักในการตัดสิน ในสมัยหนึ่งในตะวันตกโดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกา มักมีผู้ชอบหักทักเอาว่าระบบประชาธิปไตยเพราะเหตุที่เป็นระบบที่มีรากฐานมาจาก “ความจริงที่เห็นได้เอง” จึงเป็นระบบการปกครองที่ควรจะต้องเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติในทันทีที่การกดขี่บีบบังคับโดยการใช้อำนาจเด็ดขาดของกษัตริย์หรือของชนต่างชาติที่เข้ามายึดครองหมดสิ้นไป (ในทำนองเดียวกันนี้ พวกนักเศรษฐกิจศาสตร์ที่สนับสนุนระบบการค้าเสรีในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ เชื่อว่าถ้าปล่อยให้เอกชนมีโอกาสใช้ความคิดริเริ่มของตนเองโดยไม่ถูกควบคุมจากรัฐบาลแล้วจะมี “มือที่มองไม่เห็น” ของผู้กำหนดโชคชะตาของมนุษย์ซึ่งมีความการุณย์แม้จะไม่อยู่ในรูปของพระเจ้า ตามความเชื่อถือของศาสนามาช่วยวางแผนให้กิจกรรมต่าง ๆ ของแต่ละบุคคลก่อให้เกิดความสมดุลสมบูรณ์แก่มนุษย์ทั้งหลายโดยทั่วถึงกัน) ถ้าเรายึดถือความคิดเห็นเช่นนั้นเป็นหลักก็น่าที่จะโกรธเคืองความชักช้าอย่างไม่น่าอภัยของรัฐบาลในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ (หรือถ้าจะพูดไปแล้วก็ในส่วนอื่น ๆ ของเอเชีย แอฟริกา และลาตินอเมริกาด้วย) ในการที่จะนำประเทศของตนไปสู่ความมั่งคั่งร่ำรวยอย่างเต็มที่ตามระบบประชาธิปไตยและความรุ่งเรืองที่จะได้มาจากการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างเสรีของประชาชน การตัดสินเช่นนั้นย่อมเป็นสิ่งที่ผิดเป้าหมายเพราะเป็นการตัดสินที่อาศัยหลักที่ตนเกินไป

ในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ นี้เราได้พบแล้วว่า การปกครองโดยระบบผู้แทนยิ่งกว่าระบบการปกครองอื่นใดเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ โดยอย่างค่อยเป็นค่อยไปและเกิดขึ้นได้ในสิ่งแวดล้อมพิเศษในทางประวัติศาสตร์เท่านั้น จะเห็นได้ว่าในตะวันตกงานที่สำคัญคือการรวมประเทศให้เป็นปึกแผ่นเป็นผลสำเร็จขึ้นมาได้ด้วยการต่อสู้อย่างยากแค้นเป็นระยะเวลานานตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ ๑๓ จนถึงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ และโครงสร้างของระบบบริหารของประเทศสมัยใหม่ ๆ นั้นค่อย ๆ เกิดขึ้นในสมัยของกษัตริย์ผู้มีอำนาจเต็มซึ่งปกครองประเทศเหล่านั้นตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ ๑๖ จนถึงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ ก่อนที่การควบคุมการบริหารโดยฝ่ายนิติบัญญัติและการเลือกตั้งโดยประชาชนจะได้เป็นสิ่งที่ปฏิบัติกันอยู่โดยทั่วไป ส่วนในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ นั้นแม้จนทุกวันนี้การแผ่แผ่แห่งลัทธิระบอบประจำชาติและระบบการบริหารซึ่งจะใช้กับประเทศทั้งหมดยังเป็นเรื่องสำคัญที่นักการเมืองการปกครองยังจะต้องกระทำต่อไป ในขณะที่ประชาชนในเกือบทุกประเทศได้เกิดความรู้ถึงขึ้นมาแล้วว่า รัฐควรจะต้องให้คนได้รับผลประโยชน์ที่แน่นอนจากความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสวัสดิการของสังคม

การจะวัดผลของการปฏิบัติงานของระบบการปกครองในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ให้ตรงกับความเป็นจริงจำเป็นที่จะต้องนำสิ่งเหล่านั้นมาพิจารณาประกอบที่ตัวอย่าง คือการก่อตั้งประเทศใหม่ ๆ การเรียกร้องและรักษาเอกราชโดยประเทศที่ด้อยใหม่ ๆ นี้ การขยายผลงานของรัฐบาลและระบบบริหารให้กว้างขวางออกไป และในที่สุดผลงานของรัฐบาลในทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ที่สำคัญที่สุดเราต้องไม่ลืมว่าการจัดระบบของรัฐในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้เป็นสิ่งที่ใหม่เพียงใด เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๑๔ นี้เองซึ่งเรียกและเรียกยังคงเป็นเพียงชื่อที่ใช้ในทางภูมิศาสตร์ จอร์แดนเป็นเพียงชื่อแม่น้ำและไม่เคยมีผู้ใดคิดถึงจอร์แดนว่าเป็นประเทศแม้ในทางภูมิศาสตร์ ตุรกีเป็นชื่อผิด ๆ ที่ชาว

ยุโรปใช้เรียกอาณาจักรออตโตมาน อเวเบียยังคงแตกแยกออกเป็นเขตเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ปกครองโดยอาหรับ ชักหรือสหพันธ์ของชนเผ่าต่าง ๆ ซึ่งในจำนวนนี้เผ่าซาอุด์ยังคงเป็นเพียงเผ่าเล็ก ๆ สิ่งที่ถูกดามมาเป็นประเทศอิสราเอลยังคงเป็นเพียงความคิดฝันที่เลื่อนลอยของพวกที่สนับสนุนลัทธิชาตินิยมยิวที่อยู่นอกเขตปาเลสไตน์ มีเพียงอิหร่านและอัฟกานิสถานเท่านั้นที่มีลักษณะประจำชาติในทางการเมืองย้อนหลังไปเป็นเวลาสองสามคริสต์ศตวรรษ เพราะฉะนั้นการที่ประเทศเหล่านี้เพียงแต่จะดามารก่อกองคค์ชนมาและดำรงอยู่ได้เป็นหน่วยการเมืองที่เป็นรูปเป็นร่างเท่านั้นก็นับเป็นความจำเริญที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งแล้ว

ในการรักษาลักษณะประจำชาติในทางการเมืองนั้น ประเทศต่าง ๆ ในเอเชียอาคเนย์ต้องต่อสู้กับอันตรายที่จะมาจากสองทาง คืออันตรายที่จะเกิดจากพลังของการทำลายล้างภายในและอันตรายต่อเอกราชของประเทศที่มาจากภายนอก ในบางประเทศในดินแดนแถบนี้ประสบความสำเร็จมากที่สุดในด้านการสร้างความเป็นปึกแผ่นภายในประเทศ ชาวเขาเผ่าเคอร์คซึ่งได้เคยเป็นพลังของการทำลายล้างอยู่ตลอดเวลาและไม่เคยรับอำนาจของรัฐบาลใดเลยจนปี ค.ศ. ๑๙๖๐ กว่า ๆ ได้ถูกปราบปรามลงอย่างราบคาบและเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของคุรกี แต่ชนเผ่าเคียวกันนี้อยู่ในเขตแดนที่เป็นส่วนของประเทศอิรักยังคงเป็นปัญหาที่รัฐบาลยังแก้ไขไม่ได้ ชนเผ่าต่าง ๆ ที่อยู่ในคาบสมุทรอเวเบียได้ถูกรวมรวมกันเข้าอยู่ใต้การควบคุมของรัฐบาล (ในหลายกรณีเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์) โดยความร่วมมือกันระหว่างอียิปต์ ซาอุด์และสมาคมศาสนาอิสลามนี้ อิสราเอลสามารถทำให้ผู้อพยพที่มาจากถิ่นต่าง ๆ มากมายเกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการที่จะสร้างชาติขึ้นมาได้ แม้แต่ในเลบานอนซึ่งประสบปัญหาการสร้างคามสมดุลย์ระหว่างพวกมุสลิมและพวกคริสต์เตียนก็ยังสร้างเอกภาพขึ้นมา

ได้ทั้ง ๆ ที่ประเทศประกอบด้วยพลเมืองที่แบ่งแยกออกเป็นหลายกลุ่ม จะมีก็เพียงในจอร์แดนเท่านั้นที่ยังขาดความรู้ถึงเป็นชาติที่ดัมบูรณ แต่ข้อบกพร่องนี้เองกลับทำให้การที่ประเทศจอร์แดนและราชวงศ์ที่ปกครองยังคงดำรงอยู่ได้ท่ามกลางความผันผวนของการเมืองในตะวันออกใกล้เป็นความกล้าหาญที่น่าชื่นใจยิ่ง

ประเทศในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้สามารถรักษาเอกราชของตนไว้ให้พ้นจากการคุกคามของอำนาจภายนอกได้เพราะเหตุการณ์แวดล้อมมากกว่าเพราะความกล้าหาญของตนเอง ประเทศตุรกีและอิสรเวตเท่านั้นที่สร้างชาติของตนขึ้นมาโดยสงครามกับเอกราช แต่ก็เป็สงครามที่ทำกับปฏิปักษ์ที่ค่อนข้างอ่อนแอที่อยู่ในที่ถนัดนั้น ๆ การล้มอำนาจของพวกออกโตมานที่มีอยู่เหนือพวกอาหรับเป็นผลงานของกองทัพอังกฤษเดี่ยวโดยมากและอิทธิพลของชาวยุโรปในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ลดน้อยลงก็เพราะอังกฤษและฝรั่งเศสขับไล่ออกจากการทำสงครามกับเยอรมันและญี่ปุ่นในปี ค.ศ. ๑๙๓๙-๑๙๔๕ และในระยะไม่นานมานี้การแข่งขันระหว่างสหรัฐและรัสเซียได้กลายมาเป็สิ่งที่ประกันเอกราชของประเทศในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ที่ดีที่สุด มหาอำนาจทั้งสองประเทศพยายามที่จะป้องกันมิให้อีกฝ่ายหนึ่งเข้ามามีอิทธิพลเหนือดินแดนเหล่านี้และร่วมกันขัดขวางการแทรกแซงของประเทศเล็ก ๆ ที่ต้องการขยายอิทธิพลเข้ามาในแถบนี้เช่นการโจมตีอียิปต์โดยอังกฤษ ฝรั่งเศส และอิสรเวตในปี ค.ศ. ๑๙๕๖

ภายในพรมแดนของประเทศในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้วงอำนาจหน้าที่ของรัฐบาลและจักรกตในการบริหารก็เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ ในอาณาจักรออกโตมานในกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ นั้น ประมาณร้อยละ ๘๐ ของรายได้ของรัฐหมดไปเป็นค่าใช้จ่ายทางทหาร ค่าใช้จ่ายในราชสำนักและในการใช้หนี้สินของรัฐบาลซึ่งเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ อำนาจของประมุขนั้นมีขอบเขตอยู่เพียงภายในพระราชฐานหรือเมืองหลวงและ

เกือบจะไม่เคยเข้าไปมีส่วนเห็นชีวิตประจำวันของราษฎรเลยแม้ว่าในทางทฤษฎีอำนาจ
ของประมุขจะเป็นที่เด่นชัดขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับปัจจุบัน การเกณฑ์ชายฉกรรจ์ทุกคน
เข้ามาเป็นทหาร การให้การศึกษาแก่คนทั่วประเทศ แผนการสร้างบริการสาธารณสุขที่
กว้างขวาง การเข้าควบคุมเศรษฐกิจโดยรัฐบาลในกิจกรรมมากมายหลายประเภท
กฎหมายเกี่ยวกับภาษีเงินได้ส่วนบุคคลและเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม ระบบการคมนาคม
และการกระจายเสียงที่เป็นของรัฐ ดังเหล่านี้ทำให้รัฐบาลในสมัยปัจจุบันในเกือบจะทุก
ประเทศยกเว้นประเทศที่ยังปกครองในระบบดั้งเดิมอยู่เข้าไปมีอำนาจและความรับผิดชอบ
ในชีวิตประจำวันของราษฎรมากกว่าที่ผู้ต่อต้านหรือข้าศึกในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ จะคิดนั้น
ได้ และถึงแม้ว่าความทุจริตในองการบริหารและการใช้อำนาจกดขี่อยู่ปฏิบัติกันอย่างไม่
เป็นธรรมจะเป็นของธรรมดาในประเทศเหล่านี้ แต่ก็ได้เริ่มมีกลุ่มชนนำในองการบริหาร
ที่ได้รับการศึกษาดมัยใหม่ตามแบบตะวันตกที่กำลังวางแผนการปฏิบัติงานของวงงานที่
กว้างใหญ่ของรัฐบาลอย่างทุ่มเทและมีประสิทธิภาพมากขึ้นทุกวัน หลักการที่ว่ารัฐบาล
เป็นผู้รับใช้ประชาชนก็เป็นที่ยอมรับกันโดยไม่มีผู้ใดถกเถียงในเกือบทุกประเทศในดินแดน
แถบนี้ และแม้ในซาอุดีอาระเบีย อีฟกานิสถานและเยเมนหลักการนี้ก็มีผู้ยอมรับกันมาก
ขึ้นทุกที

ในทางปฏิบัติความสามารถของรัฐบาลที่จะรับใช้ประชาชนนี้ได้เพียงในขอบ
เขตจำกัดเพราะผู้ที่มีความรู้ในทางปกครองมีจำนวนไม่พอเพียง เพราะทรัพยากรทาง
เศรษฐกิจกระจายอยู่ไม่ทั่วถึงกันและเพราะความทะเยอทะยานของประชาชนซึ่งเพิ่มมาก
ขึ้นทุกวัน ในบรรดาประเทศในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้มีตุรกีประเทศเดียวเท่านั้นที่มีชีวิต
ได้รับมรดกนักปกครองมาจากอาณาจักรออตโตมาน ประมาณเก้าในสิบของนายทหาร
ผู้พิพากษา ผู้ปกครองท้องถิ่น ครู ของอาณาจักรออตโตมานคงอยู่ต่อไปในประเทศ

ตุรกีและที่เหลือส่วนมากออกไปอยู่ในประเทศซีเรียและอิรัก อิสเวดก็มีโชคที่ดีพวก
ที่อพยพเข้ามาแค่ในระยะแรกจากยุโรปภาคกลางและภาคตะวันออกซึ่งมีความสามารถ
และความตั้งใจแน่วแน่ในอันที่จะสร้างรัฐขึ้นมาใหม่มาช่วยวางรูปแบบการบริหารไว้เพื่อรับ
พวกที่อพยพเข้ามาอีกเป็นจำนวนมากจากตะวันออกไกล

ในท้องถิ่นที่มีการสร้างระบบบริหารขึ้นมาใหม่โดยไม่มียุคคดที่ได้รับการ
อบรมในด้านทางการปกครองเป็นพื้นฐานเลย เป็นที่น่าสังเกตว่าสาธารณรัฐตุรกีสร้าง
ขึ้นโดยมุสตาฟา เคมาล มีตำแหน่งเป็นนายพลจัตวาในกองทัพของออตโตมาน แต่กลุ่ม
ที่ช่วยกันก่อตั้งประเทศอิรักขึ้นมา यसเป็นเพียงนายร้อยตรีและนายร้อยเอกก่อนที่จะเข้ามา
ร่วมในกองทัพกษัตริย์ของอามิร์ฟไฟเซด แม้แต่ในตุรกีการแบ่งอาชีพกันโดยถือหลักเชื้อ
ชาติโดยถือว่าการค้าและการประกอบอาชีพอื่น ๆ เป็นเรื่องของผู้ที่ไม่ใช่เป็นมุสลิมก็ทำ
ให้เกิดช่องโหว่ในวงงานอาชีพของชนชั้นกลางเมื่ออำนาจในการปกครองตกไปอยู่ในมือ
ของชาวมุสลิมที่เป็นชนส่วนใหญ่ ทั้งที่ดินแดนยังมีการขาดแคลนแพทย์ วิศวกร
นักบัญชีและผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ สำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจ ถึงแม้ว่าจะมีผู้เฒ่าเรียน
วิชาเหล่านี้สำเร็จออกมาจากวิทยาลัยชั้นสูงในประเทศเพิ่มมากขึ้นทุกทีโดยเฉพาะจากตุรกี
และในระยะไม่นานมานี้จากอิหร่าน แต่พดเมืองในประเทศเหล่านี้ยังคงพึ่งการศึกษา
นอกประเทศอยู่มาก (ในยุโรป ในสหรัฐและในระยะหลัง ๆ นี้ในรัสเซีย) หรือมิฉะนั้น
ก็ต้องเข้าศึกษาในวิทยาลัยของชาวต่างประเทศที่เข้ามาตั้งในบ้านเมืองของคน

รายได้ของประเทศที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากอุตสาหกรรมน้ำมันทำให้คูเวต
ซาอุดีอาระเบีย อิหร่าน และอิรักสามารถที่จะนำเงินเป็นจำนวนมากมาใช้ในการ
พัฒนาเศรษฐกิจซึ่งคนในรุ่นก่อนไม่อาจคิดหวังว่าจะมีผู้สามารถทำได้และยังมีเงินช่วย
เหลือจากต่างประเทศซึ่งส่วนมากมาจากรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ตุรกีและอิหร่าน

ได้รับจากสหรัฐ จอร์แดนจากอังกฤษและอิรักและอัฟกานิสถานจากสหภาพโซเวียต และเงินช่วยเหลือจากองค์การเอกชนในสหรัฐอีกด้วย รวมเข้าด้วยกันเป็นจำนวนมากพอสมควร แม้กระนั้นก็ยังมีความหตุหายประการที่ทำให้เงินเป็นจำนวนมากนี้ไม่เกิดผลทางเศรษฐกิจเท่าที่ควร เช่นคูเวตและซาอุดีอาระเบียไม่มีทรัพยากรธรรมชาติอย่างอื่นเลย นอกจากน้ำมัน การทุจริตอย่างมากภายในวงการรัฐบาลของอิหร่าน การขาดความร่วมมือและการวางแผนในตุรกี สิ่งที่ได้ยากที่สุดดูเหมือนจะเป็นผู้นำในทางด้านการเมืองเศรษฐกิจและทางเทคนิคซึ่งเป็นผู้มีความตั้งใจจริงและเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยเฉพาะในเรื่องสร้างผู้นำที่คืบหน้าได้ผลดีกว่าประเทศอื่น ๆ ทั้งหมด

๘. ปัญหา และ ลู่ทาง

ในการพิจารณาพลังของการเปลี่ยนแปลงในการเมืองของเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ เราต้องยกให้ว่าความไม่แน่นอนในสถานการณ์ระหว่างประเทศเป็นพลังที่มีอิทธิพลที่สุด ตะวันออกใกล้เป็นศูนย์กลางของการแก่งแย่งอำนาจมาตั้งแต่สมัยของคาเรีย ต่อเดกซานเตอร์ ปอมเปอี ตลอดจนมาจนสมัยของนโปเลียน ไอเซ็นเฮาว์และครุซอฟ เส้นทางคมนาคมของตะวันออกใกล้ซึ่งครั้งหนึ่งเคยมีความสำคัญ ในการค้าแพรและเครื่องเทศหรือเป็นส่วนหนึ่งของ “เส้นชีวิตไปอินเดีย” ของจักรวรรดิอังกฤษ ในปัจจุบันก็เป็นเส้นทางดำเตี้ยน้ำมันปิโตรเลียมจากบ่อน้ำมันในแถบอ่าวเปอร์เซียไปสู่เตาและถังน้ำมันในยุโรป ในการทำสงครามเย็นระหว่างรัสเซียและฝ่ายตะวันตกดินแดนในตะวันออกใกล้ก็เป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญในระยะแรกในฐานะที่เป็นเครื่องกีดขวางมิให้รัสเซียขยายอาณาเขตออกมาทางทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและในระยะต่อมา ในฐานะที่เป็นเขตที่จะทดลองว่าระบบคอมมิวนิสต์และระบบเศรษฐกิจและสังคมแบบประชาธิปไตยจะเป็นที่นิยมของพลเมืองและของประเทศที่กำลังปรับปรุงตนเองให้ทันสมัยมากกว่ากัน

การเปลี่ยนยุทธวิธีทางทหารทั่วโลกจากการใช้เครื่องบินทิ้งระเบิดมาเป็นการใช้จรวดรวมทั้งการที่ประเทศต่าง ๆ ในแอฟริกาและลาตินอเมริกาได้ถูกดึงเข้ามามีส่วนในการแข่งขันทางการเมืองระหว่างกลุ่มตะวันออกและกลุ่มตะวันตกทำให้การที่อาณาเขตใดเขตหนึ่งจะเข้าเป็นสัมพันธมิตรกับอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อประโยชน์ในทางทหารลดความสำคัญลงไป แต่วิกฤตการณ์ระหว่างประเทศก็ได้มีจุดศูนย์กลางอยู่ในตะวันออกใกล้โดยตลอดมาเป็นระยะ ๆ ในอาซาร์บายันในปี ค.ศ. ๑๙๔๕-๑๙๔๖ ปาเลสไตน์ในปี ค.ศ. ๑๙๔๘ ปัญหา น้ำมันในอิหร่านในปี ค.ศ. ๑๙๕๑ ตุรกีในปี ค.ศ. ๑๙๕๔ และ ค.ศ. ๑๙๕๖ ในเดบานอน

จอร์แดนและอิรักในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ ในเยเมนในปี ค.ศ. ๑๙๖๒ ประเทศทางตะวันตก ได้เลี้ยยอิทธิพลที่เคยมีในฐานะผู้ครอบครองจักรวรรดิไปโดยไม่มีทางจะได้คืนมานอกจาก ในดินแดนที่ยังอยู่ในอาณัติของอังกฤษตามชายฝั่งเอเรเบีย แต่การที่สหภาพโซเวียตจะได้ เข้าไปครอบครองประเทศใดประเทศหนึ่งในแถบนี้ไม่ว่าจะโดยการปฏิวัติภายในหรือ โดย ได้รับความร่วมมือจากผู้นำชาวพื้นเมืองมากขึ้นทุกทีจะเป็นสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นได้เสมอ และ ในกรณีเช่นนั้นก็จะเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพการเมืองภายในประเทศอย่างถอนรากโคน ซึ่งก็จะเป็นอันตรายแก่ประเทศเพื่อนบ้าน

แต่ นอกเหนือไปจากความยุ่งยากซึ่งจะเกิดจากภายนอกแล้ววิกฤตการณ์ ระหว่างประเทศที่มีจุดกำเนิดอยู่ภายในตะวันออกใกล้อยู่หลายครั้ง ถึงแม้ว่าจะได้เกิดมี ดินพิภพที่ไม่สู้จะมั่นคงนักเช่นได้ระหว่างอิสรและเพื่อนบ้านชาวอาหรับหลังจากที่ได้มีการ ประท้วงทางทหารในปี ค.ศ. ๑๙๕๐ และ ค.ศ. ๑๙๕๖ แต่การขัดแย้งก็อาจจะเกิดขึ้นได้ อีกในโอกาสเกี่ยวกับการแบ่งน้ำในแม่น้ำจอร์แดนเพื่อการชลประทาน หรือเกี่ยวกับการ เดินเรือของอิสรผ่านทางคลองสุเอซหรืออ่าวอัคบาห์หรือเกี่ยวกับปัญหาชาวอาหรับ ภัยในปาเลสไตน์ ประเทศกลุ่มอาหรับไม่เห็นชอบด้วยกับพรมแดนซึ่งกำหนดขึ้นโดย ชาวยุโรปในการแบ่งปันเขตแดนหลังสงคราม โดคกรินท์หนึ่งและชาวอาหรับก็ยังแบ่ง ความจงรักภักดีในทางการเมืองของตนเป็นความภักดีต่อประเทศของตนแต่ในขณะเดียวกั นก็ยังภักดีกับความหวังที่จะก่อตั้งรัฐใหม่ที่จะรวมชาวอาหรับทั้งหมดเข้าด้วยกัน ผลก็คือการขัดแย้งในเรื่องพรมแดนเกิดขึ้นเต็มอระหว่งเอเดนและเยเมน ในเขตโอเอซิสบูรัม และเกี่ยวกับคูเวตและที่อื่น ๆ อีก จนกระทั่งทุกวันนี้การรวมอียิปต์และซีเรียเข้าด้วยกัน ในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ เป็นการกระทำดังเดิยวที่เห็นได้ว่าจะนำไปสู่การรวมชาติอาหรับและการยกเลิกสหราชอาณาจักรนี้ในปี ค.ศ. ๑๙๖๑ ก็ทำให้ความกระตือรือร้นในการที่จะรวม ชาติอาหรับซึ่งเกิดขึ้นมากในปี ค.ศ. ๑๙๕๐ กว่า ๆ ลดน้อยลงไปเป็นอันมาก นับวัน ประเทศอาหรับเหล่านี้คงจะมีความรู้สึกว่ประเทศของตนแต่ละประเทศมีลักษณะประจำ

ชาติของตนที่แตกต่างออกไปจากประเทศอาหรับอื่นๆ มากขึ้น ถึงแม้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในของประเทศใดประเทศหนึ่ง (เช่นการสลายตัวของระบบกษัตริย์ในจอร์แดนและเยเมน) อาจจะก่อให้เกิดปัญหาขึ้นมาอีกในรูปใหม่ เป็นที่แน่นอนว่าการเปลี่ยนแปลงพรมแดนย่อมจะต้องก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในวิวัฒนาการทางการเมืองภายในประเทศด้วย เงินรายได้จากน้ำมันเป็นจำนวนมากที่คูเวต ซาอุดีอาระเบีย อิรัก และดินแดนเล็กๆ ทางอ่าวเปอร์เซียได้รับอยู่ (เมื่อเปรียบเทียบกับความยากแค้นทางเศรษฐกิจและปัญหาประชากรในประเทศในบางรัฐเช่นอียิปต์และจอร์แดน) ย่อมจะก่อให้เกิดผลสะท้อนทางสังคมและเศรษฐกิจมากมายถ้าเกิดมีการเปลี่ยนแปลงพรมแดนขึ้น

ถ้ายกเอาปัญหายู่งยากระหว่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงพรมแดน และการรวมรัฐบางรัฐเข้าด้วยกันออกเสียแล้ว เราอาจคาดคะเนได้อย่างแน่นอนว่าแรงผลักดันทางการเมืองและสังคมจะทำให้วิวัฒนาการทางการเมืองของเยเมนและอัฟกานิสถานต้องเปลี่ยนแปลงไปในทางที่คล้ายคลึงกับประเทศที่เราเรียกว่ามี “ระบบการปกครองที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ” ด้วยเหตุนี้ การปกครองระบบกษัตริย์ที่อำนาจอยู่ในมือของคนกลุ่มเดียวในอิหร่าน จอร์แดนและซาอุดีอาระเบียไม่ช้าไม่นาน (และคงจะตามลำดับที่เรียงไว้^๕) ก็คงจะต้องเผชิญกับอันตรายที่จะเกิดจากขบวนการปฏิวัติซึ่งได้ล้มระบบกษัตริย์ในอียิปต์ลงในปี ค.ศ. ๑๙๕๒ และในอิรักในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ และซึ่งเกือบจะเกือบประสบความสำเร็จอย่างเดียวกันในอิหร่านในปี ค.ศ. ๑๙๕๓ และในจอร์แดนในปี ค.ศ. ๑๙๕๗—๑๙๕๘

ระบบการเมืองที่ก่อตั้งขึ้นหลังสมัยปฏิวัติในอียิปต์และในอิรักนั้นมั่งพั่งของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่มีความคล้ายคลึงกันอยู่มาก หลังจากที่ได้ปราบปรามผู้ที่เป็นตัวแทนของระบบเก่าลงราบคาบแล้วการสนับสนุนระบบเผด็จการทางทหารก็ได้ค่อยๆ แผ่กว้างออกไปมากขึ้น มีการให้คำมั่นสัญญาที่จะทำการปฏิรูปทางเศรษฐกิจและสังคม (ซึ่งในอียิปต์ต้องเผชิญกับอุปสรรคอันเกิดมาจากปัญหาประชากร แต่ในซีเรียมี

ช่องทางที่จะประสบความสำเร็จมากกว่า) ดับเปลี่ยนกันกับการแถลงนโยบายต่างประเทศ
ที่มุ่งจะขยายเขตแดนและอิทธิพลของประเทศออกไป การร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับสหภาพ
โซเวียตในปัญหาระหว่างประเทศในตอนแรก ๆ ได้ค่อย ๆ เปลี่ยนมาเป็นความระมัดระวัง
ที่จะต่อต้านอันตรายซึ่งจะเกิดจากนโยบายจักรวรรดินิยมของคอมมิวนิสต์และมาเป็นการ
ถือนโยบายที่เป็นกลางอย่างแท้จริง เพราะเหตุที่ไม่มีเครื่องวัดอย่างอื่นเราก็อาจจะคาดคะเน
ได้ว่าเหตุการณ์อย่างเดียวกันก็มักจะเกิดขึ้นในจอร์แดน อิหร่าน และซาอุดีอาระเบียถ้าเกิด
มีการปฏิวัติขึ้นในประเทศเหล่านั้นในอนาคต อย่างไรก็ตาม ในการเลือกระบบการปก-
ครองในระยะนี้ประเทศในเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ก็คงจะต้องเลือกระหว่างระบบการปก-
ครองแบบเก่าซึ่งอำนาจอยู่ในมือของคนเพียงกลุ่มเดียวแต่มีรัฐธรรมนูญเป็นเครื่องบังหน้า
หรือระบบเผด็จการอำนาจโดยทหารซึ่งพยายามที่จะทำการปฏิวัติทางสังคมด้วย ระบบ
ประชาธิปไตยที่แท้จริงมีรากมั่นอยู่ในประเทศอิตาลีเท่านั้น ในตุรกีหลังจากที่ได้ตั้งต้น
อย่างผิดพลาดมาแล้วในสมัยของเมนเดเรสในปี ค.ศ. ๑๙๕๐ กว่า ๆ ชาวตุรกีอาจจะได้
รับโอกาสใหม่อีกครั้งในสาธารณรัฐที่สองในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ กว่า ๆ

บรรณานุกรม

เอเชียตะวันตกเฉียงใต้—ทั่วไป

- Anshen, Ruth Nanda (ed.) *Mid-East: World Center* (New York: Harper, 1956).
- Campbell, John C., *Defense of the Middle East*, 2nd ed. (New York: Harper, 1960).
- Fisher, Sydney N. (ed.), *The Military in Middle Eastern Society and Politics* (Columbus: Ohio State University Press, 1963).
- (ed.) *Social Forces in the Middle East* (Ithaca, N. Y.: Cornell University Press, 1955).
- Frye, Richard N. (ed.), *Islam and the West* (The Hague and New York: Lounz, 1957).
- Hurewitz, J. C., *Diplomacy in the Near and Middle East*, 2 vols. (Princeton, N. J.: Van Nostrand, 1956).
- , *The Struggle for Palestine* (New York: Norton, 1950).
- Kirk, George E., *A Short History of the Middle East*, 5th ed. (New York: Praeger, 1959).
- Laqueur, Walter Z., *Communism and Nationalism in the Middle East* (New York: Praeger, 1956).
- (ed.), *The Middle East in Transition* (New York: Praeger, 1958).
- , *The Soviet Union and the Middle East* (New York: Praeger, 1959).
- Lenczowski, George, *The Middle East in World Affairs*, 2nd ed. (Ithaca, N. Y.: Cornell University Press, 1956).
- , *Oil and State in the Middle East* (Ithaca, N. Y.: Cornell University Press, 1960).
- Lerner, Daniel et al., *The Passing of Traditional Society* (Glencoe, Ill.: Free Press, 1958).
- The Middle East Journal*, Washington, D. C., 1947- to date, quarterly.
- Rustow, Dankwart A., *Politics and Westernization in the Near East* (Princeton, N. J.: Center of International Studies, 1956).

Shwadran, Benjamin, *The Middle East, Oil, and the Great Powers* (New York: Praeger, 1959).

Smith, Wilfred Cantwell, *Islam in Modern History* (Princeton, N. J.: Princeton University Press, 1957).

von Grunebaum, Gustave E., *Modern Islam: The Search for Cultural Identity* (Berkeley, Calif.: University of California Press, 1962).

อัฟกานิสถาน

Sykes, Sir Percy M., *A History of Afghanistan* (New York: Macmillan, 1940).

Wilber, Donald N., *Afghanistan* (New Haven, Conn.: Taplinger, 1956).

กลุ่มประเทศอาหรับ

Berger, Morroe, *The Arab World Today* (New York: Doubleday, 1962).

Haim, Sylvia (ed.), *Arab Nationalism* (Berkeley, Calif.: University of California Press, 1962).

Hourani, Albert H., *Syria and Lebanon* (London: Oxford University Press, 1946).

Khadduri, Majid, *Independent Iraq, 1932—1951*, 2nd ed. (London: Oxford University Press, 1960).

Longrigg, Stephen H., *Syria and Lebanon under French Mandate* (London: Oxford University Press, 1958).

———, and Frank Stoakes, *Iraq* (New York: Praeger, 1959).

Nuseibeh, Hazem Zaki, *The Ideas of Arab Nationalism* (Ithaca, N. Y.: Cornell University Press, 1956).

Patai, Raphael, *The Kingdom of Jordan* (Princeton, N. J.: Princeton University Press, 1958).

Qubain, Fahim, *Crisis in Lebanon* (Washington, D. C.: Middle East Institute, 1961).

- , *The Reconstruction of Iraq* (New York: Praeger, 1958).
- Shwadran, Benjamin, *Jordan: A State of Tension* (Elmont, N. Y.: Council on Middle Eastern Affairs, 1959).
- , *The Power Struggle in Iraq* (Elmont, N. Y., 1961).
- Ziadeh, Nicola, *Syria and Lebanon* (New York: Praeger, 1957).

อิหร่าน

- Banani, Amin, *The Modernization of Iran, 1921–1941* (Stanford, Calif.: Stanford University Press, 1961).
- Binder, Leonard, *Iran: Political Development in a Changing Society* (Berkeley, Calif.: University of California Press, 1962).
- Lenczowski, George, *Russia and the West in Iran* (Ithaca, N. Y.: Cornell University Press, 1949).
- Upton, Joseph M., *The History of Modern Iran* (Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1960).
- Wilber, Donald N., *Iran: Past and Present*, 4th ed. (Princeton, N. J.: Princeton University Press, 1958).

อิสราเอล

- Bernstein, Marver, H., *The Politics of Israel* (Princeton, N. J.: Princeton University Press, 1957).
- Kraines, Oscar, *Government and Politics in Israel* (Boston: Houghton Mifflin, 1961).

ตุรกี

- Hershlag, Z. Y., *Turkey: An Economy in Transition* (The Hague: Mouton, 1960).
- Karpat, Kemal H., *Turkey's Politics: The Transition to a Multi-party System* (Princeton, N. J.: Princeton University Press, 1959).
- Lewis, Bernard, *The Emergence of Modern Turkey* (London: Oxford University Press, 1961).
- Lewis, Geoffrey, L., *Turkey*, rev. ed. (London: Praeger, 1955).
- Ramsaur, E. E., Jr., *The Young Turks* (Princeton, N. J.: Princeton University Press, 1957).

บทส่งท้าย

โรเบิร์ต อี. วอร์ด

เสนอให้ จามริก แบล

บทส่งท้าย

๑

ในบทนำของหนังสือเล่มนี้ เราได้บันทึกความสนใจของเราได้แต่เพียงกับ โครงสร้างและกรรมวิธีการกำหนดนโยบายของระบบการเมืองเอเซียเท่านั้น หากยังรวมถึง “ผลิตภัณฑ์” ทางการเมืองหรือลักษณะเฉพาะของการดำเนินงานอีกด้วย เราได้ชี้ให้เห็นหลาย ๆ เรื่องที่น่าสนใจและสำคัญโดยเฉพาะ กล่าวคือ แนวทางและความก้าวหน้าของการเปลี่ยนให้ทันสมัยทางการเมืองในเอเซีย การแข่งดีระหว่างรูปการจักระเบียบการเมืองแบบประชาธิปไตยกับแบบอำนาจนิยม และความดำริหรือล้มเหลวของบรรดารัฐบาลในเอเซียในการวางแผนดูทางให้เป็นผลระหว่างเสถียรภาพและการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เมื่อได้ตรวจสอบระบบการเมืองของประเทศส่วนมากในเอเซียแล้วเช่นนั้นเราจะสรุปอะไรได้บ้างเกี่ยวกับประสพการณ์ทางการเมืองเมื่อเร็ว ๆ นี้ของเอเซียตอนใต้ โซเวียตเป็นส่วนรวม

ก่อนที่ประเทศหนึ่งจะมีระบบการเมืองที่ “ทันสมัย” อย่างหนึ่งได้ ประเทศนั้นจะต้องมีสังคมที่ “ทันสมัย” เดียวกัน สังคม “ทันสมัย” อันเป็นแบบใหม่อย่างหนึ่งของพัฒนาการสังคมซึ่งปรากฏมีขึ้นในรูปที่เติบโตใหญ่ก็เพียงในช่วงระยะศตวรรษที่แคว้นนี้เองนั้น มีลักษณะเด่นอยู่ที่ความสามารถของสังคมนั้น ๆ ที่จะมีโอกาสพลเห็นอรรถภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมของคนได้ พุทให้เจาะจงขึ้น ในส่วนที่ไม่ใช่ทางการเมือง สังคมเหล่านั้นยังมีลักษณะเฉพาะอยู่ที่

๑. อัตราเกิด ตาย และป่วยคำ

๒. มีแหล่งพลังงานที่ไม่มีความมากกว่าที่มั่ว

๓. วิทยาการอุปกรณ์เครื่องมือ การใช้เครื่องจักรกล และการสร้างอุตสาหกรรมขั้นก้าวหน้า
๔. ความชำนาญเฉพาะด้านและแขนงวิชาชีพในระดับสูง
๕. ผลผลิตสิ่งของและบริการของชาติส่วนรวมและต่อคนในระดับสูง
๖. การมีแหล่งชุมชนในระดับสูง
๗. การแยกแยะและความชำนาญเฉพาะด้านในระดับสูงในการจัดระเบียบสังคม
๘. การเปิดยู่ฐานะในสังคมในระดับสูงโดยอาศัยเกณฑ์ผลความสำเร็จ
๙. การรู้หนังสือ การศึกษาของประชาชน และการแพร่ต่อมวลชนในระดับสูง

แต่จะไม่มีสังคมใดที่มีคุณสมบัตินี้ทางด้านทั้งหมดย่างสมบูรณ์ เพราะแม้แต่สังคมที่ “ทันสมัย” ที่สุดก็มิใช่วรรยของส่วนที่เคยเป็นมาแต่ก่อน แม้ว่าชาติต่าง ๆ จะมีลักษณะร่วมกันหลายอย่างทั้งเก่าและใหม่ แต่ละชาตินั้นย่อมมีวัฒนธรรมปะปนของสมัยใหม่และสมัยก่อน ในบางกรณีแทบจะไม่มี “การผสม” เลย คือประเทศที่เกือบเป็นแบบประเพณีแท้ ๆ อย่างเช่น เยอรมัน หรือออสเตรีย หรือประเทศที่ “ทันสมัย” เป็นส่วนใหญ่อย่างเช่นสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต ในระหว่างประเทศที่แตกต่างกันอย่างที่สุดเหล่านี้ อาจมีประเทศอื่นที่มีลักษณะผสมผสาน ระหว่างส่วนของเดิมและสมัยใหม่อีกจำนวนมาก อย่างเช่นในกรณีของเอเชียปัจจุบันแสดงให้เห็นเป็นอย่างดี

ในระบบการเมืองสมัยใหม่หนึ่ง ๆ การจัดระเบียบองค์การปกครองเป็นเรื่องที่ซ้ำของแยกแยะอย่างสูง ระบบการกำหนดนโยบายเป็นเรื่องอาศัยหลักเหตุผลและเป็นทางฆราวาส มติและการกระทำของรัฐบาลมีมากมาย ดังผลเกิดและสัมฤทธิ์ผล รัฐ “ทันสมัย” ยังประกอบด้วยลักษณะเฉพาะดังต่อไปนี้

๑. ความดันที่ทวีไปในหมู่ประชาชนของการมีตัวตนอยู่กับประวัติศาสตร์และความเป็นชาติของรัฐ

๒. ความสนใจและมีตัวตนเกี่ยวข้องของหมู่ชนแพร่หลายในระบบการเมือง แม้จะไม่จำเป็นต้องเป็นในด้านการกำหนดนโยบาย

๓. การแบ่งสรรบทบาททางการเมืองตามเกณฑ์ผลความจำเริญมากกว่าทางด้านครอบครัวหรือชนชั้น

๔. หลักวิธีทางศาลและระเบียบข้อบังคับ ซึ่งขึ้นอยู่กับระบบของกฎหมายที่โดยทั่วไปเป็นทางฆราวาส และไม่เจาะจงเฉพาะบุคคล

ลักษณะอื่น ๆ ก็อาจสำคัญเหมือนกัน แต่เพื่อจุดประสงค์ของเรานี้อาจถือเป็นรายชื่อใช้ได้สำหรับคุณสมบัติต่าง ๆ ที่เป็นระบบการเมืองทั้งหมดที่ถือกันทั่วไปว่า “ทันสมัย” เราอาจกล่าวเสริมได้ว่า แม้การสร้างความทันสมัยทางการเมืองจะเป็นกระบวนการต่อเนื่องก็จริงอยู่ แต่ก็ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งที่ดำเนินอยู่ตลอดไป แบบอื่น ๆ ของระบบการเมืองที่แตกต่างในด้านสำคัญ ๆ จากที่เรียกข้างต้นว่า “ทันสมัย” ก็อาจเกิดขึ้นได้ อย่างไรก็ตาม ถ้ายกเอาการคาดคะเนเช่นนั้นออกไปแล้ว ประโยชน์สำหรับชนชั้นของหลักความคิดเรื่อง “การสร้างความทันสมัยทางการเมือง” ขึ้นอยู่กับความหวังที่ว่า หลักนี้ให้นิยามอย่างแม่นยำถึงบรรดาลักษณะต่างๆ ของระบบการเมืองทั้งหมดที่ปรากฏในสังคมทั้งหมดที่เรียกกันว่า ก้าวหน้า และขึ้นอยู่กับความหวังที่ว่าหลักนี้แสดงให้เห็นแบบแผนที่สังคมต้องพัฒนาทางการเมืองกำลังวิวัฒนาการมุ่งไปหา

ข้ออื่น ๆ อีกสองด้านของหลักความคิดเรื่อง “การสร้างความทันสมัยทางการเมือง” ควรตั้งเป็นข้อสังเกตไว้ ประการแรก ไม่มีระบบการเมืองใดที่ “ทันสมัย” อย่างสมบูรณ์ แม้แต่บรรดาระบบที่ถือกันว่าทันสมัยที่สุดก็ยังมีจุดบอดสำคัญ ๆ ที่ควรจะจำแนกให้อยู่ในประเภทก่อนสมัยใหม่ หรือ แบบประเพณี และส่วนบัจจัยเหล่านี้ดู

เหมือนจะสามารถอยู่ร่วมกันกับส่วนประกอบที่สมัยใหม่เป็นส่วนใหญ่เป็นเวลานาน หรือ บางทีก็ตลอดกาล ตามที่จริงแล้ว ส่วนปัจจัยเหล่านี้บางครั้งก็ส่งเสริมกระบวนการพัฒนาในด้านสำคัญ ๆ ประการที่สอง หดักความคิดเรื่องการสร้างความทันสมัยทางการเมือง มิได้แยกความแตกต่างในแง่ธรรมในหมู่แบบการปกครองประชาธิปไตย แบบอำนาจเบ็ดเสร็จนิยม หรือแบบระหว่งกลาง รูปการปกครองไม่ใช่เป็นปัจจัยตัดสิน ทั้ง ๒ รัฐและสหภาพโซเวียตต่างก็เป็นสังคมทันสมัยทางการเมืองด้วยกันทั้งคู่

ถ้าเราปรับใช้มาตรฐานข้างต้นของความทันสมัยทางการเมืองกับระบบการเมืองในเอเชียซึ่งเราได้อธิบายมาในหนังสือเล่มนี้แล้ว เราจะเห็นทันทีว่า มีจำนวนน้อยมากที่มีลักษณะเฉพาะเหล่านี้ ในขั้นที่ทำให้พอเปรียบเทียบได้อย่างหยาบ ๆ กัน สหรัฐหรือบรรดาการเมืองในยุโรปซึ่งได้พิจารณากันมาแล้วในอีกเล่มหนึ่งของหนังสือชุดนี้ ในหมู่รัฐทั้งหมดของเอเชีย ก็มีแค่ญี่ปุ่นและไต้หวันเท่านั้นที่อาจเรียกได้ว่า “ทันสมัย” ในทางการเมือง ทั้งสองแห่งเอเชีย กระบวนการเปลี่ยนให้ทันสมัยกำลังดำเนินอยู่ก็ตาม ตูร์ก็ ถ้าสาธารณรัฐประชาชนจีน และอินเดียได้ก้าวไปไกลอย่างเห็นได้ในสายทางนี้เช่นเดียวกับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เดปานอน และมลายู

อย่างไรก็ดี ประเทศในเอเชียส่วนมาก เป็นที่แจ้งชัดว่าไม่อยู่ในขอบข่ายของการเปลี่ยนให้ทันสมัยทางการเมืองจริงจัง กระบวนการเป็นเรื่องยืดเยื้อและซับซ้อน ความชัดเจนและความสามารถของสังคมที่แตกต่างกันก็ต่างกันออกไปอย่างกว้างขวาง แต่บางทีก็เป็นจริงที่ว่ารัฐทั้งหมดของเอเชียได้ก้าวข้ามครุฑคันตาของกระบวนการนี้มาแล้ว อันที่จริงระดับของ “การเปลี่ยนให้ทันสมัย” ที่ได้ดำเนินไปในระบบการเมืองส่วนมากในเอเชียนับแต่สงครามโลกครั้งที่สองก็เป็นไปอย่างน่าดู ในระยะยี่สิบปีที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองขึ้นรากฐานมากกว่าในระยะหลาย ๆ ศตวรรษก่อนหน้านี้

อย่างไรก็ดี ประเทศในเอเชียเหล่านี้ ไม่ได้วิเศษนักโดยเฉพาะในแง่เทียบกับภาวะก่อน ๆ

ในเอเชียเท่านั้น แต่ยังพิจารณากันในแง่ของช่วงเหลื่อมล้ำ (แม้จะค่อย ๆ ลดลงไปก็ตาม) ซึ่งแยกแยะประเทศเหล่านี้ออกให้แตกต่างจากสหรัฐ สหภาพโซเวียตและยุโรปตะวันตก อันที่จริงแล้ว เพื่อจุดประสงค์บางอย่าง ความรู้เกี่ยวกับช่วงเหลื่อมล้ำเป็นเรื่องสำคัญเฉพาะหน้าและในด้านปฏิบัติยิ่งไปกว่าความรู้เกี่ยวกับพลังเชื่อมที่พยายามปิดช่วงเหลื่อมล้ำ

ถ้าท่านจะพิจารณาดาวเรียงเทียบที่ทำได้ในบทผนวก ความสำคัญบางอย่างของช่วงเหลื่อมล้ำจะเป็นที่เห็นได้ชัด สถิติเกี่ยวกับรัฐในเอเชียบางรัฐไม่เป็นที่เชื่อถือได้อย่างสมบูรณ์ แต่เท่าที่มีอยู่โดยปกติก็ใช้มาตรการวัดที่พอแม่นยำบ้างเกี่ยวกับผลดำเนินงานของเอเชียเปรียบเทียบกับผลดำเนินงานของสหรัฐหรือของยุโรป ตัวเลขเฉลี่ยที่ได้จากสถิติของเอเชียเท่าที่มีอยู่มักจะบอกเกินความจริงถึงระดับผลดำเนินงานสำหรับของเอเชียเป็นส่วนใหญ่ สำหรับตัวเลขของญี่ปุ่นและอิตาลีโดยปกติสูง และสถิติสำหรับรัฐจำนวนมากที่ด้อยพัฒนามากว่าในเอเชียไม่เป็นที่รู้จัก นี่หมายความว่าเรามักจะเฉลี่ยตัวเลขที่แสดงแต่ผลดำเนินงานของระดับที่สูง ๆ กว่าเท่านั้น ไม่จำเป็นที่จะกล่าวว่ามีบ้างจยอันหนึ่งอันใดในบรรดาปัจจัยที่แสดงไว้เหล่านี้ (เป็นต้นว่าการรู้หนังสือ ระดับการสร้างอุตสาหกรรม หรือขนาดดีดัดส่วนผลิตภัณฑ์บุคคล) อาจใช้เป็นเครื่องวัดที่แม่นยำเกี่ยวกับระดับการพัฒนา แต่การเปรียบเทียบสถิติผลดำเนินงานเป็นส่วนใหญ่อันเป็นลักษณะเฉพาะของเอเชียกับของสังคมตะวันตกทั้งห้า (สหรัฐ บริเตนใหญ่ ฝรั่งเศส เยอรมันตะวันตก และสหภาพโซเวียต) ช่วยให้แจ่มแจ้งขึ้น เมื่อญาคำว่า “ยุโรป” ที่ปรากฏต่อไปนี้ใช้สำหรับอ้างถึงสังคมสุดท้ายของสังคมตะวันตกทั้งห้าด้วย

อัตราเพิ่มประชากรประจำปี (ดูตาราง ๓ หน้า ๘๓๔) ในเอเชีย สูงมากกว่าสองเท่าของอัตราในสหรัฐ ฝรั่งเศส เยอรมันตะวันตก หรือบริเตนใหญ่ เหล่านี้แสดงถึงอัตราเกิด ตาย และป่วยอันเป็นลักษณะเฉพาะของสังคมก่อนสมัยใหม่ ตัวเลขสำหรับเอเชียเท่า

ที่มีอยู่เกี่ยวกับการรอดชีวิตหลังเกิด (ตาราง ๓ หน้า ๙๓๕) แสดงรายละเอียด ๔๘.๓๘ ปี สำหรับชาย และ ๕๐.๘๘ ปี สำหรับหญิง (ถ้าหากเรายกเว้นกรณีพิเศษของญี่ปุ่นและอิสเรล) ถึงแม้ว่าตัวเลขเหล่านี้เป็นรายละเอียดที่สูงกว่าที่จะเป็นมาก ถ้าหากได้ตัวเลขมากกว่าเพียงของ ๘ ประเทศในจำนวน ๒๒ ประเทศในเอเชียซึ่งเรากำลังศึกษาลึกลงไป แต่ก็ยังต่ำอยู่มากเมื่อเปรียบเทียบกับตัวเลขของสหรัฐ คือ ๖๖.๕ ปีสำหรับชาย และ ๗๓.๐ ปีสำหรับหญิง หรือกับตัวเลขของยุโรป คือ ๖๖.๕๕ ปี สำหรับชาย และ ๗๒.๘๖ ปี สำหรับหญิง ในเรื่องอัตราการหนึ่งดื้อเหล่านี้ในหมู่ประชากรชาติต่างๆ (ตาราง ๓ หน้า ๙๓๘) ความแตกต่างระหว่างเอเชียกับตะวันตกยิ่งเด่นชัดขึ้น รายละเอียดของเอเชีย คือร้อยละ ๓๖ (ร้อยละ ๓๐ ถ้าไม่มีญี่ปุ่นและอิสเรล) ต่างตรงกันข้ามกับรายละเอียดของตะวันตกคือร้อยละ ๘๘

ตัวเลขที่มีอยู่เกี่ยวกับระดับการศึกษา (ตาราง ๓) แสดงถึงและสนับสนุนสถิติการรู้หนังสือเหล่านี้ ใน ๒๑ รัฐในเอเชีย จำนวนประชากรที่เข้าโรงเรียนชั้นประถมและชั้นมัธยม เฉลี่ยเพียงร้อยละ ๓๗ สำหรับประชากรอายุ ๕-๑๕ (ร้อยละ ๓๓ ถ้าตัดญี่ปุ่นและอิสเรลออก) และร้อยละ ๒๑ (ร้อยละ ๑๕) สำหรับประชากรอายุ ๑๕-๑๙ ตามลำดับ รายละเอียดส่วนรวมสำหรับประชากรอายุ ๕-๑๙ มีราวร้อยละ ๓๓ (ร้อยละ ๒๘) รายละเอียดเทียบสำหรับรัฐตะวันตกคือ ร้อยละ ๗๓ สำหรับนักเรียนชั้นประถม ร้อยละ ๖๕ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยม และร้อยละ ๗๑ เป็นตัวเลขเฉลี่ยรวม

มาตรวจดูข้อแตกต่างทางการศึกษาของเอเชียและตะวันตกที่ค่อนข้างแน่นอนขึ้นได้จากตัวเลขสำหรับอัตราส่วนเข้าโรงเรียนที่ปรับขึ้น เหล่านี้มุ่งพยายามที่จะช่วยขจัดข้อสงสัยว่ากลุ่มอายุที่เข้าโรงเรียนจริงๆ ในระบบโรงเรียนของประเทศต่างๆ มักจะไม่ใช่ไปตามช่วงอายุที่ผู้เฒ่าระหว่าง ๕ ถึง ๑๙ ปี ซึ่งใช้เป็นแนวกำหนดความหมายของประชากรในเกณฑ์เรียนหนังสือในการคำนวณตัวเลขดังกล่าว และช่วยขจัดข้อสงสัยว่าช่วงเวลาของการเรียน แตกต่างถนัดออกไปอย่างมากระหว่างประเทศหนึ่งกับอีกประเทศหนึ่ง อัตราส่วนที่ปรับขึ้นเช่นว่านั้น แสดงว่ารายละเอียดร้อยละ ๔๓ (ร้อยละ ๓๘) ของประชากรในเกณฑ์เรียนหนังสือซึ่งกำหนดแน่นอนขึ้น โดยแท้จริงเข้าเรียนในโรงเรียน

ชนประมุขและมัธยมของ ๒๐ รัฐในเอเชียที่มัตวเดชอยู่ นี่แตกต่างจากรายเฉลี่ยร้อยละ ๘๘ สำหรับประเทศตะวันตกทั้งห้า กรณีจำนวนจำหน่ายหนังสือพิมพ์ต่อพลเมืองพันคนก็คล้าย ๆ กัน (ตาราง ๓) คือ รายเฉลี่ย ๕๐ (๒๒) ต่อพลเมืองพันคนสำหรับเอเชีย เทียบตรงกันข้าม ๓๒๘ สำหรับสหรัฐ และ ๓๒๕ สำหรับยุโรป ตัวเลขจำหน่ายเครื่องวิทยุ และจำนวนหมื่นเยนของไปรษณีย์ภัณฑ์ภายในประเทศ ก็เปรียบเทียบกันได้ (ดูตาราง ๓)

ถ้าเราหันไปดูเครื่องวัดรากฐานของความทันสมัยคือ การแบ่งสรรประชากรในเมืองกับชนบทแล้ว สถานการณ์คล้าย ๆ กันก็เป็นที่เห็นได้ (ตาราง ๑) ทั้ง ๆ ที่เพิ่มขึ้นเร็ว ๆ นี้ ประชากรของรัฐในเอเชียเหล่านี้มีเพียงร้อยละ ๑๔.๗ เท่านั้นที่อาศัยอยู่ตามเมืองที่มีประชากรเกินกว่า ๑ แสนคน เทียบตรงกันข้ามกับประมาณร้อยละ ๓๐.๑ ในรัฐตะวันตกทั้งห้า การแยกแยะแหล่งกำเนิดของผลิตผลรวมภายในต้นนับต้นในข้อนี้ (ตาราง ๕ หน้า ๘๔๑) ความสำคัญของส่วนอุตสาหกรรมด้านวัตถุดิบ (primary) หรือเกี่ยวโยงกับชนบท (เกษตรกรรม ป่าไม้ ประมง และถ้ำสัตว์) มียุโรป่าดในเอเชีย นั้น เป็นรายเฉลี่ยร้อยละ ๓๗ ของผลิตผลรวมภายในของ ๑๔ รัฐ ที่หาตัวเลขได้ ตัวเลขคงจะยิ่งสูงขึ้นอย่างมากทีเดียว ถ้าหากเอาข้อมูลสำหรับรัฐในเอเชียอื่น ๆ อีก ๘ รัฐ เข้ามารวมไว้ได้ ตัวเลขเปรียบเทียบสำหรับ ๔ รัฐตะวันตกที่แสดงไว้ คือ ร้อยละ ๖ ในส่วนอุตสาหกรรมด้านผลิตจากวัตถุดิบ (secondary) (เหมืองแร่ ประดิษฐ์กรรม และการก่อสร้าง) ความแตกต่างก็มีอยู่มากมาย อุตสาหกรรมส่วนนี้มีปริมาณรายเฉลี่ยร้อยละ ๒๐ ของผลิตผลภายในรวมในจำนวน ๑๔ รัฐเดียวกันในเอเชีย เทียบตรงกันข้ามกับร้อยละ ๔๕ สำหรับรัฐตะวันตกทั้งสี่ ตัวเลขสำหรับส่วนอุตสาหกรรมด้านบริการ (tertiary) (การขนส่ง คมนาคม การค้า บริหารงานมหาดชน บริการ ฯลฯ) ก็เป็นส่วนที่เหลื่อจากสองประเภทดังกล่าวนั่นเอง และแสดงให้เห็นความแตกต่างอย่างทีคาด

คือ ร้อยละ ๔๓ สำหรับรัฐกลุ่มเอเชีย และ ๔๘ สำหรับรัฐตะวันตก การวิเคราะห์การแบ่งสรรกำลังแรงงานในหมู่อุตสาหกรรม ล้วนทั้งตามสำหรับ ๘ รัฐ ในเอเชีย และสำหรับ ๔ รัฐตะวันตก ซึ่งให้เห็นข้อแตกต่างเหล่านี้หนักยิ่งขึ้น (ตาราง ๒ หน้า ๘๓๖—๘๓๗) ในหมู่รัฐเอเชียรายเฉลี่ยร้อยละ ๕๘.๘ ของกำลังแรงงานทำงานในประเภทชนบทด้านวัตถุดิบ เทียบกับร้อยละ ๓๕.๓ ในงานด้านผลิตจากวัตถุดิบ และร้อยละ ๒๖.๓ ในด้านบริการ ตัวเลขที่เปรียบเทียบสำหรับรัฐยุโรปทั้งสี่คือร้อยละ ๒๖.๓ ร้อยละ ๔๓.๘ และร้อยละ ๓๕.๕ ตามลำดับ

บางทีเครื่องวัดที่ให้ความหมายที่สุดจะได้แก่ตัวเลขแสดงผลผลิตรวมของชาติ ซึ่งคำนวณตามเกณฑ์คํอบุคคลและมาตรฐานสัมพัทธ์ของผลสำเร็จแห่งชาติซึ่งตัวเลขเหล่านี้มุ่งถึง (ดูตาราง ๔ หน้า ๘๔๐) ในข้อนี้รายเฉลี่ยของเอเชียคิดตามหน่วยเงินเหรียญสหรัฐ คือประมาณ ๑๗๔ ดอลลาร์ ส่วนของสหรัฐ ๒,๗๘๐ ดอลลาร์ และรัฐยุโรปทั้งสี่ ๓,๓๓๒ ดอลลาร์ ถ้าเราพยายามแปลความหมายคร่าวๆ ของการวัดในรูป “เงิน” นี้ให้เป็นในรูป “จริง” กล่าวคืออำนาจซื้อจริงของ “เงิน” นี้ในสังคมที่เกี่ยวข้อง รายเฉลี่ยของเอเชียเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ ๒๗๕ ดอลลาร์ แต่ก็ยังนับว่าแตกต่างห่างไกลนักจากตัวเลข “จริง” ๒,๗๘๐ ดอลลาร์สำหรับสหรัฐ และ ๓,๔๓๘ สำหรับยุโรป

เขมวัดการเบียดเบียนให้ทันสมัยโดยอาศัยการผลิตด้านอุตสาหกรรมและการบริโภคให้ภาพคล้าย ๆ กัน (ดูตาราง ๒) รัฐในเอเชียที่มีตัวเลขแสดงผลิตพลังไฟฟ้าในอัตราเฉลี่ย ๓๐,๐๘๘ กิโลวัตต์ต่อปี ต่างตรงกันข้ามกับตัวเลขของสหรัฐ ๘๔๐,๘๔๖ ล้าน และรายเฉลี่ยของยุโรป ๓๕๔,๓๖๘ ล้าน มีเพียง ๕ รัฐ ในเอเชียที่ผลิตเหล็กกล้า ดังนั้นการเปรียบเทียบในด้านนี้จึงไม่มีความหมายเลยเป็นส่วนใหญ่ การผลิตขั้นเม้นต์ของเอเชียมีรายเฉลี่ยประมาณ ๒,๘๘๐,๐๐๐ เมตริกตัน เทียบกับรายเฉลี่ยของยุโรป ๒๔,๕๖๘,๐๐๐ และของสหรัฐ ๕๖,๐๖๓,๐๐๐ เมตริกตัน ในด้านบริโภครัฐเอเชียที่เกี่ยวข้องใช้พลังงานในอัตรา ๒๗๓ กิโลกรัมต่อคน (๑๗๔ ถ้าตัดญี่ปุ่นและอิสราเอลออกเสีย)

เทียบกับตัวเลขของสหรัฐ ๘,๓๐๓ และรายเฉลี่ยของยุโรป ๓,๔๕๕ ตัวเลขรายเฉลี่ยการใช้เหล็กกล้าต่อคน ก็ทำนองเดียวกันคือ ๔๑ กิโลกรัมสำหรับเอเชีย (๒๒ ถ้าตัดญี่ปุ่นและอิสราเอลออกไป) เทียบกับ ๕๐๑ สำหรับสหรัฐและ ๓๘๘ สำหรับรัฐยุโรปทั้งสี่ สถิติเกี่ยวกับปริมาณสัมพัทธ์ของการเดินรถไฟ ก็คงทำนองเดียวกัน

เข้มวัดเหล่านี้ ซึ่งดังที่เรียกกันรวม ๆ ว่าเป็นความด้าหลังทางเศรษฐกิจของรัฐเอเซียส่วนมาก เข้มวัดดังกล่าวยังให้ความหมายแก่ส่วนประกอบสำคัญของการเมืองของเอเซีย ถ้าจะมีสิ่งหนึ่งที่กำหนดลักษณะเฉพาะและรวมระบบการเมืองทั้งหมดของเอเซียแล้ว สิ่งนั้นก็คือความพะวงใหญ่หลวงกับปัญหาของพัฒนาการทางเศรษฐกิจ ดังนั้นผลึกภาพที่เพิ่มขึ้นตามแนว “ทันสมัย” จึงเป็นกฎเกณฑ์ของการเมืองในเอเซียโดยแท้จริง ในที่สุดแล้วบรรดารัฐบาลในเอเซียอยู่หรือไปก็ด้วยข้อทดสอบอันนี้

แม้จะไม่มีเข้มวัดอันใดมีลักษณะทางการเมืองโดยเฉพาะ แต่รวมเข้าด้วยกัน เข้มวัดเหล่านี้ก็ให้ความรู้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งเกี่ยวกับปัจจัยที่อาจส่งผลในทางการเมืองในระยะสั้นของสังคมเหล่านี้ เข้มวัดดังกล่าวเป็นประโยชน์ในแง่เป็นเครื่องวัดคราว ๆ ถึงความห่างไกลที่แยกเหล่าประชาชาติส่วนใหญ่ของเอเซียจากประชาชาติของสังคม “ทันสมัย” และยังเป็นสิ่งที่อาจวัดปริมาณได้แน่นอนกว่าลักษณะเฉพาะทางการเมืองของรัฐสมัยใหม่ โดยที่เป้าหมายทางการเมืองหลายอย่างของบรรดารัฐในเอเซียกำหนดกันในแง่ของเศรษฐกิจ เข้มวัดด้านสังคมเศรษฐกิจเหล่านี้ยังเป็นเครื่องวัดความด้าเร็วของผลดำเนินงานของรัฐเหล่านี้อีกด้วย

ดังนั้นเมื่อเราดำเนินเรื่องจากเครื่องวัดสถิติแบบนั้นไปสู่การพิจารณาถึงลักษณะเฉพาะเจาะจงทางด้านการเมืองมากขึ้นของบรรดารัฐในเอเซีย จึงไม่เป็นที่ประหลาดที่จะพบว่าสิ่งเหล่านี้ก็เช่นกันคงยืนยันให้เห็นช่วงห่างไกลซึ่งแบ่งแยกประเทศทั่วไป ๆ ไปของเอเซียจากสหรัฐ สหภาพโซเวียต บริเตนใหญ่ ฝรั่งเศส และเยอรมันนี้ ดังนั้นตกในลำดับของการเปลี่ยนให้ทันสมัยทางการเมือง

เราไม่จำเป็นต้องพูดถึงลักษณะเฉพาะของความทันสมัยทางการเมืองในรายละเอียดเพื่อแสดงให้เห็นประเด็นข้อนี้ การเลือกลักษณะสำคัญบางด้านของสิ่งเหล่านี้ก็เป็นการเพียงพอสำหรับจุดประสงค์ของเราขณะนี้ ในแต่ละเรื่อง ข้อยกเว้นเด่นชัดย่อมจะเห็นได้สำหรับผู้อ่านโดยไม่ต้องสงสัย ตัวอย่างเช่น ญี่ปุ่น และอิตาลี เป็นกรณียกเว้นอย่างแน่ชัดจากหลาย ๆ อย่างของสภาพทั่วไปที่จะกล่าวถึงต่อไป ส่วนจีน อินเดีย และตุรกี อยู่ออกไปจากวงของสภาพทั่วไปบางอย่าง ถึงกระนั้นโดยส่วนเฉลี่ย ลักษณะเฉพาะที่จะพูดถึงต่อไปมักเป็นจริงสำหรับส่วนมากของรัฐ ๒๐ รัฐในเอเชียที่กำลัง

ยกตัวอย่าง ปัจจุบันประกอบของความทันสมัยทางการเมืองซึ่งต้องการให้มีความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนกว้างขวางในระบบการเมือง (แม้ไม่จำเป็นต้องเป็นในด้านการกำหนดนโยบายก็ตาม) รัฐส่วนมากของเอเชียยังคงมีสิ่งที่เรียกว่าสังคมสองหน้าซึ่งโลกประเพณีเก่าของพวกเขาหมู่บ้านและชนพเนจรแตกต่างกันอย่างแจ่มชัดกับโลกที่กำลังทันสมัยของเมืองใหญ่ ๆ โลกทั้งสองกำลังเปลี่ยนแปลง แต่โลกส่วนแรกเป็นไปอย่างเชื่องช้าและค่อยเป็นค่อยไปมากกว่าโลกส่วนที่สอง ประชากรส่วนที่ยึดติดอยู่กับประเพณีเก่ามีจำนวนมากกว่าส่วนที่กำลังเจริญก้าวหน้า ความไม่ยุติทางการเมือง ความมั่งได้ใจแต่ปัญหาท้องถิ่นมากกว่าปัญหาดังคมและการเมืองของชาติ และความยึดติดกับท้องถิ่นหรือครอบครัวเห็นอกว่าความภักดีทางการเมืองที่กว้างใหญ่กว่าเป็นลักษณะเด่นของเอเชียแบบหมู่บ้าน ในเอเชียส่วนใหญ่ทั้งการคมนาคมและระบบการศึกษายังมีได้ก่อให้เกิดความสนใจหรือมีส่วนร่วมของประชาชนในระบบการเมืองของชาติอย่างแพร่หลายเลย

ทั้งนี้ไม่ได้มีความดำนึกของประชาชนมากนักเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และจิตใจของชาติในรัฐต่าง ๆ ของเอเชียปัจจุบัน รัฐของเอเชียไม่มีรัฐ มีประวัติศาสตร์ที่ยาวหลังเกินไปกว่าสงครามโลกครั้งที่ ๓ และดังนั้นจึงมีความเป็นอยู่ของชาติเอกราชชั่วคราว

ถิ่นมากภายในเขตแดนปัจจุบันของตน มีหลายรัฐเริ่มเกิดขึ้นมาตั้งแต่ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ในช่วงระยะเวลาอันสั้นยังนับประชากรของบรรดารัฐต่าง ๆ ก็ยังมีได้ประสบผลสำเร็จในการสร้างเสริมความรู้ตึกที่แข็งแกร่งของสิ่งที่อาจเรียกว่า “ ชาตินิยมแบบสร้างสรรค์ ” แต่มักจะดำรงโนมนำปฏิกัตซึ่งเป็นเครื่องแสดงการต่อสู้เพื่อเอกราชของชาติไว้ ความก้าวหน้าไปสู่ชาตินิยมถูกดัดจางจากคุณลักษณะ “ ต้องหน้า ” ของชาติเหล่านั้นซึ่งมีเพียงคนกลุ่มน้อยเท่านั้นในหมู่ประชากรที่ตนตัวจริงจึงคือความถำนิกของฐานะความเป็นชาติ นึกอีกเช่นกัน การที่ชนหมู่น้อยกลุ่มใหญ่ ๆ จำนวนมากที่ไม่พอใจ และการแข็งคัดกับชาตินิยมจากความภักดีด้านคำสอนของอดีต ด้านวรรณะ ภาษาและภูมิภาค ทำให้หันเหอย่างร้ายแรงไปจากพัฒนาการโดยทั่วไปของชาตินิยมที่สร้างสรรค์ แม้แต่เขตแดนระหว่างประเทศจำนวนมากของเอเชียที่เป็นอยู่ก็มีการพิพาทกันรุนแรง เขตแดนเหล่านั้นก็จะไม่มีความหมายมากไปกว่าความสัดวอกของการเมืองอาณานิคมคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ หรือ ๒๐ และขาดผลบังคับในด้านประวัติศาสตร์ที่สำคัญหรือในด้านของชาติแท้จริงใด ๆ ทั้งสิ้น ในภาวการณ์เหล่านั้นจึงยังเป็นการด่วนเกินไปที่จะพูดได้อย่างมั่นใจถึงความรู้ตึกทั่วไปอย่างแท้จริงและจริงจิงในหมู่ประชาชนที่จะดำเนินเป็นส่วนของบรรดาชาติใหม่ ๆ ของเอเชีย ความรู้ตึกเช่นนั้นดูเหมือนจะกำดั่งขยายตัวขึ้นในหลายประเทศ แต่เกือบแน่นอนว่าจะกินเวดามากที่เดี่ยวกที่จะแพร่ทั่วถึงประชาชน

โครงสร้างและบทบาทของพรรคการเมืองยังมักแตกต่างกันอีกด้วยในเอเชียบรรดาพรรคต่าง ๆ รวมศูนย์อยู่ตามนครหลวงหรือเมืองใหญ่ ๆ ซึ่งกิจกรรมปกติของพรรคในด้านองค์การและอื่น ๆ คงรวมอยู่มากกว่าพรรคของตะวันตก ด้วยเหตุนั้นพรรคการเมืองในเอเชียไม่กี่พรรคจึงประสบผลสำเร็จในการที่สร้างตั้งเป็นทำนองฐานกำดั่งในหมู่ประชาชนอย่างเช่นที่พรรคของตะวันตกจำนวนมากได้รับ พรรคในเอเชียมักจะสะท้อนผลประโยชน์ของท้องถิ่น ของชนชั้น วรรณะ เศรษฐกิจ คำสอน เชื้อชาติ หรือภาษา

โดยเฉพาะเจาะจงมากกว่า ในสังคมที่ประชากรส่วนใหญ่โดยปกติไม่ได้ใส่ใจต่อปัญหาการเมืองส่วนมาก บรรดาพรรคจะต้องสร้างพันธมิตรทางการเมืองจากกลุ่มชนที่จำกัดวงมากกว่าในกรณีของตะวันตกนัก ดังนั้นสังคมเอเชียจึงมักจะอึดตัวด้วยองค์การและกิจกรรมของพรรคการเมืองต่าง ๆ ได้น้อยกว่าบรรดาชาติตะวันตก

ระบบการเมืองในเอเชียจำนวนมากยังมีความยากลำบากอย่างยิ่งในการที่จะรับฝ่ายค้านทางการเมืองที่มีความหมายใดๆ ได้โดยสันติ แม้แต่การถกกันเช่นนั้นไม่ใช่เรื่องของเฉพาะแต่เอเชียเท่านั้น แต่ก็แพร่หลายในเอเชียพอที่สมควรตั้งเป็นข้อสังเกต เป็นที่ยากอยู่แต่แม้สำหรับประเทศที่ก้าวหน้าเป็นจำนวนมากที่จะก้าวข้ามระบบพรรคเดียว ชนิดต่อฝ่ายค้านทางการเมือง การเคารพต่อสิทธิของฝ่ายข้างน้อยและการยกย่องส่วนเสริมสร้างซึ่งพรรคฝ่ายค้านสามารถอำนวยความสะดวกให้กับเสถียรภาพของระบบการเมืองหนึ่งๆ เหล่านี้เป็นทัศนคติที่มักจำกัดอยู่แต่วาทีคิดปในหมู่นักการเมืองจริง ๆ ของเอเชีย แม้แต่ในรัฐที่พัฒนาน้อยกว่า ปัญหายากที่จะเกิดขึ้น ไม่มีพรรคการเมืองที่จะก่อให้เกิดปัญหาเช่นนั้น

การแบ่งสรรอำนาจการเมืองเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่สำคัญซึ่งมีข้อแตกต่างเด่นชัดอยู่ระหว่างเอเชียกับตะวันตก ในรัฐเอเชียส่วนมาก ฐานะทางการเมืองไม่ได้อำนวยความสะดวกต่อไปโดยอาศัยเฉพาะรากฐานของกำเนิดตระกูลสูง วรณะ การสังกัดทางศาสนา หรืออาณาเขตทางทหาร การครองสมบัติเหล่านี้บางอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งหมดก็ยังอาจเป็นข้อได้เปรียบสำคัญในทางปฏิบัติ แต่ลักษณะของการแข่งขันทางการเมืองได้เปลี่ยนไป และในบางส่วนคุณสมบัติที่ต้องการสำหรับผู้นำทางการเมืองก็เปลี่ยนไปด้วยเช่นกัน การศึกษาดมัยใหม่ ความเข้าใจในวาทะคิดป ความรู้ประสพการณ์ด้านรัฐสภา บัญญา ความสามารถทางด้านบริหาร บุคลิกที่ดึงดูดและทรงอำนาจ ทักษะสมบัติ การฝึกอบรมและความสามารถด้านการทหารdmัยใหม่ และคุณลักษณะคล้าย ๆ กันได้เข้ามาแทนที่มาตรฐานเก่า ๆ ในการเลือกผู้นำทางการเมือง การแบ่งสรรอำนาจการเมืองใน

เอเชียจึงมาด้ายกับในตะวันตกมากขึ้น แต่ข้อแตกต่างสำคัญๆ ก็ยังคงมีอยู่ เป็นคนว่าผู้นำการเมืองปัจจุบันในเอเชียเป็นจำนวนมากเคยมีตัวอย่างใกล้ชิดกับชนปฎิวัติต่าง ๆ ของการต่อสู้ของประเทศคนเพื่อเอกราชหรือสถานะระหว่างประเทศที่ยิ่งใหญ่ขึ้น แต่ปัญหาความสามารถของคนเหล่านี้โดยปกติปรับเข้าได้ดีที่สุดสำหรับการปฎิวัติชาตินิยมคือกำลังขวัญอ่อนตัว ความทนทาน ความช้าชงในเชิงวาทะศิลป์ ความรู้เกี่ยวกับกลยุทธ์ของโจรและวิธีการยุ่งก่อกวน ความเด็ดเดี่ยว และประวัติส่วนตัวอันยาวนานของการอุทิศตนต่ออุดมการณ์ปฎิวัติ คนเหล่านี้มีกำลังพร้อมเป็นอย่างดีสำหรับความต้องการเฉพาะหน้า “ในด้านทำลาย” ของการปฎิวัติ แต่ไม่เหมาะเข้ากับงานที่เด่นน้อยกว่า แต่อาศัยระเบียบเคร่งครัดมากกว่าสำหรับการสร้างสังคมสมัยใหม่

วิธีการของการแข่งขันชิงบทบาทผู้นำในเอเชียส่วนใหญ่แตกต่างจากวิธีการในตะวันตกมากที่สุด ผู้แข่งขันที่มักใหญ่ แข่งขันกันในเรื่องการที่จำกัดวงแคบกว่ามากนักด้วยการโฆษณาเผยแพร่ และด้วยความรับผิดชอบต่อมหาชนน้อยกว่าอย่างชัดแจ้ง เฉพาะในกลุ่มชนเด็ก ๆ ของประชากรเอเชียเท่านั้นที่รู้ถึงกรรมวิธีที่ผู้นำชาติของตนได้รับเลือกและยังมีคนจำนวนน้อยลงไปอีกที่มีส่วนในกรรมวิธีนั้น ๆ แม้กระทั่งถึงขนาดให้การรับรองการกระทำทางการเมืองโดยอาศัยรูปพิธีใช้กันในรัฐคอมมิวนิสต์ การเลือกผู้นำจึงเป็นเรื่องที่จำกัดและเป็นทางส่วนตัวมากกว่าตะวันตก อย่างไรก็ตาม ข้อเสียเปรียบต่างๆ ของสถานการณ์เช่นนี้ ในบางส่วนของอาณานิคมได้ดั่งไปด้วยเกียรติภูมิของอาชีพทางการเมืองในเอเชีย บรรดาคนที่ดีที่สุดในที่นี้ไม่พ้นที่จะขึ้นสู่ผู้นำทางการเมือง

ลักษณะของระบบข้าราชการก็แตกต่างกันทั่วทั้งเอเชียส่วนใหญ่ ข้าราชการไม่ได้หายากอะไรทำนองนั้น แต่ทว่าขาดแคลนอย่างร้ายแรงในด้านผู้เชี่ยวชาญที่ผ่านการฝึกอบรมดี ๆ และในทางวิชาชีพ เฉพาะอย่างยิ่งในระดับกลางและระดับต่ำ ในตะวันตกเรามักใช้คำอย่างเช่น “รัฐบริหาร” หรือ “การปฎิวัติด้านการจัดระบบงาน” (managerial revolution) กันบ่อย ๆ เพื่อให้หมายถึงความสำคัญใหญ่หลวงของความช้าชงทางวิชา

ชีพในการจัดระบบงานของสังคมเรา เอเซียห่างไกลนักจากสภาพการณ์เช่นนั้นในหลายๆ ด้าน ประการแรก พวกผู้นำการเมืองยังคงครอบครองการบริหารกิจการมหาน และวิตรอนอำนาจและอิทธิพลอย่างมากจากข้าราชการที่ฝึกมาในทางวิชาชีพ ประการที่สอง การบริหารงานมหานเอง นอกดินแดนเขตของบริเทนในอดีตมักเป็นที่ถือกันว่าส่วนใหญ่เป็นการดำเนินงานในรูปแบบใช้กฎหมายมากกว่าทางเทคนิค จุดสนใจของนักบริหารมักเป็นในด้านกฎหมายอย่างแคบ ๆ โดยเฉพาะ และในแง่ที่เป็นแบบ “ระบบรัฐสำนัก” (bureaucratic) บรรดานักบริหารที่ฝึกมาในทางวิชาชีพเช่น ข้าราชการ ผู้เชี่ยวชาญด้านารณ- ด้ช นักป่าไม้ นักเกษตร ฯลฯ โดยเปรียบเทียบแล้วเป็นของใหม่ต่อส่วนใหญ่ของ เอเชีย และมีมีสถานะและอำนาจต่ำกว่าข้าราชการประเภทที่เก่าก่อนกว่า ประการที่สาม ประเทศในเอเชียทั้งหมดล้วนมากต้องการอย่างยิ่งยวดสำหรับช่างและนักบริหารที่ผ่านการ ฝึกชำนาญทางวิชาชีพมาเป็นอย่างจริงจัง ๆ มากกว่าที่มีอยู่ ถ้าหากช่องโหว่นี้จะแก้ไข ด้ดลงไป และถ้าหากประสิทธิภาพทางบริหารของสังคมเหล่านี้จะได้รับการปรับปรุงอย่าง ด้คัญแล้ว เกียรติภูมิและอำนาจของข้าราชการประเภทที่ผ่านการฝึกอบรมทางเทคนิค จะต้องได้รับการปรับปรุงขึ้นอย่างมากทีเดียว ซึ่งบางทีถึงอาจกระทบฐานะของบรรดานัก การเมืองและข้าราชการประเภท “หัวกฎหมาย” ด้วย

ในรัฐของเอเชียล้วนมาก ยกเว้นจีนเป็นพิเศษ ชีวิตและกิจกรรมของ ราษฎรทั่วไปได้รับผลกระทบจากการกระทำของรัฐบาล ในด้านสังคมและเศรษฐกิจ น้อยกว่าในตะวันตก องค์การสังคมและเศรษฐกิจในประเทศเหล่านี้ยังไม่ซับซ้อนและ เกี่ยวโยงซึ่งกันและกันถึงขั้นที่จำเป็นต้องมีระเบียบข้อบังคับของรัฐบาลอย่างกว้างใหญ่ ไพศาล ด้วยเหตุฉะนี้ หน้าที่หลายๆ อย่างที่รัฐบาลเป็นผู้กระทำในตะวันตกมักจะไม่จำเป็น ในเอเชียปัจจุบันหรือไม่ก็ถูกวางระเบียบข้อบังคับด้วยธรรมเนียม ครอบครวั เผ่า ประ- ชาคม หรือองค์กรอื่น ๆ บางอย่างที่ไม่เป็นการเมือง ดังนั้นรัฐบาลในรูปที่พัฒนา และซับซ้อนกว่าจึงนับว่าเป็นกิจกรรมที่จำกัดกว่ามากในชีวิตราษฎรของชาวเอเชียโดย

ทั่วไป ความสามารถของรัฐบาลที่จะควบคุมด้านธรรมชาติ สังคมและเศรษฐกิจของสภาพแวดล้อมของประเทศจึงจำกัดมากกว่าในตะวันตกอย่างเห็นได้ชัด

ในทางปฏิบัติรัฐทั้งหมดของเอเชีย ยกเว้นญี่ปุ่น จีน อินเดีย และอิรัก มีโครงสร้างการเมืองที่ซับซ้อนน้อยกว่าของรัฐตะวันตกส่วนมากนัก การจัดระเบียบปกครองหลาย ๆ แบบมีอยู่ในเอเชีย มีตั้งแต่แบบของเยเมนไปจนถึงของญี่ปุ่น แต่กลไกปกครองของเอเชียโดยทั่วไปทั้งในระดับชาติและท้องถิ่นเป็นแบบพื้น ๆ กว่าของรัฐตะวันตกใหญ่ ๆ มากมาย และเกณฑ์วัดไม่ใช่เพียงแค่ขนาดและความซับซ้อนเท่านั้น เพราะการปกครองในตะวันตกมีผลกระทบชีวิตและประเพณีของประชาชนของตนอย่างไพศาลยิ่งกว่าที่เป็นโดยปกติในเอเชีย ที่จริง ดูเหมือนว่าผลการกระทำของรัฐบาลสอดคล้องกับสังคมของเราทั่วไปหมด ระบบการเมืองของเอเชียโดยปกติยังเป็นป่าเถื่อนอย่างดัมพฤษณน้อยกว่าระบบของตะวันตก ซึ่งก็ไม่ได้จะเป็นแบบอย่างของประสิทธิภาพในเมื่อต้องมีปฏิบัติการประสานงานกัน แต่ในเอเชีย บรรดารัฐบาลกลับยังมีความยุ่งยากลำบากมากกว่าในการประสานกิจกรรมของบรรดาข้าราชการรัฐบาลหลาย ๆ สาขา ตลอดจนความล้มเหลวขององค์การระดับชาติกับรัฐบาลท้องถิ่น

เมื่อสังคมชาติบรรลุถึงขนาดและความซับซ้อนในระดับหนึ่ง ก็จำเป็นต้องสถาปนาระบบกฎหมายที่โดยทั่วไปเป็นทางฆราวาส และไม่เจาะจงเฉพาะตัวบุคคล เพื่อวางระเบียบสัมพันธภาพทางสังคมของมวลราษฎรของตน และเพื่อระงับข้อพิพาทหลาย ๆ แบบที่เกิดขึ้นอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ระบบกฎหมายเก่า ๆ ที่อาศัยคำสอนธรรมเนียมและสถานะ และสถาบันศาลหรือตุลาการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านี้เพียงแค่นี้ไม่เหมาะสมที่จะจัดการกับแบบหรือแม้ปริมาณของข้อพิพาท ซึ่งสังคมสมัยใหม่ก่อให้เกิดขึ้นอยู่เป็นนิจสิน เพราะฉะนั้นในสังคมที่กำลังเปลี่ยนให้ทันสมัย กฎความประพฤติที่อาศัยธรรมเนียมและผลบังคับทางศาสนาเป็นสำคัญมักจะค่อย ๆ ถูกเข้าแทนที่ด้วยกฎที่อาศัยกฎหมายทางการ นี่เป็นสถานการณ์ที่ก้าวหน้าไปอย่างมากขณะนี้ในรัฐของเอเชียอย่างเช่นญี่ปุ่น แต่ยังแทบไม่ได้เริ่มต้นในดินแดนอย่างเช่นเยเมน หรือลาว

ระบบกฎหมายหลาย ๆ แบบจะได้พบในเอเชีย และในประเทศจำนวนหนึ่ง เป็นระบบที่ดัดแปลงขึ้นเพราะความสำคัญของการอย่างเช่น อิสลาม และพุทธศาสนา โดยทางปฏิบัติในสังคมทั้งหมดของเอเชีย บรรดาธรรมเนียม ดั้งเดิมทางสถานที่ที่มานาน สถาบันพื้นเมืองสำหรับขอมขอม และในบางกรณีความผูกพันทางเหล่านี้ยังคงมีอยู่ควบคู่ไปกับระบบกฎหมายสมัยใหม่ที่เส้นทางฆราวาสและไม่เจาะจงเฉพาะบุคคล บทบาทของสิ่งเหล่านี้ในการกำหนดกฎเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง และในการปรับข้อพิพาท อย่างน้อยที่สุดก็สำคัญเท่า ๆ กับระบบกฎหมายที่สมัยใหม่กว่าสำหรับหลาย ๆ ส่วนของสังคมชาวเอเชีย แนวโน้มหนักไปในทางที่เสริมให้บทบาทเป็นใหญ่ขึ้นสำหรับระบบกฎหมายทางฆราวาสและไม่เจาะจงเฉพาะบุคคล แต่ก็เป็นไปได้ว่าอย่างเชื่องช้าและยังคงต้องไปอีกไกลก่อนที่จะระบบกฎหมายจะทัดเทียมกับระบบของตะวันตกในปัจจุบัน

วิธีการสมัยใหม่ยังกำหนดขึ้นในกระบวนการกำหนดนโยบายการเมืองในเอเชีย ก่อให้เกิดรัฐบาลในสังคมสมัยใหม่มักจะขยายออกไปเรื่อย ๆ ในขณะที่ต่อสู้เพื่อปฏิบัติการให้ดัดแปลงไปตามมตินโยบายซึ่งนับวันจะทวีจำนวนยิ่ง ๆ ขึ้น ซึ่งเป็นหน้าที่ของกติกากำหนดขึ้น ในระบบกำหนดนโยบายสมัยใหม่ บรรดาข้อพิจารณา หรือคุณค่าที่เป็นทางศาสนาโดยเฉพาะ (คือออกไปจากหลักการรากฐานของกฎศีลธรรมอันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปภายในสังคม) โดยปกติไม่ถือว่าเป็นเรื่องอยู่ในข่ายพิจารณา ระบบเช่นว่านั้นจึงมีลักษณะเป็นทางฆราวาส ทำนองเดียวกันในการปกครองของตะวันตก มติดัดดินในการปกครองของเอเชียนับวันจะกำหนดขึ้นที่แต่ภายหลังที่ได้มีการรวบรวมบรรดาข้อมูลของเรื่องราวและมีการพิจารณาอย่างมีแบบแผนถึงแนวทางปฏิบัติต่างๆ แล้ว จากนั้นข้อเท็จจริงถูกนำไปปรับใช้กับการแก้ปัญหาต่างๆ ในจำนวนส่วนที่ดีที่สุด (แต่ห่างไกลจากทั้งหมด) ซึ่งระบบถูกเรียกร้องให้จัดการแก้ไข

ในประเทศของเอเชียนับวันมากขึ้น ๆ ยังมีการพยายามวางหลักทั่วไปจากประสบการณ์เฉพาะทั้งหลาย และดังนั้นจึงทำให้เกิดกฎ หรือหลักเกณฑ์ของการกำหนด

นโยบายที่เข้ากับเหตุผลและเป็นค่าตัวชั้น บทบาทของบุคคลหรือกลุ่มคนเล็ก ๆ ในรัฐบาลจึงถดถอยลงไป เพราะมติดัดกันต่าง ๆ มักจะเป็นผลที่ไม่เจาะจงเฉพาะบุคคลมากขึ้นจากระบบ มากกว่าจากคำสั่งเฉพาะของผู้นำคนหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่ง นักเหมือนกัน เอเชียยังคงต้องไปอีกไกลในสายกระบวนการนี้ พวกเจ้าหน้าที่วิจัยและวางแผนกำลังก่อตั้งฐานอันสำคัญยิ่ง ๆ ขึ้นสำหรับตนเอง เฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการวางแผนเศรษฐกิจของชาติ แต่การใช้เทคนิคสมัยใหม่อย่างมีแบบแผนยังคงอยู่ในขั้นเริ่มต้นของการพัฒนาการในการปกครองส่วนมากของเอเชีย

ตัวอย่างอื่นอีกหลายกรณีอาจนำมาอ้างแสดงถึงลักษณะแตกต่างสำคัญระหว่างระบบการเมืองของเอเชีย และของสหรัฐ สหภาพโซเวียต บริเตนใหญ่ ฝรั่งเศสและเยอรมันตะวันตก อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี เพื่อจุดประสงค์ของเราในที่นี้บรรดาระบบที่เราเพิ่งพูดถึง (รวมด้วยกันในรายละเอียดมากขึ้นในบทแล้ว ๆ มา) ควรเพียงพอที่จะยืนยันได้ว่า รัฐส่วนมากของเอเชียปัจจุบันโดยเปรียบเทียบอยู่ในขั้นต้น ๆ ของกระบวนการเปลี่ยนให้ทันสมัยทางการเมือง ญี่ปุ่นและอิสราเอลเป็นกรณียกเว้นที่เด่นชัดที่สุด การดำเนินงานของระบบการเมืองประเทศเหล่านี้ทัดเทียมใกล้เคียงกับระบบสมัยใหม่ส่วนมากของตะวันตก รัฐอื่น ๆ ส่วนมากของเอเชียได้ลงมือใช้ความพยายามอย่างเป็นแบบแผนและยาวนานใหญ่ไม่มากนักน้อยในการเปลี่ยนทั้งระบบการเมืองและเศรษฐกิจของตนให้ทันสมัย บางรัฐ (อย่างเช่นตุรกี เดบานอน จีน อินเดีย และสาธารณรัฐฟิลิปปินส์) ได้ก้าวหน้าไปอย่างเด่นชัดในระยะเวลาดำเนินโดยเทียบกับรัฐอื่น ๆ (อย่างเช่นเยเมน อฟกานิสถาน และซาอุดีอาระเบีย) ถ้าหากกันไกล ด้วยเหตุนี้บรรดาประเทศของเอเชียจึงแสดงให้เห็นทิศทางอันกว้างใหญ่ของทั้งพัฒนาการและอนาคตในการเปลี่ยนระบบการเมืองของตนให้ทันสมัย

แต่ช่วงเหลื่อมล้ำซึ่งยังคงแบ่งแยกระบบของเอเชียจากระบบของรัฐที่ทันสมัยกว่าของตะวันตกนั้นกว้างใหญ่และน่ากลัว ช่วงเหลื่อมล้ำกำลังถดถอย แต่จะ

รวดเร็วเพียงใดเล่า ในตะวันตก กระบวนการเปลี่ยนให้ทันสมัยทางการเมืองกินเวลายับศตวรรษ ๆ ในญี่ปุ่นกินเวลาเกือบร้อยปีที่จะบรรลุถึงขั้นที่เป็นอยู่ของพัฒนาการทางการเมือง ถึงแม้วิทยาการใหม่ ๆ และความจำเป็นที่รีบด่วนกว่าของทุกวันนี้อาจเร่งรัดกระบวนการเปลี่ยนให้ทันสมัยทางการเมืองได้เป็นอันมากก็ตาม แต่ประสพการณ์ประวัติดำตรึงแสดงว่า หตาย ๆ ชั่วคนเป็นก้าวที่เป็นจริงในการวัดความก้าวหน้าได้ดียิ่งกว่าบรรดาแผนการห้าปี

๒

จุดสนใจใหญ่ที่ต้องคลอดหนึ่งคือต้องได้เรื่องระบบการเมืองสมัยใหม่ได้แก่การแข่งขันทั่วโลกระหว่างรูปการจตุระเขียบบการเมืองแบบประชาธิปไตยกับแบบอำนาจนิยม หรือรวมอำนาจเบ็ดเสร็จ รวมทั้งเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับความจำเริญหรือความล้มเหลวของรัฐบาลในเอเชียในการรักษาคุลยอันดั้มฤทธิผลพอควร ระหว่างความต้องการของคนในด้านเลื่อยรภาพทางการเมืองและการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ณ บัดนี้ เราจะกล่าวอะไรเป็นหลักทั่วไปได้บ้างเกี่ยวกับปัญหาเหล่านี้ในเอเชีย

ประการแรก เราต้องจำไว้ว่ามีการปกครองแบบประชาธิปไตยจำนวนน้อยมากในเอเชีย ญี่ปุ่น อิตาลี อินเดียและฟิลิปปินส์ใกล้เคียงที่สุดกับมาตรฐานประชาธิปไตยแบบตะวันตกและอเมริกา ตุรกกก็อาจเรียกอย่างหลวม ๆ ว่าเป็นรัฐประชาธิปไตยแบบเฉพาะ แต่ความหมายเป็นที่น่าสงสัย นอกเหนือไปจากรัฐเหล่านี้ ก็มีไม่กี่รัฐบาล (ถ้าจะมี) ซึ่งในรูปที่เป็นอยู่อาจถือจริงจิงได้ว่าเป็นประชาธิปไตยทุกอย่างจะขาดก็แต่เจตนารมณ์มูดฐาน ตรงกันข้าม รัฐบาลที่เป็นแบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จแท้ ๆ ก็หายากพอๆกัน ตำราณรัฐประชาขนจีน และ(ในชั้นที่ต่ำกว่า) รัฐบาลของเกาหลีเหนือ เวียดนามเหนือ และมองโกเลียนอกเป็นตัวอย่างโดยเฉพาะ วิธีการควบคุมของรัฐบาล และ

ระบบวิทยาการ และคมนาคมของสังคมชาวเอเชียได้พัฒนาขึ้นอย่างขาดความเหมาะสมเกินกว่าที่ค่าฐานรัฐบาลแบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จที่แท้จริงได้ อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ในประเทศจีนตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๔๙ เป็นเครื่องเตือนให้ตระหนักว่าด้วยกลุ่มผู้นำที่สามารถและเด็ดเดี่ยวพอ (อย่างเช่นพรรคคอมมิวนิสต์จีน) แล้ว ระดับพัฒนาการที่ตามักไม่เป็นเครื่องชี้วัดว่าที่เชื่อถือได้ต่อการแพร่ขยายของระบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จในเอเชีย

อย่างไรก็ตาม ระบบการเมืองของเอเชียปัจจุบันส่วนมากอยู่ในระหว่างสองด้านของประชาธิปไตยและระบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จ และบางที่จะใช้เรียกได้ที่ดีที่สุดว่าเป็นแบบอำนาจนิยมในการจัดระเบียบการเมือง ในด้านหนึ่ง ระบบเหล่านี้ขาดคุณภาพเผด็จการที่ลัทธิฤทธิผล ขาดการระดมกำลังทั้งหมดของประชาชนและทรัพยากรเพื่อรับใช้รัฐ และขาดความแข็งแกร่งโดยทั่วไปของรัฐบาลแบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จที่แท้จริง ในอีกด้านหนึ่ง คุณภาพจำเป็นของการจัดระเบียบการเมืองแบบประชาธิปไตยอย่างเช่นสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั่วไป ประชาชนผู้เลือกตั้งที่พอทันต่อเหตุการณ์และมีส่วนร่วมการเลือกตั้งสม่ำเสมอและมีความหมาย รัฐบาลที่รับผิดชอบ และการเคารพสิทธิของบุคคลและชนกลุ่มน้อย เหล่านี้ไม่มีอยู่หรือมีอยู่ก็แต่ในรูปที่จำกัดหรือกลุ่ม ๆ คน ๆ เดียวจนไร้ความสำคัญทางการเมือง สิ่งที่เกิดขึ้นมักจะเป็นของผสมอันคลอนแคลนของรูปการจัดระเบียบปกครอง ระบบประเพณีเก่าของเอเชียและสิ่งที่ยืมมาจากสถาบันการเมืองของทั้งประชาธิปไตยตะวันตกและระบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จตะวันตก ดังนั้นเราจึงมาถึงปัญหาใหญ่เกี่ยวกับอนาคตทางการเมืองของเอเชีย กล่าวคือ ประเทศต่าง ๆ จะพัฒนาไปตามแนวประชาธิปไตยหรือแบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จ หรือว่าจะเพียงอยู่กับที่กันแน่ มีปัจจัยหลายอย่างด้วยกันที่จะกำหนดคำตอบจนเราต้องใช้ความระมัดระวังในการคาดคะเนต่าง ๆ อาจเป็นประโยชน์ที่จะยกคำถามดังกล่าวดำเนินการที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมินปัญหาเหล่านี้

ประการแรก เรากำลังพิจารณาถึงความยาวของเวลาเช่นใด คำพยากรณ์ระยะสั้นและระยะยาวอาจแตกต่างกันอย่างสำคัญเกี่ยวกับปัญหาที่ซับซ้อนเช่นดังเหล่านี้

จนเดี๋ยวนี้ “คำศัพท์” ของการวิเคราะห์การเมืองไม่พรักพร้อมที่จะทำอะไรได้มากไปกว่า
ต้องเพียงทำการประเมินอันชั่วคราวเหลือเกิน และจำกัดแม้กระทั่งสำหรับระยะสั้น ๆ ใน
อนาคต การประเมินในช่วงระยะยาวยังคงเป็นเรื่องการให้ศรัทธาหรือความเชื่อถ้อยได้
เป็นส่วนใหญ่

ประการที่สอง อะไรที่มักเป็นผลของเหตุการณ์โลกต่อเสถียรภาพ และต่อ
พัฒนาการแบบประชาธิปไตย หรือแบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จในประเทศต่าง ๆ ของเอเชีย
ปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น ระบบประชาธิปไตยตะวันตกส่วนใหญ่ได้ผ่านขั้นก่อตัวต่าง ๆ
มาในสภาพการณ์ที่ยุ่งเหยิงน้อยกว่ามากที่เดียวในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ พัฒนาการของ
ชาติที่แยกตัวโดดเดี่ยวมากกว่าคือ วิทยาการทางทหารที่มีอำนาจทำลายล้างน้อยกว่า
และการที่ไม่มีการขับเคี่ยวและระดมยิงทั่วโลกซึ่งเป็นลักษณะเด่นของสมัยเวลาอันสงบ
ราบคาบกว่าในระบุนั้นก็ดี เหล่านี้จำเป็นเพียงใดต่อผลประชาธิปไตย สังครามเย็น
กำหนดหรือว่ารัฐทั้งหลายของเอเชียจะต้องผูกพันตนเองกับรูปการปกครองที่เป็นประชาธิปไตย
ขึ้น หรือไม่ก็เป็นแบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จขึ้น

ประการที่สาม เป็นไปไม่ได้หรือว่าประเทศชาวเอเชียทั้งหลายจะละเลยการ
กีดกันจากทั้งด้านประชาธิปไตยและด้านรวมอำนาจเบ็ดเสร็จ แล้วคงอยู่ต่อไปโดยไม่
กำหนดตามแนวทางการเมืองที่คลุมเครือและผสมผสานซึ่งเป็นลักษณะเด่นของพัฒนาการ
ทางการเมืองของประเทศเหล่านี้มาจนกระทั่งเดี๋ยวนี้ มีรัฐบาลของลาตินอเมริกาที่ยังคง
คลอนแคลนอย่างยิ่ง และเป็นแบบอำนาจนิยมอยู่มาเป็นเวลาดูว่าร้อยปีแล้ว

ไม่มีคำตอบแน่นอนใดต่อคำถามเหล่านี้จะเป็นไปได้ แต่ในระยะสั้น ข้อ
ประเมินอันรอบคอบที่สุดของเราก็เป็นเครื่องปลอบประโลมได้เล็กน้อยแก่บรรดาผู้ที่กำลัง
แสวงเสถียรภาพทางการเมือง หรือไม่ก็ประชาธิปไตยในเอเชียในอนาคตอันใกล้ ถึงแม้
สงครามใหญ่ ๆ จะหลีกเลี่ยงพ้น และถ้าจะค่อย ๆ มีการผ่อนคลายระหว่างสหรัฐกับ
สหภาพโซเวียต ปัญหาของจีนก็ยังคงมีอยู่ ปัญหาตึงเครียดทั่วโลกปัจจุบันเกือบจะเป็น

ของแน่นอนว่าจะคงอยู่กับเราอีกเป็นเวลาดึกดำบรรพ์ ๗ ปี เอเชียตอนใต้โซเวียตเป็นย่านหนึ่ง
ซึ่งปัญหาตึงเครียดทางด้านรุนแรงที่สุดในเวลานี้และต่อไป ณ ที่นี้มหาอำนาจทั้งสี่ต้อง
ประจันหน้ากันท่ามกลางสถานการณ์ที่ตึงเครียดที่สุดในหนึ่งในโลกทุกวันนี้ ความมัก
ใหญ่และสมรรถภาพอันไม่เป็นที่รู้จักของจีนคอมมิวนิสต์ยังทำให้เรื่องราวร้ายแรงหนัก
ขึ้นไปอีก ข้อเท็จจริงถึงความตึงเครียดใหญ่หลวง กับปัญหาอันน่าตระหนกอยู่แล้วซึ่ง
บรรดารัฐบาลของดินแดนเหล่านี้กำลังเผชิญอยู่ ความกดดันของเหตุการณ์ระหว่างประ-
เทศต่อภูมิภาคนี้กำลังรุนแรงขึ้น ไม่ใช่เพลาดัง เมื่อเราพิจารณาลึกลับของภาวะกลอน
แค้นทางการเมืองอันเป็นลักษณะเด่นของรัฐบาลส่วนมากของเอเชียภายใต้สภาพการณ์
ที่กดดันน้อยกว่าแล้ว ก็ยากที่จะเห็นในแง่ดีเกี่ยวกับสิ่งที่อนาคตอันใกล้จะสัมผัสไว้ให้แก่
ประเทศเหล่านี้

การที่จะบรรลุถึงการสร้างประชาธิปไตยที่เป็นอยู่ปัจจุบันในญี่ปุ่นและอินเดีย
ส่วนมากของเอเชียจะต้องต่อสู้ไม่ใช่เป็นเวลาแรมปี แต่เป็นเวลาชั่วคน ๆ ที่เดียว เงื่อนไข
จำเป็นทางสังคมสำหรับประชาธิปไตยก็เช่นเดียวกันสำหรับการเปลี่ยนให้ทันสมัยทาง
การเมือง รวมถึงการรู้หนังสือและการศึกษาที่แพร่หลาย พัฒนาการทางเศรษฐกิจ และ
มาตรการอันเหมาะสมในด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ระบบคมนาคมสมัยใหม่ที่เจริญ
และความสงบราบคาบภายใน เหล่านี้เพียงแต่กำลังเกิดขึ้นในส่วนมากของเอเชีย นอก
เหนือไปจากนี้ ประชาธิปไตยยังต้องการระบบพรรคการเมืองที่ขยายตัวและรับผิดชอบ
ต้องการความเคารพต่อสิทธิของมนุษย์และชนกลุ่มน้อย และความเชื่อจริงใจในรัฐบาล
ในฐานะเป็นผู้รับใช้ประชาชน เหล่านี้ยังคงอยู่ในขั้นเริ่มฟักตัวในส่วนใหญ่ของเอเชีย
และอาจพัฒนาขึ้นได้ก็อย่างเชื่องช้าและภายใต้สภาพการณ์ที่อันวุ่นวายเท่านั้น ตัวอย่างเช่น
ในญี่ปุ่นและอินเดีย กินเวลาเกือบร้อยปีของประวัติศาสตร์อันแตกต่างต่างกันอย่างกว้าง
ขวาง และพัฒนาการอันเชื่องช้าในการที่บังเกิดผลเป็นสังคมการเมืองในปัจจุบัน การ

ที่ผู้ใดจะถือเอาว่าสถานการณ์เช่นว่านั้นมียุทธวิธี หรือจะเกิดขึ้นในไม่ช้าทั่วทั้งเอเชีย
นั้นเป็นการไร้สติและทงเป็นอันตรายด้วย

ทางด้านอาจฟังค์เป็นทัศนะที่มองในแง่ร้ายอย่างน่ากลัวเกี่ยวกับภาวะการเมือง
ในปัจจุบันและอนาคตการเมืองของเอเชีย แต่ไม่ได้ตั้งใจเช่นนั้นเลย ดังเหล่านักแสดง
ถึงความพยายามที่จะวางหลักทั่วไปเกี่ยวกับการเมืองและระบบการเมืองของเอเชียในแง่
ที่ค่อนข้างเป็นจริงมากกว่าที่มักใช้กัน ทั้งนี้ด้วยความหวังว่า ดังเหล่านักอาจให้รากฐาน
สำหรับความเข้าใจที่ถูกต้องขึ้น และการปฏิบัติที่บังเกิดผลขึ้นต่อส่วนที่ชวนสนใจและ
สำคัญยิ่งของโลก จากทัศนะของสหรัฐ มันไม่จำเป็นว่ารัฐที่ไม่เป็นคอมมิวนิสต์ทั้งหมด
หรือส่วนมากของเอเชียจะต้องถูกทำให้เป็นประชาธิปไตยในอนาคตอันใกล้ เป็นการ
เพียงพอที่รัฐดังกล่าวทำความก้าวหน้าใด ๆ ก็ตามอันอาจพิสูจน์ว่าจะนำไปสู่ได้ด้อย-
ภาพและการเปลี่ยนให้ทันสมัยทางเศรษฐกิจและการเมือง และจะไม่กลายเป็นคอมมิว-
นิสต์ หรือลัทธิอุคตการณ์ทางทหารหรือการเมืองร่วมกันกับกลุ่มคอมมิวนิสต์ ในปัจจุบัน
ในส่วนมากของเอเชีย เราไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากสนับสนุนและดำเนินงานร่วมกับบาง
รูปของระบบการเมืองแบบอำนาจนิยม ดังนี้อีกเล็กน้อยมียุทธวิธีหรือไม่ก็จะมีขึ้นมาใน
ไม่ช้า ความผูกพันของเราต่อประชาธิปไตย และทัศนะอันค่อนข้างพื้น ๆ และไม่เป็น
ประวัติศาสตร์เกี่ยวกับสมรรถภาพของการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ ทหารและวิชาการ
จากภายนอกเพื่อก่อให้เกิดประชาธิปไตยมักจะผสมกันทำให้ข้อเท็จจริงนั้นคลุมเครือ เป็น
การจำเป็นสำหรับเราที่จะระลึกว่า การเปลี่ยนให้ทันสมัยทางการเมืองในเอเชียไม่จำเป็น
จะต้องหมายถึง การสร้างประชาธิปไตย ทั้งสองอย่างสำคัญ แต่ในกรณีส่วนมาก
เฉพาะการเปลี่ยนให้ทันสมัยเท่านั้นอาจสมควรในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม มีเหตุผลที่ข่งขืดที่จะ
เชื่อว่าความก้าวหน้าไปสู่การเปลี่ยนให้ทันสมัยทางการเมือง (แม้รูปแบบการเมืองของตนอาจ
เป็นแบบอำนาจนิยมก็ตาม) อาจค่อย ๆ สร้างเสริมไปสู่ระบบการเมืองหนึ่งซึ่งจะกลายเป็น
เป็นประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์ได้ด้วยความเข้าใจและการสนับสนุนของมหาชน

ภาคผนวก

บรรณานุกรมทั่วไป   วิเคราะห์เปรียบเทียบ

- Almond, Gabriel A., and James S. Coleman, *Politics of the Developing Areas* (Princeton: Princeton University Press, 1960).
- Asher, Robert E., *Development of the Emerging Countries* (Washington, D.C.: Brookings Institution, 1962).
- Braibanti, Ralph, and Joseph J. Spengler (eds.), *Tradition, Values and Socio-economic Development* (Durham: Duke University Press, 1961).
- Brinton, Crane, *The Anatomy of Revolution*, rev. ed. (Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1952).
- Catlin, George E. G., *Systematic Politics* (Toronto: Toronto University Press, 1962).
- Dean, Vera M., *The Nature of the Non-Western World* (New York: New American Library, 1957).
- Deutsch, Karl W., *Nationalism and Social Communication: An Inquiry into the Foundations of Nationality* (New York: Wiley, 1953).
- Duijker, H. L. J., and N. H. Frijda, *National Character and National Stereotypes* (Amsterdam: North Holland Publishing Company, 1960).
- Duverger, Maurice, *Political Parties: Their Organization and Activity in the Modern State* (New York: Wiley, 1954), translated by Barbara and Robert North.
- Easton, David, *The Political System: An Inquiry into the State of Political Science* (New York: Knopf, 1953).
- Eckstein, Harry, and David Apter (eds.), *Comparative Politics: A Reader* (Glencoe, Ill.: The Free Press, scheduled for publication in 1963).
- Eckstein, Harry, *Pressure Group Politics: The Case of the British Medical Association* (Stanford: Stanford University Press, 1960).
- Ehrmann, Henry W. (ed.), *Interest Groups in Four Continents* (Pittsburgh: Pittsburgh University Press, 1958).
- Emerson, Rupert, *From Empire to Nation: The Rise to Self-assertion of Asian and African Peoples* (Cambridge: Harvard University Press, 1960).
- Finer, Herman, *The Theory and Practice of Modern Government*, rev. ed. (New York: Holt, 1949).
- Fortes, Meyer, and E. E. Evans-Pritchard (eds.), *African Political Systems* (London: Oxford University Press, 1940).
- Freeman, Edward A., *Comparative Politics* (London: Macmillan, 1873).
- Friedrich, Carl J., *Constitutional Government and Democracy: Theory and Practice in Europe and America*, rev. ed. (Boston: Ginn, 1950).
- Friedrich, Carl J., and Z. K. Brzezinski, *Totalitarian Dictatorship and Autocracy* (Cambridge: Harvard University Press, 1956) (New York: Praeger, 1961).
- Galbraith, John K., *Economic Development in Perspective* (Cambridge: Harvard University Press, 1962).
- Hecksher, Gunnar, *Comparative Politics and Government* (London: Allen and Unwin, 1957).
- Hoselitz, Bert F. (ed.), *The Progress of Underdeveloped Areas* (Chicago: Chicago University Press, 1952).
- Hyman, Herbert, *Political Socialization: A Study in the Psychology of Political Behavior* (Glencoe, Ill.: The Free Press, 1959).
- Johnson, John J. (ed.), *The Role of the Military in Underdeveloped Countries* (Princeton: Princeton University Press, 1962).

- Kaplan, Morton A., *The Revolution in World Politics* (New York : Wiley, 1962).
- Kautsky, John, *Political Change in Underdeveloped Countries* (New York : Wiley, 1962).
- Laqueur, Walter Z. (ed.), *The Middle East in Transition* (New York : Praeger, 1958).
- Lasswell, Harold D., and Abraham Kaplan, *Power and Society : A Framework for Political Inquiry* (New Haven : Yale University Press, 1950).
- Lasswell, Harold D., Daniel Lerner, and C. Easton Rothwell, *The Comparative Study of Elites : An Introduction and Bibliography* (Stanford : Stanford University Press, 1952).
- Lerner, Daniel, *The Passing of Traditional Society : Modernizing the Middle East* (Glencoe, Ill. : The Free Press, 1958).
- Levy, Marion J., Jr., *The Structure of Society* (Princeton : Princeton University Press, 1952).
- Lipset, Seymour, *Political Man : The Social Bases of Politics* (Garden City, N. Y. : Doubleday, 1960).
- Macridis, Roy C., and Bernard E. Brown, *Comparative Politics : Notes and Readings* (Homewood, Ill. : The Dorsey Press, 1961).
- Macridis, Roy C. (ed.), *Foreign Policy in World Politics* (Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, 1958).
- , *The Study of Comparative Government* (Garden City, N.Y. : Doubleday, 1955).
- Marx, Fritz Morstein, *The Administrative State : An Introduction to Bureaucracy* (Chicago : Chicago University Press, 1957).
- MacIver, Robert M., *The Web of Government* (New York : Macmillan, 1947).
- McClelland, David C., *The Achieving Society* (Princeton, N.J. : Van Nostrand, 1961).
- Merton, Robert K., *Social Theory and Social Structure* (Glencoe, Ill. : The Free Press, 1949).
- Michels, Robert, *Political Parties* (New York : Dover, 1959).
- Millikan, Max F., and Donald L. M. Blackmer (eds.), *The Emerging Nations* (Boston : Little, Brown, 1961).
- Moore, Barrington, Jr., *Political Power and Social Theory* (Cambridge : Harvard University Press, 1958).
- Neumann, Sigmund (ed.), *Modern Political parties : Approaches to Comparative Politics* (Chicago : University of Chicago Press, 1956).
- Parsons, Talcott, *Essays in Sociological Theory : Pure and Applied* (Glencoe, Ill. : The Free Press, 1949).
- , *The Social System* (Glencoe, Ill. : The Free Press, 1951).
- Parsons, Talcott, and Edward A. Shils, *Toward a General Theory of Action* (Cambridge : Harvard University Press, 1951).
- Rokkan, Stein (ed.), "Citizen Participation in Political Life," *International Social Science Journal*, Vol. XII, No. 1 (1961).
- Rostow, W. W., *The Stages of Economic Growth, A Non-Communist Manifesto* (Cambridge : Cambridge University Press, 1960).
- Rustow, Dankwart A., *Politics and Westernization in the Near East* (Princeton : Princeton University, Center of International Studies, 1956).
- Sellin, Thorstein, and Richard D. Lambert (ed.), "Asia and the Future of World Leadership," special issue of the *Annals of the American Academy of Political and Social Sciences*, Vol. 318 (July, 1958).
- Siffin, W. J. (ed.), *Toward a Comparative Study of Public Administration* (Bloomington : University of Indiana Press, 1957).
- Staley, Eugene, *The Future of Underdeveloped Countries : Political Implications of Economic Development*, rev. ed. (New York : Praeger, 1961).
- Ulam, Adam B., *The Unfinished Revolution* (New York : Random House, 1960).
- Wheare, Kenneth D., *Modern Constitutions* (New York : Oxford University Press, 1951).

ตารางสถิติเปรียบเทียบ

ตารางทั้งหกต่อไปนี้ให้ความรู้เฉพาะเกี่ยวกับระดับโดยเปรียบเทียบของการดำเนินงานและ พัฒนาการของสังคม ๒๖ แห่งในข้าบศึกษาในหนังสือเรื่องระบบการเมืองปัจจุบัน—ยุโรป และระบบ การเมืองปัจจุบัน—เอเชีย ตัวเลขสำหรับสหรัฐได้ถูกนำรวมเข้ามาเพื่อเป็นเครื่องวัดเปรียบเทียบต่อไป ในการรวบรวมตารางนี้ เราต้องถามอยู่เสมอว่า เข็มวัดแบบอะไรโดยเฉพาะที่ให้ความหมายมากที่สุด สิ่ง เหล่านี้มีอยู่จำนวนมากกว่าที่เราใช้มากมาย การคัดเลือกโดยเฉพาะในที่นี้เป็นเครื่องแสดงวิจารณ์ญาณที่ดีที่ สุดของเราเกี่ยวกับเครื่องวัดที่จะเป็นประโยชน์ที่สุดในการศึกษาเปรียบเทียบของเราถึงพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจของระบบการเมืองผ่านระดับต่างๆ กันของการเปลี่ยนให้ทันสมัย ตารางเหล่านี้ยังควรให้ผู้อ่าน ได้มีแหล่งอ้างอิงพร้อมสำหรับข้อเท็จจริง อันเป็นสถิติรากฐานเกี่ยวกับประเทศที่ศึกษาถึง ดังนั้นจึงเป็นการ เสริมตารางและแผนผังที่ละเอียดขึ้นซึ่งปรากฏในเรื่องของประเทศและภูมิภาคต่างๆ ในหนังสือสองเล่มนี้

คำเตือนเป็นสิ่งจำเป็นเกี่ยวกับตัวเลขจริง ๆ ที่รวมอยู่ในตาราง ตัวเลขเหล่านี้ได้มาหรือ คำนวณมาจากแหล่งที่เชื่อถือและเชี่ยวชาญที่สุดที่บรรดาผู้แต่งหามาได้ แต่ในหลายๆ กรณี ความถูกต้อง แม่นยำยังเป็นที่สงสัยอยู่ ตัวอย่างเช่นเกี่ยวกับสหภาพโซเวียตและสาธารณรัฐประชาชนจีน ข้อมูลจำนวน มากที่เสาะแสวงยังถือกันว่าเป็นเรื่องลับของรัฐ เพราะฉะนั้น ตัวเลขที่ใช้จึงเป็นของทางการและในบางกรณี เป็นที่สงสัย หรือไม่กี่เป็นของการคำนวณของบุคคลภายนอกโดยอาศัยข่าวสารข้อความที่ไม่สมบูรณ์และ ไม่เป็นที่พอใจ นี่ไม่หมายความว่าตัวเลขพวกนี้จะต้องไม่ถูกต้องหรือไร้ค่า ในกรณีส่วนมาก ก็แสดงจำนวน ประมาณที่ดีที่สุดที่มีอยู่โดยเปิดเผยและอาจให้ความรู้ที่น่าพอใจ อย่างน้อยเกี่ยวกับลำดับของความสำเร็จ ที่เกี่ยวข้อง

ในกรณีรัฐใหม่ๆ ของเอเชีย เราเผชิญกับปัญหาสถิติแบบที่ต่างกัน ในบางกรณี ประเทศ เหล่านี้ยังมิได้สร้างกลไกสำหรับรวบรวมข้อเท็จจริงและวิเคราะห์ขั้นต้นที่สมบูรณ์ หรือเชื่อถือได้เพียงพอ ที่จะให้ความรู้เข้าไปถึงสภาพการณ์ของชาติได้มาก ตัวอย่างเช่นมีใครบ้างที่รู้สถิติรากฐานเกี่ยวกับเขมร บางครั้งด้วยเหตุผลทางการเมือง ประเทศเหล่านี้ไม่สนใจในการรวบรวมหรือเปิดเผยข้อความรู้เช่นว่านั้น ดังนั้นด้วยสถิติของชาติเหล่านี้ เราจึงอยู่ในฐานะเช่นเดียวกับในกรณีของรัฐระบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จ เราใช้ตัวเลขประมาณที่ดีที่สุดเท่าที่มีอยู่ แต่ด้วยความรอบคอบและความรู้ถึงข้อขาดตกบกพร่องของ สถิติเหล่านี้

อีกด้านหนึ่งของเรื่องตารางควรตั้งเป็นข้อสังเกต ตัวเลขที่ใช้ในช่องหรือส่วนหนึ่ง ๆ ที่ กำหนดขึ้นมักจะได้มาจากวันเวลาที่แตกต่างกันหลายระยะด้วยกัน คงจะเป็นการสะดวกมากถ้าหากชาติทั้งหมด ต่างมีสำมะโนระยะ ๑๐ ปี หรือ ๕ ปี สอดคล้องต่างกัน แต่โชคร้ายที่ไม่เป็นเช่นนั้น ตัวอย่างเช่นสาธารณ- รัฐประชาชนจีนไม่ได้มีสำมะโนมาตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๕๓ และด้วยเหตุนี้ เราจึงไม่รู้จริง ๆ ถึงประชากรปัจจุบัน ของจีน (รัฐบาลในรอบข้าบความผิดพลาดประมาณ ๔๐ ล้านคนหรือมากกว่านั้น) ลาวหรือเขมรไม่เคยมี สำมะโนจริง ๆ เลย ด้วยเหตุเช่นนี้ ความสับสนบางประการของวันเวลาสำหรับข้อมูลที่แสดงไว้จะเป็นที่ เห็นได้ ในที่ใดที่ข้อมูลมีความสำคัญ ก็จะได้พยายามให้วันเวลาที่แน่นอนที่เกี่ยวข้องไว้ด้วย

ในที่สุด เมื่อได้เสนอข้อเงื่อนไขจำกัดต่างๆ เหล่านี้แล้ว บรรณาธิการทั้งสองก็ควรจะกล่าว ว่า เรารู้สึกว่ตารางเหล่านี้ อำนวยความรู้ที่เป็นประโยชน์เข้าไปถึงระดับ โดยเปรียบเทียบของการดำเนิน งานของสังคมเหล่านี้ และทั้งให้รากฐานที่มีค่าสำหรับเป็นแบบของการเปรียบเทียบและวางหลักทั่วไปที่ แสดงไว้ในบทสรุปของหนังสือทั้งสองเล่ม

ตาราง ๑ ตารางเปรียบเทียบประชากรและเนื้อที่ชาติต่าง ๆ *

ประเทศหรือท้องที่	ปีสำมะโน หรือ ประมาณ	ประชากร	อัตรา ร้อยละ ประชากร เพิ่มต่อปี	อัตราร้อยละของประชากร ในประชาคม ที่มีพลเมือง 100,000 และมากกว่า และ 20,000 และมากกว่า			
				100,000และมากกว่า		20,000 และมากกว่า	
				ค.ศ.	ร้อยละ	ค.ศ.	ร้อยละ
เอเชีย							
ญี่ปุ่น	1960	93,418,501	1.0%	1959	41.2%	1955	65.7%
สาธารณรัฐประชาชนจีน	1958	669,000,000	2.3	1953	8.3		—
อินเดีย	1961	438,000,000	2.3	1960	8.6	1951	12.0
ปากีสถาน	1961	93,831,982	2.4	1961	7.3	1951	8.0
พม่า	1959	20,457,000	1.0	1958	5.3	1953	8.2*
กัมพูชา	1959	4,845,000	—	1959	8.7		—
อินโดนีเซีย	1961	95,189,000	2.2	1959	9.4		—
ลาว	1959	1,760,000	3.2	1956	6.3		—
สหพันธรัฐมลายู	1959	6,698,000	3.0	1957	10.8	1958	20.8
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	1960	27,455,799	3.2	1960	9.9	1948	55.6
ไทย	1960	26,257,848	4.3	1947	9.9		—
เวียดนามใต้	1959	13,790,000	5.9	1959	10.8		—
อัฟกานิสถาน	1959	13,150,000	—		—		—
อิหร่าน	1960	20,633,000	2.4	1960	18.1		—
อิรัก	1959	6,950,000	3.1	1957	14.5		—
อิสราเอล	1961	2,170,082	3.6	1959	34.3	1955	56.3
จอร์แดน	1961	1,690,123	3.1	1952	8.1		—
เลบานอน	1958	1,550,000	2.8	1958	33.2		—
ซาอุดีอาระเบีย	1956	6,036,000	—	1956	8.4		—
ซีเรีย	1960	4,555,267	3.5	1955	28.9		—
ตุรกี	1960	27,829,198	2.9	1960	12.1	1955	18.2
เยเมน	1949	4,500,000	—		—		—
สหรัฐ	1960	179,323,175	1.7	1960	28.4	1960	44.5*
ยุโรป							
ฝรั่งเศส	1959	44,097,000	0.9	1954	16.8	1954	33.3
เยอรมนีตะวันตก	1959	52,785,000	1.2	1959	30.7	1950	41.5
สหราชอาณาจักร	1961	52,675,556	0.5	1958	51.0	1951	70.8
สหภาพโซเวียต	1959	208,826,650	—	1959	23.5	1959	35.5

* รวบรวมจาก United Nations, *Statistical Yearbook, 1961*; *F.A.O. Production Yearbook, 1961* และ United Nations, *Demographic Yearbook, 1961*

๑. ประชาคมที่มีคนจำนวน 25,000 หรือมากกว่า

๒. ประชากรชีว

ตาราง ๑ ตารางเปรียบเทียบประชากรและเนื้อที่ชาติต่าง ๆ (ต่อ)

ประเทศหรือท้องที่	พื้นที่ทั้งหมด ตาราง ก.ม. ปี 1959	พลเมือง ต่อ ตาราง ก.ม.	ก.ศ.	เนื้อที่ เพาะ ปลูกได้เป็น ร้อยละ ของ เนื้อที่ ทั้งหมด	พลเมือง ต่อตาราง ก.ม. ของเนื้อ ที่เพาะ ปลูกได้	ระยะ	ความคาดหมาย ความยืนยาว ของชีวิตเมื่อ อายุ 0 (ชาย-หญิง)
เอเชีย							
ญี่ปุ่น	369,661	252	1960	14.0%	1,805	1960	ข.65.37 ญ.70.26
สาธารณรัฐประชาชนจีน	9,561,000	68	1954	11.2	612	—	—
อินเดีย	3,262,980	134	1958	49.0	274	1961	ข.46.8 ญ.48.2
ปากีสถาน	946,719	98	1957	26.1	351	—	—
พม่า	678,033	30	1957	12.7	238	1958-59	— —
กัมพูชา	172,511	28	1956	11.4	242		ข.44.2 ญ.43.3
อินโดนีเซีย	1,491,564	62	1954	11.9	507		— —
ลาว	236,800	7	1956	4.3	173	1956-58	— —
สหพันธรัฐมาลายู	131,313	51	1958	16.7	298		ข.55.78 ญ.58.19
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	299,681	93	1957	24.4	376	1946-49	ข.48.81 ญ.53.36
ไทย	514,000	51	1957	15.2	327	1947-48	ข.48.69 ญ.51.90
เวียดนามใต้	170,806	81	1958	18.2	404	—	—
อัฟกานิสถาน	650,000	20	1954	13.9	146	1959-60	— —
อิหร่าน	1,648,000	13	1950	10.3	120		— —
อิรัก	444,442	16	1955	12.3	121		— —
อิสราเอล	20,700	102	1958	19.6	508		ข.70.67 ญ.73.47 ^a
จอร์แดน	96,610	17	1954	9.2	183		— —
เลบานอน	10,400	149	1958	26.7	558		— —
ซาอุดีอาระเบีย	1,600,000	4	1952	0.13	2,874	1950-51	— —
ซีเรีย	184,479	25	1957	24.9	99		— —
ตุรกี	780,576	35	1958	31.8	133		ข.46.00 ญ.50.41
เยเมน	195,000	26	—	—	—		— —
สหรัฐ	9,363,389	19	1954	20.1	95	1959	ข.66.5 ญ.73.0
ยุโรป							
ฝรั่งเศส	551,208	82	1958	38.9	210	1960	ข.67.2 ญ.73.8
เยอรมันตะวันตก	247,960	213	1958	35.1	601	1959-60	ข.66.69 ญ.71.94
สหราชอาณาจักร	244,022	215	1958	29.0	732	1960	ข.68.3 ญ.74.1
สหภาพโซเวียต	22,402,200	10	1956	9.4	94	1958-59	ข.64 ญ.72

ตาราง ๒ ตารางเปรียบเทียบดัชนีการสร้างอุตสาหกรรม*

ประเทศหรือท้องที่	การแบ่งกำลังแรงงาน				การใช้ พลังงาน ต่อคน ^๖ (ค.ศ. 1960 กิโลกรัม)	ค.ศ.	การผลิตพลัง ไฟฟ้าทั้งหมด (ล้านกิโลวัตต์)
	ค.ศ.	อุตสาหกรรม ขั้นต้น ^๑ (ร้อยละ)	อุตสาหกรรม ขั้นสอง ^๒ (ร้อยละ)	อุตสาหกรรม ขั้นสาม ^๔ (ร้อยละ)			
เอเชีย							
ญี่ปุ่น	1959	36.5 %	26.0 %	37.5 %	1,164	1960	115,489
สาธารณรัฐประชาชนจีน	—	—	—	—	—	1959	41,500
อินเดีย	1958	71.2	12.9	15.9	140	1960	19,685
ปากีสถาน	1954-56	65	13	22	67	1960	1,450
พม่า	—	—	—	—	55	1960	396
กัมพูชา	—	—	—	—	34	1960	57
อินโดนีเซีย	—	—	—	—	134	1959	1,081
ลาว	—	—	—	—	31	1960	12.8
สหพันธรัฐมลายู	1957	58	12	30	241	1960	1,190
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	1958	58	15	27	138	1959	2,286
ไทย	1954	88	3	9	63	1957	468.6
เวียดนามใต้	—	—	—	—	52	1960	306
อัฟกานิสถาน	—	—	—	—	14	1959	82.6
อิหร่าน	—	—	—	—	366	1959	907
อิรัก	—	—	—	—	430	1960	852
อิสราเอล	1958	17	31	52	1,266	1960	2,312
จอร์แดน	—	—	—	—	190	—	—
เลบานอน	—	—	—	—	596	1960	350
ซาอุดีอาระเบีย	—	—	—	—	229	—	—
ซีเรีย	—	—	—	—	289	1960	368
ตุรกี	1955	77	8	15	237	1960	2,886
เยเมน	—	—	—	—	6	—	—
สหรัฐ	1961	7.6	— ^๓	— ^๓	8,013	1960	840,946
ยุโรป							
ฝรั่งเศส	1957	26	36	38 ^๕	2,402	1960	72,118
เยอรมนีตะวันตก	1957	16	47	37 ^๕	3,651	1960	116,418
สหราชอาณาจักร	1951	5.4	47.4	47.2	4,920	1960	136,666
สหภาพโซเวียต	1959	38.8	36.7	19.8	2,847	1960	292,274

* รวบรวมจาก United Nations, *Statistical Yearbook, 1961*; *Demographic Yearbook, 1961*, และ ILO, *Yearbook of Labor Statistics, 1959* และ *1961*

๑. เกษตรกรรม การล่าสัตว์ ประมง และป่าไม้

๒. เหมืองแร่ การประมง การก่อสร้าง

๓. อุตสาหกรรมขั้นสองและขั้นสามรวมกันเป็นร้อยละ 92.4 ของกำลังแรงงานของสหรัฐ ในปี ค.ศ. 1961

๔. การค้า สาธารณูปโภค การเงิน คมนาคม ฯลฯ

๕. รวมถึงคนไม่มีงานทำ

๖. ปริมาณเป็นกิโลกรัมของถ่านหินโดยเทียบ

ตาราง ๒ ตารางเปรียบเทียบดัชนีการส่งออกอุตสาหกรรม (ต่อ)

ประเทศหรือท้องที่	การผลิต เหล็กกล้า (ค.ศ. 1960 1,000 เมตริกตัน)	การใช้ เหล็กกล้า (ค.ศ. 1960 ก.ก. ต่อ คน)	การผลิต ซีเมนต์ (ค.ศ. 1960 1,000 เมตริกตัน)	ค.ศ.	ปริมาณของการขนส่ง ทางรถไฟ (หน่วยล้านของ ก. ผู้โดยสาร ก.ม. ข. ตัน ก.ม.)	
					ก.	ข.
เอเชีย						
ญี่ปุ่น	22,138	208	22,538	1960	159,260	53,859
สาธารณรัฐประชาชนจีน	18,450	27	12,500	1959	45,670	265,260
อินเดีย	3,287	11.4	7,835	1959	74,135	82,002
ปากีสถาน	7	5.0	1,138	1960	11,035	8,215
พม่า	—	—	45	1960	1,528	776
กัมพูชา	—	2.2	—	1960	83	74
อินโดนีเซีย	—	3.1	387	1959	6,627	1,046
ลาว	—	—	—	—	—	—
สหพันธรัฐมลายู	—	29	286	1960	612	706
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	—	15	788	1959	824	193
ไทย	—	8.4	440	1960	2,353	1,138
เวียดนามใต้	—	4.5	406	1960	542	141
อัฟกานิสถาน	—	—	37	—	—	—
อิหร่าน	—	25	782	1959	1,997	1,928
อิรัก	—	33	487	1959	656	768
อิสราเอล	—	170	806	1960	350	220
จอร์แดน	—	—	165	—	—	—
เลบานอน	—	107	854	1960	5	36
ซาอุดีอาระเบีย	—	9.5	—	—	—	—
ซีเรีย	—	23	489	1960	42	107
ตุรกี	266	22	2,038	1960	4,396	4,322
เยเมน	—	—	—	—	—	—
สหรัฐ	90,067	501	56,063	1960	34,216	835,421
ยุโรป						
ฝรั่งเศส	17,281	306	14,349	1960	32,040	56,886
เยอรมนีตะวันตก	34,100	525	24,905	1960	38,583	56,437
สหราชอาณาจักร	24,695	425	13,501	1960	34,677	30,496
สหภาพโซเวียต	65,300	296	45,520	1960	170,800	1,504,400

ตาราง ๓ ตารางเปรียบเทียบระดับการศึกษาและการหมุนเวียนของสัณฐาน*

ประเทศหรือท้องที่	คนรู้หนังสือร้อยละ		อัตราส่วนจำนวนเข้าโรงเรียน				
	ปีสำมะโน หรือ สำรวจ	ร้อยละของ ประชากร ทั้งหมด	อัตราส่วนที่ยังมิได้ปรับ ^๕				อัตราส่วนที่ ปรับแล้ว (ระดับประถม และมัธยม)
			ก.ศ.	ประถม ^๖ อายุ 5-14	มัธยม อายุ 15-19	รวม อายุ 5-19	
เอเชีย							
ญี่ปุ่น	1948	98 %	1960	62	109	77	96
สาธารณรัฐประชาชนจีน	1950	50	1955	36	7	28	35
อินเดีย	1961	23.7	1958	24	35	28	35
ปากีสถาน	1951	19	1958	20	15	19	29
พม่า	1954	58	1958	31 ^๗	16	27	45
กัมพูชา	1958	33	1959	44	6	33	38
อินโดนีเซีย	1950	15-20	1959	39	13	31	39
ลาว	1950	15-20	1958	24	1	17	20
สหพันธรัฐมลายู	1957	47 ^๒	1960	58	25	50	62
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	1958	75	1958	56	26	48	72
ไทย	1956	64	1959	51	23	44	55
เวียดนามใต้	1950	15-20	1958	32	11	26	
อัฟกานิสถาน	1950	1-5	1959	4	1	3	4
อิหร่าน	1956	15	1959	26	13	22	28
อิรัก	1947	31	1959	36	19	31	42
อิสราเอล	1948	94 ^๓	1959	80	36	69	86
จอร์แดน	1950	15-20	1959	51	33	46	63
เลบานอน	1950	45-50	1959	56	32	49	61
ซาอุดีอาระเบีย	1950	1-5	1959	5	1	4	5
ซีเรีย	1950	25-30		-	-	-	-
ตุรกี	1955	39	1959	37	14	31	42
เยเมน	1950	1-5	1958	5	0.3	4	5
สหรัฐ	1959	98	1957	88	71	83	104
ยุโรป							
ฝรั่งเศส	1946	97	1959	76	75	76	94
เยอรมนีตะวันตก	1950	98-99 ^๔	1959	68	81	73	84
สหราชอาณาจักร	1950	98-99	1958	67	75	70	81
สหภาพโซเวียต	1959	98	1959	67	24	53	79

* อาศัยจาก UNESCO, *Basic Facts and Figures*, 1961, (Paris, 1961); United Nations, *Statistical Yearbook, 1961* (New York, 1962); UNESCO, *World Illiteracy at Mid-century, a Statistical Study* (Paris, 1957); และ United Nations, *Demographic Yearbook, 1961* (New York, 1962)

๑. คนรู้หนังสือ หมายถึงสามารถอ่าน และ/หรือเขียน

๒. รวมทั้งสิงคโปร์

๓. เฉพาะประชากรวัยเท่านั้น

๔. รวมทั้งเยอรมนีตะวันตก

๕. อัตราส่วนจำนวนเข้าโรงเรียนที่ยังมิได้ปรับหมายถึงร้อยละของจำนวนเข้าโรงเรียนที่เกี่ยวกับประชากรอายุเข้าเกณฑ์ คือ ๕-๑๔ ปี สำหรับระดับประถม อายุ ๑๕-๑๙ ปี สำหรับระดับมัธยม และอายุ ๕-๑๙ ปี สำหรับจำนวนรวม เนื่องจากระดับอายุของนักเรียนที่เข้าโรงเรียนจริงๆ ในประเทศหนึ่งๆ ไม่ตรงกับที่แสดงกับกลุ่มอายุที่แท้จริง

ตาราง ๓ ตารางเปรียบเทียบระดับการศึกษาและการหมุนเวียนของสื่อมวลชน (ต่อ)

ประเทศหรือท้องที่	ค.ศ.	จำนวนจำหน่าย ของหนังสือพิมพ์ ประจำวัน ที่อยู่ ในความสนใจ ทั่วไป ต่อ พลเมือง 1,000	เครื่องรับวิทยุ ต่อพลเมือง 1,000	ค.ศ.	จำนวนจดหมาย ที่ส่งและรับในประเทศ (หน่วยพัน)
เอเชีย					
ญี่ปุ่น	1958	398	157	1960	6,796,000
สาธารณรัฐประชาชนจีน	1955	20	10		—
อินเดีย	1959	48	4	1959	3,378,000
ปากีสถาน	1955	9	2.9	1960	541,165
พม่า	1958	8	2.4		—
กัมพูชา	1959	5	3.9		—
อินโดนีเซีย	1958	11	9.0	1960	213,792
ลาว		—	—		—
สหพันธรัฐมลายู	1959	34	35	1960	78,555
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	1956	19	22		—
ไทย	1958	8	4.4		—
เวียดนามใต้	1958	28	6.8	1960	34,848
อัฟกานิสถาน	1959	5	1.5		—
อิหร่าน	1959	5	42	1956	125,135
อิรัก	1957	10	14	1953	16,825
อิสราเอล	1957	210	194	1960	97,609
จอร์แดน	1959	19	37	1958	4,171
เลบานอน	1959	97	52	1960	12,028
ซาอุดีอาระเบีย	1959	2	12		—
ซีเรีย	1958	19	57		—
ตุรกี	1959	45	45	1960	172,976
เยเมน					—
สหรัฐ	1959	328	948	1960	62,072,900 ^๔
ยุโรป					
ฝรั่งเศส	1959	243	239	1960	5,733,000
เยอรมนีตะวันตก	1959	313	289	1960	7,739,000
สหราชอาณาจักร	1959	582	287	1960	10,082,000
สหภาพโซเวียต	1959	160	194	1956	3,896,000

มาเองเหล่านี้ และเนื่องจากกระบวนกรเรียนต่างกันจากประเทศหนึ่งไปอีกประเทศหนึ่ง อัตราส่วนเข้าโรงเรียนที่เกี่ยวข้องจึงจะต้องแปลความตามช่วงอายุจริง และความยาวนานของการเรียนระดับประถมและมัธยมในแต่ละประเทศ นี้โดยคำนึงถึงข้อเท็จจริงที่ว่า อัตราส่วนสำหรับบางประเทศเกินกว่า ๑๐๐ และที่ว่าอัตราส่วนในระดับมัธยม บางโอกาสก็เกินอัตราส่วนในระดับประถม อัตราส่วนเข้าโรงเรียนที่ปรับแล้วพยายามที่จะชดเชยข้อแตกต่างเช่นว่านั้นโดยเกี่ยวข้องกับจำนวนเข้าโรงเรียนทั้งหมด ไม่ใช่เข้ากับกลุ่มอายุที่ตั้งขึ้นมาเอง ๕-๑๕ ปี แต่เข้ากับประชากรที่เกือบตรงกับระยะเวลาความยาวนานของการเรียนหนังสือจริงในแต่ละประเทศ

๖. ควรตั้งเป็นข้อสังเกตว่าในกรณีทั้งหมดในข้อนี้ ยกเว้นบริเตนใหญ่ อัตราร้อยละเหล่านี้มักจะแสดงผลปฏิบัติจริงให้ต่ำ เพราะรัฐต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มีอายุเข้าโรงเรียนโดยปกติ ๖ หรือ ๗ ไม่ใช่ ๕ ปี
๗. เฉพาะโรงเรียนรัฐบาลเท่านั้น
๘. ไปรษณีย์กักตุนภายในและต่างประเทศ

ตาราง ๔ ตารางเปรียบเทียบผลผลิตแห่งชาติจำนวนรวมและต่อบุคคล ค.ศ. ๑๙๖๐*

ประเทศหรือท้องที่	ผลผลิตรวมของชาติ “เงิน”		ผลผลิตรวมของชาติ “จริง”		ผลผลิตรวมของชาติต่อคน (ดอลลาร์)	
	พินตันดอลลาร์	ร้อยละของโลกทั้งหมด	พินตันดอลลาร์	ร้อยละของโลกทั้งหมด	“เงิน”	“จริง” (1961)
เอเชีย						
ญี่ปุ่น	36.0	2.6%	58.0	3.3%	383.0	613.0
สาธารณรัฐประชาชนจีน	58.0	4.2	116.0	6.6	83.0	167.0
อินเดีย	29.6	2.1	59.2	3.4	69.9	139.8
ปากีสถาน	5.6	0.4	11.2	0.6	62.4	124.8
พม่า	1.3	0.1	2.6	0.1	60.6	121.2
กัมพูชา	0.4	—	0.8	—	77.4	154.8
อินโดนีเซีย	9.2	0.7	13.7	0.8	98.6	147.9
ลาว	0.1	—	0.2	—	52.0	104.0
สหพันธรัฐมลายู	2.6	0.2	3.9	0.2	368.3	552.4
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	4.8	0.3	7.2	0.4	188.2	282.3
ไทย	2.3	0.2	4.6	0.3	101.2	202.4
เวียดนามใต้	1.5	0.1	2.9	0.2	110.7	210.3
อัฟกานิสถาน	0.8	0.1	1.5	0.1	58.5	117.0
อิหร่าน	2.5	0.2	3.8	0.2	120.3	180.4
อิรัก	1.1	0.1	1.6	0.1	160.9	225.3
อิสราเอล	1.7	0.1	2.4	0.1	733.4	1,026.8
จอร์แดน	0.2	—	0.3	—	126.3	189.4
เลบานอน	0.5	—	0.8	—	319.5	479.2
ซาอุดีอาระเบีย	1.2	0.1	1.7	0.1	169.8	254.7
ซีเรีย	0.8	0.1	1.2	0.1	173.3	259.9
ตุรกี	6.3	0.5	9.4	0.5	222.5	333.7
เยเมน	0.2	—	0.5	—	80.2	160.4
สหรัฐ	515.0	37.3	515.0	29.4	2,790.0	2,790.0
ยุโรป						
ฝรั่งเศส	55.3	4.0	66.4	3.8	1,200.0	1,440.0
เยอรมนีตะวันตก	65.7	4.7	89.5	5.0	1,170.0	1,590.0
สหราชอาณาจักร	70.4	5.1	91.5	5.2	1,340.0	1,740.0
สหภาพโซเวียต	176.0	12.7	212.0	12.1	818.0	986.0

* รวบรวมด้วยความช่วยเหลือของศาสตราจารย์ P.N. Rosenstein-Rodan และอาศัยจาก M.F. Millikan และ D.L.M. Blackmer (eds), *The Emerging Nations* (Boston, 1961) หน้า ๑๕๐-๑๕๑ และ P.N. Rosenstein-Rodan, “International Aid for Underdeveloped Countries,” *Review of Economics and Statistics* (May, 1961) หน้า ๑๒๖-๑๒๗

๑. ต่ำกว่าร้อยละ ๐.๐๕

ตาราง ๕ ตารางเปรียบเทียบแหล่งกำเนิดอุตสาหกรรมของผลผลิตรวมภายในประเทศ*

ประเทศหรือท้องที่	การกระจายอัตราร้อยละ			
	ค.ศ.	อุตสาหกรรมขั้นต้น ^๑	อุตสาหกรรมขั้นสอง ^๒	อุตสาหกรรมขั้นสาม ^๓
เอเชีย				
ญี่ปุ่น	1960	15%	38%	47%
สาธารณรัฐประชาชนจีน	1956	48	32	20
อินเดีย	1959	48	18	34
ปากีสถาน	1960	54	13	33
พม่า	1960	42	19	39
กัมพูชา	1959	41	12	47
อินโดนีเซีย	1959	56	10 ^๔	34 ^๔
ลาว	—	—	—	—
สหพันธรัฐมลายู	1960	45	10	45
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	1960	34	23	43
ไทย	1960	36	20	44
เวียดนามใต้	—	—	—	—
อัฟกานิสถาน	—	—	—	—
อิหร่าน	—	—	—	—
อิรัก	—	—	—	—
อิสราเอล	1959	12	29	59
จอร์แดน	—	—	—	—
เลบานอน	1958	17	17	66
ซาอุดีอาระเบีย	—	—	—	—
ซีเรีย	1959	32	18	50
ตุรกี	1959	44	22	34
เยเมน	—	—	—	—
สหรัฐ	1960	4	37	59
ยุโรป				
ฝรั่งเศส	1960	10	45	45
เยอรมนีตะวันตก	1960	7	52	41
สหราชอาณาจักร	1960	4	45	51
สหภาพโซเวียต	—	—	—	—

* รวบรวมจาก United Nations, *Statistical Yearbook, 1961*.

๑. เกษตรกรรม การล่าสัตว์ การประมง และป่าไม้

๒. เหมืองแร่ การประดิษฐ์ และการก่อสร้าง

๓. การค้า สาธารณูปโภค การเงิน การขนส่ง คมนาคม การบริหารงานมหชน การป้องกัน ฯลฯ

๔. การก่อสร้างรวมอยู่ในจำพวกขั้นสาม

ตาราง ๖ ตารางเปรียบเทียบสินค้าขาเข้าและออก เป็นอัตราร้อยละของ
ผลผลิตรวมแห่งชาติ*

ประเทศหรือท้องที่	ค.ศ.	สินค้าออก	สินค้าเข้า
<i>เอเชีย</i>			
ญี่ปุ่น	1959	10.5%	11.1%
สาธารณรัฐประชาชนจีน	—	—	—
อินเดีย	1958	5.7	8.7
ปากีสถาน	1958	(6.9)	(9.1)
พม่า	1959	19.9	21.8
กัมพูชา	1956	—	—
อินโดนีเซีย	—	—	—
ลาว	—	—	—
สหพันธรัฐมลายู	1957	44.4	35.3
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	1959	12.1	10.9
ไทย	1957	21.7	23.1
เวียดนามใต้	1956	—	—
<i>อัฟกานิสถาน</i>	—	—	—
<i>อิหร่าน</i>	—	—	—
<i>อิรัก</i>	1956	48.9	32.5
<i>อิสราเอล</i>	1959	12.5	25.1
<i>จอร์แดน</i>	1954	(5.7)	(40.2)
<i>เลบานอน</i>	1958	(7.6)	(51.2)
<i>ซาอุดีอาระเบีย</i>	—	—	—
<i>ซีเรีย</i>	1957	(25.0)	(26.8)
<i>ตุรกี</i>	1959	1.7	2.8
<i>เยเมน</i>	—	—	—
สหรัฐ	1959	4.2	4.7
<i>ยุโรป</i>			
ฝรั่งเศส	1959	14.2	12.5
เยอรมนีตะวันตก	1959	24.3	20.6
สหราชอาณาจักร	1959	14.6	16.8
สหภาพโซเวียต	—	—	—

* รวบรวมจาก United Nations, *Yearbook of National Account Statistics, 1960*; International Monetary Fund, *International Financial Statistics, June, 1961* และแหล่งอื่น ๆ

ในวงเล็บแสดงอัตราร้อยละของรายได้ประชาชาติ ไม่ใช่ผลผลิตรวมของชาติ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ชวนพิมพ์

112-116 ถนนบริพัตร ลำปางราษฎร์ พระนคร โทร 810541

นายชวน ศรีสว่างคราม ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา 2510